Region Hovedstaden

REGION

Råstofplan 2025

- Høringssvar

Indholdsfortegnelse

Høringssvar fra borgere…….. s. 3
Høringssvar fra parter…….. s. 185
Høringssvar fra myndigheder…… s. 412
Høringssvar fra interesseorganisationer…….. s. 492
Høringssvar fra øvrige…… s. 545

Høringssvar fra borgere

1. Rasmus Peter Kristensen

Kære Region Hovedstaden, I henhold til forvaltningslovens bestemmelser ønsker jeg hermed at gøre indsigelse mod det fremsatte forslag til Råstofplan 2025, herunder graveområdet ”Holtegård” i Fredensborg Kommune. Jeg ejer en ejendom i umiddelbar nærhed af det berørte område og mener, at råstofgravning i denne lokalitet vil medføre væsentlige gener og potentielt værditab.
1. Miljømæssige og sundhedsmæssige konsekvenserEtablering af en råstofgrav i området kan medføre øget støj, støv og tung trafik, hvilket vil påvirke både mit eget og naboers daglige liv. Endvidere kan disse gener have en direkte negativ indvirkning på folkesundhed og trivsel.
2. Ejendomsværdi og ulempePotentielle købere fravælger ofte ejendomme, der ligger tæt på graveaktiviteter, hvorfor der er risiko for et dokumentérbart værditab. Jeg forbeholder mig retten til at undersøge muligheden for erstatning efter gældende ret, såfremt der opstår et væsentligt økonomisk tab. 3. Bevarelse af lokalt landskab og naturOmrådet omkring Holtegård er særligt kendetegnet ved sin rekreative og grønne karakter. De planlagte råstofaktiviteter vil forstyrre denne naturværdi og kan have negative konsekvenser for dyrelivet og biodiversiteten. 4. Langsigtede planer Selvom der måtte foreligge overvejelser om rekreative formål for et udgravet område på længere sigt, er disse planer ikke retligt bindende på nuværende tidspunkt. Jeg finder det usikkert at igangsætte en aktivitet med så væsentlige indgreb i lokalmiljøet, når fremtidens udnyttelse stadig er uvis. På baggrund af ovenstående anmoder jeg om, at mine indsigelser bliver taget i betragtning ved den endelige beslutning om Råstofplan 2025. Jeg anmoder endvidere om at modtage en skriftlig bekræftelse på, at min indsigelse er journaliseret og vil blive vurderet i overensstemmelse med lovgivningen. Jeg ser frem til at høre nærmere. Med venlig hilsen Rasmus Kristensen - Hørsholmvej 7 3050

2. Per Fl. Madsen

Det er således allerede sådan, at huset ryster når der graves. Vores udsigt mod nord er skjult af kæmpe grus volde. Der er et voldsomt svineri på vejen.

3. Jens Midtgaard

Stærkendevej er en lille kommunevej som er lukket for tung transport ud over virksomheder der har lokalitet på vejen. Vejen vil ikke kunne tåle den tunge daglige trafik, men hvis drift og frakørsel grus kan ske ad de veje som benyttes nu i forbindelse med udvinding i Region Sjællands indvindingsområde er der ingen indvendinger. Her foregår det gennem allerede udgravede områder. Mvh Jens Midtgaard

4. Malene Kristensen

Rapporter og strategier for Hornsherrede beskriver at udviklingspotentialet for områder er cykel og naturen turisme og sammenhængende grønne korridorer for dyrelivet og fjorden fra Nature2000 området og udvidelse af Skjoldungernes Land. Det unikke istidslandskab er bevaringsværdigt med Krogstrup kirke som en fin rasteplads og forbindelse mellem øst og vest Hornsherred.En grusgrav i Onsved vil hæmme indtjeningen hos den lokale brugsforening, lokale økoforretninger og overnatningssteder. Vores små lokale virksomheder som lever af naturturisme, campere, cykelturisme og vandre vil tabe indtjening i de spirende ny startede virksomheder. Naturturisme er meget følsom over for tekniske anlæg som fx grusgrave.En grusgrav vil undergrave den positive spirende øko og natur forretninger som er kommet gennem de sidste 5-10 år. Hjælp os med at forsætte den positive og bæredygtige udvikling som spirer i lokalsamfundet og ikke dræbe vores forretningsgrundlag med grusgrave og solceller.

5. Lars Christensen

HejJeg sender hermed min bekymring omkring jeres planer om nye grusgrave, der er ikke taget nogen form for hensyn til beboer i området med hensyn til slid på veje, støv og ikke mindst larm. Begynd nu at taget lidt hensyn til os borgere og ikke kun tænke på profit.

6. Charlotte Bergendorff

Det er med tungt hjerte at jeg læser, at der nu igen skal udvides med flere og større grusgrave. Hvor er vores valgte byrådsmedlemmer? Det er nu de skal vise at vi gjorde ret i at stemme på dem.NEJ,NEJ til at I ødelægger natur, dyreliv, planter, biodiversite, stilheden, den rene luft…. At det for at tjene lidt til kommunekasse. det kan I ikke være bekendt!!

7. Birgit áRogvi

Høringssvar Råstofplan 2025Kyndby Huse er en lille by med ca 160 boliger med dejlige haver og store grønne områder. Ud mod den planlagte udvidelse af den eksisterende grusgrav, er der et læbælte på nogle meter bestående af store træer og liguster. Da læbæltet på ingen måde dæmper lyden fra den eksisterende grusgrav og heller ikke støvet fra marken, når bonden pløjer og harve, må vi antage at læbæltet heller ikke får nogen effekt hvis det i stedet bliver en grusgrav. Til gengæld vil støv og støj dække byen hele året. Så er det jo skønt at have et hus med have, hvis man skal bruge både høreværn og støvmaske. Vi i Kyndby Huse er desværre ikke de eneste der muligvis får grusgrav i baghaven. På Hornsherred er Lyngerup og Krogstrup i samme situation. Støj og støv så tæt på beboelse er en skandale. I Kyndby Huse frygter vi at hele byen kommer til at få gener fra denne umulige placering. Er der en risiko for at vores huse kan tage skade, af alt det der dunkeri, som en grusgrav medfører? Bliver der taget billeder af alle de implicerede huse i de områder hvor der skal graves, så vi alle kan få erstatning hvis vores huse slår sprækker? De store tunge køretøjer er, på grund af de smalle veje, nødt til at køre helt ude på kanten af vejene, de almindelige bilister må på trods af dette ofte helt ud i rabatten for at undgå kollision. Vejene slides enormt hurtigt, når der køres helt ude på/ved kanten. Øget trafik af tunge lastbiler vil medføre, at kommunen oftere må til lommerne, så bredden på vejene kan genetableres / bibeholdes. På trods af at loven om at lastbiler SKAL køre med presenning, er det i dag kun ca 20% af lastbilerne som gør dette, hvilket giver enorme støvskyer til beboerne langs vejen og stenslag til med trafikanterne. Dette problem øges naturligvis når der kommer flere lastbiler. Den tunge trafik skal forbi Fjorlandsskolen Dalby. Selvom der er et udmærket cykelsti system, kan det ikke undgås at børn skal krydse vejen med de store lastvogne. Her SKAL der etableres mindst 2 lyskryds. Et ved fodgængerfeltet på Kyndbyvej og et på Solbakkevej ved Kyndbyvej, da cykelstien krydser vejen og det er de små børn som har vigepligten og ikke bilisterne !!!med venlig hilsenBirgit àRogviJungehøj 26, Kyndby Huse3630 Jægerspris

8. Dahl Hede Holding

Til Region Hovedstaden – Råstofteamet Dato: 21.05.2025Att: Louise H. Christensen Vedr. partshøring af forslag til Råstofplan 2025 – område "Holtegård", Fredensborg Kommune.Jeg vil på det kraftigste gøre indsigelse mod forslaget om at udlægge området ”Holtegård” i Fredensborg Kommune som nyt råstofgraveområde i forbindelse med Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025. Som direkte berørt nabo vil en sådan udlægning få vidtrækkende konsekvenser for både min ejendom og min daglige livskvalitet.Mine væsentligste indsigelsespunkter er som følger: 1. Miljø- og naturpåvirkningOmrådet omkring Holtegård er præget af værdifulde naturområder med en rig biodiversitet, som vil lide uoprettelig skade ved råstofindvinding. Det lokale dyre- og planteliv, herunder beskyttede arter, risikerer at blive fortrængt eller helt forsvinde. Miljørapporten vurderer ikke tilstrækkeligt de langsigtede konsekvenser for naturen i dette specifikke område. 2. Støj, støv og trafikgenerRåstofindvinding vil medføre betydelig tung trafik på de i forvejen smalle og belastede veje i området. Dette vil skabe støjgener, øge luftforurening og udgøre en sikkerhedsrisiko – især for børn og ældre. Det vil også medføre slitage på den lokale infrastruktur, som næppe er dimensioneret til den slags trafik. 3. Betydelige nedgang i ejendomsværdiDet er veldokumenteret, at placering i nærheden af råstofgrave har en negativ indvirkning på ejendomsværdier. For mange borgere i området, herunder mig selv, vil dette indebære en betydelig økonomisk forringelse af vores bolig og livsinvestering – uden nogen form for kompensation. 4. Utilstrækkelig borgerinddragelseDer er en oplevelse blandt os naboer af, at planlægningen er sket uden reel dialog med de direkte berørte borgere. Vi finder det uacceptabelt, at så væsentlige beslutninger træffes uden tidlig og gennemsigtig inddragelse af lokalbefolkningen. 5. Manglende lokalplanmæssig sammenhængOmrådet er ikke udlagt til råstofindvinding i den gældende kommuneplan, og et graveområde vil være i strid med de intentioner og udviklingsmål, Fredensborg Kommune har for området. Jeg henstiller derfor til, at området ”Holtegård” tages ud af Råstofplan 2025, og at der i stedet søges alternative områder med lavere konfliktgrad og mindre beboelsesmæssig belastning. Afslutningsvis skal det meddeles, at jeg har valgt at inddrage min advokat hos Kromann Reumert i sagen, og jeg forbeholder mig retten til at benytte alle relevante juridiske skridt for at sikre mine rettigheder som berørt nabo.Med venlig hilsen Jesper Dahl HedeDahl Hede HoldingHørsholmvej 5, 3050 HumlebækJesperdahl.hede@gmail.com+45 26727030

9. Kristoffer Klepper

Grusgrave tæt på hvor mennesker bor bør tage hensyn så vidt muligt, til omgivelser og lokale forhold. Ved Kyndby Huse foreslåes nu udvidelse der komme meget tæt på byen mod nord og omringer Jungedalsvej 7 på tre sider. Jeg foreslår at man tager hensyn til beboerne i området og sløjfer den del af udvidelsen der ligger på marken mellem Jungedalsvej 7 og Kyndby Huse. Hermed vil man skåne beboerne i Kyndby Huse og skåne Jungedalsvej 7 fra at blive omringet på tre sider, så det kun er to sider.Mvh Kristoffer Klepper

10. Else Howalt Kobbernagel Lange

1 / 3Høringssvar vedr. forslag til Råstofplan 2025 – område “Krogstrup”, Frederikssund KommuneTilCenter for Regional Udvikling, Enhed for MiljøRegion HovedstadenJeg skriver som nærmeste nabo og part i sagen vedrørende forslag til udpegning af nyt graveområde ved “Krogstrup” i Frederikssund Kommune, som indgår i Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025. Min ejendom, beliggende på Gl. Stationsvej 10 i Skibby, ligger lige op af det foreslåede område og vil blive direkte berørt af graveaktiviteterne.Jeg gør hermed indsigelse mod inddragelsen af området i den kommende råstofplan og anmoder om, at området tages ud af planen. Mine bemærkninger og bekymringer er som følger:1. Støj og trafikgener:En aktiv grusgrav vil medføre betydelige støjgener fra maskiner og tung lastbilkørsel. Dette vil i høj grad forringe livskvaliteten for beboerne, vores udeliv og øge trafikbelastningen på de lokale veje, der ikke er dimensioneret til den slags transport. Det øger risikoen for trafikuheld og forstyrrer områdets fredelige karakter. Den øgede trafik med lastbiler vil desuden øge støj, støv og risiko i trafikken for både mennesker og dyr.2. Luftforurening og sundhedsrisici:Udgravning og transport af grus vil give anledning til støv i luften, som kan være sundhedsskadeligt - især for børn, ældre og personer med luftvejssygdomme. Det er et stort problem da der bore n del ældre mennesker i nabolaget.3. Naturhensyn og biodiversitet:Området omkring min bolig er præget af rig natur og dyreliv. Jeg har selv etableret en vildhave for insekter og har desuden husdyr på grunden. Følgende arter observeres regelmæssigt:- Pindsvin (truet art i Danmark)- Skrubtudser og spidssnudet frø (beskyttede arter)- Flagermus, som jævnligt ses i området (beskyttet efter habitatdirektivet)- Solsorte, spurve, sangfugle, fasaner, harer og rådyrDisse arter er enten fredede efter den danske naturbeskyttelseslov eller beskyttede gennem EU's habitatdirektiv. Særligt flagermus er meget følsomme overfor lys- og støjpåvirkning, og deres fourageringsområder og flyveruter kan2 / 3blive ødelagt ved etablering af grusgrav og anlægskørsel. Et indgreb i disse arters levesteder kan være i direkte strid med lovgivningen og medføre artsforringelser, som ikke uden videre kan genetableres.4. Risiko for sætningsskader:Graveaktiviteter kan påvirke grundvandsniveau og jordens bæreevne. Min bolig er et bindingsværkshus opført i 2007, og denne byggestil er særligt følsom over for selv mindre bevægelser i undergrunden. Der er derfor en reel risiko for

sætningsskader, som ikke uden videre kan udbedres.5. Landskabelige og naturmæssige konsekvenser:Det nuværende åbne og grønne landskab vil blive kraftigt forringet. Områdets visuelle udtryk, rekreative værdi og biodiversitet vil lide under etableringen af en grusgrav.6. Værdiforringelse af ejendom:En nærliggende grusgrav vil medføre et betydeligt fald i ejendomsværdi og gøre området langt mindre attraktivt for bosætning. Det vil få økonomiske konsekvenser for os som beboere og grundejere. Dette er helt urimeligt når vi heller ikke har indflydelse på projektet. Ved vil endvidere betyde at det vil være svært at sælge ejendommen og helt umuligt uden et meget stort afslag i prisen. Hvem vil overhovedet være nabo til en grusgrav?7. Manglende hensyn i miljørapporten:Miljørapporten tager ikke tilstrækkeligt højde for den konkrete, lokale virkelighed – herunder nærheden til beboelse, biodiversitet, grundvand og de særlige byggemæssige forhold. Der bør foretages en uvildig geoteknisk vurdering og biologisk feltundersøgelse, før der træffes endelig beslutning.8. Opsummerende om vildhave, husdyr og dyreliv i nærområdet:På min ejendom findes, som nævnt en vildhave, anlagt for at fremme biodiversitet og understøtte bestande af vilde bier, sommerfugle og andre insekter. Vildhaven fungerer som levested for bl.a. pindsvin, der er en truet og rødlistet art i Danmark, samt for en række almindelige fugle- og dyrearter såsom solsorte, spurve, harer, rådyr, sangfugle og fasaner.Disse dyr er afhængige af rolige, grønne omgivelser med adgang til føde og skjul. Deres trivsel kan forringes betydeligt af støj, vibrationer, habitatfragmentering og øget menneskelig aktivitet, som følge af en grusgrav. Derudover holder vi husdyr, som ligeledes vil blive påvirket negativt af de ændrede omgivelser og trafikforhold.3 / 3Grusgravens placering og drift vil derfor ikke kun forringe områdets naturmæssige og rekreative værdi, men også livsvilkårene for både vilde og tamme dyr.Afslutning:På baggrund af ovenstående anmoder jeg om, at området “Krogstrup” tages ud af forslag til Råstofplan 2025. Der bør vises større hensyn til både beboernes trivsel, nærliggende naturværdier og byggetekniske risici i området.Med venlig hilsenElse Howalt Kobbernagel LangeGl. Stationsvej 104050 SkibbyTlf. 21984768Mail: elselange@live.dkDato: 25.05.2025

11. Maria Sejer Glargaard

Nej til flere grusgrave i - en drøm der bliver brastMed ønske om at bo på landet omgivet af ro, fred og skønne marker - hvor der er plads til vores heste, hunde og dyr er vi for 20 år siden flyttet ud på Ordrupholmsvejen hvor vi har opbygget vores drømmebolig.En vanvittig Råstofplan skal nu sætte hele vores drøm over styr - ja ikke kun vores men hele området hvor der indenfor en kort radius skal placeres hele 3 store grusgrave.Jeg kan simpelthen ikke forstå det er muligt !Grusgravene vil give os kæmpe ulemper både for dyr, mennesker, fauna, flora mvStøj, støj, støvforurening, trafikproblemer- påvirkning af grundvandet - vi er mange der har egen boringGrusgravene så tæt på boliger kommer klart til at påvirke vores ejendomsværdien i negativ retningDet her påvirker os mennesker i området på en virkelig trist måde og barsk måde og jeg håber virkelig at jer politikere i det mindste sætter en begrænsning på graveperioden på Max 5 år så efterfølgende forlange en nænsom genskabelse af landskabet til glæde for befolkningen. Generelt burde der blive en bedre fordeling af grusgrave i landet således at det bliver umuligt at placerer 3 stk indenfor en radius af 5 km - allerhelst start ikke grusgrave op i så tæt befolket område - det kan i ikke være bekendt.

12. Ulla Bædkel

Generelt synes jeg man skal genbruge istedet for at bygge nyt.Området er naturskønt og bør bevares. Vi kommer til at mangle grønne områder når alt skal graves opLogistik mæssigt hænger det heller ikke sammen , lastbilerne kan jo hverkenkomme frem eller tilbage på den proppede fr.sundvej.

13. Katja Bille Nielsen

Jeg (og flere) mener ikke at området Grønlien ikke bør blive til et graveområde. Det er et pænte naturområde, hvorfor skal det ødelægges? Det er desuden hellet ikke særligt indbydende at ankomme til en by hvor det første øjet møder er en grusgrav hvor intet sker. Desuden er området hjem til en del dyr, specielt fugle, der gavner Frederikssund naturliv. Det skal ikke ødelægges.

14. Louis Werner Hansen

Jeg indgiver hermed mit høringssvar til Region Hovedstadens forslag til råstofplan, specifikt vedrørende udlægningen af området ved Lille Rørbæk til råstofindvinding.Jeg er stærkt imod etableringen af en grusgrav i dette område af flere væsentlige grunde:'Uheldig placering i forhold til byudviklingen i VingeOmrådet ligger umiddelbart inden afkørslen til Vinge, som kommunen i flere år har investeret betydeligt i at by-udvikle til et attraktivt område. At placere en grusgrav lige ved indfaldsvejen til Vinge vil have en direkte negativ effekt på byens image og evne til at tiltrække nye borgere, investorer og virksomheder. Potentielle tilflyttere kan blive afskrækket af støv, støj, ødelagt landskab og tunge lastbiltransporter gennem området. Det strider mod kommunens vision om at skabe et attraktivt, bæredygtigt byområde tæt på naturen.Natur- og miljøpåvirkningLille Rørbæk og det nærliggende område rummer værdifuld natur med stor biodiversitet. En grusgrav vil uundgåeligt skade dyre- og planteliv, ødelægge landskabet og give støj- og støvgener. Desudenindebærer grusgravning en risiko for, at forurenende stoffer kan nedsive ogforringe både overfladevand og grundvand i området, som har stor betydning for både natur og mennesker.Da grundvandet er en vigtig drikkevandsressource, bør der udvises stor forsigtighed med at tillade aktiviteter, der kan bringe det i fare.Tab af rekreative værdierLille Rørbæk er i dag en lille, stille og idyllisk landsby. En grusgrav lige op af byen vil ødelægge områdets rekreative værdi og mindske livskvaliteten for både nuværende og kommende borgere i området.Jeg opfordrer på det kraftigste Region Hovedstaden til at fjerne området ved Lille Rørbæk fra den endelige råstofplan, således at vi kan bevare områdets naturværdier og understøtte en bæredygtig byudvikling i Vinge.Med venlig hilsenLouis Werner Hansen

15. Jørn Holm

Høringssvar vedr. Råstofplan 2025 Landerslev Vest og udvidelse af D4 mod Femhøjvej. Vi har de sidste mage år haft grusgrav sydøst for vores matrikel, hvilket har medført støj- og støvgener. I Råstofplan 2025 har man udlagt Landerslev Vest, som graveområde og med vestenvinden som den fremherskende vindretning frygter vi alvorlige støv- og støjgener fra grusgraven og gener fra den tunge trafik, det medfører de næste mange år, samtidig med, at vi får udsigt til en støjvold. Ovenstående vil desuden, efter vores opfattelse, medføre faldende huspriser og vanskeliggøre salg.

16. Tina Sloth

Nej tak til flere nye eller udbyggede grusgrave i vores skønne natur i Kyndbyområdet, Hornsherred og Nationalpark Skjoldungernes land.På forhånd tak, hvis i vil bruge tid på at læse vores og andres høringssvar, men også at i vil forsøge at sætte jer i vores sted, og være åbne for at undersøge, at der er andre steder hvor færre bliver generet af grusgrave end vi allerede er.

17. Thorbjørn og Karin Dalgas

Vi ønsker hermed at gøre indsigelse mod det foreslåede graveområde "Kyndby Udvidelse" i Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025. Vi er ejer af ejendommen beliggende på Røglevej 2, som er direkte berørt af planen. Vi er dybt bekymret for konsekvenserne for vores ejendom – både økonomisk og i forhold til livskvalitet. Usikkerheden om fremtiden påvirker os allerede nu, og det er svært at se, hvordan vi trygt kan planlægge vores fremtid, hvad enten vi vælger at blive boende eller påtænker et salg. En nærliggende råstofgrav vil medføre betydelige gener i form af støj og miljøpåvirkning, hvilket vil kunne reducere ejendommens værdi betragteligt. Derudover har vi egen vandboring på ejendommen, og vi er meget bekymrede for, hvordan planerne kan påvirke både vandkvalitet og vandtilgængelighed – noget der er helt afgørende for vores dagligdag. Vi deltog i det afholdte informationsmøde i Frederikssund den 10. juni og har efterfølgende talt med fagfolk med erfaring i råstofindvinding. De udtrykker stor tvivl om projektets rentabilitet – både i økonomisk forstand og set i forhold til de bløde værdier, som det lokale miljø og landskab repræsenterer. Samtidig bekymrer det os, hvad planerne vil betyde på længere sigt – både i selve udvindingsperioden, men også efterfølgende i forhold til den påtænkte genetablering. Selvom der tales om et forbedret landskab eller nye naturværdier efter afslutning, mener vi, det overses, at vi allerede i dag har et naturligt og værdifuldt landskab, som ikke uden videre kan genskabes. Vi gør derfor indsigelse mod de foreslåede udlægninger i området, herunder især i forhold til den del af planen, der berører vores ejendom på Røglevej 2. Det er afgørende, at Region Hovedstaden vægter borgernes rettigheder, livsbetingelser og ejendomsforhold højere end usikre økonomiske fordele. Med venlig hilsen Thorbjørn og Karin Dalgas Røglevej 2, Kyndby-Mark 3630 Jægerspris

18. Højgaard

Udvidelse af det forslåede graveområde i Landerslev vil blive til stor gene for især os beboer der kommer til at bo lige op ad området.Så da vi allerede med den nuværende grusgrav allerede er generet af støj fra store tunge lastbiler der kører til/fra grusgraven. Og nu også vil komme tættere på vores ejendom, hvis de skal bruge den samme indkørsel som os i Rugtoften, vil det med tiden også give sætningsskader på de nærliggende boligere.Og normalt kommer vindretningen fra vest det meste af året, så vi ikke kan have vinduer og døre åbne, da det resultere i at vi får en masse støv og møg ind. Det får vi allerede i store mængder fra den nuværende grusgrav.Dermed vil vores huspriser nok også tage et dyk nedad, og det kan betyde at vi kan se frem til lavere huspriser i de næste yderligere 10-15 år og vi ønsker ikke et graveområde der påvirker vores huspriser. Og med det støv der derved kommer på biler, udearealer samt i åbne vindueskarme. Så vil en udvidelse af graveområdet kun forværre de forhold vi allerede nu har

19. Alice Røpke

Kære Region Hovedstaden, Jeg skriver for at udtrykke min bekymring over den foreslåede Råstofplan 2025. Efter at have gennemgået planen og dens potentielle konsekvenser samt deltaget ved informationsmøde i Kyndby Huse samt til Orienteringsmøde i Elværket i juni måned, vil jeg gerne fremhæve følgende punkter: 1. Kyndby Huse udvidelsen: Som beboer i den bevaringsværdige landsby Kyndby Huse er jeg særligt bekymret for den foreslåede udvidelse i Kyndby, som inddrager et nyt stort område på cirka 3,66 kvadratkilometer (51,7 hektar) (1). Denne udvidelse vil have en betydelig indvirkning på vores lokalsamfund og det omkringliggende miljø. 2. Bevaring af Natura 2000 område: Vi har er et stort ønske i Kyndby Huse om at bevare Natura 2000 området, hvor sjældne planter som himmelblå lungeurt, kornet stenbræk vokser og varierede dyreliv. Disse arter og dyr er vigtige for biodiversiteten og bør beskyttes mod de negative konsekvenser af råstofindvinding. 3. For tæt på bebyggelse: Jeg er også bekymret over den uretfærdighed, der ligger i, at det planlagte område går meget tæt på bebyggelse, herunder mindre end 100 meter fra nogle af mine naboer i Kyndby Huse og Røglevej, uden at beboere får mulighed for at søge om kompensation. Dette vil have en betydelig negativ indvirkning på deres livskvalitet og ejendomsværdi. 4.Geografisk skævhed: Der er en geografisk skævhed i Råstofplan 2025, hvor Hornsherred bliver særligt ramt arealmæssigt af de planlagte grusgrave. Dette skaber en uforholdsmæssig stor belastning på vores område sammenlignet med andre områder i Region Hovedstaden. 5.Trafikale gener: Jeg har erfaringer med, at der opstår trafikmæssige gener på Kyndbyvej med de eksisterende grusgrave. Med den planlagte store udvidelse vil det betyde yderligere ødelagte vejkanter, asfalt samt beskidte veje. Dette vil forværre de nuværende forhold

og skabe farlige situationer for både bilister og cyklister. 6.Manglende markedsmæssigt behov: Der er ikke et markedsmæssigt behov for nye råstofgraveområder, hvilket gør det helt uforståeligt at fortsætte med den planlagte udvidelse i Kyndby. Dette understreger behovet for en grundig revurdering af planens nødvendighed. Jeg håber, at disse bekymringer vil blive taget i betragtning i den videre proces. Lad os vente med at tage endelige beslutning og arbejde mod en fælles national råstofstrategi, som også Lars Gaardhøj (regionsrådsformand) som svar på spørgsmål fra . Lad os arbejde hen mod en n for Råstofplan 2027/2028, når Region Hovedstaden og Region Øst er lagt sammen i 1. januar 2027. De bedste sommerlige hilsner fra det naturskønne område ved Kyndby Huse Alice Røpke Kyndbyvej 80 3630 Jægerspris Referencer: 1. Møde i miljø- og klimaudvalget den 30. april 2025

20. Karin Nordlund Andersen
Kommen grusgrav i Kyndby Huse,gener : støj støv, sundhedsgener for de næste 50 år

21. Enrico Elveng
Hermed indsigelser angående grusgrav.Det er ikke undersøgt tilstrækkeligt, angående bilag 4 arter, i det område, og i det omkringliggende opland, hvor der er planer om at åbne grusgrav, der er med meget stor sandsynlighed flere bilag 4 arter der. Det er stærkt utilfredsstillende, og bekymrende at der ikke er lavet tilbundsgående undersøgelser. Jeg hørte at der var undersøgt, men det er ikke nok. Der findes flere firmaer der undersøger for bilag 4 arter, her kan nævnes Amphi Consult. Jeg har desværre ikke foto bevis om min påstand om flagermus, da de er ekstrem svære at få foto af.Jeg har konstateret flyvende flagermus på min ejendom Torpmaglevejen 20, og set 2 som rastede / hvilede sig, for nogle års siden, jeg havde desværre ikke mulighed for at tage foto, og efter samtaler med grundejer på Torpmaglevejen 35 og grundejer af Sverkilstrupvejen 90 har de også fortalt at der er flagermus på deres ejendom, og har været der i mange år. Torpmaglevejen 35 mener endda at havde set 2 forskellige arter.Jeg og de to nævnte grundejer har alle været tilknyttet/ejer af de grunde/matrikler i over 30 år, så vi ved hvad vi taler om. Jeg har fået mundtlig tilladelse fra de to nævnte grundejer, om at jeg gerne måtte nævne dem, i denne indsigelse og citere dem for at de har set flagermus på deres ejendom. Fra ejendomme og i østlig retning mod Holdeskoven som ejes af Skov og Naturstyrelsen må det også undersøges om flagermusen bruger det som habitat, hvad er forventeligt, og dermed ulovligt at lægge en sådan virksomhed der som påvirker miljøet/naturen negativt, og skræmmer flagermus væk.Når jeg nævner de to andre grundejer, er det for at vise, at der er flagermus hele vejen rundt om det område, der er planlagt at grave i, det ses tydeligt ved bare et kik på Google Maps. Og at det

graveområde bruges som en del af det habitat flagermusen bruger.Derfor er det ikke i orden at lægge en virksomhed, der larmer meget højt, der støver ekstremt, og også vil havde kraftig lys, tidligt om dagen og om vinteren. Det er nemlig bevist at flagermus kommer på vingerne hele året, og ikke kun om sommeren, som man troede tidliger. Disse fakta vil gøre at flagermus vil blive forstyrret, og med stor sandsynlighed skræmt væk, og det er ulovligt. Der er masser af raste steder til flagermus på alle tre matrikler, samt hele Rorupmosen.Der blev oplyst på borgermødet mandag d 2/6-2025 i Frederiksværk at der ikke var givet tilladelse til at grundvands sænke så vandspejlet i Rorupmosen blev berørt på nogen måde, hvad er godt, men hvordan har man tænkt sig at sikre at det bliver overholdt ?Jeg stille krav om at der opstilles vandstands måler som i al fremtid monitorere vandspejlet og lager al data, så Halsnæs kommune vandløbs myndighed, har kontrol over hvad der forgår angående vandspejls ændringer i Rorupmosen. Disse måler kan opstilles at Dalgas det tidliger Hede Danmark. Jeg har set stor vandsalamander på min grund Torpmaglevejen 20 og jeg har foto bevis hvis det ønskes at se det, kan det fremskaffes. Og stor vandsalamanders bilag 4 arts habitat må ikke forringes / udtørres, det er også ulovligt og strafbart.Ved samme møde blev det oplyst at der ville blive konstruerede en støjvold, hvordan har man tænkt sig og konstruktører en sådan vold ? så os naboer i vestlig retning nær Torpmaglevejen ikke får støjscener ? Det forekommer mig umuligt at lave en sådan vold, da området der ønskes gravet i som er ejet af Torpmaglevejen 50 ligger i et langt højre højdekurve end alle de berørte naboer mod Torpmaglevejen ?Jeg vil slutte af med at sige, at det er fuldstendigt uacceptabelt at give tilladelse til en sådan virksomhed der graver grusgrav.Venlig hilsenEnrico Elveng Torpmaglevejen 203390 Hundested.

22. Marie Louise Qvist

Indsigelse i forbindelse med partshøring vedr. plan om udvidelse af område for råstofudvinding - graveområde B1 Ammendrup udvidelse Som nærmeste nabo til den nordlige del af den foreslåede udvidelse af det nævnte graveområde har undertegnede følgende indsigelser: Befolkningen: det vurderes at påvirkningen af de omkringboende vil være ”væsentlig og langvarig, særligt gældende for de boliger der ligger direkte inden for eller lige opad det mulige nye graveområde”. Som indehaver af en af de matrikler, der ligger lige op ad det foreslåede graveområde, og hvis hus ligger tættest på og mindre end 10 (ti) meter fra det – havende allerede oplevet uacceptable gener i form af støj, vibrationer, støv, revner i murværk pga. dunringer, manglende overholdelse af gravetider og ulovlig ’trafikafvikling’ – kan undertegnede kun gentage fra seneste partshøringssvar: det er ganske enkelt uacceptabelt – uanset forslag om afgrænset udvindingsperiode. Omfanget af generne for de nærmeste beboelsesejendomme set i forhold til den kvantitativt yderst begrænsede

(0,09 mio. m3) og kvalitativt inferiøre mængde råstoffer, der kan forventes udvundet, burde alene være nok til at forkaste forslaget om en udvidelse af graveområdet mod øst langs Højbjerg landsby. Vand: undertegnede finder det ikke tilstrækkeligt bevist, at der ikke er behov for afværgeforanstaltninger i forhold til overfladevandområder eller grundvandsforekomsters kvantitative tilstand, som det hævdes i miljøvurderingen for 2025-råstofplanen. I den forrige råstofplans miljøvurdering stod beskrevet, at ændringer i grundvandsspejlet forekommer, men oftest ikke kan måles fra 100m fra graveområdet. Da den foreslåede minimumsafstand til bebyggelse nu på papiret er 25m (men i realiteten 10m), vil dette forhold være af væsentlig betydning. Det er veldokumenteret jvnf. skrivelse om bygningsfredning fra Kulturstyrelsen https://slks.dk/fileadmin/user_upload/SLKS/Omraader/Kulturarv/Bygningsfredning/Gode_raad_om_vedligeholdelse/3.1_Fundamenter.pdfat en sænkning af grundvandsspejlet i særdeleshed påvirker huse bygget på syltsten/kampesten og indebærer høj risiko for sætningsskader, da disse huse er afhængige af et bevægeligt grundmateriale, som forsvinder ved udtørring i forbindelse med sænkning af vandspejlet. Undertegnedes hus er som hovedparten af husene i Højbjerg landsby, bygget før 1900 og således på syltsten, og der fremsættes derfor indsigelse, idet en udvidelse med uomtvistelig sikkerhed vil bevirke uoprettelig skade på undertegnedes ejendom, hvor der allerede i forbindelse med seneste udvidelse af graveområdet er opstået revnedannelse i murværket. I miljøvurderingen står endvidere, at der ”ingen påvirkning (vil) være efter endt indvinding”. Denne vurdering anfægter undertegnede med henvisning til ovenstående forklaring.Biologisk mangfoldighed, flora og fauna - indsigelse Udover ”væsentlig påvirkning af habitat og yngleområde for spidssnudet frø, flagermus samt lille og stor vandsalamander” som beskrevet i miljøvurderingen, yngler også digesvaler i sandskråningerne i det hidtidige graveområde. Disse fugle er fredet fra 1. april til 31. august hvert år, og i denne periode skal evt. gravearbejde pauseres. Dette har endnu ikke været overholdt og er således et yderlige argument for en forkastelse af planen. Kulturarv - beskyttet dige - indsigelse: Alene pga. digets status som beskyttet må forslaget til udvidelse af graveområdet forkastes. Det indbyrdes forhold mellem miljøfaktorer:Der skal gøres opmærksom på, at pkt. 5 mangler i oplistningen af miljøparametre. Det vides således ikke hvilket miljøparameter, der er tale om, og muligheden for at gøre indsigelse frafalder dermed: uacceptabelt. Ift. de parametre, som er medtaget i oversigten, hævdes det i vurderingen at ”næsten alle miljøparametre, som er vurderet til at blive væsentligt påvirket af råstofindvinding, kan afværges” – en påstand undertegnede udfordrer alene med henvisning til de betydelige gener for befolkningen, som ikke tilnærmelsesvis kan dokumenteres at kunne afværges. Påvirkning af socioøkonomiske forhold er i 2025-rapporten udeladt: I rapporten for Råstofplan 2020 fremgik det, at værdien af de berørte beboelsesejendomme ville falde frem til indvindingens afslutning. Projektet er alene af denne årsag uacceptabelt for undertegnede som en af de

nærmeste naboer til det foreslåede udvindingsområde. Det blev dengang endvidere skønnet, at værdien ”sandsynligvis” vil stige igen efterfølgende. ’Sandsynlighedsberegning’ er uacceptabelt i forbindelse med en vurdering af økonomiske følgevirkninger. Og idet der ikke kan redegøres for hvornår perioden ophører, risikerer matrikelejerne i Højbjerg af økonomiske årsager at blive stavnsbundet til deres ejendomme, dvs. teknisk insolvente, i en ikke nærmere defineret periode, hvilket er ikke bare er uacceptabelt, men også uhørt. Endelig glimrer gener ifm. transport ved sit fravær i miljøvurderingen i 2025.I lyset af alle ovennævnte kritiske forhold for miljø og befolkning i relation til forslag om udvidelse samt oplevede problematikker og overtrædelser af love og regler i forbindelse med det tidligere udvindingsområde, kan undertegnede kun se, at der må drages den konklusion, at den foreslåede udvidelse er helt og aldeles uacceptabel. Højbjerg, den 26. juli 2025Marie Louise Qvist

23. Catharina Elisabeth Bigom Seitner
Nej til grusgrav i Onsved Jeg, og min familie, bor på Onsvedvej 2 i Skibby og vi ligger derfor på første paket til én af de mange grusgrave der er planlagt til i råstofplanen 2025 i Frederikssund kommune. Vi vil blive omringet af grusgrave på alle sider, ud til rundkørslen til Fjordlandsvej, før eller siden. På vegne af min familie, og mig selv siger vi NEJ til grusgravene rundt om vores ejendom. Vores søn er 2 år gammel og går i dagpleje i Onsved. Han skal ikke lide under støj, støv og tung lastbil trafik det medfører ved udlægningen af de grusgrave. Han har alle sine dage sovet sine lure i barnevognen udenfor, som han godt kan vinke farvel til – sammen med vores kommende barn. Ved informationsmødet opdagede vi hele vores baghave var en del af grusgraven på tegningerne. Da der blev spurgt nærmere ind til dette, blev vi rigtig kede af og naturligvis enormt skuffede over, der ikke er nogle grænser for hvor tæt graven må ligge på beboelse. Efter grundig overvejelse, har min familie og jeg besluttet os for vi ikke længere har lyst til at bo i Onsved, med alt det postyr og usikkerhederne Råstofplanen medfører. Vi vil ikke lade vores søn vokse op et sted, hvor der er så store sundhedsmæssige ricsier ved luftforurening af støv der bliver blæst op. Problemet er bare vi føler os i voldsom grad stavnsbundet, da vores grund og ejendom er faldet gevaldigt i værdi samt ingen er interesseret i at købe en grund med et månelandskab i baghaven sammen med tung trafik af lastbiler der skal køre gruset væk. Hvilket vi udmærket godt kan forstå, fordi vi har ikke selv lyst til at være her, hvis det bliver vores virkelighed. Endnu engang, NEJ til grusgrav i Onsved. Catharina Seitner

24. Nina Munk
Vi er en stor gruppe borgere, der sammen har besluttet tydeligt at tilkendegive vores utilfredshed og bekymring vedr. endnu en grusgrav i området omkring St. Havelse. Vedlagt vores høringssvar samt 89 underskrifter med tilhørende adresser.

25. Chris Jensen
Drøm til marridt

26. Ea Fisker

Høringssvar vedrørende forslag om etablering af grusgrav i Lindholm Syd Til Region Hovedstaden Jeg skriver hermed for at udtrykke min stærke bekymring og modstand mod det foreslåede projekt om oprettelse af en grusgrav i området Lindholm Syd. Bevaring af naturen og biodiversitet Lindholm Syd er et område med betydelig naturmæssig værdi. En stor del af området består af vildtvoksende natur, engarealer, krat og vådområder, som er hjemsted for en lang række planter og dyr – herunder flere fredede og truede arter. Etableringen af en grusgrav vil medføre omfattende indgreb i det naturlige landskab, hvilket vil forringe levestederne for dyrelivet betragteligt og i værste fald udslette dem helt. Der er observeret arter som stor vandsalamander, flagermus og forskellige rovfugle i området – alle arter der er omfattet af strenge beskyttelsesregler både i henhold til dansk lovgivning og EU's habitatdirektiv. Rekreativ betydning Derudover har Lindholm Syd en vigtig funktion som rekreativt område for lokalbefolkningen. Vi er rigtig mange som bruger området dagligt til gåture, hundeluftning, cykling, ridning, løb og naturudflugter. Det er et grønt åndehul, der bidrager til både fysisk og mental sundhed – især i en tid, hvor vi har større fokus på trivsel og adgang til natur i nærområdet. Etableringen af en grusgrav vil forringe denne adgang markant, både på grund af støj, støv og tung trafik, men også fordi området vil miste sin naturlige og fredelige karakter. Samt det vil påvirke værdien og muligheden for at sælge vores faste ejendom i området. Langsigtede konsekvenser Desuden bør det bemærkes, at ødelæggelsen af naturområder ikke let kan gøres om. Hvor hurtigt det tager at grave grus op, er intet mod hvor lang tid det tager for ødelagt natur at komme sig – hvis det overhovedet sker. Naturen er ikke en ressource, vi kan genskabe med maskiner. Uforholdsmæssig belastning af Frederikssund Kommune Det foreslåede areal i Lindholm Syd vil – hvis det bliver godkendt – bidrage til, at Frederikssund Kommune kommer til at stå for en uforholdsmæssigt stor andel af regionens råstofudvinding i Råstofplan 2025. Det er både socialt og økonomisk urimeligt, at én kommune skal bære så stor en byrde, især når det medfører øgede udgifter til infrastruktur, vejslid, miljøovervågning og generel forvaltning. Disse udgifter går i sidste ende ud over kommunens allerede pressede budgetter – ofte med konsekvenser for de svageste grupper i samfundet: børn, ældre og udsatte borgere. Det kan ikke være rimeligt, at én kommune alene skal bære omkostningerne ved råstofudvinding, mens andre kommuner friholdes. Forslag: Flyt udpegningen til Allerød Kommune Jeg opfordrer Region Hovedstaden til i stedet at undersøge muligheden for at flytte det planlagte råstofområde fra Lindholm Syd til arealet lige nordfor i Allerød Kommune, hvor geologiske undersøgelser viser, at der findes tilsvarende mængder af råstoffer. En mere ligelig geografisk fordeling vil både være mere retfærdig og i tråd med principperne om bæredygtighed og lighed mellem kommunerne. Afslutning På baggrund af ovenstående opfordrer jeg kraftigt til, at Lindholm Syd tages ud af den kommende Råstofplan 2025. Bevar området som det natur- og

friluftsområde, det er – til glæde for både mennesker, dyr og fremtidige generationer. Med venlig hilsen Ea Fisker

27. Elsebeth F Hansen
indsigelse mod råstofplanen 2025

28. Jørgen Bech
Høringssvar til råstofplan 25, Jørgen Bech Vi har allerede adskillige kæmpestore grusgrave i Frederikssund Kommune, og som Regionen endda vil udvide kraftigt. De giver kæmpestore ulemper for os i lokalsamfundet: 1. Støjforurening: Støj fra maskiner og lastbiler. 2. Støvforurening: Udvinding og transport af grus støver meget og påvirker luftkvaliteten samt har sundhedsmæssige konsekvenser for beboere, især dem med luftvejssygdomme som astma. 3. Vejslitage og trafik: Grusgrave genererer tung trafik, med mere slid på lokale veje samt øget trafikbelastning og risiko for ulykker. 4. Ødelæggelse af natur og landskabsødelæggelser: Grusgrave ændrer landskabet betydeligt, og reducerer områdets historiske, æstetiske og rekreative værdi. Når grusgrave er gravet, må de ikke fyldes igen og efterlades som store åbne sår i landskabet. Når de lukkes efter måske 40-50 års gravning, så kan de efter yderligere 20-30 år udgøre en vis rekreative værdi, afhængig af deres størrelser. Det er altså generationer af mennesker, som skal leve med disse store ulemper, uden at få nogen som helst form for kompensation. 5. Vandspejl og grundvandsniveauer: Grusgrave påvirker grundvandet, både i form af forurening og ændringer i grundvandsniveauet, hvilket kan få konsekvenser for lokale drikkevandsressourcer samt grundvandsniveauet i området. 6. Værdiforringelse af ejendomme: Ejendomme tæt på grusgrave forringes væsentligt i værdi, bl.a. på grund af rystelser fra maskiner og lastbiler. Regionen bør analysere hvor store de forringelser er i realiteten. 7. Miljøpåvirkning: Grusgrave skader menneskers sundhed, økosystemer, fauna og flora, og forstyrrer biodiversiteten i området. 8. Drikkevand: Grusgravning er en trussel mod de drikkevandsforekomster. Hvordan vil regionen sikre sig at olie og hydraulik lækager fra maskiner og lastbiler ikke indebærer risiko for grundvandet. Der er vandboringer tæt på flere af de udlagte grusgrave. 9. Grusgrave kan være en god forretning for ejerne og samfundet skal bruge grus, men ulemperne skal fordeles bedre og der skal ses nærmere på de markedsmæssige behov. Der er ingen beregninger, der viser at byggeri i hovedstaden rent faktisk vil bruge alle de forekomster, som regionen nu udpeger i en og samme kommune. En kommune, hvor borgerne i forvejen skal tåle rigeligt med grusgrave. 10. Det er helt uacceptabelt, hvis Region Hovedstaden år efter år fortsætter med at udpege grusgrave, som i den grad skader kommunens og borgernes herlighedsværdier og udviklingsmuligheder og som

reducerer ejendomsværdier i hele kommunen og bringer fremtidig vandforsyning til hele hovedstadsområdet i fare. Derudover er der markedsmæssigt ikke behov for så store udlæg, som endda i flere tilfælde ikke har den store lødighed i flere af de udlagte arealer. 11. De meget store udpegninger vil formentlig medføre større samfundsmæssige tab end gevinster. Region Hovedstaden tilsidesætter med sin råstofplan 25 derfor væsentlige interesser for både borgere, virksomheder og kommunen. 11. Forslag: a. Reducer råstof udlæg til det absolut mest nødvendige ifht. byggebehovet for de næste 12 år. b. Reducer de enkelte udlæg, således at der er en minimusafstand til beboelse på 500 meter. Den nuværende praksis tager kun hensyn til habitater, dyr og natur, men det er en dårlig praksis at udlæggene følger matrikelgrænser fremfor at tage hensyn til menneskers boliger, altså menneske-habitatet. c. Etabler et erstatningssystem således at der med gravetilladelserne også følger kompensationskrav til de naboer, hvis boliger mister værdi, mens dem med gravetilladelserne tjener penge på grusgravningen. d. Gravetilladelser skal reduceres i tid til f.eks. 5 år med krav om nænsom reetablering af landskaberne. Der er intet i råstofloven der forhindrer dette. e. Etabler et rigidt kontrolsystem til at sikre at alle miljøregler overholdes i grusgravene, herunder kontrol med maskiners olielækager og med lastbilernes lad. Sidstnævnte er sjældent tildækkede, når de kører læssede fra grusgravene. Politiet tager sig ikke af den opgave. f. Regionen bør allerede nu tilkendegive hvor man har tænkt sig at udlægge grusgrave i den næste råstofplan. Perspektivet er jo at der kommer endnu flere grusgrave i Frederikssund Kommune i fremtiden, hvis regionen fortsætter den nuværende linje, og det bør borgerne være oplyst om, så man kan undgå at bosætte sig i de områder. g. Særligt omkring råstofudlæggene i Landerslev, Onsved, Krogstrup, Lille Rørbæk, Lystrup Syd og Kyndby Huse er der borgere, der med udlæggene risikerer at få grusgravning så tæt på sig at de bliver stavnsbundne på grund af ejendomsværdiforringelser. Her må regionen i særlig grad sikre en minimumsafstand på 500 meter fra boliger til grusgrave.

29. Pernille Gregersen

Kære RegionJeg er modstander af etablering af grusgrav ved Onsved. Der er drikkevand i området som vi er afhængige af. Det vil derudover også går ud over dyrelivet i området som vores store rovfugle, mufloner, råvildt, stær, spætter, trækfugle osv. og frøene/tusser i vores små vandhuller. Da i har tidligere sagt i vil grave under vandspejlet vil det true vores område ved grundvandssænkning, og området vil blive udsat for mulig forurening. Området er tidligere blevet undersøgt og gruset er af så ringe en kvalitet at det ikke kan betale sig. Den tunge trafik, sandfygning og jordfygning som vil ødelægge vores huse der er af en hvis alder. Det true et lokalt samfund hvor borgerne i området vil blive stansbundet og os tilflyttere vil få knust vores økonomi og fremtids drømme. Så beskyt nu vores naturliv, lokal økonomi, tilflyttere samt grundvandet, i stedet for at ligge området øde for beboelse.MvhPernille Gregersen

30. Pia Lindberg Søndergaard

Der er meget der taler imod udvidelse af grusgraven, b.la.:- Vores helbred bliver påvirket af støvet.- Vores varmepumper påvirkes af støvet.- Værdien af vores hus falder uacceptabelt meget.- Dyre og plantelivet påvirkes i vores Natur 2000 område

31. Mikkel Rene Sabransky

Det er helt ude i hampen, at 60% af grusgravene der skal fordeles, efter de gamle regler, bliver placeret i Frederikssund kommune og dermed ødelægger al natur og beliggenhed!En kommune som Frederikssund som er skabt tilbage i istiden med den flotteste natur og rigt dyreliv, skal nu smadres af et utal af grusgrave. Men ingen af disse grusgrave bliver placeret i de aller rigeste kommuner inde i stor København, uligheden er stor!Vores natur, dyrliv og beboer i Frederikssund bliver ødelagt med de kæmpe mæssige grusgrave, som vil poppe op overalt i vores kommune.Der bliver ingen kompensation for alle os borgere som bliver påvirket af dette dagligt de næste 50+ år. Vi bliver stavnsbundet i et hus, hvis værdi bliver 0 og vores sundhed kommer til at falde gevandigt, ved dagligt at skulle indånde de fine støvpartiker. Der bliver ingen kompensation for alt dette, mens de få firmaer som får lov at grave bliver stinkende rige. Hvor er hjælpen til Frederikssund kommune og vores borgere henne, som skal døje med den øgede belastning af på vejene, større usikkerhed pga. de tunge lastbiler, fint sandstøv over det hele osv. vi bliver ikke kompenseret én krone. Imens høstes der millioner fra vores kommune og små landsbyer, på grus som kunne hentes fra steder hvor der ingen påvirkning af lokal samfund vil være.- Grundvandet / drikkevandet, som bruges i Stor København også, bliver smadret / øgelagt.- Vores istidslandskaber bliver smadret-

Ejendomsværdier og deraf stor risiko for teknisk insolvens- Grave områder skal per lov være mindst 300 meter fra boliger, regnet fra boligens skel, men dette bliver åbenbart ignoreret-- Der burde indføres regler tidsbegrænsning af grave områder til f.eks. 5 år, med dertil nænsom genskabelse af landskabet, fremfor de nuværende ubegrænset tid.-- Der burde sikres langt bedre tilsyn med regler for gravning bliver overholdt, hvis ikke skal der falde dagbøder så det gør ondt, indtil det lever op til reglerne.-- Fordelingen af grusgravning bør fordeles lang bedre i hele landet samt indgøring af erstatningsordninger, som tilsvare den faldende ejendomsværdi grusgravning påvirker.

32. Monika Klingsbjerg-Besrechel

Området Kyndby og Kyndby Huse ligger inden for kystnærhedszonen og i nærheden af et Natura 2000-område, som vil kunne påvirkes af en udvidelse.Der findes værdifuld natur og rekreative områder, som vil blive ødelagt af en større grusgrav. Fjordstien der ofte benyttes af både lokale borgere og turister vil blive ødelagt.En udvidelse vil også have direkte økonomiske konsekvenser for beboerne i Kyndby da vejen fra Kyndby og Kyndby huse er ikke lavet til den tunge trafik og bygningerne i Kyndby, der ligger opad vejen får sætningsskader og støj og luftforurening fra grusgraven vil sænke ejendomsværdien.Jeg håber derfor at område omkring Kyndby og Kyndby Huse vil udtages af forslaget.

33. Charlotte Østergaard Sabransky

Nej tak til grusgravene i Frederikssund!Vi købte hus i skønne Gerlev og flyttede ind i 2023. Bestemt ikke med tanke på at vi snart ville blive omringet af grusgrave.Vi overvejer allerede nu at flytte igen - på trods af at det er mit absolutte drømme hus vi bor i - på grund af udsigterne til grusgrave.Her er i forvejen en grusgrav ikke særligt langt fra Gerlev, og der er så trist at køre forbi. Så at flere grusgrave skal lande i kommunen og ikke jævnt fordelt i hele landet/regionen er jeg meget uforstående overfor.Jeg håber i vil tænke på alle os der bor her og som bliver påvirket af støv, tung trafik og fare for vores drikkevand på sigt.Derudover skal jeg gøre opmærksom på at der skal holdes god afstand til bolig områder ved evt grusgrav.

34. Camilla Ravn Andersen

Se venligst vedlagte dokument. Jeg håber, at I vil tage borgernes synspunkter alvorligt og reflektere over den måde, politikerne i øjeblikket trumfer beslutninger igennem på. Så vidt jeg ved, berører disse beslutninger ingen af jer personligt – for ingen af jer ville nogensinde foreslå en plan, der ødelægger jeres eget hjem, kan gøre jeres børn syge eller lænker jer økonomisk og socialt.

35. Charlotte Nefer

Vedrørende: Høringssvar til forslag til ny råstofplan – planlagt grusgrav ved Kyndby Huse.Jeg ønsker hermed at gøre indsigelse mod forslaget om etablering af en grusgrav i umiddelbar nærhed af boligområdet ved Kyndby Huse.Der er flere væsentlige grunde til, at dette projekt bør standses.1. Støj- og støvgenerEn grusgrav medfører betydelige støj- og støvgener – både fra selve gravearbejdet og fra tung trafik til og fra området. Dette vil have en negativ indvirkning på beboernes livskvalitet og trivsel, særligt for børn, ældre og personer med luftvejssygdomme.2. Tung trafik og øget risikoTransport af råstoffer med lastbiler vil medføre markant øget trafikbelastning på lokale veje, hvilket både øger risikoen for ulykker og slider på infrastrukturen. Mange af vejene i området er ikke dimensioneret til tung trafik.3. Natur- og miljøhensynGrusgravning kan have alvorlige konsekvenser for nærliggende naturarealer, grundvandsressourcer og dyreliv. Hvis området rummer beskyttede arter, naturtyper eller vandløb, bør dette i sig selv være grund nok til at fravælge placeringen.4. Nedsat ejendomsværdiErfaring viser, at nærhed til en grusgrav medfører fald i ejendomsværdier. For mange familier er boligen deres største økonomiske investering, og det virker urimeligt, at man skal bære denne byrde på grund af en regional råstofstrategi.5. Manglende proportionalitet og lokal forankringDet virker ikke proportionalt, at netop vores område skal bære så store konsekvenser, når der findes mere egnede lokaliteter med større afstand til beboede områder. Lokalbefolkningens bekymringer må vægtes tungt i planlægningen.Jeg vil på det kraftigste opfordre til, at der findes et alternativt sted for grusgravningen, hvor påvirkningen af mennesker, natur og lokalsamfund er væsentligt mindre. En plan med så vidtrækkende konsekvenser bør ikke gennemføres uden bred lokal opbakning og grundig miljøvurdering.Med venlig hilsenCharlotte Nefer

36. Niels Petersen

Indsigelse mod flere grusgrave.

37. Tommy Dybdal

HejJeg ved, at jeg som borger ikke kan gøre så pokkers meget mod en råstofplan. Det er som at slås mod vindmøller. Men jeg er da træt af, at der ligges et nyt område ved Bøtterup.Der er mange andre muligheder end at bruge jomfruelige materialer. Så man burde kunne undlade at grave mere her.Hvis det besluttes, så skal der ikke være lastbiltrafik på Lottesmindevej. Vejen er for lille. Men det går jeg heller ikke ud fra er planen, for så skal lastbilerne også igennem den lille by Harreshøj. Det er for usikkert.Hvis det besluttes, så bør støj- og støvgener samt vibrationer fra Bøtterup udvidelsen behandles i en miljøkonsekvensrapport. Det undrer mig meget at dette emne ikke er nævnt som en miljøfaktor, der skal behandles i en miljøkonsekvensrapport. Hvorfor er det ikke det?Hvis støj mod naboer kan undgås ved at lave støjskærm tæt på grusgravningen, så bør det ske, da det er en minimal udgift for virksomheden. Også selvom støjgrænser ikke overskrides. det bør gøres for at bevare et godt naboskab.Og så undrer jeg mig over, at de allerede er begyndt at grave i udvidelsesområdet i Bøtterup, før råstofplanen er vedtaget. Der er allerede et kæmpe stort hul i jorden.

38. Bodil Maja Larsen

Den sidste istid (Weichsel) sluttede for 11.700 år siden. I Nordsjælland blev landskabet skabt i den sidste istid. Nordøst for Skævinge og tæt på Meløse er der et næsten uspoleret landskab skabt af gletsjere og smeltevand i istiden. Region Hovedstaden foreslår nu med Råstofplan 2025, at bruge 28,5 hektar eller 285.000 kvadratmeter af landskab til en grusgrav. Skævinge er Hillerød Kommunes 2. største by og afstanden fra Skævinge til Meløse er 4 km. At grave efter grus og sand så tæt på Skævinge og Meløse er ikke hensigtsmæssig på grund af støj, støv og den medfølgende trafik af store lastbiler, og dertil kommer et for evigt ødelagt landskab. Tæt ved Skævinge og Meløse er der foretaget en skovrejsning (Æbelholt skov) for at beskytte grundvandet, hvilket ikke er foreneligt med en grusgrav. Der er også et hensyn at tage til de vilde dyr, der lever i den sparsomme natur, der er tilbage. Det gælder også løgfrøen, der så vidt jeg husker også lever i området. En tredjedel af Danmarks befolkning bor og lever i hovedstadsområdet, arealerne til flere grusgrave i Nordsjælland findes ikke. Der er i høj grad brug for marker og uspolerede landskaber i Nordsjælland.

39. Robert Kaiser

Indsigelse imod påtænkt udpegning/udvidelse af graveområde/grusgrav Kyndby – Røglerne. Jeg bor på Røglevej 4, 3630 Jægerspris. 1. Røglerne "Røglerne" er et særpræget bakkelandskabselement, hvilket er dannet i istiden og er speciel nævnt på forskellige kort. "Røglerne" er en bakke (forhøjning i landskabet). Fra foden af Røglerne, hvilken man tydeligt kan se når man kommer imod Røglerne fra Jungedalsvej, stiger landskabet henad Røglevejen til toppen af Røglerne cirka 39 m over havets overflade. Henimod Isefjorden er der Røgleskrænten, som er udlagt til Natura 2000-Område. For foden af Røgleskrænten er der strandeng til Isefjorden. Her forefindes en overvældende uberørt natur og et mangfoldigt dyreliv. Røglerne er et yderst særpræget område med en landskabsform, der burde fredes. Toppen af Røglerne er udeladt af det påtænkte nye graveområde, måske fordi det ligger indenfor strandbeskyttelseslinjen, men resten af Røglen er planlagt til at blive gravet bort. Som et minimum bør graveområdet ikke komme tættere ind til Røglen end en behørig afstand til foden af Røglen, som ligger i linje med Hulekærsvej ca. 50 meter syd for Hulekærsvej. Se venligst vedhæftede skitse: Rød linje er foden af Røglerne som ikke bør overkrides som graveområde, Blå linje er fjordstien 40. At grave på røglerne efter grus eller sand, ville være som at udvinde kalk fra Møns Klint. Røglerne er et fortidsminde, skabt i istiden ved smeltevandsaflejringer, og vil aldrig kunne genskabes. 2. Meget tæt på Natura 2000-Område Røglesiden imod Isefjorden (Røgleskrænten), er Natura 2000 område, hvor der forefindes sjælden natur (planter og dyr) blandt andet, som eneste sted i Danmark vokser der den "himmelblå lungeurt". 3. Fjordstien 40 Fjordstien 40, som fører over Røglerne fra Hulekærsvej hen ad Røglevej til Jungedalsvej, er en skøn del af et rekreativt område, som bliver brugt af borgere og turister til at cykle og vandre igennem naturen og det særprægede Røglelandsskab med et mangfoldigt dyreliv og en henrivende udsigt over landskabet. Fjordstien 40 går direkte igennem det planlagte nye graveområde. Det er yderst trist og uacceptabelt, at den gennemgående cykel-og vandresti, som skal være til gavn for at kunne opleve naturen på nært hold, bliver ødelagt ved at grave Røglen væk. 4. Kystnærhedszone I ”Vejledning om planlægning i kystområder”, udgivet af Miljø-og energiministeriet 1995 (Der henvises stadig til denne på Plan- og landdistriktsstyrelsens hjemmeside) står anført: ”Nye arealer til råstofindvinding kan kun udlægges i kystnærhedszonen, hvor krav til art, mængde, kvalitet eller andre forhold, f.eks. transportmuligheder, nødvendiggør en sådan placering.” I betragtning af, at det reelle behov for råstoffer så rigelig er tilgodeset ved allerede udlagte områder, mener jeg ikke, at de i vejledningen nævnte forudsætninger er til stede for at udlægge nye områder inden for kystnærhedszonen. 5. Angående drikkevand Alle kvarterets beboere har egne private drikkevandsboringer. Jeg er yderst bekymret over risikoen for, at vores drikkevand bliver forurenet i forbindelse med grusgravning i det planlagte nye graveområde på Røglerne. Venlig hilsenRobert Kaiser

40. Christine Brita Bartz

Indsigelse imod påtænkt udpegning/udvidelse af graveområde/grusgrav Kyndby – Røglerne Jeg bor på og er ejer af Røglevej 4, 3630 Jægerspris. 1. Røglerne "Røglerne" er et særpræget bakkelandskabselement, hvilket er dannet i istiden og er speciel nævnt på forskellige kort. "Røglerne" er en bakke (forhøjning i landskabet). Fra foden af Røglerne, hvilken man tydeligt kan se når man kommer imod Røglerne fra Jungedalsvej, stiger landskabet henad Røglevejen til toppen af Røglerne cirka 39 m over havets overflade. Henimod Isefjorden er der Røgleskrænten, som er udlagt til Natura 2000-Område. For foden af Røgleskrænten er der strandeng til Isefjorden. Her forefindes en overvældende uberørt natur med et mangfoldigt dyreliv. Røglerne er et yderst særpræget område med en landskabsform, der burde fredes. Toppen af Røglerne er udeladt af det påtænkte nye graveområde, måske fordi det ligger indenfor strandbeskyttelseslinjen, men resten af Røglen er planlagt til at blive gravet bort. Som et minimum bør graveområdet ikke komme tættere ind til Røglen end en behørig afstand til foden af Røglen, som ligger i linje med Hulekærsvej, cirka 50 m syd for Hulekærsvej. Se venligst vedhæftede skitse: Rød linje cirka foden af Røglerne som ikke bør overskrides som graveområde, Blå linje er Fjordstien 40 At grave på røglerne efter grus eller sand, ville være som at udvinde kalk fra Møns Klint. Røglerne er et fortidsminde, skabt i istiden ved smeltevandsaflejringer, og vil aldrig kunne genskabes.2. Meget tæt på Natura 2000-Område Røglesiden imod Isefjorden (Røgleskrænten), er Natura 2000 område, hvor der forefindes sjælden natur (planter og dyr) blandt andet, som eneste sted i Danmark vokser der den "himmelblå lungeurt". 3. Fjordstien 40 Fjordstien 40, som fører over Røglerne fra Hulekærsvej henad Røglevej til Jungedalsvej, er en skøn del af et rekreativt område, som bliver brugt af borgere og turister til at cykle og vandre igennem naturen og det særprægede Røglelandsskab med et mangfoldigt dyreliv og en henrivende udsigt over landskabet. Fjordstien 40 går direkte igennem det planlagte nye graveområde. Det er yderst trist og uacceptabelt, at den gennemgående cykel-og vandresti, som skal være til gavn for at kunne opleve naturen på nært hold, bliver ødelagt ved at grave Røglen væk. 4. Kystnærhedszone I ”Vejledning om planlægning i kystområder”, udgivet af Miljø-og energiministeriet 1995 (Der henvises stadig til denne på Plan- og landdistriktsstyrelsens hjemmeside) står anført: ”Nye arealer til råstofindvinding kan kun udlægges i kystnærhedszonen, hvor krav til art, mængde, kvalitet eller andre forhold, f.eks. transportmuligheder, nødvendiggør en sådan placering.” I betragtning af, at det reelle behov for råstoffer så rigelig er tilgodeset ved allerede udlagte områder, mener jeg ikke, at de i vejledningen nævnte forudsætninger er til stede for at udlægge nye områder inden for kystnærhedszonen. 5. Angående drikkevand Alle kvarterets beboere har egne private drikkevandsboringer. Jeg er yderst bekymret over risikoen for, at vores drikkevand bliver forurenet i forbindelse med grusgravning i det planlagte nye graveområde på Røglerne. Med venlig hilsenChristine Brita Bartz

41. Signe Hedin

Jeg noterer med tilfredshed, at gravefeltet Slangerup Øst er taget ud af planforslaget; området fungerer som vigtig rekreativ port fra byen til Kratmølleskoven og ligger lige op af et nyt boligkvarter. Til gengæld er jeg stærkt bekymret over, at den reviderede plan stadig placerer ca. 600 ha nye råstofarealer i Frederikssund, 55 procent af hele udlægget, selv om kommunen kun udgør 9,7 procent af regionens areal. Ingen anden kommune nærmer sig denne belastningsgrad. Hvis alle kommuner skulle levere råstoffer efter samme ratio, ville planen skulle rumme over 5 000 ha; den reelle udlægning er 1100 ha. Disproportionen er derfor åbenlys. Graveområdet Lystrup Syd bør udgå. Det afskærer Slangerups adgang til det nærliggende istidslandskab, der bruges til vandre- og rideture. GEUS-boringer viser desuden et højt indhold af fint sand og ler; materialet egner sig hovedsageligt til fyld og kræver energitung forarbejdning for at blive beton¬dueligt. Sammen med de nødvendige 200 daglige lastbilkørsler vil feltet give betydelig en miljøpåvirkning. Jeg opfordrer derfor Regionsrådet til at fjerne Lystrup Syd og generelt fordele nye gravefelter langt mere ligeligt mellem kommunerne. Det vil mindske både transportgener og tab af bynær natur.

42. Christoffer Harbæk

Vi beder om, at denne henvendelse læses med åbent sind og åbent hjerte. Vi bor på Lindholm Stationsvej 2 i Slangerup, og det, vi forsvarer her, er ikke blot vores hjem, men også en fælles arv, en historisk og naturlig skat, som er i fare. INDHOLD Introduktion – følelsesmæssig appel og tilknytning til stedet Naturens og områdets værdi Trussel om råstofudvinding og konsekvenser Konkrete miljømæssige og sundhedsmæssige risici Historisk betydning af ejendommen Strukturel sårbarhed ved anlægsarbejde Samlet opfordring og håb om beskyttelse Se dokument her på linket: https://drive.google.com/file/d/1OCbRZg269S3mEW7XzX40O-52qAaXTTEK/view?usp=sharing (https://drive.google.com/file/d/1OCbRZg269S3mEW7XzX40O-52qAaXTTEK/view?usp=sharing)MVH,Christoffer og Débora Harbæk

43. Tina Hjordrup

I Kyndby Huse, hvor jeg bor, er vi allerede meget negativt påvirkede af den eksisterende grusgrav i Kyndby.Vi oplever larm og støvgener og kan, når det blæser, tydeligt se det på vores huse, hvor sandet lægger sig.Jeg oplever dagligt, at de mange lastbiler, der konstant kører til og fra grusgravene belaster vejene med store huller til følge ligesom vi er mange, der har fået stenslag på vores biler fra de selvsamme lastbiler.Jeg arbejder på skolen i Dalby, hvor lastbilerne passerer og ingen er trygge ved at lade deres børn cykle. Med den påtænkte udbygning af graveområdet vil dette kun blive værre, hvilket ikke er rimeligt, da vi bor et sted, hvor det er svært at benytte offentlig transport og vi derfor er afhængige af at kunne transportere os i bil eller på cykel.Jeg har bosat mig i Kyndby Huse, da det er et meget naturskønt, stille område. Her har mange forskellige dyrearter deres levested, hvilket er et stort privilegie at opleve hele året rundt. At man vælger at bosætte sig langt ude på landet er et meget bevidst valg, hvor det prioriteres, at der er ro og at det er naturen, der er det vigtige.Hvis grusgraven i Kyndby udvides kan vi i vores andelslandsby se frem til, at-støj og støvgener forværres-de gamle huse, der er bevaringsværdige, får skader, når der knuses sten-vores omfattende dyreliv forringes-vores grundvand og dermed drikkevandet påvirkes-vores huses værdi forringes-vores livsværdi forringesJeg vil bede jer overveje, om det er rimeligt, at Hornsherred, dets indbyggere og naturen skal belastes så urimeligt hårdt for at være sikker på, at der kan udgraves mere, end der er behov for.Vi bliver igen dem, der skal holde for og os, der går en meget usikker fremtid i møde. En fremtid, hvor hele vores dagligdag og liv vil blive ændret i negativ retning.Hilsen Tina Hjordrup

44. Karina Knuutinen

Jeg bliver meget ked af at læse at jeg skal se frem til grusgrav på 2 sider af vores hus. Vi Døjer i forvejen med støv både inde og ude beskidte vinduer og biler, og kan nu se frem til endnu mere da det vil være 2 aktive grusgrave, vi har så dobbelt op på transport støv larm og gener. Allerede nu kan vores hus på 104 år ikke holde til trafikken fra grusgraven som er så tæt på huse jeg forstår ikke hvorfor der skal være grusgrav så tæt på bebyggelser. Når en lastbil køre forbi vores hus kommer den med tryk på som kan mærkes i huse, men når der kommer 2 forbi stiger trykke med 4 gange, så vi oplever vores vægge ikke sidder fast mere vores gulve er mega skæve fordi vores hus tager skade af den tunge trafik. Vi var her altså først, det os der er kæmpe tabere i dette for der er ingen hjælp at hente. Når vi sætter os ud i bilen og skal køre er det første vi kan gøre er at bruge vinduesvisker, og når der så har været regn mm så skal der viskes meget for at kunne kikke ud af ruderne. Min Partner døjer med Astma og allergi hvilke alt de støv vi døjer med forværre hans vejrtrækning, vi kan hellere ikke sælge huset så vi kunne komme væk pga. hans helbred fordi

ingen ønsker at købe et hus med grusgrav så tæt på, plus prisen for huset er så lav vi ikke har mulighed for at kunne købe noget andet, da vi højst sandsynligt ville gå her fra med et tab. Hvorfor skal vi være taberne, der bliver ikke taget hensyn til os der var her før grusgraven og særligt hvis der kommer en mere. Jeg har fuld forståelse for at der skal bruges grus mm til byggeprojekter mm men hvorfor så tæt på beboelse? vi har ingen hjælp at hente når vores huse tager skade, det synes jeg ikke er i orden, i vinder vi taber, sådan burde vi borgere rundt i landet ikke blive behandlet. Jeg håber i lytter til os borgere særligt os der skal leve i det på meget tæt hold. Vores hverdag bliver til endnu mere et helvede end det er i forvejen hvis i lader en grusgrav mere komme til og udvide den anden.

45. Izabella Nordkvist

Fremsender hermed mit høringssvar imod udvidelse af Gammelvang grusgrav, Kyndbyvej, 3630 Jægerspris ifølge Region Hovedstaden Råstofplan 2025. Jeg har boet i andelsforeningen Kyndby Huse siden 2010. De først 5 år, var der dejligt fredeligt. Ingen støj fra grusgraven og minimal sand/grus støv og belastende lastbil kørsel. Men siden 2015, hvor Region Hovedstaden den 8 juli 2015 gav Gammelvang Grusgrav ny indvindingstilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding af nyt område, har andelen været plaget af: Støj fra pælebor, sten/grus slæder, lastbiler, grusgravs traktorer.• Støv/partikler forurening. Trafikale problemer fra lastbiler, der tvinger biler ud i græsrabatter, køre for stærkt, slingre gennem vejsving og hen ad kørebanen, lave stenslag på biler. Vinduer, biler, vasketøj snadres til med sand/grus støv fra grusgraven. Selv om vinduer og døre er lukket, går støjen lige igennem.Nu vil Region Hovedstaden via Råstofplan 2025 have Gammelvang grusgrav yderligere udvidet med en kæmpe udgravning helt hen til andelsforeningens Kyndby Huse trægrænser:Det betyder at: 1) Støjen fra grusgraven eskalere og kommer til, at overstige de gænges støjværdier, der allerede overskrides, når sten/grus slæderne køre. Pælbor står og hamre op og ned i jorden. Traktorer og anden kørsel i grusgraven drøner rundt. 2) Støv/partikel forhøjes væsentligt og forringer sundheds levevilkår både for mennesker og dyrelivet. 3) Grundvandsspejlet, som har stor betydninger for andelen og omkring liggende gårde/huse synker. 4) Drikkevandet påvirkes med forurening. 5) Det rige biodiversitet, flora og dyreliv, som er herude ødelægges. 6) Natura 2000 områdets fredet planter mister muligheder for nye voksesteder. 7) Naturområdets rige dyreliv og Natura 2000 truede dyrearter påvirkes med forringede livsvilkår, da deres naturlige levesteder og madkamre forsvinder.Andelsforeningen Kyndby Huse er Danmark største og ældste andels landsby (158 andelshuse) med en historisk baggrund helt tilbage til 1937, som Region Hovedstaden vil ødelægge med udvidelse af Gammelvang grusgrav. Den 16 december 2009 vedtog Frederikssund kommune, at Kyndby Huse

er historisk bevaringsværdig landsby. Husene må ikke ændres og forringes. En udvidelse af Gammelvang grusgrav vil få stor betydning for vores andelshuse og alle beboere:
1) Vores historiske islæt med landsbyens midt i naturen forsvinder.2) Andelsværdien forringes.
3) Beboere stavnsbindes, fordi vi ikke kan sælges vores andelsboliger, da ingen ønsker at bo op og ned ad støjende, støv/partikel forurenede grusgrav. 4) Pælbors vibrationer er medvirkende til, jo tættere de anvendes på boliger, at skabe sætningsskader, revner i husfader og boligens indvendige vægge, gulv og loft. Det betyder, at vores bevaringsværdige huse skades.
5) Vi kan ikke dyrke grønsager mere, da de ødelægges af støv og partikler fra sand og grus. 6) Beboers sundhedsmæssige tilstande påvirkes negativt.Det er urimeligt at Region Hovedstaden endnu engang forskelsbehandler andelsforeningens beboere og borger i Frederikssund Kommune, og vil tvinge os til at leve med: Markant forhøjelse af sand/grus støv og partikler, der forringer borgernes luftvejs sundhed. Støj i mange timer dagligt, der giver stress, forhøjet blodtryk og påvirker den almene sundhed. Tung lastbils kørsel, der er til stor fare for områdets beboere og slider på asfaltering, der i forvejen er hullet på grund af grusgrav kørsel. Det er endvidere urimeligt, at Region Hovedstaden kan pålægge beboere i andre kommuner, at have en grusgrav liggende helt op til matrikel skel og stavnsbinde beboere. Det er helt urimeligt, at Region Hovedstaden udlægger råstofområder, der følger matrikelgrænser, i stedet for at fokusere på, hvor boligerne ligger. Jeg vil råde politikere og embedsfolk til at rejse sig op fra deres skriveborde og drage ud fra hovestaden og se de konsekvenser, som Råstofplan 2025 har for beboere i andelsforeningen Kyndby huse og alle gårde/huse i nærmiljøet af Gammelvang grusgrav, bare fordi hovedstaden udbygger.Med venlig hilsen Izabella Nordkvist

45. Dave Pearson

Consultation response for the Region H Raw Materials Plan 2025A cornerstone of the Region’s case for destroying Helsinge’s only significant hill - Baunehøj - which is located by the village of Høbjerg, and weirdly designated “Ammendrup Extension” is the idea of “self sufficiency” - i.e. that Region H, though an arbitrary geographical area, has to dig up all the gravel it uses within the region itself. The Region’s interpretation of the rastof law on this is disputed, and does not align with the text of the law itself. But lets assume that it is correct.The 2025 raw materials plan states on page 48 that 20% of the material extracted in Region H is transported outside the region for use elsewhere. The plan sets out 57 million m3 of sand and gravel to be extracted, (having the Høbjerg/Kildevej pit produce 0.36 million m3.). Therefore the plan is designed to extract 11.4 million cubic meters of sand and gravel for export. The obvious suggestion to benefit the environment is to halt 11.4 million cubic meters of production in Region H. This would have many

benefits:* Assuming a 25 m3 truck load size, a saving of 456.000 truck journeys from Region H to other regions over the life of the plan.* If the rather modest production (0.37 mio m3) in Høbjerg/Kildevej is halted, then Helsinge can retain a fine hill, which is of great local and historic significance and contributes greatly to the delightful countryside feel of the town complimenting the woodland over the road.* In addition, the Region should consider halting all of the production in areas where the amount to be extracted is less than around 1 mio m3. Doing so would still yield more than 46 million m3 of gravel which is produced/used within the region, which would meet the self sufficiency the Region believes it needs at least as well as it is met today. It would also allow focus on areas where there is less impact on local citizens.At the public meeting for this plan, it became clear that the presumably well intentioned people responsible for its creation, both political and civil servants, have become hostage to it. It must be humiliating to them to have the complaints board scrap the plan not once, but twice and they are now “dug-in”, forgive the pun. Perhaps they think “third time lucky”, or see their salvation, or justification in its final imposition. Nevertheless, it is the same old plan that has been “dug up” and presented as the new 2025 plan. Hopefully, given it suffers the same or similar defects it will again be struck down.But, this creates the impression of a partisan Region that represents the interest of the mining companies and not the affected citizens. They are struggling to wear the two hats of “safeguarding the law and the environment” and “advocating and advancing the mining companies proposals”. Perhaps it should be that the single Region should be judged incapable of performing these two roles that are naturally in tension, or create a conflict of interest.The previous “consultation” responses are instructive - high focus was given to lawyer rebuttals to the points made, and not to listen. It is tempting to think of the consultation as an exercise in performative democracy, but it probably isn’t even that. It is simply a cynical exercise of the defined legal process in order to achieve the region’s plan.

46. Elsebeth Kjær

Høringssvar til Råstofplan 2025 Det er bekymrende, at grusgraven ved Kyndby Huse er planlagt så tæt på bebyggelsens skel, som foreslået. Erfaringer fra de nuværende grusgrave på Kyndbyvej viser, at naboerne vil opleve øgede gener: støj, støv, tung trafik og ødelagte veje. Selvom der er anlæg til rengøring af lastbilerne, bliver vejene stadig beskidte, og der kommer mange løse småsten, der forårsager stenslag på bilernes lak og ruder. Støv og høje lyde fra anlægget.Det er udfordrende at bo ved siden af en grusgrav. Når et nærområde udpeges som graveområde, føles det truende, der er en risiko for langvarig aktivitet, der kan vare op til 20 år eller mere. Grusgravning påvirker også dyre- og plantelivet. Målinger indikerer, at der er flere flagermusarter i området, som sandsynligvis vil blive påvirket af graveaktiviteten. Følgende registreringer er ikke validerede, men er indberettet på arter.dk: Dværgflagermus, Skimmelflagermus og Sydflagermus. Det anbefales derfor, at det udvidede graveområde for Kyndby Udvidelse fjernes eller reduceres i råstofplanen og at der lægges en bufferafstand på minimum 300 meter mellem graveområde og beboelse. Med venlig hilsen Elsebeth Kjær

47. Kate Agnete Kornum

Jeg ønsker ikke at give min tilladelse til at grave grus på Holtegård og modsætter mig delen af råstofplanen for denne lokation. Vi der bliver naboer til grusgraven vil, udover støjgener og støv, alle være stavnsbundne og miste store værdier på vores ejendomme.

48. Ulla Gertz Skarvig og Tom Gertz Skarvig

Vi vil gerne som en ganske almindelig borgere i Frederikssund kommune udtrykke vores store bekymring vedrørende Råstofplan 2025.Vi bor i Onsved, som jo ifølge planen bliver MEGET tæt nabo til ikke mindre end 2 grusgrave.Dette giver store bekymringer om følgende:1.Vi er bekymrede over påvirkningen fra den kraftige støj i vores lille landsby , der jo er udråbt til at være en bevaringsværdig landsby, fra flere hundrede lastbiler der kører til og fra grusgraven.2.Vi bekymrer os over den forurening af luften fra graveområdet ,grus/sand i luften, dvs store sundheds mæssige konsekvenser for borgerne.Derudover vil støvet have stor påvirkning på biler , huse , haver , dvs hele miljøet i Onsved.3. En betydelig værdiforringelse af vores ejendomme , hvilket vil betyde at vi som borgere i Onsved bliver stavnsbundne , for hvem vil købe et hus der er nabo til grusgrave !!Ifølge lokale ejendomsmæglere kan boligpriserne falde med op til 35 %.Dette giver os STORE bekymringer .4. En voldsom indgriben i naturen omkring vores by , som kan have stor betydning for flere dyrearter , flagermus , fugleliv m.m.En bekymring over hvad grusgravene gør ved

biodiversiten i området ?Frederikssund kommune har store tanker om netop biodiversiteten i kommunen , etableringen af grusgrave arbejder DIREKTE IMOD denne tankegang.5.STORE bekymringer vedrørende vores boliger , ifht. at husene kan tage skade af blandt andet rystelser fra store gravemaskiner , revner m.m6. Graveområdet kan ligge så tæt som 25 meter fra almindelige borgeres huse !!!!!!!Det virker MEGET uforståeligt at det kan være sådan !!!7.En stor undren over at netop Frederikssund kommune skal lægge jord til FLERE grusgrave når undersøgelser viser at der findes flere muligheder for at anlægge grusgrave i andre dele af Danmark fex:Region Midtjylland , Region SydDanmark og Region Sjælland .8. Hvad gør grusgravene ved vores grundvand ?9. Som borgere og måske kommende nabo til FLERE grusgrave har vi igennem flere år oplevet at disse beslutninger påvirker os psykisk.Al usikkerheden og tankerne omkring påvirkningerne fra grusgravene har påvirket vores livskvalitet .Vi gør os mange bekymringer om hvordan det får betydning for vores kommende liv og dagligdag i og omkring vores hjem.

49. Jesper Andersen

Grusgraven i Landerslev har givet uforholdsmæssig meget tung trafik gennem den lille landsby, Lyngerup. Nærmere redegørelse i høringsdokumentet

50. Jakobsen

Det er med lige dele vrede og vemod, at jeg læser om Råstofplan 25!Da vi flyttede til Landerslev i 2002 var der idylliske landskaber på begge sider af vejen mellem Landerslev og Lyngerup. Nu er hele den ene side omdannet til et gigantisk stort grimt hul i jorden, og i Råstofplan 25 lægges der nu op til, at flere arealer mellem Landerslev og Lyngerup samt arealer mellem Landerslev og Gerlev skal udpeges som råstofgraveområder. Vi ser med de nuværende planer ind i en fremtid, hvor vi i Landerslev på det nærmeste er omringet af store grimme huler i jorden, så langt øjet rækker, med mindre vi kigger mod Jægerspris! Og ikke nok med, at udsigten bliver skæmmet, så har vi også oplevet en stadig stigende kørsel med tung lastbilstrafik, der efterlader veje og cykelstier fulde af grus samtidigt med at støjniveauet er væsentligt forhøjet. Tidligere kunne vi nyde stilheden og fuglenes kvidren i haven. Nu er det mest af alt den støjende trafik, vi kan høre! Jeg har set huse, der har fået sætningsrevner i fundamentet pga. den øgede tunge trafik. Udgravningerne skaber tilmed grusstøv, der lægger sig på vores biler, havemøbler, grille og andre udendørs redskaber og værdiforringer disse. Jorden er totalt pløjet op og i blæsevejr er der ikke meget, der kan holde støvet tilbage. Når grusgravene så er tømt for grus, efterlades de helt uden charme som et vidnesbyrd om den landskabsmæssige maltraktering, der har fundet sted! Der tages meget lidt hensyn til de mange borgere, udpegningerne berører og de værdiforringelser, de skaber! Jeg anerkender behovet for at skaffe grus til de mange byggeprojekter, der er nødvendige

for at sikre en fornuftig udvikling af regionen, men jeg opfordrer på det kraftigste regionen til at sprede udpegningen væsentligt mere ud og hermed friholde Hornsherred for flere udgravninger. Jeg vil samtidigt kraftigt anbefale og henstille til, at Region Hovedstaden investerer de fornødne midler i de områder, hvor der i dag allerede er gravet/ bliver gravet grus, så de efterlades som rekreative naturområder, såsom Lynghøjsøerne ved Svogerslev, til glæde for de borgere, der gennem lang tid har måttet døje med de konsekvenser, udgravningerne har haft for deres livskvalitet, værdier og sundhed - og for turister og naturelskere i det hele taget. Som minimum bør muligheden for at genopfylde grusgravene med rent jord kraftigt overvejes, og det gerne indenfor en overskuelig fremtid. Så kære politikere i Region Hovedstaden - Hornsherred har allerede lagt rigeligt arealer til udgravning af grus, og må siges at have taget sin andel i Region Hovedstadens råstofplanlægning! Støt Hornsherreds udvikling som et attraktivt turist- og naturmekka, og ikke dens afvikling!Hilsen en frustreret borger i Landerslev.

51. Ilse Sejersten

il Region Hovedstaden 310725 INDSIGELSE mod udvidelse af grusgravning ved Kyndby Som borger i Kyndby med bolig ud til Kyndbyvej , har jeg mange års erfaring med den belastning og de gener det giver, at have lastvogne, ofte med anhænger, kørende igennem byen, ud til de allerede to eksisterende grusgrave På trods af 4 vejbump igennem byen er det ikke nok til at chaufførerne på lastbilerne nedsætter farten til de 40 km, som er tilladt. Den høje fart bevirker også, at der bremses lige før overkørslen af bumpet, og at der så skal speedes op igen efter overkørslen. Dette bevirker voldsom larm Hvis det er kørsel med tomme vogne ud til grusgravene fremkommer der en ” bulrende ” lyd som er så voldsom, at man automatisk reagerer, for at observere, om der er sket et uheld. Hvis det sker i de tidlige morgen timer – fra klokken 5,30 – bliver man vækket af larmen. Da TSG var aktive i den ene grusgrav begyndte lastbilerne nemlig at køre igennem byen fra klokken 5,30, for at holde klar på Kyndbyvej til åbningen kl. 6. Grusgraven ligger et par hundrede meter uden for bygrænsen, og med enkelte huse helt ud til vejkanten, tæt på grusgraven. Lastbilerne kom i en lind strøm, ofte som en kortege som gav et langt tidsrum med voldsom larm. Aflejringer af grus/sand fra hjulene på lastbilerne er på trods af diverse tiltag ved grusgravsudkørslen voldsom. På Kyndbyvej og fortovet igennem byen, aflejres grus/sand og en overgang lignede Kyndby en ørkenby. Se medsendte billeder Næsten ingen af lastbilerne kører fra grusgravene med tildækning af lasten, så vores vinduer ud til vejen er blevet sandblæst, hvilket har bevirket, at vi har været nødt til at udskifte dem før forventet. Ligeledes måtte man som fodgænger være påpasselig med dage med blæst, at skærme sit ansigt for ikke at få sand/ støv i øjnene, når lastbilerne passerer. Der kører mange store landbrugskøretøjer gennem byen, og ofte sker det at en lastbil og et

landbrugskøretøj ikke kan passere hinanden på vejen . Et af køretøjerne må så trække ind og køre på fortorvet. Der blev for nogle år siden opsat pullerter på den kombinerede gang og cykelsti på vejens nordlige side, så det er fortovet på den sydlige side, der bliver anvendt som vejbane! At bo tæt på en vej, der er beregnet til lokal kørsel for beboere til én by, Kyndby Huse, men som allerede nu er rute for store arbejdskøretøjer, der støjer, forurener, er en belastning for helbredet for os borgere i Kyndby som ikke kan negliseres. Det må indgå som en væsentligt faktor,som skal afhjælpes, såfremt det ulykkelige skulle ske, at Kyndby fremover have en ”lastbilmotorvej”ud til grusgravene, der allerede er meget belastet af den eksisterende kørsel. Udover den fysisk påvirkning som er påvist, når man udsættes for støj, er der også den mentale påvirkning af at skulle færdes / gå ture / cykle i et område, der er præget af udgravninger, store volde og nedsat udsigt over et sammenhængende landskab. Hele vores egn her i Horns herred vil blive et område med store grusgrave,som vil ødelægge den smukke natur og nedsætte vores livsværdi samt værdien af vores ejendomme. Derfor må yderligere udvidelse af grusgravene ved Kyndby udtages af Råtofplan2025 MVH Ilse Sejersten

52. Niels M. Svendsen

I forvejen er Landsbyen Kyndby Huse belastet i en vis grad af aktiviteterne i nærliggende grusgrav.At udvidde aktiviteterne til at omfatte området tættere på landsbyen vil være en enorm forringelse af nærområdet. Hvor vi nu bor naturskønt nær skov og strand, vil vi med planen bo nabo til en støjende og støvende industri.Hvor man for tiden på højere plan taler om at øge genbrug af f.eks byggematerialer for at producere beton ved delvis genoparbejdning af gammel beton og udlægning af landbrugsområder til natur, er det stærk kontraindikeret at udlægge vores naturskønne omgivelser til industri.Vi søgte for få år siden tilladelse til et varmeforsyningsprojekt, som indebar oppumpning af vand fra undergrunden, tage varme fra det vha. varmeveksler og returnere det til undergrunden. Det kom der afslag på med begrundelsen, at det kunne give anledning til jordforskydelser i undergrunden og var dermed farligt.De samme undersøgelser, der lå til grund for afslaget vil naturligvis begrunde at det er uforsvarligt at grave grus i området.Jeg protesterer hermed mod planen og ønsker den ændret.

Region Hovedstaden
Klima & Miljø – Råstofplan
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

St. Havelse d.14.juli 2025

Høringssvar Råstofplan 2025

Hermed høringssvar til Råstofplan 2025, med særligt fokus på området ved St Havelse.

Det fremgår af materialet i høringsmaterialet at følgende gør sig gældende ved St Havelse:
Bilag IV-arter
§ 3 beskyttet natur
Grundvand
Overfladevand
Fortidsminder
Kulturhistoriske værdier
Landskabelige værdier

Planerne vil have store konsekvenser for alle de ovenstående punkter.

Det fremgår af høringsmaterialet at der er påtænkt afværgeforanstaltninger for flere af miljøparametrene. Dette er ikke nærmere defineret.

Det fremgår endvidere at der er flere parametre hvor det ikke er muligt at afværge den væsentlige påvirkning af området, altså vil en tilladelse medføre irreversible skader i området, hvorved landskabet vil ændre sig dramatisk.

Ligeledes vil konsekvenserne ved afværgeforanstaltningerne for områderne:
bilag IV arter, habitat, naturtyper,
vandrammedirektivet, grundvand og fortidsminder være markante, og potentielt ødelæggende for området.

De trafikale konsekvenser for området må også anses for værende betydelige.
En udvidelse vil medføre markant øget tung trafik, til gene for alle i lokalområdet.

Råstofloven er fra 1972, hvor de regionale grænser så ganske anderledes ud end de gør i dag
Forudsætningerne for at udvinde råstoffer for regionen er derfor ændret, således af det nu er mange små samfund, der skal sikre råstoffer til de store udbygninger i bla. Hovedstaden.
Det vil medføre store konsekvenser for de mindre samfund der bliver berørt af en forældet lovgivning.

Vi håber I vil tage vores overvejelser i betragtning når råstofplan 2025 skal vedtages, og at I besinder jer så vi kan bevare vores landsbypræg, bevare de landskabelige værdier, fortidsminder og passe på grundvand og Bilag IV arter.

Med venlig hilsen
Borgere i St. Havelse (Landsby) og Lille Havelse.

Høringssvar til Region Hovedstaden vedrørende Råstofplan 2020/2025, Lille Rørbæk juli 2025.

Hermed fremsendes høringssvar ift.foreslået graveområde til grusgravning umiddelbart nord for landsbyen, Lille Rørbæk, i Frederikssund Kommune.

Regionen har fremsendt sit udkast til en miljøgennemgang, hvor regionens konklusion på miljø gennemgangen er: gennemgangen viser, at det ikke på det nuværende grundlag kan afvises, at udpegning af området ved Rørbæk som graveområde i Råstofplan 2020 kan have væsentlig indvirkning på miljøet vedrørende trafik, grundvandsforhold, landskabelige og kulturhistoriske interesser.

I samme dokument ses regionens opgørelse af mængden af grus og sand i det skitserede område, og vi borgere i Lille Rørbæk er på nuværende tidspunkt særdeles usikre på, om det bliver den store mængde råstoffer eller det bliver vores nærmiljø, som bliver ”vinderen” i Regionens endelige afgørelse.

Region Sjælland og Region Hovedstaden sammenlægges pr. 1/1-2027. Derudover har regeringen besluttet at lave en national råstofplan. Vi finder det højst uhensigtsmæssigt at vedtage den nuværende råstofplan i stedet for at udarbejde en meningsfuld plan efter sammenlægningen, der i langt højere grad fordeler graveområderne.

På baggrund af ovenstående bør graveområdet, "Lille Rørbæk", tages ud af Råstofplan 2025.

Vi vil endvidere kommentere på følgende forhold i miljø gennemgangen:

Forurening: Et graveområde beliggende så tæt på Lille Rørbæk, som reglerne tillader, kan ikke undgå at give en kraftig forurening af byen med støv. Fra andre med bolig tæt op af en grusgrav ved vi, at man ikke kan have vasketøj hængende ude, og at en bil parkeret fra den ene dag til den anden vil være belagt med et tydeligt støvlag. Denne type let støv kan ikke undgå at kunne påvirke luftvejene hos både mennesker og dyr.

Støj: Til grusgravning bruges store maskiner, og bortkørsel af materialer sker med mange store og tunge lastbiler. Samtidig kører der store anlæg til sortering af de opgravede materialer.

Alle disse maskiner vil give meget støj, og da udgravningen vil ske umiddelbart op af byen, vil det komme til at påvirke vores dagligdag. De samme store maskiner vil også give vibrationer i området. De fleste af husene i Lille Rørbæk er meget gamle og fra en tid, hvor fundamenter blev lavet med store kampesten og mursten af varierende kvalitet og ikke af beton. Det vil gøre husene mere følsomme end normalt for skader.

Trafik: Der er i miljø gennemgangen ikke noget konkret forslag til, hvordan råstofferne skal transporteres bort fra graveområdet. Det er vanskeligt at give et høringssvar på forhold, som ikke er oplyst i det tilgængelige materiale. Som vejforholdene i Lille Rørbæk er, mener vi ikke, at der er mulighed for kørsel med mange og store lastbiler på veje, hvor to biler i dag kun kan

passere hinanden med forsigtighed.

I den bevarende lokalplan for Lille Rørbæk siger § 6 at der ikke må ændres på vejforløb i byen, dog kan mindre reguleringer accepteres (udkørsler, hastighedsdæmpende foranstaltninger mv).

Derudover står der i afsnittet "Trafikplanlægning og trafikstøj" følgende: *"Eksisterende offentlige veje i Lille Rørbæk er gamle og smalle og uegnet til tung transport eller intensiv persontrafik". Af denne grund må der, bortset for landbrug, ikke etableres erhverv, som forudsætter tung eller intensiv trafik i området"*

Værdiforringelse: I det udsendte oplæg til miljøvurdering er det anført, at de lodsejere som ejer arealer, hvor der kan graves grus, vil kunne se frem til en særdeles stor indtægt, hvis der gives gravetilladelse. Modsat vil alle øvrige indbyggere i husene i Lille Rørbæk kunne se frem til et fald i salgsprisen på deres ejendomme, måske i en sådan grad, at nogle måske vil være ”stavnsbundne”. Det er en helt urimelig situation for borgere, som er helt uden egen skyld og indflydelse på denne situation.

Afstand I eventuelt graveområde: I lokalplanen for Lille Rørbæk er der henvist til "Håndbog om Miljø og Planlægning”, hvor afstanden til virksomheder i klasse 5 og 6 skal være 150 – 300 meter. Vi mener, at disse afstandskrav skal være gældende i et eventuelt graveområde. Det er de på ingen måde i det udlagte forslag.

På denne baggrund bør matr. 3e udtages af graveområdet. Herved sikres den bevarende lokalplan i højere grad.

Kulturarv og miljø – bevaringsværdighed: Hele graveområdet ved Lille Rørbæk ligger på regionens udsendte kort indenfor et område med beskyttet landskab ifølge Frederikssund Kommunes kommuneplan 2017. Her fremgår det, at området skal beskyttes mod byggeri, anlæg og ændringer i arealanvendelsen, som kan svække den visuelle oplevelse. Skellet mellem matrikel 4 a og matrikel 3. k er en meget markant, lang skråning, som giver et meget visuelt skift i landskabet. Grusgravning omkring denne skråning vil fuldstændig udslette det specielle landskab.

Parallelt med det udlagte graveområde ligger ”Fjordstien”, som løber naturskønt fra Frederikssund over Værebro Å og Jyllinge og videre til Roskilde. Efter en eventuel grusgravning ved Lille Rørbæk vil man fra Fjordstien kunne nyde en smuk udsigt over fjorden mod vest, og mod øst se en udgravning strække sig over mange ha tidligere landbrugsland, hvilket vel må betegnes som en væsentlig ændring af den visuelle oplevelse.

Frederikssund Kommune har i 2008 vedtaget en bevarende lokalplan for landsbyen Lille Rørbæk.

I de indledende kommentarer til denne lokalplan står der, at Lille Rørbæk rummer ganske særlige kvaliteter hvad angår landsbymiljø, bebyggelse og kulturhistorie, især i forhold til bebyggelsen omkring gadekæret og det karakteristiske, stjerneformede udskiftningsmønster i landbrugsområdet omkring byen. I Regionplan 2005 står der om Lille Rørbæk: ”de karakteristiske oprindelige træk tilstræbes bevaret og eventuelt nybyggeri, anlæg m.v. skal ske på baggrund af en lokalplan.

Eventuel lokalplanlægning skal have til formål at bevare landsbyen og tage hensyn til kulturhistoriske, landskabelige og andre naturmæssige træk, samt til sammenhængen med kulturhistoriske træk i den omgivende dyrkningsflade."

Både i regionplanen og kommuneplanen fremhæves både landsbyen og det omgivende landskabs historiske og kulturelle værdier.

Grundet ovenstående bør matr. 3k udtages af råstofplanen.

Siden vedtagelsen af lokalplanen for Lille Rørbæk har der været stillet øgede krav til indbyggerne med hensyn til ansøgninger ved bygningsændringer, bevaring af levende hegn og andre forhold for at fastholde miljøet omkring landsbyens store gadekær. Der er ikke tale om et museum, men en fredelig tidslomme hvor folk bor, men hvor der også stadig drives landbrug på flere af byens gårde.

Det bevaringsværdige landsbymiljø er fuldstændig afhængigt af den omgivende natur og det omgivende landbrugsland, så hvis man på sin vej i landsbyen skal passere et op mod 16 ha stort grusgravsområde med dybe udgravninger klods op ad landsbyen, vil oplevelsen af et kulturhistorisk landsbymiljø blive reduceret ganske kraftigt.

Ud fra ovennævnte mener vi, at grusgravning i området ved Lille Rørbæk vil få en så væsentlig indvirkning på miljøparametre omkring trafik og landskabelige og kulturhistoriske værdier, samt vil give en udtalt forurening med støv og støj i hele landsbyen Lille Rørbæk, at Region Hovedstaden må fjerne området fra Råstofplan 2020/2025

På vegne af beboerne på Lille Rørbækvej 7,9 og 11 og beboerne på Bygaden 6,10 og 11

Henrik Nissen, Bygaden 10, Lille Rørbæk, 3600 Frederikssund

Høringssvar vedrørende Råstofplan 2025

29.juli 2025

Med udkastet til Råstofplan 2025 for Region Hovedstaden bliver der udvidet udlæg til grusgrave i Frederikssund Kommune i meget højere grad end rimeligt er. Vi har fuld forståelse for, at Region Hovedstaden skal følge lovgivningen – i dette tilfælde Råstofloven – og dermed har udarbejdet et forslag til ny råstofplan, men vi bekymrede for det store omfang og placering af udlæg.

Forslag til ændringer i Råstofplan Region Hovedstaden 2025

Landsbyerne Landerslev og Kyndby Huse ligger tæt på grusgrave i dag og nu foreslås det udvidet. Det er vores opfattelse, at der kun findes de to steder i Danmark, hvor der graves mindre end 300 meter fra landsbyer. Vi forstår ikke, at man ikke tager mere hensyn til landsbyerne og deres indbyggere og ovenikøbet udvider, så det kommer meget tæt på husene i landsbyerne.

Vi ønsker følgende ændringer til Råstofplan Region Hovedstaden 2025:

1. Den udpegede udvidelse af grusgraven omkring den bevaringsværdige landsby, Kyndby Huse (og Landerslev) bør droppes. Dette er særligt begrundet i, at det ikke kan overholde gældende støjgrænseværdier for tæt-lav bebyggelse – se mere i afsnit ”Beregning af støjpåvirkning Kyndby Huse”.
2. Regionens Miljø- og Klimaudvalg bør får undersøgt konsekvenserne af manglende analyse af grusgraves afstande til landsbyer samt indføre minimumsafstande til landsbyer og samlede bebyggelser i Råstofplanen. Afstande til landsbyer som fx Kyndby Huse bør være meget større i form af et bælte på min. 300-500 meter fra bebyggelsen – se vurdering af støjgerne, støjgrænseværdier og manglende overholdelse i afsnittet ”Beregning af støjpåvirkning Kyndby Huse”.

Ændringerne ønskes ud fra følgende argumenter:

- En udvidelse af en grusgrav med tilhørende støjende aktiviteter, vil have store negative konsekvenser for lokalområdet. Ifølge WHO er støj er den miljømæssige andenstørste risiko for mennesker sundhed.
- Vores forsimplede støjberegninger for udvidelsen af grusgravområdet op til Kyndby Huse viser, at støjgenerne ikke kan overholde støjgrænserne for tæt/lav bebyggelse (landsbyen) med mellem 10-39 dB overskrivelse selvom der foretages støjdæmpende foranstaltninger såsom voldanlæg – se uddybning i afsnittet ”Beregning af støjpåvirkning Kyndby Huse”.

- Der bør ikke laves udlæg tæt på bebyggelse med de viste nødvendige afstande i forhold til gældende grænseværdier for støj nær boliger.
- Kørsel af lastbiler gennem Kyndby viser en kraftig forøget støjbelastning
- Efter at have fået aktindsigt omkring eksisterende gravetilladelser og klager fra nuværende grusgravsaktiviteter omkring Kyndby Huse er det tydeligt, at vilkår til grusgravsaktiviteterne ikke bliver overholdt. Herunder især køretider for lastbiler, som starter tidligere end angivet i tilladelserne og derved ville komme til at påvirke beboernes nattesøvn i de omkringliggende landsbyer (Kyndby Huse, Kyndby, Dalby m.fl). Derudover er tilsynsaktiviteten begrænset, hvilket øjensynligt skyldes begrænsede administrative ressourcer på området.

Afstand til landbyer

Landbyerne Landerslev og Kyndby ligger tæt på grusgrave.

Særligt er vi bekymrede og frustrerede over udvidelsen af grusgraven i Kyndby. Den ligger ikke i Kyndby, men klos op af Kyndby Huse, som er historisk bevaringsværdig landsby (jf Lokalplan 025 – Frederikssund Kommune). Med udvidelse lægges der op til, at kanten af grusgraven ligger utrolig tæt på en samlet bebyggelse – ca. 62 meter fra nærmeste skel til huse i Kyndby Huse.

I Miljørapport for Råstofplanen side 315 fremgår følgende:

Det er regionens vurdering, at der i driftsfasen vil være en væsentlig påvirkning i form af visuel påvirkning, støv- og støjgener for rækken af beboelsesejendomme, der ligger direkte ud til den nordlige del af det mulige nye grave- eller interesseområde.

Vi vil gerne i det efterfølgende uddybe vores bekymring og tilgang til vurdering af støjgenerne.

Støjgener

Formålet med at kigge på støjgener i forbindelse med udvidelse af grusgraven ved Kyndby er

- At have fokus på sundhedsrisikoen ved støj og ønsket om, at der kommer en generel diskussion af afstand af støjende aktiviteter som grusgravning tæt på landsbymiljøer.
- At henlede opmærksomheden på, at der findes metoder til at vurdere konsekvenserne med hensyn til støj på forhånd altså i planperioden for udpegninger i Råstofplanen
- Sammenligne en forsimplet beregning af støj mod gældende grænseværdier
- Vise, at grænseværdier for støj ikke kan overholdes ved udpegningen af grusgravsområde og afstand er eneste løsning.

Sundhedsrisiko ved støj

I de seneste år er der fremkommet en række meget bekymrende rapporter angående de negative konsekvenser ved støj. WHO fastslår, at støj er den næststørste miljømæssige risiko efter luftforurening for menneskelig sundhed [Kilde #1, link]. Fra Miljøministeriet fås "Et forsigtigt skøn siger, at 200 til 500 danskere årligt dør for tidligt af hjertesygdom og forhøjet blodtryk som følge af vejstøj" [Kilde #2, her]. Dertil skal lægges støj fra virksomheder. Eller et andet eksempel fra Ålborg Universitet, hvor virkningen af støj gennemgås. Den klare følge af støj er en lang række negative effekter på helbred, psyke og socialt. Flere informationer findes [Kilde # 3, her]. Med den viden in mente bør støj tages alvorligt og undersøges til bunds på forhånd. Specielt fordi en udvidelse af en grusgrav med tilhørende støjende aktiviteter, vil have store negative konsekvenser for lokalområdet.

Støjgrænser for boliger

Der er to følger af en udvidelse af grusgraven ved Kyndby

- Øget støj fra selve grusgraven
- Mere trafikstøj på grund af tung trafik specielt igennem Kyndby og mindre grad Dalby

Disse to effekter tilsammen vil have store konsekvenser for livskvaliteten i området omkring grusgraven.

Der findes støjgrænser for boliger. Først nævnes grænserne for støj fra virksomheder.

Tidsrum Områdetype	Mandag - fredag kl. 07-18, lørdag kl. 07-14	Mandag - fredag kl. 18-22, lørdag kl. 14-22, søn- og helligdag kl. 07-22.	Alle dage kl. 22-07
1. Erhvervs- og industriområder	70 dB	70 dB	70 dB
2. Erhvervs- og industriområder med forbud mod generende virksomheder	60 dB	60 dB	60 dB
3. Områder for blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder (bykerne)	55 dB	45 dB	40 dB
4. Etageboligområder	50 dB	45 dB	40 dB
5. Boligområder for åben og lav boligbebyggelse	45 dB	40 dB	35 dB
6. Sommerhusområder og offentligt tilgængelige rekreative områder	40 dB	35 dB	35 dB

Tabel 1. Grænseværdier for støj [Kilde #4, Link]

Der er vejledende støjgrænser for indendørs sove- og opholdsrum [Kilde #5, her].

Tidsrum Områdetype	Mandag - fredag kl. 07 - 18, lørdag kl. 07 - 14	Mandag - fredag kl. 18 - 22, lørdag kl. 14 - 22, søn- og helligdag kl. 07 - 22	Alle dage kl. 22 - 07
Blandet bolig og erhverv (bykerne)	43 dB	33 dB	28 dB
Etageboligområde	38 dB	33 dB	28 dB
Åben og lav boligbebyggelse	33 dB	28 dB	23 dB

Tabel 2. Disse grænser kan bruges til at overveje afhjælpnings foranstaltninger som vinduer og lignende

Derefter nævnes grænseværdier for støj fra vejtrafik.

Grænseværdier for støj fra vejtrafik
De vejledende grænseværdier for vejtrafikstøj er beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 4/2007 [Kilde #6,"Støj fra veje"]. Grænseværdierne er i første række til planlægningsbrug og anvendes ved planlægning af nye boligområder langs eksisterende veje, men lægges også til grund når man skal vurdere støjulemper ved eksisterende boliger langs eksisterende veje. Det anbefales også, at der ved planlægning af nye vejanlæg og vejudbygninger tages hensyn til støjkonsekvenserne og sikres det lavest mulige støjniveau i eksisterende støjfølsomme områder.
Støjgrænserne er til forskel fra tidligere angivet som L den, der er støjens døgnvægtede middelværdi. Støjen fra aftenperioden (kl. 19 – 22) tillægges et genetillæg på 5 dB, og støjen i natperioden (kl. 22 – 07) får et genetillæg på 10 dB, inden middelværdien regnes ud.

- Rekreative områder i det åbne land (sommerhusområder, grønne områder, campingpladser): 53 dB
- Rekreative områder i eller nær byområder (parker, kolonihaver, nyttehaver, turistcampingpladser): 58 dB
- Boligområder (boligbebyggelse, daginstitutioner m.v., udendørs opholdsarealer): 58 dB
- Offentlige formål (hospitaler, uddannelsesinstitutioner, skoler): 58 dB
- Liberale erhverv m.v. (hoteller, kontorer m.v.): 63 dB.

Tabel 3. [Kilde #7, Link]

Følgende skal tages betragtning med hensyn til støj fra grusgraven

- Kyndby Huse og omkringliggende huse er omfattet af støjgrænserne for ”5. Boligområder for åben og lav boligbebyggelse”. Se **Tabel 1**
- Det rekreative område Fjordstien er omfattet af ”6. Sommerhusområder og offentligt tilgængelige rekreative områder”. Se **Tabel 1**

Med hensyn til trafikstøj igennem Kyndby Huse og Dalby henvises til

- ”men lægges også til grund når man skal vurdere støjulemper ved eksisterende boliger langs eksisterende veje”. Se **Tabel 3**
- En støjgrænse på 58 dB. Se **Tabel 3**

Disse informationer bør indgå i overvejelserne, hvis grusgraven skal udvides.

Overvejelser omkring impulstøj

Det er givet, at impulsstøv giver en væsentlig forøget genepåvirkning i forbindelse med støj fra virksomheder. Derfor gives der også et tillæg, hvis støjen indeholder impulser. En beskrivelse af impulsstøj er fundet hos Miljøstyrelsen [kilde #8, her], og den er

Impulslyd er den bratte begyndelse af lyde med kortere eller længere varighed. Når den pludselige ansats skiller sig klart ud fra det generelle støjbillede – dvs. den mere jævne del af støjen, herunder baggrundsstøjen – karakteriseres impulslyden som tydeligt hørbar. Impulslyde er karakteristiske, ved at: - de starter brat, - de kan have højere maksimalniveauer end jævn støj uden at overskride støjgrænserne, - de bemærkes mere end anden støj (uden impulser eller toner), - de gør støjen karakteristisk, hvilket kan betyde, at støjkilden lettere identificeres.

Tabel 4.

Samme sted er fundet følgende korte definition

- ”En impuls er den bratte begyndelse af en lyd.”

Der argumenteres ligeledes for, at den rigtige korrektion for impulsstøj er mere end de sædvanlige 5 dB, som vi bruger Danmark. Det sidste er beskrevet hos Miljøstyrelsen [Kilde #9, her].

Det argumenteres, at flere forhold kan med rimelig siges at have impulsstøjsmæssig karakter

- Start af store maskiner til brug i grusgraven
- Lastning af lastbiler
- Knusning og sortering af materiale
- Kørsel i grusgrav
- Brug af trykluft eksempelvis tilslutning og frakobling

- Kørsel gennem Kyndby og Dalby

Det sidste vil normalt kunne henregnes til trafikstøj og ikke støj fra virksomheder. Men genepåvirkningen er indiskutabel i det den tunge trafik afvikles under 2 meter fra bolig.

Effekt af jordvold på støj

Det nævnes flere steder, at en jordvold kan bruges som afhjælpende foranstaltning. Her fundet følgende fra Vejdirektoratet. For mere information se Vejdirektoratet [Kilde # 9, her].

Støjafskærmning Bygninger, støjskærme, jordvolde, bakker i landskabet og større områder med tæt skov kan skærme for støjen. Støjskærme og jordvolde kan dæmpe støjen op til 6 dB og i sjældne tilfælde mere. En støjskærm afbryder den direkte udbredelse af støjen fra vejen til modtageren. Den er ofte konstrueret med en porøs, lydabsorberende overflade, så støjen ikke reflekteres til den anden side af vejen. Støjdæmpningen er altid størst lige bag ved den skærmende genstand og aftager på større afstand. Støjafskærmning kan også etableres som jordvold langs vejen, og der kan opnås en effekt, som er sammenlignelig med støjskærme. Støjvolde kræver mere plads, og de skal typisk være omtrent dobbelt så høje som skærmen for at opnå samme effekt. Dette skyldes, at toppunktet af volden vil være placeret i større afstand fra vejen på grund af voldens skråninger, og volden skal derfor være betydeligt højere for at kompensere for afstanden til vejen. Støjvoldene er betydeligt større elementer i landskabet end støjskærme, da de både er højere og væsentligt bredere. Støjvoldene vil have en topbredde på ca. 4 meter, og den mindste støjvold vil være ca. 8 meter høj og have et fodaftryk på ca. 36 meter i bredden, mens den største vold vil være ca. 14 meter høj og have et fodaftryk på ca. 60 meter i bredden.

Tabel 5

Der bliver en dæmpning af støjen på op til 6 dB, som effekten af en støjskærm. Vind vil for eksempel kunne reducere effekten betydeligt fra en skærm eller vold. Fra min tid som projektleder for støj i Banedanmark regnede vi med 4 dB's dæmpning fra en støjskærm i praksis. Og 3 dB er defineret som en hørbar men lille ændring af lyden. Desuden vil jordvoldene, som beskrevet af Vejdirektoratet, blive meget store og fylde væsentligt i landskabet.

Data fra støjmåling i aktindsigt

Der skal knyttes nogle kommentarer til rapporten " Måling af støvpåvirkning fra en grusgrav i Region Hovedstaden ved måling af støvnedfald, svævestøv og α-kvarts" [Kilde # 10, her]. Dens primære formål er at undersøge forhold omkring støv ved aktiviteter i en grusgrav. Dette er

også vigtigt at få vurderet, men vil ikke blive yderligere berørt i dette afsnit. Det interessante og relevante ved rapporten er dens støjbetragtninger.

Her tænkes specielt på to forhold

- Niveau af støj fra grusgrav i forhold til baggrundsstøj
- Antallet af kørsler
- Fordeling af støjhændelser henover dagen

Ved at kigge på **Figur 11** i rapporten ses meget kraftig forøgelse af på op til 20 dB ved kørsel af maskiner i grusgraven. Se figur nedenfor.

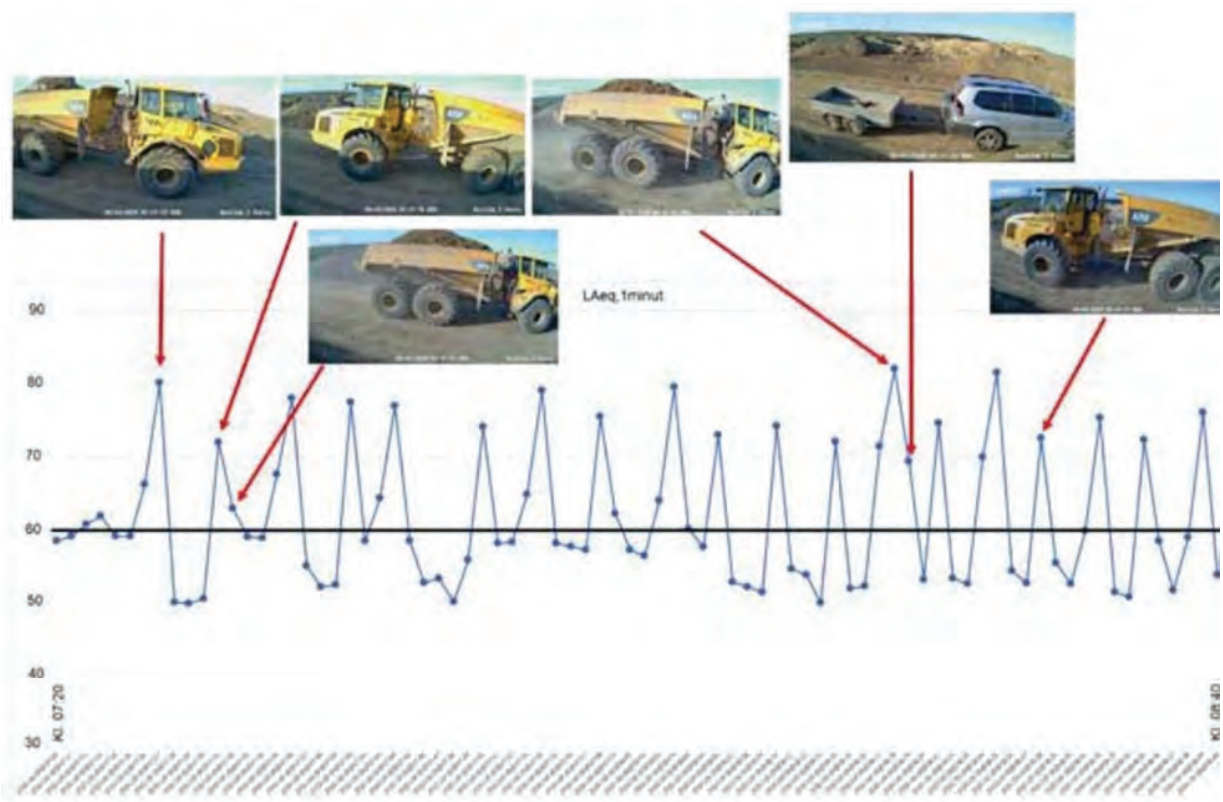

Figur 11 Illustration af sammenhæng mellem forbikørsel og forhøjede støjværdier på tilkørselsvej til grusgraven [14].

20 dB ændring af støj svarer til en firedobling, hvilket er en overordentlig god grund til at tage støj fra aktiviteter i en grusgrav meget seriøst. Et andet forhold ved støjen er, at den er beskrevet som havende en impulsmæssig karakter. Impulsstøj er behandlet tidligere, og dette vil bidrage yderligere til genepåvirkningen.

Figur 12 fra rapporten viser antallet af kørsler. Se figur nedenfor.

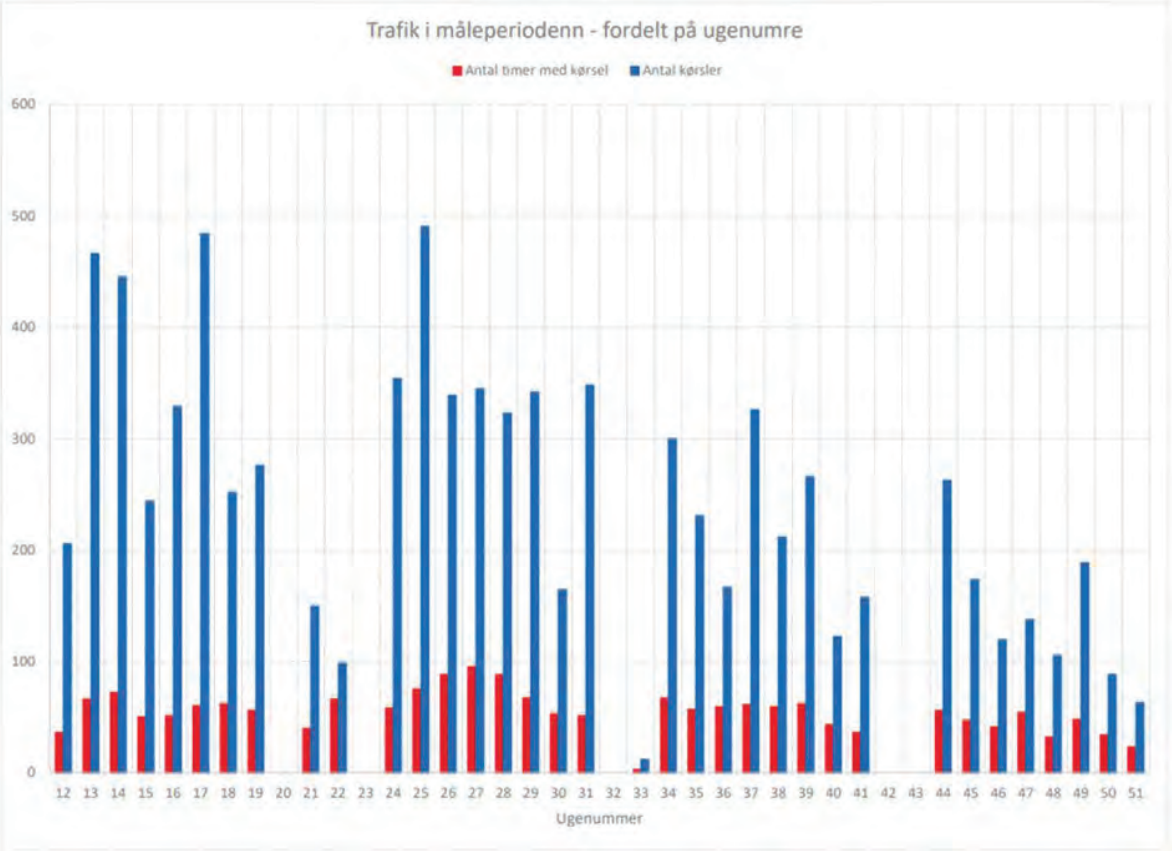

Figur 12 fra Måling af støvpåvirkning fra en grusgrav i Region Hovedstaden ved måling af **[Kilde # 10,** her]

Der er mange eksempler på over 200 kørsler per uge. Hvis man sammenholder dette med den ændring i støjbelastning, er konklusionen klar.

- Det er meget vigtigt at få undersøgt dette forhold til bunds, inden der gives tilladelse til udvidelse af grusgrav i retning af beboelse

Til sidst skal nævnes de støjende aktiviteters fordeling henover døgnet. Se **Figur 13** fra rapporten vist nedenfor.

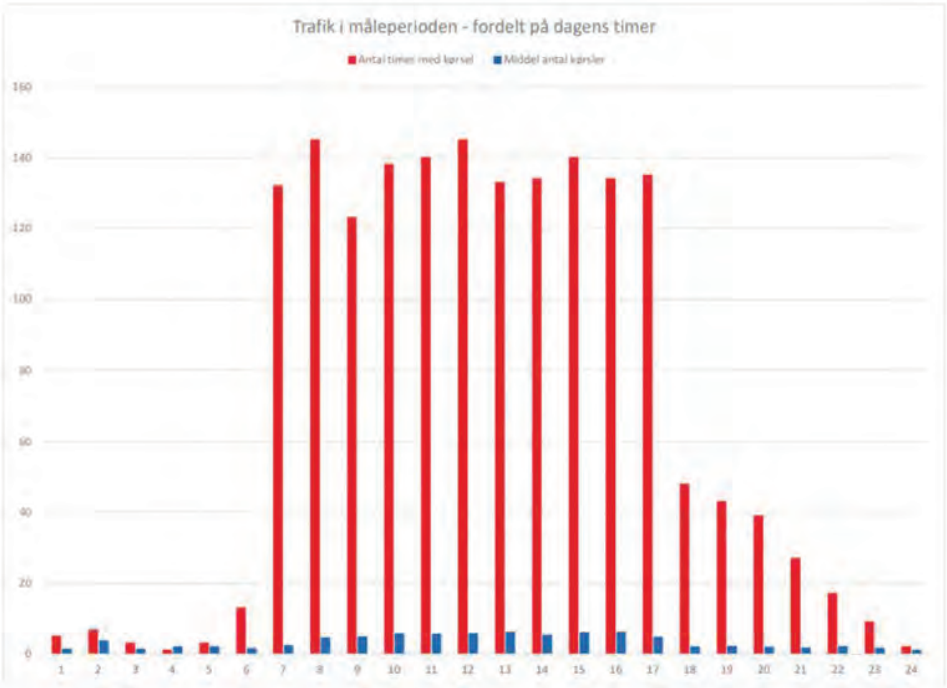

Figur 13 Trafikkens fordeling på døgnets timer på måleperiodens hverdage [15].

En stor procentdel af kørslerne ligger i døgnets ydertimer, hvor naboer vil blive ekstra generet af støjen. Eventuelt få forstyrret søvn. Se eventuelt **Tabel 1**, **Tabel 2** og **Tabel 3** for hvordan krav til støj i døgnets ydertimer er skærpet af samme grund. Konklusionen må være

- At der er overordentlig vigtig, at en tilladelse til aktivitet i grusgraven ved Kyndby indeholder en tidsbegrænsning for aktivitet i grusgraven og transport til og fra grusgraven

Beregning eller simulering af støj

Som det meget gerne skulle være klart efter at have læst det foregående om støj, så er det et vigtigt område, når det drejer sig livskvalitet og velbefindende. Der findes heldigvis metoder, der er fagligt velunderbygget, og de bliver anvendt i situationer som disse. De er

- Nord2000 og CNOSSOS-EU

En mere detaljeret gennemgang af Nord2000 se links til kilder [Kilde # 11 her, #12 her]. For CNOSSOS-EU findes mere materiale via følgende links – [Kilde #13 her og # 14 her]. Begge kan bruges til at simulere støjbelastning aktiviteterne i selve grusgraven, og transporten til og fra grusgraven. Det anbefales kraftigt at udføre disse simuleringer, fordi de er præcise i deres

forudsigelse. Med resultater fra disse simuleringer kan man træffe beslutninger på et oplyst grundlag. I stedet for at give en tilladelse vel vidende, at det er overvejende sandsynligt, at det vil medføre væsentlige forringelser.

Det er desværre udenfor vores muligheder at lave beregninger efter disse anerkendte metoder, fordi de kræver adgang til dyr software.

Beregning af støjpåvirkning Kyndby Huse

Nedenfor er en forsimplet beregning af støj for naboer til grusgraven og beboer langs transportvejen til og fra grusgraven. Støjberegning foretaget vha. anerkendt side for akustiske formler og udregning [kilde # 15, her]

Følgende antagelser er gjort

- Støjen falder med 6 dB per afstandsfordobling. Det er en grov forsimpling idet denne antagelse gælder for lyd, der spreder lige meget i alle retninger, og ikke tager hensyn til refleksioner fra jordens overflade og vejrmæssige forhold.
- Kildestyrken for de relevante maskiner er fundet [kilde #16, her]. Disse værdier bruges til at finde en anslået værdi for støj ved kilden. De endelige kildestyrker kendes ikke. De kan bedre bestemmes, hvis man kender det anvendte maskineri. Derfor er disse værdier anslået

Følgende kildestyrker er anvendt

- Lastbil tomgang: 91 LWA
- Lastbil drift 40 km/t: 106 LWA
- Hjullæsser maksimal motorydelse: 110 LWA

Enheden LWA er enheden for lydeffektniveau. Den svare til dBA niveauet helt henne ved kilden. Begrundelsen for at vælge en Lastbil i drift ved 40 km/t er, at det er den tilladte hastighed igennem Kyndby. Ved at kombinere grænseværdier inklusiv tidspunkter på døgnet, kildestyrker fra støjdata bogen og afstand fremkommer følgende tabel. Beregningen er udført for Boligområder for åben og lav boligbebyggelse nævnt i **Tabel 1**.

Tidsrum Støjkilde	Mandag - fredag kl. 07-18, lørdag kl. 07-14	Mandag - fredag kl. 18-22, lørdag kl. 14-22, søn- og helligdag kl. 07-22.	Alle dage kl. 22-07
Lastbil tomgang	200 m	356 m	631 m
Lastbil drift 40 km/t	1122 m	1995 m	3548 m
Hjullæsser maksimal motorydelse	1778 m	3162 m	5623 m

Tabel 6: Den afstand, fra fx en bolig, der skal til for at grænseværdierne overholdes.

Tabel 6 viser den afstand, der skal til for, at grænseværdierne for støj overholdes. I tabellen er der ikke givet et tillæg for impulstøj, som vi mener bør gives. Det er indlysende, at den udpegede udvidelse i Råstofplanen vil medføre en kraftig overskridelse af støjgrænserne for Boligområder. Dette mener vi, at der skal tages hensyn, når en eventuel udvidelse af grusgraven ved Kyndby kommer på tale.

En anden måde at kigge på det foreslåede udgravningsområde er ved at fastholde afstanden for at se hvilken støjpåvirkning, det medfører nærmeste bebyggelse. Den anslåede afstand er omkring 62 m. Hvis afstanden fastholdes kan man få en ide om overskridelse af støjgrænserne – se tabel 7. Igen er Boligområder for åben og lav boligbebyggelse nævnt i **Tabel 1** valgt.

Tidsrum Støjkilde	Mandag - fredag kl. 07-18, lørdag kl. 07-14	Mandag - fredag kl. 18-22, lørdag kl. 14-22, søn- og helligdag kl. 07-22.	Alle dage kl. 22-07
Lastbil tomgang	55 dBA	55 dBA	55 dBA
Lastbil drift 40 km/t	70 dBA	70 dBA	70 dBA
Hjullæsser maksimal motorydelse	74 dBA	74 dBA	74 dBA

Tabel 7: Tabel for anslået støjbelastning ved nærmeste bolig i Kyndby Huse

Tabel 7 viser den anslåede støjbelastning ved nærmeste bolig i Kyndby Huse, som følge af diverse aktiviteter i grusgraven, som i alle tilfælde overskrider den støjgrænseværdierne.

Tidsrum Støjkilde	Mandag - fredag kl. 07-18, lørdag kl. 07-14	Mandag - fredag kl. 18-22, lørdag kl. 14-22, søn- og helligdag kl. 07-22.	Alle dage kl. 22-07
Lastbil tomgang	10 dB	15 dB	20 dB
Lastbil drift 40 km/t	25 dB	30 dB	30 dB
Hjullæsser maksimal motorydelse	29 dB	34 dB	39 dB

Tabel 8: Størrelsen på overskridelse af grænseværdier (i dB) ved grusgravning tæt på Kyndby Huse.

Tabel 8 viser overskridelsen ved at sammenligne resultaterne fra Tabel 7 minus grænseværdierne fra **Tabel 1.**

For bedre at kunne forstå resultaterne, når de bliver udtrykt i enheden dB, så gælder der

- 10 dB opleves som en halvering eller fordobling af lyden
- 20 dB opleves som en meget stor ændring af lyden

Igen er konklusionen meget klar. Der vil være en betragtelig overskridelse af støjgrænserne fra **Tabel 1**. Selv en jordvold, som kan mindske støjen med ca. 4 dB er ikke nok. Og det bør lede til, at udpegningsområdet fjernes samt, at der laves en beregning af støjbelastning, inden der planlægges udvidelse af grusgraven ved Kyndby Huse. Det bør ligeledes lede til en politisk beslutning om generelle retningslinjer for afstande til grusgrave for tæt-lav bebyggelse og landsbyer generelt.

Der er ikke lavet en undersøgelse af en eventuel støjbelastning for Landerslev. Dog gælder det samme støjgrænser og støjbelastninger. Derfor kan der laves tilsvarende betragtninger.

Venlig hilsen

Ida Bode og Jesper Asgaard

Kilder

#	Link
1	https://www.sundhedspanel.dk/sundhedsnyheder/who-stoj-er-naeststorste-miljomaessige-sundhedsrisiko/
2	https://mst.dk/borger/affald-og-forurening/stoejforurening/forebyggelse-af-stoejgener
3	https://aabn.io/blogs/viden-om-indeklima/sadan-pavirker-stoj-din-krop
4	https://mst.dk/erhverv/rent-miljoe-og-sikker-forsyning/stoej/stoejgraenser
5	https://mst.dk/media/a3nbn1q3/ekstern_stoej_fra_virksomheder_1984.pdf
6	https://mst.dk/media/hrylpqic/supplement_til_vejledning_om_ekstern_stoej_fra_virksomheder_1996.pdf
7	https://mst.dk/media/3z3mvk2g/virksomhedsstoej_tillaeg_til_vejledning_2007.pdf
8	https://www2.mst.dk/udgiv/publikationer/2001/87-7944-375-3/pdf/87-7944-376-1.pdf
9	https://www.vejdirektoratet.dk/vvm/miljo-1/stoj
10	https://www.regionh.dk/klima-og-miljoe/raastoffer/Publikationer-om-raastoffer/Documents/St%c3%b8vrappot,%20webtilg%c3%a6ngelig.pdf
11	https://forcetechnology.com/-/media/force-technology-media/pdf-files/projects/nord2000/nord2000-comprehensive-outdoor-sound-propagation.pdf

12	https://forcetechnology.com/-/media/force-technology-media/pdf-files/projects/nord2000/nord2000-comprehensive-outdoor-sound-propagation-model---part-2-propagation-in-an-atmosphere-with-re.pdf
13	https://op.europa.eu/da/publication-detail/-/publication/80bca144-bd3a-46fb-8beb-47e16ab603db
14	https://envs.au.dk/en/research-areas/environmental-noise/cnossos-eu
15	https://sengpielaudio.com/calculator-distance.htm
16	https://referencelaboratoriet.dk/wp-content/uploads/1989_LI_Stoejdatabogen_Del_3_Koersel_og_intern_transport_side_1-57.pdf
17	https://www.sundhedspanel.dk/sundhedsnyheder/who-stoj-er-naeststorste-miljomaessige-sundhedsrisiko/
18	https://mst.dk/borger/affald-og-forurening/stoejforurening/forebyggelse-af-stoejgener
19	https://aabn.io/blogs/viden-om-indeklima/sadan-pavirker-stoj-din-krop

Høringssvar Råstofplan 2025

Kyndby Huse er en lille by med ca 160 boliger med dejlige haver og store grønne områder. Ud mod den planlagte udvidelse af den eksisterende grusgrav, er der et læbælte på nogle meter bestående af store træer og liguster.
Da læbæltet på ingen måde dæmper lyden fra den eksisterende grusgrav og heller ikke støvet fra marken, når bonden pløjer og harve, må vi antage at læbæltet heller ikke får nogen effekt hvis det i stedet bliver en grusgrav. Til gengæld vil støv og støj dække byen **hele året.** Så er det jo skønt at have et hus med have, hvis man skal bruge både høreværn og støvmaske. Vi i Kyndby Huse er desværre ikke de eneste der muligvis får grusgrav i baghaven. På Hornsherred er Lyngerup og Krogstrup i samme situation. Støj og støv så tæt på beboelse er en skandale. I Kyndby Huse frygter vi at hele byen kommer til at få gener fra denne umulige placering.
Er der en risiko for at vores huse kan tage skade, af alt det der dunkeri, som en grusgrav medfører?
Bliver der taget billeder af alle de implicerede huse i de områder hvor der skal graves, så vi alle kan få erstatning hvis vores huse slår sprækker?

De store tunge køretøjer er, på grund af de smalle veje, nødt til at køre helt ude på kanten af vejene, de almindelige bilister må på trods af dette ofte helt ud i rabatten for at undgå kollision. Vejene slides enormt hurtigt, når der køres helt ude på/ved kanten. Øget trafik af tunge lastbiler vil medføre, at kommunen oftere må til lommerne, så bredden på vejene kan genetableres / bibeholdes.

På trods af at loven om at lastbiler SKAL køre med presenning, er det i dag kun ca 20% af lastbilerne som gør dette, hvilket giver enorme støvskyer til beboerne langs vejen og stenslag til med trafikanterne. Dette problem øges naturligvis når der kommer flere lastbiler.

Den tunge trafik skal forbi Fjorlandsskolen Dalby. Selvom der er et udmærket cykelsti system, kan det ikke undgås at børn skal krydse vejen med de store lastvogne.
Her SKAL der etableres mindst 2 lyskryds. Et ved fodgængerfeltet på Kyndbyvej og et på Solbakkevej ved Kyndbyvej, da cykelstien krydser vejen og det er de små børn som har vigepligten og ikke bilisterne !!!

med venlig hilsen
Birgit àRogvi
Jungehøj 26, Kyndby Huse
3630 Jægerspris

Høringssvar vedr. Lystrup Syd. Fra Lindholm Stationsvej 4, 3550 Slangerup, Frederikssund

Hermed vores høringssvar til Region Hovedstadens ønske om etablering af graveområde Lystrup Syd. Vi vil i dette svar bl.a. belyse elementer som vi mener at er blevet overset.

Vi er fuldt forstående, med at der er et stigende behov for råstoffer, men vi mener også at der skal findes en balance mellem behov for yderligere råstofudvinding og dyr og menneske påvirkning, set fra et biodiversitet samt livskvalitets- og økonomisk synspunkt. Derfor har vi inkluderet. et løsningsforslag som vil være et kompromis, hvor der stadigt vil være mulighed for at der udvindes råstof mens der samtidigt taget hensyn til dyr/natur og de mennesker som påvirkes såfremt der gives endelig tilladelse til udvinding af råstoffer fra undergrunden.

Index

Introduktion 2

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna 3

Befolkningen 5

Indvinding under grundvandsspejl. 7

Jordbund 7

Vand – Grundvand/drikkevand 7

Landskab 8

Andre kommentarer 9

Økonomisk konsekvens for os på Lindholm Stationsvej 4 9

Løsningsforslag 10

Konklusion 11

Introduktion

For at bedre forstå vores høringssvar er det vigtigt at man forstår hvor vi er placeret i forhold til Lystrup Syd.

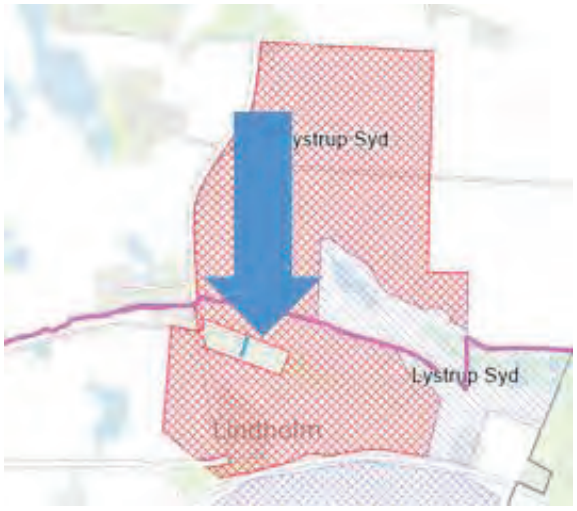

Dette kort viser hvor vores matrikel Lindholm Stationsvej 4, matrikel: 7a Lindholm By, Uvelse (Hvidt felt markeret med blå pil). Den mindre blå streg viser hvor vores matrikel slutter imod vest. Den mørklilla linje lige nord for vores matrikel er kommunegrænsen mellem Frederikssund (syd for linjen) og Hillerød (nord for linjen). Denne linje markerer ligeledes grænsen mellem de to lodsejere i Lystrup Syd området.

Som det ses, så vil vi blive fuldstændigt omsluttet af graveområdet Lystrup Syd såfremt det mod forventning godkendes i sin nuværende form.

Vi købte vores hus i sommeren 2020 af lodsejeren som ejer den sydlig del af Lystrup Syd, og flytter ind ganske kort tid inden Region Hovedstaden offentliggjorde planer om Råstofudvinding i området, noget som vi af naturlige årsager ikke var blevet gjort bekendt med i forbindelse med købet.

Vi valgte at flytte til dette område da det opfyldte alle vores kriterier for ønsket om et ”udeliv” hvor vi kunne nyde natur og dyreliv, ikke kun på vores matrikel men også hele området i og omkring Lindholm samt etablering af bl.a. et 31m^2 væksthus (foto side 6) og køkkenhave.

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna

a. **Beskyttede arter** (bilag IV-arter, fredede arter, truede og kritisk truede arter på den danske rødliste)

i. Amphi Consult har påvist at truede og fredede dyrearter lever og yngler i området samt benytter sig af områdets søer, skove, mose m.m. De dyr Amphi Consult har observeret ser vi regelmæssigt på vores matrikel. Dvs. store vandsalamander, flagermus, markfirben, totalfredede skrubtudser m.m. for ikke at nævne stålorme, pindsvin, snoge, rovfugle, rådyr, ræve, harer, m.m. Til højre, foto af dyr på Lindholm Stationsvej 4.

ii.Sø

Søen på ca. 35x30m syd-øst for Lindholm Stationsvej markeret på billede med gul firkant på billedet til højre, fremgår ikke af nogen Region Hovedstadens rapporter. Den kan derfor ikke være registreret og ej heller undersøgt. Den indeholder ligeledes beskyttede fauna og flora arter.

iii. **Flagermus** (se punkt 1.a.i og 1.c)

Råstofplanen for Lystrup Syd vil, som den er udformet, få en væsentlig påvirkning på de fredede og beskyttede arter i den sydlige del af det udpegede graveområde.

b. Naturkoridorer

Amphi Consult anbefaler at der etableres naturkoridorer mellem de større søer nord for Lindholm. For den sø (nævnt under 1.a.ii), syd-øst for Lindholm Stationsvej, må der derfor gælde samme type anbefaling m.h.t. etablering af en syd-nord naturkorridor.

c. Skov

I forlængelse af Lindholm Stationsvej mod øst, er et skovareal (markeret med gul firkant i nedenstående billede på side 4) med ældre træer (>70år), som der ikke er taget højde for i

diverse grafer og tekster fra Region Hovedstaden. Der er bl.a. betragtelig flagermus aktivitet i området og det vurderes at der er raste og yngleområder i skovstrækningen.

Skoven er en del af et faunanetværk og fungerer som naturkorridor for en lang række dyr, inkl. skrubtudser, mark firben, vand-salamandere, pindsvin, rådyr m.m. som alle både opholder sig og yngler i skoven samt bevæger sig gennem skovstrækningen på vej til og fra de forskellige søer i området bl.a. mod nord og mod syd. De nævnte arter iagttages jævnligt i skoven samt på Lindholm Stationsvej 4. Går man tur i skoven kan man tydeligt se ved de mange sovepladser, hvordan f.eks. hjorte overnatter i skoven.

Grusgravens fysiske indgreb vil få uoprettelige konsekvenser for områdets biodiversitet. For dyrenes ve og vel, fraråder lokale naturkendere på det stærkeste at korridorerne bliver fjernet eller ændret over tid. Ødelæggelser af sammenhængende naturkorridorer underminerer de lokale og nationale mål for biodiversitet.

Lindholm Stationsvej og den tilstødende randbeplantning og skov indgår som en del af det værdifulde netværk for områdets fauna.

Niras Miljørapport nævner desuden at ”*Der er i Råstofplan 2025 enkelte grave- eller interesseområder, hvor skov indgår som en del af arealet. I de tilfælde hvor skov indgår som en del af grave eller interesse området forudsættes det, at grave-eller interesseområdet afgrænses, således at der ikke fældes træer i forbindelse med råstofvinding*”.

Befolkningen

d. Rekreative interesser

Området omkring Lindholm er udnævnt af både Hillerød og Frederikssund kommune som værende bevaringsværdigt naturområde. Dette er en af grundene til at vi valgte at flytte til området for 5 år siden.

Området bruges desuden som rekreativt område af helårsbeboere som os, samt sommerhusejerne og de mange besøgende.

Den private hestepension i den sydlige del af området, skal ifølge Lodsejeren udvikles til et springcenter. Ryttere fra bl.a. Lindholm og Slangerup Overdrev benytter sig af stisystemet samt af Lindholmvej og markerne syd og nord for Lindholm Stationsvej til og fra Uggeløse og Lystrup skov.

Togentusiaster går fra tid til anden mellem Farum Station og Slangerup Station langs den tidligere Slangerupbane, som går igennem det udpegede graveområde.

Ovenstående figur; Orange: Strækninger ryttere benytter. Lilla: strækning togentusiaster går.

e. Miljømæssige hensyn

i. Støj

Det er kendt, at særlige landskabstyper – herunder tunneldale – kan forstærke og sprede bestemte typer af lyd over store afstande. I Lystrup Syd er der erfaring med, at lyd "rejser langt og tydeligt" pga. dalens opbygning.

Dette kan forstærke støjgener fra maskiner, transport og generel råstofindvinding og udgøre en vedvarende gene for både psykisk velvære og nattesøvn. Det forventes at der bliver taget ekstra forbehold for at mindske denne påvirkning. Det bør derfor indgå som en væsentlig parameter i miljøvurderingen for eventuel gravetilladelse.

ii. **Støv**

1. På grund af vindforhold, er området kendt for fygning. Det må derfor antages, at området også vil være særligt udsat for sand- og støvfygning ved råstofindvinding, i et omfang, der overstiger gældende grænseværdier.
2. Dette udgør en konkret helbredsrisiko for nærtboende, særligt i forhold til indånding af fine partikler (PM_{10} og $PM_{2.5}$), som er veldokumenteret sundhedsskadelige (kilde: WHO, “Air Quality Guidelines”, 2021)

Det støv en grusgrav skaber vil betyde at vi ikke vil være i stand til at åbne vinduer. Ej heller vil vi være i stand til at hænge tøj til tørre udenfor. Støv på vores nye solceller vil medføre en væsentlig forringelse af vores strømproduktion og dermed økonomisk tab samt en væsentlig forringelse af den forventede CO_2 besparelse.
Vi vil heller ikke være i stand til at åbne vinduer og derved bruge vores væksthus i de år råstofferne udvindes samt dyrke frugt og grønt da det er påvist at støvet kan være en sundhedsmæssig risikofaktor, hvilket går imod Region Hovedstadens mål om at fremme borgers sundhed.

For at minimere støvgener skal der stilles krav til en hensigtsmæssig max hastighed i det udpegede graveområde samt på Lindholmvej, som allerede bliver brugt til tung trafik. Desuden skal transport af råstoffer altid foregå med tildækkede ladvogne.

iii. Vibrationer m.m. Påvirkning af bygninger på matriklen

Særligt hensyn skal tages til den over 200 m lange mur fra det gamle tipvognsanlæg samt anden bygning bygget i ca. 1904. Muren er på den nordlige side af Lindholm Stationsvej 2 og Lindholm Stationsvej 4.
Muren danner bagvæg for flere bygninger på Lindholm Stationsvej 4 og der er væsentlig risiko for sammenstyrtning og beskadigelse af nyere bygninger ved påvirkning fra vibrationer.
Etablering af drift af en grusgrav vil uundgåeligt medføre vibrationer fra både gravemaskiner og tung trafik
Disse vibrationer vil udgøre en alvorlig risiko for sammenstyrtning af muren og dermed ødelæggelse af bygninger, som ikke er dimensioneret til gentagne rystelser.

Vi ved fra samtaler med berørte borger på Region Hovedstadens infomøder, at deres boliger og bygninger har fået revner i fundament og murværk.
Vi kræver derfor en garanti for at muren ikke bliver ”beskadiget” med risiko for sammenstyrtning og risiko for beskadigelse af tilstødende bygninger, samt at hovedhuset og depotrum ikke får revner i murværk og fundament. Depotrums bygningen indeholdende bl.a. fyrrum med jordvarmeanlæg samt ny installation af solcelleanlæg og dertil hørende batteripakke, er ligeledes fra 1904. Det må derfor antages at risikoen for beskadigelse fra vibrationer ligeledes repræsenterer en væsentlig risiko.

ROMU (Roskilde Museum) har planlagt undersøgelse af bevaringsværdigheden af anlægget i sensommeren 2025.

Indvinding under grundvandsspejl.

Vi har rådført os med en rådgivende ingeniør, som gør opmærksom på at sænkning af grundvandet kan medføre ændringer i jordens bæreevne, hvilket repræsenterer en væsentlig risiko for revner og sætningsskader i vores bygninger, specielt da flere af vores bygninger er af ældre konstruktionsdatoer. Som det ses af ovenstående figur, ligger grundvandet kun 2-3 m under vores grund. Vi er ligeledes blevet informeret om at såfremt der graves i nærliggende område i en dybde under vores nuværende grundvandsspejl, så vil det betyde at grundvandsspejlet hos os vil sænkes eller helt forsvinde.

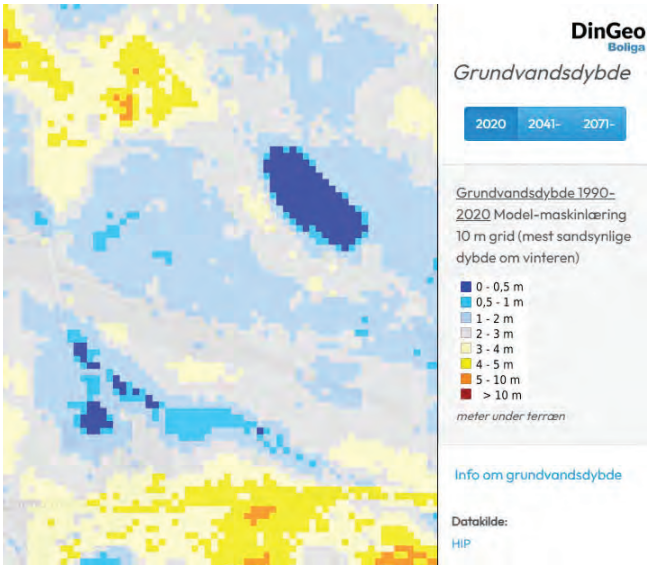

Taget i betragtning at Råstofplanen lægger op til at der bliver gravet omkring vores matrikel, så vil vi vide hvilke påvirkninger en ændring i grundvandsniveauet vil få for vores ejendom. Hvilken risiko er der for sammenstyrtning, sætning m.m.? Hvad vil Region Hovedstadens tiltag være for at forhindre dette?

Kilde: dingeo.dk

Jordbund

I bunden af tunneldalen findes tørvelag, som fungerer som naturligt rensende materiale (mikrobiel nedbrydning). Tørv binder CO_2. Det er en del af trepart aftalen, at der skal bindes mere CO_2 for at mindske Danmarks klimaaftryk. Gravning i området vil betyde at CO_2 fra disse reserver frigives, enten direkte via opgravning eller indirekte via nedbrydning pga. iltning. Hvis CO_2fortsat skal være bundet i tørven, bør der ikke graves i bunden af tunneldalen og ligeledes bør det sikres at at der ikke laves grundvandsændringer, hvilket også vil kunne forårsage frigivelse af $CO_2$for tørv der nedbrydes.

Vand – Grundvand/drikkevand

Flere af søerne ligger umiddelbart i samme niveau og det kan derfor antages at de er forbundne (hydraulisk kontakt). Evt. ændring i grundvandsspejlet kan derfor have en negativ påvirkning af søerne (inkl. hængesække).

Landskab

f.Landskabelige værdier

i. Begge kommuner har udpeget området som beskyttet landskab. Det indgår som en del af det større Mølleå Tunneldal-landskab og udgør dermed en væsentlig landskabelig helhed, der bør beskyttes mod råstofindvinding.

ii. Da Slangerup Tunneldal netop er beskrevet som beskyttet landskab, bør dette hensyn vægte tungt i vurderingen.

g. Geologiske værdier

i. Området ligger i et landskab, der er udpeget som et National Geologisk Interesseområde (Graversen, et al., 2017)

ii. Dansk Geologisk Forening beskriver området som forskningsmæssigt interessant i forhold til en bedre forståelse af Slangerup Tunneldal. Ifølge en artikel i *GeologiskNyt* (nr. 4, 2023), forfattet blandt andet af lektor H. B. Pedersen fra Københavns Universitet, rummer tunneldalen unikke og endnu ikke fuldt forståede strukturer, særligt i relation til dens netværk af dale og de geologiske processer bag. Området må derfor vurderes at have væsentlig forskningsmæssig værdi.

iii. Som noteret I Regionens vurdering af området, så ligger det mulige graveområde indenfor et område der både i Hillerød og Frederikssund kommuneplaner er udlagt som National Geologisk Bevaringsværdi.

iv. Frederikssund Kommune skriver i deres bemærkninger:
"Det netformede tunneldalsystem, hvor dale forbinder hinanden i to forskellige hovedretninger, kendes ikke fra andre steder i Danmark. Det har dermed et stort forskningsmæssigt potentiale."

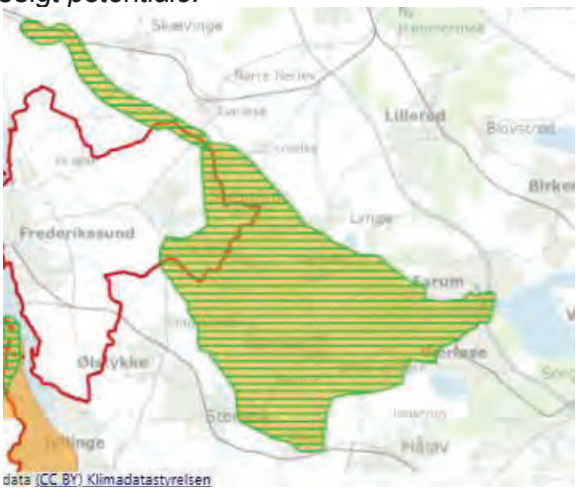

Andre kommentarer

Det er noteret i Niras miljørapport at der ikke vil være kig mod en eventuel grusgrav fra Hørup Skovvej pga. beplantning langs vejen. Dette gør sig kun gældende i sommerperioden. Beplantningen består af løvfældende bevoksning, dermed fremgår disse uden blade i 7 måneder af året. Der er i den periode direkte udsyn til Tunneldalen (udpeget graveområde) samt til bygningerne på Lindholm Stationsvej.

I Råstofplanen er Lystrup Syd graveområde lagt ind under Hillerød. Ca. **28**% af Lystrup Syd hører til Frederikssund kommune. Dermed kommer Frederikssund kommune op på **60**% af råstofleverancen for Region Hovedstadens 2025 Råstofplan. Frederikssund kommune er dermed uforholdsmæssigt hårdt belastet.

Vi undrer os desuden over at der ikke er foretaget boringer syd for Lindholm Stationsvej og at man på trods af dette har estimeret råstof volumen og kvalitet.

Økonomisk konsekvens for os på Lindholm Stationsvej 4

Etablering af graveområde omkring vores ejendom på Lindholm Stationsvej 4 matrikel: 7a Lindholm By, Uvelse, vil få fatale økonomiske konsekvenser for os.

For at forstå den reelle konsekvens har vi fået vurderet vores ejendom af i alt 3 forskellige ejendomsmæglere fra lokalområdet, samt fået foretaget en vurdering fra Realkredit Danmark i 2. kvartal 2025.

De lokale ejendomsmæglere har alle givet en vurdering før og efter vi informerede dem om en potentiel grusgrav op ad vores matrikel. Alle er kommet med den samme negative konsekvens, svarende til at tab på ca. 80% svarende til at tab på ca. 6.5 mill. - 6.8 mill.

Alene det at det i 2020 blev offentliggjort at der var udpeget et ”Interesse område” lige Nord for vores grund betød, at vi på det tidspunkt led et tab på mere end 20% af ejendomsværdien.

Det vil være intet andet end et katastrofalt økonomisk tab, som vi på ingen måde vil være i stand til absorbere. Vi købte ejendommen i sommeren 2020 af lodsejeren, som ejer jorden rundt om os, og vi mistede allerede hele vores friværdi, da ”Interesse området” blev offentliggjort i efteråret 2020.

Såfremt der gives tilladelse til udvinding af Råstoffer omkring vores ejendom, så er vi ikke alene stavnsbundet, men også teknisk insolvente. På en medium tidslinje så mister vi hele vores opsparing fra mere end 35 år på arbejdsmarkedet.

Det kan på ingen måde være rimeligt eller acceptabelt, at andre får en kæmpe økonomisk gevinst på bekostning af vores katastrofale tab. Det kan da ikke være Region Hovedstadens holdning?

Løsningsforslag

Vi vedlægger her et løsningsforslag, som vil opfylde regionens krav til udvindingsvolumen. Det opfylder desuden anbefalinger, som fremgår af div. af de på vegne af Region Hovedstadens udarbejdede rapporter.

- Etablering af naturkorridorer, minimum 50 – 100 m brede som beskrevet i miljørapport (markereret område mellem røde streger på billedet på næste side).
- **Graveområde etableres nord for den nordlige naturkorridor. Den del af graveområdet som ligger i Frederikssund tages helt ud af nuværende og fremtidige Råstofplaner. Der vil derved kun være en enkelt lodsejer, som i øvrigt har ytret ønske om grusgrav. Tegningen til højre viser en mulig udvidelse mod vest. Lindholmvej 5, matrikel 5a, Lystrup By, Uvelse. Nord og syd for Strenghøjgård. Lodsejer ejer ligeledes den nordlige del af det udpegede graveområde (matrikel 5e). Råstofpolygonen, som Region Hovedstadens geolog har fremlagt, viser rig forekomst af de ønskede råstoffer, som volumenmæssigt er større end det råstof der vil kunne udvindes fra Lindholmvej 2, matrikel 1a, Lystrup By. Uvelse.**

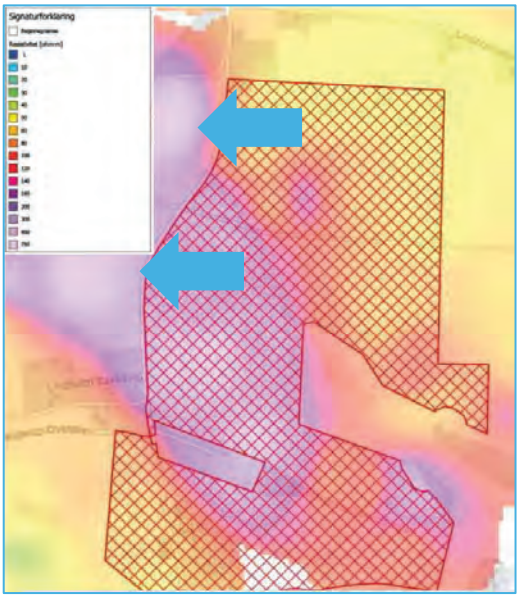

- Beskyttelse af §3 bilag IV arter i skovområde som er >70 år gammelt (område markeret med blåt på billedet på næste side) samt sø (markeret med orange) som ikke fremgår af miljørapporten.
- At der tages hensyn til skrøbelig historisk betonmur der ikke må udsættes for vibrationer (minimum 100 m afstand men tilrådeligt mere, gul streg). (Se billedet på næste side).
- Tilladelse til udgravning af råstof gives i en kort periode (max 2 år), som beskrevet i Niras Miljø rapport side 690 og forlænges ikke.
- Gravetilladelse forlænges ikke efter endt første periode og resten af området udgår som interesse/graveområde i nuværende og fremtidige Råstofplaner.
- Der gives ikke tilladelse til handelsplads eller anden form for biaktivitet samt servicering i området Lystrup Syd.
- Forarbejdning af sten, grus og sand foretages så langt nordøst i området som overhovedet muligt. Placering af adgangsveje, driftsareal, maskinplads samt mandskabsvogne m.m. placeres ligeledes mod nord. Der vil hermed være 1 km til beboerne i Lystrup og 800 m til beboerne i Lindholm.

  Derved tages en smule hensyn til Frederikssund Kommune som i pt. er pålagt at levere ca. 60% af alt materiale i Råstofplan 2025.

Tegning til løsningsforslag med angivelse af:

- Naturkorridorer (markeret med røde streger)
- Skrøbelig betonmur (markeret med gul streg)
- Skov (markeret med blå streger)
- Sø (markeret med orange felt)

Konklusion

Som det fremgår af ovenstående løsningsforslag, henstiller vi til at den sydlige del af graveområdet tages helt ud (minimum op til kommunegrænsen). Det udtaget område erstattes af området vest for den nordlige del af Lystrup Syd (se løsningsforslag, område markeret med blå pile på side 10). Derved opnås samme ønskede råstof volumen, mens der tages hensyn til bilag IV-arter samt andre nævnte faktorer.

Høringssvar til:

Råstofplan 2025 og miljørapport

Af Carsten Cederholm, cand.techn.soc.

28-07-25

Indholdsfortegnelse

Råstofplan 2025 og miljørapport....1
1. Indledning og formelt grundlag....4
1.1 Baggrund....4
1.2 Lovgrundlag....4
1.3 Formål og afgrænsning....4
2. Sammenfatning af hovedkritikpunkter....6
3. Skæv byrdefordeling i regionen....8
3.1 Tallene bag ubalancen....8
3.2 Hvorfor ender byrden her?....8
3.3 Problemet med "flaskehalslogikken"....8
3.4 Alternativer til ensidig placering....9
3.5 Principiel anbefaling....9
4. Planens overdimensionering i forhold til reelt behov....10
4.1 Lovkravet: 12 års sikkerhed – ikke 60....10
4.2 Erfaringerne fra tidligere planperioder....10
4.3 Beregninger af overopfyldelse....10
4.4 Konsekvenserne for Frederikssund....10
4.5 Opfordring til revurdering....11
4.6 Konklusion....11
5. Tvivlsom råstofkvalitet og bedre forsyningsstrategier....12
5.1 Kvaliteten af råstofferne i Frederikssund....12
5.2 Alternativer til ensidig udvinding....12
5.3 Supplerende strategiske virkemidler....13
5.4 Konklusion....13
6. Miljø- og landskabskonsekvenser....14
6.1 Landskabelige tab og visuel påvirkning....14
6.2 Natur og biodiversitet....14
6.3 Rekreative tab og menneskers naturforhold....14
6.4 Manglende rekultiveringsgaranti....15
6.5 Konklusion....15
7. Sundhed, trafik, støj og støv....16
7.2 Støjpåvirkning fra graveaktiviteter....16
7.3 Støv og luftforurening....16
7.4 Kumulative helbredseffekter og støj/støv-grænser....17
7.5 Anbefalinger....17
7.6 Konklusion....18
8. Grundvand og drikkevandsressourcer....19
8.1 Råstofudvinding og risiko for grundvandsforringelse....19
8.2 Drikkevandsinteresser i Frederikssund....19
8.3 Mangel på tilstrækkelig vurdering i SMV'en....19
8.4 Vandrammedirektivet og juridiske stopkriterier....20
8.5 Konflikt mellem langsigtet vandforsyning og kortsigtet råstofudvinding....20
8.6 Anbefalinger....20
8.7 Konklusion....21
9. Socioøkonomiske effekter og byudvikling....22
9.1 Ejendomsværdier og bosætningsattraktivitet....22
9.2 Konflikter med kommuneplanlagt byudvikling....22
9.3 Omvendt Robin Hood-effekt....22

9.4 Turisme og oplevelsesøkonomi....23
9.5 Samfundsøkonomisk balance – gevinst og tab....23
9.6 Anbefalinger....23
9.7 Konklusion....24
10. Case-studie: Slangerup / Lystrup Syd....25
10.1 Placeringsdata og volumen....25
10.2 Visuelle og landskabelige ændringer....25
10.3 Støj og støv – nabokonsekvenser....25
10.4 Trafikale konsekvenser....25
10.5 Langsigtet binding og usikker genopretning....25
10.6 Natur- og biodiversitetskonflikter....26
10.7 Kommunal holdning og borgerreaktioner....26
10.8 Sammenfatning af Lystrup Syd-symbolikken....26
10.9 Anbefalinger specifikt for Lystrup Syd....26
11. Juridiske og strategiske forhold....28
11.1 Råstofloven og proportionalitetsprincippet....28
11.2 Vandrammedirektivet og grundvandsbeskyttelse....28
11.3 Habitatdirektivet og bilag IV-arter....28
11.4 Miljøvurderingsloven og kravet om alternativer....29
11.5 Strukturændring: Fusion til Region Østdanmark....29
11.6 Strategisk kritik og manglende samordning....29
11.7 Konklusion....29
12. Alternativer og anbefalinger....31
12.1 Skift i strategisk fokus....31
12.2 Genanvendelse som primær forsyningskilde....31
12.3 Tværregional forsyning og import....31
12.4 Reduktion af gravearealer i Frederikssund....31
12.5 Skærpede miljø- og sundhedskrav....32
12.6 Økonomiske incitamenter og kompensation....32
12.7 Fleksibel governance og transparens....32
12.8 Konklusion....32
13. Konklusion....33
Bilag A Datatabeller....34
Bilag B Referenceliste....35
1 Lovgivning, EU-direktiver og officielle bekendtgørelser....35
2 Regionale og kommunale dokumenter....35
3 Nationale myndigheder og faglige vejledninger....35
4 Videnskabelige artikler, standarder og tekniske rapporter....36
5 Juridiske kommentarer og håndbøger....36
6 Lokale og fagmedier....36

1. Indledning og formelt grundlag

1.1 Baggrund

Region Hovedstaden har sendt forslag til Råstofplan 2025 i offentlig høring frem til 31. juli 2025 (Region H, 2025). Planen udpeger i alt ca. 1 100 ha nye gravearealer, hvoraf godt 55 %, omtrent 600 ha, ligger i Frederikssund Kommune (Frederikssund Kommune, 2025). Den markante koncentration skyldes kravet om, at hver region som udgangspunkt skal være selvforsynende med råstoffer (Råstofloven, 2020). Planen kommer samtidig, netop som Region Hovedstaden forventes fusioneret med Region Sjælland til Region Østdanmark efter kommunalvalget 2025, hvilket vil øge det samlede areal og potentielt give bedre mulighed for en bredere geografisk fordeling af råstofindvindingen (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2024).

1.2 Lovgrundlag

Høringssvaret tager udgangspunkt i følgende centrale retskilder:

Lov / direktiv	Centrale bestemmelser
Råstofloven	§ 3: Regioner udarbejder råstofplaner; § 6 stk. 2: mindst 12 års forsyning; § 6 stk. 3: tilstræbe regional selvforsyning (Råstofloven, 2020).
Miljøvurderingsloven	§ 8 og § 32: Strategiske planer med væsentlig miljøpåvirkning skal miljøvurderes, og realistiske alternativer skal beskrives (Miljøvurderingsloven, 2023).
Planloven	§ 11 f: Råstofplaner fungerer som landsplandirektiv, som kommuneplanlægningen skal respektere (Planloven, 2024).
EU-Vandrammedirektiv	Artikel 4: Forbud mod forringelse af vandforekomster (EU, 2000).
EU-Habitatdirektiv	Artikel 12: Streng beskyttelse af bilag IV-arter, som forekommer i flere af de udpegede områder (EU, 1992).

Desuden gælder proportionalitetsprincippet i dansk forvaltningsret: Indgreb skal stå mål med formålet og må ikke gå videre end nødvendigt.

1.3 Formål og afgrænsning

Dette høringssvar indsendes af Carsten Cederholm og fokuserer på udvidelsen af råstofudvinding i Frederikssund Kommune, især eksemplificeret ved Slangerup-området.

Formålet er at:

1. Dokumentere, at én kommune pålægges en uforholdsmæssig stor del af regionens fremtidige råstofudvinding.
2. Udfordre dogmet om fuld regional selvforsyning og pege på muligheder for tværregional forsyning efter fusionen til Region Østdanmark.
3. Belyse miljø-, sundheds- og planlægningsmæssige risici, som ikke er tilstrækkeligt behandlet i den strategiske miljøvurdering.

4. Fremsætte konkrete forslag til, hvordan planen kan revideres: Reduktion eller fjernelse af de mest konfliktfyldte graveområder i Frederikssund, højere ambitionsniveau for genanvendelse af byggeråstoffer og styrket samarbejde med naboregioner.

Strukturen i det efterfølgende høringssvar følger Miljøvurderingslovens krav (behov, alternativer, miljøpåvirkninger, kumulative effekter) samt Regionens egen dispositionsramme, men tilfører ny viden og alternative løsningsforslag, der kan understøtte en mere bæredygtig og balanceret råstofstrategi.

2. Sammenfatning af hovedkritikpunkter

1. **Uforholdsmæssig byrdefordeling**
    - Over 55 % af alle nye gravearealer (≈ 600 ha) placeres i Frederikssund Kommune, som kun udgør en mindre del af regionens areal og befolkning (Region H, 2025; Frederikssund Kommune, 2025).
2. **Overdimensioneret plan**
    - De udpegede områder rækker til **60-75 års forbrug**, selv om loven kun kræver 12 års sikkerhed. Store dele af de arealer, der blev udlagt i Råstofplan 2012, er stadig ubenyttede (Frederikssund Kommune, 2025; Region H, 2012).
3. **Råstoffernes tvivlsomme kvalitet**
    - Boringer viser højt indhold af fint flyvesand og ler, som kræver iblanding eller forarbejdning for at blive byggeegnet (GEUS, 2023). Dermed bliver gevinsten lav i forhold til den miljømæssige omkostning.
4. **Vidtrækkende miljø- og naturpåvirkning**
    - Gravefelter truer rekreative landskaber, bilag IV-arter og grundvandsdannende områder, bl.a. ved Slangerup/Lystrup Syd (Region H, 2025; EU, 1992).
5. **Støj, støv og tung trafik**
    - Øget lastbiltrafik på bl.a. Københavnsvej og Ny Øvej vil forværre luftkvalitet, støjniveau og trafiksikkerhed i nærliggende boligområder (Frederikssund Kommune, 2025).
6. **Risiko for forringelse af grundvand og drikkevand**
    - Planen overlapper områder, hvor Novafos skal sikre fremtidig drikkevandsforsyning; råstofgravning kan forringe vandkvaliteten (Novafos, 2024).
7. **Negative socioøkonomiske effekter og planlægningsusikkerhed**
    - Potentielt 5-20 % fald i ejendomsværdi nær graveområder; sammenstød med kommunale byudviklingsmål og erhvervsudbygning (DTU, 2024).
8. **Udfordring af selvforsynings-dogmet**
    - Den forestående fusion til Region Østdanmark åbner mulighed for en mere retfærdig, tværregional råstofstrategi. Region Hovedstaden bør derfor genoverveje kravet om 100 % lokal selvforsyning (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2024).
9. **Mangelfuld vurdering af alternativer**
    - Planforslaget indeholder kun begrænsede analyser af øget genanvendelse, import eller modulær udbygning af råstofgrave. Internationale LCA-studier viser, at op til 50 % af råstofbehovet kan dækkes af kvalitetskontrolleret genanvendt beton og tegl (CEN/TC 351, 2023).

Samlet set påfører forslaget Frederikssund Kommune en uforholdsmæssig stor miljø-, sundheds- og udviklingsmæssig byrde, uden at dokumentere, at alternative og mere bæredygtige løsninger er tilstrækkeligt vurderet.

3. Skæv byrdefordeling i regionen

3.1 Tallene bag ubalancen

Parameter	Frederikssund Kommune	Region Hovedstaden i alt	Andel Frederikssund	Skævhed*
Ny-udpegede gravearealer 2025	ca. 600 ha	ca. 1 100 ha	0,55	× 5,7
Landareal	249 km²	2 561 km²	0,1	–
Befolkning (2025)	46 000	1 850 000	0,03	× 22

* Skævhed = andel gravearealer ÷ andel landareal (eller befolkning). Kilder: (Region H, 2025) ; (Frederikssund Kommune, 2025) ; (Danmarks Statistik, 2024).

> **Konsekvens:** Én kommune med < 3 % af indbyggerne forventes at levere > halvdelen af regionens råstoffer, en byrde 20-plus gange større end dens befolkningsandel.

3.2 Hvorfor ender byrden her?

1. Selvforsynings-dogmet i Råstofloven (§ 6 stk. 3) pålægger hver region at dække eget behov (Råstofloven, 2020).
2. De geologisk lettest tilgængelige sand- og grusforekomster mod nordvest er stort set de eneste større, endnu uudnyttede depoter i Region H – og de ligger hovedsagelig i Frederikssund (GEUS, 2023).
3. Region H har siden 2012 løbende udpeget nye felter i kommunen; men halvdelen af de arealer blev aldrig gravet (Frederikssund Kommune, 2025) . Dette viser, at "tilgængelighed" ikke automatisk fører til egentlig indvinding, mens byrden består.

3.3 Problemet med "flaskehalslogikken"

Selv om forekomsterne i Frederikssund er tilgængelige, er det urimeligt at koncentrere så stor en miljø- og samfundsbelastning ét sted:

- **Miljøretlig proportionalitet:** Indgrebet går videre end nødvendigt for at opfylde 12-års-kravet (Miljøvurderingsloven, 2023).
- **Planstrategisk fairness:** Region H har 29 kommuner; selv hvis alle egnede ressourcer lå i tre-fire kommuner, bør planlægningen sigte mod kompensation eller udligning, så få ikke bærer den fulde last (OECD-principper om miljøretfærdighed, 2021).
- **Kumulative effekter:** Frederikssund huser allerede ni aktive eller udtømmede grusgrave; yderligere syv planlagte felter vil skabe "grave-hot-spot"-effekt med forstørrede støj-, støv- og trafikkonsekvenser (Frederikssund Kommune, 2025).

3.4 Alternativer til ensidig placering

1. **Tværregional forsyning:** Den forestående fusion til Region Østdanmark udvider arealet med 70 % og giver adgang til nye, højere kvalitetsforekomster i Region Sjælland (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2024).
2. **Øget genanvendelse:** Internationale LCA-studier dokumenterer, at op til 50 % af byggegrusbehovet kan erstattes af genknust beton (CEN/TC 351, 2023).
3. **Import og CO_2-afgift:** Transport af kvalitetsgrus fra naboregioner kan klimamæssigt opvejes af bedre materialeudnyttelse; en differentieret råstofafgift kan styre efter de samlede CO_2-omkostninger (DTU, 2024).

3.5 Principiel anbefaling

Uanset hvor de bedste råstoffer ligger, bør Råstofplan 2025 bygge på en balanceret byrdefordeling:

- Maks. 20 % af nye gravearealer i én kommune, med < 10 % befolkning, som tommelfingerregel.
- Krav om miljø- og sundhedsmæssig kompensation (f.eks. støjafskærmning, rekultivering, lokalsamfundspulje) hvis koncentrationen overstiger dette.
- Periodisk revurdering hvert 4. år med mulighed for at flytte uudnyttede arealer til andre kommuner eller regioner.

Selv om Frederikssund råder over geologiske depoter, kan det ikke retfærdiggøre, at kommunen reduceres til regionens råstofleverandør. Det er regionens ansvar at sikre en retfærdig, proportionel råstofstrategi, der fordeler belastningen og benytter alternativer, hvor de er samfundsøkonomisk og miljømæssigt mere bæredygtige.

4. Planens overdimensionering i forhold til reelt behov

4.1 Lovkravet: 12 års sikkerhed (ikke 60)

Ifølge Råstoflovens § 6, stk. 2, skal regionerne sikre udlæg af råstofressourcer til mindst 12 års forbrug (Råstofloven, 2020). Dette krav er sat ud fra en afvejning mellem forsyningssikkerhed og hensynet til arealanvendelse, natur, miljø og naboskab. Formålet er ikke at reservere landarealer unødigt, men at sikre en realistisk og fleksibel forsyningsplan, der løbende kan justeres i takt med udviklingen.
Region Hovedstaden angiver i det aktuelle planforslag, at der skal findes i alt 16,2 millioner m^3 råstoffer for at opretholde forsyningen til 2037 (Region H, 2025). De udpegede nye områder, hvoraf ca. 600 ha ligger i Frederikssund, rækker imidlertid langt ud over dette behov, især når man medregner allerede eksisterende tilladelser og uudnyttede felter fra tidligere råstofplaner.

4.2 Erfaringerne fra tidligere planperioder

Frederikssund Kommune har i sit høringssvar tilkendegivet, at flere af de råstofgrave, der blev udlagt i Råstofplan 2012, aldrig er blevet taget i brug (Frederikssund Kommune, 2025). Dette tyder på, at tidligere udlægninger allerede har været overdimensionerede og at det fremtidige behov er blevet kraftigt overvurderet.

Allerede i den strategiske miljøvurdering (SMV) til det aktuelle forslag fremgår det, at flere af de nye udpegninger er ”for en sikkerheds skyld”, og at kun en del forventes faktisk gravet i planperioden (Region H, 2025). Det rejser spørgsmål om proportionalitet: Hvorfor reservere landarealer i årtier, hvis man reelt ikke forventer at bruge dem?

4.3 Beregninger af overopfyldelse

Hvis man antager en gennemsnitlig gravedybde på 5 meter, rummer alene de 600 ha i Frederikssund ca. 30 millioner m^3 råstoffer. Det er næsten det dobbelte af det oplyste regionale behov (16,2 mio. m^3). Dertil kommer ressourcer i de øvrige kommuner, hvor der også udlægges graveområder. Med andre ord lægger råstofplanen op til en samlet forsyning, der potentielt dækker 30–60 års behov.

Denne overopfyldelse medfører alvorlige konsekvenser:

- **Store arealer bindes til graveformål** i kommune- og lokalplanlægningen i årtier frem, selv hvis de ikke bliver udnyttet.
- **Byudvikling og grønne investeringer hindres**, fordi fremtidige muligheder afskæres i gravezoner.
- **Natur- og landskabsværdier går tabt**, selv uden garanti for, at råstofferne overhovedet bliver efterspurgt.

4.4 Konsekvenserne for Frederikssund

Når over halvdelen af de nye graveområder placeres i Frederikssund, og mængden af råstoffer langt overstiger regionens minimumsbehov, rammer overdimensioneringen især denne kommune. Frederikssund påtvinges dermed:

- En langvarig usikkerhed for arealer i og omkring landsbyer, boligområder og rekreative zoner.
- En planlægningsmæssig blokering for fremtidig udvikling, da udpegede råstofområder begrænser kommuneplanens muligheder.
- Et kumulativt pres fra både eksisterende, tidligere udlagte og nye udpegninger, uden garanti for at det nogensinde vil komme regionen til reel gavn.

4.5 Opfordring til revurdering

Region Hovedstaden bør som minimum:

1. Foretage en kritisk gennemgang af de samlede udpegninger i forhold til det reelle behov.
2. Anvende et ”just-in-time” princip, hvor nye områder først udlægges, når eksisterende ressourcer er udtømte eller utilstrækkelige.
3. Vurdere, hvilke af de udlagte arealer der realistisk kan tages i brug i planperioden og tilbageføre resten som ikke-udpegede.
4. Undgå at belaste Frederikssund Kommune med overudlægninger “for en sikkerheds skyld”, da konsekvenserne heraf er betydelige og ofte irreversible.

4.6 Konklusion

Planforslaget er i strid med intentionen i lovgivningen om nødvendighed og proportionalitet. Den samlede mængde og geografiske placering af nye råstofområder er ikke tilpasset et reelt og dokumenteret behov. I stedet skaber det unødvendige miljø- og planlægningskonflikter, særligt i Frederikssund, og fremstår som en defensiv strategi uden hensyn til de samfundsøkonomiske og økologiske omkostninger. En mere præcis, fleksibel og balanceret udlægning er derfor afgørende.

5. Tvivlsom råstofkvalitet og bedre forsyningsstrategier

5.1 Kvaliteten af råstofferne i Frederikssund

Et væsentligt forhold, som bør få Region Hovedstaden til at genoverveje de mange udpegninger i Frederikssund Kommune, er den generelt lave kvalitet af flere af råstofforekomsterne i området. Flere af de nye og eksisterende råstofområder i kommunen indeholder råstoffer af ringe kvalitet, herunder særligt en høj andel af fint flyvesand og ler, som er mindre anvendelige til beton og fundering uden betydelig forarbejdning (GEUS, 2023).

Geologiske analyser fra tidligere boringer i bl.a. områderne ved Lystrup og Slangerup viser, at dele af gruslagene har en finkornet sammensætning og et lavt indhold af grove fraktioner (GEUS, 2023). Det reducerer anvendeligheden til byggeråstoffer og betyder, at materialet enten må blandes op med grovere råstoffer eller bruges til lavværdi-formål såsom fyld eller støjvolde, med ringere samfundsøkonomisk værdi til følge.

Hvis store naturområder skal graves op og lokalbefolkningen belastes i årtier for at udvinde råstoffer med lav anvendelighed, er det berettiget at stille spørgsmål ved det overordnede formål og proportionaliteten i planlægningen.

5.2 Alternativer til ensidig udvinding

I stedet for at fokusere på kvantitet og lokal selvforsyning bør Region Hovedstaden i højere grad forfølge en strategi, der kombinerer kvalitet, genanvendelse og import. Flere nationale og europæiske studier peger på, at Danmark allerede har teknologier og ressourcer til at reducere behovet for nye råstofgrave markant.

Genanvendelse
Rapporter fra Teknologisk Institut, DTU og CEN/TC 351 (standardiseringsorgan for byggevarer) dokumenterer, at op til 50 % af beton, tegl og asfalt fra nedrivning kan genanvendes til nye byggerier, herunder som erstatning for jomfrueligt grus i mange formål (CEN/TC 351, 2023; DTU, 2024). Eksempelvis har København siden 2020 haft en kommunal målsætning om 90 % genanvendelse af byggeaffald, hvilket har inspireret flere storbyer (Københavns Kommune, 2021). Genanvendt materiale produceres i dag med kvalitetssikring, dokumentation og fraktionsopdeling, så det kan anvendes til fundering, vejbyggeri, belægning og endda som erstatning i visse betonkomponenter. Samtidig reducerer genanvendelse CO_2-aftrykket pr. ton væsentligt.

Import og regionalt samarbejde
I den kommende Region Østdanmark, der fra 2026 forventes at samle Region Hovedstaden og Region Sjælland, vil der være adgang til langt større og mere varierede råstofressourcer (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2024). Flere steder i Region Sjælland findes råstoffer af højere kvalitet, der ligger nær hovedtransportruter. Med moderne logistik og samkørsel kan import herfra ske med begrænset merbelastning.

Samtidig anbefaler Klima- og Energiministeriet, at der i fremtidige råstofplaner indregnes transportens klimaeffekter, da lavere råstofkvalitet og store landskabstab i nærområdet ikke nødvendigvis er klimamæssigt fordelagtige i forhold til import fra nærliggende højdepunkter (Klimaministeriet, 2023).

5.3 Supplerende strategiske virkemidler

Ud over genanvendelse og tværregional import bør regionen overveje en række strukturændrende virkemidler, som kan reducere behovet for omfattende graveareraler i Frederikssund. (Foruden regionens egne virkemidler kan man indskrive nogle anbefalinger til andre myndigheder). :

- **CO_2-afgift på jomfruelige råstoffer** (med rabat for genbrug), som tilskynder private aktører til at prioritere genanvendt materiale.
- **Kommunale udbudskrav** om brug af genbrugsmaterialer i byggeprojekter.
- **Tværregional råstoffond**, hvor kommuner og regioner deles om indtægter og byrder ved råstofudvinding, modsat den nuværende asymmetriske model.

Disse værktøjer vil styrke forsyningssikkerheden uden nødvendigvis at skulle udlægge så store arealer som foreslået i planen.

5.4 Konklusion

Det giver ikke mening, at placere hovedparten af regionens nye graveområder i en kommune, hvor råstofkvaliteten er lav, samfundsgevinsten er beskeden og konsekvenserne for miljø og lokalsamfund er store.

En moderne råstofstrategi bør ikke være et spørgsmål om at finde mest muligt grus, men om at balancere forsyningssikkerhed, miljøhensyn og fremtidens behov. Det kræver, at Region Hovedstaden i højere grad integrerer viden om råstofkvalitet, genanvendelsespotentiale og tværregional samarbejde i den endelige plan.

6. Miljø- og landskabskonsekvenser

6.1 Landskabelige tab og visuel påvirkning

Frederikssund Kommune er præget af markante og varierede landskaber, der spænder fra kystnære områder og fjordlandskaber til tunneldale, skove, enge og åbent agerland. Flere af de udpegede graveområder i Råstofplan 2025 ligger i områder med høj landskabelig værdi og stor synlighed fra veje og stier, hvilket vil have en betydelig negativ indvirkning på oplevelsen af landskabet (Frederikssund Kommune, 2025).

En åben grusgrav ændrer landskabets karakter fra grønt, organisk og levende til et industrielt præg med flade sletter, dybe udgravninger og tekniske anlæg. Hvis planen gennemføres i sin nuværende form, vil Frederikssund Kommune i stigende grad fremstå som et råstofområde frem for et naturskønt bosætningsområde, hvilket vil skade både kommunens omdømme og borgernes oplevelse af nærmiljøet.

Områder som Lystrup Syd ved Slangerup er eksempler på landskaber med stor værdi for både lokale og besøgende og som risikerer at blive fuldstændigt forandret ved råstofindvinding.

6.2 Natur og biodiversitet

Flere af de udpegede områder ligger i eller tæt på naturområder, der rummer beskyttede arter og levesteder. Ifølge Regionens egne miljøvurderinger kan råstofgravning føre til tab af levesteder, forstyrrelse af dyreliv og fragmentering af eksisterende naturarealer (Region Hovedstaden, 2025).

Eksempelvis er der i og omkring Lystrup Syd observeret arter omfattet af bilag IV i EU's habitatdirektiv, herunder padder og flagermus (EU, 1992). Bilag IV-arter er strengt beskyttede, og planlægning, der fører til forringelse eller ødelæggelse af deres levesteder, er i strid med direktivets artikel 12.

Yderligere ligger flere graveområder i nærheden af Græse Å, Værebro Å og andre vandløbssystemer, som er sårbare over for hydrologiske ændringer og sedimenttilførsel. Gravning i disse områder kan medføre forringelse af vandkvalitet og økosystemfunktioner i strid med EU's vandrammedirektiv (EU, 2000).

Desuden peger både kommunale og frivillige indsigelser på, at områder som Slangerup Øst (som nu er udgået fra råstofplanen) og Kratmølleskoven indgår i et værdifuldt rekreativt og naturmæssigt bælte, som forbinder skove og vådområder omkring Slangerup med større naturområder i Hillerød og Allerød (Frederikssund Kommune, 2025).

6.3 Rekreative tab og menneskers naturforhold

Flere af de foreslåede graveområder truer eksisterende stiforbindelser, ridestier, løberuter og adgangsveje til naturen. For eksempel vil en realisering af grusgravningen ved Lystrup Syd kunne ødelægge adgangsmuligheder fra Slangerup til bl.a. Kratmølleskoven, et populært friluftsområde, der bruges året rundt af lokalbefolkningen.

Naturens værdi handler ikke kun om biodiversitet, men også om menneskers mulighed for at opleve ro, udsyn og samspil med landskabet. Råstofgravning fjerner disse kvaliteter og rekreative arealer kan være ødelagt i årtier, selv efter endt indvinding.

Ifølge Miljøstyrelsens Vejledning om rekreativ værdi i naturplanlægning (Miljøstyrelsen, 2022) er landskabets tilgængelighed og uforstyrrethed blandt de vigtigste faktorer for mental sundhed og trivsel. Netop disse kvaliteter kompromitteres af grusgravning tæt på byerne.

6.4 Manglende rekultiveringsgaranti

Selvom Region Hovedstaden i planforslaget henviser til muligheden for efterbehandling og rekreativ genopretning, viser erfaringer fra tidligere graveområder, at rekultivering i praksis ofte halter eller forsinkes betydeligt. I flere tilfælde er efterladte graveområder ikke blevet retableret tilfredsstillende, og det efterlader "ar" i landskabet i årtier (Frederikssund Kommune, 2025). Der kan være en fordel i at holde så få graveområder åbne af gangen, så der er støre sandsynlighed for at de sluttes ordentlig af og færrest mennesker påvirkes.

Desuden må det understreges, at rekreativ retablering aldrig kan erstatte ødelagt natur. Et retableret vandhul i en tidligere grusgrav er ikke det samme som en oprindelig skoveng med naturligt plante- og dyreliv.

6.5 Konklusion

Planforslagets konsekvenser for miljø og landskab er betydelige og undervurderede. Frederikssund risikerer at miste centrale landskabs- og naturværdier, som ikke kan genskabes.

Råstofplanlægningen bør derfor:

- Minimere udpegning af områder med høj landskabs- eller naturværdi.
- Undgå gravning i nærheden af beskyttede arter og habitater.
- Sikre adgang til rekreative forbindelser og stiforløb.
- Udpege og håndhæve bindende rekultiveringskrav.
- Inkluderer landskabets betydning for menneskers sundhed og oplevelseskvalitet i miljøvurderingen.

7. Sundhed, trafik, støj og støv

7.1 Øget tung trafik og trafiksikkerhed

Udvinding og bortkørsel af store mængder sand og grus medfører en betydelig stigning i tung lastbiltrafik, især i og omkring Frederikssund Kommune. De foreslåede nye graveområder, herunder Lystrup Syd ved Slangerup, Krogstrup i Hornsherred og Onsved vest for Skibby er forbundet med hovedvejene via smalle kommuneveje og bygader, som slet ikke er dimensioneret til daglig passage af tunge transporter.

Erfaringer fra eksisterende grusgrave viser, at råstofudvinding typisk genererer mellem 100 og 300 lastbilkørsler per dag i aktive perioder (DTU, 2023). Hvis bare tre nye gravefelter bliver sat i drift samtidigt, kan det resultere i flere hundrede ekstra kørsler dagligt på allerede belastede veje som f.eks. Københavnsvej, Ny Øvej, Selsøvej og Kirkevej.

Denne mængde trafik har dokumenterede konsekvenser:

- **Øget risiko for trafikulykker**, især ved skoleveje og i kryds med dårlig oversigt.
- **Støj- og vibrationsgener** for beboere langs ruterne.
- **Forringet tryghed og tilgængelighed for bløde trafikanter**, herunder børn og ældre.
- **Slitage på veje og broer**, som medfører øgede vedligeholdelsesudgifter for kommunen.

Trafikbelastningen er dermed ikke blot et spørgsmål om fremkommelighed, men om trafiksikkerhed, folkesundhed og samfundsøkonomi.

7.2 Støjpåvirkning fra graveaktiviteter

Gravemaskiner, sorteringsanlæg og tung transport støjer, ofte over 60–70 dB(A) i dagtimerne og endnu højere ved spidsbelastning. Særligt når graveområder ligger tæt på byer, som det er tilfældet ved Lystrup Syd, vil nabobebyggelse opleve langvarige støjgener, som kan påvirke både trivsel, søvn og koncentration (WHO, 2018).

Langvarig støjpåvirkning fra tekniske anlæg og trafik er forbundet med:

- **Forhøjet blodtryk og hjerte-kar-sygdomme**
- **Søvnforstyrrelser og nedsat livskvalitet**
- **Større risiko for stress og indlæringsproblemer hos børn** (Sundhedsstyrelsen, 2020; WHO, 2018)

Særligt i områder, hvor der i forvejen er støjgener fra trafik eller industri, kan den kumulative støjpåvirkning blive væsentlig.

7.3 Støv og luftforurening

Råstofgravning, knusning og transport frigiver partikelforurening, herunder PM_{10} og kvartsstøv, som kan være sundhedsskadeligt ved længere tids eksponering.

Det gælder især:

- Fine sand- og støvpartikler fra tørre grusbunker og maskinarbejde
- Opvirvling fra grusveje og lastbiltransport i tørre perioder
- Emissioner fra dieselmotorer i tunge køretøjer og maskiner

Ifølge Miljøstyrelsen og Arbejdstilsynet kan eksponering for PM_{10} og kvartsstøv medføre:

- Luftvejslidelser (astma, bronkitis, KOL)
- Øget risiko for lungekræft ved længerevarende påvirkning
- Nedsat lungefunktion hos børn og ældre (Miljøstyrelsen, 2022; Arbejdstilsynet, 2021)

Beboere i områder som Lindholm, Slangerup Øst og Krogstrup risikerer at blive udsat for vindbåren støv over flere hundrede meters afstand, særligt hvis området ikke overdækkes, befugtes eller afskærmes effektivt. Alligevel ses der i planforslaget kun meget generelle henvisninger til "afværgeforanstaltninger", uden garanti for sundhedsmæssigt forsvarlige løsninger.

7.4 Kumulative helbredseffekter og støj/støv-grænser

Kombinationen af støv, støj og vibrationer skaber et komplekst belastningsbillede, som har særligt negative sundhedseffekter i bynære områder. Det gælder ikke mindst i Slangerup, hvor grusgraven Lystrup Syd planlægges etableret i umiddelbar nærhed af både boligkvarterer, stier og rekreative zoner (Frederikssund Kommune, 2025).

Særligt bekymrende er det, at eksisterende støjgrænser for boligområder (55 dB ved skel) kan overskrides, også selvom driften kun foregår i dagtimerne. Hertil kommer støjens karakter: gravemaskiner og knuseanlæg har en lavfrekvent, rytmisk støj, som opfattes som særligt generende (Miljøstyrelsen, 2020).

WHO og EU-Kommissionen anbefaler, at myndigheder ved råstofprojekter gennemfører helhedsorienterede sundhedsvurderinger, som tager højde for netop de kumulative effekter – men dette synes ikke at være fuldt integreret i Regionens nuværende plan (WHO, 2018; EU-Kommissionen, 2022).

7.5 Anbefalinger

- **Afvis råstofudpegninger tæt på boligområder**, hvor støj- og støvgrænser ikke realistisk kan overholdes.
- **Indfør bufferzoner på min. 300 meter** til nærmeste boligbebyggelse som standard.
- **Udarbejd lokal sundhedskonsekvensvurdering (HIA)** for hvert graveområde tæt på byzoner.
- **Fastlæg bindende krav om støjskærme, støvbegrænsning og kørselszoner**, inden områder tages i brug.
- **Overvej generel helbredskompensation** til naboer ved langvarig påvirkning, f.eks. i form af tilskud til støjdæmpning eller ejendomssikring.

7.6 Konklusion

Planforslagets mange nye råstofområder i Frederikssund, vil medføre betydelige sundhedsrisici og livskvalitetstab for mange borgere. Støj, støv og tung trafik udgør ikke blot et generende element, men har veldokumenterede helbredseffekter, der bør tages langt mere alvorligt i planlægningen. Der mangler både lokalt differentierede sundhedsvurderinger og tilstrækkelige afværgeforanstaltninger i det nuværende forslag.

8. Grundvand og drikkevandsressourcer

8.1 Råstofudvinding og risiko for grundvandsforringelse

Størstedelen af råstofudvindingen i Region Hovedstaden, særligt sand og grus, foregår i åbne grusgrave, som typisk når ned under grundvandsspejlet. Det betyder, at gravningen direkte påvirker det vandførende lag og dermed grundvandets kvalitet, kvantitet og bevægelse. Hvis der ikke tages de nødvendige hensyn, kan konsekvenserne være vidtrækkende og irreversible (GEUS, 2023; Miljøstyrelsen, 2022).

Råstofgravning kan føre til:

- **Forringet grundvandskvalitet** ved forstyrrelse af naturlige jordfiltre.
- **Øget sårbarhed over for forurening** fra olie, brændstof og tungmetaller fra maskiner og transport.
- ***Ændringer i grundvandets strømning***, som kan dræne nærliggende vådområder eller øge risikoen for indtrængning af saltvand eller overfladevand (Miljøstyrelsen, 2022; EU, 2000).

8.2 Drikkevandsinteresser i Frederikssund

Frederikssund Kommune rummer nogle af Region Hovedstadens mest sårbare og mest værdifulde grundvandsressourcer.

Grundvandet udgør ikke blot en lokal ressource, men har regional betydning for den langsigtede og bæredygtige forsyning med rent drikkevand. Ikke desto mindre har Region Hovedstaden i råstofplanen udpeget flere store graveområder netop i dette område, bl.a. ved Krogstrup, Lyngerup, Landerslev og Onsved (Region Hovedstaden, 2025).

Disse udpegninger overlapper med vigtige grundvandsdannende oplande og områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD'er). I flere tilfælde ligger de planlagte gravefelter også inden for indsatsområder for grundvandsbeskyttelse, hvilket normalt fordrer forsigtighed og risikobaseret planlægning (Miljøstyrelsen, 2021).

8.3 Mangel på tilstrækkelig vurdering i SMV'en

Regionens strategiske miljøvurdering (SMV) nævner godt nok grundvandsrisici, men vurderingen fremstår generel og upræcis, uden konkrete data for de enkelte gravefelter.

Der redegøres ikke detaljeret for:

- Grundvandets dybde, strømning og kemiske sammensætning i de konkrete områder.
- Hydrologisk forbindelse til nærliggende vådområder, kildevæld eller vandløb.
- Risiko for lækage af dieselolie, hydraulikvæske eller støvpartikler til det vandførende lag.
- Sammenhæng med klimarelaterede ændringer i nedbør og grundvandsdannelse.

Flere eksperter har påpeget, at råstofudvinding i områder med tynde dæklag og høj nedsivning kræver særligt strenge forholdsregler og ofte bør undgås helt, hvis det er muligt (GEUS, 2023; DTU Miljø, 2021).

8.4 Vandrammedirektivet og juridiske stopkriterier

EU's Vandrammedirektiv (2000/60/EF) fastslår, at medlemslandene skal sikre, at:

> "Der sker ingen forringelse af status for grundvandsforekomster, og at alle nødvendige beskyttelsesforanstaltninger iværksættes for at undgå risici for forurening" (EU, 2000, artikel 4).

Hvis en råstofaktivitet medfører risiko for forringelse af grundvandet, er der tale om et juridisk stopkriterium, som i sig selv kan begrunde, at et område ikke må anvendes til gravning.

Region Hovedstaden bør derfor dokumentere, at alle udpegede områder kan udnyttes uden at bringe grundvandets kvantitet og kvalitet i fare, og hvor det ikke kan dokumenteres, bør området udgå af planen.

8.5 Konflikt mellem langsigtet vandforsyning og kortsigtet råstofudvinding

Der er en grundlæggende konflikt mellem:

- Behovet for langsigtet drikkevandsforsyning i høj kvalitet, baseret på naturlig grundvandsdannelse og intakte beskyttelseszoner.
- Behovet for kortfristet udvinding af billige råstoffer, der typisk ophører efter 10-20 år og efterlader risiko og skader.

Denne konflikt bliver særligt tydelig i Frederikssund, hvor flere af de udpegede graveområder ligger i samme områder, som vandværker planlægger at udbygge eller beskytte (Novafos, 2024). Her bør princippet om "beskyttelse før udnyttelse" gælde.

8.6 Anbefalinger

- **Fjern eller reducer graveområder** i og nær OSD'er, indsatsområder og sårbare drikkevandszoner.
- **Kortlæg grundvandsforhold for hvert område** med uafhængig faglig dokumentation (GEUS/DTU).
- **Fastlæg krav om grundvandsbeskyttelse, bundforsegling og overvågning**, hvis udvinding alligevel tillades.
- **Integrér drikkevandsplanlægning** (f.eks. Novafos' strategier) i råstofplanen som planforudsætning.
- Udarbejd en samlet **grundvandsrisikovurdering** som tillæg til SMV'en.

8.7 Konklusion

Råstofplanens massive udlægning i Frederikssund risikerer at skade en af regionens vigtigste grundvandsressourcer. Det er uholdbart at tillade råstofudvinding i områder, hvor grundvandets kvalitet, kvantitet og sikkerhed ikke kan garanteres. Regionen må udvise føre-var-princip og vælge at beskytte det vand, vi skal leve af i fremtiden, frem for at hente råstoffer, der i mange tilfælde kan fremskaffes fra andre og mindre sårbare områder.

9. Socioøkonomiske effekter og byudvikling

9.1 Ejendomsværdier og bosætningsattraktivitet

Udlægning og etablering af råstofgrave i nærheden af eksisterende boligområder har dokumenterede negative konsekvenser for ejendomsværdier og bosætningsvilje. Internationale undersøgelser, herunder hedonic pricing-studier fra OECD og DTU, viser, at nærhed til grusgrave typisk medfører et fald i ejendomsværdi på 5 -20 %, afhængigt af afstand, støjniveau, støv og visuel påvirkning (OECD, 2021; DTU, 2023).

Borgere, der bor nær en planlagt grusgrav, risikerer at se værdien af deres bolig falde markant, både i planlægningsfasen og under den aktive udvinding. Dette påvirker ikke kun den enkelte boligejer, men undergraver det lokale boligmarked, særligt i landsbyer og bynære områder som:

- **Slangerup** i forbindelse med Lystrup Syd
- **Onsved, Lyngerup og Krogstrup** i Hornsherred

Frederikssund Kommune er en af Region Hovedstadens mest udflytningsorienterede bosætningskommuner, med en voksende befolkning og stor tilflytning fra Storkøbenhavn. Hvis kommunen i stigende grad forbindes med råstofindustri og støjende graveaktiviteter, vil det have en negativ effekt på tilflytning, bosætningsomdømme og skattebase (Frederikssund Kommune, 2025).

9.2 Konflikter med kommuneplanlagt byudvikling

Flere af de udpegede nye graveområder ligger i eller op ad kommuneplanlagte byudviklingsområder, hvilket skaber betydelig planlægningsusikkerhed.

Det gælder bl.a. ved:

- **Slangerup Øst og Ny Øvej** – hvor kommunen planlægger nye boligkvarterer.
- **Skibby og Krogstrup** – hvor der er udlagt perspektivarealer til bolig og let erhverv.
- **Lystrup/Lindholm** – hvor grusgrave kan kollidere med både naturkorridorer og fremtidig byvækst.

Et område, der er udlagt som råstofgraveområde i en regionsplan, er som udgangspunkt ubebyggebart i kommune- og lokalplanlægning i hele planperioden.

Det medfører:

- **Tab af udviklingsmuligheder og indtægtsgrundlag** for kommunen.
- **Usikkerhed for investorer, boligselskaber og bygherrer**.
- **Demografisk skævvridning**, hvis der ikke kan opføres boliger i ellers attraktive områder.

Regionsplanen risikerer dermed at binde Frederikssund Kommune i årtier og sætte en bremse på ønsket vækst og udvikling.

9.3 Omvendt Robin Hood-effekt

Der tegner sig et klart mønster, hvor en relativt mindre kommune pålægges at levere råstoffer til byggeprojekter i større bykommuner, samtidig med at de samme råstofgrave forringer muligheder for egen udvikling.

Det er en form for omvendt Robin Hood-effekt, hvor:

- Miljøkonsekvenser og værdiforringelser placeres i den perifere kommune
- Mens gevinsterne ved råstofferne (f.eks. byudvikling, infrastruktur) høstes i Hovedstaden

Denne skævhed stiller spørgsmål ved den retfærdige byrdefordeling, som ellers bør være et bærende princip i regional planlægning (OECD, 2021).

9.4 Turisme og oplevelsesøkonomi

Frederikssund Kommune har en voksende sektor for lokal turisme, kulturarv og oplevelsesøkonomi f.eks. Vikingespillet, naturparker, fjordaktiviteter og lokale fødevarer. Disse brancher lever af landskabets og lokalsamfundenes attraktivitet og autenticitet, som bliver kompromitteret af store råstofgrave, tung trafik og industrielt præg.

Hvis kommunen i stigende grad forbindes med gravemaskiner, støvbunker og lastbiltrafik, risikerer man at skade et langsigtet, bæredygtigt erhvervsben, som netop bidrager til grøn vækst og lokal identitet (VisitFjordlandet, 2024).

9.5 Samfundsøkonomisk balance

Det bør være en forudsætning i enhver råstofplan, at samfundsgevinsten overstiger samfundstabet. Men i Frederikssunds tilfælde er balancen tvivlsom:

- **Begrænset mængde og kvalitet af råstoffer**, som måske ikke egner sig til højkvalitetsbyggeri (GEUS, 2023).
- **Betydelige miljø- og landskabstab**, som rammer kommunens profil og biodiversitet.
- **Langvarige socioøkonomiske konsekvenser** i form af værditab, reduceret tilflytning, tabt skattegrundlag og bremsede udviklingsplaner.

Det fremstår derfor usandsynligt, at de foreslåede udpegninger i Frederikssund Kommune udgør den mest hensigtsmæssige løsning set i et samfundsøkonomisk helhedsperspektiv.

9.6 Anbefalinger

- **Fjern eller reducer udpegede graveområder i bynære zoner og udviklingskorridorer**.
- **Indfør konsekvensvurdering af ejendomsværditab** og økonomiske effekter for kommunen.
- **Udarbejd socioøkonomisk cost-benefit-analyse**, der medregner både markedsværdi af råstoffer og afledte tab.

- **Etabler kompensationsordninger til berørte kommuner og borgere** ved langvarig påvirkning.
- **Prioritér planlægning, der understøtter lokal vækst og bæredygtige bosætningsmål**, frem for tung ressourceudnyttelse i sårbare områder.

9.7 Konklusion

Råstofplanens konsekvenser for Frederikssunds byudvikling, bosætning og økonomi er markante og negative. Udlægning af store graveområder tæt på eksisterende og planlagte boligområder skaber en planlægningsmæssig blokering, der undergraver både kommunens udviklingsstrategi og borgernes tryghed.

Samtidig overføres ressourcerne og gevinsterne til andre dele af regionen, mens de reelle omkostninger pålægges lokalbefolkningen. Det er hverken rimeligt, økonomisk effektivt eller bæredygtigt. Råstofplanen bør derfor revideres med henblik på at sikre en bedre balance mellem udvinding, bosætning og lokal udvikling.

10. Case-studie: Slangerup / Lystrup Syd

Denne case giver et detaljeret indblik i konsekvenserne af råstofudvidelsen ved **Lystrup Syd**, og illustrerer flere af de kritikpunkter, der generelt gælder for Frederikssund Kommune.

10.1 Placeringsdata og volumen

- Lystrup Syd er et planlagt graveområde på 56,6 ha, beliggende lige øst for Slangerup by og grænser mod Hillerød Kommune (Region H, 2025; Slangerupnyheder, 2025).
- Estimeret ressourcemængde: ca. 2,1 millioner m³ sand og grus, svarende til omkring 2,5 % af det behov, regionen prognosticerer for planperioden 2025–2037 (Region H, 2025).

Lystrup Syd er nu blot ét blandt syv nye graveområder i planforslaget, men det udmærker sig ved både størrelse, placering og potentiale for lokale gener.

10.2 Visuelle og landskabelige ændringer

- Området fungerer i dag som grøn bufferzone, bestående af landbrugsjord og naturarealer, som tydeligt adskiller Slangerup by fra det åbne land mod øst (Slangerupnyheder, 2025).
- Ved etablering af grusgrav omdannes denne zone til et industrilandskab bestående af dybe huller, sandbunker og teknisk infrastruktur, et markant brud med områdets nuværende rekreative og landskabelige karakter.

10.3 Støj og støv – nabokonsekvenser

- Fra gravemaskiner og knusningsanlæg forventes daglig støj, og tung lastbilkørsel gennem Slangerup vil medføre øget støj og luftforurening (Slangerupnyheder, 2025).
- Fint sandstøv vil kunne spredes med vinden og lægge sig som grå film på boliger og omgivelser, en kendt effekt ved grusindustri i åbent og tørt terræn.

10.4 Trafikale konsekvenser

- Lokale veje som Københavnsvej og Ny Øvej vil blive udsat for betydelig mertrafik fra lastbiler, hvilket øger trafikstøj, nedslidning af belægning og risiko for kolisionsulykker især på smalle vejstrækninger (Slangerupnyheder, 2025).
- Ved fuld drift kan Lystrup Syd generere flere hundrede daglige lastbilpassager, hvilket skaber komfort- og sikkerhedsbelastning for beboere og bløde trafikanter.

10.5 Langsigtet binding og usikker genopretning

- Erfaringer fra kommunen viser, at tidligere råstofgrave kan holde drift i 20 - 40 år, langt ud over de formelle tilladelser og planperioder (Frederikssund Kommune, 2025; Slangerupnyheder, 2025).
- Trods løfter om rekultivering, f.eks. hvor det reetablerede landskab kan blive til bakker, søer eller plantet natur, er der stor usikkerhed om genoprettelsens kvalitet og tidshorisont (Slangerupnyheder, 2025).

10.6 Natur- og biodiversitetskonflikter

- Regionens miljøvurdering nævner mulige tilstedeværelser af bilag IV-arter som spidssnudet frø og stor vandsalamander i området, og anbefaler midlertidige afværgebarrierer (f.eks. paddehegn) og bevarelse af habitatkorridorer (Region H, 2025).
- Men den konkrete bundgrænsning og effektvurdering fremstår utilstrækkeligt detaljeret i SMV'en – herunder ingen klar angivelse af habitatområder, afgrænsninger og reetableringskoncepter.

10.7 Kommunal holdning og borgerreaktioner

- Frederikssund Byråd kritiserer udpegningen kraftigt og betegner den som "helt uantagelig", og borgmesteren advarer om, at kommunen risikerer at blive "et hul i jorden" (Frederikssund Kommune, 2025; Slangerupnyheder, 2025).
- Lokale borgere frygter en permanent industri og opkaldt tab af livskvalitet, og opfordrer til at regionen *dropper Lystrup Syd og revurderer alternativ placering / genanvendelsesstrategi* (Slangerupnyheder, 2025).

10.8 Sammenfatning af Lystrup Syd-symbolikken

Tema	Hvorfor Lystrup Syd illustrerer problemstillingen
Koncentration	Et af seks store gravefelter, men med én kommune som bærer hovedbyrden (37 mio. m³ samlet i Frederikssund, svarende til over halvdelen).
Planlægningsusikkerhed	Udpegning lå længe inden boligplaner (Slangerup Øst), hvilket skaber usikkerhed for borgerne.
Sundheds- og miljøgener	Kombination af støj, støv og trafik skaber dokumenterede helbredsproblemer, særligt tæt på boligområder.
Usikker genopretning	Selv efter endt drift må området formodes at fremstå som sø, industriplads eller flad slette i årtier.
Kompromisløs lokal modstand	Kommunen og borgere kræver regionen droppe feltet eller finde bedre alternativer.

10.9 Anbefalinger specifikt for Lystrup Syd

1. **Fjern Lystrup Syd fra planen** som aktiv gravezone. Overvej istedet genanvendelses- eller importstrategier.
2. **Hvis området alligevel udlægges**, bør der sikres strenge krav:
    - min. 300 m buffer til boliger,
    - krav om HEIA / lokal sundhedsvurdering,
    - bindende dag-til-dag lukning efter 1–2 års drift,

- løbende rekultivering og offentlig adgang (ved ejers accept).

3. **Udarbejd transparens i miljøvurderingen**: præcis kortlægning af habitatområder, støjmodeller, støv spredningsmodeller og trafikberegninger.

Hvis råstofplanen vedtages i sin nuværende form vil Slangerup by, ligesom flere andre lokalsamfund i Frederikssund Kommune, skulle leve med konsekvenserne af råstofudvinding i årtier, uden afklaring af både genopretning, lokal inddragelse og kompensation.

11. Juridiske og strategiske forhold

Råstofplanen for Region Hovedstaden 2025 skal, ud over at sikre forsyningen af råstoffer, overholde en række juridiske og strategiske krav, som har væsentlig betydning for både planens indhold og udpegningen af konkrete områder. Flere af disse krav og hensyn fremstår utilstrækkeligt behandlet i den foreliggende plan, især i relation til de mange udpegninger i Frederikssund Kommune.

11.1 Råstofloven og proportionalitetsprincippet

Ifølge Råstoflovens § 6, stk. 2, skal regionerne sikre råstofressourcer svarende til mindst 12 års forbrug (Råstofloven, 2020). Men det fremgår ikke af loven, at regionerne skal planlægge for *langt mere* end 12 år "for en sikkerheds skyld".

Samtidig gælder i dansk forvaltningsret proportionalitetsprincippet: Et offentligt indgreb må ikke gå videre end nødvendigt. Det betyder, at Region Hovedstaden har pligt til at tilrettelægge sin plan, så den opfylder lovens krav uden at udlægge unødigt store arealer til råstofudvinding, især ikke i én kommune (Karnov Group, 2023).

Overudpegningen i Frederikssund Kommune, herunder Lystrup Syd, strider derfor potentielt mod dette princip, særligt hvis behovet kunne dækkes ved genanvendelse, regionalt samarbejde eller reduktion i mængdekrav.

11.2 Vandrammedirektivet og grundvandsbeskyttelse

EU's vandrammedirektiv (2000/60/EF) forpligter medlemslandene til at sikre, at der ikke sker *forringelse af status for grundvandsforekomster* (EU, 2000). Dette gælder også i forhold til fysisk planlægning, herunder råstofplaner.

Hvis råstofgravning indebærer risiko for forurening, sænkning af grundvandsspejl, eller ødelæggelse af naturlig nedsivning, er der tale om en juridisk stopregel. Flere af de planlagte graveområder i Frederikssund ligger i områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) eller grundvandsdannende oplande, hvilket gør dem omfattet af disse beskyttelsesregler (Miljøstyrelsen, 2022; Frederikssund Kommune, 2025).

Planen burde derfor indeholde detaljerede hydrogeologiske vurderinger og risikoscenarier, hvilket ikke er tilfældet i den strategiske miljøvurdering (SMV).

11.3 Habitatdirektivet og bilag IV-arter

EU's habitatdirektiv (92/43/EØF) pålægger Danmark at beskytte arter nævnt i bilag IV, f.eks. stor vandsalamander og spidssnudet frø, mod forstyrrelse og ødelæggelse af levesteder (EU, 1992). Flere af de udpegede områder i Frederikssund, bl.a. Lystrup Syd, ligger i nærheden af levesteder for sådanne arter (Region Hovedstaden, 2025).

Det medfører en skærpet planlægningspligt for regionen, som skal dokumentere, at der ikke sker forringelse af levevilkårene. Denne vurdering er ikke tilstrækkeligt gennemført eller dokumenteret i det nuværende planforslag.

11.4 Miljøvurderingsloven og kravet om alternativer

I henhold til Miljøvurderingsloven (LBK nr. 4 af 03/01-2023) skal alle strategiske planer, der har væsentlig indvirkning på miljøet, gennemgås i en strategisk miljøvurdering (SMV). Ifølge § 8 og § 32 skal der udarbejdes realistiske alternativer til de valgte løsninger og ske en vurdering af konsekvenserne.

Region Hovedstadens SMV nævner overfladisk alternativer som genanvendelse og import, men uden at de bliver systematisk analyseret, kvantificeret eller sammenlignet med gravealternativet (Region H, 2025). Det betyder, at planforslaget ikke lever op til kravet om reel og transparent afvejning af alternativer, især ikke i relation til de mange arealer udlagt i Frederikssund.

11.5 Strukturændring: Fusion til Region Østdanmark

Folketinget har besluttet at sammenlægge Region Hovedstaden og Region Sjælland til én administrativ enhed, Region Østdanmark, fra 1. januar 2027 (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2024). Det betyder, at fremtidig råstofplanlægning vil ske på tværs af et større geografisk område med flere potentielle råstofkilder.

Alligevel udarbejdes Råstofplan 2025 ud fra en snæver, før-fusionslogik, som lægger en uforholdsmæssig stor byrde på Frederikssund Kommune. Det er i strid med almindelige planlægningsprincipper om langsigtet samordning og effektiv opgaveløsning (Planloven, 2024). Planen burde i stedet tage højde for fremtidig struktur og integrere et overgangsperspektiv, hvor det samlede ressourcebillede for Region Østdanmark analyseres, hvilket ikke er sket.

11.6 Strategisk kritik og manglende samordning

Råstofplanlægningen bør indgå i en større strategisk sammenhæng med:

- Klima- og miljømål (f.eks. DK2025 og 70 %-målet),
- Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi (CEN/TC 351, 2023),
- Sammenhæng med kommuneplanlægning og drikkevandsstrategier (Novafos, 2024).

Men i det foreliggende planforslag fremstår Region Hovedstadens planlægning som sektorafgrænset og fragmenteret, uden tydelig kobling til f.eks. genanvendelsespolitikker, CO_2-beregninger eller langsigtet grundvandsstrategi.

11.7 Konklusion

Der er flere væsentlige juridiske og strategiske svagheder i planforslaget:

- Overudpegningen i én kommune (Frederikssund) strider mod proportionalitet og forvaltningsretlige principper.
- Der mangler tilstrækkelig vurdering af alternativer, som genanvendelse og tværregional forsyning.
- Vand- og habitatbeskyttelse er ikke tilstrækkeligt dokumenteret for sårbare områder.

- Planen ser bort fra den kommende regionstruktur, som kunne muliggøre en mere retfærdig og langsigtet fordeling af byrderne.

Regionen bør revidere råstofplanen, så den lever op til både lovgivningen og det strategiske ansvar, der følger med at sikre en bæredygtig og geografisk afbalanceret ressourceforvaltning.

12. Alternativer og anbefalinger

12.1 Skift i strategisk fokus

Råstofudvinding bør fremover baseres på behov, kvalitet og klimaaftryk, ikke på maksimal lokal gravning.

Planen bør derfor:

1. *Dokumentere det faktiske 12-års-behov* og kun reservere de arealer, der er strengt nødvendige (Råstofloven, 2020).
2. *Forpligte sig til cirkulær økonomi* og høj genanvendelse i bygge- og anlægssektoren (CEN/TC 351, 2023).
3. *Fordele byrderne ligeligt* på tværs af den kommende Region Østdanmark (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2024).

12.2 Genanvendelse som primær forsyningskilde

Mål: Erstat mindst 50 % af jomfrueligt grus med recirkuleret tilslag inden 2035 (DTU, 2024).

Virkemidler:

- Regionale sorterings- og knuseanlæg med kvalitetskontrol.
- Offentlige udbudskrav om 30 % genbrugstilsætning fra 2027, stigende til 50 % i 2030 (Københavns Kommune, 2021).
- CO_2-differentieret råstofafgift, der belønner genbrug.
  Effekt: reducerer råstofbehovet med > 1,5 mio. m^3 årligt – svarende til hele Lystrup Syd-volumen (Region Hovedstaden, 2025).

12.3 Tværregional forsyning og import

Efter fusionen til Region Østdanmark vil højkvalitetsforekomster på Midt- og Sydsjælland være tilgængelige. Region H bør:

- Indgå formelle forsyningsaftaler med Sjællandske kommuner.
- Udbygge sø- og banetransportkæder fra f.eks. Kalundborg og Køge for at minimere CO_2 pr. ton-km (Klimaministeriet, 2023).
- Dokumentere, at importeret grus kan have lavere samlet klima- og miljøpåvirkning end lokal lavkvalitetsgrus + lastbiltransport (DTU, 2024).

12.4 Reduktion af gravearealer i Frederikssund

- Fjern **Lystrup Syd** helt, da effekten på forsyningen er marginal men lokalskaden stor.

- Halver **Krogstrup og Onsved** og indfør 300 meter buffer til nærmeste bolig.
- Re-klassificér resterende felter til *ressourceinteresseområder* uden aktiv tilladelse – revurder dem ved næste planrevision.

  Resultat: Frederikssunds andel falder fra 55 % til ca. 25 %, som i højere grad svarer til kommunens landarealandel.

12.5 Skærpede miljø- og sundhedskrav

- Sundhedskonsekvensvurdering (HIA) obligatorisk for alle graveprojekter < 1 km fra beboelse (WHO, 2018).
- Bindende grænser: støj ≤ 55 dB(A) dag / 45 dB(A) aften-nat; løbende PM_{10}- og kvartsmonitorering (Miljøstyrelsen, 2022).
- Gravefelter i OSD-/indsatsområder: bundforsegling, realtids vandkemi-overvågning, operatøransvar for afhjælpning (EU, 2000).

12.6 Økonomiske incitamenter og kompensation

- Råstofpulje finansieret af afgift: Midler til støjafskærmning, grønne projekter og ejendomsværdi-kompensation i berørte kommuner (OECD, 2021).
- *Pay-as-you-dig*-model: Højere afgift i tætbefolkede zoner, lavere i perifere, motiverer til genanvendelse og import.

12.7 Fleksibel governance og transparens

- **Planrevision hvert fjerde år** så overdrevne arealer kan frigives og nye behov håndteres fleksibelt.
- **Årlig statusrapport**: udgravet volumen, genbrugstilsats, CO_2-regnskab og miljødata.
- **Åben dataplatform** med realtids-målinger af støj, støv og grundvandskvalitet – skaber borgerinddragelse og tillid.

12.8 Konklusion

En moderne råstofstrategi for Region Hovedstaden bør:

1. *Minimere nyudlæg* og fordele dem geografisk retfærdigt.
2. *Sætte genanvendelse først* og supplere med import i stedet for at forvandle Frederikssund til et råstofreservoir.
3. *Sikre strenge miljø-, sundheds- og kompensationskrav*.
4. *Integrere grundvands-, klima- og byudviklingsmål* i én samlet plan.

Implementeres disse anbefalinger, kan regionen både sikre råstoffer, beskytte natur og sundhed, reducere CO_2-aftryk og bevare lokalsamfundenes livskvalitet, alt sammen inden for de gældende lovkrav og med større samfundsøkonomisk nytte.

13. Konklusion

Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025 lever på flere punkter ikke op til lovens proportionalitetskrav, principperne om miljørigtig planlægning eller ambitionerne om en retfærdig geografisk byrdefordeling.

1. **Uforholdsmæssig koncentration** – Én kommune med < 3 % af regionens befolkning pålægges > 55 % af de nye gravearealer (Region H, 2025; Frederikssund Kommune, 2025).
2. **Overdimensionering** – Udlægget rækker til 60-75 års forbrug, selv om loven kun kræver 12 år (Råstofloven, 2020; GEUS, 2023).
3. **Lav råstofkvalitet** – Flere felter, bl.a. Lystrup Syd, indeholder finkornet materiale med begrænset byggeegnethed (Frederikssund Kommune, 2025; GEUS, 2023).
4. **Betydelige miljø- og sundhedsrisici** – Støj, støv, tung trafik, tab af naturværdier og trusler mod grundvandsmagasiner (WHO, 2018; Miljøstyrelsen, 2022; Novafos, 2024).
5. **Sammenstød med byudvikling og ejendomsværdier** – Planen kolliderer med kommuneplanlagte boligområder og forventes at reducere ejendomsværdier med 5–20 % (DTU, 2023).
6. **Juridiske svagheder** – Mangelfulde alternativer, utilstrækkelig grundvandsvurdering og ignorering af kommende regionfusion (EU, 2000; Miljøvurderingsloven, 2023; Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2024).

Der findes mere bæredygtige løsninger:

- **Halver udlægget i Frederikssund** og fjern Lystrup Syd.
- **Løft genanvendelsen** til ≥ 50 % i 2035; etabler CO_2-differentieret råstofafgift.
- **Indgå tværregional forsyningsaftale** i den kommende Region Østdanmark.
- **Indfør strengere miljø- og sundhedskrav** (HIA, støv-/støjmål, bundforsegling).
- **Revurder planen hvert fjerde år** og rapportér årligt på volumen, klimaaftryk og miljødata.

Hvis disse anbefalinger indarbejdes, kan regionen fortsat sikre råstof-forsyning uden at reducere Frederikssund til et råstofreservoir, samtidig med at den beskytter naturen, borgernes sundhed og fremtidens drikkevand og lever op til både nationale og EU-retlige krav.

Planforslaget bør derfor sendes tilbage til fornyet behandling med fokus på balanceret byrdefordeling, cirkulær økonomi og en langsigtet, klimavenlig råstofstrategi.

Bilag A Datatabeller

Nye graveområder i Frederikssund Kommune (Råstofplan 2025)

Graveområde	Areal (ha)	Volumen (mio. m³)	Masse* (mio. t)	CO_2-udslip ved lokal kørsel 30 km** (kt)	CO_2-udslip ved import 100 km skib/banetransport** (kt)
Lystrup Syd	56,6	2,1	3,36	2,0	1,7
Gerlev Nord	19,2	1,9	3,04	1,8	1,5
Gerlev Vest	52,8	3,1	4,96	3,0	2,5
Kyndby (udv.)	–	3,6	5,76	3,5	2,9
Skibby Syd	–	2,1	3,36	2,0	1,7
St. Havelse (udv.)	–	2,0	3,20	1,9	1,6
Sundbylille (udv.)	–	0,2	0,32	0,2	0,2

* Omregnet med standarddensitet 1,6 t/m³ for sand og grus.

** CO_2-scenarier beregnet som eksempel:

- *Lokal lastbil*: 20 g CO_2 pr. t·km, 30 km gennemsnitskørsel.
- *Import pr. skib/bane*: 5 g CO_2 pr. t·km, 100 km gennemsnitsafstand.
  Tallene viser, at import af højkvalitetsgrus kan have lavere samlet klimabelastning end lokal transport af lavkvalitetssand.

Bilag B Referenceliste

1 Lovgivning, EU-direktiver og officielle bekendtgørelser

- **EU (1992)**. *Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (Habitatdirektivet)*. Bruxelles: Den Europæiske Union.
- **EU (2000)**. *Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitik (Vandrammedirektivet)*. Bruxelles: Den Europæiske Union.
- **Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2024)**. *Aftale om oprettelse af Region Østdanmark*. København: Regeringen.
- **Klimaministeriet (2023)**. *CO_2-regnskab for byggematerialer og råstoffer – vejledende metode.* København.
- **Miljøvurderingsloven (2023)**. *Lovbekendtgørelse nr. 4 af 03/01-2023 om miljøvurdering af planer og programmer*. København: Miljøministeriet.
- **Planloven (2024)**. *Lovbekendtgørelse nr. 1157 af 01/07-2024 om planlægning*. København: Indenrigs- og Boligministeriet.
- **Råstofloven (2020)**. *Lovbekendtgørelse nr. 970 af 25/06-2020 om råstoffer.* København: Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

2 Regionale og kommunale dokumenter

- **Frederikssund Kommune (2025)**. *Høringssvar til Region Hovedstadens Forslag til Råstofplan 2025*. Frederikssund: Center for By og Landskab.
- **Region Hovedstaden (2012)**. *Råstofplan 2012 – Tillæg og Bilag*. København: Region Hovedstaden.
- **Region Hovedstaden (2025)**. *Forslag til Råstofplan 2025* samt *Strategisk Miljøvurdering* og bilaget *Tal og opgørelser*. København: Region Hovedstaden.
- **Novafos (2024)**. *Strategisk plan for fremtidig drikkevandsforsyning i Hovedstadsområdet 2024–2040*. Birkerød: Novafos A/S.

3 Nationale myndigheder og faglige vejledninger

- **GEUS (2023)**. *Sårbarhedskortlægning og geologisk vurdering af råstofforekomster i Region Hovedstaden*. København: De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland.
- **Miljøstyrelsen (2021)**. *Grundvandsbeskyttelse – indsatsområder og OSD-vejledning*. København: Miljøstyrelsen.

- **Miljøstyrelsen (2022)**. *PM_{10}-partikler, kvartsstøv og sundhed – Faktaark*. København: Miljøstyrelsen.
- **Sundhedsstyrelsen (2020)**. *Støj og sundhed – evidens og anbefalinger*. København: Sundhedsstyrelsen.

4 Videnskabelige artikler, standarder og tekniske rapporter

- **CEN/TC 351 (2023)**. *Guidelines for Sustainable Use of Construction Materials (2nd ed.)*. Brussels: European Committee for Standardization.
- **DTU (2023)**. *Trafikbelastning og transportscenarier ved råstofudvinding i Region Hovedstaden*. Lyngby: Danmarks Tekniske Universitet, Institut for Transport.
- **DTU (2024)**. *Livscyklusanalyse (LCA) af råstof- og transportkæder i Østdanmark*. Lyngby: DTU Management.
- **DTU Miljø (2021)**. *Råstofindvinding og grundvandsrisici – hydrologiske casestudier*. Lyngby: DTU Miljø.
- **OECD (2021)**. *Regional Disparities and Environmental Justice in Extractive Resource Management*. Paris: OECD Publishing.
- **WHO (2018)**. *Environmental Noise Guidelines for the European Region*. København: World Health Organization, Regional Office for Europe.

5 Juridiske kommentarer og håndbøger

- **Karnov Group (2023)**. *Proportionalitetsprincippet i dansk forvaltningsret* (Kapitel 7 i *Forvaltningsretlige Grundsætninger*). København: Karnov Group Denmark.

6 Lokale og fagmedier

- **Dagens Byggeri (2025)**. »Region H er på vej med ny råstofplan – forventer mange høringssvar.« *Dagens Byggeri*, 22. maj 2025. Tilgængelig online 28. juli 2025.
- **Hornsherred Lokalavis (2024)**. »Glæde i Onsved: Region dropper planlagt grusgrav.« *Hornsherred Lokalavis*, 14. oktober 2024.
- **Slangerup Nyheder (2025)**. »Regionens nye råstofplan 2025: Slangerup Øst friholdt – Lystrup Syd i spil.« *Slangerupnyheder.dk*, 17. maj 2025.
- **VisitFjordlandet (2024)**. *Turismestrategi 2024–2027 for Fjordlandet*. Roskilde: Destination Fjordlandet.

Til Frederikssund Kommune og Region Hovedstaden

Vedrørende: Indsigelse mod råstofplan ved Lindholmvej – Slangerup

Christoffer og Débora Harbæk – Lindholm Stationsvej 2, Slangerup

---

Kære modtagere

Vi beder om, at denne henvendelse læses med åbent sind og åbent hjerte. Vi bor på Lindholm Stationsvej 2 i Slangerup, og det, vi forsvarer her, er ikke blot vores hjem, men også en fælles arv, en historisk og naturlig skat, som er i fare.

INDHOLD

- Introduktion – følelsesmæssig appel og tilknytning til stedet
- Naturens og områdets værdi
- Trussel om råstofudvinding og konsekvenser
- Konkrete miljømæssige og sundhedsmæssige risici
- Historisk betydning af ejendommen
- Strukturel sårbarhed ved anlægsarbejde
- Samlet opfordring og håb om beskyttelse

INTRODUKTION

Vi skriver dette brev med tårer i øjnene og hjertet tungt. For det, der står på spil her, er ikke blot et stykke jord. Det er et hjem, et fristed, et stykke af vores sjæl.

Og vi skriver ikke fra et hvilket som helst sted. Før hvert ord, vi skrev her, trak vi vejret dybt i vores have og betragtede den natur, der omgiver os. Vi hørte fuglenes sang, vinden der slog mod træerne, vi så solen stå op i horisonten og male himlen med farver, man ikke længere ser i byerne. Vi oplevede den sjældne erfaring at mærke naturen og freden helt tæt på os.

Dette skue, sjældent i byernes centrum, minder os hver dag om værdien af dette sted. Slangerup og dets omgivelser holder stand.

Vi forlod byerne, flygtede fra den støjende, visuelle og luftmæssige forurening, som var ved at opsluge os. Og vi havde det store held (indtil nu) at finde dette sted, ikke blot som en flugt fra byerne, men som en sand oase, praktisk talt uberørt af industriens og handelens grådige vækst.

Vi ønskede, og fandt, freden i et roligt og enkelt liv, fuld af mening. Vi ønskede, at vores hjem ikke kun skulle være indenfor husets fire vægge. Et hjem er ikke kun det, der er indenfor, som bylivet tvinger os til, hjemmet er også det omkringliggende. Vi ønskede denne fred for os selv og for vores elskede hunde, som er meget følsomme over for byens støj. Og ja, vi fandt den på Lindholm Stationsvej 2, Slangerup.

Mens så mange byer omkring os vokser og maler landskabet gråt, bevarer dette hjørne af verden stadig det grønne, stilheden og balancen. Midt mellem store byer og trafikerede ruter overlever vores lille paradis stadig. Og netop det er nu truet.

Lige nu føler vi en slags forventet sorg, for et sted, der ser ud til at skulle overgive sig til maskinerne og ødelæggelsen. Vi hørte om intentionen om at etablere et område for råstofudvinding på Lindholmvej. Og med det følte det, som om noget knækkede indeni os. Ikke kun for os, der bor her, men for hele byen.

Den natur, som i dag omfavner, helbreder og bringer stilhed, vil blive såret. Indgangen til Slangerup vil blive præget af støj, støv og ødelæggelse, et goldt, gråt og fjendtligt miljø, et landskab af ødelæggelse. Smerten er ikke kun følelsesmæssig, den er også fysisk. Bare det at forestille sig dette kaos banker på vores dør: lastbiler, giftigt støv der trænger ind i vores lunger og hjem, støjen fra udvinding, huset der ryster, og livsglæden, som automatisk forsvinder sammen med de tonsvis af materiale, der udvindes fra den sårede jord.

Og hvad med vores haver, som vi har plejet med omhu, og som tiltrækker fugle, sommerfugle og andre insekter og dyr? De vil sandsynligvis ikke kunne modstå støvpåvirkningen. Og hvem vil kunne opholde sig udendørs midt i støj og støv? Tiden til at betragte naturen og dens skønhed vil ikke længere være mulig. Og heller ikke vores bolig fra 1900 vil sandsynligvis kunne modstå denne belastning.

I dag, når vi vender hjem fra opgaver i de store byer, eller endda små nærliggende byer, som desværre allerede er blevet farvet grå, føler vi en stor lettelse, når vi passerer det sidste sving og træder ind i dette idylliske sted. Det er som om kroppen endelig kan hvile. Som om sjælen ved, at den er kommet hjem.

Men hvis dette projekt bliver realiseret, mister vi alt det. Slangerup mister. Beboerne mister, ja, men også dem, der kommer her i weekenden, dem der cykler på de rolige veje, rider, går ture i skovene i søgen efter fred. De mister også, dem der trækker vejret dybere, når de træder ud på denne jord. Turen vil aldrig blive den samme. Farverne vil forsvinde. Alt vil blive malet gråt, til lyden af maskiner og lastbiler, der kører.

Og selvfølgelig, dyrelivet vil blive dybt påvirket. I dag løber vilde dyr stadig frit omkring. Men de vil ikke længere have mulighed for at gemme sig, beskytte sig, eller reproducere i fred. De vil blive fordrevet som ubudne gæster, jaget væk ikke kun fra selve udvindingsområdet, men fra hele området, på grund af støj og vibrationer. Og de så velkendte scener med hjorte, ræve og harer, der løber frit, og mange andre væsener, vi aldrig vil få kendskab til, vil aldrig finde sted igen.

Denne vej er ikke bare en trafikåre. Den er den tråd, der forbinder os med naturen. Den er den hellige jord, som stadig bevarer årstidernes rytme, duften af marken, og den stilhed, menneskeheden har så desperat brug for. At tage det fra os er meget mere end en fysisk forandring. Det er et snit i vores erindring. Det er begravelsen af vores lille paradis.

Vi er knuste. Og denne smerte er ikke kun vores. Den deles af mange, der lever, færdes, respekterer og elsker dette sted. Af alle, der stadig tror på, at naturen ikke måles i tons jord, men i puls, i nærvær, i tilhørsforhold.

Og mere end det: dette forslag går stik imod alt det, Danmark har forsøgt at være. Et land, som er stolt af sin historie, som værdsætter jorden, som investerer i bæredygtighed og en grøn forpligtelse, kan ikke tillade, at hele områder ødelægges uden en dybdegående vurdering af de sociale og miljømæssige konsekvenser.

Denne hensigt om udvinding er en maskine, der knuser drømme. Drømmen om et liv i fred, vores helbred og livskvalitet, som er sat til salg. Der findes ikke penge nok, der kan dække dette tab. Dette er vores manifest over den dybe sorg, følelsen af tabet af det paradis, vi valgte at leve i.

Vi forsøgte at sætte ord på den smerte og tristhed, vi føler, noget der ikke kan måles i jordværdi, men handler om følelsesmæssig værdi, om en kærlighed, der rækker ud over markedspriser. Projektet om et grønt land handler ikke kun om genbrug, genanvendelige materialer, vedvarende energi og økologisk landbrug. Det handler om at bevare det, der stadig eksisterer, og som stadig står imod den grusomme kapitalistiske maskine. Det inkluderer også menneskelig værdi, og det miljø, vi lever i.

Når få menneskers interesser vejer tungere end flertallets trivsel, når man ikke vurderer med omhu, hvad der vil gå tabt, så er det ikke kun landskabet, der ødelægges: det er et fælles fremtidsprojekt. Man maler ikke et sted gråt, som stadig pulserer grønt. Må kommunen gribe ind og ære det projekt, dette land har bygget og er så stolt af.

Vi beder om, at dette brev bliver modtaget med åbent hjerte. At det ikke blot læses som en handels- eller udvindingssag, reduceret til tekniske og pragmatiske data, men med øjne for, hvad der er sjældent i verden i dag.

Vores hensigt var at tale om alt det, som ikke kan erstattes. Vores lykke og fred er sat til salg, til fordel for de få. Drømme kan ikke genbruges, når de først er blevet knust og forbrugt. Men der er stadig tid til at redde vores lille paradis.

Vi tror på, at Danmark stadig værdsætter velfærd og livskvalitet, et af verdens lykkeligste lande. Må denne placering tages alvorligt, og det grønne projekt realiseres i praksis, på en måde som kan mærkes af alle, på lige vilkår.

Vi afslutter dette brev ved at gentage det, vi sagde i begyndelsen: Dette er ikke bare et stykke jord. Det er en fællesskabs sjæl. Det er arven fra en fred, som i dag er sjælden, og som risikerer at blive slettet af maskiner, støj og støv.

Må denne stemme blive hørt, ikke som støj, men som et ekko af det, der endnu kan reddes. Må vores paradis holde stand i en verden, der invaderes af økonomiske interesser, og lade menneskelige og miljømæssige værdier sejre.

Med håb om at blive hørt, og at vores drømme ikke bliver knust,
Christoffer og Débora Harbæk

Nogle af vores billeder på de næste sider (fra 4 til 8), som viser skønheden, freden, den naturlige rigdom og vores kærlighed og glæde ved at bo her.

Og efter billederne følger nogle afgørende punkter – herunder også vores hjem, den tidligere togstation fra år 1900 – som er direkte truet af graveprojektet.

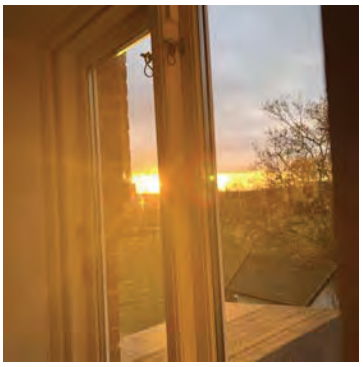

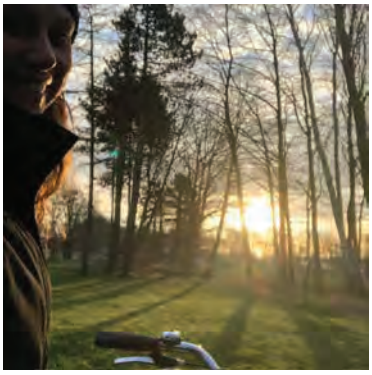

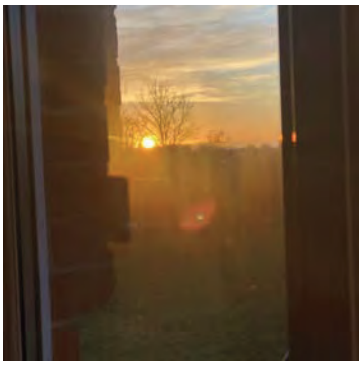

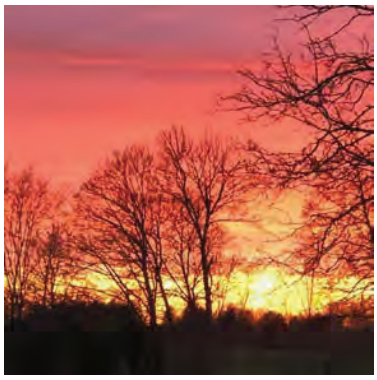

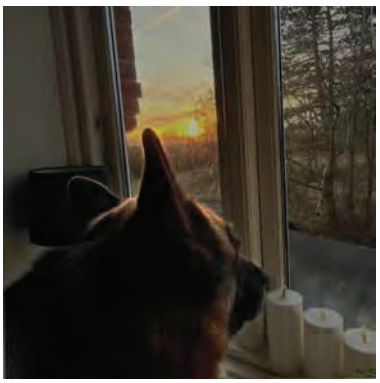

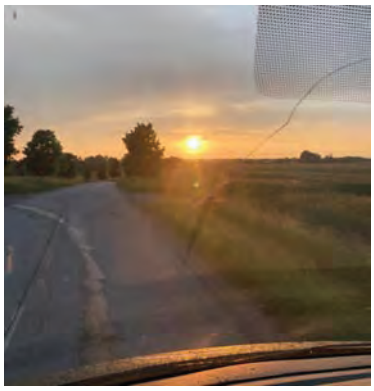
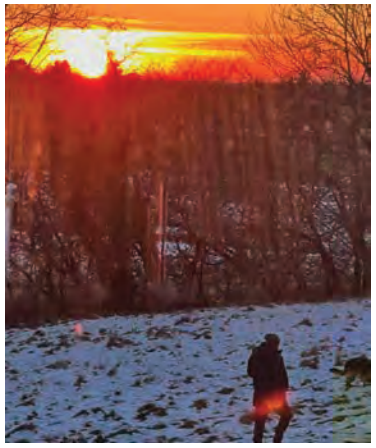

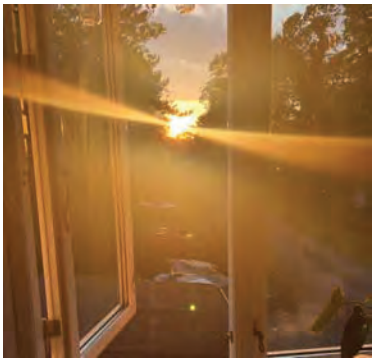

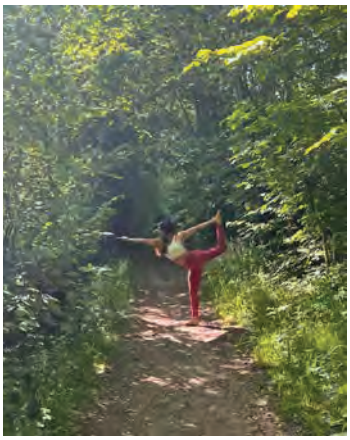
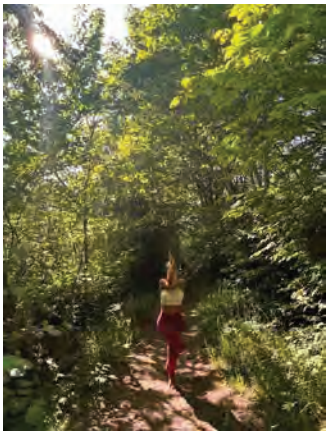
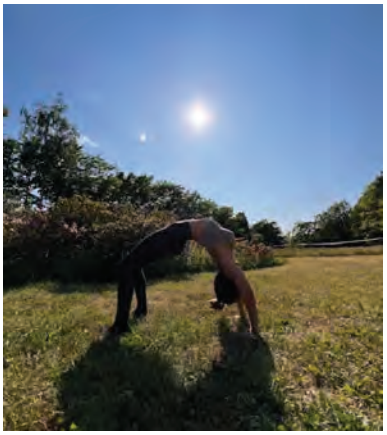

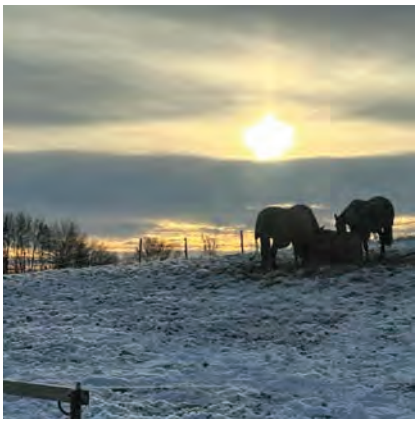

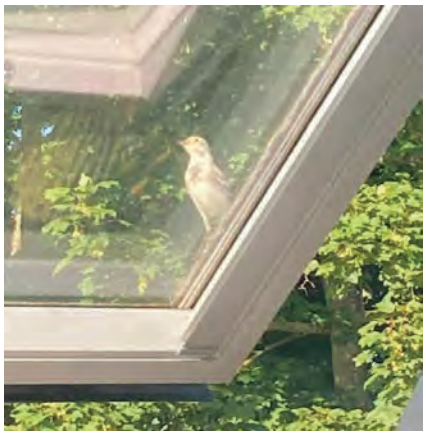

Nogle mere konkrete punkter rejst af lokalsamfundet, som vi hermed bekræfter og understreger:

---

1. Indvirkning på biodiversitet og naturlige levesteder
Beskyttede og sårbare arter som salamandre, flagermus, firben, pindsvin, snoge, frøer og forskellige fuglearter lever, finder føde og yngler i området.
Studier viser, at disse arter forekommer regelmæssigt, også omkring Lindholm Stationsvej.
Nordsjælland, huser flere sjældne og bemærkelsesværdige dyrearter.

Der er også fundet nye arter for Danmark, såsom en bladhveps, der ikke tidligere er set i landet, og flere sjældne insekter som stor gæsterovbille, springedderkoppen Talavera aequipes, slåenvulstgalmyg og vulstmaskebi.

Eksempler:

Pader:
-Løvfrøen
-Løg frøen
-Den grønbrogede tusse

Skovmår:
Et sky, nataktivt rovdyr, der er rødlistet som næsten truet.

Insekter:
Stor gæsterovbille, springedderkoppen Talavera aequipes, slåenvulstgalmyg: Førstnævnte er ikke set i området i over 100 år.

Stor træsaftsvirreflue: En ny art for Sjælland, tidligere kun fundet to andre steder i Danmark.

Fugle:
Svaleklire: Har sit kerneområde for Danmark i nordsjælland med over 20 ynglepar.

Pattedyr:
Hasselmus: Danmarks eneste syvsover, der er truet på grund af manglende levesteder.
Birkemus: Et af Danmarks mest sjældne og truede pattedyr.

Andre fund:

Dværgvandnymfe:

Flodkrebs og lille vandsalamander: Blev fundet af børn under en bioblitz i Nationalpark Kongernes Nordsjælland.

Disse fund understreger vigtigheden af at bevare områder som urørt skov som kan bidrage til at beskytte disse sjældne arter.
Det er vigtigt at beskytte alle padder da de er fredede og spille en vigtig rolle i økosystemet

Der findes et skovområde med gamle træer (over 70 år), som fungerer som en naturlig faunakorridor. Dette område er ikke tilstrækkeligt vurderet i de gældende miljørapporter.

Derudover findes en sø rig på beskyttede plante- og dyrearter, som heller ikke er registreret i Regionens dokumenter. Det tyder på en væsentlig mangel i vurderingen af området.

2. Risici for økologiske korridorer og økosystemets balance
Den nuværende plan ignorerer vigtigheden af naturlige forbindelser mellem områdets søer og skove.

At fjerne eller blokere disse korridorer vil forringe mulighederne for, at mange arter kan bevæge sig frit og overleve.

Lokale eksperter advarer om, at ødelæggelsen af disse korridorer kan føre til en stille, men alvorlig miljømæssig kollaps.

---

3. Tab af landskabelig, rekreativ og kulturel værdi
Lindholm og det omkringliggende område er udpeget som naturmæssigt bevaringsværdigt af både Frederikssund og Hillerød kommuner.

Området bruges aktivt af fastboende, sommerhusejere og besøgende til vandreture, ridning, cykling og historiske ture langs den tidligere Slangerupbane.

Et lokalt hestehold i området er i gang med at udvikle sig til et springcenter, hvilket vil styrke det rekreative og bæredygtige brug af området yderligere.

---

4. Støjpåvirkning og konsekvenser for mental sundhed
Området er en gammel tunneldal, hvilket kan forstærke og sprede lyd over lange afstande.

Råstofudvinding vil medføre støj fra maskiner og transport, som vil påvirke beboernes velbefindende, koncentration og søvn.

Der er ikke fremlagt tilstrækkelige tiltag til at mindske denne støjbelastning.

---

5. Risiko for støv og sundhedsproblemer
Området er kendt for kraftige vinde, som øger spredningen af støvpartikler.

Tilstedeværelsen af fine partikler (PM_{10} og $PM_{2.5}$) udgør en veldokumenteret sundhedsrisiko ifølge WHO.

Med øget trafik og råstofudvinding vil det blive umuligt at lufte ud, tørre tøj udenfor eller dyrke frugt og grønt på sikker vis.

---

6. Skader på historiske strukturer og boliger
Der står en historisk mur på over 200 meter, rester fra det gamle tipvognsanlæg, som er integreret i boligerne ved Lindholm Stationsvej.
Samt et stationshus bygget i 1904 (se punkt 11)

Vibrationer og udgravning tæt på muren kan medføre sammenstyrtning og skade på bygninger og køretøjer.

Roskilde Museum er i gang med at undersøge murens bevaringsværdi, hvilket underbygger dens kulturhistoriske betydning.

7. Trussel mod grundvandet og områdets hydrologiske balance
Grundvandsspejlet ligger kun 2–3 meter under boligerne. Sænkning af dette niveau kan føre til sætningsskader, revner og risiko for bygningsskader.

Flere af søerne i området formodes at være hydraulisk forbundet og afhænger af et stabilt grundvandsniveau for at bestå, så diverese søer og moser vil tørre ud.

---

8. Klimamæssige konsekvenser og frigivelse af CO_2
Undergrunden indeholder tørvelag, som naturligt binder CO_2.

Gravning i disse lag vil medføre frigivelse af drivhusgasser og dermed stride mod Danmarks klimamål.

At beskytte tørven er afgørende for at fastholde kulstof i jorden og bevare det naturlige kredsløb.

---

9. Geologisk og videnskabelig værdi
Området er en del af det unikke tunnelsystem i Slangerup, et geologisk særsyn i Danmark.

Forskere vurderer, at området har stor betydning for nationale og internationale studier.

Ødelæggelsen af dette landskab vil være et uerstatteligt tab for videnskaben.

---

10. Uforholdsmæssig byrdefordeling
Over 60 % af råstofferne til Region Hovedstaden skal efter planen komme fra Frederikssund Kommune.

Denne skæve belastning, miljømæssigt, socialt og økonomisk, er urimelig.

Værre endnu: Der er ikke engang sikkerhed for, at jorden i den sydlige del af området reelt egner sig til udvinding. Der er ikke foretaget boringer til at dokumentere dette.

---

11. Supplerende argument for historisk bevaring og strukturel risiko – Lindholm Stationsvej 2
Risiko for vores bolig fra 1900 – tidligere togstation i Slangerup

Ud over de miljømæssige konsekvenser, som allerede er blevet bredt diskuteret, er det afgørende at fremhæve, at ejendommen på **Lindholm Stationsvej 2 i Slangerup** har en **særlig historisk, arkitektonisk og kulturel værdi**, som kræver øget opmærksomhed fra kommunen og de regionale myndigheder.

Der er tale om den tidligere **Lindholm station**, indviet omkring **1906**, og en del af den historiske **Slangerupbane** – en jernbanestrækning, der spillede en væsentlig rolle i udviklingen af det lokale landbrug og i transporten af både passagerer og gods i regionen. Stationen blev opført i en stil, der er typisk for århundredskiftet mellem det 19. og 20. århundrede og menes at være inspireret af arkitekten **Heinrich Wenck**, en af datidens mest fremtrædende jernbanearkitekter.

Denne bygning er ikke blot en privatbolig — den er et **levende vidnesbyrd om Danmarks jernbanearv**, dokumenteret i kilder som *slangerupbanen.dk* og *danskejernbaner.dk*, hvor den figurerer som en del af kulturarven fra den tidligere strækning mellem Farum og Slangerup.
Selvom bygningen endnu ikke er officielt klassificeret som **fredet**, er dens historiske betydning uomtvistelig.

---

12. Strukturel risiko – akut og konkret

Ud over bygningens kulturhistoriske værdi, er der en **konkret teknisk risiko for alvorlige strukturelle skader** på ejendommen, hvis graveprojektet i Lystrup Syd gennemføres. Det skyldes blandt andet:

- Huset er over **120 år gammelt**, opført med **flade fundamenter** og **konstruktionsteknikker**, der er sårbare over for jordbevægelser og vibrationer.
- Der findes en **over 200 meter lang mur**, som er en rest fra den tidligere banestruktur og integreret i ejendommen — denne kan styrte sammen som følge af vibrationer fra lastbiler, gravearbejde og tung maskinkørsel tæt på.
- **Grundvandsniveauet ligger kun 2–3 meter under bygningen**, og enhver sænkning kan medføre **sætningsskader, revner og muligvis delvist kollaps** – som tidligere dokumenteret i lignende sager og bekræftet af geotekniske vurderinger.

13. Links til historie fra Lindholm stationsvej 2 – Vigtig danmarks historie – Skal bevares
https://danskejernbaner.dk/vis.station.php?FORLOEB_ID=534&content=Lindholm-(Slangerupbanen)-Station-(Lin)
https://cphmuseum.kk.dk/om-museet/museets-podcasts/podcastserien-se-op-arkitekternes-koebenhavn/heinrich-wenck-1851-1936

https://danskefilm.dk/lokation.php?id=987
https://arkiv.dk/vis/379704
https://arkiv.dk/vis/369012
https://danmarkshistorien.lex.dk/Slangerup
https://danskejernbaner.dk/vis.station.php?FORLOEB_ID=534&utm_source=chatgpt.com
https://danskejernbaner.dk/vis.station.php?FORLOEB_ID=534&content=Lindholm-(Slangerupbanen)-Station-(Lin)

Høringsvar / indsigelse Råstofplan specifikt Onsved.

Jakob Markku Olsen, Elmegårdsvej 4C4050 Skibby.

”Beskrivelse af forslag til nyt graveområde

I forbindelse med udarbejdelse af Råstofplan har Region Hovedstaden sendt forslag om at udpege markerne vest for Onsved som graveområde i den kommende Råstofplan. Området er beliggende ved Skibbyvej, Bredagervej og Onsvedvej helt tæt op til landsbyen Onsved.

Generelle indsigelser

Jeg er meget overrasket over, at man kan planlægge en sådan industri stødende direkte ind i en landsbys bebyggelser med ganske få meter til byens huse; og med direkte skel hertil. Af hensyn til miljøet fastlægger lokalplan 29 restriktioner for hvilke typer erhverv, som på denne måde kan etableres i området.

Hele arealet, der er foreslået optaget som graveområde i råstofplanen, er udpeget som beskyttelsesområde med landskabelig værdi.

For områder med landskabelige værdier gælder følgende: Inden for de udpegede landskabelige beskyttelsesområder må der som hovedregel kun opføres bygninger og nye anlæg, der er erhvervsmæssigt nødvendige for driften af landbrug, skovbrug og fiskeri, eller bygninger og anlæg, som ikke slører eller forringer de særlige landskabsværdier.

Landskabet vest for Onsved er ligeledes udpeget som område med kulturhistoriske interesser, helt specifikt er området udpeget til kirkeomgivelsesområde.For områder med kulturhistoriske interesser gælder følgende: Inden for de udpegede landskabelige beskyttelsesområder må der som hovedregel kun opføres bygninger og nye anlæg, der er erhvervsmæssigt nødvendige for driften af landbrug, skovbrug og fiskeri, eller bygninger og anlæg, hvis det ikke forringer, men derimod harmonerer med de særlige kulturværdier.

Specifikke indsigelser:

Støv

Råstofindvinding kan give anledning til gener for befolkningen i nærområdet, herunder støj og støv fra drift og transport. Det foreslåede graveområde er belig-gende i landzone og er udlagt til jordbrugsformål, her-under landbrug, gartneri og skovbrug. Nærmeste byom-råde er Onsved, med boligbebyggelse umiddelbart op til det foreslåede graveområde. Råstofindvinding vil forventeligt medføre en støj og støvbelastning ved de fleste boliger i Onsved ift. den nuværende situation.

Fordi det kun er 7 boliger, der ligger direkte til skel, så bliver den samlede påvirkning ikke mindre. Desuden ligger resten af landsbyen lige bag disse huse. Og med denne korte afstand til skel vil det meste af landsbyen blive påvirket af generne! Generne for byen vil forstærkes da nord- og vestenvinden er den fremherskende i området.

Der vil være tale om støvgener dels i form af nedfaldsstøv og dels i form af svævestøv fra grusgraven. Der er risiko for at svævestøv indeholder kræftfremkaldende krystallinksk quarts, som kan medføre Silikose også kaldet stenlunger.

For at undgå disse gener anbefaler specialister/kyndige at der er god afstand til naboer, hvilket der bestemt ikke er tale om i det konkrete forslag (25 meter til skel).

I Onsved By er der indbyggere som har fast natarbejde, der er indbyggere med kroniske lidelser og endelig er der også flere dagplejere i den nordlige del af Onsved. Dette taget i betragtning i forhold til støj og støvgener, er det højst uhensigtmæssigt at placere en grusgrav så nær byen, som det er planlagt.Der er ikke anvist løsninger som med 100 % sikkerhed kan fjerne svævestøv ved etablering af grusgraven så tæt på bebyggelse.

Indbyggerne i Onsved påføres en sundhedsmæssig risiko, hvilket er helt uacceptabelt!

I rapporten beskrives forslag, som kan afhjælpe visse gener fra grusgraven (men ikke fjerne dem 100 %)

Der er tale om følgende forslag:

1.Der skal etableres et bassin, hvor udgående lastbiler kan få dækkene vasket inden udkørsel fra grus-graven.

2. Der etableres læhegn/beplantninger, som kan reducere vindhastigheden og dermed udbredelse af støv fra grusgraven. Dette udføres efter de aktuelle forhold og under hensyntagen til potentialet i området og placeringen af de naboer, der ønskes beskyttet.

3. Mobile læhegn skal anvendes, hvor det kan begrænse støvflugten fra særligt støvende aktiviteter

4. Monitorering af støv hos særligt udsatte naboer samtidigt med registrering af meteorologiske forhold til identifikation af hændelser,

5. Forhøjede støvkoncentrationer med tydelig oprindelse i grusgraven skal føre til produktionsstop

Vil Regionen ved en eventuel indvindingstilladelse stille krav om at ovennævnte 5 forslag skal etableres af indvinderen? Hvem har tilsynspligten og kan kræve produktionsstop?

Specielt forslag 2 henviser til at der skal være tale om nåletræer med en vis højde. Vil der specifikt i indvindingstilladelsen blive tilføjet en klausul om at beplantningen skal etableres med en minimums højde allerede fra starten af en eventuel indvinding?

<u>Grundvand</u>

Hele området er endvidere udlagt som OSD område, betyder, at der skal udvises meget stor forsigtighed vedrørende påvirkninger af drikkevandet. Og ved en afgravning til en dybde af 30 meter er det særdeles usikkert om forurening af grundvand kan undgås.

Forudsætninger for graveområdet:

Der må maksimalt indvindes 125.000 kubikmeter råstof pr år under grundvandsspejlet?Hvem fører tilsyn med dette?Og ved eventuel afvigelse: Hvilke sanktioner vil der være tale om overfor indvinderen?

Andre beboere tæt på nuværende grusgrave har givet udtryk for at opfølgningen, sanktioner o.l. slet ikke finder sted, og hvis den finder sted, sker der alene det, at indvinderen får dispensation når en bestemmelse i indvindingstilladelsen er overskredet. Der er således tale om "det rene Klondyke marked", hvor der ingen love eller regler er gældende.

Vil Regionen kunne give klokkeklare garantier for at alle påbud, straks skal følges?

Kulturarv

Hensigten med lokalplanen er at sikre, at de karakteristika, som gør Onsved til en særlig landsby fastholdes, herunder særligt bystrukturen med forte, gadekær og infrastrukturen. Lokalplanen skal endvidere give mulighed for en begrænset udvikling af beboelse og erhverv i landsbyen, med henblik på at sikre landsbyens liv. Lokalplanen udpeger vejforløb og forten med gadekær som bevaringsværdige elementer, der ikke kan ændres uden tilladelse fra Byrådet. Lokalplanen fastlægger retningslinjer til sikring af de ubebyggede arealer, herunder hegning, terrænregulering, vejbelægning og skærmning af eventuelle udendørs oplag. Lokalplanen sikrer, at der ved ombygning og nybyggeri arbejdes med et formsprog, der styrker opfattelsen af Onsved som en landsby.

Onsved er beliggende på et plateau mellem israndslinier i et bakket morænelandskab med velbevarede levende hegn. På Onsveds vestlige side er der udsigt til Krogstrup kirke. Kirken fremstår som et væsentligt bærende kulturelement for landskabet, da den vidner om tidligere tiders bosætning. Krogstrup kirke er i dag karakteriseret ved at være en ”ødekirke”, og ved sin placering på et plateau i landskabet, kan den ses vidt omkring i det åbne land.

Det er min opfattelse, at der ved etablering af en grusgrav helt tæt på Onsved, udpeget som en særlig landsby, ikke tages det fornødne hensyn set i forhold til, citat:: ”Lokalplanen sikrer, at der ved ombygning og nybyggeri arbejdes med et formsprog, der styrker opfattelsen af Onsved som en landsby”.

Trafikale forhold

Lastbiltrafik til og fra grusgraven vil øge belastningen i området. Trafikgener og sikkerhed er bekymrende.

Ressourcer og affald

I henhold til miljøbeskyttelsesloven skal man fremover genanvende byggematerialer. Kan man forvente en større transport af dette materiale til grusgraven?. Erfaringen fra tidligere anlagte grusgrave viser desuden, at man for at kunne genanvende dette byggemateriale bliver nødt til at anvende maskiner som stenknusere. Støjen fra stenknusere vil også påvirke alle beboere i Onsved, idet udledte støj fra den slags maskiner, også er direkte helbredsskadelige, idet man ikke kan overholde støjgrænsen på 1.000 meter. Dette er slet ikke acceptabelt for indbyggerne i Onsved og i direkte strid med lovgivningen på området.

Påvirkning af bygninger m.m. direkte ud mod indvindingsområdet

Min ejendom Elmegårdsvej 4C vil være i fare for sætningsskader ved anvendelse af det tunge maskineri til indvinding?

Hvem sikrer at dette monitoreres og ikke mindst hvem bærer ansvaret og betaler for følgeskader?

Jeg har plan om at opsætte solceller på ejendommens store tagflader. Hvordan kan jeg være sikker på at støvet, sandet der hvirvles op ikke sliber disse solpaneler således at effekten væsentilig reduceres og investeringen er 'spildt.'t

Socioøkonomiske effekter

Ud fra de sager, hvor der er etableret grusgrave ved bebyggelser, har vi konstateret, at der har været tale om væsentlige værdiforringelser på fast ejendom. Ejendomsmægler formoder, at dette også vil være tilfældet for husene i Onsved og der er nævnt beløb på 400 – 500.000 kr. i forringelse pr. ejendom. I bund og grund vil resultatet være at de fleste indbyggere i Onsved vil være stavnsbundet til deres ejendomme mange år frem i tiden!

Afslutning:

Der bør ikke gives tilladelse til råstofindvinding i området da de negative konsekvenser er for voldsomme..

Det nytter nok ikke meget at protestere mod de planlagte udvidelser af grusgravene i Hornsherred.

Til gengæld beder jeg om, at der tages hensyn til beboerne i de små byer omkring eller mellem graveområderne og hovedfærdselsårene.

Specifikt tænker jeg på Lyngerup, hvor vi bor. Landerslevvej i Lyngerup er blevet usædvanlig stærkt trafikeret af tunge køretøjer efter grusgraven ved Landerslev blev udvidet.

I dagtimerne passerer lastbiler vores hus - Landerslevvej 1 - hvert 3-5 minut. Det er hovedsagelig lastbiler til grus og sten, dvs. lastbiler med trailer/påhængsvogne, dvs. lastbiler i 50-60-tons klassen. Ud over disse entreprenørlastbiler belastes Landerslevvej også af leverandørlastbiler til Jægerspris. Udenfor almindelig arbejdstid og i weekenderne gennemkøres Landerslevvej af 5-10 lastbiler i timen.

Rundkørslen i Lyngerup blev renoveret sidste år, men er allerede kraftigt slidt af de mange tunge køretøjer.

Den oprindelige plan ved projekteringen af Kronprinsesse Marys Bro havde en omfartsvej nordøst om Lyngerup med.

Denne omfartsvej er ikke særlig lang og derfor ikke specielt omkostningsfuld, men den vil virkelig aflaste Lyngerup by for de mange tunge køretøjer, og i øvrigt højne trafiksikkerheden væsentligt.

Så i stedet for at protestere mod grusgravene beder jeg blot om at få etableret den oprindelige omfartsvej nordøst om Lyngerup.

Vejføringen skal naturligvis gøre det så lidt attraktivt som muligt at køre ad Landerslevvej, ved at den lille stump Landerslevvej tilsluttes forlængelsen af Elmedalsvej med en vinkel på ca. 90 grader. Dvs. kørslen fra grusgravene ad Landerslevvej vil have en helt naturligt forløb over i forlængelsen af Elmedalsvej, mens det vil kræve et irriterende 90-graders drej ind på stumpen af Landerslevvej mod rundkørslen.

Med venlig hilsen
Jesper Andersen,
Landerslevvej 1,
Lyngerup,
3630 Jægerspris.

Høringssvar til Region Hovedstaden 16.juli 2025.

Vi siger nej til den kæmpe udvidelse af grusgrave i Frederikssund Kommune, der skal ske ifølge Råstofplan 2025, og specielt i Kyndby Huse, hvor jeg bor. Det vil ødelægge vores smukke istidslandskaber endnu mere end der allerede er blevet ødelagt i de sidste mange år. Vores by Kyndby Huse, der er en bevaringsværdig Landsby, der allerede har været belastet af grusgravning de sidste 50 år og gravningen er langt fra færdig, skal have en grusgrav ifølge råstof plan 2025, der er 3 gange så stor som den vi allerede har.

Frederikssund kommune skal nu dække 50-57 % af alt grus, sand og jord, der skal bruges de næste mange år til motorveje og nybyggeri, i Region Hovedstaden i minimum 12 år, men sandsynligvis de næste 25 -50 år.

Det mener vi er totalt urimeligt og respektløst overfor alle os i kommunen. Hvorfor skal vi som enkelt kommune, skaffe råstof til over 1,9 millioner mennesker i Region Hovedstaden, de næste 12-25-50 år. Bliver det vedtaget er det lodsejerne der bestemmer tempoet, og får fortjenesten.

Vi skal have 8 nye grusgrave klods op af flere småbyer i Kommunen, deriblandt Kyndby Huse hvor jeg bor, samt op af adskillige enkeltstående ejendomme. Det betyder at vi får de kæmpe store grusgrave lige op til bygrænsen og de enkelt huse.

Ved forespørgsel til Regionens embedsmænd, ved den offentlig høring d.10. juni i Elværket i Frederikssund (hvor der desværre var begrænsede pladser og en meget stram tidsplan,.. og vi blev lukket ud igen efter præcis to timer, hvor flere spørgsmål fra os borgere ikke blev taget op, fordi tidsplanen skulle overholdes), der viste det sig at der er ingen regler om hvor tæt en grusgrav må være på beboelse.

Det er tilladt at ødelægge folks helbred og livskvalitet med støj, støv og trafikgener på vejene. Vi kan klage, men ingen garantier.

Vi får faldende huspriser, vi får svært ved at sælge vores huse, og vi får ingen erstatning, Ved opførsel af solcelleparker gives der i dag erstatning.

Vi fik at vide, at hvis vi har et særligt dyre liv eller sjældne dyre arter eller fugle kan vi måske få dispensation. Det har vi nu undersøgt.

Vi har rådyr på markerne, hare, fasaner, et rigt fugleliv stære, gæs, viber mm, og i byen masser af småfugle spætter, gøgen, en vandrefalk m unger i Kyndby værket, samt masser af flagermus, men ifølge DOF/Dansk Ornitologisk Forening og Dansk Naturfredningsforening er de ikke sjældne nok og kan ikke ændre loven umiddelbart.

Hvorfor ødelægge så store arealer med kæmpe kruskrave, for en masse mennesker, for mange af os resten af vores levetid?

Vi skal snart sammenlægges med Region Sjælland, og som Lars Gaardhøj fra Region Hovedstaden,skriver i et tidligere høringssvar af 21.maj 25, at han vil arbejde for at regionerne i Fællesskab skal tage ansvar for en nationalråstofforsyning.

Der er stadig grus i de grusgrave vi allerede har.

Vi beder jeg valgte politikere i Region Hovedstaden at standse dette vanvid, og vente med en beslutning om fremtidig råstofudvinding, til der forhåbentlig kommer er national råstofplan

At Grusgravene kan bruges til rekreativt område senere, bliver ikke i min levetid, og det er lodsejerne der bestemmer til den tid, og ikke borgerne, og landskaberne bliver ikke det vi har nu. Det bliver store huller med krat og træer, og unaturlige huller i vores nuværende istidslandskab.

I Hornsherred Lokal Avis af 11.juni 2025 kan man læse at: ”Turismen topper: Fjordlandet Runder 3 milliarder” Turismen har aldrig haft større økonomisk betydning for Fjordlandet” Tallene er udgivet af VisitDenmark for 2023-24, og nye tal kommer snart.

Hvorfor ødelægge alt det gode vi har, og den fremgang vi har….

Har I nogen sinde besøgt Hornsherred og vores småbyer????

Venlig hilsen

Karin Nordlund Andersen

Høringssvar - forslag til råstofplan 2025 og miljørapport – C4 – St. havelse og udvidelse

1. I miljørapporten nævnes det, at der ikke kræves særlige foranstaltninger i forhold til den eksisterende gravesø vest for det foreslåede område. Denne sø er opstået som følge af tidligere råstofindvinding og har muligvis allerede påvirket grundvandet og vandstanden i lokalområdet negativt. Vi ser nu, at vandstanden i søen/mosen, der ligger ud mod Frederikssundvejen (55°53'39.9"N 12°03'53.5"E), er steget markant. Den nærmer sig et kritisk niveau, hvor der er reel risiko for, at Frederikssundvejen vil blive oversvømmet.

2. Vores ejendom har en privat vandboring, der forsyner husstanden med drikkevand. Vi er stærkt bekymrede for, at St. havelse udvidelsen vil medføre ændringer i grundvandsstanden eller kvaliteten, som kan få direkte konsekvenser for vores vandforsyning. I miljørapporten fremgår det, at området ligger i både et område med særlige drikkevandsinteresser (OSD), et nitratfølsomt indvindingsområde (NFI) og inden for flere målsatte grundvandsforekomster. Råstofindvinding under grundvandsspejlet vurderes at kunne medføre lokal grundvandssænkning, hvilket potentielt kan påvirke nærliggende boringer. Vi finder det bekymrende, at der ikke i rapporten er lavet en konkret vurdering af risikoen for påvirkning af nærtliggende private vandboringer som vores, og vi mener, at der bør foretages en konkret hydrogeologisk vurdering af konsekvenserne for nærliggende boringer inden området udlægges i Råstofplanen

3. St. havelse udvidelsen vil medføre markante landskabelige forandringer i et i dag åbent og sammenhængende landbrugs- og naturområde. Ifølge miljørapporten ligger området i den nationale landskabsanalyse (NCA) i kategori 3 – "middel til høj visuel sårbarhed" – og der nævnes, at der er "moderat til høj risiko for væsentlige landskabelige påvirkninger". Derudover vurderes det, at indvinding vil ændre landskabets skala og oplevelse, og at indgrebet vil være synligt fra Frederikssundvejen og de omkringliggende ejendomme. Vi bor i direkte nærhed af det foreslåede graveområde og vil få udsigt til et industrielt indgreb i landskabet, der ikke blot ødelægger den visuelle værdi, men også den oplevede ro og rekreative værdi, som området i dag rummer. Vi er stærkt imod, at et ellers åbent, rekreativt og historisk landbrugslandskab skal omlægges til gravemaskiner og støj, til stor gene for os som beboere og for områdets karakter

4. Vi er stærkt bekymrede for de støj-, støv- og trafikgener, som vil følge med råstofindvindingen. Vores ejendom ligger direkte ud til Store Havelsevej, som løber parallelt med Frederikssundsvejen, og som ifølge miljørapporten forventes at blive en central adgangsvej til grusgraven. Det betyder, at vi vil være direkte eksponerede for en betydelig stigning i tung trafik, herunder lastbiler med råstoffer, der vil passere forbi vores bolig mange gange dagligt. Dette vil øge både støjbelastningen, risikoen for ulykker og luftforureningen i vores nærområde. Derudover frygter vi, at støv fra graveaktiviteter og transport vil sprede sig til vores bolig og haveområder. Disse forhold vil påvirke vores hverdag, helbred og livskvalitet negativt – og vi savner tydelige og forpligtende afværgetiltag i miljørapporten, som beskytter os som nærmeste naboer.

Som naboer til det foreslåede graveområde er vi dybt bekymrede over de mange negative konsekvenser, udvidelsen i Store Havelse vil medføre. Vi ser en alvorlig risiko for oversvømmelser, påvirkning af vores private vandboring, tab af landskabsværdier samt øget støj, støv og trafikgener. Det, der dog bekymrer os mest, er den følelse af afmagt og stavnsbinding, vi står tilbage med.

Vores hjem – som vi har investeret tid, penge og liv i – risikerer at miste både økonomisk og menneskelig værdi. Hvem vil købe en bolig placeret tæt på en aktiv grusgrav med tung trafik, støj og landskabsødelæggelse? Vi frygter at blive fastlåst i en situation, hvor vi hverken kan flytte eller trygt blive boende, fordi hjemmet ikke længere tilbyder et sundt og sikkert miljø.

Det må ikke overses, at denne plan har direkte menneskelige konsekvenser for de familier, der bor i området. Vi opfordrer derfor kraftigt til, at området ikke udlægges i Råstofplan 2025, eller som minimum at der gennemføres væsentlige indskrænkninger i det areal der er udlagt i forslaget.

Høringssvar vedr. forslag om nyt graveområde ved Landerslev

Til Region Hovedstaden

Jeg skriver som bedstemor og bekymret borger i anledning af det foreslåede nye graveområde, der vil omfatte begge sider af Landerslev by. Jeg vil hermed udtrykke min dybe bekymring for de konsekvenser, dette kan få - ikke mindst for mit lille barnebarn på kun 1 år, som bor og vokser op i området.

At indkredse Landerslev med grusgrave på begge sider vil uundgåeligt påvirke både miljøet, støjniveauet, luftkvaliteten og trygheden i området. Det virker stærkt problematisk, at et lille lokalsamfund som Landerslev risikerer at blive omringet af industrielle aktiviteter, der kan have sundhedsskadelige effekter - særligt for små børn, som er mere sårbare over for støvpartikler og støjforurening.

Det er svært at forestille sig, at et barn skal vokse op i et miljø præget af konstant støj fra maskiner, tung trafik og luftbårne partikler fra grusgravning. Derudover vil naturen og landskabet, som mange i området bruger dagligt til rekreative formål, blive ødelagt eller stærkt forringet.

Jeg beder derfor indtrængende Region Hovedstaden om at genoverveje graveområdets placering og tage hensyn til både de sundhedsmæssige, sociale og miljømæssige konsekvenser for beboerne i Landerslev - ikke mindst for vores børn og børnebørn.

Med venlig hilsen

Lisbeth Petersen

Vestagervej 31

Ganløse

3660 Stenløse

Høringssvar til regionens råstofplan

1. Unødvendigt stort omfang af udpegede graveområder

Det samlede areal, der er udpeget til råstofindvinding i Frederikssund Kommune, fremstår uforholdsmæssigt stort i forhold til det reelle behov for råstoffer i regionen. Det er uklart, hvorfor der udpeges så mange nye områder, når der stadig findes uudnyttede arealer fra tidligere planer, og når der samtidig arbejdes mod øget genanvendelse og ressourceeffektivitet.

En så omfattende udpegning kan skabe unødig usikkerhed for borgere og erhverv, og lægger et unødigt pres på natur, landbrug og lokalsamfund. Det er derfor afgørende, at Region Hovedstaden tydeligt dokumenterer behovet for nye graveområder og begrænser udpegningerne til det absolut nødvendige.

Råstofplanen bør desuden afspejle en mere ligelig geografisk fordeling mellem kommunerne, så Frederikssund ikke pålægges en uforholdsmæssig stor andel af regionens råstofudvinding.

2. Sammenlægning af regioner

Den kommende sammenlægning af Region Hovedstaden og Region Sjælland bør desuden tages i betragtning i råstofplanlægningen. I lyset af den forestående strukturændring virker det uhensigtsmæssigt at udpege et så stort antal nye graveområder i regionen på nuværende tidspunkt.

3. Udnyttelse af aktive grusgrave

Et væsentligt aspekt, der bør indgå i planlægningen, er nødvendigheden af at udnytte allerede etablerede og aktive grusgrave fuldt ud, før nye områder tages i brug. Mange eksisterende graveområder er endnu ikke udtømt, og der findes en betydelig uudnyttet råstofressource her, som med fordel kan prioriteres først.

Det er både miljømæssigt og samfundsøkonomisk mere bæredygtigt at færdiggøre disse arealer frem for at åbne nye. Eksisterende grusgrave har allerede den nødvendige infrastruktur, adgangsveje og afværgeforanstaltninger på plads, hvilket reducerer behovet for nye indgreb i landskab, natur og lokalsamfund. Desuden undgår man at sprede råstofudvindingen unødigt ud over endnu flere områder og beboelser, hvilket mindsker den samlede påvirkning.

Til Region Hovedstaden

Att.: Råstofplanlægningen

Vedrørende: Indsigelse mod forslag til nyt graveområde vest for Landerslev

Vi skriver som bekymrede borger og beboer i området for at gøre indsigelse mod det foreslåede nye graveområde vest for Landerslev, som fremgår af den aktuelle råstofplan.

Vi bor på Rugtoften 3 i Landerslev sammen med vores lille barn.
Vi er dybt bekymret for de sundhedsmæssige konsekvenser, som yderligere råstofudvinding i nærområdet kan medføre. Allerede i dag oplever vi støv og fint sand i luften, hvilket påvirker både luftkvaliteten og vores hverdag.

Vores barns helbred er vores største bekymring. Små børn er særligt sårbare over for luftbårne partikler som kvartsstøv og anden fin forurening, som grusgrave typisk genererer. Langvarig eksponering for disse partikler kan øge risikoen for luftvejssygdomme, allergier og nedsat lungefunktion – forhold som bør veje tungt i planlægningsprocessen.

Ud over helbredsrisici frygter vi også øgede støjgener, mere tung trafik og forringelse af det naturlige miljø omkring os. Det vil påvirke livskvaliteten for alle beboere – ikke mindst de yngste.
Økonomisk står vi alle også overfor et stort værditab på vores huse. Oven i det vil vores huse også tage skade af vibrationerne og støvet fra grusgraven.

Landerslev har allerede taget sin del og gør det stadigt. så at planlægge at lave endnu en kæmpe grusgrav (Landerslev Vest) vest fra Landerslev vil fuldstændigt ødelægge vores by og den omkringlæggende natur derudover vil det også sætte vores grundvand i fare, ved af grave så tæt op af vores BNBO områder.

Vi skal derfor indtrængende opfordre til, at Region Hovedstaden enten undlader at udlægge området vest for Landerslev, som nyt graveområde eller som minimum gennemfører en uvildig og grundig sundheds- og miljøvurdering, der tager hensyn til nærliggende boliger og børns helbred.

Med venlig hilsen

Magnus Skovsøe & Michelle Ohlsson
Rugtoften 3
3630 Jægerspris
magnus.skovsoe@gmail.com

Onsved d. 25. Juli 2025

Jeg købte i 2021 mit længehus i Onsved som førstegangs huskøber og jeg er enlig mor til min søn.

Normalt er det sådan, at når man køber fast ejendom, så stiger den over årene i værdi og vil kunne sælges med et lille plus, hvis man gerne vil bo et andet sted senere og købe nyt dér.

Som enlig med én indtægt i et marked, hvor boligpriserne er skyhøje og bankerne stiller store krav til rådighedsbeløb mv. for overhovedet at kunne komme i betragtning til at købe sin egen bolig, så har det altså vidtrækkende konsekvenser, når jeg sidder i et hus, som potentielt kommer til at ligge imellem alle grusgravene på Hornsherred, nemlig Onsved.

Èn ting er, at jeg kommer til at indånde støv (fra silt indholdet i jorden) som er ligeså farligt som asbest ifølge Kræftens Bekæmpelse, noget andet er, at huset vil få sætningsskader grundet den øgede lastbilstrafik i området og opgravning af grus.

Jeg kommer ganske enkelt til at blive teknisk insolvent og sidde i et hus, som jeg ikke kan sælge igen for at gå min vej, fordi hvem gider at købe hus på landet som ligger i et månekrater?

Vi har allerede flere kæmpestore grusgrave, som Regionen nu vil udvide kraftigt. Udover ulemperne for mig selv personligt er der også kæmpestore ulemper for mennesker og dyr i lokalsamfundet:

1. Støjforurening: Støj fra knusning, maskiner og lastbiler.

2. Støvforurening: Udvinding og transport af grus støver meget og påvirker luftkvaliteten samt har sundhedsmæssige konsekvenser for beboere, især dem med luftvejssygdomme som astma.

3. Vejslitage og trafik: Grusgrave genererer tung trafik, med mere slid på lokale veje samt øget trafikbelastning og risiko for ulykker. Det skaber yderligere omkostninger for kommunens skatteborgere til vejomlægninger og vedligeholdelse.

4. Ødelæggelse af natur og landskabsødelæggelser: Grusgrave ændrer landskabet betydeligt, og reducerer områdets historiske, æstetiske og rekreative værdi. Når grusgrave er gravet, må de ikke fyldes igen og efterlades som store åbne sår i landskabet. Når de lukkes efter måske 40-50 års gravning, så kan de først efter yderligere 20-30 år udgøre en vis rekreativ værdi, afhængig af deres størrelser. Dette forudsætter at lodsejeren ønsker at medvirke og stille sin jord til rådighed for offentligheden. Det bør regionen kræve, såfremt der gives gravetilladelser.

5. Vandspejl og grundvandsniveauer: Grusgrave påvirker grundvandet, både i form af forurening og ændringer i grundvandsniveauet, hvilket kan få konsekvenser for lokale drikkevandsressourcer samt grundvandsniveauet i området.

6. Værdiforringelse af ejendomme: Ejendomme tæt på grusgrave forringes væsentligt i værdi. forringelser. Det har store menneskelige omkostninger, da mange risikerer at blive stavnsbundet og teknisk insolvente.

7. Miljøpåvirkning: Grusgrave skader økosystemer, fauna og flora, og forstyrrer biodiversiteten i området.

8. Drikkevand: Grusgravning under grundvandsspejlet er en trussel mod drikkevandsforekomsterne, og kan betyde at vandboringer må sløjfes med store miljømæssige og økonomiske omkostninger til følge. Grusgravene i Onsved ligger direkte ovenpå Hornsherreds vandmagasin – alene dét bør være nok til, at grusgravene sløjfes.

Onsved d. 25. Juli 2025

9. Grusgrave kan være en god forretning for ejerne og samfundet skal bruge grus. Det anerkender vi, men ulemperne skal fordeles bedre. I forvejen har vi rigeligt med grusgrave i kommunen. Det er derfor helt uacceptabelt, hvis Region Hovedstaden fortsætter med at udpege grusgrave, som i den grad skader borgernes og kommunens herlighedsværdier og udviklingsmuligheder samt reducerer ejendomsværdier i hele kommunen og bringer fremtidig vandforsyning til hele hovedstadsområdet i fare.

10. De meget store udpegninger er markedsmæssigt overflødige og vil formentlig medføre større samfundsmæssige tab end gevinster. Der er tale om at Region Hovedstaden tilsidesætter væsentlige kommunale interesser.

Venlig hilsen

Mia Balint

Bredagervej 18, 4050 Skibby

Tlf.: 21222505

Mail: inciobalint@gmail.com

Indsigelse mod etablering af ny grusgrav i Landerslev

Til: Region Hovedstaden

Vedrørende: Indsigelse mod etablering af ny grusgrav i Landerslev

Jeg skriver hermed for at gøre indsigelse mod etableringen af endnu en grusgrav i Landerslev.

Det sundhedsskadelige støv fra den nuværende og eventuelt kommende grusgrav er stærkt bekymrende.
Jeg er særligt bekymret for mit lille barnebarn, som bor på Rugtoften og dermed meget tæt på området.
Børn er særligt sårbare over for luftbårne partikler, som kan føre til luftvejsproblemer, allergier og andre helbredsmæssige konsekvenser.

En yderligere grusgrav vil kun forværre luftkvaliteten og belastningen for beboerne i området - både fysisk og mentalt.
Det vil også påvirke natur og miljø negativt samt reducere områdets rekreative værdi.

Jeg henstiller derfor kraftigt til, at der bliver taget hensyn til områdets beboere - og i særdeleshed de yngste og mest sårbare -
og at Region Hovedstaden afviser planerne om endnu en grusgrav i Landerslev.

Med venlig hilsen

Niels Petersen
Vestagervej 31
3660 Stenløse

30 juli 2025

Region Hovedstaden
Center for Regional Udvikling
Enhed for Miljø

Høringssvar vedrørende råstofindvinding i Krogstrup og Onsved, Skibby

Til Region Hovedstaden / Råstofgruppen

Jeg skriver som lokal beboer og dybt engageret borger, med tilknytning til området omkring Krogstrup/ Onsved i Skibby. Med dette høringssvar ønsker jeg at udtrykke min klare modstand mod den planlagte råstofindvinding i området.

1. Øget trafikstøj truer vores mentale og psykiske trivsel

Vi bor i forvejen tæt på Hovedvej 53, som allerede medfører betydelig trafikstøj (se billede nedenfor) i dagtimerne. Endnu flere tunge lastbiler vil skabe en øget daglig støjbelastning, og graveri fra indvindingsområdet vil samlet set give daglig støj fra alle sider af vores ejendom. Det vil ikke alene påvirke os fysisk, men også psykisk. Som familie med børn og dyr – og med en stærk tilknytning til naturen og udendørsliv – betyder fred og ro i vores hjemlige omgivelser enormt meget. En forøgelse af støj og tung trafik vil undergrave denne trivsel markant.

Gravemaskiner, lastbiler og transport til og fra indvindingsområdet vil uundgåeligt medføre betydelige gener for beboerne i og omkring Onsved. Især støj, støv og øget tung trafik på mindre veje, der ikke er gearet til denne type belastning, vil forringe livskvaliteten væsentligt — både for mennesker og dyr.

Der foreligger ikke overbevisende planer for, hvordan disse gener skal minimeres, og hvorvidt kommunen har vurderet konsekvenserne på fx skoleveje, ridestier og cykelruter.

I forhold til ovenstående omkring støj, støv og tung trafik, vil dette også betyde, at min ejendoms værdi bliver yderligere forringet. Dette betyder at vi bliver stavnsbundet til vores ejendom, dels pga. generne, ifm. indvindingen og dels evt. mulige fremtidige renoveringer, vil salg ikke være muligt. Samlet set bliver vi udover de mentale og psykiske påvirkninger stillet økonomisk dårligt, hvis råstofindvindingen bliver en realitet.

Krogstrup

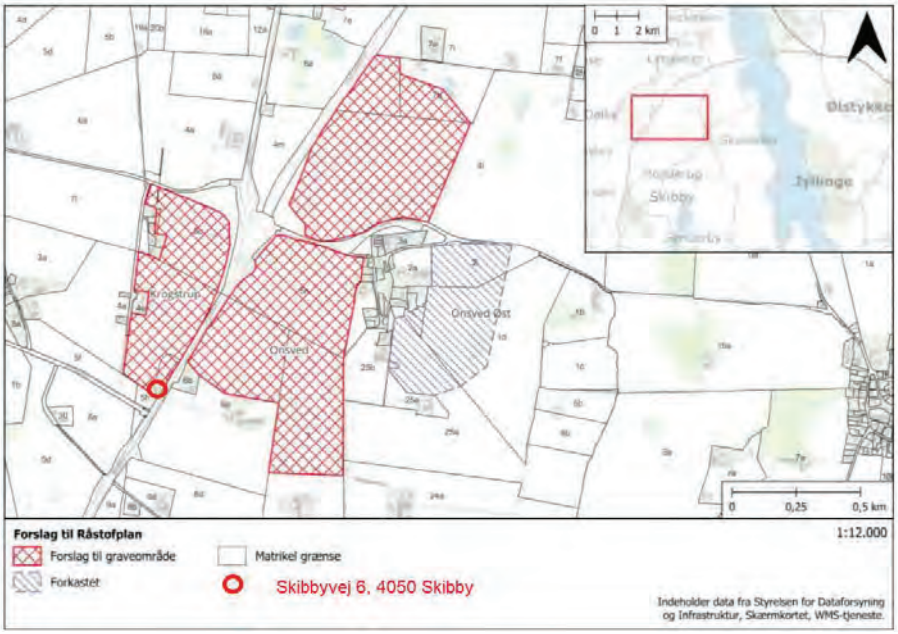

Støjgener iht dingeo:

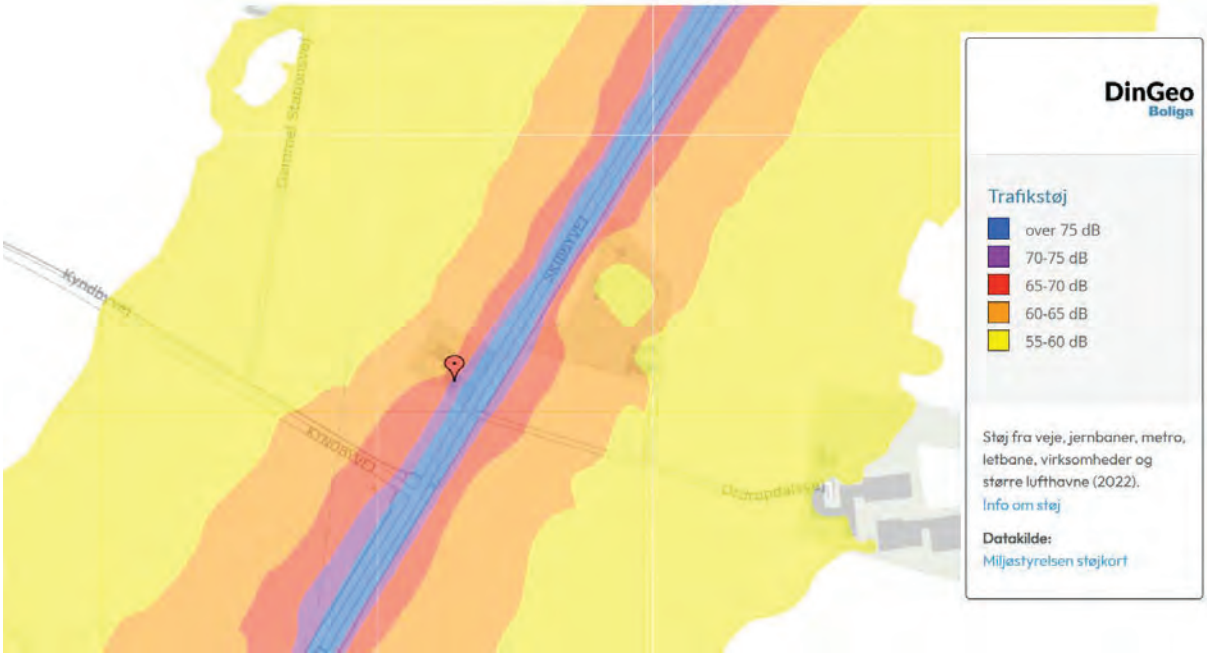

I området er der allerede iht dingeo, luftforurening, tiltaget med råstofindvinding vil kun forhøje værdierne:

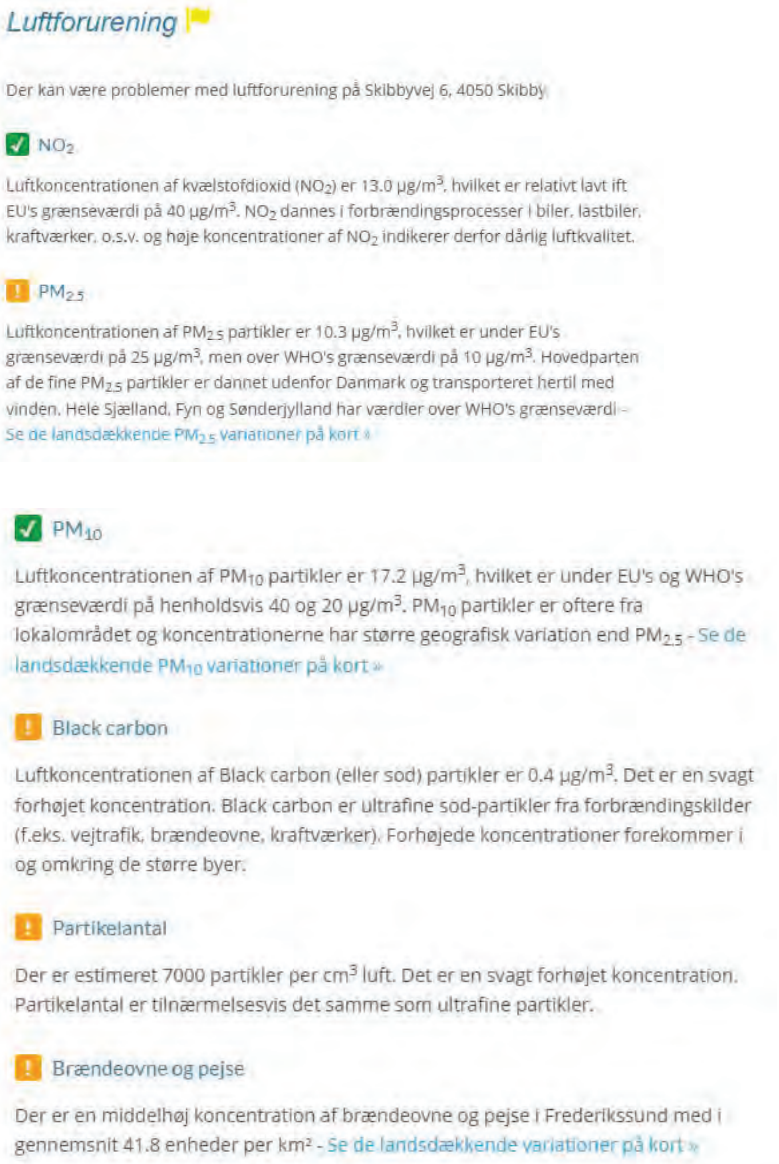

2. Tidligere råstofindvinding har allerede skadet min ejendom

Der har tidligere været grusgrav på eller tæt ved min grund. Dette har resulteret i revner og sætningsskader på mit hus, som jeg stadig lever med konsekvenserne af i dag. Disse skader er dokumenterbare og vil yderligere skabe en tung økonomisk og følelsesmæssig belastning.

At udsætte området, og mit hjem, for endnu en omgang råstofindvinding, er ikke alene uansvarligt, men direkte uforsvarligt set i lyset af den skade, der allerede er sket.

Ud over de allerede nævnte bygningsskader frygter jeg, at yderligere indvinding kan medføre nye rystelser, sætninger og grundvandsforstyrrelser. Dette kan give både langsigtede

konsekvenser for min bolig og økonomi, da der ikke gives kompensation for generne/ødelæggelserne.

3. Natur og lokalmiljø ofres for kortsigtet gevinst

Området omkring Onsved rummer en særlig landskabelig og naturmæssig kvalitet, som vi beboere værner om og som vi har valgt at leve tæt på. Endnu en grusgrav vil skabe støv, larm og ødelæggelse, og det vil ændre områdets karakter i en grad, som ikke kan genskabes, heller ikke med efterfølgende "naturgenopretning".

4. Beskyttelse af natur og biodiversitet

Området omkring Onsved er kendetegnet ved en rig og varieret natur. Råstofindvinding vil medføre væsentlige indgreb i det eksisterende landskab, herunder fjernelse af bevoksning og forstyrrelse af levesteder for lokale dyrearter, herunder potentielt truede arter. Dette er i strid med målet om at beskytte biodiversitet i både nationale og EU-forpligtede naturmål.

Jeg savner i høringsmaterialet en grundig vurdering af påvirkningen på nærliggende beskyttede naturområder, og det fremstår uklart, hvordan man vil sikre, at ingen arter fortrænges permanent.

5. Risiko for grundvandsforurening

Gravningen vil ifølge projektmaterialet ske tæt på eller under grundvandsspejlet. Dette skaber risiko for forurening af det drikkevand, som forsyner både lokalområdet og nærliggende byer. Grundvand er en sårbar og uerstattelig ressource, som vi ikke må gamble med. Jeg finder det utilfredsstillende, at konsekvenserne for grundvandets kvalitet og kvantitet ikke er dokumenteret tilstrækkeligt.
Der blev sagt på borgermødet, at man ikke så regnvand fra grusgravområde som skadeligt ligesom fx fra veje, hvor der tages højde for den forurening det medfører. Men er gravemaskiner og lastbilers daglige kørsel ikke trafik og dermed forurening direkte til grundvandet?

6. Manglende lokal forankring og respekt for områdets karakter

Råstofprojektet strider imod områdets identitet som et naturnært og fredeligt lokalsamfund. Mange af os har valgt at bosætte os her netop på grund af naturens nærvær og roen i landskabet. Et graveprojekt, der strækker sig over adskillige år, vil have en massiv og langvarig påvirkning på hele lokalmiljøet. Endvidere kan det ikke være rigtigt, at en lille kommune skal have så mange indvindingsområder.

Der er ikke dokumenteret nogen lokal opbakning til projektet, og det er uklart, hvordan borgernes stemmer og bekymringer er blevet inddraget i processen.

———

Konklusion og anmodning

Jeg anmoder på det kraftigste om, at tilladelsen til råstofindvinding i Onsved ikke gives. Projektet vil have uacceptable konsekvenser for miljøet, grundvandet, husene, beboernes trivsel og økonomi og områdets samlede karakter.

Skulle man alligevel vælge at fortsætte sagsbehandlingen, kræver jeg:

• at der foretages en ny miljøkonsekvensvurdering med borgerinddragelse, hvor der er garanti for grundvandsbeskyttelse.

• at man inddrager konkrete erfaringer fra tidligere gravearbejde på grunde som min.

• at der indføres strenge omend endnu strengere krav til støj- og trafikbegrænsninger, samt klare og bindende vilkår for støj og støv, for at sikre borgernes levestandard.

• at beboerne tilbydes byggeteknisk vurdering og kompensation for skader, der kan opstå som følge af ny aktivitet.

• at der forefindes en form for kompensation ligesom ved f.eks. opbygning af vindmøller/solceller til grøn energi.

• at der foreligger en plan for, hvordan området genetableres med fuld naturgenopretning efter endt indvinding.

Med venlig hilsen

Stine Kaae Kongstad
Skibbyvej 6
4050 Skibby
60146142

Høringssvar til Råstofplan 2025 – vedrørende planlagt råstofindvinding ved Landerslev

Til Region Hovedstaden
Att: Råstofsekretariatet

Jeg skriver som beboer på Rugtoften 1, hvor jeg bor med min partner og venter vores første barn. Vi bor ca. 200-300 meter fra det område, der er udpeget til råstofindvinding ved Landerslev, men endnu vigtigere, den planlagte udkørsel for lastbiler er placeret umiddelbart uden for vores hjem.

Jeg vil med dette brev udtrykke min klare modstand mod etableringen af grusgrav og råstofudvinding i dette område.

Støj og støv

En grusgrav vil medføre en betydelig øget støjbelastning, som ikke bare er fra selve udgravningen, men i endnu højere grad fra de tunge lastbiler, som ifølge planerne skal passere forbi vores bolig hele dagen. Der vil ligeledes være en markant øget mængde støv i luften, som ikke blot vil påvirke indeklimaet i vores hjem, men som også vil udgøre en sundhedsrisiko særligt for små børn og gravide.

Trafik og sikkerhed

Den planlagte udkørsel lige uden for vores hjem skaber alvorlige bekymringer for trafiksikkerheden. Det er et lille, fredeligt område med begrænset trafik i dag, og det kan på ingen måde bære en intens lastbiltrafik. Trygheden ved at kunne sende sit barn ud af lege på en lukket vej forsvinder.

Livskvalitet og ejendomsværdi

Den fred og ro, som vi flyttede hertil for at finde, vil blive fuldstændig ødelagt. Den livskvalitet, vi har i dag, vil forsvinde med larmen, støvet og den konstante trafik. Samtidig forventer vi et betydeligt fald i vores ejendomsværdi, ikke bare i kroner og øre, men i tabet af det hjem og de omgivelser, vi har investeret i, både økonomisk og følelsesmæssigt. Risikoen for skader på ydervægge, kældervægge øges betragteligt pga. tung kørsel få meter fra vores hjem, da det kan risikere at give sætningsskader.

Miljø og nærområde

Området ved Landerslev er præget af landlig idyl, natur og nærhed. Det er ikke egnet til råstofindvinding i stor skala. Vi har allerede set, hvordan lignende projekter har haft langvarige konsekvenser for natur og dyreliv, og hvordan generne for nærliggende borgere kan stå på i årtier.

Afslutning

Jeg appellerer derfor kraftigt til, at området ved Landerslev udtages af Råstofplan 2025. Der må findes alternativer, der ikke placerer massiv, støjende og forurenende industri klods op ad private hjem og kommende børnefamilier.

Med venlig hilsen
Anne Mette Aunskjær & Kristoffer Ruusunen
Rugtoften 1, 3630 Jægerspris
annemetteaunskjaer@hotmail.com

Høringssvar, Råstofplan 2025
Roskilde 26.05.2025

Fra: Axel H. Pedersen, Stærkendevej 137, 4000 Roskilde

Generelt:
Regionen opfordres til at sikre mindst mulig nabogene fra råstofindvinding. En overset gene opstår når råstofvirksomheder forud for gravning opkøber ejendomme og udlejer dem til transportvirksomheder og entreprenørvirksomheder. Derved skabes en mængde tung trafik udover den som må udholdes i forbindelse med gravning.

Det har i praksis vist sig at der fra Region hhv kommune alene ses på den specifikke trafik ved grusindvinding hhv. ved landzonedispensation til transportvirksomhed m.v. Ikke den samlede belastning ved begge virksomheder, selv om det netop er den som opleves af naboer.

Regionen opfordres derfor til at indføre et vilkår i gravetilladelserne som forhindre udlejning til erhverv af ejendomme i graveområder/interesseområder ejet af råstofvirksomheder.

En anden overset gene opstår når gravene ikke tømmes og retableres hurtigst muligt, men i stedet henlægger og aktiveres løbende gennem flere 10 års perioder. Praksissen skaber usikkerhed og dermed frustration hos naboer samt langvarige værditab på naboejendomme.

Regionen opfordres derfor til at indføre vilkår om løbende retablering af en grav i forbindelse med gravning. Samt gå i dybden med analyse af råstofvirksomhedernes gravetidsplaner og som udgangspunkt fastholde råstofvirksomheden på dens gravetidsplan med henblik på at få gravetiden minimeret.

Specifikt:
Graveområder Hedeland udv. J5 Hedeland
Det er vigtigt at Regionen ved godkendelse af en graveansøgning iagttager at transporter til og fra graven ikke forgår via Stærkendevej. Vejen er allerede voldsomt belastet af tunge køretøjer og benyttes af mange svage trafikanter i forbindelse med deres besøg i Hedeland Naturpark.

Der findes en alternativ rute gennem et meget lidt benyttet område af Hedeland Naturpark.

Kyndby huse d.- 10-6-2025

Til Regien Hovedstaden.

Høringssvar vedrørende Råstofplan 2025

Jeg vil hermed gerne indsende min opfattelse af Råstofplan 2025, med mine synspunkter for hvilke problemer dette vil give for vores område (Kyndby Huse) men også for hele Frederikssund kommune samt oplandet.

Råstofplanen har, efter min opfattelse, flere direkte negative konsekvenser for området. Konsekvenser der ikke er medtaget i planlægningen af de nye grusgrave.

Jeg vil herunder nævne de områder der især gør sig gældende for Kyndby / Kyndby Huse, men som også er gældende for resten af råstofplanen.

1. Kyndbyvej – denne er i forvejen ikke i god stand, da den stort set ikke bliver vedligeholdt. Der er meget tung trafik med lastbiler der kører kul til Kyndbyværket samt til/fra den allerede eksisterende grusgrav i Kyndby (D6). Der er flere vejindsnævringer i selve Kyndby by, der til tider gør det umuligt for en lastbil og en person, at passere indsnævringen samtidig.
   Flere steder er vejen i dårlig stand, især ved indkørsler til D6. Hvis den nye udvidelse bliver en realitet, vil det kræve en udvidelse af Kyndbyvej samt flere reparationer af den eksisterende vej!
2. Den eksisterende grusgrav ligger allerede meget tæt på andelsboligerne i Kyndby Huse, med udvidelsen kommer den endnu tættere på. Dette vil medføre endnu større chikane for de andelshavere hvis hus ligger i yderzonen af bebyggelsen op til grusgraven. Chikaner der medfører mere støj og flere støvgener.
3. Størsteparten af beboerne i Kyndby Huse, er netop flyttet til byen for at leve i fred og ro i naturen. En udvidelse, vil betyde en forringelse af levestandarden for byen og regionen. Naturoplevelsen bliver forringet, dyrelivet vil formindskes. Der er et godt og rigt dyreliv i området, dette vil reduceres med den nye plan. Man bør også overveje, at Kyndby Huse er en fredet by, hvor det netop er meningen at byen skal bestå i sin helhed. Dette bliver overtrådt ved den nye udvidelse.
4. Værdien af husene bliver mindre, idet det ikke kan undgås at en udvidelse vil medføre forringet andelsværdi for området. Hvis planen gennemtvinges, vil der så blive udbetalt erstatning til beboerne i de berørte områder?
5. Hvilke undersøgelser er der fortaget vedrørende grundvandet og udvidelsens påvirkning af dette? Det er ikke ualmindeligt at ved projekter som disse, vil grundvandsspejlet blive påvirket. Dette er vigtigt at få belyst, da vores drikkevand i højere grad er forurenet med pesticider samt andre typer sprøjtemidler. Dette skal ses i lyset af de allerede eksisterende udfordringer vedr. vandkvalitet!
6. Området Kyndby og de omkringliggende landsbyer, ligger i naturskønne omgivelser, omgivelser der vil blive spoleret af nye/udvidelser af grusgrave. Dette gælder for alle områder i Frederikssund kommune! Ifølge plane, vil omkring 12 områder i Frederikssund kommune blive berørt, samtlige områder er naturrige områder, som vil blive spoleret af gravearbejdet med tilhørende tung trafik. Det er direkte urimeligt, at man ikke tager hensyn til naturen, dyrelivet og indbyggere i kommunen. Antallet af nye eller udvidelser af eksisterende grusgrave, er meget høje for en kommune i den størrelse. Det må, og skal, være muligt at efterkomme en mere rimelig fordeling, dækkende hele Danmark.

Med venlig hilsen.

Bo Sørensen

Jungehøj 45

3630 Jægerspris

Vedr.: Høringssvar til Råstofplan 2025 – modstand mod nye grusgrave

Jeg ønsker hermed at indgive høringssvar mod Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025, og især mod udpegningen af nye graveområder i vores lokalområde. Planen vækker alvorlig bekymring for både miljø, mennesker og fremtidig udvikling i kommunen.

En trussel mod vores hjem, natur og tryghed

Råstofplanens forslag vil få alvorlige konsekvenser for både mennesker og miljø i vores nærområde. Som beboer i området ser jeg med stor bekymring på følgende:

1. Ødelæggelse af natur og biodiversitet

Grusgrave efterlader permanente sår i landskabet. De medfører tab af beskyttet natur, fortrænger dyreliv og reducerer områdets rekreative værdi markant. Når en grusgrav først er åbnet, går der ofte årtier, før området igen får nogen reel naturmæssig eller rekreativ funktion – hvis overhovedet.

2. Støj, støv og sundhedsrisici

Udvinding og transport skaber konstant støj og luftbåret støv, der belaster både helbred og livskvalitet – især for børn, ældre og personer med luftvejssygdomme. Det er ikke rimeligt, at naboer til grusgrave skal leve med disse vilkår i årtier.

3. Stavnsbinding og ejendomsværditab

Boliger tæt på grusgrave mister markant værdi, og mange beboere risikerer at blive teknisk insolvente. Men det stopper ikke dér: Også boliger, som ikke ligger direkte op ad de udpegede områder, bliver negativt påvirket. Hele nærområdets attraktivitet og markedsværdi falder, og friheden til at flytte eller sælge sit hjem forsvinder for mange. Det skaber en uholdbar situation, hvor borgere bliver stavnsbundet og står tilbage med økonomisk og menneskelig usikkerhed. Disse konsekvenser er dybt alvorlige og må ikke undervurderes.

4. Risiko for forurening af grundvand

Gravning under grundvandsspejlet udgør en direkte trussel mod vores drikkevandsforsyning. Vandboringer kan blive ødelagt eller må opgives, hvilket kan medføre store økonomiske og miljømæssige følger.

5. Uforholdsmæssig lokal belastning

Vi anerkender behovet for råstoffer, men det er uacceptabelt, at Frederikssund kommuner skal bære en uforholdsmæssig stor byrde, mens andre går fri. En bedre fordeling på tværs af regioner og kommuner er både retfærdig og nødvendig.

Yderligere aspekter, der bør vægtes

Klimahensyn og cirkulær økonomi

Råstofplanen bør ikke stå alene. Den skal ses i lyset af Danmarks klimamål og nødvendigheden af en cirkulær tilgang. Der mangler incitamenter til at genanvende byggematerialer og begrænse behovet for ny udvinding. Udpegningen af nye graveområder må først ske, når genbrugs- og substitutionsmuligheder er udtømt.

Psykisk belastning og tryghedstab

At bo tæt på en aktiv grusgrav er ikke bare en praktisk ulempe – det skaber konstant uro, stress og følelsen af utryghed. Mange borgere føler sig stavnsbundet og uden indflydelse. Dette aspekt må tages alvorligt i den samlede vurdering.

Manglende borgerinddragelse

Vi oplever, at planlægningen mangler reel lokal forankring. Borgerne sidder ofte tilbage med oplevelsen af, at beslutningerne er truffet uden reelt at lytte. Lokal viden – om dyreliv, vandstand, kulturarv – bruges ikke aktivt, hvilket er en stor fejl.

Forsigtighedsprincippet bør gælde

Når først gravemaskinerne ruller, er skaden sket. Naturen kan ikke genskabes i sin oprindelige form, og konsekvenserne for sundhed og grundvand kan ikke fortrydes. Derfor bør Region Hovedstaden udvise forsigtighed og lade tvivlen komme borgerne og miljøet til gode.

Forslag til ændringer i planen

Jeg opfordrer til, at følgende indarbejdes i Råstofplanen:

- Graveområder må **ikke placeres nærmere end 300 meter fra beboelse**
- Grusgravning bør **begrænses til maksimalt 5 år** med krav om nænsom reetablering
- Der skal etableres **obligatorisk overvågning og håndhævelse** af regler og miljøkrav
- Belastningen fra råstofudvinding skal **fordeles ligeligt** i hele landet
- Der bør indføres **erstatningsordninger** for ramte borgere – en erstatningsordning der kan mærkes.
- Regionen bør **aktivt fremme genanvendelse** og cirkulær økonomi som alternativ til nye graveområder

Afsluttende appel

Jeg beder Region Hovedstaden vise ansvarlighed og omtanke: Vi kan ikke ofre natur, tryghed, boligøkonomi og drikkevand for at dække et råstofbehov, som med moderne teknologi og planlægning kan løses mere bæredygtigt.

Stop udpegningen af nye graveområder – og beskyt vores fremtid.

Nej til grusgrav i Onsved

Jeg, og min familie, bor på Onsvedvej 2 i Skibby og vi ligger derfor på første paket til én af de mange grusgrave der er planlagt til i råstofplanen 2025 i Frederikssund kommune.
Vi vil blive omringet af grusgrave på alle sider, ud til rundkørslen til Fjordlandsvej, før eller siden.

På vegne af min familie, og mig selv siger vi NEJ til grusgravene rundt om vores ejendom.

Vores søn er 2 år gammel og går i dagpleje i Onsved. Han skal ikke lide under støj, støv og tung lastbil trafik det medfører ved udlægningen af de grusgrave.
Han har alle sine dage sovet sine lure i barnevognen udenfor, som han godt kan vinke farvel til – sammen med vores kommende barn.

Ved informationsmødet opdagede vi hele vores baghave var en del af grusgraven på tegningerne. Da der blev spurgt nærmere ind til dette, blev vi rigtig kede af og naturligvis enormt skuffede over, der ikke er nogle grænser for hvor tæt graven må ligge på beboelse.

Efter grundig overvejelse, har min familie og jeg besluttet os for vi ikke længere har lyst til at bo i Onsved, med alt det postyr og usikkerhederne Råstofplanen medfører. Vi vil ikke lade vores søn vokse op et sted, hvor der er så store sundhedsmæssige ricsier ved luftforurening af støv der bliver blæst op.

Problemet er bare vi føler os i voldsom grad stavnsbundet, da vores grund og ejendom er faldet gevaldigt i værdi samt ingen er interesseret i at købe en grund med et månelandskab i baghaven sammen med tung trafik af lastbiler der skal køre gruset væk.
Hvilket vi udmærket godt kan forstå, fordi vi har ikke selv lyst til at være her, hvis det bliver vores virkelighed.

Endnu engang, NEJ til grusgrav i Onsved.

Catharina Seitner

Det stille liv på landet.

- Jeg er langt fra særlig vel skrivende, men frustrationen er stadig enorm.

Drømmen har altid været, et roligt og stille liv på landet, med både sindsro og en opvækst i naturen for mit toårige barn. Den drøm virker nu næsten umulig at opnå med trusler om grusgrav som forhave.

Ikke nok med konstant støv, larm og ødelagt udsigt fra hjemme adressen, Onsvedvej 2, skal min søn, og alle andre i Onsved, lide under det daglige stress, i hans dagpleje, som er en af to børneinstitutioner i Onsved by.

At ødelægge naturen og grundvandsvandreservoiret omkring Onsved, fordi at København har storhedsvanvid er mig totalt uforståeligt, ydermere at ”man” har besluttet at ekspropriation og erstatning ikke kan komme på tale er fuldstændigt galimatias, også kendt som stavnsbinding.

Personligt så jeg gerne at regionen købte min grund, selvfølgelig til den nye ejendoms vurdering, som vist ikke holder stik, med en grusgrav som nabo. Min familie og jeg, har to gange før blevet eksproprieret, grundet byggeri i Frederikssund kommune, så hvorfor ikke alle gode gange tre ?

Da jeg købte Onsvedvej 2 i 2020, blev der ingen steder nævn, truslen om grusgrav, hvis det var tilfældet, havde jeg aldrig budt på grunden. Som overnævnt blev jeg forelsket i den fantastiske udsigt ud over markerne, og den ideelle base for opvækst i ro og fred, alt sammen som nu vil blive til larm, beton lunger, tung lastbil trafik og et deprimerende måne landskab.

Indsigelse imod påtænkt udpegning/udvidelse af graveområde/grusgrav Kyndby – Røglerne

Jeg bor på og er ejer af Røglevej 4, 3630 Jægerspris.

1. Røglerne
"Røglerne" er et særpræget bakkelandskabselement, hvilket er dannet i istiden og er speciel nævnt på forskellige kort. "Røglerne" er en bakke (forhøjning i landskabet). Fra foden af Røglerne, hvilken man tydeligt kan se når man kommer imod Røglerne fra Jungedalsvej, stiger landskabet henad Røglevejen til toppen af Røglerne cirka 39 m over havets overflade.
Henimod Isefjorden er der Røgleskrænten, som er udlagt til Natura 2000-Område.
For foden af Røgleskrænten er der strandeng til Isefjorden. Her forefindes en overvældende uberørt natur med et mangfoldigt dyreliv.
Røglerne er et yderst særpræget område med en landskabsform, der burde fredes.
Toppen af Røglerne er udeladt af det påtænkte nye graveområde, måske fordi det ligger indenfor strandbeskyttelseslinjen, men resten af Røglen er planlagt til at blive gravet bort.
Som et minimum bør graveområdet ikke komme tættere ind til Røglen end en behørig afstand til foden af Røglen, som ligger i linje med Hulekærsvej, cirka 50 m syd for Hulekærsvej.
Se venligst vedhæftede skitse: Rød linje cirka foden af Røglerne som ikke bør overskrides som graveområde, Blå linje er Fjordstien 40
At grave på røglerne efter grus eller sand, ville være som at udvinde kalk fra Møns Klint.
Røglerne er et fortidsminde, skabt i istiden ved smeltevandsaflejringer, og vil aldrig kunne genskabes.

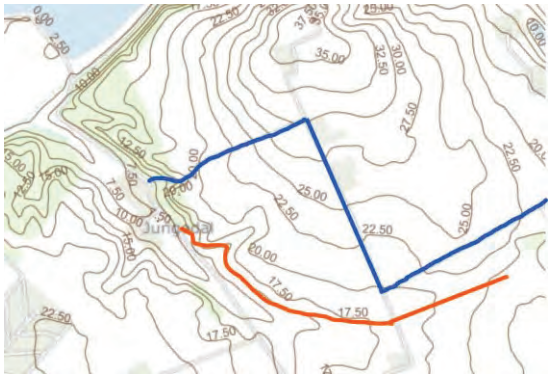

2. Meget tæt på Natura 2000-Område
Røglesiden imod Isefjorden (Røgleskrænten), er Natura 2000 område, hvor der forefindes sjælden natur (planter og dyr) blandt andet, som eneste sted i Danmark vokser der den "himmelblå lungeurt".

3. Fjordstien 40
Fjordstien 40, som fører over Røglerne fra Hulekærsvej henad Røglevej til Jungedalsvej, er en skøn del af et rekreativt område, som bliver brugt af borgere og turister til at cykle og vandre igennem naturen og det særprægede Røglelandsskab med et mangfoldigt dyreliv og en henrivende udsigt over landskabet.
Fjordstien 40 går direkte igennem det planlagte nye graveområde. Det er yderst trist og uacceptabelt, at den gennemgående cykel-og vandresti, som skal være til gavn for at kunne opleve naturen på nært hold, bliver ødelagt ved at grave Røglen væk.

4. Kystnærhedszone
I ”Vejledning om planlægning i kystområder”, udgivet af Miljø-og energiministeriet 1995 (Der henvises stadig til denne på Plan- og landdistriktsstyrelsens hjemmeside) står anført:

”Nye arealer til råstofindvinding kan kun udlægges i kystnærhedszonen, hvor krav til art, mængde, kvalitet eller andre forhold, f.eks. transportmuligheder, nødvendiggør en sådan placering.”
I betragtning af, at det reelle behov for råstoffer så rigelig er tilgodeset ved allerede udlagte områder, mener jeg ikke, at de i vejledningen nævnte forudsætninger er til stede for at udlægge nye områder inden for kystnærhedszonen.

5. Angående drikkevand
Alle kvarterets beboere har egne private drikkevandsboringer. Jeg er yderst bekymret over risikoen for, at vores drikkevand bliver forurenet i forbindelse med grusgravning i det planlagte nye graveområde på Røglerne.

Høringssvar vedrørende forslag om etablering af grusgrav i Lindholm Syd

Til Region Hovedstaden

Jeg skriver hermed for at udtrykke min stærke bekymring og modstand mod det foreslåede projekt om oprettelse af en grusgrav i området Lindholm Syd.

Bevaring af naturen og biodiversitet
Lindholm Syd er et område med betydelig naturmæssig værdi. En stor del af området består af vildtvoksende natur, engarealer, krat og vådområder, som er hjemsted for en lang række planter og dyr – herunder flere fredede og truede arter. Etableringen af en grusgrav vil medføre omfattende indgreb i det naturlige landskab, hvilket vil forringe levestederne for dyrelivet betragteligt og i værste fald udslette dem helt.
Der er observeret arter som stor vandsalamander, flagermus og forskellige rovfugle i området – alle arter der er omfattet af strenge beskyttelsesregler både i henhold til dansk lovgivning og EU's habitatdirektiv.

Rekreativ betydning
Derudover har Lindholm Syd en vigtig funktion som rekreativt område for lokalbefolkningen. Vi er rigtig mange som bruger området dagligt til gåture, hundeluftning, cykling, ridning, løb og naturudflugter. Det er et grønt åndehul, der bidrager til både fysisk og mental sundhed – især i en tid, hvor vi har større fokus på trivsel og adgang til natur i nærområdet. Etableringen af en grusgrav vil forringe denne adgang markant, både på grund af støj, støv og tung trafik, men også fordi området vil miste sin naturlige og fredelige karakter. Samt det vil påvirke værdien og muligheden for at sælge vores faste ejendom i området.

Langsigtede konsekvenser
Desuden bør det bemærkes, at ødelæggelsen af naturområder ikke let kan gøres om. Hvor hurtigt det tager at grave grus op, er intet mod hvor lang tid det tager for ødelagt natur at komme sig – hvis det overhovedet sker. Naturen er ikke en ressource, vi kan genskabe med maskiner.

Uforholdsmæssig belastning af Frederikssund Kommune

Det foreslåede areal i Lindholm Syd vil – hvis det bliver godkendt – bidrage til, at Frederikssund Kommune kommer til at stå for en uforholdsmæssigt stor andel af regionens råstofudvinding i Råstofplan 2025. Det er både socialt og økonomisk urimeligt, at én kommune skal bære så stor en byrde, især når det medfører øgede udgifter til infrastruktur, vejslid, miljøovervågning og generel forvaltning.

Disse udgifter går i sidste ende ud over kommunens allerede pressede budgetter – ofte med konsekvenser for de svageste grupper i samfundet: børn, ældre og udsatte borgere. Det kan ikke være rimeligt, at én kommune alene skal bære omkostningerne ved råstofudvinding, mens andre kommuner friholdes.

Forslag: Flyt udpegningen til Allerød Kommune

Jeg opfordrer Region Hovedstaden til i stedet at undersøge muligheden for at flytte det planlagte råstofområde fra Lindholm Syd til arealet lige nordfor i Allerød Kommune, hvor geologiske undersøgelser viser, at der findes tilsvarende mængder af råstoffer. En mere ligelig geografisk fordeling vil både være mere retfærdig og i tråd med principperne om bæredygtighed og lighed mellem kommunerne.

Afslutning

På baggrund af ovenstående opfordrer jeg kraftigt til, at Lindholm Syd tages ud af den kommende Råstofplan 2025. Bevar området som det natur- og friluftsområde, det er – til glæde for både mennesker, dyr og fremtidige generationer.

Med venlig hilsen
Ea Fisker

Onsved 29 juli 2025

Høringsforslag til Råstofplanen 2025

Det drejer sig om Onsved by

Som beboer i Onsved ønsker jeg at gøre indsigelser mod dele af den nye plan.

Men jeg vil gerne først gå tilbage til den allerede vedtaget Bevarende Lokalplan nr 029 af 28 April 2010

Side 3-4

Onsved ligger i landzone og udpeget som en særlig landsby med bevaringsværdige træk. Helt tilbage til 1085 hvor byen hed ”Othense” og i 1320 hvor navnet ”Othænsweth” som oversat betyder Odins Helligdom eller Odins Skov. Et besøg på Jellinge Museum vil vise at det er optaget som den første og eneste by på Sjælland der er en gammel hedensk ”Odins” by.

Side 13

Onsved er udpeget som landsby med særlig kulturhistorisk værdi. Jævnfør Frederikssund Kommune må der kun drives landbrug, samt sådanne erhverv som ikke medfører gener for de omkringboende.

Side 14

Lokalplanområdet ligger indenfor kystnærheds zonen som omfatter områder i indtil 3 km fra kystlinien.

Side 15

Jævnfør Regionsplan af 2005 må ikke udlægge områder til støjfølsomme anvendelse, hvis støjniveauet er højere end miljøstyrelsens vejledende grænseværdier. Desuden ligger lokalplanområdet områder med særlig drikkevands interesser.

Side 16

Miljøklasser 1-2, 3-4,5-6 og 7 er klassificering og respektive afstande til boliganvendelse. Råstofindvending må da høre hjemme under mindst klasse 3-4

Side 17

Virksomheder i området skal både i anlægs-og driftsfase overholde Frederikssund Kommunes til enhver tid gældende ”Forskrift for støj og vibrationer” såfremt de ikke er underlagt lovgivning mm

Side 19

Ordet miljø dækker bla natur, ressourceforbrug, leveforhold for *mennesker* mv

2/5

Side 21-25

10.5 Udendørs oplag skal placeres så de er mindst mulig synlige fra vej/offentlig arealer og skal afskærmes 10.6 visuelt med beplantning eller hegn med max højde på 1 meter.

10.7 Terrænregulering på mere end +/-1/2 meter må ikke finde sted

Side 26

Byrådet kan meddele dispensation fra lokalplaners bestemmelser hvis dispensationen ikke er i strid med principperne i planen

Jeg vil gerne vide om alt det vi fik ud af at lave en lokalplan nr. 29 ikke er gældende mere og alt det arbejde der blev lavet er uden betydning

På politiker sprog: ***Vi har et standpunkt til vi tager et nyt.*** ***Det er svært når mit hus er beliggende på matrikel 5M***

Jeg er berørt af Stort set alle de ulemper man kan tænke sig

<u>Derefter går jeg tilbage på miljøscreening af D5 Råstofplan 2012</u>

Her er der brugt rigtig mange vurderinger. Måske forstår jeg ikke hvad en vurdering er. Men **jeg** tager det som en viden man ikke er helt sikker på. Så det vil blive brugt på min måde.

Side 2

Vurderet at der forekommer smeltevandsgrus mellem 2 og 5 meter under terræn og smeltevandssand mellem 9 og 30 meter under terræn.

Spørgsmål

Giver det en stor gravedybde eller hvad????? Hvor langt ned **må** der graves???

Side 3

Vurderet at der vil være gener for befolkningen i nærområdet herunder støj og støv fra drift og transport. Naboer kan i perioder opleve støvgener afhængig af vindforholdene.

Spørgsmål

Matrikel 5 M ligger stort set mod Nord, Syd. Øst og vest. I forhold til graveområder i den nye plan 2025. Hvor mange vindstille dage har vi her i landet??? Jeg vurderer at det er ganske få. Men ret mig hvis det ikke er rigtigt

Adgang til grusgraven vil formentlig blive Hovedlandevejen. Man vurderer at lastbiltrafikken vil være relativ sammenholdt med øvrig trafik.

3/5

Spørgsmål

Jeg vurderer trafikmængde allerede er forøget kraftigt på grund af broforbindelsen og vil blive yderligere belastet med flere graveområder her i området bl.a i Lyngerup. Er der taget hensyn til det??? Har man opmålt hvor mange meter vores landevej er bred ????

Side 4

Jordvolde omkring råstofgrave i driftsfasen vil bestå af afrømmet muld der kan have en højde på nogen meter. Det vurderes ikke at være barrierefor indkig til kirken

Spørgsmål

Hvad med udkig for beboer i Onsved som bliver omkranset af jordvolde ????

<u>Jeg ved godt at denne rapport er om Matrikel D5 men er meget tankevækkende</u>

Der mangler mange ubesvaret oplysninger Råstofplanen 2025 (RS2025) og som er vurderet her. Derfor gå jeg videre med Miljøscreening fra 2012

Side 5-7

<u>Ikke relevante hensyn</u>:

Svage grupper. Jeg ved at der er flere handicappet og dagplejemødre 2 steder i byen. Derudover bor der spædbørn. Dem har jeg ikke fundet noget omtalt om i RS2025 .

*Sikkerhed :*Trafiksikkerheden vurderes til at være begrænset i forhold til den eksisterende trafik Her jeg ikke på nogen måde enig. Med den nye broforbindelse udlægning af flere råstofudgravninger og meget meget mere trafik på vejene vurderer jeg at det hurtigt bliver et problem

Påvirkning af sociale forhold. I Onsved er en del af beboerne oppe i årene og overvejer at flytte. Men der vil blive særdeles dyrt at sælge grund og hus som ligger næsten nede i en grusgrav. Hvad skal der ske med dem. På matrikel 5M ligger mit hus der kun er 20 år gammelt. Det er opført så miljøvenligt at der ikke bruges gas, olie,pillefyr eller andre brændstoffer. Der er kun EL til at opvarme med og det kommer fra solceller monteret på taget. Huset er ikke bygget med beton, mursten eller med plastik vinduer og andre alm byggematerialer. Det er bygget af træ fra de Svenske Skove

<u>Forhold der bør vurderes</u>

Støj og vibrationer :Jeg vurderer at der kommer rigtig meget støj. Det var der allerede medens den nye bro blev bygger. Men da viste vi at det var for en begrænset til og til gavn for beboer i Frederikssund. Men støj på ubestemt tid bliver et helved. Anderledes er det med vibrationer. Ting står og rasler når det køres med tung last. Der bliver næsten umuligt at leve med. Som i gamle dage. Springer op og holder på alt det der kan tage skade når bumletoget passerer

4/5

Forhold der ikke vurderes yderligere

Sundhedstilstand: Vi er flere i Onsved der har hjerteproblemer og lungeproblemer Det er bl,a derfor jeg flyttede på landet. At sove er ikke nemt. Hvad skal der blive af os. Nu har man brugt så mange år på at true os med grusgrav og ødelæggelse af vores dejlige by. Truet os med faldende huspriser og usælgelige huse. Jeg føler at I helst vil af med os. Ingen kaffe på terrassen Ingen vasketøj der vindtørres. Ingen smådyr i haven. Ingen fugle med unger Ingen sommerfugle at kigge på. Ingen naboer som fik råd til at flytte. Nej jeg sover ikke godt om natten

Planteliv og dyreliv: Det var måske en god ide at spøge os i Onsved om vi har planter og dyr der er fredet. For det har vi. Jeg har et lille bassin til tudser frøer, salamander, firben og alle de små nymfer og rygsvømmere og guldsmede mm, Jeg har daglig besøg af naboens ynglende skovhornugle og unger der bliver fodret i haven. Jeg har gærdesmutten det yngler i min carport. Sortmejser der bor i min fuglekasse. Den store spætte der bor i naboens træ. De røde Glenter som har jaget alle kragefuglene væk. Heldig ofte at se vores havørne. Den lille rødkælk med de tynde ben og bogfinken der underholder. Jeg har talt 6 forskellige sommerfugle i år. Det er det jeg holder allermest af.

Risiko for forurening :Det vurderes ikke at der er forurening i området. Den vurdering er jeg ikke enig om. Nu har beboere i Onsved i rigtig mange år klaget over det, der i Kommunens svar til os skulle være kompostjord og ok. Det er dog ofte fyldt med alt muligt affald Hvis der er noget som ikke skulle være der er det nok os der har smidt det… eller måske dem der køre forbi i biler (Det brev har jeg liggende)

Luftforurening. Udledning af partikler og NOx kan påvirke mennesker. (ingen vurdering men fakta) og give gener i form af støv. Jeg vurderer også at sandet har indflydelse på sandblæsning af solpaneler, vinduer, træhuset samt bilen. Og hvad med dårlige lunger. Skal jeg have åndedrætsbeskyttelse på nå jeg gerne vil se min have??? Og ingen af de mange lastbiler vurderes kun at være lastbiler med diesel.

Nu skal i ikke længere plages af mig. Råstofplanens 1078 sider af Miljørapporten har jeg opgivet at gå igennem. Men jeg kan fortælle at jeg er ret ked af det i nu finder på… eller har fundet på, Gid jeg var et sjældent dyr eller en plante så jeg kunne stoppe det hele. Men nej jeg er kun et menneske og dem er der tilsyneladende nok af. Så det er så sandt at sige at der stod i en af rapporterne ” Der er så få huse der ligger tæt på graveområdet at det ikke bliver et problem”

Hilsen matrikel 5M

Elsebeth F Hansen

PS Hvor tæt på vil i Grave?????. Jeg har hørt at det kun er 5 meter fra min have. Og hvor langt ned??????

PPS Da Herlev sygehus blev bygget fik husejerne den besked at det ikke kom til at påvirker dem. Det holdt bare ikke. Stort alle huse revnede da grundvandsspejlet blev sænket. Men det vil jo ikke ske med jeres vurdering vel ??????????????

Høringssvar Råstofplan Region Hovedstaden 2025

Efter at have deltaget i borgermøde 10/6, sidder følgende 3 indtryk stadig dybt forankret:

1.) Regionerne skal ikke alene tage stilling til fremtidige råstof behov, men skal også selv kunne identificere og levere de råstoffer, der skal anvendes indenfor egen region. D.v.s. at den folkerigeste region med størst udviklingspotentiale og samtidig en geografi med den største befolkningstæthed, skal kunne identificere områder hvor tilstrækkelige råstoffer kan udvindes. Altså ikke ved at importere fra råstof mæssigt rigere regioner, der har mindre befolkningstæthed og mindre udviklingspotentiale. Det skal identificeres indenfor egne muligheder.
2.) Som følge af det store råstof behov og den begrænsede geografi at finde det i, så kommer udvindingsområder meget tæt på beboelse og på bysamfund. Der er tilsynelandende ingen regler for afstande til skel og til beboelser, så på borgermødet var der oprigtige fortvivlede eksempler på erhverv og beboelser, der nærmest blev omringet af udgravninger. På grund af tætheden til udgravninger ville borger og bysamfund blive stavnsbundne til deres boliger, idet markedspriser ville falde og tilsvarende attraktionen for kommende købere. Fordi der ikke er hverken regler for nærhed eller koncentration til beboelser, indeholder råstofplanen urimelige dispositioner i nærhed af beboelser og bysamfund.
3.) De konsekvenser udgravninger vil få på infrastruktur, støjgener, støv og stavnsbinding til ejendomme, - der er regionen uden ansvar. Man anbefaler områder til udnyttelse og læner sig derefter op ad andre politiske systemer og instanser til at fikse konsekvenserne ved eksempelvis for små veje, ekspropriationsmuligheder, klager over entreprenør misligholdelser og tilsvarende sanktioner. Det vil sige at den enkelte borger først bliver påført en ødelæggende plan på den enkeltes eksistensgrundlag, og derefter placeres den samme borger i en sump af andre politiske systemer, der formodes at skulle sikre at alle opfører sig ordentligt.
   Det er simpelthen ikke et demokrati værdigt at bringe den lille mand i en så uoverskuelig klemme.

Ivan Stig Sørensen
Rønøvej 5
3630 Jægerspris

Høringssvar 2025, grusgrav v. Onsved 4050 Skibby.

Hvis grusgraven kommer tør jeg ikke tage ansvaret for de små luftveje, og ser mig nødsaget til at opsige min stilling som kommunal dagplejer. Hvor får jeg dækket min tabte arbejdsfortjeneste?

Gruset er af ringe kvalitet, jvf. tidligere indsendte analyser, ligger ovenpå et kæmpe drikkevandsreservoir, jvf. tidligere indsendte oversigtskort.

Ifølge ejendomsmæglere falder huspriserne betragteligt, og vi må se os som stavnsbundne, eller simpelthen miste vores friværdi.

I gadekæret i Onsved bor mange fredede padder og salamandere.

Jeannette Johansen.

Nr 1: Indsigelse vedrørende ny gravetilladelse ved Højbjerg 3200 Helsinge.

Mit navn er Joana Ramos jeg bor på adressen Højbjergvej 6A, Højbjerg 3200 Helsinge. I gennemgangen af miljøpåvirkningen af udvidelse af graveområde B1 Ammendrup, er min grund registreret, på tegningerne som nr.19 a. Min grund er lokaliseret ca. 30 – 40meter fra den foreslået udvidelse af graveområde B1 Ammendrup. Hvis forslaget bliver godkendt, vil jeg have en grusgrav på den ene side af mit hus og min grund, samt risiko for igen at have tung trafik på den anden side af min hus/grund.

Min indsigelse vedrører punktet:

1. Planlægning og information til grundejerne i Højbjerg

Det er uforståeligt at det kun er få borger i Højbjerg der er blevet informeret omkring udvidelsen af graveområdet, alle indenfor 100m af graveområdet skal informeres, dette er ikke sket, hvilket er fuldstændig uacceptabelt og yderst kritisabelt, det er præcis den samme fejl som sidst der blev lagt et forslag ud til udvidelse af graveområdet i Ammendrup. Er det noget der vil blive fulgt op på således at alle borger i Højbjerg by bliver retlig informeret?

Vh Joana Ramos

Nr 2: Indsigelse vedrørende ny gravetilladelse ved Høbjerg 3200 Helsinge.

Mit navn er Joana Ramos jeg bor på adressen Højbjergvej 6A, Højbjerg 3200 Helsinge. I gennemgangen af miljøpåvirkningen af udvidelse af graveområde B1 Ammendrup, er min grund registreret, på tegningerne som nr.19 a. Min grund er lokaliseret ca. 30 – 40meter fra den foreslået udvidelse af graveområde B1 Ammendrup. Hvis forslaget bliver godkendt, vil jeg have en grusgrav på den ene side af mit hus og min grund, samt risiko for igen at have tung trafik på den anden side af min hus/grund**.**

Denne indsigelse vedrører punktet:

Udvidelse af graveområde op til skel hos beboerne i Højbjerg.

2a: Det at man lægger op til at der skal ske en udvidelse af graveområde så tæt på beboet skel, er for mig uforståeligt, er det overhovedet tilladt at placere grusgrav så tæt på beboet skel?

Hvis forslaget går i gennem, vil jeg have en grusgrav der er placeret omkring 65meter fra min grund. Det er uforståeligt at der overhovedet kan forefinde sådan et forslag. Hvor bredt vil nærhedszonen i det her tilfælde være? Hvilke argumenter ligger til grund for sådan en zones bredde?

Dernæst vil jeg meget gerne have svar på om der er lavet nogle undersøgelser om hvordan undergrunden vil blive påvirket af at der graves så tæt på beboelse? Vil vores huse være i risiko for sætningsskader? Eller falde sammen? hvem har i det tilfælde så erstatningsansvar? Hvem skal vi som naboer kontakte hvis vi oplever at vores huse bliver påvirket af der graves så tæt på vores boliger? det er spørgsmål jeg vil sætte pris på der svares på.

Jeg mener bestemt at dette graveområde skal tages ud af planen og at det ikke skal være muligt at søge om at grave i det område mere. Vi som beboer bliver holdt som gidsler i den situation hvor vi ikke kan vide os sikre på om forslaget igen kommer på tale. Konsekvensen for os er at vores boliger bliver umulige at sælge, hvis vi skulle ønske dette. Samt de menneskelige omkostninger det har, hele tiden at gå med usikkerheden om at der kan komme sådan en udvidelse.

Hvis tilladelsen alligevel går igennem, vil det være på sin plads at der graves inden for en overskuelig tidsfrist og at det færdiggøres indenfor max 12måneder.

Til jer i Regionsrådet og Råstofudvalget, der skal afgøre om tilladelsen skal gives, hvis nu det var der hvor I bor, vil i så stadig syntes det er okay? Forstil jer de store socialøkonomiske konsekvenser dette kan have for borgerne i Højbjerg? Hvis det var jer hvordan vil I så have det?

2b: Det ser ud til at graveområdet skal grænse helt op til Kildevejen. Hvor bredt vil nærhedszonen og nærhedszonen op til den gård der ligger op til grave området op til Kildevejen være?

Det virker bemærkelse værdigt at det kan betale sig at grave i så smalt et område, med alle de foranstaltninger der skal foretages for at det kan lade sig gøre.

Vh Joana Ramos

Nr 3: Indsigelse vedrørende ny gravetilladelse ved Højbjerg 3200 Helsinge.

Mit navn er Joana Ramos jeg bor på adressen Højbjergvej 6A, Højbjerg 3200 Helsinge. I gennemgangen af miljøpåvirkningen af udvidelse af graveområde B1 Ammendrup, er min grund registreret, på tegningerne som nr.19 a. Min grund er lokaliseret ca. 30 – 40meter fra den foreslået udvidelse af graveområde B1 Ammendrup. Hvis forslaget bliver godkendt, vil jeg have en grusgrav på den ene side af mit hus og min grund, samt risiko for igen at have tung trafik på den anden side af min hus/grund.

Denne indsigelse vedrører emnet Trafikken gennem byen Højbjerg.

3.Trafikken gennem byen Højbjerg

Efter aftale med kommunen og grusgravudvinder, så bliver alt trafik nu, både til og fra grusgraven ledt udenom Højbjerg by. Det håber jeg stadig vil være sådan hvis der gives grave tilladelse til udvidelse af Ammendrup området. Byen vil være svært belastet af den tunge trafik. Dels har det betydet sætningsskader på nogle af boligerne, samt at den gamle vej med bump blev fuldstændig ødelagt. Det vil være konsekvensen begynder den igen at køre gennem landsbyen. Hvem søger for at den nuværende aftale overholdes? Og hvem kontakter beboerne i Højbjerg hvis ikke aftalen overholdes?

Vh Joana Ramos

MARIE LOUISE QVIST – GRØNHØJGÅRDSVEJ 1 – HØBJERG – 3200 HELSINGE – MAIL@MLQ.DK

Højbjerg, den 26. Juli 2025

Indsigelse i forbindelse med partshøring vedr. plan om udvidelse af område for råstofudvinding - graveområde B1 Ammendrup udvidelse

Som en af nærmeste naboer til den foreslåede udvidelse af det nævnte graveområde har undertegnede følgende indsigelser:

Befolkningen: det vurderes at påvirkningen af de omkringboende vil være "væsentlig og langvarig, særligt gældende for de boliger der ligger direkte inden for eller lige opad det mulige nye graveområde". Som indehaver af en af de matrikler, der ligger lige op ad det foreslåede graveområde, og hvis hus ligger tættest på og mindre end 10 (ti) meter fra det – havende allerede oplevet uacceptable gener i form af støj, vibrationer, støv, revner i murværk pga. dunringer, manglende overholdelse af gravetider og ulovlig 'trafikafvikling' – kan undertegnede kun gentage fra seneste partshøringssvar: det er ganske enkelt uacceptabelt – uanset forslag om afgrænset udvindingsperiode. Omfanget af generne for de nærmeste beboelsesejendomme set i forhold til den kvantitativt yderst begrænsede (0,09 mio. m3) og kvalitativt inferiøre mængde råstoffer, der kan forventes udvundet, burde alene være nok til at forkaste forslaget om en udvidelse af graveområdet mod øst langs Højbjerg landsby.

Vand: undertegnede finder det ikke tilstrækkeligt bevist, at der ikke er behov for afværgeforanstaltninger i forhold til overfladevandområder eller grundvandsforekomsters kvantitative tilstand, som det hævdes i miljøvurderingen for 2025-råstofplanen. I den forrige råstofplans miljøvurdering stod beskrevet, at ændringer i grundvandsspejlet forekommer, men oftest ikke kan måles fra 100m fra graveområdet. Da den foreslåede minimumsafstand til bebyggelse nu på papiret er 25m (men i realiteten 10m), vil dette forhold være af væsentlig betydning. Det er veldokumenteret jvnf. skrivelse om bygningsfredning fra Kulturstyrelsen https://slks.dk/fileadmin/user_upload/SLKS/Omraader/Kulturarv/Bygningsfredning/Gode_raad_om_vedligeholdelse/3.1_Fundamenter.pdf, at en sænkning af grundvandsspejlet i særdeleshed påvirker huse bygget på syltsten/kampesten og indebærer høj risiko for sætningsskader, da disse huse er afhængige af et bevægeligt grundmateriale, som forsvinder ved udtørring i forbindelse med sænkning af vandspejlet. Undertegnedes hus er som hovedparten af husene i Højbjerg landsby, bygget før 1900 og således på syltsten, og der fremsættes derfor indsigelse, idet en udvidelse med uomtvistelig sikkerhed vil bevirke uoprettelig skade på undertegnedes ejendom, hvor der allerede i forbindelse med seneste udvidelse af graveområdet er opstået revnedannelse i murværket. I miljøvurderingen står endvidere, at der "ingen påvirkning (vil) være efter endt indvinding". Denne vurdering anfægter undertegnede med henvisning til ovenstående forklaring.

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna - indsigelse
Udover "væsentlig påvirkning af habitat og yngleområde for spidssnudet frø, flagermus samt lille og stor vandsalamander" som beskrevet i miljøvurderingen, yngler også digesvaler i sandskråningerne i det hidtidige graveområde. Disse fugle er fredet fra 1. april til 31. august hvert år, og i denne periode skal evt. gravearbejde pauseres. Dette har endnu ikke været overholdt og er således et yderlige argument for en forkastelse af planen.

Kulturarv - beskyttet dige - indsigelse:
Alene pga. digets status som beskyttet må forslaget til udvidelse af graveområdet forkastes.

MARIE LOUISE QVIST – GRØNHØJGÅRDSVEJ 1 – HØBJERG – 3200 HELSINGE – MAIL@MLQ.DK

Det indbyrdes forhold mellem miljøfaktorer
Der skal gøres opmærksom på, at pkt. 5 mangler i oplistningen af miljøparametre på regionens hjemmeside. Det vides således ikke hvilket miljøparameter, der er tale om, og muligheden for at gøre indsigelse frafalder dermed: uacceptabelt.
Ift. de miljøparametre, som *er* medtaget i oversigten, hævdes det i vurderingen at "næsten alle miljøparametre, som er vurderet til at blive væsentligt påvirket af råstofindvinding, kan afværges" – en påstand undertegnede udfordrer alene med henvisning til de betydelige gener for befolkningen, som ikke tilnærmelsesvis kan dokumenteres at kunne afværges.

Påvirkning af socioøkonomiske forhold er i 2025-rapporten udeladt: I rapporten for Råstofplan 2020 fremgik det, at værdien af de berørte beboelsesejendomme ville falde frem til indvindingens afslutning. Projektet er alene af denne årsag uacceptabelt for undertegnede som en af de nærmeste naboer til den nordligste del af det foreslåede udvindingsområde. Det blev dengang endvidere skønnet, at værdien "sandsynligvis" vil stige igen efterfølgende. 'Sandsynlighedsberegning' er uacceptabelt i forbindelse med en vurdering af økonomiske følgevirkninger. Og idet der ikke kan redegøres for hvornår perioden ophører, risikerer matrikelejerne i Højbjerg af økonomiske årsager at blive stavnsbundet til deres ejendomme, dvs. teknisk insolvente, i en ikke nærmere defineret periode, hvilket er ikke bare er uacceptabelt, men også uhørt.

Desuden glimrer gener ifm. transport ved sit fravær i miljøvurderingen i 2025.

I lyset af alle ovennævnte kritiske forhold for miljø og befolkning i relation til forslag om udvidelse samt oplevede problematikker og overtrædelser af love og regler i forbindelse med det tidligere udvindingsområde, kan undertegnede kun se, at der må drages den konklusion, at den foreslåede udvidelse er helt og aldeles uacceptabel.

Med venlig hilsen

Marie Louise Qvist

Fra protestgruppens side mener vi at:

Borgere og virksomheder bør sige klart nej til flere grusgrave. Vi har allerede flere kæmpestore grusgrave, som Regionen nu vil udvide kraftigt:

Der er kæmpestore ulemper for mennesker og dyr i lokalsamfundet:

1. Støjforurening: Støj fra knusning, maskiner og lastbiler.

2. Støvforurening: Udvinding og transport af grus støver meget og påvirker luftkvaliteten samt har sundhedsmæssige konsekvenser for beboere, især dem med luftvejssygdomme som astma.

3. Vejslitage og trafik: Grusgrave genererer tung trafik, med mere slid på lokale veje samt øget trafikbelastning og risiko for ulykker. Det skaber yderligere omkostninger for kommunens skatteborgere til vejomlægninger og vedligeholdelse.

4. Ødelæggelse af natur og landskabsødelæggelser: Grusgrave ændrer landskabet betydeligt, og reducerer områdets historiske, æstetiske og rekreative værdi. Når grusgrave er gravet, må de ikke fyldes igen og efterlades som store åbne sår i landskabet. Når de lukkes efter måske 40-50 års gravning, så kan de først efter yderligere 20-30 år udgøre en vis rekreative værdi, afhængig af deres størrelser. Dette forudsætter at lodsejeren ønsker at medvirke og stille sin jord til rådighed for offentligheden. Det bør regionen kræve, såfremt der gives gravetilladelser.

5. Vandspejl og grundvandsniveauer: Grusgrave påvirker grundvandet, både i form af forurening og ændringer i grundvandsniveauet, hvilket kan få konsekvenser for lokale drikkevandsressourcer samt grundvandsniveauet i området.

6. Værdiforringelse af ejendomme: Ejendomme tæt på grusgrave forringes væsentligt i værdi. forringelser. Det har store menneskelige omkostninger, da mange risikerer at blive stavnsbundet og teknisk insolvente.

7. Miljøpåvirkning: Grusgrave skader økosystemer, fauna og flora, og forstyrrer biodiversiteten i området.

8. Drikkevand: Grusgravning under grundvandsspejlet er en trussel mod drikkevandsforekomsterne, og kan betyde at vandboringer må sløjfes med store miljømæssige og økonomiske omkostninger til følge.

9. Grusgrave kan være en god forretning for ejerne og samfundet skal bruge grus. Det anerkender vi, men ulemperne skal fordeles bedre. I forvejen har vi rigeligt med grusgrave i kommunen. Det er derfor helt uacceptabelt, hvis Region Hovedstaden fortsætter med at udpege grusgrave, som i den grad skader borgernes og kommunens herlighedsværdier og udviklingsmuligheder samt reducerer ejendomsværdier i hele kommunen og bringer fremtidig vandforsyning til hele hovedstadsområdet i fare.

10. De meget store udpegninger er markedsmæssigt overflødige og vil formentlig medføre større samfundsmæssige tab end gevinster. Der er tale om at Region Hovedstaden tilsidesætter væsentlige kommunale interesser

Fra protestgruppens side mener vi at:

Borgere og virksomheder bør sige klart nej til flere grusgrave. Vi har allerede flere kæmpestore grusgrave, som Regionen nu vil udvide kraftigt:

Der er kæmpestore ulemper for mennesker og dyr i lokalsamfundet:

1. Støjforurening: Støj fra knusning, maskiner og lastbiler.

2. Støvforurening: Udvinding og transport af grus støver meget og påvirker luftkvaliteten samt har sundhedsmæssige konsekvenser for beboere, især dem med luftvejssygdomme som astma.

3. Vejslitage og trafik: Grusgrave genererer tung trafik, med mere slid på lokale veje samt øget trafikbelastning og risiko for ulykker. Det skaber yderligere omkostninger for kommunens skatteborgere til vejomlægninger og vedligeholdelse.

4. Ødelæggelse af natur og landskabsødelæggelser: Grusgrave ændrer landskabet betydeligt, og reducerer områdets historiske, æstetiske og rekreative værdi. Når grusgrave er gravet, må de ikke fyldes igen og efterlades som store åbne sår i landskabet. Når de lukkes efter måske 40-50 års gravning, så kan de først efter yderligere 20-30 år udgøre en vis rekreative værdi, afhængig af deres størrelser. Dette forudsætter at lodsejeren ønsker at medvirke og stille sin jord til rådighed for offentligheden. Det bør regionen kræve, såfremt der gives gravetilladelser.

5. Vandspejl og grundvandsniveauer: Grusgrave påvirker grundvandet, både i form af forurening og ændringer i grundvandsniveauet, hvilket kan få konsekvenser for lokale drikkevandsressourcer samt grundvandsniveauet i området.

6. Værdiforringelse af ejendomme: Ejendomme tæt på grusgrave forringes væsentligt i værdi. forringelser. Det har store menneskelige omkostninger, da mange risikerer at blive stavnsbundet og teknisk insolvente.

7. Miljøpåvirkning: Grusgrave skader økosystemer, fauna og flora, og forstyrrer biodiversiteten i området.

8. Drikkevand: Grusgravning under grundvandsspejlet er en trussel mod drikkevandsforekomsterne, og kan betyde at vandboringer må sløjfes med store miljømæssige og økonomiske omkostninger til følge.

9. Grusgrave kan være en god forretning for ejerne og samfundet skal bruge grus. Det anerkender vi, men ulemperne skal fordeles bedre. I forvejen har vi rigeligt med grusgrave i kommunen. Det er derfor helt uacceptabelt, hvis Region Hovedstaden fortsætter med at udpege grusgrave, som i den grad skader borgernes og kommunens herlighedsværdier og udviklingsmuligheder samt reducerer ejendomsværdier i hele kommunen og bringer fremtidig vandforsyning til hele hovedstadsområdet i fare.

10. De meget store udpegninger er markedsmæssigt overflødige og vil formentlig medføre større samfundsmæssige tab end gevinster. Der er tale om at Region Hovedstaden tilsidesætter væsentlige kommunale interesser

29/7 2025

Indsigelse mod udvidelse af graveområde i Kyndby.

Indsigelsen bygger jeg på følgende argumenter

Opgørelsen af det fremtidige behov for grus baserer sig på en beregningsmetode, der bygger på fortidige metoder. Man tager ikke hensyn til, at der er et behov for at reducere brugen af grus til det højest nødvendige, samt at der bør/skal anvendes andre materialer, hvor dette er muligt.

Grus er ikke, et materiale, der findes uendelige mængder af, og bør derfor kun anvendes, hvor der ikke findes alternativer.

På tværs af det område, som man vil inddrage i det nye graveområde, går der et gammelt fredet stendige. Dette stendige må altså ikke fjernes. Hvis man graver grus i det pågældende område, vil det resultere i, at der vil blive efterladt en lang høj vold med et stendige på toppen og et stort udgravet område rundt om. Man vil som resultat efterlade et gammelt, historisk kystområde, endnu mere skamferet, end det allerede er.

Den nye udvidelse af graveområdet går meget tæt på bebyggelserne. Dette medfører store gener for beboerne i form af støv og støj. Gener som man i dag allerede er bekendt med fra den tidligere og den nuværende grusgrav. Nu vil man udlægge et graveområde meget tættere på beboelserne. Med de hidtil kendte krav, der stilles til reduktion af disse gener, samt de muligheder, der er for at efterkomme dem, så viser erfaringerne, at det ikke er muligt, på en forsvarlig måde, at drive en grusgrav i det pågældende område.

Ole H. Hansen
Kyndby Huse

Kyndby huse d.- 10-6-2025

Til Regien Hovedstaden.

Høringssvar vedrørende Råstofplan 2025

Jeg vil hermed gerne indsende min opfattelse af Råstofplan 2025, med mine synspunkter for hvilke problemer dette vil give for vores område (Kyndby Huse) men også for hele Frederikssund kommune samt oplandet.

Råstofplanen har, efter min opfattelse, flere direkte negative konsekvenser for området. Konsekvenser der ikke er medtaget i planlægningen af de nye grusgrave.

Jeg vil herunder nævne de områder der især gør sig gældende for Kyndby / Kyndby Huse, men som også er gældende for resten af råstofplanen.

1. Kyndbyvej – denne er i forvejen ikke i god stand, da den stort set ikke bliver vedligeholdt. Der er meget tung trafik med lastbiler der kører kul til Kyndbyværket samt til/fra den allerede eksisterende grusgrav i Kyndby (D6). Der er flere vejindsnævringer i selve Kyndby by, der til tider gør det umuligt for en lastbil og en person, at passere indsnævringen samtidig.
   Flere steder er vejen i dårlig stand, især ved indkørsler til D6. Hvis den nye udvidelse bliver en realitet, vil det kræve en udvidelse af Kyndbyvej samt flere reparationer af den eksisterende vej!
2. Den eksisterende grusgrav ligger allerede meget tæt på andelsboligerne i Kyndby Huse, med udvidelsen kommer den endnu tættere på. Dette vil medføre endnu større chikane for de andelshavere hvis hus ligger i yderzonen af bebyggelsen op til grusgraven. Chikaner der medfører mere støj og flere støvgener.
3. Størsteparten af beboerne i Kyndby Huse, er netop flyttet til byen for at leve i fred og ro i naturen. En udvidelse, vil betyde en forringelse af levestandarden for byen og regionen. Naturoplevelsen bliver forringet, dyrelivet vil formindskes. Der er et godt og rigt dyreliv i området, dette vil reduceres med den nye plan. Man bør også overveje, at Kyndby Huse er en fredet by, hvor det netop er meningen at byen skal bestå i sin helhed. Dette bliver overtrådt ved den nye udvidelse.
4. Værdien af husene bliver mindre, idet det ikke kan undgås at en udvidelse vil medføre forringet andelsværdi for området. Hvis planen gennemtvinges, vil der så blive udbetalt erstatning til beboerne i de berørte områder?
5. Hvilke undersøgelser er der fortaget vedrørende grundvandet og udvidelsens påvirkning af dette? Det er ikke ualmindeligt at ved projekter som disse, vil grundvandsspejlet blive påvirket. Dette er vigtigt at få belyst, da vores drikkevand i højere grad er forurenet med pesticider samt andre typer sprøjtemidler. Dette skal ses i lyset af de allerede eksisterende udfordringer vedr. vandkvalitet!
6. Området Kyndby og de omkringliggende landsbyer, ligger i naturskønne omgivelser, omgivelser der vil blive spoleret af nye/udvidelser af grusgrave. Dette gælder for alle områder i Frederikssund kommune! Ifølge plane, vil omkring 12 områder i Frederikssund kommune blive berørt, samtlige områder er naturrige områder, som vil blive spoleret af gravearbejdet med tilhørende tung trafik. Det er direkte urimeligt, at man ikke tager hensyn til naturen, dyrelivet og indbyggere i kommunen. Antallet af nye eller udvidelser af eksisterende grusgrave, er meget høje for en kommune i den størrelse. Det må, og skal, være muligt at efterkomme en mere rimelig fordeling, dækkende hele Danmark.

Med venlig hilsen.

Olena Didenko

Jungehøj 45

3630 Jægerspris

Indsigelse imod påtænkt udpegning/udvidelse af graveområde/grusgrav Kyndby – Røglerne.
Jeg bor på Røglevej 4, 3630 Jægerspris.

1. Røglerne
"Røglerne" er et særpræget bakkelandskabselement, hvilket er dannet i istiden og er speciel nævnt på forskellige kort. "Røglerne" er en bakke (forhøjning i landskabet). Fra foden af Røglerne, hvilken man tydeligt kan se når man kommer imod Røglerne fra Jungedalsvej, stiger landskabet henad Røglevejen til toppen af Røglerne cirka 39 m over havets overflade.
Henimod Isefjorden er der Røgleskrænten, som er udlagt til Natura 2000-Område.
For foden af Røgleskrænten er der strandeng til Isefjorden. Her forefindes en overvældende uberørt natur og et mangfoldigt dyreliv.
Røglerne er et yderst særpræget område med en landskabsform, der burde fredes.
Toppen af Røglerne er udeladt af det påtænkte nye graveområde, måske fordi det ligger indenfor strandbeskyttelseslinjen, men resten af Røglen er planlagt til at blive gravet bort.
Som et minimum bør graveområdet ikke komme tættere ind til Røglen end en behørig afstand til foden af Røglen, som ligger i linje med Hulekærsvej ca. 50 meter syd for Hulekærsvej.
Se venligst vedhæftede skitse: Rød linje er foden af Røglerne som ikke bør overkrides som graveområde, Blå linje er fjordstien 40.
At grave på røglerne efter grus eller sand, ville være som at udvinde kalk fra Møns Klint.
Røglerne er et fortidsminde, skabt i istiden ved smeltevandsaflejringer, og vil aldrig kunne genskabes.

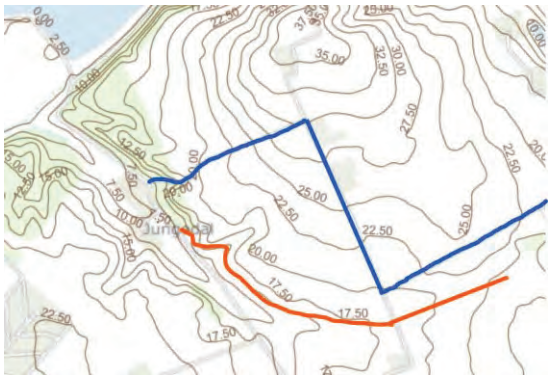

2. Meget tæt på Natura 2000-Område
Røglesiden imod Isefjorden (Røgleskrænten), er Natura 2000 område, hvor der forefindes sjælden natur (planter og dyr) blandt andet, som eneste sted i Danmark vokser der den "himmelblå lungeurt".

3. Fjordstien 40
Fjordstien 40, som fører over Røglerne fra Hulekærsvej hen ad Røglevej til Jungedalsvej, er en skøn del af et rekreativt område, som bliver brugt af borgere og turister til at cykle og vandre igennem naturen og det særprægede Røglelandsskab med et mangfoldigt dyreliv og en henrivende udsigt over landskabet.
Fjordstien 40 går direkte igennem det planlagte nye graveområde. Det er yderst trist og uacceptabelt, at den gennemgående cykel-og vandresti, som skal være til gavn for at kunne opleve naturen på nært hold, bliver ødelagt ved at grave Røglen væk.

4. Kystnærhedszone
I ”Vejledning om planlægning i kystområder”, udgivet af Miljø-og energiministeriet 1995 (Der henvises stadig til denne på Plan- og landdistriktsstyrelsens hjemmeside) står anført:
”Nye arealer til råstofindvinding kan kun udlægges i kystnærhedszonen, hvor krav til art, mængde, kvalitet

eller andre forhold, f.eks. transportmuligheder, nødvendiggør en sådan placering."
I betragtning af, at det reelle behov for råstoffer så rigelig er tilgodeset ved allerede udlagte områder, mener jeg ikke, at de i vejledningen nævnte forudsætninger er til stede for at udlægge nye områder inden for kystnærhedszonen.

5. Angående drikkevand
Alle kvarterets beboere har egne private drikkevandsboringer. Jeg er yderst bekymret over risikoen for, at vores drikkevand bliver forurenet i forbindelse med grusgravning i det planlagte nye graveområde på Røglerne.

Indsigelse mod forslag til Råstofplan 2025, Ammendrup, Gribskov

24. juli 2025

Jeg ønsker hermed at gøre indsigelse mod udpegningen af graveområdet ved Højbjerg (Ammendrup) i Gribskov Kommune. Planen vil medføre omfattende og uoprettelige konsekvenser for både miljø, mennesker og lokalområde, og jeg skal derfor kraftigt opfordre til, at området omkring Højbjerg tages ud af råstofplanen.

Tæthed til beboelse. Sundhedsmæssige og sociale konsekvenser

Det er vigtigt at indlede dette afsnit med at påpege en alvorlig demokratisk brist i processen omkring Råstofplanen. Det er nemlig kun beboere i udvalgte lige numre, der har modtaget information om råstofplanen i deres e-Boks, og det er kun disse beboere, der er blevet gjort bekendt med muligheden for at indsende indsigelser. Det betyder, at en væsentlig del af de borgere, som reelt bliver berørt af planens konsekvenser, ikke har fået mulighed for at deltage i høringsprocessen. Dette er både uacceptabelt og i strid med intentionerne bag offentlighedens inddragelse i planlægningsarbejde af denne karakter. Beslutninger med så vidtrækkende konsekvenser må ikke træffes uden at samtlige berørte parter bliver informeret rettidigt og fyldestgørende.

Mit hus ligger meget tæt op til det planlagte graveområde. Ja, faktisk så tæt at udgravningen vil foregå lige ude for mine køkkenvinduer. En så nær placering af tung industriaktivitet i et ellers fredeligt landsbymiljø vil medføre omfattende og varige gener for både mig og mine naboer.

Der vil være tale om tung trafik, støv og konstant støj i et område, der i dag er præget af stilhed og lav trafikbelastning. Det vil medføre alvorlige helbredsmæssige konsekvenser, både fysisk og psykisk. Flere studier dokumenterer, at støj er en af de mest stressfremkaldende miljøfaktorer og øger risikoen for søvnforstyrrelser, forhøjet blodtryk og depression. For beboerne i Højbjerg betyder det en reel risiko for sygemeldinger og i værste fald tab af arbejde og indkomst.

Flere beboere arbejder i dag delvist hjemmefra, og for os vil det blive vanskeligt at koncentrere os og passe vores arbejde i de nye omgivelser. Det går ikke alene ud over den enkeltes arbejdsevne og trivsel, men kan også få økonomiske konsekvenser i form af tabt arbejdsfortjeneste.

Dertil kommer, at boligernes værdi sandsynligvis vil falde markant, og det vil blive meget vanskeligt at sælge sin ejendom, særligt i op til de 12 år, hvor der skal graves. Det betyder i praksis, at man som boligejer bliver stavnsbundet til sit hjem, også selvom man har et ønske om eller behov for at flytte. Ingen vil med rimelighed købe et hus, der ligger klos op ad et aktivt råstofområde med støj, støv og tung trafik, og det efterlader beboerne uden reelle handlemuligheder. For dem, der af personlige, familiemæssige eller helbredsmæssige årsager ønsker eller bliver nødt til at flytte, kan det få dybt indgribende konsekvenser, både økonomisk, psykisk og praktisk.

Derudover er der en alvorlig bekymring for selve bygningernes sikkerhed. Højbjerg består overvejende af huse opført i 1800-tallet, som i dag er nænsomt istandsat, men stadig står på de oprindelige kampestensfundamenter. Denne type konstruktion er ikke bygget til at kunne modstå vibrationer, tung maskinkørsel og gentagne jordbevægelser, som er forbundet med råstofindvinding. Risikoen for sætningsskader, revner og andre bygningsskader er høj, og udgifterne til reparationer kan blive omfattende. I Råstofplanen er der ikke nævnt nogen garanti for erstatning.

Det samlede billede er et langvarigt og uopretteligt indgreb i vores hverdag og livsbetingelser. Vi har valgt at bo i Højbjerg netop på grund af stilheden, naturen og trygheden. Råstofplanen truer med at fjerne netop de kvaliteter, der gør vores hjem og lokalsamfund til noget særligt.

Risiko for sænkning af grundvandsspejl

Graveaktiviteter i det planlagte område vil med stor sandsynlighed påvirke grundvandsspejlet, hvilket kan få alvorlige konsekvenser for både bygninger, drikkevandsforsyning og det omgivende økosystem. Mange af husene i Højbjerg er ældre og har sårbare fundamenter og rørføringer, som er følsomme over for ændringer i jordens fugtighed og stabilitet. Når grundvandsspejlet sænkes, kan det føre til bevægelser i undergrunden, hvilket øger risikoen for sætningsskader og revner i murværk og gulve. Dette kan resultere i bekostelige reparationer, som i værste fald ikke dækkes af forsikringer.

Der er desuden en reel risiko for, at private brønde og mindre vandforsyninger kan tørre ud eller få forringet vandkvaliteten, da nedsivning og vandcirkulation forstyrres. Det kan både gå ud over tilgængeligheden af rent drikkevand og medføre øgede udgifter til alternativ vandforsyning eller tekniske løsninger, som mange beboere ikke uden videre har økonomisk råderum til at etablere.

Også naturen lider under ændringer i grundvandsstanden. De nærliggende søer og vådområder, som i dag udgør vigtige levesteder for planter, fugle og padder, risikerer at blive udtørret eller ændret så meget, at deres økologiske funktion går tabt. Særligt arter som stor vandsalamander og spidssnudet frø er afhængige af netop disse vådområder. Når vandstanden falder, forsvinder både deres levesteder og muligheder for formering.

Konsekvenserne af grundvandssænkning er ikke blot tekniske eller midlertidige. De kan være vidtrækkende og uoprettelige. De påvirker både vores boligers stabilitet og tryghed, vores adgang til rent vand og de økosystemer, som udgør en del af områdets naturarv. Når man planlægger råstofindvinding så tæt på beboelse og natur, bør der derfor udvises yderste forsigtighed, og konsekvenserne bør veje tungt i den samlede vurdering.

Trussel mod biodiversitet. Spidssnudet frø og stor vandsalamander

Området omkring Højbjerg rummer en rig biologisk mangfoldighed. Det gælder både flora og fauna, som er afhængige af netop det sammenhængende, våde og fredelige naturområde, der nu trues.

Der er observationer af både spidssnudet frø og stor vandsalamander i området. Begge arter, der er beskyttede under EU's habitatdirektiv og kræver adgang til søer og fugtige områder for at overleve. Miljøvurderingsrapporten afviser ikke, at deres levevilkår vil blive påvirket, og det bør i sig selv føre til en revurdering af områdets egnethed til råstofudvinding.

Området omkring Højbjerg har en høj landskabelig værdi med åbne vidder, småsøer, levende hegn og et intakt kulturlandskab. Dette er ikke blot en æstetisk kvalitet, men også en væsentlig del af vores daglige liv og lokal identitet. En udgravning vil ændre dette landskab radikalt og uigenkaldeligt. Det vil ikke kunne genskabes, selv efter en evt. reetablering.

Når man tager hensyn til både naturbeskyttelse, landskab, mennesker og klima, er det helt uforståeligt, at man vil placere et råstofområde så tæt på beboelse og i så sårbart et miljø.

Venlig hilsen
Tilde Gylling
Højbjergvej 4, Højbjerg, 3200 Helsinge
tildegylling@gmail.com

Til hvem det måtte være relevant

Som det fremgår af ovenstående, er indsigelsen inddelt i 3 emner. På informationsmødet den 3. juni, blev vi opfordret til at lave én indsigelse for hvert emne. Dette kan jeg ikke få be- eller afkræftet på Region hovedstadens hjemmeside eller lign. steder. Derfor er denne indsigelse både sendt som én indsigelse med 3 emner, og hvert emne er også sendt særskilt.

Indsigelse mod forslag til Råstofplan 2025, Ammendrup, Gribskov

24. juli 2025

Jeg ønsker hermed at gøre indsigelse mod udpegningen af graveområdet ved Højbjerg (Ammendrup) i Gribskov Kommune. Planen vil medføre omfattende og uoprettelige konsekvenser for både miljø, mennesker og lokalområde, og jeg skal derfor kraftigt opfordre til, at området omkring Højbjerg tages ud af råstofplanen.

Tæthed til beboelse. Sundhedsmæssige og sociale konsekvenser

Det er vigtigt at indlede dette afsnit med at påpege en alvorlig demokratisk brist i processen omkring Råstofplanen. Det er nemlig kun beboere i udvalgte lige numre, der har modtaget information om råstofplanen i deres e-Boks, og det er kun disse beboere, der er blevet gjort bekendt med muligheden for at indsende indsigelser. Det betyder, at en væsentlig del af de borgere, som reelt bliver berørt af planens konsekvenser, ikke har fået mulighed for at deltage i høringsprocessen. Dette er både uacceptabelt og i strid med intentionerne bag offentlighedens inddragelse i planlægningsarbejde af denne karakter. Beslutninger med så vidtrækkende konsekvenser må ikke træffes uden at samtlige berørte parter bliver informeret rettidigt og fyldestgørende.

Mit hus ligger meget tæt op til det planlagte graveområde. Ja, faktisk så tæt at udgravningen vil foregå lige uden for mine køkkenvinduer. En så nær placering af tung industriaktivitet i et ellers fredeligt landsbymiljø vil medføre omfattende og varige gener for både mig og mine naboer.

Der vil være tale om tung trafik, støv og konstant støj i et område, der i dag er præget af stilhed og lav trafikbelastning. Det vil medføre alvorlige helbredsmæssige konsekvenser, både fysisk og psykisk. Flere studier dokumenterer, at støj er en af de mest stressfremkaldende miljøfaktorer og øger risikoen for søvnforstyrrelser, forhøjet blodtryk og depression. For beboerne i Højbjerg betyder det en reel risiko for sygemeldinger og i værste fald tab af arbejde og indkomst.

Flere beboere arbejder i dag delvist hjemmefra, og for os vil det blive vanskeligt at koncentrere os og passe vores arbejde i de nye omgivelser. Det går ikke alene ud over den enkeltes arbejdsevne og trivsel, men kan også få økonomiske konsekvenser i form af tabt arbejdsfortjeneste.

Dertil kommer, at boligernes værdi sandsynligvis vil falde markant, og det vil blive meget vanskeligt at sælge sin ejendom, særligt i op til de 12 år, hvor der skal graves. Det betyder i praksis, at man som boligejer bliver stavnsbundet til sit hjem, også selvom man har et ønske om eller behov for at flytte. Ingen vil med rimelighed købe et hus, der ligger klos op ad et aktivt råstofområde med støj, støv og tung trafik, og det efterlader beboerne uden reelle handlemuligheder. For dem, der af personlige, familiemæssige eller helbredsmæssige årsager ønsker eller bliver nødt til at flytte, kan det få dybt indgribende konsekvenser, både økonomisk, psykisk og praktisk.

Derudover er der en alvorlig bekymring for selve bygningernes sikkerhed. Højbjerg består overvejende af huse opført i 1800-tallet, som i dag er nænsomt istandsat, men stadig står på de oprindelige kampestensfundamenter. Denne type konstruktion er ikke bygget til at kunne modstå vibrationer, tung maskinkørsel og gentagne jordbevægelser, som er forbundet med råstofindvinding. Risikoen for sætningsskader, revner og andre bygningsskader er høj, og udgifterne til reparationer kan blive omfattende. I Råstofplanen er der ikke nævnt nogen garanti for erstatning.

Det samlede billede er et langvarigt og uopretteligt indgreb i vores hverdag og livsbetingelser. Vi har valgt at bo i Højbjerg netop på grund af stilheden, naturen og trygheden. Råstofplanen truer med at fjerne netop de kvaliteter, der gør vores hjem og lokalsamfund til noget særligt.

Når man tager hensyn til både naturbeskyttelse, landskab, mennesker og klima, er det helt uforståeligt, at man vil placere et råstofområde så tæt på beboelse og i så sårbart et miljø.

Venlig hilsen
Tilde Gylling
Højbjergvej 4, Højbjerg, 3200 Helsinge
tildegylling@gmail.com

Til hvem det måtte være relevant

Denne indsigelse er en del af en længere indsigelse. En indsigelse med 3 emner. På informationsmødet den 3. juni, blev vi opfordret til at lave én indsigelse for hvert emne. Dette kan jeg ikke få hverken be- eller afkræftet på Region hovedstadens hjemmeside eller lign. steder. Derfor er denne indsigelse sendt både som et særskilt emne, og som en samlet indsigelse med 3 emner.

Indsigelse mod forslag til Råstofplan 2025, Ammendrup, Gribskov

24. juli 2025

Jeg ønsker hermed at gøre indsigelse mod udpegningen af graveområdet ved Højbjerg (Ammendrup) i Gribskov Kommune. Planen vil medføre omfattende og uoprettelige konsekvenser for både miljø, mennesker og lokalområde, og jeg skal derfor kraftigt opfordre til, at området omkring Højbjerg tages ud af råstofplanen.

Risiko for sænkning af grundvandsspejl

Graveaktiviteter i det planlagte område vil med stor sandsynlighed påvirke grundvandsspejlet, hvilket kan få alvorlige konsekvenser for både bygninger, drikkevandsforsyning og det omgivende økosystem. Mange af husene i Højbjerg er ældre og har sårbare fundamenter og rørføringer, som er følsomme over for ændringer i jordens fugtighed og stabilitet. Når grundvandsspejlet sænkes, kan det føre til bevægelser i undergrunden, hvilket øger risikoen for sætningsskader og revner i murværk og gulve. Dette kan resultere i bekostelige reparationer, som i værste fald ikke dækkes af forsikringer.

Der er desuden en reel risiko for, at private brønde og mindre vandforsyninger kan tørre ud eller få forringet vandkvaliteten, da nedsivning og vandcirkulation forstyrres. Det kan både gå ud over tilgængeligheden af rent drikkevand og medføre øgede udgifter til alternativ vandforsyning eller tekniske løsninger, som mange beboere ikke uden videre har økonomisk råderum til at etablere.

Også naturen lider under ændringer i grundvandsstanden. De nærliggende søer og vådområder, som i dag udgør vigtige levesteder for planter, fugle og padder, risikerer at blive udtørret eller ændret så meget, at deres økologiske funktion går tabt. Særligt arter som stor vandsalamander og spidssnudet frø er afhængige af netop disse vådområder. Når vandstanden falder, forsvinder både deres levesteder og muligheder for formering.

Konsekvenserne af grundvandssænkning er ikke blot tekniske eller midlertidige – de kan være vidtrækkende og uoprettelige. De påvirker både vores boligers stabilitet og tryghed, vores adgang til rent vand og de økosystemer, som udgør en del af områdets naturarv. Når man planlægger råstofindvinding så tæt på beboelse og natur, bør der derfor udvises yderste forsigtighed – og konsekvenserne bør veje tungt i den samlede vurdering.

Når man tager hensyn til både naturbeskyttelse, landskab, mennesker og klima, er det helt uforståeligt, at man vil placere et råstofområde så tæt på beboelse og i så sårbart et miljø.

Venlig hilsen
Tilde Gylling
Højbjergvej 4, Højbjerg, 3200 Helsinge
tildegylling@gmail.com

Til hvem det måtte være relevant

Denne indsigelse er en del af en længere indsigelse. En indsigelse med 3 emner. På informationsmødet den 3. juni, blev vi opfordret til at lave én indsigelse for hvert emne. Dette kan jeg ikke få hverken be- eller afkræftet på Region hovedstadens hjemmeside eller lign. steder. Derfor er denne indsigelse sendt både som et særskilt emne, og som en samlet indsigelse med 3 emner.

Indsigelse mod forslag til Råstofplan 2025, Ammendrup, Gribskov

24. juli 2025

Jeg ønsker hermed at gøre indsigelse mod udpegningen af graveområdet ved Højbjerg (Ammendrup) i Gribskov Kommune. Planen vil medføre omfattende og uoprettelige konsekvenser for både miljø, mennesker og lokalområde, og jeg skal derfor kraftigt opfordre til, at området omkring Højbjerg tages ud af råstofplanen.

Trussel mod biodiversitet. Spidssnudet frø og stor vandsalamander

Området omkring Højbjerg rummer en rig biologisk mangfoldighed. Det gælder både flora og fauna, som er afhængige af netop det sammenhængende, våde og fredelige naturområde, der nu trues.

Der er observationer af både spidssnudet frø og stor vandsalamander i området. Begge arter, der er beskyttede under EU's habitatdirektiv og kræver adgang til søer og fugtige områder for at overleve. Miljøvurderingsrapporten afviser ikke, at deres levevilkår vil blive påvirket, og det bør i sig selv føre til en revurdering af områdets egnethed til råstofudvinding.

Området omkring Højbjerg har en høj landskabelig værdi med åbne vidder, småsøer, levende hegn og et intakt kulturlandskab. Dette er ikke blot en æstetisk kvalitet, men også en væsentlig del af vores daglige liv og lokal identitet. En udgravning vil ændre dette landskab radikalt og uigenkaldeligt. Det vil ikke kunne genskabes, selv efter en evt. reetablering.

Når man tager hensyn til både naturbeskyttelse, landskab, mennesker og klima, er det helt uforståeligt, at man vil placere et råstofområde så tæt på beboelse og i så sårbart et miljø.

Venlig hilsen
Tilde Gylling
Højbjergvej 4, Højbjerg, 3200 Helsinge
tildegylling@gmail.com

Til hvem det måtte være relevant

Denne indsigelse er en del af en længere indsigelse. En indsigelse med 3 emner. På informationsmødet den 3. juni, blev vi opfordret til at lave én indsigelse for hvert emne. Dette kan jeg ikke få hverken be- eller afkræftet på Region hovedstadens hjemmeside eller lign. steder. Derfor er denne indsigelse sendt både som et særskilt emne, og som en samlet indsigelse med 3 emner.

Høringssvar fra familien Sloth på Hulekærgård, Hulekærsvej 2, Kyndby Mark, 3630 Jægerspris

Kære Region Hovedstaden/til jer som har ansvar for hvor grusgravene skal ligge

Vi bor på i et lille familiekollektiv på Kyndby Mark. Vi bor ude for enden af en lang grusvej og på vores vej hjem nyder vi vores smukke uberørte natur. Her er flora og fauna, og masser af biodiversitet. Her lever fredede og truede arter (se fx den danske rødliste). Fjorden åbenbarer sig for os, og her er fuldstændigt ro (undtagen når vinden blæser den "forkerte vej" og vi derved rammes af lyden fra den grusgrav, som allerede ligger i den lille nærliggende landsby, Kyndby.

Der er en natur herude, som vi bør værne om! Kom herud, gå en tur i området, så i kender til stedet, vi er ikke bare en prik på et kort. Og vi har taget vores tørn her i Hornsherred hvad grus og sandgravning angår.

Hvis der graves yderligere herude, så er vi nervøse for, at vores grundvand påvirkes. Herude må vi sørge for os selv, så vi har egen vandboring og eget nedsivningsanlæg ligesom mange af vores naboer. En eller flere nye grusgrave vil have utrolig stor påvirkning af områdes grundvand og derved vores drikkevand.

Da der for nogle år siden blev boret/grus undersøgelse i området, blev en lille sø, som ligger tæt på os helt tørlagt, så det kan/vil få store konsekvenser for alle os, som bor her omkring, hvis der udlægges endnu mere til gravning.

De som bor i landsbyen Kyndby har lidt nok og udfordres dagligt, når store grus biler kører igennem den lille bitte by med store gener til følge fra både larm, støv og grus på vejen, i deres haver og huse. Alt den trafik hører sig slet ikke til i et område med små landsbyveje. Og nu tales der om yderligere udbygning af eksisterende grusgrav, og udlægning af nye grusgrave, det er simpelthen ikke i orden.

Vores huse falder derved yderligere i værdi, eller endnu værre, kan måske slet ikke sælges.

Så vidt vi ved, så skal graveområder ligge mindst 300 m fra boligernes skel, og det ser vi ikke overholdt her i området, og slet ikke hvis der sker udvidelser eller udlæg af nye grusgrave.

Grusgrave som allerede er etableret, bør have en udløbsdato, så gener fra en grusgrav max bør vare i fx 5 år og derefter skal der ske en genetablering af området, på en nænsom måde.

Vi og vores naboer i området har en følelse af, at det er os i Hornsherred og området her omkring Kyndby, som hver gang taber i "grusgravsspillet". Vi har et meget stort ønske om, at man denne gang finder andre graveområder. Hvad med at flytte grusgravning ud i havet, det burde da være en god løsning, så længe man sørger for at der føres tilsyn og miljøkravene overholdes.

Ved etablering i bolignære områder er der mange tabere, det gælder både påvirkning af miljø, kulturarv, boligværdier og ødelæggelse af den smukke og truede natur, men så sandelig også den sundhedsmæssige risiko, som fx stress, larm og økonomiske udfordringer til følge.

Vær søde at se os som mere en bare en prik på et kort, kom ud og se selv, mærk selv – kør rundt i Hornsherred, kør rundt i Skjoldungernes land, kom til Kyndby - lav en grusgravstur og få selvsyn for, at vi har rigtigt mange grusgrave allerede, vi har taget vores tørn!

Med venlig hilsen

Tina Sloth og familien på Hulekærgård

Fremsender:
Sanne og Tommy Norup Benedictus

Nybøllevej 18, 2765 Smørum

Tlf.40533235 mail: Tommynorup@hotmail.com

Høringssvar til Råstofplan 2025 – Ledøje Vest

Til Region Hovedstaden

Vedrørende høringssvar til forslag til Råstofplan 2025 – Partshøring

Graveområde: Ledøje Vest

Vi skriver som direkte naboer til det foreslåede graveområde Ledøje Vest, og vi ønsker med dette høringssvar at gøre opmærksom på en række forhold, som efter vores opfattelse ikke er tilstrækkeligt belyst i det foreliggende materiale. Samtidig finder vi anledning til at påpege, at den forestående sammenlægning mellem Region Sjælland og Region Hovedstaden i 2027 bør føre til en mere moderne og menneskeligt hensynsfuld tilgang til råstofplanlægning og -indvinding.

1. Menneskelige konsekvenser og stavnsbinding

Som direkte naboer har vi i årevis levet med usikkerheden om en mulig råstofudvinding, og vi oplever allerede i dag betydelige begrænsninger i forhold til eksempelvis finansiering og salg af vores ejendom. Vores ejendom er belastet af en usikker fremtid, og vi er de facto stavnsbundne – til trods for, at vi har investeret hele vores livsopsparing i boligen.
Vi har nu kæmpet imod denne planlægning i over ni år. Det har haft alvorlige konsekvenser for vores trivsel, mentale helbred og dagligdag. Der bør i planlægningen tages større hensyn til de mennesker, som skal leve med konsekvenserne – både før, under og efter udvindingen.
Vi opfordrer kraftigt til, at færdiggørelsen af eksisterende og aktive grusgrave prioriteres, inden der åbnes nye områder, så belastningen for naboer ikke strækker sig over årtier.

2. Manglende hensyn til motorvejskorridoren (Frederikssundsvejens etape 3)

Det undrer os, at det nye forslag til Råstofplan 2025 ikke respekterer Vejdirektoratets anlægskorridor til Frederikssundsmotorvejens etape 3. I den tidligere plan (Råstofplan 2016/2020) fremgik det eksplicit, at graveområdet overlapper med Vejdirektoratets arealinteresser, og at råstofferne kun kunne indvindes i forbindelse med anlægsarbejdet. Denne klausul synes nu fjernet. Det forekommer uforståeligt, når man med planlægningen risikerer at forsinke et infrastrukturanlæg til milliarder og samtidig fordoble transportbehovet – først når grus graves og transporteres væk, og senere når der skal tilføres råmaterialer til anlægsarbejdet.

Vi efterlyser en forklaring på, hvorfor den tidligere klausul er udeladt og vil gerne se en konkret vurdering af, hvordan råstofindvindingen i dette område vil påvirke tidshorisont og økonomi for motorvejsprojektet.

3. Tung trafik og trafiksikkerhed

Af det nuværende høringsmateriale fremgår det ikke, hvordan trafikken fra graveområdet planlægges ledt væk. I tidligere høringsmateriale fremgik det, at al udkørsel skulle ske fra den nordlige ende af området med tilslutning til motorvej. Denne fornuftige foranstaltning synes nu fjernet.
Det bekymrer os dybt, da alternativerne er uholdbare. En trafikmængde på omkring 80.000 lastvognlæs – svarende til 160.000 kørsler over 10 år – vil, hvis det rammer Nybøllevej eller Ledøje By, have alvorlige konsekvenser. Vejene er smalle, uden cykel- eller gangstier, og børn står i vejkanten og venter på skolebus.
Vi frygter for vores børns og øvrige beboeres sikkerhed. Vi anmoder derfor om en klar be- eller afkræftelse af, om der fortsat planlægges nordlig udkørsel, og hvordan tung trafik konkret håndteres.

4. Risici for grundvand og private boringer

Som beboere i umiddelbar nærhed af det foreslåede udvindingsområde er vi stærkt bekymrede for konsekvenserne for både vores drikkevandsforsyning og grundvandskvalitet.

Vi gør specifikt indsigelse i henhold til råstoflovens § 6a, stk. 4, idet der ikke foreligger et dokumenteret behov for nye udlæg. Ifølge Region Hovedstadens egne oplysninger findes der allerede udlagte råstofgrave med en samlet restkapacitet på cirka 20 millioner m³ – svarende til omtrent 27 års forbrug. Det er således unødvendigt og uacceptabelt at inddrage nye, miljøfølsomme områder som Ledøje Vest.

Det foreslåede graveområde er beliggende i et sårbart grundvandsområde, hvor mange husstande – herunder vores egen – er afhængige af private vandboringer. I den forbindelse henviser vi til følgende relevante lovgivning:

• Vandforsyningslovens § 21: Råstofindvinding må ikke ske, hvis der er risiko for forurening af drikkevandet.
• Miljømålsloven §§ 3 og 5: Myndigheder har pligt til at beskytte og forbedre kvaliteten af vandressourcer samt sikre bæredygtig anvendelse.
• Råstoflovens § 5: Der skal ske en reel afvejning mellem samfundets behov og lokale interesser ved planlægning af råstofgrave.

Der foreligger en reel risiko for sænkning af grundvandsspejlet, som kan påvirke både vandkvaliteten og adgangen til vand i såvel private som offentlige boringer. Derudover er der risiko for pyritoxidation, hvilket kan medføre dannelse af svovlsyre og udvaskning af tungmetaller – som dokumenteret i forbindelse med tidligere graveaktiviteter i Danmark.

Andre risici omfatter:

• Spredning af pesticider og rester fra tidligere landbrugsdrift
• Forstyrrelse af naturlige beskyttelseslag over grundvandet (fx ler)

I henhold til Vandforsyningslovens § 21 må der ikke ske aktiviteter, som truer drikkevandsinteresser. Udpegningen af Ledøje Vest strider imod dette princip.

Vi er dybt bekymrede over, at Region Hovedstaden er villig til at acceptere denne risiko uden nogen form for garanti eller kompensationsordning. Det er hverken forsvarligt eller rimeligt.

Vi anmoder om:

- At Ledøje Vest fjernes fra råstofplanen.
- Indsigt i den risikovurdering, der skal udarbejdes for området.
- En bindende garanti for tilkobling til den kommunale vandforsyning uden økonomisk tab i tilfælde af forurening eller udtørring.

Dertil kommer den manglende forsikringsdækning: Vi har fået oplyst af vores forsikringsselskab, at skader fra råstofindvinding – som fx revner, sætningsskader eller vibrationer – ikke er dækket. Det overlader os til at føre privat retssag mod indvindere i tilfælde af skade, hvilket er urealistisk og stiller os ekstremt sårbart.

Der bør som minimum stilles krav om, at alle indvindere tegner forsikring, der dækker skader på nærliggende ejendomme. Regionen bør sikre, at naboer ikke efterlades uden retsbeskyttelse eller adgang til erstatning.

Afslutningsvis skal vi anmode Region Hovedstaden om at genoverveje udpegningen af Ledøje Vest. Der må planlægges med større respekt for de mennesker, som påvirkes direkte – og med langt stærkere hensyn til grundvand, natur og nærområde. Råstofplanlægning bør balancere samfundets behov med borgernes ret til tryghed og sundhed.

Høringssvar fra parter

1. **Martin Reinhardt Nielsen**

   Udvinding vs. forsyning Regionen ligger i det ny forslag til Råstofplanen 2016/2020 til grunde at Regionen skal planlægge at være selvforsynende med råstoffer med henvisning til Råstoflovens § 5a. Af Råstoflovens § 5a fremgår imidlertid at planen skal indeholde ”indvinding af og forsyning med råstoffer”, og skal omfatte en periode på mindst 12 år.” Specifikt angiver Råstoflovens §5a, stk. 1 ”Regionsrådet udarbejder en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udarbejdes på grundlag af kortlægningen og skal omfatte en periode på mindst 12 år”, Der er således ikke krav om at regionen skal udvinde råstoffer til eget forbrug inden for regionens areal og det er helt i tråd med råstofloven at inkludere ”forsyning med råstoffer" i regionens råstofplaner. Faktisk tillægges indvinding og forsyning lige stor vægt i formuleringen. Dette pointeres også i Miljø- og Fødevareministeriets svar til Regionen af 22/10-2018, hvor det bl.a. fremgår: ”Råstofloven og Naturstyrelsens vejledning (Administration af råstofloven) angiver ikke, at enhver region skal finde sit eget forbrug af råstoffer inden for regionens eget areal. Råstoflovens formål er at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomster på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af samfundsmæssige hensyn.” Yderligere pointere Miljø- og Fødevareministeriets svar at ”I vejledningen angives desuden, at det ikke altid vil være muligt at opnå en hensigtsmæssig forsyningsstruktur inden for den enkelte region...” Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg skriver ligeledes angående Miljø- og Fødevareministerens besvarelse af spørgsmål nr. 143 (MOF alm. Del - offentlig) stillet 30.10.18 efter ønske fra Nick Hækkerup (S) at: ”I forhold til inddragelse af råstoffer fra andre regioner, import eller indvinding fra søterritoriet skal det bemærkes, at uagtet at det ikke fremgår eksplicit af vejledningen, så bør der ske en koordinering mellem regionerne i forbindelse med planlægningen. Tilsvarende bør også statslige myndigheder inddrages i fornødent omfang, f.eks. i forhold til forventede behov for store mængder råstoffer. Det skal bemærkes, at hensynene i lovens § 3 ikke er afgrænset til alene at vedrøre hensyn i den eller de enkelte regioner, men derimod er et udtryk for, at der skal foretages en samlet samfundsmæssig vurdering”. I den forbindelse bør det bemærkes at Region Hovedstaden huser 1/3 af nationens befolkning, men kun udgøre 1/16 af det samlede areal. Ressourceforbruget følger i nogen grad befolkningstallet. Det betyder at regionen skal indvinde 7-8 gange så mange råstoffer pr. km2 som i resten af landet. Dertil kommer at store dele af regionen er så urbaniseret, at indvinding ikke er mulig uden alvorlige negative økonomiske konsekvenser for boligejere, der som i tilfældet B1 Ammendrup Udvidelsen er så uheldige at bo nær et interesseområde. I Region Hovedstadens nye foreslåede råstofplan 2016/2020 vil syv forholdsvis tætbefolkede

omegnskommuner herunder Gribskov Kommune, skule bære mere en 1/3 af landets råstofindvinding. Det er ikke i overensstemmelse med det lighedsprincip, der må ligge til grund for offentlig forvaltning. Det bør også bemærkes at forslaget til råstofplanen 2016/2020 betyder at Region Hovedstaden om 13 år har opbrugt samtlige relevante ressourcer i regionen og derfor ikke er i overensstemmelse med egen målsætning om bæredygtighed udnyttelse hvor der skrives at ”Danmark bør gøre en særlig indsats for at sikre ansvarligt forbrug og produktion i overensstemmelse med verdensmål 12 hvor det fremgår, at der inden 2030 skal opnås en bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse af naturressourcerne – herunder råstoffer. Udvindingen af grus, sand og ler”. Givet at råstofloven og dennes vejledning giver mulighed for forsyning uden fra regionen og opfordre til koordinering mellem regionerne, samt en national planlægning, burde regionen i råstofplanen 2016/2020 medregne råstoffer fra andre Regioner. Der er store forekomster af råstoffer bl.a. i Åbenrå og Thyborøn, der i dag sælges til Tyskland og England. i Sønderjylland findes råstoffer til 183 års forbrug, hvoraf betydelige mængder eksporteres med skib til England. Regionen burde indgå en aftale med disse regioner om forsyning af råstoffer til at erstatte udvinding i interesseområder i Region Hovedstaden hvoraf mange har § 3 hensyn, der gør udvinding urimelig. Transportomkostningerne ved udskibning til Køge, København eller åbne havnen i Frederiksværk bør vurderes. Og i den forbindelse bør tabt ejendomsværdi fysiske og psykiske helbredsmæssige konsekvenser for borgere bosiddende nær interesseområderne, samt tabt herlighedsværdi i forbindelse med anden arealudnyttelse, natur- og miljømæssige konsekvenser, arkæologiske og kulturhistoriske konsekvenser, og trafikale konsekvenser kvantificeres og sammenholdes med den øgede transportomkostning og afvejes jf. råstoflovens §3. Som et eksempel er der 40 huse i den samlede bebyggelse nærmest den i ny Råstof plan 2016/2020 foreslåede B1 Ammendrup Udvidelse. Hvis man antager en gennemsnitlig ejendomspris på disse hus på 4 millioner kroner så er markedsværdien af disse huse 160 millioner kroner. Hvis man yderligere antager et tab i ejendomsværdi på 25% pga. B1 Ammendrup Udvidelsen, hvilket er et meget konservativt estimat givet at ingen af disse hus i øjeblikket kan sælges, så repræsentere dette et tab på 40 millioner kroner, der påføres uheldige borgere i Højbjerg og Helsinge by. Det er klart at hvis andre påvirkede ejendomme i området blev inkluderet og alle de nævnte gener og parametre blev kvantificeret så vil denne skjulte omkostning langt overstige den transportomkostningsbesparelse, der forekommer ved at udvinde sand fra B1 Ammendrup Udvidelsen frem for at forsyne dette behov for sand fra andre regioner. Inklusion af andre interesseområder i Region Hovedstaden vil kun øge omfanget af disse skjulte omkostninger ved udvikling sammenholdt med transportomkostningerne ved

forsyning fra andre regioner. Som minimum har borgerne i disse områder krav på en uvildig omfattende cost-benefit undersøgelse af disse forhold. Endelige henvises der til Miljø og Fødevareklage nævnets afgørelse af December 2023 – ”OPHÆVELSE OG HJEMVISNING i sag om vedtagelse af Råstofplan 2016/2020 for Region Hovedstaden – hvorved Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede Region Hovedstadens afgørelse af 12. oktober 2021 om endelig vedtagelse af Råstofplan 2016/2020 med tilhørende afgørelse om miljøvurdering og hjemviste sagen til fornyet behandling. En af hovedårsagerne til afgørelsen var at Regionen har været i en retsvildfarelse omkring krav om selvforsyning. Det anbefales derfor at Regionen udtager B1 Ammendrup Udvidelsen, så vel som alle andre bynære interesseområder af råstofplanen 2016/2020 under henvisning til råstoflovens §3. Og at regionen i stedet benytter råstofloven og dennes vejlednings mulighed for forsyning fra andre regioner og at dette koordineres på national plan. På den måde kan man på tværs af regionerne udnytte de danske råstoffer fremfor, at region Hovedstaden ødelægger sin sparsomme natur og skaber store negative konsekvenser for folk i landområderne. MVH. Martin Reinhardt Nielsen

2. **Energinet Eltransmission**

Energinet Eltransmission har modtaget Region Hovedstads høring af berørte myndigheder og interessenter for forslag til Råstofplan 2025 samt af miljørapport. Energinet Eltransmission A/S ejer, driver og bygger eltransmissionsnettet >100 kV for at indpasse mere vedvarende energi og opretholde forsyningssikkerheden i Danmark og for at sikre forbindelserne til vores nabolande. Energinet Eltransmission A/S (herefter Eltransmission) er et datterselskab i Energinet, som er en selvstændig offentlig virksomhed i Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet. Eltransmissionsanlæg udgør rygraden for elforsyningen i Danmark, hvorfor det er altafgørende for forsyningssikkerheden, at tilstedeværelsen af eltransmissionsanlæggene – både kabelanlæg og luftledningsanlæg – til enhver tid skal respekteres, således jordstabiliteten omkring anlæggene og adgangen til anlæggene ikke kompromitteres. Nærværende høringssvar omhandler udelukkende eltransmissionsnettet. Vi har overordnet gennemgået forslag til råstofplan 2025, og vi kan konstatere, at der er følgende grave- og interesseområder (Stærkende, Kvistgård Udvidelse, D6 Kyndby, Krogstrup), hvor der indenfor graveområderne forefindes eksisterende eltransmissionsanlæg. Vi foreslår derfor, at det bør fremgå af de relevante afsnit i råstofplanen og tilhørende kortbilag, at der er eltransmissionsanlæg indenfor nogle af de områder, som råstofplanen omfatter, således der allerede i forbindelse med planlægningen af råstofindvinding er fokus på, at tilstedeværelsen af eltransmissionsanlæggene skal respekteres.Vi kan fremsende GIS-filer, som foruden centerlinjen også viser yderste leder på luftledningsanlæg, afgrænsning af servitutareal for både jordkabelanlæg og luftledningsanlæg samt de tilhørende respektafstandene. Vores eltransmissionsanlæg er generelt sikret ved uopsigelige tinglyste rådighedsservitutter, hvilket betyder, at der skal indhentes en dispensation, hvis der skal ske gravearbejder med tilhørende terrænændringer/tilstandsændringer mv. i forbindelse med indvinding af råstoffer indenfor servitutarealerne. En konkret dispensationsansøgning skal sendes til følgende mailadresse: 3.parter@energinet.dk således vi konkret kan vurdere, om der er grundlag for, at der kan udstedes en dispensation. Servitutarealerne administreres restriktivt, hvormed dispensation ikke automatisk kan forventes meddelt. Der udstedes alene en dispensation, hvis vi vurderer, at person-, anlægs- og forsyningssikkerheden ikke komprimeres. Vi anmoder derfor om, at det nævnes i de enkelte råstoftilladelser, som udstedes, at der skal søge om dispensation, såfremt der skal graves og indvindes indenfor servitutarealerne. Udover ansøgning om dispensation skal der også indhentes arbejdsinstruktioner, idet der omkring luftlednings- og jordkabelanlæg er der fastlagt en respektafstand, for at give betryggende sikkerhed ved arbejde i nærheden af elforsyningsanlæg eller ved uheld og ulykker. Indenfor

respektafstanden, er der restriktioner efter ”Bekendtgørelse om sikkerhed for udførelse af ikke-elektrisk arbejde i nærheden af elektriske anlæg” BEK nr. 1112 af den 18/08/2016. Der skal derfor indhentes en arbejdsinstruktion, når der arbejdes i en højde over 3 m fra eksisterende terræn inden for en afstand på 15 m fra yderste fase for luftledningen og 1 m fra kabler. Det betyder, at den enkelte entreprenør, som arbejder i nærheden af vores eltransmissionsanlæg dels skal søge arbejdsinstruktion hos Eltransmission på mail; arbejde-naer-el@energinet.dk og dels returnere arbejdsinstruktionen i underskrevet stand inden arbejdet påbegyndes.I forhold til etablering af nye kabelanlæg og luftledningsanlæg henviser vi til kørende dialog mellem vores Miljø og Rettighedsafdeling og jer vedrørende etablering af nye kabeltracéer og udlægning af nye grave og interesseområder. Eventuelle spørgsmål kan rettes til undertegnede for så vidt angår de eksisterende eltransmissionsanlæg.

3. **Øivind Kaas-Larsen**
   Går absolut ind for regionens planer om udvidelsen

4. **Søren Dam**

   Jeg ønsker hermed at gøre indsigelse mod den foreslåede råstofindvinding ved Kyndby,hvor det planlægges at grave helt tæt på den samlede landsbybebyggelse i Kyndby Huse.Helt tæt på landsbyen – uden fortilfælde i Danmark Det er min klare opfattelse, at det er uden fortilfælde i nyere dansk praksis, at man tillade rråstofgravning så tæt på et samlet landsbysamfund. Selv i tilfælde med enkeltliggende ejendomme i landzone holdes der typisk 300 - 500 meters afstand. Hvor landsbyer er berørt, ses der typisk minimumsafstande på 400–500 meter, ofte kombineret med afværgetiltag som støjvolde og løbende miljømålinger. At der nu planlægges råstofindvinding så tæt på Kyndby Huses boliger, overskrider ikkeblot tidligere praksis – det skaber også en uacceptabel risiko for sundhed, trivsel ognabogener. Eksisterende gener og erfaringerDer findes allerede i dag en grusgrav ca. 300 meter øst for Kyndby Huse, som borgerne iforvejen oplever gener fra – herunder støv, støj og vibrationer, især ved østenvind og i tørreperioder. Disse gener har hidtil været nogenlunde til at leve med, netop fordi afstanden hargivet en vis beskyttelse. Tankevækkende nok er, så vidt vides, den eneste anden grusgrav i Danmark, der ligger så tæt på en landsby af tilsvarende størrelse som Kyndby Huse, placeret i Landerslev – en anden landsby i samme kommune (Frederikssund). Her driver Tulstrup Sten & Grus (TSG)en grusgrav ca. 200 meter syd for beboelsen. I Landerslev har beboerne i årevis været plaget af støv og larm, som har begrænset brugen af haver, terrasser og udeliv – og som mærkbart har forringet deres livskvalitet.Dertil kommer, at virksomheden i Landerslev både har gravet uden for det tilladte område og overskredet de fastsatte rammer for indvinding. Dette er veldokumenteret og har skabt lokal vrede og frustration. Erfaringerne viser, at lovbrud kun i begrænset omfang – eller meget langsomt – bliver sanktioneret af myndighederne, hvilket rejser berettiget bekymring for, om en ny og endnu tættere grusgrav ved Kyndby Huse overhovedet vil blivetilstrækkeligt overvåget og reguleret. (1)Planen lægger op til en IN/OUT-udvinding på blot to år i Kyndby Huse nærområde. Det virker urealistisk at etablere støjvolde og gennemføre gravningen på så kort tid, hvilket skaber risiko for lovbrud og dispensation. Kyndby Huse som bevaringsværdig landsby Kyndby Huse er officielt udpeget som en bevaringsværdig landsby. Det indebærer, at landsbyens særlige kulturhistoriske og arkitektoniske kvaliteter skal bevares og beskyttes. Råstofindvinding, i så kort afstand,vil medføre markante forstyrrelser i form af støj, støv, tung trafik og ændringer i landskabet, der truer disse værdier og underminerer det grundlag, som bevaringsstatussen bygger på. (2)Dokumenteret sundhedsrisiko Langtidseksponering for støv og støj er forbundet med øget risiko for astma, KOL,søvnforstyrrelser og stress – især hos børn, ældre og andre sårbare grupper. Natur og

miljø Den øgede tunge trafik vil medføre betydelige gener, især for Kyndby, da det er den enesteadgangsvej til det planlagte graveområde. Det vil samtidig gøre området ubeboeligt for deteksisterende dyreliv omkring landsbyen. Det planlagte projekt ligger i nærheden af et udpeget Natura 2000-område, som erunderlagt særlige beskyttelsesregler i henhold til EU's habitat- ogfuglebeskyttelsesdirektiver. Natura 2000-områder har til formål at sikre og bevarelevesteder for truede dyre- og plantearter samt særlige naturtyper.Med udpegningen følger en juridisk forpligtelse til at bevare eller forbedre naturens tilstandog sikre, at arter og naturtyper opretholder en gunstig bevaringsstatus. I området findes flere naturlige kilder og kildevæld, hvis eksistens afhænger af et stabilt og uforstyrretgrundvandsspejl. Råstofindvinding så tæt på kan medføre sænkning eller forskydning afgrundvandet, hvilket kan forårsage uoprettelig skade på disse kildebiotoper og de arter, derer afhængige af dem.(3)Ejendomsværdi og livskvalitetTilladelse til en så tæt grusgrav vil betyde et markant fald i ejendomsværdierne i Kyndby Huse. Min bolig vil ipraksis blive nærmest usælgelig – en økonomisk katastrofe med tab af min opsparing og livsgrundlag.¨KonklusionJeg skal derfor kraftigt opfordre til, at råstofindvinding tættere på Kyndby Huse end dennuværende grusgrav forkastes:- Støv- og støjgener kan give helbredsmæssige konsekvenser for beboerne i Kyndby Huse.- Erfaringerne fra både lokalområdet og Landerslev viser, at gener allerede ved 200 metersafstand kan være markante – og at tilsynet med grusgravsdrift desværre ikke altid fungererbetryggende.- Der skal tages konkret hensyn til Kyndby Huses status som bevaringsværdig landsby. Enså tæt grusgrav vil være i direkte konflikt med hensynet til at bevare landskabets oglandsbyens kulturhistoriske værdier.- De økonomiske konsekvenser er fuldstændig katastrofale for mig som beboer, og mange andrei min by.- Den miljømæssige forpligtelse over for Natura 2000-området skal overholdes. Der skalsom minimum foretages en lovpligtig konsekvensvurdering, før nye aktiviteter elleranlægsarbejder i eller tæt ved et Natura 2000-område iværksættes – for at vurdere, omprojektet kan skade udpegningsgrundlaget.Det vil være uden fagligt, miljømæssigt, sundhedsmæssigt og forvaltningsmæssigt grundlagat tillade råstofindvinding så tæt på en samlet landsby og et sårbart naturhabitat. En sådantilladelse vil ikke blot øge generne markant – den vil også kunne medføre varige skader påunik natur og nærmiljø.Med venlig hilsenSøren DamJungehøj 78, Kyndby Huse4. juni 2025Henvisninger1. Overskridelser af råstoftilladelser ved Landerslev – Building Supply:https://www.buildingsupply.dk/article/view/672345/grusgravsfirma_belonnet_trods_overskridelser_af_tilladelse#:~:text=Derfor%20har%20det%20skabt%20vrede,omkring%20200%20meter%20fra%20landsbyen2. Lokalplan for Kyndby Huse - Plandatahttps://dokument.plandata.dk/20_1114946_APPROVED_1262608569505.pdf3.

Natura 2000 og konsekvensvurderinger – Miljøstyrelsen:https://mst.dk/media/kqyb2h5i/habitatvejledningen.pdf

5. **Rasmus Kristensen**

   Rasmus Peter KristensenHørsholmvej 73050 HumlebækMobil: 71 71 71 88Email: rasmuspeterk@gmail.com Til:Region HovedstadenEnhed for Miljø – RåstofteamKongens Vænge 23400 Hillerød og Fredensborg KommunePlan- og MiljøafdelingenEgevangen 3B2980 Kokkedal Angående: Indsigelse – Graveområde "Holtegård" i forslag til Råstofplan 2025 (sagsnr. 25038540) Undertegnede, Rasmus Peter Kristensen, bosat på Hørsholmvej 7, 3050 Humlebæk, indsender hermed et formelt høringssvar med indsigelse mod forslaget om udlægning af området "Holtegård" (Fredensborg Kommune) som graveområde i Region Hovedstadens Råstofplan 2025. Jeg anmoder udtrykkeligt om, at dette foreslåede graveområde afvises fuldstændigt – uden nogen form for alternativ kompensation eller afbødning – idet etablering af en grusgrav på dette sted vil påføre mig (og øvrige naboer) uacceptable gener og tab. Nedenfor fremhæves de væsentligste konsekvenser ved planforslaget, baseret på veldokumenteret viden og gældende retlige principper.1. Fysiske sundhedsrisici (støv og luftforurening)Driften af en grusgrav medfører betydelig støvbelastning, herunder fine partikler (PM2,5) og respirabelt kvartsstøv. Disse luftforureninger udgør en direkte sundhedsrisiko for omkringboende. Verdenssundhedsorganisationen (WHO) har fastslået, at selv lave koncentrationer af fine partikler kan påvirke helbredet negativt; WHO's seneste luftkvalitetsretningslinjer anbefaler maksimalt 5 µg/m³ i årlig PM2,5-koncentration, da skadelige effekter observeres over dette niveaussph-journal.org. En grusgrav vil uvægerligt genere støv og PM2,5 fra knusning, sortering, transport m.v., hvilket kan forværre den lokale luftkvalitet markant. Særligt bekymrende er forekomsten af krystallinsk silica (kvarts) i grusmateriale – dette støv kan spredes i luften og inhaleres. Det Internationale Kræftforskningsagentur (IARC under WHO) klassificerer respirabel krystallinsk silica som Group 1-carcinogen, dvs. et stof der bevisligt forårsager kræft hos menneskerstopcarcinogensatwork.eu. Længerevarende indånding af kvartsstøv kan føre til silikose (støvlunge) og øger risikoen for lungekræft samt andre alvorlige lungesygdomme. Det skal understreges, at naboer til en råstofgrav vil være eksponeret for disse sundhedsskadelige partikler uden de beskyttelsesforanstaltninger, som ansatte anvender på arbejdspladsen. Foruden støv vil dieseludstødning og støj fra tunge maskiner og lastbiltransport belaste nærområdet. Dieselpartikler (også i PM2,5-fraktionen) bidrager til øget risiko for hjerte-kar-sygdomme og luftvejslidelser. Støvnedfald kan desuden forårsage øjenirritation, gener for allergikere og tilsmudsning af boliger. Samlet set vil etablering af grusgraven udsætte mig og min familie for en væsentlig forringelse af det lokale miljø og vores fysiske sundhed, hvilket strider imod princippet om et sundt opholdsmiljø i egen bolig.2. Psykisk belastning og nedsat livskvalitetDe planlagte

råstofaktiviteter vil ligeledes have alvorlige konsekvenser for den psykiske trivsel for os beboere i området. Vedvarende støjkilder (gravemaskiner, sorterværk, lastbiler m.v.) kan forventes at pågå mange timer om dagen på hverdage og evt. lørdage. WHO betragter miljøstøj som en undervurderet trussel mod folkesundheden, der kan medføre både kort- og langsigtede helbredsproblemer – eksempelvis søvnforstyrrelser, stressrelaterede hjerte-kar-reaktioner, koncentrationsbesvær og generelt forringet livskvalitetwho.int. Selv moderate støjniveauer om natten kan ødelægge søvnkvaliteten; WHO's nattero-anbefaling er max 40 dB(A) udendørs ved boliger om nattenwho.int, hvilket næppe kan overholdes med en grusgrav i drift tæt ved. Forskning dokumenterer en klar sammenhæng mellem kronisk støjeksponering og øget stress, angst og irritation hos beboere. Søvnunderskud pga. natlig støj eller tidlige morgenaktiviteter i grusgraven vil kunne føre til træthed, kognitivt underskud, nedstemthed og i værste fald depression. En større dansk undersøgelse bekræfter, at søvnforstyrrelser er en af de alvorligste følger af trafikstøj, hvilket medfører træthed, humørpåvirkning og nedsat præstationsevne i dagligdagenrucforsk.ruc.dk. Lignende må kunne forventes af støjen fra råstofgravning. Dertil kommer den psykiske belastning ved konstant at bekymre sig om støv på ens ejendom, om børnenes helbred, om hvorvidt nye sprængninger eller vibrationer vil skade huset osv. Denne kroniske utryghed og stress vil reducere vores livskvalitet betragteligt. Det bør i den forbindelse bemærkes, at naboer til råstofgrave allerede i dag regnes for en udsat gruppe i samfundet – myndighederne anerkender, at de oplever betydelige gener fra støj, støv og rystelserregioner.dk. At påtvinge borgere en sådan psykisk belastning i eget hjem er uforeneligt med hensynet til beboernes velfærd og sundhed.3. Økonomiske konsekvenser (værditab m.v.)En grusgrav i Holtegård-området vil have direkte negative økonomiske konsekvenser for mig som boligejer. Det mest umiddelbare er et forventet væsentligt værditab på ejendommen. Allerede frygten for en kommende grusgrav kan gøre huset sværere at sælge; bliver graveområdet en realitet, vil potentielle købere afskrækkes af udsigten til mange års støj og støvgener. Som Danske Regioner selv udtalte: "At være nabo til en grusgrav kan indebære gener som støj, støv og rystelser. Det kan betyde, at ens hus mister værdi og bliver sværere at sælge."regioner.dk. Det er ikke usædvanligt, at boligpriser tæt på råstofgrave falder markant (et skøn på 20-30% værditab er ofte nævnt i litteraturen, afhængigt af afstand og afbødende foranstaltninger). For mig personligt vil et sådant værditab være økonomisk ødelæggende, da min opsparing i boligen udhules uden kompensation. Hertil kommer andre afledte udgifter: Øget slitage på huset (f.eks. behov for hyppigere rengøring og vedligehold pga. støv, evt. investering i luftfiltre eller støjisolerende foranstaltninger), samt mulige sundhedsudgifter hvis familiemedlemmer bliver syge af

støvgener eller stress. Endvidere mister min ejendom reelt noget af sin funktionelle brugsværdi – fx vil udearealer og terrasse i perioder ikke kunne anvendes normalt pga. støv og støj. Dette repræsenterer et ikke-økonomisk tab af livskvalitet, som dog også har økonomisk relevans (idet brugsnytten af ens ejendom forringes betydeligt). Alle disse økonomiske tab rammer mig som privat borger, mens gevinsten ved råstofindvinding tilfalder en virksomhed og samfundet bredt. Denne skæve byrdefordeling – uden nogen lovpligtig erstatningsordning i dag – rejser et principielt spørgsmål om rimelighed og lovlighed (jfr. afsnit 5 nedenfor vedr. Grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed).4. Miljø- og naturmæssige følger (grundvand, habitat, mm.)Projektet vil også have skadelige effekter på miljøet og naturen i området, hvilket indirekte påvirker os naboer. Først og fremmest er der en risiko for grundvandsforurening. Grusaflejringer dækker ofte grundvandsmagasiner; hvis der graves dybt (ofte ned til 1-2 meter over højeste grundvandsspejl), reduceres jordlagets naturlige beskyttelse af grundvandet. Spild af olie eller brændstof fra maskiner, eller udvaskning af andre stoffer, kan forurene grundvandet. Konsekvensen kan være ødelæggelse af lokale drikkevandsinteresser – en irreversibel miljøskade. Det er værd at bemærke, at Miljøbeskyttelsesloven forpligter myndigheder og virksomheder til at anvende bedste tilgængelige teknik og forureningsbegrænsende foranstaltninger netop for at beskytte omgivelserne og forebygge forureningdanskelove.dk. På trods af dette vil en grusgrav uundgåeligt udgøre en trussel mod det omgivende miljø, herunder risiko for påvirkning af grundvandskvaliteten, som ikke fuldt ud kan elimineres gennem teknik eller tilsyn. Derudover medfører råstofgravning en total ødelæggelse af det lokale habitat på det berørte areal. Hvor der i dag måtte være dyrkningsarealer, træer, småbiotoper eller levesteder for fauna, vil der fremover være en bar grusflade. Biodiversiteten i området vil lide et tab – både direkte ved fjernelse af flora/fauna og indirekte ved støj og aktivitet, der fortrænger dyr i en bredere zone. Planlovens formålsbestemmelse understreger, at planlægning skal værne om naturen og miljøet og understøtte biodiversiteten, ligesom at forurening af luft, vand og jord samt støjulemper skal forebyggesdanskelove.dkdanskelove.dk. At etablere en råstofgrav her strider mod disse hensyn, idet det vil medføre støj og støv (luftforurening) samt potentielt påvirke jord og vand, og det vil bestemt ikke fremme biodiversiteten – snarere tværtimod. Endelig vil området ved Holtegård miste sin rekreative og landskabelige værdi. I stedet for et grønt landbrugs-/naturpræget område får naboerne udsigt til en industriel aktivitet med store terrænændringer. Dette landskabstab har betydning for lokalbefolkningens trivsel og lokalmiljøets attraktivitet som helhed.5. Juridisk vurderingDet aktuelle forslag vækker en række juridiske betænkeligheder. For det første synes det på kant med Planlovens

overordnede principper. Planloven § 1 fastslår bl.a., at planlægningen skal ske på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskers livsvilkår, og at der skal forebygges forurening og støjulemper samt værnes om naturendanskelove.dkdanskelove.dk. At gennemføre en plan som påfører naboer dokumenterede sundhedsrisici, støjulemper og miljøskader, vil næppe være i overensstemmelse med dette formål. For det andet aktualiseres Grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed. Grundloven beskytter borgerne mod at få påført indgreb i ejendomsretten uden tvingende almen interesse og uden fuld erstatningdanskelove.dk. I nærværende sag vil min ejendom ganske vist ikke blive formelt eksproprieret; men den faktiske virkning af grusgravsetableringen vil være, at en væsentlig del af ejendommens værdi og brugsværdi afstår til almenvellets formål (råstofudvinding) – endda uden nogen erstatningsordning. Dette nærmer sig en de facto ekspropriation eller i hvert fald et så betydeligt indgreb i min ejendom, at det rejser alvorlige spørgsmål ifølge Grundlovens ånd og praksis. Jeg skal gøre opmærksom på, at der for naboejendomme til vindmøller og visse andre anlæg findes lovhjemlede kompensationsordninger; en tilsvarende ordning findes ikke for grusgrave (hvilket selv Danske Regioner har påpeget burde ændresregioner.dkregioner.dk). Uden en sådan ordning vil det planlagte graveområde efterlade os naboer retsløse med hensyn til vores økonomiske tab – en situation, som må undgås af hensyn til grundlovssikrede rettigheder. For det tredje skal enhver konkret råstofindvinding underkastes en miljøvurdering (VVM) inden tilladelse. Ifølge Miljøvurderingsloven skal en miljøkonsekvensrapport for et projekt bl.a. beskrive påvirkninger af “befolkningen og menneskers sundhed” samt “den biologiske mangfoldighed”elov.dk. Der skal også redegøres for rimelige alternativer til projektet og begrundelsen for evt. at vælge et miljøbelastende alternativelov.dk. I denne sag forekommer et nul-alternativ (ingen grusgrav i Holtegård) at være den eneste forsvarlige løsning set i lyset af de betydelige skadevirkninger beskrevet ovenfor. En beslutning om at fastholde graveområdet vil derfor skulle begrundes tungt i en VVM-proces, og det vil være vanskeligt at se, hvordan man lovligt kan meddele en tilladelse, der ikke strider mod de nævnte hensyn i miljølovgivningen. Endvidere skal myndighederne administrere efter Miljøbeskyttelseslovens principper, herunder at anvende bedste tilgængelige teknik og forebyggelse, under særlig vægt på de omgivende forhold og forureningens virkninger herpådanskelove.dkdanskelove.dk. At udpege Holtegård som graveområde trods de betydelige miljø- og nabo-gener vil næppe være i tråd med lovens intention om forebyggelse frem for afhjælpning. Konklusion og anmodning: På baggrund af ovenstående finder jeg, at etablering af en grusgrav ved Holtegård vil være uforsvarlig og ulovhjemlet i forhold til beskyttelsen af borgernes sundhed, ejendom og miljø. Jeg skal derfor

indtrængende opfordre Region Hovedstaden til helt at fjerne graveområde “Holtegård” fra Råstofplan 2025. Forslaget bør afvises endeligt – uden nogen kompensatoriske tiltag kan projektet gøres acceptabelt, da selve påvirkningernes karakter er uforenelig med naboernes grundlæggende rettigheder og hensynet til natur og miljø. Jeg henstiller til, at man i stedet dækker råstofbehovet gennem alternativer (fx indvinding i mindre følsomme områder eller øget genanvendelse, jf. planens mål om bæredygtighed), så nuværende og fremtidige borgere skånes for de beskrevne følger. Denne indsigelse fremsættes inden for den offentliggjorte høringsfrist (31. juli 2025) og bedes behandlet behørigt af Regionsrådet samt tilgå Fredensborg Kommune som part i planprocessen. På forhånd tak for vurderingen af mine synspunkter. Jeg står til rådighed for eventuelle spørgsmål eller uddybninger af de anførte forhold. Med venlig hilsen Rasmus Peter Kristensen Hørsholmvej 73050 Humlebækjuli 2025

6. **Onsved Bylaug**

Høringssvar ang. Region Hovedstadens Råstofplan 2025. Omhandler områderne Onsved og Krogstrup i Frederikssund Kommune. I januar 2011 ankom første melding om en råstofgrav tæt op af vores ellers så hyggelige landsby med 25 husstande. Her er bla 3 dagplejere, en butik, 17 børn, 9 hjemmegående/pensionister og ikke mindst et traktor/maskinværksted i første parket til et støv- og støjhelvede, såfremt planerne gennemføres! Derudover bor her flere som skal sove om dagen grundet natarbejde. Hvor længe må områder være i spil? Det er virkelig opslidende og stressende, at have det hængende i baghovedet hele tiden! Onsved Bylaug har tidligere indsendt dokumentation på forkerte ressource-udregninger fra jeres side. I har direkte undladt, at medregne silt, faktisk fortalt os, at der INGEN silt er på stykkerne! Men ud fra jeres egne kortlægningsundersøgelser, viser det sig at der er mere silt end grus! Grus-procenten er helt nede på henholdsvis 6 og 10 % og silt-procenten henholdsvis 31 og 60 %!At undlade, at medregne silten, har stor betydning i det samlede store regnestykke over alle udlagte råstofområder og har i meget høj grad betydning for landsbyen Onsveds ve og vel!Onsved ligger øst for og i niveau med graveområderne, hvilket betyder, at sundhedsfarligt støv blæses direkte ind over byen. Vinden i Danmark kommer fortrinsvis fra vest og nordvest, så at undlade at oplyse det store siltindhold er ikke i orden! Respirabelt støv går i lungerne og er kræftfremkaldende!Vi foreslår derfor, at graveområderne tages helt ud af den samlede plan, som minimum stykket på matr.nr 5n, som ligger klods op af Onsved by; også ud fra at Råstoflovens §3 siger, at der skal lægges vægt på ressourcernes omfang og kvalitet!Fx ligger der x antal m3 under et 30 meter tykt lag fint sand/silt! Tidligere indsendte klager omhandler også den dengang nyligt tilføjede retningslinje nr. 10!Vores forventninger hertil er, at der skal være minimum 500-1000 m til private skel..Gerne endnu længere! Gravestykkerne i Råstofplanerne er kommet alt, alt for tæt på befolkningen. Ifølge Lokalplan 29 for vores område, skal fx en Betonvarefabrik have mindst 150-300 meter til naboer! Endnu en god grund til helt at udtage matr.nr 5n af den samlede plan, da stykket mellem Onsved by og Skibbyvej er omkring 500 m bredt. Har der på noget tidspunkt været inspektion på området, eller foregår disse udpegninger på et landkort? Onsved Bylaug vil meget gerne invitere på en rundvisning!Tillige er stykket stik vest for Onsved OSD område. Fjernes ler og grus, så fjernes det filter, som beskytter grundvandet!! Der vil være stor risiko for forurening af grundvand ved udgravning under grundvandsspejlet. Overfladevand, lastbilkørsel, måske ovenikøbet opbevaring af brændstof er store risikofaktorer! En virkelig god grund til, at der absolut ingen biaktiviteter skal være i et sådan område! Hverken stenknusning eller tilførsel af andre råstoffer til blanding! Derfor har vi ærlig talt svært ved,

at overskue konsekvenserne af, at der for at skåne grundvandet, i eet skrift gives “tilladelse” til at udgrave 125.000 m3 årligt under grundvandsspejlet; og i det næste skrives 500.000 m3 årligt? Er der udført nye Miljøvurderinger, som ikke er udsendt? Ang kørsel, som i værste fald vil se sådan ud - hvor *een lastbil belaster 20.000 biler!Fra Onsved til fx Sjællandsbroen via Fr.sundsmotorvejen er der 60 km.*Een lastbil kan i snit laste 18m3. Een lastbil kører ca 2,5 km/l diesel.Ved 125.000 m3 og hvis der køres ca 260 dage om året vil det være ca 27 kørsler dagligt x 2 = 54 kørsler.Ved 500.000 m3 vil det være ca 210 kørsler dagligt = 54.600 kørsler årligt!210 kørsler x 60 km = omkring 10.000 L diesel! Hver dag!54.600 kørsler årligt vil derfor svare til over 1 million biler fra Hornsherred til Kbh!*Tallene er taget fra Råstofplan 2008 for Region Sjælland side 10 - så hvor mange m3 hver vogn kan laste og hvor meget diesel vognene bruger pt vides ikke! Men HVOR tænkes til- og frakørsel egentlig anlagt? Det må absolut være direkte til og fra Skibbyvej i den sydlige ende af området væk fra rundkørslen! Tidligere var der tale om til- og frakørsel på Skibbyvej i den nordlige ende, men denne vej er nu afskåret af Fjordlandsvej, som er en motortrafikvej! I tilfælde af, at noget af området alligevel udlægges og indvindingstilladelse skal forhandles, forventer vi i Onsved Bylaug, at blive indkaldt til at deltage! Tidligere har det vist sig, at Region H ikke har medregnet materialer hentet i andre regioner i regnestykket. I Region Sjællands arealreservationer indgår materialer til Region H, hvilket betyder, at der reserveres dobbelt. Dokumentation på dette er tidligere indsendt!Er det forøvrigt rigtigt, at råstoffer fra Region Syddanmark eksporteres til Tyskland, fordi det økonomisk er en fordel? I forhold til mit regnestykke ang. dieselforbrug, kunne det lyde som en god ide, at sejle råstoffer fra Region Syddanmark til Region Hovedstaden. Især til Københavnsområdet.

Med venlig hilsen Onsved Bylaug.V. Formand Mie Hansen. Elmegårdsvej 2. 4050 Skibby.

7. **Lene Margrete Moesby**

   Hverken afsnittene for Materielle goder, Befolkningen eller Vand gennemgår i miljøvurderingen hvordan graveaktivitet så tæt på kampestensfundamenter (som næsten hele Højberg by består af) ifølge materiale råstofadministrationen fik sidst fra Slots og Kulturstyrelsen er direkte årsag til sætningsskader inkl. af sværhedsgrader der leder til sammenstyrtning. Både på grund af tungt maskineri der over lange perioder arbejder tæt på husene, men også pga. den permanente forandring i det omkringliggende jord grundlag og grundvands forløb. Hvad gør vi som naboer til en grusgrav når planen tillader aktiv udgravning så tæt på fundamenterne at vores huse og udhuse skades eller styrter sammen? Hvem betaler regningen? Hvem redder livene på familierne der bliver fanget under tag og mursten? De arealer som er udtagne i den nuværende plan op til Højberg by giver ikke de anbefalede sikkerhedsafstande til at afværge de her konsekvenser, hensigtserklæringen om at gravetilladelsen dikterer at de nærmeste 100 m graves ud hurtigt er jo ikke nok. Planen sætter den første grænse til at sikre ordentlig afstand, men den tillader at grave helt op i skel. I må revurdere og som minimum trække linjen tilbage så der er ordentlig sikkerhedsafstand allerede i planen, og så kan tilladelsen lave yderligere afstand for at gøre plads inden for planens område til støjvolde etc. Jeg forstår fra jeres rapport og informationsmøde at vores lille beboerantal er ligegyldige i regnskabet for det kollektive samfunds bedste. I er meget tydelige om at vi kan undværes når vi gøres syge og invalide pga. støj, støv og stress af at være naboer (uden overhovedet at skulle tage stilling til hvad det så koster statskassen i andre budgetter). Hvorhenne er betragtningen i værdien af vores huse som i denne plan også sagtens kan ofres og udsættes for sammenstyrtningsfare? Hvis der laves et faktisk komplet §3 vurdering er de akkumulerede effekter så stadig til samme udfald? Hvordan kan der træffes ordentlig beslutning på fordrejet data grundlag? Tidligere råstofplaner har på det samme område som den der fremvises nu konkluderet anderledes og netop taget de her områder ud helt op til byen. Retsfølelsen er voldsomt udfordret når der ageres politisk på en måde hvor vi ikke alene stavnsbindes fordi husene er usælgelige, men også efterlades med regningen på at udbedre vores huse fra at falde sammen og skal være heldige for selv at passe på eget liv og lemmer når ødelæggelsen så tæt på beboelse er til det fælles bedste uafhængig af de bygninger det ryger med i faldet.

Regionen påtænker at bortgrave Bavnehøj som er en historisk signalhøj og fremgår på virkelig mange Danmarkskort, egnskort og lign. Regionen har a uransalige grunde slettet i denne plan at gruset i alle tidligere planer og gravetilladelser har identificeret til at være af så ringe kvalitet at det ikke er interessant at gravevæk hvis det skulle have været en grusgrav for sig selv på marken hvor højen ligger og nu kun er relevant ved atovertræde gældende lovgivning der freder jorddiget der går igennem.Jeg undrer mig i et retssamfund som vores Danske er, hvordan Regionen mener det er heltacceptabelt nu at gruset pludselig er godt nok og værd at ofre et fredet dige for.Regionen informerer på borgermøde at den eksisterende grusgrav og udvinders forseelserikke må bruges som argument imod udvidelsen. Det er jo tydeligt dobbeltmoralsk.Hvis ikke der lå en grusgrav allerede, ville den ene side af diget ikke allerede være gravet så voldsomt væk at det endda har forårsaget at diget allerede er kollapset en gang fordi udvinderikke formår at overholde gældende tilladelser.Hvis ikke der allerede var en grusgrav har Regionen intet argument for at fjerne detfredede dige for det vil ikke komme til at ligge unaturligt højt i landskabet og de vil ikkevære interesserede i området da der ville ikke være en vej at køre gruset væk af så det helehænger sammen til den akkumulerede §3 vurdering. Pinligt og ukompetent!På den side hvor grusgraven er aktiv i dag ender diget med at stå højt og rage op på en meget mærkelig unartulig måde, det kan vi ikkeændre på nu, men det bliver først yderligere unaturligt (som Regionen argumenterer med)efter Regionen også fjerner Bavnehøjen - en fjernelse som ikke kan ske når diget bevaresfordi det netop er fredet.

Hvordan forestiller regionen en 1,5 m høj støv/støj vold virker mod en bavnehøj på 41m? Alternativt, skal der anlægges volde høje nok på flere meter? så vi spærres inde i et krateri eget hus omringet af volde højere end vores hus?Som direkte nabo over 16m lavere nede kan det kun give en så voldsomt forringetluftkvalitet at jeg er stærkt betænkelig ved at lade mine to små sønner lege i vores havegennem deres opvækst.Konsekvenserne af en hel opvækst under sådanne forhold negligeres fuldstændig iRegionens gennemgang uden at kigge på nogen måde på eksisterende studier og analyserfra vores egne Styrelser (se bare alt det publicerede materiale på Miljøstyrelsenshjemmeside) som viser hvor voldsomt det koster statskassen i dårlig helbred, for ikke atnævne at dokumenteret tidligere død tydeligvis er uinteressant her. Påstanden om at deter midlertidigt ved kun at lade tilladelser gælde i 10 år er at gemme sig bag bureaukratiet,når det er helt standard praksis at forny med 10 nye år uendeligt.Et faktum Regionen selvanerkender ved borgermøde.

De foreslåede udvidelser af graveområderne er blevet sendt i høring hos en meget snæver gruppe af de berørte borgere i og omkring Højberg by. Alle borgerne på østsiden af Højbergvej samt nord for Kildevej er ikke blevet hørt eller orienteret om planen der nu igen inddrager Højberg og Kildevej til grusgrav. Dette står i stærk kontrast til at regionen oplyser at de anser folk/ejendomme som parter indenfor 100-200m.Jeg fik samme melding ved sidste runde af denne plan (2020 som netop blev stærkt kritiseret og dømt ugyldig) og igen ved denne omgangs borgermøde.Det er ekstremt foruroligende at regionens råstofadministration ikke evner at måle 100m til partshøring men vi skal stole på de kan sikre der ikke bliver gravet udenfor graveområde så vi mister vores grund eller risikerer vores huse får sætningsskader eller sammenstyrter.Den §3 afvejning som taler for at inkludere udvidelsen i Højberg er blevet så stærkt fordrejet i 2025 planen i forhold til administrationens eget arbejde i 2020, 2016, 2012 planerne og tidligere at det i sig selv må give grund til grundig overvejelse over hvorfor de er så ivrige efter at dække over en mikroskopisk område med elendig grus pludselig er så bydende nødvendig for at sikre 12 års selvforsyning. en misforståelse af råstof loven de allerede er blevet påtalt i sagen om 2020 planen.Hvem giver de nuværende politikere historikken fra tidligere års vurderinger og §3 konklusioner?Jeg er rystet og dybt skuffet som part at stå i så absurd en situation.

8. **Michael Tange**
   Partshøring

9. **Sune Pelle Borregaard**

Som gentaget i samtlige partshøringer og informationsmøder siden denne farce startede (for vores vedkommende) i 2018 er det mig totalt uforstående hvorfor Regionen insisterer på at fortsætte navngivning af graveområdet i Høbjerg, ”Ammendrup”. Det ligger ikke i Ammendrup. Det ligger i Høbjerg. Det er ren vildledelse, som altid bliver undskyldt med ”historiske årsager”. Få det nu rettet op så det er åbenlyst for de berørte og interesserede hvad det handler om. Det er mig ligeledes stadig en gåde hvordan regionen kommer frem til hvem der er berørte parter. I vores lille Høbjerg er det kun den vestlige side af Høbjerg der er ”officielle parter” i sagen, dem der bor på den anden side af Høbjergvej er ikke? Er man ikke part hvis man bor 15 m et graveområde? Ved solcelleparker i Vestjylland er naboer 3 km væk parter. Og jeg går ud fra at det er samme lovgivning. Ligeledes er borgerne i Helsinge, kun adskilt at Kildevej fra den nordlige del af graveområdet ikke ”officielle parter” i sagen og bliver dermed ikke orienteret. Det virker alt sammen som et ringe skjult og fordækt forsøg på at minimere mængden af modstand, høringssvar og klager. Det er ikke et demokratisk samfund og en skatteborgerbetalt administration værdigt.

”Klage nr. 1028681 - vedrørende B1 Ammendrup-udvidelsen om mangelfuld miljøvurderingsrapport” blev afgjort med ”helt eller delvist medhold”. Ikke desto mindre har Regionen ikke lavet nogen som helst ændringer eller opdateringer til de relevante områder i miljøvurdering eller råstofplan. Administrationen udtaler på informationsmødet, at det er fordi det ikke er derfor planen blev afvist. Men at det udelukkende er pga. forholde omkring et graveområde ved Ledøje-Smørum. Miljø- og Fødevareklagenævnet skriver i deres bemærkninger og afgørelse: ”Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold. Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle, om der ved forudsætningerne for udlæg af graverområde L2 Ledøje Vest varetages usaglige hensyn. Miljø- og Fødevareklagenævnet har ikke taget stilling til sagens øvrige kla-gepunkter, jf. herved § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Næv-net har dog fundet anledning til at anføre en række forhold, som Region Hovedstaden vil skulle tage i betragtning i forbindelse med en fornyet be-handling af sagen, se nærmere i afsnit 3.33.” Det betyder to ting: 1. Klagen er ikke afvist. Jeg har fået ”helt eller delvist medhold” og har fået tilbagebetalt klagegebyret. 2. Miljø- og Fødevareklagenævnet opfordrer Regionen til at justere hele planen til, f.eks. på baggrund af ”Det følger af lovens § 3, at der ved lovens anvendelse på den ene side skal lægges vægt på råstofressourcernes omfang og kvalitet og en sikring af råstofressourcernes udnyttelse samt tages

erhvervsmæssige hensyn. På den anden side skal der lægges vægt på miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, herunder bevarelsen af landskabelige værdier og videnskabelige interesser, en hensigtsmæssig byudvikling". I tilfældet Højberg (Ammendrup) er der tale om en yderst begrænset råstofmængde af ringe kvalitet (Regionens eget udsagn) som skal holdes op imod beskyttelse af arkæologiske værdier (Beskyttede diger), landskabelige værdier (en af Nordsjællands sidste Baunehøje. De andre har måttet lade livet for utæmmet råstofindvinding), naturbeskyttelse (vandsalamander mm.), vandbeskyttelse (blotlægning af grundvandsspejl i nærhed af bysamfund, sprøjtet landbrugsjord der afvander til gravesøerne mm), miljøbeskyttelse (støj, støv), byudvikling (Ammendrup Park). Listen over ting der med baggrund i lovteksten og den seneste afgørelse kan klages over er lang. Er Regionen så fokuseret på at få udpint den sidste del af landskabet i og omkring Højberg og Helsinge at I vil igennem endnu to års sagsbehandling i Miljø- og Fødevareklagenævnet eller vil I rent faktisk gøre en forskel?

Uden af kunne vide det med sikkerhed, kan jeg ikke forestille mig at der findes noget sted i Danmark hvor man vil udvinde råstoffer af så ringe kvalitet/værdi, i så små mængder, så tæt på så mange naboer. Naboer med skel helt op til den foreslåede udvidelse i Højberg. Naboer blot få meter længere væk på den anden side af Højberg. Naboerne på den anden side af Kildevej i Helsinge. De nye bebyggelser i Ammendrup Park. Mener Regionen, Råstofadministrationen og politikkerne stadig at der er taget en fornuftig afvejning af de "samfundsmæssige" interesser?!? Tilbage ved den oprindelige godkendelse af det nuværende graveområde blev de nu foreslåede udvidelser netop fjernet grundet deres nærhed til beboelse. Det eneste der har ændret sig sidenhen, er at der er kommet flere huse og naboer. Loven og formålet med loven er den samme.

Miljøvurderingen i forbindelse med udvidelsen af graveområdet finder at der er et beskyttet dige og at der er risiko for støv og støj gener. Regionen finder at løsningen på støv og støjgenerne er at gennembryde det beskyttede dige. Men skriver samtidig at diget skal beskyttes. Og at man for at beskytte naboerne fra råstofindvinding 15 m over deres ejendomme blot skal fjerne diget… Og for øvrigt, så er det bare noget man skal finde ud af senere ved udarbejdelse af den endelige gravetilladelse. Nu har vi i dette tilfælde set den endelige gravetilladelse, og den løser ikke problemet med at sikre diget og naboerne. Her er det igen diget som må lade livet, men beskyttes… Det er så åbenlyst i denne sag at udfaldet er bestemt, den Baunehøj (blot reduceret til "råstofressource") skal fjernes koste

hvad det vil. Og så må man lede med lys og lygte efter argumentationen for at det er ok. Som dokumenteret tidligere er Regionens planer for det beskyttede dige en meget ”dynamisk” størrelse: Ligeledes udsætter Råstofplanen 2016/2020 (nu uændret ført videre til 2025 planen) at forholde sig til beslutning om bevaringen af et fredet dige imellem den eksisterende grusgrav og udvidelsen til udstedelsen af en evt. indvindingstilladelse. Markskellet inden for det foreslåede graveområde er et beskyttet dige, D00.006.386 efter museumslovens § 29 a. Der er tale om et udskiftningsdige, der første gang fremstår som matrikelskel på det første original kort fra 1813, og det har derfor væsentlig kulturhistorisk værdi. I Råstofplanen 2016/2020 åbnes der imidlertid for muligheden for at opnå dispensation for denne fredning og dermed gennembryde diget. Alternativt lægges der op til at udvinde på begge sider af diget, hvilket vil efterlade diget som et unaturligt stående element i et udhulet landskab uden nogen relation til den historiske kontekst, det er bygget ind i. Samtidig skrives i miljøvurderingsrapport til Råstofplan 2016/2020, at ”forekomsten nord for diget er ikke tilstrækkeligt erhvervsmæssigt interessant i sig selv til at arealet kan udlægges som et selvstændigt graveområde med diget mellem dette og det eksisterende graveområde”), der i øvrigt af Region Hovedstaden benævnes næsten færdigudgravet (i.e.. ”Den eksisterende grusgrav er næsten færdigudgravet”) i høringssvaret. Begge dele efterlader betydelig usikkerhed omkring dette fredede diges fremtid så vel som rentabiliteten og muligheden for ren praktisk at gennemføre indvinding, da det er uklart hvordan udvidelsen kan gennemføres uden konsekvenser miljøet (støv og støv) samt for trafikken på Kildevej. Det er åbenlyst at Regionen på baggrund af Miljøvurderingen bør konkludere at det IKKE er muligt at gennemføre udvidelsen, da man ikke kan sikre både bevarelsen af det fredede dige og etablere tilstrækkelige foranstaltninger mod støv og støj. Alle andre udfald giver ingen mening.

Beboerne i Høbjerg har nu måttet leve med usikkerheden omkring råstofindvindingen i deres baghave i 20 år. Regionen har siden 2018 arbejdet på at få udvidet graveområdet helt op til vores skel [flertal]. Det er på trods af massive protester blevet gennemtrumfet gang på gang og vi kan så se at råstofindvinder ikke engang i sin graveansøgning har søgt om at grave i området?!? Vi har naboer som forgæves har forsøgt at sælge deres hus siden 2020 uden held. Dette fordi der ingen klarhed er over hvad huset er nabo til i fremtiden. Det er muligt at huset stiger i værdi om 20 år når indvindingen (måske) er afsluttet, men det hjælper ikke i dag. Manden er stavnsbunden og kan ikke komme videre med sit liv. Set i lyset af at råstofindvinder tydeligvis ikke har umiddelbar interesse i at udgrave området (den vestlige del af udvidelsen der ligger midt i Høbjerg by) bør det enten

fjernes fra planen eller råstofindvinder skal pålægges at påbegynde udgravning inden for 6 måneder af en evt. tilladelse og afslutte efterbehandling senest 12 måneder efter evt. tilladelse. Samt at der ikke kan foretages udvidelse af andre dele af grusgraven førend dette er gennemført. Regionen kan simpelthen ikke tage os som sagesløse gidsler, eller mere retteligt ofre, i det her længere. Vi kan ikke leve med den her usikkerhed omkring vores liv med hvad dertil følger af personlige og samfundsmæssige konsekvenser.

Regionen gentager ofte fortællingen om at når råstofindvindingen er afsluttet og efterbehandlet efterlades et rekreativt område til brug og gavn for lokalsamfundet. Dette er imidlertid blot en illusion. Hvis man tager rundt i Nordsjælland og ser efterbehandlede råstofgrave bliver man mødt af skilte med ”Privat område. Ingen adgang”, evt. krydret med et ”Fare for jordskred” (fordi Regionens tilsyn ser stort på kravene om hældningen på efterladte skrænter?). Områderne er stadig privat ejendom. Hverken staten, regionen eller kommunerne køber jorden og stiller den til rådighed til almen rekreativ brug. Det er en illusion. Der er ingen formildende omstændigheder eller fremtidig gevinst for os naboer. Kun en enorm økonomisk, mental og fysisk belastning.

Nedenstående Høringssvar blev indgivet i 2019 i forbindelse med Partshøringen a Råstofplan 2020. De er stadig relevante idag.Med baggrund i de nedenstående punkter 1 til 8 kan de foreslåede udvidelser af graveområdet i og omkring Højbjerg by (af Region H omtalt som Ammendrup) ikke accepteres. Yderligere indstilles der hermed til at den eksisterende råstofudvinding i Højbjerg by bringes til øjeblikkeligt ophør og området efterbehandles jf. de eksisterende tilladelser og efterbehandlingsplaner da generne fra den nuværende samt forsatte udvidelse af aktiviteterne både i areal-, volumen- og tidsmæssig forstand ikke længere kan forsvares så tæt op af bymæssig bebyggelse. Punkt 1 – Forvirrende, muligvis vildledende partshøringsprocess: “Partshøringer af forslag til ændringer til Råstofplan 2020” omtaler konsekvent “Graveområde B2 Ammendrup”. Den nuværende grusgrav ligger som bekendt syd for, snart midt inde i og nord for, Højbjerg og omtales i al anden kommunikation som Højbjerg Grusgrav. Ammendrup ligger ca. 1 km vest for Højbjerg. Flere borgere har haft åbnet e-boks og tænkt, “Ammendrup, det er ovre ved kraftvarmeværket, det er nok ikke relevant for mig”. Det er meget dårlig kommunikation og virker på mig som bevidst vildledning. De foreslåede udvidelser af graveområderne er blevet sendt i høring hos en meget snæver gruppe af de berørte borgere i og omkring Højbjerg by. Alle borgerne på østsiden af Højbjergvej samt nord for Kildevej er efter mine oplysninger ikke blevet hørt eller orienteret om disse forslag. Dette står i stærk kontrast til at

regionen oplyser at de typisk anser folk/ejendomme som parter indenfor 100-200m. Også dette virker på mig som et bevidst forsøg på at “snige” forslaget igennem. Punkt 2 – Salamimetode: VVM analysen for den oprindelige grusgrav, som jeg desværre ikke er i besiddelse af mere, omtaler at påvirkningerne på omgivelserne er “OK da der er tale om en begrænset periode på 10 år”. I dag (VVM screening November 2016) er ordlyden. “Indvindingsaktiviteten er tidsbegrænset til 10 år. Der er dog ikke ansøgt om indvinding i hele det udlagte graveområde (B1, Ammendrup), og der kan derfor i fremtiden også blive indvundet råstoffer”. Altså en ikke nogen bagkant for hvornår vi som umiddelbare naboer kan forvente at de "midlertidige" gener ophører! Det virker som om man bevidst har først har fået godkendt en lille grusgrav i overkommelig afstand til Højbjerg i “en begrænset” periode, for så senere at bruge denne “eksisterende råstofindvinding” som argumentation for at grave mere, dybere (den oprindelige tilladelse tillod ikke gravning under grundvandsspejl) og over et større areal. Den oprindelige tilladelse er simpelthen givet på et forkert grundlag. Og alt det der gjorde den oprindelige godkendelse acceptabel er det man nu vil gøre om. Det er ikke acceptabelt og regulært bondefangeri. Punkt 3 – Manglende genopretning indenfor eksisterende graveområde: Både den oprindelige (2006) og nuværende (2016) gravetilladelse kræver en løbende genopretning af landskabet, hvilket overhovedet ikke er sket i løbet af de 12 år der har været gravet i dag. Krateret/hullet i jorden bliver blot større og dybere hver dag alt imens sandet køres ud og den resterende jord, ler mm. køres formålsløst fra det ene hul til det andet og tilbage igen. Regionens udtalelser omkring at de altid kræver og sikrer en løbende genopretning står i skærende kontrast til dette. Med baggrund i dette kan det ikke accepteres at graveområderne udvides yderligere. Punkt 4 – Grundvandssænkning, lovlig som ulovlig: Den nuværende som fremtidige råstofindvinding i Højbjerg Grusgrav medfører en målbar sænkning af grundvandsstanden i op til 2km radius (jf, Regionens egen dokumentation). En grundvandssænkning udgør (sammen med den massive trafikbelastning) en kraftig forøget risiko for permanente skader på de huse i og omkring Højbjerg by, herunder mit eget, som er bygget på kampestensfundamenter. Side 5 i denne skrivelse om bygningsfredning fra Kulturstyrelsen beskriver dette.(https://slks.dk/fileadmin/user_upload/SLKS/Omraader/Kulturarv/Bygningsfredning/Gode_raad_om_vedligeholdelse/3.1_Fundamenter.pdf). Citat: “En sådan begrænset skadeudvikling i et ældre hus kan kun forblive stabil, hvis påvirkningerne fra omgivelserne ikke forøges. Det gælder f.eks. om at undgå: • Øgede belastninger. • Ændringer af grundvandsspejl og opvarmning af jorden. • Vibrationer fra trafik og industri”. Flere af husene i Højbjergvej by har i takt med den kraftigt øgede aktivitet i grusgraven fået store

revner. Da Højbjerg er en gammel og historisk landsby, er størstedelen af husene opført før år ~1900 op til hvornår man typisk benyttede kampestensfundamenter. Dette er slet ikke behandlet i de tidligere VVM undersøgelser eller i den medsendte "kladde" så det det er uklart om regionen er bekendt med dette? Og om regionen kan garantere og dokumentere at der ikke sker skader på byens huse som en følge af grundvandssænkningen? Og hvem et evt. erstatningsansvar for skader på ejendomme i Højbjerg som følge af råstofindvinding påhviler? I det medsendte materiale henvises til en rapport omkring "Følgevirkinger af råstofgravning under grundvandsspejlet". Denne videnskabelige rapport tager udgangspunkt i at der graves under grundvandet UDEN at der pumpes grundvand væk fra graven. I grusgraven i Højbjerg pumpes grundvandet væk (lovligt som ulovligt) hvilket regionen ved selvsyn har konstateret ved flere lejligheder, hvorfor denne rapport og beregningsmetode ikke er dækkende. Regionen vil derfor blive nødt til at anvende et andet videnskabeligt grundlag for at vurdere følgevirkningerne af råstofindvinding under grundvandsspejlet. Rapporten gør det også klart at for at man kan bruge resultaterne (og beregningsmodellen) er der nogle forudsætninger: "Som en konsekvens heraf anbefales, at gravningen generelt indledes med at etablere et så stort søareal som muligt, og at gravningen foregår langsomt i starten. Det tilrådes endvidere, at konsekvenserne af gravningen dokumenteres i form af en nøje registrering af de opgravede råstofmængder på f.eks. daglig eller ugentlig basis, og at der foretages en løbende måling af grundvandsspejlet i og omkring råstofgraven. Disse målinger bør suppleres med daglige målinger af nedbøren". I grusgraven i Højbjerg er der ikke noget stort søareal, på trods af 12 års udgravning. Dette bør give anledning til panderynken hos eksperterne på området i Regionen. Jeg må gå ud fra at den manglende grundvandssø skyldes at den ulovlige bortpumpning af grundvand er fortsat og stadig sker, på trods af flere påbud om at stoppe. Jeg anser det derfor ikke som forsvarligt på nogen måde at udvide graveområderne i og omkring Højbjerg by og vil også på det kraftigste opfordre til at regionen genovervejer om dens tilsyn med råstofindvingen i Højbjerg grusgrav er tilstrækkelig og tilfredsstillende. Samt om gravetilladelsens gyldighed bør genovervejes. Punkt 5 – "Landskab" er ikke behandlet i VVM-udkastet: "Landskab" er i VVM-udkastet behandlet med en cirkulær reference(!) der peger på sig selv. Det er åbenlyst at bortgravning af et fredet marskel der (påtrods af den nuværende råstofindvindings forsøg på det modsatte) står tydeligt frem i landskabet og ses langvejsfra når man passere på Kildevej til og fra Helsinge. Og i sagens natur, så er markskellet fredet i 1992 sammen med resten af Danmarks historiske markskel, hvorfor det virker omsonst overhovedet at foreslå at fjerne det. Specielt set i lyset af råstoffets karakter, sand med begrænset anvendelse og værdi. Selve Baunehøj som også foreslås bortgravet

(signalhøj/bavnehøj brugt fra år 1000 og frem til varsling over store afstande) er 41 m høj og en af områdets højeste punkter hvorfor det har været brugt som bavnehøj og senere som udsigtspost for Dansk Luftmelder Korps. Den står umiddelbart foran "indkørslen" til Helsinge by og en evt. bortgravning af den vil i allerhøjeste grad have en negativ indflydelse på det historisk landskab som i dag nydes, bevidst som ubevidst af tusinder af mennesker hver dag på deres færd til, fra og forbi Helsinge. Dertil skal lægges at råstofindvinding på en 41 m høj (mere end 16 m højere end de omkringliggende bebyggelser, herunder Helsinge) umuligt kan skærmes med 1,5 til 2,5 m høje støj og støvvolde. Hverken imod støv, støj eller udsyn til denne skamfering af landskabet. Derfor bør det under ingen omstændigheder accepteres af bortgrave hverken det fredede markskel eller Baunehøj. Punkt 6 – Trafikstøj og –rystelser: Den nuværende gravetilladelse tillader 60.000m3 pr år, hvilket råstofindvinderen har overskredet med 50%(!) (95.445m3) i 2017, kræver 7500-6000 store lastbiler (8-10m3 pr lastbil), eller 3000 store lastbiler med anhænger, at køre bort. Der er ca 250 hverdage/arbejdsdage på et år (evt. ferieperiode ikke medregnet), hvilket svarer til at 24-95 lastbiler i gennemsnit hver evigt eneste dag kører igennem. Fra 5:45 til 16:00, typisk koncentreret i tidsrummet 5:45 til ~13. I perioder mindre og i andre perioder (bygge og anlægshøjsæsonerne) langt langt mere. Selvom lastbilerne for det meste ikke kører mere end de tilladte 50km/t gennem Højbjerg forårsager det massive støj (dækstøj, motorstøj og "brag og buller" fra containerne når de rammer byens fartbump) og støvgener (sand og mudder slæbt ud af grusgraven, som i modsætning til hvad råstofindvinderen løbende gentager i ansøgningerne, IKKE er asfalteret langt ind i grusgraven), men i særdeleshed vibrationer der får porcelænet og lamperne til at klirre, vækker børnene og får husene til at slå revner. Det er også tydeligt at den massive tunge trafik på Højbjergvej beskadiger selve vejen, hvilket ses tydeligst før og efter byens fartbump og omkring indkørslen til grusgraven, hvor vejen er blevet decideret farlig at køre på grund af de massive ujævnheder med et dødsfald (i kombination med for høj fart) til følge. Generne fra trafikken fra den nuværende råstofindvinding på Højbjerg bys borgere og ejendomme er den suverænt største belastning. Hverken jeg eller mine naboer kan acceptere at det bliver negligeret og at det er op til kommunen at finde en løsning på dette. Regionen må tage ansvar for dette og sikre at råstofindvindingen, herunder den ret så essentielle trafik ud af råstofgraven ikke påvirker omgivelserne med væsentlige gener. Med baggrund i dette mener jeg ikke at hverken de foreslåede eller andre udvidelser af graveområdet i og omkring Højbjerg by kan accepteres. Punkt 7 – Gravning i bymæssig bebyggelse Det ene af de foreslåede graveområder ligger basalt set midt inde i Højbjerg by. Det kan umuligt være i tråd med gældende lovgivning og praksis. Der ligger 28 ejendomme

i Højberg, hver med mellem én og fire beboere i alt ca 70 mennesker, samt yderligere 10 ejendomme på Pinusvej i Helsinge, fire på Kildevej og et helt ældrecenter. Beboerne i de 12 ejendomme som med de foreslåede udvidelser, vil få grusgraven lige uden for havedøren, vil jo være fuldstændigt stavnsbundne i usælgelige ejendomme så længe udvindingsaktiviterne foregår, og der er jo som regionen selv oplyser ikke nogen bagkant, så det kan være i 10, 20, 30 eller 40 år. Måske længere tid? Overvejer regionen overhovedet de socialøkonomiske aspekter ved en sådan råstofindvinding? Som I selv skriver så vil ejendomsværdierne falde i graveperioden, hvilket kan gøre folk teknisk insolvente og sårbare overfor andre livsomvæltninger med de dertilhørende omkostninger for samfundet. Vi taler om to cifrede millionbeløb i tabte ejendomsværdier, og det er uklart hvad den samfundsøkonomiske gevinst er ved råstofindvindingen af sand i Højberg? Dertil skal lægges de kraftigt forøgede risici for (yderligere) skader på ejendommene i Højberg ved en gravning så tæt på huse og veje. Jeg går ud fra at det er åbenlyst at dette ikke kan accepteres og i set i forhold til de øvrige foreslåede graveområder i råstofplan 2020 er det helt uhørt. Punkt 8 – Gentagende overtrædelser af lovgivning og gravetilladelse i eksisterende råstofgrav: Som regionen er bekendt med har der været og foregår stadig overtrædelser af lovgivningen på området samt de udstedte gravetilladelser. Flere som med regionens egne ord er “væsentlig overskridelse af råstoflovens § 7”. Jeg har ved selvsyn observeret eller kunnet læse om i regionens egne akter følgende overtrædelser: - Gravning udenfor tilladt indvindingsområde - Gravning udenfor område som udlagt til råstofindvinding (som nu forsøges lovliggjort med Råstofplan 2020) - Beskadigelse af fredet markskel - Mangelfuld genopretning af fredet markskel (for stejle skrænter) - Gentagende og kontinuerlig ulovlig grundvandssænkning, herunder ved pumpning direkte til drænafløb - Generelt for stejle skrænter i hele graveområdet - Manglende afgrænsning af graveområde - Manglende afskærmning af grusgraven til forhindring af uretmæssig adgang samt dumpning af affald. Fra Højbergvej er der f.eks. direkte og uhindret adgang til det “østlige graveområde” - Manglende støj- og støvvold mod Højbergvej, samt store dele af den resterende grusgrav - Brug af flere sorterværker end tilladt - Bortgravning af digesvalereder i deres fredede ynglesæson - Total mangel på genopretning i henhold til de godkendte genopretningsplaner - Opfyld af gravesø med overmuld - Overskridelse af den tilladte indvindingsmængde med 50% (fra 60.000 til 95.000 i 2017!) - Overtrædelse af størrelsen på det til en hver tid åbne/aktive graveområde Min retsfølelse som borger i regionen bliver kraftigt udfordret når disse forhold kan fortsætte, tilsyneladende uden konsekvens, samtidig med at man på vegne af råstofindvinderen ønsker at udvide aktiviteterne, til dels for at lovligøre nogle af forholdene. Det kan godt være at der er strafferetslige hensyn (ikke

skyldig førend man er dømt) hensyn af tage overfor den erhvervsdrivende udvinder, men der er også et hensyn til borgerne omkring (ofrene, om man vil) som skal tages. Jeg kan simpelthen ikke finde det acceptabelt at hensynet til borgerne kommer i anden række og at regionen fortsat ønsker at udvide graveområderne i og omkring Højbjerg.

10. Nikoline Frost

Til Region Hovedstaden, Juli 2025 Fra Solhøjstræde 16, 3630 Jægerspris Beboere: Peter Skov, Nikoline Frost, Johan Frost Skov – 11 år, Iben Frost Skov – 9 år. Høringssvar Vores største anke imod grusgraven og dens foreslåede udvidelse mod især Nord, men også Vest er regionens manglende opfølgning på tidligere lovovertrædelser, hvor der graves for meget og med pludselige nye tilladelser til at grave mere undervejs og ikke mindst generelt mangel på gennemsigtighed i tilsynet med TSG (udvinder). Tilsyn som regionen højst foretager en gang om året, oplyser de. Hvorledes er tilsynet i D4 ændret siden fremkomsten af de gentagne lovbrud? Derudover er der uendeligt meget grus på Landerslevvej, som TSG flot oplyser at de sørger for bliver ryddet op, ligesom at lastbiler bliver vasket af osv og alligevel ser vi igen og igen lastbiler fra grusgraven uden afdækning. Da udvinders tidligere gentagne lovbrud ikke har haft synlig konsekvens, frygter vi fortsat at disse lovbrud vil fortsætte, med fare for uhensigtsmæssig påvirkning af natur, miljø og grundvand. Især naturen er vi bekymret for. I denne forsommer og sommer har vi på vores nabos hus kunne følge tårnfalken. Vores nabo har opsat en kasse, hvor tårnfalken de sidste par år har trives og med yngel m.m. I år har der været 6 falke at spotte på samme tid. Vi frygter at en grusgrav på den anden side af hækken af vores og vores nabos hus vil skræmme tårnfalken, viber og svaler langt væk. For ikke at nævne harerne, gæs og rådyr, som også bruger markerne. For enden af den ønskede udvidelse mod nord er deslige en sø, som er afhængig af vandet fra markerne, hvad vil der ske med den? Vi er meget optaget af muligheden for at vores hus kan pådrage sig sætningsskader i forbindelse med udgravningen, og ønsker oplyst hvad vi har af muligheder for kompensation for disse? Er der fortilfælde af kompensation til naboer af grusgrave i regionen, og vil I oplyse om grundlaget for disse? Vi er deslige svært bekymret for vores sundhed og risikoen ved at leve flere år, hvor vi og vores børn inhalerer mikroskopiske støvpartikler. Hvilke sundhedsmæssige forhold er blevet vurderet og hvilken garanti kan I stille for at vores sundhed ikke er og vil komme i fare? Aktuelt ligger der lysegult støv i vindueskarmen efter udluftning som TGS hånligt har negligeret ved besøg i grusgraven, hvor de stillede spørgsmålstegn ved, om det overhovedet var muligt. Det er muligt. Der er støv fra grusgraven i vores hus, og grusgraven er lige nu 100 m fra vores grund. Vi mener at området D4 Nord helt bør udtages af råstofplanen grundet de nævnte problemer med udvindingen, grundet de naturmæssige konsekvenser, grundet vores hus værdi og fundament, og ikke mindst vores sundhed.

11. Martin Reinhardt Nielsen

Mangelfuld miljøvurderingsrapport for B1 Ammendrup udvidelsen Miljøvurderingsrapporten fremlagt af Region Hovedstaden i forbindelse med forslag til ny Råstofplan 2025 er ikke fyldestgørende i forhold til at evaluerer forholdene for tilstødende områder omkring B1 Ammendrup udvidelsen. Den udførte miljøvurderingsrapport evaluerer udelukkende forholdene omkring Højberg by, hvorimod konsekvenserne i forhold til Kildevej og konsekvenserne i forhold til bygninger omkring matriklerne 1cf og 1cr og samlet bebyggelse på den anden side af Kildevej ikke vurderes. Eksempelvis er konsekvenserne af udgravning af Baunehøj i 39 meters højde ikke vurderet for hverken trafikken på Kildevej, i en afstand af mindre end 25 meter fra graveområdet, eller Helsinge by i 18-26 meters højde, og mindre end 100 meter fra graveområdet. Påvirkningen fra støj og støvgener må på grund af højdeforskellen, der mindsker effekten af gængse afværgeforanstaltninger som jordvolde, vanding af tilkørselsveje og hegn, forventes at være væsentlig. Ligeledes må svævestøv, der kan have påvirkninger op til 500 meter fra kilde, forventes at kunne påvirke et kommunalt solcelleanlæg i Ammendrup cirka 350 meter vest for Baunehøj. Som resultat af denne mangelfulde miljørapport er der i forudsætningerne for B1 Ammendrup i Råstofplanen side 165 ikke nævnt hvordan ”Krav ved nærhed til bygninger og sammenhængende bebyggelse” planlægges håndteres. Der er som nævnt ovenfor en lang række huse inden for 100 meter af matriklerne 1cf og 1cr, inklusiv på den anden side af Kildevej, der ikke nævnes i planen. Ligeledes inkluderer forudsætningerne for indvinding i B1 Ammendrup ikke den nye retningslinje for rækkefølgeplanlægning. Denne foreskriver at ” Med henblik på bedre sikring af hensynet til naboer og lokalsamfund har regionen besluttet at tilføje retningslinjen, der indebærer at allerede igangværende råstofindvinding skal være tilendebragt, inden der kan gives tilladelse til nye indvindingsaktiviteter, såfremt disse påvirker samme gruppe af omkringboende eller samme lokalsamfund”. Men i forudsætningerne for B1 Ammendrup tages der ikke i betragtning, at der fortsat graves i den eksisterende grusgrav til gene for den samme gruppe borgere, som vil være påvirket af udvidelsen af B1 Ammendrup. Råstofplanen skal indeholde retningslinjer for indvinding af råstoffer, der kan indgå som en del af administrationsgrundlaget for regionens meddelelse og administration af tilladelser til råstofindvinding. Men i denne sag er det åbenlyst, at disse vurderinger og retningslinjer ikke er til stede i miljøvurderingsrapporten eller forslag til Råstofplan 2025 og at Region Hovedstaden samtidig ikke inkluderer deres egne retningslinjer i forudsætningerne, hvorved borgere omkring B1 Ammendrup, der ikke specifikt er bosiddende i Højberg,reelt bliver dårligere stillet. Ifølge Miljøvurderingsloven, der blev vedtaget ved lov nr. 425 af 18. maj 2016 om miljøvurdering af planer og

programmer og af konkrete projekter (VVM), skal der screenes i henhold til kriterierne i bilag 3 (Miljøvurderingslovens § 3, stk. 1) og efter Miljøvurderingslovens § 7 udarbejdes en miljøvurdering, hvori den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens eller programmets gennemførelse og rimelige alternativer fastlægges, beskrives og vurderes. Dette er som beskrevet ovenfor ikke fyldestgørende udført for B1 Ammendrup, der udgør et areal på mere end 25 ha. Ligeledes udsætter forslag til ny Råstofplan 2025 at forholde sig til beslutning om bevaringen af et fredet dige imellem den eksisterende grusgrav og udvidelsen til udstedelsen af en evt. indvindingstilladelse. Markskellet inden for det foreslåede graveområde er et beskyttet dige, D00.006.386 efter museumslovens § 29 a. Der er tale om et udskiftningsdige, der første gang fremstår som matrikelskel på det første original kort fra 1813, og det har derfor væsentlig kulturhistorisk værdi. I Miljøvurderingsrapporten fremhæves det at der vil være en væsentlig påvirkning af det beskyttede dige. I forslag til ny Råstofplan 2025 åbnes der imidlertid for muligheden for at opnå dispensation for denne fredning og dermed gennembryde diget. Alternativt lægges der op til at udvinde på begge sider af diget, hvilket vil efterlade diget som et unaturligt stående element i et udhulet landskab uden nogen relation til den historiske kontekst, det er bygget ind i. Samtidig stod der i miljøvurderingsrapporten fra 2019 til den tidligere Råstofplan 2016/2020, at ”forekomsten nord for diget er ikke tilstrækkeligt erhvervsmæssigt interessant i sig selv til at arealet kan udlægges som et selvstændigt graveområde med diget mellem dette og det eksisterende graveområde” (https://rh.viewer.dkplan.niras.dk/plan/17#/2342), der i øvrigt af Region Hovedstaden benævnes næsten færdigudgravet (i.e.. ”Den eksisterende grusgrav er næsten færdigudgravet”) i høringssvaret. Begge dele efterlader betydelig usikkerhed omkring dette fredede diges fremtid så vel som rentabiliteten og muligheden for ren praktisk at gennemføre indvinding, da det er uklart, hvilke andre adgangsveje der rimeligt kan anlægges til udvidelsen uden konsekvenser for trafikken på Kildevej, der heller ikke er vurderet. Yderligere nævner Miljøvurderingsrapporten tilstedeværelsen af Bilag IV-arter (Spidssnudet frø og Stor vandsalemander), der bruger området som spredningskorridor, potentielle levesteder for flagermus b.la. på Baunehøj, der udgør den primære forekomst. Dette betyder at man ikke kan udelukke negative konsekvenser for disse arter på trods af afværge-foranstaltninger. Specifikt står der i Miljøvurderingsrapporten ”Det vurderes at de to arter ikke har levesteder inden for afgrænsningen af det mulige graveområde, Ammendrup udv., men arterne ville kunne vandre gennem graveområdet i deres vandring mellem levestederne eller ved søgen efter nye levesteder. Det vurderes, at der i forbindelse med en mulig fremtidig råstofindvinding i Ammendrup udvidelsen vil være en potentiel

væsentlig påvirkning på både spidssnudet frø og stor vandsalamanders økologiske funktionalitet i området og derfor bør der udføres afværgetiltag for at sikre arterne". Det foreslås derfor at "opsættes en afværgebarriere (f.eks. midlertidigt paddehegn) i driftsfasen for at forhindre individer af begge arter i at vandre ind i graveområdet i deres søgen efter yngle- og rasteområder. Afværgebarriereren bør opsættes langs den østlige, nordlige og vestlige del af det mulige graveområde." Jeg noterer at der i dette tilfælde er tale om en barriere uden passage punkter og da erfaring viser at grusgraven bliver ved med at forlænge sin gravetilladelse kan denne barriere fortsætte med at være aktive i en længere periode - >10 år. Adskillige studier har vist at sådanne barriere i landskabet begrænser migration, reducere gen-flow of øger arters isolation og dermed mindsker meta-populations levedygtighed. Selvom hegn reducerer dødeligheden i en gravezone, vil de forhindre spredningen, hvis de ikke integreres med krydsende strukturer, hvilket potentielt skaber populationsdræn eller fragmentering. Jeg skal gerne dele den relevante litteratur, der tydeliggør problemets omfang. Da der er tale om Bilag IV arter, forekommer forslaget om padehegn som en afværgeforanstaltning utilstrækkelig. Mht. flagermus skrives der i Miljøvurderingsrapporten at "Ønsker man indvinding på hele arealet, er det nødvendigt at udføre en fuld flagermusundersøgelse med levestedsvurdering og lytninger efter gældende standarder. Såfremt det kan afvises at aktiviteten vil medføre en negativ påvirkning på flagermus (individer, levesteder, økologisk funktionalitet m.v.) i området, kan arealerne frikendes til råstofindvinding." Dette i sig selv burde være tilstrækkeligt til at diskvalificere B1 Ammendrup udvidelsen idet Miljøvurderingsrapporten i så fald ikke er fyldestgørende mht. Miljøvurderingslovens § 7 krav om vurdering af væsentlig indvirkning op miljøet. Dertil høre at grusgraven ved flere lejligheder har tømt søen i grusgraven ved at grave igennem til Ammendrup Å. Dette skete senest i August 2024 med oversvømmelser nede af Ammendrup Å til følge hvor kommune var involveret. Sådanne oversvømmelser har negative konsekvenser for både de nævnte Bilag IV arter og bævere der også forekommer i å-systemet. Endelig nævnes Baunehøj som en del af den bevaringsværdige ådal, der strækker sig til den historiske Pibemølle og Møllegård i Gribskov kommunes Kommunalplan 2021-2033, vedtaget juni 2021 (https://gribskov.viewer.dkplan.niras.dk/media/422728/kommuneplan-endelig-vedtagelse-03062021.pdf). Det nævnes i den forbindelse på side 129 at der "på den nordligste bakke [i ådalen..] lå landsbyen Højbjergs Bavnehøj, hvor der fra middelalderen og frem til 1800-tallet blev tændt varselsbål ved fjendtligt angreb på landet." Samtidig skrives "Bebyggelsesstruktur Pibe Mølle er markant placeret i landskabet og bør fastholde sin position, hvorfor der ikke bør opføres væsentlige nye bygninger omkring. Møllegårdens

placering og udtryk bør fastholdes". Endelig skrives "Landskab Ådalen er sårbar over for tiltag, der kan sløre åen og dalens flade og åbne karakter. Skov og anden tæt og høj bevoksning, der slører det åbne kig til Pibe Mølle og mellem Pibe Mølle og Møllegården, bør undgås." Jeg angiver i denne sammenhæng, at udvidelsen af B1 Ammendrup med matriklerne, hvor Baunehøj ligger i Råstofplanen 20165/2020, som formodentligt vil ende med en indvindingstilladelse og bortgravning af Baunehøj, i høj grad vil sløre ådalenes flade og dermed er i strid med kommuneplanen. Jeg henviser i alle henseender (mangelfuld VVM i forhold til påvirkninger af Kildevej og Helsinge by pga. højdeforskellen, det fredede dige, Bilag IV arter og kommunalplanen) til Miljø og Fødevareklagenævnet afgørelse af 20. december 2019 vedr. råstofplan 2016, der lægger vægt på, at miljøvurdering skal foretages allerede ved udpegningen, og at det skal være muligt for de hørte parter at forholde sig til miljøvurderingens endelige resultater i høringsprocessen. Da dette ikke er tilfældet i forhold til B1 Ammendrup og dennes udvidelse lider forslag til ny Råstofplan 2025 af væsentlige mangler og bør forkastes. Yderligere henviser jeg til at begge mangler i Miljøvurderingsrapporten, hvis de havde været tilstrækkeligt belyst, kunne have ført til en afvejning af §3 hensyn i Råstofloven, der havde udelukket B1 Ammendrup baseret på det faktum, at udvidelsen kun indeholder 0.3 millioner m3 sand, der ifølge Råstofplan 2007 betegnes som af dårlig kvalitet. Derudover indeholder udvidelsen 0,07 mio. m3 mellem sand, og 0,08 mio. m3 sten/grus groft sand. Og da der alligevel skal importeres fra Region Sjælland, så må dette kunne findes der. Derudover bør det undersøges om værdien af dette materiale står mål med den tabte ejendomsværdi og andre omkostninger for det omkringliggende samfund. Dermed bør B1 Ammendrup og B1 Ammendrup udvidelsen udtages af forslag til Råstofplan 2025. MVH Martin

12. Mie Hansen

Gensender disse skriv, ang graveområderne D10 Onsved og D11 Krogstrup, da det ikke virker som om de er læst af de personer, som sidder og sætter streger på Hornsherreds landkort!Onsved Bylaug har også tidligere indsendt materiale ang. fejlfortolkning af Råstofloven i forhold til ordet "selvforsyning".Dette kan eftersendes senere, hvis det er nødvendigt at gentage den del.Jeg ved at Region H modtager/og medregner omkring 60 % fra Region Sjælland.Disse 60 % ligger så som en dobbeltreservation!Vi håber, ved denne genindsendelse endelig, at få svar på vores frustrationer over at være et udpeget område i snart 15 år! Jeg har tidligere læst, at områder er taget ud af planerne pga den lange liggetid... Sammenhold venligst dette med den dårlige kvalitet i området, et meget stort indhold af silt, de dårlige kørselsforhold, samt alt, alt for tæt på beboelse!!!

13. Karen Bjerre Steenberg

Jeg skriver både som privat borger, som jeg antager er part da jeg er blevet bedt om at afgive høringssvar, men skriver også som repræsentant for en større gruppe borgere, hvorfor svaret her primært er en indsamling af bekymringer og viden vi som gruppe har indsamlet. Så det er uklart om jeg skal krydse af som borger eller part, anser os alle som part, og flere i gruppen har området helt tæt på flere sider af deres grund.Vedhæfter også en del dokumenter, herunder 736 underskrifter, samt de to kommuners beskrivelse af området, som viser at området i dag er udpeget som beskyttet landskab. Som nabo til det foreslåede graveområde Lystrup Syd er jeg dybt bekymret. Min familie og jeg har boet i området siden 2010 og har valgt det netop for naturen og roen – og med klare forventninger om, at området var beskyttet. Vi har respekteret de mange restriktioner i området, men nu føler vi os ført bag lyset.Mit personlige høringssvar beskriver, hvordan både vores hverdag, ejendomsværdi og naturens tilstand trues af dette forslag – og hvordan centrale risici og oplysninger mangler eller nedtones i planmaterialet. Jeg opfordrer på det kraftigste til, at Lystrup Syd tages ud af råstofplanen. Har indsendt tidligere, men har ikke modtaget kvittering.Indsender både som part og som repræsentant for en større gruppe borgere.Vedlagt er høringssvar og to dokumenter med i alt 734 underskrifter fra naboer etc som ikke ønsker grusgrav.Vedlagt er også de to kommuners landskabbeskrivelser/planer.

14. Mie Hansen

På mine egne og mine naboers vegne har jeg 4 spørgsmål!1. Hvis måleudstyr viser for høje værdier i forhold til støv og støj, bliver råstofgraven så lukket?2. Hvem holder øje med måleudstyret?3. Vil en by som Onsved i Fr.sundkommune blive tilbudt ekspropriation?4. Vil kommune, Bylaug og nærmeste naboer blive inviteret med til forhandlinger omkring en evt. gravetilladelse?Mie Hansen. Formand Onsved Bylaug.

15. NCC Industry A/S, Råstoffer

Markedsbeskrivelse – restressourcer og forventet forbrug. NCC er enig med Region Hovedstaden om, at hvis der ikke udlægges nye graveområder i 2025 planen så er der ikke råstoffer til de 12 år, som kræves af råstofloven. Regionens forventer at der i forslaget til råstofplan er udlagt til 12 år. Det er dog tvivlsomt, idet det forventede bidrag fra både hav og sekundære ressourcer må antages at være overestimeret. På havområdet reduceres gældende fra 1. december 2025 områder, hvor der kan indvindes råstoffer på hav væsentligt. Der arbejdes intensivt med at øge anvendelsen af sekundære og alternative ressourcer, men der findes ikke pålidelige prognoser for, at der vil være tilstrækkelige mængder. Resultatet på de manglende råstoffer vil betyde længere transport og øget import, hvilke vil påvirke udledningen af CO2 negativt og øge omkostningerne for bygherrerne, hvoraf majoritet er offentlige bygherre, f.eks. Vejdirektoratet og kommunerne. Øget cirkularitet vil derfor ikke formindske efterspørgsel efter primære råstoffer. Redegørelsen beskriver en forventning til en øget genbrugsmængde f.eks. ved at nedbrudt beton genbruges i beton. NCC er enige i denne udvikling kan forventes. Men det er vigtigt at forstå, at hvis betonbranchen formår at genbruge en større andel, så vil det betyde færre mængder beton til genanvendelse til andre formål. Derved bliver der et større behov for f.eks. stabilt grus baseret på materialer indvundet i grusgravene. Inert byggeaffald som f.eks. beton uden PCB bliver allerede i dag genanvendt. Etablering af anlæg til at reducere klimapåvirkningerne vil øge forbruget af primære råstoffer. Klimatilpasningstiltag særligt i relation til øget mængde regn, hyppigere ekstrem regn, højere grundvandsstand, hyppigere storme samt højere vandstand i havene vil øge forbruget af råstoffer væsentlig de kommende år. Årsagen er, at de anlæg som skal bygges for at imødekomme klimaforandringer alle har behov for råstoffer. Nogle anlæg kan anvende jord, men i forbindelse med vand er der altid brug for drænende produkter som kan lede vandet derhen hvor man ønsker det. Der mangler allerede i dag bundsikringsgrus, stabilt grus, betonsand og betonsten på Sjælland og Region Hovedstaden. Manglen på råstoffer på Sjælland og Hovedstaden bevirker at bygge- og især anlægsprojekter bliver væsentlig dyre en forudset. Langt de fleste anlægsprojekter er offentligt finansieret. Det har haft indflydelse på at letbanen i København er blevet væsentlige dyre.Udover mangel på bundsikringsgrus og stabilt grus til anlægsprojekter i region Hovedstaden og Sjælland kan der forventes mangel på sten og sand til betonbranchen (belægnings-sten, betonrør, betonelementer og frisk beton) særligt til klasse P, som udgør ca. 80% af den samlede betonmængde.Konsekvensen bliverlængere transport af råstoffer.Råstoffer fra import vil øge emissionerne (CO2) med minimum en faktor 10. De manglende råstoffer nu og

fremtiden kan komme fra import og hav. Import er begrænset af dels udbuddet fra Norge og Sverige og dels af havnekapacitet på Sjælland. Der er meget få havne som kan modtage de store skibe, som typisk har brug for 10-11 meter vand. Import vil øge emissionerne (CO_2) ved transport med en faktor 10 (se VD's LCA-værktøj – InfraLCA). Råstoffer fra hav til bygge- og anlægsopgaver forventes de kommende år at falde væsentlig pga. manglende råstoftilladelser. Miljøstyrelsen har ved Danske Råstoffers Tema-dag, januar 2025 berettet, at der i dag er 80 fællesområder som udløber i 2025. Det forventes at der på sigt er 20 fællesområder. Der er 12 ansøgninger i MST, der er givet 5 tilladelser, hvoraf de 2 er påklaget. Halsnæs Kommune NCC har været i positiv dialog med lodsejerne til nogle af de områder, som regionen forslået udlagt i Råstofplan 2025 i Halsnæs Kommune. Bemærkninger til C4 St. Havelse samt udvidelse: På baggrund af SMV'en har regionen reduceret det oprindelige forslag til udvidelse af graveområde St. Havelse. Vi er enige i regionens vurdering af hensynet til andre interesser gør det nødvendigt, og vi er samtidig enig i, at de væsentligste arealer med råstoffer er indeholdt i det reducerede forslag.

Partshøring til Region Hovedstanden / Råstofplan 2025, udvidelse i Kvistgård

Generelt kan jeg tilslutte mig indsigelsen fra OF Kvistgård som er en meget saglig og udførlig gennemgang af de samlede gener som beboerne i området vil blive udsat for, samt den store negative påvirkning af nature denne udvidelse vil have.
Den store opbakning fra beboerne på Reerstrupvej omkring ovenstående indsigelse. Vedlagt som bilag.

Råstofplanen vurderer (s82) selv at der væsentlige påvirkninger af en række miljøparametre.
Dette kan jeg underbygge, da jeg i mine egne søer og marker bla. har jeg Grøn frø, Stor vandsalamander, Snog, Markfirben, Stålorm og Flagermus.

Ligeledes ligger det nye område matrikel 4i lavere end 2a nuværende grav og dette vil kunne påvirke grundvandsspejlet væsentligt. Derfor er det yderst kritisk hvis grundvandsspejlet bliver påvirket, hvorved søer og vådområder vil kunne udtørre og dermed ødelægge et i forvejen kritisk habitat for mange arter.

Det er bemærkelsesværdigt at område A4 vurderes til at have en råstofressource på 0,08 mio m^3 på 31,8 ha hvorimod det nye område 4i på 7,2 ha har 0,13 mio^3 altså ialt 60% større ressource på 1/5 mindre areal. Jeg er klar over, at dette er et skøn, men det kunne være mere præcist, hvis det blev baseret på reel udvinding i den nuværende grusgrav. Dette med henblik på at vurdere om skønnet er reelt eller stærkt overestimeret.

Da Helsingør kommune har fredet matrikel 1a, 5, 6 således at det åbne område af skov omkring Helsingørsvej og Reersrtupvej forbliver intakt for eftertiden i landskabet, vil det være ødelæggende hvis man giver tilladelse til at indvinde på matrikel 4i, hvorved der vil være et stort uopretteligt ar i naturen.

At grave omkring kritisk infrastruktur, ved fundamentet for højspændingsledninger, synes meget risikobetonet og burde undlades.

På den nordlige side af 4i i skel går der en gammel markvej som Reerstrupvej 3 bla. har brugt for at bringe varer til marked og vedligeholdelse af marker, da det var et gartneri. Personligt har det ikke været muligt at bruge denne under varetagelse af mine marker da stien i dag ikke giver mulighed for passage af traktorer. For nuværende bruges den meget af gående og cyklende i lokalområdet. Så hvis der gives tilladelse til udvidelse bør der tages højde for at denne sti stadig er farbar.

Alt dette taler for ikke at udlægge området til grusgrav.

Med venlig hilsen
Henning Kristensen
Reerstrupvej 3
3490 Kvistgård
Mail: Henning.kristensen.vildbjerg@gmail.com

Dato: 28.06.2025

Til Region Hovedstaden / Råstofplan 2025

Indsigelse mod: Den planlagte udvidelse af grusgraven på Reerstrupvej, Kvistgård:

Undertegnede Reerstrupvejbeboere ønsker hermed at bakke op om partshøringen fra Omegnens Fritidshaveforening (OF). Vi finder partshøringen meget velbegrundet og sagligt meget velfunderet. Vi har egentlig ikke noget at tilføje til OFs saglige argumenter om de konkrete vibrationsmæssige, støjmæssige, hydrologiske og i videre forstand miljømæssige virkninger af den planlagte udvidelse. Argumenterne er grundige og stærke nok i sig selv. Men vi vil godt komme med en tilføjelse af mere menneskelig og politisk karakter, som vedrører forholdet mellem land og by.

Vi mener at det er en problematisk tendens, at flere og flere mennesker søger sammen i større byer, mens mange landdistrikter forandres på en måde, hvor lokale livsmiljøer med vigtige fællesskabsskabende elementer (daginstitutioner, skoler, butikker), i et eller andet omfang forsvinder. En del af dette er måske ikke kolossalt aktuelt i lige netop Kvistgård lokalmiljø, men noget er. Og så vil vi mene, at lige netop den store haveforening, OF, er et godt eksempel på noget, der trækker i den modsatte retning. Derfor skal der lyttes til deres argumenter.

Men debatten om forholdet mellem land og by præges også af et andet træk, nemlig det vi kunne kalde salamiproblematikken: når der foretages indgreb i natur- og landskabskvaliteter sker det ikke sjældent på den måde, at "vi skærer en skive af". Underforstået: der er jo stadig så meget tilbage af pølsen, så det kan jo ikke tælle i argumenterne for at kuldkaste en samfundsmæssigt vigtigt projekt!

Ja, vi ved, at der ofte bør laves indgreb i natur- og landskabskvaliteter, men beslutningstagerne bør anlægge helhedsprægede betragtninger: er der noget tilbage af pølsen, som gør området attraktivt? Og i Kvistgårds lokalmiljø er der foretaget flere store indgreb - industrikvarteret mod nord, lossepladsen mod syd- og øst, grusgraven på Reerstrupvej bl.a. Vi mener, **at det nu må være nok!** Alt det tilbageværende af rare, landlige områder bør beskyttes mest muligt.
Med venlig hilsen Beboerne på Reerstrupvej

Reerstrupvej 8 : Bente Rein & Thomas Carlsen og Sanne Høst

Reerstrupvej 9 Helle Pa...

REERSTRUPVEJ 13

Reerstrupvej 10

Reerstrupvej 11c

Reerstrupvej 11c

Reerstrupvej 11c Sebastian T. Jensen

Reerstrupvej 11 Sanne Høst

Høringssvar - Forslag til Råstofplan 2025, Region Hovestaden

Dato: 31. juli 2025

Afsender: Bettina og Søren Sørensen

Jungedalsvej 9

3630 Jægerspris

Kontakt: Mobil 21 76 92 29

E-mail: store_jungedal@jubii.dk

Hermed fremsender vi Høringssvar til forslag til Råstofplan 2025 for Region Hovedstaden

Det er med ubeskrivelig uro og bekymring, der påvirker os psykisk, at vi må konstatere, at Region Hovedstaden i forslag til Råstofplan 2025 vil udpege yderligere råstofgraveområder i vores skønne natur gennem Kyndby udvidelsen.

Vi har boet på vores ejendom i 21 år og valgte målrettet denne pga af de naturmæssige omgivelserne med bølgende bakker, eget lille vandhul (og underjordiske vandløb) i haven, det store dyreliv og fredskoven grænsende op til ejendommen. Vi valgte at acceptere det eksisterende udlagte D6 Kyndby graveområde, som havde været i gang i 30 år, da vi anerkender behovet for råstoffer til byggeri og anlæg.

Men vi havde ikke i vores vildeste fantasi forstillet os, at Regionen ville udvide det eksisterende graveområder yderligere, og specielt ikke her 21 år senere, hvor der med vores egne observationer kun er udnyttet en lille del af det eksisterende D6 Kyndby graveområde. Iflg. Frederikssund kommune viser deres beregninger det samme, og kommunen mener den foreslåede udvidelse er et eksempel på, at Regionen udpeger langt flere graveområder, end der er behov for.

Vi anbefaler Kyndby udvidelsen tages ud af Råstofplan 2025 på baggrund af de efterfølgende konkrete bemærkninger og det ikke markedsmæssige behov for yderligere råstofgraveområder. Specielt ikke i naturskønne områder.

Dyrelivet

Fra vores grund nyder vi at se det varierede dyreliv, der er skabt af den natur vi bor i. Her nævner vi i ikke speciel rækkefølge en del af disse dyr og vores bekymring på deres vegne. Om nogen af disse dyr er beskyttede ved vi ikke, men forventer Regionen sikre korrekt behandling.

Musvåge Har set kommentarer i tidligere dokumenter fra Regionen, at Musvågen er en standfugl, men at den nemt kan flytte til andre områder. Det er ikke sandt, og måske er det derfor det ikke længere fremgår, i det den også er er territorial fugl, hvilket vil sige den beskytter sit jagtområde mod andre musvåger og andre rovfugle, og vil ikke flytte.

Natugle, Vandrefalk, Spurvehøg, Vibe, Sanglærke, Skovskade, Stor Flagspætte, Nattergal

Flagermus

Spidssnudet frø i vores vandhul og omkringliggende arealer (se billede på sidste side)

Markfirben i vores mange stensætninger i haven (for hurtige til billeder)

Snog i området og vores have (se billede af hammen der er blevet skiftet på sidste side)

Råvildt, fasaner, agerhøns, harer, ræv m.fl.

Vi er bekymrede for hvordan det skal gå flere af ovenstående dyr, hvis Kyndby udvidelsen vedtages, idet vi frygter for afbrydelse af de underjordiske kilder, der giver os vores vandhul, selv på de tørreste tidspunkter af året, og dermed livgivende vand til insekter og dyr i vores område.

Endvidere er det også basis for vores frodige have og engarealerne længere ude mod fjorden.

Infrastruktur/vandforsyning

Umiddelbart kan vi ikke se, at gasledningen til Kyndbyværket er nævnt under infrastruktur på vores borgermøde

Men der løber en gasledning langs sydvest siden af Jungedalsvej frem til matr.nr. 18g, som den skrår indover til skellet mellem vores matrikel nr. 18a og matrikel nr. 18b.

Endvidere forventer vi de strømførende kabler fra Kyndbyværket skulle nedgraves i den kommende tid. Dette har der været skriverier om i de senere år og vil forskønne landskabet endnu mere.

Derudover er der en drikkevandsboring i kanten af matrikel nr. 19f på det nordlige hjørne.

Og den væsentligste indsigelse er frygten for afbrydelse af vand tilførslen til vores have, der giver os de unikke muligheder for skabelse af biodiversitet, med naturens egne ressourcer

Landskabelige værdier / Rekreative interesser

For vores vedkommende er det specielt matrikel nr. 18b og 18g der vil ødelægge det bølgede morænelandskab og den dal, som vores ejendom er opkaldt efter, Jungedal, og formodentlig afbryde vandtilførslen til vores vandhul.

Samtidig holdes der mindre end 100m´s afstand til den bevaringsværdige landsby Kyndby Huse.

Men også den øvrige del af Kyndby udvidelsen vil fjerne det sammenhængende morænelandskab og i øvrigt fjerne en lang sektion af Fjordstien, som er en vandre/cykelsti, som ofte følger Isefjordens og Roskilde Fjords kyster gennem skove og bakkede landskaber, og knyttet sammen af fire færgeruter.

Fjordstien blev anlagt lige før vi købte vores ejendom, og vi har på tætteste hold set udviklingen i brugen af denne vandre/cykelsti, da vi lægger 300 m vej til denne langs vores grund. Denne sti har stor betydning for turismen, hvor vi især i sommermånederne taler med mange turister, der til dels farer vild og til dels roser vores haveanlæg. Derudover er der rigtig mange motionister der løber eller cykler på stien året rundt.

Og netop turismen er blevet en betydelig indtægtskilde for mange i området over de senere år, så vi får råd til at lægge mere ud til natur, hvorfor de turismemæssige interesser også skal varetages i denne forbindelse.

Kyndby har leveret råstoffer i mere end 50 år fra det eksisterende graveområde, hvilket viser overdimensioneringen i forhold til markedsbehov. Så lad landskabet og naboerne få lidt fred ved ikke at udpege yderligere graveområder i Kyndby.

Vores ejendom / værdi

Som skrevet købte vi ejendommen for 21 år siden og accepterede de på det tidspunkt udlagte råstof graveområder, og som har været med i vurderingen af belåning af vores ejendom.

Nu giver det søvnløse nætter, hvis den foreslåede Kyndby udvidelse vedtages, da ejendomsværdien så vil falde og vi måske får nej til forlængelse af kreditforeningslån på de samme vilkår og størrelse, når lånet skal genforhandles om 3 år.

Som Frederikssund kommune skriver i deres høringssvar, stavnsbinder råstofplanen mange borgere, da værdien af ejendomme, som ligger i nærheden af råstofgraveområder, falder allerede ved udpegningen i råstofplanlægningen.

Derfor er vi uforstående overfor, hvorfor Region Hovedstaden vil udpege nye områder, når den nuværende Råstofplan 2012 rigeligt dækker behovet de næste 12 år (og mere).

Iflg. Miljøminister Mogens Heunicke bliver der brug for en ny Råstofplan, når Region Hovedstaden og Region Sjælland bliver slået sammen. Så virker det som utidige ødelæggelser af folks værdier, når det er en plan der forventes lavet om.

Planerne rammer os yderligere hårdt, da vi for år tilbage måtte kæmpe for at undgå opstilling af 3 havvindmøller på stranden, hvor de målte afstanden fra vores bryggersdør til foden af havvindmøllen (610m) og dividerede denne med 4 for at forsvare en højde på havvindmøllerne på 155m. Sagen blev ført helt til højesteret, hvor vi tabte efter 7 års kamp. Men denne kamp afstedkom, at der i dag gives erstatning til berørte lodsejere i forbindelse med opsætning af vindmøller og solcelleparker. Og de 3 havvindmøller blev ikke opsat.

Desværre er der ingen erstatning for berørte lodsejere i nærheden af en grusgrav. Og dette selvom det er beviseligt, at naboer til grusgrave vil lide et tab, samtidig med indehaveren af grusgraven får en gevinst.

Derfor er det ikke uvæsentligt om der er et markedsmæssigt behov for udvidelsen af graveområder, eller om det bare er nemmest at lave en ny plan, når det står i kalenderen.

Vi er i den situation, at vi kan gå på pension indenfor 3 år, og værdien af ejendommen er ikke en uvæsentlig del af vores pension og muligheden for et godt pensionistliv. Derfor er Råstofplan 2025 heller ikke uvæsentlig set i det perspektiv.

Så nedtryktheden har desværre indfundet sig og vi er psykisk påvirkede, men vi håber stadig på en fornuftig løsning, hvor Råstofplan 2025 tilpasses bedre de markedsmæssige behov, så mange af os kan undgå den økonomiske ruin, det nuværende store forslag vil påføre os.

Haven / Herlighed / Gener

Som også tidligere skrevet valgte vi bevidst vores ejendom ud fra de naturmæssige omgivelser, da det ville give os muligheden for at leve i pagt med naturen og nyde udendørslivet, hvor vi samtidig havde en bolig der skulle være rimelig vedligeholdelsesfri.

Derfor har vi investeret meget både i bygninger og haveanlæg.

Bygninger er totalt nyistandsatte, med nye tage, og isoleret til moderne standarder med gulvvarme overalt drevet af et jordvarmeanlæg samt stort solcelleanlæg, så energiforbruget er minimalt.

Udendørs har vi investeret rigtig mange timer og penge i at skabe mere biodiversitet og skønne forhold for planter, dyr og os selv. Senest har vi plantet 240 (24 forskellige arter) blomstrende buske og 10 store prydtræer. Det er udover de 55 frugttræer og store gamle træer som Eg, Rødbøg, Ask og andre.

Desuden har vi lavet mange stensætninger af gamle marksten rundt omkring på grunden, til indramning af bede med blomster, buske og træer. Det har vist sig at være en god ting for markfirbenet og vores frøer, der elsker disse områder.

Det gør de også i forbindelse med vores vandhul, hvor der altid er vand, og hvor masse af fugle og insekter har deres daglige gang.

Dette vandhul skyldes underjordiske vandløb, der nok kommer helt oppe fra Kyndby og ned underjordisk langs Jungedalsvej og samles i dalen, Jungedal, som vores gård er opkaldt efter. Vi frygter helt klart, at en udvidelse af Kyndby graveområdet vil afskære alt dette vand, der flyder igennem vores have og dermed fjerne, den frodighed vi i sin tid købte ejendommen på. Og på sigt fjerne den biodiversitet vi har skabt.

Vores drøm fra starten har hele tiden været, at haven og boligen skulle være vores naturskønne oase i pensionisttilværelsen. Og folk der kender os og ejendommen vil nok give os ret i, at vi bruger al vores fritid på vores hus og have, hvor vi elsker at være i gang med etablering af et eller andet nyt. Og vi ser virkelig frem til at nyde vores otium i disse omgivelser, som vi elsker og selv har bygget op

Nu giver det dog søvnløse nætter, hvis det skal ske med en grusgrav som nabo, hvor der uundgåeligt vil være mange gener fra gennem ikke mindst støv og støj fra maskiner, der vil ødelægge især udelivet, men også livet indendørs og dermed tilværelsen i de sidste år vi har tilbage.

Vi har tidligere haft en ødegård i Sverige i 10 år, men da vi fandt Jungedal, havde vi ikke længere behov for denne, da vi fik alt det samme i vores nye hjem. Fred, ro og naturskønne omgivelser.

Derfor formoder vi, at Udvalgsformanden også kan sætte sig ind i denne modstand, at der pludselig skal være en grusgrav op og ned af ens "øde gård", når det ikke er nødvendigt af markedsmæssige behov, da de eksisterende Råstofplaner (2012) allerede dækker det.

Borgerne har accepteret gener i rigtig mange år med store lastbiler, støv, larm m.m. igennem den smalle skolevej i landsbyen Kyndby og når der er mulighed for bedre placering i forhold til hovedveje, forventes denne belastning ikke udvidet.

Dette vil også sikre et naturskønt område til fortsat gavn for natur, dyr og mennesker.

Høringssvar

På baggrund af ovenstående er vores klare Høringssvar til Forslag til Råstofplan 2025, Region Hovedstaden, at Kyndby udvidelsen skal tages ud af Råstofplan 2025, når den tilpasses til markedsmæssige behov og de mest naturskønne områder tages ud.

Vi deltager meget gerne i et møde omkring uddybning af vores kommentarer i dette høringssvar.

Vi er på vandreture i Skotland i perioden fra 1.-22. august 2025, hvorfor der vil være begrænset mulighed i denne periode. Men vi læser E-mail og har telefonen åben (hvis dækning i højlandet).

Billede dokumentation til Høringssvar til Forslag til Råstofplan 2025, Region Hovedstaden

Musvåge på en af vore hegnsstolper

Spidssnudet frø ved vores drivhus

Hammen fra snog:

Region Hovedstaden

Høringssvar vedr. Gerlev Nord og vest

Miljøudvalget har ved ændringsforslag fjernet såvel interesseområder, og graveområde i Gerlev Nord.

Som ejer af såvel arealer i interesseområde og arealer i graveområdet som Regionen har undersøgt ved boring m.v. og inddraget i udlægning af arealer, skal vi herved fremsende vores høringssvar.

Forekomster øst for skovnæsvej
Arealerne på begge sider af Skovnæsvej har gode forekomster, men arealet Øst for Skovnæsvej som forvaltningen også har placeret i graveområdet, har forekomster med betydelige dybde op til 2o meter med fin kvalitet.

Miljørapport øst for skovnæsvej
Administrationens miljørapport på ovennævnte areal, anfører således heller ikke nogen væsentlige gener, der skulle forhindre en udvinding.

Trafik fra udvindingsområdet
Arealet øst for skovnæsvej har den bedste beliggenhed, idet der INGEN trafik fra området skal passere en landsby - endsige et ENESTE
hus, idet udkørslen vil være direkte 58o meter fra Gerlev by, direkte ud på Skovnæsvej.
Mig bekendt har ingen andre udlagte arealer en så fin beliggenhed, med hensyn til trafik. (jf. vedhæftede kort)

Støj
Det vil i byen ikke være muligt at måle nogen støj fra indvindingsområdet, idet støjen fra Skovnæsvej med en afstand på ca. 27o meter, langt vil overstige støjen fra udvindingsområdet.
Dertil skal jo føjes at med den dybde forekomsterne har ville udvindingen jo foregår 15-2o meter under terræn, som jo helt klart vi minimere støj.

Det er således klart for både administrationen og branchefolk i udvindingsbranchen at arealet øst for skovnæsvej er det mest ideelle areal, og baggrunden for ændringsforslaget er politisk motiveret

Indsigelser
Vi har naturligvis fulgt indsigelserne i lokalaviserne, herunder samarbejdet mellem Gerlev Kro og bl.a. Enhedslisten - og bemærkninger fremsat i øvrigt fra Gerlev Kro. Vi har erfaret at indsigelserne fra Gerlev kro skulle have vægtet
Væsentlig, på trods af at en udvinding på ingen ville kunne genere kroen. En del af deres indsigelser har dog også gået mere på deres anden lokation i kanten af Landerslev, som er tættere på arealerne vest for skovnæsvej.

Sammendrag
Enkelte politikere har jo anført at Regionen er bundet af lovmæssig forpligtigelse til at udlægge råstofressourcer til 12 års forbrug, og er nødsaget til at udlægge arealerne hvor forekomsterne findes, hvilket jo netop giver mening.

Desværre må vi konstatere at det areal man udtager af graveområdet, på alle områder er det et af de absolut bedste, på alle parametre: kvalitet, mængde, trafik og støj og støv.

Vi skal derfor anmode udvalget og rådet om på ny at vurdere arealet, og måtte der være behov for yderligere oplysninger, står vi til rådighed.

RICH. FREDERIKSEN & CO. APS
Hvissingevej 102,
2600 Glostrup

43424135
28458001

Hans Frederiksen

Høringssvar til Region H Råstofplan 2025

Vi har bemærket, at man i Region H udelukkende har udlagt ét eneste område som interesseområde for Sand, Sten og Grus. Dette ene sted er beliggende i den yderste del af Regionen op ad naboen Region Sjælland.

Denne meget begrænsede udlægning af interesseområde kan udfordre den fremtidige forsyningssikker for fremtidige nødvendige råstoffer i Region H.

Vi opfordrer derfor Region H til derudover at udlægge interesseområder geografisk i andre dele af Regionen for at sikre den fremtidige lokale forsyning og det dermed begrænsede transportarbejde.

Region H's administration har i lighed med os peget på to større forekomster med udbredt råstofmægtighed til dette formål, som Regionen - tilsyneladende af politiske grunde - har forkastet.

Vi foreslår derfor, at man som minimum inddrager Gerlev Vest og Nord som interesseområder for Sand, Sten og Grus, herunder bl.a. henset til, at det eneste udpegede interesseområde indeholder grove materialer og er overlejret af betydelig mægtighed af overjord samt beliggende i yderkanten af Region H.

Vi vil sætte pris på en nøje vurdering af vores høringssvar.

I forslag til Råstofplan 2025 skrev vi som følger:

Ideer og forslag til Råstofplan 2024 - arealudnyttelse

Vi har bemærket, at Region H i de senere år har udlagt arealer til råstofindvinding, hvor der kun forefindes en forholdsvis ringe mægtighed af den aktuelle råstofresurse.

Derved er der foregået en forholdsvis stor arealbelastning, som efter de nu gældende regler ikke kan tilbageføres til deres oprindelig stand.

For at mindske denne arealbelastning foreslår vi, at der fokuseres mere på arealer, hvor mægtigheden af resursen er stor. Som godt eksempel herpå vil vi pege på området nord for Gerlev, hvor Region H ved deres undersøgelsesboringer har fundet råstofmægtigheder på op til ca. 30 meter.

Hvis en sådan resurse vil kunne udnyttes fuldt ud, så vil man kunne reducere arealbelastningen med en faktor 3-4.

Vi foreslår med den baggrund, at man inddrager disse arealer som graveområde, idet det ud over ringe eller ingen overjord også ligger optimalt med adgangsveje og transport over den nye bro/Frederikssundsforbindelse.

Herudover ligger området udenfor særlige drikkevandsområder og indvindingsopland.

Vi håber, at I vil inddrage vores forslag i den fremtidige råstofplan.

Høringssvar vedr. udvidelsen af grusgrav Ammendrup

Jeg, Øivind Kaas-Larsen og min hustru Randi Pedersen beboende på matrikel 1f Ammendrup, Højbjerg sogn deltog i orienteringsmødet 3 juni 2025. Vores indtryk af det fremlagte materiale fra regionen, var helt klart at materialet var gennemarbejdet og grundigt undersøgt og underbygget. Oplysningerne blev fremlagt sobert og sagligt, og på den baggrund giver vi hermed vores støtte de fremlagte planer om råstofindvinding.

Vi er part i sagen og håber virkelig på, at den fremlagte råstofplan bliver vedtaget, så det bliver muligt at udnytte de råstoffer som findes på vores ejendom. Muligheden for at kunne yde et bidrag til regionens behov for råstoffer, og samtidig kunne skabe bedre vilkår for større biodiversitet på vores jord, efter at råstofferne er udvundet af jorden, giver rigtig god mening for os. Råstofferne, der udvindes, tjener almenvellets interesser, og det samme gør den øgede biodiversitet med vandspejl og skrænter efter endt udgravning.

På mødet nævnte andre tilstedeværende nogle argumenter, som efter vores mening, ikke bør kunne få indflydelse på vedtagelsen af den fremlagte råstofplan.

Følgende blev nævnt på mødet:

1) Gennembrud af stendige:
   Argumentet der blev fremført, gik på at der skulle gennembrydes et stendige, for at indvinde råstoffer i det udlagte område ved Ammendrup. Som lodsejer på den del af jorden hvor stendiget er placeret, vil vi påpege at stendiget ikke skulle gennembrydes i den plan som blev lavet for grusgraven. Stendiget, der vil forblive bevaret, løber nede fra det rørlagte vandløb som danner skel mellem to ejendomme, hvoraf den ene er vores ejendom, i en ret linje op til mødepunktet hvor de to ejendomme støder op til hinanden. Fra dette punkt løber der et såkaldt jorddige, som kommunen på et tidligere tidspunkt gav tilladelse til at gennembryde i forbindelse med udgravningen. I bund og grund er et jorddige blot et pløjeskel og vi stiller os undrende overfor en påstand om at netop dette jordskel skulle være historisk bevaringsværdigt, eller have en særlig kulturel værdi.

2) Tung trafik gennem landsbyen.
   Dette argument mener vi ikke skal tillægges nævneværdig betydning, da der allerede er etableret en transportvej udenom landsbyen. Lastbilerne kører derfor ikke igennem landsbyen, og kan derfor ikke være til nogen større gene i den henseende.

3) Forringelse af den eksisterende natur.
   Det blev også nævnt at idyllen med søerne ville blive forringet. Men søerne er jo opstået som et resultat af grusgravaktiviteten. Børnenes kælkebakke blev også nævnt, som et argument for ikke at grave grus i bakken. Der er naturligvis tale om privat ejendom, hvor lodsejerne har givet lov til at bakken har været benyttet til denne aktivitet, når muligheden bød sig. Der er således tale om en mulighed, men ikke om en rettighed. I den forbindelse vil vi påpege, at der vil faktisk komme langt flere muligheder, til at kælke, når grusgraven er tom og skråningerne bliver sat i stand.

Ovenstående argumenter, mener vi ikke er vægtige nok til at tilbagevise argumenterne for at vedtage den udlagte råstofplan. Vi støtter planen, både ud fra vores eget perspektiv som lodsejere, men vigtigere endnu, ud fra et samfundsnyttigt perspektiv. Her tænker vi på alle dem der er beskæftiget i processen omkring udvinding af råstoffer samt distributørerne, der håndterer distribueringen. Arbejdspladser som er afhængige af en godkendelse af planen. Vi tænker på den indtjening som Staten vil få i forbindelse med opkrævning af

afgifter, til gavn for fællesskabet. Desuden vil en lokal udvinding af råstoffer betyde en langt mindre Co2 belastning, end det vil være tilfældet, såfremt der skal hentes råstoffer hjem fra andre regioner eller sågar fra udlandet.

Vores eget ønske, når området skal gøres klar efter gravearbejdet er et naturområde med masser af vand til gavn for flora og fauna, og for herlighedsværdien af de omkringliggende ejendomme.

For os at se, bør de sagligt dokumenterede argumenter omkring udvindingen af råstoffer i Ammendrup veje tungest i denne sag, og vi ser en godkendelse af den udlagte råstofplan som den bedste løsning, for almenvældet i kommunen og på regionalt plan.

Med venlig hilsen Øivind Kaas-Larsen og Randi Pedersen.

Min kone og jeg bor som umiddelbar nabo til det foreslåede graveområde i Onsved. At vi nu har fået muligheden for at sende et høringssvar og give vores mening til kende, er jo selvfølgelig noget vi vil udnytte, men ikke noget vi er naive nok til at tro vil ændre noget som helst.

Som I selv skriver :

"De indkomne høringssvar fra partshøringen og den offentlige høring vil indgå i den videre beslutningsproces for Råstofplan 2025. Det forventes, at råstofplanen bliver endeligt vedtaget i 4. kvartal 2025."

Så forventningen er altså, uanset hvordan partshøringen går, at vedtage planen i 4.kvartal 2025.
Det er derfor svært at forestille sig, at hele processen med partshøringen er til for andet end blot at opfylde kravet om en sådan, og ikke mere.

Vi kunne godt skrive side efter side om hvordan det at bo lige ved siden af en grusgrav, vil reducere værdien på vores bolig. Hvordan larm fra maskiner og lastbiler og stenknusere og sorteringsanlæg, risikerer at ødelægge vores hverdag i vores hjem. Hvordan den evige vestenvind vil bære store mængder støv ind over vores ejendom, så vi ikke kan eller har lyst til at nyde vores have eller bare være udenfor.

Men I er ligeglade, så hvad hjælper det?

Vi vil med meget stor sandsynlighed, som størstedelen af alle andre indsendte høringssvar, og som tidligere partshøringer bekræfter, få et svar tilbage, der blot citerer paragraffer fra råstofloven, og som på ingen måde efterlader afsenderen af høringssvaret med fornemmelsen af at det indsendte, rent faktisk er blevet læst, men derimod blot med en bekræftelse på at partshøringen, i realiteten er et lovkrav, men i praksis en farce.

Som afslutning vil vi, for at fjerne enhver tvivl, og i det tilfælde at der rent faktisk er et menneske hos Region Hovedstaden, der godt kan se det vanvittige i at placere råstofgrave klods op af mennesker med dertil hørende gener, slå fast at vi er utroligt kede af, og meget imod det graveområde der planlægges i Onsved.
Vi håber fornuften vil sejre.

Mvh
Michael Rasmussen & Chaweewan Chalernrat
Elmegårdsvej 4B
4050 Skibby

Region Hovedstaden

31. juli 2025
Lars Møller Nielsen
lmn@ncc.dk

Høringssvar - udkast til råstofplan_Halsnæs Kommune, Region hovedstaden

Markedsbeskrivelse – restressourcer og forventet forbrug.

NCC er enig med Region Hovedstaden om, at hvis der ikke udlægges nye graveområder i 2025 planen så er der ikke råstoffer til de 12 år, som kræves af råstofloven.

Regionens forventer at der i forslaget til råstofplan er udlagt til 12 år. Det er dog tvivlsomt, idet det forventede bidrag fra både hav og sekundære ressourcer må antages at være overestimeret. På havområdet reduceres gældende fra 1. december 2025 områder, hvor der kan indvindes råstoffer på hav væsentligt. Der arbejdes intensivt med at øge anvendelsen af sekundære og alternative ressourcer, men der findes ikke pålidelige prognoser for, at der vil være tilstrækkelige mængder. Resultatet på de manglende råstoffer vil betyde længere transport og øget import, hvilke vil påvirke udledningen af CO_2 negativt og øge omkostningerne for bygherrerne, hvoraf majoritet er offentlige bygherre, f.eks. Vejdirektoratet og kommunerne.

Øget cirkularitet vil derfor ikke formindske efterspørgsel efter primære råstoffer.

Redegørelsen beskriver en forventning til en øget genbrugsmængde f.eks. ved at nedbrudt beton genbruges i beton. NCC er enige i denne udvikling kan forventes. Men det er vigtigt at forstå, at hvis betonbranchen formår at genbruge en større andel, så vil det betyde færre mængder beton til genanvendelse til andre formål. Derved bliver der et større behov for f.eks. stabilt grus baseret på materialer indvundet i grusgravene. Inert byggeaffald som f.eks. beton uden PCB bliver allerede i dag genanvendt.

Etablering af anlæg til at reducere klimapåvirkningerne vil øge forbruget af primære råstoffer.

Klimatilpasningstiltag særligt i relation til øget mængde regn, hyppigere ekstrem regn, højere grundvandsstand, hyppigere storme samt højere vandstand i havene vil øge forbruget af råstoffer væsentlig de kommende år. Årsagen er, at de anlæg som skal bygges for at imødekomme klimaforandringer alle har behov for råstoffer. Nogle anlæg

NCC Industry A/S
Hørkær 8
2730 Herlev

Kontoradresse
Tobaksvejen 2 A
2860 Søborg

Dir.: +4522440894
Fax: +4539103920
www.ncc.dk

CVR: 26 70 84 35

kan anvende jord, men i forbindelse med vand er der altid brug for drænende produkter som kan lede vandet derhen hvor man ønsker det.

Der mangler allerede i dag bundsikringsgrus, stabilt grus, betonsand og betonsten på Sjælland og Region Hovedstaden.

Manglen på råstoffer på Sjælland og Hovedstaden bevirker at bygge- og især anlægsprojekter bliver væsentlig dyre en forudset. Langt de fleste anlægsprojekter er offentligt finansieret. Det har haft indflydelse på at letbanen i København er blevet væsentlige dyre.

Udover mangel på bundsikringsgrus og stabilt grus til anlægsprojekter i region Hovedstaden og Sjælland kan der forventes mangel på sten og sand til betonbranchen (belægnings-sten, betonrør, betonelementer og frisk beton) særligt til klasse P, som udgør ca. 80% af den samlede betonmængde.

Konsekvensen er længere transport af råstoffer.

Råstoffer fra import vil øge emissionerne (CO_2) med minimum en faktor 10.

De manglende råstoffer nu og fremtiden kan komme fra import og hav. Import er begrænset af dels udbuddet fra Norge og Sverige og dels af havnekapacitet på Sjælland. Der er meget få havne som kan modtage de store skibe, som typisk har brug for 10-11 meter vand. Import vil øge emissionerne (CO_2) ved transport med en faktor 10 (se VD's LCA-værktøj – InfraLCA).

Råstoffer fra hav til bygge- og anlægsopgaver forventes de kommende år at falde væsentlig pga. manglende råstoftilladelser.

Miljøstyrelsen har ved Danske Råstoffers Tema-dag, januar 2025 berettet, at der i dag er 80 fællesområder som udløber i 2025. Det forventes at der på sigt er 20 fællesområder. Der er 12 ansøgninger i MST, der er givet 5 tilladelser, hvoraf de 2 er påklaget.

Halsnæs Kommune

NCC har været i positiv dialog med lodsejerne til nogle af de områder, som regionen forslået udlagt i Råstofplan 2025 i Halsnæs Kommune.

Bemærkninger til C4 St. Havelse samt udvidelse: På baggrund af SMV'en har regionen reduceret det oprindelige forslag til udvidelse af graveområde St. Havelse. Vi er enige i regionens vurdering af hensynet til andre interesser gør det nødvendigt og er samtidig enig i at de væsentligste arealer med råstoffer er indeholdt i det reducerede forslag.

Det er dog vigtigt at pointere, at regionen skal være forsigtig med reducere det udlagte areal yderligere, idet en væsentlig reduktion kan gøre det uinteressant at indvinde forekomsten og samfundet vil derved gå glip af en væsentlig råstofressource som kan reducere kørsel fra Region Sjælland eller import.

Med venlig hilsen
NCC Industry A/S, Råstoffer

Lars Møller Nielsen
Teknisk chef

Høringssvar til Region Hovedstaden

Skævinge den 30. juli 2025

Vedr. Råstofplan 2025 - Region Hovedstaden
Hjemsendt til Regionsrådet fra Miljø og Fødevarenævnet 20. december 2023

Angående Bilag IV arter i Graveområde F4 Skævinge

Ifm hjemsendelsen af tidligere Råstofplan har klagenævnet (side 2) anført:

Citat: *Miljørapportens afsnit om graveområde F4, Skævinge er mangelfuldt, da det ikke indeholder tilstrækkelige oplysninger om Bilag IV arter i området.*

Ved flere høringer op til vedtagelsen af råstofplanen 12. oktober i 2021 har vi gjort Region Hovedstaden opmærksom på, at der også i graveområdets sydvestlige del findes et yngle- og rasteområde for to Bilag IV arter; stor vandsalamander og spidssnudet frø, der har krav på beskyttelse. Regionens svar var, at det blev taget til efterretning. Dette fremgår dog ikke senere af den vedtagne plan og heller ikke i det nuværende høringsmateriale.

Regionen har i det nuværende forslag vurderet, at en indvindings negative påvirkninger ikke kan afværges for forekomsten af løgfrø i graveområdets nordøstlige del. Regionen har derfor forkastet dette området i 2025 planen jvf. k*ort 1*.

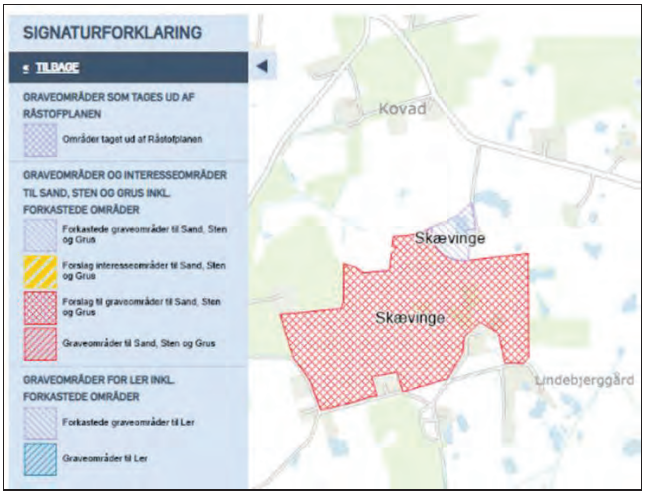

Kort 1. Kopi fra 2025 planen.

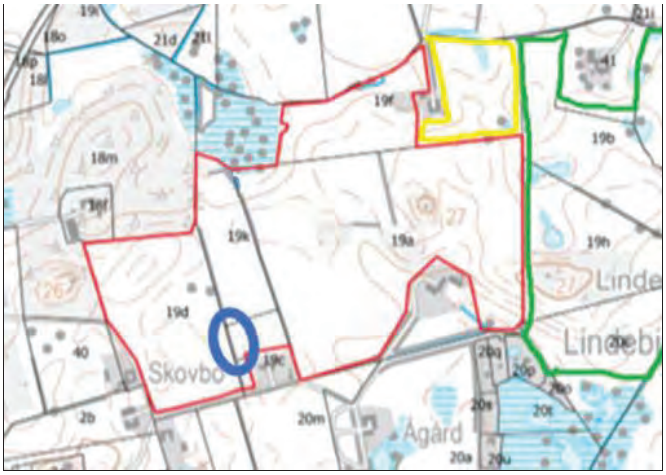

Kort 2. Kopi af kort fra vores høringssvar til 2020 planen.

Vi undrer os derfor over at Regionen ikke har lavet en tilsvarende vurdering af forekomsten af de to Bilag IV arter – spidssnudet frø og stor vandsalamander - i områdets sydvestlige del i matr. 19c, og derfor også forkastet dette område i 2025 planen. Se blå ring på Kort 2.

Vi har i marts 2023 erhvervet matr. 19 k og med midler fra Hillerød Kommunes pulje til etablering af levesteder til løgfrø, fået oprenset en eksisterende tilgroet sø i matr. 19 k's NØ-hjørne. Se kort 3 herunder.
Der er ikke konstateret løgfrø i søen, men vi har set spidssnudet frø.

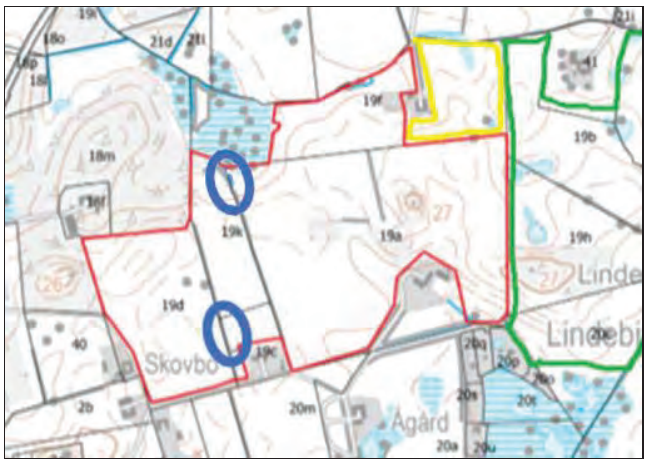

Kort 3. Kopi af kort i Råstofplan 2016/2020 med 2 søområder.

Spidssnudet frø inden for graveområdet

I følge kort 4 nedenfor fra Miljørapporten til 2025, er der kun registreret spidssnudet frø udenfor graveområdet. Det kan undre, da vi gentagne gange ifm. 2020 planen, har gjort Regionen opmærksom på, at vi har spidssnudet frø på matr. 19 c. Har Amphi Consult ikke besøgt vores 2 søer i yngleperioden i 2024, siden de ikke har registreret spidssnudet sø her?

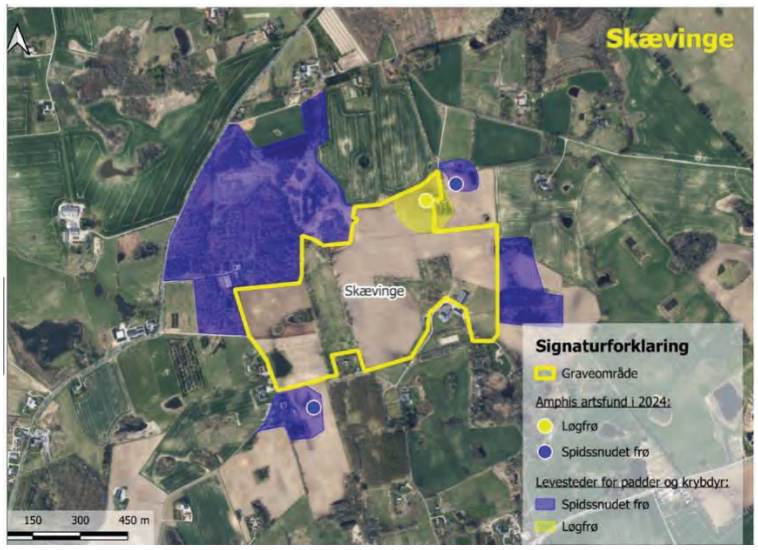

Kort 4. Kort fra Miljørapporten side 699

Fra Miljørapportens afsnit - Vurdering af påvirkning i driftsfasen - vurderes det "… *at der vil være en væsentlig påvirkning på arten løgfrø, da dens ynglested vil blive ødelagt, og der formentligt vil ske forsætligt drab på individer. Desuden vil de øvrige bestande i området potentielt vandre ind i graveområdet fra nordøst og sydvest og blive forsætligt dræbt ved råstofindvinding. Der vurderes også at være en* ***væsentlig påvirkning på arten spidssnudet frø ved råstofindvinding i området, i forbindelse med at individer krydser graveområdet for at vandre mod andre yngle- og rasteområder****. Stor vandsalamander blev ikke fundet ved besigtigelser i sommeren 2024, men der er talrige tidligere fund af arten i nærliggende vandhuller, og arten vurderes ligeledes at blive påvirket ved indvinding af råstoffer i området*." (Miljørapporten side 670).

Der vil efter vores opfattelse ikke kun ske en væsentlig påvirkning af vandrende individer af spidssnudet frø og stor vandsalamander, da vi allerede har bestande af disse 2 arter på vores matrikler inden for graveområdet.

Da Regionen finder det nødvendigt at forkaste område ***)** med sø med løgfrø NØ i graveområdet, da der ikke findes andre afværgemuligheder, mener vi at den samme konsekvens må gælde for vores 2 søer med Bilag IV arterne spidssnudet frø og stor vandsalamander

***) "Før afværgeforanstaltninger"**
*Hvis ikke de forslåede afværgeforanstaltninger implementeres ved udlægningen af det mulige nye graveområde Skævinge, vurderes det, at der vil være en væsentlig påvirkning af de indbyrdes forhold. Mange miljøparametre der er vurderet til, enkeltstående at blive væsentligt påvirkede, hvilket betyder at den akkumulerede påvirkning indenfor området, vil være stor og væsentlig uden implementeringen af afværgeforanstaltninger****. Særligt påvirkningen på bilag IV-arter vil være stor, da den eneste afværgeforanstaltning, der kan afbøde påvirkningen på denne miljøparametre, er ved at ændre i områdets afgrænsning, således at det påvirkede delområde ikke længere indgår i graveområdet.*****"** (Miljørapporten side 678)

Som konsekvens af Miljørapportens udsagn ovenfor, mener vi at de 2 søer på kort 3, bør udtages af råstofplanen, da der ikke kan drages de nødvendige afværgeforanstaltninger mod ødelæggelse af de to biotoper, der er levested for Bilag IV arterne spidssnudet frø og stor vandsalamander.

Med venlig hilsen

Anne Johannisson og Peter Fabricius
Skovbakkevej 9, 3320 Skævinge
Anneskovbakken@gmail.com / peterskovbakken@gmail.com

Høringssvar vedrørende planlagt råstofindvinding ved Kyndby Huse

Jeg ønsker hermed at gøre indsigelse mod den foreslåede råstofindvinding ved Kyndby, hvor det planlægges at grave helt tæt på den samlede landsbybebyggelse i Kyndby Huse.

Helt tæt på landsbyen – uden fortilfælde i Danmark

Det er min klare opfattelse, at det er uden fortilfælde i nyere dansk praksis, at man tillader råstofgravning så tæt på et samlet landsbysamfund. Selv i tilfælde med enkeltliggende ejendomme i landzone holdes der typisk 300 - 500 meters afstand. Hvor landsbyer er berørt, ses der typisk minimumsafstande på 400–500 meter, ofte kombineret med afværgetiltag som støjvolde og løbende miljømålinger.
At der nu planlægges råstofindvinding så tæt på Kyndby Huses boliger, overskrider ikke blot tidligere praksis – det skaber også en uacceptabel risiko for sundhed, trivsel og nabogener.

Eksisterende gener og erfaringer

Der findes allerede i dag en grusgrav ca. 300 meter øst for Kyndby Huse, som borgerne i forvejen oplever gener fra – herunder støv, støj og vibrationer, især ved østenvind og i tørre perioder. Disse gener har hidtil været nogenlunde til at leve med, netop fordi afstanden har givet en vis beskyttelse.
Tankevækkende nok er, så vidt vides, den eneste anden grusgrav i Danmark, der ligger så tæt på en landsby af tilsvarende størrelse som Kyndby Huse, placeret i Landerslev – en anden landsby i samme kommune (Frederikssund). Her driver Tulstrup Sten & Grus (TSG) en grusgrav ca. 200 meter syd for beboelsen. I Landerslev har beboerne i årevis været plaget af støv og larm, som har begrænset brugen af haver, terrasser og udeliv – og som mærkbart har forringet deres livskvalitet.
Dertil kommer, at virksomheden i Landerslev både har gravet uden for det tilladte område og overskredet de fastsatte rammer for indvinding. Dette er veldokumenteret og har skabt lokal vrede og frustration. Erfaringerne viser, at lovbrud kun i begrænset omfang – eller meget langsomt – bliver sanktioneret af myndighederne, hvilket rejser berettiget bekymring for, om en ny og endnu tættere grusgrav ved Kyndby Huse overhovedet vil blive tilstrækkeligt overvåget og reguleret. (1)

Planen lægger op til en IN/OUT-udvinding på blot to år i Kyndby Huse nærområde. Det virker urealistisk at etablere støjvolde og gennemføre gravningen på så kort tid, hvilket skaber risiko for lovbrud og dispensation.

Kyndby Huse som bevaringsværdig landsby

Kyndby Huse er officielt udpeget som en bevaringsværdig landsby. Det indebærer, at landsbyens særlige kulturhistoriske og arkitektoniske kvaliteter skal bevares og beskyttes. Råstofindvinding, i så kort afstand,vil medføre markante forstyrrelser i form af støj, støv, tung trafik og ændringer i landskabet, der truer disse værdier og underminerer det grundlag, som bevaringsstatussen bygger på. (2)

Dokumenteret sundhedsrisiko

Langtidseksponering for støv og støj er forbundet med øget risiko for astma, KOL, søvnforstyrrelser og stress – især hos børn, ældre og andre sårbare grupper.

Natur og miljø

Den øgede tunge trafik vil medføre betydelige gener, især for Kyndby, da det er den eneste adgangsvej til det planlagte graveområde. Det vil samtidig gøre området ubeboeligt for det eksisterende dyreliv omkring landsbyen.
Det planlagte projekt ligger i nærheden af et udpeget Natura 2000-område, som er underlagt særlige beskyttelsesregler i henhold til EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver. Natura 2000-områder har til formål at sikre og bevare levesteder for truede dyre- og plantearter samt særlige naturtyper.
Med udpegningen følger en juridisk forpligtelse til at bevare eller forbedre naturens tilstand

og sikre, at arter og naturtyper opretholder en gunstig bevaringsstatus. I området findes flere naturlige kilder og kildevæld, hvis eksistens afhænger af et stabilt og uforstyrret grundvandsspejl. Råstofindvinding så tæt på kan medføre sænkning eller forskydning af grundvandet, hvilket kan forårsage uoprettelig skade på disse kildebiotoper og de arter, der er afhængige af dem.(3)

Ejendomsværdi og livskvalitet

Tilladelse til en så tæt grusgrav vil betyde et markant fald i ejendomsværdierne i Kyndby Huse. Min bolig vil i praksis blive nærmest usælgelig – en økonomisk katastrofe med tab af min opsparing og livsgrundlag.

..

Konklusion

Jeg skal derfor kraftigt opfordre til, at råstofindvinding tættere på Kyndby Huse end den nuværende grusgrav forkastes:

- Støv- og støjgener kan give helbredsmæssige konsekvenser for beboerne i Kyndby Huse.

- Erfaringerne fra både lokalområdet og Landerslev viser, at gener allerede ved 200 meters afstand kan være markante – og at tilsynet med grusgravsdrift desværre ikke altid fungerer betryggende.

- Der skal tages konkret hensyn til Kyndby Huses status som bevaringsværdig landsby. En så tæt grusgrav vil være i direkte konflikt med hensynet til at bevare landskabets og landsbyens kulturhistoriske værdier.

- De økonomiske konsekvenser er fuldstændig katastrofale for mig som beboer, og mange andre i min by.

- Den miljømæssige forpligtelse over for Natura 2000-området skal overholdes. Der skal som minimum foretages en lovpligtig konsekvensvurdering, før nye aktiviteter eller anlægsarbejder i eller tæt ved et Natura 2000-område iværksættes – for at vurdere, om projektet kan skade udpegningsgrundlaget.

Det vil være uden fagligt, miljømæssigt, sundhedsmæssigt og forvaltningsmæssigt grundlag at tillade råstofindvinding så tæt på en samlet landsby og et sårbart naturhabitat. En sådan tilladelse vil ikke blot øge generne markant – den vil også kunne medføre varige skader på unik natur og nærmiljø.

Med venlig hilsen

Søren Dam
Jungehøj 78, Kyndby Huse
4. juni 2025

Henvisninger

1. Overskridelser af råstoftilladelser ved Landerslev – Building Supply:
https://www.buildingsupply.dk/article/view/672345/grusgravsfirma_belonnet_trods_overskridelser_af_tilladelse#:~:text=Derfor%20har%20det%20skabt%20vrede,omkring%20200%20meter%20fra%20landsbyen

2. Lokalplan for Kyndby Huse - Plandata
https://dokument.plandata.dk/20_1114946_APPROVED_1262608569505.pdf

3. Natura 2000 og konsekvensvurderinger – Miljøstyrelsen:
https://mst.dk/media/kqyb2h5i/habitatvejledningen.pdf

Høringssvar vedrørende Lystrup Syd (Lindholm/Slangerup Tunneldal) på vegne af større borgergruppe

Vi fremsender hermed vores bemærkninger til afgrænsningsnotatet for Lystrup Syd, afgivet på vegne af en gruppe direkte berørte borgere og bakket op af over 700 protestunderskrifter.

Det er vores vurdering, at flere af de vurderede påvirkninger i afgrænsningsnotatet **enten er undervurderede eller ikke tilstrækkeligt belyst**. Samtidig ser vi en **sammenhæng mellem flere faktorer** – særligt biologisk mangfoldighed, hydrologi, landskab og rekreativ anvendelse – som tilsammen udgør en **væsentlig risiko for negativ påvirkning**, både for natur og mennesker.

Derfor mener vi, at området bør tages ud af planen eller alternativt at der **ikke bør gives nogen form for gravetilladelse**, før der er foretaget **langt grundigere og bredere undersøgelser af den samlede påvirkning**, både inden for og omkring det afgrænsede område.

Skulle området – på trods af disse risici – blive udlagt til råstofindvinding, bør det kun ske med **meget klare begrænsninger**, **skærpede afværgetiltag**, samt **en plan for aktiv og løbende reetablering og sikring af rekreativ værdi under og efter indvinding**.

Nedenfor fremlægges vores bemærkninger struktureret efter tema, med konkrete gennemgang af hvorfor vi ikke finder at det er tilstrækkeligt sandsynliggjort at der vil ikke vil være væsentlig og specifikke påvirkninger, samt forslag til afværgetiltag og vilkår.

1. Biologisk mangfoldighed, flora og fauna

a. Beskyttede arter (bilag IV-arter, fredede arter, truede og kritisk truede arter på den danske rødliste)

Vi er enige i at det er sandsynligt at der vil være væsentligt påvirkning og at det absolut bør undersøges præcis hvilke arter der indenfor området vil blive berørt. Dog mener vi at undersøgelse bør forholde sig til alle søer/habitatområder der ligger indenfor en udvidet zone.

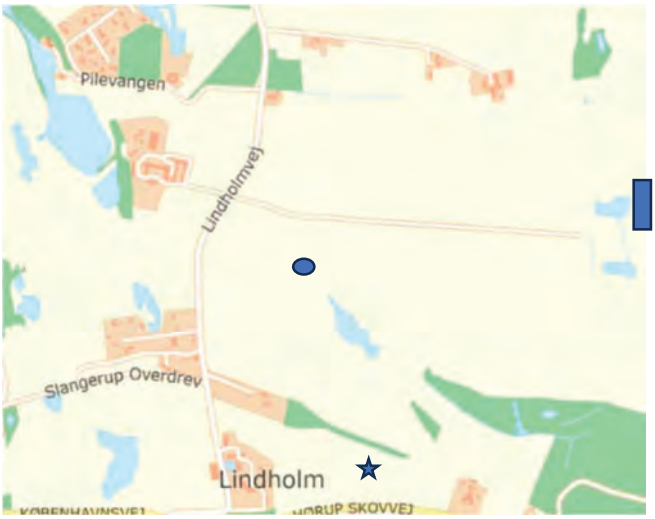

Kort: Miljøgis med manuel tilføjelse:
Stjerne angiver ikke kortlagt sø
Oval mindre sø, synlig på nogle kort
Rektangel våd eng

Inden den kortlægning, som blev lavet for natur direkte i området, var der ikke registreret truede dyrearter i området. Amphi Consult har så påvist flere truede dyrearter. Hvis man ser på de øvrige søer omkring det udpegede område, vil man sandsynligvis finde de samme truede dyrearter og muligvis flere. Antallet af hængesække i

området er fordoblet er regionen begyndte at vise interesse. og hvis man ser nærmere på de øvrige søer, vil man formodentlig opdage at flere af dem også er hængesække, våd eng, mose etc. og kan meget vel være hjemsted for flere beskyttede dyrearter. Den på kortet med stjerne markerede sø (ser ud til at være ca 30*35m, har vandspejl, men træer gør den ikke synlig, der er dog nok lys til at gul iris vokser på den ene side af søen) er ikke blevet undersøgt og kan være hjemsted for beskyttede dyrearter. Ligeledes er søerne nordvest for graveområdet ikke undersøgt, ligeledes ligner det ikke at den stor sø vest for den sydlige del af graveområdet er blevet undersøgt (formodet gammel tørvesø og velbesøgt at diverse fugle, store flokke af grågæs, taffeland, trold og mange flere), nattergale, guldspurve, tårnfalk, rød glente er også set, ligeledes hjorte, og flere observationer af lækat i området.

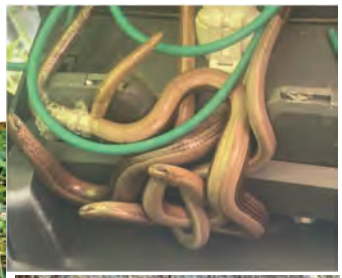

Blandede billeder fra området. Kilde: arter.dk

Det er kendt af der er mange snoge i området, ligeledes siges der i slange kredse at være hugorm, har dog endnu ikke mødt en der har fundet en.

Hele området bør derfor undersøges nærmere. F.eks. kendte Hillerød kommune ikke noget til at sø midt på matrikel udpeget til interesseområde er en hængesæk, og stjerne markeret sø er ikke markeret på kort, faktum er nok at området er lidt svært at få fuldt overblik fra jorden og fra luften kan sø med træer se mindre ud end den er. Kommune og andre skal have tid til at undersøges dette nærmere, en høringsperiode over en sommerferie måned er ikke tilstrækkelig.

Der er observeret flere fredede etc. dyr i området, bekræftet af Amphi Consult, samt lokale observationer. Der er også af lokal observeret, hvad antages for markfirben i området, og dige i områdets nordøstlige kant er ikke undersøgt (se punkt 9.a), og kunne meget vel være hjemsted for beskyttede arter. (Se www.arter.dk).

For at sikre beskyttede arter bør søer/hængesække sikres behørig afstand til evt graveaktivitet. Der bør fastsættes konkrete bufferzoner omkring vådområder og registrerede levesteder, og det bør være en betingelse for evt. gravetilladelse, at der er dokumenteret tilstedeværelse og sikring af passage for beskyttede arter.

Kort med forslag til faunapassage mellem søer i og udenfor graveområdet

Det bør indskærpes at der ikke alene skal laves supplerende undersøgelser, men også forventes skærpede afværgetiltag i linje med tiltag foreslået af Amphi Consult, herunder korridor mellem søerne, men udvidet til også at tage øvrige hensyn til beskyttede arter både i området, men også tilstødende områder.

Regionen har hermed ikke sandsynlig gjort at der ikke vil være væsentlige skade på beskyttede dyrearter, og der bør foretages flere undersøgelser, dele af området bare tages ud så der kan sikre egnede korridorer i hele området, ekstra afstand til beskyttet natur og tilhørende beskyttet dyreliv, og håndfaste krav om afværgetiltag, som skal være ufravigelige.

b. Natura 2000-områder

Det er korrekt at område ikke er natura 2000 område og ej heller umiddelbart tilstødende, dog bør det medtages i vurderingen at der er forbindelse til Natura 2000 område via Skov, fredet område (illustreret via indsat kort).

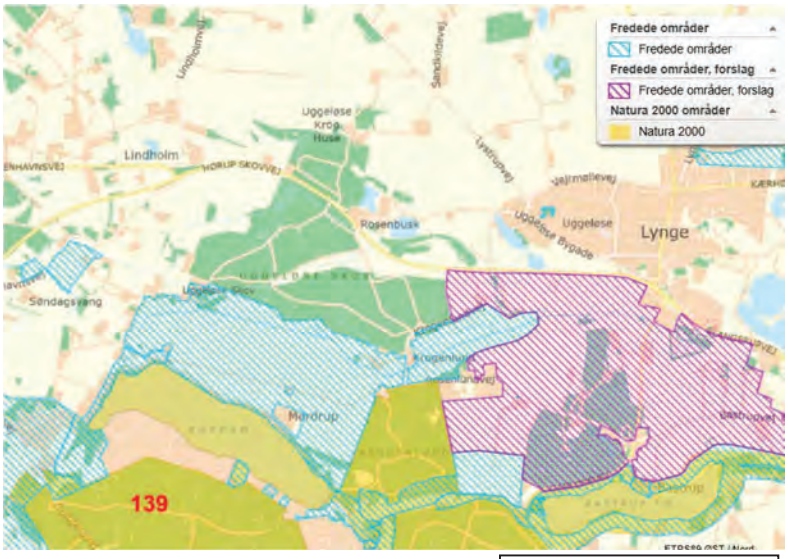

Kort: Miljøgis

Det må anses for et væsentligt forhold, at Slangerup Tunneldal rummer flere hængesække, som ifølge Natura 2000-klassifikationen tilhører naturtype ”7140 – Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand”. Ifølge Miljøstyrelsens publikation *"Danske naturtyper i det europæiske Natura 2000-netværk"* beskrives naturtypen 7140 som: *"Naturtypen findes fåtalligt og spredt på mindre arealer i Danmark."*

Da området Lystrup Syd oprindeligt blev udpeget som muligt graveområde, var det ikke kendt, at denne særdeles sårbare og sjældne Natura 2000-naturtype fandtes i området. Det var heller ikke Hillerød Kommune bekendt med, hvorfor de pt arbejde på deres høringssvar – men de var ikke blevet gjort opmærksomme på dette væsentlige punkt.

Naturtypens sjældenhed og økologiske sårbarhed tilsiger, at området ikke blot bør fjernes fra planen, men at der samtidig gives tilstrækkelig tid til at sikre en grundig og forsvarlig vurdering og beskyttelse. Det er helt afgørende, at opdagelsen af denne naturtype ikke fører til en forhastet godkendelse af et graveområde, som vil omringe og potentielt skade hængesækken fuldstændigt.

Derudover bør det bemærkes, at der findes flere søer i tunneldalen med lignende karakteristika, som dermed potentielt også huser naturtype 7140. Disse bør derfor undersøges nærmere, før der træffes beslutning om råstofindvinding i området. Se også punkt 2c.

Ligeledes indeholder Natura2000 område 139 også mange af de samme biotoper, derfor bør det undersøges, hvorvidt der direkte eller indirekte kan være påvirkning. Dermed er der lokale forhold, som indtil undersøgt må antage væsentlige og som formodentlig gør at hele bunden af tunneldalen bør undgå, resterende område skal formodentlig reguleres således at der ikke graves på en måde der kan påvirke grundvandet og på ingen måde må de natura2000 natur typer tage skade.

c. Beskyttede naturtyper (naturbeskyttelseslovens § 3)

Det udpegede graveområde og dets nærområdet er karakteriseret ved en stor koncentration af søer og vådområder, jf. punkt 1a.

Foto: Hængesæk på matrikel udpeget til råstof indvinding, dog pillet ud, men omringet af grusgrav på 3 sider

Det er dokumenteret, at der inden for og omkring det udpegede område findes mindst to hængesække. Dertil kommer, at flere andre søer i området udviser samme karakteristika, herunder sammenfaldende vandspejlshøjde og vegetationsstruktur, hvilket kan indikere, at der er tale om yderligere hængesække.

Derudover har det udpegede område tidligere indeholdt en hængesæk, mose og skov, som dog nu er fjernet fra det udpegede område.

Hængesække er særligt sårbare, da de får deres vandforsyning fra grundvandet og derfor ofte er hydrologisk forbundet med både nærliggende søer og andre hængesække. Dette gør dem langt mere påvirkelige over for ændringer i grundvandsstand end almindelige søer.

Tabel 3. *Oversigt over hyppighed og sårbarhed af naturtyper på 454 repræsentative vandløbsnære arealer i Danmark som ikke er med vedvarende græs eller i omdrift. 1) angiver at naturtypen er omfattet af Habitatdirektivet (habitattypekoden er vist efter samfundets navn). Plantesamfundenes sårbarhed overfor ændringer i miljøet er angivet: *****=ekstremt sårbar, ****=sårbar, ***=moderat sårbar, **=robust og *=meget robust (efter Nygaard et al. 2009).*

Naturtyper	Hyppighed i %	Sårbarhed
Kultureng	17	*
Næringsrig højstaude	16	*
Fugtig eng	12	**
Fugtig brakmark	11	*
Tør brakmark	10	*
Urtebræmme[1] (HD 6430)	9	Ukendt
Våd eng	9	***
Rigkær[1] (HD 7230)	8	*****
Sumpet bræmme	3	*
Tidvis våd eng[1] (HD 6410)	3	****
Å-mudderbanke[1] (HD 3270)	<1	Ukendt
Våd hede[1] (HD 4010)	<1	****
Hængesæk[1] (HD 7140)	<1	****
Avneknippemose[1] (HD 7210)	<1	****
Fattigkær	<1	****

Kilde : Århus Universitet "Hydrologiske og vandkemiske forudsætninger for en god naturtilstand i grundvandsafhængige terrestriske økosystemer" udgivet 2010
Manuel tilføjelse: grøn er naturtyper som er bekræftet og i umiddelbar nærhed, gult markeret er natur nordøst for området, som endnu ikke er undersøgt

Bemærk at hængesæk umiddelbart vest for det udpegede område, både er klassificeret som Hængesæk og rigkær.

Det forhold, at flere søer i området har vandspejl i samme højde, styrker antagelsen om en fælles grundvandsføde, hvilket øger sårbarheden over for ændringer i vandtryk og -niveau som følge af råstofindvinding.

De geologiske forhold i tunneldalen (jf. punkt 10b) er ikke tilstrækkeligt belyst. Det forøger den samlede usikkerhed og øger risikoen for uønskede påvirkninger af de grundvandsbaserede vådområder. Denne kumulative risiko kan have væsentlig negativ betydning for både naturtyper og det omgivende hydrologiske system og bør derfor betragtes som en væsentlig påvirkning.

Foto: Hængesæk indikatorplante med guldsmed

Sammenholdt med forekomsten af tørv og ler i undergrunden (jf. punkt 5), som har en naturlig bufferfunktion for vandstandsvariationer, er der en betydelig risiko for, at ændringer i vandstand og geohydrologi kan skade både eksisterende og hidtil ikke-registrerede vådområder – herunder hængesække, rigkær, våd eng, mose mv. som alle omkredser grave området.

Derfor bør der:

- Udarbejdes en kortlægning af alle søer og vådområder i og omkring det udpegede område, herunder registrering af hængesække og anden følsom fugtige naturtyper
- Gennemførsel af en hydro-geologisk konsekvensvurdering, med fokus på kumulative påvirkninger og sårbar natur
- Stilles krav om skærpet tilsyn og en forsigtighedspræget tilgang til gravedybde, afstand til vådområder og grundvandspåvirkning

Den dokumenterede forekomst af hængesække, samt usikkerheden om de øvrige søers karakter bør i sig selv være tilstrækkeligt til at udløse krav om grundige undersøgelser og skærpede vilkår. Indtil Region Hovedstaden kan dokumentere, at der ikke er risiko for væsentlig påvirkning, bør der ikke gives gravetilladelse i området.

d. Økologiske forbindelser/spredningskorridorer

Det udpegede graveområde er beliggende i en væsentlig biologisk spredningskorridor, som forbinder Lystrup Skov og Uggeløse Skov, og videre via fredede og beskyttede områder til Natura 2000-område nr. 139 (Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov).

Både fagpersoner med lokalkendskab (fx landmåler med erfaring i elektromagnetisk jordanalyse) og officielle kommunale dokumenter bekræfter denne funktion. Hillerød Kommune beskriver eksempelvis Slangerup Tunneldal, som det udpegede område er en del af, som: "*...en del af en større biologisk spredningskorridor.*" *(Kilde: Hillerød Kommune, Landskabskarakterområde 7 – vedlagt som bilag)*

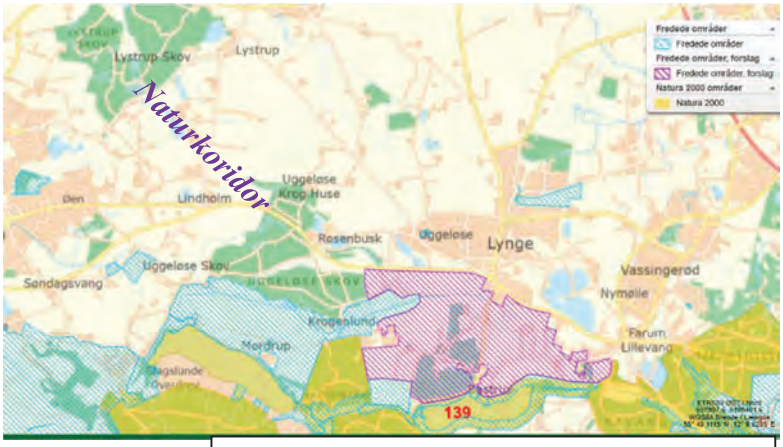

Kort: Miljøgis med manuel tilføjelse af Naturkorridor

Denne spredningskorridor har betydning for flere arter – både almindelige og beskyttede – og fungerer som naturlig passage for fauna og flora, som er afhængige af sammenhængende landskaber og levesteder.

Tunneldalens geologiske og topografiske udformning – med lavbundsområder, skovbevoksning og naturlig fugtighed – gør den velegnet som biologisk passage. En gravning i dette område kan resultere i en fragmentering af denne funktion, og dermed udgøre en barriere for artsudveksling og genetisk diversitet.

Der er tydelige lokale og regionale økologiske funktioner, som ikke må overses. Det er derfor ikke fagligt forsvarligt at konkludere, at påvirkningen af den økologiske

forbindelse vil være uvæsentlig, uden en grundig økologisk landskabsanalyse og konsekvensvurdering.

Vi anbefaler, at:

- Der gennemføres feltbaserede undersøgelser og GIS-baserede analyser af korridorens funktionalitet
- Der ved evt. gravetilladelse stilles klare krav om afværgeforanstaltninger og opretholdelse af funktionel spredning
- Graveområdets afgrænsning revurderes, hvis det ikke er muligt at sikre forbindelsen på anden måde

Den langsigtede økologiske sammenhængskraft i området afhænger af sådanne forbindelser. En forstyrrelse her kan have irreversible konsekvenser for arter, økosystem og evt. fremtidig naturbeskyttelse. Eftersom flere kilder beskriver området som en naturkorridor, kan påvirkning derfor ikke uden undersøgelse kaldes for uvæsentlig og bør undersøges grundigere og passende afværge tiltage bør være påkrævet.

e. Skov

Der er, udover den allerede kendte skov (del af Uggeløse Skov), som er udtaget af grave arealet, yderligere skovbeplantninger af ældre karakter, f.eks. for enden at Lindholm Stationsvej og der er flagermus aktivitet i området.

Kort: Google MAPS

Som nævnt i punkt 1d, fungerer området som biologisk sprednings korridor og kan derfor være af væsentlig betydning for Lystrup Skov, som Hillerød landskabsvurdering beskrives som den sidste rest af den skov som originalt dækkede hele Nordsjælland.

Går man tur der kan man tydeligt se hvordan hjorte overnatter i området, specielt mange sovepladser i det markerede område.

Det er derfor væsentligt at alle områder i og tilstødende det udpegede område undersøges og sikres mod at tage skade. Direkte eller indirekte ved evt. gravetilladelse. Indtil det er undersøgt må det antages at være en væsentlig risiko.

2. Befolkning

a. Begrænsninger og gener

Vi er enig i at det er mere end sandsynligt at der vil være væsentlige gener, og eftersom området i dag er udpeget som beskyttet Landskab med dertilhørende begrænsninger, virker det rimeligt at ændret anvendelse kun kan ske under skærpede krav om begrænsning af gener – der bør også opstilles konkrete begrænsninger for tilladte driftsformer, arbejdstider og støjniveauer, herunder minimumsafstande til boliger og andre afværgetiltag, som f.eks. korte og geografisk begrænsede gravetilladelser.

b. Trafikafvikling/ -belastning

Regionen har oplyst, at udkørsel til Hørup Skovvej ikke er mulig ifølge Vejdirektoratet og at dette var regionens første ønske. Dermed vil al råstoftransport formodentlig skulle ske via Lindholmvej, hvilket måske ligner at være uproblematisk, men giver anledning til en række væsentlige problemer og risici, som bør indgå i vurderingen af områdets egnethed til råstofindvinding.

Lindholmvej er smal, snoet og præget af dårligt udsyn på grund af bakketoppe og skarpe sving. Vejen har flere mindre udkørsler med boliger tæt på vejbanen. Grundet disse forhold er det svært at forestille sig måde hvorpå Lindholmvej kan gøre egnet til at kunne håndtere den nødvendige mængde og størrelse af grus transport.

Derudover er vejen i dag:

- Færdselspunkt for fodgængere og skolebørn til og fra busstoppestederne på Københavnsvej
- Anvendt af ryttere og cyklister
- Smal og uden cykelstier eller fortove

Mod nord ligger landsbyen Lystrup, hvor vejen ikke er egnet til gennemkørende tung trafik. Mod syd går Lindholmvej igennem beboelsesområdet Lindholm By og tæt forbi Lindholm Gårds ejendomme. Det sydlige sving ved gården udgør et særligt trafiksikkerhedsproblem, da det er særdeles skarpt og der er meget begrænset plads til passage af modkørende lastbiler og personbiler.

Kort: geus.dk med terræn niveau
Stjerne angiver eksempler på kendt trafikuheld, rød hvis der har været flere.
Trekant angiver udkørsel med dårlige udsynsforhold grundet lokale topologiske forhold
Hest angiver hvor der tit er heste der krydser. (Bemærk at der kan have været mange flere uheld end de markerede, da de er baseret på få personers observationer)

Transport af råstoffer med tunge køretøjer vil kræve betydelige ændringer af infrastrukturen, som det er svært at se kan gennemføres

uden betydelige gener og risici for beboere og øvrige trafikanter, og som allerede pointeret er det grundet lokale forhold ikke mulig at skabe tilstrækkeligt overblik til at markant stigning i tung trafik kan håndteres sikkert. Det vil være i strid med Region Hovedstadens princip om at udpege graveområder med god adgang til eksisterende, egnet infrastruktur.

Der er ikke på nuværende tidspunkt en kendt løsning, der kan sikre trafikafvikling uden væsentlig gene for de berørte lokalsamfund. Derfor bør:

- Der ikke gives gravetilladelse, før der foreligger en trafikal løsning, der dokumenteret tager højde for beboernes sikkerhed, lokalområdets karakter og vejinfrastrukturen
- Infrastrukturens manglende egnethed og den manglende adgang bør indgå som en tungtvejende faktor i vurderingen af områdets egnethed
- Genbesøge egnet adgangsvej. F.eks. har Lindholm Gård allerede i dag en udkørsel, øst for hovedhus, direkte til Hørup Skovvej.

c. Rekreative interesser

Området bruges i dag på mange forskellige måder af mange grupper.

- Der er sommerhusområder umiddelbart tilstødende og et andet tæt på, grusgrav vil væsentlig forringe rekreativ brug af disse områder.
- Der er stier i området, både direkte i det udpegede område og på skel til området, man kan være bekymret for adgang og rekreativ værdi under evt. grusgravning. Disse stier bruges rekreativt af helårsbeboerne i Lindholm og andre i området, samt som smutvej til f.eks. Slangerup Overdrev. På kortet er der tilføjet orange streger som markerer stier som kan risikere afskåret, dertil er der også andre mindre stier, herunder udyrkede markskel, og veje der kan blive berørt.

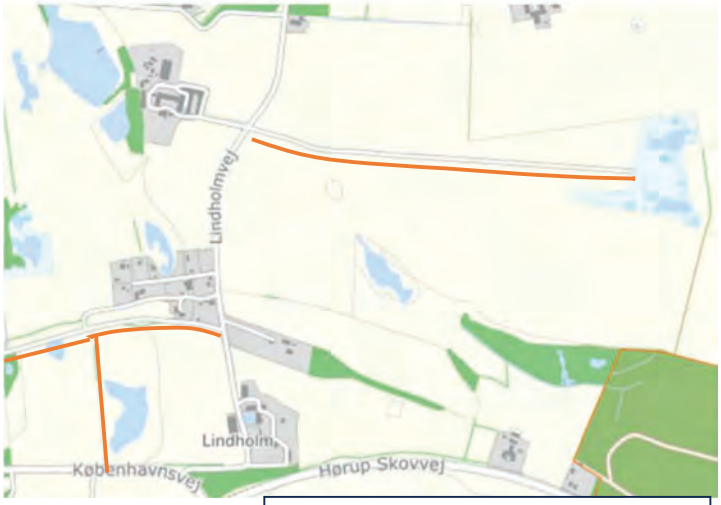

Kilde: udinaturen.dk med manuel orange markering af udvalgte berørte stier og

- Der er hestehold i området (pt er den største under ombygning), men hvem vil have heste gående i daglig støj fra grusgrav, samt andre gener, hvilke betyder at man kan frygte hvad der så skal ske med de bygninger. Mange har gennem årene nydt daglige besøg og rideture i området (inkl. hen over marker når det er tilladt af bonde). Specifikt er der er via sti (Slangerup Overdrev/gammelt jernbaneterræn) forbindelse til større rideskole vest for graveområdet. Udpegningen af området kan derfor have negative konsekvenser, selv inden der er givet evt. gravetilladelse.
- Området er flittigt benyttet af mange cykelryttere til rekreative formål, men kan de sikkert cykle på vejen sammen med lastbiler og evt grus på vejen. Der er jævnligt

større cykelløb gennem Lindholmvej, alt fra entusiastiske motionister til olympisk kvalifikations løb.
- Togentusiaster og historisk interesserede besøger tit området, da Lindholm, som gammel stationsby, har en vise opmærksomhed i sådan interesserede kredse.
- Skoven er som afgrænsningsdokumentet siger benyttet af mange, specielt via adgang fra Hørup Skovvej, og indeholder muligheder for vandretur, hundeluftning, til motionsudfordringer.

Som ovenfor gennemgået er der væsentlig anden rekreativ anvendelse af området end bare brugere af skoven, alle disse brugere vil opleve væsentlig påvirkning. Alle aspekter af rekreative interesser bør undersøges, og passende afværgetiltag bør være betingelse for evt gravetilladelse, som minimum bør der være en plan hvordan området under og efter evt gravning kan gøres mere tilgængeligt for rekreative formål, samt sikring af nuværende brug.

3. Menneskers sundhed

Der vurderes at være flere specifikke, stedbundne forhold i Lystrup Syd, som udgør væsentlige risici for menneskers sundhed – ud over, hvad der normalt forbindes med naboskab til råstofindvinding. Disse forhold kræver særlig opmærksomhed, grundig udredning og forudgående vurdering, da der ikke kan dispenseres fra hensynet til menneskers sundhed.

Lokale vindforhold

Tunneldalens geologiske udformning skaber en markant vindfølsomhed i området, hvilket bl.a. afspejler sig i den hyppige forekomst af snefygning om vinteren (snerydnings ansvarlig kommune kan fortælle om episoder hvor snerydning er opgivet efter maskiner er kørt fast). Det må derfor antages, at området også vil være særligt udsat for sand- og støvfygning ved råstofindvinding – i et omfang, der overstiger normale forhold.

Dette udgør en konkret helbredsrisiko for nærtboende og trafikanter, særligt i forhold til:
- Indånding af fine partikler (PM_{10} og $PM_{2.5}$), som er veldokumenteret sundhedsskadelige (kilde: WHO, “Air Quality Guidelines”, 2021)
- Forværring af luftvejssygdomme som astma og KOL
- Øget risiko for uheld i trafikken ved nedsat sigtbarhed, herunder rekreative cyklister som risikerer at punktere og dermed opføre sig uforudsigeligt i trafikken

Det anbefales derfor, at der udarbejdes en specifik støv- og fygningseffektvurdering for området, med udgangspunkt i topografi, vindretning, og eksisterende meteorologiske data. Indtil det er gjort, må det anses for en væsentlig og sandsynlig gjort risici.

Lydudbredelse i tunneldalslandskaber

Det er kendt, at særlige landskabstyper – herunder tunneldale – kan forstærke og sprede bestemte typer af lyd over store afstande. I Lystrup Syd er der erfaring med, at lyd "rejser langt og tydeligt" pga. dalens opbygning.

Dette kan forstærke støjgener fra maskiner, transport og generel råstofindvinding og udgøre en vedvarende gene for både psykisk velvære og nattesøvn.

Der bør derfor:
- Udarbejdes en forhåndsvurdering af lydudbredelse i området
- Etableres målestationer og kontrolsystemer allerede ved opstart, så støjpåvirkning dokumenteres og håndteres før klager opstår

Risiko for påvirkning af drikkevandskvalitet
Jf. punkt 5a om grundvand, okker og redoxgrænse vurderes området at have forhøjet risiko for frigivelse af tungmetaller, bl.a. jern, nikkel og arsen, til de drikkevandsførende lag via ilt/okkerprocesser.

Dette er særligt relevant, fordi området er grundvandsbåret og ligger i et sårbart område med hængesække og lavbundsområder. Forurening her vil kunne have alvorlige konsekvenser for sundheden i et bredere geografisk område.

Der foreligger flere signifikante og stedbundne forhold i Lystrup Syd, som samlet udgør en reel og væsentlig sundhedsrisiko. Disse forhold:
- Overstiger almindelige nabopåvirkninger ved råstofindvinding
- Er forankret i landskabets fysiske og geologiske karakteristika
- Kræver særskilt undersøgelse og dokumentation inden evt. gravetilladelse

Vi gør opmærksom på, at menneskers sundhed ikke er et forhold, der kan og bør gives dispensation for i henhold til gældende lovgivning og bør derfor vægtes meget højt i Regionsrådets samlede vurdering. Regionen mangler at sandsynliggøre alle ovenstående punkter specifikt for Lystrup Syd. Således er der tale om en særdeles væsentlig påvirkning som er forankret i lokale forhold og derfor ikke kan anses for behandlet i en samlet overordnet afgrænsningsvurdering.

4. Jordbund

a. Jordforurening

Selvom området ved Lystrup Syd i dag fremstår som åbent landbrugsland, kan det ikke ukritisk antages at være fri for forurening. Flere af arealerne har tidligere været anvendt intensivt til landbrug, og der været registreret forurening på hele den nordlige matrikel, antageligt pga. jordflytninger. Derudover har området tidligere været gennemskåret af en jernbaneforbindelse. Der foreligger ikke umiddelbart materiale om hvorfor tidligere registret jord forurening nu er væk og hvorvidt der har været kontrol for nu nedlagt gård der syntes af have været i området i ældre tid.

Selvom der ikke har været egentlig industri i området, er det vigtigt at understrege, at landbrug og jernbanedrift historisk har været blandt de mest almindelige kilder til jordforurening i det åbne land. Derfor bør enhver antagelse om, at området er "rent", baseres på konkret dokumentation – ikke på fraværet af konkret registreringer.

Når man samtidig tager højde for, at området grænser op til følsomme naturtyper, at grundvandet flere steder ligger højt (jf. afsnit 5a), og at jorden lokalt kan indeholde okker, tørv og geologisk ustabile lag, bliver risikoen for spredning af forurening særlig betydningsfuld. Forstyrrelser af jorden gennem råstofindvinding kan potentielt medføre mobilisering af forurening til nærliggende vådområder, vandløb og drikkevandsressourcer.

Det er derfor essentielt, at der gennemføres geokemiske undersøgelser og historiske kortlægninger, før en eventuel gravetilladelse kan vurderes. Dette bør være en forudsætning for tilladelse – og der skal pålægges overvågning samt afværgeforanstaltninger, hvor der identificeres risiko for spredning.

Vi opfordrer Region Hovedstaden til at sikre at alle vinkler er belyst tilstrækkeligt ved f.eks. at benytte både Jupiter-databasen (GEUS) og oplysninger fra Regionens egne V1/V2-registreringer samt historiske luftfotos og kort, før der drages konklusioner om fravær af jordforurening.

b. Værdifuldt landbrugsareal

Området anvendes i dag som landbrugsareal, og selv om der ikke foreligger detaljerede analyser af boniteten i Regionens vurdering, har jorden været drevet kontinuerligt som landbrugsjord i mange år, hvilket indikerer en vis dyrkningsværdi. Ligeledes er det nordlige graveområde af Plan- og Landdistriktsstyrelsen opført som værdifuldt landbrugsområde. Jorden i den sydlige del har i mange år ikke været dyrket, da store dele har været brugt til hestehold, området nord for og øst for Lindholm Gård har dog været dyrket i mange år og burde have samme bonitet som området på Hillerød siden. Etablering af graveområde vil helt ophæve denne anvendelse og dermed permanent fjerne muligheden for jordbrugsmæssig udnyttelse – og det på trods af at området er beliggende i en sammenhængende grøn landzone, uden alternative udviklingsformål.

Kilde: kort.plandata.dk

Med tanke på klima, fødevaresikkerhed og behovet for at bevare eksisterende dyrkningsarealer, bør Regionens plan sikre en høj dokumentationsstandard før der fjernes aktiv værdifuld landbrugsjord. Det bør fremgå af afgrænsningsdokumentet at arealet er registreret som værdifuld landbrugsjord og at hele området formodentlig bør have den status – ligeledes bør det undersøges om de lavtliggende områder i tunneldalen, som er relativt våde f.eks. kunne være interessante i den grønne trepart, da det er et vådt og lavtliggende område.

I mangel af denne dokumentation bør det i sig selv vække forsigtighed og være med til at tippe vurderingen væk fra graveegnethed.

5. Vand

a. Grundvand/drikkevand herunder lov om vandplanlægning

Der er væsentlige lokale forhold i Lystrup Syd, som kan føre til både kvalitative og kvantitative forringelser af grundvandsressourcerne ved råstofindvinding – med direkte betydning for menneskers sundhed, husholdninger og økosystemer.

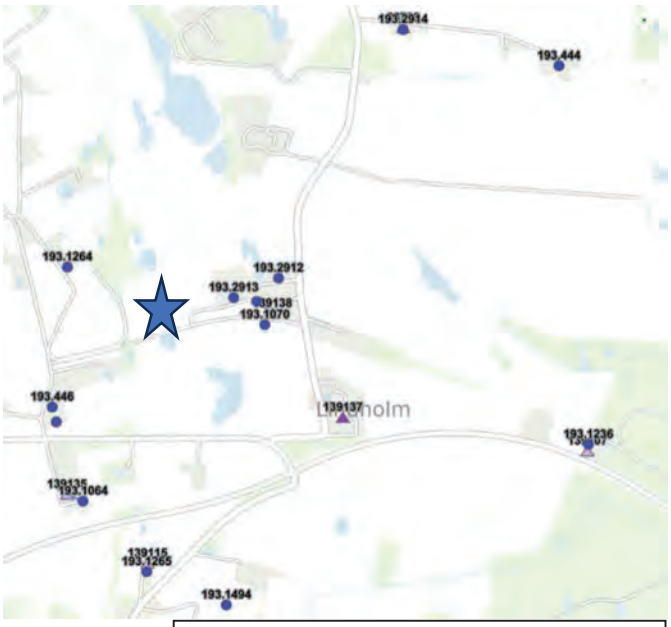

Kilde: Geus
Stjerne angiver anlæg ejet af Københavns vandforsyning, som ikke er med på kortet fra Geus

Risiko for forringet drikkevandskvalitet og påvirkning af private boringer
Flere beboere i området benytter private boringer til husholdningsbrug, herunder fællesboringen på Lindholm Bakkevej. Denne boring (10–15 m dyb) beskrives som værende ren og med god kvalitet. Det står derfor i kontrast til Regionens generelle karakteristik af grundvandet som værende af lav kvalitet.

Hvis rent vand findes relativt højt (på bakketoppe i 10–15 meters dybde), indikerer det, at grundvandsspejlet i området ligger højt og derfor let kan påvirkes af gravning, særligt hvis dette foregår under grundvandsspejlet. Det vil kunne føre til:

- Tørlægning af private boringer
- Øgede omkostninger til nye boringer og vandforsyning
- Risiko for tilledning af forurenende stoffer til magasiner, der i dag anvendes til drikkevand
- Negativ påvirkning af søer og hængesække forbundet til grundvandet, se afsnit 1.c

Det må derfor betragtes som en forudsætning for en evt. tilladelse, at der foreligger dokumentation for, at hverken kvaliteten eller kvantiteten af vand i nærtliggende boringer forringes.

Området er kendt for forekomst af okker, hvilket indebærer en særlig risiko ved ændrede vandstandsforhold og iltning, som typisk forekommer ved råstofindvinding. Okker (oxidation af jern- og svovlforbindelser) kan føre til:

- Forsuring af jord og vand
- Iltsvind i nærliggende vådområder og vandløb
- Frigivelse af tungmetaller (fx nikkel, arsen og bly), som i værste fald kan trænge ned til drikkevandsmagasiner

Disse processer er bl.a. dokumenteret af GEUS, i danske okkerhandlingsplaner samt kendt fra rapporter om fænomenet udgivet af regionen selv. Regionen nævner ikke disse risici med tilstrækkelig klarhed; det anerkendes at der er faktorer til steder der indikerer der er faktorer der peger på at der kan være risici, men at den ikke konkret kan vurderes, og der efterlyses en systematisk geokemisk risikovurdering, herunder modelbaserede scenarier for ændret vandtryk og -retning.

I bunden af tunneldalen findes tørvelag, som både fungerer som naturligt rensende materiale (mikrobiel nedbrydning) og hydrologisk buffer, der stabiliserer vandtilgængelighed over tid. Ligeledes virker lerlag hæmmende på nedsivningshastighed, fremmer biologisk rensning og beskytter dermed magasiner mod kontaminering.
Bortgravning af disse naturlige beskyttelseslag vil øge risikoen for både akut og kronisk forurening og bør ikke tillades uden dokumenterede afværgeforanstaltninger.

Ved gravning tæt på eller under grundvandsspejlet vil det være nødvendigt at etablere afvandingssystemer, som leder vand væk fra graveområdet. Dette vil sandsynligvis ske mod bunden af tunneldalen, som også rummer økologisk følsomme lavbundsområder og hængesække. Gravning i disse områder bør ikke overvejes før der foreligger:

- Jordbundsanalyser
- Hydrogeologiske modeller
- Risikoanalyser for vandstand, kvalitet og økosystemer

Ifølge Geus er redoxdybden på toppen af bakkerne 5-10m, mens bunden af tunneldalen er sat til 3-5m.
Gravedybde bør derfor begrænses og specielt de lave områder i tunneldalen sikre beskyttes.

Der er øget sårbarhed, fordi det kun kræver relativt lav gravning eller ændret vandstand, før man rammer den følsomme geokemiske zone.

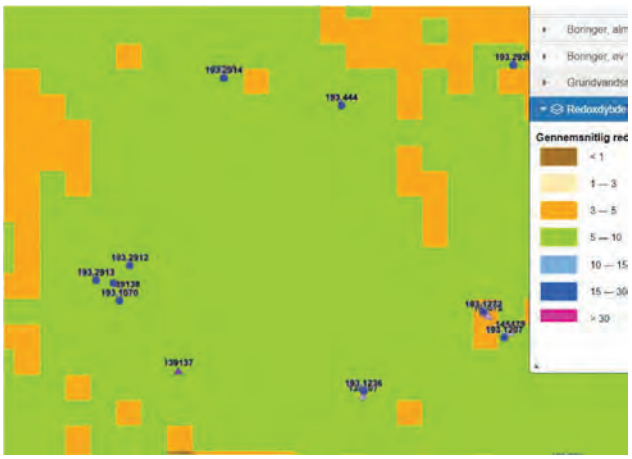

Kilde: Geus

Dermed er risikoen for fx okkerudfældning, tungmetalfrigivelse eller ændret vandkvalitet større i bunden af tunneldalen end længere oppe.

Der er i Lystrup Syd tale om en kombination af sårbare geologiske forhold og menneskelig afhængighed af lokale grundvandsressourcer, som tilsammen udgør en væsentlig risiko ved råstofindvinding. Inden en evt. tilladelse gives, bør følgende være opfyldt:

- Dokumenteret analyse af grundvandsspejl og sårbarhed
- Geokemisk risikovurdering vedrørende okker og tungmetaller
- Beskyttelse og kortlægning af private boringer
- Klar vurdering af effekter på tørv- og lerlag

- Afklaring af hvad Københavns Vandforsynings interesse er i området.
- Afværgeforanstaltninger fastsat før tilladelse og med offentligt tilsyn

Vi mener derfor at der er lokale forhold, hvor der kan være væsentlig kvalitative og kvantitative påvirkninger. Vi anbefaler, at enhver graveansøgning i området afvises, indtil disse forhold er grundigt afklaret og integreret i planlægningen. Ændring i grundvandslagene kan have stor betydning for menneskers sundhed og påvirkning på beskyttet natur i og omkring grave området.

b. Overfladevand, herunder påvirkning af vandløb, vådområder og kystvande (lov om vandplanlægning)

Der er flere mindre vandløb i området og nogle lokale taler om en nedgravet å. Bunden af tunneldalen er af natur våd og bør anses som sårbare og der er flere vandløb, og våde enge, moser mv i området, hvilket må anses som en væsentlig risiko og som ikke er blevet meget belyst. Generelt kan bunden af en tunneldal anses som lavtliggende vådområde.

6. Luft

Se punkt 3 omhandlende risiko for sandfygning givet lokale vindforhold, som bør kræve nærmere undersøgelse og krav til evt gravetilladelse.

Ligeledes bør det anset for en ekstrem væsentlig faktor at der er flere beboelses ejendomme som enten har grus grav, meget tæt på, på flere sider eller totalt omringet. Dette er en specifik væsentlig akkumulerende faktor for det udpegede område. Dette bør betyde skærpede afværge tiltag, med begænsning både mht. afstand, sektionsvise grave tilladelse, tidsmæssig og hvilke type forarbejdsnings typer der kan tillades.

7. Klimatiske faktorer

Se punkt 3 som beskriver specielle klimatiske faktorer.

Dertil kommer at store dele af området er gammel tørvemose (seneste markbrand tog flere dag at slukke, pga. tørv i jorden, formodentlig primært i de lave områder af tunneldalen). Gravning i området vil betyde at CO2 fra disse reserver frigives, enten direkte via opgravning eller indirekte via nedbrydning pga. iltning. Der kan også have en betydning for naturtyperne og vand da tørv kan påvirke vandets kvalitet via filtrering og ikke mindst virker som depot der frigiver vandet langsomt. Dette forhold er ingen steder nævnt og kunne have en væsentlig påvirkning både mht. CO2, men også i forhold til andre punkter, se 1.c og 5.a.

Hvis CO2 fortsat skal være bundet i tørven, bør der ikke graves i bunden af tunneldalen og ligeledes bør det sikres at at der ikke laves grundvandsændringer, hvilket også vil kunne forårsage frigivelse af CO2 for tørv der nedbrydes.

Dermed er der lokale faktorer, som bør anses for væsentlige og dermed ikke blot skal behandles på et overordnet plan.

8. Materielle goder

a. Infrastruktur, ledninger m.v.

Ikke mange interesser i området, da området i dag er beskyttet med ændringer i landskabets karakter, selv solcellepark er blevet afvist.
Der er dog vand, strøm, fiber gravet ned langs vejen. Tung kørsel plus risiko ved grave arbejde er dog til stede. Det bør kortlægges præcis hvor hvilke ting er gravet ned og etableres passende sikkerhedszoner.

b. Socioøkonomiske forhold

Givet at der er huse meget tæt og direkte i graveområdet må de socioøkonomisk forhold anses for væsentlig belastet, og ekstra afværgetiltag bør beskrives faste og på forhånd kendte krav ved evt. gravetilladelse

Mange bor i området fordi de er glade for den ro der er ved at bo landligt, og at bo i en grøn bevaringsværdig zone/beskyttet landskab giver ro i sjælen. Mange vil nu ikke ha råd til at flytte væk og har haft al mulig god grund til at tro at området aldrig vil overgå til at være udpeget som graveområde.

Ved tidligere, nu hjemsendt, plan om at gøre området til interesseområde, fortalte Regionen af en udpegelse til interesseområde ville fungere som en defakto fredning af området (området er så defakto allerede beskyttet pga begge kommuners udpegning til beskyttet område), hvilket ville give tid til nærmere undersøgelser. Der er enormt utrygt at Regionen nu går direkte til at udpege området som graveområde, og må anses for en væsentlig misinformation og giver ikke megen tid til at finde evt punkter som kunne være relevant i en høringsrunde. Evt behandling af grave anmodning bør der derfor involveres parter som dækker alle punkter i afgrænsnings dokumentet.

Der er derfor væsentlig påvirkning pga placering af det udpegede område. Vi forstår at Regionen ønsker at følge skellinjer, men kan konstatere at Regionen godt kan pille beskyttet natur ud (hvilket vi selvfølgelig er glade for), men dermed kan man også sikre øget afstand til beboelse, man behøver ikke at følge skellinjer. Regionen har dermed ikke gjort tilstrækkelig for at sikre beboerne i område mod socioøkonomiske forringelser, og selvom det gælder alle de udpegede områder, så er der som ovenfor beskrevet lokale forhold der gør udpegelse af området til graveområde væsentlig problematisk, da der er et kæmpeskift fra hvad der kommunalt og regionalt tidligere har været meldt ud som gør effekten disproportional stor.

c. *Ressourcer*

For det konkret udpegede område Lystrup Syd har mindst én af lodsejerne udtrykt ønske om at etablere en mindre solcellepark på arealet.

Ved en udpegning af området til råstofindvinding vil muligheden for at realisere denne form for alternativ og fremadskuende ressourceudnyttelse blive væsentligt begrænset – eller helt umuliggjort – i en længere årrække.

Dette udgør en direkte og væsentlig påvirkning af materielle goder og bør derfor inddrages som en del af den samlede vurdering af konsekvenserne ved udpegning. Det er

ikke alene et teoretisk hensyn, men en konkret og kendt intention fra lodsejers side, der falder inden for lovlige og samfundsmæssigt ønskede anvendelser af landbrugsjord.

Det anbefales derfor, at Region Hovedstaden:

- medtager hensynet til alternative ressourceanvendelser i vurderingen af Lystrup Syd,
- og i sin endelige afvejning inddrager lodsejerens ønske om at bidrage til den grønne energiforsyning,
- da udpegningen til råstofindvinding vil udelukke netop denne mulighed for bæredygtig lokal udvikling

Dette betyder ikke at protesten gruppen ubetinget ønsker solcellepark, da det er i konflikt med områdets nuværende status som beskyttet landskab, men det er en faktor som kan være relevant.

9. Kulturarv (arkitektonisk og arkæologisk arv)

a. Beskyttede diger

I det nordøstlige hjørne af det udpegede graveområde findes et gammelt dige, som ligger i skel til det foreslåede råstofområde. Dette dige kan være omfattet af beskyttelse efter museumslovens § 29a, som omfatter sten- og jorddiger med kulturhistorisk og landskabelig værdi.

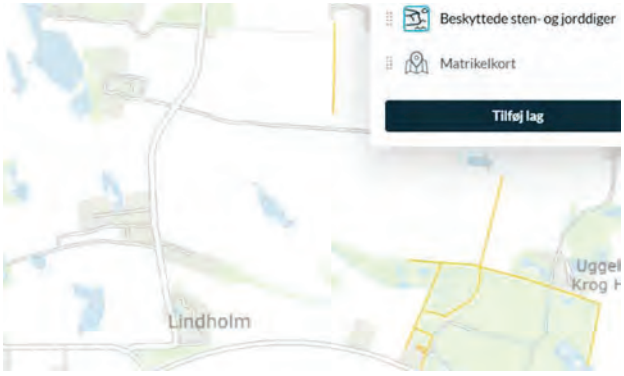

Kilde; Danmarks Arealinformation - en del af Danmarks Miljøportal

Der er ikke i høringsmaterialet redegjort for digets eksistens eller dets beskyttelsesstatus. Eftersom Regionen i udkastet til råstofplan angiver, at der ikke vurderes behov for yderligere undersøgelser i området, må det antages, at Region Hovedstaden ikke er bekendt med digets tilstedeværelse. Det er derfor vores opfattelse, at Regionen bør foretage en fornyet vurdering af forholdet, og at man vil være enig i, at der er behov for nærmere undersøgelse af digets status og betydning.

Det bemærkes i den forbindelse, at der i nærområdet er gjort formodet observation af markfirben (*Lacerta agilis*) – en art opført på bilag IV i EU's habitatdirektiv og dermed strengt beskyttet. Diget udgør en potentiel vigtig levestedskomponent for netop denne art, som ofte er knyttet til solbeskinnede, uforstyrrede strukturer i det åbne land, herunder gamle diger.

Som tidligere nævnt under punkt 1a, bør fundet af markfirben i kombination med tilstedeværelsen af beskyttede landskabselementer udløse en grundigere screening af artens forekomst og leveområder, inden planlægning eller graveaktiviteter påbegyndes.

Der opfordres derfor til, at Regionen:

- foretager en konkret vurdering af digets beskyttelsesstatus,
- vurderer eventuel konflikt med habitatbeskyttelsen for markfirben,
- samt medtager dette i den samlede miljømæssige konsekvensvurdering.

Indtil ovenstående er gjort må det antages at der er væsentlige forhold hvor det skal sandsynliggøres at der ikke er risici for negativ påvirkning,

b. Fortidsminder

Området rummer flere potentielle og kendte fortidsminder, som bør afdækkes grundigt, før der kan gives tilladelse til råstofindvinding.

Den eksisterende adgangsvej til området menes at følge en meget gammel rute, som i ældre tid angiveligt har forløbet øst om kendt gravhøj (*Strenghøj*). Vejen er lokalt kendt som historisk betydningsfuld, og der kan derfor være risiko for arkæologiske fund i vejforløbet. Dette bør anmeldes til rette myndighed, jf. museumsloven, og der bør gives mulighed for forundersøgelser og eventuel arkæologisk udgravning.

Ifølge lokale kilder og eksisterende registreringer findes der desuden flere overpløjede gravhøje i området. Disse er endnu ikke fuldt kortlagt og bør derfor lokaliseres og vurderes med henblik på beskyttelse og mulig arkæologisk undersøgelse, inden der igangsættes indvinding. Der er allerede registreret en kendt gravhøj i kanten af det foreslåede graveområde ved Lindholmvej samt yderligere i området mod skoven. Disse fund indikerer, at der med stor sandsynlighed kan være flere uregistrerede fortidsminder i nærområdet, højderyggen bør specifikt undersøges,

Særligt bør det sikres, at gravhøjen *Strenghøj*, som ligger tæt på graveområdet, bevares med sin karakteristiske fremtræden i landskabet. Gravhøjen har en stor lokal identitetsværdi og anses af områdets beboere som et kulturhistorisk pejlemærke. Bevarelsen af højen – både fysisk og visuelt – bør derfor vægtes højt i vurderingen og indgå som væsentlig faktor ved evt. udpegning eller tilladelse til råstofindvinding.

Der er derfor væsentlige punkter som ikke er tilstrækkeligt belyst og der mangler konkrete krav og begrænsninger som sandsynliggør at evt. råstofindvinding ikke vil få væsentlig negativ konsekvens for fortidsminder i området.

c. Kulturhistoriske værdier, fredede eller bevaringsværdige bygninger

Der er potentielt bevaringsværdige bygninger og/eller anlæg ved Lindholm Stationsvej 2–4, som endnu ikke er blevet vurderet i forbindelse med den foreliggende råstofplan. Museum Roskilde (RoMu) har planlagt et besøg på lokaliteten efter sommerferien med henblik på nærmere vurdering af disse kulturhistoriske elementer.

Dette er allerede tidligere blevet påpeget over for Region Hovedstaden i forbindelse med høringssvar til den tidligere udsendte råstofplan. Det fremstår derfor som en kendt problemstilling, som endnu ikke er blevet behandlet fyldestgørende i planmaterialet.

Der bør i den endelige råstofplan indsættes en tydelig note om, at der verserer en vurdering af kulturhistoriske værdier på lokaliteten, og at dette forhold skal afklares, før der kan gives tilladelse til råstofindvinding. Det må anses som sandsynligt, at en egentlig vurdering vil kunne identificere væsentlige kulturhistoriske interesser, der vil kunne blive negativt påvirket ved råstofindvinding.

Det anbefales derfor, at:
- der indsættes en forbeholdstekst i planen vedrørende vurderingen af Lindholm Stationsvej 2–4,
- regionen afventer RoMus vurdering,
- og der først efter denne vurdering tages stilling til evt. udpegning eller tilladelse.

10. Landskab

a. Landskabelige værdier

Begge kommuner har udpeget området som beskyttet landskab. Det indgår som en del af det større Mølleå Tunneldal-landskab og udgør dermed en væsentlig landskabelig helhed, der bør beskyttes mod råstofindvinding.

Hillerød Kommune vurderer konkret, at området er i god stand og har et roligt og harmonisk udtryk. Det er vigtigt, at en eventuel råstoftilladelse kun gives under forudsætning af, at indvindingen ikke ødelægger landskabets sammenhæng som del af tunneldalen, og at det rolige udtryk bevares.

Dette hensyn bør indgå som en væsentlig betingelse ved behandling af en eventuel gravetilladelse. Så længe Region Hovedstaden ikke har opstillet konkrete krav og begrænsninger for, hvilke dele af området der kan graves i, kan det ikke sandsynliggøres, at der ikke vil ske en væsentlig forringelse af de landskabelige værdier.

Da Slangerup Tunneldal netop er beskrevet som beskyttet landskab, bør dette hensyn vægte tungt i vurderingen.

b. Geologiske værdier

Dansk Geologisk Forening beskriver området som forskningsmæssigt interessant i forhold til en bedre forståelse af Slangerup Tunneldal. Ifølge en artikel i *GeologiskNyt* (nr. 4, 2023), forfattet blandt andre af lektor Henrik B. Pedersen fra Københavns Universitet, rummer tunneldalen unikke og endnu ikke fuldt forståede strukturer – særligt i relation til dens netværk af dale og de geologiske processer bag. Området må derfor vurderes at have væsentlig forskningsværdi.

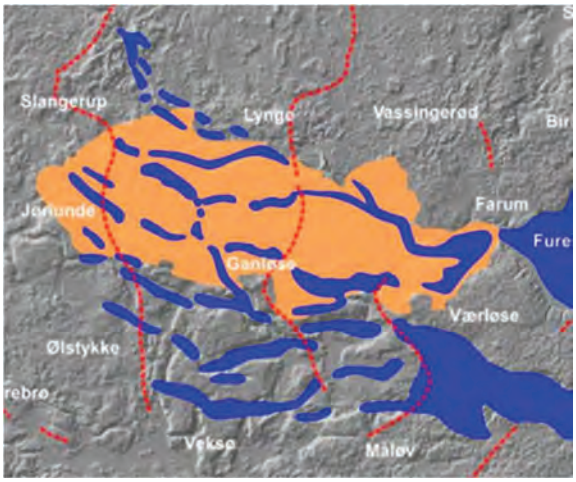

Dansk Geologisk Forening er ikke høringsberettigede og laver derfor ikke høringssvar, derfor må ovenstående artikel stå som deres bidrag.

Kilde; Geologi og landskaber i Naturpark Mølleåen

Frederikssund Kommune skriver i deres bemærkninger:
"Det netformede tunneldalsystem, hvor dale forbinder hinanden i to forskellige hovedretninger, kendes ikke fra andre steder i Danmark. Det har dermed et stort forskningsmæssigt potentiale."

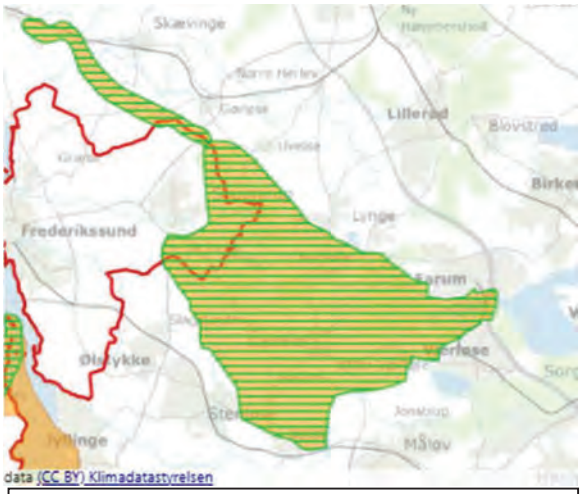

Kilde; https://kommuneplan.frederikssund.dk/temaer/landskab/geologi/

Region Hovedstaden anerkender selv, at området har forskningsmæssig interesse, men forholder sig ikke til den risiko råstofindvinding indebærer, når der er komplicerede, ikke fuldt forståede geologiske forhold hold, for sårbare grundvandsbårne naturtyper – herunder hængesække. Se afsnit 2.b og 2.c. Ifølge Miljøstyrelsens vejledning til naturbeskyttelseslovens § 3 (2020) er hængesække afhængige af stabile, højtliggende grundvandsforhold og særligt følsomme over for hydrologiske ændringer. Der er derfor en væsentligt øget kvantitativ og kvalitativ risiko, som ikke er behandlet i bare nær tilstrækkelig grad.

Det er væsentligt at understrege, at området er udpeget som både Nationalt Geologisk Interesseområde og Værdifuldt Geologisk Område (GEUS, 2022). Dette bør ikke blot anerkendes, men også medføre, at der fastsættes bindende beskyttelsesvilkår, herunder afgrænsninger og forskningsadgang.

Den forskningsmæssige værdi bør vægtes højt i den samlede vurdering. Derudover rummer området en bred potentiel formidlingsværdi i forhold til befolkningens forståelse af landskabet og dets geologiske historie. Dette taler for, at:

- der foretages en grundig vurdering af geologiske og hydrologiske forhold før evt. tilladelse,
- der sker en tydelig afgrænsning af graveområder i forhold til sårbar natur,
- samt at der sikres adgang for forsknings- og formidlingsaktiviteter i planlægning og tilsyn.
- krav til re-etabling der bevarer landskabsudtrykket og begrænsning af anvendelse efter evt. råstofindvinding

Der er i Råstofplanen ikke angivet konkrete krav eller geografiske begrænsninger, der kan sandsynliggøre, at væsentlige skader og forringelser vil ske for dette National Geologisk Interesseområde.

c. Fredninger

Selvom området Lystrup Syd ikke direkte er fredet, har det en klar funktionel og landskabelig forbindelse til eksisterende fredede områder og Natura 2000-områder. Som dokumenteret under punkt 1d er der tale om en vigtig naturkorridor i Slangerup Tunneldalen, hvor Lystrup Syd udgør bindeled mellem Lystrup Skov og de fredede områder mod syd, som igen fører videre til Natura 2000-område nr. 136 (Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov).

Denne sammenhæng fremgår tydeligt af de kortbilag, som viser landskabelig og økologisk kontinuitet gennem området. Det bør derfor indgå i vurderingen, at Lystrup Syd har en væsentlig funktion som biologisk og landskabeligt forbindelsesområde – og dermed en indirekte fredningsmæssig betydning.

Derudover har både Frederikssund og Hillerød Kommuner administrativt behandlet området med en høj grad af beskyttelseshensyn. Der har i praksis ikke været tilladt ændringer i arealanvendelsen, og området har derfor de facto fungeret som fredet gennem kommunernes langvarige forvaltningspraksis.

Det bør anerkendes, at en råstofindvinding vil kunne kompromittere denne økologiske sammenhæng og have afledte negative konsekvenser for omkringliggende fredede områder (og Natur 2000).

d. Nationalparker

Lystrup Syd grænser direkte op til *Naturpark Mølleåen*, som er et certificeret naturpark-område under *Danske Naturparker*, etableret af Friluftsrådet. Naturparken er én af de første og mest etablerede i Danmark og blev som det 10. område optaget i ordningen, der stiller skrappe krav til både naturkvalitet, friluftsliv og lokal forankring. (Kilde: Friluftsrådet, *Danske Naturparker* – npmaa.dk).

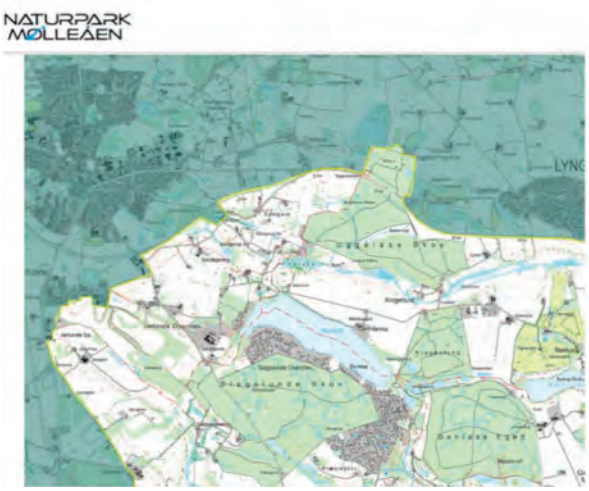

Selvom området ikke er udpeget som nationalpark, har det væsentlige kvaliteter og en høj grad af beskyttelse og forventningsværdi. Slangerup tunneldal har som en naturlig forlængelse af Mølleåens tunneldal, herunder strækninger tæt på Lystrup Syd, en lang historie som beskyttede eller særligt udpegede landskaber.

Råstofindvinding i umiddelbar nærhed af en naturpark af denne kaliber risikerer at påvirke oplevelseskvaliteten, de landskabelige værdier og områdets funktion som rekreativt åndehul negativt. Dette gælder både under selve gravefasen og i en eventuel efterbehandlingsfase, som ikke nødvendigvis vil kunne genetablere områdets særlige karakter.

Det anbefales, at Region Hovedstaden i sin vurdering af Lystrup Syd i råstofplanen:

- forholder sig eksplicit til nærheden til Naturpark Mølleåen,
- og medtager en vurdering af konsekvenser for både rekreative og landskabelige værdier (som er baseret på mere end en køretur via Hørup Skovvej),
- herunder potentialet for negativ påvirkning af naturparkens samlede helhedsindtryk og formål.

Naturparker under Friluftsrådets ordning er omfattet af kriterier, der skal sikre varig hensyntagen til natur, landskab og lokal kultur. Dette forpligter også i planlægning af nærliggende indgreb – særligt når disse risikerer at underminere parkens kvaliteter.

Der er derfor en konkret og specifik risiko for væsentlig negativ effekt som ikke noget steds er behandlet.

11. Det indbyrdes forhold mellem ovenstående faktorer

Flere af de beskrevne forhold forstærker hinanden. Når et område samtidig rummer sårbare naturtyper, forekomst af beskyttede arter, ustabile eller utilstrækkeligt undersøgte geologiske forhold, rekreativ anvendelse og betydning for menneskers sundhed og trivsel, bør der anlægges en forsigtighedstilgang. Den samlede påvirkning må vurderes som væsentlig, og bør føre til enten fravalg af området eller en meget begrænset og betinget udnyttelse.

Området ligger desuden mellem to kommuner. Det rejser væsentlige spørgsmål om ansvarsplacering:

- Hillerød Kommune vil næppe tage fuldt ejerskab for beskyttelsen, da området ligger i yderkanten.
- Frederikssund Kommune er i forvejen hårdt belastet af mange eksisterende graveområder.

Der bør derfor findes en entydig forvaltningsløsning, så området ikke overlades til uklarhed og fragmenteret ansvar – med massiv negativ påvirkning som konsekvens. Et område med så mange væsentlige anmærkninger bør ikke efterlades i en grå zone.

Hvis Region Hovedstaden vælger at fastholde området som en del af Råstofplanen. Så bør en evt. gravetilladelse kun gives under særligt skærpede vilkår.

Forslag til specifikke begrænsninger og krav (ikke prioriteret rækkefølge)

- Tidsbegrænsede gravetilladelser (korte)
- Begrænsede gravearealer (sektions opdelt)
- Løbende og dokumenteret reetablering (som er planlagt fra start og overholdes, ellers bortfalder gravetilladelse)
- Krav om sammenhængende dyrekorridorer mellem søer – både under og efter gravning
- Bevaring af bunden i tunneldalen, herunder sikring af beskyttede naturtyper
- Krav om rekreativ adgang og stiforbindelser i reetableret område, afsluttede graveområder bør overgå til rekreativt område.
- Begrænsning af efterbehandling af råstoffer i det udpegede område, samt explicit forbud mod tilkørsel af materialer.
- Øgede afstandskrav til beboelse, både grave afstand, men også ekstra afstand til evt. bearbejdning.
- Øgede krav til støjbegrænsning og overvågning
- Begrænsede arbejdstider
- Ekstensiv støvsikring

- Transport kun med tildækket lad som driftskrav til grusgrav – ikke blot vognmandens ansvar
- Ingen gravetilladelse før holdbar transportløsning er dokumenteret (Lindholmvej er uegnet)
- Dialog og involvering af borgere i området

Afsluttende kommentarer
Vi har i høringssvaret gennemgået en række temaer, hvor der aktuelt mangler nødvendig viden og dokumentation, og hvor den eksisterende udpegning ikke hviler på et tilstrækkeligt fagligt grundlag.

Vi har specifikt vurderet, at alle nedenstående punkter bør undersøges nærmere for at undgå vidtrækkende negative konsekvenser for området:
1. *Biologisk mangfoldighed, flora og fauna*
2. *Befolkning*
3. *Menneskers sundhed*
4. *Jordbund*
5. *Vand*
6. *Luft*
7. *Klimatiske faktorer*
8. *Materielle goder*
9. *Kulturarv (arkitektonisk og arkæologisk arv)*
10. *Landskab*
11. *Det indbyrdes forhold mellem ovenstående faktorer*

Ligeledes er lokalbefolkning absolut ikke upåvirkede, som det ses at vedlagt underskrift indsamling er der massiv modstand, trods at der grundet områdets beskyttede status, ikke er mange som bor direkte i området – det bør der tages hensyn til.

Hvis Region Hovedstaden trods den manglende faglige afklaring, fastholder udpegningen, bør en evt. gravetilladelse **betinges af**:
1. **Omfattende supplerende undersøgelser** af arter, søer, geologi, hydrogeologi, vådområder, støj, luft, trafik, klimatiske og kulturarv.
2. **Bindende krav og aftaler** om bufferzoner, tidsbegrænsning, støj, støv, arbejdsmiljø, transport, naturkorridorer, rekreative adgang og løbende genopretning i henhold til områdets karakter.
3. **Udvidede afstandskrav,** området bør begrænses mht. nærhed til boliger, beskyttet og sårbar natur, dyreliv mv
4. Et **strengt tilsynsregime** med overvågning, rapporteringspligt og økonomiske konsekvenser for overtrædelser (fx bøder og sikkerhedsstillelse).

Såfremt at disse betingelser ikke kan imødekommes, bør området tages ud af råstofplanen. Alternativt skal gravetilladelse afvises, indtil samtlige forhold er dokumenteret, afdækket og sikret. Det skal være sandsynliggjort at der uden tvivl ikke vil være negative konsekvenser for de massive og væsentlige påvirkning et aktivt graveområde vil tilføje området af gener.

Med venlig hilsen
Protestgruppen bag *STOP råstofplanen for Lystrup-Lindholm området*

STOP råstofplanen for Lystrup-Lindholm området (Side: 1/10)

#	Navn	E-mailadresse	Lokation	Dato
1	Karen Steenberg		Slangerup	2020-11-01
2	Christian Bermann		Slangerup	2020-11-01
3	Mette Stausholm Svenstr		Slangerup	2020-11-03
4	Sandra Friis		Slangerup	2020-11-03
5	Martin Møller Jacobsen		Slangerup	2020-11-03
6	Betina Wilstrup		Roskilde	2020-11-03
7	Magnus Holst-kruse		Lystrup/Slangerup	2020-11-03
8	Gitte Ostermann		Lystrup/ Slangerup	2020-11-03
9	Merete Bojesen		Slangerup	2020-11-03
10	Charlotte Pockendahl And		Slangerup	2020-11-03
11	Birthe Oreskov		Slangerup	2020-11-03
12	Myanne Møller		Slangerup	2020-11-03
13	Anja Jakobsen		Slangerup	2020-11-03
14	Bente Kristensen		Slangerup	2020-11-03
15	Peter Allentoft		Slangerup	2020-11-03
16	Mia Juhl		Lystrup	2020-11-03
17	Cathrine Guldberg		Lystrup	2020-11-03
18	Lone Jensen		Slangerup	2020-11-03
19	Søren Svenstrup		Slangerup	2020-11-03
20	Pia Starholm		3550 Slangerup	2020-11-03
21	Ulla Bruun		Slangerup	2020-11-03
22	Ditte Kronil		Slangerup	2020-11-03
23	Andreas Sylvest		Slangerup	2020-11-03
24	Henrik Jensen		Slangerun	2020-11-03
25	Jan Bruun		4040 Jyllinge	2020-11-03
26	Kenneth Vinther		Slangerup	2020-11-03
27	Katja Maaløe		Skævinge	2020-11-03
28	Johnny Jensen		Slangerup	2020-11-03
29	Vibe Krogsgaard		Lystruo	2020-11-03
30	Dorthe Uldall		Slangerup	2020-11-03
31	Carina Hay		Slangerup	2020-11-03
32	Malene Dahl		Uvelse, Slangerup	2020-11-03
33	Emilie Bie Dalby		Slangerup	2020-11-03
34	Anne Maaløe		Slangerup	2020-11-03
35	Palle Jensen		Hillerød / lystrup	2020-11-03
36	Lynett Grone		Slangerup	2020-11-03
37	Marie Bondensgaard		Slangerup	2020-11-03
38	Phillip Dalby		Slangerup	2020-11-03
39	Linda Marcher		Slangerup	2020-11-03
40	Stig Dalkvist		Gørløse	2020-11-03
41	Johnny Simonsen		3550 Slangerup	2020-11-03

42	Pia Schrøder		Slangerup	2020-11-03
43	Julie Jakobsen		Lynge	2020-11-03
44	Marianne Grau		3550 Slangerup	2020-11-03
45	Christian Grau		Slangerup	2020-11-03
46	Lone Christiansen		Gørløse	2020-11-03
47	Henrik Erforth		Slangerup	2020-11-03
48	Morten Bonnichsen		Slangerup	2020-11-03
49	Stine Stysiek		Slangerup	2020-11-03
50	Elise Thomsen		Slangerup	2020-11-03

#	Navn	E-mailadresse	Lokation	Dato
51	Martin Grau		Kgs lyngby	2020-11-03
52	Magnus Grau		Kgs. Lyngby	2020-11-03
53	Lars Hyldal Jung		Slangerup	2020-11-03
54	Martin Skjoldborg		Slangerup	2020-11-03
55	Susanne Hennelund		Birkerød	2020-11-03
56	Lars Storm Giese		Slangerup	2020-11-03
57	Peter Grøndahl		Lystrup	2020-11-03
58	Anette Grøndahl		Lystrup	2020-11-03
59	Marianne Egstrup Peterse		omSlangerup	2020-11-03
60	Anders Thorsen		Uvelse	2020-11-03
61	Vinni Olsen		Albertslund	2020-11-03
62	Kim Seerup		Tværvænget 7, Uvelse,	2020-11-03
63	Rikke Storm Thøstesen		Slangerup	2020-11-03
64	Klaus Andersen		Gørløse	2020-11-03
65	Jørgen Barslev		Slangerup	2020-11-03
66	Ea Fisker		Slangerup	2020-11-03
67	Catharina Bøgelund Hans		Melby	2020-11-03
68	Dorrit Andersen		Uvelse	2020-11-03
69	Poul Andersen		3550 Slangerup	2020-11-03
70	Sarah Popp-Madsen		Slangerup	2020-11-03
71	Lotte Rosendahl		Uvelse	2020-11-03
72	Tulle Lucky Larsen		3550 slangerup	2020-11-03
73	Pia Schrader		Ølstykke	2020-11-03
74	Kenneth Thomsen		Slangerup	2020-11-03
75	Irene Solsten		Gørløse	2020-11-03
76	Mette Bleeg		Uvelse	2020-11-04
77	Per Kronil		Slangerup	2020-11-04
78	Helene Garly		Slangerup	2020-11-04
79	Maja Sørensen		Gørløse	2020-11-04
80	Helle Søbroe		3540 Lynge	2020-11-04
81	Maiken Neesgaard		Slangerup	2020-11-04

82	Jeannette Kayser		Slangerup	2020-11-04
83	Kasper Rasmussen		Gørløse	2020-11-04
84	Rikke Søndergaard Mikk		Slangerup	2020-11-04
85	Morten Olsen		Hillerød	2020-11-04
86	Sussie Jensen		Slangerup	2020-11-04
87	Mads Weber		Gørløse	2020-11-04
88	Pernille Wendt		Skævinge	2020-11-04
89	Else marie Hansen		Slangerup	2020-11-04
90	Tina Sjøsten		Slangerup	2020-11-04
91	Connie Svensson		Gørløse	2020-11-04
92	Bjarne Nederlund		Gørløse	2020-11-04
93	Julie Krogsgaard		Allerød	2020-11-04
94	Tina Rose Rasmussen		Slangerup	2020-11-04
95	Semary Willadsen		Gørløse	2020-11-04
96	Cecilie Marie Larsen		Slangerup	2020-11-04
97	Gitta Andreasen		Slangerup	2020-11-04
98	Janne Juul		Uvelse	2020-11-04
99	kristina Eriksen		Gørløse	2020-11-04
100	Helle Krath		Slangerup	2020-11-04

#	Navn	E-mailadresse	Lokation	Dato
101	Pia Mortensen		Slangwrup	2020-11-04
102	Sigrid Schmidt		Slangerup	2020-11-04
103	Rene Malm Nielsen		Lynge	2020-11-04
104	Dorte Simonsen		Slangerup	2020-11-04
105	Tina Holstein Hansen		Slangerup	2020-11-04
106	Kent Thorndahl		Slangerup	2020-11-04
107	Mia Spuur		Slangerup	2020-11-04
108	Nikolaj Brask		Birkerød	2020-11-04
109	Louise Petersen		Lystrup	2020-11-04
110	Jesper Smith søfelt		Slangerup	2020-11-04
111	Teis Hoffmann		Gørløse	2020-11-04
112	Jacob Borup		Slangerup	2020-11-04
113	Elisa Mejlhede		Slangerup	2020-11-04
114	Lotte Nielsen		Slangerup	2020-11-04
115	Camilla Reib		Ølstykke	2020-11-04
116	Lene Hansen		Hillerød	2020-11-04
117	Lis og Laurits Cramer		Uvelse	2020-11-04
118	Christina Jørgensen		Gørløse	2020-11-04
119	Alice Danneskiold-Samsøe		3550 Slangeruo	2020-11-04
120	Katja Jørgensen		Slangerup	2020-11-04
121	Helle Åberg		Slangerup	2020-11-04

122	Lasse Winther Oreskov		Slangerup	2020-11-04
123	Betina Rye Petersen		Slangerup	2020-11-04
124	Sofie Andersen		Gørløse	2020-11-04
125	Rasmus Olsen		Farum	2020-11-04
126	Nathalie Dalsgård		Slangerup	2020-11-04
127	Anders Krieger		Slangerup	2020-11-04
128	Janne Visnek		Gørløse	2020-11-04
129	Vibeke Elmquist		Gørløse	2020-11-04
130	Bjarne Rasmussen		Ølstykke	2020-11-04
131	Linda Petersen		Gørløse	2020-11-04
132	Line Rasmussen		Gørløse	2020-11-04
133	Charlotte Welsø		Slangerup	2020-11-04
134	Camilla Larsen Skov		Slangeruo	2020-11-04
135	Jan Nielsen		Slangerup	2020-11-04
136	Henrik Bruun		Slangerup	2020-11-04
137	Inge Andersen		Slangerup	2020-11-04
138	Inga Lykke Jørgensen		3550 Slangerup	2020-11-04
139	martin jakobsen		Slangerup	2020-11-04
140	Mie Hansen		slangerup	2020-11-04
141	Sisse Willemoes		Gilleleje	2020-11-04
142	Henriette Opstrup		Slangerup	2020-11-04
143	Magnus Mouritzen		Gørløse	2020-11-04
144	Lilian Møller Jacobsen		Slangerup	2020-11-04
145	Maj-Britt Kristensen		Slangerup	2020-11-04
146	AkselHauge Pedersen		3550	2020-11-04
147	Betina Korterup		Slangerup	2020-11-04
148	Tine Frellsen		Slangerup	2020-11-04
149	Jacob Rohd		Slangerup	2020-11-04
150	Rikke Lerager		3550 Slangerup	2020-11-04

#	Navn	E-mailadresse	Lokation	Dato
151	Jane Meyer		Slangerup	2020-11-04
152	Grete Olsen		Slangerup	2020-11-04
153	Helle Bruun		Uvelse	2020-11-04
154	Lise Guldager		Slangerup	2020-11-04
155	Thomas Olsen		Buresø	2020-11-04
156	Tine Rössig		Slangerup	2020-11-04
157	Nete Bro Jensen		Uvelse Slangerup	2020-11-05
158	Kaija Rasmussen		Slangerup	2020-11-05
159	Emilie Braagaard		Slangerup	2020-11-05
160	Caroline Bermann		Slangerup 3550	2020-11-05
161	Bilal Hawila		Slangerup	2020-11-05

162	Geert Krøll-Schwartz		Hillerød	2020-11-05
163	Jeanne Stemann Madsen		Slangerup	2020-11-05
164	Lise Holbek		Slangerup	2020-11-05
165	Heidi Bojesen		Uvelse	2020-11-05
166	Dorte Olsen		Slangerup	2020-11-05
167	Asger Andersen		Slangerup lystrup	2020-11-05
168	Cristiano Dencker		Uvelse	2020-11-05
169	Emma Vibolt Nielsen		Slangerup	2020-11-05
170	Maj Ibsen		Slangerup	2020-11-05
171	Michal Enevoldsen		Slangerup	2020-11-06
172	Carsten Frølich Nilsson		Uvelse	2020-11-06
173	Carine Neagoe		Lindholm	2020-11-06
174	Anne Katrine Dahl-Nielsen		Slangerup	2020-11-06
175	Ulla Rancke Arnkov		3550 Slangerup	2020-11-06
176	Inger Voetmann Bro		Hørsholm	2020-11-06
177	Kifayet Erciyas		Frederikssund	2020-11-06
178	Tine Ulrich		Slangerup	2020-11-06
179	Kenni Løvstad		Slangerup	2020-11-07
180	Anne Jensen		Lystrup	2020-11-07
181	John Jensen		Lystrup	2020-11-07
182	Mads Madsen		Allerød	2020-11-07
183	Anders Jensen		Slangerup	2020-11-08
184	Leif Storm Thøstesen		Lystrup	2020-11-08
185	Suky Urquieta Ochoa		København Ø	2020-11-08
186	Pia Maria Thyssen		Slangerup	2020-11-08
187	Nickolaj Andersen		Uvelse	2020-11-08
188	HELLE BJERRE		VÆRLØSE	2020-11-08
189	Mia Nybroe		Slangerup	2020-11-08
190	Nina Meling Andersen		Slangerup	2020-11-08
191	Kenn Andersen		Slangerup	2020-11-08
192	Jonas Christensen		Lystrup	2020-11-08
193	Katrine Lange		Lystrup	2020-11-08
194	Line Andersen		Slangerup	2020-11-08
195	Janne Grubbe		Lystrup, Slangerup	2020-11-09
196	Niels RAsmussen		Slangerup	2020-11-09
197	Ann Hillerslev		Lynge	2020-11-09
198	Marianne Pauck		Slangerup	2020-11-09
199	Bente Nørgaard		Slangerup	2020-11-09
200	Ann Konnerup		Slangerup	2020-11-09

#	Navn	E-mailadresse	Lokation	Dato
201	Niels Konnerup		Slangerup	2020-11-09

202	Nastassia Philippa Ulrich		Slangerup	2020-11-09
203	Trine Cramon		Slangerup	2020-11-09
204	Henriette Skou		Kastrup	2020-11-09
205	Jesper Olsen		Slangerup	2020-11-09
206	Jacob Sørensen		Frederikssund	2020-11-09
207	Jakob Jellum-Abildgaard		Slangerup	2020-11-09
208	Charlotte Juhl		Slangerup	2020-11-09
209	John Andersen		Slangerup	2020-11-09
210	Karl-Martin Vagn Jensen		Lystrup, 3550 Slang	erup2020-11-09
211	Jean Soelberg		SLANGERUP	2020-11-09
212	Lena Roslundh		Slangerup	2020-11-09
213	Mette Knorr		Lystrup, Slangerup	2020-11-09
214	J Larsen		Slangerup	2020-11-09
215	Camilla Bermann		Slangerup	2020-11-09
216	Rikke Lange		Slangerup	2020-11-10
217	Christina Skovmand		Slangerup	2020-11-10
218	Karen Siercke		Slangerup	2020-11-10
219	Mathilde Jensen		Slangerup	2020-11-10
220	Malene Ertner Poulsen		Slangerup	2020-11-10
221	Lasse Sort		Slangerup	2020-11-10
222	Tina Kruse		Stenløse	2020-11-10
223	Laura Siercke		Slangerup	2020-11-10
224	Malene Pedersen		Slangerup	2020-11-10
225	Helena Færch		København	2020-11-10
226	Julia Bech-Azeddine		Bgsværd	2020-11-10
227	Paw Petersen		Lynge	2020-11-10
228	Peter Naur Jensen		Lystrup	2020-11-10
229	Dennis Gadgaard		København	2020-11-10
230	Camilla Kjær Lønkvist		Jyllinge	2020-11-11
231	Hans Frederiksen		Rødovre	2020-11-11
232	Tanja Cederholm		Slangerup	2020-11-12
233	Lene Clausen		Stenløse	2020-11-12
234	Per Helmundt		2830	2020-11-12
235	Anja Henriksrn		Slangerup	2020-11-12
236	Anneli Hansen		Slangerup	2020-11-12
237	Helle Sigurdsson		Ølstykke	2020-11-13
238	Jannie Nielsen		Slangerup	2020-11-13
239	Joel Fisker		Slangerup	2020-11-13
240	Ernst Jensen		Uvelse	2020-11-13
241	Max Karmann		Uvelse	2020-11-14
242	Sacha Fahnø Hansen		Uvelse	2020-11-14
243	Camilla Hartwell Lund		Uvelse	2020-11-15

244	Arne Allentoft		Slangerup	2020-11-15
245	Lonni Florboe		Slangerup	2020-11-15
246	Verner Ringkjær		Frederikssund	2020-11-15
247	Helle Ringkjær		Frederikssund	2020-11-15
248	Claus Eklund		Allerød	2020-11-15
249	Rolf Jørgensen		3550	2020-11-15
250	Susan Winkel		Uvelse	2020-11-16

#	Navn	E-mailadresse	Lokation	Dato
251	Erik Selck		Uvelse	2020-11-16
252	Carsten Olver		3540	2020-11-16
253	Nis Zander Holm		Slangerup	2020-11-18
254	Bente Stokholm		Uvelse	2020-11-19
255	Kristina Steengaard		Gørløse	2020-11-20
256	Kirsten Skov		Slangerup	2020-11-20
257	Claus Borch		Slangerup	2020-11-22
258	Frank König		Slangerup	2020-11-22
259	Ann-Britt Tyrrell		Slangerup	2020-11-22
260	Anne Madsen		Uvelse	2020-11-22
261	Carsten Larsen		Slangerup	2020-11-22
262	Anita Sørup		Slangerup	2020-11-22
263	Isa Bermann		Nærum	2020-11-22
264	Gitte Nyborg		Slangerup	2020-11-22
265	Gitte Hedegaard		Slangerup	2020-11-22
266	Kirsten Bach		Slangerup	2020-11-22
267	Annette Wriedt		Slangerup	2020-11-22
268	Marianne Groule		Uvelse	2020-11-22
269	Linda Vinqvist		Jyllinge	2020-11-22
270	Helle Frostholm		Slangerup	2020-11-22
271	Christian Kyhnauv		Slangerup	2020-11-22
272	Gitte B Høstbo		Slangerup	2020-11-23
273	Louise Winstedt		3550	2020-11-23
274	Liselotte Krøyer		3550	2020-11-23
275	Nanna Tengstedt		Slangerup	2020-11-23
276	Mette Storgaard		Værløse	2020-11-23
277	Anne Ørgaard		Slangerup	2020-11-23
278	Majken Nielsen		Slangerup	2020-11-23
279	Vibeke Nielsen		Slangerup	2020-11-23
280	Lise Bjerre		Frederikssund	2020-11-23
281	Ditte Milwertz		4000	2020-11-23
282	Bo Nielsen		Slangerup	2020-11-23
283	Michael Sylvestersen		Slangerup	2020-11-23

284	Jan Olesen		Slangerup	2020-11-23
285	Bente Krogh		Gilleleje	2020-11-24
286	Winnie Hansen		Slangerup	2020-11-24
287	Charlotte Steinmark		Slangerup	2020-11-24
288	Kim Rasmussen		Slangerup	2020-11-24
289	Jane Olsen		Slangerup	2020-11-24
290	Maiken John		Slangerup	2020-11-25
291	Lasse Mansa		Slangerup	2020-11-26
292	Nicklas Sonne		Slangerup	2020-11-26
293	Carsten Aagerup		Slangerup	2020-11-29
294	Tanja Hansen		nakskov	2020-12-05
295	Jens Præst Hansen		Nakskov	2020-12-05
296	Bent Larsen		Slangerup	2021-01-04
297	Michael Ostermann		Lystrup, Slangerup	2021-01-28
298	Anette Juhl		Slangerup	2022-02-13
299	Lars Dalsted		Slangerup	2022-02-13
300	Claus Mogensen		Slangerup	2023-10-24

#	Navn	E-mailadresse	Lokation	Dato
301	Joan Knutzen		Slangerup	2023-10-24
302	Gitte Andersen		Slangerup	2023-10-25
303	Anni Tarnow		Slangerup	2023-10-25
304	Merete Hauerslev-Lottes		Slangerup	2023-10-28
305	Rikke Skov Schwartzkopf		Slangerup	2023-11-05
306	Louise Winstedt		Slangerup	2023-11-05
307	Nadia Bjørnlund		Slangerup	2023-11-06
308	Jettr Mikkelsen		Slangerup	2023-11-06
309	Josefine Siegrist		Slangerup	2023-11-06
310	Isabella Thuesen		Slangerup	2023-11-06
311	Simon Larsen		Slangerup	2023-11-06
312	Jesper Christensen		Slangerup	2023-11-06
313	Lasse Lillieholm		Slangerup	2023-11-06
314	Tina Rommelhoff		Slangerup	2023-11-06
315	Claudia Weber		Slangerup	2023-11-06
316	Nina Nielsen		Slangerup	2023-11-06
317	Majbritt Larsen		Slangerup	2023-11-06
318	Christian Nikolajsen		Slangerup	2023-11-06
319	Louise Falk		3550 Slangerup	2023-11-06
320	Christian Havelund		Slangerup	2023-11-06
321	Anders Kragbak		Slangerup	2023-11-06
322	Dorthe Ulrich Krog		Slangerup	2023-11-06
323	Bit Otterstrøm		SLANGERUP	2023-11-06

324	John Davies Madsen		Slangerup	2023-11-06
325	Emma Vibolt Nielsen		Slangerup	2023-11-06
326	Pernille Bergmann		Slangerup	2023-11-06
327	Helle Flintholm		Slangerup	2023-11-06
328	Ann Hillerslev		Lynge	2023-11-06
329	Helene Gaarn		Slangerup	2023-11-06
330	Pia Moreau		Slangerup	2023-11-06
331	Per Koch Nielsen		Slangerup	2023-11-06
332	Markus Jørgensen		Slangerup	2023-11-06
333	Adam Bertelsen		Slangerup	2023-11-06
334	Asger Listed		Slangeruo	2023-11-06
335	Anita Schmidt		Slangerup	2023-11-06
336	Birgit Poppelvig		Slangerup	2023-11-06
337	Lars Graabæk		Slangerup	2023-11-06
338	Andreas Juul Christensen		Slangerup	2023-11-06
339	Merete Yde		Slangerup	2023-11-06
340	Thomas Lund		Slangerup	2023-11-06
341	Helle Andersen		Slangerup	2023-11-06
342	Marianne Nakskov		Slangerup	2023-11-06
343	Susanne Bjerregaard Vrist		Slangerup	2023-11-06
344	Lærke Sjøsten		Slangerup	2023-11-06
345	Berit Hansen		Slangerup	2023-11-06
346	Naomi Elkington		Hilleroed	2023-11-06
347	Louise Hartmann		Slangerup	2023-11-07
348	Frederik Gade		Slangerup	2023-11-07
349	Morten Pedersen		Slangerup	2023-11-07
350	Inge Lise Jensen		Slangerup	2023-11-07

#	Navn	E-mailadresse	Lokation	Dato
351	Kristina Søby		slangerup	2023-11-07
352	Mads Schourup		Slangerup	2023-11-07
353	Jeanette Strøm		Slangerup	2023-11-07
354	Pia Skov Andreasen		Slangeruo	2023-11-07
355	Mette Marholt		Uvelse	2023-11-08
356	Sofie Johansen		Slangerup	2023-11-08
357	Sanne Lydholm		Slangerup	2023-11-10
358	Bolette Falkenberg		Slangerup	2023-11-14
359	Pernille Simonsen		Slangerup	2023-11-15
360	Henrik Simonsen		Berlin	2024-01-14
361	Jørn Filtenborg		Slangerup	2024-03-31
362	Helle Filtenborg		Slangerup	2024-04-03
363	Anine Borger		Slangerup	2024-05-10

364	Søren Gottschalck		Slangerup	2024-12-07
365	Morten Larsen		Slangerup	2024-12-07
366	Alice Gottschalck		Slangerup	2024-12-08
367	Lars Rasmussen		Slangerup	2024-12-18
368	Annette Keil		Slangerup	2024-12-18
369	Tobias Dupont		Slangerup	2024-12-18
370	Kenneth launtoftsørensen		Slangerup	2024-12-18
371	Harry Glogauer		Slangerup	2024-12-19
372	Christina Lüth Andersen		Slangerup	2025-05-08
373	Caroline Falck Petersen		Ved Gadekaeret 9 H	perup2025-05-10
374	Morten Friis Petersen		Slangerup	2025-05-10
375	Helle Åberg		Slangerup	2025-05-14
376	Tine Plambech Brown		Slangerup	2025-05-21
377	Thomas Grønquist		Slangerup	2025-07-17
378	Sidsel Kristín Bundgaard		Slangerup	2025-07-22

FREDERIKSSUND
KOMMUNE

Landskabsstrategi

Kommuneplan 2017-2029

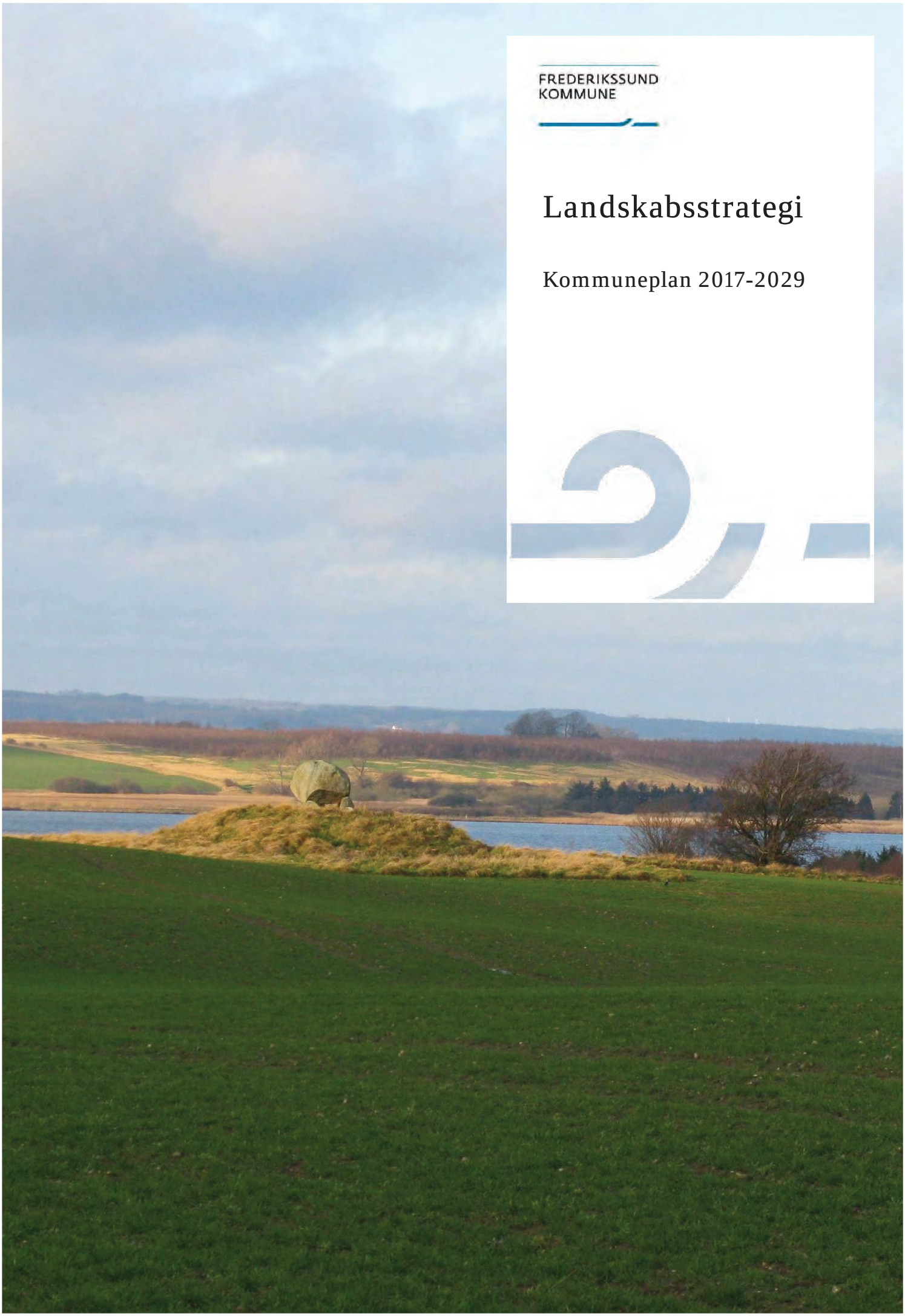

Indholdsfortegnelse

Introduktion og læsevejledning ... 3
Kort for hele kommunen – Strategiske mål ... 6

Karakterområde 1 – Jægerspris Slotslandskab ... 7
Strategiske mål og anbefaling til forvaltningen ... 7
Kort med strategiske mål til karakterområde 1 ... 11

Karakterområde 2 – Horns Herred Bundmoræneflad ... 12
Strategiske mål og anbefaling til forvaltningen ... 12
Kort med strategiske mål til karakterområde 2 ... 19

Karakterområde 3 – Selsø Strandengslandskab ... 20
Strategiske mål og anbefaling til forvaltningen ... 20
Kort med strategiske mål til karakterområde 3 ... 26

Karakterområde 4 – Svanholm Dødislandskab ... 27
Strategiske mål og anbefaling til forvaltningen ... 27
Kort med strategiske mål til karakterområde 4 ... 32

Karakterområde 5 – Venslev Huse Kystlandskab ... 33
Strategiske mål og anbefaling til forvaltningen ... 33
Kort med strategiske mål til karakterområde 5 ... 36

Karakterområde 6 – Sigerslevvester Bundmoræneflade ... 37
Strategiske mål og anbefaling til forvaltningen ... 37
Kort med strategiske mål til karakterområde 6 ... 40

Karakterområde 7 – Havelse Ådal ... 41
Strategiske mål og anbefaling til forvaltningen ... 41
Kort med strategiske mål til karakterområde 7 ... 43

Karakterområde 8 – Frederikssund Istidslandskab ... 44
Strategiske mål og anbefaling til forvaltningen ... 44
Kort med strategiske mål til karakterområde 8 ... 50

Karakterområde 9 – Slangerup Tunneldalslandskab ... 51
Strategiske mål og anbefaling til forvaltningen ... 51
Kort med strategiske mål til karakterområde 9 ... 55

Kolofon

Landskabsstrategi Kommuneplan 2013 - 2025 er udarbejdet for Frederikssund Kommune af Plan og Miljø.
Rådgiver: NIRAS
Layout: Frederikssund Kommune
Billedemateriale: Plan og Miljø og NIRAS
Kort 25 © Kort og Matrikelstyrelsen
Gengivelse af Landskabsstrategi Kommuneplan 2013 - 2025 er tilladt med kildeangivelse
December 2012

Introduktion og læsevejledning

Frederikssund Kommune har i 2012 gennemført en landskabsanalyse af hele kommunen med udgangspunkt i den såkaldte Landskabskaraktermetode, som er en analysemetode udviklet af Miljøministeriet som hjælp til kommunerne ved landskabsanalyser. Landskabskaraktermetoden er beskrevet i Miljøministeriets publikation "Vejledning om landskabet i kommuneplanlægningen" fra 2007.
Landskabsanalysen for landskaberne i Frederikssund Kommune er sammenfattet i 2 rapporter: "*Landskabsanalyse Frederikssund Kommune*", der indeholder registrering og vurdering (fase 1 og 2) og "*Landskabsstrategi Kommuneplan 2017 – 2029"*, der indeholder de strategiske mål (fase 3).

Strategirapporten er et dynamisk dokument, der kan revideres til hver ny kommuneplan.
Det anbefales at have begge rapporter tilgængelige, da de strategiske mål for delområderne i høj grad refererer til beskrivelserne i analyserapporten.

Strategi-delen er den del, der implementeres i kommuneplanens retningslinjer om landskabelige værdier. De udpegede beskyt-områder udgør kommuneplanens udpegning af landskabsinteresser. Analysens strategiske mål vil være bindende i landzone, men kun vejledende i byzone og sommerhusområder.

De 2 rapporter er opdelt på følgende måde:

Landskabsanalyse, Frederikssund Kommune 2012

Analysen består af en overordnet beskrivelse af hele kommunen og derefter 9 karakterområdebeskrivelser med kortbilag disponeret med følgende emner:

1. **Registrering**
   - Nøglekarakter
   - Naturgeografisk analyse
   - Kulturgeografisk analyse
   - Oprindelse
   - Rumlig-visuel analyse
   - Kystforlandet
   - Delområder
   - Nøglefunktioner
   - Udviklingstendenser

2. **Vurdering**
   - Karakterstyrke (K)
   - Visuelle oplevelsesmuligheder (V)
   - Tilstand (T)
   - Sårbarhed (S)

Landskabsstrategi Kommuneplan 2017 - 2029

3. **Strategiske mål og anbefalinger (M)** – Her fastsættes beskyttelsesmål for kommunens arealer og der gives anbefalinger til planlægningen og forvaltning.
   De 9 karakterområder er inddelt i mindre delområder, med anbefalinger til hvordan delområderne kan *beskyttes*, *vedligeholdes* og *ændres*.

FREDERIKSSUND KOMMUNE

Analyserapport

Landskabskarakterområder

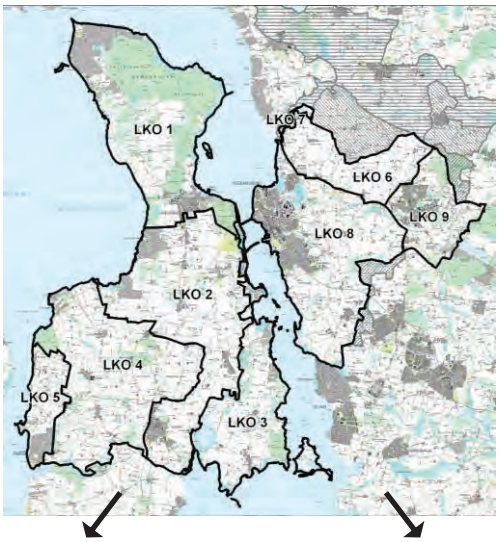

Naturgeografisk analyse

Kulturgeografisk analyse

Rumlig-visuel analyse

Karakterstyrke

Visuelle Oplevelses muligheder

Tilstand

Sårbarhed

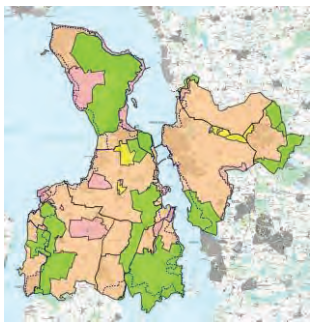

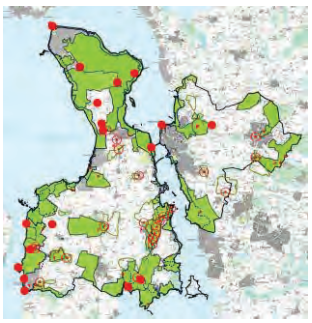

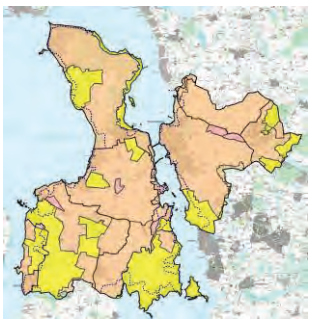

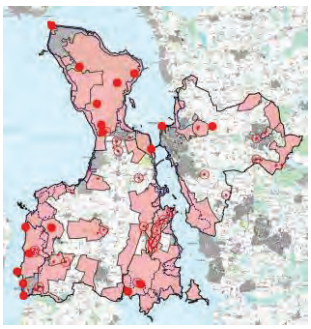

Strategirapport

Strategiske mål

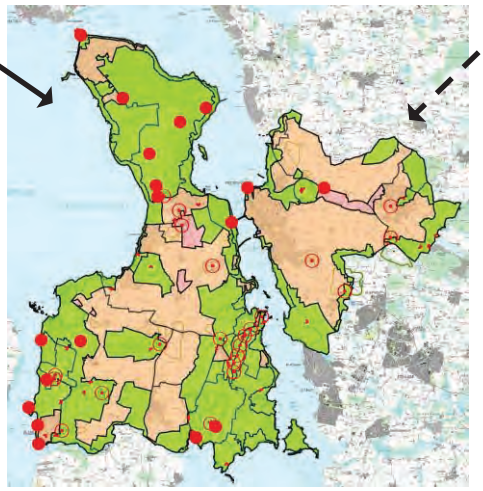

Områder der skal:
- Beskyttes (og evt. forbedres)
- Vedligeholdes (og evt. forbedres)
- kan ændres

Landskabskarakterområder
De landskabelige karakteristika afspejles i landskabskarakteranalysens opdeling af kommunens landskaber i følgende 9 landskabskarakterområder:

1. **Jægerspris Slotslandskab**
   Åbent storskala landskab med slot og skove på jævnt terræn.
2. **Horns Herred Bundmoræneflade**
   Bølget landbrugsflade med stjerneudskiftede landsbyer, gårde, levende hegn og bevoksning.
3. **Selsø Strandengslandskab**
   Kystnært, højtliggende landbrugsflade med stjerneudskiftede landsbyer og brede strandengsarealer.
4. **Svanholm Dødislandskab**
   Højtliggende, kuperet landsbrugsflade med stjerneudskiftede landsbyer markeret ved græsklædte diger.
5. **Venslev Huse Kystlandskab**
   Kystnært kuperet landbrugsflade med dyrkede marker, enkeltliggende gårde og diger.
6. **Sigerslevvester Bundmoræneflade**
   Åben, jævn landbrugsflade med landsbyer og enkeltliggende gårde.
7. **Havelse Ådal**
   Smal, lav ådal med ekstensivt drevne arealer langs åen.
8. **Frederikssund Istidslandskab**
   Kystnært bølgende landbrugsflade med landsbyer, gårde og bymæssig bebyggelse.
9. **Slangerup Tunneldalslandskab.**
   Meget kuperet tunneldalslandskab med gårdbebyggelse, skov og græssende heste.

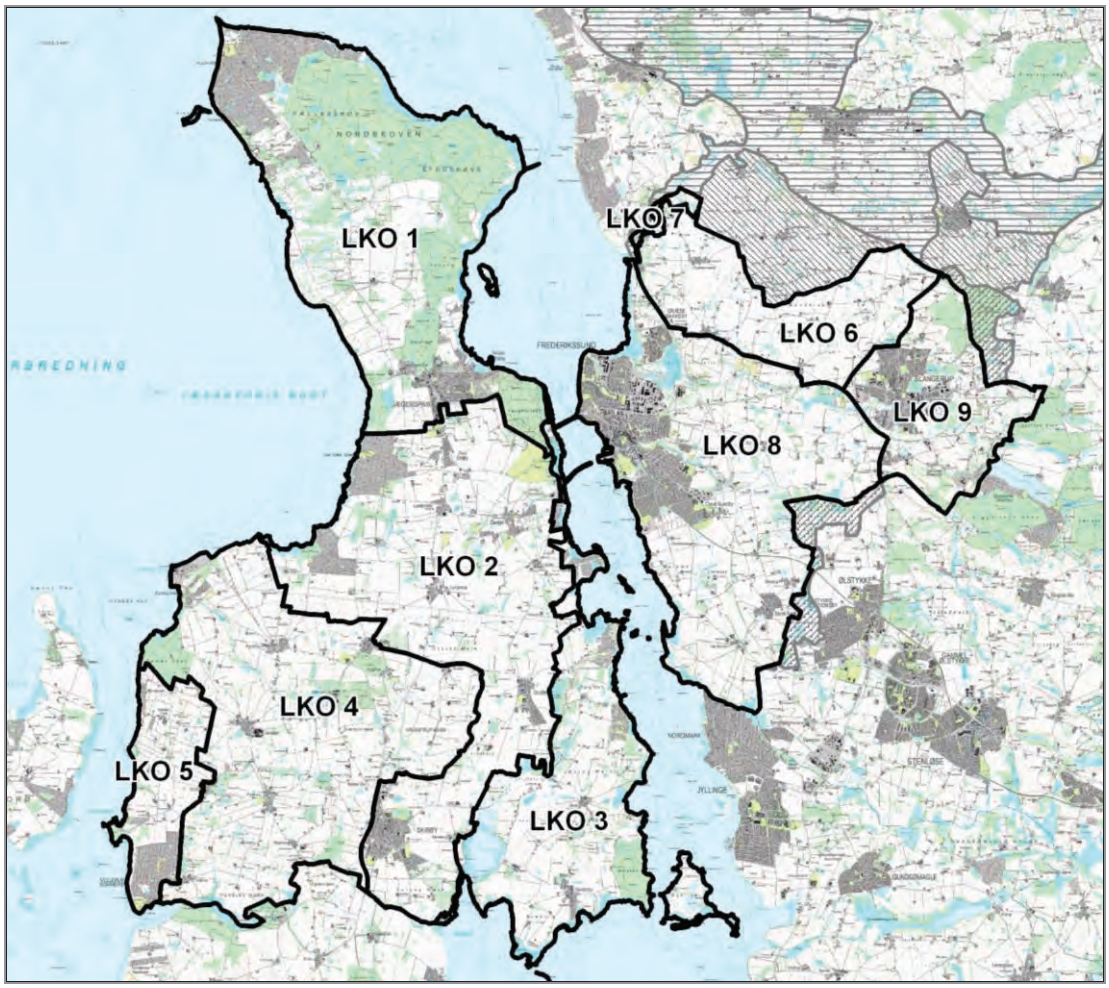

*De 9 **L**andskabs**K**arakter**O**mråder (LKO) i Frederikssund Kommune*
De gråskraverede områder mod nordøst og øst, viser hvor nogle af karakterområderne fortsætter ind i nabokommunerne

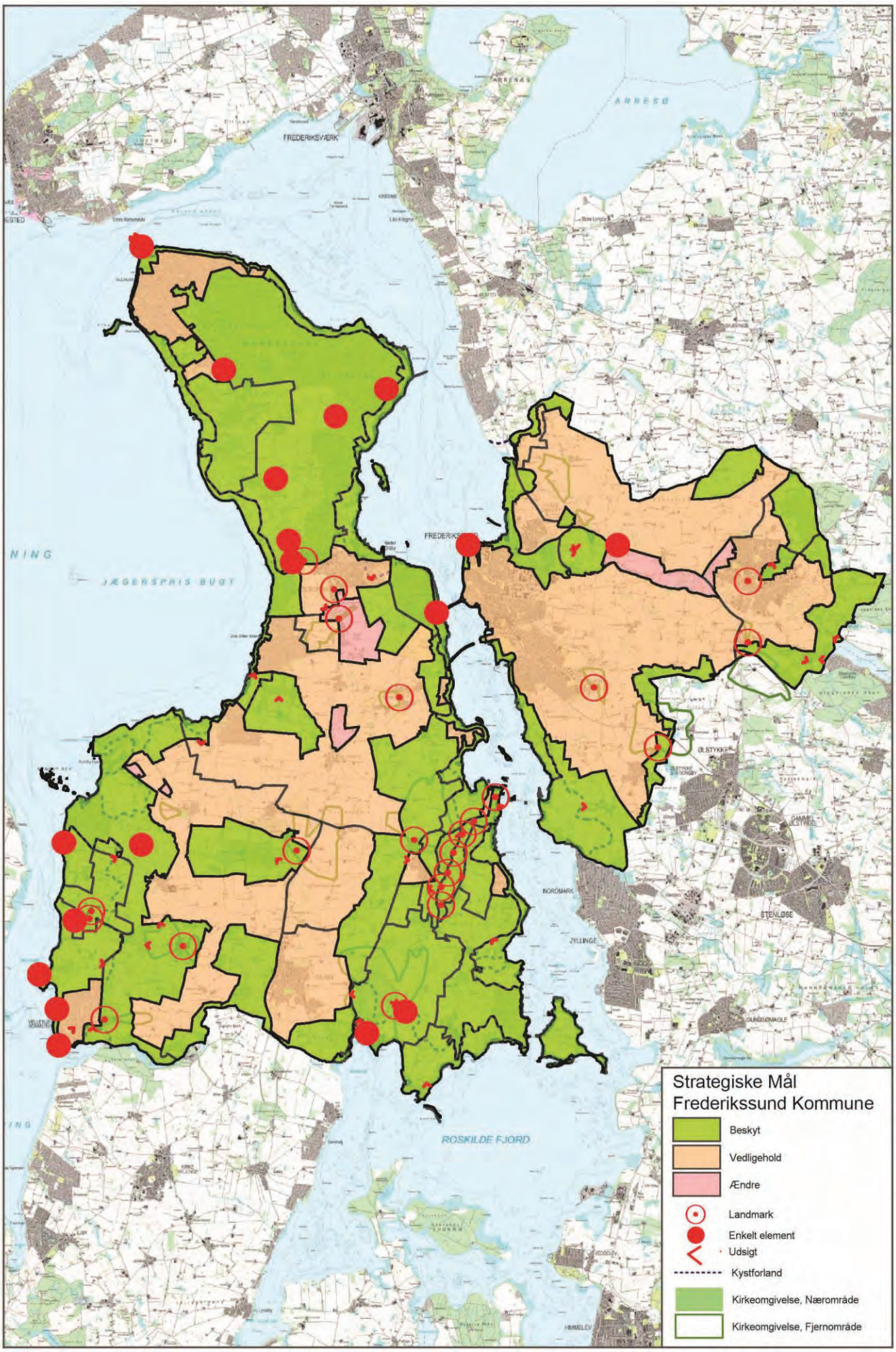
FREDERIKSVÆRK
ARRESØ
JÆGERSPRIS BUGT
ROSKILDE FJORD
JYLLINGE
STENLØSE
Strategiske Mål
Frederikssund Kommune
Beskyt
Vedligehold
Ændre
Landmark
Enkelt element
Udsigt
Kystforland
Kirkeomgivelse, Nærområde
Kirkeomgivelse, Fjernområde

Område 1 – Jægerspris Slotslandskab Strategi

Jægerspris Slotslandskab er karakteriseret ved et åbent og enkelt landskab i stor skala.

STRATEGISKE MÅL OG ANBEFALINGER TIL FORVALTNINGEN

Generelle anbefalinger

Landskabet nord for Jægerspris udgør et stort, sammenhængende landskabsområde, der på grund af slottets ejendomsstruktur og den efterfølgende anvendelse til militærområde har medvirket til, at området har en særegen karakter og fortsat er forholdsvis upåvirket.
Områdets unikke karakter i kraft af den store skala, det enkle landskab med sparsom bebyggelse, store skovområder og kyststrækning er derfor væsentlig at have for øje ved planlægning for ændringer i området. Ved nye tiltag i landskabet bør ændringerne tilpasses den store skala, muligheden for at opleve de oprindelige, store skovpartier samt den kulturhistoriske fortælling i slotslandskabet.
Området indeholder potentiale for etablering af nye, eller styrkelse af eksisterende, rekreative støttepunkter ved kysten. Beskyttelse af kystlandskabet sker for at fastholde unikke naturoplevelser, derfor er det samtidigt vigtigt at sikre god stiadgang til og langs kysterne, for at give offentligheden mulighed for at udnytte disse landskabelige kvaliteter. Mindre anlæg, funktioner og faciliteter kan evt. indpasses efter nærmere vurdering og i respekt for områdets karakter.

M1 Beskyt – Storskala landbrugsflade og skov

Et stort sammenhængende område på slotslandskabets åbne landbrugsflade og skov skal beskyttes, idet det er vurderet som værende særligt karakteristisk for karakterområdet og indeholder særligt oplevelsesrige områder i kraft af de lange skovbryn samt det afvandede område Louisesund med de markante, ekstensivt plejede holme. Området er i middel tilstand.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M1 anbefales det:

- At områdets karakteristiske træk i form af det jævnt til bølgende terræn, åbne, enkle storskala landskab med skov, intensiv landbrugsdrift, stendiger, alléer, slotsbebyggelsen med forpagtergårdene og ellers sparsom bebyggelse bevares.
- At Jægerspris Slot med driftsbygninger, Slotshegnet og Fasangården bevares som kulturhistorisk helhed, og beskyttes mod ændringer, der kan sløre eller på anden måde forringe den kulturhistoriske fortælling og oplevelsen heraf. Det er et vigtigt hensyn, at Jægerspris Slot forsat kan opleves fra landskabet, og derfor bør det f.eks. undgås, at udviklingen af Jægerspris by foregår i nordvestlig retning.
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af det store, åbne og enkle landskab, der er sparsomt bebygget. I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom hus-

standsmøller, master mv.) så vidt muligt undgås. Områdets storskala karakter medvirker til gengæld til, at landskabet har en robusthed, der netop kan rumme store, enkle tekniske anlæg.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At skovrejsning som udgangspunkt undgås, da det er vigtigt at sikre indsigt til de oprindelige skovbryn ved Nordskoven. Skovrejsning kan endvidere udviske områdets store og åbne karakter.
- At Louisesunds holme bør friholdes for tilplantning, i det omfang det vil sløre de markante terrænformationer. Den ekstensive drift af holmene anbefales fortsat.
- At stendigerne holdes intakte og ikke gror til og at der ikke etableres nye jord- og stendiger eller volde i det åbne landskab.
- At der ikke etableres hindringer for de lange kig over fjorden.
- At mulighederne for at opleve landskabet udbygges med en sti langs Kulhusvej og støttepunkter for turisme i det omfang disse kan tilpasses landskabskarakteren.

M2 Beskyt – Færgelunden
Skovområdet og kysten ved Færgelunden skal beskyttes, idet området er vurderet som et særligt karakteristisk skovområde for slotslandskabet. Desuden rummer Færgelunden visuelle oplevelsesmuligheder i kraft af skovens udstrækning helt ud til den aktive erosionskyst samt de mange fortidsminder i skoven.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M2 anbefales det:
- At områdets karakteristiske træk, her i form af oprindelige skovpartier og kyststrækning, bevares.
- At nye bygninger og anlæg undgås i det omfang kommunen har hjemmel til at påvirke det.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At skovdriften understøttes og videreføres.
- At stendigerne beskyttes og forbedres ved, at de holdes intakte og ikke gror til.
- At der ikke etableres hindringer for de lange kig over fjorden.

M3 Beskyt – Skydeterræn
Det militære skydeterræn og overdrevsområde skal beskyttes, idet det vurderes, at området rummer helt særlige visuelle oplevelsesmuligheder og naturkvaliteter.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M3 anbefales det:
- At områdets karakteristiske træk i form af et jævnt ekstensivt-drevet overdrevslandskab i mindre skala og med transparent afgrænsning, bevoksningspræget med mindre skovpartier og kratbevoksning, eng- og moseområder og gravhøje bevares.
- At de særlige naturkvaliteter i området bevares og plejes, og den ekstensive drift af arealet videreføres.
- At nye bygninger og anlæg undgås i det omfang kommunen har hjemmel til at påvirke det.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At yderligere skovrejsning tilpasses områdets lille skala og transparente præg.
- At stendigerne beskyttes og forbedres ved, at de ikke gror til.
- At der ikke etableres hindringer for de lange kig over fjorden.

M4 Beskyt – Kystlandskab nord og vest inkl. Skåningegårde
Det vestlige og nordlige kystlandskab rummer særlige oplevelser og skal derfor beskyttes. Desuden er det vigtigt at beskytte landskabet mellem sommerhusområderne Kulhuse og Skoven, samt området ved Skoven/Skåningegårde, der rummer et meget højt antal gravhøje på områdets høje partier. Området har en middel tilstand. Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.
Områdets kystlandskaber rummer særlige udsigter og har derfor fået det strategiske mål beskytte. Beskyttel-

sesmålsætningen knytter sig til det forhold, at det prioriteres højt at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet. Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan forringe de særlige udsigter eller udsigtsmulighederne, der er betydende for oplevelsen af kystlandskabet.

Ud fra landskabsinteresserne i M4 anbefales det:

- At kystlandskabet og rummet mellem de nærtstående kyster og de lange kig på tværs og langs i fjorden bevares.
- At landskabet i mellem de to sommerhusområder Kulhuse og Skoven bevares, og den grønne byrand omkring sommerhusområderne sikres. Det er et vigtigt hensyn, at muligheden for at opleve af mange gravhøje i området omkring Skåningegårde bevares.
- At nye bygninger og anlæg undgås i kystlandskabet i det omfang kommunen har hjemmel til at påvirke det.
- At tekniske anlæg, der visuelt kan påvirke kystlandskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt undgås.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform understøttes og videreføres.
- At den ekstensive drift i tilknytning til gravhøje fortsættes, og gravhøjenes tydelighed evt. forbedres ved yderligere ekstensiv drift.
- At skovrejsning undgås i kystlandskabet.
- At områdets overdrevsområder og gravhøjene bevares gennem naturpleje.
- At de vide udsigter fra Kulhuse Havn over fjord og kyst bevares.

M5 Beskyt – Østlige strandengslandskab inkl. Vænget

Hele det østlige kystlandskab mellem Neder Dråby og Kulhuse er vurderet særligt oplevelsesrigt og et særligt karakteristisk strandengslandskab og skal derfor beskyttes. Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.
Områdets kystlandskaber rummer særlige udsigter og har derfor fået det strategiske mål beskytte. Beskyttelsesmålsætningen knytter sig til det forhold, at det prioriteres højt at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet. Områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan forringe de særlige udsigter eller udsigtsmulighederne, der er betydende for oplevelsen af kystlandskabet.

Ud fra landskabsinteresserne i M5 anbefales det:

- At kystlandskabet og rummet mellem de nærtstående kyster og de lange kig på tværs og langs i fjorden bevares.
- At områdets karakteristiske træk med åbent og enkelt kystlandskab på marint forland, tilgroningskyst med brede strandengsarealer, lange skovbryn og små fiskerlejer orienteret mod kysten bevares.
- At områdets landsby- og byafgrænsninger tilstræbes fastholdt, således af arealet mellem Neder Dråby og Vænget ikke præges yderligere af bebyggelse og således at Vænget fortsat fremstår som en afsluttet bebyggelse orienteret mod vandet. I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses.
- At tekniske anlæg, der visuelt kan påvirke kystlandskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt undgås.
- At den ekstensive drift understøttes og videreføres.
- At skovrejsning undgås i kystlandskabet.
- At engarealernes lysåbne vegetation sikres gennem naturpleje.
- At udsigter fra Kignæsbakken ud over strandengslandskabet bevares

M6 Vedligehold - Jægerspris

Den sydlige del af karakterområdet er karakteristisk og i middel tilstand. Det strategiske mål for dette område er vedligeholdelse. Dette indebærer, at der ved ændringer i området skal tages hensyn til at indpasse ændringerne i den eksisterende karakter.

I dette landskab ligger udsigtspunktet Karolinehøj og landmarket Jægerspris Mølle med det strategiske mål

beskyt. Her er det vigtigt at have disse punktvise beskyttelseshensyn for øje.

Ud fra landskabsinteresserne i M6 anbefales det:

- At nye tiltag tilpasses områdets karakteristiske træk med det jævnt til bølgende terræn, åbne, enkle storskala landskab med skov, intensiv landbrugsdrift, stendiger, alléer, slotsbebyggelsen og ellers sparsom bebyggelse.
- At mulighederne for kig til områdets landmarks, Jægerspris slot og Jægerspris Mølle, sikres.
- Der er lokalplanlagt for byudvikling nord for Karolinehøj og ved Kignæskrogen/Meransletten. Når rummeligheden i disse områder er udnyttet anbefales det, at byudvikling sker i sydlig retning af hensyn til de beskyttede og sårbare landskaber nord for Jægerspris.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur vil sådant kunne indpasses.
- At tekniske anlæg (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) søges placeret under hensyn til landskabet og med en placering og udformning, der ikke virker dominerende i landskabet. Det er et vigtigt hensyn, at de særlige udsigter i området ved kysten så vidt muligt friholdes for sådanne tekniske anlæg. Mindre tekniske anlæg og placering af master kan med fordel ske i eller i tilknytning til sommerhusområderne og bysamfund, dog bør de placeres hvor det skønnes ikke at påvirke kystlandskabet markant.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform fortsættes.
- At yderligere skovrejsning i området begrænses.

M7 Vedligehold – Kulhuse og Skoven

Den nordlige del af karakterområdet omkring sommerhusbebebyggelsen Skoven er karakteristisk og i middel tilstand, og sommerhusområdet Kulhuse er kontrasterende. Det strategiske mål for dette område er vedligeholdelse. Dette indebærer, at der ved ændringer i området skal tages hensyn til at indpasse ændringerne i den eksisterende karakter.

Ud fra landskabsinteresserne i M7 anbefales det:

- Området indeholder sommerhusområderne Kulhuse og Skoven. Det er et vigtigt hensyn, at områderne fastholdes i deres åbne grønne karakter med relativt lav bebyggelse og at overgangen mellem sommerhusområde og det åbne landskab og mod kysten fastholdes i og nogle steder styrkes i sin grønne karakter, således at sommerhusbebyggelserne ikke fremstår markante og bymæssige i deres udtryk, når de opleves fra det åbne land og fra kysten. Det anbefales, at sommerhusområdet Skovens karakter med "sommerhuse i skoven" bevares of videreføres ved eventuel nye udstykninger.
- At mulighederne for at opleve af mange gravhøje i området omkring Skåningegårde bevares.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur vil sådant kunne indpasses..
- At tekniske anlæg (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) søges placeret under hensyn til landskabet og med en placering og udformning, der ikke virker dominerende i landskabet. Det er et vigtigt hensyn, at de særlige udsigter i området og ved kysten så vidt muligt friholdes for sådanne tekniske anlæg. Mindre tekniske anlæg og placering af master kan med fordel ske i eller i tilknytning til sommerhusområderne og bysamfund, dog bør de placeres hvor det skønnes ikke at påvirke kystlandskabet markant

De strategiske mål fastlægges på baggrund af vurderingerne af landskabskarakterens styrke, tilstand og særlige visuelle oplevelsesmuligheder ved hjælp af følgende matrice:

Styrke / Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvag	Kontrasterende
God	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Middel	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Dårlig	*Beskytte og forbedre*	*Vedligeholde og forbedre*	*Ændre*	*Konkret vurdering*

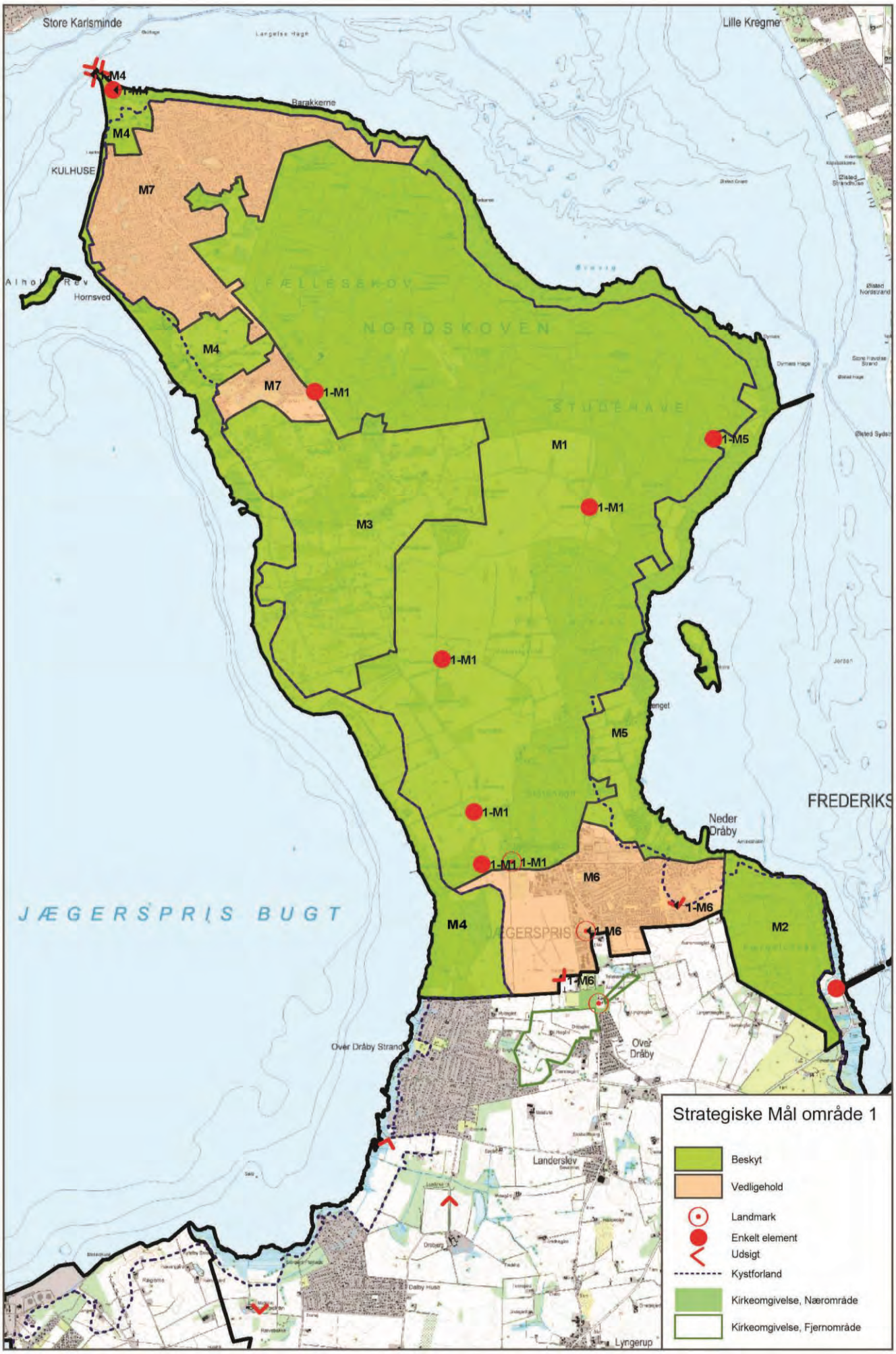
Store Karlsminde
Lille Kregme
Barakkerne
KULHUSE
Hornsved
FÆLLESSKOV
NORDSKOVEN
STUDEHAVE
JÆGERSPRIS BUGT
JÆGERSPRIS
Neder Dråby
Over Dråby Strand
Over Dråby
Landerslev
Lyngerup
M1
M2
M3
M4
M5
M6
M7
1-M1
1-M4
1-M5
1-M6
Strategiske Mål område 1
Beskyt
Vedligehold
Landmark
Enkelt element
Udsigt
Kystforland
Kirkeomgivelse, Nærområde
Kirkeomgivelse, Fjernområde

Område 2 - Horns Herred Bundmoræneflade Strategi

Markflader syd for Jægerspris. Fritliggende gårde med beplantning omkring og forskellige hegn og småkrat. Lange kig og Færgelunden der danner markant rumafgrænsning mod karakterområdet.

STRATEGISKE MÅL OG ANBEFALINGER TIL FORVALTNINGEN

Generelle anbefalinger

Landskabskarakterområdet ligger i nærhed til to større bysamfund, Jægerspris og Skibby, samt flere mindre bysamfund i bl.a. Gerlev, Skuldelev og Lyngerup, hvor der er planlagt for byudvidelser eller udlagt areal til fremtidig udbygning.
Særligt området omkring Skuldelev og Manderup skal ses som er en del af et større uforstyrret landskab der strækker sig mod sydøst omkring bl.a. Østby og Selsø Slot, hvor områder omkring Selsø Sø, langs strandengsarealerne, på det marine forland øst for Østby og på Skuldelev Ås og i Koholm Mose er udpeget som Natura 2000 områder, dvs. beskyttet som enten internationalt fuglebeskyttelsesområde og/eller internationalt habitatområde.
Der er udlagt større områder til skovrejsning.
Det er vigtigt, at sikre de særlige landskabsoplevelser ved kysterne og de kystnære områder, ved Færgelunden, omkring Orebjerg Hovedgård, og det landskabelige, biologiske strøg omkring Skuldelev Ås, der hænger sammen med nabokarakterområdet mod øst.
Området har et letbølget terræn med transparent til åbent landskab, dog vekslende til små rum. Denne karakter bør generelt bevares ved nye tiltag.
Det er efter landskabskarakteranalysens gennemførelse besluttet at etablere en ny fjordforbindelse over Tørslev Hage med vejanlæg og kobling til hovedvejen.
Der foregår råstofindvinding nord for Lyngerup og Region Hovedstaden påtænker udlæg af større graveområder i dette landskabskarakterområde.
De nuværende planer gør at landskabskarakterområdet, primært i den nordlige del af karakterområdet, er under forandring.
Området er, særligt i den nordlige del, præget af infrastruktur og påvirkning fra større tekniske anlæg. Derfor bør der udvises stor opmærksomhed på den kumulative effekt af nye tekniske anlæg og deres skala og bevægelse, f.eks. vindmøller, biogasanlæg og infrastruktur.

Området indeholder potentiale for etablering af nye, eller styrkelse af eksisterende, rekreative støttepunkter ved kysten. Beskyttelse af kystlandskabet sker for at fastholde unikke naturoplevelser, derfor er det samtidigt vigtigt at sikre god stiadgang til og langs kysterne, for at give offentligheden mulighed for at udnytte disse landskabelige kvaliteter. Mindre anlæg, funktioner og faciliteter kan evt. indpasses efter nærmere vurdering og i respekt for områdets karakter.

M1 Beskyt - Kystforland med strandenge ved Jægerspris Bugt

Kystforlandet med strandenge ved Jægerspris Bugt skal beskyttes, idet det er vurderet som særligt oplevelsesrigt og særligt sårbart. Området har middel tilstand. En del af området er omfattet af fredning. Kysten vest for Storgård Plantage er beskyttet som EF-habitatområde.

Områdets kystlandskaber rummer særlige udsigter. Beskyttelsesmålsætningen for sådanne udsigter knytter sig til det forhold, at det prioriteres højt, at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder, der er betydende for oplevelsen i kystlandskabet.

Ud fra landskabsinteresserne i M1 anbefales det:

- At kystlandskabets åbne karakter præget af strandengsarealer bør bevares og det anbefales at de plejes med ekstensiv drift (græsning/høslet)
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af kystlandskabet, der er meget sparsomt bebygget. Nye bygninger og anlæg bør undgås i kystlandskabet. Bebyggelse der er nødvendig for driften af området skal søges indpasset, så det påvirker den visuelle oplevelse af området mindst muligt.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses på afstand og virke visuelt dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt bør undgås.
- At skovrejsning i området undgås.
- At udsigterne langs strandengene og fra Maglehøj ikke sløres.

M2 Beskyt – Ved Orebjerg Hovedgård

Ejerlavet ved Orebjerg Hovedgård er kontrasterende i forhold til landskabskarakteren i resten af karakterområdet for Horns Herred Bundmoræneflade. Området ved Orebjerg Hovedgård skal beskyttes idet det fremstår som et særligt karakteristisk hovedgårdslandskab og er vurderet som særligt oplevelsesrigt og særligt sårbart. En del af området er omfattet af fredning.

Området omkring Orebjerg Hovedgård rummer særligt visuelle oplevelsesmuligheder i kraft af hovedgårdslandskabet, de velafgrænsede landskabsrum, det markante skovbryn og udsigten til hovedgården gennem alléen. Området har god tilstand.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder.
Beskyttelsen dækker udover selve hovedgårdens jorder også et område nord og vest for skoven, for derved at sikre sammenhængen med vådområderne og indsigten til skovbrynene i skoven der omslutter Orebjerg.

Ud fra landskabsinteresserne i M2 anbefales det:

- At Hovedgårdslandskabets særlige karakter med stendiger, markante skovbryn, store dyrkede markfelter, allé og hovedgård bevares
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af hovedgårdslandskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At skovrejsning i området så vidt muligt undgås, især i landskabsrummet omkring alléen og hovedgården.
- At udsigten med alleén i aksen mod hovedgården ikke sløres

M3 Beskyt - Ved Færgelunden

Området ved Færgelunden skal beskyttes, idet det er vurderet særligt karakteristisk, og særligt sårbart. En del af området er ligeledes vurderet som særligt visuelt oplevelsesrigt.
Området har god tilstand.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M3 anbefales det:

- At områdets karakteristiske træk med græsklædte diger, fritliggende blokudskiftede gårde og husmandsbebyggelse i et åbent, letkuperet landskab med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift

ved moser og ådale bevares.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres. At byudviklingsområdet ved Jægerspris, der er beliggende i det nordvestlige hjørne af M3, gives en grøn rand mod karakterområdet, for at spille sammen med den eksisterende grønne byrand nordøst for det fremtidige byområde.
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses. Evt. med afskærmende beplantning, for at følge op på den eksisterende struktur.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At skovrejsning undgås i det område der er nævnt i V3 (det særlige oplevelsesrige delområde), men at det samtidig overvejes om det som afrunding af nye byudlæg ved Jægerspris vil positivt med skovrejsning, som ny bynær skov.

M4 Beskyt - Ved Skuldelev Ås
Området ved Skuldelev Ås skal beskyttes, idet det er vurderet som karakteristisk (en lille del længst mod nord er særligt karakteristisk), og området rummer særlige visuelle oplevelsesmuligheder og er særligt sårbart.
Området er i middel tilstand. Åsens terrænform skaber særlige rumlige og visuelle oplevelsesmulighed i form af indkigget til Skuldelev Ås og Koholm Mose. (Selve Skuldelev Ås er beliggende i nabokarakterområdet for Selsø Strandengslandskab, Landskabskarakterområde 3)
Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes om forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M4 anbefales det:
- At den åbne landbrugsflade med indsigt til Skuldelev Ås og Koholm Mose friholdes for bevoksning, bebyggelse og tekniske anlæg som forringer den visuelle oplevelse eller karakteren af området.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres
- At evt. byudvikling af Skuldelev mod øst sker i begrænset omfang, samtidig med at det er vigtigt at der holder afstand til åsen, og at bebyggelsen får lav, åben karakter, således at der fortsat er en stor åben landskabsflade op til åsen.

M5 Beskyt - Kystforlandet sydøst for Skibby
Kystforlandet med strandenge sydøst for Skibby skal beskyttes, idet der er karakteristisk og vurderet som særligt oplevelsesrigt og det er særligt sårbart. Beskyttelsen er udstrakt til udover kystforlandet også at rumme et forløb langs Hønepilsgrøften, for derved at sikre en sammenhæng langs åen i tilknytning til beskyttelsen af tunneldalssystemet ved Røgerup Mose og Vejlemølle Å.
Området har middel tilstand.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M5 anbefales det:
- At områdets karakteristiske træk med blokudskiftede fritliggende gårde i et åbent kystlandskab med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift ved moser og ådal bevares.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af kystlandskabet og forløbet langs åen. Nye bygninger og anlæg bør undgås i kystlandskabet. Bebyggelse der er nødvendig for landbrugsdriften skal søges indpasset, så det påvirker den visuelle oplevelse af området mindst muligt.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses på afstand og virke visuelt dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt undgås.
- At skovrejsning i området undgås, da kystforlandet rummer landskabsoplevelser, som er betinget af udsigter til fjorden og de omkringliggende kyster, udsigter der er særligt sårbare overfor skovrejsning.
- At udsigterne ikke sløres
- At området fremover friholdes for yderligere beplantning, således at kystlandskabet og det åbne præg bevares.

M6 Beskyt - Ved Tørslev og Skuldelev
Området ved Tørslev og Skuldelev skal beskyttes, idet det er særligt karakteristisk og særligt sårbart. Området har middel tilstand.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter.
Målsætningen bør gennemgås på ny, efter at fjordforbindelsen er taget i brug. Her bør der f.eks. tages stilling til landskabet syd for Tørslev og ved udfletningsanlægget øst for Lyngerup.
I dette landskab skal der udvises hensyn til indsigten til Skuldelev Kirke og Selsø Kirke, der begge er landmarks med det strategiske mål beskytte. Indsigten til Selsø Kirke omfatter en kirkeomgivelseszone, der overvejende ligger i naboområdet Landskabskarakterområde 3. Det er vigtigt at have dette punktvise beskyttelseshensyn for øje.

Ud fra landskabsinteresserne i M6 anbefales det:
- At områdets karakteristiske træk og den kulturhistoriske helhed omkring Tørslev og Skuldelev med stjerneudskiftede landsbyer og græsklædte diger, der markerer de oprindelige markstrukturer, og blokudskiftede gårde i et åbent, let kuperet landskab med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift ved moser og ådale bevares.
- At overgangen mellem landsby og landskab bevares ved Tørslev og Skuldelev (den gamle landsbykerne mod nord)
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses. Evt. med afskærmende beplantning, for at følge op på den eksisterende struktur.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres
- At våde og lavtliggende arealer plejes med ekstensiv drift (græsning/høslæt), hvis dyrkning ikke er mulig.
- At de lavtliggende arealer langs Stokkebro Å bør sikres mod tilgroning ved ekstensiv drift eller afgræsning, så den tydelige fortælling om samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografi fortsat fremstår tydeligt.
- At landskabskarakteren med et transparent til åben landskab med lange kig sikres. Karakterområdet indeholder små skovpartier og mange småkrat, så skovrejsning i lille skala kan efter konkret vurdering indplaceres, men større partier vil sløre dette karakteristiske område.
  Ved skovrejsning vest for Skuldelev anbefales det at projektudformningen tager hensyn til udsigten fra Skuldelev mod vest, således at der f.eks. laves åbne områder i skoven eller etableres kiler hvor udsigten kan bibeholdes fra Skuldelev mod vest.
- At indsigten til Skuldelev Kirke ikke sløres

M7 Beskyt – Kystlandskab ved Gerlev
Området er tildelt det strategiske mål beskyt. Området er karakteristisk og i middel tilstand og skal som udgangspunkt vedligeholdes, men idet området er beliggende nær kysten og ændringer i området potentielt kan have en påvirkning på det nærliggende strandengsområde eller have betydning for oplevelsen af landskabet set fra vandet eller den modstående kyst ved Frederikssund, er målsætningen således at beskytte landskabet. Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter.

Ud fra landskabsinteresserne i M7 anbefales det:
- At områdets karakteristiske træk med blokudskiftede fritliggende gårde i et åbent landskab med intensivt dyrkede marker bør bevares.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses. Evt. med afskærmende beplantning, for at følge op på den eksisterende struktur.

- At skovrejsning i området undgås, da kystforlandet rummer landskabsoplevelser, som er betinget af udsigter til fjorden og de omkringliggende kyster, udsigter der er særligt sårbare overfor skovrejsning.
- At udsigterne ikke sløres
- At området fremover friholdes for yderligere beplantning, således at kystlandskabet og det åbne præg bevares.
-

M8 Beskyt – Syd for Skuldelev
Området skal beskyttes. Området er karakteristisk og i middel tilstand og skal derved som udgangspunkt vedligeholdes, men da området er beliggende i et sammenhængende biologisk, geologiske strøg med Skuldelev Ås og Selsø Sø, hvor det omkringliggende landskab har beskyt-status er området tildelt det strategiske mål beskyt, for at sikre denne landskabelige sammenhæng.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter eller forandringer der visuelt påvirker de omkringliggende beskyttede landskaber.

Ud fra landskabsinteresserne i M8 anbefales det:

- At områdets karakteristiske træk med græsklædte diger, fritliggende blokudskiftede gårde i et åbent, let kuperet landskab med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift ved moser og lavtliggende arealer bevares.
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses. Evt. med afskærmende beplantning, for at følge op på den eksisterende struktur.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres
- At våde og lavtliggende arealer plejes med ekstensiv drift (græsning/høslæt), hvis dyrkning ikke er mulig.
- At der skabes mulighed for naturgenopretning med mere vand i landskabet – i form af vådområder på lavbundsarealer

M9 -Vedligehold - Størstedelen af karakterområdet
Størstedelen af området skal vedligeholdes, idet det er karakteristisk og i middel tilstand.
Målsætningen om vedligehold betyder, at området skal vedligeholdes og at ændringer kan ske, når der tages hensyn til indpasning i den eksisterende karakter.

I dette landskab skal der udvises hensyn til indsigten til Krogstrup, Skuldelev og Selsø Kirker, der er landmarks med det strategiske mål beskytte. Indsigten til kirkerne omfatter en kirkeomgivelseszone, der ligger i M6 og i naboområderne for landskabskarakterområde 4 og 3. Det er vigtigt at have disse punktvise beskyttelseshensyn for øje.

Ud fra landskabsinteresserne i M9 anbefales det:

- At nye tiltag, bedst muligt, indpasses områdets karakteristiske træk med åbent letbølget landskab, med stjerneudskiftede landsbyer med blokudskiftede fritliggende gårde, marker i middel til stor skala, spredt kratbevoksning og beplantning omkring de fritliggende gårde, med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift ved moser og ådale.
- At områdets transparente fremtoning med lange kig, oplevelsen af terrænforskelle mellem de højtliggende dyrkede arealer med landsbyer og de lavtliggende ekstensivt drevne moseområder og åløb bevares.
- At der i forbindelse med planlægning for byudlæg til fremtidig byzone ved Skuldelev og ved Skibby især sættes fokus på at de nye byområder ligger højt i landskabet og vil kunne ses langt omkring. Særligt i de relativt store udlæg ved Skibby, vil det være vigtigt at der arbejdes med grønne kiler og strukturer der binder by og landskab sammen og som bearbejder overgangen og bebyggelses karakter i forhold til landskabet.
- At sommerhusområderne ved Over Dråby Strand og Dalby Huse fastholdes i deres åbne grønne karakter med relativt lav bebyggelse. Det anbefales at overgangen mellem sommerhusområde og det

åbne landskab og mod kysten fastholdes i, og nogle steder styrkes i, sin grønne karakter, således at sommerhusbebyggelserne ikke fremstår markante og bymæssige i deres udtryk, når de opleves fra det åbne land og fra kysten
- At der ved evt. udvidelser af disse sommerhusområder sker en videreførelse af den grønne karakter i kanten af de nye sommerhusområder.
- At tekniske anlæg (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) søges placeret under hensyn til landskabet og med en placering og udformning, der ikke virker dominerende i landskabet. De særlige udsigter i området skal så vidt muligt friholdes for sådanne tekniske anlæg. Mindre tekniske anlæg og placering af master kan med fordel ske i eller i tilknytning til sommerhusområderne og bysamfund, dog bør de placeres hvor det skønnes ikke at påvirke kystlandskabet markant.
- At nye bygninger søges placeret i tilknytning til den eksisterende bebyggelsesstruktur.
  Det anbefales at bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse søges placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det vil virke mindst dominerende i landskabet, og evt. afskærmet ved beplantning.
- At der ved placering af elementer af større skala f.eks. større vindmøller udvises stor opmærksomhed i, idet anlæggene vil være synlige vidt om og også i kystrummet, og de vil derfor kunne påvirke områdets særlige visuelle og sårbare udsigter og indsigt fra modstående kyster og nabokarakterområder. Området er af middel til stor skala, hvorfor det umiddelbart godt kan rumme større elementer, men det vil kræve grundige overvejelser i forhold til placeringen.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres
- At våde og lavtliggende arealer plejes med ekstensiv drift (græsning/høslæt), hvis dyrkning ikke er mulig.
- At skovrejsning begrænses af hensyn til områdets åbne karakter. Evt. skovrejsning i området bør holdes som bynær skov og ved sommerhusområderne, og fremstå som mindre afgrænsede enheder, der understøtter områdets eksisterende bevoksningsstruktur.
- At skovrejsning eventuelt på sigt anvendes som efterbehandling af råstofgraveområdet mellem Landerslev og Lyngerup.
- At indsigten til Gerlev Kirke ikke sløres

M10 Vedligehold - Ved Over Dråby Landsby
Området skal vedligeholdes, idet det er karakteristisk, i middel tilstand. Området er omkranset af nyere byudvikling og sommerhusområde. Nøglekarakteristika fremstår ikke tydelige, men den oprindelige struktur er overvejende bevaret.
Målsætningen om vedligehold betyder, at området skal vedligeholdes og at ændringer kan ske, når der tages hensyn til indpasning i den eksisterende karakter.

Ud fra landskabsinteresser i M10 anbefales det:
- At ændringer sker i harmoni med de øvrige omkringliggende landskaber og under hensyntagen til nærområgivelserne til Over Dråby Kirke som landmark i området, og under hensyntagen til udsigten fra Karolinehøj, der ligger umiddelbar nord for området.
- At der ved evt. udvidelse af disse sommerhusområdet ved Over Dråby Strand sker en videreførelse af den grønne karakter i kanten af det nye sommerhusområde
- At tekniske anlæg (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) søges placeret under hensyn til landskabet og med en placering og udformning, der ikke virker dominerende i landskabet. De særlige udsigter i området anbefales så vidt muligt friholdt for sådanne tekniske anlæg.
- At nye bygninger søges placeret i tilknytning til den eksisterende bebyggelsesstruktur.
  Det anbefales at bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse søges placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det vil virke mindst dominerende i landskabet, og evt. afskærmet ved beplantning.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres
- At våde og lavtliggende arealer plejes med ekstensiv drift (græsning/høslæt), hvis dyrkning ikke er mulig
- At området friholdes for skovrejsning, da det vil sløre strukturen fra den gamle landsby og indsynet til Over Dråby Kirke.

M11 Ændre - Ved Over Dråby

Området kan ændres, idet det er karaktersvagt i middel tilstand. Området er præget af spredt byudvikling og nøglekarakteristika er ikke tydelige. Den oprindelige struktur er i nogen grad udvisket.
Målsætningen om at ændre området betyder, at området kan ændres. Ændringer bør ske i harmoni med de øvrige omkringliggende landskaber og under hensyntagen til nærområdet som landmark i området.

Ud fra landskabsinteresserne i M11 anbefales det:

- At området anvendes til arealer til byudvidelse, som opstramning og afrunding af den eksisterende by og overgangen til landskabet. Det anbefales at planlægning for ny bymæssig bebyggelse tager hensyn til de omkringliggende landskaber.
- At området kan anvendes til skovrejsning under hensyntagen til indsigtszonen til Over Dråby Kirke. Skovrejsning kan placeres som bynær skov og derved være opstrammende element i landskabet, samt rekreativ naturværdi og evt. grøn adskillelse mellem boliger og erhvervsområde.
- At tekniske anlæg placeres i området, under hensyntagen til de omkringliggende landskaber. Master skal placeres under hensyntagen til Gerlev Kirke i sin værdi af landmark.
- At indsigten til Over Dråby Kirke ikke sløres

M12 Ændre - Nord for Lyngerup
Området kan ændres, idet det er karaktersvagt i dårlig tilstand. Området nord for Lyngerup består dels af et område mellem graveområderne der er karaktersvagt, pga. påvirkning fra råstofgravene og udviskning af nøglekarakteren, samt af to mindre graveområder, der er kontrasterende i forhold til landskabskarakteren i resten af karakterområdet.
Målsætningen om at ændre området betyder, at området kan ændres. Ændringer bør ske i harmoni med de øvrige omkringliggende landskaber

Ud fra landskabsinteresserne i M12 anbefales det:

- At karakteren på eksisterende landbrugsarealer fastholdes ved, at den landbrugsmæssige dyrkning videreføres, ind til evt. råstofgravning påbegyndes.
- At der efter endt gravearbejde åbnes mulighed for, at råstofområdet kan ændres, og at der med efterbehandling kan gives mulighed for ændret arealanvendelse i området.
- at området efter endt råstofgravning efterbehandles til enten rekreativt område, f.eks. med skovrejsning og landskabelig behandling af området, til mountainbike, bmx, dirtjump eller lign. cykelbane der har fordel ved kuperet terræn, eller anden fritidsaktivitet.

De strategiske mål fastlægges på baggrund af vurderingerne af landskabskarakterens styrke, tilstand og særlige visuelle oplevelsesmuligheder ved hjælp af følgende matrice:

Styrke / Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvag	Kontrasterende
God	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Middel	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Dårlig	*Beskytte og forbedre*	*Vedligeholde og forbedre*	*Ændre*	*Konkret vurdering*

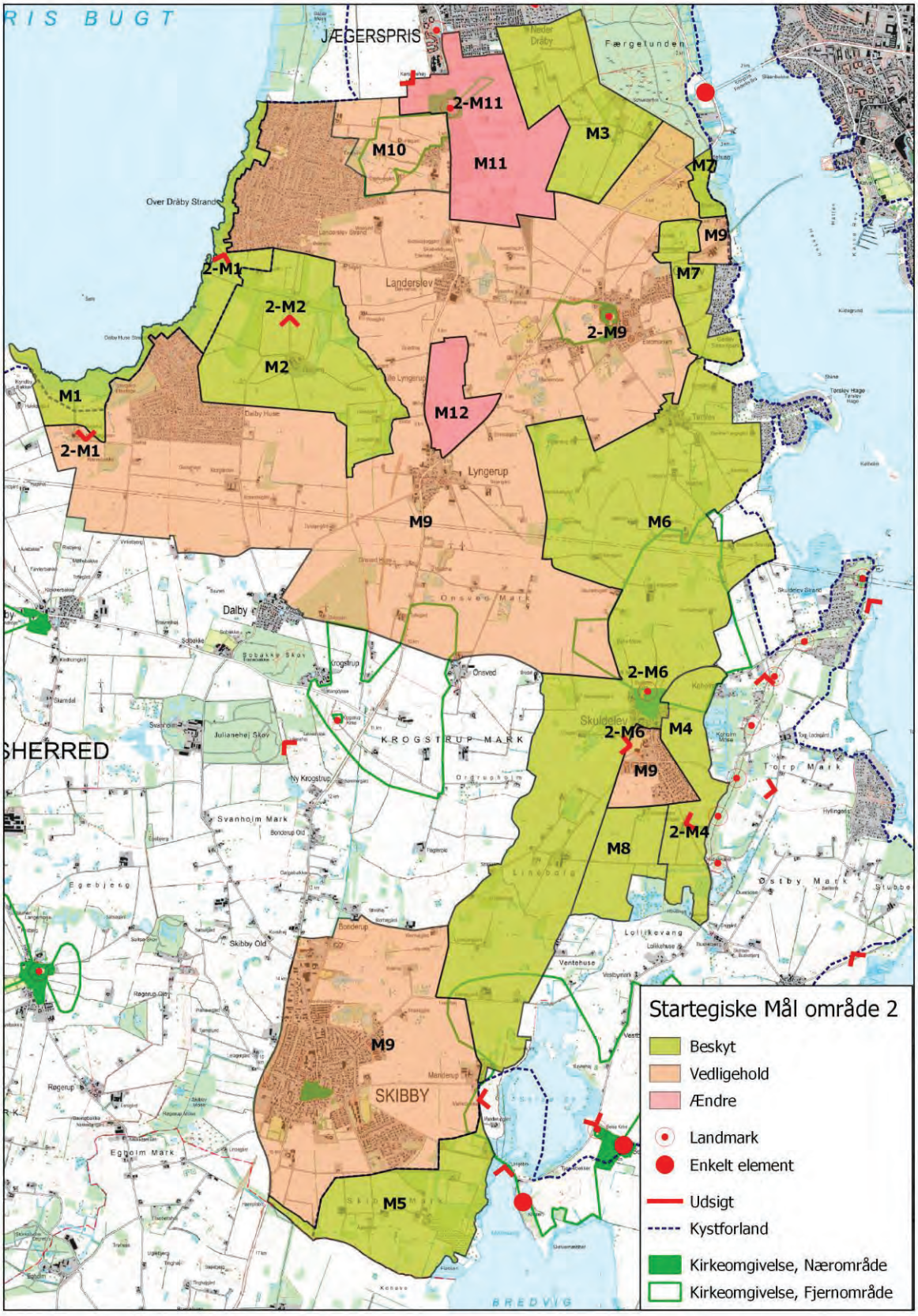
RIS BUGT
JÆGERSPRIS
Færgetunden
Over Dråby Strand
Landerslev
Lyngerup
Dalby
Onsved Mark
KROGSTRUP MARK
Julianehej Skov
Svanholm Mark
Egholm Mark
SKIBBY
BREDVIG
Østby Mark
Torp Mark
2-M11
M10
M11
M3
M7
M9
2-M1
2-M2
M2
M1
M12
2-M9
M6
2-M6
M4
M8
2-M4
M5
Startegiske Mål område 2
Beskyt
Vedligehold
Ændre
Landmark
Enkelt element
Udsigt
Kystforland
Kirkeomgivelse, Nærområde
Kirkeomgivelse, Fjernområde

Område 3 - Selsø Strandengslandskab Strategi

Strandengsarealer øst for Østby. Her fornemmes overgangen mellem dødislandskabets højereliggende partier på den oprindelige Selsø, til de lavere liggende arealer med strandenge på det marine forland.

STRATEGISKE MÅL OG ANBEFALINGER TIL FORVALTNINGEN

Generelle anbefalinger

Landskabskarakterområdet ligger som et større uforstyrret landskab, unikt og relativt uberørt, "beskyttet" bag Skuldelev Ås og Selsø Sø. Der er ikke udlagt arealer til fremtidig byudvikling i området.
Der etableres i årene 2016-2019 en ny fjordforbindelse over Tørslev Hage med vejanlæg og kobling til hovedvejen længere inde i Horns Herred. Den kommende bro over fjorden vil ændre oplevelsen af kyst- og fjordlandskabet i hele fjordlandskabet mellem Frederikssund og Eskildsø.
Energinet arbejder på forskønnelse over fjorden og ønsker på sigt at nedtage højspændingsmaster og kabellægge ledningerne på en strækning på begge sider af fjorden, dette må anses som en positiv forandring.
De ovennævnte planer gør at den nordlige del af området med åbne strandengslandskaber er under forandring.
Det er vigtigt, fortsat at sikre de særlige landskabsoplevelser langs strandengene og i kystlandskaberne, samt ved Skuldelev Ås og det landskabelige, biologiske strøg omkring Skuldelev Ås, der hænger sammen med nabokarakterområdet mod vest, Landskabskarakterområde nr. 2
Området har et markant terræn med det højtliggende terræn på den gamle dødis ø, i samspil med store flade arealer med marint forland og endelig den markante terrænformation i Skuldelev Ås. Området er transparent til åbent med lange kig, vekslende til små rum. Området er i høj grad præget af nærheden til kysten og de visuelle kontakter til vandet og på langs og på tværs af fjorden. Denne karakter bør generelt bevares ved nye tiltag.
Området indeholder udover Østskov kun små spredte skovpartier, eventuel skovrejsning bør ikke ske i de kystnære områder, og inde i landet skal det ske som små afgrænsede skovpartier, der kan indpasses i den eksisterende karakter.
Området er, særligt omkring åsen, præget af påvirkning fra tekniske anlæg.
Da området i så høj grad er præget af tilknytningen til kysten og den visuelle kontakt til vandet bør der udvises stor opmærksomhed ved nye tiltag, så de ikke giver en negativ landskabelig påvirkning.
Det er vigtigt at være opmærksom på den landskabelige visuelle sammenhæng mellem strandengsarealerne op langs kysten og de bagvedliggende områder med sommerhuse og områder i Landskabskarakterområde nr. 2.

Området indeholder potentiale for etablering af nye, eller styrkelse af eksisterende, rekreative støttepunkter ved kysten. Beskyttelse af kystlandskabet sker for at fastholde unikke naturoplevelser, derfor er det samtidigt vigtigt at sikre god stiadgang til og langs kysterne, for at give offentligheden mulighed for at udnytte disse landskabelige kvaliteter. Mindre anlæg, funktioner og faciliteter kan indpasses efter nærmere vurdering og i respekt for områdets karakter.

Beskyt - Eskilsø og øvrige småøer og holme i Roskilde Fjord
Landskabsanalysen har ikke beskrevet Eskilsø og de øvrige småøer og holme i Roskilde Fjord. Eskildsø er omfattet af fredning og alle øerne og holmene er kystlandskab og kystforland og får derved det strategiske mål beskyt.

M1 Beskyt - Omkring Selsø Slot, Selsø Kirke og Selsø Sø
Området omkring Selsø Slot, Selsø Kirke og Selsø Sø skal beskyttes, idet det er vurderet som særligt karakteristisk, særligt sårbart og en del af området som særligt oplevelsesrigt. Området rummer særlige udsigter. Området er i god tilstand.
En del af området er omfattet af fredning. Et område omkring Selsø Sø er beskyttet som EF-habitatområde og EF-Fuglebeskyttelsesområde. Et område indgår i nationalparken Skjoldungernes Land.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M1 anbefales det:
- At det åbne hovedgårdslandskab bestående af store dyrkede markflader, hegnet af stendiger, med lange kig og med en særlig geologisk fortælling i terrænets dannelse omkring dødis-øen med det omkringliggende marine forland bevares.
- At den kulturhistoriske helhed med stjerneudskiftning af Østby bevares. Dvs. at landsbyafgrænsningen omkring Østby (overgangen mellem landsby og landskab) bevares, tillige med digerne i udskiftningsstrukturen.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At engarealerne omkring søen og på strandengene plejes med ekstensiv drift (græsning/høslet)
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At skovrejsning i området undgås, da det vil sløre det åbne hovedgårdslandskab, samt den geologiske dannelseshistorie i området.
- At de særlige udsigter fra kirken og fra Manderup over søen og det åbne landskab bevares og ikke sløres.
- At udsigten over Selsø Sø og vigen ved Møllekrog bevares og samt at tilgroning og sløring så vidt muligt undgås.
- At Selsø Kirkes rolle som markant landmark bevares.
- At indsyn fra øst til Selsø Slot med sin vigtige kulturhistoriske fortælling bevares med åbent landskab.
- At klinten ved Møllekrog bevares og at terrænændringer undgås.

M2 Beskyt - Kystlandskabet ved Sønderby
Kystlandskabet med kystforland ved Sønderby skal beskyttes, idet det er vurderet som særligt karakteristisk, særligt sårbart og området er særligt oplevelsesrigt.
Områdets kystlandskaber rummer særlige udsigter. Området er i god tilstand. Strandengene rundt om Østskov er fredede (i en samlet fredning der omfatter hele Østskov). Strandengsområderne er beskyttet som EF-habitatområde og EF-Fuglebeskyttelsesområde.
Beskyttelsesmålsætningen for sådanne udsigter knytter sig til det forhold, at det prioriteres højt, at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet. Et område indgår i nationalparken Skjoldungernes Land.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder

Ud fra landskabsinteresserne i M2 anbefales det:
- At kystlandskabet og den åbne karakter med visuel kontakt til strandengene og fjorden omkring Sønderby bevares.
- At den kulturhistoriske helhed med stjerneudskiftning af Sønderby bevares dvs. at landsbyafgræns-

ningen omkring Sønderby (overgangen mellem landsby og landskab) bevares, såvel som digerne i udskiftningsstrukturen.
- At byranden i sommerhusområdet omkring Harebakkevej begrønnes, så overgangen mellem bebyggelse og det åbne kystlandskab fremstår mindre markant.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At strandengene plejes med ekstensiv drift (græsning/høslet)
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås
- At skovrejsning i området undgås, for ikke at sløre det åbne kystlandskab.
- At de særlige udsigter ikke sløres.

M3 Beskyt - Kystlandskabet øst for Østby
Kystlandskabet med kystforland øst for Østby skal beskyttes, idet det er vurderet som særligt sårbart og særligt oplevelsesrigt og for størstedel af området som særligt karakteristisk.
Områdets kystlandskaber rummer særlige udsigter. Området er i god tilstand, en lille strækning ved Hyllingeriis dog i middel tilstand. En del af området er omfattet af fredning. Strandengsområderne og området ved Dyndet øst for Østby er beskyttet som EF-habitatområde og EF-Fuglebeskyttelsesområde.
Det prioriteres højt, at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder

Ud fra landskabsinteresserne i M3 anbefales det:
- At kystlandskabet og den åbne karakter øst for Østby bevares, samt at landskabsrummet mellem de modstående kyster omkring fjorden og de lange kig på langs og på tværs af fjorden bevares.
- At den kulturhistoriske helhed med stjerneudskiftning af Østby bevares dvs. af landsbyafgrænsningen omkring Østby (overgangen mellem landsby og landskab) bevares, tillige med digerne i udskiftningsstrukturen.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At strandengene plejes med ekstensiv drift (græsning/høslet)
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås
- At skovrejsning i området undgås, for ikke at sløre det åbne kystlandskab.
- At de særlige udsigter ikke sløres.

M4 Beskyt - Omkring Østby og Sønderby
Området omkring Østby og Sønderby skal beskyttes, idet det er vurderet som særligt karakteristisk og et lille område omkring Hellesø er vurderet som særligt oplevelsesrigt.
Østskov og en del af området omkring Hellesø er omfattet af fredning. Østskov indgår i nationalparken Skjoldungernes Land. Selsø er EF-fuglebeskyttelsesområde og indgår i nationalparken Skjoldungernes Land.

Området er i god tilstand.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder

Ud fra landskabsinteresserne i M4 anbefales det:
- At det åbne landskab med græsklædte diger i stjerneudskiftningen omkring Østby og strukturen i husmandsudstykningerne ved Broen, Duemosen og Stubbene bevares.

- At den kulturhistoriske helhed med stjerneudskiftning af Østby og Sønderby bevares dvs. at landsbyafgrænsningerne omkring Østby og Sønderby (overgangen mellem landsby og landskab) bevares, tillige med digerne i udskiftningsstrukturen.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses og evt. afskærmet ved beplantning
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås
- At skovrejsning bør ske som små afgrænsede skovpartier, der kan indpasses i den eksisterende karakter, og hvor det ikke slører eller fjerner en visuel kontakt til kystlandskabet.

M5 Beskyt - Skuldelev Ås
Området omkring Skuldelev Ås skal beskyttes, idet det er vurderet som særligt sårbart og som særligt oplevelsesrigt. Selve åsen er omfattet af fredning.
Området er i middel til god tilstand.
Åsens terrænform skaber rummelige og visuelle oplevelsesmuligheder i samspillet mellem åsens markante rumskabende landskabselement og de foranliggende markflader.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder

Ud fra landskabsinteresserne i M5 anbefales det:

- At den åbne landbrugsflade med indsigt til Skuldelev Ås bør friholdes for yderligere bevoksning, bebyggelse og tekniske anlæg som forringer den visuelle oplevelse eller karakteren af området.
- At yderligere udstykning til sommerhusbebyggelse undgås, samt at de eksisterende bebyggede områder bør fastholdes med en lav og meget åben bebyggelse.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres
- At det anbefales at pleje af vådområder og engarealer omkring åsen, samt pleje på selve åsen sker med ekstensiv drift (græsning/høslet) i et ønske om at bevare og forbedre den lysåbne vegetation på åsen
- At den eksisterende træbeplantning på åsen fortsat plejes. Træbeplantningen bør ikke blive så tæt at åsens markante terræn sløres, og fældning og pleje kan sikre mod tilgroning således at den visuelle oplevelse af åsens markante terrænform bevares.
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. Nye bygninger og anlæg bør undgås. Bebyggelse der er nødvendig for driften af området skal søges indpasset, så det påvirker den visuelle oplevelse af området mindst muligt.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses på afstand og virke visuelt dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master.)så vidt muligt undgås.
- At skovrejsning eller anden form for tilplantning i området undgås.

M6 Beskyt - Kystforlandet mellem Skuldelev Ås og Kignæs
Kystforlandet med strandenge mellem Skuldelev Ås og Kignæs skal beskyttes, idet det er vurderet som særligt oplevelsesrigt og særligt sårbart. Området er i middel tilstand. Strandengsområderne er beskyttet som EF-habitatområde og EF-Fuglebeskyttelsesområde.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder

Ud fra landskabsinteresserne i M6 anbefales det:

- At kystlandskabet og den åbne karakter i de store strandengsarealer langs kysten bevares, samt at landskabsrummet mellem de modstående kyster omkring fjorden og de lange kig på langs og på tværs af fjorden bevares.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At strandengene plejes med ekstensiv drift (græsning/høslet)
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af kystlandskabet, der er meget sparsomt be-

bygget. Nye bygninger og anlæg bør undgås i kystlandskabet. Bebyggelse der er nødvendig for driften af området skal søges indpasset, så det påvirker den visuelle oplevelse af området mindst muligt.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses på afstand og virke visuelt dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt undgås.
- At skovrejsning i området undgås.
- At det kulturhistoriske element i form af den gamle færgegård bevares, og området omkring færgegården friholdes for yderligere påvirkning med tekniske og infrastrukturelle anlæg.

M7 Beskyt - Ved Torp Ladegård
Området omkring Torp Ladegård skal beskyttes. Området er vurderet som karakteristisk i middel til god tilstand, og det skal som udgangspunkt vedligeholdes, men da det indgår i et større sammenhængende beskyttet landskab tildeles området det strategiske mål beskyt.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter.

Ud fra landskabsinteresserne i M8 anbefales det:
- At områdets karakter med åbne arealer og sammenhængende dyrkningsflader med spredte fritliggende gårde, samt den markante gårdbebyggelse i Torp Ladegård bevares.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At våde og lavtliggende arealer plejes med ekstensiv drift (græsning/høslet), hvis dyrkning ikke er mulig.
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet, der er meget sparsomt bebygget. Nye bygninger og anlæg bør undgås i kystlandskabet. Bebyggelse der er nødvendig for driften af området skal søges indpasset, så det påvirker den visuelle oplevelse af området mindst muligt.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses på afstand og virke visuelt dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt undgås.
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses og evt. afskærmet ved beplantning
- At skovrejsning, af hensyn til områdets åbne karakter, undgås.

M8 Beskyt og forbedre - Koholm Mose
Koholm Mose skal beskyttes, idet det er vurderet som særligt oplevelsesrigt og særligt sårbart. Koholm Mose er oplevelsesrigt delområde i sammenhæng med Skuldelev Ås. Den dårlige tilstand i Koholm Mose påvirker den visuelle oplevelse af selve Skuldelev Ås. Området får derfor den strategiske målsætning beskyt og forbedre.

Ud fra landskabsinteresserne i M7 anbefales det:
- At moseområdet vest for Skuldelev Ås beskyttes mod yderligere bebyggelse, og at karakteren af beplantningen, som fremstår meget tilgroet, forbedres, således at den oprindelige mosekarakter igen fremstår tydelig, og derved også sikrer bedre indsigt til Skuldelev Ås som markant terrænformation og landmark i området.
- At yderligere beplantning eller tilgroning i området undgås.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses på afstand og virke visuelt dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master) så vidt muligt undgås.

M9 Vedligehold - Sommerhusområderne Gerlev Strand, Tørslev Hage, Skuldelev Strand og Hyllingeriis
Sommerhusområderne skal vedligeholdes, idet de er vurderet som værende karakteristiske i middel tilstand.

Målsætningen om vedligehold betyder, at området skal vedligeholdes og at ændringer kan ske, når der tages hensyn til indpasning i den eksisterende karakter.

Ud fra landskabsinteresser i M9 anbefales det:
- At områderne fastholdes i deres åbne grønne karakter med relativt lav bebyggelse.

- At overgangen mellem sommerhusområde og det åbne landskab fastholdes og nogle steder styrkes i sin grønne karakter, således at sommerhusbebyggelserne ikke fremstår markante og bymæssige i deres udtryk, når de opleves fra det åbne land eller fra vandet og de modstående kyster.
- At placering af mindre tekniske anlæg og master kan ske i eller i tilknytning til sommerhusområderne, dog bør de placeres hvor det skønnes ikke at påvirke kystlandskabet markant.

De strategiske mål fastlægges på baggrund af vurderingerne af landskabskarakterens styrke, tilstand og særlige visuelle oplevelsesmuligheder ved hjælp af følgende matrice:

Styrke / Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvag	Kontrasterende
God	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Middel	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Dårlig	*Beskytte og forbedre*	*Vedligeholde og forbedre*	*Ændre*	*Konkret vurdering*

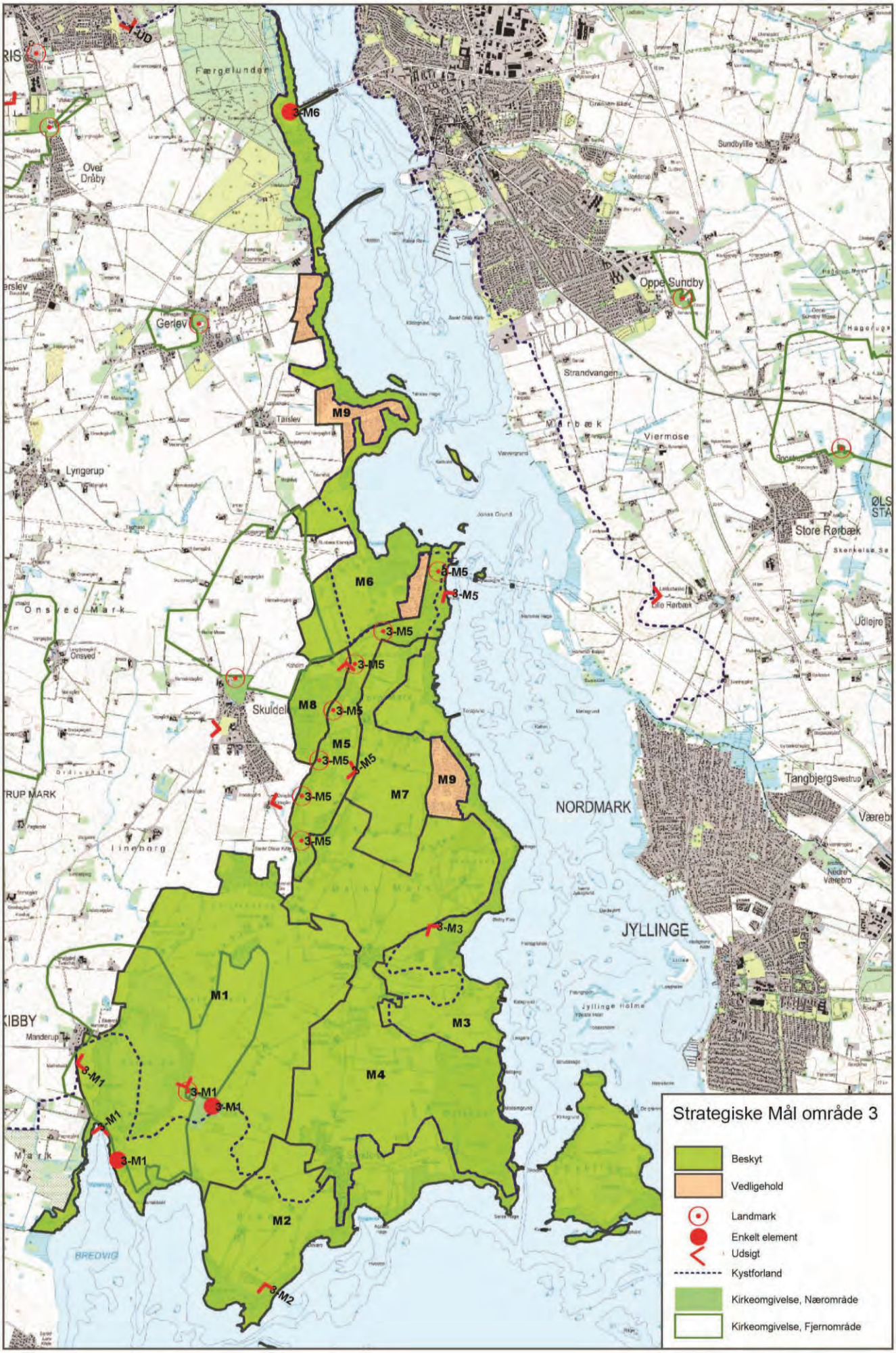
Færgelunden
3-M6
Over Dråby
Gerlev
Tårslev
M9
Lyngerup
Onsved Mark
Onsved
Skuldelev
M8
M6
3-M5
M5
M7
M9
NORDMARK
Sundbyville
Oppe Sundby
Strandvangen
Viermose
Store Rørbæk
Lille Rørbæk
Jyllinge
Tangbjerg
Svestrup
Nedre Værebro
JYLLINGE
Jyllinge Havn
3-M3
M1
M3
M4
M2
Manderup
3-M1
3-M2
BREDVIG
Strategiske Mål område 3
Beskyt
Vedligehold
Landmark
Enkelt element
Udsigt
Kystforland
Kirkeomgivelse, Nærområde
Kirkeomgivelse, Fjernområde

Område 4 – Svanholm Dødislandskab Strategi

Enkelteliggende gårde og bebyggelser gemmer sig i det bakkede terræn i dødislandskabet, her i den sydlige del af karakterområdet, syd for Røgerup.

STRATEGISKE MÅL OG ANBEFALINGER TIL FORVALTNINGEN

Generelle anbefalinger

Områdets nøglekarakter, især de særlige karakteristiske delområder, skal ses i tilknytning til nabokarakterområdet LKO-5. De særligt karakteristiske områder, der i begge områder er relativt upåvirket af udviskning og tekniske anlæg, udgør et samlet, oplevelsesrigt landskab i den sydvestlige del af Horns Herred, hvor der er mulighed for at opleve landsbyernes dyrkningsflader, udskiftningsmønster og det særlige samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografi. Området anbefales derfor bevaret som helhed.
Det er et vigtigt hensyn, at velbevarede landsbyer og deres sammenhæng med omkringliggende dyrkningsflader bevares ved at tage hensyn til landsbyafgrænsningerne, dige/vejstrukturer og kirker. Det anbefales, at tekniske anlæg såsom husstandsvindmøller ikke placeres i tilknytning til landsbyer, især landsbyer, der er udpeget som særlige, og landsbyer med kirker.

Vedr. offentlig adgang til de oplevelsesrige områder, så kan de kystnære områder i Horns Herred opleves via Fjordstien. Dog mangler muligheder for at opleve resten af landskabet, herunder hovedgårdslandskabet omkring Svanholm samt de oprindelige stjerneudskiftede landsbyer. Stisystemet kan med fordel udbygges for at understøtte disse oplevelser. Området indeholder potentiale for etablering af nye, eller styrkelse af eksisterende, rekreative støttepunkter ved kysten. Mindre anlæg, funktioner og faciliteter kan evt. indpasses efter nærmere vurdering og i respekt for områdets karakter.

M1 Beskyt – Dyrkningsflader omkring Ferslev, Vellerup, Vejleby og Venslev

Et stort sammenhængende område omkring Ferslevs, Vellerup, Vejleby og Venslevs dyrkningsflader skal beskyttes, idet de er vurderet som værende særligt karakteristiske for karakterområdet og indeholder særligt oplevelsesrige og sårbare områder. Tilstanden i området er generelt god.
De særligt visuelle oplevelsesmuligheder knytter sig til kysten mod nord, ved højdedraget på Blakke Møllevej samt i syd ved Vellerup Vig. Disse områder er desuden også vurderet som sårbare. Her er vide udsigter ud over landskab og/eller fjord.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Beskyttelsesmålsætningen ved kysten knytter sig til det forhold, at det prioriteres højt at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet. Ændringer i disse områder bør således kun ske, når det ikke forringer de særlige udsigter eller udsigtsmulighederne. For området ved Blakke Møllevej gælder, at ændringer i dette område kun må ske, når det ikke forringer de særlige udsigter eller slører de særlige terrænformationer i tunneldalen.

Ud fra landskabsinteresserne i M1 anbefales det:

- At områdets karakteristiske træk med græsklædte diger, landsbyer og vejstrukturer i et åbent, kupe-

ret landskab med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift ved moser og ådale bevares.
- At den kulturhistoriske helhed omkring de velbevarede stjerneudskiftede landsbyer, Ferslev, Vellerup og Vejleby bevares. Det er et vigtigt hensyn, at der ved disse landsbyer ikke planlægges for væsentlig landsbyudvidelser, og at landsbyafgrænsningerne (overgangen mellem landsby og landskab) bevares.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses. Det anbefales, at bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse søges placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det ikke vil kunne ses fra afstand og ikke vil virke dominerende i landskabet.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform og den ekstensive drift (græsning/høslet) understøttes og videreføres.
- At skovrejsning i området undgås, især omkring markante terrænformationer.
- At tunneldalen, der løber fra Vellerup Vig over Vejleby og nord for Ferslev styrkes gennem naturpleje og eventuelt forbindes med Saltsø Skov og Skibby Mose for derved at skabe et sammenhængende naturområde. Et sådan tiltag vil desuden kunne fremhæve terrænforskellene og styrke landskabsoplevelsen af Ferslevs dyrkningsflade.
- At terrænformationerne omkring tunneldale (Vejmølle Å) og ådale (Skarndalsgrøften) friholdes for tilplantning. Det anbefales at holde eventuel kratdannelse nede ved ekstensiv drift.
- I området ved Vellerup Vig og Kyndby Vig anbefales det at strandengsarealers lysåbne vegetation sikres gennem naturpleje.
- At der ikke etableres hindringer for udsigten fra Blakke Møllevej og Vejleby mod Ferslev.
- At der ved kysten ikke etableres hindringer for de lange kig over fjord og vig.

M2 Beskyt – Skibby Old og Mose
Området omkring Skibby Old og Skibby Mose rummer særligt visuelle oplevelsesmuligheder. Området præges af en tunneldal, der skaber et kuperet terræn i en lille skala. Området har en god tilstand og skal beskyttes. Dette indebærer, at de særlige visuelle oplevelsesmuligheder skal beskyttes mod ændringer, der kan svække kvaliteterne i områdets lille skala og udsigterne på tværs af tunneldalen.
Området har overordnet en middel tilstand.

Ud fra landskabsinteresserne i M2 anbefales det:
- At områdets karakteristiske træk med mindre husmandsbebyggelser, små skove og oprindelig vejstruktur i et åbent, kuperet landskab i lilla skala omkring en tunneldal med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift ved moser og ådale bevares.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses. M2 anbefales friholdt for store, industrielle landbrugsbygninger pga. den lille skala i landskabet.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås pga. den lille skala i landskabet.
- At skovrejsning eller anden form for beplantning eller tilgroning i området undgås hvis det slører tunneldalens terrænformationer.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform understøttes og videreføres.
- I området ved Skibby Mose og Røgerup Mose kan naturpleje og ekstensiv drift (græsning/høslet) af vådområdet forbedre indsynet til vådområdet samt styrke oplevelsen af de bløde terrænformationer, der udgør tunneldalen.

M3 Beskyt og forbedre – Vejlemølle Å
Et område langs Vejlemølle Å er vurderet til at være karakteristisk og i middel tilstand på grund af de dyrkede marker helt ned til åen, der medvirker til, at tunneldalen ikke fremstår tydeligt i landskabet. Som udgangspunkt skal området derfor vedligeholdes, men for at sikre sammenhæng mellem M1 og M2 langs tunneldalen, udpeges nærværende område som beskyt.
I M3 ligger desuden Egholm Skov, som formelt set ikke ligger i karakterområde nr. 4, men er tilknyttet et herregårdslandskab der strækker sig langt ind i Lejre Kommune. På grund af de naturmæssige værdier i

skovområdet og den kulturhistoriske fortælling i landskabet omkring Egholm Herregård, som skoven er en del af, udpeges skovområdet som beskyt.
Der ligger et potentiale i at forbedre tilstanden langs åen, så muligheden for at opleve tunneldalen som landskabsstrøg forbedres.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder og mod forandringer, der visuelt påvirker de omkringliggende beskyttede landskaber.

Ud fra landskabsinteresserne i M3 anbefales det:

- At områdets karakteristiske træk med tunneldalsstrøg med å præget ekstensiv drift bevares og forbedres.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses. Bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse anbefales placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det ikke vil kunne ses fra afstand og ikke vil virke dominerende i landskabet.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At skovrejsning eller anden form for beplantning eller tilgroning i området undgås hvis det slører tunneldalens terrænformationer.
- At den ekstensive drift (græsning/høslet) understøttes og videreføres. Langs tunneldalen kan naturpleje og ekstensiv drift (græsning/høslet) styrke oplevelsen af de bløde terrænformationer, der udgør tunneldalen.

M4 Beskyt – Svanholm Hovedgårdslandskab
Området omkring Svanholm Hovedgård og Krogstrup Kirke rummer særligt visuelle oplevelsesmuligheder i kraft af hovedgårdslandskabet, de velafgrænsede landskabsrum, det højtliggende landskab med vide udsigter og Krogstrup Kirke som pejlemærke i landskabet.
Området har en middel tilstand i den vestlige del og en god tilstand i den østlige del. Området skal beskyttes, hvilket betyder, at de landskabselementer, der udgør det karakteristiske hovedgårdlandskab (stendiger, alletræer, skovbryn, hovedgård) skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder. Desuden gælder, at området omkring Krogstrup Kirke skal beskyttes mod ændringer, der kan sløre kirkens rolle som pejlemærke.

Ud fra landskabsinteresserne i M4 anbefales det:

- At området omkring Svanholm hovedgård med skove, alléer, stendiger og store, regulære markfelter bevares som kulturhistorisk helhed i landskabet, og beskyttes mod ændringer, der kan sløre den kulturhistoriske fortælling i landskabet.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil bebyggelse kunne indpasses.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, master mv.) så vidt muligt undgås. Områdets middelstore til store skala betinger dog, at landskabet har en robusthed, der netop kan rumme større, enkle tekniske anlæg såsom store vindmøller. Opstilling af vindmøller kan ske efter en konkret planlægning. Vindmøller bør ikke placeres i del østlige del af hovedgårdslandskaber, der har en god tilstand.
- At skovrejsning i området undgås og at de oprindelige skovbryn bevares og gamle stendiger ikke sløres.
- At den landbrugsmæssige drift understøttes og videreføres.
- At der ikke etableres hindringer for udsigten fra Julianehøj.
- At der ikke etableres hindringer for indsigten til Krogstrup Kirke fra omgivelserne.

M5 Vedligehold – Størstedelen af karakterområdet
Størstedelen af karakterområde nr. 4 er karakteristisk og i middel til god tilstand. Det strategiske mål for dette område er vedligeholdelse. Dette indebærer, at der ved ændringer i området skal tages hensyn til at indpasse ændringerne i den eksisterende karakter.
I dette landskab skal der udvises hensyn til indsigten til Ferslev Kirke, der er et landmark med det strategiske

mål *beskyt*. Indsigten til kirken omfatter en kirkeomgivelseszone, der ligger i M4. Her er det vigtigt at have dette punktvise beskyttelseshensyn for øje.

Ud fra landskabsinteresserne i M5 anbefales det:

- At nye tiltag tilpasses områdets karakteristiske træk med græsklædte diger, landsbyer og vejstrukturer i et åbent, kuperet landskab med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift ved moser og ådale.
- Der er udlagt byudviklingsarealer omkring Dalby. Der bør være opmærksomhed på, at områderne ligger højt, og vil kunne ses langtfra. Det anbefales at sikre en blød overgang mellem ny bebyggelse og det åbne landskab, eksempelvis ved at stille krav om en åben og lav bebyggelsesstruktur.
- Opstilling af vindmøller kan ske efter en konkret planlægning. Det anbefales, at bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse søges placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det vil virke mindst dominerende i landskabet.
- At tekniske anlæg (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) søges placeret under hensyn til landskabet og med en placering og udformning, der ikke virker dominerende i landskabet. Det anbefales, at de særlige udsigter i området så vidt muligt friholdes for sådanne tekniske anlæg. Det er et vigtigt hensyn, at der ikke placeres høje tekniske anlæg, hvis det kan sløre Ferslev kirkes funktion som pejlemærke i landskabet.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform og den ekstensive drift fortsættes.
- At skovrejsning i området tilpasses områdets middel skala. Det anbefales, at skovrejsning og beplantninger undgås omkring de markante terrænformationer ved Vejlemølle Å og Skarndalsgrøften. Eventuel skovrejsning kunne placeres for at afskærme forstyrrende anlæg, eksempelvis øst for erhvervsbyggeriet ved Venslev.
- Ved fremtidige udgravninger i graveområdet mellem Kyndby og Kyndby Huse anbefales det, at området efter endt gravning efterbehandles ved at råstofgraveområdet genopfyldes såfremt det er muligt af hensyn til grundvandsinteresser. På denne måde kan arealet igen indgå som en del af Kyndbys dyrkningsflade.

M6 Vedligehold – Østlige del af karakterområdet/Pagterold

Den østlige del af karakterområdet er karakteristisk og i middel tilstand. Det strategiske mål for dette område er vedligeholdelse. Dette indebærer, at der ved ændringer i områder skal tages hensyn til at indpasse ændringerne i den eksisterende karakter.
I dette landskab skal der udvises hensyn til indsigten til Krogstrup Kirke, der er et landmark med det strategiske mål beskytte. Indsigten til kirken omfatter en kirkeomgivelseszone, der ligger i M5. Her er det vigtigt at have dette punktvise beskyttelseshensyn for øje.

Ud fra landskabsinteresserne i M6 anbefales det:

- At nye tiltag tilpasses områdets karakteristiske træk med græsklædte diger, landsbyer og vejstrukturer i et åbent, højtliggende landskab med intensivt dyrkede marker.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur vil sådant kunne indpasses.
- På grund af områdets oprindelige karakter og kuperede terræn bør der udvises opmærksomhed ved placering af tekniske anlæg såsom vindmøller og master. Det anbefales, at der generelt ikke placeres høje tekniske anlæg, hvis det kan sløre Krogstrup kirkes funktion som pejlemærke i landskabet.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform fortsættes.
- Ådalen langs Stokkebro Å anbefales forbedret gennem naturpleje eller ekstensiv drift.
- Ved skovrejsning skal der udvises stor opmærksomhed på, at der ikke etableres hindringer for indsigten til Krogstrup Kirke.

M7 Vedligehold/Ændre – Råstofgravning ved Kyndby

Nord for Kyndby er et mindre område præget af, at landskabskarakteren er udvisket på grund af råstofgravning. Området er derfor udpeget med det strategiske mål ændre. Efter endt gravearbejde bør der åbnes mulighed for, at råstofområdet kan genopfyldes (ændre) og de genetablerede graveområder kan anvendes som dyrket flade igen (vedligehold).

Ud fra landskabsinteresserne i M7 anbefales det:

- At støjvolde, andre jordvolde og deponier fjernes. Selve graveområdet anbefales genopfyldt og det oprindelige terræn reetableret.
- At området reetableres som dyrket mark.

De strategiske mål fastlægges på baggrund af vurderingerne af landskabskarakterens styrke, tilstand og særlige visuelle oplevelsesmuligheder ved hjælp af følgende matrice:

Styrke / Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvag	Kontrasterende
God	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Middel	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Dårlig	*Beskytte og forbedre*	*Vedligeholde og forbedre*	*Ændre*	*Konkret vurdering*

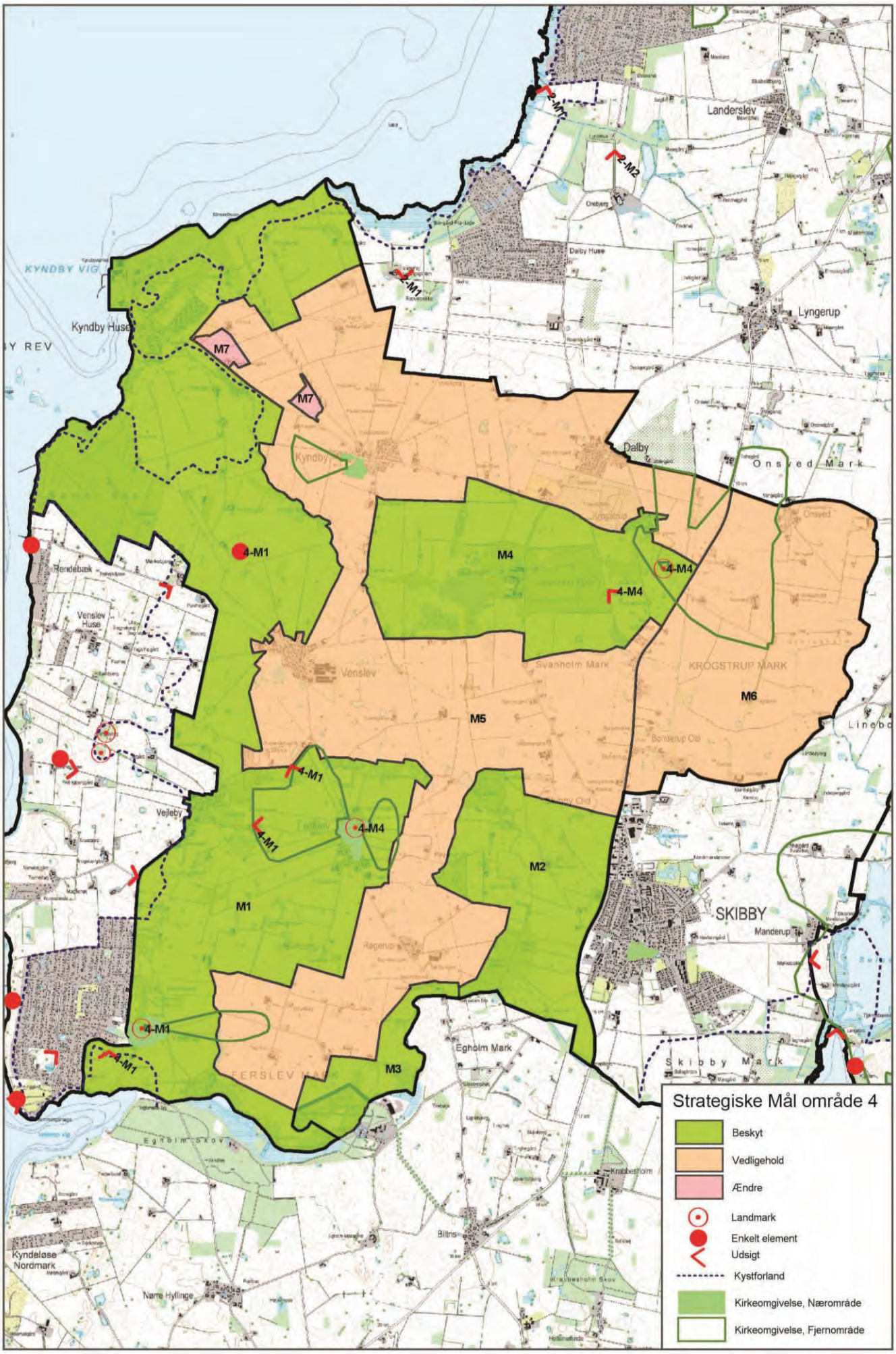
Landerslev
Dalby Huse
Lyngerup
KYNDBY VIG
Kyndby Huse
Y REV
M7
M7
Kyndby
Dalby
Onsved Mark
4-M1
M4
4-M4
4-M4
Rendebæk
Venslev Huse
Venslev
Svannolm Mark
KROGSTRUP MARK
M6
M5
Bondrup Old
4-M1
4-M1
4-M4
Vejleby
M2
M1
SKIBBY
Manderup
Egholm Mark
M3
Skibby Mark
4-M1
4-M1
Egholm Skov
Knabbesholm
Biltris
Kyndeløse Nordmark
Nære Hyllinge
Strategiske Mål område 4
Beskyt
Vedligehold
Ændre
Landmark
Enkelt element
Udsigt
Kystforland
Kirkeomgivelse, Nærområde
Kirkeomgivelse, Fjernområde

Område 5 – Venslev Huse Kystlandskab Strategi

Udsyn fra Rendebækvej. Udsigt til vandet med Orø og Odsherred i baggrunden. Området er karakteriseret ved terrænhældning mod kysten, visuel kontakt til vandet og tydelige marklodder, markeret af græsklædte jorddiger med småbuske.

STRATEGISKE MÅL OG ANBEFALINGER TIL FORVALTNINGEN

Generelle anbefalinger

Karakterområdet for Venslev Huse Kystlandskab hænger landskabeligt meget sammen med naboområdet i landskabskarakterområde nr. 4. De særligt karakteristiske områder i begge karakterområder, er relativt upåvirket af udviskning og tekniske anlæg, og de udgør et samlet, oplevelsesrigt landskab i den sydvestlige del af Horns Herred, hvor der er mulighed for at opleve landsbyernes dyrkningsflader, udskiftningsmønster og det særlige samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografi. Området bør derfor bevares som helhed. Eksempelvis vil ændringer i landsbyafgrænsningen eller markant byggeri i byranden af Vejleby, der ligger i naboområdet få stor visuel indflydelse på karakterområdet for Venslev Huse Kystlandskab.
Idet karakterområdet har en generel terrænhælding og orientering mod kysten, og nær visuel kontakt til Orø, vil ændringer i området eller ændringer på Orø skabe en gensidig påvirkning.

Området indeholder potentiale for etablering af nye, eller styrkelse af eksisterende, rekreative støttepunkter ved kysten. Beskyttelse af kystlandskabet sker for at fastholde unikke naturoplevelser, derfor er det samtidigt vigtigt at sikre god stiadgang til og langs kysterne, for at give offentligheden mulighed for at udnytte disse landskabelige kvaliteter. Mindre anlæg, funktioner og faciliteter kan evt. indpasses efter nærmere vurdering og i respekt for områdets karakter.

M1 Beskyt - Det særligt karakteristiske område – syd for Rendebækvej

Et større område syd for Rendebækvej skal beskyttes, idet området er vurderet som værende særligt karakteristisk for karakterområdet, ligesom det indeholder særlig visuelle oplevelsesmuligheder. Beskyttelsesmålsætningen ved kysten knytter sig til det forhold, at det prioriteres højt at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet. Tilstanden i området er generelt god. Hele området er vurderet som særligt sårbart. En del af området er omfattet af fredning.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M1 anbefales det:

- At kystlandskabet og rummet mellem de nærtstående kyster og kig på tværs af Østerløb og langs kysten bevares.
- At områdets karakteristiske træk med græsklædte diger, blokudskiftede fritliggende gårde og vejstrukturer i et åbent, letkuperet dødislandskab med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift på stejle arealer bevares.
- At den kulturhistoriske helhed omkring den velbevarede stjerneudskiftede landsby Vejleby bevares.

Ved Vejleby anbefales det, at der ikke planlægges for væsentlig landsbyudvidelser, og at landsbyafgrænsningen (overgangen mellem landsby og landskab) bevares.
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af kystlandskabet, der er meget sparsomt bebygget. Nye bygninger og anlæg bør undgås i kystlandskabet. Bebyggelse der er nødvendig for driften af området skal søges indpasset, så det påvirker den visuelle oplevelse af området mindst muligt.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses på afstand og virke visuelt dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt bør undgås.
- At skovrejsning i området undgås.
- At strandlodderne og engarealernes lysåbne vegetation sikres gennem naturpleje.
- At muligheden for at opleve hatbakkernes markante terrænformer sikres med naturpleje, f.eks. ved afgræsning. Dog vil Allingbjerg med nabohøj svækkes som landmark i området, hvis bevoksningen her fjernes helt.
- At de markante udsigter fra Rendebækvej ved Mørkebjerg og fra Allingbjergvej ikke sløres.

M2 Beskyt - Venslev Huse og vest for Vejleby
Størstedelen af karakterområdet skal beskyttes, idet det er karakteristisk og rummer særligt visuelle oplevelsesmuligheder i sin orientering mod og visuelle kontakt til kysten. Ligeledes indeholder området husmandsudstykningen Venslev Huse og den gamle Rendebæk Færgekro, der er et kulturhistorisk anlæg i området. Tilstanden i området er vurderet som middel. Hele området er vurderet som særligt sårbart. Beskyttelsesmålsætningen ved kysten knytter sig til det forhold, at det prioriteres højt at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet. En del af området er omfattet af fredning.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakterer og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M2 anbefales det:
- At kystlandskabet og rummet mellem de nærtstående kyster og kig på tværs af Østerløb og langs kysten bevares.
- At områdets karakteristiske træk med græsklædte diger, blokudskiftede fritliggende gårde, husmandsbebyggelse og vejstrukturer i et åbent, letkuperet dødislandskab med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift på stejle arealer bevares.
- At den kulturhistoriske helhed omkring den velbevarede stjerneudskiftede landsby Vejleby bevares. Ved Vejleby anbefales det, at der ikke planlægges for væsentlig landsbyudvidelser, og at landsbyafgrænsningen (overgangen mellem landsby og landskab) bevares.
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af kystlandskabet, der er meget sparsomt bebygget. Nye bygninger og anlæg bør undgås i kystlandskabet. Bebyggelse der er nødvendig for driften af området skal søges indpasset, så det påvirker den visuelle oplevelse af området mindst muligt.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses på afstand og virke visuelt dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt bør undgås.
- At skovrejsning i kystlandskabet undgås.
- At strandlodderne og engarealernes lysåbne vegetation sikres gennem naturpleje
- At den kulturhistoriske helhed omkring husmandsudstykningen Venslev Huse så vidt muligt bevares, og sikres mod yderligere udviskning ved at de eksisterende diger og den smalle lodstruktur bevares.
- At muligheden for at opleve hatbakkernes markante terrænformer sikres med naturpleje. f.eks. ved afgræsning.
- At muligheden for at opleve den særlige geologiske fortælling ved klinten ved Vellerup Sommerby, som aktiv klint, bevares. Det anbefales at terrænet omkring klinten ikke ændres, og at klinten friholdes for bebyggelse og yderligere skovbevoksning
- At de markante udsigter fra Vestervej/Hammer Bakke og fra klinten ved Vellerup Sommerby ikke sløres.

M3 Vedligehold - Ved Rendebækvej
En enkelt landbrugsejendom ved Rendebækvej er i karakterområdet beliggende udenfor kystforlandet i et karakteristisk område af middelgod tilstand. Dette lille område skal vedligeholdes. Målsætningen om vedligehold betyder, at området skal vedligeholdes og at ændringer kan ske, når der tages hensyn til indpasning i den eksisterende karakter.

M4 Vedligehold - Vellerup Sommerby

Sommerhusområdet Vellerup Sommerby skal vedligeholdes, idet det er karakteristisk og i middel tilstand. I dette område skal der udvises hensyn til synligheden af ændringer set fra kysten og de åbne landskaber omkring.
Målsætningen om vedligehold betyder, at området skal vedligeholdes og at ændringer kan ske, når der tages hensyn til indpasning i den eksisterende karakter

Ud fra landskabsinteresserne i M4 anbefales det:

- At området fastholdes i dets åbne grønne karakter med relativt lav bebyggelse.
- At overgangen mellem sommerhusområde og det åbne landskab bør fastholdes, således at sommerhusbebyggelsen ikke fremstår markant og bymæssige i sit udtryk, når det opleves fra det åbne land.
- At der kan placeres mindre tekniske anlæg og evt. master i sommerhusområdet, dog bør de placeres, hvor det skønnes at påvirke kystlandskabet mindst.
- At den markante udsigt fra Kirkebjerg ikke sløres

De strategiske mål fastlægges på baggrund af vurderingerne af landskabskarakterens styrke, tilstand og særlige visuelle oplevelsesmuligheder ved hjælp af følgende matrice:

Styrke / Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvag	Kontrasterende
God	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Middel	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Dårlig	*Beskytte og forbedre*	*Vedligeholde og forbedre*	*Ændre*	*Konkret vurdering*

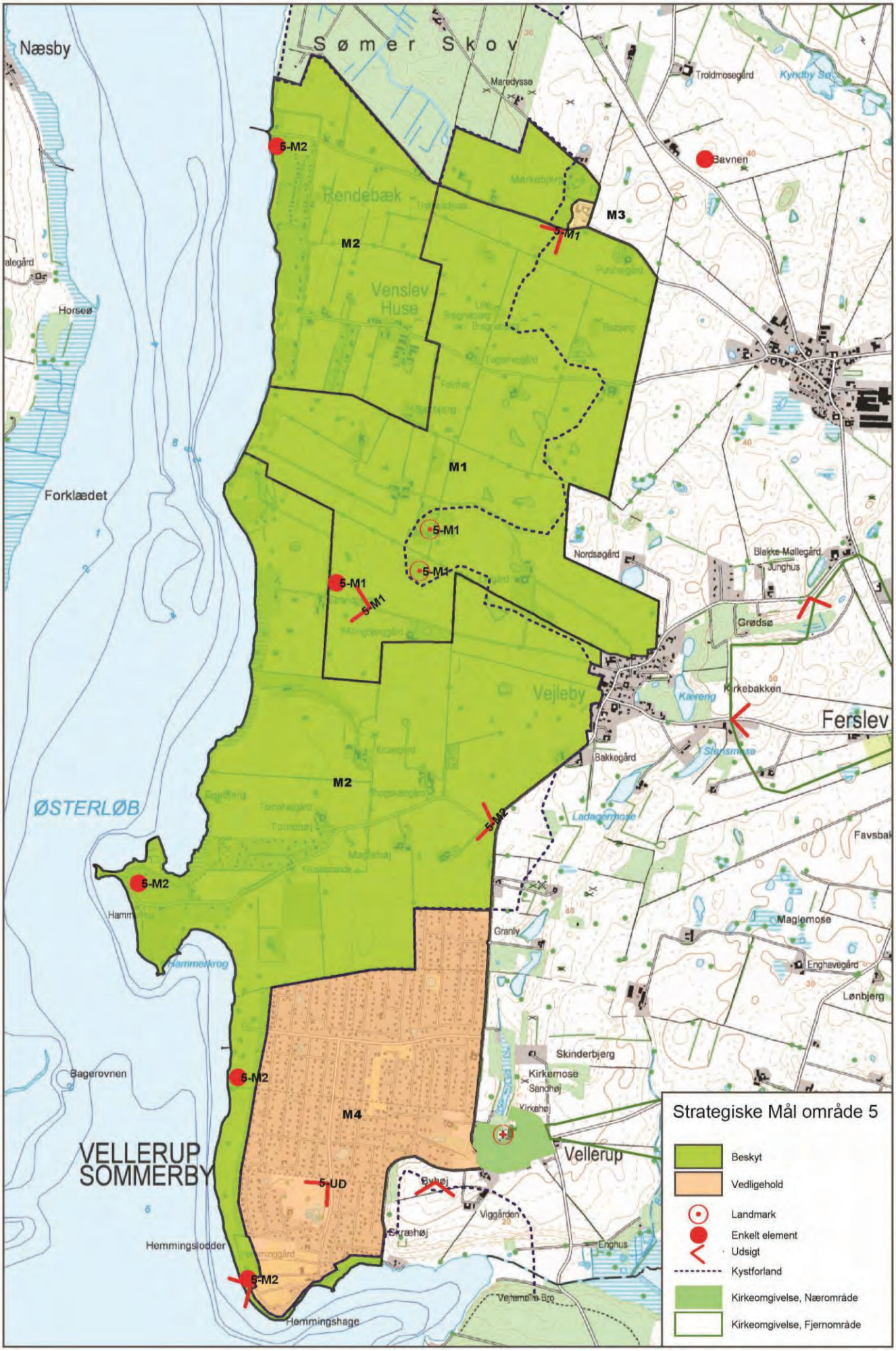
Næsby
Sømer Skov
Maredysse
Troldmosegård
Kyndby Sø
Bavnen
Rendebæk
M2
M3
5-M1
Venslev Huse
M1
Horseø
Forklædet
5-M1
5-M1
5-M1
Nordsøgård
Blakke Møllegård
Junghus
Grødsø
Vejleby
Kærenge
Kirkebakken
Ferslev
Bakkegård
Slettemose
Ladagermose
Favsbak
ØSTERLØB
5-M2
5-M2
5-M2
Hammerodde
Hammerkrog
Granly
Maglemose
Enghavegård
Lønbjerg
Skinderbjerg
Kirkemose
Sandhøj
Kirkehøj
Bagerovnen
5-M2
M4
Vellerup
VELLERUP SOMMERBY
5-UD
Byhøj
Viggården
Skrænhøj
Enghus
Hemmingslodder
5-M2
Vejhavn
Hemmingshage
Strategiske Mål område 5
Beskyt
Vedligehold
Landmark
Enkelt element
Udsigt
Kystforland
Kirkeomgivelse, Nærområde
Kirkeomgivelse, Fjernområde

Område 6 – Sigerslevvester Bundmoræneflade Strategi

Store åbne flader med lange kig. Intensivt dyrkede marker med fritliggende gårde med beplantning omkring.

STRATEGISKE MÅL OG ANBEFALINGER TIL FORVALTNINGEN

Generelle anbefalinger

Karakterområdet er en del af en større landskabelig sammenhæng omkring det geologiske strøg ved Strø Bjerge og Havelse Ådal. Området er karakteriseret ved et meget åbent landskab med lange kig, det er derfor vigtigt at være bevidst omkring, at ændringer generelt i dette område, vil være synlige over store afstande og vil påvirke visuelt også uden for kommunens grænser.
Karakterområdet indeholder et mindre areal nord for Slangerup By, som er udlagt til byudviklingsområde, udbygningen af hele Slangerup Nord, også med arealer i nabokarakterområdet, vil potentielt blive meget synlige på grund af, at terrænet stiger mod øst i overgangen til tunneldalslandskabet mod øst. Det vil være vigtigt at sikre en sammenhæng for dette område, så udviklingen af Slangerup Nord sikres en sammenhæng også i oplevelsen set fra områderne nordvest for byen.
De nye skovrejsningsområder øst for Hørup kan med fordel samtænkes som en del af et større bynært grønt rekreativt strøg, der kan skabes mellem Frederikssund og Slangerup omkring Græse Å. De nye skovrejsningsområder i det sydøstlige hjørne omkring Hørup er stadig lave i vækst, men vil på kort sigt ændre den åbne karakter i dette område. Det er vigtigt ved skovrejsning i nærheden af Slangerup, at sikre åbne områder med kig til Slangerup Kirke og Slangerup By, så den visuelle kontakt og synligheden af byen set fra omfartsvejen ikke helt forsvinder.
Området er, i nogen grad præget af infrastruktur og påvirkning fra større tekniske anlæg. Derfor bør der udvises stor opmærksomhed på den kumulative effekt af nye tekniske anlæg og deres skala og bevægelse, f.eks. vindmøller, biogasanlæg og infrastruktur.

M1 Beskyt - Ved Strø Bjerge

Området ved Strø Bjerge skal beskyttes, idet det rummer særlige visuelle oplevelsesmuligheder og er særligt sårbart. Området er i middel tilstand.
Åsens terrænform skaber særlige rummelige og visuelle oplevelsesmuligheder i form af indkigget til Strø Bjerge i samspillet med den åbne landskabsflade.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M1 anbefales det:

- At den åbne landbrugsflade med indsigt til Strø Bjerge friholdes for yderligere bevoksning.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. I det omfang bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker dominerende vil sådant kunne indpasses. Evt. med afskærmende beplantning, for at følge op på den eksisterende struktur.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At våde og lavtliggende arealer plejes med ekstensiv drift (græsning/høslæt), hvis dyrkning ikke er mulig.

- At landsbyafgrænsningen omkring Kvinderup (overgangen mellem landsby og landskab) bevares.
- At højspændingsledningerne lægges i jorden for at fjerne påvirkningen af tekniske anlæg der er placeret så tæt på åsen.

M2 Beskyt - Ved Skovbakke
Området ved Skovbakke skal beskyttes, idet det rummer særlige visuelle oplevelsesmuligheder og er særligt sårbart. Området er i middel tilstand.
Skovbakkes markante terrænform skaber særlige rummelige og visuelle oplevelsesmuligheder i form af indkigget til bakken.
Beskyttelsen skal ske i sammenhæng med beskyttelsen af de særlige oplevelsesrige områder der er på og omkring Skovbakke i naboområdet Landskabskarakterområde 8.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder

Ud fra landskabsinteresserne i M2 anbefales det:
- At den åbne landbrugsflade med indsigt til Skovbakke bevares som åben landskabsflade.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af landskabet. Området er i dag åbent og uden bebyggelse. Det anbefales at undgå bebyggelse i området. Bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse bør placeres uden for denne beskyttede flade.
- At landsbyafgrænsningen af Græse fastholdes her og eventuel gøres grønnere, så landsbyen får en grønnere byrand mod landskabet
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås

M3 Beskyt - Kystforlandet ved Havelse Mølle / Strandvænget
Kystforlandet ved Havelse Mølle skal beskyttes, idet det er vurderet som særligt oplevelsesrigt og særligt sårbart. Området har middel tilstand.
Beskyttelsesmålsætningen knytter sig til de landskabsoplevelser og visuelle oplevelser, der knytter sig til kystlandskabet.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at området skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særligt visuelle oplevelsesmuligheder

Ud fra landskabsinteresserne i M3 anbefales det:
- At der ikke sker ændringer, der forringer oplevelsen af kystlandskabet. Nye bygninger og anlæg bør undgås i kystlandskabet. Bebyggelse der er nødvendig for driften af området skal søges indpasset, så det påvirker den visuelle oplevelse af området mindst muligt.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses på afstand og virke visuelt dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt bør undgås.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At området, der i dag er noget bevoksningspræget, friholdes for yderligere beplantning, således at kystlandskabet og det åbne præg bevares.
- At skovrejsning undgås i M3, da kystforlandet rummer landskabsoplevelser, som er betinget af udsigter til fjorden og de omkringliggende kyster, udsigter der er særligt sårbare overfor skovrejsning.
- At jættestuen øst for Græse, der er udpeget som særligt enkeltelement med visuel oplevelsesmulighed, bevares og sikres mod tilgroning gennem pleje.

M4 Vedligehold - Størstedelen af karakterområdet
Størstedelen af området skal vedligeholdes, idet det er karakteristisk og i middel tilstand.

Målsætningen om vedligehold betyder, at området skal vedligeholdes og at ændringer kan ske, når der tages hensyn til indpasning i den eksisterende karakter.

Ud fra landskabsinteresserne i M4 anbefales det:

- At nye tiltag indpasses områdets karakteristiske træk med åbent letbølget landskab, med stjerneudskiftede landsbyer med blokudskiftede fritliggende gårde, store markflader, spredt kratbevoksning og beplantning omkring de fritliggende gårde, med intensivt dyrkede marker og ekstensiv drift ved moser og ådale.
- At der ved planlægningen for de nye byudlæg nord for Slangerup udvises opmærksomhed på terrænets stigning og synligheden ind i karakterområde 6, samt at der arbejdes med overgangen mellem by og land og bebyggelses karakter i forhold til landskabet.
- At landsbyafgrænsningerne (overgangen mellem landsby og landskab) omkring Kvinderup, Sigerslevvester, Græse og Hørup bevares
- At tekniske anlæg (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) søges placeret under hensyn til landskabet og med en placering og udformning, der ikke virker dominerende i landskabet. Samt at der udvises stor opmærksomhed i forbindelse med placeringen, idet anlæggene vil være synlige vidt om landskabet, og de vil derfor kunne påvirke områdets særlige visuelle og sårbare oplevelsesmuligheder, samt påvirke nabokarakterområder
- At nye bygninger søges placeret i tilknytning til den eksisterende bebyggelsesstruktur. Samt at bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse søges placeret, hvor det vil virke mindst dominerende i landskabet, og at de evt. søges afskærmet ved beplantning.
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At våde og lavtliggende arealer plejes med ekstensiv drift (græsning/høslet), hvis dyrkning ikke er mulig.
- At skovrejsning af hensyn til områdets åbne karakter begrænses. Evt. yderligere skovrejsning i området anbefales holdt som bynær rekreativ skov.
- At kirkeindsigtszoner til Sigerslevvester og Græse Kirker iagttages og ikke sløres.

M5 Vedligehold - Havelse Mølle / Strandvænget

Området ved Havelse Mølle og Strandvænget skal vedligeholdes. Området er kontrasterende i forhold til landskabskarakteren i resten af karakterområdet. Området er i middel tilstand og får det strategiske mål vedligehold.

Det betyder at ændringer i området skal tage hensyn til indpasning i den eksisterende karakter af åben-lav, men relativt tæt bebyggelse, der med beplantning er lukket mod landskabet mod øst, og som åbner sig mod vest. Med placering så tæt ved kysten er det vigtigt at overveje om en ændring vil påvirke kystlandskabet og oplevelsen af området fra vandet eller de modstående kyster i Horns Herred.

Målsætningen om vedligehold betyder, at området skal vedligeholdes og at ændringer kan ske, når der tages hensyn til indpasning i den eksisterende karakter.

Ud fra landskabsinteresserne i M5 anbefales det:

- At nye bygninger søges placeret i tilknytning til den eksisterende bebyggelsesstruktur. Samt at bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse søges placeret, hvor det vil virke mindst dominerende i landskabet, og at de evt. søges afskærmet ved beplantning
- At den nuværende landbrugsmæssige dyrkning videreføres.
- At våde og lavtliggende arealer plejes med ekstensiv drift (græsning/høslet), hvis dyrkning ikke er mulig.
- At tekniske anlæg (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) søges placeret under hensyn til landskabet og med en placering og udformning, der ikke virker dominerende i landskabet. Samt at der udvises stor opmærksomhed i forbindelse med placeringen, idet anlæggene potentielt vil være synlige vidt om landskabet

De strategiske mål fastlægges på baggrund af vurderingerne af landskabskarakterens styrke, tilstand og særlige visuelle oplevelsesmuligheder ved hjælp af følgende matrice:

Styrke / Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvag	Kontrasterende
God	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Middel	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Dårlig	*Beskytte og forbedre*	*Vedligeholde og forbedre*	*Ændre*	*Konkret vurdering*

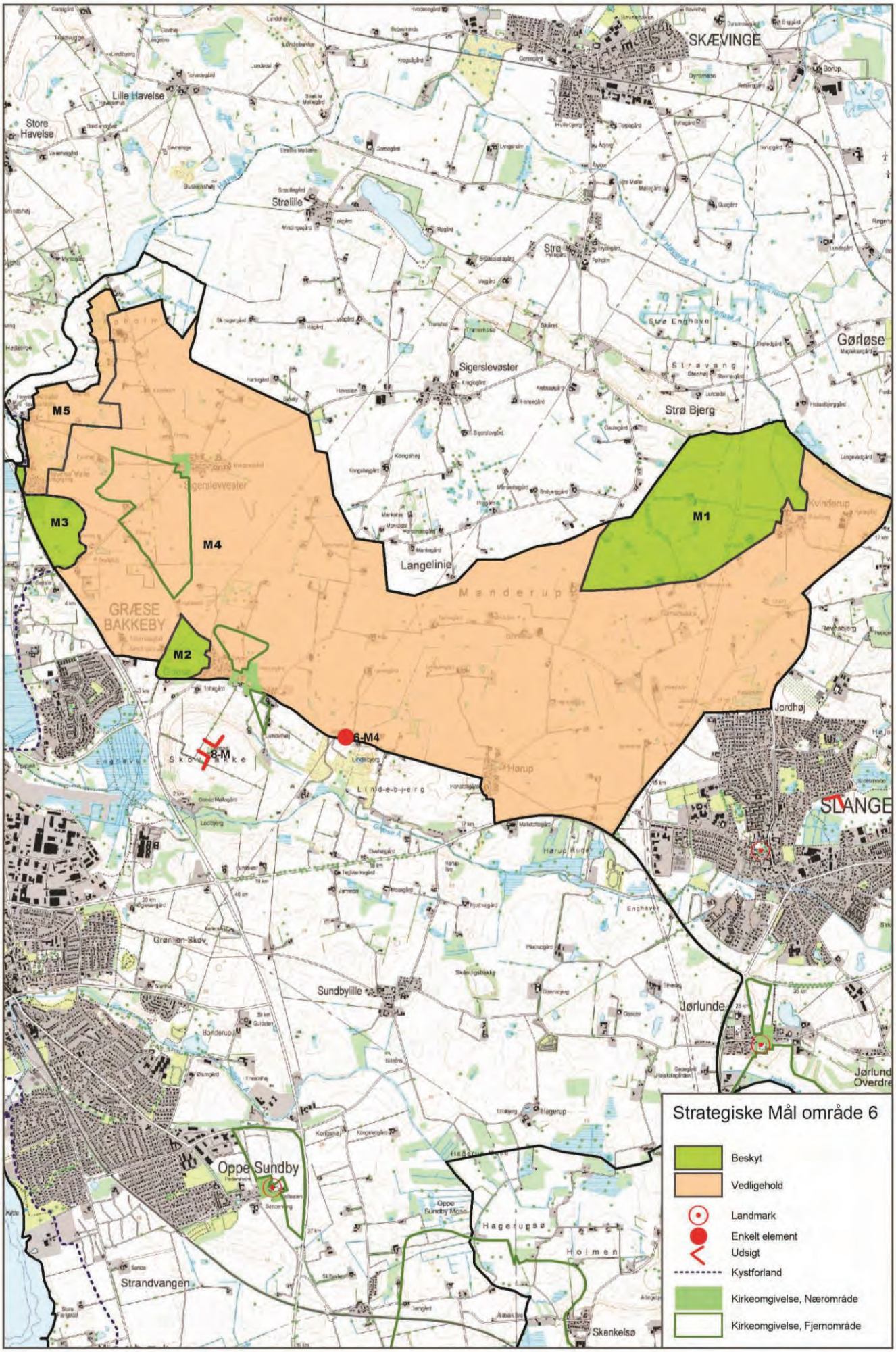
SKÆVINGE
Lille Havelse
Store Havelse
Strøllile
Sigerslevøster
Gørløse
Strø Bjerg
M5
M3
M4
M1
M2
Langelinie
Manderup
GRÆSE BAKKEBY
6-M4
8-M
Jordhøj
SLANGE
Grønlien-Skov
Sundbyville
Jørlunde
Oppe Sundby
Strandvangen
Skenkelsø
Strategiske Mål område 6
Beskyt
Vedligehold
Landmark
Enkelt element
Udsigt
Kystforland
Kirkeomgivelse, Nærområde
Kirkeomgivelse, Fjernområde

Område 7 – Havelse Ådal
Strategi

Udsigt langs Havelse Ådal.

STRATEGISKE MÅL OG ANBEFALINGER TIL FORVALTNINGEN

Generelle anbefalinger
Ådalens forløb kan med fordel styrkes gennem naturpleje og naturgenopretning af våde, lave arealer, der i dag fremstår som dyrkede marker. Nye tiltag i området bør planlægges med øje for ådalens sammenhæng med de højtliggende randmoræne partier i Halsnæs Kommune og landskabskarakterområde 6. Desuden er det et vigtigt hensyn, at den landskabelige/naturmæssige sammenhæng til Strø Bjerge samt det flade ådalslandskab i Hillerød Kommune sikres.

M1 Beskyt – Størstedelen af karakterområdet
Størstedelen af landskabskarakterområdet skal beskyttes, idet det er særligt karakteristisk og besidder visuelle oplevelsesmuligheder i tilknytning til områdets geologiske fortælling, de naturmæssige kvaliteter og det tydelige samspil mellem natur- og kulturgrundlag. Området har en middel tilstand, og rummer således mulighed for forbedringer.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M1 anbefales det:

- At områdets karakteristiske træk med åbent, ekstensivt-drevet ådal med skråninger bevares.
- At den kulturhistoriske fortælling omkring møllegården samt det særlige samspil mellem natur- og kulturgrundlag bevares.
- At nye bygninger og anlæg undgås i det omfang kommunen har hjemmel til at påvirke det, da bebyggelse ikke er karakteristisk for ådalslandskabet.
- At tekniske anlæg, der visuelt kan påvirke ådalslandskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt undgås.
- At den ekstensive drift (græsning/høslet) understøttes og videreføres.
- At skovrejsning i området undgås, især omkring dalsidernes terrænformationer.
- At ådalens lysåbne vegetation søges sikret gennem naturpleje. Det lavtliggende område omkring Apholm og Slangerup Rende kan med fordel styrkes gennem naturgenopretning af vådområderne for derved at skabe styrke tydeligheden af samspillet mellem natur- og kulturgrundlag.
- At der ikke etableres hindringer for udsigterne på langs af ådalen.

M2 Beskyt og forbedre – Nyere bebyggelse i den sydlige del af karakterområdet
Den sydlige del af landskabskarakterområdet er vurderet som værende karakteristisk, men da det ligger i kystforlandet skal det beskyttes. Området vurderes at besidde en dårlig tilstand, og skal derfor også forbed-

res.
Målsætningen om beskyttelse og forbedring betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder samt at muligheden for at opleve ådalen anbefales forbedret.

Beskyttelsesmålsætningen ved kysten knytter sig til det forhold, at det prioriteres højt at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet. Områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan forringe de særlige udsigter eller udsigtsmulighederne, der er betydende for oplevelsen af kystlandskabet.

Ud fra landskabsinteresserne i M2 anbefales det:

- At områdets karakteristiske træk med åbent, ekstensivt-drevet ådal bevares og forbedres.
- At yderligere bygninger og anlæg undgås helt ned til åen undgås.
- At tekniske anlæg, der visuelt kan påvirke ådalslandskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt undgås.
- At den ekstensive drift (græsning/høslet) understøttes og videreføres.
- At ådalens lysåbne vegetation søges sikret gennem naturpleje. Indsyn til åen kan med fordel forbedres ved at sikre, at de arealer, der ligger helt ned til åen ryddes for tilgroning, og at der indgås aftaler om ekstensiv drift/naturpleje på disse arealer.
- At skovrejsning i området undgås.
- At udsigterne på langs af ådalen forbedres.

De strategiske mål fastlægges på baggrund af vurderingerne af landskabskarakterens styrke, tilstand og særlige visuelle oplevelsesmuligheder ved hjælp af følgende matrice:

Styrke / Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvag	Kontrasterende
God	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Middel	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Dårlig	*Beskytte og forbedre*	*Vedligeholde og forbedre*	*Ændre*	*Konkret vurdering*

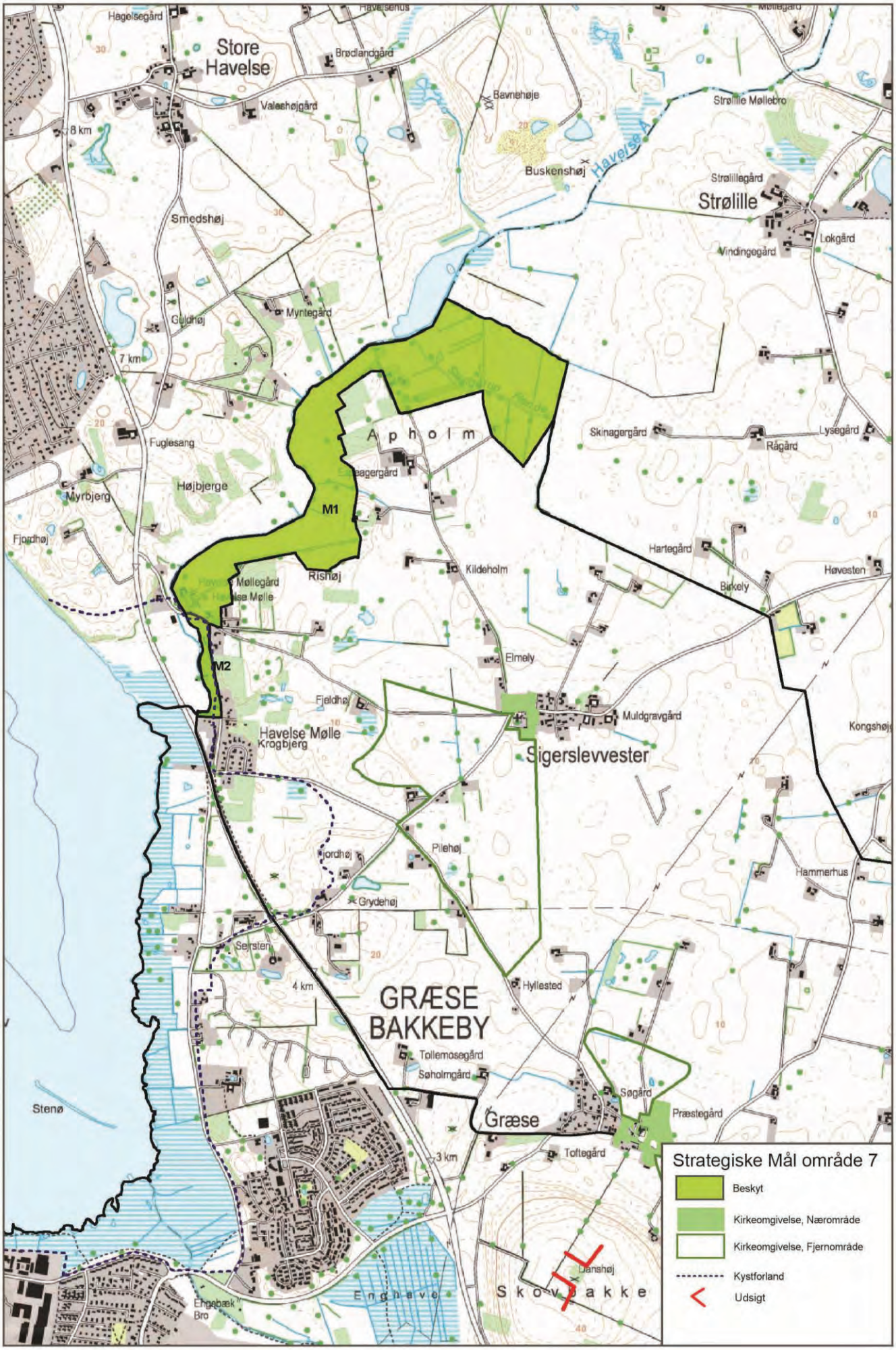
Store Havelse
Hagelsegård
Brødlandgård
Valeshøjgård
Bavnehøje
Strølille Møllebro
8 km
Buskenshøj
Havelse Å
Strølillegård
Strølille
Smedshøj
Lokgård
Vindingegård
Myntegård
Guldhøj
7 km
Fuglesang
Apholm
Skinagergård
Lysegård
Rågård
Højbjerge
Myrbjerg
M1
Fjordhøj
Hartegård
Kildeholm
Møllegård
Rishøj
Birkely
Høvesten
M2
Elmely
Fjeldhøj
Muldgravgård
Havelse Mølle
Krogbjerg
Sigerslevvester
Kongshøj
Pilehøj
Hammerhus
Grydehøj
Sejrsten
4 km
Hyllested
GRÆSE
BAKKEBY
Tollemosegård
Søholmgård
Søgård
Stenø
Præstegård
Græse
3 km
Toftegård
Strategiske Mål område 7
Beskyt
Kirkeomgivelse, Nærområde
Kirkeomgivelse, Fjernområde
Kystforland
Udsigt

Område 8 – Frederikssund Istidslandskab Strategi

Karakterområdet er præget af et bølget og storbakket terræn. Her ses en højtliggende moræneflade med Oppe Sundby kirke.

STRATEGISKE MÅL OG ANBEFALINGER TIL FORVALTNINGEN

Generelle anbefalinger

Landskabskarakterområdet ligger i nærhed til to større bysamfund Frederikssund og Slangerup, og der planlægges for et tredje byområde Vinge. Der er planer om en motorvej, en ny fjordforbindelse er ved at blive bygget, der er udlagt større områder til skovrejsning og flere arealer er udpeget som råstofgraveområder. De nuværende planer gør, at landskabskarakterområdet er under forandring. Det er derfor vigtigt at sikre, ændringer sker på en måde, der fortsat tilgodeser mulighederne for landskabsoplevelser og sikring af de landskabelige fortællinger.

Det er vigtigt at sikre de særlige landskabsoplevelser ved kysterne, Lille Rørbæk, Skovbakken og ved de store eng- og mosearealer. Området har en transparent fremtoning med lange kig og oplevelse af terrænforskellene mellem de højtliggende bakkede intensivt dyrkede partier og lavtliggende ekstensivt drevne moseområder, der generelt bør bevares ved nye tiltag. Med udsigterne til øget byvækst og dermed flere beboere anbefales de bynære rekreative muligheder styrket.

Det er efter landskabskarakteranalysens gennemførelse besluttet at etablere en ny fjordforbindelse syd for Frederikssund med vejanlæg og kobling til Frederikssundsvej. Området er i forvejen præget af infrastruktur og påvirkning fra andre større tekniske anlæg. Derfor bør der udvises stor opmærksomhed på den kumulative effekt af nye tekniske anlæg og deres skala og bevægelse, f.eks. vindmøller, biogasanlæg og infrastruktur.

Det er et vigtigt hensyn, at velbevarede landsbyer og deres sammenhæng med omkringliggende dyrkningsflader bevares ved at tage hensyn til landsbyafgrænsningerne, dige/vejstrukturer og eventuelle kirker. Det anbefales, at tekniske anlæg såsom husstandsvindmøller ikke placeres i tilknytning til landsbyer, især landsbyer, der er udpeget som særlige, og landsbyer med kirker.

M1 Beskyt - Skovbakken

Området omkring den markante terrænformation Skovbakken og udsigten herfra er vurderet særligt oplevelsesrigt og sårbart og skal derfor beskyttes. Området har en middel tilstand.

Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M1 anbefales det:

- At den markante terrænformation, der udgør Skovbakken, samt udsigter fra bakketoppen bevares.
- At bygninger og anlæg undgås på Skovbakken i det omfang kommunen har hjemmel til at påvirke det, da de vil være synlige over meget lange afstande og vil sløre terrænformationerne.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform understøttes og videreføres. Det anbefales, at arealanvendelsen af Skovbakken styrkes med ekstensiv drift (græsning/høslet).

- At yderligere skovrejsning undgås, da bakkens terrænformationer er sårbare over for skovrejsning.
- At terrænændringer, der kan påvirke bakkens terrænform, undgås.
- At der ikke etableres hindringer for udsigten fra bakken ud over det omkringliggende landskab.

M2 Beskyt – Kystlandskab nord for Frederikssund og Enghave

Området omkring kysten nord for Frederikssund og engområdet mellem Frederikssund by og Græse Bakkeby er vurderet særligt oplevelsesrigt og sårbart og skal derfor beskyttes. Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.
Områdets kystlandskaber rummer særlige udsigter. Beskyttelsesmålsætningen for sådanne udsigter knytter sig til det forhold, at det prioriteres højt at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet. Disse områder skal beskyttes mod forandringer, der kan forringe de særlige udsigter eller udsigtsmulighederne, der er betydende for oplevelsen af kystlandskabet.
"Klinten" rummer en anderledes landskabsoplevelse og geologisk fortælling, og muligheden for at opleve dette skal beskyttes.

Ud fra landskabsinteresserne i M2 anbefales det:

- At kystlandskabet og rummet mellem de nærtstående kyster og de lange kig på tværs og langs i fjorden bevares.
- At muligheden for at opleve den særlige geologiske fortælling ved Klinten bevares. Det er et vigtigt hensyn, at terrænet omkring klinten ikke ændres, og at klinten friholdes for bebyggelse og yderligere skovbevoksning.
- At nye bygninger og anlæg undgås i kystlandskabet i det omfang kommunen har hjemmel til at påvirke det.
- At tekniske anlæg, der visuelt kan påvirke kystlandskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt undgås.
- At den ekstensive drift af strandengslandskabet (græsning/høslet) videreføres.
- At skovrejsning undgås i kystlandskabet og på engarealet.
- At engarealernes lysåbne vegetation sikres gennem naturpleje.

M3 Beskyt – Kystlandskab syd for Frederikssund

Området omkring kysten syd for Frederikssund er vurderet særligt oplevelsesrigt og sårbart og skal derfor beskyttes. Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder. Målsætningen bør gennemgås på ny, efter at fjordforbindelsen er taget i brug.

Områdets kystlandskaber rummer særlige udsigter. Beskyttelsesmålsætningen for sådanne udsigter knytter sig til det forhold, at det prioriteres højt at beskytte de særlige udsigter og landskabsoplevelser, der knytter sig til kystlandskabet. Disse områder skal beskyttes mod forandringer, der kan forringe de særlige udsigter eller udsigtsmulighederne, der er betydende for oplevelsen af kystlandskabet.

Ud fra landskabsinteresserne i M3 anbefales det:

- At kystlandskabet og rummet mellem de nærtstående kyster og de lange kig på tværs og langs i fjorden bevares.
- At nye bygninger og anlæg undgås i kystlandskabet. I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses.
- At tekniske anlæg, der visuelt kan påvirke kystlandskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master, indhegnede bassiner mv.) så vidt muligt undgås.
- At den ekstensive drift af strandengslandskabet (græsning/høslet) videreføres.
- At skovrejsning undgås i kystlandskabet.
- At strandengarealernes lysåbne vegetation sikres gennem naturpleje.

M4 Beskyt – Lille Rørbæk

Området omkring landsbyen Lille Rørbæk er vurderet som værende særligt karakteristisk, rummer særligt visuelle oplevelsesmuligheder og vurderes at være sårbart og skal derfor beskyttes. Området har en god

tilstand.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Ud fra landskabsinteresserne i M4 anbefales det:

- At områdets karakteristiske træk med det højtliggende, bakkede intensivt drevne agerlandskab med stjerneudskiftet mark- og vejstruktur, marker i middel til stor skala, vejtræer og diger, samt landsbyen Lille Rørbæk som putter sig i terrænet bevares.
- At Lille Rørbæk bevares som kulturhistorisk helhed i landskabet, og området beskyttes mod ændringer, der kan sløre eller på anden måde forringe den kulturhistoriske fortælling og oplevelsen heraf. Det anbefales, at den kulturhistoriske fortælling styrkes. Det er et vigtigt hensyn, at der ikke planlægges for landsbyudvidelse og at landsbyafgrænsningen (overgangen mellem landsby og landskab) bevares, så oplevelsen af landsbyens oprindelige grundplan og den måde landsbyen putter sig i landskabet ikke svækkes.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil bebygelse kunne indpasses. Bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse anbefales placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det ikke vil kunne ses fra afstand og ikke vil virke dominerende i landskabet.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform og den ekstensive drift af strandengslandskabet videreføres.
- At skovrejsning undgås, da kystforlandet og området omkring Lille Rørbæk rummer landskabsoplevelser, som er betinget af udsigter og synlige kulturhistoriske strukturer, der er særligt sårbare over for skovrejsning.
- At strandengsarealernes lysåbne vegetation og de gamle, stynede pile sikres gennem naturpleje.
- At der ved kysten ikke etableres hindringer for de lange kig på tværs af fjorden.

M5 Beskyt – Skenkelsø
Området omkring Skenkelsø er kontrasterende med en god tilstand og skal derfor vedligeholdes. Det betyder, at der ved ændringer i området skal tages hensyn til at indpasse ændringerne i den eksisterende karakter. En del af M5 er vurderet som værende karakteristisk, men er på grund af udsigterne ud over Skenkelsø fra de omkringliggende højere partier, fx Snostrup, medtaget i beskyttelsesområdet.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter.

Ud fra landskabsinteresserne i M5 anbefales det:

- At det tilstræbes, at det lavtliggende sø- og moseområde differentierer sig fra det omkringliggende dyrkningslandskab for at sikre indsyn til og markering af disse områder i landskabet. Det anbefales, at lavtliggende ådale og moseområder friholdes for bebyggelse.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At sø- og engområde sikres gennem naturpleje.
- At skovrejsning undgås.
- At ikke etableres hindringer for udsigterne over Skenkelsø fra de omkringliggende højere partier.

M6 Beskyt og forbedre – Hagerup sø
Ved vådområdet omkring Hagerup Sø, samt Hagerupsø er det primært den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de karaktergivende landskabselementer, som gør at områdets oprindelige karakter med små englodder og afgræsning på det inddæmmede areal ikke fremstår tydeligt. Derfor har dette område fået det strategiske mål beskyt og forbedre.
Ændringer i dette område skal således gerne medvirke til at styrke landskabskarakterens tilstand.

Ud fra landskabsinteresserne i M6 anbefales det:

- At det tilstræbes at lavtliggende vådområder differentierer sig fra det omkringliggende dyrkningslandskab for at sikre indsyn til og markering af disse områder i landskabet. Det anbefales, at lavtliggende ådale og vådområder friholdes for bebyggelse.
- Sillebro Ådal i forlængelse af Hagerupsø-lavningen kan med fordel tænkes sammen som et gennemgående landskabsstrøg for at styrke såvel de hydrologiske og naturmæssige sammenhænge, som for at fremhæve områdets varierede terræn og landskabets interaktion med Frederikssund By.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- Moseområdet anbefales forbedret gennem naturplejende tiltag, der sikrer, at området ikke gror til, så den våde karakter er erkendelig i landskabet.
- At skovrejsning undgås.

M7 Vedligeholde - størstedelen af området

Størstedelen af landskabskarakterområdet er karakteristisk og i middel tilstand og får derfor det strategiske mål vedligeholde. Det betyder, at der ved ændringer i området skal tages hensyn til at indpasse ændringerne i den eksisterende karakter.
I dette landskab ligger to punkter med det strategiske mål beskytte, hhv. Oppe Sundby og Snostrup Kirker. Det er væsentligt at have disse punktvise beskyttelseshensyn for øje i forbindelse med den strategiske planlægning af vedligeholdelsen i det karakteristiske område.
I M7 ligger det store byudviklingsområde Vinge. Det kan ikke forventes eller nødvendigvis anbefales, at udformningen af Vinge skal tilpasses den eksisterende landskabskarakter, men det anbefales, at Vinges samspil med det omkringliggende landskab, herunder omkringliggende landsbyer, kyst og terrænforhold, indgår i planlægningen. Der er udarbejdet særskilte anbefalinger til Vinge.

Ud fra landskabsinteresserne i M7 anbefales det:

- At nye tiltag tilpasses områdets karakteristiske træk med det åbne højtliggende bakkede intensivt drevet landskab med blokudskiftede gårde og marker i middel til stor skala, alleér og diger, med landsbyer som putter sig i terrænet, samt krat- og skovbevoksninger generelt knyttet til områdets lavere beliggende områder.
- At områdets transparente fremtoning med lange kig, oplevelsen af terrænforskellene mellem de højtliggende bakkede intensivt dyrkede partier og lavtliggende ekstensivt drevne moseområder og ådale bevares.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses. Bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse anbefales placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det vil virke mindst dominerende i landskabet.
- Græse Ådal og Sillebro Ådal kan med fordel tænkes sammen som gennemgående landskabsstrøg for at styrke såvel de hydrologiske og naturmæssige sammenhænge, som for at fremhæve områdets varierede terræn og landskabets interaktion med Frederikssund by. Ådalene kan med fordel kobles på det mellemliggende skovområde Grønlien Skov for at skabe et bynært rekreativt loop med varierende landskabsoplevelser.
- At tekniske anlæg (såsom husstandsmøller, master mv.) søges placeret under hensyn til landskabet og med en placering og udformning, der ikke virker dominerende i landskabet. Området er af middel til stor skala, hvorfor det umiddelbart godt kan rumme elementer af større skala f.eks. større vindmøller. Der skal dog udvises opmærksomhed i forbindelse med placeringen, idet anlæggene vil være synlige i kystrummet, som derfor vil kunne påvirke områdets særlige visuelle og sårbare udsigter.
- At det tilstræbes at lavtliggende ådale og moseområder differentierer sig fra det omkringliggende dyrkningslandskab for at sikre udsyn til og markering af disse områder i landskabet. Det anbefales, at lavtliggende ådale og moseområder friholdes for bebyggelse.
- Den landbrugsmæssige dyrkningsform anbefales fortsat.
- At vådområdet Viermosen naturgenoprettes ved at fritlægge Marbækrenden. Det anbefales, at Vier-

mosen friholdes for skov, så muligheden for at opleve det lavtliggende vådområde forbedres.
- At skovrejsning af hensyn til områdets åbne og fremtrædende terrænmæssige karaktertræk begrænses. Det anbefales, at evt. skovrejsning i området holdes bynært og fremstår som små afgrænsede enheder, der understøtter områdets eksisterende bevoksningsstruktur. Skovrejsning kan eventuelt anvendes som efterbehandling af råstofgraveområder.

Vedr. udviklingen af den nye by Vinge anbefales det:
- At der lægges stor vægt på at bearbejde Vinge i forhold til karakteren af det omkringliggende landskab og de særlige oplevelsesmuligheder, der her kan blive berørt af byudviklingen, herunder oplevelsen af hhv. Oppe Sundby og Snostrup Kirke og kystlandskabet. Idet Vinges placering netop ligger på plateauet mellem de to kirker Oppe Sundby og Snostrup Kirke er det væsentligt i planlægningen af dette nye byområde at tage hensyn til kirkernes placering og så vidt muligt bevare kig til dem, også i det nye byområde.
- Der bør være opmærksomhed på, at Vinge vil ligge højt i landskabet og vil kunne ses langt omkring. Der ligger derfor en særlig udfordring i at bearbejde bebyggelsesstrukturen og bebyggelsens karakter i forhold til landskabet. Dette kan gøres på flere måder. Bebyggelsen kan indpasses i den eksisterende karakter ved at lade de mest højtliggende dele af området fremstå med en åben, grøn karakter, der efterligner landskabets karakteristiske bebyggelsesstruktur, som putter sig i terrænet. Et sådan greb kan få byen til at fremstå mindre markant.
  Alternativt kan der arbejdes med at lade byen accentuere landskabet ved netop at fremhæve terrænet og placere høje volumener på de høje partier. Dette greb skaber en meget synlig by, og stiller krav til udformning af arkitektoniske og landskabsarkitektoniske løsninger.
- Der ligger et stort landskabeligt og hydrologisk potentiale i det store, sammenhængende våde område ved Hagerupsø og Skenkelsø, der bør aktiveres i udviklingen af Vinge. Et lignende potentiale findes i moseområdet Viermosen og Marbækrenden mod vest. Disse områder kan med fordel aktiveres som rekreative naturområder ved at sikre pleje og vedligehold af områderne samt etablere stiadgang. Viermosen kan som rekreativt strøg forbinde Vinge med de kystnære fjordområder mos vest, herunder Marbæk Strandpark.
- Den eksisterende bebyggelsesstruktur med enkeltliggende gårde kan evt. indarbejdes i en fremtidig bebyggelsesstruktur for den nye by. Gårdene kan få nye anvendelser med offentlige/kulturelle funktioner, eller den landbrugsmæssige funktion kan fastholdes som identitetsskabende grønne kiler med eksempelvis hobbylandbrug, hestehold eller 'urban farming', der kan formidle overgangen mellem den urbane bymidte og det åbne landbrugsland omkring.
- Både af hensyn til oplevelsen af byen fra det omgivende landskab og oplevelsen af det omgivende landskab fra byen, kan der med fordel arbejdes med grønne/blå kiler og strukturer, der dels binder by og landskab sammen og dels friholder særlige landskabskig.
- Der ligger en udfordring i at bearbejde Vinges sydlige bykant og overgangen til St. Rørbæk og Snostrup. Det skal overvejes om byerne skal fremstå som et samlet byområde, der er vokset sammen, eller om landsbyernes egenidentitet og samspil med landskabet skal fastholdes ved at sikre en afstand fra Vinges bykant til landsbyerne. Hvis der sikres en afstand skal det desuden overvejes hvilken karakter det mellemliggende landskab skal besidde. Som det oprindelige landbrugsland, der hidtil har afgrænset landsbyerne? Som rekreativt område for beboerne?

M8 Ændre – Græse Å

I et aflangt område i den nordlige del af karakterområdet er landskabskarakteren vigende og tilstanden er dårlig. Områderne rummer således ikke længere en erkendelig stærk landskabskarakter, og får derfor det strategiske mål ændre, hvilket betyder at områderne kan ændres eller helt omskabes ved at indføre nye funktioner og elementer, som giver området ny karakter og evt. visuelle oplevelsesmuligheder. Ændringerne bør imidlertid ske i harmoni med de øvrige omkringliggende landskaber og under hensyn til nærheden til Græse Å.

Ud fra landskabsinteresserne i M8 anbefales det:
- At det rekreative potentiale i dette område, der er tæt på et åforløb og ligger mellem to større bysamfund, indfries. Græse Ådal kan med fordel aktiveres som gennemgående landskabsstrøg for at styrke såvel de rekreative, hydrologiske og naturmæssige sammenhænge mellem Slangerup og Fre-

derikssund. Ændringen bør derfor bestå i rekreative, hydrologiske og naturmæssige tiltag, der tænkes sammen og styrker ådalens forløb.

- Rekreative tiltag kunne være anlæg af rekreative faciliteter og stiforløb langs ådalen og især ved graveområdet efter endt udgravning, der udvælges og placeres under hensyn til det omkringliggende landskab. Eksempler på rekreative tiltag: stier, broer, shelters, mountainbike/BMX-bane, sociale mødesteder, fiskeri, vandaktiviteter.
- Hydrologiske tiltag kunne være projekter, der forbedrer de hydrologiske forhold i åen og eventuelt mulighederne for at aftage overfladevand/regnvand fra de omkringliggende byområder eller for at hindre ophobning af åvand i Slangerup. Eksempler på hydrologiske tiltag: forsinkelse af vand, bassiner, genslyngning af åen.
- Naturmæssige tiltag kunne være projekter eller driftmæssige tiltag, der forbedrer de biologiske sammenhænge og mulighederne for offentligheden at opleve naturen. Eksempler på naturmæssige tiltag: naturgenopretningsprojekter, græssende dyr ved åforløbet, oprettelse af nye biotoper, faciliteter der understøtter læring/undervisning om naturen.
- At der udvises hensyn til de omkringliggende landskaber, herunder synligheden af M8 fra landskabskarakterområderne mod nord og syd samt nærheden til landsbyen Hørup. Det er et vigtigt hensyn, at ændringen af området understøtter karakteren af Græse Å ved at styrke muligheden for at opleve det skrånende terræn ned mod åen samt ved at sikre det lavtliggende, våde åforløb, fx gennem naturpleje.
- At koblingen til landskaberne og byområderne øst og vest for M8 tænkes ind. De oplevelsesrige landskab øst for M8 ved Skovbakken, engene og kysten kan naturligt kobles på som en del af et sammenhængende og varierende landskabsstrøg. Mod øst er dele af området er omfattet af et større, sammenhængende skovrejsningsområde omkring Slangerup, og M8 anbefales koblet op på dette fremtidige bynære rekreative område.
- At at støjvolde og deponier ved graveområdet fjernes efter endt gravning og at råstofgraveområdet ikke genopfyldes af hensyn til grundvandsinteresserne. Det udgravede landskab rummer mange muligheder for rekreative anvendelser på grunde af de spændende terrænformationer (fx BMX-bane, vandaktiviteter, skaterbane). Det anbefales, at graveområdet indgår som rekreativt område langs landskabsstrøget.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) undgås.

De strategiske mål fastlægges på baggrund af vurderingerne af landskabskarakterens styrke, tilstand og særlige visuelle oplevelsesmuligheder ved hjælp af følgende matrice:

Styrke / Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvag	Kontrasterende
God	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Middel	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Dårlig	*Beskytte og forbedre*	*Vedligeholde og forbedre*	*Ændre*	*Konkret vurdering*

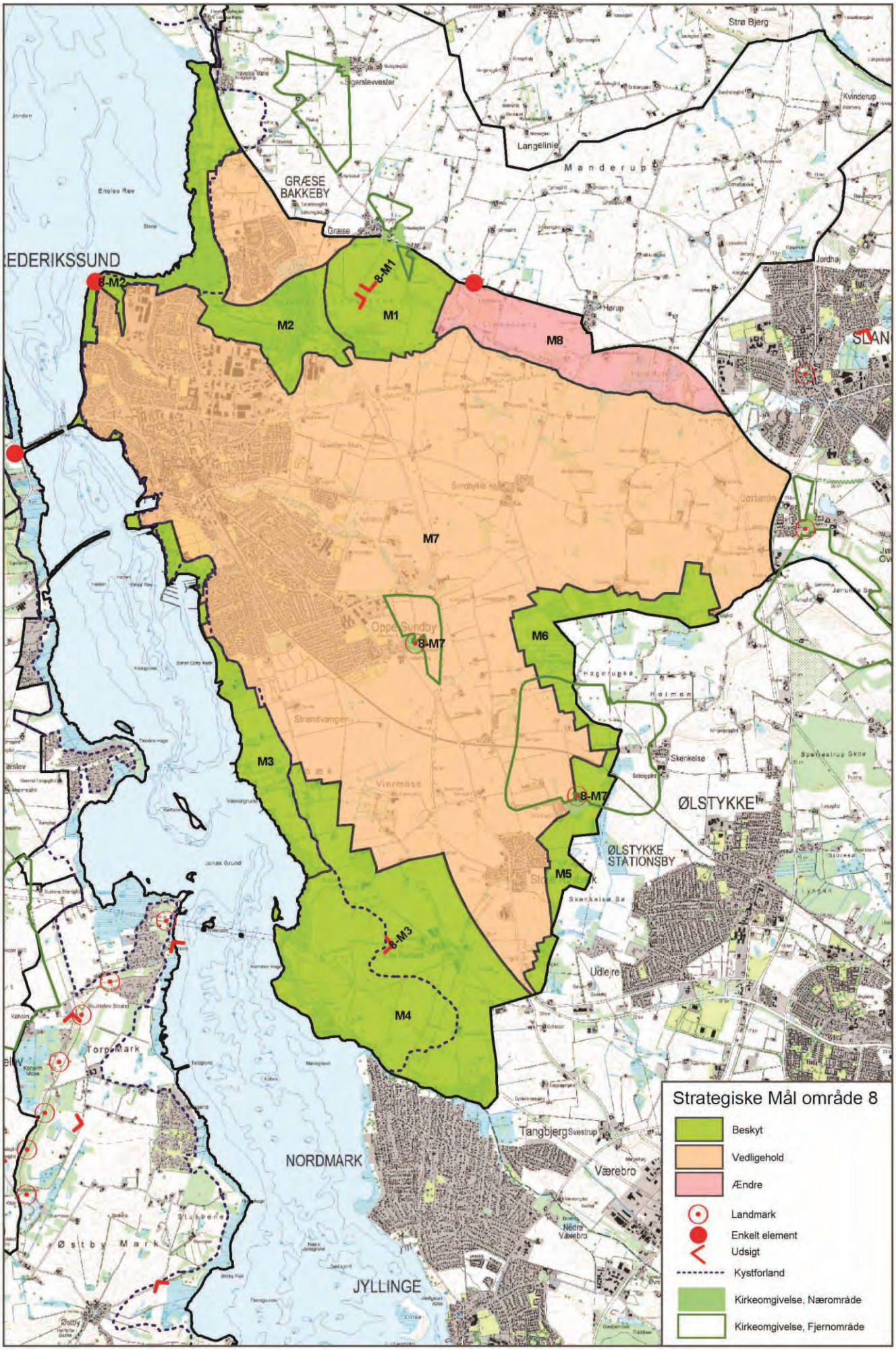
Strø Bjerg
Kvinderup
Langelinie
Manderup
GRÆSE
BAKKEBY
Græse
Sigerslevvester
Enslev Rev
EDERIKSSUND
8-M2
8-M1
M1
M2
M8
Herup
SLAN
Jordhøj
M7
Oppe Sundby
8-M7
M6
Hagerugsø
Holmen
Strandvangen
Vinmose
Skenkelse
Spellerup Skov
ØLSTYKKE
ØLSTYKKE STATIONSBY
M3
M5
8-M3
M4
Udlejre
Torpe Mark
NORDMARK
Tangbjerg
Svestrup
Værebro
Nedre Værebro
Østby Mark
JYLLINGE
Strategiske Mål område 8
Beskyt
Vedligehold
Ændre
Landmark
Enkelt element
Udsigt
Kystforland
Kirkeomgivelse, Nærområde
Kirkeomgivelse, Fjernområde

Område 9 – Slangerup Tunneldalslandskab Strategi

Udsigt mod Slangerup Ås fra syd, med kig over det kuperede tunneldalslandskab med hestehold, afgræsning, små gårde og kratbevoksning.

STRATEGISKE MÅL OG ANBEFALINGER TIL FORVALTNINGEN

Generelle anbefalinger

Tunneldalslandskabet, der karakteriserer området, er en del af et større, sammenhængende system af tunneldale, der strækker sig over store dele af Nordsjælland. Den geologiske fortælling på tværs af kommunegrænserne er derfor væsentlig at have for øje ved planlægning for ændringer i området. Det er et vigtigt hensyn, at de særlige terrænformer ved tunneldalene og udsigter på langs og på tværs af tunneldalene sikres. De markante terrænformer anbefales derfor friholdt for yderligere skovbeplantning, bebyggelse og anlæg.
Områdets karakteristiske træk i form af et lille, transparent og komplekst landskab med husmandssteder og ekstensiv drift i tilknytning til det skrånende terræn og skovpartier anbefales bevaret. Ved nye tiltag i landskabet bør ændringerne tilpasses denne lille skala.
Muligheden for at opleve de oprindelige, store skovpartier anbefales sikret. Desuden bør der på grund af områdets meget kuperede terræn udvises stor opmærksomhed ved eventuel placering af tekniske anlæg såsom vindmøller og master.
De bynære rekreative forbindelser ved Kirkeengen/Slotsmosen og forløbet langs Græse Å anbefales bevaret og kan med fordel styrkes.

M1 Beskyt – Den sydøstlige del af området (tunneldalene)

Et stort sammenhængende område fra de sydlige tunneldale langs den østlige kommunegrænse skal beskyttes, idet det er vurderet som værende særligt karakteristisk for karakterområdet og indeholder særligt oplevelsesrige og sårbare områder.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

De særligt visuelle oplevelsesmuligheder knytter sig de markante terrænformer omkring tunneldalene og de særlige udsigtsmuligheder på langs og på tværs af tunneldalene. Målsætningen om beskyttelse betyder her, at det markante og dramatiske tunneldalslandskab samt de oprindelige skovbryn og rumdannelser omkring skovene skal beskyttes.
Størstedelen af området besidder en god tilstand, mens et mindre område syd for Jørlunde besidder en middel tilstand.

Ud fra landskabsinteresserne i M1 anbefales det:

- At områdets karakteristiske træk med et småskala, komplekst landskab bestående af dyrkede moræneflader gennemskåret af dybe af tunneldale præget af enkeltliggende gårde, store skovpartier og små husmandssteder med græsning bevares.
- At den geologiske fortælling i tunneldalslandskabet sikres. De særlige terrænformer ved tunneldale-

ne og de særlige udsigter på langs og på tværs af tunneldalene anbefales bevaret. De markante terrænformer anbefales friholdt for yderligere skovbeplantning, bebyggelse og anlæg.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses. Bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse anbefales placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det ikke vil kunne ses fra afstand og ikke vil virke dominerende i landskabet. Nye bygninger og anlæg skal søges tilpasset områdets lille skala og afskærmet gennem beplantning.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform på høje partier og den ekstensive drift (græsning/høslet) på skrånende/lave partier understøttes og videreføres for at opretholde de særlige udsigter og muligheden for at opleve de markante terrænformer.
- At skovrejsning i området undgås omkring markante terrænformationer samt i nærhed til de eksisterende skovbryn ved Uggeløse Skov.
- At de særlige udsigter fra de højtliggende partier, herunder fra Metalskolen og fra Slangerup Ås samt udsigten over Buresø, bevares.

M2 Beskyt – Lystrup Skov
Området omkring Lystrup Skov skal beskyttes, idet det er vurderet som værende særligt karakteristisk for karakterområdet og indeholder særligt oplevelsesrige og sårbare områder.
Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

De særligt visuelle oplevelsesmuligheder knytter sig til skovbrynene omkring Lystrup Skov og tunneldalen ved Gørløse Ådal. Målsætningen om beskyttelse knytter sig her til det forhold, at det markante og dramatiske tunneldalslandslab samt de oprindelige skovbryn og rumdannelser omkring skovene skal beskyttes eller forbedres.
Området besidder en god tilstand.

Ud fra landskabsinteresserne i M2 anbefales det:
- At områdets karakteristiske træk med et kuperet landskab bestående af dyrkede moræneflader gennemskåret af dybe af tunneldale præget af enkeltliggende gårde, store skovpartier og små husmandssteder med græsning bevares.
- At den geologiske fortælling i tunneldalen Gørløse Å bevares. Det er et vigtigt hensyn, at de særlige terrænformer ved tunneldalen og de særlige udsigter på langs og på tværs bevares. De markante terrænformer anbefales friholdt for yderligere skovbeplantning, bebyggelse og anlæg.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses. Bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse anbefales placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det ikke vil kunne ses fra afstand og ikke vil virke dominerende i landskabet. Nye bygninger og anlæg skal søges tilpasset områdets lille skala og afskærmet gennem beplantning.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform på høje partier og den ekstensive drift (græsning/høslet) på skrånende/lave partier understøttes og videreføres for at opretholde de særlige udsigter og muligheden for at opleve de markante terrænformer.
- At skovrejsning i området undgås, især omkring markante terrænformationer samt i nærhed til de eksisterende skovbryn ved Lystrup Skov.

M3 Beskyt - Slotsmosen og Kirkeengen
Et mindre område, der omfatter Slotsmosen og Kirkeengen nordøst for Slangerup by, skal beskyttes, da det rummer særligt visuelle oplevelsesmuligheder. Målsætningen om beskyttelse knytter sig her til det forhold, at det åbne, våde landskab, de særlige udsigtsmuligheder og områdets naturkvaliteter skal beskyttes eller forbedres.
Tilstanden i området er generelt god i størstedelen af området, med mindre områder mod syd og øst i mid-

del tilstand.

Ud fra landskabsinteresserne i M3 anbefales det:

- At områdets særlige visuelle oplevelsesmuligheder bevares. Det er et vigtigt hensyn, at kontrasten mellem det åbne, våde landskab og byområdet bevares, og at områdets rekreative værdier vedligeholdes og eventuelt styrkes.
- At nye bygninger og anlæg undgås i det omfang kommunen har hjemmel til at påvirke det, da sådanne ændringer vil forstyrre områdets karakter af grøn kile.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At den ekstensive drift og naturplejen af de våde områder understøttes og videreføres, så området ikke gror til i krat og den våde, åbne karakter sikres.
- At skovrejsning eller anden form for beplantning eller tilgroning i området undgås for at sikre ind- og udsyn mellem Slangerup og landskabet.
- At der ikke etableres hindringer for udsigtsforholdene ud af byen og ind til Slangerup Kirke.

M4 Beskyt og forbedre – Slangerup Overdrev

Et område ved Slangerup Overdrev er vurderet som værende særligt karakteristisk og i middel tilstand. På grund af den udpinte karakter af landskabet skal området beskyttes og forbedres. Målsætningen om beskyttelse betyder, at områdets skal beskyttes mod forandringer, der kan svække eller udviske landskabets karakter.

Ud fra landskabsinteresserne i M4 anbefales det:

- At områdets karakteristiske træk med et småskala, komplekst og kuperet landskab bestående af tunneldale præget af enkeltliggende gårde og små husmandssteder med græsning bevares.
- At den geologiske fortælling i tunneldalslandskabet sikres. Det er et vigtigt hensyn, at de særlige terrænformer ved tunneldalene og de særlige udsigter på langs og på tværs af tunneldalene bevares. De markante terrænformer anbefales friholdt for yderligere skovbeplantning, bebyggelse og anlæg.
- At der ved planlægning for/tilladelse til øget hestehold udvises opmærksomhed på, at placering af bebyggelse og opdeling af marklodder i hestefolde kan udviske landskabskarakteren.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil sådant kunne indpasses. Bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse anbefales placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det ikke vil kunne ses fra afstand og ikke vil virke dominerende i landskabet. Nye bygninger og anlæg skal søges tilpasset områdets lille skala og afskærmet gennem beplantning.
- At tekniske anlæg, der vil kunne ses fra afstand og virke dominerende i landskabet (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) så vidt muligt undgås.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform på høje partier og den ekstensive drift (græsning/høslet) på skrånende/lave partier understøttes og videreføres for at opretholde de særlige udsigter og muligheden for at opleve de markante terrænformer.
- At skovrejsning i området undgås omkring markante terrænformationer.

M5 Vedligehold – midt og vest i området

Den midterste og vestlige del af karakterområdet er karakteristisk og primært i middel tilstand. Det strategiske mål for dette område er vedligeholdelse. Dette indebærer, at der ved ændringer i områder skal tages hensyn til at indpasse ændringerne i den eksisterende karakter.

I dette landskab ligger et punkt med det strategiske mål beskytte: Slangerup Kirke. Her er det vigtigt at have disse punktvise beskyttelseshensyn for øje.

Ud fra landskabsinteresserne i M5 anbefales det:

- At nye tiltag tilpasses områdets karakteristiske træk med intensivt dyrkede moræneflader gennemskåret af øst-vest gående tunneldale, et transparent og komplekst landskab med husmandssteder og ekstensiv drift i tilknytning til det skrånende terræn og skovpartier.
- Der er udlagt et større byudviklingsområde nord for Slangerup i tilknytning til Højagergård. I plan-

lægningen er det vigtigt at have for øje, at området ligger højt og vil kunne ses langt fra. Det anbefales, at byudviklingen tilgodeser muligheden for at opleve skovbrynene omkring Lystrup Skov ved at sikre en respektafstand til skoven.
- At forløbet langs Græse Å og dens samspil med Slangerup by, herunder funktion som grøn/blå kile, bevares og styrkes. I planlægningen af det fremtidige byudviklingsområde ved Slagslundevej anbefales at Græse Å aktiveres som rekreativ forbindelse mellem Slangerup og tunneldalslandskabet og skovene mod øst.
- I det omfang ny bebyggelse placeres i tilknytning til den eksisterende gård- og bebyggelsesstruktur og ikke virker visuelt dominerende vil bebyggelse kunne indpasses. Bygninger og anlæg uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse anbefales placeret lavt i landskabet, med fokus på en placering, hvor det vil virke mindst dominerende i landskabet. Nye bygninger og anlæg anbefales afskærmet gennem beplantning.
- På grund af områdets meget kuperede terræn bør der udvises stor opmærksomhed ved eventuel placering af tekniske anlæg såsom vindmøller og master. Tekniske anlæg (såsom husstandsmøller, store vindmøller, master mv.) anbefales placeret under hensyn til landskabet og med en placering og udformning, der ikke virker dominerende i landskabet. Generelt anbefales, at tekniske anlæg ikke placeres på områdets høje partier.
- At den landbrugsmæssige dyrkningsform og den ekstensive drift (græsning/høslet) fortsættes.
- At der ved skovrejsning tages hensyn til de særlige udsigter og landmarks i landskabskarakterområdet.

M6 Ændre – Overskudsareal ved hovedvejen
Vest for Slangerup er et mindre indeklemt område mellem Slangerup by og hovedvejen, hvor det vurderes, at landskabskarakteren er udvisket. Området er derfor udpeget med det strategiske mål ændre. Dette indebærer, at området kan ændres så det får en ny karakter. Ændringer skal ske under hensyn til den omgivende landskabskarakter og til nabokarakterområderne 6 og 8.

Ud fra landskabsinteresserne i M6 anbefales det:
- Det undersøges om området kan udpeges som fremtidigt areal for eventuel yderligere udvikling af Slangerups bolig, institutions- og erhvervsområder.
- Der bør være opmærksomhed på byrandens fremtoning mod det åbne land mod vest, og det anbefales, at der ved planlægning for dette område stilles krav til diskret skiltning, mørke facader og eventuel afskærmning, så bebyggelsen får en nedtonet karakter mod vest.
- Der ligger to eksisterende stiforløb på det oprindelige vejforløb Strandstræde og Manderupvej. Strandstræde-stien forbinder Slangerup med Frederikssund. Disse trafikale forbindelser anbefales bevaret, og forløbet kan eventuelt styrkes ved at sikre det grønne eller rekreative strøg langs stien.

De strategiske mål fastlægges på baggrund af vurderingerne af landskabskarakterens styrke, tilstand og særlige visuelle oplevelsesmuligheder ved hjælp af følgende matrice:

Styrke / Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvag	Kontrasterende
God	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Middel	*Beskytte*	*Vedligeholde*	*Ændre*	*Konkret vurdering*
Dårlig	*Beskytte og forbedre*	*Vedligeholde og forbedre*	*Ændre*	*Konkret vurdering*

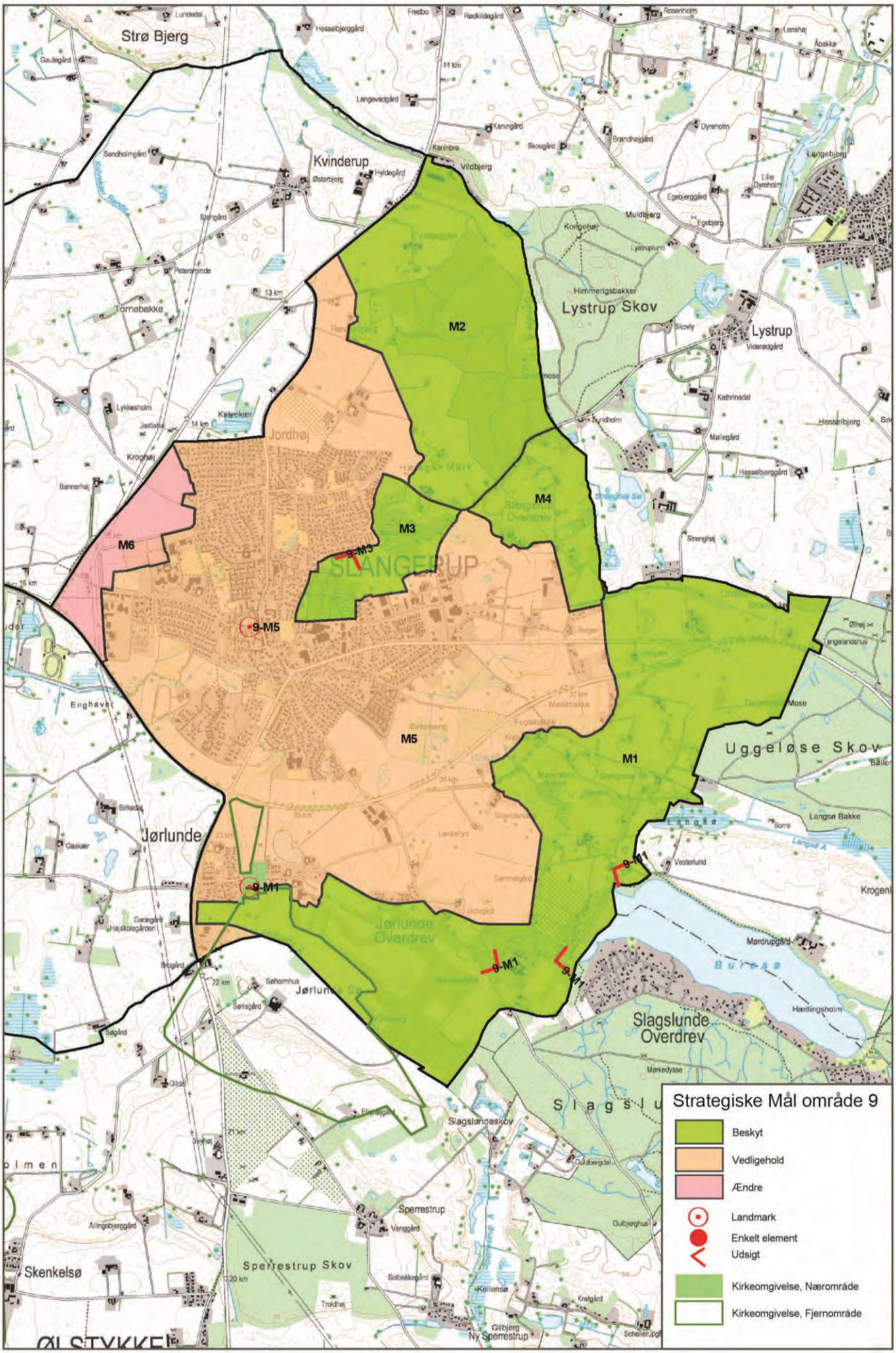
Strø Bjerg
Kvinderup
Lystrup Skov
Lystrup
Jordhøj
SLANGERUP
Jørlunde
Jørlunde Overdrev
Uggeløse Skov
Slagslunde Overdrev
Sperrestrup Skov
Skenkelsø
M1
M2
M3
M4
M5
M6
9-M1
9-M3
9-M5
Strategiske Mål område 9
Beskyt
Vedligehold
Ændre
Landmark
Enkelt element
Udsigt
Kirkeomgivelse, Nærområde
Kirkeomgivelse, Fjernområde

LANDSKABSKARAKTER

Området er højt beliggende, og karakteriseret af flere tunneldale, hvoraf én gennemskærer området og går tværs gennem Lystrup Skov i retning nord – syd. Området er kraftig bølget og præget af ekstensiv drift, heraf specielt mange hestehold og med spredte, men flere mindre husmandssteder. Området indeholder flere større skove, både Uggeløse Skov og Lystrup Skov, samt mindre søer og moseområder der alle følger tunneldalenes udstrækning og derved har en aflang form dannet af terrænnet.

Områdets skala er forholdsvis lille, på trods af store elementer såsom Lystrup Skov og tunneldal. De mindre marklodder og mindre grupper af beplantninger opdeler landskabet i mindre rum. Netop den ekstensive drift og de små marklodder, samt de kuperede landskab, giver en svag struktur i området.

BESKRIVELSE

Karakterområdet er beliggende i den sydlige del af kommune, og størstedelen af området er beliggende udenfor kommunegrænsen. Området er en del af et større sammenhængende tunneldalssystem der har sin udstrækning helt til Farum og er bestående af flere øst-vest gående tunneldale der indeholder vandløb, karakteristiske langsøer, moser og engområder. Mellem tunneldalene er områder af dødislandskab og bundmoræne. Området indenfor kommunegrænsen indeholder en af disse tunneldale, der løber gennem området i retning nord - syd gennem Lystrup Skov, hvor den skaber en markant skrænt i skoven. Området er et højt beliggende og kraftig bølget landskab, præget af områder med dødispræg syd for Lystrup Skov. Mod øst bliver området et mere roligt bundmorænelandskab. Det er også her de større gårde ligger, såsom Strenghøjgård. Området er præget af ekstensiv drift og en hel del hestehold, specielt ved overdrevslandskabet mod Slangerup.

Området indeholder Lystrup Skov som er en større højt beliggende skov indenfor området. Lystrup Skov er en af de sidste rester af den store sammenhængende skov, der en gang dækkede det meste af Nordsjælland. Derudover indeholder området en del mindre bevoksninger og grupper af beplantninger. Langs vejen mellem Slangerup og Lystrup på den sydlige side ud mod det åbne land, er der placeret mindre husmandssteder. På bundmorænen er der en del større gårde, såsom Strenghøjgård. Der er i den østlige del af området udlagt flere mindre og nye parcelhusområder.

Kulturhistorisk set indeholder området rester af tracéet af en tidligere jernbane mellem Slangerup og Hillerød. Slangerup Kirke ligger udenfor kommunegrænsen, og fremstår flere steder fra i landskabet mod øst.

LÆS MERE PÅ FELTSKEMAET

ANBEFALINGER

- Oplevelsen af tunneldalen skal bevares og vedligeholdes, bl.a. ved at friholde for beplantning, bebyggelse og tekniske anlæg der skalamæssigt kan dominerer de eksisterende landskabselementer.

- Lystrup Skov fremstår tydeligt i landskabet med sin høje beliggenhed og markante skovbryn, og derfor bør også fremover friholdes for beplantning, bebyggelse og større tekniske anlæg omkring skoven.

- Områdets mindre skala og fortrinsvise lukkede rum skal bevares ved at undgå f.eks. sløjfning af mindre beplantning og terrænændringer. Nye elementer skal generelt tilpasses, således at landskabets skala, kompleksitet og struktur bevares.

- Området ved tunneldalene, i dødislandskabet og op af Lystrups Skovs skovbryn bør friholdes for skovrejsning, da den vil sløre områdernes markante karakteristiske terrænformer og skovens bryn. Mindre beplantninger kan indpasses i områdets mindre skala, specielt ved dødislandskabet.

- Området er naturligt disponeret for mindre lavbundsområder og vådområder i terrænets lavninger. Etablering af nye lavbundsområder og vådområder vil styrke landskabskarakteren, særligt i områderne med dødispræg, eller i tunneldalene.

- Indblik til Slangerup Kirke fra øst bør bevares, eksempelvis ved nærmere udpegede indblikskiler.

- Ny bebyggelse i forbindelse med landbrug bør placeres i tilknytning til eksisterende bygningsmasse og sikres et ensartet udtryk i samspil med eksisterende bygninger. Bygningerne bør have en lav karakter der sikrer et harmonisk udtryk i samspil med eksisterende bygninger.

- Der bør ikke ske yderlig udstykning til beboelse og erhverv i det åbne land mellem bygningerne, specielt op til skovbrynet til Lystrup Skov.

- Området indeholder ingen tekniske anlæg, og bør også fremover friholdes for større tekniske anlæg, grundet områdets mindre skala. Mindre anlæg, herunder husstandsvindmøller, vil med kunne indarbejdes i området, fortrinsvis i området ved Strenghøjgård, såfremt at der tages afstand og hensyn til Lystrup Skov og tunneldalene.

FOTO

Indblik til Slangerup Kirke

Kig over tunneldal syd for Lystrup Skov

Rester af det gamle jernbanetracée

Lystrup Skov set fra karakterområdet nord for

Slangerup Overdrev

Nordfra og ind mod Vildbjerg i den nordvestlige del

Landskabskarakterområde 7, Tunneldalslandskab ved Slangerup.

Landskabets nøglekarakter

Området er højt beliggende, og karakteriseret af flere tunneldale, hvoraf en gennemskærer området og går tværs gennem Lystrup Skov i retning nord – syd. Området er kraftig bølget og præget af ekstensiv drift, heraf specielt mange hestehold og med spredte, men flere mindre husmandssteder. Området indeholder flere større skove, både Uggeløse Skov og Lystrup Skov, samt mindre søer og moseområder der alle følger tunneldalenes udstrækning og derved har en aflang form dannet af terrænnet.

Områdets skala er forholdsvis lille, på trods af store elementer såsom Lystrup Skov og tunneldal. De mindre marklodder og mindre grupper af beplantninger opdeler landskabet i mindre rum. Netop den ekstensive drift og de små marklodder, samt de kuperede landskab, giver en svag struktur i området.

Landskabskarakterbeskrivelse

Beliggenhed og afgrænsning.

Området er beliggende i den sydlige del af kommune, og størstedelen af området er beliggende udenfor Hillerød Kommune i hhv. Frederikssund og Allerød Kommune. Området grænser op til karakterområdet Gørløse-Sigerslev Landbrugslandskab mod nord, og mod nordvest og øst grænser det op til Uvelse Landbrugslandskab. Området er højere liggende end de omkransende områder og mere kuperet og i højere grad præget af ekstensiv drift. Området indenfor kommunegrænsen er kun en meget lille del af karakterområdet, og beskrivelsen omhandler kun dette område.

Geologi

Området er en del af et større sammenhængende tunneldalssystem, som går helt ud til Farum og er bestående af flere øst-vest gående tunneldale der indeholder vandløb, karakteristiske langsøer, moser og engområder. Mellem tunneldalene er områder af dødislandskab og bundmoræne.
En af tunneldalene løber gennem området i retning nord - syd gennem Lystrup Skov, hvor den skaber en markant skrænt i skoven, og fortsætter syd for gennem karakterområdet. Lige nord øst derfor er et dødislandskab og øst derfor er bundmorænen.

Jorden består fortrinsvis af postglacial ferskvandstørv i tunneldalen. Den resterende del af områder er en blanding af smeltevandsler, smeltevandsgrus, smeltevandssand og moræneler.

Arealanvendelse og landskabsstrukturer

Dyrkningsmønster

Området rummer fortrinsvis ekstensivt landbrug i det mere kuperede landskab (dødisområderne) med en del dyrehold, fortrinsvis i form af heste. På bundmorænefladerne er områderne mere intensiv dyrket, og det er også her at de større gårde er beliggende.

Bevoksningsstruktur

Området indeholder Lystrup Skov som er en større højt beliggende skov. Derudover indeholder området en del mindre bevoksninger og grupper af beplantning.

Bebyggelsesmønster

Karakterområdet indeholder middelstore spredte gårde, fortrinsvis på bundmorænen, såsom Strenghøjgård. Der er flere steder små klynger af ny udstykninger, ligesom at der er kommet en del nye beboelsesejendomme til langs vejen mellem Slangerup og Lystrup på den sydlige side ud mod det åbne land.

Kulturhistoriske mønstre og anlæg

Lystrup Skov er af de sidste rester af den store sammenhængende skov, der en gang dækkede det meste af Nordsjælland. Der har tidligere været en jernbane mellem Slangerup og Hillerød. Rester af tracéet kan ses gennem området. Slangerup Kirke fremstår tydeligt i landskabet fra flere steder, specielt fra området øst for.

Tekniske anlæg

Området indeholder ingen tekniske anlæg.

Landskabskarakterens oprindelse

Landskabskarakteren har sin oprindelse i Udskiftningstiden fra 1750 til 1810. Landskabet er dog i stor grad præget af de geologiske forhold omkring tunneldalene der har sin oprindelse i sidste istid.

Rumlige og visuelle forhold

Skalamæssigt fremtræder området af lille skala, på trods af store elementer såsom Lystrup skov og tunneldalen. Dette er fortrinsvis pga. de mindre marklodder, og mindre grupper af beplantninger der opdeler landskabet i mindre rum.

Landskabet er forholdsvis lukket. Både grundet de store skove, hvor specielt Lystrup Skov ligger højt i terrænet og danner en afgrænsning. Derudover er det kraftig kuperet landskab yderlig med til at danne mindre forholdsvis lukkede rum. Fra vejen syd for Strenghøjgård er der udsigt til Slangerup Kirke mod vest. Ellers giver terrænet fra høje punkter udsigt ud over landskabet i mindre og afgrænsede kik.

Området fremstår komplekst, og der er stor forskel i skalaen på de forskellige elementer i området. Kompleksiteten stammer dels fra det varierede terræn, men også grundet beplantningsgrupper, forekomst af flere mindre søer, den store forekomst af fritliggende gårde og et forholdsvis urbant udtryk i arealanvendelsen med hestehold samt mindre erhverv, blandet med de større gårde hvor jorden og terrænet har muliggjort det.

Strukturen i området er svag. Den ekstensive drift og de små marklodder, sammen med det kuperede landskab frembringer ingen struktur i landskabet, og på trods af tunneldalens dominans i området, så slører Lystrup Skov tunneldalen, således at den ikke fremstår som et overskyggende geologisk element i denne del af karakterområdet der er beliggende indenfor Hillerød Kommune.

Området er ikke præget af hverken visuel uro eller støj, hvorfor at landskabet fremstår roligt.

Visuelle relationer til nabokarakterområder
På grund af områdets tæthed og mindre skala er der ikke udsyn fra området til naboområderne. Lystrup Skov, der er beliggende højt i landskabet, fremstår som tæt skov og giver dermed ikke udsyn til det omkringliggende landskab.

Planmæssige udfordringer

Der er ingen planer for udvikling af området i form af byudvikling, skovrejsning etc.

Området er en del af en større biologisk spredningskorridor.

Lystrup skov, der er en statsskov, indeholder både skovlegeplads og kælkebakke. Der er en afmærket rute ”Spor i landskabet” gennem skoven.

Landskabsvurdering

Vurdering af karakterstyrke

Særligt karakteristisk

Lystrup Skov
Skoven er rest af et større sammenhængende skovområde i Nordsjælland. Det kraftige terræn har formodentlig bevirket at området ikke har været udbytterigt nok til at opdyrke. Der kan derfor ses en sammenhæng mellem den resterende skov og naturgrundlaget. Skoven er højt beliggende i dødislandskabet og gennemskåret af en tunneldal. Hvor tunneldalen gennemskærer skoven er der en lysning der er præget af sø og mose. Netop de større skove, de langstrakte moser og tunneldale er karakteristiske for landskabet, og karakteren står tydeligt i dette område.

Overdrev

Tunneldalen går gennem dette område og har skabt et overdrevslandskab, grundet det lavereliggende terræn der er præget af ekstensiv drift og med flere mindre moseområder og søer. Skalaen er lille og terrænet har bevirket at marklodderne er små, ligesom der kun ligger få spredtliggende mindre husmandsteder i dette område. Området er særlig karakteristisk i af med at tunneldalens jordbund og dyrkningsforhold har skabt det karakteristiske ekstensive landskab, præget af terrænet og de lavereliggende moser og søer det har medført.

Karakteristisk

Området ved Strenghøjgård
Området ligger lige op ad tunneldalen og dødislandskabet, men er fortrinsvis beliggende på bundmorænen. Dette har bevirket at jorden har været gunstigere at dyrke, sammenholdt med at terrænet er mindre kuperet. Området er derfor i højere grad præget af mere intensiv drift og flere større gårde. Der er flere mindre udstykninger i området. Områdets skala er stadig mindre og området indeholder flere langstrakte mindre søer og moser.

Vurdering af tilstand

God

Lystrup Skov
Skoven er en del af den skovbeplantning der oprindeligt dækkede Nordsjælland, og skoven fremstår intakt i forhold til landskabets oprindelse, med nogenlunde samme lysning i bunden af tunneldalen hvor søer og moser præger landskabet. På samme måde er tunneldalen en del af landskabets oprindelse og fremstår ligeledes intakt. Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af området er god i af med at skoven fremstår forholdsvis upåvirket og med et tydeligt skovbryn og lysningen i skoven der understreger terrænnet. Søer og moser er forholdsvis bevaret i lysningen. Området er ikke forstyrret af tekniske anlæg eller lignende. Området vurderes derfor at være i god tilstand.

Overdrev
Området har bevaret overdrevskarakteren med ekstensiv drift, samt terrænformationerne der er præget af tunneldalen. De aflange søer og moser er ligeledes intakte i området. Området fremstår derfor intakt i forholdt til dets oprindelse. Området dyrkes stadig som ekstensiv drift og fremstår forholdsvis åbent med mindre småbevoksninger, specielt omkring mose og søer. De karaktergivende landskabselementers vedligeholdsmæssige tilstand er dermed god. Området er forholdsvis friholdt for ny bebyggelse og beplantning, og friholdt for tekniske anlæg. Samlet set vurderes området at være i god tilstand.

Middel

Området ved Strenghøjgård
Områdets intakthed vurderes at være dårlig, i af med at de større gårde i området har fået udvidet bygningsmassen og tilført ekstra erhverv. Derudover er der udlagt flere mindre nye udstykninger i

området. Strukturen af det gamle jernbanetracé der går gennem området er næsten udvisket. Området bliver stadig landbrugsmæssigt drevet med ekstensivt brug, men der er tilføjet flere mindre bevoksningsgrupper af nål, hvilket gør at den vedligeholdsmæssige tilstand er middel. Området er uforstyrret i forhold til tekniske anlæg, hvorfor den samlede vurdering af området bliver middel.

Oplevelsesrige landskaber, udsigter og orienteringspunkter

Oplevelsesrige områder

Lystrup Skov
Området ved Lystrup Skov, og specielt i tunneldalen, opleves som et stedbundet visuelt oplevelsesrigt område på grund af de markante terrænmæssige skrænter, understreget af at området holdes åbent i en del af tunneldalen. Derudover giver Lystrup Skov med dens skovbryn en fin kant mod specielt det nordlige karakterområde, hvor åbne marker møder skovbrynet der understreger terrænets former.

Orienteringspunkter
Slangerup Kirke fremstår højt i landskabet og kan ses fra den syd østlige del af området.

Vurdering af sårbarhed

Generel sårbarhedsvurdering
For at bevare det karaktergivende landskab er det vigtigt at friholde landskabet op mod de store skove, her Lystrup Skov, således at skovbrynene står tydeligt mod de åbne og friholdte flader, samt at terrænet kan aflæses i de åbne falder op mod skovbrynet. Karakterområdet er specielt præget af terrænet med de aflange tunneldale, hvori der er åløb, søer og moser. En fortsat understregning af terrænet kræver at tunneldalene friholdes for skovrejsning og beplantning/bevoksning af større volumen, således at de langstrakte terrænformationer kan tydes i landskabet. Tunneldalen er markant i Lystrup Skov, og specielt det lysåbne areal i skoven er med til at understrege terrænet der ellers kan fremstå lidt sløret inde i skoven.

Evt. beplantning kan henholdes til morænefladerne i området, hvor skalaen er større og en beplantning ikke vil sløre landskabet på samme måde. På samme måde bør overdrevslandskabet friholdes for beplantning i større skala, netop pga. landskabets mindre skala her. Moser og søer bør fastholdes som åbne flader og friholdes for opvækst.

Området er i dag frit for tekniske anlæg. Nye tekniske anlæg vil derfor være fremmede, og især af større skala vil de få en alt for dominerende virkning i landskabet, i og med at skalaen i landskabet er lille.

Det er vigtigt at området ikke yderligere bebygges, eller at eksisterende ejendomme ikke overgår til anden erhverv, da det ofte medføre et mere urbant udtryk og kan medvirke til at dyrkningen af de åbne arealer ophører. Det er vigtigt at området fortsat dyrkes for at friholde åbne flader op mod

tunneldalen og Lystrup Skov.

Området er sårbart overfor ændringer i anvendelsen. Området indeholder mindre jordbrug, hvilket også for eftertiden bør være en del af anvendelsen i området, i af med at den friholder de åbne flader. Strukturen i området er middel til stor, hvorfor at større jordbrug bør nærmere vurderes i forhold til en indpasning i landskabet. Af samme årsag vil en ændring af anvendelsen hen mod mindre hobbybrug tilføje landskabet en lille skala der er fremmede i landskabskarakterområdet.

Strategiske mål

Områder, hvor landskabskarakteren bør beskyttes (og forbedres)

Lystrup Skov
Det særlige karakteristiske område ved Lystrup Skov er i god tilstand og derudover udpeget til oplevelsesrigt område. Området får derfor det strategiske mål, beskyttes. Det betyder, at ændringer i arealanvendelse eller tilstand kun bør ske som led i at beskytte eller forbedre områdernes landskabskarakter og særlige oplevelsesmuligheder.

Området skal beskyttes i forhold til elementer eller ændringer der kan sløre eller ændre på terrænet. Skovbrynet ved Lystrup Skov bør beskyttes for ændringer der påvirker skovbrynet. De lysåbne område i skoven skal ligeledes bevares for at understrege tunneldalens markante terrænformationer.

Overdrev
Det særlige karakteristiske overdrevsområde udpeges som beskyttelsesområde. Området er i god tilstand, og skal beskyttes i forhold til ting der kan sløre eller ændre på det karakteristiske terræn, på den åbne karakter eller landskabets lille skala.

Områder, hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes (og forbedres)

Området ved Strenghøjgård
Området er karakteristisk og i middel tilstand. Området får det strategiske mål at skulle vedligeholdes. Det strategiske mål vedligehold/forbedre betyder at de karaktergivende landskabselementer skal vedligeholdes og at eventuelle forbedringer skal ses i relation til de karaktergivende elementer. Den dyrkningsmæssige anvendelse af området bør fastholdes, således at områdets struktur med de åbne marker og større gårde bevares.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Det er vigtigt at oplevelsen af tunneldalen bevares og vedligeholdes, bl.a. ved at friholde for

beplantning, bebyggelse og tekniske anlæg der skalamæssigt kan dominerer de eksisterende landskabselementer. Ligeledes er det vigtigt at Lystrup Skov fremstår tydeligt i landskabet med sin høje beliggenhed og markante skovbryn, og derfor bør der ligeledes friholdes for beplantning, bebyggelse og større tekniske anlæg omkring skoven. Områdets mindre skala og fortrinsvise lukkede rum skal bevares ved at undgå f.eks. sløjfning af mindre beplantning, ændring af terræn. Introduktion af nye elementer skal generelt tilpasses, således at landskabets skala, kompleksitet og struktur bevares.

Natur

Området ved tunneldalene, i dødislandskabet og op af Lystrups Skovs skovbryn bør friholdes for skovrejsning, da den vil maskere områdernes markante karakteristiske terrænformer og skovens bryn. Mindre beplantninger kan indpasses i områdets mindre skala, specielt ved dødislandskabet. Området er naturligt disponeret for mindre lavbundsområder og vådområder i terrænets lavninger. Etablering af nye lavbundsområder og vådområder vil styrke landskabskarakteren, særligt i områderne med dødispræg, eller i tunneldalene.

Kulturhistorie

Indblik til Slangerup Kirke fra øst bør bevares, eksempelvis ved nærmere udpegede indblikskiler.

Bebyggelse

Ny bebyggelse i forbindelse med landbrug bør placeres i tilknytning til eksisterende bygningsmasse og sikres et ensartet udtryk i samspil med eksisterende bygninger. I det kuperede terræn bør bygningerne ligge samlet og lavt i terræn, så terrænet får en afskærmende effekt. På den mere åbne moræneflade ses bygningerne længere væk fra og derfor bør tilbygninger m.v. have en lav karakter, der sikrer et harmonisk udtryk i samspil med eksisterende bygninger. Området har allerede flere mindre parcelhusudstykninger, samt småbebyggelse langs vejen der løber mellem Slangerup og Lystrup. Det er vigtigt at der ikke sker yderlig udstykning til beboelse og erhverv i det åbne land mellem bygningerne, specielt op til skovbrynet til Lystrup Skov.

Tekniske anlæg

Området indeholder ingen tekniske anlæg, og bør også fremover friholdes for større tekniske anlæg, grundet områdets mindre skala. Mindre anlæg vil med kunne indarbejdes i området, fortrinsvis i området ved Strenghøjgård, såfremt at der tages afstand og hensyn til Lystrup Skov og tunneldalene.

Mangelfuld miljøvurderingsrapport for B1 Ammendrup udvidelsen
Miljøvurderingsrapporten fremlagt af Region Hovedstaden i forbindelse med forslag til ny Råstofplan 2025 er ikke fyldestgørende i forhold til at evaluerer forholdene for tilstødende områder omkring B1 Ammendrup udvidelsen. Den udførte miljøvurderingsrapport evaluerer udelukkende forholdene omkring Højbjerg by, hvorimod konsekvenserne i forhold til Kildevej og konsekvenserne i forhold til bygninger omkring matriklerne 1cf og 1cr og samlet bebyggelse på den anden side af Kildevej ikke vurderes.

Eksempelvis er konsekvenserne af udgravning af Baunehøj i 39 meters højde ikke vurderet for hverken trafikken på Kildevej, i en afstand af mindre end 25 meter fra graveområdet, eller Helsinge by i 18-26 meters højde, og mindre end 100 meter fra graveområdet. Påvirkningen fra støj og støvgener må på grund af højdeforskellen, der mindsker effekten af gængse afværgeforanstaltninger som jordvolde, vanding af tilkørselsveje og hegn, forventes at være væsentlig. Ligeledes må svævestøv, der kan have påvirkninger op til 500 meter fra kilde, forventes at kunne påvirke et kommunalt solcelleanlæg i Ammendrup cirka 350 meter vest for Baunehøj. Som resultat af denne mangelfulde miljørapport er der i forudsætningerne for B1 Ammendrup i Råstofplanen side 165 ikke nævnt hvordan ”Krav ved nærhed til bygninger og sammenhængende bebyggelse” planlægges håndteres. Der er som nævnt ovenfor en lang række huse inden for 100 meter af matriklerne 1cf og 1cr, inklusiv på den anden side af Kildevej, der ikke nævnes i planen. Ligeledes inkluderer forudsætningerne for indvinding i B1 Ammendrup ikke den nye retningslinje for rækkefølgeplanlægning. Denne foreskriver at ” Med henblik på bedre sikring af hensynet til naboer og lokalsamfund har regionen besluttet at tilføje retningslinjen, der indebærer at allerede igangværende råstofindvinding skal være tilendebragt, inden der kan gives tilladelse til nye indvindingsaktiviteter, såfremt disse påvirker samme gruppe af omkringboende eller samme lokalsamfund”. Men i forudsætningerne for B1 Ammendrup tages der ikke i betragtning, at der fortsat graves i den eksisterende grusgrav til gene for den samme gruppe borgere, som vil være påvirket af udvidelsen af B1 Ammendrup.

Råstofplanen skal indeholde retningslinjer for indvinding af råstoffer, der kan indgå som en del af administrationsgrundlaget for regionens meddelelse og administration af tilladelser til råstofindvinding. Men i denne sag er det åbenlyst, at disse vurderinger og retningslinjer ikke er til stede i miljøvurderingsrapporten eller forslag til Råstofplan 2025 og at Region Hovedstaden samtidig ikke inkluderer deres egne retningslinjer i forudsætningerne, hvorved borgere omkring B1 Ammendrup, der ikke specifikt er bosiddende i Højbjerg,reelt bliver dårligere stillet. Ifølge Miljøvurderingsloven, der blev vedtaget ved lov nr. 425 af 18. maj 2016 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), skal der screenes i henhold til kriterierne i bilag 3 (Miljøvurderingslovens § 3, stk. 1) og efter Miljøvurderingslovens § 7 udarbejdes en miljøvurdering, hvori den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens eller programmets gennemførelse og rimelige alternativer fastlægges, beskrives og vurderes. Dette er som beskrevet ovenfor ikke fyldestgørende udført for B1 Ammendrup, der udgør et areal på mere end 25 ha.

Ligeledes udsætter forslag til ny Råstofplan 2025 at forholde sig til beslutning om bevaringen af et fredet dige imellem den eksisterende grusgrav og udvidelsen til udstedelsen af en evt. indvindingstilladelse. Markskellet inden for det foreslåede graveområde er et beskyttet dige, D00.006.386 efter museumslovens § 29 a. Der er tale om et udskiftningsdige, der første gang fremstår som matrikelskel på det første original kort fra 1813, og det har derfor væsentlig kulturhistorisk værdi. I Miljøvurderingsrapporten fremhæves det at der vil være en væsentlig påvirkning af det beskyttede dige. I forslag til ny Råstofplan 2025 åbnes der imidlertid for

muligheden for at opnå dispensation for denne fredning og dermed gennembryde diget. Alternativt lægges der op til at udvinde på begge sider af diget, hvilket vil efterlade diget som et unaturligt stående element i et udhulet landskab uden nogen relation til den historiske kontekst, det er bygget ind i. Samtidig stod der i miljøvurderingsrapporten fra 2019 til den tidligere Råstofplan 2016/2020, at "forekomsten nord for diget er ikke tilstrækkeligt erhvervsmæssigt interessant i sig selv til at arealet kan udlægges som et selvstændigt graveområde med diget mellem dette og det eksisterende graveområde" (https://rh.viewer.dkplan.niras.dk/plan/17#/2342), der i øvrigt af Region Hovedstaden benævnes næsten færdigudgravet (i.e.. "Den eksisterende grusgrav er næsten færdigudgravet") i høringssvaret. Begge dele efterlader betydelig usikkerhed omkring dette fredede diges fremtid så vel som rentabiliteten og muligheden for ren praktisk at gennemføre indvinding, da det er uklart, hvilke andre adgangsveje der rimeligt kan anlægges til udvidelsen uden konsekvenser for trafikken på Kildevej, der heller ikke er vurderet.

Yderligere nævner Miljøvurderingsrapporten tilstedeværelsen af Bilag IV-arter (Spidssnudet frø og Stor vandsalemander), der bruger området som spredningskorridor, potentielle levesteder for flagermus b.la. på Baunehøj, der udgør den primære forekomst. Dette betyder at man ikke kan udelukke negative konsekvenser for disse arter på trods af afværge-foranstaltninger. Specifikt står der i Miljøvurderingsrapporten "Det vurderes at de to arter ikke har levesteder inden for afgrænsningen af det mulige graveområde, Ammendrup udv., men arterne ville kunne vandre gennem graveområdet i deres vandring mellem levestederne eller ved søgen efter nye levesteder. Det vurderes, at der i forbindelse med en mulig fremtidig råstofindvinding i Ammendrup udvidelsen vil være en potentiel væsentlig påvirkning på både spidssnudet frø og stor vandsalamanders økologiske funktionalitet i området og derfor bør der udføres afværgetiltag for at sikre arterne". Det foreslås derfor at "opsættes en afværgebarriere (f.eks. midlertidigt paddehegn) i driftsfasen for at forhindre individer af begge arter i at vandre ind i graveområdet i deres søgen efter yngle- og rasteområder. Afværgebarriereren bør opsættes langs den østlige, nordlige og vestlige del af det mulige graveområde." Jeg noterer at der i dette tilfælde er tale om en barriere uden passage punkter og da erfaring viser at grusgraven bliver ved med at forlænge sin gravetilladelse kan denne barriere fortsætte med at være aktive i en længere periode - >10 år. Adskillige studier har vist at sådanne barriere i landskabet begrænser migration, reducere gen-flow of øger arters isolation og dermed mindsker meta-populations levedygtighed. Selvom hegn reducerer dødeligheden i en gravezone, vil de forhindre spredningen, hvis de ikke integreres med krydsende strukturer, hvilket potentielt skaber populationsdræn eller fragmentering. Jeg skal gerne dele den relevante litteratur, der tydeliggør problemets omfang. Da der er tale om Bilag IV arter, forekommer forslaget om padehegn som en afværgeforanstaltning utilstrækkelig.

Mht. flagermus skrives der i Miljøvurderingsrapporten at "Ønsker man indvinding på hele arealet, er det nødvendigt at udføre en fuld flagermusundersøgelse med levestedsvurdering og lytninger efter gældende standarder. Såfremt det kan afvises at aktiviteten vil medføre en negativ påvirkning på flagermus (individer, levesteder, økologisk funktionalitet m.v.) i området, kan arealerne frikendes til råstofindvinding." Dette i sig selv burde være tilstrækkeligt til at diskvalificere B1 Ammendrup udvidelsen idet Miljøvurderingsrapporten i så fald ikke er fyldestgørende mht. Miljøvurderingslovens § 7 krav om vurdering af væsentlig indvirkning op miljøet.

Dertil høre at grusgraven ved flere lejligheder har tømt søen i grusgraven ved at grave igennem til Ammendrup Å. Dette skete senest i August 2024 med oversvømmelser nede af Ammendrup Å til følge hvor kommune var involveret. Sådanne oversvømmelser har negative

konsekvenser for både de nævnte Bilag IV arter og bævere der også forekommer i å-systemet.

Endelig nævnes Baunehøj som en del af den bevaringsværdige ådal, der strækker sig til den historiske Pibemølle og Møllegård i Gribskov kommunes Kommunalplan 2021-2033, vedtaget juni 2021 (https://gribskov.viewer.dkplan.niras.dk/media/422728/kommuneplan-endelig-vedtagelse-03062021.pdf). Det nævnes i den forbindelse på side 129 at der ”på den nordligste bakke [i ådalen..] lå landsbyen Højbjergs Bavnehøj, hvor der fra middelalderen og frem til 1800-tallet blev tændt varselsbål ved fjendtligt angreb på landet.” Samtidig skrives ”Bebyggelsesstruktur Pibe Mølle er markant placeret i landskabet og bør fastholde sin position, hvorfor der ikke bør opføres væsentlige nye bygninger omkring. Møllegårdens placering og udtryk bør fastholdes”. Endelig skrives ”Landskab Ådalen er sårbar over for tiltag, der kan sløre åen og dalens flade og åbne karakter. Skov og anden tæt og høj bevoksning, der slører det åbne kig til Pibe Mølle og mellem Pibe Mølle og Møllegården, bør undgås.” Jeg angiver i denne sammenhæng, at udvidelsen af B1 Ammendrup med matriklerne, hvor Baunehøj ligger i Råstofplanen 20165/2020, som formodentligt vil ende med en indvindingstilladelse og bortgravning af Baunehøj, i høj grad vil sløre ådalenes flade og dermed er i strid med kommuneplanen.

Jeg henviser i alle henseender (mangelfuld VVM i forhold til påvirkninger af Kildevej og Helsinge by pga. højdeforskellen, det fredede dige, Bilag IV arter og kommunalplanen) til Miljø og Fødevareklagenævnet afgørelse af 20. december 2019 vedr. råstofplan 2016, der lægger vægt på, at miljøvurdering skal foretages allerede ved udpegningen, og at det skal være muligt for de hørte parter at forholde sig til miljøvurderingens endelige resultater i høringsprocessen. Da dette ikke er tilfældet i forhold til B1 Ammendrup og dennes udvidelse lider forslag til ny Råstofplan 2025 af væsentlige mangler og bør forkastes. Yderligere henviser jeg til at begge mangler i Miljøvurderingsrapporten, hvis de havde været tilstrækkeligt belyst, kunne have ført til en afvejning af §3 hensyn i Råstofloven, der havde udelukket B1 Ammendrup baseret på det faktum, at udvidelsen kun indeholder 0.3 millioner m^3 sand, der ifølge Råstofplan 2007 betegnes som af dårlig kvalitet. Derudover indeholder udvidelsen 0,07 mio. m^3 mellem sand, og 0,08 mio. m^3 sten/grus groft sand. Og da der alligevel skal importeres fra Region Sjælland, så må dette kunne findes der. Derudover bør det undersøges om værdien af dette materiale står mål med den tabte ejendomsværdi og andre omkostninger for det omkringliggende samfund.

Dermed bør B1 Ammendrup og B1 Ammendrup udvidelsen udtages af forslag til Råstofplan 2025.

MVH Martin

Mangelfuld miljøvurderingsrapport for B1 Ammendrup udvidelsen
Miljøvurderingsrapporten fremlagt af Region Hovedstaden i forbindelse med forslag til ny Råstofplan 2025 er ikke fyldestgørende i forhold til at evaluerer forholdene for tilstødende områder omkring B1 Ammendrup udvidelsen. Den udførte miljøvurderingsrapport evaluerer udelukkende forholdene omkring Højbjerg by, hvorimod konsekvenserne i forhold til Kildevej og konsekvenserne i forhold til bygninger omkring matriklerne 1cf og 1cr og samlet bebyggelse på den anden side af Kildevej ikke vurderes.

Eksempelvis er konsekvenserne af udgravning af Baunehøj i 39 meters højde ikke vurderet for hverken trafikken på Kildevej, i en afstand af mindre end 25 meter fra graveområdet, eller Helsinge by i 18-26 meters højde, og mindre end 100 meter fra graveområdet. Påvirkningen fra støj og støvgener må på grund af højdeforskellen, der mindsker effekten af gængse afværgeforanstaltninger som jordvolde, vanding af tilkørselsveje og hegn, forventes at være væsentlig. Ligeledes må svævestøv, der kan have påvirkninger op til 500 meter fra kilde, forventes at kunne påvirke et kommunalt solcelleanlæg i Ammendrup cirka 350 meter vest for Baunehøj. Som resultat af denne mangelfulde miljørapport er der i forudsætningerne for B1 Ammendrup i Råstofplanen side 165 ikke nævnt hvordan ”Krav ved nærhed til bygninger og sammenhængende bebyggelse” planlægges håndteres. Der er som nævnt ovenfor en lang række huse inden for 100 meter af matriklerne 1cf og 1cr, inklusiv på den anden side af Kildevej, der ikke nævnes i planen. Ligeledes inkluderer forudsætningerne for indvinding i B1 Ammendrup ikke den nye retningslinje for rækkefølgeplanlægning. Denne foreskriver at ” Med henblik på bedre sikring af hensynet til naboer og lokalsamfund har regionen besluttet at tilføje retningslinjen, der indebærer at allerede igangværende råstofindvinding skal være tilendebragt, inden der kan gives tilladelse til nye indvindingsaktiviteter, såfremt disse påvirker samme gruppe af omkringboende eller samme lokalsamfund”. Men i forudsætningerne for B1 Ammendrup tages der ikke i betragtning, at der fortsat graves i den eksisterende grusgrav til gene for den samme gruppe borgere, som vil være påvirket af udvidelsen af B1 Ammendrup.

Råstofplanen skal indeholde retningslinjer for indvinding af råstoffer, der kan indgå som en del af administrationsgrundlaget for regionens meddelelse og administration af tilladelser til råstofindvinding. Men i denne sag er det åbenlyst, at disse vurderinger og retningslinjer ikke er til stede i miljøvurderingsrapporten eller forslag til Råstofplan 2025 og at Region Hovedstaden samtidig ikke inkluderer deres egne retningslinjer i forudsætningerne, hvorved borgere omkring B1 Ammendrup, der ikke specifikt er bosiddende i Højbjerg,reelt bliver dårligere stillet. Ifølge Miljøvurderingsloven, der blev vedtaget ved lov nr. 425 af 18. maj 2016 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), skal der screenes i henhold til kriterierne i bilag 3 (Miljøvurderingslovens § 3, stk. 1) og efter Miljøvurderingslovens § 7 udarbejdes en miljøvurdering, hvori den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens eller programmets gennemførelse og rimelige alternativer fastlægges, beskrives og vurderes. Dette er som beskrevet ovenfor ikke fyldestgørende udført for B1 Ammendrup, der udgør et areal på mere end 25 ha.

Ligeledes udsætter forslag til ny Råstofplan 2025 at forholde sig til beslutning om bevaringen af et fredet dige imellem den eksisterende grusgrav og udvidelsen til udstedelsen af en evt. indvindingstilladelse. Markskellet inden for det foreslåede graveområde er et beskyttet dige, D00.006.386 efter museumslovens § 29 a. Der er tale om et udskiftningsdige, der første gang fremstår som matrikelskel på det første original kort fra 1813, og det har derfor væsentlig kulturhistorisk værdi. I Miljøvurderingsrapporten fremhæves det at der vil være en væsentlig påvirkning af det beskyttede dige. I forslag til ny Råstofplan 2025 åbnes der imidlertid for

muligheden for at opnå dispensation for denne fredning og dermed gennembryde diget. Alternativt lægges der op til at udvinde på begge sider af diget, hvilket vil efterlade diget som et unaturligt stående element i et udhulet landskab uden nogen relation til den historiske kontekst, det er bygget ind i. Samtidig stod der i miljøvurderingsrapporten fra 2019 til den tidligere Råstofplan 2016/2020, at "forekomsten nord for diget er ikke tilstrækkeligt erhvervsmæssigt interessant i sig selv til at arealet kan udlægges som et selvstændigt graveområde med diget mellem dette og det eksisterende graveområde" (https://rh.viewer.dkplan.niras.dk/plan/17#/2342), der i øvrigt af Region Hovedstaden benævnes næsten færdigudgravet (i.e.. "Den eksisterende grusgrav er næsten færdigudgravet") i høringssvaret. Begge dele efterlader betydelig usikkerhed omkring dette fredede diges fremtid så vel som rentabiliteten og muligheden for ren praktisk at gennemføre indvinding, da det er uklart, hvilke andre adgangsveje der rimeligt kan anlægges til udvidelsen uden konsekvenser for trafikken på Kildevej, der heller ikke er vurderet.

Yderligere nævner Miljøvurderingsrapporten tilstedeværelsen af Bilag IV-arter (Spidssnudet frø og Stor vandsalemander), der bruger området som spredningskorridor, potentielle levesteder for flagermus b.la. på Baunehøj, der udgør den primære forekomst. Dette betyder at man ikke kan udelukke negative konsekvenser for disse arter på trods af afværge-foranstaltninger. Specifikt står der i Miljøvurderingsrapporten "Det vurderes at de to arter ikke har levesteder inden for afgrænsningen af det mulige graveområde, Ammendrup udv., men arterne ville kunne vandre gennem graveområdet i deres vandring mellem levestederne eller ved søgen efter nye levesteder. Det vurderes, at der i forbindelse med en mulig fremtidig råstofindvinding i Ammendrup udvidelsen vil være en potentiel væsentlig påvirkning på både spidssnudet frø og stor vandsalamanders økologiske funktionalitet i området og derfor bør der udføres afværgetiltag for at sikre arterne". Det foreslås derfor at "opsættes en afværgebarriere (f.eks. midlertidigt paddehegn) i driftsfasen for at forhindre individer af begge arter i at vandre ind i graveområdet i deres søgen efter yngle- og rasteområder. Afværgebarriereren bør opsættes langs den østlige, nordlige og vestlige del af det mulige graveområde." Jeg noterer at der i dette tilfælde er tale om en barriere uden passage punkter og da erfaring viser at grusgraven bliver ved med at forlænge sin gravetilladelse kan denne barriere fortsætte med at være aktive i en længere periode - >10 år. Adskillige studier har vist at sådanne barriere i landskabet begrænser migration, reducere gen-flow of øger arters isolation og dermed mindsker meta-populations levedygtighed. Selvom hegn reducerer dødeligheden i en gravezone, vil de forhindre spredningen, hvis de ikke integreres med krydsende strukturer, hvilket potentielt skaber populationsdræn eller fragmentering. Jeg skal gerne dele den relevante litteratur, der tydeliggør problemets omfang. Da der er tale om Bilag IV arter, forekommer forslaget om padehegn som en afværgeforanstaltning utilstrækkelig.

Mht. flagermus skrives der i Miljøvurderingsrapporten at "Ønsker man indvinding på hele arealet, er det nødvendigt at udføre en fuld flagermusundersøgelse med levestedsvurdering og lytninger efter gældende standarder. Såfremt det kan afvises at aktiviteten vil medføre en negativ påvirkning på flagermus (individer, levesteder, økologisk funktionalitet m.v.) i området, kan arealerne frikendes til råstofindvinding." Dette i sig selv burde være tilstrækkeligt til at diskvalificere B1 Ammendrup udvidelsen idet Miljøvurderingsrapporten i så fald ikke er fyldestgørende mht. Miljøvurderingslovens § 7 krav om vurdering af væsentlig indvirkning op miljøet.

Dertil høre at grusgraven ved flere lejligheder har tømt søen i grusgraven ved at grave igennem til Ammendrup Å. Dette skete senest i August 2024 med oversvømmelser nede af Ammendrup Å til følge hvor kommune var involveret. Sådanne oversvømmelser har negative

konsekvenser for både de nævnte Bilag IV arter og bævere der også forekommer i å-systemet.

Endelig nævnes Baunehøj som en del af den bevaringsværdige ådal, der strækker sig til den historiske Pibemølle og Møllegård i Gribskov kommunes Kommunalplan 2021-2033, vedtaget juni 2021 (https://gribskov.viewer.dkplan.niras.dk/media/422728/kommuneplan-endelig-vedtagelse-03062021.pdf). Det nævnes i den forbindelse på side 129 at der ”på den nordligste bakke [i ådalen..] lå landsbyen Højbjergs Bavnehøj, hvor der fra middelalderen og frem til 1800-tallet blev tændt varselsbål ved fjendtligt angreb på landet.” Samtidig skrives ”Bebyggelsesstruktur Pibe Mølle er markant placeret i landskabet og bør fastholde sin position, hvorfor der ikke bør opføres væsentlige nye bygninger omkring. Møllegårdens placering og udtryk bør fastholdes”. Endelig skrives ”Landskab Ådalen er sårbar over for tiltag, der kan sløre åen og dalens flade og åbne karakter. Skov og anden tæt og høj bevoksning, der slører det åbne kig til Pibe Mølle og mellem Pibe Mølle og Møllegården, bør undgås.” Jeg angiver i denne sammenhæng, at udvidelsen af B1 Ammendrup med matriklerne, hvor Baunehøj ligger i Råstofplanen 20165/2020, som formodentligt vil ende med en indvindingstilladelse og bortgravning af Baunehøj, i høj grad vil sløre ådalenes flade og dermed er i strid med kommuneplanen.

Jeg henviser i alle henseender (mangelfuld VVM i forhold til påvirkninger af Kildevej og Helsinge by pga. højdeforskellen, det fredede dige, Bilag IV arter og kommunalplanen) til Miljø og Fødevareklagenævnet afgørelse af 20. december 2019 vedr. råstofplan 2016, der lægger vægt på, at miljøvurdering skal foretages allerede ved udpegningen, og at det skal være muligt for de hørte parter at forholde sig til miljøvurderingens endelige resultater i høringsprocessen. Da dette ikke er tilfældet i forhold til B1 Ammendrup og dennes udvidelse lider forslag til ny Råstofplan 2025 af væsentlige mangler og bør forkastes. Yderligere henviser jeg til at begge mangler i Miljøvurderingsrapporten, hvis de havde været tilstrækkeligt belyst, kunne have ført til en afvejning af §3 hensyn i Råstofloven, der havde udelukket B1 Ammendrup baseret på det faktum, at udvidelsen kun indeholder 0.3 millioner m^3 sand, der ifølge Råstofplan 2007 betegnes som af dårlig kvalitet. Derudover indeholder udvidelsen 0,07 mio. m^3 mellem sand, og 0,08 mio. m^3 sten/grus groft sand. Og da der alligevel skal importeres fra Region Sjælland, så må dette kunne findes der. Derudover bør det undersøges om værdien af dette materiale står mål med den tabte ejendomsværdi og andre omkostninger for det omkringliggende samfund.

Dermed bør B1 Ammendrup og B1 Ammendrup udvidelsen udtages af forslag til Råstofplan 2025.

MVH Martin

Udvinding vs. forsyning

Regionen ligger i det ny forslag til Råstofplanen 2016/2020 til grunde at Regionen skal planlægge at være selvforsynende med råstoffer med henvisning til Råstoflovens § 5a. Af Råstoflovens § 5a fremgår imidlertid at planen skal indeholde ”indvinding af og forsyning med råstoffer”, og skal omfatte en periode på mindst 12 år.” Specifikt angiver Råstoflovens §5a, stk. 1 ”Regionsrådet udarbejder en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udarbejdes på grundlag af kortlægningen og skal omfatte en periode på mindst 12 år”, Der er således ikke krav om at regionen skal udvinde råstoffer til eget forbrug inden for regionens areal og det er helt i tråd med råstofloven at inkludere ”forsyning med råstoffer" i regionens råstofplaner. Faktisk tillægges indvinding og forsyning lige stor vægt i formuleringen.

Dette pointeres også i Miljø- og Fødevareministeriets svar til Regionen af 22/10-2018, hvor det bl.a. fremgår: ”Råstofloven og Naturstyrelsens vejledning (Administration af råstofloven) angiver ikke, at enhver region skal finde sit eget forbrug af råstoffer inden for regionens eget areal. Råstoflovens formål er at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomster på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af samfundsmæssige hensyn.” Yderligere pointere Miljø- og Fødevareministeriets svar at ”I vejledningen angives desuden, at det ikke altid vil være muligt at opnå en hensigtsmæssig forsyningsstruktur inden for den enkelte region...”

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg skriver ligeledes angående Miljø- og Fødevareministerens besvarelse af spørgsmål nr. 143 (MOF alm. Del - offentlig) stillet 30.10.18 efter ønske fra Nick Hækkerup (S) at: ”I forhold til inddragelse af råstoffer fra andre regioner, import eller indvinding fra søterritoriet skal det bemærkes, at uagtet at det ikke fremgår eksplicit af vejledningen, så bør der ske en koordinering mellem regionerne i forbindelse med planlægningen. Tilsvarende bør også statslige myndigheder inddrages i fornødent omfang, f.eks. i forhold til forventede behov for store mængder råstoffer. Det skal bemærkes, at hensynene i lovens § 3 ikke er afgrænset til alene at vedrøre hensyn i den eller de enkelte regioner, men derimod er et udtryk for, at der skal foretages en samlet samfundsmæssig vurdering”.

I den forbindelse bør det bemærkes at Region Hovedstaden huser 1/3 af nationens befolkning, men kun udgøre 1/16 af det samlede areal. Ressourceforbruget følger i nogen grad befolkningstallet. Det betyder at regionen skal indvinde 7-8 gange så mange råstoffer pr. km^2 som i resten af landet. Dertil kommer at store dele af regionen er så urbaniseret, at indvinding ikke er mulig uden alvorlige negative økonomiske konsekvenser for boligejere, der som i tilfældet B1 Ammendrup Udvidelsen er så uheldige at bo nær et interesseområde. I Region Hovedstadens nye foreslåede råstofplan 2016/2020 vil syv forholdsvis tætbefolkede omegnskommuner herunder Gribskov Kommune, skule bære mere en 1/3 af landets råstofindvinding. Det er ikke i overensstemmelse med det lighedsprincip, der må ligge til grund for offentlig forvaltning.

Det bør også bemærkes at forslaget til råstofplanen 2016/2020 betyder at Region Hovedstaden om 13 år har opbrugt samtlige relevante ressourcer i regionen og derfor ikke er i overensstemmelse med egen målsætning om bæredygtighed udnyttelse hvor der skrives at ”Danmark bør gøre en særlig indsats for at sikre ansvarligt forbrug og produktion i overensstemmelse med verdensmål 12 hvor det fremgår, at der inden 2030 skal opnås en bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse af naturressourcerne – herunder råstoffer. Udvindingen af grus, sand og ler”.

Givet at råstofloven og dennes vejledning giver mulighed for forsyning uden fra regionen og opfordre til koordinering mellem regionerne, samt en national planlægning, burde regionen i råstofplanen 2016/2020 medregne råstoffer fra andre Regioner. Der er store forekomster af råstoffer bl.a. i Åbenrå og Thyborøn, der i dag sælges til Tyskland og England. i Sønderjylland findes råstoffer til 183 års forbrug, hvoraf betydelige mængder eksporteres med skib til England. Regionen burde indgå en aftale med disse regioner om forsyning af råstoffer til at erstatte udvinding i interesseområder i Region Hovedstaden hvoraf mange har § 3 hensyn, der gør udvinding urimelig. Transportomkostningerne ved udskibning til Køge, København eller åbne havnen i Frederiksværk bør vurderes. Og i den forbindelse bør tabt ejendomsværdi fysiske og psykiske helbredsmæssige konsekvenser for borgere bosiddende nær interesseområderne, samt tabt herlighedsværdi i forbindelse med anden arealudnyttelse, natur- og miljømæssige konsekvenser, arkæologiske og kulturhistoriske konsekvenser, og trafikale konsekvenser kvantificeres og sammenholdes med den øgede transportomkostning og afvejes jf. råstoflovens §3.

Som et eksempel er der 40 huse i den samlede bebyggelse nærmest den i ny Råstof plan 2016/2020 foreslåede B1 Ammendrup Udvidelse. Hvis man antager en gennemsnitlig ejendomspris på disse hus på 4 millioner kroner så er markedsværdien af disse huse 160 millioner kroner. Hvis man yderligere antager et tab i ejendomsværdi på 25% pga. B1 Ammendrup Udvidelsen, hvilket er et meget konservativt estimat givet at ingen af disse hus i øjeblikket kan sælges, så repræsentere dette et tab på 40 millioner kroner, der påføres uheldige borgere i Høbjerg og Helsinge by. Det er klart at hvis andre påvirkede ejendomme i området blev inkluderet og alle de nævnte gener og parametre blev kvantificeret så vil denne skjulte omkostning langt overstige den transportomkostningsbesparelse, der forekommer ved at udvinde sand fra B1 Ammendrup Udvidelsen frem for at forsyne dette behov for sand fra andre regioner. Inklusion af andre interesseområder i Region Hovedstaden vil kun øge omfanget af disse skjulte omkostninger ved udvikling sammenholdt med transportomkostningerne ved forsyning fra andre regioner. Som minimum har borgerne i disse områder krav på en uvildig omfattende cost-benefit undersøgelse af disse forhold.

Endelige henvises der til Miljø og Fødevareklage nævnets afgørelse af December 2023 – ”OPHÆVELSE OG HJEMVISNING i sag om vedtagelse af Råstofplan 2016/2020 for Region Hovedstaden – hvorved Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede Region Hovedstadens afgørelse af 12. oktober 2021 om endelig vedtagelse af Råstofplan 2016/2020 med tilhørende afgørelse om miljøvurdering og hjemviste sagen til fornyet behandling. En af hovedårsagerne til afgørelsen var at Regionen har været i en retsvildfarelse omkring krav om selvforsyning.

Det anbefales derfor at Regionen udtager B1 Ammendrup Udvidelsen, så vel som alle andre bynære interesseområder af råstofplanen 2016/2020 under henvisning til råstoflovens §3. Og at regionen i stedet benytter råstofloven og dennes vejlednings mulighed for forsyning fra andre regioner og at dette koordineres på national plan. På den måde kan man på tværs af regionerne udnytte de danske råstoffer fremfor, at region Hovedstaden ødelægger sin sparsomme natur og skaber store negative konsekvenser for folk i landområderne.

MVH. Martin Reinhardt Nielsen

Miljø- og Fødevareklagenævnet
Nævnenes Hus
Toldboden 2
8800 Viborg

Jesper Busch &
Mie Hansen
(se adresser nederst)

Fremsendt via nævnets klageportal og
nh@naevneneshus.dk

Den 11.11.2021

Klage over Region Hovedstadens Råstofplan 2016/2020

Klagen vedrørende grundlaget for regionens udlægning af graveområder D11 Onsved og D12 Krogstrup:

Klagen indeholder følgende påstande:

At Region Hovedstaden i råstofplan 2016/2020 har udlagt graveområderne D11 Onsved og D12 på et ikke tilstrækkeligt oplyst og fejlbehæftet grundlag.

Sagsfremstilling:

Af Region Hovedstadens råstofplan 2016/2020[1] (herefter råstofplanen) fremgår det af forslagets bilag 1, de af regionen opgjorte forekomster af råstoffer (sten, grus og sand) for hhv. Onsved og Krogstrup. De fastlagte råstoffer er sammenfattet i tabel 1.

Onsved:	
Ressource (mio. m^3)	
Mellem sand:	3,91
Groft sand:	0,89
Grus:	0,72
Total:	5,51
Areal: 64,7 ha	

Krogstrup:	
Ressource (mio. m^3)	
Mellem sand:	0,4
Groft sand:	0,16
Grus:	0,25
Total:	0,81
Areal: 19,3 ha	

Tabel 1. Råstofplanens opgørelse af råstofressourcen

Udstrækning og de matrikulære afgrænsninger af graveområderne fremgår af råstofplanens side 200-209.

For at give bedre forståelse af problemstillingerne er der i tabel 2 vist en oversigt over kornstørrelser for jordlagenes forskellige delfraktioner.

Materiale Type	**silt**	**fint sand**	**mellem sand**	**groft sand**	**grus**
Kornstørrelser i mm	< 0,063	0,063 - 0,2	0,2 - 0,6	0,6 - 2,0	> 2,0

Tabel 2. Den almindelige anvendte definition for kornstørrelsesfraktionerne silt, sand og grus

Det første som bemærkes vedrørende råstofplanens opgørelse af råstofressourcen er, at der i råstofplanen ikke er angivet til, hvilke gravedybde opgørelserne forudsætter. Dette vurderes at udgøre en væsentlig

[1] Bilag 1, Referat fra Regionrådsmødet den 12. oktober 2021 (pkt.4)

mangel i råstofplanens oplysningsgrundlag, fordi det herved ikke kan opnås indsigt i råstoffernes reelle kvalitet. I råstofplanen for Region Syddanmark anses et sten og grus-indhold på 20 % at give en udnyttelses-grad på ca. 40 %[2]. Når der således ikke foreligger afgivelser af de forudsatte gravedybder, kan der ikke foretages en vurdering af bl.a. sten og grus-indholdet, og dermed i hvilket omfang en råstofforekomst kan udnyttes. Det samme gælder for graveområderne indhold af fint sand og silt. Med et voksende indhold af fint sand og silt falder ressourcens kvalitet og anvendelighed i det enkelte graveområde, fordi dette medfører forøgede omkostninger til oparbejdning af råstofforekomsten.

Ovennævnte forhold gælder for samtlige af de udlagte graveområder i råstofplanen. Manglen er derfor generel for hele råstofplanen.

Når ovennævnte mangel har en afgørende betydning, så skyldes det, at når der foretages opgravning og sortering af jordlagene i forbindelse med råstofindvinding og oparbejdning af råstoffer, så indeholder jordlagene en blanding af alle de fraktioner som fremgår af tabel 1.

Region Hovedstaden har fortaget kortlægning af råstofforekomster i de enkelte udlagte graveområder ved anvendelse af dels modelberegninger, der er redegjort for i separat rapport udarbejdet af fa. GEO[3]. Dels er råstofforekomster undersøgt ved udførsel af de såkaldte råstofboringer, der ligeledes er udført af fa. GEO[4].

På baggrund af de udførte GEO-rapporter er det muligt at foretage en nærmere vurdering af regionens kortlægning af ressourcen og ressourcens kvalitet. Resultatet er sammenfattet i tabel 3.

Grave-Område	**Prøve % -indhold**	**Dybde m**	**silt**	**fint sand**	**mellem sand**	**groft sand**	**grus**
Krogstrup	OK1-A	1 - 2	5	59	33	3	0
Krogstrup	OK1-A	3,5-4,0	21	26	18	8	27
Krogstrup	OK1-B	9 -12	48	48	3	1	0
Krogstrup	OK1-B	13 - 25	5	80	13	1	1
Gns {vægtet} (*)	--	--	13	71	**13**	**1**	**2**
Krogstrup	%-Model	--	60	9	**15**	**6**	**10**
Onsved	OK2	10,5-13,5	21	77	2	0	0
Onsved	OK2	23 - 33	8	82	10	0	0
Onsved	Ok3	7,7 - 10	15	65	19	0	1
Onsved	Ok3	10 - 15	5	93	1	1	0
Onsved	Ok3	15 - 21	9	73	17	1	0
Gns {vægtet} (*)			10	80	**10**	**0**	**0**
Onsved	%-Model	--	31	24	**32**	**7**	**6**

(*) Gennemsnit er udregnet vægtet i forhold til antal m prøven repræsenterer

Tabel 3. Resultater af Region Hovedstadens kortlægningsundersøgelser

Alle talværdier for silt, sand og grus er procentangivelser, hvor sum af de enkelte rækker = 100

[2] Forslag til Råstofplan 2020 for Region Syddanmark (side 43)

[3] 2020 GEO. Råstofressourceopgørelse Forbedret metode til ressourceestimering Udvikling af metode Geo projekt nr. 204085

[4] 2020 GEO Undersøgelsesboringer til miljøvurdering af råstofområder i Region Hovedstaden. Geo projekt nr. 203827

Resultaterne i tabel 3 er opdelt i hhv. en øvre del, der vedrører graveområdet Krogstrup og en nedre del, der vedrører graveområdet Onsved.

Forklaringer vedrørende tabel 3:
Tabel 3 viser de procentvise indhold af de enkelte fraktioner (silt, fint sand, mellem sand, groft sand og grus). Rækker med %-model er baseret på de udførte modelberegnede tal[2]. Rækker indholdene Gns {vægtet} er tal beregnet på baggrund af sigteanalyser udført på prøver udtaget fra de udførte råstof-boringer[3].

Tal fra tabel 3 (%-model) er alene fremkommet som modelberegnede værdier baseret på GEO-modellen, mens data fra de enkelte prøver stammer fra sigteanalyser fra de udførte GEO-råstofboringer. Kildedata de modelberegnede værdier er vedlagt som bilag 1, der stammer fra GEO-rapportens side 19 og indeholder de beregnede råstofmængder (absolut) i mio. m^3. Data fra resultat af sigteanalyserne er vedlagt som bilag 2, men fremgår ligeledes af GEO-rapportens bilag.

Det første som bemærkes er de ret betydelige afvigelser, som forekommer vedrørende indhold af grus og groft sand. For Onsved angives et modelberegnet grus-indhold på 6 %, mens det målte grus-indhold er 0 %. For Krogstrup angives et modelberegnet grus-indhold på 10 %, mens det målte grus-indhold er 2 %. For groft sand ses de samme misforhold mellem de modelberegnede og målte indhold. For mellem sand ses rimeligt sammenlignelig værdier. Med hensyn til indhold af silt og fint sand ses ligeledes betydelige forskelle mellem modelberegnede og målte værdier.

Region Hovedstaden har ved ressourceopgørelsen i råstofplanen for Onsved og Krogstrup alene og konsekvent anvendt de modelberegnede værdier som afviger betydeligt fra de målte værdier. Dette forhold er overhovedet ikke nævnt i råstofplanen, og medfører at grundlaget ressourceopgørelsen for graveområderne Onsved og Krogstrup bestrides hermed.

Skal værdierne fra de faktisk målte indhold af grus og sand tillægges signifikant betydning må det konkluderes, at ressourcen ved Onsved og Krogstrup slet ikke indeholder det grus og sand, som regionen forudsætter. På nævnte baggrund anmodes nævnet om at tage stilling til råstofplanens gyldighed for de udpegede graveområder hhv. Onsved og Krogstrup.

Gennemgang af grundlag og faktuelle oplysninger i sagen er udført med bistand fra geolog Steen Kaalby. Tlf. 91544690 (mail: steenkaalby@hotmail.dk). Der tages forbehold vedr. fremsendelse af supplerende dokumentation.

Med venlig hilsen
Jesper Busch
Gammel Stationsvej 20
Krogstrup. 4050 Skibby
Tlf. 23460018
&
Mie Hansen
Elmegårdsvej 2
Onsved. 4050 Skibby
Tlf. 51920514

Vedlagt til klagen: Bilag 1 og 2

Miljø- og Fødevareklagenævnet
Nævnenes Hus
Toldboden 2
8800 Viborg

Fremsendt via nævnets klageportal og
nh@naevneneshus.dk

Jakob Olsen
Elmegårdsvej 4C
Onsved
4050 Skibby

Den 12.11.2021

Klage over Region Hovedstadens Råstofplan 2016/2020

Klagen vedrører råstofplanens generelle retningslinje nr. 10 om afstandskrav og specifikt vedrørende graveområde D11 Onsved og D12 Krogstrup:

Klagen indeholder følgende påstand:

At retningslinje nr. 10 i Region Hovedstadens råstofplan 2016/2020 vedrørende nærhedszonen < 100 m fra sammenhængende beboelse ændre således, at der sikres samme beskyttelse med hensyn til støj og støv i hele indvindings- og retableringsperioden, selv om denne periode begrænses til at være kortvarig (få år).

Efter forvaltningslovens egalitetsprincip skal beboelse sikres samme rettigheder som råstofplanen giver sommerhusområder og kolonihaver.

Ovennævnte rettighed skal indskrives i råstofplanens regningslinjer.

Forbehold:

Klager forbeholder sig ret at fremsende supplerende påstande vedrørende råstofplanens princip om nærhedzoner (0-100 m), samt yderlig dokumentation vedrørende den fremsatte påstand.

Med venlig hilsen

Jakob Olsen

Miljø- og Fødevareklagenævnet
Nævnenes Hus
Toldboden 2
8800 Viborg

Jesper Busch &
Mie Hansen
(se adresser nederst)

Fremsendt via nævnets klageportal og
nh@naevneneshus.dk

Den 20.12.2021

Klage over Region Hovedstadens Råstofplan 2016/2020

Vedrørende den fremsendte klage dateret 2021-11-11 fremsendes følgende rettelse til det fremsendte. Rettelsen vedrører alene tabel 3, hvor prøverne OK2 skal tilhøre graveområde Krogstrup og ikke graveområde Onsved.

Den rettede tabel 3 er som følgende:

Grave-Område	Prøve % -indhold	Dybde m	silt	fint sand	mellem sand	groft sand	grus
Krogstrup	OK1-A	1 - 2	5	59	33	3	0
Krogstrup	OK1-A	3,5-4,0	21	26	18	8	27
Krogstrup	OK1-B	9 -12	48	48	3	1	0
Krogstrup	OK1-B	13 - 25	5	80	13	1	1
Krogstrup	OK2	10,5-13,5	21	77	2	0	0
Krogstrup	OK2	23 - 33	8	82	10	0	0
Gns {vægtet} (*)	--	--	12	75	**11**	**1**	**1**
Krogstrup	%-Model	--	60	9	**15**	**6**	**10**
Onsved	Ok3	7,7 - 10	15	65	19	0	1
Onsved	Ok3	10 - 15	5	93	1	1	0
Onsved	Ok3	15 - 21	9	73	17	1	0
Gns {vægtet} (*)			9	79	**12**	**1**	**0**
Onsved	%-Model	--	31	24	**32**	**7**	**6**

(*) Gennemsnit er udregnet vægtet i forhold til antal m prøven repræsenterer

Tabel 3. Resultater af Region Hovedstadens kortlægningsundersøgelser
Alle talværdier for silt, sand og grus er procentangivelser, hvor sum af de enkelte rækker = 100

Den rettede tabel 3 giver medfører alene ubetydelige ændringer, hvor dette ikke giver anledning til ændringer i klagen tekst.

Med venlig hilsen

Jesper Busch
Gammel Stationsvej 20
Krogstrup. 4050 Skibby
Tlf. 23460018
&
Mie Hansen
Elmegårdsvej 2
Onsved. 4050 Skibby
Tlf. 51920514

Vedlagt til klagen: Bilag 1 og 2

Parts høring vedr grusgrav udvidelse Lyngerup.

Jeg Kirsten Annette Styltsvig, Femhøjvej 51, 3630 Jægerspris, skriver hermed for undertegnede samt naboen Victor Koefoed-Hansen, boende Femhøjvej 53.

Vi er stærkt imod en udvidelse af grusgraven, da det har store konsekvenser for os, synes det er meget tæt på, når der kun er 3 meter til vores skel. 15 meter fra Femhøjvej!! Hvad skete der for de 300 meter, der først blev skrevet om, var længden til vej og skel??? For ikke at tale om en, MÅSKE, støjvold ind til os, som kommer til at ligne L... med alt det udkrudt, som man kan se på volden ud mod Landerslevvej. Så skal vi slås med mere ukrudt også.

Samitidig har man "skåret" en kæmpe bid af op mod det gamle Japanica, da jorden der kan være forurenet!! Det gør stykket meget mindre, i virkligheden.

Da jeg købte mit hus i november 1998, blev jeg fortalt, gentagne gange, at grusgraven var under afvikling, og at den ikke ville blive større, for der var ikke materialer i jorden der var værd at hente.

NEJ det kan vi jo se nu, hvor det bare er oplagsplads, for området. Der bliver tilført grus/stabil fra Norge og fra Jylland, det virker helt hen i skoven.

Mit hus, nr 51, slår store revner, og har nu de konsekvenser at jeg skal ofre en murer til at reparerer skaderne, og finde en lille halv mill et eller andet sted. Jeg er folkepensionist og havde håbet at kunne bo her i fred og ro, betale mit hus og have en god friværdi, til jeg ville sælge, når min

mand går på pension, men mit hus er usælgeligt idag. Vi er stavnsbundet, og min friværdi er væk.

Jeg skylder 1 mill, og det er lige deromkring jeg ville kunne få, ikke over, iflg ejendomsmægler, og for 5 år siden havde huset, låne omlægnings værdi på 1.975.000, og kunne måske sælges til 2.250.000. En MEGET betydelig værdi forringelse.

Victor har lige købt sit hus, oktober sidste år, for 1,7 mill, han er teknisk insolvent idag. Han ville gerne forbedre sit hus, indvendigt, med en låne omlægning, det er nu helt umuligt, da han skylder mere end huset er værd. Hans sølle sparepenge kunne han have fået mere for, ved at spille lotto.

Vi har rigtig mange flagermus, frøer af forskellige arter, fasaner, rådyrer gående i baghaven hver dag, en masse bier og sommerfugle, guldsmede, oppe i vores køkkenhave som ligger i umddelbar nærhed af grusgraven. Det tror jeg er slut når der bliver gravet så tæt på. Vi har grågæs der mellemlander på det stykke der skal være med i udvidelsen, hvor skal de mellemlande fremover???

Samtidig skal jeg bruge mere i strøm, da jeg ikke kan tørre tøjet ude, det kan jeg i forvejen kun i weekenden. Mit hus har ikke godt af at tøjet bliver hængt op inde, altid. Min mand er selvstændig og skifter ofte arbejdstøj. Det samme gør Victor.

Jeg bekymrer mig om gravhøjen, hvis der bliver udvidet, kan man ikke komme op til den, for så bliver der gravet på alle sider af højen, og den bliver som et afgnavet æble. Og man må ikke opholde sig i en grusgrav.

Vi fik for mange år siden afslag, fra NATUR OG MILJØ, på at have et drivhus og carport, på matriklen, tæt på skellet, op mod grusgraven, da man skulle kunne se "BAKKE OG DALE", hvor kan man det efter grusgraven er etableret??? Man kommer jo ikke til at kunne se, bakke og dale, når og hvis der bliver etableret en støjvold, så kan man bare sidde og kigge ind i en mega grim vold.

Lige pludselig efter en kamp med kommunen, fra 2007 til 2022 kom der en landzone tilladelse i min indbakke, nu måtte vi bygge, og vi havde opgivet at få lov, da vi gentagne gange, og flere 100.000 kr fattigere, til landmåler, lige pludselig fik lov, det lugter af at kommunen godt vidste at en udvidelse var på vej!!!!

Jeg blev endda politi anmeldt, fordi jeg ikke lige fik fjernet 4 stolper af 1 meters højde, og fik en bøde på 3.000 kr og dagbøder af 500 kr.

HVORFOR kan man så udvide en grusgrav lige op af mit skel?????? Det er ufatteligt.

Jeg er rasende, over at os, som små almindelig mennesker, ikke kan bo i fred!!!

Hvad er det der gør at vi i vores kommune skal leverer 55-60 pct af det samlede forbrug????

Jeg er klar over vi skal bruge resourcer, og fred være med det, men en udvidelse af en grusgrav der i forvejen ikke er rentabel, i min verden, det er mig en kæmpe gåde, en grusgrav der i forvejen kun er oplagsplads, og som kun har "flyvesand" der bliver brugt til fundamenter til byggerier!!

Hvor i undersøgelserne viser det, at der er et KÆMPE stort område i den udvidelse, hvor der forefindes mega meget grus og stabil???

Jeg vedhæfter et interview med Sjællandske Medier, Anne som journalist, meget dygtig, og hun formåede at fange en del af det jeg havde på hjerte.

Der er valgt for os. Her kommer vi til at bo altid

Stavnsbundet er det ord Kirsten Styltsvig bruger. Hun har ikke råd til at flytte

Når man er 72 år, har man ikke oceaner af tid. Man kan for eksempel ikke bare vente på, at en grusgrav bliver gravet ud og vokser til igen.

Man kan heller ikke komme ud af et hus med en gæld og regne med at komme på fode igen økonomisk.

Eller finde en halv million kroner til at udbedre skader på sit hus.

Men det beskrevne er faktisk Kirsten Styltvigs virkelighed. Hun købte sit hus på Femhøjvej i 1998. Hun var klar over og accepterede, at Lyngerup Grusgrav, der lå 4-500 meter væk. Især var hun beroliget, da hun havde talt med ejeren af grusgraven, som i en telefonsamtale beroligede hende med, at grusgraven ikke ville blive større.

-Og det troede jeg naturligvis på, siger hun.

Huset slår revner

Nu kæmper Kirsten Styltvig for, at en planlagt udvidelse af Lyngerup Grusgrav ikke skal blive til noget. Der er 350 husstande i hendes grundejerforening, og mange af dem vil gøre indsigelse mod Region Hovedstadens planer.

Da det kom frem, at Lyngerup Grusgrav skal udvides, gik hun ud fra, at det ville gå i den modsatte retning af parrets ejendom.

-Jeg troede i min naivitet, at man ville udvide ned mod Lyngerup. For ifølge lokalplanen skulle der være 300 meter mellem grusgraven og Femhøjvej. Men så opdager jeg, at lokalplanen er ændret, og at vi kan få en grusgrav helt op til tre meter fra skellet til vores ejendom.

For Kirsten Styltsvig og hendes mand, Kenny Bøje Jensen er ekstra bekymrede, fordi de udvendige mure på deres hus allerede nu slår revner. Hun er sikker på, at det stammer fra det eksisterende gravearbejde.

-Huset blev renoveret udvendigt og kom til at stå 'knivskarpt', da jeg blev 60 år. Nu skal vi have fræset jernstænger ind mellem murstenene, for at det ikke skal falde sammen. Huset er fra 1922, og dengang brugte man mere sand mellem murstenene end mørtel, og når de slår nyt grus løs, dunker det jo herned hver morgen, siger Kirsten Styltsvig.

Ingen vil købe

Ifølge en murer vil det koste lidt over en halv million kroner at sikre huset, alligevel forudser Kirsten Styltsvig, at huset ikke kan sælges.

-Jeg bor tæt på en grusgrav. Som oveni købet risikerer at blive udvidet så den begynder tre meter fra mit skel. Der er ikke den store sandsynlighed for, at folk vil købe sådan et hus, siger hun.

Derfor ser parret ikke anden mulighed, end at de bliver og sætter huset i stand. Det var ikke, hvad de havde planlagt, for om fire år går han på pension og de så ville de have rejst sammen.

-For et års tid siden fandt vi så ud af, at de planer er ødelagt, og så kan man som borger bare råbe op. Jo højere, jo bedre. De sagde på et borgermøde i juni, at jeg i mit høringssvar skal skrive, at mit hus slår revner, men jeg er ikke sikker på, at det hjælper, for det skrev jeg også i mit sidste høringssvar, siger hun.

-Det er som at råbe i en tunnel.

Mister selvbestemmelse

Hun er klar over, at det ikke nytter at lade frustrationerne tage over.

Kirsten Styltsvig kommer til at argumentere med udgiften til murer og med den fredede gravhøj, som ligger lige bag ejendommen, og som man ikke vil kunne komme til, hvis man graver rundt om den i en udvidelse af grusgraven. Hun vil gå efter den konkrete argumentation.

-Men jeg føler da, at vi er blevet stavnsbundet. Vi skylder en million i vores hus. Der er ligesom valgt for os, at her kommer vi til at bo, til vi ikke er her længere, og det kan jeg godt mærke, at jeg bliver berørt af, siger hun.

-Hvad nu hvis jeg mistede min mand eller han mistede mig? Vores selvbestemmelse bliver taget fra os, ved at nogen tager en beslutning, som vi så bare skal følge.

Bakker og dale

Hun er med på, at samfundet har brug for ressourcer - blandt andet grus. Hun forstår bare ikke, at Frederikssund Kommune skal bidrage i så stor stil.

-Frederikssund Kommune er jo blevet informeret om, at vi skal bidrage med 55-60 pct. af det forbrug, der er af grus og stabil på hele Sjælland. Det er sådan, jeg har forstået det. Vi kører jo blandt andet grus ind på Lynetten. Men hvorfor skal ét område bidrage så meget. Kan vi ikke deles om det?

Chancen for, at udvidelsen ikke kommer til at gå helt op til ejendommen på Femhøjvej er efter Kirsten Styltsvigs vurdering mikroskopisk.

-Hvis planen skulle ændres, så skulle det være, fordi vi har mange frøer og flagermus, fasaner og rådyr, og at naturhensyn kan spille ind. Dyr har højere prioritet end mennesker, tror jeg.

Vi fik for eksempel nej til at lave en dobbelt carport, da vi søgte i 2007. Dengang lød argumentet, at vi ikke måtte bygge, fordi man skulle kunne se bakker og dale i landskabet. Det er åbenbart ikke så vigtigt længere.

Billedtekst:

Dagligt snakker Kirsten Styltsvig og hendes mand om, hvad de skal gøre, hvis der kommer en grusgrav op til deres ejendom.

Kirsten Styltsvig på det sted i marken, hvor begyndelsen på grusgraven kan komme. Hun havde troet, at en eventuel grusgrav ville holde sig 300 meter fra ejendommen.

Landerslev 30.07.2025

Region Hovedstaden
Koncern Miljø
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

Michael & Berit Tange
Femhøjvej 54 Landerslev
3630 Jægerspris

Ang.: Partshøring af graveområde D4 Lyngerup - udvidelse
Frederikssund Kommune.

Med henvisning til det udsendte materiale fra Region Hovedstaden på ovennævnte sag, har vi følgende kommentarer til udlægning af ovennævnte graveområde.

Som nærmeste nabo/genbo til det ansøgte graveområde er vi naturligvis meget bekymrede for de konsekvenser det kan medføre for os i nærområdet, specielt omkring støj, støv og andre gener men ikke mindst de naturmæssige herlighedsværdier som alle dagligt har stor glæde af.
Allerede nu har vi gennem flere år været belastet af netop støv og støj.

Miljørapporten som WSP har udarbejdet og som ligger til grund for vurderingen af området, er delvist baseret på undersøgelser iværksat af Frederikssund Kommune i 2008.

Altså for 17 år siden!

Umiddelbart må vi tvivle på validiteten af diverse data, da der som bekendt konstant sker ændringer i naturen herunder ikke mindst blandt fauna og dyreliv.

Følgende ønskes nærmere belyst – og kortlagt!

Vand

Området er kildepladszone for Femhøj vandværk og OSD område. I betragtning af den nuværende aktivitet i grusgraven, findes det ikke foreneligt med at drive grusgrav indenfor det ansøgte område.

Som nævnt og vedtaget i Plan- og Agenda strategi 2011 for udviklingen i Frederikssund kommune, skal der gøres en indsats for at beskytte naturressourcerne, herunder grundvandet.

Endvidere citeret - ”Der er dermed åbnet mulighed for sikring af grundvandsressourcerne. Også naturressourserne skal beskyttes. Under landskabet ligger grundvandet, som er en kilde til rent drikkevand i kommunen og i resten af hovedstadsområdet”.

Befolkning, landskab, vandområder og miljø

Generelt vil de nærmest beliggende ejendomme blive yderligere påvirket miljømæssigt med øget støj og støv samt ikke mindst med betydelige værdiforringelser. Det er efter en faglig vurdering omkring mindst kr. 500.000, – kr. til 1.500.000,- pr. ejendom i værditab og følgende mindre herlighedsværdier. - for hvem ønsker at bo nær en grusgrav!

På vores ejendom Hvidhøjgaard Femhøjvej 54 matrikel 5a som ligger nord for matrikel 6a, er der afvanding fra det ønskede graveområde. Dette er dels overfladevand og dræn som er rørført under Femhøjvej, der samtidigt sikre vandtilførsel og gennemstrømning til engen og den tilstødende Hvidhøj mose og videre i Landerslev mose .
Vandet ledes i et system, dels i mindre åbne vandområder og rørføring videre til udledning i Isefjorden.

Netop her på ejendommen er der stor aktivitet af forskelligt vildt samt ynglende fugle, her under en stor bestand af grågæs, ænder, svaner og andre svømmefugle som netop tiltrækkes af områdes beskaffenhed.
Området er netop derfor klassificeret som paragraf 3 område, og det er ikke umiddelbart foreneligt med den afstand der er skitseret til udvidelsen af graveområdet mod nord.
Vi er indenfor 50 til maks. 100 meter.

Samtidigt er vi meget bekymrede for om de rystelser og ændringer der bliver i jordlagene, kan skade vores ejendom og øvrige bygninger der er fra 1863 og ikke funderet med står på kampesten.

I øvrigt er der i det udsendte materiale over dette graveområde angivet 2 forskellige gravelinjer – Fig. 1 angiver en linje helt op til Femhøjvej. Fig. 3 er reduceret og ikke helt op til Femhøjvej.
Hvilken figur er retvisende. Vi ønsker selvfølgeligt afstanden så lang væk som muligt!

VVM undersøgelser på matrikel 5a

Der blev i forbindelse med Vejdirektoratets VVM-redegørelse rapport 351- 2010 Ny Fjordforbindelse side 178 fig. 12.13 – netop fundet beskyttelsesinteresser på vores ejendom matrikel 5a i form af bl.a. spidssnudet frø, markfirben og flagermus.

Dette indikere også at området er meget sårbart overfor ændringer i det omkringliggende landskab.

Konklusion

Vi ser derfor frem til en yderligere undersøgelse af de påpegede miljømæssige aspekter, samt konsekvenser i forhold til udvidelsen af graveområdet.

Herunder en nærmere udredning ift. de faktiske forhold og ikke på grundlag af en rapport fra 2008!

Sammenholdt må vi også gøre opmærksom på, at vi er meget overrasket over hvor lidt vi som borgere og ejere af ejendomme, reelt har nogen indflydelse på de ændringer der nu vil påvirke vores livsværdier og økonomiske forhold.

Med venlig hilsen

Berit & Michael Tange

Ang. Partshøring, Kvistgård Udvidelsen Region Hovedstaden Råstofplan 2025 fra matrikel 5a Munkegårde tilhørende Omegnens Fritidshaveforening (OF)

Kvistgård 10 jul-2025

Hermed fremsendes partshøring til Region Hovedstadens Råstofplan 2025 fra haveforeningen OF Kvistgård, matrikel 5a Munkegårde, angående det udpegede nye graveområde, Kvistgård Udvidelsen.

Hovedemne

Borgere / fast beboelse	Det foreslåede graveområde ligger lige vest for matrikel 5a Munkegårde, som tilhører Omegnens Fritidshaveforening (OF). OF består af 201 haveparceller, som benyttes i perioden 01.04 - 31.10, samt i weekender og ferieperioder i perioden 01.11.- 31.03. Alle parceller er bebygget med fritidshuse, som for de flestes vedkommende er bygget som sommerhuse, og for manges vedkommende derfor er beboet i hele åbningsperioden alle ugens dage. På matriklen er der tinglyst ret til, at haveparcelejerne kan tage døgnophold på området i perioden 01.04 - 31.10. samt i kortere perioder uden for åbningsperioden, jf. tinglyste deklaration paragraf 4.
Gener for beboerne i OF Kvistgård	For de parceller, som ligger indtil 3-4 rækker fra det foreslåede graveområde, vil det betyde voldsomme støj- og støvgener i hverdagen i perioden 01.04. - 31.10., hvilket må anses for at være ganske uacceptabelt, da flere parceller, som støder op til det foreslåede graveområde, er beboet døgnet rundt, i åbningsperioden. Desuden er det uomtvisteligt, at terrænet i det foreslåede graveområde skråner voldsomt ned mod OF's matrikel, hvorfor støj, støv samt kørsel mv vil blive oplevet mere voldsomt for de parceller, som ligger 3-4 rækker fra graveområdet.
Vibrationer	Flere huse, som ligger ud til det foreslåede graveområde, er placeret mindre end 5-8 meter fra skel. Alle bygninger i OF Kvistgård står på stolpesten, da det ifølge den tinglyste deklaration ikke er tilladt at støbe randfundamenter under bygningerne. Der er derfor fare for, at flere huse vil tage skade pga. rystelser, som følge af kontinuerlig kørsel med tunge maskiner i nærheden af skellet. Undergrunden under OF består af blåler og tørv, som er plastisk, hvilket bevirker, at undergrunden vibrerer, når der køres med tunge køretøjer. Da husene, som nævnt, står på stolpesten, er der derfor fare for, at der vil ske skade på bygninger mv., hvis der foregår kontinuerlig kørsel og vibrationer i nærheden af bygningerne.

Ifm. udvinding af grus på graveområdet Kvistgård Udvidelsen bør det derfor sikres, at vibrationer, der kan forplante sig gennem jordlaget, mindskes mest muligt.

Afværgeforanstaltninger

Støj- og støvværn

For at mindske de gener, der vil være for OF's beboere, foreslås det, at gravning og kørsel med tunge køretøjer i et område, der ligger i et bælte af minimum 100 meter fra skellet til matrikel 5a Munkegårde, ikke må finde sted.

Som følge af, at der er tinglyst ret til ophold på matriklen døgnet rundt i perioden 01.04 - 31.10., bør der opføres nødvendigt beplantede støjvolde og indføres støvværn, så beboere på OF's matrikel holdes mest muligt skadefri.

Ligeledes skal der foretages støjmålinger regelmæssigt for at sikre, at støjgrænsen til fritidshuse på 45 dB overholdes i graveperioden.

Gravning af sand og grus medfører betydelige mængder af kvartsstøv, som let føres med vinden - vestenvinden - ind over OF Kvistgård. Da der er mange børn i området, er det særligt væsentligt, at denne påvirkning reduceres mest muligt, og at der løbende monitoreres under gravearbejdet.

Begrænsning af arbejdstid

Derudover foreslås det, at al arbejde i det foreslåede graveområde kun udføres i perioden 01.11 - 30.03 for at mindske støv- og støjgener for OF Kvistgårds beboere[1)].

Miljøpåvirkning

I haverne i OF Kvistgård og i yderområdet af det planlagte graveområde observeres der jævnligt flere fredede arter (Bilag 4 arter): markfirben, tudser, stor vandsalamander, guldsmede, sommerfugle, frøer og snoge. Det er vores bekymring, at gravning på Kvistgård Udvidelsen vil medføre tab af levesteder og yngleområde - og reducere dyrenes mulighed for at formere sig med artsfæller, da graveområdet kan fungere som grøn korridor til lignende habitater. Ligeledes er det vores bekymring at den ubrudte grønne kile til Hellebæk Kohave, brydes, så dyrelivet begrænses i dets mulighed for at flytte sig til nye habitater.

I øvrigt kan det oplyses, at det lille skovområde ved det foreslåede graveområde er tilholdssted og jagtområde for både rovfugle (rød glente og kongeørn) samt flagermus, hvilket der ligeledes bør tages hensyn til.

Der bør derfor laves en komplet VVM-undersøgelse, da miljøforhold ikke er tilstrækkeligt afklaret i den fremlagte miljørapport.

Hydrologisk påvirkning

OF Kvistgård ligger i en lavning ift. det udpegede graveområde. Undergrunden består af tørv med blåler. Arealerne i OF Kvistgård har højt terrænnært grundvand (0,1 m til 1,2 m). En væsentlig del af vandet siver fra det udpegede graveområde og ned til OF Kvistgård.
Bortgraves sandet i det udpegede graveområde, ned til det underliggende lerlag, er det vores bekymring, at de hydrologiske forhold vil ændre sig i en sådan grad, at niveauet af det terrænnære grundvand ændres i OF Kvistgård. Sænkes det terrænnære grundvand, vil tørvelaget udtørre, hvilket vil betyde, at husene i OF Kvistgård vil synke, da de er bygget på punktfundament eller sokkelsten. Ligeledes vil kloakrør, drænrør og vandledninger potentielt knække eller få lunker, da disse er lagt i tørven.

Yderligere vil udtørring af tørvelaget betyde en betydelig frigivelse af CO_2 til atmosfæren på grund af nedbrydning af organisk materiale i tørven.
Hæves grundvandsstanden derimod, vil det medføre oversvømmelser i både OF Kvistgård og Espergærde by.
Det terrænnære grundvand har udfordringer med at blive bortledt fra OF Kvistgårds jorder, da Munkesøløbet, som vandet bortledes til, har begrænset kapacitet.

Allerede nu er der kapacitetsproblemer i Munkesøløbet ved skybrud. Det er kendt af Helsingør Kommune, at Munkesøløbet har kapacitetsudfordringer, og at der er hydrologiske udfordringer i Espergærde på grund af dette. (jf. Helsingør Kommune Spildevandsplan 2025-2037, afsnit 4.4.4).

Vest for de første 4 rækker haver i OF Kvistgård mod graveområdet er en §3 beskyttet højmose, hvor der er et kildevæld. Dette kildevæld får med stor sandsynlighed vandet via vandpres fra undergrunden i det udpegede graveområde. En udtørring af højmosen vil få betydning for både dyreliv og der vil udledes betydelige mængder CO_2 til atmosfæren, på grund af nedbrydning af organisk materiale.

Billede 1 og 2: På alle kort er Munkesøen markeret som en sø i §3 mosen. Men om sommeren er der ikke noget vand i Munkesøen. Træerne står på pæle som i en mangrove. I løbet af vinteren fyldes sø op og der flyder ca 10.000 liter vand ud i timen. Og op til 50.000 l vand i timen ved tøbrud! Og i løbet af maj måned tørrer det hele ud.

Indvinding af grus på graveområdet bør derfor foregå på en sådan måde, at det terrænnære grundvand i OF Kvistgård hverken sænkes eller øges.

Ligeledes skal det sikres, at kildevældet i den §3 beskyttede mose i OF Kvistgård ikke mister vandtryk for at sikre levesteder for de mange Bilag 4 arter, der findes i og omkring mosen.

Værditab / erstatning

Det må forventes, at husene i OF Kvistgård mister betydelig værdi som følge af råstofindvindingen, uanset hvilke foranstaltninger der træffes for at reducere generne. Inden for de seneste år er huse i området tættest på graveområdet handlet til over 1 million kroner. Flere huse er siden foreningens grundlæggelse, udbygget og moderniseret, og salgspriserne er dermed øget.

Besigtigelse af området	Når høringsperioden er overstået, og inden regionen foretager den endelige behandling af råstofplanen, ønsker vi besøg af både politikerne og teknikerne, for at de ved selvsyn kan se området, forstå vores situation og desuden være med til at vurdere de særlige geologiske og hydrologiske forhold, der hersker på området.

På baggrund af ovenstående er det vores ønske, at graveområde Kvistgård Udvidelsen tages ud af Råstofplan 2025.

Subsidiært skrives det ind i Råstofplanen, at råstofindvinding på Kvistgård Udvidelsen kun udføres i vinterhalvåret og foretages på en sådan måde, at der tages hensyn til støv, støj og vibrationer, samt at de hydrologiske forhold ikke ændres i undergrunden under matrikel 5a Munkegårde, OF Kvistgård.

Med venlig hilsen
OF Kvistgård og Omegnens Fritidshaveforening (OF)
Gothersgade 158,
1123 København K.
Mail: of@of-fritid.dk

Fodnote 1). Vedlagt e-mail fra nuværende lodsejer af Kvistgård Udvidelsen, hvori det bekræftes at SCT er indstillet på kun at indvinde grus på Kvistgård Udvidelsen i vinterhalvåret, og SCT forventer det kun tager 2x3 måneder at indvinde al grus på arealet.

Vedlagt e-mail:

Outlook

Re: RH - udkast til råstofplan - Kvistgaard Uviddelse

Fra Erik Wormslev <wormslev@mail.dk>
Dato Søn 08-06-2025 17:58
Til Kristian Lund Johansen <klj@sct.dk>
Cc Stine Nielsen <s.kastrupnielsen@gmail.com>; eva <eva@weberhus.com>; Trinemllermadsen@gmail.com <Trinemllermadsen@gmail.com>; Pete Olsen <mrpete@outlook.dk>; CRU-FP-raastoffer <raastoffer.center-for-regional-udvikling@regionh.dk>; line.Ervolder@konservative.dk <line.Ervolder@konservative.dk>

Kære Kristian
Tak for dit postitive og hurtige svar

God pinse

ERIK

> Den 8. jun. 2025 kl. 16.40 skrev Kristian Lund Johansen <klj@sct.dk>:
>
> Kære Erik m.fl.
>
> Det er korrekt, at vi gerne medvirker til at "hente" forekomsten i vinterhalvåret, det kræver at vi kan få tilladelse til at bringe det over i den nuværende grav for bearbejdning - og ikke mindst sag.
> Hvis efterspørgslen er - som det vi ser nu - formoder jeg heller ikke det tager mere end to vintre.
>
> Rigtig god pinse !
>
>
> Med venlig hilsen
>
> Kristian Lund Johansen
> Direktør
> Mobil: 41 38 38 80
> E-mail: klj@sct.dk
>
> Remco Ressourcecenter A/S - TSG
> Bøgeholm Alle' 2
> 3450 Allerød
> Tlf 48 38 38 38
> www.sct.dk

> Emne: RH – udkast til råstofplan – Kvistgaard Uviddelse
>
> Kære Kristian - CC RH sagsbehandlere og Formanden for udvalget samt vores team.
>
> Jeg skriver til dig på vegne af høringsgruppen fra OF Kvistgård.
>
> Vi forbereder vores høringssvar til det udkast vi har modtaget fra RH til en råstofplan, og deltog sammen med dig i mødet hos RH den 3/6.
>
> På mødet fremsatte vi det ønske, at indvinding på arealet op til vores "sommerhuse" begrænses mest muligt og kun gennemføres i vinterhalvåret - 1/11 til 31/3 , altså den periode hvor vi benytter husene mindst.
>
> Du tilkendegav ved mødet – som jeg noterede det – at mængden var så begrænset, at det vil være muligt at udnytte arealet over en, maksimalt to vintre inklusive retablering.
>
> Som nævnt ved mødet vil vi gerne have dette bekræftet skriftligt, så vi kan vedhæfte det til vores høringssvar, og forhåbentlig få det ind som en præmis allerede i selve råstofplanen.
>
> Vi imødeser dit svar
>
> Mvh
>
> Erik Wormslev
>
> 29244735
>

Rasmus Peter Kristensen
Hørsholmvej 7
3050 Humlebæk
Mobil: 71 71 71 88
Email: rasmuspeterk@gmail.com

Til:
Region Hovedstaden
Enhed for Miljø – Råstofteam
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

og

Fredensborg Kommune
Plan- og Miljøafdelingen
Egevangen 3B
2980 Kokkedal

Angående: Indsigelse – Graveområde "Holtegård" i forslag til Råstofplan 2025 (sagsnr. 25038540)

Undertegnede, Rasmus Peter Kristensen, bosat på Hørsholmvej 7, 3050 Humlebæk, indsender hermed et formelt **høringssvar med indsigelse** mod forslaget om udlægning af området "Holtegård" (Fredensborg Kommune) som graveområde i Region Hovedstadens Råstofplan 2025. Jeg anmoder udtrykkeligt om, at dette foreslåede graveområde **afvises fuldstændigt** – **uden nogen form for alternativ kompensation eller afbødning** – idet etablering af en grusgrav på dette sted vil påføre mig (og øvrige naboer) uacceptable gener og tab. Nedenfor fremhæves de væsentligste konsekvenser ved planforslaget, baseret på veldokumenteret viden og gældende retlige principper.

1. Fysiske sundhedsrisici (støv og luftforurening)

Driften af en grusgrav medfører betydelig støvbelastning, herunder fine partikler (PM2,5) og respirabelt kvartsstøv. Disse **luftforureninger udgør en direkte sundhedsrisiko** for omkringboende. Verdenssundhedsorganisationen (WHO) har fastslået, at selv lave koncentrationer af fine partikler kan påvirke helbredet negativt; WHO's seneste luftkvalitetsretningslinjer anbefaler maksimalt 5 µg/m³ i årlig PM2,5-koncentration, da skadelige effekter observeres over dette niveaussph-journal.org. En grusgrav vil uvægerligt generere støv og PM2,5 fra knusning, sortering, transport m.v., hvilket kan forværre den lokale luftkvalitet markant. Særligt bekymrende er forekomsten af **krystallinsk silica** (kvarts) i grusmateriale – dette støv kan spredes i luften og inhaleres. Det Internationale Kræftforskningsagentur (IARC under WHO) klassificerer respirabel krystallinsk silica som *Group 1*-carcinogen, dvs. et stof der **bevisligt forårsager kræft hos mennesker**stopcarcinogensatwork.eu. Længerevarende indånding af kvartsstøv kan føre til silikose (støvlunge) og øger risikoen for lungekræft samt andre alvorlige lungesygdomme. Det skal understreges, at naboer til en råstofgrav vil være eksponeret for disse sundhedsskadelige partikler uden de beskyttelsesforanstaltninger, som ansatte anvender på arbejdspladsen.

Foruden støv vil **dieseludstødning og støj** fra tunge maskiner og lastbiltransport belaste nærområdet. Dieselpartikler (også i PM2,5-fraktionen) bidrager til øget risiko for hjerte-kar-

sygdomme og luftvejslidelser. Støvnedfald kan desuden forårsage øjenirritation, gener for allergikere og tilsmudsning af boliger. Samlet set vil etablering af grusgraven udsætte mig og min familie for en væsentlig forringelse af det lokale miljø og vores fysiske sundhed, hvilket strider imod princippet om et sundt opholdsmiljø i egen bolig.

2. Psykisk belastning og nedsat livskvalitet

De planlagte råstofaktiviteter vil ligeledes have **alvorlige konsekvenser for den psykiske trivsel** for os beboere i området. Vedvarende støjkilder (gravemaskiner, sorterværk, lastbiler m.v.) kan forventes at pågå mange timer om dagen på hverdage og evt. lørdage. WHO betragter miljøstøj som en undervurderet trussel mod folkesundheden, der kan medføre både kort- og langsigtede helbredsproblemer – eksempelvis **søvnforstyrrelser, stressrelaterede hjerte-kar-reaktioner, koncentrationsbesvær og generelt forringet livskvalitet**who.int. Selv moderate støjniveauer om natten kan ødelægge søvnkvaliteten; WHO's nattero-anbefaling er max 40 dB(A) udendørs ved boliger om nattenwho.int, hvilket næppe kan overholdes med en grusgrav i drift tæt ved.

Forskning dokumenterer en klar sammenhæng mellem kronisk støjeksponering og **øget stress, angst og irritation** hos beboere. Søvnunderskud pga. natlig støj eller tidlige morgenaktiviteter i grusgraven vil kunne føre til træthed, kognitivt underskud, nedstemthed og i værste fald depression. En større dansk undersøgelse bekræfter, at **søvnforstyrrelser er en af de alvorligste følger af trafikstøj**, hvilket medfører træthed, humørpåvirkning og nedsat præstationsevne i dagligdagenrucforsk.ruc.dk. Lignende må kunne forventes af støjen fra råstofgravning. Dertil kommer den psykiske belastning ved konstant at bekymre sig om støv på ens ejendom, om børnenes helbred, om hvorvidt nye sprængninger eller vibrationer vil skade huset osv. Denne kroniske utryghed og stress vil reducere vores livskvalitet betragteligt. Det bør i den forbindelse bemærkes, at **naboer til råstofgrave allerede i dag regnes for en udsat gruppe** i samfundet – myndighederne anerkender, at de oplever betydelige gener fra støj, støv og rystelserregioner.dk. At påtvinge borgere en sådan psykisk belastning i eget hjem er uforeneligt med hensynet til beboernes velfærd og sundhed.

3. Økonomiske konsekvenser (værditab m.v.)

En grusgrav i Holtegård-området vil have **direkte negative økonomiske konsekvenser** for mig som boligejer. Det mest umiddelbare er et forventet **væsentligt værditab på ejendommen**. Allerede frygten for en kommende grusgrav kan gøre huset sværere at sælge; bliver graveområdet en realitet, vil potentielle købere afskrækkes af udsigten til mange års støj og støvgener. Som Danske Regioner selv udtalte: *"At være nabo til en grusgrav kan indebære gener som støj, støv og rystelser. Det kan betyde, at ens hus mister værdi og bliver sværere at sælge."*regioner.dk. Det er ikke usædvanligt, at boligpriser tæt på råstofgrave falder markant (et skøn på 20-30% værditab er ofte nævnt i litteraturen, afhængigt af afstand og afbødende foranstaltninger). For mig personligt vil et sådant værditab være økonomisk ødelæggende, da min opsparing i boligen udhules uden kompensation.

Hertil kommer andre afledte udgifter: Øget slitage på huset (f.eks. behov for hyppigere rengøring og vedligehold pga. støv, evt. investering i luftfiltre eller støjisolerende foranstaltninger), samt mulige sundhedsudgifter hvis familiemedlemmer bliver syge af støvgener eller stress. Endvidere mister min ejendom reelt noget af sin **funktionelle brugsværdi** – fx vil udearealer og terrasse i perioder ikke

kunne anvendes normalt pga. støv og støj. Dette repræsenterer et ikke-økonomisk tab af livskvalitet, som dog også har økonomisk relevans (idet brugsnytten af ens ejendom forringes betydeligt). Alle disse økonomiske tab rammer mig som privat borger, mens gevinsten ved råstofindvinding tilfalder en virksomhed og samfundet bredt. Denne skæve byrdefordeling – uden nogen lovpligtig erstatningsordning i dag – **rejser et principielt spørgsmål om rimelighed og lovlighed** (jfr. afsnit 5 nedenfor vedr. Grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed).

4. Miljø- og naturmæssige følger (grundvand, habitat, mm.)

Projektet vil også have **skadelige effekter på miljøet og naturen** i området, hvilket indirekte påvirker os naboer. Først og fremmest er der en risiko for **grundvandsforurening**. Grusaflejringer dækker ofte grundvandsmagasiner; hvis der graves dybt (ofte ned til 1-2 meter over højeste grundvandsspejl), reduceres jordlagets naturlige beskyttelse af grundvandet. Spild af olie eller brændstof fra maskiner, eller udvaskning af andre stoffer, kan forurene grundvandet. Konsekvensen kan være ødelæggelse af lokale drikkevandsinteresser – en **irreversibel miljøskade**. Det er værd at bemærke, at Miljøbeskyttelsesloven forpligter myndigheder og virksomheder til at anvende bedste tilgængelige teknik og forureningsbegrænsende foranstaltninger netop for at beskytte omgivelserne og forebygge forureningdanskelove.dk. På trods af dette vil en grusgrav uundgåeligt udgøre en trussel mod det omgivende miljø, herunder risiko for påvirkning af grundvandskvaliteten, som ikke fuldt ud kan elimineres gennem teknik eller tilsyn.

Derudover medfører råstofgravning en **total ødelæggelse af det lokale habitat** på det berørte areal. Hvor der i dag måtte være dyrkningsarealer, træer, småbiotoper eller levesteder for fauna, vil der fremover være en bar grusflade. Biodiversiteten i området vil lide et tab – både direkte ved fjernelse af flora/fauna og indirekte ved støj og aktivitet, der fortrænger dyr i en bredere zone. Planlovens formålsbestemmelse understreger, at planlægning skal værne om naturen og miljøet og *understøtte biodiversiteten*, ligesom at **forurening af luft, vand og jord samt støjulemper skal forebygges**danskelove.dkdanskelove.dk. At etablere en råstofgrav her strider mod disse hensyn, idet det vil medføre støj og støv (luftforurening) samt potentielt påvirke jord og vand, og det vil bestemt ikke fremme biodiversiteten – snarere tværtimod.

Endelig vil området ved Holtegård miste sin rekreative og landskabelige værdi. I stedet for et grønt landbrugs-/naturpræget område får naboerne udsigt til en industriel aktivitet med store terrænændringer. Dette landskabstab har betydning for lokalbefolkningens trivsel og lokalmiljøets attraktivitet som helhed.

5. Juridisk vurdering

Det aktuelle forslag vækker en række **juridiske betænkeligheder**. For det første synes det på kant med **Planloven**s overordnede principper. Planloven § 1 fastslår bl.a., at planlægningen skal ske på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskers livsvilkår, og at der skal forebygges forurening og støjulemper samt værnes om naturendanskelove.dkdanskelove.dk. At gennemføre en plan som påfører naboer dokumenterede sundhedsrisici, støjulemper og miljøskader, vil næppe være i overensstemmelse med dette formål.

For det andet aktualiseres **Grundlovens § 73** om ejendomsrettens ukrænkelighed. Grundloven beskytter borgerne mod at få påført indgreb i ejendomsretten uden tvingende almen interesse og

uden fuld erstatningdanskelove.dk. I nærværende sag vil min ejendom ganske vist ikke blive formelt eksproprieret; men den faktiske virkning af grusgravsetableringen vil være, at en væsentlig del af ejendommens værdi og brugsværdi afstår til almenvellets formål (råstofudvinding) – endda uden nogen erstatningsordning. Dette nærmer sig en de facto ekspropriation eller i hvert fald et så betydeligt indgreb i min ejendom, at det rejser alvorlige spørgsmål ifølge Grundlovens ånd og praksis. Jeg skal gøre opmærksom på, at der for naboejendomme til vindmøller og visse andre anlæg findes lovhjemlede kompensationsordninger; en tilsvarende ordning **findes ikke** for grusgrave (hvilket selv Danske Regioner har påpeget burde ændresregioner.dkregioner.dk). Uden en sådan ordning vil det planlagte graveområde efterlade os naboer retsløse med hensyn til vores økonomiske tab – en situation, som må undgås af hensyn til grundlovssikrede rettigheder.

For det tredje skal enhver konkret råstofindvinding underkastes en **miljøvurdering (VVM)** inden tilladelse. Ifølge Miljøvurderingsloven skal en miljøkonsekvensrapport for et projekt bl.a. beskrive påvirkninger af *"befolkningen og menneskers sundhed"* samt *"den biologiske mangfoldighed"*elov.dk. Der skal også redegøres for rimelige **alternativer** til projektet og begrundelsen for evt. at vælge et miljøbelastende alternativelov.dk. I denne sag forekommer et *nul-alternativ* (ingen grusgrav i Holtegård) at være den eneste forsvarlige løsning set i lyset af de betydelige skadevirkninger beskrevet ovenfor. En beslutning om at fastholde graveområdet vil derfor skulle begrundes tungt i en VVM-proces, og det vil være vanskeligt at se, hvordan man lovligt kan meddele en tilladelse, der ikke strider mod de nævnte hensyn i miljølovgivningen. Endvidere skal myndighederne administrere efter **Miljøbeskyttelsesloven**s principper, herunder at anvende bedste tilgængelige teknik og forebyggelse, under særlig vægt på de omgivende forhold og forureningens virkninger herpådanskelove.dkdanskelove.dk. At udpege Holtegård som graveområde trods de betydelige miljø- og nabo-gener vil næppe være i tråd med lovens intention om forebyggelse frem for afhjælpning.

Konklusion og anmodning: På baggrund af ovenstående finder jeg, at etablering af en grusgrav ved Holtegård vil være **uforsvarlig og ulovhjemlet** i forhold til beskyttelsen af borgernes sundhed, ejendom og miljø. Jeg skal derfor indtrængende opfordre Region Hovedstaden til **helt at fjerne graveområde "Holtegård" fra Råstofplan 2025**. Forslaget bør afvises endeligt – **uden nogen kompensatoriske tiltag** kan projektet gøres acceptabelt, da selve påvirkningernes karakter er uforenelig med naboernes grundlæggende rettigheder og hensynet til natur og miljø. Jeg henstiller til, at man i stedet dækker råstofbehovet gennem alternativer (fx indvinding i mindre følsomme områder eller øget genanvendelse, jf. planens mål om bæredygtighed), så **nuværende og fremtidige borgere skånes for de beskrevne følger**.

Denne indsigelse fremsættes inden for den offentliggjorte høringsfrist (31. juli 2025) og bedes behandlet behørigt af Regionsrådet samt tilgå Fredensborg Kommune som part i planprocessen. På forhånd tak for vurderingen af mine synspunkter. Jeg står til rådighed for eventuelle spørgsmål eller uddybninger af de anførte forhold.

Med venlig hilsen

Rasmus Peter Kristensen

Hørsholmvej 7
3050 Humlebæk

ChatGPT

Forskningsbaserede modargumenter mod grusgrav nær boliger

Indledning

Placeringen af en råstofgrav (grusgrav) tæt på et beboelsesområde kan medføre en række dokumenterede negative konsekvenser for både mennesker og miljø. Denne rapport gennemgår syv hovedproblemer ved grusgrave i nærheden af boliger: (1) Støjforurening og helbredsmæssige konsekvenser, (2) Luftforurening fra støv og partikler, (3) Risiko for påvirkning af grundvand og drikkevand, (4) Indvirkning på biodiversitet og landskab, (5) Trafikal belastning og sikkerhedsrisici, (6) Negative effekter på ejendomsværdier, samt (7) Psykosociale effekter for lokalsamfundet. Gennemgangen bygger på relevant forskning, myndighedsrapporter, miljøvurderinger og retspraksis, der belyser disse problematikker. Formålet er at fremhæve forskningsbaserede modargumenter mod en grusgrav i beboelsesnære områder, til brug for indsigelser og borgerinformation.

1. Støjforurening og helbredsmæssige konsekvenser

En grusgravs maskiner, knusere, sorteringsanlæg og lastbiler skaber betydelig **støj**, som kan påvirke naboernes sundhed og trivsel. Miljøstyrelsen opererer med vejledende grænseværdier for ekstern støj ved boliger på **55 dB(A)** i dagtimerne, **45 dB(A)** aften og **40 dB(A)** nat [1]. Disse grænser er fastsat ud fra sundhedsmæssige hensyn: selv ved støjniveauer omkring grænseværdierne vil ca. 10–15 % af de mest støjfølsomme personer føle sig *stærkt generet* af støjen [2]. Overskrides grænserne, vil en større andel af beboerne opleve alvorlige gener, og risikoen for helbredseffekter stiger markant. Støjens karakter spiller også en rolle – impulsive lyde som f.eks. bippende bakalarm eller metalliske stød fra maskiner opfattes som særligt generende og udløser derfor et **straftillæg** i støjvurderingen (korrigeret støjniveau) [3].

Forskning viser en klar sammenhæng mellem langvarig støjeksponering og en række **helbredsproblemer**. Ifølge EU's Miljøagentur kan kronisk omgivelsesstøj føre til *stress og søvnforstyrrelser*, øget risiko for *hjerte-kar-sygdom* samt *metaboliske forstyrrelser*, og det kan nedsætte *børns indlæringsevne* [4]. WHO vurderer, at miljøstøj nu er det næststørste miljøsundhedsproblem i Europa – kun overgået af luftforurening – og finder fx evidens for en ~5 % øget risiko for hjertesygdom ved støjniveau ~59 dB(A) [5]. Konsekvensen for naboer til en grusgrav er, at de kan blive udsat for støjniveauer, der forringer deres livskvalitet: Støjen kan medføre *koncentrationsbesvær, hovedpine, forhøjet blodtryk* samt øget risiko for *søvnbesvær og stress* ved langvarig påvirkning [4]. I praksis kan en grusgrav støje op til 12 timer om dagen, 6 dage om ugen, hvilket gør det svært for omkringboende at finde ro – selv aftener og tidlige morgener kan blive forstyrret [6]. De akutte effekter af dette er irritation og træthed, men på længere sigt peger studier altså på alvorligere følger som forhøjet risiko for fx hjertekarsygdom.

Det er værd at bemærke, at *støjgener* ikke kun handler om decibelstyrken, men også om den psykiske belastning ved manglende kontrol over støjkilden. WHO og Miljøstyrelsen betragter *alvorlig gene* ("high annoyance") som en helbredseffekt i sig selv, da vedvarende gene og forstyrret søvn kan føre til kronisk stress [7]. Samlet set udgør grusgravstøj et betydeligt modargument: Det kan være umuligt for

naboerne at opretholde normal nattesøvn og daglig trivsel, hvilket hverken er sundhedsmæssigt eller socialt acceptabelt ifølge de gældende standarder og studier på området [4] [2].

2. Luftforurening: partikler og støvgener

Støv og partikler fra en grusgrav spredes let til omgivelserne og kan skabe både sundhedsmæssige og fysiske gener. Driften indebærer knusning, sortering, læsning og kørsel på grusveje, som alt sammen hvirvler støv op. En omfattende dansk undersøgelse af *støv fra råstofgrave* (NIRAS 2018) slog fast, at de væsentligste problemer ved grusgravstøv er af **fysisk karakter**: Synligt støv lægger sig på omgivelserne – f.eks. på vasketøj, havemøbler, vinduer og biler – hvilket skaber daglig irritation og ekstra rengøringsbyrde [8]. Det høje indhold af *kvarts* i mange grusaflejringer betyder desuden, at nedfaldsstøvet kan virke *slibende* og over tid ridse bilernes lak og ruder samt facadeoverflader [9]. Kort sagt kan nabolaget forvente en konstant film af fint sandstøv på alle udendørs overflader, især i tørre og blæsende perioder. Der er i Danmark fastsat en grænseværdi for nedfaldsstøv for at indikere, hvornår støvgenerne anses for uacceptable [10] – et tegn på, at myndighederne anerkender støv som en reel gene i omgivelserne.

De **sundhedsmæssige** implikationer af støvet er også vigtige. Støv fra grusgrave består af partikler i mange størrelser; herunder grovere fraktioner, men også *svejestøv* (PM_10 og PM_2.5) som kan inhaleres [11]. NIRAS-rapporten fra 2018 konkluderede, at naboers eksponering oftest er *kortvarig og udendørs* og dermed ikke fandt belæg for kroniske helbredseffekter ved almindelig drift [12]. Dog anerkendes risikoen for **lokale irritationer** – fx støv i luftveje, øjne og på huden ved støvskyer – hvilket kan give hoste, slimhindeirritation eller forværre astma og allergi midlertidigt [13]. Fraværet af dokumenterede langtidseffekter skal tages med et gran salt: Der er begrænset forskning i *ikke-erhvervsmæssig* støveksponering. Eksperter pointerer, at finfordelt *krystallinsk silica*-støv fra knust sand og grus potentielt er farligt – det er velkendt, at indånding af sådant støv på arbejdspladser kan føre til silikose og lungeskader [14]. Udfordringen er, at man mangler data for, hvor meget naboer faktisk indånder over tid [15]. Dette "data-gap" betyder, at sundhedsmyndighedernes beroligende konklusioner måske bygger på utilstrækkelig viden. Frygten blandt lokale – at *"støv i ens lunger vil være en langsom dræber"* [16] – kan ikke afvises kategorisk, når der ikke er lavet tilstrækkelige målinger af de fineste og farligste partikler ved boligerne.

Ud over selve mineralstøvet kommer **luftforurening fra maskiner og køretøjer**. Tunge diesel-drevne lastbiler, gravkøer og generatorer udsender klassiske forureninger som *kvælstofoxider (NOx)*, *flygtige organiske forbindelser (VOC)*, *kulilte* og *ultrafine partikler* i dieselosen [17]. Disse emissioner bidrager til den generelle luftforurening i nærområdet og kan påvirke åndedrætssystemet ved længere tids eksponering. Særligt dieselpartikler (sod) og NOx er kendt for at forringe luftkvaliteten og kan forværre lungesygdomme som astma eller bronkitis. Kombinationen af mineralstøv og motoremissioner fra en aktiv grusgrav udgør således et vægtigt modargument: Naboerne risikerer både synlige støvgener, der ødelægger deres udendørsliv, samt usynlige partikler og gasser, der kan påvirke helbredet.

3. Risiko for påvirkning af grundvand og drikkevandsressourcer

Grusgrave placeres ofte hvor der er værdifulde råstofaflejringer – ironisk nok er det tit også områder med **vigtige grundvandsmagasiner**, da sand og grus danner gode vandførende lag [18]. Dette rejser en alvorlig bekymring: Kan grusgravning forurene eller på anden vis skade det grundvand, som benyttes til drikkevand i området? Flere myndighedskilder og eksperter har adresseret denne problemstilling. Generelt anses selve råstofgravningen (altså bortgravning af rent sand, grus og sten) ikke i sig selv for at udgøre en stor forureningsrisiko, **hvis** den foregår forsvarligt [19]. Alligevel indføres der normalt *forsigtighedsregler*: For eksempel anbefales det typisk, at man **ikke graver tættere end 300**

meter på aktive drikkevandsboringer [20]. Denne afstand giver en sikkerhedszone, så eventuelle spild af olie eller andre stoffer kan nå at blive nedbrudt, før vandet strømmer hen til brønden. Det skal bemærkes, at råstofgrave ofte ligger på jorder med *tyndt beskyttende lerdække*, hvilket betyder at grundvandet i forvejen er sårbart overfor forurening fra overfladen [21]. Når man fjerner de øverste jordlag og graver dybt, reduceres den naturlige filtrering og beskyttelse af grundvandet yderligere. Det er et vigtigt modargument: Grusgravning *kan* gøre et område mere følsomt over for forurening, også selvom selve grusmaterialet er "rent".

Selv under normal drift kan der ske **uheld**. Grusgrave benytter tunge maskiner og lastbiler, som typisk kører på diesel og hydraulikolie. Utætheder eller småspild kan med tiden forurene jorden, og i en åben råstofgrav uden tæt bund vil regnvand kunne *sive spildte olier ned* mod grundvandet. Derfor stilles der strenge vilkår om *grundvandsbeskyttelse* i råstoftilladelserne. Typiske vilkår omfatter fx: ingen brug af kemikalier eller pesticider i grusgraven, påbud om tankning af maskiner **kun under opsyn** og på befæstede arealer, kontinuerlig vedligeholdelse af materiel for at undgå oliedryp, opbevaring af brændstof på opsamlingsbakker osv. [22]. Sådanne tiltag reducerer risikoen betydeligt, men kræver håndhævelse – et enkelt uheldigt spild (f.eks. en væltet brændstoftank eller en hydraulikslange der springer) kan i værste fald medføre lokal grundvandsforurening. Hvis en grusgrav ligger i et område med særlige drikkevandsinteresser (OSD-område), vil denne risiko være ekstra kritisk, da grundvandet her er udpeget til fremtidig drikkevandsindvinding.

Et andet aspekt er **grundvandets mængde og strømningsforhold**. Hvis gravningen går tæt på grundvandsspejlet – eller måske endda under (hvis man pumper vand væk for at grave dybere) – kan det påvirke den lokale vandbalance. Typisk vil en midlertidig sænkning af grundvandsspejlet omkring grusgraven forekomme, når vand pumpes væk under driften. Region Hovedstaden har anført, at en sådan sænkning som regel er *meget lille og uden betydning* for vandforsyningen i området [23]. Men for lokale brønde eller vandhuller kan selv en mindre ændring være mærkbar. Derudover dannes der ofte en ny sø, når grusgraven er færdigudnyttet; denne åbne vandspejl kan ændre grundvandets strømningsmønster en smule og potentielt trække overfladenært vand hurtigere ned. Forskning foretaget på grusgravsøer har dog ikke påvist transport af forurenet overfladevand (f.eks. med pesticider) ned i grundvandet som følge af råstofgravning [24] [25]. Dette er beroligende, men data er begrænsede til udvalgte lokaliteter. Samlet set er *grundvandsrisikoen* et todelt modargument: Sandsynligheden for alvorlig forurening er lille ved korrekt drift, men **konsekvensen** hvis det sker er ekstremt høj (ødelagt drikkevand). Derfor kræver grusgravning nær beboelse – og dermed nær vandforsyninger – stor påpasselighed, og mange borgere vil med rette være bekymrede for deres vandkvalitet.

4. Påvirkning af biodiversitet og landskab

Anlæg af en grusgrav medfører en gennemgribende ændring af det lokale **landskab** og kan skade den eksisterende **natur** i området. Råstofgravning indebærer fysisk fjernelse af vegetation og jord over store arealer, hvilket direkte ødelægger levesteder for dyr og planter. Danmarks Naturfredningsforening (DN) pointerer, at udpegning af graveområder bør ske **uden for beskyttede og værdifulde landskaber**, netop fordi indvindingen "bortgraver" det oprindelige terræn [26]. Hvis en grusgrav placeres i eller op ad et naturskønt område, vil den derfor kunne spolere landskabelige værdier, udsigter og rekreative kvaliteter, som lokalbefolkningen sætter pris på. Det visuelle indgreb – åbne sandede flader, støjvolde, lastbilaktivitet – er svært at forene med et idyllisk bomiljø. Mange steder har der da også været folkelig modstand, når regioner planlægger graveområder i nærheden af eksempelvis *bevaringsværdige landskaber* eller *kulturhistorisk vigtige miljøer* [27]. Landskabshensynet udgør således et væsentligt modargument: Et permanent tab af landskabsværdier, som ikke eller kun delvist kan genoprettes senere.

Biodiversiteten påvirkes ligeledes. Hvis området rummer beskyttet natur (som §3-arealer, skov eller en nærliggende Natura 2000-lokalitet) eller beskyttede arter, kan råstofindvinding komme i direkte konflikt med naturbeskyttelseslovgivningen [28]. Støj, lys og aktivitet fra grusgraven kan jage følsomme dyrearter væk fra området under driftsperioden. F.eks. vil fugle og pattedyr typisk trække sig fra støjende omgivelser; ynglende fugle kan få forstyrret deres reder, og pattedyr ændrer adfærd. Støvafsætning kan desuden lægge sig på nærliggende planters blade og reducere deres fotosyntese eller forandre jordbundsforholdene lokalt (dog er dette mest udtalt tæt på kilden). Samlet set sker der en **erodering af biodiversitet** i graveområdets nærområde: Økosystemet fragmenteres, og nogle arter vil forsvinde. En international gennemgang udtaler, at *"hver fase af et stenbruds livscyklus medfører enorme miljøomkostninger: tab af naturlige kulstofdræn, udryddelse af biodiversitet, støj- og luftforurening samt forstyrrelse af naturlige vandløb"* [29]. Disse tab kan ikke altid fortrydes, selv ikke når driften ophører.

Det skal nævnes, at nedlagte grusgrave på sigt **kan** udvikle sig til nye biotoper – fx søer, overdrev eller skov – hvis de efterbehandles korrekt. Der findes eksempler på tidligere råstofgrave, som er blevet til værdifulde naturområder med høj biodiversitet [30]. Regionen vil typisk kræve en *efterbehandlingsplan*, og DN opfordrer til, at man ser dette som en chance for at skabe natur fremfor blot at fylde hullet med næringsrig jord [31]. Dog understreger eksperter, at selv den bedste genopretning kun er et "plaster på såret": Man kan ikke genskabe den tabte natur fuldt ud, og man bør først og fremmest **undgå** at ødelægge biodiversitet frem for at reparere bagefter [32]. For naboerne betyder dette, at de i mange år må leve ved siden af et biologisk "månelandskab" med minimal flora/fauna, hvilket kan være svært at acceptere – også selvom området potentielt kan blive grønt igen engang ude i fremtiden. Derfor står påvirkning af natur og landskab som et tungtvejende argument imod en grusgrav tæt på beboelse, især hvor området før var naturskønt eller økologisk vigtigt.

5. Trafikbelastning og sikkerhedsmæssige risici

En ofte undervurderet konsekvens ved en ny grusgrav er den markante **stigning i tung trafik** på de lokale veje. Store mængder sand og grus skal transporteres væk, typisk med lastbiler. Dette medfører mange daglige lastbilkørsler gennem nærområdet, hvilket både skaber gener og udgør en sikkerhedsrisiko. Et eksempel: En råstofmængde på 750.000 ton årligt kan betyde omkring **37.500 lastbiltransporter om året**, svarende til **over 30 lastbiler i timen** i arbejdstiden [33]. Man får altså en konstant strøm af tunge køretøjer ind og ud af området. For beboerne langs ruterne betyder det *mere støj og rystelser* fra vejtrafikken, *stigende luftforurening* fra dieselos samt *generel utryghed* ved at færdes på vejene. Hvor der før måske var stille landevej, vil man opleve hyppige lastbilkonvojer – tidligt om morgenen, i dagtimerne og nogle gange også om lørdagen. Dette kan gøre det farligere for børn at cykle eller gå til skole og for alle trafikanter at bruge vejene normalt.

De **sikkerhedsmæssige risici** er reelle. Lastbilerne er tunge (typisk 20-30 ton) og længere om at bremse, og de skaber farlige situationer især på mindre veje uden særlige foranstaltninger. Ofte er tilkørselsvejene til råstofgrave *smalle landeveje* med begrænset oversigt. Aktivistgrupper fremhæver fx tilfælde, hvor transportvejen har *dårlige sigtforhold, ingen vejsider eller autoværn og flere skjulte indkørsler*, hvilket er en farlig cocktail når store dumpere kører igennem [34]. Risikoen for trafikulykker – fx påkørsler af bløde trafikanter eller frontalsammenstød ved oversete indkørsler – øges med trafikmængden. En enkelt uopmærksomhed fra en chauffør i en 30-ton lastbil kan have fatale konsekvenser. Selv hvis der ikke sker ulykker, kan den oplevede *tryghed* i lokalsamfundet falde dramatisk: Mange borgere føler ubehag ved at lade deres børn færdes ved en vej med tung trafik, eller ved selv at cykle/jogge hvor lastbilerne suser forbi. Denne psykologiske utryghed er også en del af de trafikale konsekvenser.

Derudover påfører den tunge trafik lokalsamfundet en **økonomisk byrde** i form af *vejslid*. Lastbiler slider vejene væsentligt mere end almindelige personbiler – faktisk svarer påvirkningen fra én stor lastbil til påvirkningen fra flere tusinde personbiler [35]. Kommunen kan dermed forvente øgede udgifter til vejvedligeholdelse (huller, sætningsskader m.m.) på ruterne til grusgraven. Ifølge en lokal borgmester koster det ca. 1 million kr. at genoprette 1 km skadet vej [36], og slid fra tunge køretøjer kan hurtigt akkumulere sådanne skader. Dette kan indirekte ramme borgere gennem skatten eller mindre råderum til andre forbedringer. Samlet set er *trafik og sikkerhed* et af de mest håndgribelige modargumenter: Naboerne vil opleve mere larm og fare i hverdagen, og lokalmiljøet kan blive delt af en konstant strøm af lastbiler. Særligt i landsbyomgivelser, hvor vejene også er rekreative (bruges af cyklister, ryttere, gående), forandrer tung trafik områdets karakter markant til det værre [37].

6. Negative effekter på ejendomsværdi og boligmarked

Det er veldokumenteret, at miljøgener i et område kan slå igennem på **ejendomspriserne** – og en grusgrav er ingen undtagelse. Boligkøbere er som regel mindre tilbøjelige til at betale høj pris for et hus, der ligger ved siden af *støj, støv, tung trafik og et forstyrret landskab*. Flere undersøgelser peger på, at *nærhed til en aktiv grusgrav trækker huspriser ned*. En amerikansk studie (Diane Hite, Auburn University) fandt en klar statistisk sammenhæng mellem afstand til grusgraven og salgspris: Huse **lige op ad** en grusgrav kunne opleve prisfald på op mod **30 %**, og selv i en afstand af 1,5 km var værdien reduceret med omkring **14–15 %** [38]. Effekten aftog med afstanden (ca. 5 % værdifald ved 5 km), men var altså markant for naboerne. Dette indikerer et betydeligt økonomisk tab for boligejere i nærområdet. I en dansk kontekst vil et tilsvarende fald betyde, at en ejendom der måske kunne sælges til 3 mio. kr. uden grusgrav, nu kun er 2,5 mio. kr. værd – en potentiel *tabt friværdi* for helt almindelige familier på flere hundredetusinde kroner.

Selv hvis man ikke har planer om at sælge straks, kan den viden, at ens *formue i huset svinder ind*, være psykisk belastende (jf. næste afsnit om psykosociale effekter). Danske eksempler bekræfter bekymringen: I Glim ved Lejre var borgerne meget urolige for, at deres huse ville falde i værdi, da en grusgrav var på tegnebrættet [39]. De havde købt husene for beliggenhedens skyld – en rolig, naturskøn lokalitet – og nu frygtede de, at denne kvalitet forsvandt og dermed *også boligernes attraktivitet* [40] [41]. Frygten er ikke ubegrundet; realkreditinstitutter og ejendomsmæglere vil typisk tage forbehold hvis en ejendom ligger op ad en kilde til støj og forurening.

Offentlige myndigheder er begyndt at anerkende problemet. Danske Regioner har f.eks. foreslået, at **naboer til grusgrave skal kunne få erstatning** for værdiforringelse – uanset om de sælger eller ej – netop fordi det er urimeligt, at enkeltfamilier lider økonomisk tab af hensyn til råstofudvindingens fælles formål [39]. Denne debat er i gang politisk, men som det er nu, står den enkelte husejer med risikoen. Et hus er for mange den største investering i livet, og udsigten til at dens værdi *dykker* på grund af en grusgrav kan skabe stor modstand. På et mere overordnet plan kan hele *boligmarkedet i lokalområdet* blive påvirket negativt: Færre vil finde området attraktivt at flytte til, ejendomme kan stå længere tid til salg, og kommunens generelle udvikling kan hæmmes af det blakkede omdømme. Summen af disse økonomiske og markedsmæssige forhold gør ejendomsværditab til et tungtvejende argument imod etablering af grusgrave tæt på beboelse.

7. Psykosociale effekter for nærområdet

Udover de målbare fysiske påvirkninger er der en vigtig men ofte overset dimension: de **psykosociale effekter** på lokalsamfundet og den enkelte beboers trivsel. At få en grusgrav som nabo kan udløse *stress, bekymring, frustration og afmagt* hos berørte borgere. Allerede i planlægningsfasen oplever mange usikkerhed: *"Hvordan vil vores hverdag blive? Bliver det overhovedet til at holde ud at bo her?"*.

Denne usikkerhed i sig selv er stressende. En borgerudtalelse i forbindelse med Region Hovedstadens råstofplan beskriver, hvor *psykisk belastende* det er at skulle bo ved siden af en grusgrav [42]. Omkring 1000 mennesker i det berørte område følte, at deres *mentale sundhed og tryghed* var truet alene ved udsigten til, at området blev udlagt til råstofgrav [43]. Denne mentale dimension afspejler, at ens hjem og omgivelser har stor følelsesmæssig betydning – når de ydre rammer trues, påvirker det psyken negativt.

Under driften af en grusgrav vil de løbende gener (støj, støv, trafik) kunne *slide på beboernes sindstilstand*. Kronisk støj og vibrationer kan fx give irritabilitet, søvnunderskud og koncentrationsbesvær, hvilket går ud over humør og sociale relationer. WHO's analyser af miljøstøj inkluderer netop **høj irritation** og **søvnforstyrrelser** som væsentlige effekter, der rammer millioner af europæere og reducerer livskvaliteten markant [4]. Forældre kan blive bekymrede for børnenes trivsel: *Kan de sove om natten? Kan de lege udenfor uden at blive generet?* Denne vedvarende bekymring er en psykisk stressfaktor. Samtidig kan der opstå splittelse i lokalsamfundet – nogle borgere engagerer sig stærkt mod grusgraven, hvilket kan føre til konflikter med enten myndigheder eller eventuelt naboer som ikke er lige så involverede. Sådanne sociale spændinger er også en negativ sideeffekt.

Det er veldokumenteret, at *manglende kontrol* over stressorer forværrer de psykosociale konsekvenser. I tilfælde af en grusgrav føler naboerne sig ofte magtesløse: Udefrakommende kræfter ændrer deres nærmiljø, og de kan ikke bare fjerne støjen eller støvet. Dette kan føre til **chronisk stress** og en følelse af afmagt. Myndighederne anbefaler dialog og information for at dæmpe uroen [44] [39] – fx borgermøder hvor beboerne kan få svar på spørgsmål. Sådanne tiltag kan hjælpe, men fjerner ikke selve kilden til bekymringen. I Glim-tilfældet beskrev formanden for bylauget, hvordan der var "en masse følelser forbundet med at have et hus man har købt for den skønne beliggenhed – og nu skal man pludselig ikke være der for at nyde roen, men frygte støjen" [40]. Dette citat indkapsler den psykologiske sorgproces mange går igennem: *Et tab af det hjem, man troede man havde*.

De psykosociale effekter kan manifestere sig i helbredet som *hovedpine, forhøjet stresshormon-niveau, depression eller angst* over tid, selv hvis de fysiske påvirkninger hver for sig ligger under tærsklerne. Derfor understreger eksperter, at de menneskelige konsekvenser ved miljøgener bør tages alvorligt på linje med de målbare effekter [7]. For lokalområdet kan sammenhold og tiltro til myndighederne lide et knæk, hvilket i sig selv er skadeligt. Alt i alt er de psykosociale belastninger et væsentligt argument: Man risikerer at gøre et ellers velfungerende boligkvarter til et *uroligt, stresspåvirket område*, hvor folk enten mistrives eller måske ligefrem flytter væk for at finde fred igen. Et sådant udfald strider mod hensynet til befolkningens velfærd og bør indgå i afvejningen, når en grusgravs placering overvejes.

Konklusion: De ovenfor beskrevne punkter viser, at der findes en bred vifte af forskningsbaserede argumenter imod placering af en grusgrav tæt på boliger. Støj- og støvgener med dokumenterede helbredseffekter, risiko for forringet drikkevandskvalitet, ødelæggelse af landskab og natur, øget trafik og ulykkesrisiko, faldende ejendomsværdier og psykosociale belastninger – alle disse faktorer understøttes af konkret evidens og erfaringer fra ind- og udland. Tilsammen tegner de et billede af, at prisen for lokalbefolkningen ved en sådan råstofindvinding kan være meget høj. Disse negative konsekvenser bør nøje vægtes op imod samfundets behov for råstoffer, og i mange tilfælde vil det være oplagt at søge alternativer (enten andre placeringer længere fra beboelse eller øget genbrug af materialer), så man undgår at påføre borgere så omfattende gener.
<hr>

Kilder: Forskellige danske myndighedsrapporter, miljøvurderinger og internationale undersøgelser er anvendt som dokumentation, herunder Miljøstyrelsens vejledninger, råstofplaner og hvidbøger fra regionerne, NIRAS-rapporten *"Støv fra råstofgrave"* (2018), WHO og EEA's støj- og

miljøsundhedsrapporter, samt studier om ejendomsværdi og samfundspåvirkninger. Disse er løbende henvist til i teksten med kildenoter.

---

1 3 Yderligere_oplysninger_2025-0181,_Beregning_af_ekstern_støj_fra_Krondal_Grusgrav,_Matrupladegård 2.pdf
https://www.ru.rm.dk/siteassets/01-klima-og-miljo/rastoffer/offentlige-horinger/2025/11042025-bilag-a4-stojberegning-krondal.pdf

2 Støjgrænser - Miljøstyrelsen
https://mst.dk/erhverv/rent-miljoe-og-sikker-forsyning/stoej/stoejgraenser

4 5 7 Hvad er støj - Miljøstyrelsen
https://mst.dk/borger/affald-og-forurening/stoejforurening/hvad-er-stoej

6 17 Noise & Dust Impacts - Citizens for Safe Ground Water
https://www.safeh2o.ca/noise-dust-impacts

8 9 11 12 13 rm.dk
https://www.rm.dk/siteassets/regional-udvikling/ru/publikationer/rastoffer/stov-fra-rastofgrave_niras_endelig_2018med-bilag.pdf

10 Baggrundsdokument for fastsættelse af grænseværdi for nedfald af ...
https://www2.mst.dk/udgiv/publikationer/2003/87-7614-064-4/html/helepubl.htm

14 15 Research lags on residential exposure to dust from sand, gravel mines | WCMU Public Radio
https://radio.wcmu.org/local-regional-news/2023-05-24/research-lags-on-residential-exposure-to-dust-from-sand-gravel-mines

16 [PDF] Høring af miljøkonsekvensrapport samt udkast til tilladelser til ...
https://app-rsjdxp-cms-prod-001.azurewebsites.net/media/xocnxwd0/02-04-2020_2-hoeringsnotat-vindinge-nord.pdf

18 19 20 21 23 26 27 28 30 31 Råstofindvinding - Aktivsiden
https://aktiv.dn.dk/sagsarbejde/landskab/rastofindvinding/

22 PowerPoint-præsentation
https://www.atv-jord-grundvand.dk/wp-content/uploads/2025/03/Spor-2-Modul-2-Gry-Erlandsen-og-Signe-Ulfeldt-Hede-Nymoelle-Stenindustri.pdf

24 25 Indvinding af råstoffer under grundvand - Region Hovedstaden
https://www.regionh.dk/klima-og-miljoe/raastoffer/Publikationer-om-raastoffer/Sider/Indvinding-af-r%C3%A5stoffer-under-grundvand.aspx

29 32 Quarries are temporary, but their environmental impacts are forever: How ecodesign can help - ECOS
https://ecostandard.org/news_events/quarries-are-temporary-but-their-environmental-impacts-are-forever/

33 34 35 36 37 Traffic Impacts & Road Safety - Citizens for Safe Ground Water
https://www.safeh2o.ca/traffic-road-safety

38 [PDF] US Study on the impact of pits quarries on hme prices
https://gravelwatch.org/wp-content/uploads/2016/02/US-Study-on-the-impact-of-pits-quarries-on-home-prices.pdf

39 40 41 44 ERU, Alm.del - 2018-19 (1. samling) - Bilag 68: Råstofredegørelse 2018, fra Danske Regioner
https://www.ft.dk/samling/20181/almdel/eru/bilag/68/1975040/index.htm

42 43 [PDF] HVIDBOG Råstofplan 2016 - Region Hovedstaden
https://www.regionh.dk/politik/nye-moeder/Documents/FU%20DO%2024012017%20-%20bilag%204%20til%20sag%2018%20til%20Nettet.pdf

Til Region Hovedstaden

Det er med stor bekymring, at jeg her fremsender mit høringssvar vedrørende råstofplanen i Lystrup-området. Mit navn er Palle Jensen og jeg bor på adressen Lindholmvej 8, 3550 Slangerup. Her har jeg boet siden år 2000.
Jeg købte ejendommen dengang, fordi jeg er et stort naturmenneske og tror på at frisk luft, ro og idyl er nøglen til en lang, glad og anti-stressende tilværelse. På denne adresse er begge mine børn opvokset, som i dag er hhv. 17 og 20 år. Børnene elsker, nøjagtig som jeg, livet og ikke mindst de fantastiske omgivelser på Lystrupvej 8. Vi betragter os selv som en sund og afbalanceret familie, hvilket vi i høj grad skyldes vores boligs beliggenhed.

Vi er alle i familien meget berørte og bekymrede over de forestående interesser og planer om at udvinde råstoffer i netop vores forhave, da et sådant projekt med garanti vil ødelægge en stor del af vores livskvalitet. Jeg vil i punktform herunder opliste samt kommentere på mine bekymringer.

- **Landskabet.** Hvis ideen om råstofudvinding skulle blive til virkelighed (Gud forbyde det), kan det på ingen tænkelig måde gennemføres uden, at landskabet i og omkring vil lide stor skade. Jeg tænker her på nedslagtning af træer, plantager, blomster og i det hele taget store dele af plantelivet. Hertil kommer selve udgravningerne, som utvivlsomt vil forvandle det smukke område til et månelandskab.

- **Støj.** Ved gennemførsel af projektet vil området blive offer for industriel støj. Det kan selvsagt ikke undgås når gravemaskiner, bulldozere samt andet materiel arbejder. Vi kan allerede høre fuglefløjt og andre dyrelyde blive kvalt af ”brølende” og forurenende dieselmotorer. Hertil kommer til- og frakørende lastbiler dagen igennem. Vi græder ligeledes ved tanken om, at skulle side i vores dejlige hus og ofte skulle ligge ører til den medfølgende larm fra maskiner og biler.

- **Luften & forurening.** Som ovenfor nævnt, kommer vi jo heller ikke uden om forurening. Bulldozere, gravemaskiner, lastbiler mv. vil udlede betragtelige mængder af udstødningsgasser ligesom olie- og hydraulikspild næppe kan undgås. Udvinding af råstoffer vil også skabe store mængder støv i luften, et forhold der kan give både åndedrætsbesvær, allergi mv. Luften vil med sikkerhed forandres og være uren især i de arbejdende timer.

- **Vand.** Pt. har jeg selv og flere andre husstande i området egen vandboring. Her er jeg ligeledes stærkt bekymret for vandets renlighed. Hvis der skal graves og køres med tunge maskiner omkring vores vandboringer er der en overhængende risiko for forurenet drikke- og badevand.

- **Dyreliv.** For min familie og jeg betyder dyrelivet omkring os rigtig meget. Da vi kiggede på og faldt for ejendommen for 20 år siden, blev vi alle tryllebundet af det rige fugleliv, forbipasserende harer, rådyr m.fl. -Dette var og er fortsat et enormt aktiv ved netop dette område. Igen skal man ikke have

den store lommeregner frem for at regne ud, at udvindingsprojektet vil fjerne dette ”leben” eller reducere det kraftigt i og omkring området.

- **Rekreativt område.** Som beboer på Lindholmvej glædes jeg dagligt over at se motionslystne- og naturelskende mennesker færdes på og omkring området. Folk er på vandreture og cykelture, ligesom naturinteresserede står med deres kikkerter i timevis for at observere dyrelivet samt landskabet. Endnu et par ”folkelige kulturhandlinger” som vil lide et knæk eller helt gå tabet, hvis projekt råstofplan gennemføres.

- **Arkæologi & Bevaring.** Jeg ved at der i området er forekomster af bevaringsværdige ”emner”. Her tænker jeg blandt andet på fortidens gravhøje samt en gammel stationsbygning. Er man villig til at fratage os og området disse kulturskatte om nødvendigt?

- **Ejendomsværdi.** Ligeledes er jeg stærkt bekymret for udsigterne til min ejendoms værdi, hvis projektet gennemføres. Jeg har selv bygget mit drømmehus og brugt mange penge og timer på det. Jeg arbejder til daglig hårdt for at nedbringe gælden hurtigt og ad den vej skabe mig en solid pensionsopsparing. Men hvad nytter alt dette, hvis huset bliver indhyllet i en grusgrav, hvem vil så købe og i så fald betale i nærheden af den værdi ejendommen har i dag??

Ovenstående punkter er for min familie og jeg nogle af de vigtigste mærkesager i forbindelse med et eventuelt forestående udvindingsprojekt, men jeg vil godt understrege at listen på ingen måde er udtømmende.

Afslutningsvis vil jer gerne rejse et par ubesvarede og bekymrende spørgsmål, hvis og såfremt projektet ønskes gennemført:

- Har Regionen en gennemtænkt plan for infrastruktur til og fra området, som tilgodeser de omkringliggende beboere, således at gener minimeres?
- Har regionen en plan for hvordan luft- & jordforurening mindskes bedst muligt?
- Har Regionen en gennemtænkt plan for reetablering af området, således at landskab, dyreliv, motionsruter mv. bevares bedst muligt.
- Har Regionen en plan for bevaring af fredede elementer ?
- Har Regionen en plan for hvornår udvindingen forventes afsluttet ?(tænker det max skal være en 10 årig periode den er åben) og dermed nedlukning forventes gennemført?
- Hvordan vil regionen kompensere for det store værditab på min ejendom, som projektet unægtelig vil skabe?

Jeg håber meget på, at dette høringssvar giver et sagligt indblik i mine store bekymringer der er forbundet med planerne om udvinding af råstoffer i mit boligområde samt at nærværende skrivelse kan være en medvirkende faktor til at projektet screen-lægges.

Med venlig hilsen
Palle Jensen
Lindholmvej 8
3550 Slangerup

Mine naboer i nummer 10 er ligeledes bekymret for udviklingen af deres lokalområde da de også ligger op til interesseområdet
Med Venlig hilsen
John og Anne Jensen
Lindholmvej 10
3500 Slangerup

ADVOKATHUSET
AUGUST JØRGENSEN

Region Hovedstaden
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

Att.
Center for Regional Udvikling

Mail:
regionh@regionh.dk og raastoffer@regionh.dk

Lars Marcus Pedersen (H)
John Chr. Langeberg (L)
Carl Gustaf Jespersen (H)
Lotte Borg Jørgensen (L)
Lone Munk Jensen (L)
Jørn Haandbæk Jensen (H)

Luise Dybro Folkmar
Cecilia N. Veistrup (L)
Ditte Bach, adv.fm.
Kontorfællesskab:
Kristian Qvist Krüger (H)

Sekretær: Ulla Lange
Mail: ul@augustj.dk
Direkte tlf.: 48225510
Journalnr.: 117-2007-01275

Den 4. juli 2025

Råstofplan 2025 – graveområde E 13 Stålhøjgård, Bastrupvej 24, 3540 Lynge i Allerød kommune

Som advokat for Kurt Sørensen og Bregnebjerggård Grusgrav, Affaldsbehandling og Deponi, Kurt Sørensen ApS kan jeg oplyse, at min klient nu også har erhvervet ejendommen Stålhøjgård, Bastrupvej 24, 3540 Lynge.

Fra mine klienter har jeg modtaget orientering om, at Region Hovedstaden har truffet beslutning om, at ejendommen Stålhøjgård – indtil videre – ikke kan indgå i Råstofplan 2025, men vi har i den forbindelse følgende bemærkninger, som Regionen bedes overveje og fremkomme med sine bemærkninger til:

Det tages til efterretning at Region Hovedstaden ikke i Råstofplan 2025 kan udlægge det i den tidligere Råstofplan 2016/2020 udlagte graveområde E13 Stålhøjgård, som grave- eller interesseområde, idet området i november 2023 blev omfattet af en fredning, hvor det i fredningsbestemmelserne fremgår, at der ikke må ske råstofindvinding indenfor fredningens areal.

Dog gør vi opmærksom på, at der er indgivet en klage over fredningen, og at denne klagesag endnu ikke er afgjort. Desuden gør vi opmærksom på, at vi fortsat finder området attraktivt for indvinding af råstoffer. Vi anmoder derfor om, at regionen vil genbehandle den allerede indgivne ansøgning, hvis fredningen efterfølgende bortfalder eller fredningsbestemmelserne ændres, så råstofindvinding bliver mulig.

Hvis der er spørgsmål eller bemærkninger, står seniorrådgiver, civilingeniør – hydrogeologi, Michael Zimmermann, WSP, Kurt Sørensen og jeg naturligvis til rådighed for supplerende oplys-

ninger.

Med venlig hilsen

Lars Marcus Pedersen

Høringssvar vedr. Råstofplan 2025 – Indsigelse mod udpegning af råstofområde Skævinge, Hillerød Kommune

Til Region Hovedstaden,

Vi skriver som tæt nabo til det foreslåede råstofområde Skævinge i Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025. Vi ønsker hermed at gøre indsigelse mod udpegningen af dette område som råstofgraveområde.

Vi er dybt bekymrede for, hvordan planens gennemførelse vil påvirke både vores hverdag og den natur, vi er nabo til, herunder:

Natur og Biodiversitet

Området huser flere beskyttede og sårbare arter – herunder arter opført på **Bilag 4 i EU's Habitatdirektiv** – som vil blive negativt påvirket af råstofindvindingen. I det berørte område er der registreret forekomster af **løgfrø, spidssnudet frø og stor vandsalamander** – alle arter med særlig beskyttelse.

Vi finder det uforståeligt, at vores egen matrikel tidligere er blevet taget ud af råstofområdet netop på grund af konstaterede løgfrøer, mens det nu planlagte graveområde – hvor **samme art også er konstateret – fortsat er udpeget i Råstofplan 2025**. Det rejser alvorlige spørgsmål om planens konsekvensvurdering og den manglende konsistens i beslutningsgrundlaget.

Vores matrikel udgør i dag et hotspot for løgfrøer, og vi vedlægger dokumentation for dette i form af optagelser foretaget i vores sø af biolog **Anders Raagaard**. Det understreger områdets store biologiske betydning og vigtigheden af at sikre både nuværende og potentielle levesteder for arten.

I forbindelse med det store løgfrøprojekt i vores område er der fra biologernes side udarbejdet en plan for etablering af en **spredningskorridor**, som er afgørende for artens langsigtede overlevelse. Korridoren skal sikre muligheden for **genetisk spredning mellem bestande**, hvilket er helt essentielt for løgfrøens fortsatte eksistens her. En eventuel grusgrav vil **afbryde denne korridor**, og da løgfrøen kun bevæger sig over korte afstande (typisk under 500 meter), vil det i høj grad forringe artens mulighed for spredning og overlevelse.

Desuden er der **flere vandområder inden for det planlagte graveområde, som endnu ikke er blevet biologisk undersøgt**, og vi mener derfor, at området **ikke er**

tilstrækkeligt kortlagt og vurderet i forhold til natur- og dyreliv. Dette bør være et ufravigeligt krav, før området overhovedet kan overvejes udpeget som råstofområde.

Vi vedlægger et kortbilag, hvor det tydeligt fremgår, **hvor løgfrøer og andre beskyttede arter er konstateret**, samt **hvor der endnu ikke er foretaget undersøgelser**.

De vandhuller, som er placeret umiddelbart uden for eller i direkte tilknytning til graveområdet, vil uundgåeligt blive påvirket af de forstyrrelser, som råstofindvindingen medfører. Særligt vandstanden vil kunne ændres markant, og der er en **betydelig risiko for, at vandhullerne helt tørlægges.**

Miljø

Vi er også dybt bekymrede for de mulige konsekvenser for grundvandet. Det planlagte råstofområde i Skævinge ligger i et område, der **tidligere har været udlagt til skovrejsning med henblik på beskyttelse af grundvandsressourcerne**. Dette indikerer tydeligt, at der er – eller har været – **væsentlige grundvandsinteresser i området**, som bør beskyttes.

I den forbindelse vil vi gøre opmærksom på, at **HOFOR i en skrivelse dateret den 8. oktober 2018** har udtalt i deres høringssvar, at **der ikke bør foretages råstofgravning i skovrejsningsområder** – netop af hensyn til grundvandsbeskyttelsen. Det virker derfor inkonsekvent og bekymrende, at der nu planlægges råstofudvinding i et område, som tidligere har været vurderet vigtigt for netop denne beskyttelse.

Trafikale forhold

Vi ønsker at udtrykke vores stærke bekymring for de **trafikale konsekvenser**, en grusgrav vil medføre – særligt set i lyset af, at vi som naboer forventes at forholde os til en trafikafvikling, som **hverken er nærmere beskrevet eller oplyst i høringsmaterialet**. Det er i sig selv problematisk, at man beder borgere tage stilling til konsekvenser, **man endnu ikke har fået adgang til at kende**.

Det påtænkte graveområde ligger **langt fra det overordnede vejnet**, og adgangsforholdene er langt fra optimale. Eksempelvis er **Meløsevej oprindeligt anlagt smallere, og udvidelsen er sket uden tilstrækkeligt bærelag**, hvilket har ført til revnedannelser og sætninger i asfaltkanterne. Vejen er derfor **ikke egnet til tung trafik**, især ikke når to store køretøjer skal passere hinanden. Der opleves jævnligt, at man bliver "kastet" i rabatten ved møde med modkørende lastbil, og vejens smalle forløb, skarpe sving og mange udkørsler gør forholdene endnu mere utrygge.

Meløsevej er desuden **skolevej**, med en **krydsende cykel- og gangsti**, hvor blandt andet mange skolebørn dagligt krydser vejen. Dette kombineret med **høje hastigheder og farlige overhalinger**, som allerede nu er et kendt problem, udgør en reel fare for de bløde trafikanter.

Vi henviser til **vedlagte bilag 1-5**, som dokumenterer den trafikale belastning og farlighed – herunder **tre alvorlige uheld inden for blot tre uger**, dokumenteret i bilag 5.

Skovbakkevej – en uegnet adgangsvej

Vi undrer os over, at Region Hovedstaden i udkastet til råstofplanen peger på Skovbakkevej ud for Meløsevej 33 som en **potentielt relevant adgangsvej** til grusgravsområdet – og samtidig vurderer, at trafikafviklingen her ikke vil medføre væsentlige påvirkninger af omgivelserne, og derfor **ikke behøver undersøges nærmere**.

Set i lyset af vores daglige erfaringer med vejens forhold og belastning, finder vi det vigtigt at få **indsigt i, hvilket grundlag denne vurdering bygger på**. Vi vil derfor gerne anmode om en nærmere redegørelse for:

- Hvem der har foretaget besigtigelsen af området
- Hvilke kriterier og observationer vurderingen bygger på
- Hvem der har det endelige ansvar for denne vurdering

Vi håber på en konstruktiv dialog og ser frem til en mere detaljeret afklaring.

Vi bor selv på Meløsevej 33 – **direkte ud til svinget**, hvor Skovbakkevej støder til. Det er et **skarpt 100-graders sving**, ikke et klassisk 90-graders, og **oversigtsforholdene er dårlige**. Desuden skal **cykelstien krydses netop her**, og det sker i forvejen under utrygge forhold. Skovbakkevej er en **smal, ensporet privat fællesvej med løst grus, sten og brokker** som belægning. Vi spørger os selv, **hvordan tung trafik i form af store lastbiler skal kunne passere her**, og **hvor andre trafikanter skal gøre af sig selv**, når vejen spærres af grusgravstrafik.

Situationen vil alt andet lige føre til, at **trafikken stagnerer** direkte foran vores ejendom, og vi risikerer **lange køer og farlige overhalinger** – noget vi allerede oplever i dag i mindre målestok.

Brug af markvej – privat fællesvej og manglende samtykke

Vi ejer **matriklerne på hver sin side af den markvej**, som Region Hovedstaden i udkastet til råstofplanen har udpeget som **potentiel adgangsvej til grusgraven**. Det er vigtigt at understrege, at denne vej i sin tid **ikke er anlagt med henblik på tung trafik** eller erhvervsmæssig udnyttelse, men udelukkende fungerer som **adgangsvej til vores marker**. I dag bliver vejen også benyttet af **gående, cyklister og barnevogne**, som – i tilfælde af møde med tunge køretøjer – **ikke har mulighed for at komme til side**, da der i begge sider er **strømførende hegn** som en del af vores kvæghegning.

En øget og ændret anvendelse af Skovbakkevej til tung trafik i forbindelse med råstofindvinding vil medføre en væsentlig ændring i vejens karakter og brug. Som **privat fællesvej** er den udelukkende tiltænkt adgang for de berørte beboere samt til de formål, der var gældende, da vejen blev anlagt. En anvendelse til erhvervsmæssig tung trafik, som f.eks. grusgravskørsel, ligger uden for dette formål og kræver ifølge gældende regler **samtykke fra vejens ejere**.

Vi vil gerne gøre det klart, at **vi ikke vil give tilladelse / samtykke til grusgravskørsel ad vores del af Skovbakkevej**. Det undrer os derfor, at Region Hovedstaden tilsyneladende ikke har undersøgt dette forhold nærmere, og vi ønsker oplyst, **hvordan adgangsforholdene er blevet vurderet uden inddragelse af os som vejens ejere samt uden hensyntagen til vejens faktiske og juridiske anvendelse**.

Vi forventer derfor, at adgang via Skovbakkevej ud for nr. 33 ikke anses for en realistisk mulighed.

Støv, Støj og helbred

De **helbredsmæssige konsekvenser** af en nærliggende grusgrav bekymrer os i høj grad. Vi vil som naboer være udsat for en væsentlig stigning i **støv, dieselos og luftbårne partikler**, som ifølge regionens eget udkast kan udgøre en helbredsrisiko.

Dette gælder især **dieselpartikler og svævestøv**, som er dokumenteret skadelige for mennesker – og særligt for børn og ældre, og vi er nu i kategorien af ældre.

Hertil kommer, at vores ejendom, opført i **1907**, hviler på et **kampestensfundament**, som ikke er konstrueret til at modstå de **vibrationer og belastninger**, der vil opstå som følge af øget tung trafik med lastbiler tæt forbi huset. Vi frygter, at dette både kan medføre **bygningsskader** og nedsætte ejendommens **værdi og levetid**.

Samtidig ønsker vi svar på, hvordan vores ejendom er sikret i forhold til den såkaldte "nærhedszonen" på 25 meter. Med husets placering tættere på vejen end dette, og dets særlige byggemæssige sårbarhed, bør det være et centralt hensyn i enhver vurdering af trafikafviklingen i området.

Desværre ved vi af **bitter erfaring**, hvilke konsekvenser lignende projekter kan få for os som naboer. Når først en entreprenør har fået tilladelse, **står de omkringboende ofte alene med de praktiske og menneskelige konsekvenser** – herunder støj, støv, gener og i værste fald provokationer og konflikter.

Vi tillader os at påpege dette, fordi vi tidligere har været naboer til et såkaldt **jordforbedringsprojekt**, hvor processen – efter vores opfattelse – blev sat i gang **uden tilstrækkelig kontrol eller hensyntagen til de lokale beboere**. Da problemerne begyndte at opstå, **var det næsten umuligt at få kontakt eller opbakning fra de relevante myndigheder** – herunder kommune, politi og vejmyndighed.

Vi som naboer blev **overladt til selv at dokumentere og bevise gener og forhold**, hvilket både er urealistisk og urimeligt. De fejl og mangler, vi som naboer står tilbage med den dag i dag, er nu **vores eget ansvar at håndtere**, uden hjælp eller anerkendelse fra de myndigheder, der burde have varetaget helheden. Det har givet os et klart indtryk af, at **borgere og naboer ikke har de rettigheder og den beskyttelse, vi reelt burde have i sådanne sager**.

På baggrund af disse erfaringer ser vi med stor alvor på den foreslåede råstofplan og de konsekvenser, den vil kunne få for vores naboer og os – både helbredsmæssigt, økonomisk, praktisk og menneskeligt.

Den udførte støjmåling i forbindelse med det tidligere jordforbedringsprojekt viste sig at være **utilstrækkelig og i praksis ubrugelig**, da der **ikke var taget højde for vindforhold,** hvilket betød, at støjen fra maskiner og anlæg **ofte blev blæst direkte mod vores ejendom**. Dette afgørende forhold var **ikke indregnet i de støjmålinger, der lå til grund for myndighedernes godkendelse**, og dermed **afspejlede målingerne ikke de faktiske forhold, vi blev udsat for som naboer**.

Vores oplevelser har desværre givet os et indtryk af, at den **nødvendige støtte** fra systemet ofte **udebliver**, når vi som borgere har mest brug for den.

Påvirkning af de socialøkonomiske konsekvenser m.v.

Vi er dybt bekymrede over de økonomiske konsekvenser, som en eventuel adgangsvej til grusgravområdet via Skovbakkevej – umiddelbart uden for vores indkørsel – vil have for vores ejendom. Vi vurderer, at værdien af vores bolig kan falde markant, muligvis med op til halvdelen eller mere. Det er rigtigt, at der på længere sigt kan være en mulighed for, at ejendommens værdi genoprettes, når råstofindvindingen ophører, men det kan være om 20 år eller endnu længere.

Vores ejendom udgør en væsentlig del af vores pensionsopsparing, og på grund af vores alder har vi ikke mulighed for at vente så længe på, at værdien eventuelt genvindes. Det vil være dybt urimeligt, hvis vi i så mange år skal være økonomisk stavnsbundet til en ejendom, der mister sin værdi som følge af en disposition, vi ikke har nogen indflydelse på.

Vi vil derfor gerne henlede opmærksomheden på Grundlovens § 73, stk. 1, hvoraf det fremgår, at man ikke uden videre må fratage borgere deres ejendom eller påføre forringelser, der reelt fratager folk deres økonomiske eksistensgrundlag. Det er vores opfattelse, at en adgangsvej placeret som foreslået, med de gener det vil medføre, udgør en alvorlig trussel mod vores økonomiske tryghed og fremtidige livsgrundlag.

Det konstante pres og usikkerhed omkring denne sag påvirker os ikke kun økonomisk, men også psykisk. Der er utallige uafklarede spørgsmål, og bekymringerne vokser i takt med, at processen skrider frem uden den nødvendige gennemsigtighed eller hensyn til vores situation.

En uacceptabelt lang periode med uvished og belastning

Den 17. oktober 2018 modtog vi brev fra Hillerød Kommune om udpegningen af grusgravsområdet ved Skævinge. Allerede dengang blev det klart for os, at vi som naboer stod over for en lang og uforudsigelig proces. Ifølge retningslinjerne er et interesseområde som udgangspunkt med i råstofplanen i op til 12 år. Vi har nu allerede levet med denne belastning i 7 år – uden klarhed, uden sikkerhed og uden vished om fremtiden.

Med Råstofplan 2025 lægges der nu op til, at området på ny udlægges, hvilket kan forlænge denne belastning yderligere 12 år – frem til 2037. Og som det fremgår af regionens egne bemærkninger, er det sandsynligt, at der kan gives dispensation for endnu længere udnyttelse, hvis indvindingen ikke er færdig inden for perioden. Det skyldes blandt andet, at råstofferne i området er af lavere kvalitet, og derfor ikke kan afsættes lige så hurtigt som højkvalitetsmateriale. Dermed risikerer vi, at processen trækker ud i måske 15–20 år eller mere.

Det betyder reelt, at vi – siden 2018 – har levet og fortsat skal leve under en tung og usikker skygge, hvor vi som naboer ikke ved, hvad fremtiden bringer. Hvor er rimeligheden i, at borgere skal leve med en så langstrakt periode med uvished og potentielle helbredsmæssige, økonomiske og psykiske konsekvenser? Det er en uholdbar situation, som sætter dybe spor i vores livskvalitet og tryghed.

En urimelig koncentration af belastende projekter

Afslutningsvis vil vi gerne udtrykke vores store bekymring over den samlede mængde af belastninger, der nu i flere år har påvirket vores ejendom og dagligdag. Vi har allerede været voldsomt påvirket af et såkaldt jordforbedringsprojekt hos naboen mod øst, og nu planlægges der både et stort grusgravsområde vest for os – og senest er der indsendt ansøgning om etablering af en solcellepark hos naboen mod nord. Alle disse projekter er placeret inden for blot 100 meter fra vores hjem.

Det giver os en følelse af at være fuldstændig omringet af støj, støv, tung trafik og massive ændringer i landskab og livsmiljø – uden mulighed for at trække os tilbage eller finde ro. Hillerød Kommune har tidligere udtalt, at man vil sikre en retfærdig fordeling af miljømæssige og samfundsmæssige byrder blandt borgerne. Den forpligtelse frygter vi desværre ikke bliver opfyldt i vores tilfælde.

Vi står tilbage med en følelse af at blive efterladt med en urimelig og umenneskelig høj belastning – både fysisk, psykisk og økonomisk – og vi beder derfor om, at man tager denne samlede påvirkning i betragtning i den videre sagsbehandling.

Med venlig hilsen

Ghita Schulz /Jørgen Dahl Thomsen
Meløsevej 33,
3320 Skævinge
Tlf./ Mobil 4828 4800 / 4017 8795

Som bilag til denne skrivelse vedlægges følgende:

Bilag 1 - Trafikale forhold - Ulykker
Bilag 2 - Optagelser fra Hotspot-sø v./ Anders Raagaard
Bilag 3 - Fotodokumentation af løgfrø på Meløsevej 33, 3320 Skævinge
Bilag 4 - Kortlægning af observerede bilag 4-arter i grusgravområde, samt nærliggende områder, og områder der endnu ikke er undersøgt

Redningsmandskabet måtte kæmpe i over en time med at skære manden fri. Foto: Martin Warming

Voldsom ulykke: Ung mand fastklemt i en time

Bilist fastklemt i over en time, da han mistede herredømmet over sin bil og væltede om på siden

Martin Warming

En yngre mand sad mandag eftermiddag fastklemt i sin bil efter en voldsom ulykke på Meløsevej mellem Skævinge og Meløse. Ulykken skete, da manden af ukendte årsager mistede herredømmet over sin bil i det glatte føre og væltede om på siden, oplyser vagtchef Palle Jørgensen fra Nordsjællands Politi.

Redningsmandskabet måtte kæmpe i over en time med at skære manden fri, men vagtchefen kunne mandag aften ikke oplyse noget om den uheldige bilists tilstand.

Ulykken skete ved 16-tiden, og der var ingen andre biler indblandet i ulykken. Politiet måtte spærre Meløsevej i begge retninger, mens redningsmandskabet kæmpede med at få manden ud af bilen.

Politiet kunne mandag aften ikke oplyse noget om den uheldige bilists tilstand. Foto: Martin Warming

Politiet måtte spærre Meløsevej mellem Skævinge og Meløse, mens redsmandskabet arbejdede på ulykkesstedet. Foto: Martin Warming

11/11-2009

Ulykke på samme sted kun 16 dage senere

Privat foto - Ghita Schulz

19/11-2009

Ulykke på samme sted 8 dage senere

3 ulykker på samme sted på under en måned.

Privat foto - Ghita Schulz

Bilag 1.

Trafikforholdene og trafikuheld på Meløsevej, 3320 Skævinge

14. februar 1997

Ung kvinde kørt galt ud for nr. 33, og endte i hækken / læhegnet.

---

16. januar 2007

Ung mand mister herredømmet over sin bil i svinget ud for nr. 33, og smadrede el-skab.

---

30. januar 2008

2 biler kørte galt i svinget ud for nr. 33

Efterår 2008

Kvinde kørte galt i svinget ud for nr. 33. Kvinden kendte svinget, men pga. tæt tåge fortsatte hun langt ind på marken.

2009 - 2016

3 biler endt i nabos have – Meløsevej 31

2009

Mandlig motorcyklist mistede herredømmet over sin motorcykel i svinget ud for nr. 33, og blev kilet ind under personbil – ført af en kvinde der havde sin mindreårige datter med.

2009

2 personbiler kørt galt i svinget ud for nr. 33. Begge bilister var fra Meløse/Skævinge og kendte svinget. Og på trods af det kørte de galt.

---

26. oktober 2009

Ung mand kørt galt på Meløsevej – fastklemt. Ulykken skete mellem nr. 33 og 35/36

---

11. november 2009

Bil endt i grøften, på samme sted mellem nr. 33 og 35/36

---

19. november 2009

Bil endt i grøften igen, på samme sted mellem nr. 33 og 35/36

Vinteren 2009 / 2010

Flere biler i grøften ud for Meløsevej 36

Juni 2011

En mandlig bilist mistede kontrollen over sin bil på Meløsevej i sydlig retning, pløjede hegn ned og ramte varebil i privat indkørsel

---

2011

Hillerød kommune har oplyst at der har været et uheld med et parkeret køretøj på Meløsevej – ingen personskade.

December 2013

Kvinde forulykket på Meløsevej i nordlig retning. Overså at vejen endte i T-kryds og bilen endte i et træ. Oplysninger indhentet fra Hillerød kommune.

2018

Hillerød kommune har oplyst at der har været et "mødeuheld" på Meløsevej – ingen personskade.

2018

Flugtbilist torpederet kvindelig bilist i svinget ud for nr. 33.

2019

Ung mand på knallert kørt galt ud for nr. 36.

---

20. Januar 2022

Kvinde mistet kontrol over bil, kørt ind i træ og landede oven på elskab i svinget ud for nr. 33

2023

28/2 biler stødt sammen for enden af Meløsevej / Meløse - politi på stedet. (se screenshot).

8/3 Bil kørt frontalt ind i træ ud for Meløsevej nr. 21.

Udover ovenstående ulykker på Meløsevej kan vi nævne, at vi mindst 4 gange har haft en bil i vores læhegn, samt en bilist der med høj fart har ramt vores staldbygning.

Og adskillige uheld med cykler og knallerter. Senest et uheld i maj 2019 med en knallert ud for nr. 36. Politi og falck på stedet. Ung mand brækket arm efter uheld.

Vores naboer på Meløsevej har gennem årene været vidne til utallige ulykker. **Ulykker der er beskrevet her, er kun en brøkdel af de faktiske ulykker.**

Meløsevej er tidligere blevet erklæret trafikfarlig, og det er ikke uden grund at man i sin tid har fået lavet cykelsti fra Meløse til Skævinge, så børn kan komme sikkert i skole.

Børnene skal dog krydse vejen på toppen af Meløsevej mellem nr. 33 og 35, og dette er ikke ufarligt.

Vores oplistning af de uheld som vi kender til, viser at svinget ud for nr. 33 er et meget farligt sted, og generelt er Meløsevej en landevej med dårlige oversigtsforhold. Vi ser dagligt hvordan en bus / lastbil og en personbil ikke kan passere hinanden, og må holde tilbage til den ene har passeret.

I det hele taget er der meget dårlige oversigtsforhold fra alle ejendomme på Meløsevej. Hastigheden er alt for høj, og der sker for mange ulykker.

Ghita Schulz / Jørgen Dahl Thomsen

Bilag 2

Optagelser fra løgfrøsø 16. Maj 2024 – Matrikel 18n

Resultat fra undervandsmikrofon. Dato på x-aksen, antal kald detekteret på y-aksen. Der viser sig et klart mønster af at aktiviteten er størst omkring kl. 22-24.

Datoen er d. 16 maj 2024. Godt inde i sæsonen. Solnedgang 21:19 og solopgang 04:57. Det passer med at aktiviteten begynder at tage fat omkring solnedgang samt at når solen står op er der stille, efterfulgt af noget interessant omkring kl. 09:30, hvor banditterne tager en omgang kvække-konkurrence mere!

Anders Raagaard

BILAG 3

I forbindelse med udgravning og belægning af pigsten på Meløsevej 33, 3320 Skævinge - observeres d. 3/9 - 2022 en løgfrø.

Bilag 4 – arter i Skævinge råstofområde

1. **Vandhul SKÆ-22 er i en meget fin tilstand og rummer en af Nordsjællands største løgfrøbestande. Her findes også spidssnudet frøer, samt stor vandsalamander.**
2. Vandhul SKÆ-30 er udgravet for 3 år siden, og er ej undersøgt.
3. **Vandhul SKÆ-38 i tilfredsstillende tilstand, med en løgfrøbestand af ukendt** størrelse, ligeledes er der hvert forår en stor fin koncert med spidssnudet frøer, hvor op til 20 kvækkende er observeret på samme tid. Her er også stor vandsalamander.
4. **SKÆ-5 Meløsevej 31. Vandhul med løgfrøbestand, spidssnudet og stor vandsalamander.**
5. Skovbakkevej 7. Vandhul er ej undersøgt.
6. Skovbakkevej 7. Vandhul er ej undersøgt.
7. Skovbakkevej 9. Vandhul med spidssnudet frø og stor vandsalamander.
8. Skovbakkevej 9. Nyudgravet sø med spidssnudet frø.
9. **SKÆ-84 Birkedal. Eksisterende løgfrøbestand.**
10. **SKÆ-23 Birkedal. Eksisterende løgfrøbestand.**
11. Skovbakkevej 4. Vandhul ej undersøgt.
12. Skovbakkevej 4. Vandhul ej undersøgt.

Løgfrøen vandrer et par hundrede meter (maksimalt 300 – 500 meter), og korridorer mellem bestande skal helst være **kontinuerlige og beskyttede**, da forstyrrelser som veje, grusgrave eller åbne landbrugsarealer kan fungere som **ufremkommelige barrierer**.

Observationerne dokumenterer tydeligt, at den planlagte råstofindvinding vil afbryde den udpegede spredningskorridor for løgfrøen og dermed modarbejde de hidtidige indsatser for artens overlevelse og genetiske spredning i området.

Høringssvar til Region H Råstofplan 2025

Vi har bemærket, at man i Region H udelukkende har udlagt ét eneste område som interesseområde for Sand, Sten og Grus. Dette ene sted er beliggende i den yderste del af Regionen op ad naboen Region Sjælland.

Denne meget begrænsede udlægning af interesseområde kan udfordre den fremtidige forsyningssikker for fremtidige nødvendige råstoffer i Region H.

Vi opfordrer derfor Region H til derudover at udlægge interesseområder geografisk i andre dele af Regionen for at sikre den fremtidige lokale forsyning og det dermed begrænsede transportarbejde.

Region H's administration har i lighed med os peget på to større forekomster med udbredt råstofmægtighed til dette formål, som Regionen - tilsyneladende af politiske grunde - har forkastet.

Vi foreslår derfor, at man som minimum inddrager Gerlev Vest og Nord som interesseområder for Sand, Sten og Grus, herunder bl.a. henset til, at det eneste udpegede interesseområde indeholder grove materialer og er overlejret af betydelig mægtighed af overjord samt beliggende i yderkanten af Region H.

Vi vil sætte pris på en nøje vurdering af vores høringssvar.

I forslag til Råstofplan 2025 skrev vi som følger:

Ideer og forslag til Råstofplan 2024 - arealudnyttelse

Vi har bemærket, at Region H i de senere år har udlagt arealer til råstofindvinding, hvor der kun forefindes en forholdsvis ringe mægtighed af den aktuelle råstofresurse.

Derved er der foregået en forholdsvis stor arealbelastning, som efter de nu gældende regler ikke kan tilbageføres til deres oprindelig stand.

For at mindske denne arealbelastning foreslår vi, at der fokuseres mere på arealer, hvor mægtigheden af resursen er stor. Som godt eksempel herpå vil vi pege på området nord for Gerlev, hvor Region H ved deres undersøgelsesboringer har fundet råstofmægtigheder på op til ca. 30 meter.

Hvis en sådan resurse vil kunne udnyttes fuldt ud, så vil man kunne reducere arealbelastningen med en faktor 3-4.

Vi foreslår med den baggrund, at man inddrager disse arealer som graveområde, idet det ud over ringe eller ingen overjord også ligger optimalt med adgangsveje og transport over den nye bro/Frederikssundsforbindelse.

Herudover ligger området udenfor særlige drikkevandsområder og indvindingsopland.

Vi håber, at I vil inddrage vores forslag i den fremtidige råstofplan.

Høringssvar fra myndigheder

Fredensborg Kommune

Fredensborg Kommune takker for muligheden for at afgive bemærkninger til Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025. Da høringsperioden falder hen over sommerferien og mellem planlagte udvalgsmøder, har det ikke været muligt at behandle sagen politisk inden høringsfristens udløb. For at sikre, at kommunens synspunkter bliver hørt, fremsendes nærværende høringssvar med forbehold for politisk godkendelse på næstkommende udvalgsmøde den 19. august 2025. Umiddelbart efter den politiske behandling vil kommunen orientere Region Hovedstaden om udvalgets beslutning og bekræfte, om høringssvaret fastholdes, justeres eller trækkes tilbage.HøringssvarDet er kommunens opfattelse, at det foreslåede råstofgraveområde Holtegård bør udgå af Råstofplan 2025, og vi skal herved fremføre følgende begrundelser: Uforenelighed med landskabsbeskyttelse og Fingerplanen Graveområdet Holtegård er beliggende i den grønne kystkile, som er fastlagt i Fingerplan 2019. Kystkilerne har til formål at sikre grønne, rekreative og landskabelige sammenhænge, og området er yderligere delvist omfattet af kystnærhedszonen. Et graveområde på denne placering vil medføre væsentlige indgreb i landskabet og vurderes at få betydelig negativ indvirkning på den samlede oplevelse af kystlandskabet og på de rekreative værdier, som netop kystkilen og kystnærhedszonen skal beskytte. En sådan anvendelse vurderes ikke at være forenelig med den statslige planlægning og Fingerplanens intentioner. Nærhed til boligområder og Humlebæk by Holtegård ligger i nær tilknytning til Humlebæk by og i umiddelbar nærhed til spredt landzonebebyggelse. Graveaktiviteter i området vil medføre øget trafikbelastning, støjgener og støv, som vil have en væsentlig negativ påvirkning af både beboernes livskvalitet og det omkringliggende landskab. Kommunen anser det for uhensigtsmæssigt, at der udlægges et graveområde med så stor miljømæssig påvirkning tæt på eksisterende boligområder. Mulig påvirkning af grundvand Endelig kan det efter kommunens vurdering ikke udelukkes, at en eventuel grundvandssænkning i forbindelse med udgravning af råstoffer, kan påvirke et nærved liggende § 3 område. Behov for national koordinering Fredensborg Kommune kvitterer for, at Region Hovedstaden i Råstofplan 2025 foreslår, at råstofindvinding i højere grad skal koordineres nationalt i form af en national råstofstrategi, frem for alene regionalt. Dette er i overensstemmelse med den opfordring, kommunen fremsatte i høringssvaret til Råstofplan 2016/2020. En national koordinering vil give et bredere planlægningsmæssigt perspektiv og muliggøre, at råstofindvinding kan placeres mest hensigtsmæssigt på landsplan, hvor negative effekter på landskab, miljø og naboer minimeres. Fredensborg Kommune anbefaler på denne baggrund, at graveområdet Holtegård udgår af den endelige

Råstofplan 2025, og at Region Hovedstaden i stedet arbejder for en samlet national koordinering af råstofindvinding.

BM Plan og Byg
Rådhuspladsen 1, 3300 Frederiksværk

Region Hovedstaden

Halsnæs Kommunes høringssvar på forslag til råstofplan 2025

Som vi tidligere har givet høringssvar om fra Byrådet i Halsnæs Kommune gentager vi her, at vi ikke kan bakke op om en råstofgrav ved Amagerhuse. Desuden mener vi, at det er en voldsom udvidelse af graveområder ved St. Havelse, der i mange år har været belastet af gravning.

Forslag til Råstofplan 2025 indeholder udpegning af nye graveområder i Halsnæs Kommune, dels St. Havelse graveområde på i alt 55,4 ha, hvilket er en markant øgning af det eksisterende graveområde og Amager Huse graveområde på 65,6 ha. Der er altså tale om meget store områder, som begge ligger i områder med stor landskabelig værdi og bevaringsværdige landskaber.

Der ses ikke at være taget højde for særlige bevaringsværdige landskaber i Regionens materiale.

Af miljøvurderingen, udarbejdet i forbindelse med forslag til Råstofplan 2025, er der påvist væsentlig påvirkning på følgende miljøparametre ved St. Havelse:

Bilag IV-arter
§ 3 beskyttet natur
Grundvand
Overfladevand
Fortidsminder
Kulturhistoriske værdier
Landskabelige værdier

Der er påvist væsentlige påvirkninger på følgende miljøparametre ved Amager Huse:

Bilag IV-arter
§ 3 beskyttet natur
Skov
Rekreative interesser
Grundvand
Overfladevand
Fortidsminder

Kulturhistoriske værdier
Landskabelige værdier

Region Hovedstaden beslutter at udpege de to råstofområder under nogle forudsætninger. Disse omhandler forhold som bilag IV arter, habitat, naturtyper, vandrammedirektivet, grundvand og fortidsminder. Alle parametre er vigtige og en del af miljø- og EU-lovgivningen. Men regionen opstiller ikke forudsætninger i forhold til kulturhistorisk værdi, landskabelig værdi, rekreative interesser og skov.

Ganske vist er der udtaget mindre områder med særlige vigtige landskabs- og kulturværdier, men det vurderes ikke at sikre, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af landskabet og kulturværdierne indenfor de udpegede graveområder.

Det er vigtigt at sikre disse påvirkninger på lige fod med påvirkningen af bilag IV arter, habitat, naturtyper, vandrammedirektivet, grundvand og fortidsminder. Der skal derfor også indarbejdes forudsætning på kulturværdier, landskabelige værdier og rekreative værdier.

Der er i 2024-25 blevet udarbejdet en landskabsanalyse for hele Halsnæs Kommune. Heri beskrives områderne ved Amager Huse og ved St. Havelse således:

Grønnessegaard Herregårds- og Fjordlandskab
”Det bakkede og skovprægede landskab omkring Grønnessegaard Herregård skiller sig ud som det eneste landskab i kommunen med herregårdpræg.

Grønnessegaard Herregårds- og Fjordlandskab består overvejende af et storbakket morænelandskab, der veksler med lavtliggende litorinaflader og strandenge langs sydkysten. Området fremstår som et varieret landbrugslandskab med middel til store intensivt dyrkede marker, der veksler med større skovområder. Området har herregårdskarakter omkring Grønnessegaard med store marker og gamle løvskove i det varierede, bakkede terræn.

Landskabets særlige værdier findes i de fine skovbryn, der understreger det bakkede terræn og omgiver de middelstore til store marker og områdets herregårdspræg.
Langs kystlinjen mod Roskilde Fjord findes de landskabelige værdier i de brede strandengsarealer, den tydeligt markerede gamle kystskrænt fra Stenalderhavet samt de flade, lavtliggende arealer af marint forland, der udgjorde fjorde og vige i Stenalderhavet.

I Grønnessegaard Herregårds- og Fjordlandskab er det vigtigt at fastholde områdets herregårdspræg, de gamle skovområder, udsigter og kig til Fjorden og de kystnære værdier

Der bør lægges vægt på at sikre oplevelsen af herregårdslandskabets træk af samlede bygningsmiljøer, store marker, store skove med markante skovbryn og stendiger, der markerer skel og linjer i landskabet.

Der bør være opmærksomhed på at sikre kig til skovbrynene og oplevelsen af det bakkede landskab.”

Området et betydende karaktergivende landskabselement – og kan opleves fra store dele af den vestlige del af Halsnæs-halvøen.

Området er karakteristisk ved at der er mange beskyttede sten- og jorddiger, der går gennem området, og som er en del af kulturmiljøet Grønnessegård gods. Godset er oprettet i 1776 af J.F. Classen, og godset udgjorde sammen med Arresødal en del af den Classenske Fideikommis. Fiskelejerne Sølager og Liseleje er oprettet af Classen, og vejen mellem Sølager og godset er oprindelig.

Landskabet er sårbart over for skovtilplantning, byudvikling, byggeri og tekniske anlæg herunder råstof grave.

Ølsted Landbrugslandskab
"Området er et af de få større, sammenhængende landbrugslandskaber i kommunen, og der bør derfor lægges vægt på at opretholde områdets landbrugspræg, dog uden at området får en yderligere intensiv landbrugskarakter. Der bør lægges vægt på at sikre oplevelsen af udskiftningslandskabets strukturer omkring de stjerneudskiftede landsbyer.

Kig til de bakkede landskaber mod syd og oplevelsen af åsen i landskabet bør sikres og friholdes for beplantning, byggeri og anlæg.

Landskabet bør friholdes for bebyggelse og tekniske anlæg, så terrænformerne, strukturerne i diger og hegn samt de åbne landskabsrum fortsat kan opleves."

De to nævnte områder er således friholdt for yderligere bebyggelse og tekniske anlæg. Halsnæs Kommune ønsker at bevare vores kultur- og landskabsværdier, og vi er bekymrede for vores landskab, når der skal graves råstoffer.

Vi ønsker, at påvirkningen af disse værdier også bliver vurderet, når der skal gives gravetilladelser på lige fod med påvirkningen af bilag IV arter, habitat, naturtyper, vandrammedirektivet, grundvand og fortidsminder.

Vi ønsker derfor at arealerne ved Amagerhuse udtages som råstofområde i råstofplanen og at Store Havelse graveområde gøres mindre.

Hvis der gives tilladelse til gravning, ønsker Halsnæs Kommune at blive inddraget i kravene til efterbehandling efter råstofgravning.

Venlig hilsen
Steffen Jensen
Borgmester
Tlf.: 47 78 40 00
mail@halsnaes.dk

Høje-Taastrup Kommune

HØRINGSSVAR

24 juni 2025

Svar på høring af forslag til Råstofplan 2025 med miljørapport

Hermed fremsendes Høje-Taastrup Kommunes svar på høring af forslag til Råstofplan 2025 og tilhørende miljørapport.

Generelt om efterbehandling af udgravede områder:

Verdensmål 11, s. 22
Derudover arbejder regionen på at flere graveområder efterbehandles til bakket naturlandskaber med søer, vandhuller og en varieret åben natur, der kan
understøtte biodiversiteten og fungere som rekreative grønne områder.

Høje-Taastrup Kommune bakker op om dette, dog kan det tilføjes, at det også er vigtigt, at arbejdet med efterbehandlingsplaner også har fokus på sammenhæng med de omkringliggende landskaber og deres særlige karaktertræk.

Arealinteresser og efterbehandling, s. 25
Region Hovedstaden har undersøgt potentialet for om færdiggravede råstofgrave kan være med til at understøtte flere samfundsdagsordner, som mere natur, skov, rekreative formål og energi, i projektet; "Fremme af natur og samfundsværdi i råstofgrave". Projektet blev vedtaget af regionsrådet i 2021 og forløb i perioden 2022-2024.

Høje-Taastrup Kommune bakker op om de nævnte fokuspunkter, som er resultat af projektarbejdet

Herunder følger høringssvar og bemærkninger til miljøvurdering af de enkelte grave- og interesseområder i Høje-Taastrup Kommune:

J4 Kallerup Bakke

	Høje-Taastrup Kommunes bemærkninger/høringssvar
1. Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	Høje-Taastrup bakker op om, at dele af det tidligere graveområde er taget ud i forbindelse med den nye råstofplan af hensyn til både flagermus samt Spidssnudet Frø og Stor Vandsalamander. Det er vigtigt, at der i forbindelse med udvinding af råstoffer i det resterende graveområde tages tilstrækkelige hensyn til de beskyttede områder og arter. Der skal bl.a. holdes tilstrækkelig afstand til at § 3-beskyttede områder og øvrige rasteområder for bilag IV-arter ikke påvirkes negativt og etableres paddehegn mv. Der skal gennemføres tilstrækkelige undersøgelser til at kunne vurdere dette. Høje-Taastrup Kommune anser det for vigtigt, at området retableres, så det understøtter naturen i området, bl.a. ved i videst muligt omfang at undlade at udlægge overjord/muld.
2. Befolkningen	Ingen bemærkninger
3. Jordbund	Høje-Taastrup Kommune tilslutter sig, at der ikke bør indvindes råstoffer under grundvandsspejl, således at mobilisering af grundvandsbåren forurening undgås.
4. Vand	GRUNDVAND: Den nordvestlige del af J4 Kallerup Bakke er beliggende inden for

	Høje-Taastrup Kommunes bemærkninger/høringssvar
	indvindingsoplandet til Herringløse og Hvedstrup Vandværk, samt 2 større kildepladser, Brokilde og Katrinebjerg Kildeplads, tilhørende HOFOR. HOFORs kildepladser er en central del af vandforsyningen til København og er derfor essentielle for forsyningssikkerheden. Råstofindvindingen vil forringe beskyttelsen af grundvandsressourcen inden for den nordvestlige del af J4 Kallerup Bakke. Med henblik på at sikre grundvandsressourcen efter afsluttet råstofindvinding, bør arealerne henligges til natur, hvor der ikke gødes eller sprøjtes med pesticider. VANDFORSYNING: Det er essentielt at sikre den fremtidige forsyning af drikkevand i området. Da både HOFOR og andre mindre vandforsyninger har deres kildepladser i området er de afhængige af, at der ikke mobiliseres miljøfremmede stoffer ned i grundvandsmagasinet. Der er mange kortlagte forurenede grunde i området, og der er fundet forureningskilder i form af pesticider, klorerede opløsningsmidler og PFAS både i jord og grundvand. Da strømningsretningen fra graveområdet J4 Kallerup Bakke går mod flere større kildepladser bør indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet ikke foretages.
5. Materielle goder	Høje-Taastrup Kommune henleder opmærksomhed på, at Energinet planlægger kabellægning af højspændingsledninger, hvor det planlagte tracé for kablet gennemskærer graveområdet. Link til kort med placering af tracé: Vindingegård-Vejleå. Endvidere planlægger European Energy solcelleanlæg i den udgravede del af området og har overvejelser om en kabelkorridor gennem det nye graveområder. Region Hovedstaden har været en del af høringen i forhold til European Energys projekt.
6. Kulturarv	Høje-Taastrup Kommune vurderer det vigtigt, at der ikke graves råstoffer inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen fra fredede gravhøje og har tidligere meddelt afslag på råstofindvinding inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen ved andre råstofindvindinger. Det er således positivt, at området med den tilbageværende gravhøj er udtaget af graveområdet. Høje-Taastrup Kommune er enig i, at Kroppedal Museum bør inddrages på et tidligt tidspunkt for at kunne vurdere behovet for og omfanget af arkæologiske undersøgelser. Der er en række beskyttede diger i området. Særligt ejerlavsdigerne er vigtige at bevare, og det er Høje-Taastrup Kommunes vurdering, at planlægningen af råstofindvindingen skal ske således, at disse ikke beskadiges, men fortsat bidrager til den kulturhistoriske fortælling i landskabet og understøtter de biologiske værdier. Det skal i forbindelse med den konkrete ansøgning vurderes, om der kan dispenseres til at nedlægge øvrige diger.
7. Det indbyrdes forhold mellem ovenstående faktorer	Høje-Taastrup Kommune henleder opmærksomhed på, at Energinet planlægger kabellægning af højspændingsledninger, hvor det planlagte tracé for kablet gennemskærer graveområdet. Link til kort med placering af tracé: Vindingegård-Vejleå (også nævnt under materielle goder).

J5 Hedeland og Hedeland Udvidelse

	Høje-Taastrup Kommunes bemærkninger/høringssvar
1. Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	Regionen vurderer, at der kan tages hensyn til bilag IV-arter og stilles krav om afværgeforanstaltninger ved ansøgning og tilladelse til råstofindvinding. Det nye graveområde ligger lige vest for området ved "Lergraven" i Hedeland, hvor der er en række § 3-beskyttede arealer (sø, mose og eng). Her vokser der bl.a. sumphullæbe, Kødfarvet Gøgeurt, Maj Gøgeurt og bregnen Slangetunge. Desuden yngler Spidssnudet Frø i lergravsområdet samt på arealer i Roskilde Kommune lige syd for Stærkendevej. Den nordligste del af det nye graveområde er i vurderet til at være af en vis værdi for dagsommerfugle med mange køllesværmere og et område med en middel naturværdi, hvor der er potentiale for at udvikle området til god natur. En udgravning af arealerne indenfor både det eksisterende og det fremtidige graveområde må ikke påvirke naturinteresserne negativt. Der skal gennemføres tilstrækkelige undersøgelser til at vurdere den nødvendige graveafstand mv. For at sikre de beskyttede naturområder, de fredede arter, bilag IV-arter mv. Retablering efter udgravning skal i videst muligt omfang understøtte udvikling af god natur, herunder skal det sikres, at arealerne ikke efterfølgende gødes og sprøjtes.
2. Jordbund	Se nedenstående bemærkninger om grundvand og vandforsyning.
3. Vand	GRUNDVAND: Området er delvist beliggende inden for indvindingsoplandet til Reerslev Vandværks Indvindingsopland (matrikel 3g). Ifølge den geologiske model for området (Hedeland Solhøj 25 meter), er kalkmagasinet nogle steder godt beskyttet af flere sammenhængene lerlag inden for matrikel 3g. Ler 2 i en tykkelse på op til ca. 10 meter, afbrudt af sand 2 og herefter ler 3 og 4 i en tykkelse på ca. 10 meter. Fjernes ler 2, for at udgrave sand 2, vil dette tillægge kalkmagasinet en ringere beskyttelse, da ca. Halvdelen af det beskyttende lerlag fjernes. Graveområdet er beliggende opstrøms Reerslev Vandværks boringer og aktiviteter inden for dette område vil kunne påvirke kvaliteten af det grundvand der dannes til vandværkets boring. Reerslev vandværk har 2 boringer, der begge er filtersat i kalkmagasinet (kalksandskalk): DGU nr. 207. 2697, dybde 69 meter. DGU nr. 207. 2294, dybde 60,7 meter. Fund af sulfat på 98 mg/l i boring med DGU nr. 207. 2697 og 81 mg/l i boring med DGU nr. 207. 2294, kan indikere, at vandkemien allerede på nuværende tidspunkt er påvirket af aktiviteter og processer på/nær terræn, samt at magasinet er sårbart. Hele J5 Hedeland og Hedeland Udvidelse er beliggende inden for indvindingsoplandet, opstrøms Solhøj Kildeplads, tilhørende HOFOR. HOFOR har en tilladelse til indvinding af 5 mio. m3 grundvand til drikkevand og kildepladsen er en central del af vandforsyningen til København og er derfor

	Høje-Taastrup Kommunes bemærkninger/høringssvar
	essentielle for forsyningssikkerheden. Området inden for J5 Hedeland og Hedeland bidrager i høj grad til grundvandsdannelsen til Solhøj Kildeplads, hvor grundvandet er meget ungt, hvilket indikerer en stor sårbarhed. I området syd og vest for J5 Hedeland og Hedeland Udvidelse findes en del V1 og V2 kortlagte grunde, der rummer en del af kilderne til den omfattende PFAS-forurening, der findes i området omkring Tune, Stærkende, Reerslev og på Solhøj Kildeplads. Grundvandspotentialet strømmer i nord-nordøstgående retning og bærer forureningsfanerne igennem indvindingsoplandet til både Reerslev Vandværk og Stærkende Vandværk, samt Solhøj Kildeplads. HOFOR, Roskilde, Høje-Taastrup, Greve og Ishøj Kommuner, Region H og Region S, har dannet Tunhøjsamarbejdet, der har til formål at sikre vidensdeling, der vedr. PFAS-kilder og deres spredning, samt at strømline indsatsen for beskyttelse af drikkevandet i området. En udgravning af J5 Hedeland og Hedeland, kan medføre ændringer i grundvandsdannelse og grundvandspotentiale, hvilket kan medføre risiko for at forværre det nuværende forureningstrussel. Tunhøjsamarbejdets medlemmer har, med hver deres faglighed, bidraget til at oparbejdet detaljeret viden om området, der med fordel kan inddrages for at sikre grundvandsressourcen under udgravningen. Med henblik på at sikre grundvandsressourcen efter afsluttet råstofindvinding, bør arealerne henligges til natur, hvor der ikke gødes eller sprøjtes med pesticider. VANDFORSYNING: Det er essentielt at sikre den fremtidige forsyning af drikkevand i området. Da både HOFOR og andre mindre vandforsyninger som Stærkende Vandværk og Reerslev Vandværk har deres kildepladser i området, er de afhængige af, at der ikke mobiliseres miljøfremmede stoffer ned i grundvandsmagasinet. Der er allerede flere kortlagte forurenede grunde i området, og der er fundet PFAS både i jord og grundvand på flere lokaliteter, som også er belyst i Tunhøjsamarbejdet med regioner og øvrige vandforsyninger og kommuner i området. Region Hovedstaden har endvidere i april 2025 iværksat en undersøgelse af PFAS i enkeltindvindingsanlæg på Stærkendevej. Resultatet viste, at der er konstateret PFAS over gældende kvalitetskrav til drikkevand lige syd for graveområdet på Stærkendevej. Da strømningsretningen fra graveområdet J5 Hedeland går mod flere større kildepladser herunder HOFORs Solhøj Kildeplads bør indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet ikke foretages. Der bør under alle omstændigheder foretages en risikovurdering af PFAS-forureningen i forbindelse med grusgravningen i området. Denne risikovurdering skal vurdere, hvor stor en risiko der er for, at PFAS nedsiver til grundvandet, og hvilke tiltag der er nødvendige for at reducere risikoen.
4. Det indbyrdes forhold mellem ovenstående faktorer	Ingen bemærkninger

Stærkende

	Høje-Taastrup Kommunes bemærkninger/høringssvar
1. Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	Regionen vurderer, at der kan tages hensyn til bilag IV-arter og stilles krav om afværgeforanstaltninger ved ansøgning og tilladelse til råstofindvinding. Høje-Taastrup Kommune gør opmærksom på, at ejendommen, der udlægges til interesseområde, indgår i projektområdet for Solhøj Fælled, der er et projekt med etablering af skov og græsnings-fælled som gennemføres i et samarbejde mellem Naturstyrelsen, HOFOR, Høje-Taastrup og Ishøj Kommuner. Projektet har til formål at sikre grundvandet i indvindingsoplandet til Solhøj Kildeplads og udvikle de biologiske og rekreative værdier i området mv. Det vil derfor være afgørende, at en eventuel indvinding af råstoffer på matr.nr. 2a sker under hensyntagen til disse interesser, og at området efterfølgende kommer til at indgå som en del af Solhøj Fælledområdet, herunder at de biologiske værdier kan tilgodeses, og der kan etableres en publikumsmæssig sammenhæng. Der bør bl.a. ikke udlægges overjord eller muld efter endt indvinding ligesom der ikke bør sprøjtes eller gødes. Der er umiddelbart øst for ejendommen to vandhuller, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. I det sydlige af vandhullerne er der senest i 2024 registreret ynglende Stor Vandsalamander. Der findes desuden Skrubtudse, Butsnudet Frø og Lille Vandsalamander i nærområdet. Høje-Taastrup Kommune gennemfører sammen med Naturstyrelsen naturpleje og laver nye vandhuller for at understøtte paddebestanden i Solhøj Fælled og forbedre yngle- og rasteområder. En eventuel råstofindvinding må ikke kunne påvirke vandhullerne eller padderne negativt. Der skal gennemføres tilstrækkelige undersøgelser til at vurdere omfanget af graveafstand mv. Ift. at sikre de beskyttede områder.
2. Befolkning	Regionen vurderer, at der vil være en væsentlig påvirkning i form af støv- og støjgener ved forreste række ud til graveområdet. Høje-Taastrup Kommune vurderer, at boliger længere væk end forreste række i Stærkende også kan blive berørt - desuden også Maglehøjgårdsvej 4-8 og evt. en bolig mod syd i Greve Kommune.
3. Jordbund	Se nedenstående bemærkninger om grundvand og vandforsyning.
4. Vand	GRUNDVAND: Hele Stærkende interesseområde er beliggende inden for indvindingsoplandet, opstrøms Solhøj Kildeplads, tilhørende HOFOR. HOFOR har en tilladelse til indvinding af 5 mio. m3. grundvand til drikkevand og kildepladsen er en central del af vandforsyningen til København og er derfor essentielle for forsyningssikkerheden. Området ved Stærkende bidrager i høj grad til grundvandsdannelsen til Solhøj Kildeplads, hvor grundvandet er meget ungt, hvilket indikerer en stor sårbarhed. I området syd og vest for Stærkende interesseområde findes en del V1 og V2 kortlagte grunde, der rummer en del af kilderne til den omfattende PFAS-forurening, der findes i området omkring Tune, Stærkende, Reerslev og på Solhøj Kildeplads. Grundvandspotentialet strømmer i nord-nordøstgående retning og bærer forureningsfanerne igennem indvindingsoplandet til både Reerslev og Stærkende Vandværk, samt Solhøj Kildeplads. HOFOR, Roskilde, Høje-Taastrup, Greve og Ishøj Kommuner, Region H og Region S, har dannet Tunhøjsamarbejdet, der har til formål at sikre

	Høje-Taastrup Kommunes bemærkninger/høringssvar
	vidensdeling, der vedr. PFAS-kilder og deres spredning, samt at strømline indsatsen for beskyttelse af drikkevandet i området. En udgravning af Stærkende interesseområde kan medføre ændringer i grundvandsdannelse og grundvandspotentiale, hvilket kan medføre risiko for at forværre det nuværende forureningstrussel. Tunhøjsamarbejdets medlemmer har med hver deres faglighed, bidraget til at oparbejdet detaljeret viden om området, der med fordel kan inddrages for at sikre grundvandsressourcen under udgravningen. Med henblik på at sikre grundvandsressourcen efter afsluttet råstofindvinding, bør arealerne henligges til natur, hvor der ikke gødes eller sprøjtes med pesticider. VANDFORSYNING: Den fremtidige vandforsyning i området bør sikres, så både HOFOR og de mindre vandforsyninger som Reerslev Vandværk og Stærkende Vandværk fremadrettet kan indvinde drikkevand, der overholder gældende kvalitetskrav. Der er allerede konstateret PFAS hos en del ejendomme med privat boring i området. Høje-Taastrup Kommune har derfor i 2024 lavet et tillæg til vandforsyningsplanen for at kunne tilslutte enkeltindvindere i området til Stærkende Vandværk. Det skal derfor sikres, at der ikke sker en yderligere mobilisering af forureningsparametre herunder specielt PFAS til grundvandet. Der bør derfor ikke ske en indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet for at minimere risikoen for yderligere forurening og tilstrømning af forureningskilder mod Solhøj Kildeplads og de mindre vandforsyninger.
5. Materielle goder	Ingen bemærkninger
6. Det indbyrdes forhold mellem ovenstående faktorer	Ingen bemærkninger

Øvrige bemærkninger. Der gøres opmærksom på, at Kroppedal Museum skal inddrages, da der muligvis er en øget forekomst af fortidsminder i området.

Med venlig hilsen

Laura Heron Jessen
Miljømedarbejder

Arne Schøller Larsen
Natur- og miljøchef

Region Hovedstaden
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød
Indsendt via høringsportal

Den 25. juni 2025
Sagsnr.: 25/12372
Dok. nr.: 2
Byplan og Byggesag
E-mail:
byplan@egekom.dk

Høringsbrev

Egedal Kommune har modtaget forslag til ny Råstofplan 2025, som er sendt i offentlig høring fra den 15. maj til den 31. juli 2025.

Egedal Kommune anerkender at graveområderne i Egedal Kommune er reduceret i forhold til den tidligere høring og i forhold til tidligere Råstofplanener. Herudover anerkender vi at de tidligere interesse- og graveområder ved Søsum og Vindekilde nu endeligt er udgået, og at graveområderne ved Knardrup er væsentligt reduceret.

Egedal Kommune ønsker som tidligere fremført generelt ikke områder udlagt til råstofgravning, da udgravningerne vil gøre stor skade på de særligt værdifulde og kulturhistoriske landskaber i kommunen, og vil være til stor gene for borgere og lokalsamfund.

Landskabet og naturen er stort set over hele kommunen omfattet af beskyttelsesinteresser, der rummer stor oplevelsesværdi for kommunens og hovedstadens borgere, herunder områder af national interesse, der bør bevares og beskyttes.

Egedal Kommune ligger på kanten af det indre storbyområde og har udover bysamfundene langs S-banen og de større landsbyer mange spredte boligbebyggelser i det åbne land. Råstofgravning vil uundgåeligt påvirke mange borgere både i forbindelse med gravearbejdet og den trafikale belastning afledt af råstofgravningen.

Hele Egedal Kommune er udpeget som OSD (Område med særlige drikkevandsinteresser) og der indvindes ca. 7 mio. kubikmeter grundvand årligt i Egedal Kommune. Der er store grundvandsinteresser og grundvandsbeskyttelse er et vigtigt indsatsområde i kommunen. De tre forslået graveområder ligger tæt på eller indenfor grundvandsdannende oplande til offentlige kildepladser. Egedal Kommune er bekymret for, at råstofgravning i nærheden af kildepladserne kan øge sårbarheden.

Graveområde Ledøje Vest
Graveområdet Ledøje Vest indgår som graveområde i samme udstrækning som i Råstofplan 2016/2020. Miljørapporten slår fast, at indvinding af råstoffer bør ske i forbindelse med anlæg af Frederikssundsmotorvejen og at de indvundne råstoffer indgår i anlægget af vejen.

Egedal Kommune mener, at dette er en klar forudsætning for råstofindvindingen, således at råstofferne ikke skal transporteres væk fra området med eventuel væsentlig belastning af Ledøje landsby.

Egedal Rådhus
Dronning Dagmars Vej 200
3650 Ølstykke

Mail: kommune@egekom.dk
Web: www.egedalkommune.dk

Ekspeditionstid:

Mandag - Tirsdag	08.00-14.00
Onsdag	Lukket
Torsdag	10.00-17.30
Fredag	10.00-12.00

Rådhuset har åbent:

Mandag - Torsdag	08.00-19.00
Fredag	08.00-14.00

Graveområde Hove Møllevej
Graveområdet Hove Møllevej ligger ligeledes langs den planlagte Frederikssundsmotorvej. Graveområdet ligger langt fra det overordnede vejnet og de små landeveje til området går gennem landsbyer og bysamfund i Egedal og Roskilde Kommuner. Ligesom for Ledøje Vest, slår miljørapporten slår fast, at indvinding af råstoffer bør ske i forbindelse med anlæg af Frederikssundsmotorvejen og at de indvundne råstoffer indgår i anlægget af vejen.

Egedal Kommune mener, at dette er en klar forudsætning for råstofindvindingen, således at råstofferne ikke skal transporteres væk fra området med eventuel væsentlig belastning af omkringliggende landsbyer.

Graveområde Knardrup 28 Ler
Graveområdet Knardrup 28 Ler er et reduceret område i forhold til de grave- og interesseområder for ler samt for sand, sten og grus, der tidligere har været planlagt for omkring Knardrup landsby. Egedal Kommune mener det bør være forudsætning for råstofindvinding, at trafikken ledes uden om Knardrup landsby.

Egedal Kommune gør opmærksom på at området i øjeblikket screenes som potentielt vådområde i forbindelse med udmøntningen af Grøn Trepart.

Efterbehandling
Egedal Kommune forventer, at graveområderne efter endt indvinding efterbehandling med særligt fokus på natur- og rekreative interesser, og at der tages særligt hensyn til grundvandsinteresser.

Med venlig hilsen

Borgmester
Vicky Holst Rasmussen
På vegne af Byrådet i Egedal Kommune

Region Hovedstaden
Center for Regional Udvikling
Enhed for Miljø

HILLERØD KOMMUNE

Høringssvar forslag til Råstofplan 2025 - UDKAST

By og Miljø

18. juli 2025

Hillerød Kommune
Trollesmindealle 27
3400 Hillerød

T: +4572322134

www.hillerod.dk

J.nr. 25/6827

Det er positivt, at Regionen vil arbejde for en national råstofstrategi. Hillerød Kommune er enige i, at det er nødvendigt at koordinere råstofforekomster, udnyttelse og miljøpåvirkning på nationalt plan i en tid, hvor både råstofressourcer, arealer og miljøet presses stadigt mere. Hillerød Kommune støtter også, at Regionen vil fremme brugen af sekundære råstoffer, både af hensyn til kommende generationers råstofforsyning og for at mindske arealudlæg.

Det er ligeledes positivt, at Regionen vil arbejde for, at der bliver en kompensationsordning til de omkringboende og nærområdet. Det støtter Hillerød Kommune op om. Der kan måske skeles til ordninger for VE anlæg, som sikrer, at en del af værdiskabelsen tilbageføres til lokalområdet. Hillerød Kommune ser ligeledes positivt på Regionens initiativ med at fremme de rekreative interesser og naturen i de udtjente råstofgrave. Især i hovedstadsområdet er arealer en begrænset ressource, som skal udnyttes bedst muligt.

Det fremgår af forslag til Råstofplan 2025, at det er besluttet, at udpegning af interesseområder fremover skal ske på samme vidensniveau som udpegning af graveområder. Det mener Hillerød Kommune er særdeles positivt. Det skaber unødig bekymring og frustrationer, når der udlægges nye arealer til råstofindvinding, hvor det ikke er sikkert der kan/skal graves.
Hillerød Kommune påskønner i øvrigt, at datagrundlaget for råstofplanen konstant forbedres, og håber at det fremadrettet betyder, at det kun er de absolut bedst egnede arealer, der udlægges til graveområder.

Herunder følger Hillerød Kommunes bemærkninger til konkrete grave og interesseområder i Hillerød Kommune.

Områder der udtages
Det er meget positivt, at Regionen har udtaget/forkastet flere grave- og interesseområder i Hillerød Kommune, herunder graveområderne F1 Alsønderup, F2 Vester Strødam, F3 Tulstrup (delvist), interesseområdet Hammersholt samt området Strø. Det er særdeles positivt for de berørte lokalsamfund – og i særdeleshed for området

Strø også for de geologiske og landskabelige bevaringsværdier ved Strø Bjerge.

Hillerød Kommune ser også, som grundejer af arealer inden for udpegningen F1 Alsønderup, positivt på at arealet udtages af Råstofplanen.

Hillerød Kommune bemærker i øvrigt, at graveområdet F2 Vester Strødam og interesseområdet Hammersholt mangler på listen "Grave- og interesseområder der udgår" i forslag til Råstofplan, afsnittet "Afvejning efter §3 i Råstofloven." Hillerød Kommune forudsætter, at det er en fejl.

Områder der bør udtages - ler
Hillerød Kommune opfordrer Regionen til at fjerne udlæg til lerindvinding, herunder konkret område 22, 23 og 25 Skævinge. Disse områder har været udpeget i årevis, og der lader ikke til at være erhvervsmæssig interesse for lerindvinding.

Områder der bør udtages – sand, sten og grus
Hillerød Kommune mener, at konsekvenserne for natur, landskab og trafik bør føre til at forslag til graveområderne Skævinge og Lystrup Syd, udtages af Råstofplan 2025.

Se Hillerød Kommunes uddybende bemærkninger til forslag til graveområderne Skævinge og Lystrup Syd i vedlagte bilag.

Miljøvurdering
Hillerød Kommune ser positivt på, at Regionen har besluttet at lade miljøvurderingen af råstofplanen omfatte alle grave- og interesseområder, også tidligere udlagte områder. Det er positivt, at Regionen på den baggrund har besluttet at forkaste en del af graveområdet 25 Skævinge (ler).

Hillerød Kommune har en række bemærkninger til miljøvurderingen af forslag til graveområderne Skævinge og Lystrup Syd (sand, sten og grus). Hillerød Kommune mener blandt andet, at miljørapporten er utilstrækkelig, da rapporten ikke belyser de trafikale konsekvenser ved forslag til graveområderne Skævinge og Lystrup Syd. Se Hillerød Kommunes uddybende bemærkninger i vedlagte bilag.

Politisk godkendelse af ovenstående afventer møder i august 2025. Hillerød Kommune eftersender hurtigst muligt herefter den endelige udgave af høringssvaret.

Med venlig hilsen

HILLERØD
KOMMUNE

Helle Rasmussen

Projektleder byudvikling

Bemærkninger vedrørende forslag til graveområderne Skævinge og Lystrup Syd i forslag til Råstofplan 2025.

Bilag til Hillerød Kommunes høringssvar til forslag til Råstofplan 2025 og tilhørende miljørapport.

By og Miljø

18. juli 2025

Hillerød Kommune
Trollesmindealle 27
3400 Hillerød

T: +4572322134

www.hillerod.dk

J.nr. 25/6827

Hillerød Kommune mener, at konsekvenserne for natur, landskab og trafik bør føre til at forslag til graveområderne Skævinge og Lystrup Syd (for sand, sten og grus), udtages af Råstofplan 2025.

Hillerød Kommune har forståelse for, at Regionen gennem råstofplanen har en vigtigt opgave i at sikre mulighed for tilstrækkelig råstofindvinding. Hillerød Kommune mener dog, at miljøvurderingen visse steder er mangelfuld, og er ikke på alle punkter enige i Regionens miljøvurdering eller i vægtningen mellem beskyttelse og benyttelse Regionen lægger til grund for forslag til graveområderne Skævinge og Lystrup Syd.

Dette notatet indeholder Hillerød Kommunes bemærkninger til de to forslag til graveområder – og omhandler både forslag til Råstofplan 2025 og den tilhørende miljørapport.

Forslag til graveområde Skævinge

§3-beskyttet natur og bilag IV-arter

Hillerød Kommune mener, at forslag til graveområde Skævinge vil have negative konsekvenser for områdets og naboarealernes særlige kvaliteter som yngle- og rasteområder for bilag IV-arter.

Hillerød Kommune synes det er positivt, og kan tilslutte sig at §3 beskyttet moseområde i den nordlige del er taget ud af graveområdet. Denne mindre reduktion af det potentielle graveområde sker for at sikre bilag IV-arterne og deres habitat- og rasteområder og sikre beskyttet natur.

Amphi Consult har i forbindelse med miljøvurderingen foretaget en vurdering af påvirkning på bilag IV-arter. Ifølge miljøportalens naturdata er der registreret løgfrø, stor vandsalamander og spidssnuet frø i flere områder omkring graveområdet. Dette fremgår også af figur 3 i Amphi Consults rapport.

Den gennemsnitlige vandringsafstand for spidssnudet frø fra sit ynglested til rasteområde er ca. 600 meter. For stor vandsalamander er vandringsafstand ca. 350 meter til rasteområde. For løgfrø er vandringsafstand fra ynglevandhul til rasteområder normalt under 200 meter fra dens rasteområder til ynglevandhullerne, men kan vandre op til 1 km i søgen efter nye yngleområder. Det kan derfor ikke udelukkes, at der er potentielle

rasteområder inden for graveområdet og risiko for at ovenstående bilag IV-arter kan blive væsentlig påvirket, hvis der graves i området.

Graveområdet vil derudover hindre udveksling af individer mellem levestederne rundt om graveområdet. Det mangler i miljørapporten at blive beskrevet konkret hvordan det sikres, at bilag IV-arterne fortsat kan sprede sig mellem naturarealerne/ynglesteder rundt om graveområdet.

Hillerød Kommune vurderer derfor, at det på det nuværende grundlag ikke kan udelukkes at graveområdet Skævinge kan betyde en væsentlig påvirkning for bilag IV-arter, hvis det nye område udlægges i råstofplan 2025.

Forslag til graveområde Lystrup Syd
§3-beskyttet natur og bilag IV-arter
Hillerød Kommune mener, at forslag til graveområde Lystrup Syd vil have negative konsekvenser for de naturmæssige værdier inden for og lige uden for graveområdet. Herunder konsekvenser for beskyttet natur med høj naturkvalitet (hængesæk) og områdets særlige kvaliteter som yngle- og rasteområde for bilag IV arter.

Hillerød Kommune synes det er positivt, og kan tilslutte sig at der tages et område ud af graveområdet i den sydøstlige del, der ligger i Hillerød Kommune. Denne tilskæring/reduktion af det potentielle graveområde sker for at sikre bilag IV-arterne og deres habitat- og rasteområder og sikre beskyttet natur, da miljørapporten har påvist en væsentlig påvirkning for bilag IV-arter og § 3 beskyttet natur.

Hillerød Kommune vurderer dog, at der bør være en meget større afstand fra det potentielle graveområde til beskyttet natur inden for graveområdet samt større afstand til de tilstødende naturarealer, end den afstand der er angivet på kort i afsnit ”Udfald af miljøvurderingen”.

Der bør være en stor afstand ml. beskyttet natur og potentielt graveområde for at sikre at der ikke sker en negativ påvirkning af § 3 beskyttet natur ved gravning og negativ påvirkning for bilag IV-arter. Desuden bør det sikres at naturarealer ikke drænes som følge af gravning i området.

Hillerød Kommune vil i øvrigt gøre opmærksom på at der inden for det potentielle graveområde er områder syd for § 3 sø som er udpeget som potentiel beskyttet natur. Potentiel natur er områder, der bliver besigtiget i 2025 for at klarlægge om de potentielle § 3 arealer kan registreres som nye beskyttede naturtyper. Disse

arealer er sammenfaldende med det areal som skæres ud af det mulige nye graveområde. Kortlægningen sker i forbindelse med kommunernes 10-års gennemgang af § 3 natur. Kommunen henstiller til, at hvis det viser sig at de potentielle naturarealer er § 3 beskyttet natur, skal der holdes så stor en afstand mellem graveområde og beskyttet natur, at der ikke er risiko for tilstandsændring af den beskyttede natur.

Nedenfor er vist potentiel natur, der besigtiges i 2025 (rød polygon)

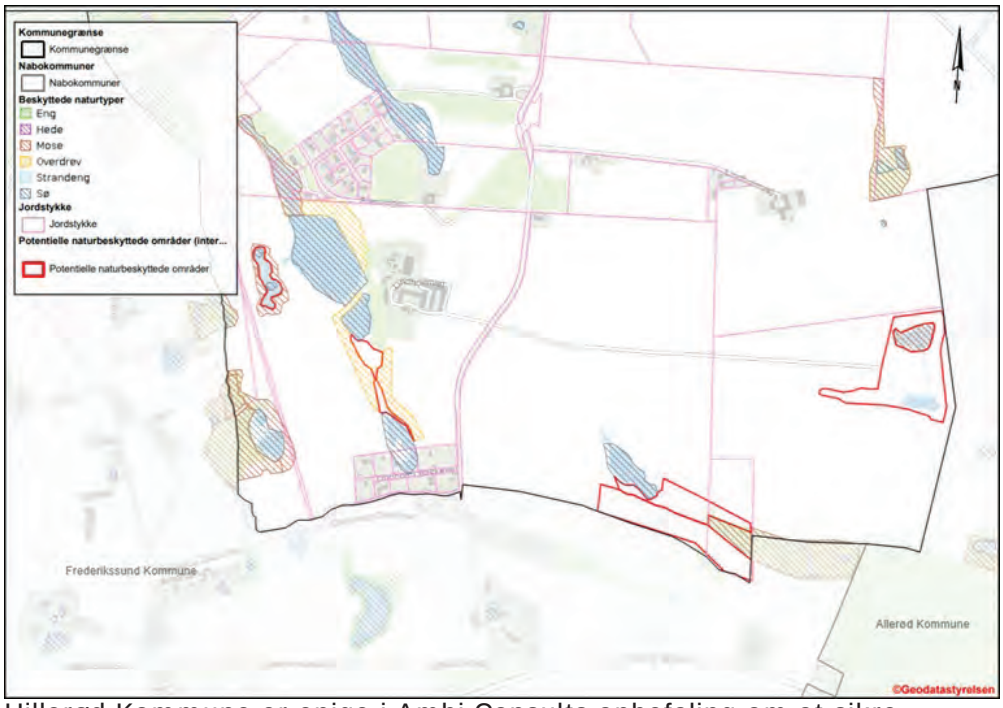

Hillerød Kommune er enige i Amhi Consults anbefaling om at sikre den økologiske forbindelse mellem bestandene af bilag IV-arter øst og vest for det potentielle graveområde. Vi synes, der mangler i miljørapporten at blive beskrevet konkret, hvordan det sikres, at bilag IV-arterne fortsat kan sprede sig mellem naturarealerne, når der skal graves i den sydlige del. Der bør laves foranstaltninger, der sikrer, at padderne kan sprede sig mellem naturområderne både inden for og på de tilstødende naturarealer.

Se også bemærkning om potentielt levested for markfirben nedenfor.

Hillerød Kommune vurderer derfor, at det på det nuværende grundlag ikke kan udelukkes at graveområdet Lystrup Syd kan betyde en væsentlig påvirkning for bilag IV-arter, hvis det nye område udlægges i råstofplan 2025.

Beskyttet stendige efter Museumslovens § 29a
Der er et beskyttet dige i matrikelgrænsen i den nordøstlige del af forslag til graveområde Lystrup Syd, som ligger delvist inden for det potentielle graveområde.

I henhold til museumslovens § 29a, stk. 1, må der ikke ske ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende. Forbuddet mod at ændre digers tilstand er et udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i at bevare sten- og jorddigerne. Hillerød Kommune opfordrer til at det beskyttede dige ikke indgår i det potentielle graveområde – hvis graveområdet mod forventning fastholdes. Diget er beskyttet efter Museumsloven § 29 a og vurderes at have en landskabelig, kulturhistorisk og biologiske værdi. Desuden kan diget være levested for markfirben, der er en bilag IV art. Der er ikke i miljørapporten redegjort for, om der er eftersøgt markfirben på diget eller vurderet, om det kan være et potentielt levested for markfirben. Vi ser ikke, at diget i miljørapporten er beskrevet eller der er redegjort for konsekvenser for diget ved råstofgravning, hvor der potentielt kan graves helt op til diget, hvilket kan betyde skade på diget ved nedskridning af sten mv.

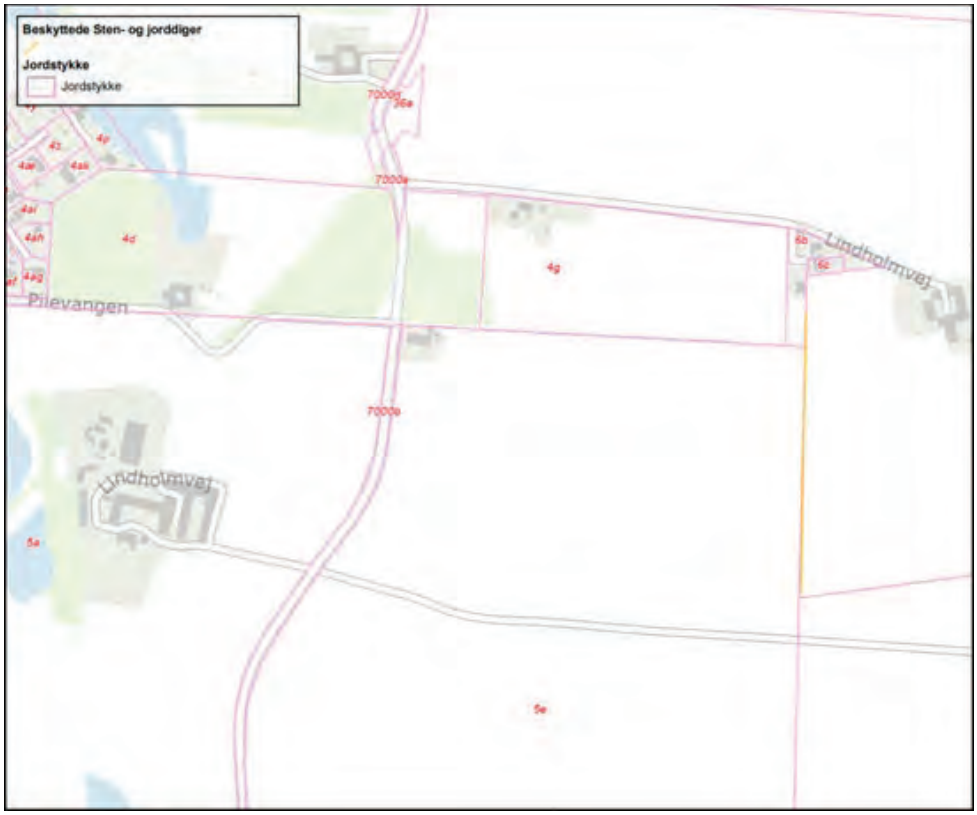

Beskyttet fortidsminde- fortidsmindebeskyttelseslinjen

Den vestlige del af forslag til graveområde Lystrup Syd er omfattet af en fortidsmindebeskyttelseslinje.

Hillerød Kommune er enige i Niras anbefaling om at: "indsnævring af råstofindvindingsområdet bør foretages, så den tager højde for beskyttelsesarealet omkring fortidsmindet Strenghøj", jf. rapporten Lystrup Syd, Vurdering af landskab og geologi, som er vedlagt miljørapporten.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1 er der forbud mod at ændre tilstanden af arealer nærmere end 100 meter fra foden af beskyttede fortidsminder. Det betyder blandt andet, at der ikke må graves inden for beskyttelseslinjen. Kommunen kan dispensere fra bestemmelsen i særlige tilfælde. Formålet med beskyttelseslinjen er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabselementer og kulturhistoriske elementer. Indsyn til og udsyn fra fortidsminderne samt de arkæologiske lag i området omkring dem skal sikres. Praksis er restriktiv. Ved at grave inden for fortidsmindebeskyttelses kan der ske skade på de arkæologiske lag.

Hillerød Kommune anbefaler derfor, at graveområdets grænse trækkes uden for fortidsminebeskyttelseslinjen – hvis graveområdet mod forventning fastholdes. Der henvises til klagenævnsafgørelser, hvor nævnet har ændret dispensationer fra fortidsmindebeskyttelseslinjen til råstofindvinding til et afslag. Nævnet begrunder bl.a. afgørelserne med, at hensynet til råstofforsyning ikke opvejer de landskabelige og kulturhistoriske interesser, samt hensynet til sikring af de arkæologiske lag omkring fortidsmindet.

Landskab og geologi
Forslag til graveområde Lystrup Syd er udpeget til bevaringsværdigt landskab og til geologisk værdifuldt område i Hillerød Kommuneplan 2025.
Kommuneplanens retningslinje 2.7.6-2.7.7 lyder: *"Inden for områder med særlige landskabelige værdier, må tilstanden eller arealanvendelsen af særligt værdifulde sammenhængende helheder eller enkeltelementer ikke ændres, hvis det forringer deres værdi eller muligheden for at styrke eller genoprette deres værdi.*
Tilstanden og arealanvendelsen må kun ændres, såfremt det kan begrundes ud fra væsentlige samfundsmæssige hensyn, og hvis det ud fra en konkret vurdering kan ske uden at tilsidesætte de

særligt værdifulde sammenhængende helheder eller enkeltelementer."
Kommuneplanens retningslinje 2.9.2 lyder: *"Inden for de geologiske værdifulde områder må der kun meddeles tilladelse til byggeri, anlæg, ændret arealanvendelse eller ændret tilstand af et areals karakter i øvrigt, såfremt det kan begrundes ud fra væsentlige samfundsmæssige hensyn. Herudover skal der foretages en konkret planmæssig vurdering af, om ændringen kan ske uden at skæmme eller sløre landskabets dannelsesformer eller forringe mulighederne for at opleve, undervise og forske i de geologiske processer. Ændringer kan dog ske som led i forbedring af områdernes geologiske værdier eller i medfør af allerede gældende bestemmelser i en fredning eller lokalplan."*

Hillerød Kommune er positive over, at landskab og geologiske værdier nu er vurderet i miljørapporten. Regionen vurderer dog, at der vil være en moderat påvirkning af landskabet både i driftsfasen og efter endt indvinding samt, at der ikke ses mulige afværgeforanstaltninger til at undgå påvirkningen. Regionen vurderer, at der vil være en mindre påvirkning af geologiske værdier, da det geologiske landskab allerede er forstyrret. Påvirkningen beskrives samtidig som irreversibel. Hillerød Kommune mener, at hensynet til de landskabelige og geologiske værdier bør vægtes højere i afvejningen af forslag til graveområde Lystrup Syds egnethed.

Forslag til graveområde Skævinge og Lystrup Syd
Trafikale forhold
Regionen har i forbindelse med afgrænsning af miljøemner for de to graveområder Skævinge og Lystrup Syd vurderet, at der ikke vil ske en væsentlig miljøpåvirkning i forbindelse med trafikafvikling. Hillerød Kommune er ikke enig i dette og er af den opfattelse, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag til at afvise en mulig væsentlig påvirkning allerede i afgrænsningen.

For både forslag til graveområde Skævinge og Lystrup Syd gælder, at den ekstra trafik med tunge køretøjer højst sandsynligt vil gå ud over trafiksikkerheden i de nærliggende mindre byer, da vejene her ikke er beregnet til tung trafik. Der er i dag allerede problemer forbundet med dagligdags-transport af varer til butikker, derfor vil tung trafik af industriel karakter kun forværre disse problemer.

Hillerød Kommune mener, det er en mangel, at miljøvurderingen af graveområderne ikke omfatter en undersøgelse af de trafikale forhold. Påvirkningen af tung transport på nærliggende, mindre veje kan have væsentlige konsekvenser for lokalområdet. Denne

påvirkning bør undersøges, formidles og indgå i afvejningen af graveområders egnethed inden endelig vedtagelse af Råstofplan 2025. Hillerød Kommune har gjort opmærksom på dette i flere tidligere høringssvar, senest i august 2024 i forbindelse med høring om afgrænsning af miljørapport for Råstofplan 2025. Hillerød Kommune vurderer, at miljørapporten er utilstrækkelig, hvis ikke rapporten belyser de trafikale konsekvenser som et råstofindvindingsområde vil påføre lokalområdet, samt en løsning for hvordan denne trafik kan afvikles til det overordnede vejnet (statsvej), herunder eventuelle afværgeforanstaltninger.

Sag: 01.09.10-P17-1-25

24. juni 2025

Høringssvar til forslag til Råstofplan 2025 samt af miljørapport

Region Hovedstaden sender forslag til Råstofplan 2025 og miljørapport i høring i perioden 15. maj 2025 til 31. juli 2025.

Gribskov Kommune har følgende bemærkninger:

B1 Ammendrup + Ammendrup udvidelse
I miljørapporten fremgår det at råstofindvinding i det nye graveområde vil kunne være til gene for disse beboere. Regionens vurdering er, at råstofindvinding i området kan medføre gener for beboere i nærområdet, og det vurderes at påvirkningen af de omkringboende er væsentlig og langvarig, særligt gældende for de boliger der ligger direkte inden for eller lige opad det mulige nye graveområde.
I miljøvurderingen stilles vilkår om at indvinding og efterbehandling i en nærhedszone mod sammenhængende bebyggelse, skal ske inden for en tidsperiode på 1-2 år. Bredden af nærhedszonen skal fastlægges efter en konkret vurdering af gener ved et konkret indvindingsprojekt.

Når bredden af nærhedszonen mod sammenhængende bebyggelse skal fastlægges, forventer Gribskov Kommune at være høringspart.

Gribskov Kommune opfordrer fortsat til at regionen fastholder den tidligere praksis om respekt afstand på minimum 100 meter til samlet bebyggelse.

Kommunen har registreret private vandløb, der løber igennem området. Der kan være arealer uden for råstofområdet der kan være afhængig af den afvanding der sker indenfor råstofområdet. Dette skal tjekkes inden opstart af indvendingen af råstoffer igangsættes, da naboarealer har krav på deres afvanding.

Mht. det beskyttede sten- og jorddige ved Højbjerg Grusgrav henviser Gribskov Kommune til mailkorrespondancen fra d. 24.08.2023 'Anmodning

om samordning for ansøgning om udvidelse af Højbjerg Grusgrav' med kommentar, der tidligere er fremsendt til Region Hovedstaden.

Byrådet har den 25.06.2024 besluttet at igangsætte anlægsarbejder af en rundkørsel i krydset Kildevej/Frederiksborgvej ved Helsinge, med det formål at optimere vejen og styrke trafiksikkerheden. Råstofplanen skal respektere den kommende rundkørsel i dette kryds samt det eventuelle fjerde ben i rundkørslen. Se bilag af arealer nedenfor. Rød markering er *areal der erhverves*, gul markering er *arbejdsareal (placering er foreløbig)*.

3 Blistrup ler

Regionens vurdering er, at der vil ske en væsentlig påvirkning i form af støv og støj som vil skabe gener for befolkningen i driftsfasen, idet indvindingen foregår lige op ad byen. Selvom der anlægges støjvolde og vandes i tørre perioder, vil der stadig kunne forekomme meget støv og støj, grundet tætheden til byen.
Regionens vurdering er, at indvirkningen på landsbyen Blistrup, ved råstofindvinding i graveområdet, er væsentlig og langvarig, særligt gældende for rækken af beboelser der ligger direkte ud til den nordlige del af graveområde 3 Blistrup ler. I miljøvurderingen stilles vilkår om at indvinding og efterbehandling i en nærhedszone mod sammenhængende bebyggelse, skal ske inden for en tidsperiode på 1-2 år.
Perioden for indvindingen fastsættes til en kort begrænset periode og bredden af nærhedszonen skal fastlægges efter en konkret vurdering af gener ved et konkret indvindingsprojekt.

Når perioden for indvinding skal fastsættes og bredden af nærhedszonen mod sammenhængende bebyggelse skal fastlægges, forventer Gribskov Kommune at være høringspart.

Gribskov Kommune opfordrer fortsat til at regionen fastholder den tidligere praksis om respekt afstand på minimum 100 meter til samlet bebyggelse.

6 Valby
Gribskov Kommune gør opmærksom på beboelse syd og sydvest for området og anbefaler at der også her fastlægges en nærhedszone efter en konkret vurdering af gener ved et konkret indvindingsprojekt.

Når bredden af nærhedszonen skal fastlægges, forventer Gribskov Kommune at være høringspart.

Gribskov Kommune opfordrer fortsat til at regionen fastholder den tidligere praksis om respekt afstand på minimum 100 meter til samlet bebyggelse.

7 Dønnevælde
Gribskov Kommune gør opmærksom på beboelse nord, nordøst og vest for området og anbefaler at der også her fastlægges en nærhedszone efter en konkret vurdering af gener ved et konkret indvindingsprojekt.

Når bredden af nærhedszonen skal fastlægges, forventer Gribskov Kommune at være høringspart.

Gribskov Kommune opfordrer fortsat til at regionen fastholder den tidligere praksis om respekt afstand på minimum 100 meter til samlet bebyggelse.

9 Mårum
Gribskov Kommune gør opmærksom på beboelse omkring området, primært øst for området, og anbefaler at der også her fastlægges en nærhedszone efter en konkret vurdering af gener ved et konkret indvindingsprojekt.

Når bredden af nærhedszonen skal fastlægges, forventer Gribskov Kommune at være høringspart.

Gribskov Kommune opfordrer fortsat til at regionen fastholder den tidligere praksis om respekt afstand på minimum 100 meter til samlet bebyggelse.

10 Nellerød
Gribskov Kommune gør opmærksom på beboelse syd, sydøst og øst for området og anbefaler at der også her fastlægges en nærhedszone efter en konkret vurdering af gener ved et konkret indvindingsprojekt.

Når bredden af nærhedszonen skal fastlægges, forventer Gribskov Kommune at være høringspart.

Gribskov Kommune opfordrer fortsat til at regionen fastholder den tidligere praksis om respekt afstand på minimum 100 meter til samlet bebyggelse.

Der er registreret bæver på Tinghuse å/Nellerød å, hvor bæverne har et bo og en primær dæmning. Bæverne er en bilag IV-art. Det er endnu ikke blevet meldt ind til miljøportalen.

Kortlægningsstrategi
Gribskov Kommune vil fortsat opfordre til tidlig dialog med kommunen, så vi inddrages inden der laves udpegninger. Kommunerne har det lokale kendskab og forståelse af områderne, i forhold til lokalbefolkningen, fredninger, beskyttelser og byudvikling m.m. Dette er særligt vigtigt i forhold til de steder, hvor man efterfølgende ender med at tage hele områder ud, eller justerer dem, da udpegninger af områder til råstofindvinding kan skabe stor uro lokalt.

Gribskov Kommune ønsker desuden, at det ved udpegning af interesseområder fremgår hvilke data, der danner baggrund for udpegningen, og hvilke undersøgelser der er foretaget og skal foretages førend det kan overgå til graveområde.

På samme måde opfordrer Gribskov Kommune til at tilladelser i forhold til vejadgang behandles samtidig med indvindingstilladelsen, så en passende aftale om vejadgang er på plads inden der gives gravetilladelse. Dette er særligt vigtigt i tilfælde, hvor vejadgangen er problematisk.

Efterbehandlingsplaner for råstofgrave
Gribskov Kommune ønsker fortsat, at Region Hovedstaden indgår i en tidlig dialog med kommunen om efterbehandling til natur og rekreative formål.

Herunder tydelighed om myndighedsplan for involvering af kommune (og øvrige interessenter), så råstofplanlægningen tager hensyn til den myndighedsproces og politiske behandling der kan/skal foregå i kommunen.

Desuden er det vigtigt med tydelighed/gennemsigtighed omkring kommunens faktiske handlerum og rolle ift. efterbehandlingsplaner og dennes realisering, herunder tydelighed omkring lodsejers ønsker og ambitioner for efterbehandlingen.

Vi opfordrer fortsat til, at de områder der er udgravet, lukkes og færdigbehandles hurtigst muligt.

Efterbehandlingsplaner af graveområder bør være i overensstemmelse med kommuneplanen – herunder Grønt Danmarkskort, hvor vi gerne ser, at tidligere råstofgrave omlægges til natur, medmindre der er andet der taler for landbrug.

Samspil med andre arealinteresser

Gribskov Kommune opfordrer fortsat til at regionen fastholder den tidligere praksis om respekt afstand på minimum 100 meter til samlet bebyggelse, dette for alle ovennævnte områder. Her har Gribskov Kommune gentagende gange bemærket, at allerede udpegede graveområder bør revideres, da det er uhensigtsmæssigt at placere graveområder så tæt på bymæssig bebyggelse som det er tilfældet ved f.eks. ved Højbjerg ved graveområde B1 Ammendrup, graveområde 6 Valby, mv.

Desuden bør graveområder begrænses i tid og udstrækning, så ét graveområde færdiggøres ad gangen, samt at der sættes en tidsfrist på eksempeltvist 10 år, selvom 10 år vil betragtes som lang tid for de nærmeste beboere i området.

Gribskov Kommune formoder fortsat at Råstofplan 2025 tager stilling til fremtiden/retstilstanden af de lergrave, der ikke skal bruges mere.

Med venlig hilsen

Sidsel Danvold og
Signe Hedin
Planlæggere
Center for Byudvikling og Kultur
Plan, GIS og Erhverv

Gribskov Kommune

Rådhusvej 3, 3200 Helsinge
Telefon: 72 49 60 00

Region Hovedstaden
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

Høringssvar til forslag til Råstofplan 2025

Dato: 25. juni 2025

Sags ID: EMN-2024-07655

Regional Udvikling
Råstoffer
Alleen 15
4180 Sorø

Tlf.: 70 15 50 00
regionaludvikling@regionsjaelland.dk

Sagsbehandler:
Jesper Allan Frederiksen
Direkte tlf.: 21 35 76 43
jespf@regionsjaelland.dk

Region Sjælland har med stor interesse læst Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025.

Import fra Region Sjælland

Region Sjælland skal indledningsvis understrege behovet for, at Region Hovedstaden øger sin selvforsyningsgrad med råstoffer. Der transporteres dagligt store mængder sand, grus og sten fra Region Sjælland til Region Hovedstaden. Region Sjælland dækker mere end 50 % af Region Hovedstadens behov for sand, grus og sten.

Det er især de grove fraktioner, der er efterspørgsel på i Region Hovedstaden, og som hentes i særligt Roskilde Regionale Graveområde, men også i Kalundborg og i Sorø Regionale Graveområde. Områderne belastes af den store indvinding. Det går hårdt ud over natur, landskab, veje og især borgere, som er nabo til grusgrave. Samtidig øges udledningen af CO2.

Forsyningssituation og ressourceopgørelse

Det er positivt, at Region Hovedstaden i forslag til Råstofplan 2025 udlægger 20 nye graveområder med sand og grus. Men det er beklageligt, at forslaget kun udlægger ét nyt interesseområde, samtidig med der fjernes tre interesseområder.

Region Hovedstadens samlede vurdering af behovet for råstoffer i planperioden er på 85,2 mio. m^3, og på den baggrund vurderes det, at planen er i balance. Balancen nås ved, at i alt 34 graveområder opgøres til 57,2 mio. m^3 sand og grus. Hertil tilføres der råstoffer fra havet hen over planperioden på 12,5 mio. m^3 og sekundære/alternative råstoffer fra genanvendelse, genbrug og overjord på 15,8 mio. m^3.

Region Sjælland anvender de personoplysninger, du giver os i forbindelse med din henvendelse. Du kan læse mere om formålet med anvendelsen samt dine rettigheder på vores hjemmeside nederst på regionens hjemmeside.

Det forekommer særdeles mangelfuldt, at det ikke fremgår af redegørelsen, hvor store mængder der importeres fra Region Sjælland.

Derudover vurderes, at bidraget fra havet er sat højt, da Miljøstyrelsen fra 2026 har reduceret råstofressourcen til havs fra 96 mio. m^3 til 23 mio. m^3 i fællesområderne.

Sekundære/alternative råstoffer fra genanvendelse, genbrug og overjord forventes i planforlaget at udgøre 15,8 mio. m^3. Denne andel er høj og rummer stor usikkerhed, ligesom den vanskeligt kan dokumenteres.

Administrativt går Region Sjælland gerne i dialog med Region Hovedstaden om de tekniske beregninger, der ligger bag planen.

Størstedelen af råstofferne i Region Hovedstaden er finkornede, og det ses i ressourceopgørelsen for sten, grus og sand, at 23,6 % af råstofferne består af sten/grus, som kan oparbejdes til stabilt grus og asfaltmaterialer. Det er Regions Sjællands vurdering, at de grove fraktioner i ressourceopgørelsen er sat højt med udgangspunkt i de geologiske forhold i Region Hovedstaden. Det kan skyldes den nye metode, som Region Hovedstaden har anvendt til beregning af de forskellige sand- og grusfraktioner i de udlagte graveområder.

Region Sjælland anser det for sandsynligt, at de foreslåede nye graveområder i Region Hovedstaden ikke vil give den ønskede aflastning af graveområderne i Region Sjælland, navnlig i Roskilde Regionale Graveområde. Der opfordres derfor til, at graveområderne i Region Hovedstaden gøres mere attraktive for indvinding.

Forudsætninger

Der er i planforslaget lagt én eller flere forudsætninger ned for udnyttelse af alle graveområder inden de kan udnyttes. Region Sjælland fortolker en forudsætning som et krav eller en betingelse, der undtagelsesvis sættes ind i et specifikt graveområde. Region Sjælland har til sammenligning i gældende Råstofplan 2020 kun forudsætninger i to graveområder.

Der opfordres til, at Region Hovedstaden begrænser antallet af forudsætninger, da forudsætningerne kan gøre indvinding mindre attraktiv og dermed påvirke Region Hovedstadens mulighed for selvforsyning negativt.

Genanvendelse

I tidligere råstofplan havde Region Hovedstaden som målsætning at reducere forbruget af primære råstoffer og fremme ressourceoptimering for at øge udbuddet af sekundære råstoffer. Regionen har afsat betydelig økonomi til at fremme genanvendelse og cirkulær økonomi, bl.a. ved op til 25 timers effektiv rådgivning af bygherrer. Det fremgår ikke af forslaget til en ny råstofplan, hvilken målsætning Region Hovedstaden har for genanvendelse. Region Sjælland opfordrer til at genindsætte målsætningen, så de to regioner igen har et klart fælles mål om at primære råstoffer skal erstattes med 20 % sekundære råstoffer i 2032. Den målsætning forventer Region Sjælland at forsætte i kommende Råstofplan 2026.

Region Sjælland anerkender og værdsætter Region Hovedstadens indsats for at fremme genanvendelse og brugen af overskudsjord i bygge- og anlægsprojekter.

Arealinteresser, efterbehandling og borgerinddragelse
Arealanvendelsen er under stort pres i Danmark og ikke mindst i områder med stor befolkningstæthed, som der er på store dele af Sjælland. De bedste og mest attraktive råstofområder er allerede enten færdiggravede eller udlagt som graveområder, hvilket betyder at nye områder rykker tættere på bysamfund. Derfor bør borgerne inddrages mere og tidligere i processen, når der skal indvindes råstoffer. Det vil derfor være nyttigt, at Region Hovedstaden lægger større og mere synlig vægt på borgerinddragelse i Forslag til Råstofplan 2025. Fokus på borgerinddragelse har stor, politisk opmærksomhed i Regionsrådet i Region Sjælland og vil få væsentlig prioritet i Region Sjællands Forslag til Råstofplan 2026.

Det er spændende, at Region Hovedstaden har gennemført tre pilotprojekter om arealanvendelse af færdiggravede råstofgrave i perioden 2022-2024, og vurderer, at der fremadrettet bør være mere fokus på tidlig inddragelse af lodsejere, indvindere, kommuner og andre relevante aktører.

Samarbejde
Det er vores ønske, at det gode og velfungerende samarbejde med Region Hovedstaden fortsætter frem mod dannelsen af Region Østdanmark. Vi ser frem til, at vi i fællesskab, skal begynde at definere råstofindvindingen i Region Østdanmark i 2027.

Venlig hilsen

Trine Birk Andersen
Formand for Regionsrådet

Mette Touborg
Regionsdirektør

Region Hovedstaden

Center for Regional Udvikling

Miljø

Web www.regionh.dk

Dato: 9. juli 2025

Høringssvar til Råstofplan 2025

Region Hovedstadens planadministration har d. 15. maj 2025 iht. hhv. råstoflovens § 6a stk. 3 og miljøvurderingslovens § 32, stk. 3, nr. 3. sendt forslag til regionens Råstofplan 2025, samt miljørapport for forslag til Råstofplan 2025 i høring hos regionens råstoftilladelsesadministration.

Tilladelsesadministrationen har som berørt myndighed gennemgået planforslag og miljørapport og har på den baggrund fundet anledning til at komme med nedenstående bemærkninger.

Ad. Beskyttet natur i graveområdet Amagerhuse

Moseområde 1: En lille del af graveområdets vestlige grænse overskrider en mose registreret som beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. Til orientering er registreringen af beskyttet natur vejledende, og naturområdet kan derfor i princippet være både større eller mindre end det angivne.

Moseområde 3: Jf. Rapporten 'Bidrag til miljørapport for forslag til Råstofplan 2024" af WSP kan det ikke afgøres om mosen er grundvandsfødt eller består af hængende vandspejl. Mosen ligger tæt på graveområdet, og ud fra de hydrogeologiske forhold kan en påvirkning i forbindelse med råstofindvinding over eller under grundvandsspejlet ikke afvises. Efter endt indvinding vil der ved en påvirkning af område 3 ske en reduceret overfladeafstrømning, som følge af indvinding over grundvand, og denne påvirkning vil som udgangspunkt fortsætte efter endt indvinding.

Ad. Referencer

Links til rapporter bør være konsekvente og tilgængelige igennem alle områder for Miljøvurderingen. Der kan som eksempel nævnes WSPs rapport for området A2 Bistrup er angivet som (tekst)fodnoter i stedet for et integreret link.

Med venlig hilsen

Gitte Ellehave Schulz
Enhedschef, Miljø

Ishøj Kommune

Center for Byudvikling og Natur

Dato: 17-06-2025

Sagsnummer: 01.09.00-P17-1-24

Region Hovedstaden
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

Høringssvar fra Ishøj Kommune på Region Hovedstadens Råstofplan 2025

Region Hovedstaden har lagt råstofplanen for 2025 i offentlig høring, hvor Ishøj Kommune kan se at Hedeland udvidelse (forslag til graveområde) og Stærkende (forslag til interesseområde), men er også relevant for J5 Hedeland (graveområde). Disse områder ligger i oplandet til Solhøj Kildeplads.

Indvinding på Solhøj Kildeplads er af meget stor betydning for forsyningssikkerhed, både i dag og i fremtiden, så kildepladsen kan karakteriseres som kritisk og meget vanskeligt erstattelig infrastruktur. Derfor vil Ishøj Kommune opfordrer til, at der udvises den allerstørste forsigtighed i forhold til råstofindvinding inden for dette område.

Derfor ser Ishøj Kommune med meget stor bekymring på planerne om, at der potentielt etableres flere råstofindvindingsområder i området, der kan påvirke den udbredte PFAS-forurening i området.

Det anbefales, at Region Hovedstaden udfører en risikovurdering af, hvad råstofindvinding i indvindingsoplandet til Solhøj Kildeplads betyder for spredningen af den omfattende PFAS-forurening i området og fra den tilstødende V2 kortlagte lokalitet ved Stærkende fyldplads.

Med venlig hilsen

Lis Larsen
Miljømedarbejder

Region Hovedstaden

Center for Regional Udvikling

Miljø

Web www.regionh.dk

Dato: 31. juli 2025

Høringssvar til Råstofplan 2025

Region Hovedstadens planadministration har d. 15. maj 2025 iht. hhv. råstoflovens § 6a stk. 3 og miljøvurderingslovens § 32, stk. 3, nr. 3. sendt forslag til regionens Råstofplan 2025, samt miljørapport for forslag til Råstofplan 2025 i høring hos regionens råstoftilladelsesadministration.

Tilladelsesadministrationen har som berørt myndighed gennemgået planforslag og miljørapport og har på den baggrund fundet anledning til at komme med nedenstående bemærkninger.

Ad. Vurdering af Bilag IV arter i D2 Sundbylille

Tilladelsesadministrationen har i sommeren 2025 fået ny viden vedrørende vurdering af bilag IV arter i udlagte graveområde D2 Sundbylille. Tilladelsesadministrationen skal derfor henvise til vedhæftede notat af Profus Naturrådgivning, som redegør for hvorfor den sydlige del af matrikel 2c Sundbylille By, Jørlunde, hvor der i dag er en aktiv råstoftilladelse, ikke udgør et potentielt levested for spidssnudet frø. Tilladelsesadministrationen skal opfordre til, at planadministrationen forholder sig til den ny viden og inddrage dette i den endelige Råstofplan 2025.

Høringssvaret sendes med forbehold, idet der grundet ferie ikke har været muligt at få en ledelsesmæssig godkendelse. Et endeligt høringssvar vil blive fremsendt så snart en godkendelse er mulig – formentlig medio august 2025.

Med venlig hilsen

NOTAT

PROJEKT	UDFÆRDIGET AF	DATO
Sundbybille, vurderinger ift. spidssnudet frø	Simon Rosenkilde Waagner	10-06-2025

Baggrund

I forbindelse med planlagt råstofindvinding i et areal ved Sundbylille, hvor der foreligger gravetilladelse, har LE34 henvendt sig til Profus Naturrådgivning med henblik på udarbejdelse af en redegørelse for potentielle påvirkninger af spidssnudet frø og anbefalinger for eventuelle afværgeforanstaltninger ift. spidssnudet frø.

Behovet for redegørelsen hænger sammen med krav stillet af Regionen pga. bekymringer vedr. mulige påvirkninger af potentielle levesteder for spidssnudet frø.
Der blev, i en rapport udarbejdet af Amphi Consult (Ref. 1), udpeget potentielle levesteder for spidssnudet frø, der delvist overlapper med en endnu ikke udnyttet del af graveområdet.
Yngle- og rastehabitater for spidssnudet frø, der er en bilag IV-art, er strengt beskyttede.
Potentielle levesteder, herunder potentielle yngle- og rastehabitater er derimod ikke nødvendigvis beskyttede.
Der er ikke registreret spidssnudet frø inden for de arealer, som blev udpeget af Amphi Consult som potentielt levested for spidssnudet frø. Den eneste registrering af spidssnudet frø inden for det potentielle levested er ved en sø, der udgør en potentiel ynglelokalitet, beliggende i den vestlige del af det udpegede potentielle levested. Søen er beliggende 308 m fra det nærmeste hjørne af graveområdet, se Figur 2.

Forekomster af spidssnudet frø

Spidssnudet frø forekommer relativt jævnt udbredt i området omkring Frederikssund, se Figur 2.

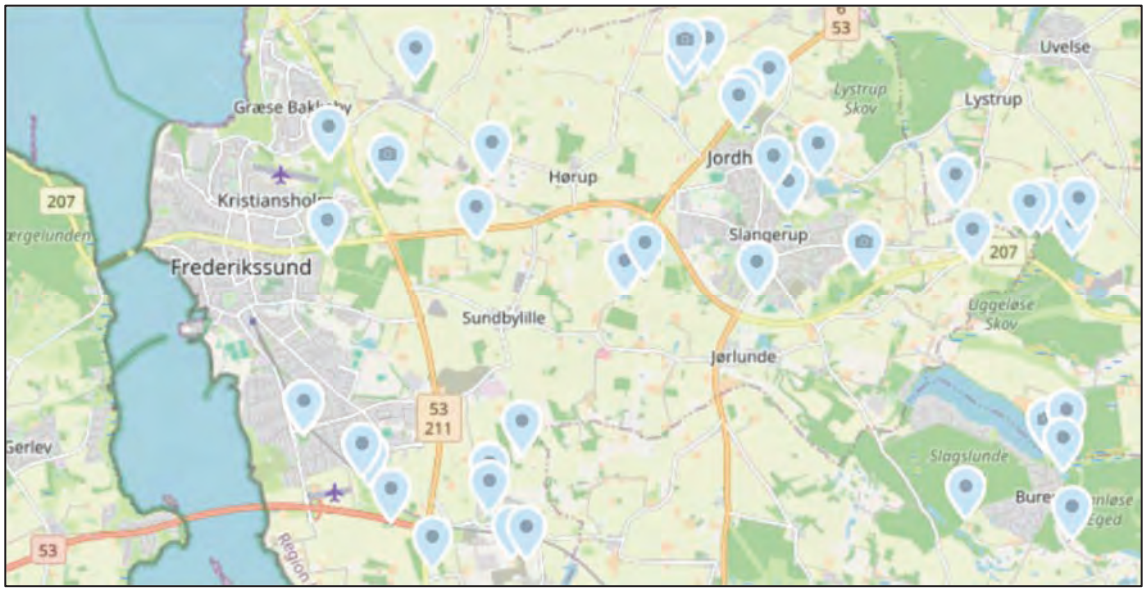

Figur 1 Søgning efter validerede fund af spidssnudet frø fra 2020 og frem på Arter.dk (Ref. 2).

Profus Naturrådgivning
Paradisgade 6A, 2. 2.1.
8000 Aarhus C

Profus ApS
CVR-nr: 39109409

Simon Rosenkilde Waagner
SRW@profus.dk
Telefon 40 31 23 09

Et større sammenhængende § 3-beskyttet naturområde med mose, sø og eng er beliggende vest for graveområdet (Ref. 8), se Figur 2. Der foreligger en historisk registrering af spidssnudet frø fra mosen, der grænser op til graveområdet, fra 1981 (Ref. 1). Amphi Consult gennemførte kortlægninger i området i 2023 (Ref. 1, Ref. 2), hvor der blev fundet spidssnudet frø ved søen i den vestlige del af mosen, se Figur 3. Det er ikke beskrevet nærmere om det drejer sig om mere end ét individ eller noget om alderen på det fundne individ.

Ud over de to fund er den nærmeste kendte forekomst af spidssnudet frø fra 2023 hvor arten blev registreret i en sø ca. 800 mod nord, i et område beliggende nord for Hørup Skovvej
Den korteste afstand mellem søen hvor der blev fundet spidssnudet frø i 2023 og det nærmeste hjørne af gravearealet er 308 m mens den korteste afstand til arealer inden for graveområdet, der ikke er dyrkede marker, er 425 m.

Vandringspotentiale og levesteder for spidssnudet frø

Levesteder

Ynglelokaliteter
Spidssnudet frø yngler i mange slags vådområder lige fra ganske små vandhuller til bredden af store søer og fra helt overskyggede ellesumpe til fuldstændig lysåbne vandhuller. De mest typiske ynglesteder er lavvandede vandhuller på afgræssede enge og i moser (Ref. 4).
Da spidssnudet frø yngler udelukkende i søer kan det derfor udelukkes, at den uudnyttede del af graveområdet rummer potentielle ynglelokaliteter for spidssnudet frø.
Raste- og fourageringslokaliteter
Uden for yngletiden opholder de voksne individer sig sommeren igennem fortrinsvis på steder med udbredt naturlig vegetation, så som enge, moser og skove (Ref. 4) særligt hvor der er sammenhængende naturområder, sådan at de kan bevæge sig igennem egnet vegetation fra det ene sted til det andet. Foruden enge og moser kan det bl.a. være fugtige heder, heder, strandenge, græsmarker eller fugtige løvskove, og ældre naturskovsagtige, fugtige, lysåbne nåleskove (Ref. 4).

Spidssnudet frøs aktivitetsperioder

Arten er aktiv i foråret fra ca. 10. marts hvor de første individer forlader vinterdvalen og vandrer mod ynglelokaliteterne. De forlader ynglelokaliteterne igen i perioden fra ca. sidste halvdel af april til første halvdel af maj (Ref. 4).

Vandringsafstande og livsrum

Spidssnudet frø yngler ydelukkende i søer og vandhuller. Arten kan derfor ikke opretholde en bestand i arealer uden søer eller vandhuller.
I den opdaterede bilag IV-håndbog (Ref. 4) beskrives det, at spidssnudet frøs aktionsradius omkring ynglevandhullet er få meter hos mange individer, men op til lidt over 1 km hos andre individer. Flere undersøgelser tyder på, at de fleste individer opholder sig tæt på ynglelokaliteterne i løbet af sommeren med beskrevne afstande på op til 137 m, se Figur 2. På den anden side viste en tysk undersøgelse at arten var relativt jævnt udbredt op til ca. 900 m fra ynglelokaliteterne (Ref. 4).

I den tidligere version af bilag IV-håndbogen (Ref. 3) var spredningspotentialet opgjort på en lidt anden måde, hvor de normale ynglevandrings afstande var opgjort til 100-300 m. Det blev desuden angivet, at livsrummet for arten, dvs. størrelsen af levestedet i hele levetiden for individer opvokset på en bestemt lokalitet, er med en diameter på ca. 800 m, dvs. en radius på ca. 400 m, se Figur 2.
Spredningsafstande over kort tid (1-2 år) eller store barrierer blev oplyst til ca. 500 m mens spredningsafstande over lang tid eller små barrierer blev angivet som ca. 1 km (Ref. 3).
På baggrund af den ovennævnte beskrivelse af spidssnudet frøs evne til, at bevæge sig væk fra ynglelokaliteterne vurderes det, at der er væsentligt større chance for, at træffe individer af spidssnudet frø, der er knyttet til en bestemt ynglelokalitet, på arealer inden for få hundrede meter fra

ynglelokaliteten end på længere afstande. Det kan ikke udelukkes, at individer fra ynglebestanden kan træffes på større afstand, men det vurderes, at sandsynligheden for at træffe individer fra ynglebestanden falder markant med stigende afstand til ynglelokaliteten.

De to afstande på hhv. 137 m og 400 m, nævnt i teksten foroven, er indsat på Figur 2 som buffer omkring søen hvor der blev fundet spidssnudet frø i 2023.
På baggrund af informationerne i de to versioner af bilag IV-håndbogen (Ref. 3 og Ref. 4) vurderes det, at langt størstedelen af voksne individer af spidssnudet frø, der er knyttet til søen hvor der blev registreret spidssnudet frø i 2023, opholder sig mindre end hhv. 137 m og 400 m fra søen i deres levetid, dvs. med stor sandsynlighed inden for mosen og naturområdet vest for graveområdet.
Som det ses på Figur 2 består alle arealer inden for graveområdet, der er mindre end 400 m fra søen hvor der blev registreret spidssnudet frø i 2023, udelukkende af arealer med dyrket mark, der ikke udgør et potentielt levested for spidssnudet frø.

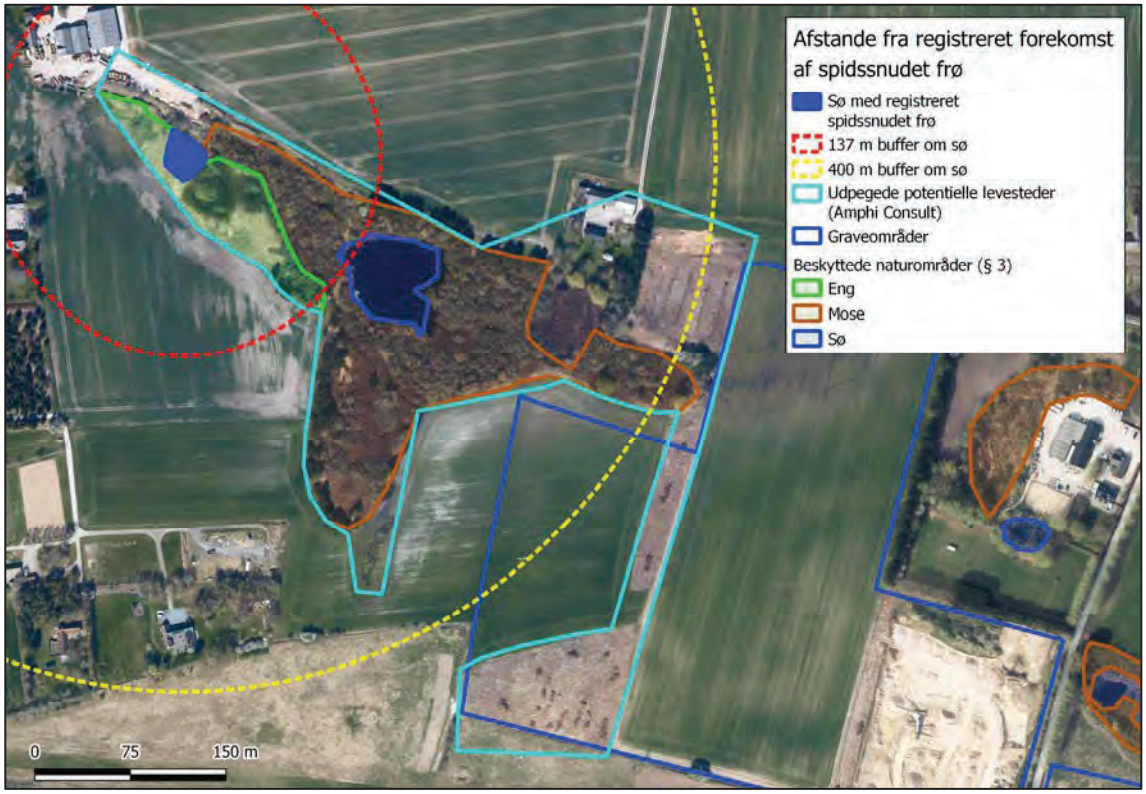

Figur 2 Kort der viser afstande fra søen hvor der lev registreret spidssnudet frø i 2023 hhv. 137 m og 400 m, se tekst foroven.

Gennemgang af potentielle levesteder for spidssnudet frø inden for graveområdet

Kortlægning foretaget af Amphi Consult

Kortlægningen foregik jf. rapporten ved, at padderne er eftersøgt på de akvatiske levesteder, suppleret med suppleret systematisk eftersøgning af hoppende brune frøer på egnede lokaliteter nær potentielle ynglevandhuller (Ref. 1). Der står desuden, at der blev foretaget eftersøgning på terrestriske levesteder på land, men det er ikke beskrevet nærmere inden for hvilke arealer der blev foretaget denne type eftersøgning.

Amphi Consult foretog kortlægningerne over fire besøg i perioden 30. juni 2023 til 29.-august 2023. Der var i den efterfølgende afrapportering i december 2024 udpeget arealer, som blev vurderet, at udgøre levesteder for spidssnudet frø (Ref. 1), se Figur 3.
Arealet som Amphi Consult som jf. rapporten (Ref. 1) udgør et levested for spidssnudet frø må nærmere betegnet være udpegede potentielle levesteder, fordi der ikke er registreret spidssnudet frø i arealerne og det vides derfor ikke med sikkerhed om arten forekommer på arealerne.

Det vurderes, ud fra det foreliggende materiale, at udpegningen de potentielle levesteder er foretaget ud fra eksisterende § 3-registreringer, studier af luftfotos samt på baggrund af områdets beliggenhed stødende op til søen hvor der blev fundet et eller flere individ af spidssnudet frø. Det fremgår ikke af rapporten (Ref. 1) at arealerne er udpeget på baggrund af en besigtigelse af de pågældende arealer.

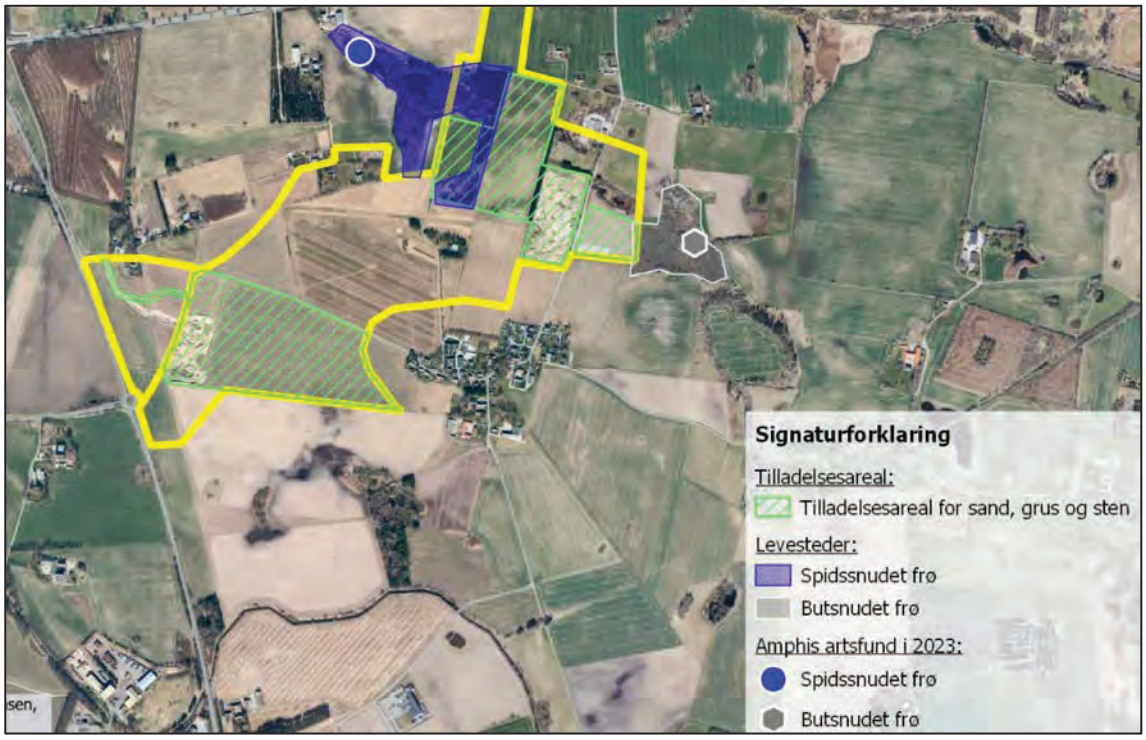

Figur 3 Kortudsnit fra kortlægningsrapport udarbejdet af Amphi Consult i 2024 (Ref. 1).

Gravetilladelsen

I gravetilladelsen udarbejdet af Regionen (Ref. 7) er der taget stilling til spidssnudet frø hvor det anføres at, "Regionen vurderer, at råstofindvindingen, med de planlagte foranstaltninger til bevarelse af vandstand i nærliggende vådområder, ikke vil medføre en negativ påvirkning af yngle- eller levesteder eller af den økologiske funktionalitet for dyre- og plante arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV."
Det er oplyst i Bilag 4 til Gravetilladelsen, at et mindre tilplantet areal på matr.nr. 2c Sundbylille By, Jørlunde, som vil blive helt/delvist ryddet. Gravetilladelsen stiller en række vilkår efter råstofloven, men der stilles ingen vilkår ift. fældning af de pågældende arealer.

Vurderinger af graveområdets aktuelle potentiale som levested for spidssnudet frø.

På grund af ændringer foretaget inden for arealerne i perioden oktober 2022 – forår 2023 vurderes det, ud fra det tilgængelige materiale, at de arealer inden for graveområdet, som blev udpeget af Amphi Consult som potentielle levesteder for spidssnudet frø, se Figur 3, ikke udgjorde potentielle levesteder for spidssnudet frø på udgivelsesdatoen for Amphi Consults rapport i 2024.

Det er blevet oplyst af LE34 over for Profus Naturrådgivning, at de pågældende arealer er blevet ryddet for træer begyndende oktober 2022, dvs. inden besigtigelsen af området foretaget af Amphi Consult i 2023 (Ref. 1). Rydningen blev foretaget i overensstemmelse med gravetilladelsen, der i Bilag IV rummer informationer om, at et mindre tilplantet areal på matr.nr. 2c vil blive helt/delvist ryddet. Rydningen af træerne er, på baggrund af den udstedte gravetilladelse til Sundbylille Grusgrav, blevet foretaget af DME SKOV på baggrund af en aftale indgået 27. september 2022.
En gennemgang af luftfotos i Google Earth (Ref. 5) viser, at fældningen af træer på de pågældende arealer var afsluttet på et luftfoto dateret 8. maj 2023. Luftfoto fra forår 2023 (Ref. 6) viser ligeledes afsluttet fældning af træer. Det kan ses ved studier af luftfotos fra 2022 og 2023, ses hvilke arealer der er blevet ryddet for træer, se Figur 5 og Figur 6.

Fældningen af træer er foretaget inden for tre delarealer, nummereret 1-3 i Figur 4, hvoraf delarealerne 2 og 3 er beliggende inden for den uudnyttede del af graveområdet, mere detaljerede kortudsnit med de to delområder kan ses på Figur 7 og Figur 8.

Figur 4 Trædækkede arealer fældet i perioden oktober 2022 – forår 2023 med luftfoto fra 2023 som baggrundskort.

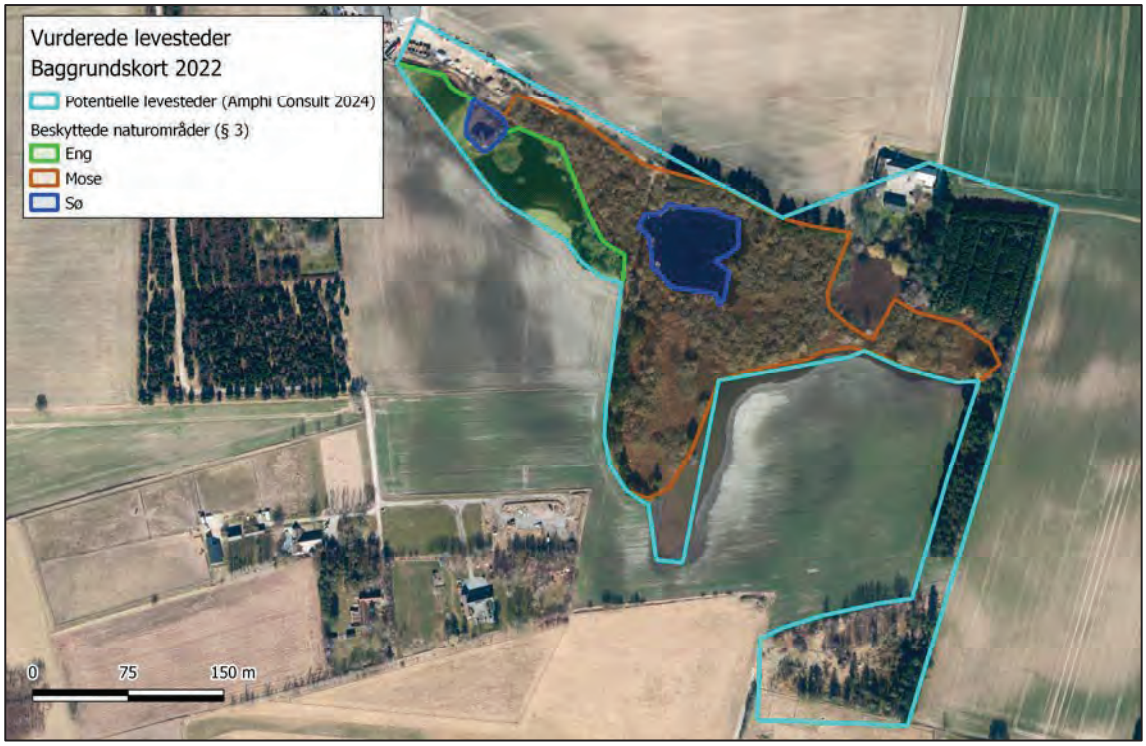

Figur 5 Arealer udpeget som potentielle levesteder for spidssnudet frø af Amphi Consult (Ref. 1) med luftfoto fra forår 2022 som baggrundskort.

Figur 6 Arealer udpeget som potentielle levesteder for spidssnudet frø af Amphi Consult (Ref. 1) med luftfoto fra forår 2023 som baggrundskort.

Figur 7 Det nordlige af to arealer inden for graveområdet hvor træer blev fældet i perioden oktober 2022 – forår 2023 med luftfoto fra forår 2023 som baggrundskort.

Figur 8 Det sydlige af to arealer inden for graveområdet hvor træer blev fældet i perioden oktober 2022 – forår 2023 med luftfoto fra forår 2023 som baggrundskort.

Vurdering af Amphi Consults udpegning af potentielle levesteder inden for graveområdet

Amphi Consult skriver i afsnit 5 (Ref. 1) " Et mindre skovareal og læhegn er forbundet til mosearealet og ligger inden for både graveområdet og en eksisterende tilladelse til gravning. Dette er vurderet at være yngle- og rasteområde for spidssnudet frø, da det udgør et sammenhængende naturområde med ynglevandhul og adgang til skjul og fouragering".
De to arealer der henvises til, er de to delarealer 2 og 3 som ses på Figur 7 og Figur 8. Som det fremgår af ovennævnte redegørelse var der ikke længere træer på de to delarealer i perioden hvor Amphi Consult foretog kortlægningen og på tidspunktet for udarbejdelsen af rapporten.
Det er på den baggrund, at det kan konstateres, at udpegningen, af de potentielle levesteder inden for graveområdet, må være blevet foretaget på baggrund af luftfotos fra før fældningen af træerne.

Som det ses på luftfotos fra 2023 på Figur 7 og Figur 8 er træer blevet fjernet inden for de berørte arealer inden for det udpegede levested for spidssnudet frø. Ved nærstudier af luftfotos fra 2023 på PC, som viser flere detaljer end der kan vises på de to figurer, kan det ses at der, ud over fældning af træer er, er fjernet al vegetation og, at overjorden i de berørte områder er omlagt fuldstændig i forbindelse med fjernelse af træstubbe og -rødder. Det lille areal mellem areal 2 og 3 udgør en del af de omkringliggende dyrkede marker, som ikke udgør potentielle levesteder for spidssnudet frø.

Forslag til håndtering af spidssnudet frø

Som det fremgår af redegørelsen foroven, er fældningen af træer og fjernelse af vegetation, blevet foretaget i overensstemmelse med gravetilladelsen og før arealerne blev udpeget som potentielle levesteder. Som det også fremgår af redegørelsen kan udpegningen af de pågældende arealer, som del af det potentielle levested for spidssnudet frø, kun hænge sammen med, at udpegningen er foretaget på baggrund af luftfotos taget før fældningen af træerne.

Afværgeforanstaltninger ift. potentielle levesteder

Det vurderes ikke, at være relevant at anvende afværgeforanstaltninger ift. potentielle levesteder for spidssnudet frø.
Det vurderes, at der kan udføres indvinding inden for graveområderne uden, at det medfører negative påvirkninger af levesteder for spidssnudet frø. De arealer, der ligger inden for graveområderne, og som af Amphi Consult blev udpeget som potentielle levesteder, vurderes efter foråret 2023 ikke længere, at udgøre potentielle levesteder for spidssnudet frø.

Afværgeforanstaltninger ift. individer

Det vurderes, at forslaget til paddehegn fra 2024 (Ref. 1) er uhensigtsmæssigt bl.a. fordi det har fokus på at adskille det potentielle levested fra de omgivende arealer i stedet for fokus på, at holde spidssnudet frø ud af gravearealet. Desuden går forslaget til paddehegn ind i områder som grusgraven ikke nødvendigvis kontrollerer samt på tværs af indførslen til Hørup Skovvej 21, 3600 Frederikssund, hvilket kan medføre forskellige praktiske problemer.
Det anbefales i stedet, at der etableres paddehegn langs den nordvestlige del af graveområdet, der ligger ind mod det potentielle levested for spidssnudefrø med henblik på, at holde spidssnudet frø ud af graveområdet.

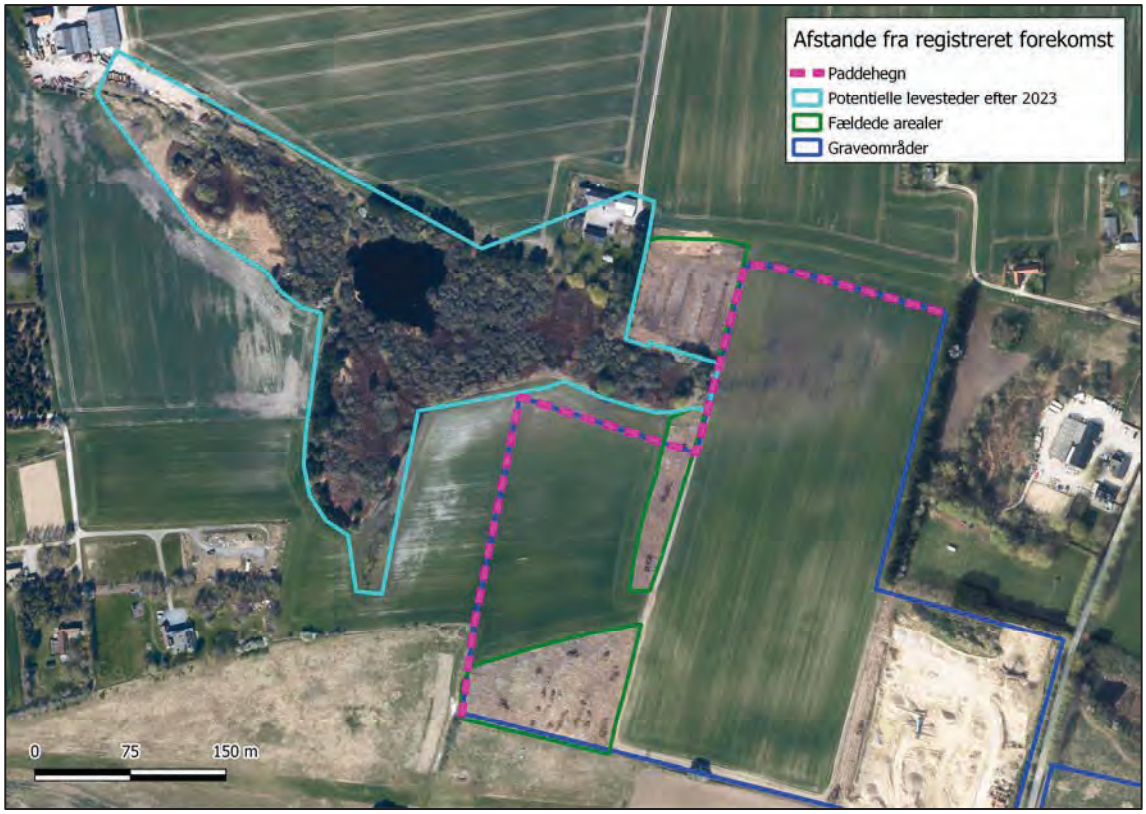

Figur 9 Anbefalet paddehegn ud fra opdateret kendskab til de eksisterende forhold efter forår 2023.

Det foreslås, at der anvendes etablering af paddehegn for at modvirke potentielle negative påvirkninger af spidssnudet frø. Det anbefales, at paddehegnet etableres i perioden ca. 1. – 14. april, hvor spidssnudet frø har foretaget deres årlige vandring til ynglelokaliteterne.

Det vurderes, at forslaget til etablering af paddehegn, der ses på Figur 9, vil kunne modvirke negative påvirkninger individer fra bestanden af spidssnudet frø, der er knyttet til naturområdet vest for graveområdet. Det vurderes desuden, at der ikke forekommer andre bestande af spidssnudet frø, der vil kunne blive påvirket negativt, af udvinding i graveområdet fordi de øvrige bestande af spidssnudet frø, som der er redegjort for i afsnittet vedr. forekomster af spidssnudet frø, forekommer på stor afstand.

Referencer

Ref. 1 Amphi Consult, 2024. Rapport nr. 2 D2 Sundbyville. Vurdering af bilag IV arter i forbindelse med miljøvurdering af det eksisterende graveområde for sand, grus og sten, D2 Sundbylille, i Frederikssund Kommune

Ref. 2 Arter. Miljøministeriet, Statens Naturhistoriske Museum, Naturhistorisk Museum Aarhus. https://arter.dk/landing-page

Ref. 3 Søgaard, B. & Asferg, T. (red.) 2007. Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. – Faglig rapport fra DMU nr. 635.

Ref. 4 DCE 2023. Opdatering af: håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV. Del 1. Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Nr. 520.

Ref. 5 Google Earth. https://earth.google.com/web/

Ref. 6 Dataforsyningen (dataforsyningen.dk) WFS-service: ORTOFOTO FORÅR - GEODANMARK (2012 -)

Ref. 7 Region Hovedstaden. Center for Regional Udvikling Tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer på Høj skolevej 1d i Frederikssund Kommune.

Ref. 8 Arealinformation. Danmarks Miljøportal. https://danmarksarealinformation.miljoeportal.dk/

Slots- og Kulturstyrelsen

Til Region Hovedstaden Slots- og Kulturstyrelsen har den 20. maj 2025 modtaget forslag til Region Hovedstadens råstofplan 2025 i høring med frist 31. juli 2025. Styrelsens høringssvar er vedhæftet denne mail. Høringssvaret er ikke indsendt via regionens høringsportal, da det ikke var muligt at uploade excel-filer (bilag til høringssvaret). Hvis I har spørgsmål Hvis I har spørgsmål til indholdet i denne mail, skal I være velkomne til at kontakte mig. Oplys da venligst styrelsens sagsnr.: 25/05880 Venlig hilsen Pernille Denise Frederiksen Fuldmægtig, Arkæolog Center for Kulturarv Fortidsminder & Verdensarv

KULTUR MINISTERIET
SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

Slots- og Kulturstyrelsen

Hammerichsgade 14
1611 København V
Telefon 33 95 42 00

post@slks.dk
www.slks.dk

Region Hovedstaden
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

30. juli 2025
Jour. nr.: 25/05880-4

Høringsvar vedr. forslag til råstofplan 2025

Slots- og Kulturstyrelsen har den 20. maj 2025 modtaget forslag til Region Hovedstadens råstofplan 2025 i høring med frist 31. juli 2025.

Vi har i den forbindelse detailscreenet samtlige arealer og foretaget en vurdering af registrerede kulturarvsinteresser og evt. arealkonflikter (se bilag 1).

Samlet vurdering af detailscreeningen

Samlet set vurderer Slots- og Kulturstyrelsen ikke, at de registrerede kulturarvsinteresser på de berørte arealer er til hinder for gennemførelse af råstofgravning. Arealerne er screenet og vurderet ud fra kategoriseringerne rød (1), gul (2) og grøn (3) – se også vedhæftede bilag 1.

1. Rød – *vanskelige hindringer* (0 arealer):
   I denne gruppe findes der mange kulturarvsinteresser på arealet i forhold til arealets størrelse, hvor man i projektfasen skal være særligt opmærksom. Gennemførelse af projekterne vil kræve en præcisering af projektbeskrivelserne og en forhåndsdialog med Slots- og Kulturstyrelsen om håndteringen af kulturarvsværdierne på arealet.

2. Gul – *håndterbare hindringer* (7 arealer):
   I denne gruppe findes der enkelte eller flere kulturarvsinteresser på arealet i forhold til arealets størrelse, som projektet skal tage hensyn til. Slots- og Kulturstyrelsen står til rådighed, såfremt der skulle være spørgsmål til varetagelse af kulturarvsinteresser på arealet.

3. Grøn – *ingen væsentlige hindringer* (79 arealer):
   I denne gruppe findes der ingen eller få kulturarvsinteresser på arealet i forhold til arealets størrelse. Projekterne kan gennemgøres uden væsentlige hindringer.

Opmærksomhedspunkter i forhold til grupper af kulturarvsinteresser

Slots- og Kulturstyrelsens screening inkluderer følgende grupper af kulturarvsinteresser:

- Beskyttede fortidsminder (museumslovens § 29 e).
- Fortidsmindebeskyttelseslinjen – 100 meter zonen (naturbeskyttelseslovens § 18).
- Beskyttede sten- og jorddiger (museumslovens § 29 a).
- Kulturarvsarealer.
- Fredede bygninger (*ingen overlap i denne screening*).
- UNESCO verdensarvsarealer og bufferzoner (*ingen overlap i denne screening*).
- Nationale kulturmiljøinteresser (*ingen overlap i denne screening*).

For alle arealer gælder, at bygherre inden evt. anlægsarbejde bør indhente udtalelse fra det lokale kulturhistoriske museer med arkæologiske ansvar med stillingtagen til, hvorvidt det arbejde, som anmodningen vedrører, indebærer en risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder, og hvorvidt det i givet fald vil være nødvendigt at gennemføre en arkæologisk undersøgelse, jf. museumslovens §§ 25-27.

I det følgende uddybes forhold vedrørende de relevante grupper af kulturarvsinteresser:

Beskyttede fortidsminder (museumslovens § 29 e, stk. 1)

Fortidsmindet er beskyttet efter museumslovens § 29 e, stk. 1. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af fortidsmindet, medmindre det er af underordnet betydning. Styrelsen kan i særlige tilfælde give dispensation til at foretage ændringer, jf. museumslovens § 29 j, stk. 1. Ved meddelelse af dispensation kan der stilles forskellige vilkår, som man skal opfylde for, at dispensationen er gældende. Økonomiske og praktisk hensyn er ikke særlige tilfælde, der kan opnå dispensation.

Fortidsmindebeskyttelseslinjen (naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1)

Der må ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 m fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Inden for beskyttelseszonen må der ikke foretages ændringer i tilstanden, dvs. for eksempel tilplantninger eller ændringer i terrænet (heller ikke midlertidige ændringer). Der er endvidere forbud mod at placere bebyggelse, f.eks. bygninger, skure campingvogne og master. Undtaget er dog landbrugsmæssig drift, bortset fra tilplantning f.eks. med juletræer, pyntegrønt, flerårige energiafgrøder, frugttræer og lignende, gentilplantning af skovarealer, beplantning i eksisterende haver samt sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme.

Kommunerne er dispensationsmyndighed for naturbeskyttelseslovens § 18.

Beskyttede sten- og jorddiger (museumslovens § 29 a, stk. 1)
Ifølge museumslovens § 29 a, stk. 1, må der ikke foretages ændringer på beskyttede sten- og jorddiger. Formålet med beskyttelsen er at værne om digernes biologiske, landskabelige og kulturhistoriske værdi, da både sten- og jorddiger betegnes som en truet naturtype.

Kommunerne er dispensationsmyndighed for museumslovens § 29 a vedr. beskyttede diger, mens Slots- og Kulturstyrelsen er klageberettiget. En dispensationsansøgning skal vurderes ud fra de enkelte digers konkrete beskyttelsesværdi (biologisk, landskabelig og kulturhistorisk værdi). Væsentlige samfundsmæssige interesser kan dog have indflydelse på, hvornår der gives dispensation til ændringer af beskyttede diger, og i hvilket omfang.

Ifølge ankenævnspraksis kan der gives tilladelse til (midlertidige) gennembrud, som kan muliggøre adgangsforhold i forbindelse med evt. anlægsarbejde. Ansøgning om fjernelse af beskyttede diger kan også vurderes ud fra vilkår om etablering af erstatningsdiger eller –natur.

Ifølge ankenævnspraksis skal der vises tilbageholdenhed med at dispensere til ændring af diger af høj beskyttelsesværdi, såfremt at digerne ikke er til direkte hinder for gennemførelse af projektet. Diger af høj beskyttelsesværdi er f.eks. stendiger, tangdiger, diger af høj alder, landskabeligt markante diger, diger med særlige eller krogede forløb, diger som udgør en del af et større sammenhængende og velbevaret digesystem eller diger, som er levested for truede eller sjældne arter (bilag IV-arter).

Der findes ingen beskyttelseslinje tilknyttet beskyttede sten- og jorddiger. Det er derfor nok blot at holde afstand til digerne under anlægsarbejdet, så disse ikke beskadiges.

Kulturarvsarealer
Kulturarvsarealer er en indikator for, at der er væsentlige kulturarvsinteresser i et aktuelt område. Kulturarvsarealer er ikke i sig selv beskyttede arealer, men kan indeholde beskyttede fortidsminder, og er tænkt som et incitament til at bevare væsentlige kulturarvsinteresser på stedet.

Man bør være opmærksom på, at der kan forekomme væsentligt forhøjede udgifter til arkæologiske undersøgelser i områder med kulturarvsarealer.

Kulturarvsarealerne har som funktion at advare potentielle bygherrer om, at der er væsentlige kulturarvsinteresser i et område, og at det kan være hensigtsmæssigt at revurdere anlægsarbejdet, så disse bevares på stedet. Derved kan bygherres omkostninger til de arkæologiske undersøgelser reduceres.

Hvis I har spørgsmål
Slots- og Kulturstyrelsen står til rådighed, såfremt der skulle være spørgsmål til screeningen og vurderingen af arealinteresser.

Henvendelser i den forbindelse skal sendes til Center for Kulturarvs afdelingspostkasse: cfk@slks.dk. Husk at angive journalnummer, som findes øverst i dette brev.

Råstofplan 2025 - Region Hovedstaden: Graveområder for sand, sten og grus						Overlap med kulturarvsinteresser				Vurdering	
fid	Områdenavn	Kommune	År Plan	Status	Signatur	Forslag 2025	Beskyttede fortidsminder	Beskyttede diger	Fortidmsindebeskyttelseslinjen (100 meter)	Kulturarvsarealer	Kommentar	Risikovurdering
1	A4 Kvistgård	Helsingør	2012	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde	1 gravrøse (Fredningsnummer: 27291)	9 stk. (BD.003.123, BD.003.967, BD.003.478, BD.091.511, BD.086.582, BD.002.571, BD.092.818, BD.091.486, BD.092.817)	1 stk. (Fredningsnummer: 27291)		Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne opretholdelse. Digerne ligger både inde på arealet og i kanten - der skal holdes passende afstand. SLKS står til rådighed vedr. spørgsmål om varetagelse af kulturarvsinteresser på arealet.	2
2	E1 Uggeløse	Allerød	2013	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde		1 stk. (BD.002.209)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
4	E9 Lynge	Allerød	1985	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde		1 stk. (BD.098.203)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
5	E2 Uggeløse	Allerød	1990	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde		2 stk. (BD.091.433, BD.002.220)			De beskyttede diger ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
8	Holtegård	Fredensborg	2016	Eksisterende	Ny	Forslag til graveområde					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
9	Ryegård	Frederikssund	2016	Eksisterende	Eksisterende	Forslag til graveområde		1 stk. (BD.002.234)	1 stk. (Fredningsnummer: 29272)		Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne opretholdelse. Diget ligger i kanten af området - der skal holdes passende afstand.	3
10	Landerslev Vest	Frederikssund	2020	Eksisterende	Ny	Forslag til graveområde		3 stk. (BD.002.169, BD.083.355, BD.003.414)			De beskyttede diger ligger både inde på arealet og i kanten - der skal holdes passende afstand.	3
11	Grønlien	Frederikssund	2020	Eksisterende	Ny	Forslag til graveområde		2 stk. (BD.094.380, BD.094.373)			De beskyttede diger ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
12	Krogstrup	Frederikssund	2020	Eksisterende	Ny	Forslag til graveområde					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
14	Lille Rørbæk	Frederikssund	2020	Eksisterende	Ny	Forslag til graveområde					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
15	Skævinge	Hillerød	2020	Eksisterende	Ny	Forslag til graveområde		1 stk. (BD.003.085)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
16	Ledøje Vest	Egedal	2020	Eksisterende	Ny	Forslag til graveområde				1 stk. kulturarvsareal af regional betydning (gruppe af 7 overpløjede gravhøje)	Vær opmærksom på risiko for større udgifter til arkæologiske undersøgelser af kulturarvsareal af regional betydning.	3
17	D2 Sundbylille	Frederikssund	1985	Reduceret	Eksisterende	Graveområde		4 stk. (BD.099.398, DB.003.418, BD.003.862, BD.003.302)			De beskyttede diger ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
18	Gerlev Nord	Frederikssund	2025	Ny	Ny	Forkastet		2 stk. (BD.002.193, BD.002.186)			De beskyttede diger ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
19	Sundbylille udv.	Frederikssund	2024	Udvidelse	Ny	Forslag til graveområde		1 stk. (BD.003.862)			Det beskyttede diger ligger inde på området - der skal holdes passende afstand.	3
20	Lystrup Syd	Hillerød og Frederikssund	2025	Ny	Ny	Forslag til graveområde	1 Rundhøj (Fredningsnummer: 292892)	1 stk. (BD.002.232)	1 stk. (Fredningsnummer: 292892)		Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne opretholdelse. De beskyttede diger ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
21	Stærkende	Høje Taastrup	2025	Interesseområde	Ny	Forslag interesseområde		1 stk. (BD.089.790)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
22	D6 Kyndby	Frederikssund	2007	Reduceret	Eksisterende	Graveområde		6 stk. (BD. 003.410, BD.002.144, BD.002.142, BD.002.137, BD.002.138)			Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne opretholdelse. De beskyttede diger ligger inde på området - der skal holdes passende afstand.	3
23	Hove Møllevej	Egedal	2024	Ny	Ny	Forslag til graveområde				1 stk. kulturarvsareal af regional betydning (gruppe af 7 overpløjede gravhøje)	Vær opmærksom på risiko for større udgifter til arkæologiske undersøgelser af kulturarvsareal af regional betydning.	3
25	St. Havelse udv.	Halsnæs	2024	Udvidelse	Ny	Forslag til graveområde		5 stk. (BD.003.881, BD.002.330, BD.003.596, BD.002.326, BD.002.346)			De beskyttede diger ligger både inde på arealet og i kanten - der skal holdes passende afstand.	3
26	C4 St. Havelse	Halsnæs	2012	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde		2 stk. (BD.003.007, BD.003.881)			De beskyttede diger ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
28	Slangerup Øst	Frederikssund	2025	Interesseområde	Ny	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
30	Amager Huse	Halsnæs	2024	Ny	Ny	Forslag til graveområde		6 stk. (BD.003.805, BD.002.408, BD.003.818, BD.002.409, BD.003.025, BD.089.174)	2 stk. (Fredningsnummer: 27263, 27264)		Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne opretholdelse. De beskyttede diger ligger både inde på arealet og i kanten - der skal holdes passende afstand.	3
31	Bøtterup udv.	Helsingør	2020	Ny	Ny	Forslag til graveområde					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
32	A1 Bøtterup	Helsingør	2012	Reduceret	Eksisterende	Graveområde		1 stk. (BD.003.499)			Det beskyttede diger ligger inde på området - der skal holdes passende afstand.	3
33	B1 Ammendrup	Gribskov	2012	Reduceret	Eksisterende	Graveområde		1 stk. (BD.002.583)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
34	Ammendrup udv.	Gribskov	2020	Udvidelse	Ny	Forslag til graveområde		1 stk. (BD.002.583)			Det beskyttede dige ligger både inde og i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
35	D4 Lyngerup	Frederrikssund	2012	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde	1 Rundhøj (Fredningsnummer: 292649)	2 stk. (BD.002.171, BD.003.856)	1 stk. (Fredningsnummer: 292649)		Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne opretholdelse. De beskyttede diger ligger i kanten af området - der skal holdes passende afstand. Gravhøj beliggende midt på feltet. SLKS står til rådighed vedr. spørgsmål om varetagelse af kulturarvsinteresser på arealet.	2
37	J5 Hedeland	Høje-Taastrup	1985	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
38	Hedeland udv.	Høje-Taastrup	2020	Eksisterende	Ny	Forslag til graveområde		1 stk. (BD.025.383)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
40	Kyndby udv.	Frederrikssund	2025	Ny	Ny	Forslag til graveområde		3 stk. (BD.002.156, BD.003.410, BD.002.151)			Det beskyttede dige ligger både inde og i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
41	Onsved	Frederrikssund	2020	Eksisterende + udv.	Ny	Forslag til graveområde		1 stk. (BD.082.152)			Det beskyttede diger ligger inde på området - der skal holdes passende afstand.	3
44	Gerlev Vest	Frederrikssund	2025	Ny	Ny	Forkastet		6 stk. (BD. 003.857, BD.003.416, BD.002.198, BD.002.190, BD.002.197, BD.003.860)			Digerne ligger både inde på arealet og i kanten - der skal holdes passende afstand.	2
45	F3 Tulstrup	Hillerød	1985	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
46	Kvistgård udvidelse	Helsingør	2025	Ny	Ny	Forslag til graveområde					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3

47	J4 Kallerup Bakke	Høje-Taastrup	1985	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde		2 stk. (BD.025.336)			Digerne ligger både inde på arealet og i kanten - der skal holdes passende afstand.	3
48	A2 Bistrup	Helsingør	1985	Reduceret	Eksisterende	Graveområde					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
49	Skibby Syd	Frederikssund	2025	Ny	Interesseområde	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
50	Gerlev Vest	Frederikssund	2024	Ny	Ny	Forkastet		6 stk. (BD.003.857, BD.002.198, BD.002.190, BD.002.181, BD.002.183, BD.002.192)			Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne opretholdelse. Vær opmæksom på at der er tale om diger i et sammenhængende mønster i en stjerneudskiftning, hvilket kan vanskeliggøre dispensation til ændring af digerne. SLKS står til rådighed vedr. spørgsmål om varetagelse af kulturarvsinteresser på arealet.	2
51	Strø	Frederikssund	2025	Ny	Ny	Forkastet		1 stk. (BD.002.293)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
52	Gurre Syd	Helsingør	2024	Ny	Ny	Forkastet		1 stk. (BD.001.906)	1 stk. (Fredningsnummer:202221)		Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
53	Skibby Syd	Frederikssund	2024	Ny	Ny	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
54	Kyndby udv.	Frederikssund	2025	Ny	Ny	Forkastet		1 stk. (BD.002.156)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
55	Onsved Øst	Frederikssund	2026	Ny	Ny	Forkastet		1 stk. (BD.003.401)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
59	A1 Bøtterup	Helsingør	2020	Reduceret	Eksisterende	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
60	Amager Huse	Halsnæs	2024	Ny	Ny	Forkastet		2 stk. (BD.003.805, BD.003.818)			De beskyttede diger ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
61	Sengeløse Nord	Høje Taastrup	2025	Ny	Ny	Forkastet		1 stk. beskyttet stendige (dige id i proces) og 1 beskyttet dige (BD.025.385)			De beskyttede diger ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
62	Lille Rørbæk udv.	Frederikssund	2024	Ny	Ny	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
63	Slangerup Øst	Frederikssund	2024	Ny	Ny	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
64	Gurre Vest	Helsingør	2024	Ny	Ny	Forkastet	2 stk. hulveje (fredningsnummer: 263062), 1 stk. gravhøj (ikke registreret)	2 stk. (BD.003.984, BD.002.654)	2 stk. (Fredningsnummer: 263062 + 1 uregistreret)	Kulturarvsareal af international betydning: Området ved Gurre Slot	Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne opretholdelse. Vær opmærksom på risiko for større udgifter til arkæologiske undersøgelser af kulturarvsareal af international betydning. SLKS står til rådighed vedr. spørgsmål om varetagelse af kulturarvsinteresser på arealet.	2
65	St. Havelse udv.	Halsnæs	2024	Udvidelse	Ny	Forkastet		3 stk. (BD.002.346, BD.002.326, BD.003.173)	1 stk. (Fredningsnummer: 282720)		Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne opretholdelse. Digerne ligger i kanten af graveområde - der skal holdes passende afstand. SLKS står til rådighed vedr. spørgsmål om varetagelse af kulturarvsinteresser på arealet.	3
66	Knardrup Vest	Egedal	2024	Ny	Ny	Forkastet		1 stk. (BD.002.113)			Diget ligger inde på graveområdet - der skal holdes passende afstand. Kommunen er dispensationsmyndighed.	3
67	Hove Møllevej	Egedal	2024	Ny	Ny	Forkastet		1 stk. (BD.094.596)		Kulturarvsareal af regional betydning	Vær opmærksom på risiko for større udgifter til arkæologiske undersøgelser af kulturarvsareal af regional betydning. Diget ligger i kanten af graveområde - der bør holdes passende afstand.	3
68	Lystrup Syd	Hillerød og Frederil	2024	Ny	Ny	Forkastet		2 stk. (BD.091.436, BD.091.433)			De beskyttede diger ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
69	Sundbylille udv.	Frederikssund	2024	Udvidelse	Ny	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
70	Gerlev Nord	Frederikssund	2024	Ny	Ny	Forkastet		1 stk. (BD.002.186)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
71	D2 Sundbylille	Frederikssund	1985	Reduceret	Eksisterende	Forkastet		2 stk. (BD.003.418, BD.099.398)			Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
72	Skævinge	Hillerød	2020	Eksisterende	Ny	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
73	Stålhøjgård	Allerød	2020	Eksisterende	Ny	Forkastet		1 stk. (BD.083.551)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
74	Ryegård	Frederikssund	2020	Eksisterende	Ny	Forkastet		1 stk. (BD.002.234)			Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand.	3
75	J4 Kallerup Bakke	Høje -Taastrup	1985	Eksisterende	Eksisterende	Forkastet	1 stk. Langhøj (fredningsnummer: 312811)	3 stk. (BD.025.331, BD.025.334, BD.025.333)	1 stk. (Fredningsnummer: 312811)		Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne og beskyttelseslinjerne opretholdelse. To af digerne ligger i kanten af graveområde - der bør holdes passende afstand. SLKS står til rådighed vedr. spørgsmål om varetagelse af kulturarvsinteresser på arealet.	2
77	E8 Lynge	Allerød	1990	Eksisterende	Eksisterende	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
78	E7 Lynge	Allerød	1990	Eksisterende	Eksisterende	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
79	E9 Lynge	Allerød	1985	Eksisterende	Eksisterende	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
80	A2 Bistrup	Helsingør	1985	Eksisterende	Eksisterende	Forkastet					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
82	E10 Nymølle	Allerød	1990	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde					Ingen registrerede kulturarvsinteresser	3
87	D4 Lyngerup	Frederikssund	2012	Eksisterende	Eksisterende	Graveområde	1 stk. Rundhøj (Fredningsnummer: 292649)	1 stk. (BD.002.171)			Projektet skal tage hensyn til kulturarvsinteresser på arealet, så beskyttelserne og beskyttelseslinjerne opretholdelse. Det beskyttede dige ligger i kanten af graveområdet. Passende afstand til diger anbefales. SLKS står til rådighed vedr. spørgsmål om varetagelse af kulturarvsinteresser på arealet.	2
88	Lyngerup udv.	Frederikssund	2020	Eksisterende	Ny	Forslag til graveområde		4 stk. (BD.002.167, BD.085.801, BD.003.046, BD.003.856)			De beskyttede diger, på nær et, ligger i kanten af graveområdet - der skal holdes passende afstand. SLKS har en verserende sager på dige (BD.002.167).	3

Vejdirektoratet

Region Hovedstaden
Att.: Louise H. Christensen
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

30. juli 2025
Sagsbehandler
Karina Louise Hansen
Tlf. +45 7244 2952
kalh1@vd.dk
Sags ID
EMN-2025-24813 / 7025228

Uploaded på Region Hovedstadens høringsportal

Vejdirektoratets høringssvar til Råstofplan 2025 – Region Hovedstaden

Vejdirektoratet har den 15. maj 2025 fra Region Hovedstaden modtaget meddelelse om, at regionens forslag til Råstofplan 2025 er i offentlig høring i perioden frem til den 31. juli 2025.

Vejdirektoratet har gennemgået forslaget til Råstofplan 2025, for så vidt angår de statslige vejinteresser i almindelighed.

Vejdirektoratet har ved sin gennemgang af forslaget til råstofplanen koncentreret sig om de ændringer, som er foreslået i forhold til den gældende plan. Vejdirektoratet har dog også forholdt sig til de forhold, som vedrører Vejdirektoratets planlagte vejprojekter.

Vejdirektoratets gennemgang af forslaget til Råstofplan 2025 giver ikke anledning til at opfordre Miljøstyrelsen til at gøre statslig indsigelse mod kommuneplanforslaget i henhold til råstoflovens § 3.

Vejdirektoratet forventer imidlertid, at Region Hovedstaden forholder sig til nedenstående bemærkninger og i relevant omfang inddrager og indarbejder dem i den endelige Råstofplan 2025. Såfremt regionen er enig i bemærkningerne, findes der ikke behov for yderligere drøftelse heraf. Vejdirektoratet stiller sig gerne til rådighed for en drøftelse, hvis regionen finder behov for det.

Vejdirektoratet har fremsendt kopi af dette brev til Miljøstyrelsen til orientering.

Bemærkninger

Vejdirektoratet har følgende foreløbige bemærkninger til forslag råstofplan 2025.

I henhold til råstoflovens § 5a, stk. 2, § 1, stk. 1, nr. 1 og § 3 skal regionen, på baggrund af en samlet vurdering af udviklingen i regionen og de hensyn, der er nævnt i råstoflovens § 3, fastlægge overordnede retningslinjer for råstofindvindingen, herunder udlæg af graveområder og råstofinteresseområder i råstofplanen. Et af de hensyn, der er nævnt i råstoflovens § 3 er infrastrukturanlæg.

Vejdirektoratet har i den forbindelse noteret sig, at Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025 ikke indeholder retningslinjer til sikring af det statslige vejnet.

Vejdirektoratet bemærker hertil, at der er store samfundsmæssige investeringer knyttet til statsvejnettet, og det er derfor vigtigt, at regionen i sin planlægning for råstofområder har fokus på at forebygge trafikale problemer, herunder trafiksikkerheden, samt sikre eksisterende vejanlæg og deres udvidelsesmuligheder. Planer for råstofområder skal vurderes i forhold til de fremtidige trafikale konsekvenser og dets opkobling til det overordnede vejnet.

Det er Vejdirektoratets opfattelse, at det skal fremgå af råstofplanen, at planen respekterer eksisterende overordnede infrastrukturelle anlæg og arealreservationer til sådanne anlæg, jf. brev af 18. december 2014 "Regionernes råstofplanlægning på land – Råstofplan 2016".

Indenfor Region Hovedstaden har Vejdirektoratet flere store infrastrukturprojekter, som planlægningsmæssigt er på hver sit stade.

Et af projekterne er "Frederikssundsmotorvejens 3. etape, der starter ved Tværvej syd for Smørum og slutter ved J.F. Willumsensvej i Frederikssund og er ca. 21 km lang. Motorvejen bliver 4-sporet på hele strækningen og får 7 tilslutningsanlæg. Fra Tværvej til St. Rørbæk er der tale om nyanlæg, mens den resterende del af anlægsprojektet er en udbygning af Frederikssundsvej. Af Infrastrukturplan 2035 fremgår det, at projektet skal igangsættes i 2026. Inden anlægsprojektet kan igangsættes, skal Folketinget vedtage en revideret anlægslov. Vejdirektoratet gennemfører i perioden 2025-2026 en fuld miljøkonsekvensvurdering, der forventes offentliggjort i foråret 2026. Når miljøkonsekvensvurderingen offentliggøres, vil arealkortet med det forventede arealbehov til anlægsprojektet blive opdateret. Arealangivelserne kan ændre sig i forbindelse med en senere detailprojektering. Idet miljøkonsekvensvurderingen endnu ikke er færdig, er der ikke på nuværende tidspunkt taget endelig politisk beslutning om linjeføring eller hvornår projektet skal realiseres. Linjeføring kan derfor ikke angives på kort. Vejdirektoratet indgår meget gerne i en dialog og stiller gerne yderligere oplysninger og data til rådighed.

Råstofplanens retningslinjer for de enkelte forslag til udlæg af *råstofgraveområder*, der berøres af Vejdirektoratets vejplaner, mangler oplysning herom, fx i afsnittene *"Forudsætninger for graveområdet"*.

Det drejer sig om følgende af råstofplanens forslag til udlæg af graveområder, hvor sammenfald af arealinteresser med statslige vejplaner ikke på forhånd kan udelukkes jf. vejlovens § 42:

- D2 Sundbylille
- Sundbylille udvidelse
- Grønlien
- Lille Rørbæk
- Hove Møllevej
- Ledøje Vest

Det skal af endelig vedtaget rådstofplan 2025 fremgå, at det er en forudsætning for disse ovennævnte graveområder, at:

"Det er en forudsætning for realisering af råstofindvinding indenfor graveområdet, der berøres af Vejdirektoratets vejplaner, jf. vejlovens § 42, at Regionen forud for den meddelelser sin

gravetilladelse mv. hører Vejdirektoratet, der således får mulighed for efter en konkret vurdering af det ansøgte, at et nedlægge et midlertidigt forbud mod at der meddeles gravetilladelse mv.

Et forbud nedlægges med henblik på efterfølgende sikring af vejplanen med vejbyggelinje efter vejlovens § 41. Sikring med vejbyggelinje sker for at undgå væsentlig fordyrelse og unødig vanskeliggørelse af et senere vejanlæg.

Realisering af det ansøgte vil i så fald bero på, om Vejdirektoratet, som påtaleberettiget i en konkret senere byggelinjesag vedrørende en påtænkt tilladelse til gravning på et konkret graveareal, vil kunne meddele sin tilladelse fra byggelinjebestemmelsen eventuelt på nærmere tekniske vilkår i henhold til vejloven.

Graveområdet berøres aktuelt af Vejdirektoratet arealinteresser vedrørende igangværende projektering af planerne for anlæg af Frederikssundmotorvejens 3. etape jf. Lov nr. 1506 af 27/12/2009, Lov om anlæg af Frederikssundmotorvejen mellem Motorring 4 og Frederikssund."

Vejdirektoratet udfører jf. oplysning på møde i regionen i februar 2025 råstofgeologiske undersøgelser i forbindelse med Frederikssundmotorvejens 3. etape, herunder muligheder for sidetag, hvor indvinding ikke allerede pågår. Når resultatet af disse undersøgelser foreligger, forventeligt i september 2025, vil der kunne siges nærmere om de udlagte graveområder, Lille Rørbæk, Hove Møllevej og Ledøje Vest har relevans for råstofforsyningen til motorvejsbyggeriet.

Vejdirektoratets øvrige forslag til tilføjelser:

1. Råstofindvinding i graveområder som grænser op til eksisterende og planlagte statsveje skal respektere gældende vejbyggelinjer pålagt efter vejlovens § 40 og 41.

2. Forud for tilladelse til råstofindvinding skal det undersøges, om der er planer for nye veje, der endnu ikke er optaget på ministerens vejplan og/eller sikret med vejbyggelinjer, med henblik på at give Vejdirektoratet mulighed for at nedlægge forbud mod råstofindvinding efter vejlovens § 42.

3. Vejadgange til råstofgrave skal så vidt muligt etableres til kommuneveje af hensyn til, at statsvejene overordnet skal fungere som færdselsårer for den gennemkørende trafik med en høj grad af fremkommelighed og trafiksikkerhed.

4. Vejdirektoratet inddrages så tidligt som muligt i den videre planlægning for råstofindvinding i graveområder som grænser op til eksisterende og planlagte statsveje.

5. Der kan ikke uden høring hos Vejdirektoratet gives tilladelse til råstofindvinding på arealer, der forventes berørt af statslige infrastrukturprojekter.

Vejdirektoratet sender derudover følgende bemærkninger til Region Hovedstaden:

Råstofbehov til store infrastrukturprojekter

Indledende bemærkninger

Vejdirektoratet anerkender betydningen af en ansvarlig og bæredygtig forvaltning af råstofressourcer og tilkendegiver hermed, at vi støtter derfor udlægningen af nye graveområder for sand, grus og sten

for at sikre en tilstrækkelig forsyningshorisont, hvilket er afgørende for at kunne gennemføre fremtidige vej- og infrastrukturprojekter. Samtidig er det vigtigt at sikre en geografisk jævn fordeling af graveområder for at minimere transportafstande og dermed reducere de trafikale, økonomiske og miljømæssige påvirkninger fra tung transport. Vejdirektoratet hilser derfor forslaget til ny råstofplan velkommen og ser positivt på planens fokus på bæredygtig ressourceforvaltning.

Vejdirektoratets rolle og behov

Vejdirektoratet er en central aktør i udviklingen af Danmarks infrastruktur. Med den politiske aftale Infrastrukturplan 2035 er der afsat ca. 161 mia. kr. til investeringer, fornyelse og vedligeholdelse af transportområdet, hvoraf omtrent 64 mia. kr. er øremærket til veje. For at realisere disse ambitiøse infrastrukturprojekter er Vejdirektoratet dybt afhængig af en stabil og kontinuerlig forsyning af råstoffer – herunder især sand, grus og sten. En sikker råstofforsyning er nødvendig både for igangværende vejprojekter og for kommende projekter planlagt i de næste mange år. Uden adgang til tilstrækkelige råstoffer i rette kvalitet og mængde vil gennemførelsen af infrastrukturplanens projekter kunne forsinkes eller fordyres betydeligt. Vejdirektoratet ønsker derfor at understrege, at en langsigtet råstofplanlægning er af vital betydning for vores evne til at udføre vores anlægsprojekter som forudsat.

Estimeret ressourcebehov

For at understøtte en ansvarlig planlægning af regionens råstofforsyning vil Vejdirektoratet gerne oplyse om det forventede råstofforbrug i de større vejprojekter, som er under udførelse eller planlagt i Region Hovedstaden. Disse projekter vil tilsammen medføre en betydelig efterspørgsel på råstoffer.

I tabellen på sidste side præsenteres en oversigt over Vejdirektoratets estimerede ressourcebehov for de større planlagte infrastrukturprojekter og projekter i analysefasen i Region Hovedstaden. Det er vigtigt at bemærke, at disse tal er foreløbige og vil ændres i takt med, at projekterne detaljeres yderligere. Tallene dækker ud over behov for kvalitetsmaterialer også behovet for fyldsand og råjord. I tillæg til ovenstående større projekter udfører Vejdirektoratet en række mindre anlægsprojekter, som cykelsti-, trafiksikkerheds- og trængselsprojekter, hvor der også er behov for tilførsel af sand og grus.

Det er af afgørende betydning for Vejdirektoratet, at der er tilstrækkelige ressourcer tilgængelig for at opfylde de fremtidige infrastrukturbehov.

I tillæg til planlagte projekter angivet ovenfor udfører Vejdirektoratet forundersøgelser og miljøkonsekvensvurderinger for følgende projekter, som endnu ikke er politisk besluttet at gennemføre, hvorfor anlægsår er ukendt:

- Helsingør – Helsingborg (analyse)
- Sydlig Ring 5 (analyser)

Leverancesikkerhed

Vejdirektoratet vil gerne fremhæve vigtigheden af leverancesikkerhed for råstoffer, da transportafstanden mellem råstofindvinding og anvendelsessted har direkte indflydelse på både klimabelastning og projektøkonomi. Kortere afstande mellem råstofkilder og byggeprojekter bidrager til lavere CO2-udledning og reducerede omkostninger, i tråd med Vejdirektoratets strategi. Desuden mindskes de samfundsmæssige omkostninger forbundet med lange transporter, herunder øget vejslid, risiko for trafikuheld, trængsel, luftforurening, klimabelastning og støjgener.

Prisudvikling og forsyningssikkerhed

Der ses allerede nu en markant prisudvikling på råstoffer. Vejdirektoratet oplever en tendens til stigende priser på sand, grus og relaterede materialer, hvilket kan få betydelige konsekvenser for fremtidige infrastrukturprojekter. Priserne på råstoffer og råjord ligger aktuelt omkring 100% højere end de prisforudsætninger, der blev lagt til grund for Infrastrukturplan 2035. Denne kraftige prisstigning skyldes blandt andet mangel på let tilgængelige råstoffer, øgede energipriser og transportomkostninger samt et øget risikotillæg hos entreprenørerne på grund af usikkerhed omkring forsyningssikkerheden. Konsekvensen heraf er, at vejprojekter kan blive dyrere at anlægge, og der opstår større usikkerhed omkring budgetter og tidsplaner. Vejdirektoratet vil derfor understrege, at råstofplanen bør indgå som et aktivt redskab til at sikre en stabil forsyning og dæmpe risikoen for voldsomme prisudsving – blandt andet ved at planlægge for en råstofreserve, der kan imødekomme den forventede efterspørgsel i regionen.

Bæredygtighedstiltag

Vejdirektoratet arbejder aktivt med en række bæredygtige tiltag, der skal supplere råstofindvindingen og optimere forbruget af jomfruelige materialer. Bl.a. ved anvendelse af genbrugsmateriale i stedet for nye råstoffer, reduktion af vejkassens tykkelse, hvor det er muligt samt kalkstabilisering af lerholdige jordarter. Disse tiltag bidrager til en mere bæredygtig anvendelse af de ikke-fornybare råstofressourcer. Det er dog vigtigt at påpege, at selv med øget genbrug og smartere design af vejprojekter vil behovet for tilførsel af råstoffer aldrig kunne fjernes fuldstændigt. Råstofplan 2025 bør derfor både fremme cirkulær økonomi og genanvendelse, *og* sikre adgang til nye råstoffer i nødvendigt omfang. Vejdirektoratet støtter fuldt ud fokusset på bæredygtighed i råstofplanlægningen og vil gerne bidrage med erfaringer fra vores bæredygtighedsinitiativer.

Graveområder

Vejdirektoratet foreslår, at det kommer til at fremgå af Råstofplan 2025, hvilke graveområder, der berører statslige vejinteresser, således det er tydeligt, hvornår der skal ske en samordning med de statslige vejinteresser inden regionen giver gravetilladelse.

Af hensyn til trafiksikkerheden og fremkommeligheden på statsvejnettet er det Vejdirektoratets vurdering, at råstofområders adgang til statsvejnettet så vidt muligt bør etableres via det sekundære/kommunale vejnet. Afgørelse herom forudsætter dog altid en konkret vurdering.

Den endelige afgrænsning og indretning af graveområderne bør ske under hensyntagen til trafiksikkerheden på statsvejsnettet samt mulighederne for realisering af planlagte nyanlæg på statsvejnettet.

Vejdirektoratets bemærkninger til de områder, der grænser til eller ligger tæt ved statsvejnettet, fremgår af følgende:

Kommune	Graveområde	Statsveje, der berøres	Bemærkninger
	Graveområder for sand, sten og grus		
Helsingør Kommune	A4 Kvistgård Udlagt: 2012	140 Helsingørsvej Hillerød-Nyrup	Graveområdet grænser direkte op til Helsingørsvej, der er adgangsbegrænset og byggelinjesikret i henhold til vejloven. Graveområdet forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej (Reerstrupvej) mindst 100 m fra Helsingørsvej.

Helsingør Kommune	Kvistgård Udvidelse Udlagt: 2025 **NYT**	140 Helsingørsvej Hillerød-Nyrup	Graveområdet ligger syd for Helsingørsvej og grænser op til kommunevejen Reerstrupvej. Det udvidede graveområde forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej mindst 100 m fra Helsingørsvej.
Halsnæs Kommune	C4 St. Havelse Udlagt: 2012	522 Frederikssundsvej Ballerup-Frederikssund-Kregme	Graveområdet ligger lige syd for Store Havelse langs rute 6 mellem Frederikssund og Frederiksværk. Graveområdet ligger øst for Frederikssundsvej, der er adgangsbegrænset og byggelinjesikret i henhold til vejloven. Graveområdet forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej(e) mindst 100 m fra Frederikssundsvej.
Halsnæs Kommune	St. Havelse Udvidelse Udlagt: 2025 **NYT**	522 Frederikssundsvej Ballerup-Frederikssund-Kregme	Graveområdet ligger øst for Frederikssundsvej, der er adgangsbegrænset og byggelinjesikret i henhold til vejloven. Graveområdet forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej (e) mindst 100 m fra Frederikssundsvej.
Halsnæs Kommune	Amager Huse Udlagt: 2025 **NYT**	107 Amtsvejen Frederiksværk-Hundested	Graveområdet grænser direkte til Amtsvejen, der er adgangsbegrænset og byggelinjesikret i henhold til vejloven. Graveområdet forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej (e) mindst 100 m fra Amtsvejen.
Frederikssund Kommune	D2 Sundbylille Udlagt: 2007	522 Frederikssundsvej Ballerup-Frederikssund-Kregme	Der kan være sammenfald af arealinteresser med statslige vejplaner. Graveområdet berøres aktuelt af Vejdirektoratet arealinteresser vedrørende igangværende projektering af planerne for anlæg af Frederikssundmotorvejens 3. etape.
Frederikssund Kommune	Sundbylille Udvidelse Udlagt: 2025 **NYT**	522 Frederikssundsvej Ballerup-Frederikssund-Kregme	Der kan være sammenfald af arealinteresser med statslige vejplaner. Graveområdet berøres aktuelt af Vejdirektoratet arealinteresser vedrørende igangværende projektering af planerne for anlæg af Frederikssundmotorvejens 3. etape.
Frederikssund Kommune	D4 Lyngerup + Lyngerup udvidelse Udlagt: 2007, udvidet 2025	142 Lyngerupvej Frederikssund-Elverdam	Graveområdet grænser op til Lyngerupvej, der er adgangsbegrænset og byggelinjesikret i henhold til vejloven. Graveområdet forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej(e) mindst 100 m fra Lyngerupvej.

	NYT		
Frederikssund Kommune	Ryegård Udlagt: 2025 **NYT**	522 Frederikssundsvej Ballerup-Frederikssund-Kregme	Graveområdet ligger øst for Frederikssundsvej, der er byggelinjesikret i henhold til vejloven. Graveområdet forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej(e) mindst 100 m fra Lyngerupvej.
Frederikssund Kommune	Landerslev Vest Udlagt: 2025 **NYT**	142 Lyngerupvej Frederikssund-Elverdam	Graveområdet ligger vest for Lyngerupvej, der er adgangsbegrænset og byggelinjesikret i henhold til vejloven. Graveområdet forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej(e) mindst 100 m fra Lyngerupvej.
Frederikssund Kommune	Grønlien Udlagt: 2025 **NYT**	522 Frederikssundsvej Ballerup-Frederikssund-Kregme	Der kan være sammenfald af arealinteresser med statslige vejplaner. Graveområdet berøres aktuelt af Vejdirektoratet arealinteresser vedrørende igangværende projektering af planerne for anlæg af Frederikssundmotorvejens 3. etape.
Frederikssund Kommune	Lille Rørbæk Udlagt: 2025 **NYT**	522 Frederikssundsvej Ballerup-Frederikssund-Kregme	Der kan være sammenfald af arealinteresser med statslige vejplaner. Graveområdet berøres aktuelt af Vejdirektoratet arealinteresser vedrørende igangværende projektering af planerne for anlæg af Frederikssundmotorvejens 3. etape.
Frederikssund Kommune	Onsved Udlagt: 2025 **NYT**	142 Skibbyvej Frederikssund-Elverdam 143 Fjordlandsvej Fjordforbindelse Frederikssund	Graveområdet grænser direkte op til Skibbyvej og Fjordlandsvej, der er adgangsbegrænset og byggelinjesikret i henhold til vejloven og Fjordlandsvej, byggelinjesikret i henhold til vejloven. Graveområdet forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej(e) mindst 100 m fra Skibbyvej.
Frederikssund Kommune	Krogstrup Udlagt: 2025 **NYT**	142 Skibbyvej Frederikssund-Elverdam	Graveområdet grænser direkte op til Skibbyvej, der er adgangsbegrænset og byggelinjesikret i henhold til vejloven. Graveområdet forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej(e) mindst 100 m fra Skibbyvej.
Høje-Taastrup Kommune	J4 Kallerup Bakke Udlagt: 2007, reduceret 2025	11 Holbækmotorvejen, København - Holbæk-Lumsås	Graveområdet ligger nord for Holbækmotorvejen, der er byggelinjesikret i henhold til vejloven. Graveområdet forudsættes vejbetjent ad eksisterende kommunevej(e) mindst 100 m fra Holbækmotorvejen.
Egedal Kommune	Ledøje vest Udlagt: 2025 **NYT**	12 København-Frederikssund (Frederikssundmotorvejen)	Der kan være sammenfald af arealinteresser med statslige vejplaner. Graveområdet berøres aktuelt af Vejdirektoratet arealinteresser vedrørende igangværende projektering af planerne for anlæg af Frederikssundmotorvejens 3. etape.

		Se bemærkning om planerne for anlæg af Frederikssundmotorvejens 3. etape	
Egedal Kommune	Hove Møllevej Udlagt: 2025 **NYT**	Se bemærkning om planerne for anlæg af Frederikssundmotorvejens 3. etape	Der kan være sammenfald af arealinteresser med statslige vejplaner. Graveområdet berøres aktuelt af Vejdirektoratet arealinteresser vedrørende igangværende projektering af planerne for anlæg af Frederikssundmotorvejens 3. etape.
Fredensborg Kommune	Holtegård Udlagt: 2025 **NYT**	14, Helsingørmotorvejen, Helsingør-København (Helsingørmotorvejen)	Graveområde Holtegård ligger langs Helsingørmotorvejen vest for Humlebæk Graveområdet grænser direkte op til, der er adgangsbegrænset og byggelinjesikret i henhold til vejloven.
	Graveområder for ler		
Allerød Kommune	26 Kollerød ler Udlagt: 2012	13 Hillerødmotorvejens Forlængelse, København-Helsinge (Hillerødmotorvejen).	Graveområdet grænser direkte til Hillerødmotorvejens Forlængelse. Med hensyn til udbygningen af Hillerødmotorvejens forlængelse er der med vedtagelsen af anlægsloven endeligt taget stilling til projektet. Anlægsarbejdet er igangsat og forventes afsluttet i 2027. Der er gennemført ekspropriation til udbygningen. Dermed ligger det fast, at der ved realisering af anlægsloven vil ske en påvirkning af råstofområdet 26 Kollerød ler. Projektet medfører bl.a. et regnvandsbassin, som med dets placering vil overlappe området. Figur 1, der bl.a. viser ejendommen matr.nr. 12c Kollerød By, Lynge og arealer, der skal erhverves midlertidigt og permanent. 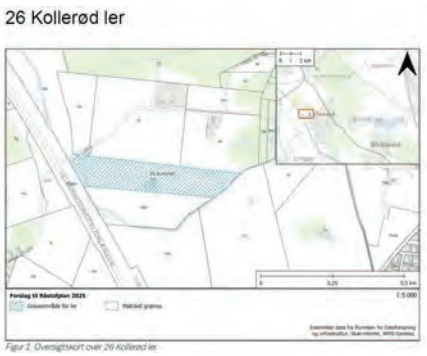 Figur 2. Udklip fra Råstofplan 2025.

Råstofinteresseområder

Vejdirektoratet har ikke taget stilling til de planlagte råstofinteresseområder og forbeholder sig ret til senere at komme med indsigelser/bemærkninger.

Generelt forudsætter Vejdirektoratet dog, at vejbyggelinjer og adgangsbegrænsninger respekteres ved eventuelle tilladelser til råstofindvinding uden for de planlagte graveområder, og at Vejdirektoratet bliver hørt, hvis der skal ske råstofindvinding i tilknytning til statsvejnettet.

Det fortsatte samarbejde

Afslutningsvis vil Vejdirektoratet udtrykke et ønske om en løbende dialog og et tæt samarbejde med Region Hovedstaden. Vi ser frem til et fortsat konstruktivt samarbejde, der kan fremme en bæredygtig udvikling af råstofområdet, og som understøtter både regionens og Vejdirektoratets langsigtede mål og infrastrukturbehov. Skulle der være behov for yderligere oplysninger eller uddybning af dette høringssvar, står Vejdirektoratet naturligvis til rådighed og kan kontaktes for nærmere dialog.

Med venlig hilsen,

Karina Louise Hansen
Specialkonsulent

Tabel 1: Vejdirektoratets estimerede ressourcebehov for større anlægsprojekter i infrastrukturplan 2035, beliggende i Region Hovedstaden.

Projekt	Projektvej (længde i km)	Fase	Asfalt (m^3)	Stabilt grus (m^3)	Bundsikringsmateriale (m^3)	Betontilslag (m^3)	Rådjord/friktionsmat. (m^3)
Udvidelse af Hillerødmotorvejen mellem Ring 4 og Farum	9,2	Undersøgelser	54.000	29.000	89.000	11.000	17.000
Udbygning af Amagermotorvejen	9	Under projektering	54.000	46.000	165.000	5.000	129.000
Hillerødmotorvejens forlængelse	13,1	Under anlæg	80.000	68.000	150.000	22.000	224.000
Frederikssundmotorvejen	20,5	Undersøgelser	193.000	193.000	588.000	55.000	566.000
Udvidelse af motorring 4, syd	3	Undersøgelser	18.000	14.000	21.000	5.000	-
Hillerødmotorvejen fra motorring 3 til Ring 4	2,5	Undersøgelser	16.000	10.000	27.000	2.000	-
Udvidelse af Ring 4, Nord	5,4	Undersøgelser	18.000	9.000	33.000	2.000	-
Bus Rapid Transit (BRT) 200S	-	Undersøgelser	78.000	60.000	119.000	18.000	2.000
Bus Rapid Transit (BRT) 400S	-	Undersøgelser	118.000	77.000	174.000	16.000	6.000
Samlet mængde			**629.000**	**506.000**	**1.366.000**	**136.000**	**944.000**

FREDERIKSSUND KOMMUNE

Region Hovedstaden
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

Dato
27. juni 2025

Sagsnr.
01.09.10-P17-1-24

CENTER FOR BY OG LANDSKAB

Torvet 2
3600 Frederikssund

Telefon 47 35 10 00 /m obil 40 19 12 70

www.frederikssund.dk

CVR-nr.: 29 18 91 29

Bank 4319-3430270303

Telefontid:
Mandag 09.00 - 14.00
Tirsdag lukket
Onsdag 09.00 - 14.00
Torsdag 09.00 - 14.00
Fredag 09.00 - 12.00

Se øvrige åbningstider på www.frederikssund.dk

Høringssvar – Forslag til Råstofplan 2025

Frederikssund Kommune har med bekymring modtaget Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025 til høring.

Frederikssund Kommune finder det uacceptabelt, at Regionen i Forslag til Råstofplan 2025 udpeger råstofgraveområder, som der ikke er markedsmæssigt behov for, og som i den grad skader kommunens herlighedsværdier og udviklingsmuligheder, som reducerer ejendomsværdier i hele kommunen og bringer fremtidig vandforsyning til hovedstadsområdet i fare samt skaber daglige gener for vores borgere i kommunen.

Frederikssund Kommune har dels bemærkninger til de konkrete udpegninger af nye råstofgraveområder i kommunen, dels en række overordnede bemærkninger til Forslag til Råstofplan 2025.

Bemærkninger til nye råstofgraveområder

Sundbylille udvidelse

Området skal rumme et planlagt motorvejstilslutningsanlæg og en forbindelsesvej. Graveområdets afgrænsning er ikke tilpasset de kommende vejanlæg. Det er meningsløst at tillade at grave råstoffer væk i området for senere at grave råstoffer op et andet sted og fylde dem tilbage for at kunne bygge den planlagte vej. Vejanlæggene vil blive fordyrede ved manglende koordinering med den kommunale planlægning i området.

Ved anlægget af Frederikssundmotorvejen nedlægges udkørslen fra Sundbylillevej til Frederikssundsvej. Hvis de planlagte vejanlæg hindres som nævnt ovenfor vil al trafikken fra grusgraven blive ledt ind gennem Sundbylille landsby.

Området ligger ud til statsvej og den samlede effekt af dette og andre råstofområder vil give trafikanter i kommunen indtryk af en kommune med ødelagte landskaber, med de økonomiske konsekvenser det vil have for kommunens ejendomsejere generelt.

Da der - som det fremgår af de efterfølgende overordnede bemærkninger - ikke er et markedsmæssigt behov for nye råstofgraveområder og der vil være væsentlige tab knyttet til udpegningen, anbefaler Frederikssund Kommune, at graveområdet tages ud af Råstofplan 2025.

Kyndby udvidelse

Naboerne til Kyndby grusgrav har nu været belastet af grusgravning i mere end 50 år og gravningen er langt fra færdig. Grusgravningen ved Kyndby må forventes at fortsætte længere end et normalt menneskeliv, så det er ikke noget der "går over". Grusgraven ved Kyndby er et klart eksempel på virkningen af, at Regionen udpeger langt flere graveområder, end der er behov for. Med den påtænkte udvidelse af graveområdet er det realistisk at forvente, at der kan blive gravet i mere end 100 år ved Kyndby og Kyndby Huse.

Det planlagte råstofområde går hele vejen rundt om Røglevej 1 i meget kort afstand og uden at beboere og grundejer dermed får ret til kompensation for ulemperne. Samtidig holdes mindre end 100m's afstand til den bevaringsværdige landsby Kyndby Huse. Frederikssund Kommune finder, at Regionens forslag om udvidelse af Kyndby grusgrav vil ramme naboer urimeligt hårdt.

Fjordstien, som har væsentlig turismemæssig betydning, forløber desuden igennem det påtænkte graveareal. Regionen bør sikre at den turismemæssige interesse varetages i forbindelse med gravningen.

Da der - som det fremgår af de efterfølgende overordnede bemærkninger - ikke er et markedsmæssigt behov for nye råstofgraveområder og der vil være væsentlige tab knyttet til udpegningen, anbefaler Frederikssund Kommune, at graveområdet tages ud af Råstofplan 2025.

Lystrup Syd

Området er en del af et stort bevaringsværdigt landskab i Nordsjælland med et sammenhængende system af tunneldale. Området er af samme grund udpeget som område af national geologisk interesse.

Området ligger ud til statsvej og den samlede effekt af dette og andre råstofområder vil give trafikanter i kommunen indtryk af en kommune med ødelagte landskaber, med de økonomiske konsekvenser det vil have for kommunens ejendomsejere generelt.

Da der - som det fremgår af de efterfølgende overordnede bemærkninger - ikke er et markedsmæssigt behov for nye råstofgraveområder og der vil være væsentlige tab knyttet til udpegningen, anbefaler Frederikssund Kommune, at graveområdet tages ud af Råstofplan 2025.

Grønlien

Området skal rumme et planlagt motorvejstilslutningsanlæg. Graveområdets afgrænsning er ikke tilpasset de kommende vejanlæg. Det er meningsløst at tillade at grave råstoffer væk i området for senere at grave råstoffer op et andet sted og fylde dem tilbage for at kunne bygge den planlagte vej. Vejanlæggene vil blive fordyrede ved manglende koordinering med den kommunale planlægning i området.

Området ligger ud til statsvej og den samlede effekt af dette og andre råstofområder vil give trafikanter i kommunen indtryk af en kommune med ødelagte landskaber, med de økonomiske konsekvenser, det vil have for kommunens ejendomsejere generelt.

Det påtænkte råstofområde grænser helt op til Grønlien Skov, som er udpeget som område med væsentlige naturbeskyttelsesinteresser og fredskov. Området vil desuden gøre fodboldgolfbanen umiddelbart mod vest mindre attraktiv.

Da der - som det fremgår af de efterfølgende overordnede bemærkninger - ikke er et markedsmæssigt behov for nye råstofgraveområder og der vil være væsentlige tab knyttet til udpegningen, anbefaler Frederikssund Kommune, at graveområdet tages ud af Råstofplan 2025.

Krogstrup

Området ligger umiddelbart foran Krogstrup Kirke, og ligger efter etableringen af Fjordlandsvej lige i trafikanternes synsvinkel. Det oprindelige, urørte landskab stiger fra rundkørslen op mod Julianehøj og kirken ligger centralt i landskabet. De kulturhistoriske og visuelle kvaliteter i landskabet foran Krogstrup Kirke vil gå tabt ved evt. råstofgravning. Byrådet har i Forslag til Kommuneplan 2025 udpeget området som beskyttet landskab pga. de kulturhistoriske og visuelle kvaliteter.

Den omfattende udpegning af mulige råstofgrave centralt i Hornsherred med graveområder i Landerslev, Lyngerup, Lyngerup Udvidelse, Krogstrup og Onsved skaber omfattende områder uden beskyttende jordlag og dermed risiko for, at investeringer i den fremtidige vandforsyning til hovedstadsområdet ved Gerlev i Hornsherred fortabes.

Området ligger ud til statsvej og den samlede effekt af dette og andre råstofområder vil give trafikanter i kommunen indtryk af en kommune med ødelagte landskaber, med de økonomiske konsekvenser det vil have for kommunens ejendomsejere generelt.

Da der - som det fremgår af de efterfølgende overordnede bemærkninger - ikke er et markedsmæssigt behov for nye råstofgraveområder og der vil være væsentlige tab knyttet til udpegningen, anbefaler Frederikssund Kommune, at graveområdet tages ud af Råstofplan 2025.

Landerslev Vest

Området ligger ud til statsvej og den samlede effekt af dette og andre råstofområder vil give trafikanter i kommunen indtryk af en kommune med ødelagte landskaber, med de økonomiske konsekvenser det vil have for kommunens ejendomsejere generelt.

Den omfattende udpegning af mulige råstofgrave centralt i Hornsherred med graveområder i Landerslev, Lyngerup, Lyngerup Udvidelse, Krogstrup og Onsved skaber omfattende områder uden beskyttende jordlag og dermed risiko for, at investeringer i den fremtidige vandforsyning ved Gerlev i Hornsherred fortabes.

Området ligger ud til en overordnet kommunevej og den samlede effekt af dette og andre råstofområder vil give trafikanter i kommunen indtryk af en kommune med ødelagte landskaber, med de økonomiske konsekvenser det vil have for kommunens ejendomsejere generelt.

Da der - som det fremgår af de efterfølgende overordnede bemærkninger - ikke er et markedsmæssigt behov for nye råstofgraveområder og der vil være væsentlige tab knyttet til udpegningen anbefaler Frederikssund Kommune, at graveområdet tages ud af Råstofplan 2025.

Lille Rørbæk

Området ligger ud til statsvej og den samlede effekt af dette og andre råstofområder vil give trafikanter i kommunen indtryk af en kommune med ødelagte landskaber, med de økonomiske konsekvenser det vil have for kommunens ejendomsejere generelt.

Området rummer nogle af de vigtigste landskabsværdier i kommunen. Landsbyen og det omkringliggende landskab med den velbevarede stjerneudskiftning udgør en kulturhistorisk helhed, som kommunen finder afgørende og derfor har beskyttet med en bevarende lokalplan og ved udpegning af det omkringliggende landskab som værdifuldt landskab. Helhedens kulturhistoriske værdi forringes afgørende ved bortgravning af landskabet.

Graveområdet vil endvidere være en hindring for byudviklingen i Vinge umiddelbart på den anden side af Frederikssundsvej, idet det ikke er attraktivt at bo tæt på en grusgrav.

Fjordstien, som har væsentlig turismemæssig betydning, forløber lige ved siden af arealet. Den turismemæssige interesse, som ligger i dels at opleve den velbevarede stjerneudskiftede landsby, dels det uberørte landskab med vide udsigter, bliver væsentligt forringet med gravningen. Områdets værdi for de kommende Vingeborgeres friluftsliv fortabes samtidig. Borgerne i Vinge får adgang til området på tværs af motorvejen både syd og nord for området, men med grusgravning ved Lille Rørbæk får området fremover ikke den værdi for det almene friluftsliv, som det har i dag.

Da der - som det fremgår af de efterfølgende overordnede bemærkninger - ikke er et markedsmæssigt behov for nye råstofgraveområder og der vil være væsentlige tab knyttet til udpegningen anbefaler Frederikssund Kommune, at graveområdet tages ud af Råstofplan 2025.

Onsved

Området ligger ud til en overordnet kommunevej og den samlede effekt af dette og andre råstofområder vil give trafikanter i kommunen indtryk af en kommune med ødelagte landskaber, med de økonomiske konsekvenser det vil have for kommunens ejendomsejere generelt.

Området nord for Onsvedvej er vigtigt for landskabsoplevelsen for trafikanterne på Fjordlandsvej, idet kirken, Julianehøj og landskabet foran disse landmarks ses på næsten en kilometers afstand. Det store, åbne landskab med Julianehøj og Krogstrup Kirke har kulturhistoriske og visu-

elle kvaliteter, som vil gå tabt ved evt. råstofgravning. Byrådet har i Forslag til Kommuneplan 2025 udpeget dele af området som beskyttet landskab pga. de kulturhistoriske og visuelle kvaliteter.

Den omfattende udpegning af mulige råstofgrave centralt i Hornsherred med graveområder i Landerslev, Lyngerup, Lyngerup Udvidelse, Krogstrup og Onsved skaber omfattende områder uden beskyttende jordlag og dermed risiko for, at investeringer i den fremtidige vandforsyning til hovedstadsområdet ved Gerlev i Hornsherred fortabes.

Da der - som det fremgår af de efterfølgende overordnede bemærkninger - ikke er et markedsmæssigt behov for nye råstofgraveområder og der vil være væsentlige tab knyttet til udpegningen anbefaler Frederikssund Kommune, at graveområdet tages ud af Råstofplan 2025.

Lyngerup Udvidelse

Området ligger ud til statsvej mod sydøst og til en overordnet kommunevej mod vest og den samlede effekt af dette og andre råstofområder vil give trafikanter i kommunen indtryk af en kommune med ødelagte landskaber, med de økonomiske konsekvenser det vil have for kommunens ejendomsejere generelt.

Den omfattende udpegning af mulige råstofgrave centralt i Hornsherred med graveområder i Landerslev, Lyngerup, Lyngerup Udvidelse, Krogstrup og Onsved skaber omfattende områder uden beskyttende jordlag og dermed risiko for, at investeringer i den fremtidige vandforsyning til hovedstadsområdet ved Gerlev i Hornsherred fortabes.

Graveområdet udgør en hindring for den planlagte forbindelsesvej mellem Landerslev og Fjordlandsvej. Det er meningsløst at tillade at grave råstoffer væk i området for senere at grave råstoffer op et andet sted og fylde dem tilbage for at kunne bygge den planlagte vej. Vejanlæggene vil blive fordyrede ved manglende koordinering med den kommunale planlægning i området. Samtidig vil en hensyntagen til det kommunale vejprojekt betyde, at graveområdet holder lidt bedre afstand til bebyggelsen i Lille Lyngerup.

Da der - som det fremgår af de efterfølgende overordnede bemærkninger - ikke er et markedsmæssigt behov for nye råstofgraveområder og der vil være væsentlige tab knyttet til udpegningen anbefaler Frederikssund Kommune, at graveområdet tages ud af Råstofplan 2025.

Overordnede bemærkninger

Råstofplanen udlægger råstofgrave, der ikke er behov for

Råstofplan 2025 udpeger nye råstofområder i Frederikssund Kommune i en situation, hvor de udpegede områder i den gældende råstofplan 2012 allerede er tilstrækkelige til at dække det markedsmæssige behov for landbaserede råstoffer. Forbruget af råstoffer fra råstofgrave i Region Hovedstaden har i gennemsnit udgjort 0,76 mio. m3 i perioden 2015-2023 og tendensen er faldende. Med et fortsat forbrug på 0,76 m3/år vil

der i Råstofplan 2025's 12 års periode i praksis være behov for graveområder, som kan give ca. 9 mio. m3 råstoffer. Restkapaciteten i den gældende Råstofplan 2012 er ca. 20 mio. m3, hvilket er tilstrækkeligt til at dække de næste 27 års markedsmæssige behov. I Frederikssund Kommune alene er der en restkapacitet, som overstiger planperiodens markedsmæssige behov.

Graveområderne i Forslag til Råstofplan 2025 rummer 57 mio. m3 råstoffer svarende til mindst 75 års forventet forbrug!

Råstofplanen er geografisk skæv

Der er 29 kommuner i Region Hovedstaden. De 28 andre kommuner bærer tilsammen mindre af byrden end Frederikssund Kommune. Regionen lægger med vedtagelsen af forslag til Råstofplan 2025 op til, at der udlægges 19 nye overflødige råstofgraveområder i regionen, hvoraf 10 ligger i Frederikssund Kommune. De nye områder rummer i alt knap 37 mio. m3, hvoraf ca. 20 mio. m3 udlægges i Frederikssund Kommune. Der udlægges i alt godt 580 ha nye graveområder i regionen heraf knap 300 ha i Frederikssund Kommune.

Råstofplanen skaber flere tab end gevinster

Forslaget til råstofplan vil, hvis det vedtages endeligt, betyde, at man som trafikant på de overordnede veje i Frederikssund Kommune vil komme til at køre gennem det ene gravelandskab efter det andet, hvilket helt generelt vil gøre kommunen mindre attraktiv for bosætning, vil få ejendomspriser i hele kommunen til at falde og skade mulighederne for de lokale turisterhverv. Når råstofindvinding i det åbne land med høj naturværdi eller rekreativ betydning anvendes, kan det udgøre en reel trussel mod biodiversitet, grundvandsbeskyttelse og klimamål. Den fremtidige råstofplanlægning må derfor forpligtes til at sikre at naturhensyn og CO2-binding vægtes højest. Forslaget til Råstofplan 2025 skaber flere problemer end det løser og vil skabe flere samfundsmæssige tab end gevinster.

Råstofplanen stavnsbinder borgere

De overdimensionerede udlæg i Forslag til Råstofplan 2025 medfører at naboerne til et råstofgraveområde påføres ulemper i meget lange perioder. Hvis der var behov for de mange udlæg, ville graveområderne blive udnyttede i løbet af en overskuelig årrække, men når der udlægges mange gange flere arealer til råstofgravning, end der er behov for bliver gravningen trukket meget langt ud. Kyndby grusgrav har nu været aktiv i mere end 50 år og bedømt ud fra restkapaciteten er det realistisk at forvente at gravningen kommer til at strække sig over mere end 100 år inden råstofgraven lukkes.

Naboerne rammes imidlertid ikke kun mens der graves. Værdien af ejendomme, som ligger i nærheden af råstofgraveområder, falder allerede ved udpegningen i råstofplanlægningen. For ejendomsejere ved Sundbylille har den periode varet i 35 år – fra Råstofindvindingsplan 1985 og indtil for få år siden, hvor råstofgravningen så småt gik i gang.

De overdimensionerede udlæg af råstofområder i Forslag til Råstofplan 2025 kan stavnsbinde borgere i Frederikssund Kommune på livstid.

Naboer til solcelleparker er beskyttet af lovgivning om respektafstande på mindst 150 meter og får økonomisk kompensation indenfor 200 meter. Naboer til råstofgrave har ingen lovsikret beskyttelse og har ingen ret til kompensation.

Råstofplanen tilsidesætter kommunens planlægning

De planlagte råstofområder er desuden ikke koordinerede med kommunens planlægning. Der udlægges graveområder, som vil fordyre planlagte vejanlæg, som skaber hindringer for byudvikling, som skaber risiko for at investeringer i den fremtidige vandforsyning ved Gerlev i Hornsherred fortabes og som ødelægger en række særligt bevaringsværdige landskaber.

Råstofplanen bør omfatte Region Østdanmark

I forbindelse med aftalen om sundhedsreformen i 2024 er det besluttet, at sammenlægge Region Sjælland og Region Hovedstaden pr. 1/1-2027. I begge disse regioner arbejdes der med råstofplaner for regioner, der ikke findes omkring et år efter, at planerne kan være endeligt vedtagne.

Regeringen har besluttet, at lave en national råstofplan, da det er erkendt på nationalt niveau, at det gældende paradigme om regional selvforsyning er uhensigtsmæssigt.

Det er uforståeligt at Region Hovedstaden i en situation, hvor der er rigelige udpegninger af råstofgrave i den gældende Råstofplan 2012, hvor Region Hovedstaden ophører med at eksistere om mindre end to år, og hvor der er bred erkendelse af, at det gældende paradigme om regional selvforsyning er uhensigtsmæssigt, ikke udskyder arbejdet med ny råstofplanlægning, til der kan udarbejdes en meningsfuld plan for den nye Region Østdanmark.

Venlig hilsen

Tine Tving Stauning
Borgmester

Region Hovedstaden
Att: Louise Holm Christensen
Cc: Lise-Lotte Skovsager Gümoes

aidE sagsnummer
aidE-2025-04424

Dato
17/09/2025

Vedr. Råstofudvinding nord for Roskilde Lufthavn

Kære Louise Holm Christensen,

Københavns Lufthavne A/S (CPH) har modtaget Region Hovedstadens Råstofplan 2025.
CPH har bemærket, at planen indeholder forslag til nye grusgrave nord for Roskilde Lufthavn. Der er allerede etableret et stort antal søer nord for lufthavnen som følge af råstofudvinding, hvilket tiltrækker vandfugle, der udgør en fare for kollisioner mellem fugle og de fly, der beflyver Roskilde Lufthavn.
Vedhæftede notat gør rede for omfanget af etablerede grusgravsøer og for den risiko, som de kan medføre for fuglekollisioner.
CPH vil derfor anmode om, at udnyttelsen af de planlagte grusgrave ikke medfører permanente søer.

Med venlig hilsen

Dorte Nygaard
Senior Director,
Nominated Safety & Compliance Monitoring Manager
Copenhagen Airports

Lufthavnsboulevarden 6
DK-2770 Kastrup, Danmark
Box 74
T. +45 32 31 32 31
cph@cph.dk
CVR. 14707204

Råstofudvinding nord for Roskilde Lufthavn

Notat til Region Hovedstaden

Af Mogens Hansen
Safety Services Office

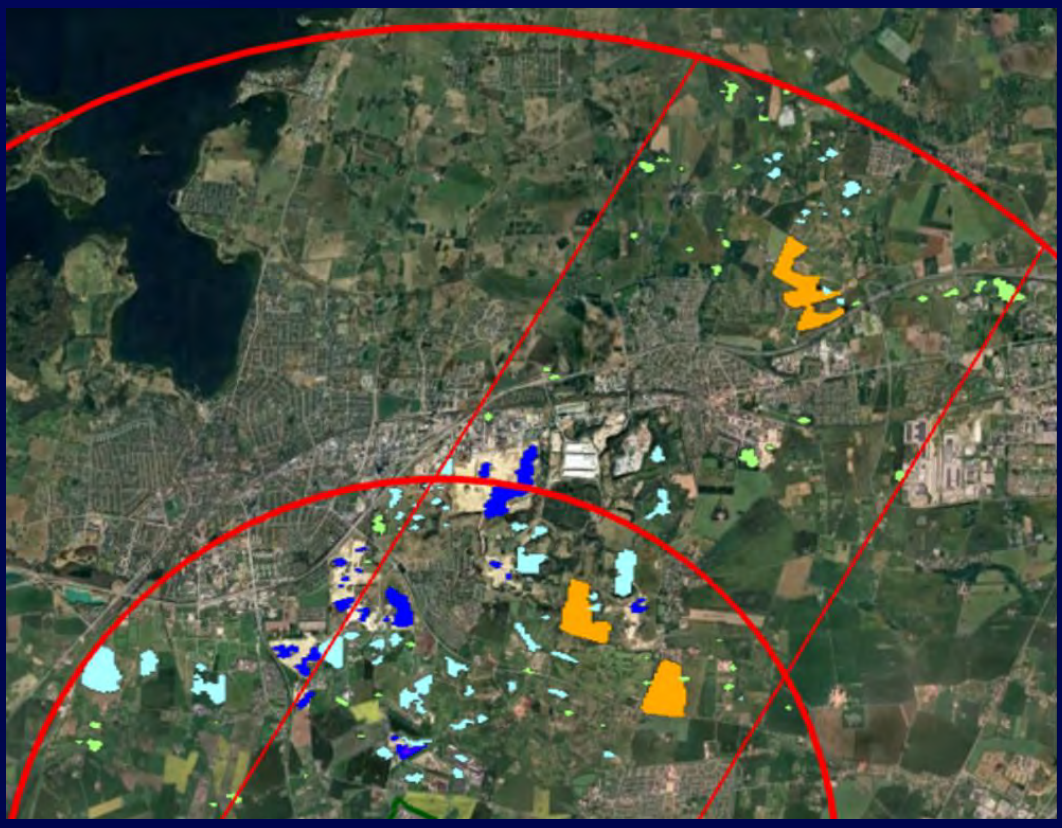

Resumé

Udpegede graveområder for råstoffer nord for Roskilde Lufthavn medfører øget fokus på Bane 03-21, da flyoperationer her potentielt påvirkes af fuglekollisioner. Grusgravning har skabt mange nye søer, især i Risikozone A, hvor antallet er steget med over 200 %. Søernes størrelse har stor betydning for fugleaktivitet – større søer tiltrækker flere og visse arter af fugle.

Region Hovedstaden har udpeget tre nye områder til råstofudvinding nord for Roskilde Lufthavn, hvor der i forvejen findes over 30 grusgrave. Disse områder ligger inden for en 13 km risikozone for fuglekollisioner med fly, som defineret af EU-forordning 139/2014. Ifølge både EU-regler og Trafikstyrelsens nationale bestemmelser skal lufthavnen vurdere og rapportere risici for sammenstød mellem dyr og luftfartøjer

Grusgravsøer i Risikozone A er markant større end andre typer søer, hvilket øger risikoen for fugletræk gennem flyvekorridorer. Fugle observeres ofte i bevægelse mellem søerne, hvilket øger sandsynligheden for kollisioner med fly.

To udpegede graveområder i Risikozone A vurderes som mest problematiske, især det østlige, da det kan skabe trækbevægelser på tværs af Bane 03-21. Det nordligste område i Risikozone C vurderes derimod som mindre kritisk for flyvesikkerheden.

Selvom grus udvinding over grundvandsspejlet generelt ikke tiltrækker vandfugle, er bekymringen rettet mod dannelsen af søer. Mitigerende foranstaltninger kan mindske fugletiltrækning, men bør kun anvendes som nødløsninger og kræver grundig planlægning.

Indledning

Region Hovedstaden har udarbejdet en plan for råstofudvindingen i regionen[1)]. Planen udpeger tre arealer til fremtidig råstofudvinding nord for Roskilde Lufthavn. I forvejen bliver der udvundet grus på mere end tredive lokaliteter nord for lufthavnen, der ligger inden for de 13 kilometer til lufthavnen, der af EU-forordning 139/2014 er defineret som risikozone for kollisioner mellem fugle og fly også kaldet 'bird strikes'.

Både EU-forordningen og de nationale regler fra Trafikstyrelsen[2)] pålægger koncessionshaveren af en flyveplads at vurdere faren for sammenstød mellem dyr og luftfartøjer på og omkring flyvepladsen. Desuden skal flyvepladsen underrette den kompetente myndighed, hvis en vurdering af fuglelivet tyder på, at der er forhold i flyvepladsens omgivelser, der øger faren for sammenstød.

Dette notat gør rede for hvilke konsekvenser råstofudvindingen kan få for flyvesikkerheden.

Tiltrækning af fugle som følge af råstofudvinding

Udvinding af grus medfører i de fleste tilfælde, at der graves under grundvandsspejlet hvorved der opstår en permanent overflade med ferskvand. Ferskvand tiltrækker fugle, der skal drikke, raste og søge føde, og der er en vis positiv proportionalitet mellem vandfladens størrelse og antallet af fuglearter og individer, der tiltrækkes. Der er også en vis positiv proportionalitet mellem vandfladens alder og de arter, der indfinder sig, idet vandområdet udvikler sig biologisk mere rigt med tiden.

Selv om nydannede grusgravsøer er uden plantevækst, opstår der hurtigt en vigtig føderessource i form af larver og pupper af dansemyg, der udnyttes af svømmeænder og vadefugle. Næringsstoffer, der tilføres ved indsivning af overfladevand og fra luften, sætter hurtigt en eksponentiel vækst i gang for pionerer inden for den lavere flora og fauna, indtil der opstår former for ligevægt.

Vandflader i grusgrave kan udnyttes til overnatning for svaner, andefugle og måger og som dagrasteplads for nataktive ænder. Flere hundrede sangsvaner kan således gå til overnatning på vandflader, der måler helt ned til to hektarer.

Foruden vandområdet har aktive grusgrave større eller mindre vegetationsfrie arealer. Sådanne arealer er meget attraktive for især måger, der bruger dem til at raste i tætte flokke, og hvor de kan spotte eventuelle firbenede rovdyr i tide. Også flokke af for

eksempel viber udnytter de åbne flader som rasteplads. De vegetationsløse arealer er tillige attraktive som redeplads for viber og strandskader, der undgår høj vegetation ved placering af rede.

Om birdstrikes

Hundrede tusinder birdstrikes er gennem tiderne rapporteret verden over. Alene i perioden 2016 – 2021 blev der indberettet mere end en kvart million birdstrikes[3)].

Der er en relation mellem fugles vægt og omfang af skade på fly. Arternes alvorlighed er i tabellen angivet som procent af kollisioner med den enkelte art, der medfører skader. Procenterne er fundet ved at multiplicere fugleartens vægt med en faktor 0,003. Denne faktor er beregnet ud fra en stor datamængde, der relaterer gennemsnitsvægten på en lang række fuglearter til hyppigheden af skader de påfører fly. En stormmåge, der i gennemsnit vejer 400 gram vil teoretisk påføre skade på fly i (400 x 0,003) = 1,2% af alle kollisioner, hvor stormmåger er involveret.

I Roskilde Lufthavn er der årligt mellem 60-70 tusinde starter og landinger med fly, hvoraf omkring 80% udgøres af små GA-fly (General Aviation).

GA-fly er mere sårbare over for fuglekollisioner end de store passagerfly. Det skyldes, at de små flytyper ikke er certificeret til at modstå kollisioner med store fugle i samme udstrækning som de store flytyper. Navnlig er frontruden på GA-typer mindre modstandsdygtige over for fugle. Den ramte fugl kan i værste fald gennembryde ruden og ramme piloten i ansigtet, hvorved piloten kan miste kontrollen over flyet. Kollisioner hvor fugle bliver ramt af vindskærme udgør 50% af ulykkerne[4)].
Fuglekollisioner kan også medføre omfattende skader på skrog og motor. Risikoen for et havari er således større for GA-fly end for de store kommercielle fly.

I den forbindelse bemærkes, at en stor del af starter og landinger i Roskilde Lufthavn udføres af elever under uddannelse, og derfor mindre rutinerede til at håndtere alvorlige flyvehændelser end mere erfarne piloter.

Risikozoner omkring Roskilde Lufthavn

Den omtalte 13 km zone i indledningen har eksisteret i mange årtier i såvel Danmark som internationalt og er en anbefaling fra den internationale luftfartsorganisation ICAO under FN. Imidlertid kan mange af de fugletiltrækkende anlæg være mindre alvorlige eller måske uden betydning for flyvesikkerheden, hvis de er placeret nær periferien af zonen sammenlignet med en placering tæt på flyvepladsen. Afstanden til flyvepladsen er en kritisk faktor, når man skal vurdere den risiko for flyvesikkerheden et givet anlæg kan have.

En vejledning på Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens hjemmeside[6)] anviser hvilke områder omkring en flyveplads, hvor man kan differentiere vurderingen af et anlægs betydning for flyvesikkerheden. Foruden 13 km cirklen med flyvepladsen i centrum er der vist en indre cirkel med en radius til flyvepladsen på 6 km. Begge cirkler er yderligere gennemskåret af et rektangulært areal, der løber parallelt med banen med 3 km til hver side. Dermed er der afsat fire zoner A, B, C og D (Figur 1).

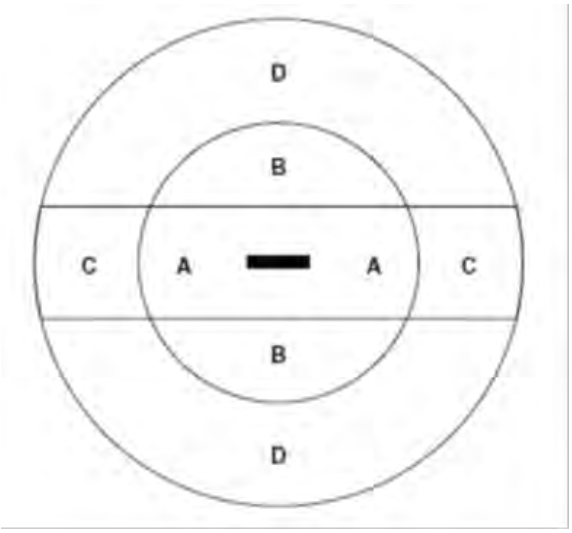

Figur 1. *Skematisk tegning af zoner omkring en flyveplads med angivelse af 6 km fra banens midtpunkt og 13 km afstandszoner samt en zone parallelt med landingsbanen ud til 3 km på hver side. Se teksten neden for.*
Vejledningen fra Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen giver følgende anvisninger for de enkelte zoner:

Zone **A**: Risikoen for bird strikes er størst for enden af baneenderne, og der bør derfor ikke etableres fugletiltrækkende anlæg.

Zone **B**: I nærområdet parallelt med banen vil der være en stor risiko for, at fugle kan krydse baneområdet og derved give anledning til bird strikes.

Zone **C**: Længere ude i forlængelse af banen vil risikoen ofte være reduceret, men der bør ikke etableres større fugletiltrækkende anlæg her.

Zone **D**: For det resterende areal inden for 13 km vil der være en reduceret risiko, og det vil i visse tilfælde være acceptabelt at etablere enkelte områder eller anlæg, der kan tiltrække fugle. En vurdering på baggrund af denne model bør også inddrage, at der kan være andre anlæg, vådområder eller lignende, som kan have indflydelse på fuglenes flyvemønster.
En sådan markering af risikozoner for Bane 03-21 i Roskilde Lufthavn er vist i Figur 2:

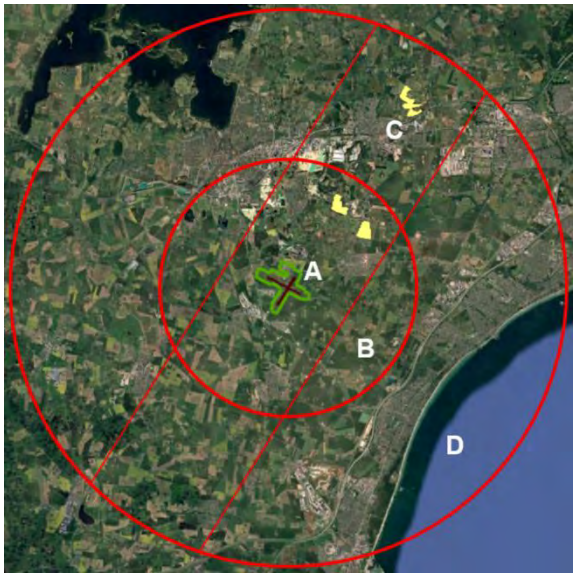

Figur 2. *Kortet viser 13km-zonen og 6km-zonen som den yderste henholdsvis den inderste cirkel med Roskilde lufthavn i centrum. Risikozonerne A, B, C og D er udmålt i henhold til vejledningen fra DCE/Aarhus Universitet (jfr. Figur 1). Region Hovedstadens interesseområder for grusgravning er markeret som gule felter.*

Risikozone A er udmålt fra banekrydset ud til 6km-cirklen og 3 km ud til en linje parallelt med RWY 03-21 på begge sider.
Risikozone B udgør områderne mellem zone A og 6km-cirklen.
Risikozone C er forlængelsen af zone A mellem 6km og 13km cirklen.
Risikozone D udgør resten af 13km-zonen. Zonen er udeladt i denne kortlægning af søer.

Risiko for fuglekollisioner nord for Roskilde Lufthavn

Da de udpegede graveområder for råstoffer ligger nord for Roskilde Lufthavn, er fokus lagt på Bane 03-21, der har en fra sydvest til nordøst løbende baneretning. Flyveoperationer på den bane er fortrins berørt af risikoen for fuglekollisioner i området nord for lufthavnen. I Figur 3 er det planlagte graveområde indtegnet sammen med aktive grusgrave og tidligere anvendte grusgrave, der efterlader permanente søer.

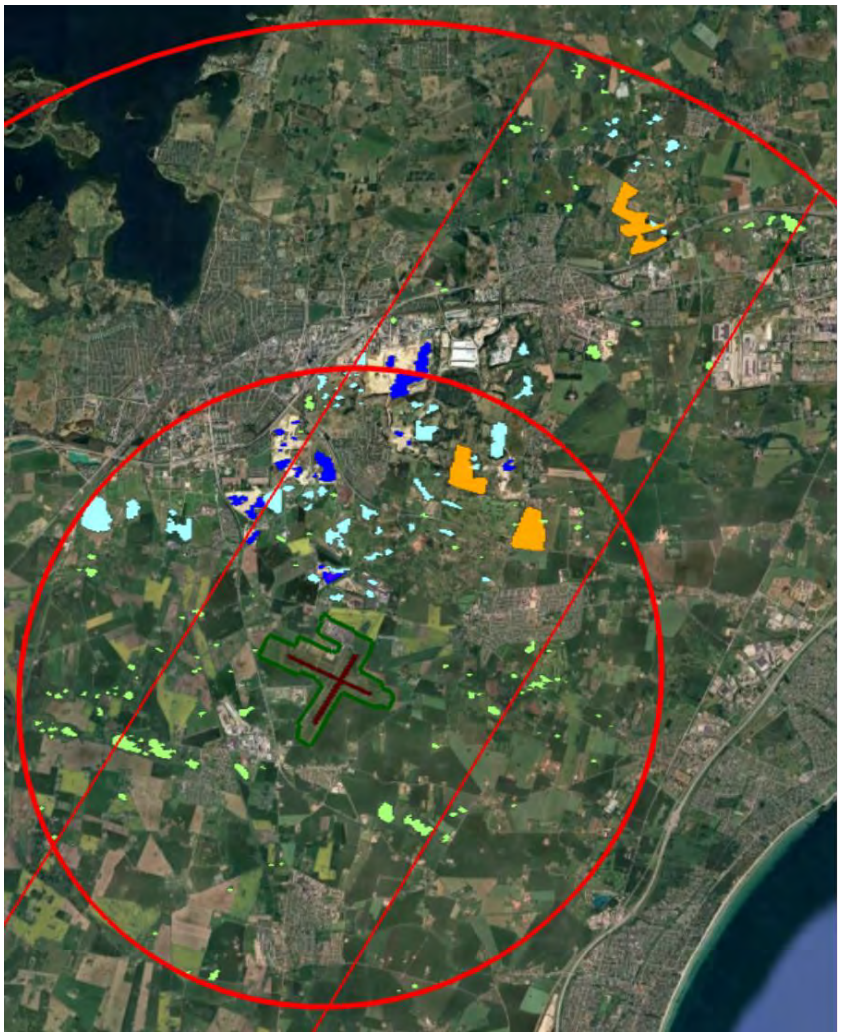

Figur 3. *Kortet viser udsnit af registrerede søer i risikozonerne for RWY 03-21. Zone C syd for tværbanen samt zone D er udeladt under registreringen af søer. Søgning og indtegning af søerne er foretaget på Google Earth. Region Hovedstadens interesseområder for grusgravning er markeret som gule felter. Forklaring på symbolerne:*

På grundlag af de registrerede grusgrav-søer i Figur 3 er en sammentælling af dem i de enkelte risikozoner til Bane 03-21 vist i Tabel 1.

	Zone A (nord for tværbanen)	**Zone A** (syd for tværbanen)	**Zone B** (vest for RWY 03-21)	**Zone B** (øst for RWY 03-21)	**Zone C** (nord for tværbanen)	**Totalt antal**
Sø i aktiv grusgrav	17	0	7	0	2	*26*
Sø i forladt grusgrav	42	0	12	0	19	*73*
Andre typer af søer	27	33	33	25	33	*151*
Totalt antal	*86*	*33*	*52*	*25*	*54*	***250***

Tabel 1. *Tabellen viser antallet af registrerede søer i de tre kategorier og i de enkelte risikozoner. Zone C syd for tværbanen (RWY 11-29) samt zone D er udeladt under registreringen.*

Resultatet viser, at grusgrave udelukkende er opstået i Risikozone A, i den vestlige Risikozone B samt i Risikozone C, bortset fra fire grusgrave beliggende i Risikozone D. Andre typer af søer er jævnt fordelt i risikozonerne med gennemsnitligt 30 søer i hver.
Navnlig i Risikozone A har udnyttelse af grusforekomster betydet en forøgelse i antallet af søer med mere end 200%, mens der er sket en omkring 60% forøgelse i Risikozonerne C og B (vest).
Som tidligere omtalt har søernes størrelse en stor betydning for både antallet og arten af fugle, der søger mod dem. Større søer vil alt andet lige huse flere fugle, og visse arter af fugle foretrækker større søer frem for mindre. Derfor er størrelsen af de tre typer søer sammenlignet med hinanden, som det fremgår af Figur 4.

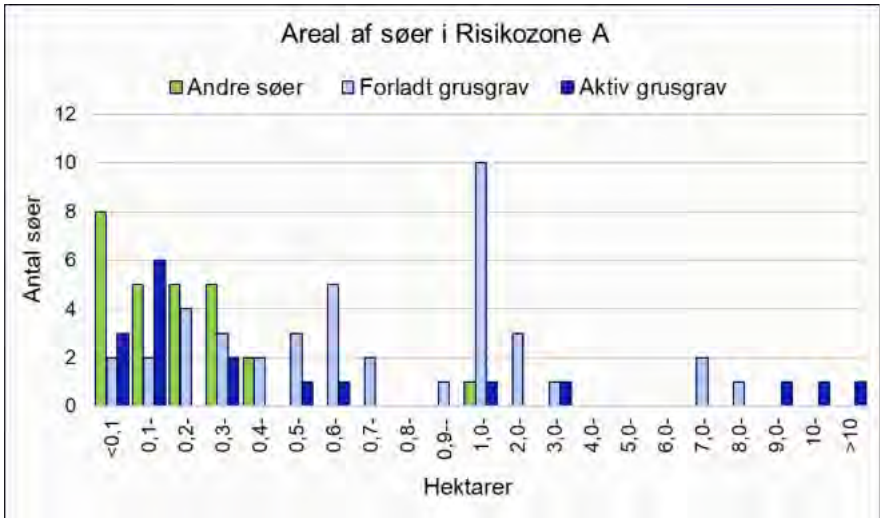

Figur 4. *Fordeling og antallet af de tre typer søer inden for kategorier af arealstørrelse målt i hektar i Risikozone A nord for tværbanen (Bane 11-29).*

De andre typer søer (grøn søjle) i Risikozone A ligger (bortset fra en enkelt) på under 0,5 hektarer i størrelse, mens 60% af grusgravsøerne ligger over. Dertil kommer, at mange af grusgravsøerne er mellem 10 og 100 fold større en andre typer søer i

Risikozone A. Det samlede areal af andre typer søer udgør således 8 hektarer. Søer i aktive grusgrave har et samlet areal på 32 hektarer, mens søer i forladte grusgrave tilsvarende har et areal på 62 hektarer.

I Risikozone B og C genfinder vi et noget lignende mønster, men det er ikke nær så udtalt (Figur 5). Der er her væsentligt færre antal grusgravsøer og også færre i forhold til antallet af andre typer søer.

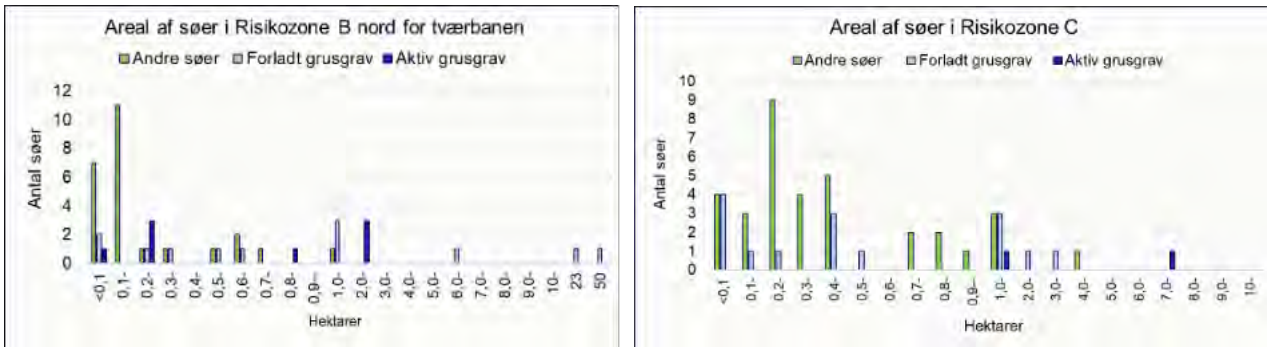

Figur 5. *Fordeling og antallet af de tre typer søer inden for kategorier af arealstørrelse målt i hektar i Risikozone B nord for tværbanen (Bane 11-29) samt i Risikozone C.*

Grusgravsøer og deres indflydelse på vandfugle i risikozonerne

Det er logisk, at når der kommer flere og større søer i et givet område, vil der også komme flere vandfugle. Det er imidlertid ikke muligt at beskrive hvilken indflydelse på kollisionsrisikoen, som den enkelte sø må have, men summen af mange søer kan have en synergetisk effekt på antallet af fugle og deres bevægelser i området.

Gennem mange besøg til grusgravsøer ved Roskilde Lufthavn er det bemærket, hvor store udsving, der er i antallet af fugle og fuglearter i søerne fra besøg til besøg. Fuglene forholder sig ikke stationært i søerne gennem længere tid. Det tyder på, at mange fugle hyppigt flyver til og fra søerne, og det medfører at mange fugle er i luften under disse trækbevægelser og kan dermed potentielt krydse flyenes ind- og udflyvningskorridorer til Bane 03-21. Med tilgang af nye søer, der opstår og ofte efterlades som følge af grusgravning, bliver bekymringen for alvorlige fuglekollisioner ved Roskilde Lufthavn blot større.

Det nordligste udpegningsområde - i Risikozone C - ligger i stor afstand til lufthavnen. Området er placeret sammen med andre gamle grusgravsøer, men de er alle tilpas isoleret fra søerne længere mod syd i Risikozone A. Derfor anses grusudvinding idet område for at have mindre eller ingen betydning for flyvesikkerheden.

De to andre udpegningsområder ligger i Risikozone A. Det østlige område er det, der volder mest bekymring af de to. Det skyldes, at hvis der opstår søer her, kan lokalt fugletræk til og fra søerne i vest - eller til og fra Roskilde Fjord - krydse flyvekorridoren til Bane 03-21. Det scenarium er mindre sandsynligt for det andet område, da det ligger lige under flyenes flyvekorridor til banen.

Vi ved, at der er vigtige samfundsmæssige interesser i at udnytte de store og værdifulde grusforekomster ved Roskilde, og de disse interesser vil vi ikke imødegå. Generelt har grusudvinding, der foregår over grundvandsspejlet, ingen tiltrækning på vandfugle, når vi ser bort fra måger og vadefugle, der raster på vegetationsfrie flader. Bekymringen skyldes navnlig skabelsen af søer både i en kortvarig periode og permanent. Der findes imidlertid mitigerende foranstaltninger, der kan mindske fuglenes tiltrækning til søer i grusgrave, men anvendelse af sådanne må opfattes som absolutte nødløsninger og kræver nøje forudgående planlægning. I Bilag er mitigerende foranstaltninger beskrevet.

Referencer

1. Region Hovedstaden. Forslag til Råstofplan 2025. https://rh.viewer.dkplan.niras.dk/plan/25#/

2. Trafikstyrelsen 2019. Ny vejledning til håndtering af fugle og vildt på flyvepladser. https://www.trafikstyrelsen.dk/nyheder/2019/maj/ny-vejledning-til-haandtering-af-fugle-og-vildt-paa-flyvepladser#:~:text=dec-,Ny%20vejledning%20til%20h%C3%A5ndtering%20af%20fugle%20og%20vildt%20p%C3%A5%20flyvepladser,29%2D05%2D2019,-Luftfart

3. International Civil Aviation Organization. Electronic Bulletin. 2016 – 2021 Wildlife Strike Analysis (IBIS). EB 2023/30. https://www.icao.int/Aerodromes/ibis/Documents/03.%20EB%202023.30%20-%202016_2021%20WILDLIFE%20STRIKE%20ANALYSES/2016%20-%202021%20Wildlife%20Strike%20Analyses%20%28IBIS%29%20-%20EN.pdf

4. Thorpe, J. 2010: Update On Fatalities & Destroyed Civil Aircraft due to Bird Strikes with Appendix for 2008 & 2009. 29th Meeting of the International Bird Strike Committee, Cairns (Australia) 2010. IBSC 29/WP. https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.1059.3609&rep=rep1&type=pdf

5. ICAO Airport Services Manual. Doc 9137. Part 3. 4th Edition. http://www.birdstrike.org/wp-content/uploads/2014/10/ICAO-AirportServicesManual-Part3-FourthEdition-2012.pdf

6. Christensen T.K, J E Ditlevsen & M Hansen2010: Vejledning til flyvepladser vedr. anlæg med risiko for tiltrækning af fugle nær flyvepladser. Teknisk rapport fra Dansk Fuglekollisionskomité.https://tbst.dk/da/Luftfart/Luftrum-og-luftfartshindringer/Luftfartshindringer#fugle-og-vildt

Bilag. Mitigerende foranstaltninger mod fugle i grusgrave

Under aktiv grusgravning.

Så længe grusgravning foregår over grundvandsspejlet, er tiltrækningen på fugle minimalt. Men i det øjeblik der graves under grundvandsspejlet, vil det blottede grundvand være attraktiv for fugle. I første omgang som drikkevandsreservoir.

Afhængig af søens størrelse vil måger, gæs og ænder kunne benytte søen som rasteplads, såfremt søen har en størrelse, der sikrer fuglene ro ude på vandfladen.

Hvis fuglene er uønskede, kan de bortskræmmes med de metoder, der benyttes på flyvepladser:

Brug af pyroteknik, brug af angstskrigsanlæg og af laserlys. Sådanne foranstaltninger bør kun udføres af erfarne folk. Effekten er kortvarig og i mange tilfælde vil selvsamme fugle hurtigt vende tilbage.

Tilbage står muligheden for at udelukke fuglene fra vandarealerne. Den sikreste metode er at dække vandfladen med de såkaldte Bird Balls, der er små plast-bolde, der helt lukker vandfladen (se fotos). Løsningen anvendes i visse lufthavne til at tildække mindre sparebassiner blandt andet i Lux-Airport.

Bird Balls her anvendt i et sparebassin i Lux-Airport.

Alternativet er overdækning med net, og den kræver en fuldstændig tillukning uden mulighed for at vadefugle, måger og ænder kan finde smuthuller. Dertil kommer en løbende vedligeholdelse af nettet. Bliver løsningen anvendt på en aktiv grusgrav, skal man være parat til at justere nettets placering, når der sker udvidelse af vandarealet.

Når grusgraven er udtømt
Efterladte huller, der går dybere end grundvandsspejlet, bør udfyldes med andet materiale og til sidst dækkes til med overjord.,

Planlægning af permanente søer i grusgraven og efterbehandling
Hvis grusgravningen uundgåeligt vil gå under grundvandsspejlet og man forhånd indser, at tildækning af opståede søer ikke er en mulighed, er følgende skridt i planlægningen nødvendig:

1) Det vandfyldte område skal udformes som en aflang sø, så der ikke skabes en fredfyldt bufferzone til vandfugle ude i søen.
2) Søen fragmenteres til to eller flere mindre søer, da de mindre søer tilsammen kan indeholde færre fugle, end hvis det var én stor sø.
3) Søen skal have stejle skrænter ned til vandlinjen og under vandlinjen, så der hverken skabes opholdssted for fugle ved søbredden eller skabes rørskov langs søen.
4) Efterladte øer i søen skal fjernes, så de ikke udnyttes som raste- og yngleplads for fugle.
5) Der bør plantes læhegn med træer rundt om søen for at undgå at gæs. måger og andefugle raster på søbredden og veksler med at hvile på søen. En sø med lav vegetation omkring er mere tiltrækkende end en sø med tæt træbevoksning omkring.
6) Beplantning med fx pil omkring små søer kan mindske udsynet for mere sky fugle, der kræver frit udsyn til eventuelle fjender, der nærmer sig søen.

CPH

Høringssvar fra interesseorganisationer

Danske Råstoffer

Brancheforeningen Danske Råstoffer tilslutter sig det høringssvar, som er indsendt af DLA Piper Denmark på vegne af TSG ApS Danske Råstoffer ønsker dog at supplere med følgende bemærkninger. I Region hovedstadens udkast til råstofplan 2025 er det samlede estimerede behov for råstoffer i planperioden 2025–2037 opgjort til 85,2 mio. m³.Ressourceopgørelsen er fordelt som følger:Se vedlagte fil med tabel !!!Det skal bemærkes, at pr. 1. december 2025 udløber tilladelserne for ca. 60 fællesområder til råstofindvinding til havs. Branchen har aktuelt indsendt – eller planlægger at indsende – ansøgninger om fornyelse for ca. 10 af disse områder. Der er imidlertid endnu ikke meddelt nogen aktive indvindingstilladelser på baggrund af disse ansøgninger. Der forventes yderligere 1–2 ansøgninger i løbet af 2025.Status for kendte maritime ressourcer pr. 1. december 2025: Se vedlagte fil med tabel.Det skal understreges, at disse mængder skal deles med Region Sjælland, hvilket gør det meget usandsynligt, at det planlagte bidrag på 12,5 mio. m³ fra havet kan realiseres i planperioden.Dette skaber en betydelig ubalance i råstofdækningen, da de landbaserede ressourcer heller ikke er tilstrækkeligt udlagt til at kompensere for den manglende maritime forsyning. Anbefaling: Region Hovedstaden bør revidere råstofplanen og udlægge yderligere graveområder på land for at sikre tilstrækkelig forsyningssikkerhed i planperioden.

DN Fredensborg

DN Fredensborg vil gerne kommentere forslaget til graveområde ved Holtegård.Området er beliggende mellem Motorvejen og Hørsholmvej og ejendommen har adresse på Hørsholmvej.Det udlagte område er delvist beliggende i transportkorridoren, men der må ikke udlægges nye graveområder i transportkorridoren.Forslaget til råstofplan giver derfor et fejlagtig billede af hvor stor en udnyttelig resource der er på Holtegård. Samtidig giver det at udlægge transportkorridoren som graveområde indtrykket af at regionen vil inddrage arealet til administration efter råstofloven uden egentlig hjemmel hertil.Der har tidligere været ansøgt om tilladelse råstofindvinding på ejendommen og her var ønsket at der skulle etableres udkørsel til Langstrupvej, Langstrupvej er en meget lille vej der ikke er egnet til at tage den tunge trafik til og fra en råstofgrav. Det er en vej der anvendes af mange ridende og cyklende. Ejendommen er beliggende på Hørsholmvej og det er naturligt at ejendommens udkørsel anvendes, det er så op til kommunen at vurdere om den vil kræve etablering af venstresvings bane m.m. Der er udlagt en vej på over 6 meters bredde til Holtegård.DN Fredensborg mener sammenfattende at:- Graveområdet skal korrigeres så det ikke omfatter arealer i transportkorridoren da der ikke kan forvaltes efter råstofloven på

disse arealer.- En eventuel tilkørselsvej skal være ejendommens gældende tilkørsel.- Efter reduktion af graveområdet men de arealer der ligger i transportkorridoren vil området fremstå som et tyndt kødben der næppe kan leve op til at være et reelt graveområde og vi opfordrer regionen til at tage arealet ud af graveplanen.

Ledøje Bylaug

Ledøje Bylaug har tidligere accepteret, at de af Råstofplan 2016/2020 udpegede graveområder kan finde sted, og specielt fordi disse kunne give mening ved udnyttelse af ressourcerne i forbindelse med den kommende udbygning af Frederikssundsmotorvejen. Ledøje Bylaug bifalder dog ikke en yderligere udvidelse af disse, og slet ikke mod øst, da Region Hovedstaden allerede har tilkendegivet, at dette strider imod de udlagte Kulturarvsarealer. Det tyder dog heller ikke på, at der er ansøgt om nye udvidelser. I " Ophævelse og hjemvisning i sag om vedtagelse af Råstofplan 2016/2020 for Region Hovedstaden" af Miljø- og Fødevareklagenævnet, har Region Hovedstaden desuden selv oplyst følgende til nævnet: "Region Hovedstaden har om forudsætningerne for udlæg af graveområde L2Ledøje Vest anført, at de er opstillet med det formål at afværge de mulige konsekvenser ved råstofindvinding, der er identificeret i forbindelse medmiljøvurderingen. Regionen har hertil bemærket, at regionen har vurderet, at opfyldelse af forudsætningerne er en betingelse for, at der kan foretages råstofindvinding i det pågældende graveområde. Regionen har herefterkonkluderet, at hvis forudsætningerne ikke var opstillet, kunne graveområdet ikke udlægges.Særligt om den tredje forudsætning har Region Hovedstaden anført, at forudsætningen er et resultat af, at der ikke er mulighed for at transportereråstofferne fra graveområdet via udkørsel mod syd uden væsentlig miljøpåvirkning."Region Hovedstaden har selv tidligere oplyst, at der ikke må tilføres materialer til et graveområde. Hvis der udpeges graveområder i Frederikssundsmotorvejens anlægstracé uden krav, kan der principielt udgaves under motorvejskorridorens anlægsniveau før anlæg. Da der ikke sidenhen tilføres nyt jord, bevirker dette, at motorvejen ikke kan anlægges. Dette virker "Molbo-agtigt", hvis udvinding af råstoffer, som kunne være benyttet ifm. motorvejens anlæggelse, pludselig kan stå til hindring af anlægsprojektet. Det vil heller ikke samfundsøkonomisk være acceptabelt, hvis der alligevel gives tilladelse til genopfyld, at der så skal tilkøres store mængder grus tilbage til området, som Vejdirektoratet i så fald skulle betale for. Ledøje Bylaug foreslår derfor, at de udpegede graveområder i Ledøje Vest reduceres, så disse ikke er i konflikt med Frederikssundsmotorvejens anlægskorridor. Ledøje Bylaug lader sig forstå, at da nævnet ikke i råstofloven selv kan udtage konkrete graveområder, så blev Råstofplan 2016/2020

ophævet i sin helhed, hvorpå det er op til Region Hovedstaden at foretage udtagelsen af Ledøje Vest. Nævnet skriver i afgørelsen: ”Idet en råstofplan er én samlet plan, der er udtryk for regionsrådets samlede vurdering af udviklingen i regionen og de hensyn, der er nævnt i råstoflovens § 3, og idet nævnet ikke i råstofloven har udtrykkelig hjemmel til at udtage konkrete graveområder, er det nævnets vurdering, at Region Hovedstadens Råstofplan2016/2020 må ophæves i sin helhed. Det bemærkes videre, at nævnet alene har kompetence til at foretage en retlig prøvelse.” Ledøje Bylaug mener derfor, at graveområderne i Ledøje Vest slet ikke bør udlægges, som Region Hovedstaden også selv tidligere har konkluderet, når der ikke kan stilles krav til hverken anvendelse eller kørselsveje. Ledøje Bylaug finder det meget vigtigt, at forbud mod kørsel gennem Ledøje opretholdes, da kørsel gennem Ledøje vil have væsentlig indflydelse på vibrationer, støj og støv for byens huse og beboere. Ledøje har mange bevaringsværdige huse, der er opført på syldsten, og som ikke vil kunne klare rystelserne fra mange tunge passager. Da vilkår om udkørsel imod nord ikke kan stilles som krav, så må miljøvurderingens identifikationer bevirke, at graveområderne ikke kan udlægges. Bylauget undrer sig derfor, at Region Hovedstaden alligevel har medtaget områderne i planen, da konklusionen tidligere var, at graveområderne ikke ville kunne medtages, hvis der ikke kunne stilles vilkår/krav. Hvilke vilkår har ændret sig, så Regionen Hovedstaden nu alligevel medtager områderne uden krav? Forhåbentlig tilsidesætter man ikke miljøscreeningens identifikationer, bare fordi man er nødt til at kunne udpege graveområder til de kommende 12 års råstofforbrug. Om det eventuelt giver mening at opretholde mindre graveområder uden for motorvejes tracé, kan bylauget ikke vurdere. Det vil nok være tvivlsomt, at det ville give mening at udvinde før motorvejens anlægsperiode, men råstofferne vil muligvis stadig kunne udvindes og sælges af ejeren ifm. etablering af motorvejen. I dette tilfælde vil transport gennem Ledøje heller ikke være nødvendigt. Dette kunne muligvis være et acceptabelt kompromis. Kopi vedlagt som pdf under dokumenter.

Høringssvar fra Frederikssund Klimaforening

til Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025

Frederikssund Klimaforening anerkender Region Hovedstadens ansvar for at sikre en stabil råstofforsyning, men mener samtidig at den foreliggende råstofplan vil påføre klimaet og miljøet en unødvendig belastning, fordi en uforholdsmæssig stor del af de nye gravefelter placeres i Frederikssund Kommune.

1 Klimabelastningen i den fremlagte plan

De syv nye råstoffelter i Frederikssund rummer 17,9 millioner m³ sand og grus (Region Hovedstaden 2025). Omregnet med en densitet på 1,6 ton pr. m³ svarer det til 28,6 millioner ton. Livscyklusfaktorer fra Danmarks Tekniske Universitet (DTU 2024) og Det Internationale Energiagentur (IEA 2023) angiver cirka 4 kg CO_2 pr. ton for udvinding og 0,02 kg CO_2 pr. ton-kilometer for lastbiltransport. Med et gennemsnit på 30 kilometer giver transporten 0,6 kg CO_2 pr. ton. Den samlede udledning bliver således 4,6 kg CO_2 pr. ton eller omtrent 132 000 ton CO_2-ækvivalenter over planperioden. Til sammenligning udledte hele Frederikssund Kommune 288 000 ton CO_2 i 2023 (Danmarks Statistik 2024). Råstofplanens andel for Frederikssund kan dermed øge kommunens klimafodaftryk med næsten 50 procent.

2 Et klimavenligt realistisk alternativ

Et scenarie, hvor halvdelen af råstofbehovet dækkes af recirkuleret beton- og tegltilslag, og den anden halvdel importeres som højkvalitetsgrus fra Sydsjælland via bane eller skib (100 km), reducerer udledningen til cirka 86 000 ton CO_2 , en besparelse på 35 procent. Hvis genbrugstilsatsen hæves til 65 procent, som Københavns Kommune allerede har vedtaget til 2030, falder udledningen til omkring 70 000 ton CO_2, svarende til en halvering. Tallene bygger på emissionsfaktorer fra CEN/TC 351 (2023) og DTU's livscyklusanalyse (DTU 2024).

3 Hvorfor Frederikssund Kommune belastes unødigt

- Flere forekomster i Frederikssund Kommune består af fint flyvesand og ler, der kræver energitung forarbejdning eller ekstra cement (GEUS 2023).
- Felterne mangler direkte bane- eller havneforbindelse, så al transport sker med lastbil, hvilket fordobler transportemissionerne i forhold til bulktransport (DTU 2024).
- Områderne omfatter sårbare drikkevandsmagasiner og naturtyper, der ifølge Vandrammedirektivet og Habitatdirektivet skal have en gunstig bevaringsstatus (EU 2000; EU 1992).

4 Overensstemmelse med nationale og europæiske mål

Danmark sigter mod 70 procent CO_2-reduktion i 2030. EU arbejder på en forordning om bæredygtige produkter, der kræver højere genanvendelsesniveauer og livscyklusdokumentation. En

råstofplan, der øger en kommunes udledning markant uden at prioritere lavemissionsløsninger, harmonerer dårligt med disse målsætninger.

5 Anbefalinger

1. Rangordn alle planlagte felter efter dokumenteret livscyklus-CO_2 (udvinding + transport), og udskyd eller fjern de mest klimabelastende.
2. Indfør bindende mål for genanvendt tilslag: mindst 50 procent fra 2027 og 65 procent fra 2030, i tråd med Københavns strategi og CEN-retningslinjer.
3. Forbered en tværregional forsyningsaftale, så råstoffer med lav klimabelastning kan transporteres med bane eller skib fra Sjællandske havne, når Region Østdanmark etableres.
4. Gør livscyklusbaseret klimaregnskab til krav for alle nye gravetilladelser.
5. Anmod regeringen om at undersøge en national råstofafgift baseret på CO_2-indhold; regionen kan selv indarbejde bonus-/malus-krav i udbud og kontrakter.

6 Konklusion

Den foreliggende råstofplan placerer en unødig klima- og miljøbyrde i Frederikssund Kommune. Ved at vælge de mest klimavenlige felter, satse ambitiøst på genbrug og udnytte lavemissions transportkæder kan Region Hovedstaden halvere planens CO_2-aftryk, beskytte natur og drikkevand og samtidig opfylde forsyningskravet. Vi opfordrer derfor regionen til at revidere planen efter disse principper.

Litteratur

CEN/TC 351 (2023) *Retningslinjer for bæredygtig anvendelse af byggematerialer*.
Danmarks Tekniske Universitet (DTU) (2024) *Livscyklusanalyse af råstof- og transportkæder i Østdanmark*.
Danmarks Statistik (2024) *Kommunale drivhusgasudledninger 2023*.
EU (1992) *Habitatdirektivet 92/43/EØF*.
EU (2000) *Vandrammedirektivet 2000/60/EF*.
GEUS (2023) *Geologisk og hydrogeologisk vurdering af råstofforekomster i Region Hovedstaden*.
IEA (2023) *Energy Technology Perspectives – Godstransport*.
Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2024) *Aftale om Region Østdanmark*.
Københavns Kommune (2021) *Strategi for cirkulært byggeri 2021-2025*.
Region Hovedstaden (2025) *Forslag til Råstofplan 2025* og bilag.

Grundejerforeningen Slåenbjerghuse
v/ Carsten Vejre, formand
Slåenbjerghuse 4
3600 Frederikssund

14. juli 2025

Høringssvar til forslag til Råstofplan 2025 med tilhørende miljørapport

Grønlien

Høringssvaret indeholder:

Indledning
Støj- og støvgener
Trafikforhold
Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)
Kumulative effekter
Sammenfatning

Indledning

Høringssvaret omhandler Grønlien i Frederikssund Kommune (herefter blot benævnt Grønlien).

Grundejerforeningen repræsenterer 61 villaer/rækkehuse/dobbelthuse med en meget mangfoldig beboersammensætning fra pensionister til børnefamilier.

Nærmeste hus ligger mindre end 100 meter fra det potentielle graveområde, fjerneste hus ca. 450 meter fra området.

På trods af størrelsen af beboelsen Slåenbjerghuse og afstanden til Grønlien er beboelsen ikke nævnt med et eneste ord i miljøvurderingen. Miljøvurderingens afsnit ”Befolkningen” indeholder således INTET om befolkningen, men omhandler primært det forestående motorvejsprojekt. Vi må således insistere på, at der udarbejdes en samlet analyse af de miljømæssige konsekvenser for

beboere i Slåenbjerghuse. (Hertil kommer, at der heller ikke er udarbejdet analyse af forholdene for det nærliggende kolonihaveområde, Grønli Haveforening.).

Grundejerforeningen skal indledningsvis tillige bemærke det uhensigtsmæssige i overhovedet at udarbejde en råstofplan forud for den kommende regionssammenlægning, hvortil kommer, at Regeringen lægger op til at udarbejde en national råstofplan. Dette blev senest understreget ved et brev fra miljøministeren til Region Sjælland dateret 20. marts 2025 med følgende ordlyd:

“Det er også derfor, at vi i regeringsgrundlaget har besluttet at lave en national råstofplan, som vi i Miljø- og Ligestillingsministeriet er i gang med at forberede, og som Danske Regioner også allerede er inddraget i forberedelserne af”.

Støj- og støvgener

Med en afstand på 100-450 meter til Grønlien er det indlysende, at beboerne i Slåenbjerghuse frygter for støj- og støvgener. Miljøvurderingen indeholder overraskende ikke en vurdering heraf, og det må derfor forventes, at en analyse af støj- og støvgener udarbejdes, inden der tages endelig stilling til Grønlien som potentiel grusgrav.

På informationsmødet i Frederikssund den 10. juni 2025 blev de enkelte potentielle graveområder gennemgået. Ved flere af områderne fremgik det specifikt på anvendte slides, at forudsætningerne/betingelserne for ansøgning/tilladelse bl.a. er, at man skal ”begrænse miljøpåvirkningerne for omkringliggende angående f.eks. støv og støj”. Imidlertid er denne formulering IKKE anvendt for Grønlien, hvilket vi stiller os helt uforstående overfor, beboelsens størrelse og placering taget i betragtning.

Støjgener:

Vi er bekymrede for det støjniveau, som etablering og drift af grusgraven vil medføre. Tunge maskiner, lastbiltransport og selve udvindingen vil give anledning til vedvarende støj i dagtimerne – og potentielt uden for almindelig arbejdstid.

Støjen kan få væsentlig negativ indvirkning på vores dagligdag, herunder søvn, hjemmearbejde og ophold i haven. Især vores børnefamilier og ældre beboere vil være sårbare over for langvarige støjbelastninger.

Vi mener, at der bør gennemføres en miljøundersøgelse med udgangspunkt i Slåenbjerghuse indeholdende:

- Konkrete støjprognoser (i dB).

- Hvorvidt støjgrænser i henhold til Miljøstyrelsens vejledninger kan overholdes.

- Om der skal anvendes støjafskærmning fx i form af jordvolde, skærme eller beplantning.

- Tidsrum for drift og kørsel.

Støvgener:

Vi har erfaret fra andre grusgrave, at støvgenerne under givne vind- og vejrforhold kan være ganske betydelige. Såvel selve gravningen som transporten medfører uundgåeligt ophvirvling af støvpartikler, som kan drive med vinden og lægge sig i nærliggende haver, huse og indendørs. Dette kan forringe luftkvaliteten, påvirke helbredet negativt (særligt for astmatikere og allergikere) og skabe behov for hyppigere rengøring.

Vi mener derfor, at der bør gennemføres en undersøgelse med udgangspunkt i Slåenbjerghuse for at afdække:

- Hvilke tiltag der kan etableres for at minimere støv (vanding af veje, overdækning af materialer, etablering af læbælter mv.).

- Hvordan der kan føres tilsyn med støvniveauet.

- Konkrete afstande fra grusgrav til beboelse – og hvordan disse lever op til gængse anbefalinger.

[Det skal særligt bemærkes, at en ældre beboer, hvis hus ligger ca. 100 meter fra området, pga. en lungesygdom er afhængig af iltapparat døgnet rundt. Hun tåler ikke støv. Hun købte i sin tid hus i Slåenbjerghuse for at komme ”ud i den friske luft”. I tilfælde af grusgrav i Grønlien kan fraflytning komme på tale].

HVIS det endeligt besluttes at etablere grusgrav i Grønlien, skal Grundejerforeningen på baggrund af potentielle støj- og støvgener henstille til, at der ikke må arbejdes i tidsrummet 1600-0800 samt i weekends, at der etableres volde mellem udgravningsområdet og Ågade, og at selve udgravningen placeres så nordligt i Grønlien som muligt.

Trafikforhold

Grundejerforeningen anerkender, at der ikke er truffet beslutning om vejføringen til og fra Grønlien. Der vurderes dog at være en potentiel risiko for, at ind- og udkørslen vil ske til Ågade. Ågade er én af hovedfærdselsårene fra Frederikssundsvej til og fra Frederikssund by, og den er i morgen- og eftermiddagstimerne stærkt befærdet.

Den eneste adgang til Slåenbjerghuse er ind- og udkørslen til Ågade. Dagligt passerer der mange biler til/fra Slåenbjerghuse – beboere, leverandører, gæster til shelterplads, det rekreative område Ådalen samt ikke mindst til kolonihaveområdet. Hertil kommer, at der overfor Slåenbjerghuse er

indkørsel til offentlig parkeringsplads, som anvendes af gæster til Grønlien Skov, hundeskoven og disc golf-banen i skoven. Oversigtsforholdene er ikke gode, og det er indtrykket, at der køres for stærkt ad Ågade.

Vi er derfor stærkt bekymrede for den øgede trafikbelastning, som etableringen af grusgraven vil medføre – især i form af tung lastbilkørsel. Hvis grusgravens trafik skal ledes ad Ågade, vil det forstærke problemerne markant. Vi frygter øget risiko for ulykker, især hvor Slåenbjerghuse munder ud i Ågade, og øget støj- og luftforurening fra tung trafik i tæt bolignært område.

Hertil kommer, at der fra Ågade er adgangsvej ad Bonderupvej til idrætsbyen og svømmehallen.

Vi appellerer til, at der, inden der tages beslutning om fremtidig anvendelse af Grønlien, gennemføres en nærmere analyse og vurdering af:

- Hvilken virkning vil en øget lastbiltrafik have på Ågade? Hvor mange lastbiler forventes dagligt?

- Hvilke trafikale afværgeforanstaltninger kan etableres, hvis ind- og udkørsel skal ske fra/til Ågade (fartbegrænsning, chikaner, særskilte adgangsveje, støjvolde mv.)?

- Kan tung trafik fra/til grusgrav begrænses til bestemte tidspunkter på dagen?

Grundejerforeningen kan selvsagt ikke anbefale, at adgangsvejen til/fra Grønlien sker via Ågade, og vi henstiller til, at de trafikale forhold samtænkes med etablering af den kommende motorvej(sforlængelse) og/eller, at adgangsvejen munder ud i Frederikssundsvej.

Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)

I december 2022 blev området omkring Grønlien defineret som ”boringsnært beskyttelsesområde” (BNBO) (Frederikssund Kommunes ” Risikovurdering – behov for grundvandsbeskyttelse”, dec. 2022, pkt. 32). Af rapporten fremgår implicit, at drikkevandet kan forurenes ved nedsivning af pesticider. Siden rapporten udkom, er der foretaget to nye boringer få hundrede meter fra det potentielle råstofområde Grønlien. Disse forhold vurderes af ekspert fra Geo at have afgørende betydning for anvendelsesmulighederne ved Grønlien.

Kumulative effekter

Af miljøvurderingen fremgår: ”Der vurderes at være risiko for en væsentlig kumulativ påvirkning fra de eksisterende råstofgrave, hvis der også indvindes i Grønlien, da det vil være den samme befolkning, der påvirkes af transporten, som i de andre råstofområder. I forbindelse med en konkret ansøgning om råstofindvindingstilladelse i Grønlien, skal kumulative effekter for det specifikke projekt og de omkringliggende råstofindvindingsaktiviteter iagttages og miljøvurderes”.

Grundejerforeningen er enig i, at der vil blive tale om en væsentlig kumulativ påvirkning, hvis en eller flere af de skitserede områder til råstofudvinding tages i brug samtidigt. Hertil kommer etablering af motorvej(sforlængelse) med ny-etablering af vejføring i selvsamme område, som foreslås udlagt til grusgrave. Den kumulative påvirkning på mennesker og landskab kan således ikke undervurderes.

Sammenfatning

Regionen har besluttet, at Grønlien udlægges som graveområde i Råstofplan 2025, da ”området indeholder en erhvervsmæssig interessant råstofressource samtidigt med, at hensyn til miljøet kan sikres gennem implementering af afværgeforanstaltninger”.

Imidlertid omfatter den gennemførte miljøundersøgelse IKKE hensyn til omkringliggende beboelser eller påvirkning af trafik mv.

Grundejerforeningen Slåenbjerghuse kan således på det foreliggende grundlag IKKE anbefale, at Grønlien udlægges til grusgrav.

Det er vores opfattelse, at en grusgrav ikke bør placeres så tæt på et villakvarter, rekreative områder, hundeskov og kolonihavehuse.

Det er endvidere tvivlsomt, om husene på Slåenbjerghuse som nabo til en grusgrav kan bevare deres værdi og blive svære at sælge.

Endelig vurderer vi, at de kumulative konsekvenser ved samtidig råstofudvinding øst og vest for Frederikssundsvej tillige med et omfattende motorvejsprojekt vil medføre varige skader på natur og mennesker.

Hvis Grønlien alligevel udlægges som grusgrav, skal Grundejerforeningen anmode om at blive inddraget i de skadesforebyggende overvejelser og foranstaltninger. Endvidere må der fastlægges et sluttidspunkt for udvinding samt stilles garanti for, at området retableres efter afsluttet anvendelse. (Sporene skræmmer fra grusgraven øst for Frederikssundsvej, som har stået uvirksom hen længe og ikke er blevet retableret).

sign

Carsten Vejre

Formand for Grundejerforeningen

Dato: 30. juli 2025
Til: Region Hovedstaden, Råstoffer

Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar på Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025

Danmarks Naturfredningsforening (DN) afgiver hermed høringssvar til regionens forslag til råstofplan 2025, som er i høring indtil den 31. juli 2025. Første del består af overordnede betragtninger i forhold til planen, mens de lokale DN afdelingers til høringssvar til konkrete foreslåede grave- og interesseområder fremgår i 2. del.

Danmarks Naturfredningsforening har udarbejdet en råstofpolitik med fokus på at beskytte naturen og fremme en bæredygtig udnyttelse af Danmarks naturressourcer. Politikken understreger nødvendigheden af en national planlægning for råstofindvinding, der sikrer, at vi udnytter ressourcerne ansvarligt og samtidig beskytter naturen, biodiversiteten og de geologiske værdier.

DN's Råstofpolitik har fokus på:

- **Bæredygtighed**: Mere fokus på renovering, genbrug og genanvendelse af materialer for at fremme bæredygtigheden. Her ville en øget afgift på jomfruelige materialer være en måde at øge incitamentet for genbrug. De råstoffer der graves efter, er ikke fornybare naturressourcer og vi risikerer snart at løbe tør.
- **Bevarelse af biodiversitet**: Der bør tages hensyn til naturen i alle led af råstofindvinding, fra planlægning til efterbehandling af gravområder. Det skal ske i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovgivning og med hensyntagen til den aktuelle biodiversitetskrisekrise. Alle råstofgrave skal efterbehandles til natur når råstofgravning er afsluttet, og der kan nogle steder skabes ny og med høj biodiversitet, hvor der tidligere var dyrkede arealer.
- **Behov for en National Råstofstrategi**: Danmark har behov for en bedre planlægning på nationalt niveau som kan sikre en mere bæredygtig forvaltning af de knappe naturressourcer. En National Råstofstrategi bør have fokus på en bæredygtig tilgang til anlægsprojekter med begrænsning af forbrug af nye naturressourcer, på genbrug og krav om lokal sortering af byggematerialer. Denne proces bør gennemføres med aktører fra branchen, både private og offentlige.

Del 1: DN's overordnede kommentarer til Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025

<u>Bevaring af natur og landskaber</u>
Mange af de foreslåede områder ligger tæt på sårbare naturområder i Nordsjælland, hvor skov og åbne landskaber præger landskabet. DN mener, at de geologiske og landskabelige værdier i de udpegede graveområder bør vægtes tungere i planen. Nordsjælland er karakteriseret ved meget skov, åbne landskaber, geologiske interesseområder, fredet natur og beskyttede arter. Nye graveområder rykker tæt på befolkede områder og ikke mindst på sårbar natur. Dette sammenholdt med den skæve fordeling mellem efterspørgsel og indvindingsmuligheder udfordrer ønsket om en bæredygtig råstofforsyning. Der er bekymring for, at nye graveområder vil føre til tab af biodiversitet og skade på beskyttede arter.

Danmarks Naturfredningsforening

For DN er det vigtigt at værne om de naturområder, der er tilbage, i stedet for at grave dem op til nye råstoffer.

Mere bæredygtig råstofudnyttelse og genbrug
Region Hovedstaden er arealmæssigt den mindste Region på bare 6% af Danmarks areal, og med 1/3 af landets befolkning - og med noget af den største bygge- og anlægsaktivitet og dermed et stort behov for råstoffer til byggeri og infrastrukturprojekter. Derfor bliver det i de kommende år vanskeligt at finde tilstrækkeligt med råstoffer inden for Regionen.
Regionen bør derfor arbejde for at fremme brugen af genanvendelsen af råstoffer og samtidig begrænse ny indvinding af jomfruelige råstoffer, der belaster natur og landskab.
Derfor foreslår DN at Regionen samarbejder med kommunerne om at fremme en mere bæredygtig udnyttelse af byggematerialer, lokal sortering og genbrug af materialer i byggerier.

Sikring af grundvandet
Grundvandsbeskyttelsen i forbindelse med råstofgravning er en stor bekymring, særligt i Nordsjælland, der rummer vigtige grundvandsressourcer af høj kvalitet. Man bør være påpasselig med at give tilladelser til gravning under grundvandsspejl, da dette kan føre til forurening af grundvand og overfladevand. Der bør ikke gives tilladelse til indvinding af råstoffer under grundvandsspejl ved tørpumpning.

Det er betænkeligt, at retningslinjerne åbner op for, at regionen kan godkende at der tilkøres råjord til efterbehandling af hældninger, hvis ejeren dokumenterer, ”at det ikke vil påvirke grundvandskvaliteten”. Denne retningslinje ser vi gerne udtaget.

Efterbehandling af graveområder
Efterbehandling skal fokusere på at fremme biodiversiteten. Som led i efterbehandling af råstofgrave har vi nogle konkrete forslag:

- Lade råstofgrave være med alle klinter og stejle skrænter efter endt gravning og dermed spare arbejdet med at jævne ud væk.

- Frasorterede sten skubbes til side i linjeformede stendige-formationer, allerhelst i øst-vestlig retning, så hele den ene side vil stå i fuld sol året rundt.

Det vil fremme biodiversiteten med en tilbagevendende forstyrrelse i form af let harvning eller gravning omkring søernes bredder (uden for paddesæsonen) for at nulstille tilgroning, men også gerne neden for geologiske profiler, så de holdes friske og markante. Visse padder er utroligt glade for helt nøgne søer i råstofgrave, men kun i en kort årrække, idet vegetation ved bredden hurtigt gør søerne uegnede til paddernes yngel.

Efterbehandling suppleret med naturpleje
I alle de områder, hvor det skønnes praktisk muligt, ser vi desuden gerne, at der som hovedregel blev afsat en pulje til naturpleje inden for de beløb, der afsættes til efterbehandling i forbindelse med nye gravetilladelser.
Naturpleje kunne eksempelvis være græsning af efterbehandlede områder med f.eks. Galloway- eller Dexter-kreaturer som en metode til at modvirke tilgroning og fremme naturpleje.
Tættere bevoksede graveområder kan med fordel indhegnes med flere strømførende tråde til buskryddende, nøjsomme får eller geder. Erfaringsmæssigt findes der dyreholdere, som mangler afgræsningsalternativer i perioder af vækstsæsonen, som udmærket kunne tilbydes sådanne indhegninger, og hvor græsningseffekten ville modvirke ophobning af førne og næring og fremme biodiversiteten markant.

Danmarks Naturfredningsforening

Hvis græsning ikke vurderes praktisk muligt, bør der åbnes for dispenserende muligheder i kommuner og regioner for afbrænding af vissen vegetation og førne i februar og marts i forbindelse med perioder af optørring. Med de rette eksperter i afbrænding af naturarealer og erfaring med skrånende terræner kan ild bruges på temmelig store arealer på kort tid og med beskedent mandskab.

Forbud mod fiskeri og jagt i grundvandsfødte søer
DN ser behov for at forbyde put-and-take-fiskeri i grundvandsfødte søer, som opstår som følge af råstofgravning, da de hurtigt bliver næringsfattige og uegnede for fisk, og derfor vil kræve tilskudsfodring Desuden er fisk generelt prædatorer på både padder og deres yngel, hvoraf flere er omfattet af bilag IV beskyttelse.
Ligeledes anbefaler DN, at både udsætning og fodring af fugle til jagt i disse søer forbydes.

Afgifter på råstofindvinding
DN påpeger, at afgiften på råstoffer i Danmark er alt for lav i forhold til de høje omkostninger ved at skaffe nye råstoffer. Regionen bør derfor afsøge muligheden for at regulere afgiften regionalt, så pengene dels går til naturetablering og dels fungerer som et præventivt tiltag for at reducere forbruget af naturressourcer. En højere afgift vil samtidig sende et signal om at bruge vores recesser klogere, et incitament til i større grad at have fokus på genbrug og overforbrug.
Hvis ikke det er muligt foreslår vi at regionen arbejder aktivt for en statslig regulering af afgiften.

Kontrol med råstofgravning
Jagten på råstoffer har nogle steder ført til overtrædelser af tilladelserne. DN opfordrer til, at regionen og kommunerne styrker kontrollen med råstofindvindingen for at sikre, at de nødvendige tilladelser overholdes, og at der ikke graves i beskyttede områder eller ødelægges sårbare naturtyper.

Samlet opfordring
Der er behov for at tænke i genbrug, strengere regulering og mere ansvarlig efterbehandling af graveområder for at sikre, at vi ikke fortsætter med at udvinde råstoffer på bekostning af vores naturressourcer og biodiversitet.

Del 2: DN's lokalafdelingers kommentarer til Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2025

DN Frederikssunds bemærkninger

Overordnede betragtninger
I DN Frederikssund er vi bevidste om, at lovgivning sætter rammerne for den udarbejdede råstofplan. Vi kan dog konstatere, at Frederikssund kommune i sagsfremstillingen vedr. råstofplanhøringen til udvalget for Plan og teknik anfører, at det behov, der lægges til grund for planen, ikke eksisterer i den virkelige verden. Region Hovedstaden bruger reelt kun 0,76 mio m3 af "egne" råstoffer om året. Resten hentes uden for regionen. Ud fra den betragtning er der mere end rigeligt i de allerede udlagte områder.

På den baggrund vil vi i DN Frederikssund anbefale, at der ikke udlægges nye graveområder, således at der først træffes endelig beslutning om graveområderne, når der er sket sammenlægning af Region Hovedstaden og Region Sjælland.

Dato: 30. juli 2025
Til: Region Hovedstaden, Råstoffer

Danmarks Naturfredningsforening

Bemærkninger til de udpegede graveområder

Kystnærhedszonen
I "Vejledning om planlægning i kystområder", udgivet af Miljø-og energiministeriet 1995 (Der henvises stadig til denne på Plan- og landdistriktsstyrelsens hjemmeside) står anført:
"Nye arealer til råstofindvinding kan kun udlægges i kystnærhedszonen, hvor krav til art, mængde, kvalitet eller andre forhold, f.eks. transportmuligheder, nødvendiggør en sådan placering."

I betragtning af, at det reelle behov for råstoffer så rigelig er tilgodeset ved allerede udlagte områder, mener vi i DN Frederikssund ikke, at de i vejledningen nævnte forudsætninger er til stede for at udlægge nye områder inden for kystnærhedszonen.
Områderne i Kyndby, Landerslev, Lyngerup og Lille Rørbæk ligger alle inden for kystnærhedszonen og bør alene af den grund udtages af råstofplanen.

Natura 2000-beskyttelse
For Kyndbys og Lille Rørbæks vedkommende ligger områderne betænkelig nær på et Natura 2000-område.
I miljørapporten ses ingen redegørelse for i hvilken udstrækning råstofudvindingen vil påvirke Natura 2000-områderne.

Landskabsbeskyttelse
Frederikssund kommune og i særdeleshed Hornsherred er et område med meget store landskabsmæssige værdier. Et forhold, der spiller en betydelig rolle for oplevelsen af naturen og miljøet.
Udlægning af de kæmpemæssige graveområder ved Onsved, Krogstrup, Lyngerup, Landerslev og Kyndby vil betyde en markant ændring af det landskabelige indtryk, der vil fratage området den skønhed, som er Hornsherreds særkende.

Drikkevandsbeskyttelse:
Beskyttelse af vores grundvand og dermed drikkevand er vel nok et af de allervigtigste temaer i denne tid. Der arbejdes på kortlægning af grundvandsparker over hele landet, og i arbejdet med den grønne trepart spiller grundvandsbeskyttelsen en væsentlig rolle. Derfor må der også tages udstrakte hensyn hertil i råstofplanen. Det gælder med hensyn til udpegning af områder, men også med de hensyn, der skal tages såvel under som efter udgravningen.
I den nylig fremlagte kommuneplan vil man se, at området omkring Onsved er særlig sårbart hvad angår drikkevandsbeskyttelse.

Kyndby og Kyndby Udvidelse
Området ligger inden for kystnærhedszonen og betænkelig tæt på et Natura 2000-område.
I miljørapporten ses ingen redegørelse for i hvilken grad råstofudvindingen vil kunne påvirke Natura 2000-området.
Der findes også sårbar natur i området, ikke mindst skal nævnes den meget sjældne Himmelblå lungeurt, som kun findes det ene sted i Danmark.
Området er af Frederikssund kommune udlagt som værdifuldt kulturlandskab, ikke mindst på grund af de mange jord- og stendiger samt andre fortidsminder, som findes her.
Fjordstien 40 går direkte igennem det nye område. Det er særdeles beklageligt, at den gennemgående cykel-og vandresti afbrydes, hvorved adgangen til naturen og de smukke landskaber begrænses i uacceptabel grad.

Sundbylille

Danmarks Naturfredningsforening

Området ved Sundbylille forekommer ikke umiddelbart egnet til råstofudvinding. Der er indtil flere § 3-områder, og der findes flere bilag IV-arter – padder og flagermus - i området. Der er beskyttede sten- og jorddiger, og der er desuden fare for forurening af grundvandet i dele af området.
De afværgeforanstaltninger, der nødvendige, hvis der ikke gives dispensation i forhold til § 3-områderne, synes urealistisk omfattende. Det samme gælder for foranstaltningerne i relation til padder og flagermus. Vi vil naturligvis protestere mod dispensationer fra § 3-områderne.
Med hensyn til grundvandet er det vores opfattelse, at hensynet til rent drikkevand i fremtiden bør have en meget høj prioritet i enhver planlægning.

Lille Rørbæk
Kulturlandskabet med den tydelige stjerneudstykning er en af de bedst bevarede i Danmark. At planlægge råstofudvinding i dette område vil i den grad skade dette enestående kulturlandskab.
Det foreslåede graveområde ligger desuden betænkelig nær på Lille Rørbæk fredningen, hvor hydrologien kan blive påvirket. I miljørapporten ses ingen vurderinger i forhold til dette.
Området ligger i øvrigt inden for kystnærhedszonen, hvori der, som tidligere nævnt, kun kan udlægges graveområder, hvis det er strengt påkrævet.

Lystrup syd
I miljøvurderingen anføres det, at der kun bør udvindes råstoffer i den nordlige del af området, da det vurderes at være nærmest umuligt at undgå forringelser af levevilkår og ynglepladser for såvel padder som flagermus i den sydlige del.
Det kan derfor undre, at området alligevel er medtaget i forslaget. DN Frederikssund anbefaler, at denne del udtages af planen.

DN Halsnæs' bemærkninger til udpegede graveområder

Amagerhuse
Overordnet Planlægning
Værdifuldt Landskabsområde og Kulturarvslandskab: Området er udpeget som et værdifuldt landskabsområde og et kulturarvslandskab i kommuneplanen. Råstofindvinding vil være i direkte modstrid med disse betegnelser, da det vil ændre landskabets karakter og potentielt ødelægge kulturarvsværdier.

I kommunens "Landskabskarakterkortlægning Halsnæs kommune 2025" er der følgende afsnit der understøtter kommuneplanens udpegninger:

- "Bebyggelsesstrukturen tegnes af herregårdsstrukturen omkring Grønnessegaard med hovedbygning og avlsbygninger samlet samt den underliggende gamle gårdstruktur omkring Torpmagle med de udskiftede marker og udflyttergårde ude på markfelterne centralt i karakterområdet".
- "Udpegningen af råstofområdet nord for Grønnesse Skov er uheldigt, da dette område indeholder væsentlige herregårdstræk og landskabelige værdier i form af skovbryn og åbne marker i et storbakket terræn".
- "Det bakkede og skovprægede landskab omkring Grønnessegaard Herregård skiller sig ud som det eneste landskab i kommunen med herregårdpræg".

Grundvandsbeskyttelse

Danmarks Naturfredningsforening

Området er udpeget med fokus på speciel grundvandsbeskyttelse. Kommunen har en forpligtelse til at beskytte de vigtigste områder for grundvandsindvinding. Råstofindvinding kan kompromittere denne beskyttelse og true grundvandsressourcerne. Dele af graveområdet er udpeget som følsomme indvindingsområder og områder med særlige drikkevandsinteresser, hvilket yderligere understreger behovet for beskyttelse. Området grænser op til de boringsnære beskyttelsesområder for Hundested Vandværk i Grønnesse Skov, hvorfra størstedelen af drikkevandet i Hundested og omegn kommer. Råstofindvinding indebærer en betydelig risiko for forurening af disse vitale drikkevandsressourcer.

Skovrejsning og Naturkorridor
Området ligger mellem Grønnese Skov og Ullerup, og er identificeret i en skovrejsningspotentiale rapport som et nøgleområde for at skabe en naturkorridor tværs over Halsnæs. Den planlagte skovrejsning vil ikke være attraktiv, hvis området er udlagt til grusgravning. Grusgravning vil derfor spænde ben for realiseringen af den grønne treparts mål om mere skov og natur.

Beskyttet Vådområde
Inden for 1-200 meter fra det potentielle graveområde ligger et § 3-beskyttet område, Rorup mose, som er det eneste større vådområde på Halsnæs-halvøen. Grusgravning vil sandsynligvis medføre en grundvandssænkning, som vil udtørre mosen og skade det unikke økosystem.

Trafikale Forhold: Utilstrækkelig Infrastruktur: Vejene til og fra en eventuel grusgrav er allerede overbelastede. Øget tung lastbiltrafik vil forværre situationen.

Konklusion
En grusgravning i det udpegede område ved Amagerhuse vil få betydelige negative konsekvenser for både miljø, natur og lokalsamfund. Det vil være i strid med overordnede planlægningsmål, skade sårbar natur, belaste den eksisterende infrastruktur og udgøre en alvorlig trussel mod grundvandsressourcerne. På baggrund af disse argumenter bør området udtages af Råstofplan 2025.

<u>Store Havelse</u>
Overordnet Planlægning
Store dele af området er udpeget i kommuneplanen som Planloven: § 11a, pkt. 16. "Sikring af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi, herunder større, sammenhængende landskaber".

Hele området er udpeget som Kulturhistorisk bevaringsværdier, "Sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier", og som ”Værdifulde kulturmiljøer” Planloven: § 11a, pkt. 15

Der er en del beskyttede sten- og jorddiger i området

”Landskabskarakterkortlægning Halsnæs kommune 2025:”
Ølsted Landbrugslandskab byder på det aktive dyrkningslandskab med marker og gårde i et sammenhængende, bakket landbrugslandskab, hvor områdets diger og gamle markskel fremhæver landsbyernes stjerneudskiftede mønstre og oprindelsen af det gamle landbrugsland. En landskabsfortælling der kun er synlig få steder i Halsnæs Kommune.

Grundvandsbeskyttelse
Området er udpeget med fokus på speciel grundvandsbeskyttelse. Kommunen har en forpligtelse til at beskytte de vigtigste områder for grundvandsindvinding. Råstofindvinding kan kompromittere denne beskyttelse og true grundvandsressourcerne. Dele af graveområdet er udpeget som områder med særlige drikkevandsinteresser, hvilket yderligere understreger behovet for beskyttelse.

Danmarks Naturfredningsforening

Natur
Vest for området er de gamle graveområder ved at udvikle sig til rigtig god natur. De 3 søer og mosen kan sammen med det foreslåede graveområde udvikles til et naturområde, der ved hjælp af arealomlægningsstøtte fra den Grønne Trepart kunne sikre naturen.

Konklusionen er at DN Halsnæs mener at området bør udtages af Råstofplan 2025

DN Hillerøds bemærkninger

Hillerød Kommune har tidligere givet høringssvar til råstofplaner for kommunen. Vi er meget enige i deres kommentarer, og dermed finder vi de udpegede områder som sårbare for landskab og beskyttede bilagsarter.
Derudover er områderne præget af mindre lokalsamfund, der vil blive belastet af trafik og støj.
Vi finder ikke, at undersøgelserne og beskrivelserne af forholdene til beskyttet natur og de landskabelige værdier er belyst indgående. Bilagsarternes habitater skal observeres over en længere periode.

Grundvandsbeskyttelse
Generelt virker det, som om Regionen ikke har haft fokus på de grundvandsdannende områder i hele planen. Konkret i forhold til det udlagte område i Skævinge; her fremgår det af kortlægningen, at der i den nordøstlige del af det foreslåede graveområde sker en stor grundvandsdannelse på op til 500 mm pr. år, og det fremgår desuden, at en del af drikkevandet til St. Lyngby Vandværk og Æbelholt Kildeplads dannes i dette område. Der er ikke redegjort for, hvordan det planlagte graveområde vil påvirke grundvandsdannelse til disse vandindvindinger i grundvandsrapporten.

Trafik
Områderne i Hillerød Kommune, der er udpeget i planen, er alle beliggende i mindre lokalsamfund. Trafik og støj i forbindelse med grusgravning vil få store konsekvenser for de borgere, der netop bor her. Regionen beskriver ikke løsninger, men overlader opgaven med trafik- og støjregulering helt til kommunerne. Kommunerne har ikke de fornødne midler eller på anden måde mulighed for at bidrage til løsninger, der kan sikre, at trafik og støj ikke påvirker borgerne i de berørte lokalsamfund i urimelig grad.
Det bør klart beskrives i gravetilladelse at man tager hensyn til borgerne i lokalområdet når det gælder støj påvirkninger og ikke mindst støv, hvor vanding og fejning af det offentlig vejnet er en betingelse.

Demokratisk proces, borgerinddragelse og om at give noget tilbage til lokalsamfundet.
Det er vigtigt at hele processen omkring en råstofplan, er at der fra start af udpegninger for interesse og graveområder og til selve udvindingen er gennemsigtighed og dialog med lokalsamfundene og de borgere der vil blive berørt.
Ikke alle med gravetilladelse har denne tilgang til lokalsamfundet og dens borgere. En gravetilladelse kunne også indeholde en forpligtigelse til give noget ”tilbage” til lokalsamfundene, sådan som vi ser det i forbindelse med anlæg af solcelleparker.

Bemærkninger til de udpegede graveområder

Graveområdet ved Skævinge
Danmarks Naturfredningsforening Hillerød deler de samme bekymringer, som Hillerød kommune har givet udtryk for i deres høringssvar, at graveområdet er for tæt på Lyngby å og §3 området

vest for udvindingsområdet. Igen savner vi en redegørelse i ansøgningen for, hvordan disse områder kan beskyttes, hvis der gives gravetilladelse.

Vi kan ikke se, at den reviderede graveplan forholder sig til de betænkeligheder, som vi har påpeget i vores bemærkninger til Råstofplan 2016. Det gælder en evt. påvirkning af vandløb, beskyttet natur (moser) og beskyttede dyrearter. Vi fastholder vores opfattelse af, at råstofgravning på stedet vil kompromittere områdets store naturkvalitet. Reduktionen af graveområdet ændrer ikke ved denne opfattelse.
I 2020 er der registreret forekomst af løgfrø i to vandhuller i den nordøstlige del af det foreslåede graveområde ved Skævinge. Løgfrøen er beskyttet efter reglerne i Habitatdirektivet, hvilket indebærer, at man ikke må ødelægge dens yngle- og rasteområder. Løgfrøen er sjælden og har sine største og vigtigste østdanske bestande i Hillerød Kommune.

Fund af bilag IV-arter (løgfrø, stor vandsalamander) i søer i området, kommunens projekter for beskyttelse af den sjældne art samt områdets landskabelige værdi, bør få Regionen til at overveje at udtage området for grusgravning for fremtiden. Generelt vil grusgravning i området kunne have negativ indflydelse på søerne i hele området.
https://nationalparkkongernesnordsjaelland.dk/media/rn3n5lkp/webtilg_loegfroe-rapport-2022.pdf

Nyt graveområde ved Lystrup Syd
Vi er glade for at område svarende til 19% er udtaget.
Området har tidligere været udpeget som interesseområde pga. egnede grusforekomster. Den aktuelle ændring til status som graveområde anser vi for at være funderet på et meget løst grundlag.
Det fremgår af teksten, at man først efter statusændring vil undersøge, om det overhovedet er muligt at grave. En ´omvendt´ måde at træffe beslutninger på, en måde, som vi ikke finder særlig hensigtsmæssig. Status som graveområde bør først accepteres, når der er sikkerhed for, at gravning ikke påvirker beskyttede natur i området. Denne sikkerhed er ikke til stede i Lystrup Syd, idet der ikke er skabt den mindste sandsynlighed for, at gravning ikke påvirker naturområderne. Vi tænker her på det lavtliggende område med søer og hængemoser, der løber gennem graveområdet som et sammenhængende bånd i bunden af en tunneldal.
Konsekvensen kan blive, at graveområdet må reduceres yderligere. Ingen, hverken lodsejere eller naboer, kan være tjent med sådan en usikkerhed. Hensynet til grundvand er indeholdt i denne usikkerhed, og det finder vi uacceptabelt.
En gravetilladelse bør ikke gives på et så usikkert grundlag

Der tales om afværgeforanstaltninger, men der er ingen sikkerhed for, om disse vil være i stand til at afværge noget som helst. Teksten indeholder flg. passus: *´Ved at udtage området varetages hensynet til bilag IV-arter og deres økologiske funktionalitet…….´*
Denne konklusion finder vi noget letkøbt. Hvad bygger denne opfattelse på? En udtalelse fra en ekspert (i så fald mangler vi en henvisning) eller udtryk for en sagsbehandlers opfattelse?

Videre står der *´Ved at udtage området varetages flere miljøhensyn, som sikres mod påvirkning ….´* Hvorfra ved man det? Hvilke miljøhensyn tænkes der på?
Det er for løst. Der er ingen samlet vurdering af de miljøgener, som kan tænkes at blive aktuelle.

Danmarks Naturfredningsforening

Nederst på grænsen til Frederikssund kommune findes en beskyttet mose og et stykke nord herfor en beskyttet sø. Begge dele mener vi begrænser graveområdets sydlige del. Afstanden til søen skal være så stor, at søen ikke afvandes eller på anden måde påvirkes.

En gravetilladelse kan have fatale konsekvenser for de omkringliggende søer. Mod nord findes et beskyttet dige, som ikke må påvirkes. I Kommunens naturkvalitetsplan beskrives graveområdet som en del af et område, hvis strategiske mål er at beskytte landskabet.

Udklip fra Miljørapporten.

Der er fundet padder på habitatdirektivets bilag IV samt relevante levesteder for dem inden for det mulige nye grave- eller interesseområde. Der blev også fundet fredede arter jf. artsfredningsbekendtgørelsens, som lille vandsalamander, butsnudet frø, grøn frø, skovfirben og skrubtudse.
Derudover findes der i området registret flagermus arter. Inden for det mulige nye grave- eller interesseområde Lystrup Syd er der to søer og et moseområde beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven (NBL). I umiddelbar nærhed til området befinder der sig flere beskyttede søer og flere af de beskyttede naturtyper ligger inden for det mulige nye grave- og interesseområde, og vil derfor kunne blive påvirket direkte og dermed væsentligt ved bortgravning eller ved fjernelse.

Geologiske værdier
Hele det mulige nye grave- eller interesseområde Lystrup Syd ligger inden for et område der både i Hillerød og Frederikssund kommuneplaner er udlagt med national geologisk bevaringsværdi.
Farum Naturpark er et glacialt landskab, karakteriseret af et netværk af tunneldale med ås rygge og langsøer. Mellem dalene tager landskabet ofte form af jævne plateauer med udbredte forekomster af grus. Tunneldal systemet, som findes i Farum Naturpark, kendes ikke andre steder i Danmark, og har derfor et stort forskningsmæssigt potentiale.

Områdets bevaringsværdige landskab og de geologiske værdier vil blive påvirket af en eventuel gravetilladelse.

Vi henleder derudover opmærksomheden på, at der vest for Lindholmvej findes en stribe sø- og moseområder, som muligvis vil blive påvirket af gravning øst for Lindholmvej. Vi mener, at det er nødvendigt at vurdere, om disse vådområder vil tage skade af råstofgravningen, såfremt der gives en gravetilladelse.
Mindst to af søerne er bekræftet som værende hængesække, som netop er specielle ved, at de hænger sammen via grundvandet. En gravetilladelse vil kunne påvirke grundvandet. Det betyder efter vores opfattelse, at området ikke har det store potentiale til råstofgravning. Muligheden for at udnytte råstofressourcen er begrænset til et mindre område midtpå og kun i den vestlige halvdel.

Vi mener ikke, at Regionen i tilstrækkelig grad tager hensyn til de ovennævnte forhold.

Afslutning

Dato: 30. juli 2025
Til: Region Hovedstaden, Råstoffer

Danmarks Naturfredningsforening

Naturbeskyttelse, de landskabelige og geologiske værdier i de foreslåede områder i hele planen, bør efter vores opfattelse vægte tungere end i de beskrivelser, der fremgår af planen.
Vi befinder os i en tid, hvor natur og biodiversitet er i en krise. Vi skal ikke bortgrave den del af vores livsgrundlag. Det kalder på færre anlægsprojekter og mere fokus på genbrug og renovering i stedet for nedrivning. Dyrere råstoffer skal på sigt fremme en bæredygtig tilgang til vores forbrug af jordens ressourcer. En overordnet statslig plan for råstof gravning og bæredygtigt forbrug er afgørende for, at vi sikrer råstoffer for fremtiden. Vi mener ikke at man i tilstrækkelig grad har sandsynliggjort konsekvenserne for miljøet, naturen og lokalsamfundene.

De nævnte områder bør efter vores opfattelse tages ud af råstofplanen for 2025. Regionen bør ligeledes afvente en endelig beslutning om råstofplan, til efter at sammenlægningen med Region Sjælland er gennemført og de administrative forhold er blevet gennemført.

Med venlig hilsen

Susanne Svenné
miljøpolitisk rådgiver i DN Sekretariatet
susanne@dn.dk, tlf. 53 56 97 31

Michael Lieks, Formand i DN Hillerød

Grethe Reedtz, Forman i DN Frederikssund

Bjarne Langkilde, Bestyrelsesmedlem i DN Halsnæs

Region Hovedstaden 30.07.2025
Råstofplan 2025

Hermed vores høringssvar til råstofplanen 2025

1. Først vil vi godt anke over deadline for afgivelse af høringssvar.
Den 30. juli er midt i sommerferien. Vi vil opfordre regionen til at forlænge høringsperioden

2. Ved udpegning af graveområder er der ejere af ejendomme, som føler sig stavnsbundet. Det gælder allerede blot ved udsigten til en grusgrav i nærheden.
Værdien af ejendomme falder mærkbart. Mange ejendomme bliver usælgelige.
Der er så vidt vi forstår er der ingen refusion, til de berørte ejere af ejendomme. Det er helt urimeligt, og det bør ændres.
Det er muligvis et politisk problem, men det bør løses, så de berørte ejere får fuld godtgørelse.

3. Når først planen er vedtaget, er det den rå handelskraft det drejer sig om.
Det vil sige det er en aftale mellem godsejerne og jordentreprenøren.
Vi vil opfordre regionen til skærpet tilsyn i forbindelse med disse aftaler.

4. I forbindelse med etablering af grusgravene, vil vi opfordre regionen til skærpet tilsyn.
Dette for at undgå uheldige sager.

5. Som vi ser det, er graveområder er planlagt hvor der er størst potentiale, for egnede materialeforekomster. Der tages mindre menneskelige hensyn, se også punkt 2.
Vi vil opfordre regionen om at gennemgå planen igen og ændre uhensigtsmæssigheder.

6. Som vi forstår, regionens graveområder ske inden for egne "grænser". Der er stort behov for materialer i Københavnsområdet. Det kan medfører at Nordsjælland bliver efterladt med store sår i landskabet
Systemet bør ændres, så der bliver en mere rimelig fordeling landet over.

Med venlig hilsen

Ole Poulsen

By og Land, Halsnæs

Ledøje Bylaugs høringssvar vedr. forslag til Råstofplan 2025 og miljørapport

Ledøje Bylaug har tidligere accepteret, at de af Råstofplan 2016/2020 udpegede graveområder kan finde sted, og specielt fordi disse kunne give mening ved udnyttelse af ressourcerne i forbindelse med den kommende udbygning af Frederikssundsmotorvejen. Ledøje Bylaug bifalder dog ikke en yderligere udvidelse af disse, og slet ikke mod øst, da Region Hovedstaden allerede har tilkendegivet, at dette strider imod de udlagte Kulturarvsarealer. Det tyder dog heller ikke på, at der er ansøgt om nye udvidelser.

I " Ophævelse og hjemvisning i sag om vedtagelse af Råstofplan 2016/2020 for Region Hovedstaden" af Miljø- og Fødevareklagenævnet, har Region Hovedstaden desuden selv oplyst følgende til nævnet:

"Region Hovedstaden har om forudsætningerne for udlæg af graveområde L2Ledøje Vest anført, at de er opstillet med det formål at afværge de mulige konsekvenser ved råstofindvinding, der er identificeret i forbindelse medmiljøvurderingen. Regionen har hertil bemærket, at regionen har vurderet, at opfyldelse af forudsætningerne er en betingelse for, at der kan foretages råstofindvinding i det pågældende graveområde. Regionen har herefter konkluderet, at hvis forudsætningerne ikke var opstillet, kunne graveområdet ikke udlægges.

Særligt om den tredje forudsætning har Region Hovedstaden anført, at forudsætningen er et resultat af, at der ikke er mulighed for at transportereråstofferne fra graveområdet via udkørsel mod syd uden væsentlig miljøpåvirkning."

Region Hovedstaden har selv tidligere oplyst, at der ikke må tilføres materialer til et graveområde. Hvis der udpeges graveområder i Frederikssundsmotorvejens anlægstracé uden krav, kan der principielt udgaves under motorvejskorridorens anlægsniveau før anlæg. Da der ikke sidenhen tilføres nyt jord, bevirker dette, at motorvejen ikke kan anlægges. Dette virker "Molbo-agtigt", hvis udvinding af råstoffer, som kunne være benyttet ifm. motorvejens anlæggelse, pludselig kan stå til hindring af anlægsprojektet. Det vil heller ikke

samfundsøkonomisk være acceptabelt, hvis der alligevel gives tilladelse til genopfyld, at der så skal tilkøres store mængder grus tilbage til området, som Vejdirektoratet i så fald skulle betale for. Ledøje Bylaug foreslår derfor, at de udpegede graveområder i Ledøje Vest reduceres, så disse ikke er i konflikt med Frederikssundsmotorvejens anlægskorridor.

Ledøje Bylaug lader sig forstå, at da nævnet ikke i råstofloven selv kan udtage konkrete graveområder, så blev Råstofplan 2016/2020 ophævet i sin helhed, hvorpå det er op til Region Hovedstaden at foretage udtagelsen af Ledøje Vest.

Nævnet skriver i afgørelsen:
"Idet en råstofplan er én samlet plan, der er udtryk for regionsrådets samlede vurdering af udviklingen i regionen og de hensyn, der er nævnt i råstoflovens § 3, og idet nævnet ikke i råstofloven har udtrykkelig hjemmel til at udtage konkrete graveområder, er det nævnets vurdering, at Region Hovedstadens Råstofplan2016/2020 må ophæves i sin helhed. Det bemærkes videre, at nævnet alene har kompetence til at foretage en retlig prøvelse."

Ledøje Bylaug mener derfor, at graveområderne i Ledøje Vest slet ikke bør udlægges, som Region Hovedstaden også selv tidligere har konkluderet, når der ikke kan stilles krav til hverken anvendelse eller kørselsveje.

Ledøje Bylaug finder det meget vigtigt, at forbud mod kørsel gennem Ledøje opretholdes, da kørsel gennem Ledøje vil have væsentlig indflydelse på vibrationer, støj og støv for byens huse og beboere. Ledøje har mange bevaringsværdige huse, der er opført på syldsten, og som ikke vil kunne klare rystelserne fra mange tunge passager. Da vilkår om udkørsel imod nord ikke kan stilles som krav, så må miljøvurderingens identifikationer bevirke, at graveområderne ikke kan udlægges. Bylauget undrer sig derfor, at Region Hovedstaden alligevel har medtaget områderne i planen, da konklusionen tidligere var, at graveområderne ikke ville kunne medtages, hvis der ikke kunne stilles vilkår/krav. Hvilke vilkår har ændret sig, så Regionen Hovedstaden nu alligevel medtager områderne uden krav? Forhåbentlig tilsidesætter man

ikke miljøscreeningens identifikationer, bare fordi man er nødt til at kunne udpege graveområder til de kommende 12 års råstofforbrug.

Om det eventuelt giver mening at opretholde mindre graveområder uden for motorvejes tracé, kan bylauget ikke vurdere. Det vil nok være tvivlsomt, at det ville give mening at udvinde før motorvejens anlægsperiode, men råstofferne vil muligvis stadig kunne udvindes og sælges af ejeren ifm. etablering af motorvejen. I dette tilfælde vil transport gennem Ledøje heller ikke være nødvendigt. Dette kunne muligvis være et acceptabelt kompromis.

Danmarks Naturfredningsforening Hillerød

Hermed fremsendes høringssvar til Regionens forslag til råstofplan for 2025.

Indledning.

Region Hovedstaden er arealmæssigt den mindste Region på bare 6% af Danmarks areal, og med 1/3 af landets befolkning - og med noget af den største bygge- og anlægsaktivitet og dermed et stort behov for råstoffer til byggeri og infrastrukturprojekter. Følgelig bliver det i de kommende år vanskeligt at finde tilstrækkeligt med råstoffer inden for Regionen.

Nordsjælland er karakteriseret ved meget skov, åbne landskaber, geologiske interesseområder, fredet natur og beskyttede arter. Nye graveområder rykker tæt på befolkede områder og ikke mindst på sårbar natur. Dette sammenholdt med den skæve fordeling mellem efterspørgsel og indvindingsmuligheder udfordrer ønsket om en bæredygtig råstofforsyning. Alene transporten og støjen udgør en belastning for lokalsamfundene.

Genbrug og plan for en bæredygtig udnyttelse af vores naturressourcer.

Disse udfordringer viser med al tydelighed behovet for en overordnet statslig råstofplan. En sådan plan efterlyses ikke alene af Regionen, men også af Kommunerne. Der er i høj grad brug for en overordnet planlægning af vores forvaltning af de knappe naturressourcer. En ny plan bør have fokus på en bæredygtig tilgang til anlægsprojekter med begrænsning af forbrug af naturressourcer, på genbrug og krav om lokal sortering af byggematerialer. Der bør udarbejdes en konkret plan for, hvordan genbrug og bedre udnyttelse af byggematerialer kan indgå i projekteringer, anlæg og byggeri. Denne proces bør gennemføres med aktører fra branchen, både private og offentlige.

Regionerne bør arbejde for en national handleplan for genbrug. En plan der gør efterbehandling tilgængelig og forpligtiger branchens parter. Vi kan ikke fortsætte jagten på naturressourcer uden tage alternative muligheder i brug.

Vores fokuspunkter er desuden:

Sikring og beskyttelse af grundvandet.

I forbindelse med såvel råstofgravningen som den efterfølgende reetablering er der stor fare for, at grundvand og overfladevand forurenes. Dette er særligt relevant i Nordsjælland, fordi der her er tale om betydelige grundvandsressourcer af høj kvalitet. Der bør ikke gives tilladelse til indvinding af råstoffer under grundvandsspejl ved tørpumpning

Omkring efterbehandling i relation til etablering af søer i gravene er det betænkeligt, at retningslinjerne åbner op for, at der kan dispenseres for efterbehandling med tilkørt jord, hvis ejeren dokumenterer, ”at det ikke vil påvirke grundvandskvaliteten”. Denne retningslinje ser vi gerne udtaget.

Generelt virker det, som om Regionen ikke har haft fokus på de grundvandsdannende områder i hele planen. Konkret i forhold til det udlagte område i Skævinge; her fremgår det af kortlægningen, at der i den nordøstlige del af det foreslåede graveområde sker en stor grundvandsdannelse på op til 500 mm pr. år, og det fremgår desuden, at en del af drikkevandet til St. Lyngby Vandværk og Æbelholt Kildeplads dannes i dette område. Der er ikke redegjort for, hvordan det planlagte graveområde vil påvirke grundvandsdannelse til disse vandindvindinger i grundvandsrapporten.

Større fokus på efterbehandling og krav til lodsejer / gravetilladelsen.

En råstofplan bør indeholde klare retningslinjer for efterbehandling. Grusgrave skal ikke efterlades som åbne sår i landskabet. Der skal indtænkes natur og biodiversitet. Natur projekter der kommer lokalsamfundene til gode. Vi har følgende forslag.

Anvendelsen af søer.
DN ser gerne, at regionen har mulighed for at træffe beslutning i forhold til søer, som etableres som led i efterbehandling.

F.eks. vurderer DN, at put-and-take-fiskeri i grundvandsfødte søer bør forbydes, idet næringsindholdet meget længe i sådanne søer vil være så lavt, at det virker usandsynligt at kunne opfiske udsatte fisk over målet uden tilsætningsfodring. Desuden er fisk generelt prædatorer på både padder og deres yngel, hvoraf flere er omfattet af bilag IV beskyttelsen.

Endelig er der eksempler på Sjælland på udsætning og fodring af ænder til jagt i grundvandsfødte søer i gamle råstofgrave, hvilket både kommuner og region burde have beføjelser til at forbyde.

Generelt til efterbehandling.

Som led i efterbehandling af råstofgrave har vi nogle konkrete forslag:

- Lade råstofgrave være med alle klinter og stejle skrænter efter endt gravning og dermed spare arbejdet med at jævne ud væk.

- Frasorterede sten skubbes til side i linjeformede stendige-formationer, allerhelst i øst-vestlig retning, så hele den ene side vil stå i fuld sol året rundt.

Det vil fremme biodiversiteten med en tilbagevendende forstyrrelse i form af let harvning eller gravning omkring søernes bredder (selvfølgelig uden for paddesæsonen) for at nulstille tilgroning, men også gerne neden for geologiske profiler, så de holdes friske og markante. Visse padder er utroligt glade for helt nøgne søer i råstofgrave, men kun i en kort årrække, idet vegetation ved bredden hurtigt gør søerne uegnede til paddernes yngel.

Efterbehandling suppleret med naturpleje.

I alle de områder, hvor det skønnes praktisk muligt, ser vi desuden gerne, at der som hovedregel blev afsat en pulje til naturpleje inden for de beløb, der afsættes til efterbehandling i forbindelse med nye gravetilladelser. Naturpleje som eksempelvis:
Simple indhegninger med hjørnepæle og 2 tråde kan holde nøjsomme kreaturer som galloway og dexter inde. Tættere bevoksede graveområder kan med fordel indhegnes med flere strømførende tråde til buskryddende, nøjsomme får eller geder. Erfaringsmæssigt findes der dyreholdere, som mangler afgræsningsalternativer i perioder af vækstsæsonen, som udmærket kunne tilbydes sådanne indhegninger, og hvor græsningseffekten ville modvirke ophobning af førne og næring og fremme biodiversiteten markant.

Hvis græsning ikke vurderes praktisk muligt, bør der åbnes for dispenserende muligheder i kommuner og regioner for afbrænding af vissen vegetation og førne i februar og marts i forbindelse med perioder af optørring. Med de rette eksperter i afbrænding af naturarealer og erfaring med skrånende terræner kan ild bruges på temmelig store arealer på kort tid og med beskedent mandskab.

Afgift som mulighed til at regulere overforbrug.

Endelig er det en erkendelse, at afgiften på råstoffer er absurd lav i forhold til villigheden til at betale meget høje beløb for nye råstoffer. Muligheden for at regulere på afgiften regionalt bør afsøges, så afgiften dels går til det regionale råstofarbejde og naturetablering, og dels får en reel, regional mulighed for at virke præventivt. En højere afgift vil samtidig sende et signal om at bruge vores recesser klogere, et incitament til i større grad at have fokus på genbrug og overforbrug.

Kontrol med grusgravning.
Jagten på råstoffer har nogle steder ført til overtrædelser af tilladelserne. Regionen har begrænset mulighed for løbende at holde øje med, om tilladelserne overholdes i alle forhold. Vi vil opfordre Regionen til sammen med de berørte Kommuner at føre kontrol med, at gravetilladelsen og dens bestemmelser overholdes, at der ikke graves i områder, der ikke er udpeget, og at man ikke ødelægger beskyttet natur.

Trafik, støj og støv.

Områderne i Hillerød Kommune, der er udpeget i planen, er alle beliggende i mindre lokalsamfund. Trafik og støj i forbindelse med grusgravning vil få store konsekvenser for de borgere, der netop bor her. Regionen beskriver ikke løsninger, men overlader opgaven med trafik- og støjregulering helt til kommunerne. Kommunerne har ikke de fornødne midler eller på anden måde mulighed for at bidrage til løsninger, der kan sikre, at trafik og støj ikke påvirker borgerne i de berørte lokalsamfund i urimelig grad.
Det bør klart beskrives i gravetilladelse at man tager hensyn til borgerne i lokalområdet når det gælder støj påvirkninger og ikke mindst støv, hvor vanding og fejning af det offentlig vejnet er en betingelse,

Demokratisk proces, borgerinddragelse og om at give noget tilbage til lokalsamfundet.

Det er vigtigt at hele processen omkring en råstofplan, er at der fra start af udpegninger for interesse og graveområder og til selve udvindingen er gennemsigtighed og dialog med lokalsamfundene og de borgere der vil blive berørt.
Ikke alle med gravetilladelse har denne tilgang til lokalsamfundet og dens borgere.
En gravetilladelse kunne også indeholde en forpligtigelse til give noget ”tilbage” til lokalsamfundene, sådan som vi ser det i forbindelse med anlæg af solcelleparker.

Vi skal passe på vores natur og landskab. Naturen i Skævinge er ikke en undtagelse

VORES BEMÆRKNINGER TIL DE UDPEGEDE OMRÅDER I HILLERØD KOMMUNE.

Hillerød Kommune har tidligere givet høringssvar til råstofplaner for kommunen. Vi er meget enige i deres kommentarer, og dermed finder vi de udpegede områder som sårbare for landskab og beskyttede bilagsarter.
Derudover er områderne præget af mindre lokalsamfund, der vil blive belastet af trafik og støj.
Vi finder ikke, at undersøgelserne og beskrivelserne af forholdene til beskyttet natur og de landskabelige værdier er belyst indgående. Bilagsarternes habitater skal observeres over en længere periode.

Bemærkninger til graveområdet ved Skævinge.

Danmarks Naturfredningsforening Hillerød deler de samme bekymringer, som Hillerød kommune har givet udtryk for i deres høringssvar, at graveområdet er for tæt på Lyngby å og §3 området vest for udvindingsområdet. Igen savner vi en redegørelse i ansøgningen for, hvordan disse områder kan beskyttes, hvis der gives gravetilladelse.

Vi kan ikke se, at den reviderede graveplan forholder sig til de betænkeligheder, som vi har påpeget i vores bemærkninger til Råstofplan 2016. Det gælder en evt. påvirkning af vandløb, beskyttet natur (moser) og beskyttede dyrearter. Vi fastholder vores opfattelse af, at råstofgravning på stedet vil kompromittere områdets store naturkvalitet. Reduktionen af graveområdet ændrer ikke ved denne opfattelse.

I 2020 er der registreret forekomst af løgfrø i to vandhuller i den nordøstlige del af det foreslåede graveområde ved Skævinge. Løgfrøen er beskyttet efter reglerne i Habitatdirektivet, hvilket indebærer, at man ikke må ødelægge dens yngle- og rasteområder. Løgfrøen er sjælden og har sine største og vigtigste østdanske bestande i Hillerød Kommune.

Fund af bilag IV-arter (løgfrø, stor vandsalamander) i søer i området, kommunens projekter for beskyttelse af den sjældne art samt områdets landskabelige værdi, bør få Regionen til at overveje at udtage området for grusgravning for fremtiden. Generelt vil grusgravning i området kunne have negativ indflydelse på søerne i hele området.

https://nationalparkkongernesnordsjaelland.dk/media/rn3n5lkp/webtilg_loegfroe-rapport-2022.pdf

Bemærkninger til nyt interesseområde Lystrup Syd.

Vi er tilfredse med at område sv. til 19% er udtaget.

Området har tidligere været udpeget som interesseområde pga. egnede grus forekomster. Den aktuelle ændring til status som graveområde anser vi for at være funderet på et meget løst grundlag.
Det fremgår af teksten, at man først efter statusændring vil undersøge, om det overhovedet er muligt at grave. En ´omvendt´ måde at træffe beslutninger på, en måde, som vi ikke finder særlig hensigtsmæssig.
Status som graveområde bør først accepteres, når der er sikkerhed for, at gravning ikke påvirker beskyttede natur i området. Denne sikkerhed er ikke til stede i Lystrup Syd, idet der ikke er skabt den mindste sandsynlighed for, at gravning ikke påvirker naturområderne. Vi tænker her på det lavtliggende område med søer og hængemoser, der løber gennem graveområdet som et sammenhængende bånd i bunden af en tunneldal.
Konsekvensen kan blive, at graveområdet må reduceres yderligere. Ingen, hverken lodsejere eller naboer, kan være tjent med sådan en usikkerhed. Hensynet til grundvand er indeholdt i denne usikkerhed, og det finder vi uacceptabelt.
En gravetilladelse bør ikke gives på et så usikkert grundlag

Der tales om afværgeforanstaltninger, men der er ingen sikkerhed for, om disse vil være i stand til at afværge noget som helst.

Teksten indeholder flg. passus: *´Ved at udtage området varetages hensynet til bilag IV-arter og deres økologiske funktionalitet…….´* Denne konklusion finder vi noget letkøbt. Hvad bygger denne opfattelse på? En udtalelse fra en ekspert (i så fald mangler vi en henvisning) eller udtryk for en sagsbehandlers opfattelse?

Videre står der *´Ved at udtage området varetages flere miljøhensyn, som sikres mod påvirkning ….´* Hvorfra ved man det? Hvilke miljøhensyn tænkes der på?
Det er for løst. Der er ingen samlet vurdering af de miljøgener, som kan tænkes at blive aktuelle.

Nederst på grænsen til Frederikssund kommune findes en beskyttet mose og et stykke nord herfor en beskyttet sø. Begge dele mener vi begrænser graveområdets sydlige del. Afstanden til søen skal være så stor, at søen ikke afvandes eller på anden måde påvirkes.

En gravetilladelse kan have fatale konsekvenser for de omkringliggende søer. Mod nord findes et beskyttet dige, som ikke må påvirkes. I Kommunens naturkvalitetsplan beskrives graveområdet som en del af et område, hvis strategiske mål er at beskytte landskabet.

Udklip fra Miljørapporten.

Der er fundet padder på habitatdirektivets bilag IV samt relevante levesteder for dem inden for det mulige nye grave- eller interesseområde. Der blev også fundet fredede arter jf. artsfredningsbekendtgørelsens, som lille vandsalamander, butsnudet frø, grøn frø, skovfirben og skrubtudse.
Derudover findes der i området registret flagermus arter. Inden for det mulige nye grave- eller interesseområde Lystrup Syd er der to søer og et moseområde beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven (NBL). I
umiddelbar nærhed til området befinder der sig flere beskyttede søer og flere af de beskyttede naturtyper ligger inden for det mulige nye grave-og interesseområde, og vil derfor kunne blive påvirket direkte og dermed væsentligt ved bortgravning eller ved fjernelse.

Geologiske værdier.
Hele det mulige nye grave- eller interesseområde Lystrup Syd ligger inden for et område der både i Hillerød og Frederikssund kommuneplaner er udlagt med national geologisk bevaringsværdi.
Farum Naturpark er et glacialt landskab, karakteriseret af et netværk af tunneldale med ås rygge og langsøer. Mellem dalene tager landskabet ofte form af jævne plateauer med udbredte forekomster af grus. Tunneldal systemet, som findes i Farum Naturpark, kendes ikke andre steder i Danmark, og har derfor et stort forskningsmæssigt potentiale.
.
Områdets bevaringsværdige landskab og de geologiske værdier vil blive påvirket af en eventuel gravetilladelse.

Vi henleder derudover opmærksomheden på, at der vest for Lindholmvej findes en stribe sø- og moseområder, som muligvis vil blive påvirket af gravning øst for Lindholmvej. Vi mener, at det er nødvendigt at vurdere, om disse vådområder vil tage skade af råstofgravningen, såfremt der gives en gravetilladelse.
Mindst to af søerne er bekræftet som værende hængesække, som netop er specielle ved, at de hænger sammen via grundvandet. En gravetilladelse vil kunne påvirke grundvandet. Det betyder efter vores opfattelse, at området ikke har det store potentiale til råstofgravning. Muligheden for at udnytte råstofressourcen er begrænset til et mindre område midtpå og kun i den vestlige halvdel.

Vi mener ikke, at Regionen i tilstrækkelig grad tager hensyn til de ovennævnte forhold.

Afslutning.

Naturbeskyttelse, de landskabelige og geologiske værdier i de foreslåede områder i hele planen, bør efter vores opfattelse vægte tungere end i de beskrivelser, der fremgår af planen.
Vi befinder os i en tid, hvor natur og biodiversitet er i en krise. Vi skal ikke bortgrave den del af vores livsgrundlag. Det kalder på færre anlægsprojekter og
mere fokus på genbrug og renovering i stedet for nedrivning. Dyrere råstoffer skal på sigt fremme en bæredygtig tilgang til vores forbrug af jordens ressourcer. En overordnet statslig plan for råstof gravning og bæredygtigt forbrug er afgørende for, at vi sikrer råstoffer for fremtiden. Vi mener ikke at man i tilstrækkelig grad har sandsynliggjort konsekvenserne for miljøet, naturen og lokalsamfundene.

De nævnte områder bør efter vores opfattelse tages ud af råstofplanen for 2025.
Regionen bør ligeledes afvente en endelig beslutning om råstofplan, til efter at sammenlægningen med Region Sjælland er gennemført og de administrative forhold er blevet gennemført.

Lystrup. - udpeget interesseområde.

Region Hovedstaden

Torup, 15.5.2025

Vedr Råstofplan: interesseområde Amager Huse (3390 Hundested)

Lokalrådet *Torup Ting* har ved tidligere lejligheder/høringer gjort indsigelse mod planer om råstof-udvinding i lokalområdet, jf Råstofplan. Vi har her peget på behovet for koordineret planlægning på tværs af forvaltningsområder og interesser: landdistrikter som vores er udsat for konfliktende interesser og ukoordinerede planer bla ift energiparker, skovrejsning, landbrugsudvidelser, udtagning af landbrugsjord, naturgenopretning og råstofudvinding ….på stort set de samme arealer. Her er en langt mere sammenhængende og helhedsorienteret tilgang bydende nødvendig.

Nu erfarer vi at der (igen) er separate/sektorspecifikke planer for det lokale, unikke naturområde - **interesseområde Amager Huse (3390 Hundested) -** med sit særprægede dyreliv (fugle og fugleyngel, frøer, tudser, salamander, kronvildt, harer, ræve mm) og det bakkede landskab, arkæologiske fortidsminder, etc.

Vi forstår hensynet til samfundet - at der er et ønske om at udnytte råstoffer til bla byggeri. Deroverfor står, at der er en stærk samfundsinteresse i at sikre vores historie, fortid, fortidsminder, natur, biodiversitet. Det er en balance, der skal findes – især hvis *andre* regioner også bidrager her. Det ses ikke at være tilfældet. Men hensynet til naturen, fortid mm. gør, at interesseområde Amager Huse (3390 Hundested) bør fjernes fra Råstofplanen.

Nedenstående redegørelse er ikke oplistet i prioriteret orden, da vi finder at alle forhold hver især er begrundelse for at fjerne Amager Huse som interesseområde.

Oversigt

Nedenfor fremgår oversigt over det foreslåede interesseområde (rød cirkel) med diverse fredninger (fortidsminder, jorddiger, søer, moser, vandløb mm) på området.

Vi vil nedenfor gennemgå disse enkeltvis.

Dyreliv

I det udpegede område er der et rigt liv af fugle (havørne, fiskehejrer, lappedykkere, grågæs, canadagæs, gråand, øvrige ænder, svaner mm), frøer, tudser, salamander, kronvildt, råvildt mm. i og omkring de naturlige søer og mose, som alle er langt større end 100 m^2 - med skaller, gedder og ål, og med ynglende fuglearter, herunder svaner, gæs, ænder mm. Se billeder nedenfor.

Derudover oplever vi et stort antal forskellige arter frøer, tudser og salamander.

Igennem mange år har vi ikke på Halsnæs haft kronvildt. Disse er endeligt kommet tilbage og har nu endeligt slået sig ned på Halsnæs, ca 30 stykker kronvildt. Det foreslåede interesseområde er et område på Halsnæs, hvor de holder meget til. Hertil kommer også råvildt, aktive rævegrave og harer. Det vil være ødelæggende for bestandene, hvis området udlægges til interesseområde og senere som graveområde.

Nedenfor er vedlagt billeder af kronvildt med Pollunde Høje (arkæologisk minde) i baggrunden.

Tårnmøgle

Tårnmøgle

Arkæologiske minder og jorddiger

Pollunde Høje (gravhøje) ligger på det udvalgte interesseområde. Som det kan ses af ovenstående billeder, er gravhøjen tydelig at se i landskabet. Dette er en unik gravhøj, som ligger midt i det foreslåede interesseområde, og der vil være stor risiko for, at denne unikke gravhøj vil gå tabt ved at gøre interesseområdet til et graveområde.

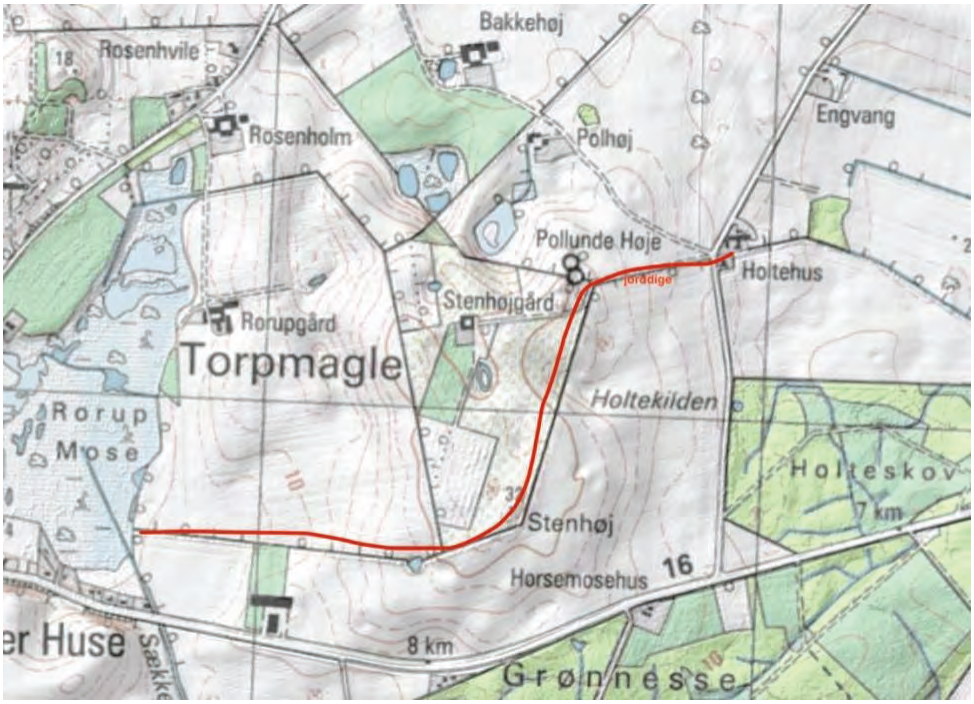

Derudover går der også flere jorddiger gennem interesseområdet. Som den ovenfor (se figur) der er etableret i 1765.

Ifølge miljøvurderingen fremgår:

> ”Både digerne, der ligger på tværs af området, og fortidsminderne der ligger i den nordlige del, er beskyttet af museumsloven, og der må ikke foretages tilstandsændringer Tilstanden af digerne er dog ukendt.”

Jorddigerne er i meget fin stand, se vedlagte billede til højre.

Naturen

Området er opstået i forbindelse med en randmoræne fra den sidste istid og er et af de ***højeste punkter på Halsnæs - Stenhøj***. Danmark er præget af terræn, som er meget fladt. Her er der tale om et unikt terræn, som er meget særpræget set i et dansk perspektiv. Det må være i alles interesse at bevare dette unikke landskab og ikke gøre området til graveområde og således ændre på terrænet og den unikke natur.

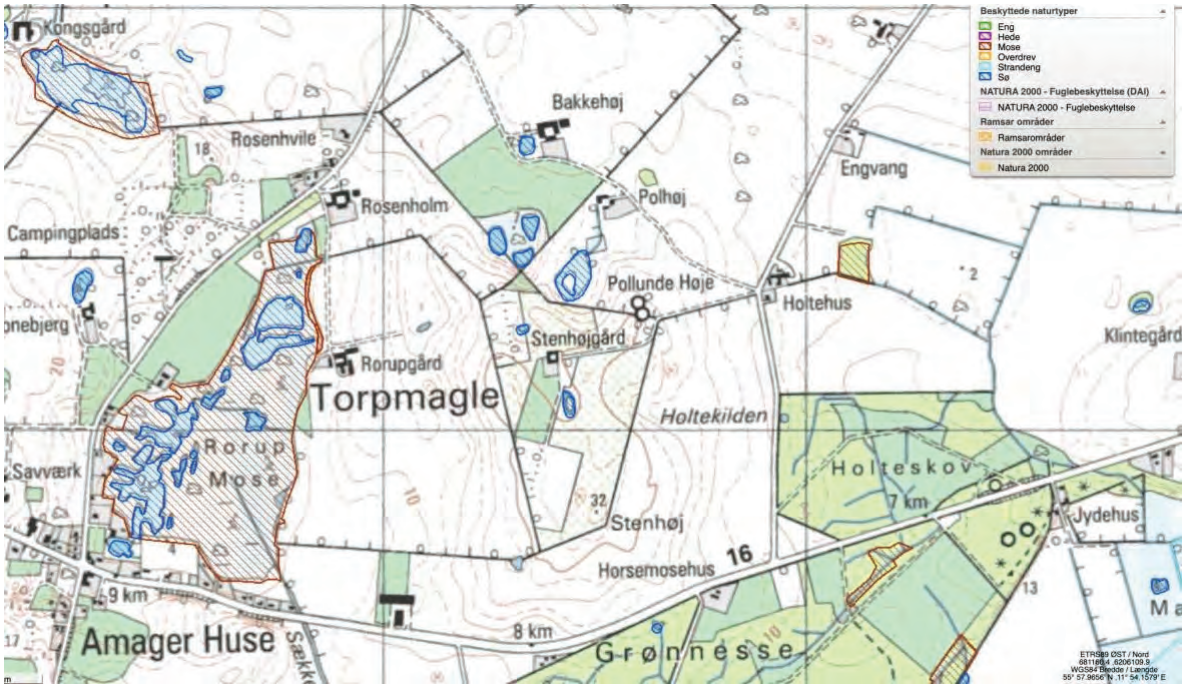

Af ovenstående kan ses, at der på det foreslåede interesseområde er flere søer og moser (beskyttede naturtyper). Udover ovenstående søer og mose er der beskyttede vandløb i Rorup Mose, Holteskoven og Grønnesse skoven, som alle grænser direkte (få meters afstand) op til interesseområdet.

Ved en eventuelt senere udlægning af interesseområder til graveområder vil alle disse søer og mose risikere at vandspejlet ændres med store negative følger for dyre- og plantelivet i og omkring søerne og mose og vandløb.

Midt i interesseområdet er der et større træ- og skovområde (Stenhøjgård) på ca. 15 hektar, som ikke umiddelbart ser ud til at være registreret som Fredskov. Med Danmarks fokus på, at bevare vores træer og skovområder burde dette skovområde ikke ødelægges ved at udlægge dette til interesseområde og eventuelt senere til graveområde. Der er risiko for, at dette skovområde ødelægges, hvis Amager Huse udpeges til interesseområde.

Øget lokal stigning i CO2 udledning risikerer at ødelægge den natur (dyr og planter, fredskov, vandløb, søer, mose mm.), som ligger i og omkring interesseområdet.

Naturlige søer over 100 m2 og mose - i interesseområdet ligger som beskrevet relativt store søer og vandområder, som tiltrækker mange forskelligartede dyr og planter.

Største ferskvandsområde på Halsnæs (Rorup Mose) grænser direkte op til interesseområde Amager Huse. Dansk Naturfredningsforening skriver om Rorup Mose:

> ”Rorup Mose blev i 1981 klassificeret som ”værende af stor botanisk værdi”, med en betydelig forekomst af den sjældne kær-mangeløv samt en lang række andre arter, der er knyttet til moser og overgangsrigkær.
>
> Mosen er levested for en række pattedyr, råvildt, ræv, mår, ilder og hermelin. Endvidere er mosen af overordentlig stor betydning for både ynglende og rastende fugle.”

Disse søer, mose og vandløb er fredede. Det vil være ødelæggende for disse områder, hvis området udpeges til interesseområde og senere graveområde.

Der vil være risiko for at søer, mose mm ikke vil blive passet/udviklet ved godkendelse af interesseområde Amager Huse og eventuelt ved senere udlægning til graveområde.

Trafikale forhold

De trafikale forhold er meget belastet i området og til området, hvor interesseområdet foreslås.

Amtsvejen - Eneste vej til Hundested – Frederiksværk
De trafikale forhold er meget belastede og udfordret. Amtsvejen er den eneste reelle vej ind og ud af Halsnæs fra Hovedstadsområdet. Hvis trafikken bliver øget yderligere med tunge lastbiler, bliver dette yderligere forværret.

Farligt vejkryds og farlig strækning
T-krydset mellem Amtsvejen og Sverkilstrupvejen, som vil være et vigtigt knudepunkt i forbindelse med, at det udvalgte interesseområde eventuelt bliver til graveområde, er et meget farligt vejkryds/strækning, og der har over årene været en del færdselsuheld i og omkring dette vejkryds. Derudover har strækningen omkring interesseområdet (Amtsvejen) også haft mange færdselsuheld.

Hvis det trafikale knudepunkt yderligere belastes, vil det uden tvivl også indebære øget risiko for trafikuheld og mere alvorlige trafikuheld.

Værdiforringelse

I ”miljøvurdering” af Plan til Råstofplan fremgår det:

> ”Udlæg til interesseområde kan muligvis medføre en påvirkning af ejendomsværdien for de boliger, som ligger i umiddelbar nærhed af området.”

Ingen af ejerne af de implicerede jordlodder er interesseret i at indvinde råstoffer i Amager Huse interesseområdet. Så vi ser ingen grund til, at lade Amager Huse indgå som interesseområde i Råstofplanen – og en evt ekspropriationsret anvendes ikke i forhold til råstof-planer. Men evt grusgravning vil forringe ejendomsværdierne.

Miljømæssig påvirkning eller ej…

Det fremgår flere steder, at det at udpege det vedrørte område som interesseområde ikke vil have negative miljømæssige påvirkninger. Se f.eks. nedenfor:

> ”*Landskabet er præget af gårde, skel og hegn fra udskiftningen. Udpegningen af interesseområdet indebærer en opretholdelse af områdets status quo, og det vurderes derfor, at udpegning af et interesseområde ikke vil have væsentlig betydning.*”

Dette er vi ikke enige i – tværtimod. Al videreudvikling af området i form af pleje af naturen, søer, sikre fortsat dyreliv osv. vil være aktiviteter, der strider mod at området senere bliver et graveområde. Derudover vil de respektive ejere af jordlodderne ikke have noget incitament til at passe området, da der er en risiko for, at arbejdet er spildt, hvis området senere godkendes til graveområdet.

Konklusion

Udpegningen af Amager Huse som interesseområde vil udgøre en væsentlig negativ miljømæssig, landskabelig og økonomisk påvirkning på området – både ifm selve udpegningen som interesseområde og dermed også ved senere som evt graveområde. Vi foreslår således at området udtages af planerne.

Mvh
Peter Plant
Formand
Torup Ting
peter@roejle.dk

Flere fotos nedenfor:

BILLEDER FRA INTERESSEOMRÅDET

Figur 1 - JORDDIGE

Figur 2 - UDSIGT FRA POLLUNDE HØJE OVER SØ

Figur 3 - POLLUNDE HØJE

Figur 4 - POLLUNDE HØJE

Figur 13 - FRA SØBREDDEN

Tårnmøgle

Halsnæs den 16/6 2025

Høringssvar til råstofplan 2025 for Hovedstadsregionen fra DN Halsnæs

Amagerhuse:

1. Overordnet Planlægning:
    - Værdifuldt Landskabsområde og Kulturarvslandskab: Området er udpeget som et værdifuldt landskabsområde og et kulturarvslandskab i kommuneplanen. Råstofindvinding vil være i direkte modstrid med disse betegnelser, da det vil ændre landskabets karakter og potentielt ødelægge kulturarvsværdier.
    - I kommunens "Landskabskarakterkortlægning Halsnæs kommune 2025" er der følgende afsnit der understøtter kommuneplanens udpegninger:
        - "Bebyggelsesstrukturen tegnes af herregårdsstrukturen omkring Grønnessegaard med hovedbygning og avlsbygninger samlet samt den underliggende gamle gårdstruktur omkring Torpmagle med de udskiftede marker og udflyttergårde ude på markfelterne centralt i karakterområdet".
        - "Udpegningen af råstofområdet nord for Grønnesse Skov er uheldigt, da dette område indeholder væsentlige herregårdstræk og landskabelige værdier i form af skovbryn og åbne marker i et storbakket terræn".
        - "Det bakkede og skovprægede landskab omkring Grønnessegaard Herregård skiller sig ud som det eneste landskab i kommunen med herregårdpræg".

2. Grundvandsbeskyttelse:
    - Området er udpeget med fokus på speciel grundvandsbeskyttelse. Kommunen har en forpligtelse til at beskytte de vigtigste områder for grundvandsindvinding. Råstofindvinding kan kompromittere denne beskyttelse og true grundvandsressourcerne. Dele af graveområdet er udpeget som følsomme indvindingsområder og områder med særlige drikkevandsinteresser, hvilket yderligere understreger behovet for beskyttelse. Området grænser op til de boringsnære beskyttelsesområder for Hundested Vandværk i Grønnesse Skov, hvorfra størstedelen af drikkevandet i Hundested og omegn kommer. Råstofindvinding indebærer en betydelig risiko for forurening af disse vitale drikkevandsressourcer

3. Skovrejsning og Naturkorridor:

- Området ligger mellem Grønnese Skov og Ullerup, og er identificeret i en skovrejsningspotentiale rapport som et nøgleområde for at skabe en naturkorridor tværs over Halsnæs. Den planlagte skovrejsning vil ikke være attraktiv, hvis området er udlagt til grusgravning. Grusgravning vil derfor spænde ben for realiseringen af den grønne treparts mål om mere skov og natur.

4. Sårbar Natur:
    - Beskyttet Vådområde: Inden for 1-200 meter fra det potentielle graveområde ligger et § 3-beskyttet område, Rorup mose, som er det eneste større vådområde på Halsnæs-halvøen. Grusgravning vil sandsynligvis medføre en grundvandssænkning, som vil udtørre mosen og skade det unikke økosystem.

5. Hensyn til Trafikale Forhold:
    - Utilstrækkelig Infrastruktur: Vejene til og fra en eventuel grusgrav er allerede overbelastede. Øget tung lastbiltrafik vil forværre situationen.

Konklusion:

En grusgravning i det udpegede område ved Amagerhuse vil få betydelige negative konsekvenser for både miljø, natur og lokalsamfund. Det vil være i strid med overordnede planlægningsmål, skade sårbar natur, belaste den eksisterende infrastruktur og udgøre en alvorlig trussel mod grundvandsressourcerne. På baggrund af disse argumenter bør området udtages af Råstofplan 2025.

Store Havelse:

1. Grundvandsbeskyttelse:
    - Området er udpeget med fokus på speciel grundvandsbeskyttelse. Kommunen har en forpligtelse til at beskytte de vigtigste områder for grundvandsindvinding. Råstofindvinding kan kompromittere denne beskyttelse og true grundvandsressourcerne. Dele af graveområdet er udpeget som områder med særlige drikkevandsinteresser, hvilket yderligere understreger behovet for beskyttelse

2. Overordnet Planlægning:

- Store dele af området er udpeget i kommuneplanen som Planloven: § 11a, pkt. 16. "Sikring af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi, herunder større, sammenhængende landskaber".
- Hele området er udpeget som Kulturhistorisk bevaringsværdier, "Sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier", og som ”Værdifulde kulturmiljøer” Planloven: § 11a, pkt. 15
- Der er en del beskyttede sten- og jorddiger i området

3. ”Landskabskarakterkortlægning Halsnæs kommune 2025:”
    - Ølsted Landbrugslandskab byder på det aktive dyrkningslandskab med marker og gårde i et sammenhængende, bakket landbrugslandskab, hvor områdets diger og gamle markskel fremhæver landsbyernes stjerneudskiftede mønstre og oprindelsen af det gamle landbrugsland. En landskabsfortælling der kun er synlig få steder i Halsnæs Kommune.

4. Natur:
    - Vest for området er de gamle graveområder ved at udvikle sig til rigtig god natur. De 3 søer og mosen kan sammen med det foreslåede graveområde udvikles til et naturområde, der ved hjælp af arealomlægningsstøtte fra den Grønne Trepart kunne sikre naturen.

Konklusionen er at DN Halsnæs mener at området bør udtages af Råstofplan 2025

Pva. DN Halsnæs

Lenni Gottlieb, formand

Bjarne Langkilde, bestyrelsesmedlem

Høringssvar til region Hovedstadens Råstofplan 2025

Brancheforeningen Danske Råstoffer tilslutter sig det høringssvar, som er indsendt af DLA Piper Denmark på vegne af TSG ApS

Danske Råstoffer ønsker dog at supplere med følgende bemærkninger.

I Region hovedstadens udkast til råstofplan 2025 er det samlede estimerede behov for råstoffer i planperioden 2025–2037 opgjort til **85,2 mio. m³**. Ressourceopgørelsen er fordelt som følger:

Kilde	Volumen (mio. m³)
Landbaserede råstofgrave	57,2
Maritim indvinding	12,5
Sekundære/alternative kilder	15,84
Total	**85,54**

Det skal bemærkes, at pr. 1. december 2025 udløber tilladelserne for ca. 60 fællesområder til råstofindvinding til havs. Branchen har aktuelt indsendt – eller planlægger at indsende – ansøgninger om fornyelse for ca. 10 af disse områder. Der er imidlertid endnu ikke meddelt nogen aktive indvindingstilladelser på baggrund af disse ansøgninger.
Der forventes yderligere 1–2 ansøgninger i løbet af 2025.

Status for kendte maritime ressourcer pr. 1. december 2025:

Det skal understreges, at disse mængder skal deles med Region Sjælland, hvilket gør det **meget usandsynligt**, at det planlagte bidrag på **12,5 mio. m³ fra havet** kan realiseres i planperioden.

Område	Udløbsdato	Estimeret restmængde (mio. m³)
Køge Bugt, område 548 HA	8. august 2026	0,60
Fakse Bugt, område 520-AA	11. januar 2031	4,25
Fakse Bugt, område 520-FA	22. september 2031	1,80
Total restmængde	–	**6,65**

Dette skaber en betydelig ubalance i råstofdækningen, da de landbaserede ressourcer heller ikke er tilstrækkeligt udlagt til at kompensere for den manglende maritime forsyning.

Anbefaling:
Region Hovedstaden bør revidere råstofplanen og udlægge yderligere graveområder på land for at sikre tilstrækkelig forsyningssikkerhed i planperioden.

Med venlig hilsen

Søren Evald Jensen
Formand, Danske Råstoffer

NCC Company Confidential

Høringssvar fra øvrige

GEUS

Region Hovedstaden har med brev af 15. maj 2025 sendt forslag til Råstofplan 2025 i høring. Planen bygger på en ressource opgørelse foretaget på baggrund af regionens løbende råstofkortlægning samt en prognose for det forventede forbrug. I planen er der især fokus på sand, grus og sten til anlæg og byggeri, og kortlægningen med tilhørende metodeudvikling viser, at der i hovedparten af Region Hovedstaden overvejende findes (finkornede) sandende materialer. I råstofplanen præsenteres en råstofbalance, hvor det forventede samlede forbrug er i balance med den samlede mængde af tilgængelige ressourcer i graveområderne i regionen plus forventet tilførsel fra havet og alternative materialer. Samtidig anslås det imidlertid, at over halvdelen af råstofferne indvundet i Region Sjælland forbruges i Region Hovedstaden uden det klart fremgår, hvordan det påvirker balancen. I en landsdækkende redegørelse foretaget af GEUS for Miljøministeriet og Danske Regioner i 2024, anfører repræsentanter for erhvervet, at der omkring de større byer især er efterspørgsel efter grovkornede kvalitetsmaterialer af grus og sten. Redegørelsen viste desuden, at der er væsentlige forskelle på, hvordan de enkelte regioner (og staten til havs) opgør andelen af grovkornede materialer i de enkelte forekomster. Hvilket viser behovet for en national råstofstrategi byggende på en ensartet opgørelse af vores råstofressourcer på tværs af de nuværende regionsgrænser og på tvær af grænsen mellem land og hav. I forhold til det nuværende forslag til Råstofplan 2025 anbefales, at der i forbindelse med sammenlægningen af Region Hovedstaden og Region Sjælland snarest muligt følges op med en samlet opgørelse af mængden og kvaliteter af grovkornede sten og grus materialer på baggrund af en ensartet opgørelsesmetode, og som også omfatter havmaterialer landet på Sjælland. GEUS deltager gerne i et sådant arbejde, hvad angår de havbaserede forekomster. GEUS 2024: Et nationalt overblik over de reelt tilgængelige råstofressourcer i Danmark. Rapport udarbejdet for Miljøministeriet og Danske Regioner. GEUS rapport 2024/8

Kroppedal Museum

HØRINGSSVAR RÅSTOFPLAN 2025 – KULTURHISTORISKE INTERESSER

Råstofindvinding kan være til skade for landets kulturarv, fortidsminder og kulturmiljøer. Museumsloven indeholder derfor en række bestemmelser om hensyn til kulturarven (Bekendtgørelse af museumsloven – lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014). Loven peger bl.a. på vigtigheden af, at evt. bevaringsværdier vurderes så tidligt som muligt i planlægningen af et anlægsarbejde. Især for råstoferhvervet kan det være af stor betydning så tidligt som muligt i planlægningsfasen at få kortlagt, om der er væsentlige fortidsminder på et graveområde. Jo tidligere indvinderen anmoder det arkæologiske museum om en udtalelse, desto bedre er mulighederne for at vurdere de økonomiske omkostninger. Museet kan vejlede indvinderen i spørgsmålet om bevaring eller undersøgelse af væsentlige fortidsminder. I forhold til forslag til Råstofplan 2025 har Kroppedal Museum foretaget en arkivalsk kontrol af de indvindings- og interesseområder, der er beliggende i museets ansvarsområde Høje-Taastrup kommune; det drejer sig om J4 Kallerup Bakke og J5 Hedeland og Hedeland udvidelse, samt Stærkende interesseområde. Kroppedal Museum har tidligere udtalt sig om J4 og J5 (til råstofplan 2016/2020). På den baggrund er hensynet til områdets potentielle arkæologiske værdier nævnt i forslag til Råstofplan 2025, for så vidt gælder J4 Kallerup Bakke, men af en eller anden grund er de arkæologiske værdier ikke nævnt for J5 Hedeland og Hedeland udvidelse. Kroppedal Museum anbefaler at følgende passus indarbejdes i Råstofplanen: ”På baggrund af en arkivalsk kontrol, inkl. en besigtigelse, har Kroppedal Museum begrundet formodning om tilstedeværelsen af jordfaste fortidsminder indenfor indvindings- og interesseområderne og anbefaler, at indvindings- og interesseområderne undersøges arkæologisk i god tid før råstofindvindingen. I modsat fald kan fund af fortidsminder medføre en arbejdsstandsning, indtil de arkæologiske undersøgelser er foretaget, dog højst op til et år. Museet indgår gerne i et samarbejde om en arkæologisk forundersøgelse i henhold til Museumslovens § 26 og en eventuel arkæologisk undersøgelse forud for anlægsarbejdetsigangsættelse. En arkæologisk forundersøgelse har til formål at klarlægge arten, omfanget og kvaliteten af eventuelle fortidsminder.”Nedenfor findes museets uddybende kommentarer til de enkelte indvindingsområder. GRAVEOMRÅDE STÆRKENDE Graveområdet dækker et område, svarende til matikel 2a, Stærkende By, Reerslev, og når helt op til Stærkende Bys sydlige grænse. Stærkende (eller Stærkinge) kan formentlig føre sine rødder tilbage til jernalderen, idet bynavne med endelsen ”inge” stammer fra denne tid. Første gang Stærkende nævnes i skriftlige kilder er i 1334, hvor byen benævnes ”Stærkinggæ”. Velbevaret kulturmiljø Landsbyen Stærkende udgør et fint kulturmiljø med en del velbevarede gamle huse i

landsbykærnen. En enkelt af byens fire gårde, som blev tilbage i Stærkende efter udskiftningen i 1794, er også stadig bevaret. Stærkende er præget af en del nyere villabyggeri, men dette er blevet holdt indenfor landsbygrænsen, så den gamle bystruktur stadig er let genkendelig. Den velbevarede bystruktur understreges af de gamle vejforløb, som daterer sig tilbage til tiden før udskiftningen – og måske længere tilbage i tid. Det gælder Stærkendevej, som løber øst-vest samt Maglehøjsgårdtoften og Tingstedvej, som begge løber nord-syd. Tingstedvej forbinder Stærkende med nabobyen Reerslev. Som landsby har Stærkende fra tidernes morgen levet af den jord, som omgiver byen. I modsætning til mange af landsbyerne på heden, som i efterkrigsårene blev udbygget med store parcelhuskvarterer, ligger Stærkende stadig med tæt kontakt til den jord, som i århundreder har været grundlag for byens eksistens. Kun i den østlige del af ejerlavet er byens jorde gået til ved grusgravning. Stærkendes kulturmiljø skal derfor forstås som sammenhængen mellem byens jorder og landsbyen med huse og gamle vejforløb. Gravning efter naturressourcer medfører en voldsom omdannelse af landskabet, og fjerner det oprindelige kulturlandskab. Et graveområde i denne del af Stærkendes ejerlav, tæt på byen, vil virke stærkt forstyrrende på et af Hedens fineste kulturmiljøer. Kroppedal Museum kan derfor ikke anbefale at lægge et graveområde på landsbyjorden syd for Stærkende. Beskyttet dige i den sydlige del af graveområdet I den sydlige del af graveområdet, mellem matr. nr. 2a og matr. nr. 7000ao (Tune Landevej) befinder der sig et beskyttet dige. De er tale om et ejerlavsdige, dvs. et dige som markerer skellet mellem to landsbyers jorder, i dette tilfælde Stærkende By og Tune By. Ejerlavsdiger stammer typisk tilbage fra landsbyens ældste tid på stedet – i nogle tilfælde daterer de sig tilbage fra jernalderen. Det er vigtigt at fastholde ejerlavene somerkendelige enheder i landskabet, da ejerlavene i århundreder – også længe før udskiftningen – har udgjort den mindste, faste enhed i det danske landskab. Gruppen af ejerlav har udgjort de større enheder sogn, herred og siden også sognekommuner og kommuner. Ifølge museumslovens §29 a, stk. 1, må tilstanden af sten- og jorddiger ikke ændres. Kroppedal Museum henstiller derfor til, at der ved eventuelle gravearbejder tages hensyn til det beskyttede ejerlavsdige. Arkæologiske interesser Der er arkæologiske interesser indenfor interessområdet for råstofindvinding, idet det ligger i et landskab rigt på gravhøje. Indenfor en afstand af godt 1 km kendes til ikke mindre end 12 gravhøje, hvoraf 5 er bevarede til i dag og fredede. Derudover er der tidligere fremkommet en jordfæstegrav ved grusinvinding vest for interesseområdet (020508 sb. 10) (også nævnt ovenfor), samt med metaldetektor fundet flere dele af et bronzealdersværd syd for interesseområdet (020511 sb. 36), syd for Tune landevej, hvilket indikerer, at der har været flere gravhøje og gravpladser i området, og der er begrundet

formodning om, at der kan findes overpløjede gravhøje, gravpladser og bopladser fra oldtiden indenfor interesseområdet. GRAVEOMRÅDE J5 HEDELAND OG GRAVEOMRÅDE HEDELAND UDV. Graveområde J5 Hedeland og Hedeland udv. lægger sig op af områder, som allerede er blevet stærkt omdannet på grund af grusgravning. Det er derfor Kroppedal Museums vurdering, at de foreslåede graveområder vil have mindre indflydelse på de nyere kulturlandskabelige værdier i området. Arkæologiske interesser Der er derimod arkæologiske interesser indenfor indvindingsområdet. En stor del af området har tidligere været aktivt indvindingsområde, men på den vestlige del, indenfor matriklerne 3g, 22d, 23a, 24a og 7b, er der et større urørt område. Der er ingen kendte fortidsminder indenfor matriklerne, men nærliggende og omfattende fund omkring landsbyerne Vindekilde og Reerslev med rige begravelser og bebyggelsesområder fra flere perioder af oldtiden, peger på sandsynligheden for yderligere fortidsminder. På nabomatriklen 15b, Vindinge By, Vindinge, mod vest, er der for ganske nyligt konstateret oldtidsminder (020512 sb. 50). Nævnes kan også to fund i relativt kort afstand fra området: En grav fra bondestenalder (020512 sb. 7), og en udateret grav med et skelet (020508 sb. 10). GRAVEOMRÅDE J4 KALLERUP BAKKE Beskyttet og sjældent dige i den nordlige del af graveområdet I det nordlige graveområde befinder der sig et beskyttet ejerlavsdige, som tillige danner sogneskel og herredsgrænse. Diget forløber mellem følgende matrikelnumre: 4b Vasby Ejerlav og 1e Baldersbrønde Ejerlav, 8t VasbyEjerlav og 1e Baldersbrønde ejerlav samt 8u, 24c, 26b, 27e, 28c, 29c, 30c Vasby Ejerlav og 3u, 28g og 28f Baldersbrønde.Diget er i dag delvist gennembrudt af grusgravning i området. Ikke desto mindre er der tale om et betydningsfuldt dige, som ikke alene markerer skel mellem ejerlav (Vasby og Baldersbrønde ejerlav) men også markerer skellet mellem Hedehusene Sogn (tidl. Høje Taastrup Sogn) og Sengeløse Sogn samt mellem Tune Herred og Smørum Herred. At diget ikke kun danner skel mellem ejerlav, men også danner skel mellem sogn og herred betyder, at diget ikke blot har lokal betydning, men tillige har regional betydning. Ejerlavs-, sogne- og herredsdiger er meget gamle og sjældne, og stammer typisk tilbage fra landsbyernes ældste tid på stedet – i nogle tilfælde daterer de sig tilbage fra jernalderen. Ifølge museumslovens §29 a, stk. 1, må tilstanden af sten- og jorddiger ikke ændres. Kroppedal Museum henstiller derfor til, at der ved eventuelle gravearbejder tages hensyn til det beskyttede ejerlavs-, sogne- og herredsdige. Arkæologiske interesser Der er arkæologiske interesser indenfor indvindingsområdet. En stor del af området har tidligere været aktivt indvindingsområde, men på den nordvestlige del, indenfor matriklerne 1c,1e, 1r, 1v, 1x og 8t, Vasby By, Sengeløse er der et større urørt område. Indenfor området er der tidligere udgravet et kultanlæg med knoglesamlinger fra bondestenalder, og endvidere

fladmarksgrave fra bondestenalder og ældre jernalder (020211 sb. 50). Derudover er der tilsyneladende et tidligere urørt område på matrikel 3u Baldersbrønde By, Hedehusene helt mod øst. Imellem de to områder ligger en eksisterende fredet gravhøj, den eneste tilbage af en højgruppe på i alt mindst 9 gravhøje (020211 35-43). Desuden kendes der til andre fund af overpløjede oldtidshøje i nærheden (020211 sb. 30 & 020207 sb. 16). Der er derfor stor sandsynlighed for yderligere fortidsminder indenfor indvindingsområdet på de nævnte matrikler. Kroppedal Museum stiller sig gerne til rådighed for en uddybning af ovenstående udtalelse.

KROPPEDAL MUSEUM

Region Hovedstaden
Center for Regional Udvikling
Enhed for Miljø

3. juli 2025

Kroppedal Museum
Kroppedals Allé 3
2630 Taastrup

T 43 30 30 00
CVR-nr. 26 58 90 02
kontakt@kroppedal.dk
www.kroppedal.dk

HØRINGSSVAR RÅSTOFPLAN 2025 – KULTURHISTORISKE INTERESSER

Råstofindvinding kan være til skade for landets kulturarv, fortidsminder og kulturmiljøer. Museumsloven indeholder derfor en række bestemmelser om hensyn til kulturarven (Bekendtgørelse af museumsloven – lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014). Loven peger bl.a. på vigtigheden af, at evt. bevaringsværdier vurderes så tidligt som muligt i planlægningen af et anlægsarbejde. Især for råstoferhvervet kan det være af stor betydning så tidligt som muligt i planlægningsfasen at få kortlagt, om der er væsentlige fortidsminder på et graveområde. Jo tidligere indvinderen anmoder det arkæologiske museum om en udtalelse, desto bedre er mulighederne for at vurdere de økonomiske omkostninger. Museet kan vejlede indvinderen i spørgsmålet om bevaring eller undersøgelse af væsentlige fortidsminder.

I forhold til forslag til Råstofplan 2025 har Kroppedal Museum foretaget en arkivalsk kontrol af de indvindings- og interesseområder, der er beliggende i museets ansvarsområde Høje-Taastrup kommune; det drejer sig om J4 Kallerup Bakke og J5 Hedeland og Hedeland udvidelse, samt Stærkende interesseområde.

Kroppedal Museum har tidligere udtalt sig om J4 og J5 (til råstofplan 2016/2020). På den baggrund er hensynet til områdets potentielle arkæologiske værdier nævnt i forslag til Råstofplan 2025, for så vidt gælder J4 Kallerup Bakke, men af en eller anden grund er de arkæologiske værdier ikke nævnt for J5 Hedeland og Hedeland udvidelse.

Kroppedal Museum anbefaler at følgende passus indarbejdes i Råstofplanen: ”*På baggrund af en arkivalsk kontrol, inkl. en besigtigelse, har Kroppedal Museum begrundet formodning om tilstedeværelsen af jordfaste fortidsminder indenfor indvindings- og interesseområderne og anbefaler, at indvindings- og interesseområderne undersøges arkæologisk i god tid før råstofindvindingen. I modsat fald kan fund af fortidsminder medføre en arbejdsstandsning, indtil de arkæologiske undersøgelser er foretaget, dog højst op til et år. Museet indgår gerne i et samarbejde om en arkæologisk forundersøgelse i henhold til Museumslovens § 26 og en eventuel arkæologisk undersøgelse forud for anlægsarbejdets*

igangsættelse. En arkæologisk forundersøgelse har til formål at klarlægge arten, omfanget og kvaliteten af eventuelle fortidsminder."

Nedenfor findes museets uddybende kommentarer til de enkelte indvindingsområder.

GRAVEOMRÅDE STÆRKENDE

Graveområdet dækker et område, svarende til matikel 2a, Stærkende By, Reerslev, og når helt op til Stærkende Bys sydlige grænse. Stærkende (eller Stærkinge) kan formentlig føre sine rødder tilbage til jernalderen, idet bynavne med endelsen "inge" stammer fra denne tid. Første gang Stærkende nævnes i skriftlige kilder er i 1334, hvor byen benævnes "Stærkinggæ".

Velbevaret kulturmiljø
Landsbyen Stærkende udgør et fint kulturmiljø med en del velbevarede gamle huse i landsbykærnen. En enkelt af byens fire gårde, som blev tilbage i Stærkende efter udskiftningen i 1794, er også stadig bevaret. Stærkende er præget af en del nyere villabyggeri, men dette er blevet holdt indenfor landsbygrænsen, så den gamle bystruktur stadig er let genkendelig. Den velbevarede bystruktur understreges af de gamle vejforløb, som daterer sig tilbage til tiden før udskiftningen – og måske længere tilbage i tid. Det gælder Stærkendevej, som løber øst-vest samt Maglehøjsgårdtoften og Tingstedvej, som begge løber nord-syd. Tingstedvej forbinder Stærkende med nabobyen Reerslev.

Som landsby har Stærkende fra tidernes morgen levet af den jord, som omgiver byen. I modsætning til mange af landsbyerne på heden, som i efterkrigsårene blev udbygget med store parcelhuskvarterer, ligger Stærkende stadig med tæt kontakt til den jord, som i århundreder har været grundlag for byens eksistens. Kun i den østlige del af ejerlavet er byens jorde gået til ved grusgravning.

Stærkendes kulturmiljø skal derfor forstås som sammenhængen mellem byens jorder og landsbyen med huse og gamle vejforløb. Gravning efter naturressourcer medfører en voldsom omdannelse af landskabet, og fjerner det oprindelige kulturlandskab. Et graveområde i denne del af Stærkendes ejerlav, tæt på byen, vil virke stærkt forstyrrende på et af Hedens fineste kulturmiljøer. Kroppedal Museum kan derfor ikke anbefale at lægge et graveområde på landsbyjorden syd for Stærkende.

Beskyttet dige i den sydlige del af graveområdet
I den sydlige del af graveområdet, mellem **matr. nr. 2a og matr. nr. 7000ao (Tune Landevej)** befinder der sig et beskyttet dige. De er tale om et ejerlavsdige, dvs. et dige som markerer skellet mellem to landsbyers jorder, i dette tilfælde Stærkende By og Tune By. Ejerlavsdiger stammer typisk tilbage fra landsbyens ældste tid på stedet – i nogle tilfælde daterer de sig tilbage fra jernalderen. Det er vigtigt at fastholde ejerlavene som

erkendelige enheder i landskabet, da ejerlavene i århundreder – også længe før udskiftningen – har udgjort den mindste, faste enhed i det danske landskab. Gruppen af ejerlav har udgjort de større enheder sogn, herred og siden også sognekommuner og kommuner.

Ifølge museumslovens §29 a, stk. 1, må tilstanden af sten- og jorddiger ikke ændres. Kroppedal Museum henstiller derfor til, at der ved eventuelle gravearbejder tages hensyn til det beskyttede ejerlavsdige.

Arkæologiske interesser
Der er arkæologiske interesser indenfor interessområdet for råstofindvinding, idet det ligger i et landskab rigt på gravhøje. Indenfor en afstand af godt 1 km kendes til ikke mindre end 12 gravhøje, hvoraf 5 er bevarede til i dag og fredede. Derudover er der tidligere fremkommet en jordfæstegrav ved grusinvinding vest for interesseområdet (020508 sb. 10) (også nævnt ovenfor), samt med metaldetektor fundet flere dele af et bronzealdersværd syd for interesseområdet (020511 sb. 36), syd for Tune landevej, hvilket indikerer, at der har været flere gravhøje og gravpladser i området, og der er begrundet formodning om, at der kan findes overpløjede gravhøje, gravpladser og bopladser fra oldtiden indenfor interesseområdet.

GRAVEOMRÅDE J5 HEDELAND OG GRAVEOMRÅDE HEDELAND UDV.

Graveområde J5 Hedeland og Hedeland udv. lægger sig op af områder, som allerede er blevet stærkt omdannet på grund af grusgravning. Det er derfor Kroppedal Museums vurdering, at de foreslåede graveområder vil have mindre indflydelse på de nyere kulturlandskabelige værdier i området.

Arkæologiske interesser
Der er derimod arkæologiske interesser indenfor indvindingsområdet. En stor del af området har tidligere været aktivt indvindingsområde, men på den vestlige del, indenfor **matriklerne 3g, 22d, 23a, 24a og 7b**, er der et større urørt område. Der er ingen kendte fortidsminder indenfor matriklerne, men nærliggende og omfattende fund omkring landsbyerne Vindekilde og Reerslev med rige begravelser og bebyggelsesområder fra flere perioder af oldtiden, peger på sandsynligheden for yderligere fortidsminder. På **nabomatriklen 15b, Vindinge By, Vindinge**, mod vest, er der for ganske nyligt konstateret oldtidsminder (020512 sb. 50). Nævnes kan også to fund i relativt kort afstand fra området: En grav fra bondestenalder (020512 sb. 7), og en udateret grav med et skelet (020508 sb. 10).

GRAVEOMRÅDE J4 KALLERUP BAKKE

Beskyttet og sjældent dige i den nordlige del af graveområdet
I det nordlige graveområde befinder der sig et beskyttet ejerlavsdige, som tillige danner sogneskel og herredsgrænse. Diget forløber mellem følgende matrikelnumre: **4b Vasby Ejerlav og 1e Baldersbrønde Ejerlav, 8t Vasby**

Ejerlav og 1e Baldersbrønde ejerlav samt 8u, 24c, 26b, 27e, 28c, 29c, 30c Vasby Ejerlav og 3u, 28g og 28f Baldersbrønde.

Diget er i dag delvist gennembrudt af grusgravning i området. Ikke desto mindre er der tale om et betydningsfuldt dige, som ikke alene markerer skel mellem ejerlav (Vasby og Baldersbrønde ejerlav) men også markerer skellet mellem Hedehusene Sogn (tidl. Høje Taastrup Sogn) og Sengeløse Sogn samt mellem Tune Herred og Smørum Herred. At diget ikke kun danner skel mellem ejerlav, men også danner skel mellem sogn og herred betyder, at diget ikke blot har lokal betydning, men tillige har regional betydning.

Ejerlavs-, sogne- og herredsdiger er meget gamle og sjældne, og stammer typisk tilbage fra landsbyernes ældste tid på stedet – i nogle tilfælde daterer de sig tilbage fra jernalderen. Ifølge museumslovens §29 a, stk. 1, må tilstanden af sten- og jorddiger ikke ændres. Kroppedal Museum henstiller derfor til, at der ved eventuelle gravearbejder tages hensyn til det beskyttede ejerlavs-, sogne- og herredsdige.

Arkæologiske interesser
Der er arkæologiske interesser indenfor indvindingsområdet. En stor del af området har tidligere været aktivt invindingsområde, men på den nordvestlige del, indenfor matriklerne **1c,1e, 1r, 1v, 1x og 8t, Vasby By, Sengeløse** er der et større urørt område. Indenfor området er der tidligere udgravet et kultanlæg med knoglesamlinger fra bondestenalder, og endvidere fladmarksgrave fra bondestenalder og ældre jernalder (020211 sb. 50). Derudover er der tilsyneladende et tidligere urørt område på matrikel **3u Baldersbrønde By, Hedehusene** helt mod øst. Imellem de to områder ligger en eksisterende fredet gravhøj, den eneste tilbage af en højgruppe på i alt mindst 9 gravhøje (020211 35-43). Desuden kendes der til andre fund af overpløjede oldtidshøje i nærheden (020211 sb. 30 & 020207 sb. 16). Der er derfor stor sandsynlighed for yderligere fortidsminder indenfor indvindingsområdet på de nævnte matrikler.

Kroppedal Museum stiller sig gerne til rådighed for en uddybning af ovenstående udtalelse.

Med venlig hilsen

Lotte Reedtz Sparrevohn, museumsinspektør
Leder af arkæologisk afdeling
M: lotte.sparrevohn@kroppdal.dk
T: 4330 3005

Naomi Pinholt, museumsinspektør
Etnolog, nyere tid
M: naomi.pinholt@kroppdal.dk
T: 4330 3020

NJORD
LAW FIRM

Region Hovedstaden
Center for Regional Udvikling
Enhed for Miljø
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

København torsdag den 31. juli 2025

Partshøring - Råstofplan 2025 – Fredensborg Kommune - Holtegård

Undertegnede skal herved på vegne de på underskriftssiden angivne partshørte ejendomsejere og de på underskriftssiden anførte medunderskrivere (herefter mine klienter) fremkomme med nærværende høringssvar til den i forslag bragte "Råstofplan 2025 for Holtegård i Fredensborg Kommune.

Flere af de partshørte har allerede på egne vegne indgivet et eget høringssvar. Bemærkninger som fremgår i disse egne høringssvar opretholdes i det hele uagtet at de pågældende tillige deltager i nærværende høringssvar.

Indledningsvist har mine klienter som ejendomsejere og nære naboer til den påtænkte placering af udvindingsstedet "Holtegård" er lang række indsigelser til den påtænkte råstofudvinding herfra. Det sig være i form af ændrede trafikale forhold, miljøforhold og ikke mindst betydelige genevirkninger fra selve råstofindvindingen. Disse indsigelser skal jeg nedenfor konkretisere som følger:

Placering og trafikale forhold:
Udpegningen og placeringen af Holtegård som udgravning og indvindingsområde i et så bynært miljø til Humlebæk og selve Humlebæk bymidte synes i enhver henseende at være fejlagtig. Det sig mestendels af hensyn til den ekstensive trafikale merbelastning området vil blive påført.

Der synes umiddelbart at være to muligheder for overkørsel til offentlig vej. Enten overkørsel direkte fra Holtegård til Kongevejen. Eller Langstrupvej direkte til Kongevejen. Begge vejudkørsler vil ligge særdeles tæt på mine klienters beboelsesejendomme og begge veje er trafikerede og udkørsel vanskelig. Kongevejen er en stor trafikåre og udkørsel især mod nord vil være farlig og skabe betydelig trafikal usikkerhed. Langstrupvej en meget smal og snoet vej med træbevoksning og skrænter til begge sider. Der er på vejen en ikke ubetydelig daglig færdsel med blandt andet heste fra de mange hesteejendomme, kørsel til og fra hesteejendommene med hestetrailer, mange

personbiler, varevogne og ikke mindst konkurrence- og motionscykelryttere, alt sammen en færdsel som vil blive udfordret af en så ekstensiv udnyttelse af vejene som forudsat i Råstofplan 2025.

Det vil her ikke være muligt, at de store lastvogne fra graveområdet og andre større trafikanter kan passere inden for vejbanen. Der kan (og der vil) opstå farlige situationer, hvorfor der ikke bør gives tilladelse til en sådan kørsel. Mine klienter er selvsagt bekendte med at det er Fredensborg Kommune som den stedlige vejmyndighed som skal give tilladelse til en sådan overkørsel, men da lovgivningen skal fortolkes i tværgående sammenhæng, da forventer jeg og mine klienter, at Region Hovedstaden inddrager dette spørgsmål i den politiske behandling af spørgsmålet om betimeligheden af placeringen af råstofindvinding fra Holtegård som en del af Råstofplan 2025.

Til illustration af de vanskeligheder en sådan trafik vil medføre fremsendes som **Bilag 1** til nærværende høringssvar foto af 2 lastvogne som forsøger at passere hinanden på Langstrupvej. Som det med al tydelighed heraf fremgår er dette ikke umiddelbart muligt. En videosekvens af samme vil blive efterfremsendt.

Støv, støj, bygningsskader fra gravearbejder, forurening, grundvand og fredede dyreearter:
Området ligger mellem motorvejen og stik vest for de af mine klienters berørte ejendomme, hvilket betyder at støj og støvgener vil blive ført af vindforhold direkte ind på mine klienters ejendomme. Da der her i det åbne land ofte er kraftig blæst fra vest vil dette selvsagt statuere et betydeligt problem. Flere ejendomme ligger helt tæt og åbent op til graveområdet med "Urhøj" beliggende Langstrupvej 53, 3050 Humlebæk, som den mest udsatte.

Støv, herunder partiklerne i svævestøvet, der som beskrevet i miljølovgivningen, findes i vinden i længere tid, vil uhindret af jordvolde og vanding, blæse direkte ind på mine klienters ejendomme. Denne støvpartikel er ifølge lægelig vurdering sundhedsskadelig for såvel dyr som mennesker.

Jeg har forstået på mine klienter, at Regionen H selv har vurderet, at såvel støj som støvgener meget vel kan overskride de lovgivningsmæssige grænseværdier. Hvilket tillige vil gælde for den påtænkte ekstensive kørsel med tung transport indenfor graveområdet og ved overkørsel til offentlig vej.

Mine klienter oplyser at der ifølge Regionen H´s medarbejdere, der har været ude og besigtige forholdene, da vil det være tilladt at grave 25 meter fra bygninger og skel. Det er min og mine klienters vurdering, at rystelser fra udgravning med en stor grad af sikkerhed vil kunne give skader på mine klienters respektive ejendomme med ejendommen "Urhøj" som den mest udsatte.

Ejendommen beliggende Hørsholmvej 15, 3050 Humlebæk ejet af mine klienter Lars Nielsen og Mette Mau har egen brøndboring. Mine klienter har antaget egen fagkyndig som har vurderet, at der er betydelig risiko for at drikkevandet forurenes, når lerlagene fjernes.

På flere af mine klienters ejendomme ses der flagermus, med formentligt habitat i de høje træer, der grænser på Sydvest i forhold til graveområdet. Udover de områder som indvindingsområdet allerede med respekt a flagermusenes tilstedeværelse allerede synes indskrænket er der også på "Urhøj" en betydelig flagermusbestand som der skal tages skellig hensyntagen til. Flagermus er som bekendt fredet. Den stedlige bestand af flagermus vil umiskendeligt blive påvirket i betydelig grad af en udgravning og indvinding som forudsat.

Region H´s egen miljøvurdering:

Den af Region H foretagne miljøvurdering påviser selv at der ved en udgravning og udvinding fra Holtegård vil være en betydelig miljøpåvirkning af (i) bilag IV arter (flagermus), (ii) beskyttede naturtyper og grundvand) og (iii) fortidsminder). Region H mener at de af Region H foreslåede afværgeforanstaltninger, hvis iværksat korrekt, vil være tilstrækkeligt til at afbøde effekterne heraf. Jeg og mine klienter er uenige i denne konklusion som forekommer meget lidet velunderbygget og afvejningen af hensyn synes at være alene af økonomisk karakter til fordel for en udpegning af Holtegård som en del af Råstofplan 2025.

Manglende VVM undersøgelse/redegørelse:

Det er såvel min som mine klienters vurdering af en så ekstensiv udnyttelse på et så miljømæssigt udsat sted som beskrevet ovenfor i høringssvaret kræver en udarbejdelse af en VVM redegørelse førend en stillingtagen til om Holtegård overhovedet bør komme i betragtning til udpegning som en del af Råstofplan 2025. Region H bør genoverveje sin stillingtagen i spørgsmålet herom.

Med venlig hilsen

Morten Stausholm
Advokat (L) Partner
ms@njordlaw.com

og indgivet på vegne af følgende partshørt og medunderskrivere:

Dahl Hede Holding ApS i egenskab af partshørt
Hørsholmvej 5
3050 Humlebæk

Bente Hovgaard Hansen i egenskab af partshørt
”Urhøj”
Langstrupvej 53
3050 Humlebæk

Mette Mau og Lars Nielsen i egenskab af partshørt
Hørsholmvej 15
3050 Humlebæk

Jesper Rydland og Jacob Rydland i egenskab af partshørt
”Rydlandsgård”
Langstrupvej 34
3050 Humlebæk

Rasmus Peter Kristensen i egenskab af partshørt
Hørsholmvej 7
3050 Humlebæk

Henrik Berntsen i egenskab af partshørt
Hørsholmvej 13
3050 Humlebæk

Tina Kofoed Larsen og Jan Michael Rasmussen i egenskab af partshørt
Langstrupvej 47 – 49
3050 Humlebæk

Mette Nørtoft og Brian Nørtoft i egenskab af berørte og medunderskrivere
Hørsholmvej 3
3050 Humlebæk

Margit Guldborg & Mogens Drehn i egenskab af berørte og medunderskrivere
Hørsholmvej 6
3050 Humlebæk

Lene M. Jensen og Ole V. Jensen i egenskab af berørte og medunderskrivere

Hørsholmvej 4

3050 Humlebæk

HOFOR

Til Region Hovedstaden, Centerfor Regional udvikling, Enhed for Miljø HOFOR kvitterer for høring af Forslag til Råstofplan 2025 og må med beklagelse konstatere, at forslaget til råstofplan slet ikke har den samme fokus på miljø- og grundvandsbeskyttelse som Regionens tidligere råstofplaner: Det er en klar forringelse af hensyn til grundvandsbeskyttelsen i råstofplanlægningen! Råstofgravning og især arealernes brug efter endt gravning har stor betydning for grundvandsbeskyttelsen, hvilket har en alt for ringe plads i forslaget til råstofplan. Konkret til retningslinje 7 – Bemærkninger til retningslinjen: Pga. den korte transporttid til vandindvindingen bør der ikke udlægges graveområder i boringsnære beskyttelsesområder, da den naturlige beskyttelse af grundvandet påvirkes ved råstofgravning. HOFOR er opmærksom på planforslagets hovedregel om ikke at meddele tilladelse til råstofindvinding inden for udlagte BNBO'er: Det bør ikke være en hovedregel, men sætte grundvandet i fokus i lighed beskyttelsen i den tidligere råstofplan 2016/2020, citat: "Når regionen udpeger nye graveområder undgåes områder som er udlagt som boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), da disse områder vurderes at være ekstra sårbare for en eventuel forurening. BNBO indgår også i vurderingen af nye råstofindvindingstilladelser i gamle graveområder, når risikoen for grundvandet skal vurderes. Regionen vægter hensynet til grundvandet højt, når der udarbejdes råstofindvindingstilladelser." Det er konkretiseret i Miljørapport for Forslag til Råstofplan 2025 med: "Når regionen udpeger nye grave- eller interesseområder, undgås områder, der er udlagt som boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), da disse områder vurderes at være ekstra sårbare overfor en eventuel forurening. BNBO indgår også i vurderingen af nye råstofindvindingstilladelser i eksisterende graveområder, når risikoen for grundvandet skal vurderes." Dette bør indarbejdes direkte i retningslinje 7 og ikke som en hovedregel – dét er klar forringelse ift. miljørapporten, at det ikke er indarbejdet i planforslaget. HOFOR skal af hensyn til grundvandsbeskyttelsen henstille til, at grundvandshensynet også indarbejdes i forslaget til Råstofplan 2025, der ikke vægter hensynet til grundvandet højt, som tidligere planer! Retningslinjerne om efterhandling er blevet alt for vagt formuleret, og slet ikke med samme konkrete tilgang til grundvandsbeskyttelse som tidligere råstofplaner: Det er en forringelse i råstofplanlægningen. HOFOR skal anbefale, at grundvandsbeskyttelsen tages helt frem i retningslinjerne om efterbehandling og meget passende i lighed med tidligere råstofplaner: "Af hensyn til grundvandsressourcen bør færdiggravede arealer efterbehandles til formål der ikke indebærer risiko for forurening af grundvandsressourcen, f.eks. rekreative formål, naturarealer, ekstensivt landbrug eller skov. Et eventuelt vilkår om forbud mod gødskning

og brug af kemiske bekæmpelsesmidler, herunder pesticider, vurderes at være vilkår af varig betydning og tinglyses på ejendommen." Citat Råstofplan 2016/2020: Bemærkninger til retningslinje 13 HOFOR finder det ikke tilstrækkeligt at henlægge beskyttelsen til "Udfald af miljøvurderingen" med krydshenvisning til Miljøvurderingen, som netop påpeger: "Ved indvinding af sand, grus og sten fjernes de beskyttende lag over grundvandsmagasinet, men risikoen for forurening af grundvandsressourcen er hovedsageligt knyttet til de aktiviteter, der skal foregå på arealet efter at råstofindvindingen ophører. Det er derfor afgørende, at der ikke i fremtiden etableres anlæg eller forurenende aktiviteter i tidligere råstofgrave, og at der efterbehandles til f.eks. natur eller ekstensivt landbrug." Dette udvandes under de enkelte afvejninger efter § 3 i Råstofloven for respektive graveområder med: "Hensynet til grundvandsforekomsten skal iagttages ved ansøgning og afgørelse om tilladelse til råstofindvinding. Det skal derfor ved det konkrete indvindingsprojekt vurderes, om der er behov for, at der f.eks. tinglyses varige vilkår om brug af pesticider og/ eller gødning. Dette gøres for at varetage miljøbeskyttelse, vandforsyningsinteresser og for at forhindre forringelse af målsatte grundvandsforekomster og sikre, at opnåelse af miljømål ikke hindres." Det udgør et alt for ringe hensyn til grundvandsbeskyttelsen! Konkret til udpegning af J5 Hedeland og Hedeland udvidelse: HOFORs indvinding på Solhøj Kildeplads er af meget stor betydning for HOFORs forsyningssikkerhed, både i dag og i fremtiden, således at kildepladsen kan karakteriseres som kritisk og meget vanskeligt erstattelig infrastruktur. HOFOR vil opfordre til, at der udvises den allerstørste forsigtighed i forhold til råstofindvinding inden for dette område. HOFOR ser derfor med meget stor bekymring på planerne om, at der potentielt etableres flere råstofindvindingsområder i området, der potentielt kan påvirke den udbredte PFAS forurening i området. Det er HOFORs anbefaling, at Region Hovedstaden udfører en risikovurdering af, hvad råstofindvinding i indvindingsoplandet til Solhøj Kildeplads betyder for spredningen af den omfattende PFAS forurening i området og fra den tilstødende V2 kortlagte lokalitet ved Stærkende fyldplads Følgegruppe for råstofplanlægningen. Endeligt skal det det bemærkes, at der beklageligvis ikke været etableret en følgegruppe ved udarbejdelsen af forslaget til råstofplan, hvor inddragelse af grundvandsinteresserne kunne være varetaget. Afslutningsvis skal det bemærkes, at HOFOR finder, at forslaget til råstofplan 2025 ikke indeholder samme beskyttelse som tidligere planer, og skal henstille til Regionsrådet om at tage vare på grundvandsbeskyttelsen ved indarbejdning i planens retningslinjer. HOFOR finder, der potentiel forurening fra biaktiviteter (andre aktiviteter end råstofgravning) i råstofgrave i indvindingsoplande/grundvandsdannende oplande, og at vi mener, at biaktiviteter ikke må være tilladt inden for disse områder.

Notat

Vand Plan
Direkte tlf.2795 4162
E-mail hnie@hofor.dk

Modtager: Region Hovedstaden
Afsender: HOFOR A/S
KS af/dato: Liselotte Clausen og Helle Ugilt Sø, 06-06-2025
Godkendt af/dato: Henrik Nielsen, 17-07-2025

HOFOR om udpegninger af nye råstofområder i Hedeland

Region Hovedstaden har igangsat den offentlige høring af forslag til Råstofplan 2025 og tilhørende miljørapport. Høringen omfatter udpegninger af nye råstofområder i Hedeland i Høje Taastrup Kommune. Det drejer sig om området Hedeland Udvidelse, der grænser op til det eksisterende graveområde J5 Hedeland. Derudover er området "Stærkende" udpeget som muligt nyt graveområde (interesseområde). Områderne ligger inden for Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD), og begge områder ligger inden for indvindingsoplandet til HOFORs regionale kildeplads Solhøj Kildeplads.

HOFOR står for en drikkevandsforsyning, der forsyner store dele af Hovedstadsområdet med drikkevand. HOFOR har således en vigtig opgave med at beskytte vores fælles grundvand. HOFOR ser med bekymring på planerne om at placere flere råstofområder i Hedeland, da råstofindvinding i området risikerer at ændre strømningsvejene for den omfattende PFAS forurening, der er i området. Miljøvurderingen har ikke adresseret denne risiko.

Indvindingsmæssig betydning

Solhøj Kildeplads er med sin tilladelse på 5 mio. m^3/år HOFORs største kildeplads. Solhøj Kildeplads leverer sammen med seks andre (mindre) kildepladser vandet til HOFORs regionale vandværk Værket ved Thorsbro. Solhøj Kildeplads repræsenterer ca. 50% af den samlede indvindingstilladelse til kildepladserne til Værket ved Thorsbro, og kildepladsen er derfor helt afgørende for driften af Værket ved Thorsbro og af meget stor betydning for HOFORs samlede vandproduktion og forsyningssikkerhed.

Som vandindvindingssituationen er på Sjælland, er det yderst vanskeligt at finde nye, uudnyttede grundvandsressourcer i, eller i nærheden af, HOFORs indvindingsområder, og det vil ikke være muligt at etablere en ny kildeplads med en kapacitet på bare i nærheden af 5 mio. m^3/år. Solhøj Kildeplads er derfor ikke kun af stor betydning for den nuværende, men også for den fremtidige vandforsyning til forbrugerne i Hovedstadsområdet. Kildepladsen kan derfor karakteriseres som kritisk infrastruktur. Jf. kriterierne i Miljøministeriets nye kortlægning af udfordringer ift. Danmarks grundvand kan området omkring Solhøj karakteriseres som et strategisk vigtigt drikkevandsområde, da det er et område, hvor mange forbrugere i dag eller i fremtiden er afhængige af ressourcen, og hvor der er få eller ingen

alternative muligheder for vandindvinding i de givne mængder. HOFOR vil opfordre til, at der udvises den allerstørste forsigtighed i forhold til etablering af potentielt forurenende aktiviteter inden for dette område.

PFAS forurening

De tre råstofområder Hedeland Udvidelse, J5 Hedeland og Stærkende ligger i et område, hvor der er en udbredt forurening med PFAS jf. figur 1.

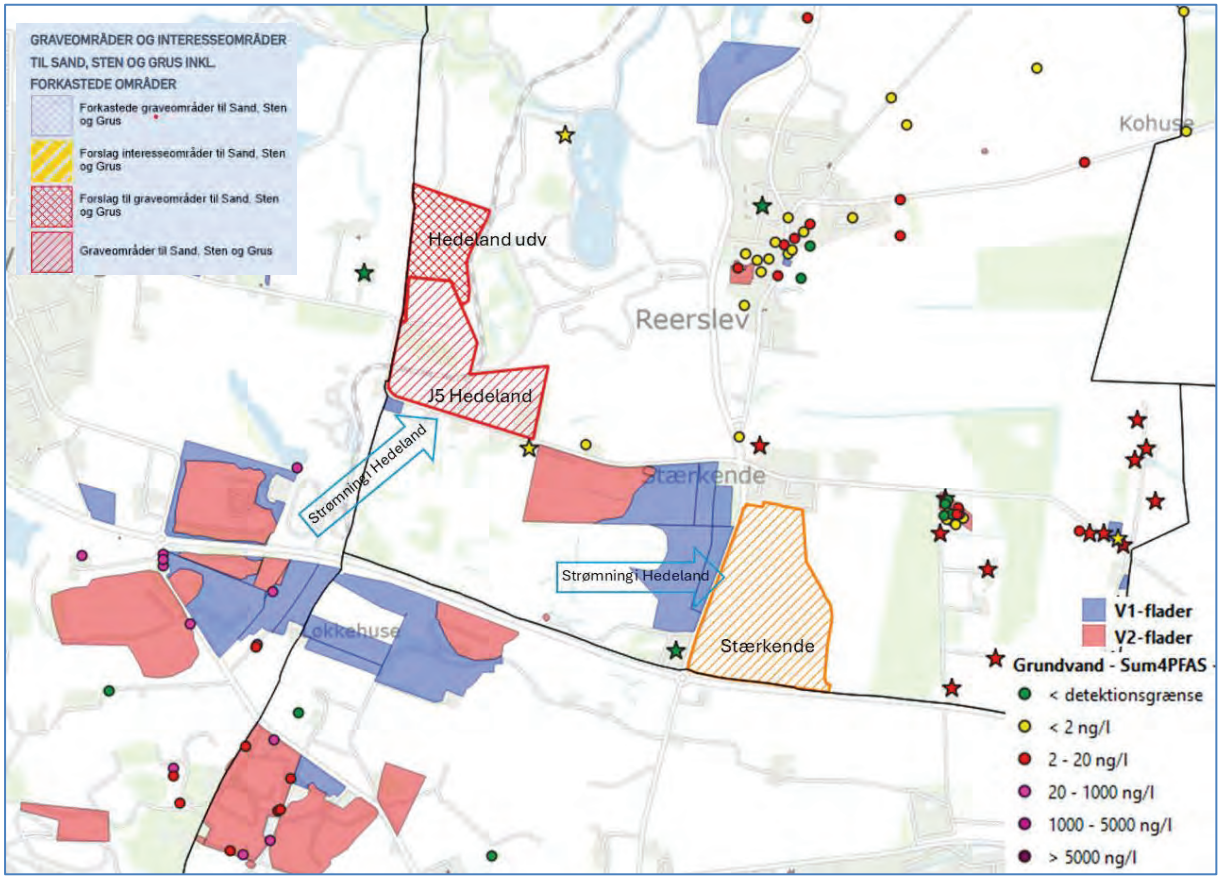

Figur 1: *Placering af J5 Hedeland, Hedeland Udvidelse og Stærkende samt V1 og V2 kortlagte grunde. Endvidere er vist fund af PFAS i grundvandet i området.*

For at håndtere den omfattende PFAS forurening i området, har Region Hovedstaden sammen med Region Sjælland og HOFOR indgået et formaliseret tværfagligt samarbejdet (Tunhøj-samarbejdet) med områdets tre kommuner: Greve, Ishøj og Høje Taastrup. Samarbejdet er startet 1. nov. 2022. Formålet med samarbejdet er at sikre en samlet koordineret indsats mellem region, kommuner og forsyninger i forhold til at beskytte kvaliteten af grundvandet i samarbejdsområdet, herunder at sikre mulighed for fortsat grundvandsindvinding i området. Den omfattende PFAS forurening betyder, at både Region Sjælland og Region Hovedstaden er i gang med afgrænsende undersøgelser af de mange deponier i området - herunder også Stærkende Fyldplads, som grænser op til de udpegede

råstofområder jf. Figur 1. Det V2 kortlagte areal ved Stærkende Fyldplads bliver derfor muligvis udvidet. Der er i Miljørapporten til forslaget til råstofplanen intet nævnt omkring PFAS forureningen. Der er således ikke udført en risikovurdering af, hvordan råstofindvindingen i området vil påvirke spredningen af den omfattende PFAS forurening, som påvises i både det sekundære Hedelandsmagasin og i det primære kalkmagasin. De udpegede 3 områder til råstofindvinding i Hedeland ligger i den forventede grundvandstrømning fra de gamle deponier i Hedeland, hvor der er påvist kraftige forureninger med PFAS. Dette er ligeledes illustreret på Figur 1, hvor der er beregnet partikelbaner (sandsynlig strømnings vej i grundvandsmagasinet) fra den V2 kortlagte lokalitet Mindstrupgård. En eventuel oppumpning/reinfiltration ved råstofindvidning vil derfor påvirke spredningen af PFAS forureningen. Der bør derfor udføres en risikovurdering af dette, hvilket ikke er udført i forbindelse med Miljøvurderingen.

Konklusioner og anbefalinger i forhold til placering af råstofområder
HOFORs indvinding på Solhøj Kildeplads er af meget stor betydning for HOFORs forsyningssikkerhed, både i dag og i fremtiden, således at kildepladsen kan karakteriseres som kritisk og meget vanskeligt erstattelig infrastruktur. HOFOR vil opfordre til, at der udvises den allerstørste forsigtighed i forhold til råstofindvinding inden for dette område.

HOFOR ser derfor med meget stor bekymring på planerne om, at der potentielt etableres flere råstofindvindingsområder i området, der potentielt kan påvirke den udbredte PFAS forurening i området.

Det er HOFORs anbefaling, at Region Hovedstaden udfører en risikovurdering af, hvad råstofindvinding i indvindingsoplandet til Solhøj Kildeplads betyder for spredningen af den omfattende PFAS forurening i området og fra den tilstødende V2 kortlagte lokalitet ved Stærkende fyldplads.

Gert Løfgren

Det er en ommer.Udtalelse vedrørende Råskofplanen for Region Hovedstaden 2025Forslag om midlertidig suspension og genovervejelsel lyset af den forestående sammenlægning af Region Hovedstaden region sjælland, bør implementeringen af Råskofplanen for 2025 sættes i bero og der skal laves en ny i 2026. Det er essentielt at sikre, at alle større planer og hvor grusgraven skal ligge tager højde for den nye, samlede regions behov, strukturer og kapacitet.En videreførelse af planen uden en tilpasning til de ændrede organisatoriske og geografiske forhold risikerer at medføre skævvridning i ressourcefordelingen, ineffektive løsninger samt spild af offentlige midler.Derfor opfordres til, at planen genovervejes i sin helhed i lyset af den nye regionale struktur, og at relevante interessenter fra begge (tidligere) regioner inddrages i processen.Samtidig vil vi komme med et forslag om højst 15-20% grusgrave i hver kommune.Vi mener det er helt skud ved siden af at Frederikssund og Roskilde skal være 2 kommuner der bedrager med over 50 % af alle grusgravene. Samtidigt mener vi at det er utrolig påfaldende at de rigeste kommuner slipper for grusgrave, hvad er den dybere mening med det.Vi mener at alle kommuner så vidt mulig skal bidrage til råstofplanen.Mvh Gert Løfgren Dansk Folkeparti Kandidat til KV25Kandidat til regionsvalget.Heidi Jørgensen Dansk Folkeparti Kandidat til KV25

Gjeddesdal Gods A/S

Jeg skriver hermed som part i sagen vedrørende forslag til Råstofplan 2025 med tilhørende miljørapport. Det fremsatte forslag omfatter etablering af et nyt interesseområde i Stærkende, Høje Taastrup Kommune. Arealet lægger under selskabet Gjeddesdal Gods A/S, som undertegnede er ejer og direktør for.Med venlig hilsenSøren NymannDir. og ejerGjeddesdal Gods A/S

Gjeddesdal Gods

Gjeddesdalsvej 76 – 2670 Greve
Mobil 2014 8121 el. 2028 4121
www.gjeddesdal..dk
post@gjeddesdal.dk

Til: Region Hovedstaden
Center for Regional Udvikling
Enhed for Miljø
Att.: Råstofteamet
Mail: raastoffer@regionh.dk

Indsendt via Region Hovedstadens høringsportal

Greve, den 1. juli 2025

Vedrørende: Høringssvar til Råstofplan 2025 for Region Hovedstaden vedr. forslag til nyt interesseområde – Stærkende, Høje Taastrup Kommune

Jeg skriver hermed som part i sagen vedrørende forslag til Råstofplan 2025 med tilhørende miljørapport. Det fremsatte forslag omfatter etablering af et nyt interesseområde i Stærkende, Høje Taastrup Kommune. Arealet lægger under selskabet Gjeddesdal Gods A/S, som undertegnede er ejer og direktør for.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at jeg ønsker, at interesseområdet "Stærkende", beliggende i Høje Tastrup Kommune bliver inkluderet i Råstofplan 2025 for Region Hovedstaden.

Det pågældende areal vurderes at have potentiale for råstofindvinding og opfylder de kriterier, som Regionen har lagt til grund for udvælgelsen af interesseområder, herunder:

- Arealets geologiske egnethed til råstofindvinding,
- Dets beliggenhed i forhold til eksisterende og fremtidige transportkorridorer,
- Afvejning af miljø- og planmæssige hensyn i lokalområdet.

Inklusion af arealet vil understøtte Regionens overordnede mål om en bæredygtig og stabil forsyning af råstoffer og sikre et fortsat lokalt behov for råstof materialer. Særligt arealets beliggenhed er interessant, idet arealet ligger tæt på overordnede vejinfrastruktur, herunder særligt Køge Bugt Motorvejen og sikrede tilkørselsforhold både mod nord og syd.

De trafikale konsekvenser, gener og infrastrukturelle problematikker, som oftest er til stede if. med udgravning, kan i høj grad afbødes i dette område qua dets beliggenhed tæt på hovedvejen mellem

Gjeddesdal Gods

Gjeddesdalsvej 76 – 2670 Greve
Mobil 2014 8121 el. 2028 4121
www.gjeddesdal..dk
post@gjeddesdal.dk

Roskilde og Greve samt motorvejsnetværk. Dette vil betyde, at der kan etableres bortkørsel af opgravet grus uden at skulle gennemkøre mindre boligområder, landsbymiljøer eller via snævre passager med trafikale udfordringer. Påvirkningen af naboer med lastbilkørsel skønnes hermed minimal. Desuden vil en hensigtsmæssig graveplan for området og placering af støjvolde /afskærmning sikre, at påvirkningerne af det omkringliggende område minimeres.

Alene mod arealets nordlige grænse er der sammenslutning af boliger, og det foreslås, at der etableres en udkørsel til Maglegårdsvej i den sydlige del nærmest hovedvejen Tune Landevej, som illustreret nedenfor.

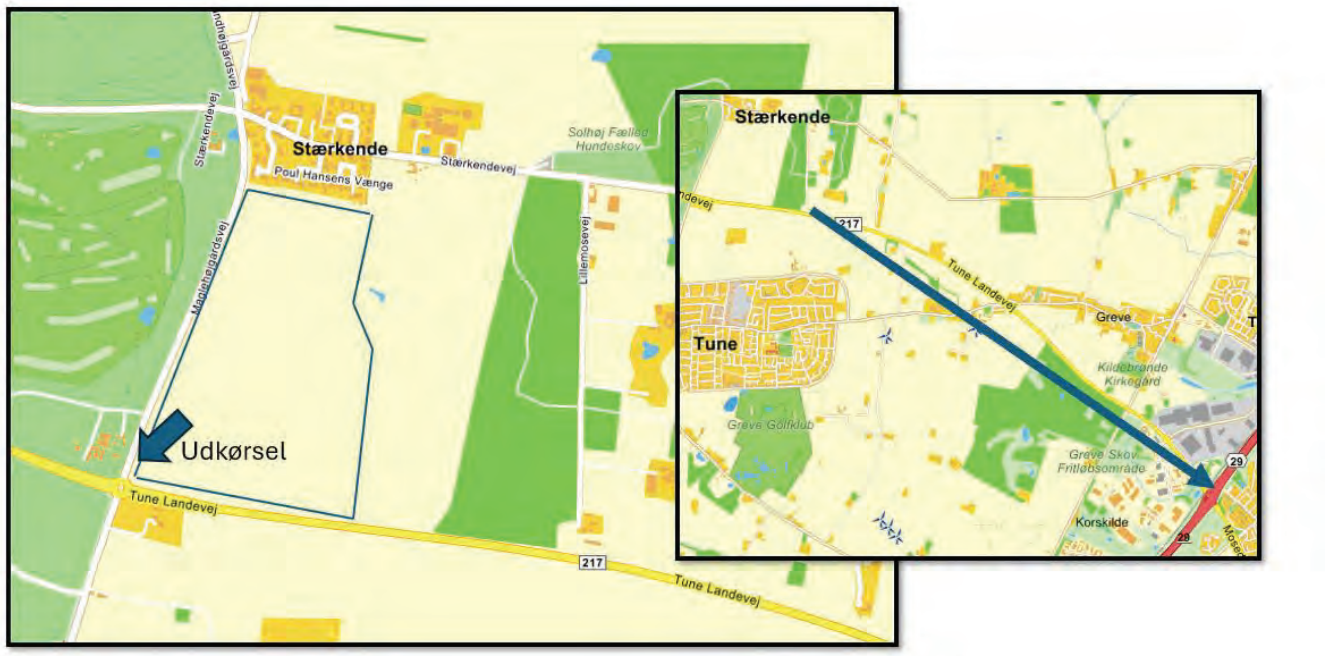

Figur 1: Udkørsel via Maglehøjgårdsvej via rundkørsel ud på Tune Landvej (217) og herfra videre til motorvejsafkørsel Greve Syd nr. 29.

Der vil i forbindelse med udgravningen være fokus på inddragelse og hensyntagen til lokalområdet Dette betyder, at forud for råstofindvindingen i ansøgningsfasen og særligt under selve råstofindvindingen vil vi sørge for, at der arbejdes efter kodekset for godt naboskab - https://www.godtnaboskab.dk/ Dette for at medvirke til en tilfredsstillende afvikling af råstofindvindingen for alle parter i lokalområdet. Lokal involvering og tillige med Høje Tåstrup Kommune vil også være gældende i forbindelse med efterbehandling af arealet. Her tænkes særligt på udnyttelse af arealet efterfølgende i mere rekreativ udnyttelse og i klima- og biodiversitets-sammenhæng.

Gjeddesdal Gods

Gjeddesdalsvej 76 – 2670 Greve
Mobil 2014 8121 el. 2028 4121
www.gjeddesdal..dk
post@gjeddesdal.dk

Det skal oplyses, at vi af egen drift tillige har lavet råstofboringer på arealet, for at vurdere både omfanget og kvaliteten af råstofferne. Dette bekræfter blot, at der er råstoffer af interesse og som kan indgå i Regionens råstofplan. Råstofkortlægning kan deles med Regionen efter aftale. Jeg anmoder derfor Regionen, om en forsat inddragelse at vores areal som **Interesseområde** i Råstofplan 2025. Idet omfang at Regionen mener, at man allerede nu ønsker at inddrage arealet til **Graveområde**, er vi positive overfor dette og vi vil i så fald igangsætte det forudgående nødvendige arbejde og undersøgelser til brug for en graveansøgning.

Såfremt der ønskes yderligere oplysninger eller adgang til dokumentation, herunder kortmateriale over arealet, står jeg naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen
Søren Nymann
Direktør

Gjeddesdal Gods
Gjeddesdalsvej 76
2670 Greve
CVR: 40762914
Mail: post@gjeddesdal.dk

Stempel kr. 400,- Akt: Skab 0 nr. 250
(Udfyldes af dommerkontoret)

Justitsministeriets gengivelsesret

Matr. nr. 1 ak, 1 aq og 1 bl Højbjerg, Helsinge

(Ejerlejlighedsnr.)

Gade og husnr.

Anmelder:

Helsinge byråd
Teknisk forvaltning
Rådhusvej 3
3200 Helsinge

Deklaration om kloakledninger

Kloakering af Højbjerg Landsby - opland 4

I medfør af miljøministeriets bekendtgørelse af 16. december 1982, § 5 har Helsinge byråd den 11. juni 1986 ekspropriereret rettigheder til etablering af spildevandsanlæg på følgende ejendomme: 1 ak, 1 aq og 1 bl Højbjerg by, Helsinge.

Hver ejendom pålægges nedenstående rådighedsindskrænkning i form af ledningsservitut, som begæres tinglyst servitutstiftende forud for al pantegæld på de nævnte ejendomme., jfr. bekendtgørelsens § 6, stk. 2.

1. Det skal tåles, at det af byrådet godkendte ledningsanlæg med tilhørende brønde m.v. er beliggende på ejendommen og som vist på vedhæftede rids - udfærdiget 21. januar 1988.

2. Anlægget skal henligge uforstyrret, og der skal gives de til enhver tid berettigede adgang til eftersyn og rensning, samt til at foretage drifts-, reparations- og vedligeholdelsesarbejder i det omfang, byrådet finder det nødvendigt.

3. Uden forud indhentet tilladelse fra byrådet, er det forbudt inden for et bælte på 2,5 m til hver side af ledningens midte, at bygge, foretage beplantninger af træer eller buske med dybtgående rødder eller overhovedet iværksætte noget, der kan være til hinder eller skade for eftersyn, reparations- eller vedligeholdelsesarbejder.

4. Der må til enhver tid tåles de ulemper, der kan være forbundet med eventuelle fremtidige eftersyns- og reparationsarbejder.
Erstatning for eventuelt herved forvoldt skade fastsættes i mangel af mindelig overenskomst af uvildige personer udmeldt af retten.

5. De til enhver tid berettigede gives ret til færdsel uden nærmere betingelser.

6. Gældende kun for matr.nr. 1 ak Højbjerg:
De til enhver tid berettigede skal have fri og uindskrænket ret til at færdes på og råde over den på kortbilaget viste adgangsvej til pumpestation.

Form. 167 G Otto B. Wroblewski, Nytorv 19, 1450 København K

Justitsministeriets genpartpapir

Stempel kr.

Akt: Skab nr.
(Udfyldes af dommerkontoret)

Matr. nr.

(Ejerlejlighedsnr.)

Gade og husnr.

Anmelder:

7. Påtaleretten tilkommer alene Helsinge byråd.

Helsinge byråd, den 18. april 1988

Claus Lange / Pauli Hermansen
borgmester afd.ing.

Det bemærkes, at tilvejebringelse af lokalplan i henhold til kommuneplanlovens § 36 ikke er påkrævet.

Helsinge byråd, den 18. april 1988

Claus Lange / Pauli Hermansen
borgmester afd.ing.

INDFØRT I DAGBOGEN

21.04.88. 007777

RETTEN I HELSINGE
LYST AKT NR. 250

Akt: Skab nr.

(udfyldes af dommerkontoret)

Justitsministeriets genpartkalkerlærred. Til kn.t

At denne kort-genpart er nøjagtig genpart af det originale kort vedrørende ejendommen(e)

mtr. nr. 1ak Høbjerg by, Helsinge

attesteres herved Helsinge d. 21.01. 1988

Navn

Bestillings-formular

Y - 1 fløj

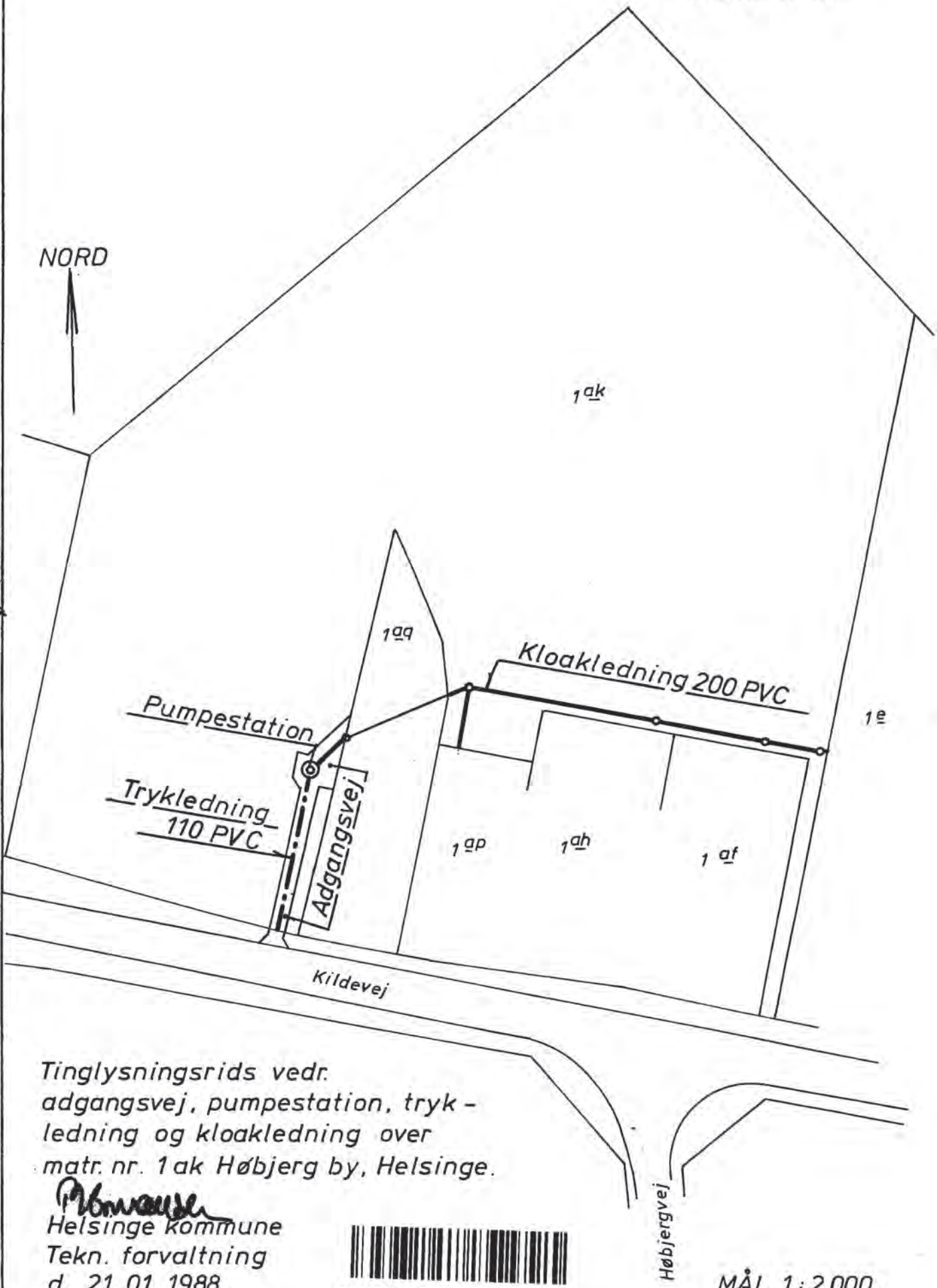

Tinglysningsrids vedr. adgangsvej, pumpestation, tryk-ledning og kloakledning over matr. nr. 1ak Højbjerg by, Helsinge.

Helsinge kommune
Tekn. forvaltning
d. 21.01.1988.

MÅL 1:2.000

Otto B. Wroblewski, Nytorv 19, 1450 København K

S00424106S 16_Ø_250
A00712936A 88316807

Akt: Skab nr.
(udfyldes af dommerkontoret)

Justitsministeriets genpartskalkerierved. Til t.o.t.

At denne kort-genpart er nøjagtig genpart af det originale kort vedrørende ejendommen(e)
mtr. nr. 1 aq Høbjerg by, Helsinge
attesteres herved. Helsinge d. 21.01 1988 Navn

NORD

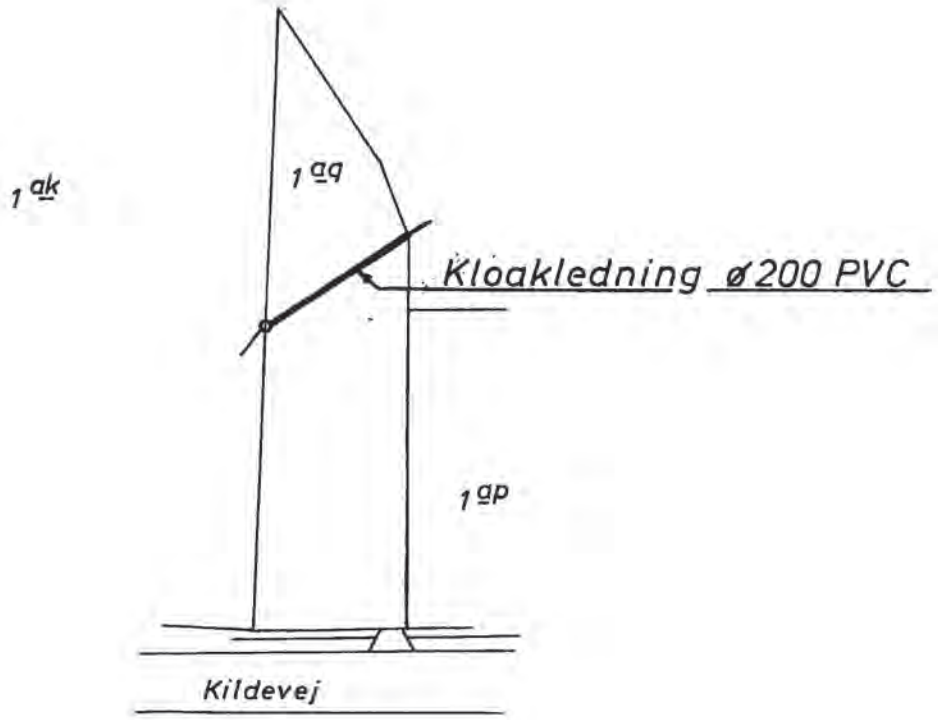

Tinglysningsrids vedr. kloakledning
over matr.nr. 1aq Høbjerg by, Helsinge.

Helsinge kommune
Tekn. forvaltning
d. 21.01.1988

S00424107S 16_Ø_250
A00712936A 88316807

MÅL 1:1000

Bestillings-formular
Y - 1 fløj

Otto B. Wroblewski, Nytorv 19, 1450 København K

Akt: Skab nr.

(udfyldes af dommerkontoret)

Justitsministeriets genpartkalkerlavråd. Til kort

At denne kort-genpart er nøjagtig genpart af det originale kort vedrørende ejendommen(e)

mtr. nr. 1 bl Højbjerg by Helsinge

attesteres herved. Helsinge d. 21.01 1988 Navn

Bestillings-formular

Y - 1 fløj

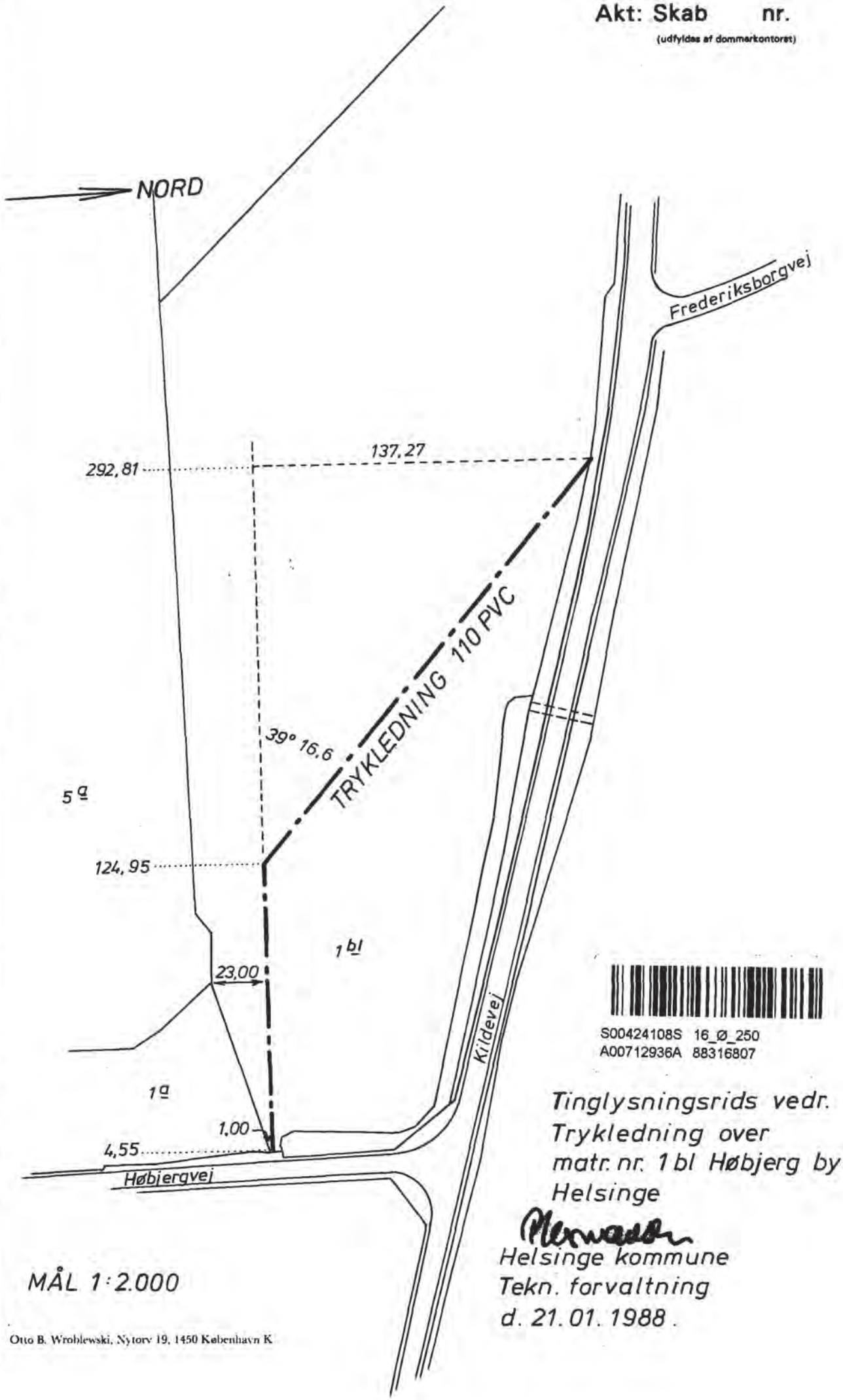

MÅL 1:2.000

Otto B. Wroblewski, Nytorv 19, 1450 København K

S00424108S 16_Ø_250
A00712936A 88316807

Tinglysningsrids vedr.
Trykledning over
matr. nr. 1 bl Højbjerg by
Helsinge

Helsinge kommune
Tekn. forvaltning
d. 21.01.1988.

Dette høringssvar indsendes på vegne af protestgruppen *"Nej til flere grusgrave i Hornsherred og i kommunen"*, som har samlet 3.325 underskrifter i protest mod yderligere råstofudvinding i hele Frederikssund Kommune.

1. **Indledning**

   Frederikssund Kommune er i udkastet til Råstofplan 2025 blevet udpeget til hele 15 nye og eksisterende graveområder, hvilket medfører en uforholdsmæssig stor byrde. Kommunen ligger areal til ca. 60 % af de udlagte graveområder i hele Region Hovedstaden. Dette har vidtrækkende konsekvenser for både natur, mennesker, sundhed, erhverv, klima og udviklingsmuligheder.

2. **Overordnede kritikpunkter**

2.1 Manglende information og utilstrækkelig borgerinddragelse

Forskellen mellem borgermødet i Frederikssund og det i Frederiksværk er markant. I Frederikssund blev flere områder slået sammen i præsentationen, og vigtige detaljer blev udeladt, f.eks. såsom at efter behandling kan ske andet steds og ikke nødvendigvis i graveområdet. Der var kun få pladser til rådighed og pladserne blev hurtigt meldt udsolgt – uden at Regionen hverken før eller efter har gjort noget for at kompensere – man kunne f.eks. have valgt ekstra møde eller gjort det muligt at deltage online. Muligheden for at stille opklarende spørgsmål var stærkt begrænset og resulterede i en enormt presset stemning. Dette har gjort reel borgerinddragelse umulig. Trods løfte blev præsentationen ikke sendt ud efterfølgende. Alt sammen faktorer der disproportionalt gør det sværere for borgere i kommunen at indsende gode høringssvar.

Anbefaling: Vælger regionen at forsætte med Råstofplanen, bør Regionen anerkende at de bærer et udvidet ansvar grundet og bør ved behandling af evt. gravetilladelser sikre udvidet borgerinddragelse og fuld gennemsigtighed.

2.2 Behov for national råstofplan og transparens i afgrænsningskriterier

Det er uklart, hvordan parametre fra afgrænsningsdokumenterne vægtes, og specielt hensyn til mennesker syntes meget lille. Flere områder med mange kritiske anmærkninger er fastholdt, mens andre uden tydelig begrundelse er taget ud. Generelt har mange af de udtagede områder et lavt antal væsentlig markering i afgrænsnings dokumenter. Dermed virker det ikke som om der er taget ud i henhold til afgrænsningsvurdering, men nok mere fordi områder var gravet ud eller på anden vis ikke attraktive, hvilket også var en kommentar til høringsmøde – altså at kun ikke interessant områder var fjernet. Regionen har dermed ikke signifikant nedsat mængden af væsentlige påvirkninger i kommunen.

Regionen henviser til, at hele matrikler er udpeget, men der findes eksempler på delvise udtagninger i andre kommuner. Frederikssund skal ikke stilles ringere. Hvis man lagde større afstand ind til beboelse, ville det fjerne megen utryghed og modstand, samt potentielle skader vil blive minimeret, det gælder formodentlig for alle kommuner. Men da Frederikssund med sine 15 områder, som antalsmæssigt udgør omkring 40% af antallet men arealmæssigt 60%, så er det massivt store graveområder og dermed er der proportionalt vigtig at sikre afstand grundet områderne markante størrelse.

Derudover er det afgørende, at planen indeholder en mulighed for at tage områder ud før tid, såfremt en national råstofplan bliver aktuel, eller nye forhold viser sig. Dette skal kunne ske uden kompensation til jordejere for potentielt tab, jordejere kan blot bibeholde eksisterende anvendelse.

Anbefaling: Udvikling af en national råstofplan bør prioriteres. Transparens og fleksibilitet skal bygges ind i materialet. Indtil da har Regionen Hovedstaden et udvidet ansvar for passende afværge foranstaltninger.

2.3 Akkumuleret belastning i Frederikssund

Sammenholdt udgør de 15 graveområder, både mht. antal, areal etc., en massiv og kumulativ belastning for kommunen. Dette gælder ikke blot natur og sundhed, men også rekreative værdier, støj, trafik og sociale konsekvenser. De stor mængde af råstof områder, uden kompensation, vil betyde store omkostninger og begrænsning i kommunens mulighed for selv at styre udvikling. Flere steder er der konflikter. Dette er en kæmpe belastning, for kommunens identitet og økonomi.

Efterbearbejdning og videre behandling af materialer bør foregå uden for kommunen for at undgå yderligere gener. Gravetilladelser bør kun gives med krav om konkrete afbødende og kompenserende tiltag.

Anbefaling: Arealer bør reduceres. Efterbearbejdning flyttes. Tilladelser gøres betingede af reducerende tiltag. Desuden bør grusgravning påføres ekstra afgifter og der bør giver erstatning til kommune og ramte borgere.

2.4 Skade på erhverv og kommunens fremtid

Kommunens attraktivitet er under pres. Tilflytning, turisme og investering i rekreative erhverv reduceres. Flere forretningsdrivende, særligt i naturnære eller oplevelsesbaserede sektorer, vil lide tab som følge af støj, støv og visuelle forringelser. Kommunens omdømme trues, og erhvervsudviklingen stagnerer.

Anbefaling: Konfliktfyldte områder med erhvervsinteresser bør tages ud. Kommunen skal ikke blive en "gruskommune".

3. Kommentarer til faglige vurderingspunkter

A. Biologisk mangfoldighed, flora og fauna

Grusgravning truer beskyttede arter, naturtyper og spredningskorridorer. Vi kan kun tolke at villighed til at udpege områder med beskyttet natur og truede dyrearter i og nær, er et tegn på hvor svært det er at finde egnede områder. Eneste løsning er at regionen ikke kan være selvforsynende og der er akut behov for en national råstofplan.

B. Befolkningen

Gravestøj, støv og tung trafik påvirker borgernes helbred og livskvalitet. Det rekreative landskab, som mange borgere anvender, bliver ødelagt. Eftersom så store dele af kommunen er udlagt, vil snart ikke mange steder gå fri, igen en væsentlig akkumulerende effekt.

C. Menneskers sundhed

Langvarig eksponering for støv og partikler fra grusgravning øger risiko for

luftvejssygdomme. Trafik og støj giver stresseffekter og søvnforstyrrelser. Flere steder er der udpeget grave områder meget tæt på hvor folk bor. Der skal sikre bedre afstand.

D. Jordbund

Store arealer med værdifuld landbrugsjord risikerer at gå tabt permanent. Der er også risiko for mobilisering af forurening i undergrunden. Med så mange grusgrave i en kommune er risikoen for at det går galt et eller flere sted væsentlig forøget og vil ha store konsekvenser.

E. Vand

Der er betydelig risiko for påvirkning af grundvandet og for okkerudvaskning. Vandløb og sårbare vådområder kan forringes ved gravning tæt ved deres opland. Igen antallet at grusgrave og det areal de dækker gør det sandsynligt at der vil være en stor sandsynlighed for uheldige direkte og indirekte effekter på kommunalt niveau, og ikke mindst for borgerne i kommunen.

F. Luft

Støv, udstødning og generel luftforurening fra kørsel og drift af grusgrave udgør sundhedsmæssige problemer og bidrager til luftkvalitetsforringelse. Igen den massive mængde af grusgrave og tæthed til beboelse gør det igen til en massiv og kritisk påvirkning af kommunen

G. Klimatiske faktorer

Store arealindgreb reducerer kulstofbinding og bidrager indirekte til CO2-udledning, samtidig med at transportsektoren udleder yderligere drivhusgasser. Specielt relevant da en del kørsel må forventes da det ikke er rimeligt at efterbehandling skal foregå sammested hvor der indvindes, da områderne så allerede er belastede rigeligt.

H. Materielle goder

Grusgravning kolliderer med eksisterende infrastruktur og ledningsnet. Der mangler beregning af de socioøkonomiske tab for kommunen og borgerne. Ressourcer udnyttes ikke tilstrækkeligt med hensyn til cirkulær økonomi. Ligeledes påvirkes værdien af bolig i eller nær udpegede områder, der er ingen kompensation, og mange efterlades teknisk insolvente uden selv at have gjort noget galt. Der bør sikres væsentlig afstand både i forhold til gravearbejde med også i forhold til trafik tæt på folks hjem.

I. Kulturarv

Flere områder rummer kulturhistoriske værdier. Gravning i nærhed af beskyttede diger og fortidsminder er uacceptabelt og kan ikke genskabes. Men lige så høj vægt bør der ligges på menneskers tilknytning til de steder de bor og udvikling af stærke lokalsamfund, hvilket er svært hvis man er omgivet af grusgrave.

10. Landskab

Frederikssunds landskab mister identitet og rekreativ værdi. Landskabsæstetik og udsigter forringes. Gravning i fredede/beskyttede områder og randzoner bør undgås, kommunens plan bør respekteres.

11. Det indbyrdes forhold mellem ovenstående faktorer

Effekterne forstærker hinanden. Miljø- og helbredseffekter gør hånd i hånd med socioøkonomiske og kulturelle konsekvenser. For hvert punkter gælder det at da så stor en del af kommunen er udpeget er den akkumulerede effekt disproportional stor. Tilføjet at graveområderne kvantitativt er så store har det for hver lokation en kæmpe effekt, samt akkumuleret en endnu større effekt. Intet sted i planen eller afgrænsningsdokumenterne behandles den akkumulerede og disproportional store påvirkning borgerne i Frederikssund vil blive udsat for. Der må anlægges et helhedsperspektiv i vurderingen af graveområdernes samlede og akkumulerede påvirkning på et kommunalt niveau.

4. **Opsummering**
   Frederikssund bør ikke være hovedleverandør af råstoffer til hele Region Hovedstaden. Planen overskrider, hvad en enkelt kommune kan bære. Der bør straks ske:

   - Fjernelse eller betydelig reduktion af graveområder i Frederikssund
   - Indførelse af mulighed for tidlig udtagning uden kompensation til jordejer
   - Flytning af efterbehandling og lastning til andre kommuner, samt sikring af løbende reetablering.
   - Indarbejdelse af national råstofplan og tydelig vægtning
   - Afvisning af graveområder i konflikt med natur, erhverv og borgere
   - Indførsel af 500m grave afstandskrav til beboelse.
   - Begrænsning af gravetilladelser til maksimalt 5 år for hele graveområdet, hertil opdeling af større graveområder til mindre områder med endnu kortere tilladelser.
   - Konstruktiv inddragelse af naboer og borgere.

   Frederikssund Kommune må ikke omdannes til en gravemaskineskygge, men skal bevares som et attraktivt og sundt sted at leve og arbejde.

Med venlig hilsen
På vegne af protestgruppen "Nej til flere grusgrave i Hornsherred og i kommunen"

Bilag:
Underskrifter: Skrivunder.net - Underskrifter - Nej til flere grusgrave i Hornsherred og i kommunen
Også tidligere udleveret i forbindelse med foretræde for regionen

status	Rækkemærkater	antal Usandsynlig	Væsentlig	BehandlesSamlet
	Allerød	67	33	29
udgået	Stålhøjgård	11	**9**	6
x	E1 Uggeløse	13	7	6
E9?	E7 Lynge	13	7	6
x	E2 Uggeløse	14	6	5
x	E10 Nymølle	16	4	6
	Egedal	33	27	18
udgået	Knardrup Vest	8	12	6
x	Hove Møllevej	11	9	6
x	Ledøje Vest	14	6	6
	Fredensborg	15	5	6
x	Holtegård	15	5	6
	Frederikssund	222	117	100
x	Lystrup Syd	9	11	6
x	Kundby udv	10	10	6
x	D6 Kyndby	10	10	5
udgået	Skibby Syd	10	9	6
x	Ryeegård	12	8	6

udgået	Slangerup Øst	12	8	6
x	D2 SundbyLille	13	7	6
x	Lille Rørbæk	13	8	6
x	D4 Lynerup	13	6	6
udgået	Lille Rørbæk udvidelse	13	8	6
x	Onsved	14	6	6
x	Grønlien	14	6	6
x	Krogstrup	14	6	6
	Onsved Øst	14	5	6
udgået	Gerlev Vest	14	6	5
x	Landerslev Vest	15	5	6
x	Sundby udviddelse	15	5	6
udgået	Gerlev Nord	16	4	6
	Gribskov	14	6	6
	B1 Ammendrup og Ammendrup Udvidelse	14	6	6
	Halsnæs	32	28	18
x	Amager Huse	8	12	6
x	St. Havelse Udvidelse	10	10	6
x	C4 St. Havelse	14	6	6
	Helsingør	54	49	36
x	A2 Bistrup	1	2	6
udgået	Gurre Vest	8	12	6
udgået	Gurre Syd	10	10	6
x	Kvistgård Udvidelse	11	9	6
x	A4 Kvistgård	11	9	6
x	Bøtterup Udvidelse	13	7	6
	Hillerød	35	25	18
x	Lystrup Syd	9	11	6
Skævinge?	Strø	11	9	6
x	Skævinge	15	5	6
	Høje Tåstrup	48	32	24
udgået	Sengeløse Nord	8	12	6
x	J4 Kallerup Bakke	12	8	6
udgået	Stærkende	13	7	6
x	J5 Hedeland og Hedeland udv.	15	5	6
	Hovedtotal	520	322	255

Høringsvar / indsigelse Råstofplan 2025 Onsved.

Som virksomhed i onsved kan jeg ikke opret holde mit firma pga.

De støv problemer der vil opstå i forbindelse grusgrav, havde allerede problemet i forbindelse med etablering af ny broforbindelse samt opførelse af ny rundkørsler x2 .som foregik omkring 1,5 km væk fra firmaet.

DLA Piper Denmark
Advokatpartnerselskab
Oslo Plads 2
2100 København Ø
Danmark

T +45 33 34 00 00
CVR 35 20 93 52
dlapiper.dk

Region Hovedstaden
Center for Regional Udvikling (CRU)
Enhed for Miljø
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

Reference
425105/INS
DOK.ID 43728208v1

Indleveret på Region Hovedstadens høringsportal 4. juli 2025

Forslag til Råstofplan 2025 – høringssvar vedrørende Gurre Vest

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING 2
2 REGIONENS OPGØRELSE AF RÅSTOFBEHOVET OG RÅSTOFBALANCEN 2
3 NÆRMERE OM AREALET GURRE VEST 5
4 REGIONENS PROCES VEDRØRENDE GURRE VEST 6
5 FORSLAG TIL RÅSTOFPLAN 2025 OM GURRE VEST 8
6 RÅSTOFRESSOURCEN I GURRE VEST 9
6.1 Regionens undersøgelser 9
6.2 GEO's undersøgelser 9
6.3 Opsummering vedrørende råstofressourcen i Gurre Vest 11
7 LANDSKABELIGE OG KULTURHISTORISKE INTERESSER 12
7.1 Statslige interesser i råstofplanlægningen 12
7.2 Kommuneplan 2019 for Helsingør Kommune 13
7.3 Niras' vurdering af landskab og kulturhistoriske interesser i Gurre Vest 16
8 YDERLIGERE BEGRÆNSNINGER INDENFOR OMRÅDET 20
8.1 Flagermus 20
8.2 Jordforurening 21
8.3 Områder beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 21
8.4 Fortidsmindebeskyttelse 21
9 EKSEMPEL PÅ REETABLERING OG EFTERBEHANDLING I GURRE VEST 22
10 SAMMENFATTENDE OG KONKLUDERENDE BEMÆRKNINGER 22
11 BILAG 24

DLA Piper er en global advokatvirksomhed, der driver virksomhed gennem en række særskilte juridiske enheder. For yderligere oplysninger om disse enheder og DLA Pipers struktur henvises til siden Legal Notices på vores globale hjemmeside.

1 Indledning

Vi skal hermed, på vegne af TSG ApS (*"TSG"*), indgive høringssvar til Region Hovedstadens Forslag til Råstofplan 2025, specifikt vedrørende, hvorvidt Gurre Vest udlægges som graveområde i Råstofplan 2025.

TSG er råstofindvinder med aktiviteter i Region Hovedstaden og Region Sjælland.

TSG vurderer generelt, at der med Forslag til Råstofplan 2025 langt fra udlægges graveområder i tilstrækkeligt omfang til at dække regionens behov for råstoffer, hverken på kort, mellem eller lang sigt. TSG finder i den forbindelse, at Region Hovedstaden (herefter *"Regionen"*) har baseret sin opgørelse af behovet for råstofressourcer på forkerte faktiske oplysninger og forudsætninger.

Regionen har lavet et omfattende undersøgelsesarbejde for Gurre Vest med henblik på at udlægge området som graveområde i Råstofplan 2025, som viser, at der er en råstofforekomst af høj kvalitet i området. TSG stiller sig helt uforstående overfor, at Regionen alligevel har vurderet, at området ikke skal udlægges som graveområde.

I tillæg til de råstofundersøgelser, Region Hovedstaden har fået foretaget i Gurre Vest, har TSG fået foretaget yderligere undersøgelser og analyser af området.

Det er TSG's vurdering, at Gurre Vest er særdeles velegnet til at blive udlagt som råstofgraveområde i Råstofplan 2025, og at udlæg af Gurre Vest som råstofgraveområde vil udgøre et væsentligt og vigtigt bidrag til løsning af den aktuelle, akutte mangel på råstoffer i regionen.

Ovenstående uddybes i det følgende.

TSG **anmoder** derfor Region Hovedstaden om at revurdere sin beslutning om ikke at udlægge Gurre Vest, og at udlægge området som graveområde i Råstofplan 2025.

2 Regionens opgørelse af råstofbehovet og råstofbalancen

Råstofloven har bl.a. til formål at sikre en råstofforsyning på længere sigt, jf. lovens § 1, nr. 3. Ifølge lovens § 5 a, stk. 1, udarbejder regionsrådet en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udarbejdes på grundlag af kortlægningen og skal omfatte en periode på mindst 12 år.

Regionen har således en lovbundet pligt til at sikre en råstofforsyning for en periode på minimum 12 år.

Det fremgår, i overensstemmelse hermed, af Forslag til Råstofplan 2025, afsnittet *"Om råstofplanen"*, [1] at Regionen er ansvarlig for at udarbejde en råstofplan, der skal indeholde en plan for indvinding og forsyning med råstoffer til brug for bl.a. bygge- og anlægsarbejde i hovedstadsregionen. Planen skal udarbejdes på baggrund af regionens kortlægning af råstofforekomsterne på land jf. råstoflovens § 5, og kortlægningen skal anvendes til at udpege graveområder og interesseområder. Råstofplanen er gældende for en 12-årig periode, og der skal være udpeget graveområder i råstofplanen, som indeholder råstoffer nok til det forventede forbrug i regionen for mindst en planperiode, dvs. 12 år.

Regionen har i afsnittet *"En bæredygtig udvikling"* henvist til en fremskrivning af råstofforbruget fra Regionernes Videnscenter for Miljø- og Ressourcer.[2] Fremskrivningen

[1] Om Råstofplanen - Forslag til Råstofplan 2025 - Region Hovedstaden

[2] Rapporten Fremskrivning af Råstofforbruget 2022-2040, Regionernes Videnscenter for Miljø og Ressourcer, april 2023. Rapporten kan ses her: https://rh.viewer.dkplan.niras.dk/media/fz2hpswt/modelnotat-fremskrivning-af-raastofforbruget-2022-2040-final-ua-d11250273.pdf

viser, at det samlede forbrug i Region Hovedstaden (inkl. Bornholm) i perioden 2022-2040 forventes at være 134 mio. m^3 (rapportens s. 15).

Det fremgår af redegørelsen til Forslag til Råstofplan 2025, afsnittet Resumé, at *"det samlede behov for råstoffer i Region Hovedstaden i perioden 2025-2037 er estimeret til 85,2 mio m^3, ressourceopgørelsen for Region Hovedstaden i planperioden 2025-2037 er estimeret til 85,54 mio m^3, som angivet i tabel 1. Samlet set viser det, at Råstofplan 2025 er i balance."*

Det er dog TSG's vurdering, at det behov, som Regionen har beskrevet i forslaget til råstofplan, er underestimeret, samtidig med, at den mængde af råstoffer, som Regionen vurderer er til rådighed de kommende 12 år, inklusive indregning af de graveområder, der udlægges i Forslag til Råstofplan 2025, er overestimeret.

TSG – og den øvrige danske råstofbranche – vurderer derimod, at efterspørgslen på, og udbuddet af råstoffer, i stedet vil se ud som det fremgår af nedenstående figur:

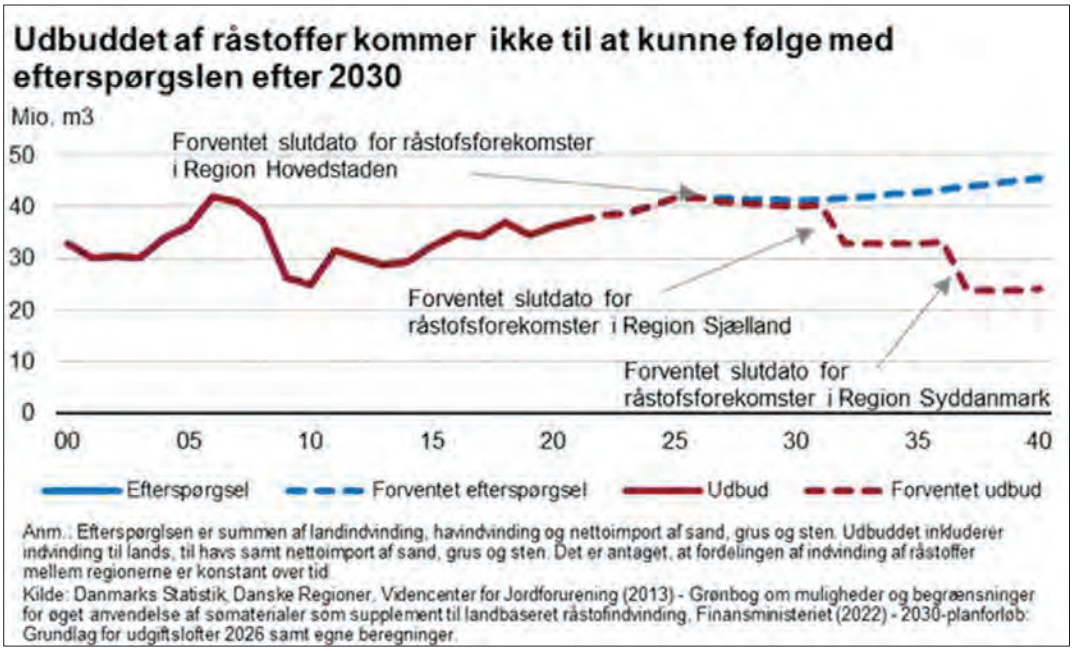

Med andre ord vil der allerede de kommende år opstå et gab mellem de efterspurgte og de udbudte mængder råstoffer. Dette gab vil kun blive større med tiden, medmindre regionerne, herunder Region Hovedstaden, udlægger tilstrækkelige grave- og interesseområder til at dække behovet for råstoffer de kommende år.

Det fremgår videre af redegørelsen til Forslag til Råstofplan 2025, afsnittet Resumé, at vurderingen af råstofbalancen blandt andet er baseret på, at 12,5 m^3 mio. skal komme fra indvinding fra havet, og at 15,84 mio. m^3 skal være sekundære/alternative råstoffer.

Det fremgår dog af afsnittet *"Bidrag fra sekundære råstoffer"* under afsnittet *"Indvinding og forsyning"*, at der ikke er lavet opgørelser over, hvor store mængder sekundære råstoffer, der produceres i de enkelte regioner. I stedet er bidraget estimeret. Der er således tale om tal, der er præget af ekstremt store usikkerheder, og det forekommer udokumenteret, at råstofbehovet de kommende 12 år realistisk vil kunne dækkes med hele 15,84 mio. m^3 sekundære/alternative materialer. Der henvises til, at der allerede i dag er mangel på tilstrækkelige mængder genbrugsmaterialer til at kunne dække den nuværende efterspørgsel herpå.

For så vidt angår indvinding fra havet, skal det først og fremmest påpeges, at den kortlægning af råstofforekomsterne, Regionen er forpligtet til at lave i henhold til råstofloven, alene omfatter råstofforekomster på landjorden.

Regionens opgaver og kompetencer i forbindelse med råstofkortlægning og råstofplanlægning findes i råstoflovens kapitel 3, som bærer overskriften *"Forekomster på landjorden"*.

Råstoflovens § 5 har følgende ordlyd: *"Regionsrådet udfører en kortlægning af råstofforekomsterne på landjorden"* (understreget her).

Om Regionens forpligtelse til at udarbejde en råstofplan, fremgår det bl.a. af råstoflovens § 5 a, stk. 1, at: *"Regionsrådet udarbejder en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udarbejdes på grundlag af kortlægningen og skal omfatte en periode på mindst 12 år."* (understreget her).

Regionen har således alene retlig kompetence til at kortlægge og planlægge for råstofforekomster på land.

Råstofforekomster på søterritoriet reguleres i råstoflovens kapitel 4, som bærer titlen *"Forekomster på søterritoriet og kontinentalsoklen"*. Det er miljøministeren, og ikke regionerne, der er tillagt den retlige kompetence til at kortlægge og planlægge for disse råstofforekomster, jf. råstoflovens § 18.

Det ligger således udenfor Regionens kompetence og opgave at inddrage råstofressourcer fra havet i balanceopgørelsen, der skal vise, at Regionen kan forsyne regionen med tilstrækkelige råstoffer på land de kommende 12 år.

Regionen synes at være fuldt ud bevidst om dette, idet formanden for Miljø- og Klimaudvalget på regionsrådsmøde den 13. maj 2025, hvor Forslaget til Råstofplan 2025 blev vedtaget, blandt andet udtalte:[3]

"Vi har udfordret lovgivningen helt ud til kanten, måske en lille smule over det, tror jeg godt jeg kan sige her for åben skærm, med hvor meget vi genanvender, hvor meget vi trækker op af havet, det er så heller ikke nogen lyksalig løsning, kan man så sige, og i det hele taget set, hvor meget vi kunne reducere vores gravning." (Understreget her).

Derudover fremhæves det, at det også af administrationens sagsfremstilling til mødet fremgår, at tallene for både sekundære/alternative råstoffer, og indvinding fra havet, er præget af ekstremt store usikkerheder:[4]

"Administrationen har indregnet så store bidrag som muligt fra hav, sekundære og alternative ressourcer i ressourceopgørelsen. I bidraget fra sekundære og alternative råstoffer er der inddraget et bidrag fra overskudsjord på ca. 5 mio. m3. Bidraget fra havet er meget usikkert, idet arealerne til råstofindvinding i havet med den nye havplan søges reduceret."

Dertil kommer, at miljøministeren har besluttet, at der skal udlægges marine naturnationalparker i Lillebælt og Øresund,[5] og at den marine naturnationalpark i Øresund skal udvides til også at omfatte Køge Bugt.[6] Det må på den baggrund forventes, at det bliver sværere for råstofindvindere og bygherrer at opnå tilladelser til at indvinde råstoffer på søterritoriet i fremtiden, hvilket er endnu en årsag til, at de tal, som Regionen har anvendt i balanceopgørelsen, ikke er retvisende.

Resultatet, som også fremgår af sagsfremstillingen under punkt 12, er således forkert:

---

[3] Mødet kan ses her: Møde i regionsrådet den 13. maj 2025

[4] Se punkt 12 i referatet fra mødet den 13. maj 2025: https://www.regionh.dk/politik/nye-moeder/Sider/Moede-i-regionsraadet-den-13-maj-2025.aspx#12_itemID_108130

[5] Se Marine naturnationalparker - Miljøstyrelsen

[6] Se Køge Bugt skal være en del af ny marine naturnationalpark – Sjællandske Nyheder

"Ressourceopgørelsen viser, at der er behov for yderligere nye graveområder med en samlet ressource på 16,2 mio. m3, for at kunne sikre den lovpligtige 12 års råstofforsyning i Region Hovedstaden. Tabel 4 viser de nye graveområder, der indgår i forslag til Råstofplan 2025."

TSG er ikke enig i, at der kun er behov for graveområder, der kan tilvejebringe en samlet ressource på 16,2 mio. m^3 råstoffer.

Der er derimod TSG's vurdering, at ressourceopgørelsen, som ligger til grund for Råstofplan 2025, er baseret på både forkerte faktiske oplysninger og forkerte forudsætninger for så vidt angår både råstofbehovet og den tilgængelige råstofforsyning de kommende 12 år.

TSG **anbefaler**, at Regionen revurderer ressourceopgørelsen, så den både viser et retvisende og realistisk behov for råstoffer på land i Region Hovedstaden de kommende 12 år, og at dette behov adresseres på realistisk vis, ved udlæg af tilstrækkelige graveområder på land til at forsyne Region Hovedstaden med råstoffer de kommende minimum 12 år, og tilstrækkelige interesseområder til også at sikre en råstofforsyning efter udløbet af den kommende 12-års periode. Dette skal ske uden indregning af indvinding af råstoffer på søterritoriet og med indregning af en mere realistisk, og dermed lavere, andel af sekundære og alternative råstoffer.

En revideret ressourceopgørelse vil nødvendigvis medføre et større behov for udlæg af nye graveområder end forslaget til Råstofplan 2025 indeholder. Udlæg af Gurre Vest vil være et væsentligt og vigtigt bidrag hertil.

3 Nærmere om arealet Gurre Vest

Det relevante område fremgår bl.a. af Regionens kort over interesse- og graveområder i Forslag til Råstofplan 2025, hvori området er markeret som *"forkastet graveområde til sand, sten og grus"*:

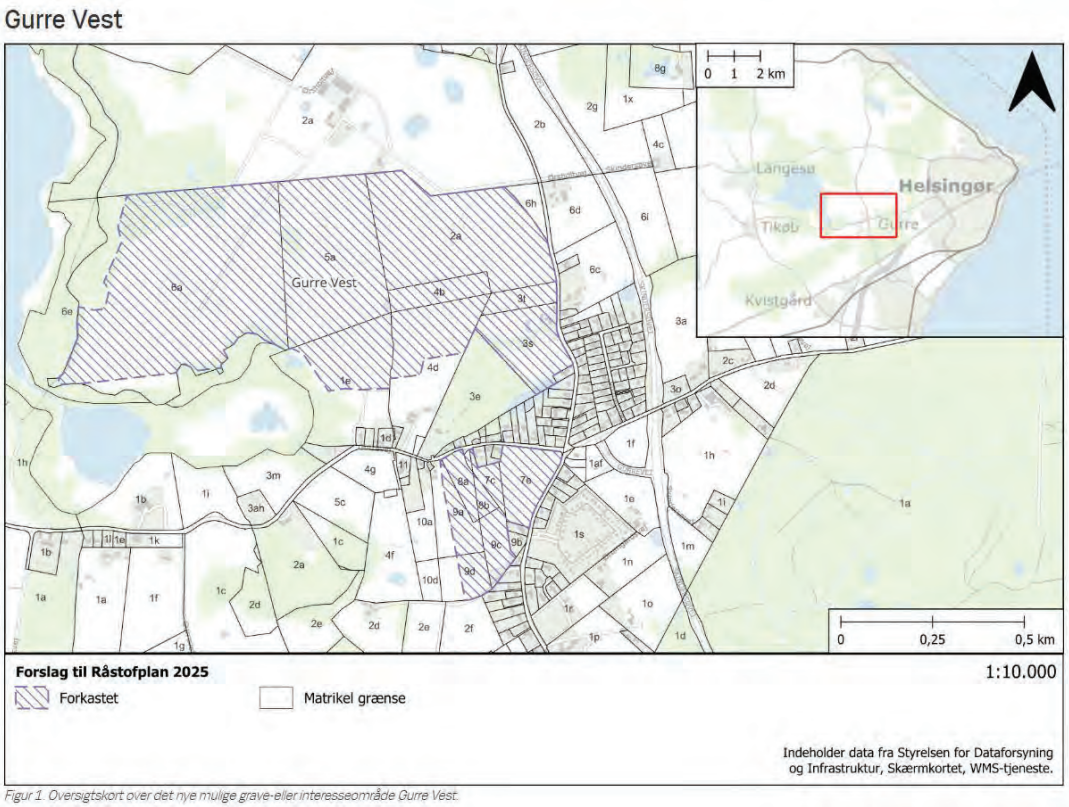

Figur 1. Oversigtskort over det nye mulige grave-eller interesseområde Gurre Vest.

Nærværende høringssvar vedrører alene området benævnt Gurre Vest, og ikke det afgrænsede område vest og nord for Smedebakken (Gurre Syd).

Det skal for en god ordens skyld oplyses, at ejerne af matr. 6a, 5a, 2a og 4b, Gurre By, Tikøb, er fuldt indforståede med, at Gurre Vest udlægges som råstofgraveområde, og at ejerne har bidraget til og godkendt nærværende høringssvar.

4 Regionens proces vedrørende Gurre Vest

Det fremgår af Regionens sagsakter, som vi har fået aktindsigt i, at Regionen i flere år har foretaget undersøgelser af Gurre Vest og den råstofforekomst, der dokumenteret er til stede i området. Regionens medarbejdere og konsulenter har også haft kontakt til lodsejerne i forbindelse med de senere års undersøgelser af råstofforekomsten.

Regionens administration forelagde en beslutningssag om partshøring af mulige grave- og interesseområder for regionens Miljø- og Klimaudvalg på udvalgets møde den 25. september 2024, hvori Gurre Vest indgik.[7]

Administrationen indstillede til udvalget at anbefale overfor forretningsudvalget og regionsrådet at godkende administrationens prioriteringsliste af mulige nye grave- og interesseområder som grundlag for en fire ugers partshøring. Prioriteringslisten, som var fremlagt for udvalget, fremlægges som **bilag 1** til nærværende høringssvar.

Som det fremgår af bilag 1, s. 2 øverst, var Gurre Vest markeret med lysegrøn, og med følgende bemærkninger:

"Kommentar

- *Nogenlunde ok i forhold til trafik*
- *Stor andel af grove råstofressourcer*
- *Mange naturinteresser"*

Det fremgår endvidere af bilaget, at det er Regionen selv, der har stillet området i forslag som graveområde.

Af administrationens sagsfremstilling under dagsordenspunktet (referatets punkt 3) fremgår blandt andet:

"Administrationen har udarbejdet et forslag til prioritering af nye grave- og interesseområder, som fremgår af bilag 1. Områderne kan udlægges som enten grave- eller interesseområder i forslag til Råstofplan 2025, da områderne udlægges på samme oplysningsgrundlag. Listen viser en prioriteret rækkefølge og indeholder oplysninger om de miljøforhold, der kan påvirkes væsentligt i forbindelse med råstofindvinding. Den er opdelt i fire dele, som det fremgår i bilag 1:

- *Mørkegrønne områder er tilrettede graveområder fra den tidligere godkendte, nu hjemsendte, Råstofplan 2016/2020. Disse områder foreslås medtaget i råstofplan 2025.*
- *Lysegrønne områder er forslag til nye mulige grave- og interesseområder til Råstofplan 2025, hvor naboer og lokalsamfund skærmes mest muligt mod gener i*

[7] Jf. punkt 3 i referatet af mødet: Møde i miljø- og klimaudvalget den 25. september 2024

form af støj, støv og trafik, og hvor øvrige miljøforhold ikke taler afgørende imod råstofindvinding.

- *Gule områder har en større miljøpåvirkning af lokalsamfundet og eventuelt også andre miljøparametre.*

- *Røde områder har størst påvirkning på lokalmiljøet, eller der er andre miljøforhold, der taler afgørende imod råstofindvinding. Områderne forventes ikke at blive medtaget i Råstofplan 2025."* (Understreget her)

Gurre Vest fremgår også af et bilag 2, som var fremlagt for udvalget, og som indeholder et kort visende alle graveområder. Bilaget fremlægges som **bilag 2** til nærværende høringssvar. Gurre Vest er på bilag 2 markeret som *"Nyt grave- eller interesseområde for sand, grus og sten"*.

Det var således administrationens klare anbefaling, at Gurre Vest skulle indgå i den videre proces for råstofplanlægningen, og administrationen vurderede, at det er et område, hvor naboer og lokalsamfund ville blive skærmet mest muligt mod gener. Gurre Vest var opført som prioritet nr. 2 (ud af 8) i den lysegrønne kategori.

Udvalgets beslutning blev dog som følger:

"Ikke anbefalet, idet administrationen bedes genfremsætte sagen med nærmere oplysninger om de spørgsmål, der er stillet på udvalgsmødet, før der gennemføres en partshøring.

Samtidig betoner udvalget, at det er nødvendigt med en revidering af råstofloven i forbindelse med den kommende sundhedsreform, og at der derigennem laves en samlet, national råstofplan. Denne ændring er afgørende, fordi det er vurderingen, at der er en meget begrænset mængde råstoffer tilbage i regionen. Udvalget ønsker, at der sendes en henvendelse til ministeren herom." (Understreget her).

Det fremgår ikke af referatet, hvilke spørgsmål, der blev stillet på udvalgsmødet.

Ved en gennemgang af referater af efterfølgende udvalgsmøder og regionsrådsmøder kan det konstateres, at forslaget om prioritering af Gurre Vest ikke er blevet fremsat til politisk behandling igen. Derimod blev processen for Forslag til Råstofplan 2025 revideret, således at partshøringen nu foretages parallelt med den offentlige høring. Prioriteringen af Gurre Vest har ikke været medtaget ved senere politiske behandlinger af sagen, hverken på udvalgsniveau eller regionsrådsniveau.

Det fremgår af Forslaget til Råstofplan 2025, at regionen beslutter, at området ikke udlægges i Råstofplan 2025, men forud for dette er der således ikke truffet nogen politiske beslutninger om prioritering af Gurre Vest, som administrationen ellers havde lagt op til.

Beslutningen om, at Gurre Vest ikke skal udlægges alligevel i Råstofplan 2025, var heller ikke beskrevet i sagsfremstillingen for regionsrådet på dets møde den 13. maj 2025, hvor Forslag til Råstofplan 2025 blev vedtaget. Dette blev heller ikke drøftet på regionens møde, på trods af, at der var en længere drøftelse om i hvilket omfang, der skal – og særligt ikke skal – udlægges graveområder i Frederikssund Kommune. Det havde ellers været oplagt for regionsrådet også at drøfte andre udlæg af graveområder, som har været under overvejelse, herunder Gurre Vest.

Hverken TSG eller lodsejerne, som har partsstatus i forhold til beslutningen om ikke at udlægge Gurre Vest som graveområde alligevel, er blevet partshørt over beslutningen, på trods af, de var informeret om, at Regionen arbejdede for at udlægge området som graveområde. Dette strider mod forvaltningslovens § 19.

Det er således særdeles uklart på hvilket grundlag, og hvornår, det er blevet besluttet, at Gurre Vest ikke skulle udlægges alligevel, og da hverken TSG, lodsejerne eller politikerne i regionen har haft mulighed for at udtale sig om beslutningen, må den allerede af den grund anses for at være truffet på et mangelfuldt og uoplyst grundlag.

5 Forslag til Råstofplan 2025 om Gurre Vest

Følgende fremgår af Forslag til Råstofplan 2025, vedrørende Gurre Vest, under overskriften *"Beslutning – Afvejning efter § 3 i råstofloven"*:[8]

"Det mulige nye grave- eller interesseområde Gurre Vest har et areal på 57 ha. Regionen estimerer, at råstofressourcen i området udgør 7,45 mio. m³, fordelt på 4,83 mio. m³ mellem sand, 1,23 mio. m³ groft sand og 1,39 mio. m³ sten/grus.

Råstofressourcen indenfor området er af både god kvalitet og kvantitet og er erhvervsmæssig interessant. Det er ikke muligt at udlægge området uden, at der vil være væsentlig påvirkning på de landskabelige og kulturhistoriske interesser i området. Der kan ikke opstilles afværgeforanstaltninger, som kan afværge den væsentlige påvirkning, og det er ikke muligt at reetablere området tilbage til sin oprindelige tilstand. Yderligere er det imod statens interesser, at der realiseres planer og projekter, der giver en væsentlig påvirkning på de landskabelige interesser.

Der vil yderligere, efter implementering af afværge for miljøpåvirkninger, være flere begrænsninger i området. For flagermus er der behov for yderliggere undersøgelser. Der ligger en potentiel jordforurening, hvor der kræves afklaring vedr. forureningens omfang og påvirkning. For miljøparameteren § 3-beskyttet natur vil der ikke kunne afværges mod de væsentlige påvirkninger, med mindre at der kan opnås dispensation fra § 3 i NBL, eller at man ikke foretager indvinding indenfor naturtyperne. De beskyttet sten- eller jorddiger indenfor området er beskyttet efter museumslovens § 29 a, hvilket betyder, at der ikke må foretages ændring i deres tilstand. Hvis der ønskes at grave inden for digerne, kræver det en dispensation. Derudover er der to beskyttelseslinjer for fredede fortidsminder, hvor der ikke må foregå indvinding uden der opnås dispensation.

Idet at ressourcen ikke er af en særlig sjælden art, som ikke kan skaffe andre steder uden store transport og udlednings omkostninger, og da ressourcen kan findes andre steder på Sjælland, vurderer regionen, at de landskabelige og kulturhistoriske interesser, samt yderligere begrænsninger i området, vejer tungere end ressourcen. Det vurderes, at råstofressourcernes omfang og kvalitet ikke kan veje op for de miljømæssige påvirkninger, som råstofindvindingen vil afstedkomme. Regionen beslutter derfor, at området ikke udlægges i Råstofplan 2025."

Det kan på baggrund af ovenstående konkluderes, at Regionen har lagt vægt på følgende forhold som grundlag for beslutningen om ikke at udlægge Gurre Vest som graveområde:

- Råstofressourcen
- Landskabelige og kulturhistoriske interesser
- Flagermus
- Jordforurening
- § 3 beskyttet natur

[8] Se https://rh.viewer.dkplan.niras.dk/plan/25#/8523

- Sten- og jorddiger samt fredede fortidsminder

Råstofressourcen beskrives nærmere i det følgende, herunder på baggrund af undersøgelser udført af henholdsvis Regionen, henholdsvis GEO for TSG.

Vi har gennemgået miljøvurderingen af Gurre Vest samt de fagrapporter, der ligger til grund for miljøvurderingen, og vurderer på den baggrund, at flere af de faktiske forhold og forudsætninger, som Regionen har lagt til grund for sin beslutning om ikke at udlægge Gurre Vest som graveområde i Råstofplan 2025 er forkerte, hvilket medfører, at konklusionerne i miljøvurderingen af Gurre Vest også er forkerte. Dette uddybes ligeledes i de følgende afsnit.

6 Råstofressourcen i Gurre Vest

Ved indsendelse af forslag til nye graveområder/udvidelse af eksisterende graveområde, skal der, ved fremsendelse af forslaget, også fremsendes dokumentation for, at det foreslåede område indeholder en erhvervsmæssigt interessant ressource. Ved forslag til helt nye graveområder vil dokumentationen skulle udgøres af egentlige boringsdata af en kvalitet og et antal, der sandsynliggør tilstedeværelsen af en råstofforekomst, samt dokumenteret geofysisk kortlægning. Disse krav er til fulde opfyldt for Gurre Vest.

Regionen har da også selv tilkendegivet, som det fremgår ovenfor, at Gurre Vest indeholder råstofressourcer, som er af både god kvalitet og kvantitet og erhvervsmæssig interessant.

6.1 Regionens undersøgelser

Det fremgår af Regionens materiale i sagen, at Regionen, som forslagsstiller om Gurre Vest som graveområde, selv har fået udført undersøgelser af råstofforekomsten i Gurre Vest. Regionens sammenstilling af undersøgelserne fremlægges som **bilag 3.** Af bilaget fremgår det, at Regionen har fået udført 3 boringer i området, og at råstoflegement vurderes at være placeret således i området:

6.2 GEO's undersøgelser

Efterfølgende har GEO for TSG foretaget nærmere råstofundersøgelser i området. GEO's afrapportering heraf, *Råstofundersøgelser ved Ørsholtvej, Gurre, Datarapport for råstofundersøgelser samt opdatering af geologisk model*, af 4. juni 2025, fremlægges som **bilag 4**.

Det fremgår heraf, at der er udført 16 prøvegravninger til maksimalt 7,2 m.u.t. og 7 boringer til maksimalt 28 m.u.t., som er sammenholdt med eksisterende data, og at der er opstillet en konceptuel geologisk model. Oversigt over undersøgelsesområdet og placering af GEO's prøvegravninger og boringer kan ses på nedenstående udklip fra GEO's rapport (s. 6):

Fig. 4.1 Placering af de 16 graverender/huller (gule linjer), de 3 råstofboringer (B1-B3) udført af Region H i den vestlige del af området samt de 7 råstofboringer (B4-B10) udført i denne undersøgelse i den østlige del af området. Den stiplede gule linje markerer et område på ca. 25 ha, hvor det tolkes, at de bedste råstofforekomster optræder i forhold til mægtighed af dæklag.

GEO har vurderet, at området indeholder både sand (fin/mellem/grov) og grus. GEO har vurderet, at det mest lovende område i relation til råstofindvinding er et område på ca. 25 ha, og at der indenfor dette område vil kunne indvindes ca. 5,2 mio. m^3 sand og grus.

Arealet på 25 ha ses på nedenstående udklip fra GEO's rapport (s. 10). Figuren er ikke udtryk for den forventede efterbehandling af graveområdet, men et forslag til udgravning baseret på undersøgelserne. Der er i forslaget ikke taget højde for andre relevante forhold som f.eks. beskyttelseslinjer, § 3-beskyttet natur mv., der naturligvis vil blive behandlet ved en konkret ansøgning. Se yderligere beskrivelse i afsnit 8 nedenfor.

For mulige scenarier for efterbehandling henvises til afsnit 9 nedenfor.

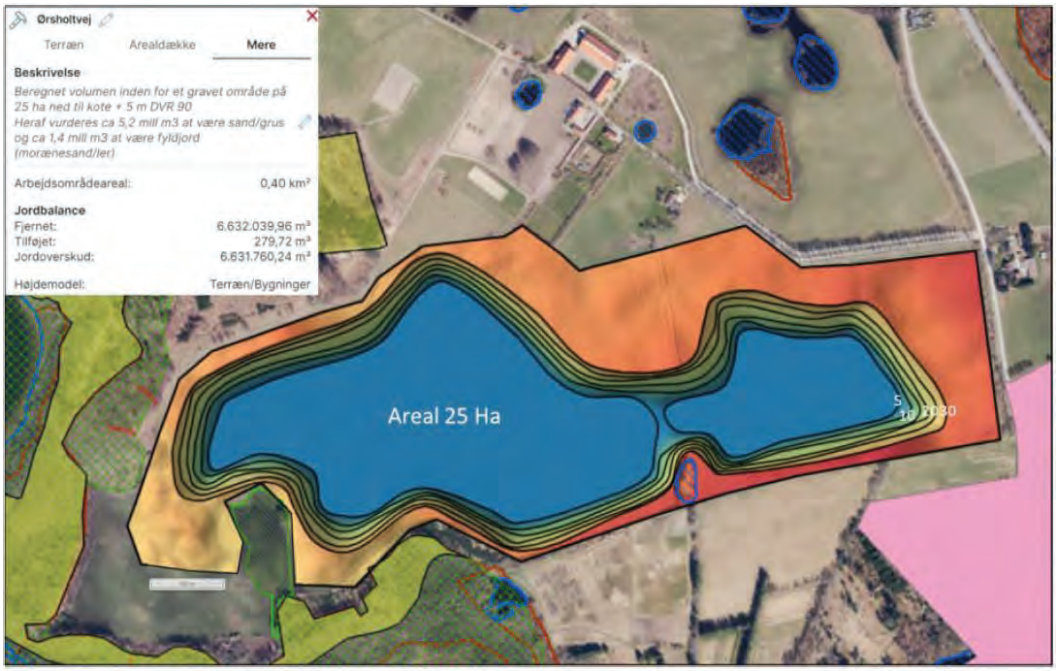

Fig. 6.1 Udpegning af et område på ca. 25 ha, hvor det vurderes, at der ved indvinding til kote +5 m DVR90 kan udvindes ca. 5 mio. m³ sand/grus. Volumen af dæklag vurderes at udgøre ca. 1,4 mio. m³. Det forventes, at søoverfladen i forbindelse med efterbehandling af området vil ligge omkring på kote +25 m DVR90. Figuren viser kun afgravningsområdet, men ikke indbygning af den afgravede overjord.

6.3 Opsummering vedrørende råstofressourcen i Gurre Vest

Baseret på de gennemførte undersøgelser kan TSG fuldt ud tilslutte sig Regionens udsagn i Forslag til Råstofplan 2025 om råstofressourcen i Gurre Vest: *"Råstofressourcen indenfor området er af både god kvalitet og kvantitet og er erhvervsmæssig interessant."*

TSG kan dog ikke tilslutte sig Regionens efterfølgende udsagn om, at *"ressourcen ikke er af en særlig sjælden art, som ikke kan skaffe andre steder uden store transport og udlednings omkostninger"* og at *"ressourcen kan findes andre steder på Sjælland".*

Der er tale om en absolut indvindelsesværdig råstofforekomst, og der er netop tale om en råstoftype, som er blandt de mest efterspurgte i Region Hovedstaden.

I forhold til Regionens udsagn om, at ressourcen kan findes andre steder på Sjælland, henvises der først og fremmest til afsnit 2 ovenfor om Regionens opgørelse af råstofbehov- og balance, som ikke er retvisende.

Dernæst er TSG uenig i, at ressourcen ikke er af en særlig sjælden art, som anført af Regionen. En sammenligning af råstofressourcen i Gurre Vest med ressourceopgørelsen for sten, grus og sand i Forslag til Råstofplan 2025[9] viser, at forekomsten i Gurre Vest af bedre kvalitet end de fleste andre områder, da Gurre Vest er stort og sammenhængende og med en volumen og en kvalitet, der ikke kan findes mange andre steder. Et af de få områder der, i henhold til Regionens ressourceopgørelse er sammenlignelig med Gurre Vest, er f.eks. Amager Huse i Halsnæs Kommune. Ses der imidlertid på sigteanalyserne for de to områder, fremgår det, at Gurre Vest har langt større indhold af groft sand og grus.

[9] Ressourceopgørelse for sten, grus og sand - Forslag til Råstofplan 2025 - Region Hovedstaden

For så vidt angår råstofressourcens kvalitet fremgår dette også af sigteanalyserne, som fremgår af henholdsvis regionens undersøgelser (bilag 3), henholdsvis GEO's undersøgelser (bilag 4).

For så vidt angår Regionens henvisning til, at ressourcen kan findes andre steder på Sjælland, henvises til, at også Region Sjælland er ved at udarbejde en revideret råstofplan (Råstofplan 2026), hvilket blandt andet er begrundet i, at der pt. kun er råstofforsyning til 10 år i den gældende råstofplan samt en generel bekymring for forsyningssikkerheden, både med hensyn til tilgængelige råstofmængder og råstofkvaliteter. Der henvises til referat af regionsrådsmøde i Region Sjælland, afholdt den 1. april 2025, punkt 12.[10]

Regionen kan således ikke lægge til grund, at ressourcen kan hentes andre steder på Sjælland.

TSG vurderer således, at de forudsætninger vedrørende råstofressourcen, som Regionen har lagt til grund for beslutningen om ikke at udlægge Gurre Vest som graveområde er forkerte.

Regionen har endvidere ikke i tilstrækkelig grad inddraget hensynet til råstofressourcernes omfang og kvalitet og en sikring af råstofressourcernes udnyttelse samt erhvervsmæssige hensyn i beslutningen, sådan som det er foreskrevet i råstoflovens § 3.

Det skal for en god ordens skyld bemærkes, at TSG og lodsejerne er fuldt ud indstillede på, at graveområdet samt reetablering og efterbehandling tilpasses med henblik på at tilgodese nødvendige miljømæssige, naturmæssige og landskabsmæssige hensyn.

7 Landskabelige og kulturhistoriske interesser

Det fremgår af Forslag til Råstofplan 2025, at Regionen har tillagt påvirkning af de landskabelige og kulturhistoriske interesser afgørende vægt i beslutningen om alligevel ikke at udlægge Gurre Vest som råstofgraveområde. Således fremgår blandt andet følgende af afsnittet om Gurre Vest:[11]

"Det er ikke muligt at udlægge området uden, at der vil være væsentlig påvirkning på de landskabelige og kulturhistoriske interesser i området. Der kan ikke opstilles afværgeforanstaltninger, som kan afværge den væsentlige påvirkning, og det er ikke muligt at reetablere området tilbage til sin oprindelige tilstand. Yderligere er det imod statens interesser, at der realiseres planer og projekter, der giver en væsentlig påvirkning på de landskabelige interesser.

Idet at ressourcen ikke er af en særlig sjælden art, som ikke kan skaffe andre steder uden store transport og udlednings omkostninger, og da ressourcen kan findes andre steder på Sjælland, vurderer regionen, at de landskabelige og kulturhistoriske interesser, samt yderligere begrænsninger i området, vejer tungere end ressourcen." (Understreget her).

Regionens vurdering og beslutning er også i denne sammenhæng baseret på forudsætninger og oplysninger, som er faktuelt forkerte, hvilket uddybes i det følgende.

7.1 Statslige interesser i råstofplanlægningen

I forhold til statslige interesser i planlægningen skal det indledningsvist bemærkes, at Gurre Vest ikke er omfattet af nogen arealreservationer i Fingerplan 2019 – landsplandirektiv for

[10] Se https://dagsorden.regionsjaelland.dk/vis?Referat-Regionsraad-2022-2025-d.01-04-2025-kl.16.00&id=93a0e8d7-7985-46c6-9a59-98031b0d7f2c

[11] https://rh.viewer.dkplan.niras.dk/plan/25#/8523

hovedstadsområdets planlægning.[12] Regionen skal således ikke tage hensyn til nogen nationale interesser som følge af Fingerplan 2019.

Det fremgår af råstoflovens § 6 a, stk. 4, at en råstofplan ikke kan vedtages endeligt, hvis Miljøministeren til varetagelse af statslige interesser har modsat sig dette skriftligt over for regionsrådet inden udløbet af indsigelsesfristen. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer. Staten har med andre ord vetoret overfor et forslag til råstofplan, der strider mod statslige interesser.

Staten har ikke offentliggjort nogen aktuelle nationale interesser i råstofplanlægningen, men den seneste oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægningen fremlægges som **bilag 5**. For så vidt angår *bevaringsværdige og større sammenhængende landskaber* fremgår det s. 23, at:

"Det er en national interesse, at kommunernes planlægning af det åbne land er med til at sikre de landskabelige udpegninger, så de fortsat udgør en væsentlig samfundsmæssig værdi.

Det er en national interesse at bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber udpeges i kommuneplanen, og at de sikres og bevares. De skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og tekniske anlæg. Dette dels af hensyn til de landskabelige kvaliteter og oplevelser, så f.eks. ådale og herregårdslandskaber ikke udviskes og forsvinder for bestandigt, dels for at give mulighed for at opleve de relativt få steder i Danmark, som ikke er påvirket af by eller tekniske anlæg."

Og videre: *"Det er vigtigt, at der i benyttelsen af det åbne land generelt er fokus på, hvordan nye elementer udformes og placeres, så de kan bidrage til den landskabelige oplevelse, herunder at forbedre landskabet."*

Regionen har oplyst at have været i dialog med Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (herefter "*SGAV*"), som har overtaget kompetencen på området fra Miljøstyrelsen, om statslige interesser i Råstofplan 2025. Det fremgår af aktindsigtsmateriale, vi har modtaget, at Regionen har anmodet styrelsen om en udtalelse vedrørende værdien af de kulturhistoriske-, geologiske- og landskabelige udpegninger i bl.a. Gurre Vest, og at Regionen har anmodet styrelsen om at tilkendegive, om Staten vil være sindet at nedlægge veto mod udlæg af Gurre Vest til graveområde. Det fremgår endvidere, at der er afholdt et møde mellem Regionen og SGAV om emnet. Da der hverken foreligger et referat eller andet skriftligt materiale som følge af mødet, må dette tolkes sådan, at SGAV ikke har nedlagt veto mod forslaget om at udlægge Gurre Vest som graveområde.

Regionens henvisning til statens interesser i begrundelsen for ikke at udlægge Gurre Vest som graveområde i Forslag til Råstofplan 2025 er således grundløs.

Det skal for en god ordens skyld fremhæves, at såfremt staten faktisk havde nedlagt veto mod udlæg af Gurre Vest som graveområde, ville dette være sket på et urigtigt grundlag. Dette skyldes, at Regionen i sin forespørgsel til SGAV har anført, at påvirkning af de kulturhistoriske- og landskabelige værdier ikke kan afværges. Dette er efter TSG's vurdering ikke korrekt, jf. nærmere herom nedenfor i afsnit 7.3.

7.2 Kommuneplan 2019 for Helsingør Kommune

7.2.1 Udpegning som bevaringsværdigt landskab

Det fremgår af Kommuneplan 2019 for Helsingør Kommune, at Gurre Vest indgår i et udpeget bevaringsværdigt landskab. Kommunens retningslinje for landskabelige bevaringsværdier fremlægges som **bilag 6**, og redegørelsen hertil fremlægges som **bilag 7**.

---

[12] Bkg. nr. 312 af 28.3.2019

Det fremgår af retningslinjekortet (bilag 6), at størstedelen af området er udpeget som sø- og skovland, mens en mindre del er udpeget som særligt sårbart område.

Kommunen har fastsat følgende retningslinjer af relevans for råstofindvinding:

"Tilstanden og arealanvendelsen må kun ændres, såfremt det kan begrundes ud fra væsentlige samfundsmæssige hensyn, og hvis det kan ske uden at landskabsværdierne forringes.

(…)

Der må ikke inddrages arealer til byudvikling, råstofindvinding og placering af ren jord i landskabsområderne, medmindre det sker på baggrund af forudgående afvejning og planlægning. Nødvendige driftsbygninger og -anlæg skal placeres og udformes således at de underordner sig og passes ind i landskabet.

Der kan gives tilladelse til indvinding af råstoffer i bevaringsværdige landskabsområder, der samtidigt er udlagt som graveområder til råstofindvinding på særlige vilkår, som sikrer, at der tages afgørende hensyn til konkrete bevaringsværdier i området, i forbindelse med såvel råstofindvindingen som den efterfølgende landskabsretablering." (Understreget her).

Retningslinjerne må forstås sådan, at der som udgangspunkt ikke kan inddrages arealer til råstofindvinding, men at det ikke er udelukket, såfremt det sker på baggrund af en forudgående afvejning og planlægning, og at der tages afgørende hensyn til de konkrete bevaringsværdier i området i forbindelse med indvindingen og efterbehandlingen.

Både TSG og lodsejerne er fuldt indforståede med, at der skal tages hensyn til landskabet som beskrevet, og TSG er fuldt ud indstillet på at indarbejde disse hensyn i både råstofindvindingen, reetableringen og efterbehandlingen. Et eksempel på, hvordan reetablering og efterbehandling kan ske under hensyntagen til landskabet, er nærmere beskrevet i afsnit 9.

Det fremgår af redegørelsen (bilag 7), at der for Helsingør Kommune i 2012 blev udarbejdet en landskabsanalyse. Landskabsanalysen vedlægges som **bilag 8**.

Gurre Vest ligger indenfor det område, der i Helsingør Kommunes landskabsanalyse er afgrænset som *"Område 5 – Sø- og Skovland"*. Område 5 er nærmere beskrevet i landskabsanalysens s. 24-28. Gurre Vest ligger indenfor det område, der i landskabsanalysen er benævnt område 5A: *"5A Gurre sø, Horserød Hegn, Gurre Vang og landbrugsland mellem fligede skovbryn"* (s. 24).

For så vidt angår fredninger i området, er nævnt fredning omkring Gurre Å og en række mindre fredninger omkring Gurre Kirke og Gurre Slotsruin. Derudover er det nævnt, at Gurre sø og skovområdet omkring søen er Natura 2000-område.

For så vidt angår ejendomme i området med kulturhistorisk og landskabelige betydning, er nævnt Gurre Kirke, Gurre slotsruin/Gurre Slot, Esrum Kloster og Gurrehus.

Det skal fremhæves, at landskabsanalysen ingen steder omtaler Ørsholt, herunder hverken refererer til Ørsholt Gods, Ørsholt hovedgård eller lignende.

Det fremgår af redegørelsen til kommuneplanens retningslinje, at landskabskarakterens styrke, tilstand og sårbarhed er vurderet på tretrinsskalaer. Det vil sige at styrken kan være karaktersvag, karakteristisk eller særligt karakteristisk. Tilstanden kan være dårlig, middel eller god og sårbarheden er betegnet som høj, middel eller lav.

Landskabsanalysen indeholder følgende konkluderende vurdering af område 5:

"Landskabskarakterens styrke: Særligt karakteristisk
Sø- og skovlandet er – når der ses bort fra de gennemkrydsende veje – et uforstyrret og autentisk landskab med stor styrke.

Landskabskarakterens tilstand: God
Tilstanden er særdeles god og byder på mange oplevelsesmuligheder med hensyn til kulturhistoriske spor og sammenhænge, men også med hensyn til at opleve dyreliv – fugle mv.

Landskabskarakterens sårbarhed: Middel
Sårbarheden knytter sig især til tiltag, der skæmmer skovbryn og vekselvirkningen mellem åbent og lukket land. Omvendt er det komplekse og "lukkede" landskab ikke så følsomt overfor mindre tiltag.
Særligt sårbart og værdifuldt er området omkring Valdemar Atterdags ruin med den fritliggende vandborg. Området er nationalt kulturarvsområde."

7.2.2 Udpegning som kulturmiljøer

Det fremgår af Kommuneplan 2019 for Helsingør Kommune, at Gurre Vest indgår i et udpeget kulturmiljø. Kommunens retningslinje for kulturarv og kulturmiljøer fremlægges som **bilag 9**, og redegørelsen hertil vedlægges som **bilag 10**.

Af retningslinjekortet (bilag 9) fremgår det, at Gurre Vest ligger i et område udpeget som værdifuldt kulturmiljø, *"Land"*.

Af retningslinjerne for kulturmiljøer i landområdet fremgår blandt andet:

"Byggeri og nye anlæg herudover må kun opføres, hvis det ikke forringer, men derimod spiller sammen med de karakteristiske kulturhistoriske træk. De kulturhistoriske træk kan være bevaringsværdig bebyggelse, bebyggelsesmønster, byggetradition, ejendomsstruktur og egnstypisk beplantning.

Kulturmiljøers tilstand må kun ændres, såfremt det kan begrundes ud fra væsentlige samfundsmæssige hensyn, og såfremt det kan dokumenteres, at værdi, betydning eller funktion af værdifulde sammenhængende helheder eller enkelte elementer ikke forringes.

I kulturmiljøer skal bygninger og anlæg placeres og udformes med hensyntagen til bevaring og beskyttelse samt mulighed for forbedring af landskabs-, natur- og kulturværdierne.

Der skal generelt tilstræbes størst mulig adgang til og mulighed for oplevelse og forståelse af kulturmiljøerne."

Redegørelsen for kulturmiljøer (bilag 10) indeholder ikke nogen konkrete bidrag af relevans for Gurre Vest. Det fremgår dog af afsnit 2 om landsbyer mv., at:

"Landsbyerne Harreshøj, Skibstrup, Horserød, Nyrup og Gurre er også sluttede landsbyer i det åbne land. Sammenhænge til marksystemerne er ikke så illustrative og kun selve bebyggelserne er kulturmiljøer."

Også disse retningslinjer må forstås sådan, at det ikke er udelukket, at der inddrages arealer til råstofindvinding, såfremt det kan dokumenteres, at værdi, betydning eller funktion af værdifulde sammenhængende helheder eller enkelte elementer ikke forringes. Det er TSG's vurdering, at dette er muligt.

TSG konstaterer i øvrigt, at Helsingør Kommune ikke har indgivet noget høringssvar til Regionen i forbindelse med arbejdet med Forslag til Råstofplan 2025, hverken i forbindelse med indkaldelsen af ideer og forslag, jf. *Høringsnotat for Indkaldelse af Ideer og Forslag til*

Råstofplan 2025[13] eller i forbindelse med afgrænsningen af miljørapporten, jf. notatet *Høring af berørte myndigheder for afgrænsning af miljørapport for Råstofplan 2025*.[14] Det fremhæves i den forbindelse, at forslaget om at udlægge Gurre Vest som graveområde (eller interesseområde) fremgik af Regionens afgrænsning af miljørapporten.[15] Det må således konstateres, at Helsingør Kommune ikke har haft nogen bemærkninger hertil.

7.3 Niras' vurdering af landskab og kulturhistoriske interesser i Gurre Vest

Niras har for Region Hovedstaden udarbejdet rapporten *"Gurre Vest - Vurdering af landskab og kulturhistoriske interesser"*, dateret 31. oktober 2024, som regionen har anvendt som grundlag for miljøvurderingen af Gurre Vest i forhold til emnerne kulturhistoriske værdier, fredede eller bevaringsværdige bygninger samt landskab. Rapporten er tilgængelig på Regionens hjemmeside, men fremlægges for nemheds skyld her som **bilag 11**.

Regionen har på baggrund af rapporten vurderet, at det ikke er muligt at udlægge området uden, at der vil være væsentlig påvirkning på de landskabelige og kulturhistoriske interesser i området, og at der ikke kan opstilles afværgeforanstaltninger, som kan afværge den væsentlige påvirkning.

TSG er ikke enig i Regionens vurdering og konklusion.

Det skal først og fremmest bemærkes, at Niras' rapport indeholder flere faktuelle fejl og fejlbehæftede vurderinger, hvilket belyses i det følgende. Da Regionens vurdering og beslutning om ikke at udlægge Gurre Vest som graveområde i Råstofplan 2025 hviler på Niras' rapport, hviler Regionens beslutning således ligeledes på et fejlbehæftet grundlag.

Det skal indledningsvist til Niras' rapport bemærkes, at lodsejerne ikke var informerede om, at der er blevet foretaget besigtigelse af området, som det fremgår af rapportens s. 4. Såfremt lodsejerne var blevet varslet herom og involveret i besigtigelsen, kunne mange af de misforståelser, som rapporten indeholder, have været undgået, idet lodsejerne har indgående kendskab til og viden om området og områdets historie.

Til belysning af områdets historie fremlægges som **bilag 12** artiklen *Det nuværende Ørsholt hed oprindelig Ratterup* af lokalhistoriker Kjeld Damgaard. Som **bilag 13** fremlægges artiklen *Ørsholtgaards ældre historie*, og som **bilag 14** fremlægges artiklen *Ørsholtgaard i Blaa Kors' tid.* Sidstnævnte to artikler stammer fra hjemmesiden *Lokalhistorie fra Tikøb Kommune*[16] og er også skrevet af lokalhistoriker Kjeld Damgaard.

Landskabet i området Gurre Vest omtales af Niras konsekvent som et hovedgårdslandskab, f.eks. øverst s. 6. Niras skriver blandt andet om *"landskabskarakterens oprindelse som hovedgårdslandskab…"*

Det er dog uklart, på hvilken baggrund Niras har vurderet, at der er tale om et hovedgårdslandskab.

Den landskabsanalyse, der ligger til grund for Helsingør Kommunes udpegning af landskabet som bevaringsværdigt mv. (bilag 8), omtaler ingen steder landskabet som et hovedgårdslandskab. Heri er landskabet karakteriseret som sø- og skovland, og kommunens udpegning af landskabet som bevaringsværdigt er netop også som sø- og skovlandskab, jf. ovenfor i afsnit 7.2.1. Området er overhovedet ikke omtalt som hovedgårdslandskab, hverken i landskabskarakteranalysen eller i kommuneplanen. Det er således ikke et element, der er lagt

[13] Høringsnotat for Indkaldelse af Ideer og Forslag til Råstofplan 2025 - tidl. version.pdf

[14] https://www.regionh.dk/klima-og-miljoe/raastoffer/R%C3%A5stofplanen/Documents/H%C3%B8ringsnotat%20til%20forslag%20til%20r%C3%A5stofplan%202025.pdf

[15] Gurre Vest - Afgrænsning af miljørapport for forslag til Råstofplan 2025 - Region Hovedstaden

[16] https://tikobkommune.dk/

til grund for kommunens udpegning af området som bevaringsværdigt, og der er således intet belæg i kommuneplanlægningen for, at landskabet skulle være et hovedgårdslandskab.

Øverst s. 7 og flere efterfølgende steder i rapporten omtaler Niras både Ørsholt som en gammel hovedgård og som et gods. Ørsholt er dog hverken et gods eller en hovedgård.

Det nuværende Ørsholt er opstået på baggrund af seks forskellige gårde, som forklaret i artiklen *Det nuværende Ørsholt hed oprindelig Ratterup* (bilag 12), som netop bærer undertitlen *" – og det nuværende Ørsholt er egentlig seks forskellige gårde – slået sammen til én."*

Som det fremgår af artiklen, er de seks gårde over tid blevet slået sammen til én, og det var først i 1875, Indenrigsministeriet gav tilladelse til, at 5 af gårdene under et måtte kaldes *Ørsholt*. Den gård, der oprindeligt hed Ørsholt (i artiklen omtalt som *Gamle Ørsholt*) blev revet ned i 1800-tallet. I 1915 blev en sjette gård opkøbt og tillagt Ørsholt. Efterfølgende blev en stor del af jorden solgt fra.

Blaa Kors ejede det nuværende Ørsholt i perioden 1934 – 1997. Flemming Shiødt-Eriksen ejede Ørsholt i perioden 1997 – 2006, hvor de nuværende ejere, Peter og Linda Beier, overtog ejerskabet.

Niras anfører i sin rapport, øverst s. 7: *"Hovedbygningen, der står i dag, er fra 1890."*

Det er korrekt, at der blev opført en hovedbygning i omkring 1890, jf. også artiklen i bilag 12, men det er ikke korrekt, at den stadig står i dag. Hovedbygningen blev revet ned i 1996. Den bygning, der anvendes som stuehus af de nuværende ejere, er oprindeligt en patientfløj, som Blaa Kors opførte i 1935.

Nedenfor er vist Ørsholt, som det så ud omkring 1938:

Nedenfor er vist Ørsholt, som det ser ud i dag (2023):

Det ses på de to luftfotos, at hovedbygningen i dag er fjernet, og at der er plantet en bøgehæk, hvor den stod. Ligeledes ses det, at den gamle lade er erstattet af en ny og større. Den gamle lade fra 1760'erne blev revet ned i 1998 efter en brandskade, og den nye og større lade, som ses på luftfotoet, blev opført i stedet. Også de to øvrige staldbygninger er erstattet af nye bygninger i 1997/1998. Den ældste nuværende bygning, som fremgår af luftfotoet, er den tidligere patientfløj (og nuværende stuehus), som blev opført i 1934.

Følgende tekst øverst s. 6 i Niras' rapport savner således fuldstændig mening:

"Hovedbygningen, der står i dag, er fra 1890. Landskabskarakterens oprindelse som hovedgårdslandskab kommer primært til udtryk i det helt lokale miljø omkring hovedgården samt i den etablerede allé langs med Ørsholtvej ind mod Ørsholt Gods og den mellem skala, der kendetegner markerne omkring hovedgården. Det vurderede område omfatter én af disse marker."

Hovedbygningen, står ikke længere, der er hverken tale om en hovedgård eller et gods, og det er uklart, hvilken mark, der henvises til. Denne kritik gælder naturligvis også efterfølgende passager i rapporten med omtaler af hovedbygningen, en hovedgård, et hovedgårdslandskab og et gods. Det er således heller ikke korrekt, når Niras s. 8 i rapporten omtaler *"karakteren af det lukkede landskab, der lokalt er præget af hovedgårdsmiljøet som en del af landskabsfortællingen om det tidligere liv i Gurre."*

Det er ligeledes misvisende, når Niras samme side forudsætter, at landskabet er sårbart overfor tiltag, der *"bryder og forringer oplevelsen af hovedgårdslandskabets struktur og lukkede karakter."*

Det er derudover uklart, hvad der menes med teksten samme side:

"Vurderingen af påvirkningen af landskabsinteressen vil med den begrundelse i høj grad knytte sig til den rumlige påvirkning af landskabet. Sårbarheden over for denne påvirkning vurderes størst fra det lokale landskab nord for det vurderede område, hvor der er direkte indkig til området." (Understreget her).

Særligt den understregede del af den citerede tekst savner mening.

For så vidt angår Niras' beskrivelse af kulturarv, s. 9 ff., skal det først og fremmest fremhæves, at følgende tekst nederst s. 9, ikke er korrekt:

"Udpegningen som værdifuldt kulturmiljø knytter sig til hovedgårdlandskabet i relation til Ørsholt og kulturmiljøet ved Gurrevej med Gurre Slotsruin, Gurrehus Slot og Sankt Jacobs Kapel."

Det er ganske enkelt forkert, at udpegningen som værdifuldt kulturmiljø *"knytter sig til hovedgårdslandskabet i relation til Ørsholt"*. Som beskrevet i afsnit 7.2.2, er området udpeget til værdifuldt kulturmiljø *"Land"*, og Ørsholt er hverken nævnt i kommuneplanens retningslinjer for kulturarv og kulturmiljøer (bilag 9), eller i kommuneplanens redegørelse for kulturmiljøer (bilag 10).

Teksten nederst s. 10 i rapporten er ligeledes vildledende. Der er ikke tale om en hovedgård eller et hovedgårdslandskab. Det er derfor også forkert, når Niras anfører, at *"Gurre Vest vurderes at være særligt sårbar, da denne markflade indgår som en del af kernen i Ørsholt hovedgårdslandskabs struktur."*

Det må samlet konkluderes, at Niras' beskrivelser af Ørsholt, landskabet omkring Ørsholt og udpegningerne i planlægningen, ikke er korrekt.

Dette medfører i sagens natur, at også miljøvurderingen, som fremgår af Niras' notat, s. 11 ff., er forkert.

Beskrivelsen af visuelle forhold under påvirkning i driftsfasen, s. 11, er upræcis. Det fremhæves, at råstofgravning i Gurre Vest vil være synlig fra lodsejernes ejendom (Ørsholt), men i øvrigt vil være godt skærmet for omgivelserne. Det er uklart, hvad Niras mener med, at der vil være stor synlighed fra enkelte øvrige dele af Ørsholtvej, og det forekommer useriøst blot at anføre *"fx ved byskiltet til Gurre"*, uden nogen præcisering eller visualisering af, fra hvilket standpunkt, der menes.

TSG kan ikke tilslutte sig Niras' vurdering s. 12 af, at der ikke er relevante afværgeforanstaltninger, som kan afværge en væsentlig påvirkning af landskabets visuelle forhold. For det første er vurderingen af, at der vil være væsentlig påvirkning, baseret på forkerte faktiske forhold og fejlslutninger. For det andet kan indvindingen tilrettelægges under hensyntagen til landskabets visuelle forhold, herunder gennem graveplanen og planlægning af indvindingens etaper. Regionen har, på linje hermed, i Forslag til Råstofplan 2025 fastsat retningslinjer, der stiller krav om dette (særligt retningslinje 5, men også f.eks. retningslinje 11).

Niras' beskrivelse s. 12 af påvirkningen på landskabets kulturhistoriske fortælling i form af hovedgårdslandskabet tager udelukkende afsæt i Niras' fejlagtige beskrivelser af Ørsholt, landskabet omkring Ørsholt og de landskabsmæssige udpegninger i kommuneplanen. Beskrivelsen og vurderingen er allerede af den grund forkert.

Niras' vurdering af påvirkningen efter endt indvinding (s. 12 nederst) er ligeledes baseret på disse faktuelt forkerte oplysninger, og er således heller ikke retvisende.

TSG kan heller ikke i denne sammenhæng tilslutte sig Niras' vurdering af, at der ikke er relevante afværgeforanstaltninger.

TSG henviser til, at efterbehandlingen kan ske både løbende, nænsomt og under hensyntagen til de landskabelige interesser, der faktisk er i området. Dette har Regionen også indarbejdet i retningslinjerne i Forslag til Råstofplan 2025. Således fremgår følgende bl.a. af retningslinje 6 om efterbehandling:

"Regionen kan desuden på baggrund af en samlet vurdering af hensynene i lovens § 3 i tilladelsen fastsætte vilkår, der f.eks. varetager naturbeskyttelse, herunder bevarelsen af landskabelige værdier. Kommunen er høringsberettiget med hensyn til efterbehandlingsvilkår.

Efterbehandling skal foretages løbende, og ikke afvente, at indvinding på hele det areal, som er omfattet af tilladelsen, er tilendebragt." (Understreget her).

TSG finder, at det er både muligt og realistisk at efterbehandle Gurre Vest under hensyntagen til de landskabelige værdier i området, herunder så efterbehandlingen afspejler og styrker kommunens udpegning som sø- og skovland (bilag 6).

Det fremhæves i den forbindelse, at arealet i dag anvendes til landbrug. Råstofindvinding og efterbehandling af Gurre Vest giver således mulighed for, at arealet udgår som landbrugsjord, og at landbrugsjorden erstattes med natur, som bidrager til at øge værdien af landskabets karakter som sø- og skovland samt bidrager til at biodiversiteten i området styrkes.

I afsnit 9 nedenfor er beskrevet et eksempel på, hvordan området kan efterbehandles under hensyntagen til disse forhold.

Det må samlet set konkluderes, at Niras' vurderinger af påvirkninger i både driftsfasen og efter endt indvinding er forkerte. Ligeledes er Niras' vurderinger af afværgeforanstaltninger forkerte. Dette medfører, som nævnt, at også miljøvurderingens konklusioner vedrørende disse forhold er forkerte.

8 Yderligere begrænsninger indenfor området

Regionen har endvidere lagt til grund for sin beslutning om ikke at udlægge Gurre Vest som graveområde i Forslag til Råstofplan 2025 anført, at der vil være yderligere begrænsninger i området:[17]

"Der vil yderligere, efter implementering af afværge for miljøpåvirkninger, være flere begrænsninger i området. For flagermus er der behov for yderliggere undersøgelser. Der ligger en potentiel jordforurening, hvor der kræves afklaring vedr. forureningens omfang og påvirkning. For miljøparameteren § 3-beskyttet natur vil der ikke kunne afværges mod de væsentlige påvirkninger, med mindre at der kan opnås dispensation fra § 3 i NBL, eller at man ikke foretager indvinding indenfor naturtyperne. De beskyttet sten- eller jorddiger indenfor området er beskyttet efter museumslovens § 29 a, hvilket betyder, at der ikke må foretages ændring i deres tilstand. Hvis der ønskes at grave inden for digerne, kræver det en dispensation. Derudover er der to beskyttelseslinjer for fredede fortidsminder, hvor der ikke må foregå indvinding uden der opnås dispensation."

Der er ingen af de nævnte forhold, der er til hinder for, at området udlægges som graveområde. Det er naturligvis en forudsætning for indvinding, at der tages de nødvendige hensyn til de nævnte forhold. Der er tale om forhold, som alle råstofindvindere er vant til at håndtere i forbindelse med planlægning for råstofindvinding.

8.1 Flagermus

Det fremgår af miljøvurderingen af Gurre Vest[18], at der ikke er registreret flagermus indenfor Gurre Vest, men at der kan være potentielle levesteder indenfor området, herunder træer og bygninger. Regionen anbefaler yderligere undersøgelser, alternativt, at der arbejdes efter et forsigtighedsprincip, hvorefter graveområdet tilpasses, så potentielle levesteder for flagermus udelades af graveområdet. TSG og lodsejerne er indstillede på at følge begge de tilgange, Regionen foreslår.

---

[17] Gurre Vest - Forslag til Råstofplan 2025 - Region Hovedstaden

[18] Gurre Vest - Miljørapport for Forslag til Råstofplan 2025 - Region Hovedstaden

8.2 Jordforurening

TSG er forundret over, at jordforurening fremhæves som en yderligere begrænsning for at udlægge Gurre Vest som graveområde.

Der ingen kortlagte jordforureninger indenfor graveområdet. Miljøvurderingen af påvirkningen i driftsfasen i forhold til risiko for spredning er, at dette ikke er sandsynligt. Alene risikoen for spredning fra en kortlagt lokalitet, der ligger uden for Gurre Vest via sekundært magasin er angivet som *"mulig men ukendt"*. Som afværgeforanstaltning er det i den forbindelse foreslået, at det undersøges, om der er oliestoffer (totalkulbrinter) i evt. sekundært grundvand i det sydøstlige hjørne af råstofområdet. TSG er indstillet på at få en sådan undersøgelse udført.

8.3 Områder beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3

I relation til områder omfattet af beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3 anfører Regionen:

"For miljøparameteren § 3-beskyttet natur vil der ikke kunne afværges mod de væsentlige påvirkninger, med mindre at der kan opnås dispensation fra § 3 i NBL, eller at man ikke foretager indvinding indenfor naturtyperne."

Også dette forhold er et forhold, TSG er vant til at håndtere som råstofindvinder.

TSG er naturligvis klar over, at tilstanden af § 3-områder ikke må ændres, medmindre der opnås dispensation hertil fra kommunalbestyrelsen. TSG er også indstillet på at holde de respektafstande til § 3-områderne, som Regionen anfører som afværgeforanstaltninger i miljøvurderingen. Det skal for en god ordens skyld nævnes, at TSG naturligvis også er indstillet på at tilrettelægge råstofindvindingen under hensyntagen til respektafstande mv. i forhold til Natura 2000-området omfattende Gurre Sø.

Da Regionen har taget højde for disse forhold i miljøvurderingen, forekommer det ligeledes grundløst, at Regionen fremhæver dem som en yderligere begrænsning for at udlægge Gurre Vest som graveområde.

8.4 Fortidsmindebeskyttelse

I relation til fortidsmindebeskyttelse anfører Regionen:

"De beskyttet sten- eller jorddiger indenfor området er beskyttet efter museumslovens § 29 a, hvilket betyder, at der ikke må foretages ændring i deres tilstand. Hvis der ønskes at grave inden for digerne, kræver det en dispensation. Derudover er der to beskyttelseslinjer for fredede fortidsminder, hvor der ikke må foregå indvinding uden der opnås dispensation."

TSG er som råstofindvinder også vant til at håndtere disse forhold, og det forekommer også i denne sammenhæng grundløst, at Regionen fremhæver dem som en yderligere begrænsning for at udlægge Gurre Vest som graveområde.

Det fremgår af miljøvurderingen, at Regionen ligeledes har vurderet, at der ingen påvirkning vil være af digerne i området, hverken i driftsfasen eller efter indvinding, hvilket skyldes, at de er beskyttede efter museumslovens § 29 a, at det er muligt at tilrettelægge råstofindvindingen, så der tages højde for digerne.

Regionen har ligeledes vurderet, at der ikke vil være nogen påvirkning på fredede fortidsminder i og nær graveområdet, idet disse er omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjen på 100 m fra fortidsminderne, jf. naturbeskyttelseslovens § 18.

TSG er naturligvis indstillet på, at der skal foretages en arkæologisk forundersøgelse inden påbegyndelse af råstofindvinding, i overensstemmelse med Regionens beskrivelse af afværgeforanstaltninger i forhold til eventuelle ikke-fredede fortidsminder.

9 Eksempel på reetablering og efterbehandling i Gurre Vest

Som nævnet i afsnit 7, er det TSG's vurdering, at det er både muligt og realistisk at efterbehandle Gurre Vest under hensyntagen til de landskabelige værdier i området.

TSG har fået udarbejdet visualiseringer af et eksempel på, hvordan området kan efterhandles. Visualisering af de nuværende forhold fremlægges som **bilag 15**, og visualisering af eksemplet på efterbehandling fremlægges som **bilag 16**.

Visualiseringerne kan også ses i en 3D-animation, der kan tilgås fra dette link: https://lindskov.com/efterbehandlingsplan-for-oersholt/.

Som det fremgår, medfører eksemplet på efterbehandling etablering af en større og en mindre sø, samt supplering af skoven med nye træer:

Der er taget hensyn til relevante beskyttelseslinjer mv. i det viste eksempel på efterbehandling. Det skal dog understreges, at der alene er tale om et eksempel på, hvordan området kan efterbehandles. Den konkrete efterbehandlingsplan, og de konkrete vilkår for efterhandlingen, vil blive fastlagt i en ansøgning om og tilladelse til et konkret projekt for indvinding af råstoffer i Gurre Vest.

Eksemplet viser dog, at det er muligt at afspejle områdets landskabelige udpegning som sø- og skovland i efterbehandlingen. TSG finder, at det endog er muligt at styrke landskabets karakter som sø- og skovland ved efterbehandlingen, og samtidig styrke biodiversiteten i området ved at nuværende landbrugsjord erstattes med natur.

10 Sammenfattende og konkluderende bemærkninger

Det er sammenfattende TSG's vurdering, at der ikke er udlagt tilstrækkelige graveområder i Forslag til Råstofplan 2025 til at sikre råstofforsyningen i regionen i minimum 12 år, som krævet i råstofloven. Dette skyldes blandt andet, at Regionen har baseret sin analyse af behovet for råstoffer på land de kommende 12 år, samt balanceopgørelsen, på forudsætninger, der dels er forkerte, dels slet ikke lovligt kan inddrages i analysen og balanceopgørelsen.

Såfremt Forslag til Råstofplan 2025 vedtages endeligt med det nuværende indhold, har Regionen tilsidesat sin lovbundne pligt til at udarbejde en råstofplan, der sikrer regionens råstofforsyning i minimum 12 år.

TSG vurderer på den baggrund, at Regionen bør revurdere og genberegne råstofbehovet og råstofbalancen, herunder uden inddragelse af råstofindvinding fra søterritoriet og med en genberegning af, hvilken mængde genbrugsmaterialer, der realistisk set kan forventes at være til rådighed. En genberegning vil efter TSG's overbevisning vise et gab mellem regionens råstofbehov de kommende 12 år og de råstofmængder, der kan tilvejebringes på baggrund af Forslag til Råstofplan 2025.

At der er mangel på råstoffer i Region Hovedstaden understreges af, at regionsrådet i slutningen af 2024 fremsendte et brev herom til miljøministeren, hvoraf det blandt andet fremgik: *"I Region Hovedstaden er manglen på råstoffer nu så udtalt, at vi som myndighed er tvunget til at udlægge graveområder i smukke naturområder og meget tæt på, hvor borgerne bor."*

Gurre Vest er efter TSG's vurdering særdeles velegnet som graveområde, og udlæg af Gurre Vest vil bidrage betydeligt som løsning på råstofmanglen i regionen.

TSG vurderer, at Regionens beslutning om ikke at udlægge Gurre Vest som graveområde i Råstofplan 2025, er baseret på fejlbehæftede oplysninger og vurderinger. Det skal i den forbindelse fremhæves, at råstofressourcen i Gurre Vest er en af de bedste i hele regionen, både hvad angår kvalitet og kvantitet, baseret på Regionens egne undersøgelser og opgørelser.

Det skal ligeledes fremhæves, at miljøvurderingen af særligt landskabelige og kulturhistoriske interesser i Gurre Vest ganske enkelt er forkert, hvilket er stærkt kritisabelt, idet denne vurdering tilsyneladende har været afgørende for Regionens beslutning om ikke at udlægge Gurre Vest som graveområde.

TSG **anmoder** Regionen om at udlægge Gurre Vest som graveområde i Råstofplan 2025.

TSG og lodsejerne står naturligvis til rådighed for yderligere dialog og oplysninger.

Med venlig hilsen

Håkun Djurhuus
Partner, Advokat
DLA Piper Denmark Advokatpartnerselskab

Inger Seeberg
Senior Associate, Advokat
DLA Piper Denmark Advokatpartnerselskab

11 Bilag

Bilag 1	Prioriteret liste over graveområder, Miljø- og Klimaudvalgets møde 25.9.2024
Bilag 2	Alle graveområder, Miljø- og Klimaudvalgets møde 25.9.2024
Bilag 3	HEL07 Sammenstilling, udarbejdet af Region Hovedstaden
Bilag 4	Råstofundersøgelser Gurre rapport, 4.6.2025, udarbejdet af GEO
Bilag 5	Nationale interesser i kommuneplanlægningen, 6.7.2023
Bilag 6	Landskabelige bevaringsværdier, retningslinje i Kommuneplan 2019
Bilag 7	Landskabelige bevaringsværdier, redegørelse i Kommuneplan 2019
Bilag 8	Landskabsanalyse 2012 – Helsingør Kommune
Bilag 9	Kulturarv og kulturmiljøer, retningslinje i Kommuneplan 2019
Bilag 10	Kulturarv og kulturmiljøer, redegørelse i Kommuneplan 2019
Bilag 11	Niras – Gurre Vest – Vurdering af landskab mv.
Bilag 12	Artikel: Det nuværende Ørsholt hed oprindelig Ratterup
Bilag 13	Artikel: Ørsholtgaards ældre historie – Tikøb Kommune
Bilag 14	Artikel: Ørsholtgaard i Blaa Kors' tid – Tikøb Kommune
Bilag 15	Visualisering Gurre Vest nu
Bilag 16	Visualisering Gurre Vest efterbehandlet

BILAG 2
3 Blistrup
6 Valby
7 Dønnevælde
A1 Bøtterup
A2 Bistrup
Bøtterup udv.
Gurre Vest
Gurre Syd
9 Mårum
10 Nellerød
Ammendrup udv.
B1 Ammendrup
A4 Kvistgård
Kvistgård Udvidelse
Amager Huse
F3 Tulstrup
14 Niverød
16 Niverød
Holtegård
Skævinge
25 Skævinge
22 Skævinge
23 Skævinge
18 Gunderød
19 Gunderød
20 Gunderød
C4 St. Havelse
St. Havelse udv.
Strø
26 Kollerød
Lystrup Syd
E2 Uggeløse
E7 Lynge
E8 Lynge
E9 Lynge
E10 Nymølle
Stålhøjgård
E1 Uggeløse
Slangerup Øst
Gerlev Nord
Ryegård
D2 Sundbylille
Gerlev Vest
Grønlien
Sundbylille udv.
Landerslev Vest
D4 Lyngerup
Lyngerup udv.
D6 Kyndby
Onsved
Krogstrup
Onsved Øst
Lille Rørbæk
Lille Rørbæk udv.
Knardrup Vest
28 Knardrup
Hove Møllevej
Ledøje Vest
Skibby Syd
Sengeløse Nord
J4 Kallerup Bakke
Hedeland udv.
J5 Hedeland
Stærkende
0
5
10 km
Graveområder i Region Hovedstaden
Graveområde for ler
Graveområde for sand, grus og sten
Nyt grave- eller interesseområde for sand, grus og sten
REGION
Region Hovedstaden

HEL07

HEL07	Vurderet tilgængeligt Volumen m3	Score Kvalitet 1-10	Score volumen 1-10	Score Samlet 1-10	Vidensniveau Kvalitet 1-3	Rangering 1-99
Vurdering	2.250.00	7,63	3	5,31	1	7

Anbefaling til supplerende undersøgelser	
Bemærkning	Nærhed til sø og måske gravhøj. Usikkerhed om dæklagstykkelse ingen boredata
Boringer	3 boringer primært til vurdering af dæklagstykkelse
Geofysik	4 supplerende MEP linjer

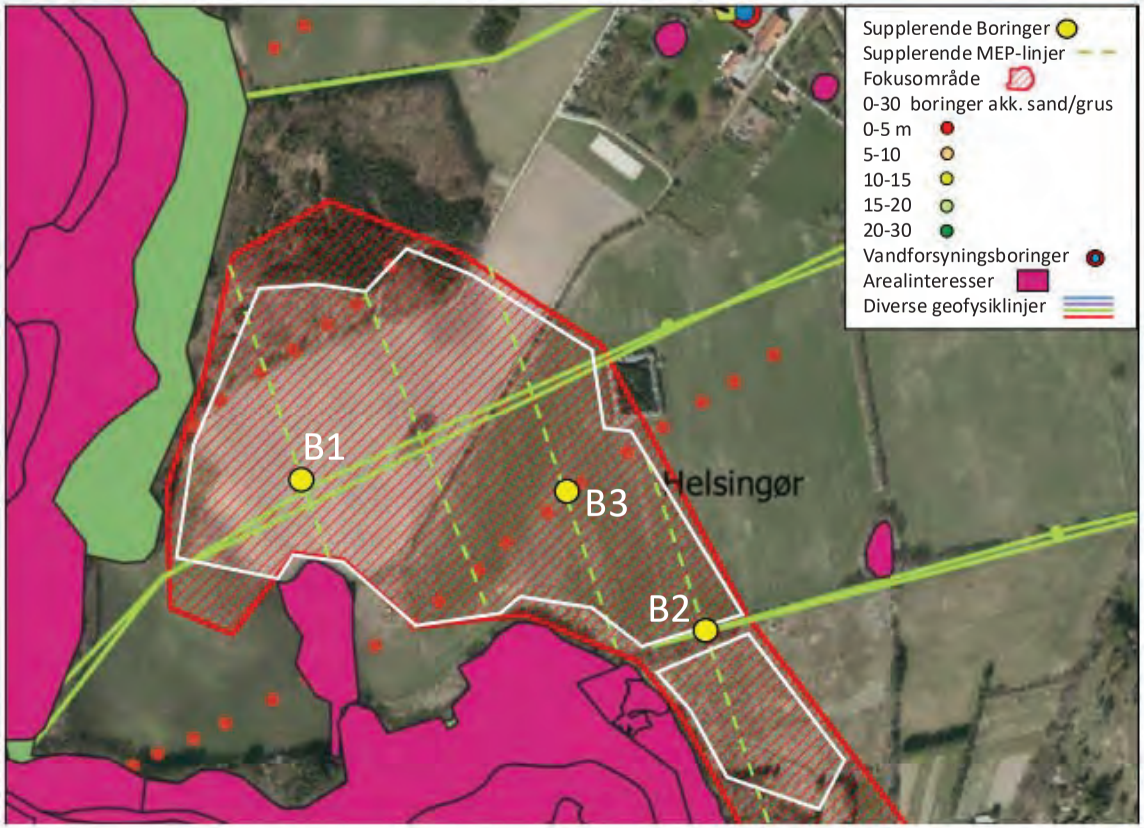

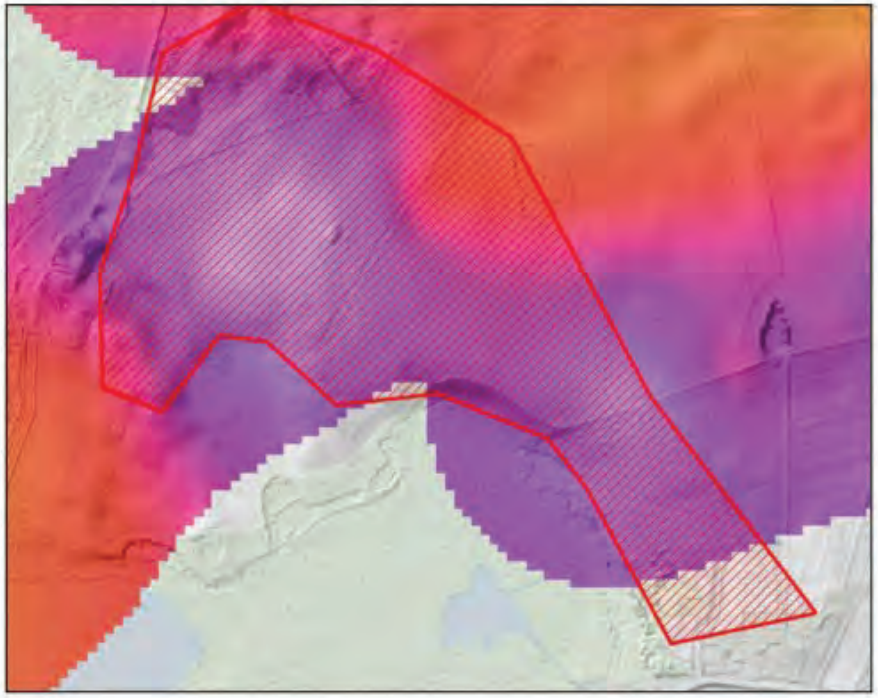

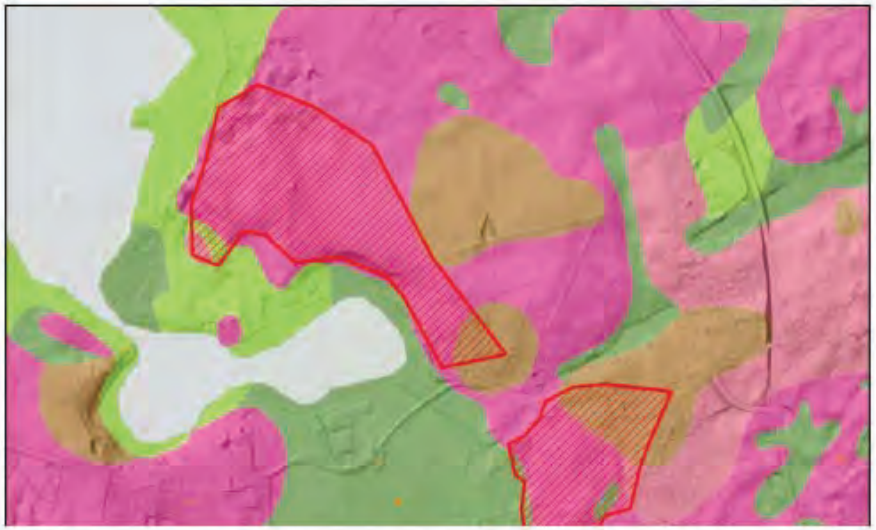

HEL07

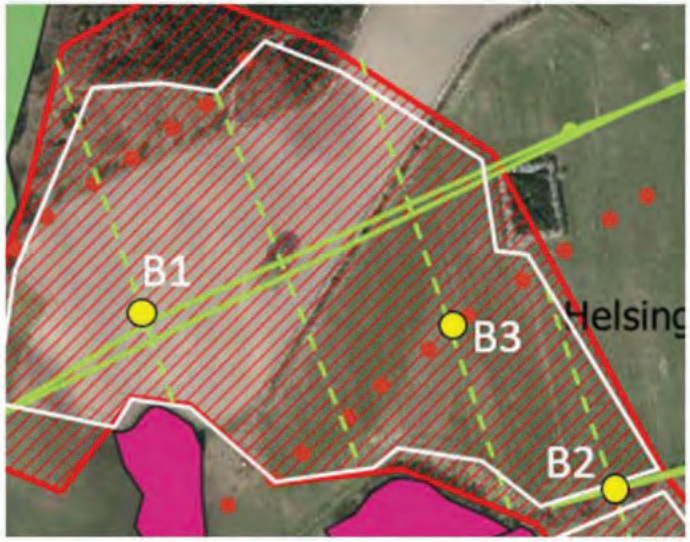

geofysik

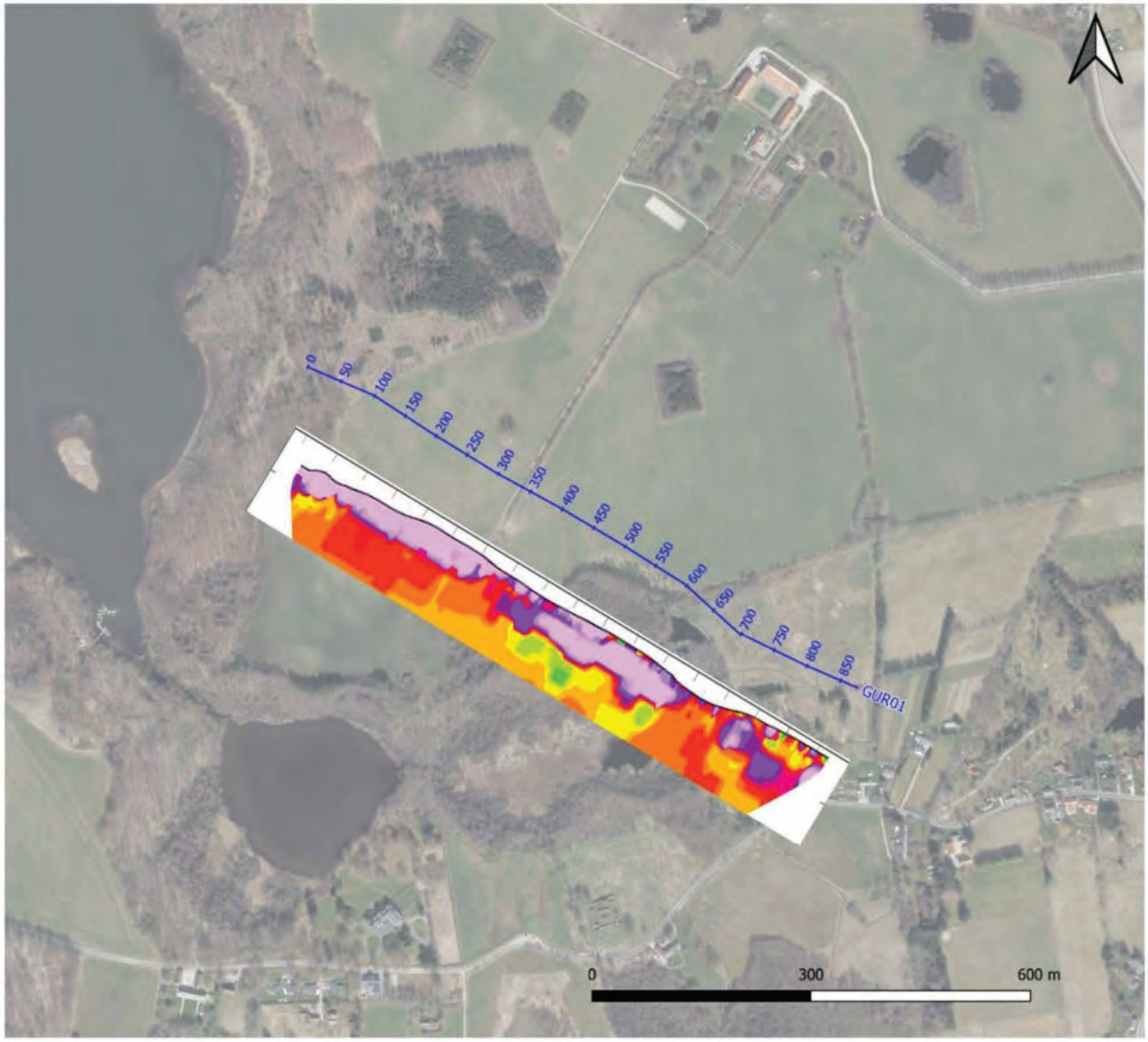
0
50
100
150
200
250
300
350
400
450
500
550
600
650
700
750
800
850
GUR01
0
300
600 m

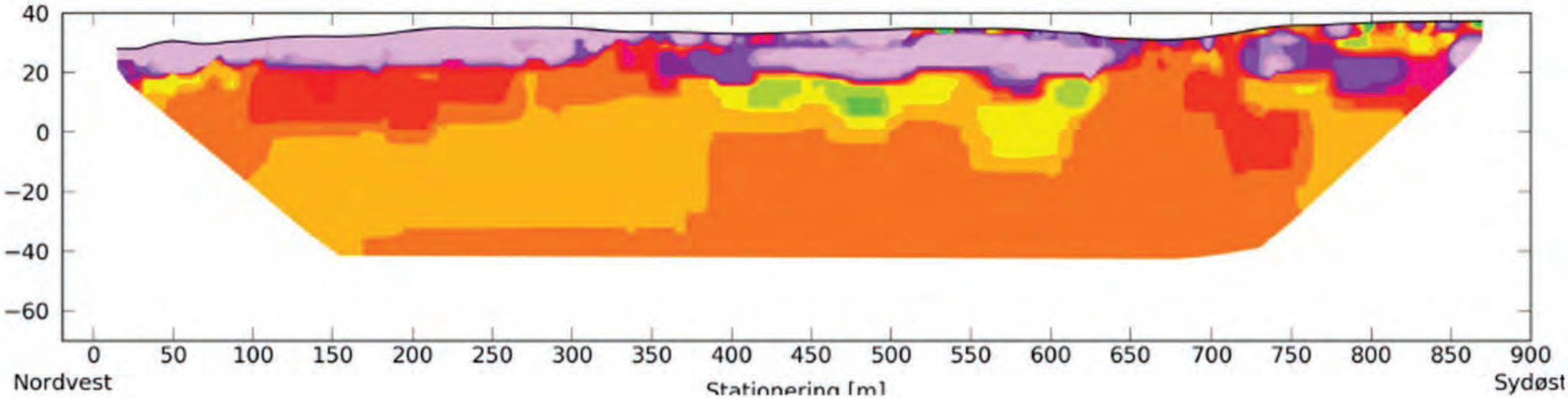
40
20
0
−20
−40
−60
0
50
100
150
200
250
300
350
400
450
500
550
600
650
700
750
800
850
900
Nordvest
Stationering [m]
Sydøst

Gur-01

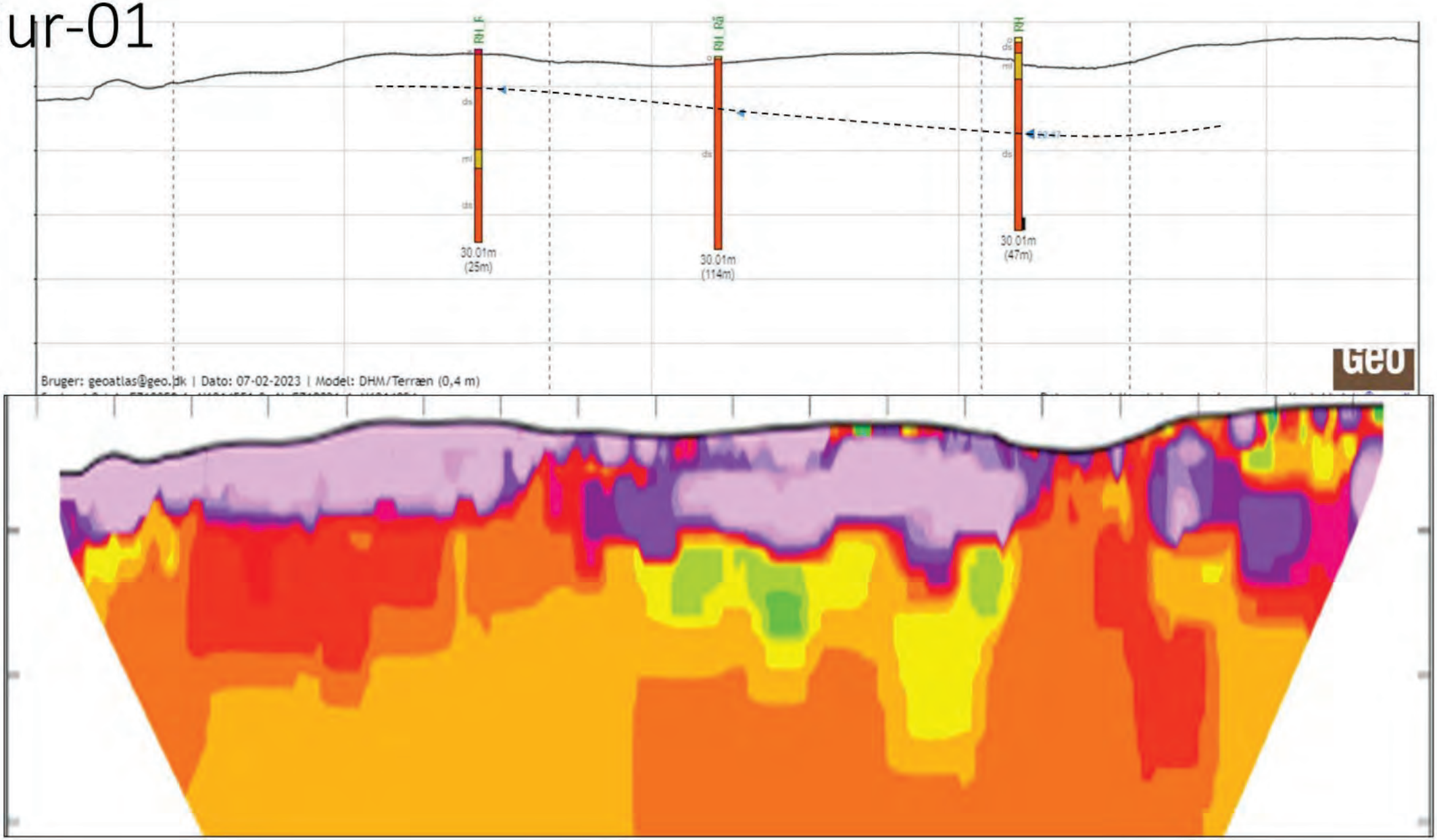
30.01m
(25m)
30.01m
(114m)
30.01m
(47m)
Bruger: geoatlas@geo.dk | Dato: 07-02-2023 | Model: DHM/Terræn (0,4 m)
Geo

opdateret

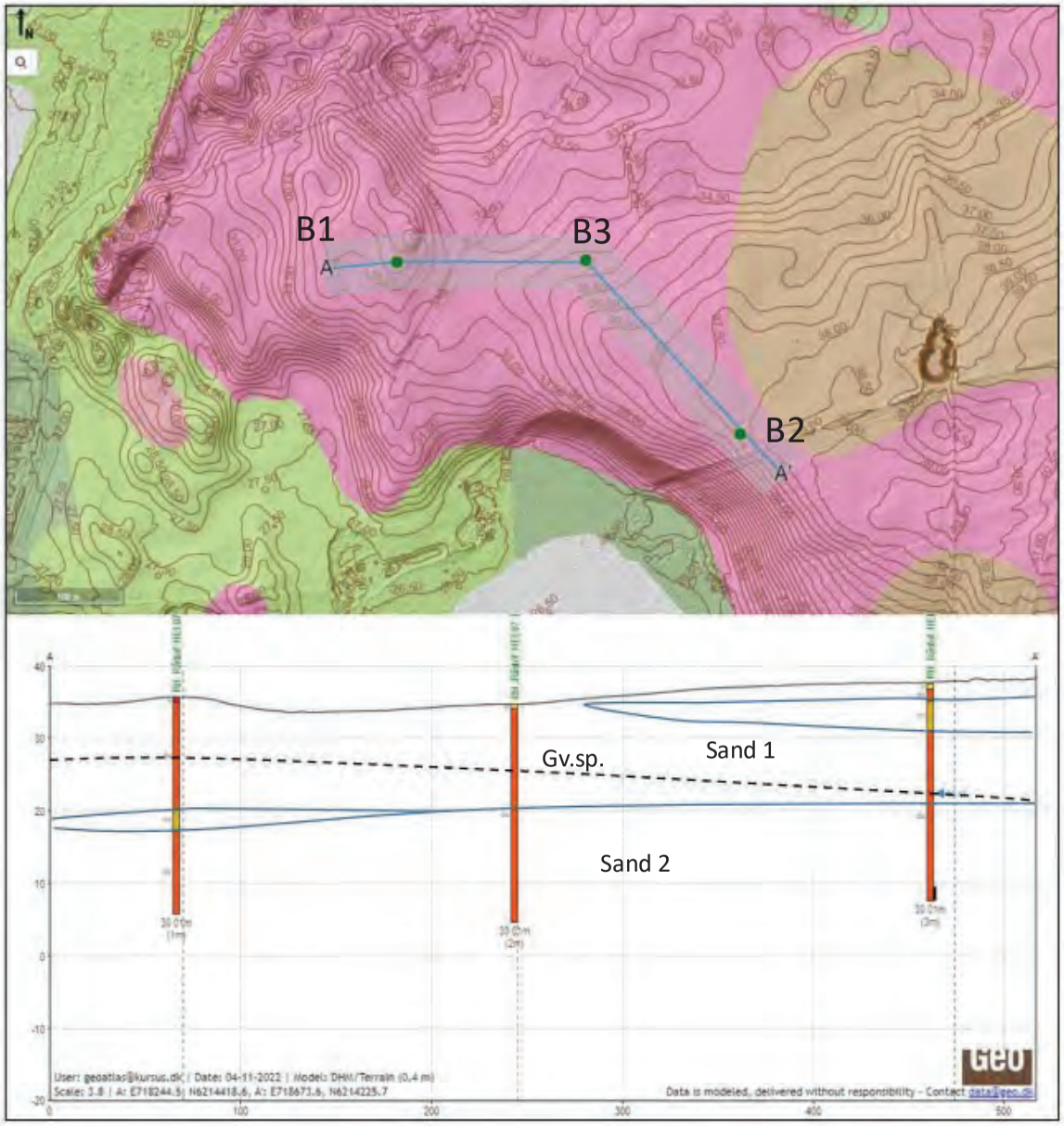

N
A
188.1819
188.1821
188.1820
A'
100 m

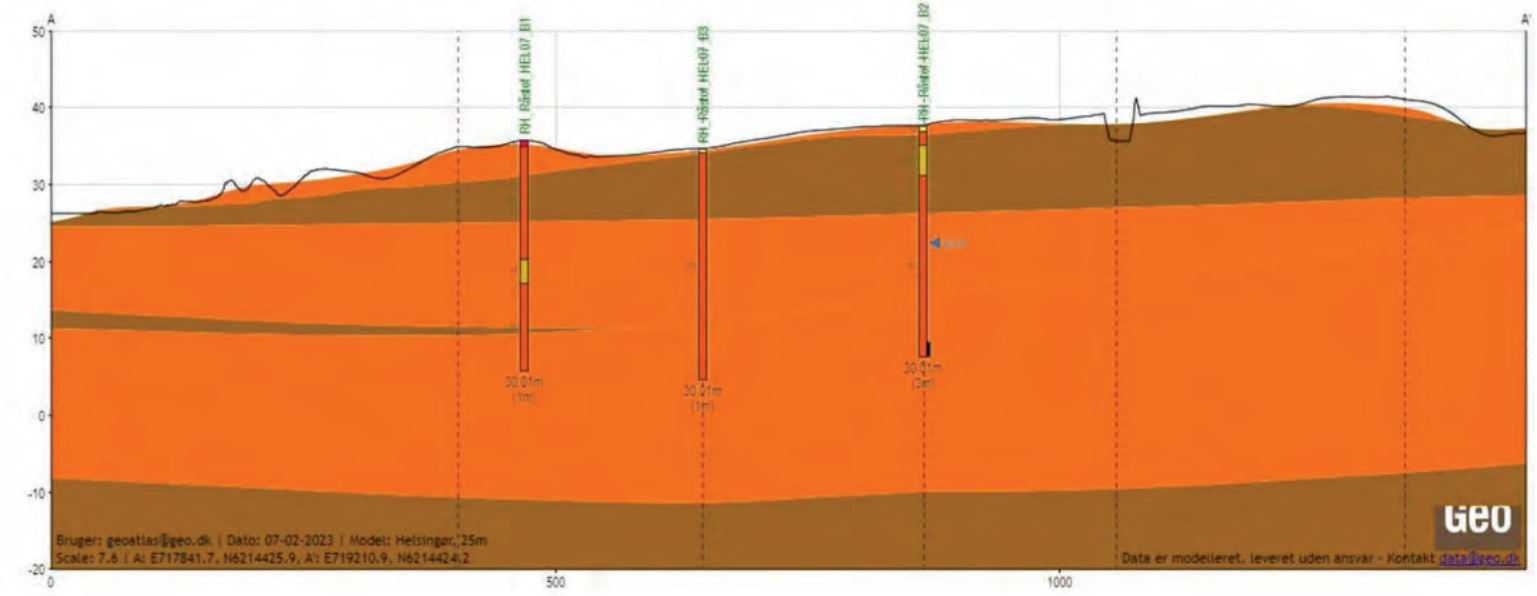
A
A'
50
40
30
20
10
0
-10
-20
0
500
1000
RH_Råstof HEL07_B1
RH_Råstof HEL07_B3
RH_Råstof HEL07_B2
30.01m
(1m)
30.01m
(1m)
30.01m
(3m)
Bruger: geoatlas@geo.dk | Dato: 07-02-2023 | Model: Helsingør_25m
Scale: 7.6 | A: E717841.7, N6214425.9, A': E719210.9, N6214424.2
GEO
Data er modelleret, leveret uden ansvar - Kontakt data@geo.dk

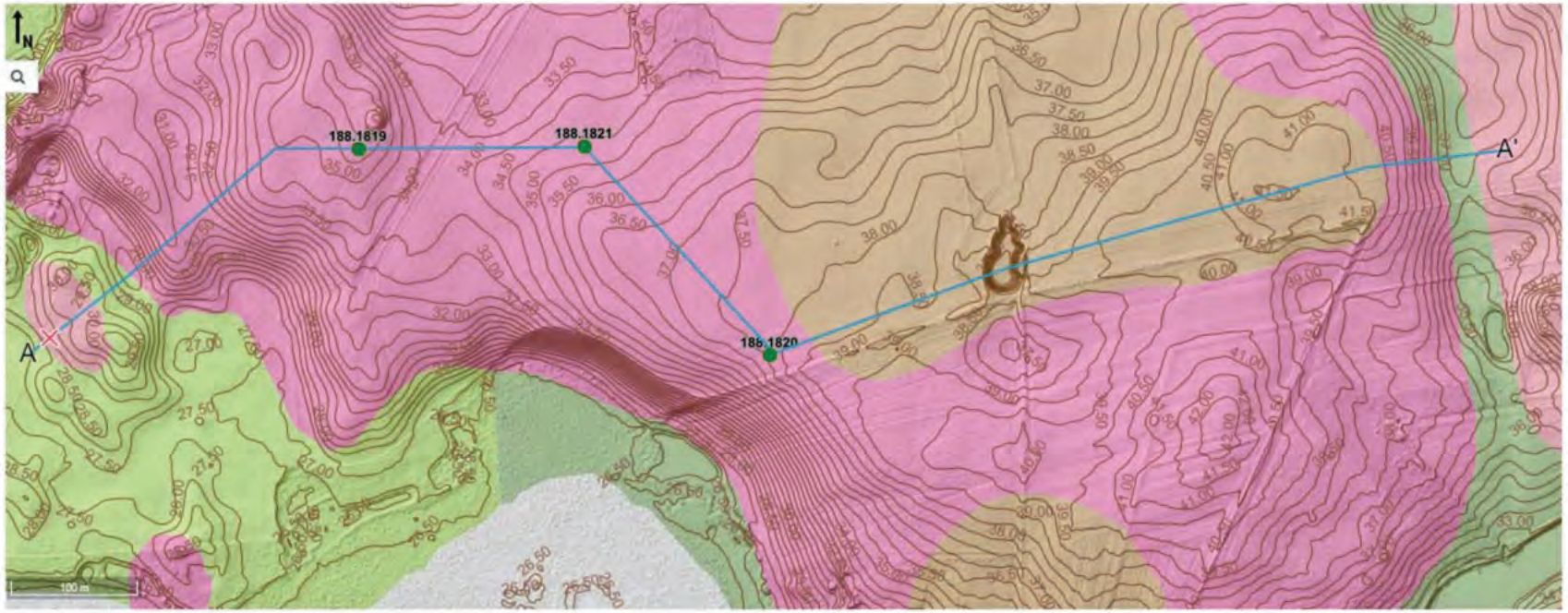
N
188.1819
188.1821
188.1820
A
A'
100 m

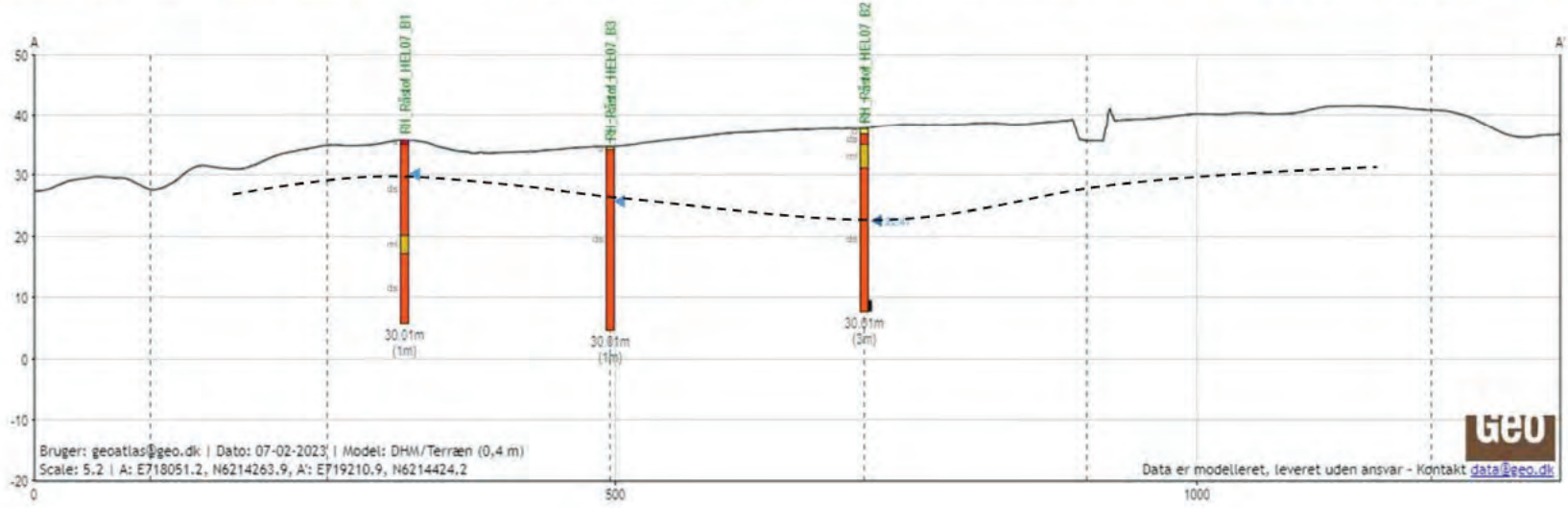
A
A'
RH_Rådet_HEL07_B1
RH_Rådet_HEL07_B3
RH_Rådet_HEL07_B2
30.01m
(1m)
30.01m
(1m)
30.01m
(3m)
50
40
30
20
10
0
-10
-20
0
500
1000
Bruger: geoatlas@geo.dk | Dato: 07-02-2023 | Model: DHM/Terræn (0,4 m)
Scale: 5.2 | A: E718051.2, N6214263.9, A': E719210.9, N6214424.2
Geo
Data er modelleret, leveret uden ansvar - Kontakt data@geo.dk

HEL-07 B1

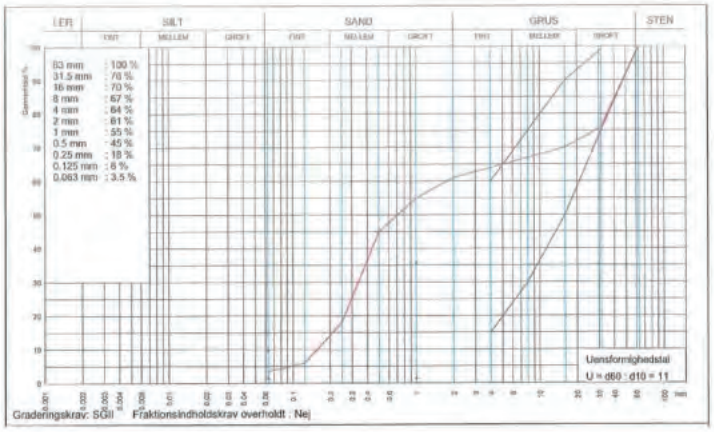
LER
SILT
SAND
GRUS
STEN
63 mm : 100 %
31.5 mm : 78 %
16 mm : 70 %
8 mm : 67 %
4 mm : 64 %
2 mm : 61 %
1 mm : 55 %
0.5 mm : 45 %
0.25 mm : 19 %
0.125 mm : 6 %
0.063 mm : 3.5 %
Uensformighedstal
U = d60 : d10 = 11
Graderingskrav: SG II
Fraktionsindholdskrav overholdt : Nej

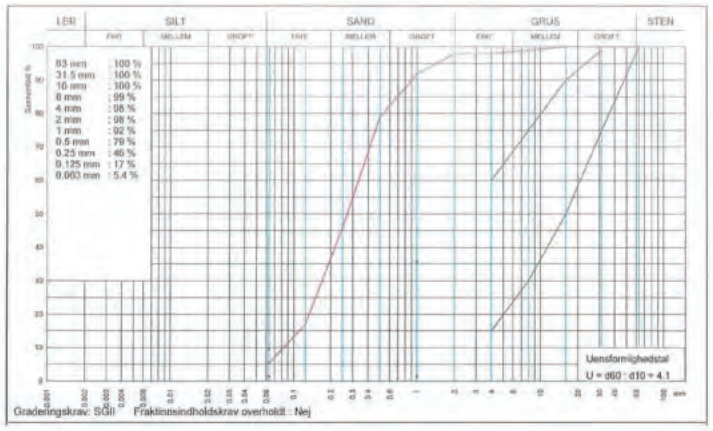
LER
SILT
SAND
GRUS
STEN
63 mm : 100 %
31.5 mm : 100 %
16 mm : 100 %
8 mm : 99 %
4 mm : 98 %
2 mm : 98 %
1 mm : 92 %
0.5 mm : 79 %
0.25 mm : 46 %
0.125 mm : 17 %
0.063 mm : 5.4 %
Uensformighedstal
U = d60 : d10 = 4.1
Graderingskrav: SG II
Fraktionsindholdskrav overholdt : Nej

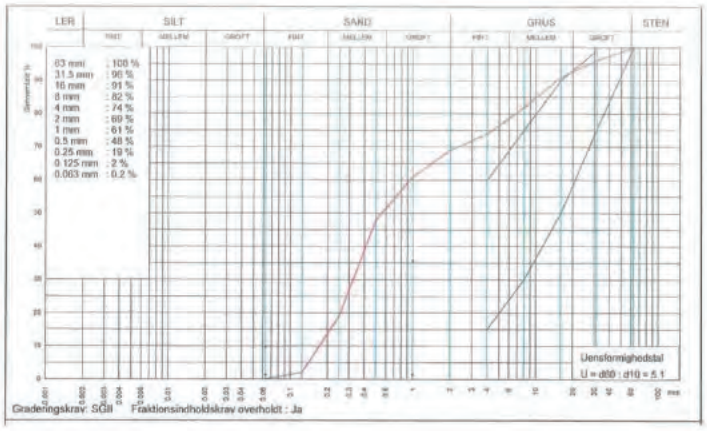
LER
SILT
SAND
GRUS
STEN
63 mm : 100 %
31.5 mm : 96 %
16 mm : 91 %
8 mm : 82 %
4 mm : 74 %
2 mm : 69 %
1 mm : 61 %
0.5 mm : 48 %
0.25 mm : 19 %
0.125 mm : 2 %
0.063 mm : 0.2 %
Uensformighedstal
U = d60 : d10 = 5.1
Graderingskrav: SG II
Fraktionsindholdskrav overholdt : Ja

HEL07 B1

B2

HELO7
B2
Sand Muld
Sandet, mellem lysbrun K.Fr.
"smeltevand sand"
Sand
Morane ler, siltet, sandet, gruset, enkelte sten, Brun Kh
"Basal Till"
Frost
do, -
do, -
Sand, fin-mellem enkelte grus korn. Lys brun k.h.
"Smeltevands sand"
do, -
do, -
Sand
Sandspand
do, - fugtigt
do, -
Sand fin-mellem sv. gruset Vådt
oliven brun Kh
do, -
do, -
Sandet mellem morræn
Svagruset oliven brun Kh
Smeltvandssand
do, - olivengrå
do, -
do, -
do, -
Sand mellem-grov. let gruset enkelte sten oliven grå
do, -
do, -
Sand mellem enkelte grus korn "Smeltevandsand" olivengrå Kh

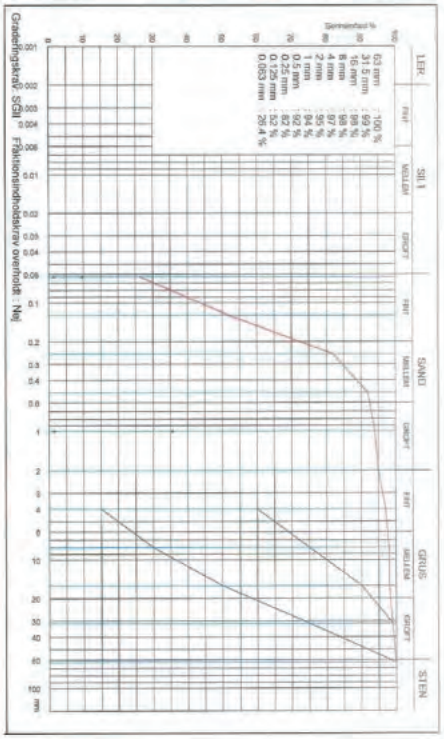
Graderingskrav SOIL Fraktionsindholdskrav overholdt : Nej
LER
SILT
SAND
GRUS
STEN
63 mm : 100 %
31.5 mm : 99 %
16 mm : 98 %
8 mm : 97 %
4 mm : 97 %
2 mm : 96 %
1 mm : 95 %
0.5 mm : 92 %
0.25 mm : 82 %
0.125 mm : 52 %
0.063 mm : 28.4 %

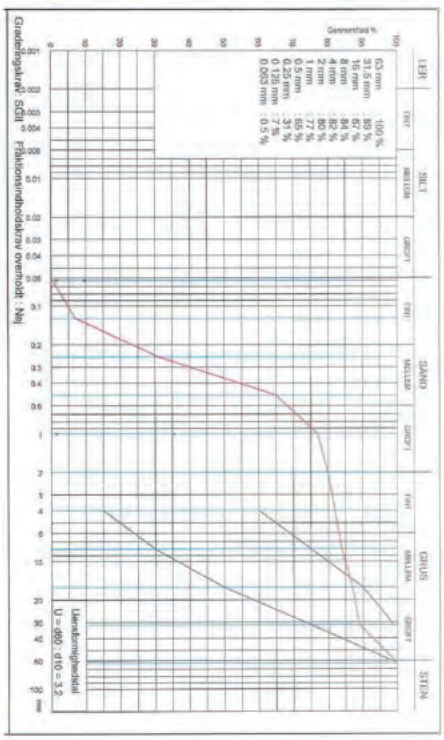
Graderingskrav SOIL Fraktionsindholdskrav overholdt : Nej
LER
SILT
SAND
GRUS
STEN
63 mm : 100 %
31.5 mm : 89 %
16 mm : 87 %
8 mm : 84 %
4 mm : 82 %
2 mm : 80 %
1 mm : 77 %
0.5 mm : 69 %
0.25 mm : 31 %
0.125 mm : 7 %
0.063 mm : 0.5 %
Ensdannighedstal
U = d60 / d10 = 3.2

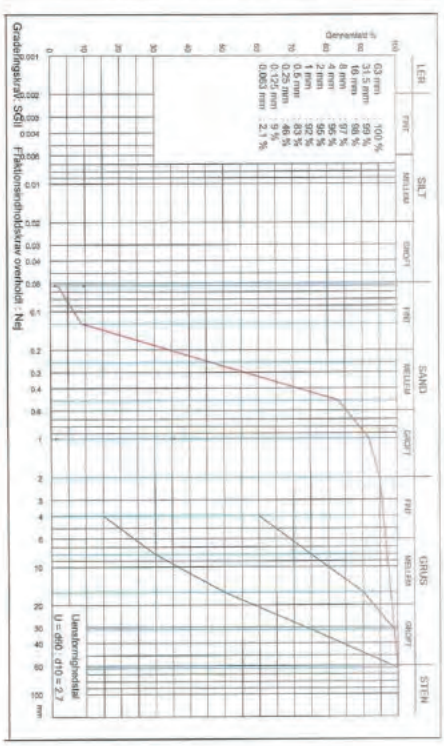
Graderingskrav SOIL Fraktionsindholdskrav overholdt : Nej
LER
SILT
SAND
GRUS
STEN
63 mm : 100 %
31.5 mm : 99 %
16 mm : 98 %
8 mm : 97 %
4 mm : 96 %
2 mm : 95 %
1 mm : 95 %
0.5 mm : 83 %
0.25 mm : 46 %
0.125 mm : 9 %
0.063 mm : 2.1 %
Ensdannighedstal
U = d60 / d10 = 2.7

B3

Morænesand?

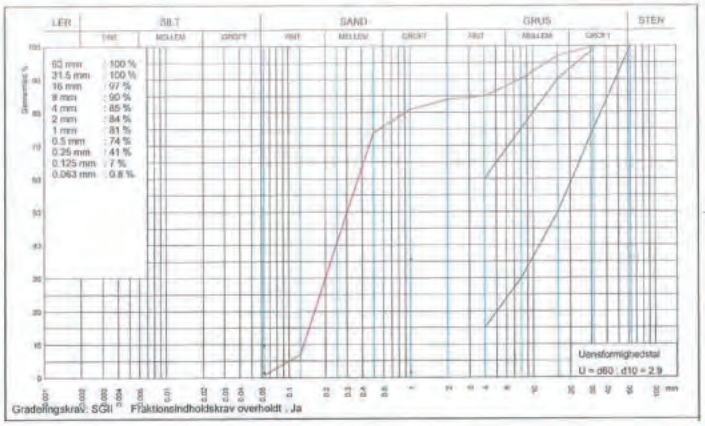

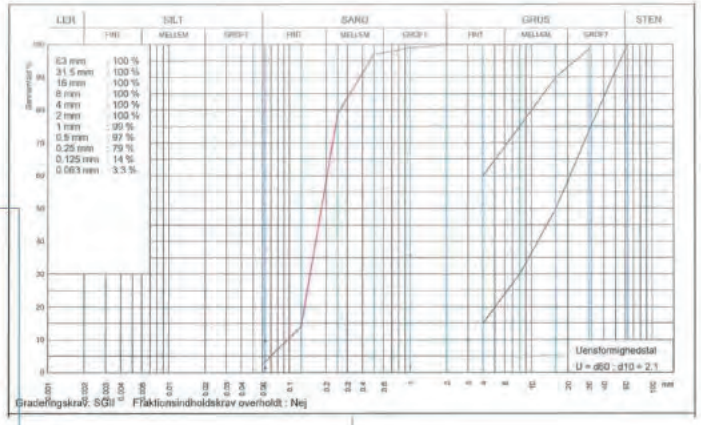

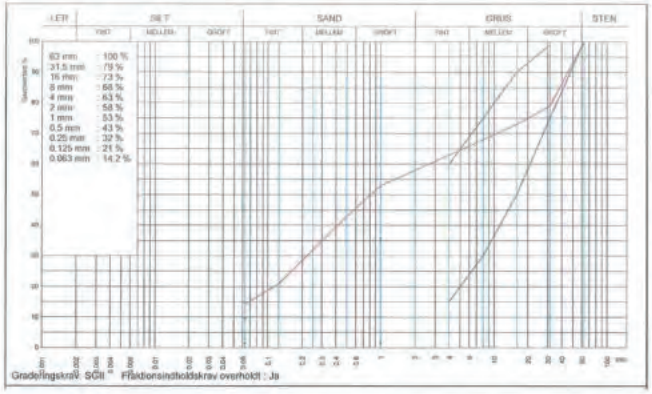

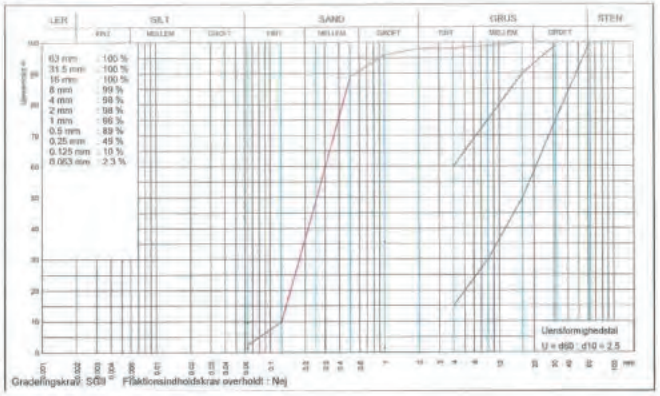

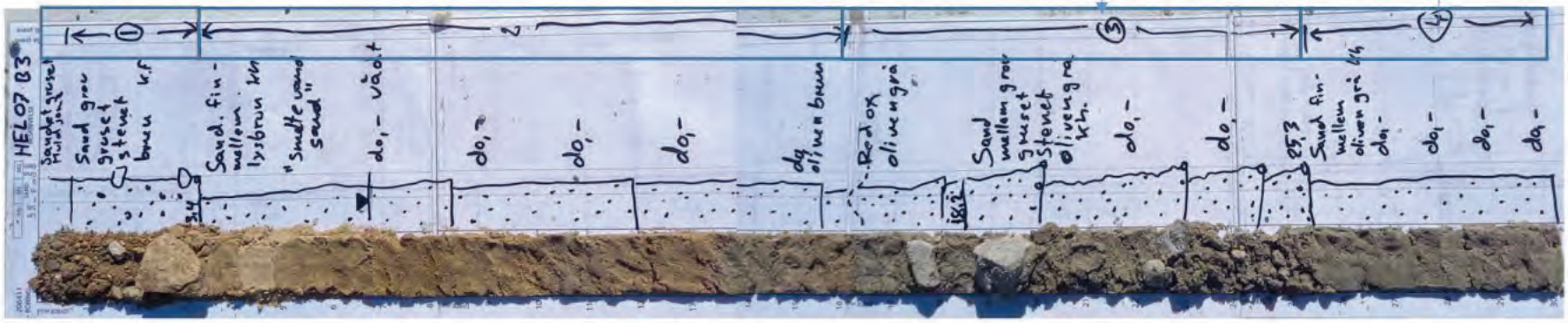

Materialets egnethed som vej – og anlægsmaterialer

Borings-dybde m.u.t	DGU nr.	Boring	Lag i meter m.u.t	Methylenblå værdi	Filler Værdig i %	Lag egnet til bundsikrings-materiale eller der kan oparbejdes til bundsikrings-materiale	Lag egnet til stabilt grus eller der kan oparbejdes til stabilt grus	Lag egnet til Fyldsand	Redox-grænse m.u.t.	Overjord	Detekteret Sand og grusmateriale i alt
30	188.1819	B1	1-8 9-13 26-30	0,9 1,1 0,5	3,5 5,4 0,2	Ja ja Ja	Ja Nej Ja	Ja Ja ja	18,5	0,9	
30	188.1820	B2	0,5 – 2,8 6,2 – 18,2 18,2 – 30	3,6 0,5 0,7	26,4 0,5 2,1	nej ja ja	Nej	Ja Ja	18	0,5-4	
30	188.1821	B3	0,5 – 3,4 3,4 – 16 16 – 25,3 25,3 – 30	5,6 0,7 0,5 0,7	14,2 2,3 0,8 3,3	nej ja ja ja			16	3,4	

Overjord: Median – Gennemsnit – 5

Råstoflegeme placering i terræn

BILAG 4

Råstofundersøgelser ved Ørsholtvej, Gurre

Datarapport for råstofundersøgelser samt opdatering af geologiske model

Geo projekt nr. 207517, Rapport 2, revision 1, 04-06-2025

Rekvirentens ref.:
Kristian Lund Johansen
klj@sct.dk

Udarbejdet af
Knud Erik S. Klint, kek@geo.dk, +45 3174 0282
Sine Thorling Sørensen sts@geo.dk

Udarbejdet for
Tulstrup Sten og Grus

Kontrolleret af
Johanne Aaberg Andersen
jaa@geo.dk

Sammenfatning

Denne version erstatter rapportudkastet af 16. juli 2023.
Der er udført i alt 16 prøvegravninger til maximalt 7,2 m u.t. og 7 boringer til maksimalt 28 m u.t. Disse er sammenholdt med eksisterende boredata og geofysiske opmålinger. På baggrund af de udførte undersøgelser er der opstillet en konceptuel geologisk model for området, og det konkluderes at:

Der findes 7 overordnede sedimentære enheder i området:

1. DS/øvre sand i et N-S gående strøg centralt i området (stærkt stenet smeltevandssand med en tykkelse fra 1-3 m)

Moræneler/morænesands dæklaget kan opdeles i 3 enheder med vekslende tykkelse, men generelt omkring 6-8 meter tykt, i områdets østlige del og under 3 meter i den vestlige del. Lokalt i lavningene i den centrale nordlige del optræder dog ca. 14 m dæklag i et gammelt dalstrøg.

2. MS øvre morænesand (Flow till, båndet, lagdelt morænesand (flowtill)
3. ML mellem moræne (Basal till/bundmoræne, massiv) ofte med brolægning af store sten ved basis.
4. MS nedre morænesand (flow till)

Det underliggende brydeværdige sandmagasin kan opdeles i 3 enheder:

5. Øverst smeltevandssand, homogent (fin/mellem/grov) (distal smeltevandsslette eller søaflejring)
6. Ved B7 optræder et 3 meter tykt gruslag fra 16,8 til 19,8 m u.t. der potentielt kan have en større udbredelse. Denne horisont repræsenterer sandsynligvis flodaflejringer fra en flettet smeltevandsflod eller den proximale del af en smeltevandsslette og må nødvendigvis have en større udbredelse.
7. Under gruset optræder generelt mellem sand men lokalt er der horisonter med fin lagdelt sand m. silt/lerslirer (potentielt en aflejring afsat i en opdæmmet sø).

Der er udpeget et område på ca. 25 ha, der vurderes at være det mest lovende område i relation til råstofindvinding. Det vurderes, at der inden for dette område kan udvindes ca. 5 mio. m^3 sand/grus, hvis der graves til ca. kote +5 m DVR90. Samtidig vurderes der at være ca. 1,4 mio. m^3 overjord.

Indhold

1	Indledning og formål	4
2	Tidligere undersøgelser	4
3	Geologisk beskrivelse af området	5
4	Supplerende boringer resultat	6
5	Sigteanalyser	8
6	Opdateret geologisk model	8
7	Forslag til placering af ny råstofgrav.	9
8	Reference	10

Bilag

Bilag 1	Borelogs B4-B10
Bilag 2	Sigteanalyser

1 Indledning og formål

Geo er af TSG blevet anmodet om at udføre supplerende undersøgelser i form af graverender og råstofboringer (fig. 1.1) med det formål at verificere, om der findes brydeværdige råstoffer; primært smeltevandssand/grus i området syd for Ørsholt gods. Mere præcis ønskes udpegning af et område på max 25 ha med de bedst tilgængelige råstoffer.

Fig 1.1. Oversigtskort over undersøgelsesområdet.

2 Tidligere undersøgelser

Der er tidligere udført i alt 16 prøvegravninger til maximalt 7,2 m u.t. Disse er sammenholdt med eksisterende boredata og geofysiske opmålinger. På baggrund af de udførte undersøgelser blev der opstillet en foreløbig konceptuel geologisk model for området, og det konkluderedes at:

- Den geologiske lagfølge i området kan opdeles i 6 enheder, hvoraf enhed 5 og 3 kan være samme enhed.

1. Øvre stenet gruset sand. Primært udbredt oven på dæklaget i den centrale del af område.
2. Øvre moræne sand (dæklag)
3. Mellem moræneler (dæklag)
4. Mellem sand (Smeltevandssand))
5. Nedre moræneler (boring B1) (kan evt. kobles til mellem moræneler)
6. Nedre sand (smeltevandssand og grus)

- Området kan opdeles i en vestlig og østlig del med nogenlunde lige store råstofmængder i de øverste 20 m u.t.
- Det vestlige område vurderes således at indeholde et stedvist tyndt dække af morænesand og ca. 2,5-3 mio. m^3 primært smeltevandssand, afhængigt af om et område udlægges som gravhøj.

- Den østlige del har et udbredt dæklag af morænesand/ler med en stedvis samlet mægtighed på over 7 m i 4 nedstik. Sandlaget udgør her, hvis det er udbredt under det meste af området, en ressource på anslået 2,7 mio. m^3.
- Den præcise tykkelse på dæklaget og beskaffenheden af det underliggende potentielle sand/grus-lag i den østlige del bør verificeres med boringer, og der er efterfølgende udført 6 boringer til 10-15 meters dybde og 1 boring til 25-30 meters dybde for at verificere udbredelsen af råstofforekomsten under dæklaget.

Boringerne blev planlagt i prioriteret rækkefølge, så den dybe boring kun blev udført, såfremt de korte boringer viste et dæklag af acceptabel tykkelse og underliggende sand/grus.

3 Geologisk beskrivelse af området

Geomorfologisk er området præget af et karakteristisk plateau øst for Gurre Sø med en topkote omkring +40 m DVR90 og en bundkote omkring +26,5 m DVR90 (fig. 3.1). Plateauet er generelt let bølgende og tolket som en moræneflade, dog med kuperet dødisrelief i den vestlige del ned mod Gurre Sø.

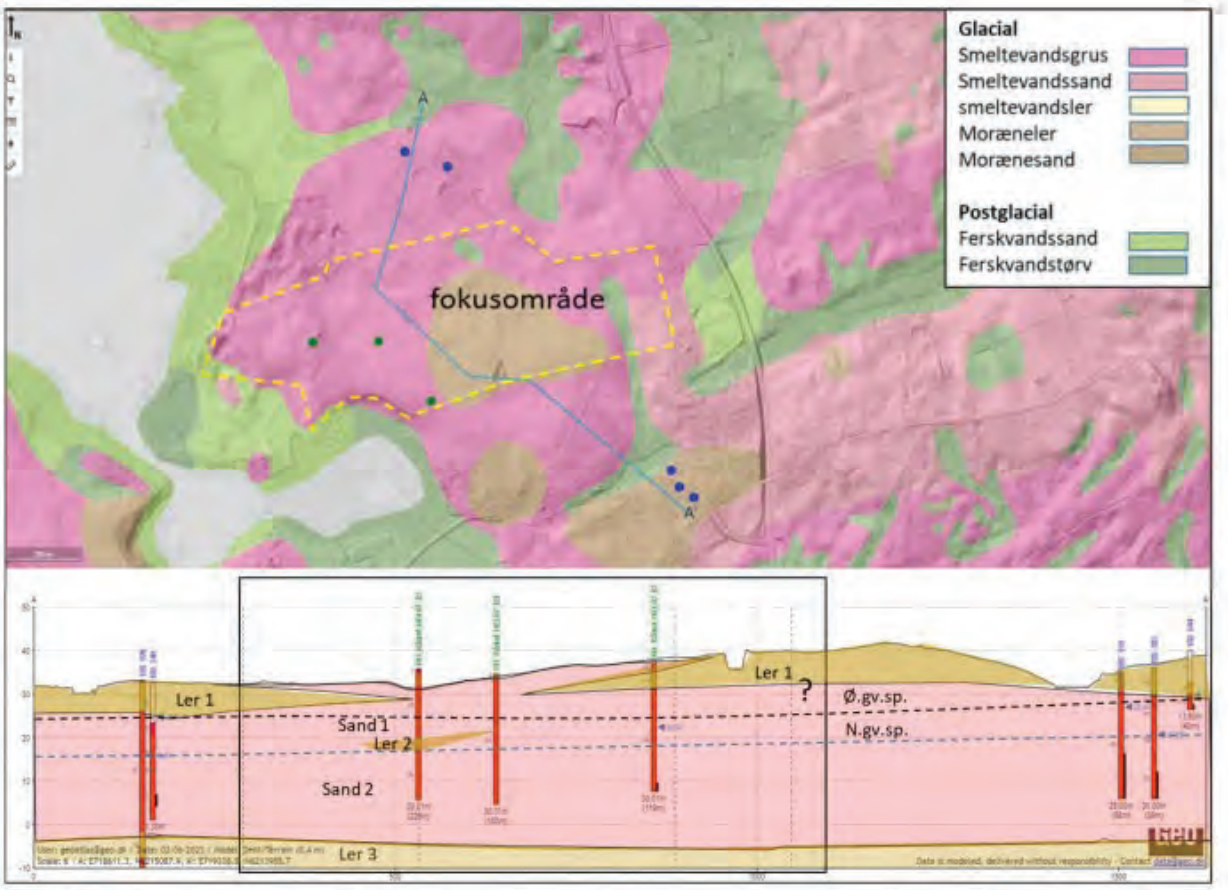

Fig. 3.1 Oprindeligt geologisk kort over området samt tværsnit igennem fokusområdet. Råstofboringer er markeret med grøn prik på oversigtskortet.

På det geologiske kort på fig. 3.1 fremgår det, at de dominerende sedimenttyper tæt på terræn er smeltevandssand/grus, og moræneler, og i bunden af lavningerne optræder postglaciale ferskvandsaflejringer som

ferskvandssand, tørv og ler. På tværsnittet fig. 3.1. fremgår det ligeledes af boringerne, at lagserien i området overordnet består af glaciale aflejringer. Alle boringer viser tilstedeværelsen af ca. 30-35 m smeltevandssand/grus fra kote ca. +33 m DVR90 til kote -8 m DVR90. Øverst i lagserien optræder i nogle boringer et dæklag af moræneler med varierende tykkelse fra 3-7 m. Grundvandsspejlet i sand 1-2 området ligger tæt på kote +25 m DVR90 og adskiller sig fra et underliggende grundvandsmagasin med vandspejl, der ligger tæt på kote +16 m DVR90. Af samme grund kan hele sand/grus forekomsten (sand1 + sand 2) tolkes at være sammenhængende i hele området.

Region Hovedstaden har tidligere udført 3 råstofboringer til 30 m u.t. (B1-B3) i den vestlige del af området. Resultaterne for boringerne fremgår af regionens datarapport /1/. Af boringerne fremgår det, at der terrænnært stedvist optræder morænesand, der dog er kortlagt som smeltevandsgrus på det geologiske kort, men sammenfattende viser alle 3 boringer et udbredt dække af smeltevandssand og grus.

4 Supplerende boringer resultat

For at vurdere råstofpotentialet i det østlige område blev der udført 7 boringer (med snegl og/eller sandspand) til en dybde af 11-28 m u.t. (sammenlagt 103 boremeter). Boreprøverne blev lagt op på et bord i felten og detaljeret beskrevet, tolket og fotograferet. Dernæst blev der udtaget store blandprøver af relevante lag af råstofmæssig interesse til potentiel sigteanalyse. Resultatet af boringen indgik derefter i en vurdering og prioritering af placeringen af den næste boring. Placeringen af de 7 boringer fremgår af figur 4.1.

Fig. 4.1 Placering af de 16 graverender/huller (gule linjer), de 3 råstofboringer (B1-B3) udført af Region H i den vestlige del af området samt de 7 råstofboringer (B4-B10) udført i denne undersøgelse i den østlige del af området. Den stiplede gule linje markerer et område på ca. 25 ha, hvor det tolkes, at de bedste råstofforekomster optræder i forhold til mægtighed af dæklag.

På figur 4.2 og 4.3 ses beskrivelsen af de forskellige boringer. Initielt blev boring B4, B5 og B7 udført for at vurderer tykkelsen af dæklaget og mægtigheden af den underliggende sand/grus forekomst. Da disse boringer viste moderate mægtigheder af dæklag på 7-8 m, blev det besluttet at fortsætte med boringerne B6, B8 og B9-B10.

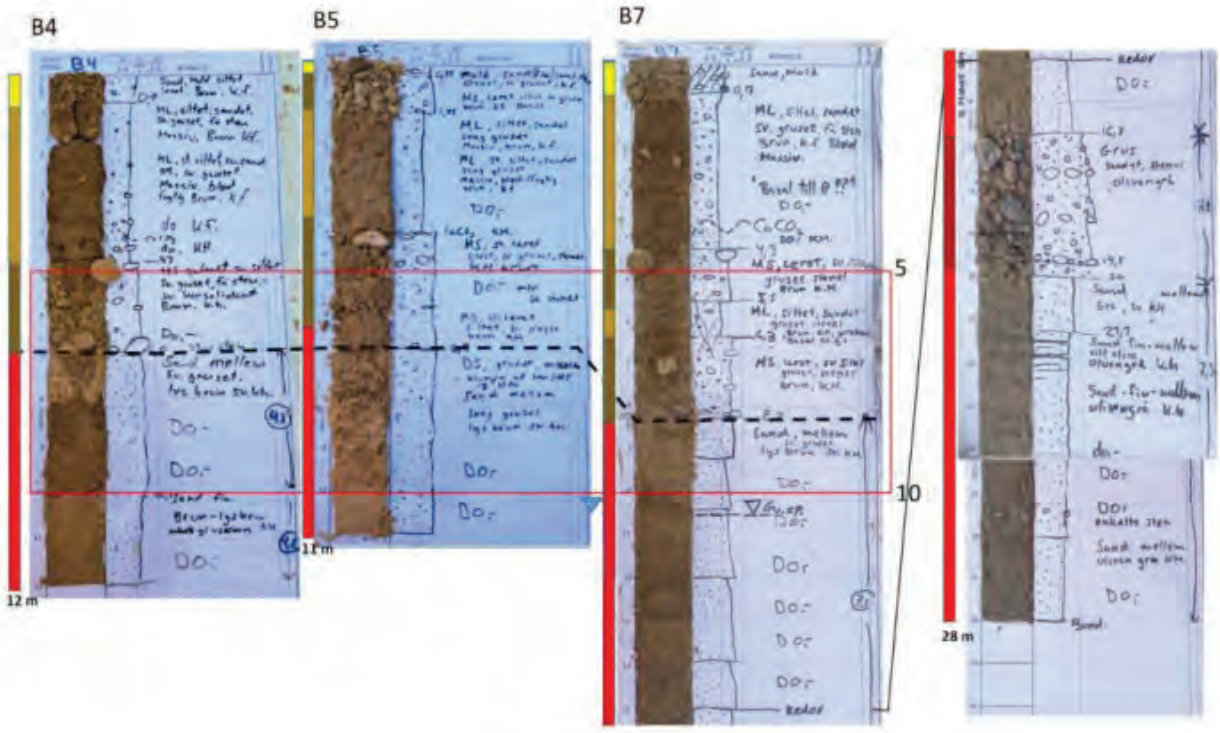

Fig. 4.2 Boreprofiler for boring B4, B5, og B7.

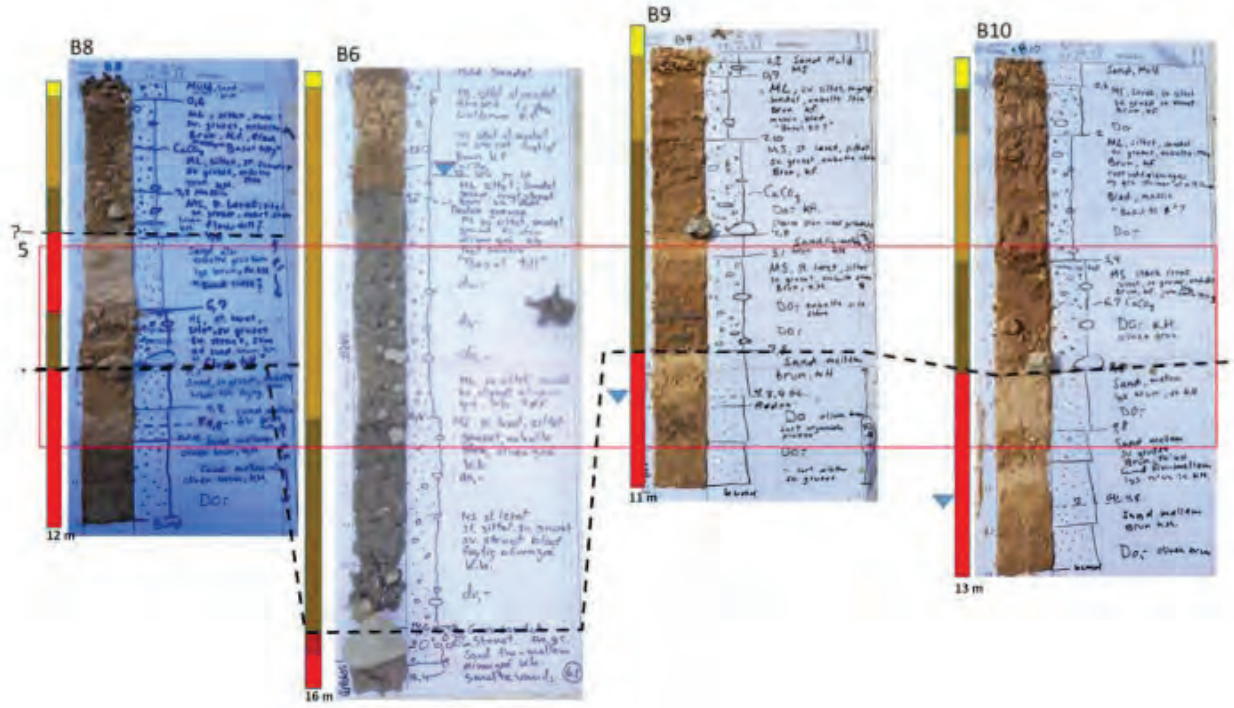

Fig. 4.3 Boreprofiler for boring B6, B8, B9 og B10.

Boring B6 blev udført i en lavning, hvor der blev truffet 14,6 m moræneler. Herefter blev boring B8 udført lidt syd for B6 for at afgrænse det tykke dæklag, og i B8 blev der truffet et begrænset dæklag på ca. 5 m med et ca. 1 m tyndt morænesandslag i ca. 7 m u.t.

Til slut blev der udført 2 boringer længst mod nord (B9 og B10), der begge viste dæklag omkring 8 m tykkelse. Det vurderes, at der i områdets østlige del er en generel dæklagstykkelse på 6-8 m og en noget tyndere dæklagstykkelse i den vestlige del.

5 Sigteanalyser

Der blev udvalgt 10 blandprøver af sand/grusforekomster fra relevenate lag til sigteanalyse. Sigteanalyserne er vedlagt i bilag 2.

Overordnet vurderes analyserne at vise, at:

- Sigteprøverne stemmer overens med regionens sigteanalyser fra de tre boringer (B1-B3). Der vurderes således at være overensstemmelse mellem sigteanalyserne, vores tolkning af området samt vurderingerne i felten.
- Prøverne udtaget fra P7 og P6, der repræsenterer det øverste sand i området (”område med stenet sand”) er som forventet mere stenet end de øvrige sandprøver.
- Prøverne udtaget fra P11 og P12 er udtaget terrænnært, men under en anden mægtighed (hhv. 1 m øvre stenet sand i PL12 og 2,5 m morænesand i PL11). Prøverne er ikke lige så gruset og stenet som P7 og P6, men grovere (sand og grus) end de dybere sandprøver, der er udtaget omkring 7-12 m u.t.
- Grusprøven i B7 er angivet som sand i sigteanalysen, men har bemærkningen ”forsøget opfylder ikke standard mht. prøvemængde”- der var mere materiale end standard. Sandet under gruset i B7 ligner meget sandprøverne, der er udtaget omkring 7-12 m u.t.
- Den primære sandforekomst er klassificeret som mellemsand.

6 Opdateret geologisk model

På fig. 5.1 ses den opdaterede geologiske model for området illustreret ved tre tværsnit fra øst mod vest. Her er forløbet og sammensætningen af dæklaget i området indtegnet samt udbredelsen af det underliggende sand/gruslag.

Det vurderes efter udførslen af de 7 boringer (B4-B10), at der findes 7 overordnede sedimentære enheder i området:

1. DS/øvre sand i et N-S gående strøg centralt i området (stærkt stenet smeltevandssand med en tykkelse fra 1-3 m)

Moræneler/morænesands dæklaget kan opdeles i 3 enheder med vekslende tykkelse, men generelt omkring 6-8 meter tykt, dog lokalt i lavningene i den centrale nordlige del optræder ca. 14 m dæklag.

2. MS øvre morænesand (Flow till, båndet, lagdelt morænesand (flowtill)
3. ML mellem moræne (Basal till/bundmoræne, massiv) ofte med brolægning af store sten ved basis.
4. MS nedre morænesand (flow till)

Underliggende sandmagasin kan opdeles i 3 enheder:

5. Øverst smeltevandssand, homogent (fin/mellem/grov) (distal smeltevandsslette eller søaflejring)

6. Ved B7 optræder et 3 meter tykt gruslag fra 16,8 til 19,8 m u.t., der potentielt kan have en større udbredelse. Denne horisont repræsenterer sandsynligvis flodaflejringer fra en flettet smeltevandsflod eller den proximale del af en smeltevandsslette. I boring B3 optræder i samme dybde en tynd moræneenhed, der tolkes at være en erosionsrest uden regional udbredelse.

7. Under gruset optræder generelt mellemsand, men lokalt er der horisonter med fin lagdelt sand m. silt/lerslirer (potentielt en aflejring afsat i en opdæmmet sø).

I B7 træffes grundvandsspejlet i ca. 10,5 m u.t svarende til kote +26,5 m DVR90.

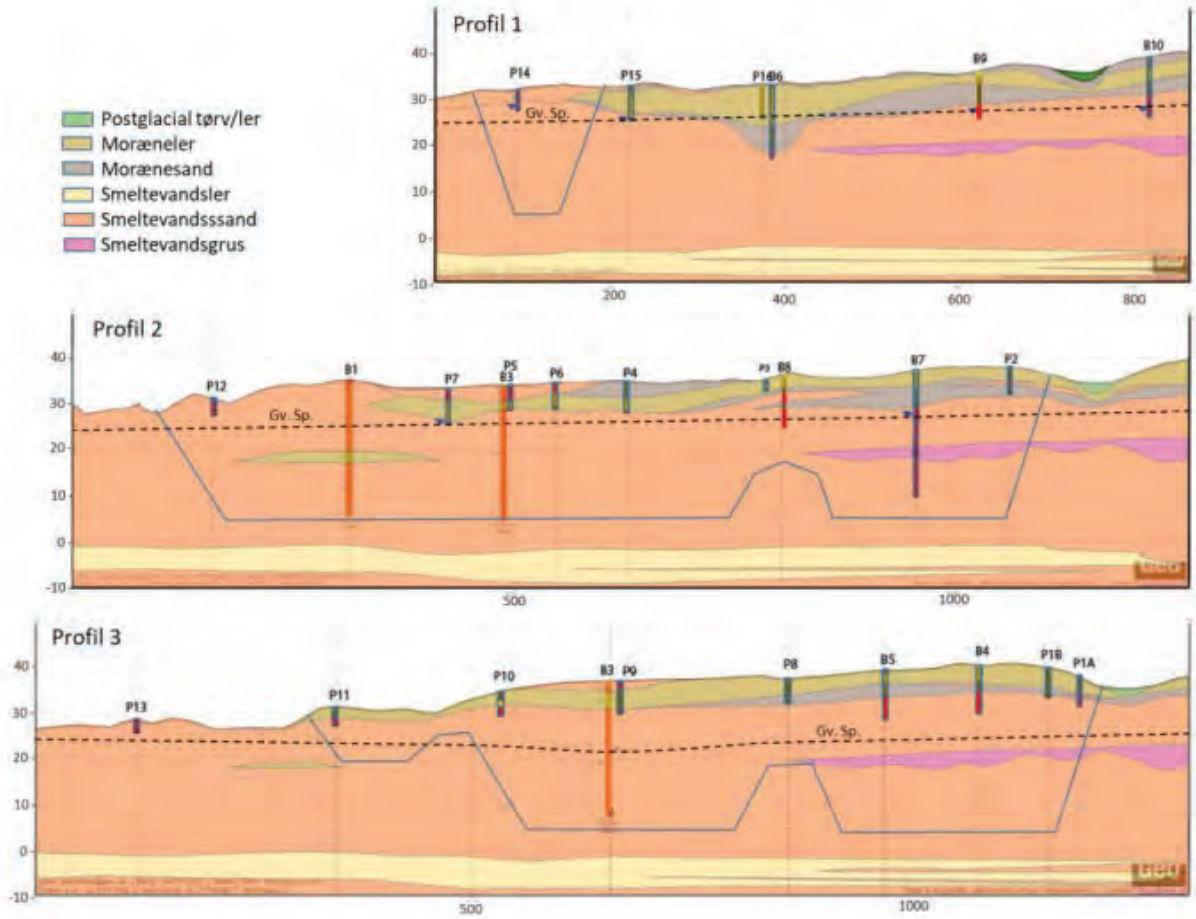

Fig. 5.1 Placering af graverender, boringer og tolkning af dæklagets forløb i tværsnit 1-3 (se placering på fig. 4.1) samt mulig forløb af gravefront ved indvinding af ca. 5 mio. m³.

7 Forslag til placering af ny råstofgrav.

Vurdering af forslag til placering af råstofgrav med en maximal udbredelse på 25 ha er udført ved hjælp af programmet Scalgo Live, der i princippet er beregnet til vurdering af oversvømmelser. Programmet har en funktion, der tillader terraforming og modificering af landskabet samt et beregningsmodul, der viser, hvor meget jord der bliver fjernet eller tilført, når der ændres på topografien.

På fig. 6.1 ses forslag til placering af råstofgraven hvor mægtigheden af dæklag samt gravning under grundvandsspejl bl.a. er taget i betragtning.

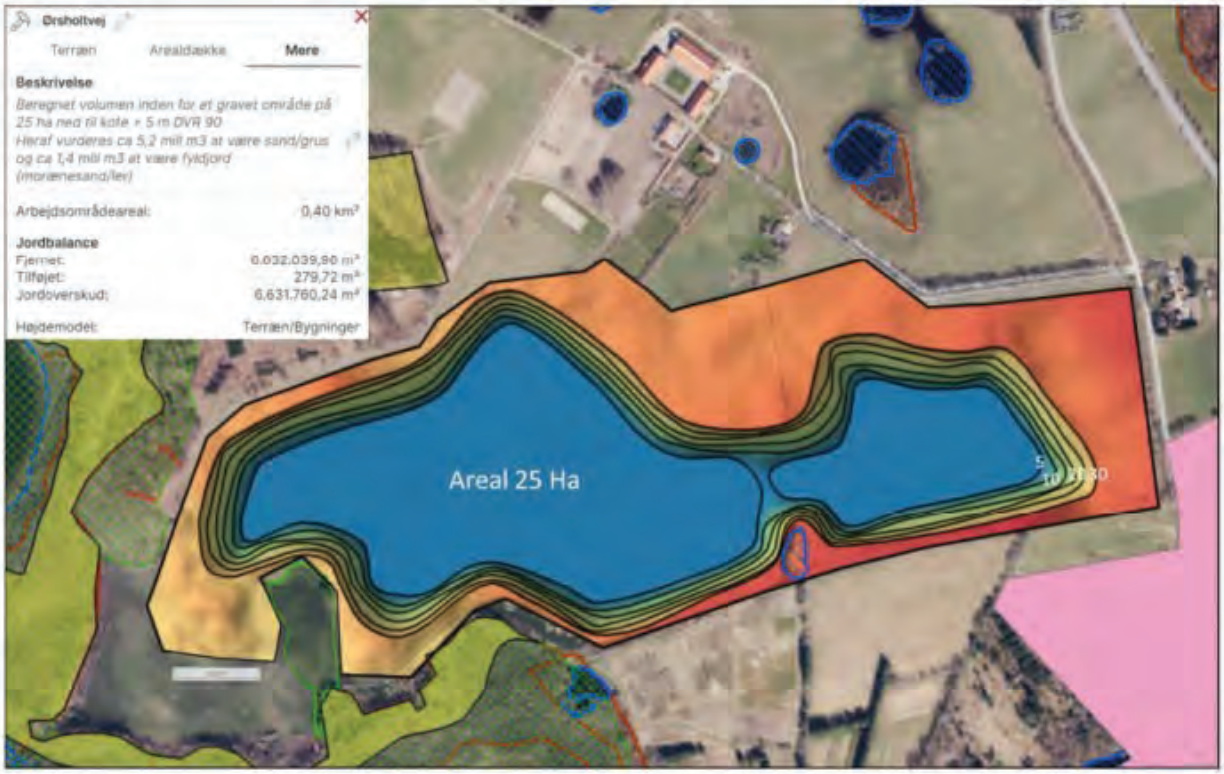

Fig. 6.1 Udpegning af et område på ca. 25 ha, hvor det vurderes, at der ved indvinding til kote +5 m DVR90 kan udvindes ca. 5 mio. m³ sand/grus. Volumen af dæklag vurderes at udgøre ca. 1,4 mio. m³. Det forventes, at søoverfladen i forbindelse med efterbehandling af området vil ligge omkring på kote +25 m DVR90. Figuren viser kun afgravningsområdet, men ikke indbygning af den afgravede overjord.

8 Reference

/1/ Region Hovedstaden (2023): Region Hovedstaden råstofborekampagne 2022. Datarapport for 6 råstofboringer i Helsingør Kommune. Geo, 20. juni 2023.

Bilag 1

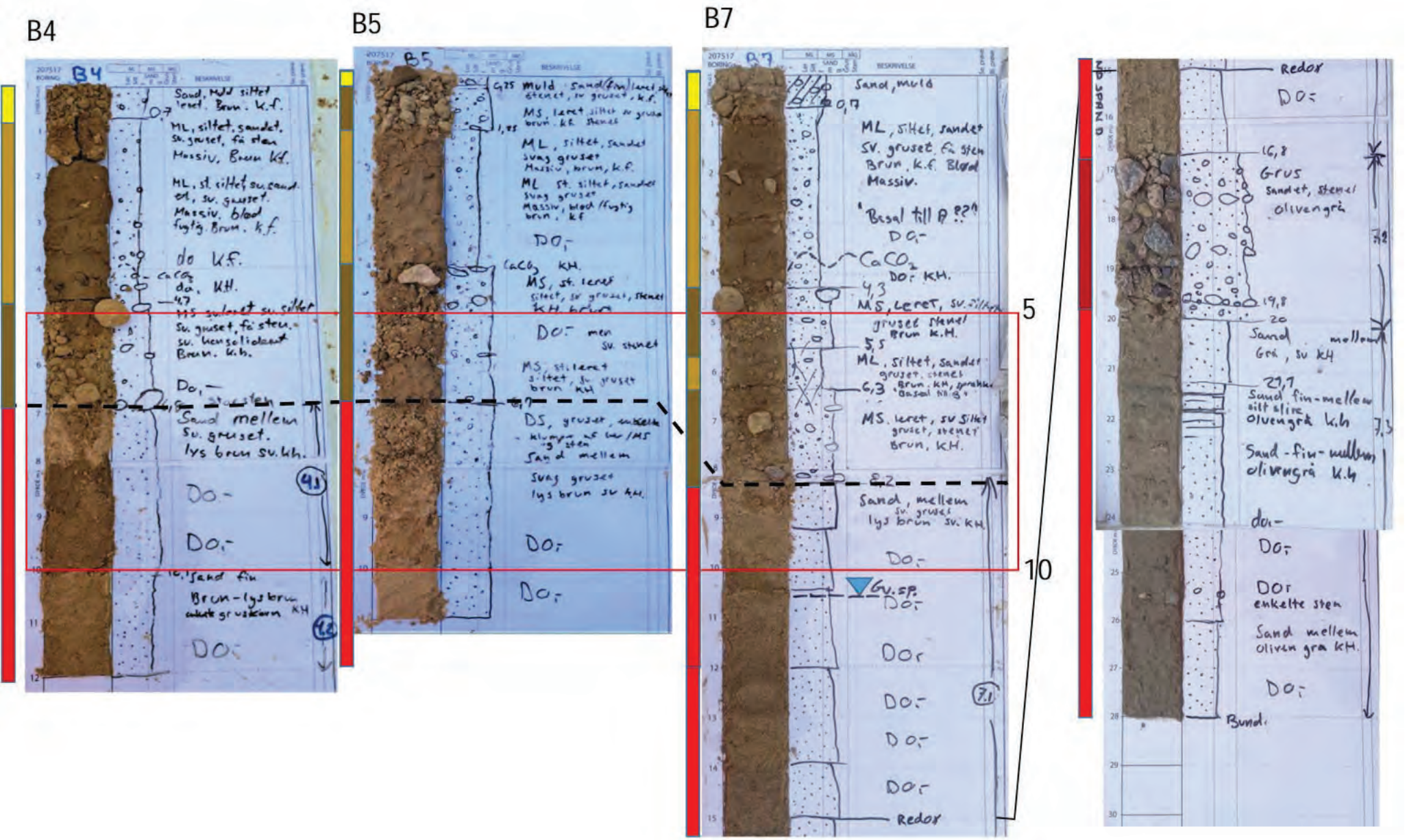

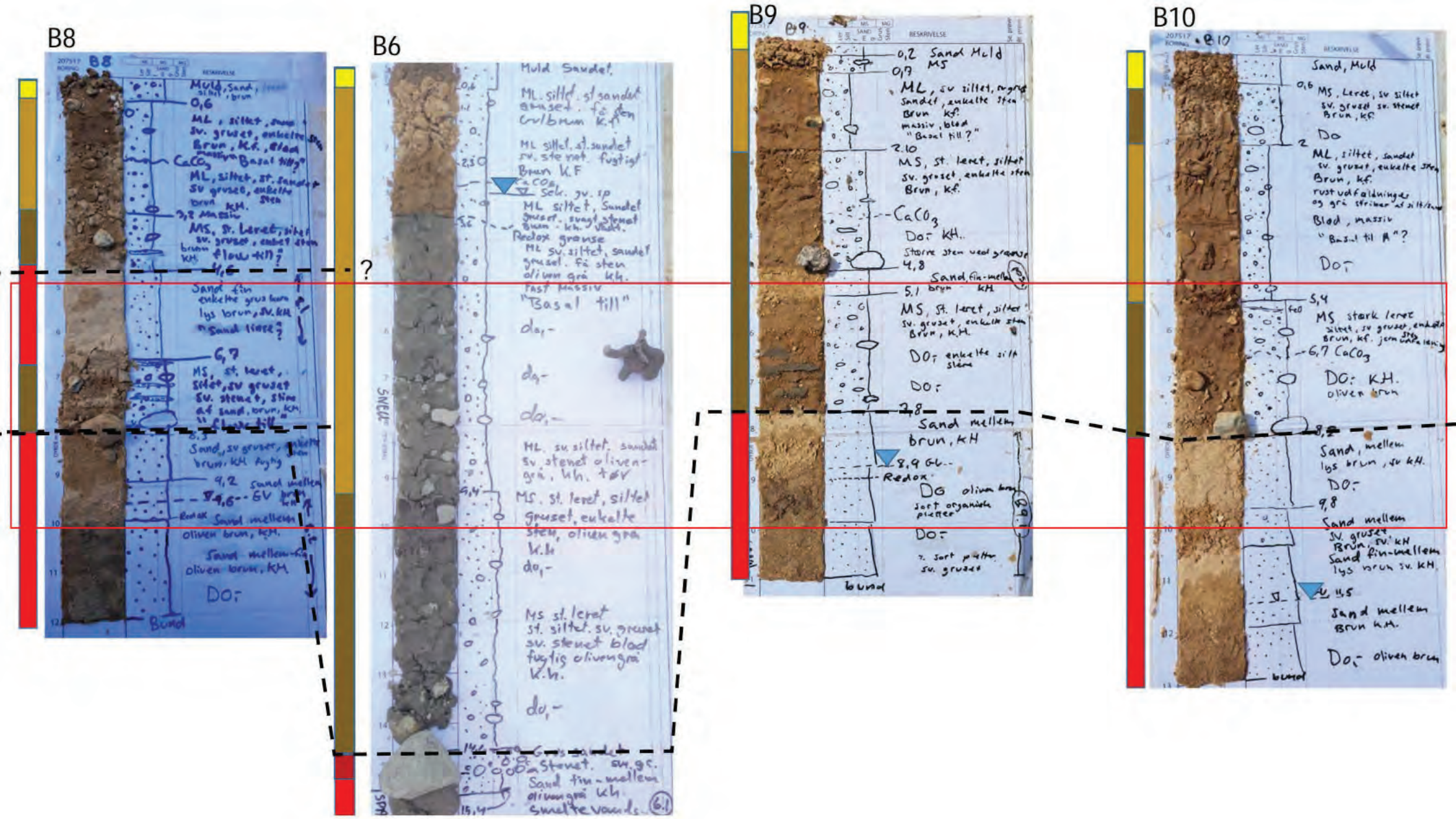
B8
B6
B9
B10
?

Sigteanalyser
Gurre

Bilag 2

Ørsholtvej – Helsingør

TSG

Sigteanalyser/kornkurver
- Udvalgte prøver

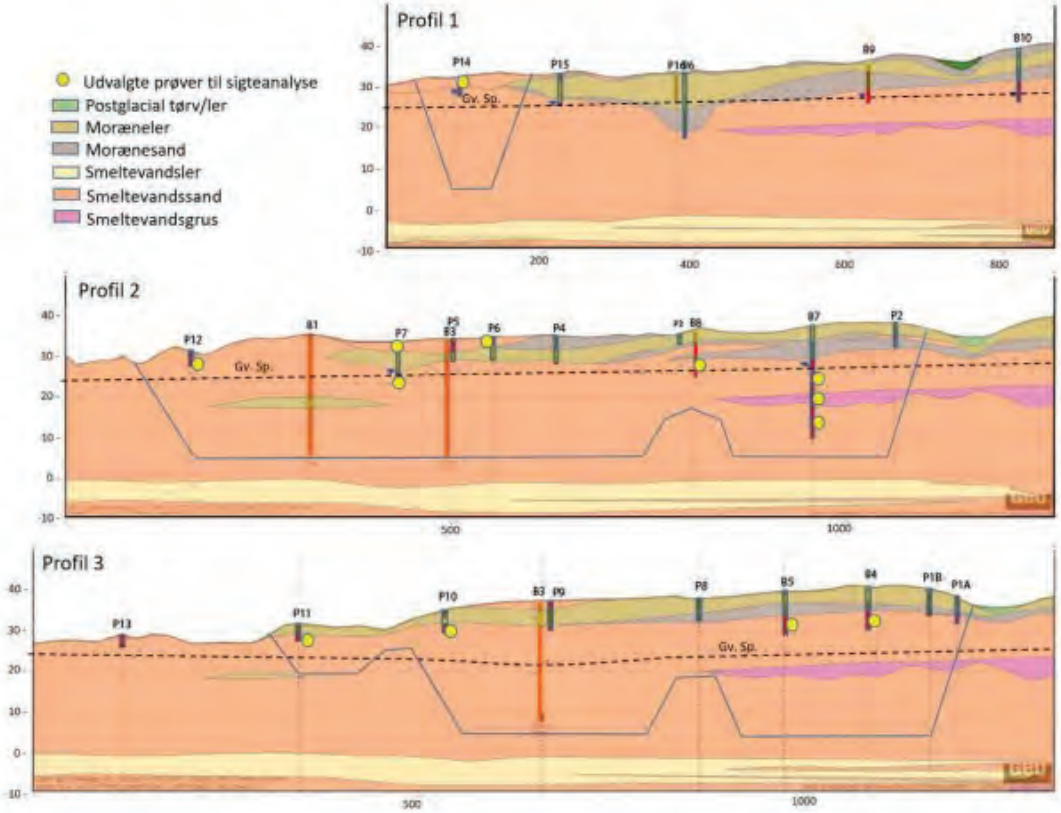

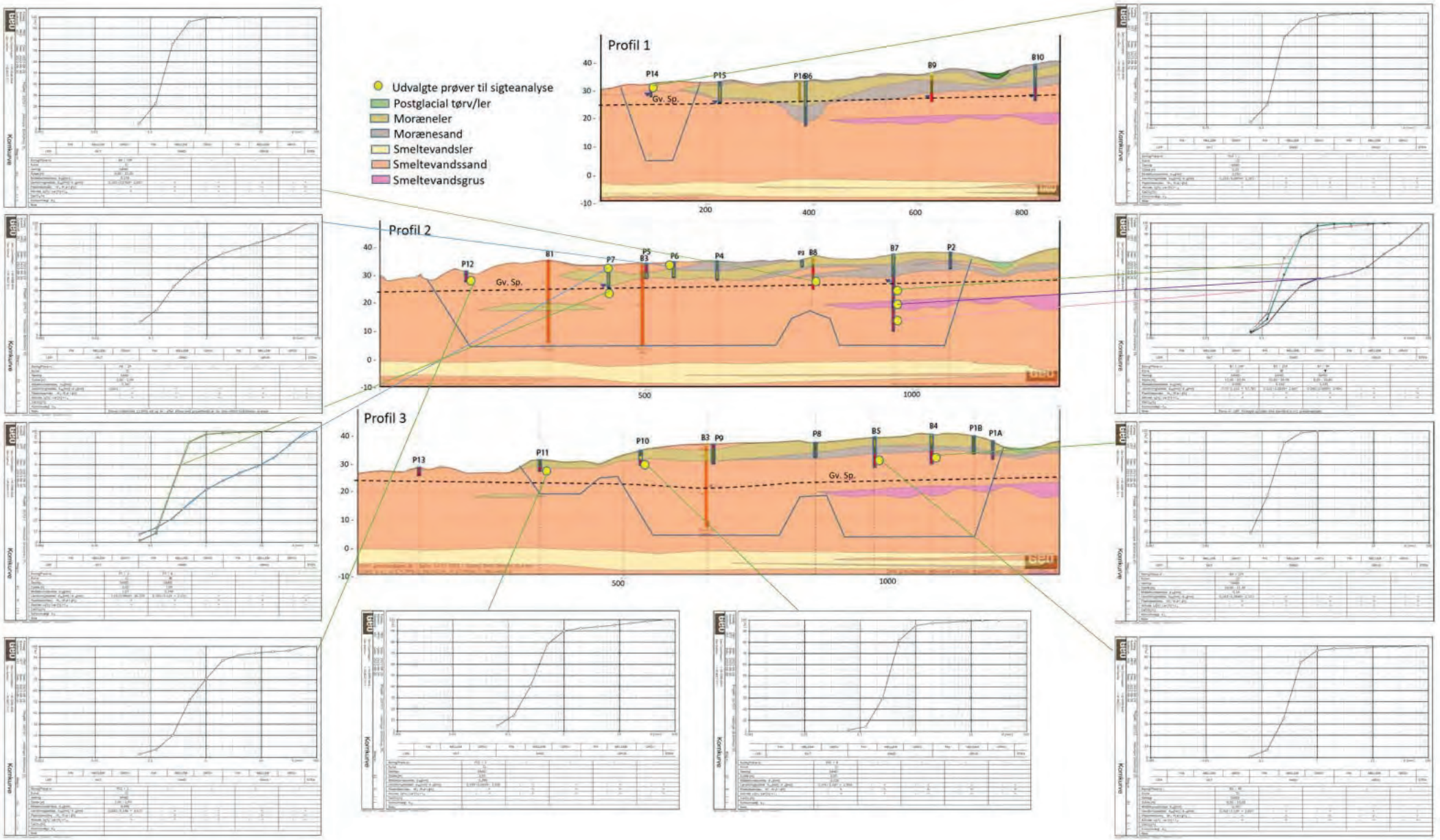
Udvalgte prøver til sigteanalyse
Postglacial tørv/ler
Moræneler
Morænesand
Smeltevandsler
Smeltevandssand
Smeltevandsgrus
Profil 1
P14
P15
P16
B9
B10
Gv. Sp.
Profil 2
P12
B1
P7
B3
P5
P6
P4
B8
B7
P2
Gv. Sp.
Profil 3
P13
P11
P10
B3
P9
P8
B5
B4
P1B
P1A
Gv. Sp.
Kornkurve

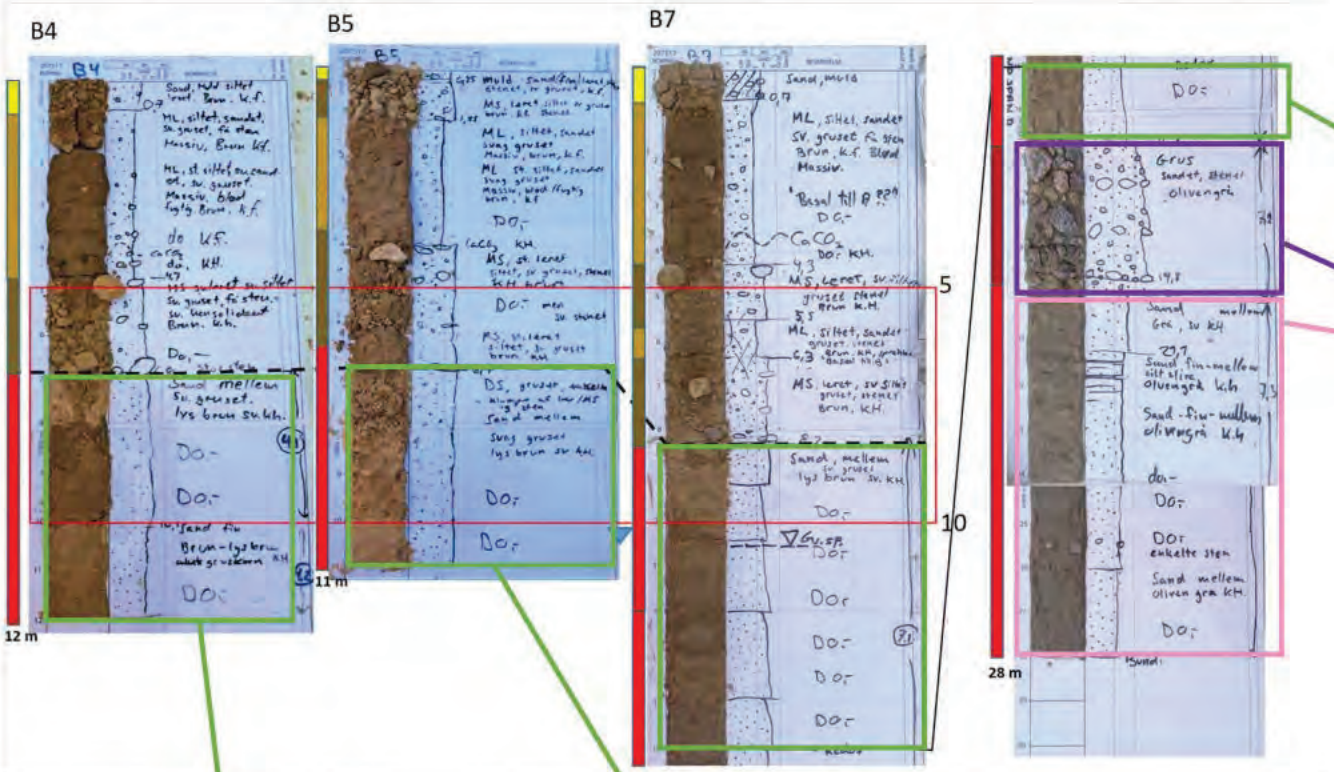
B4
B5
B7
12 m
11 m
28 m
5
10

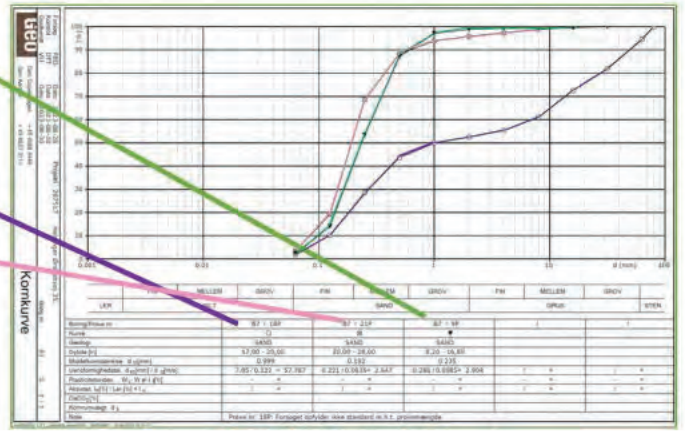

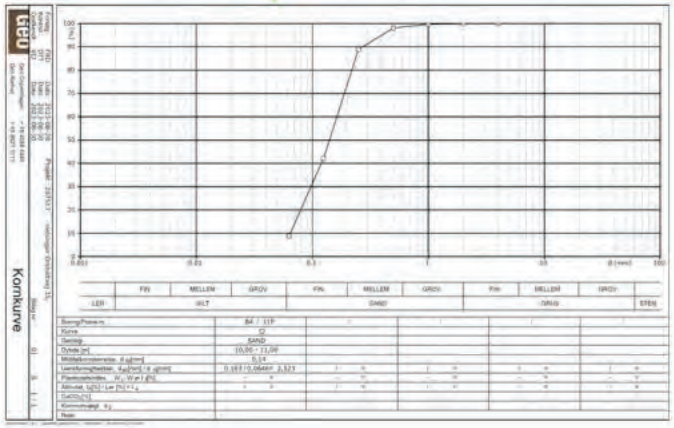

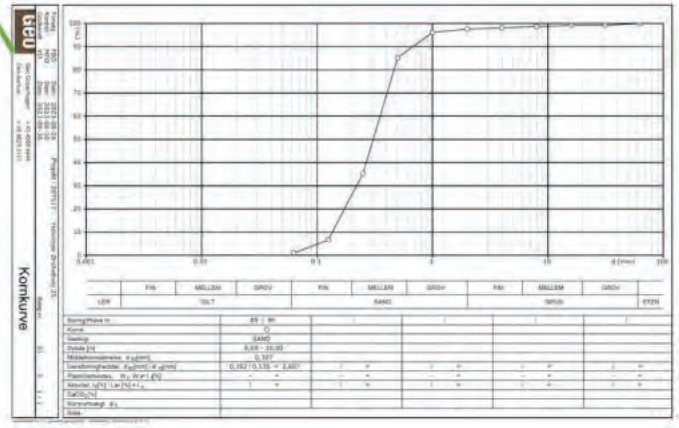

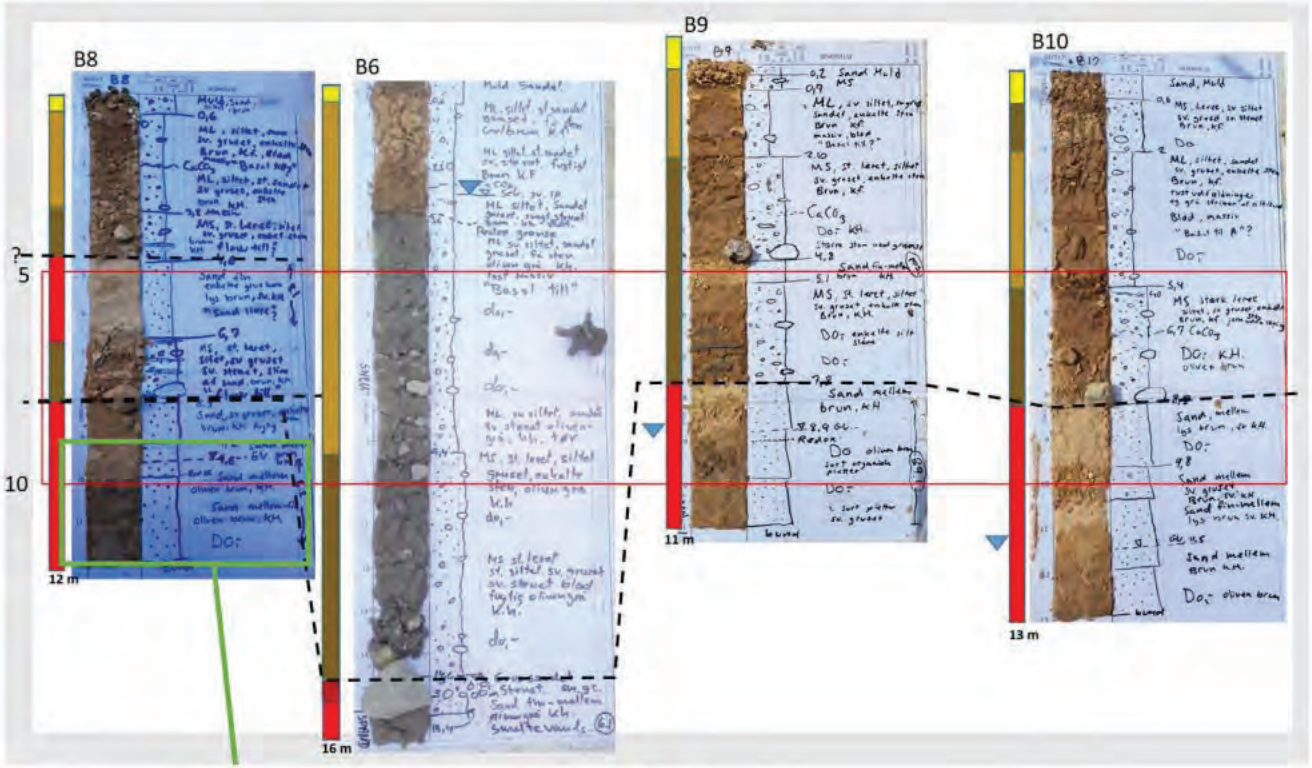
B8
B6
B9
B10
5
10
12 m
16 m
11 m
13 m

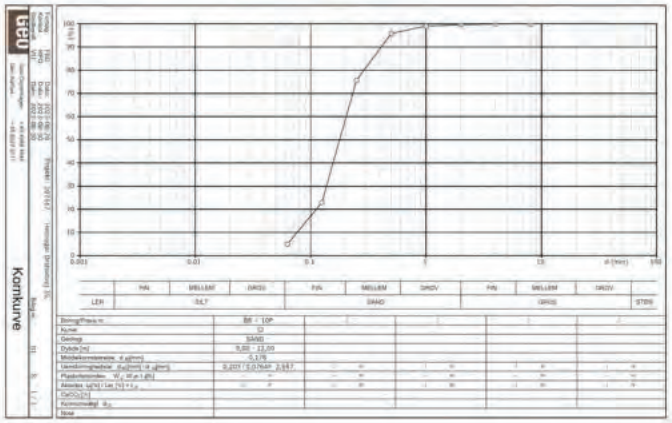
Kornkurve

Bilag 2:
B4

Geo

Geo Copenhagen + 45 4588 4444
Geo Aarhus + 45 8627 3111

Forsøg : FBD Dato : 2023-08-28
Kontrol : DTT Dato : 2023-08-30
Godkendt : VIJ Dato : 2023-08-30

Projekt : 207517 Helsingør Ørsholtvej 35,

Bilag nr. : 01 S. 1 / 1

Kornkurve

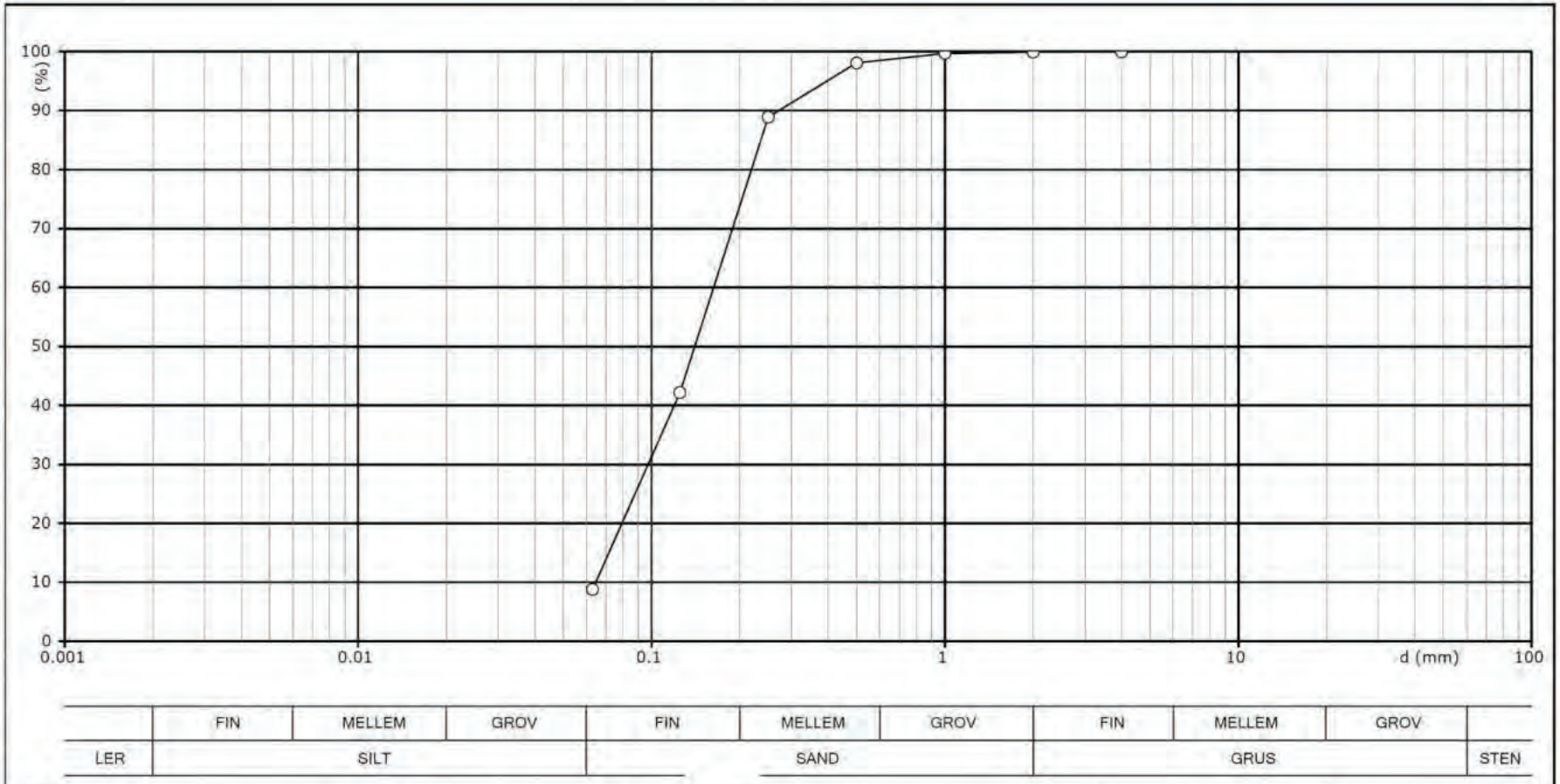

	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	
LER	SILT				SAND		GRUS			STEN

Boring/Prøve nr. :	B4	/	/	/	/
Kurve	O				
Geologi	SAND				
Dybde [m]	10,00 - 11,00				
Middelkornstørrelse, d_{50}[mm]	0,14				
Uensformighedstal, d_{60}[mm] / d_{10}[mm]	0,163 / 0,0646= 2,523	/ =	/ =	/ =	/ =
Plasticitetsindex, W_L- W_P= I_P[%]	- =	- =	- =	- =	- =
Aktivitet, I_P[%] / Ler [%] = I_A	/ =	/ =	/ =	/ =	/ =
$CaCO_3$[%]					
Kornrumvægt d_S					
Note					

GeoGS2005 2.4.3 - geoeq08_geogs2010 - GSGODKEND - 30-08-2023 12:15:39

Bilag 2:
B5

Geo

Geo Copenhagen + 45 4588 4444
Geo Aarhus + 45 8627 3111

Kornkurve

Forsøg : FBD Dato : 2023-08-28
Kontrol : MFO Dato : 2023-08-30
Godkendt : VIJ Dato : 2023-08-30

Projekt : 207517 Helsingør Ørsholtvej 35,

Bilag nr. : 01 S. 1 / 1

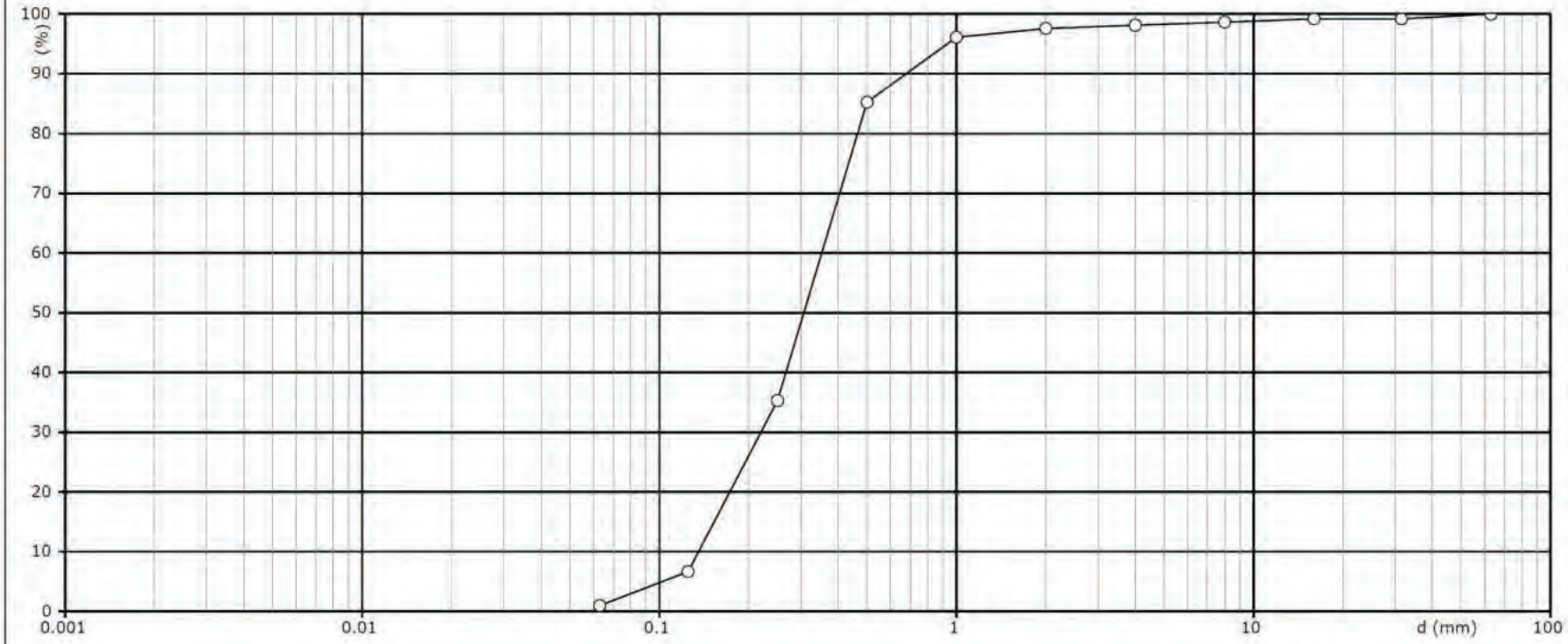

	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	
LER	SILT			SAND			GRUS			STEN

Boring/Prøve nr. :	B5	/	/	/	/
Kurve	O				
Geologi	SAND				
Dybde [m]	8,00 - 10,00				
Middelkornstørrelse, d_{50}[mm]	0,307				
Uensformighedstal, d_{60}[mm] / d_{10}[mm]	0,352 / 0,135 = 2,607	/ =	/ =	/ =	/ =
Plasticitetsindex, W_L- W_P= I_P[%]	- =	- =	- =	- =	- =
Aktivitet, I_P[%] / Ler [%] = I_A	/ =	/ =	/ =	/ =	/ =
$CaCO_3$[%]					
Kornrumvægt d_S					
Note					

GeoGIS2005 2.4.7 - geosql08_geogis2010 - GSDDKGEO - 30-08-2023 12:31:26

Bilag 2:
B7

GEO

Geo Copenhagen + 45 4588 4444
Geo Aarhus + 45 8627 3111

Forsøg: FBD Dato: 2023-08-28
Kontrol: DTT Dato: 2023-08-30
Godkendt: VIJ Dato: 2023-08-30

Projekt: 207517 Helsingør Ørsholtvej 35,

Bilag nr.: 01 S. 1 / 1

Kornkurve

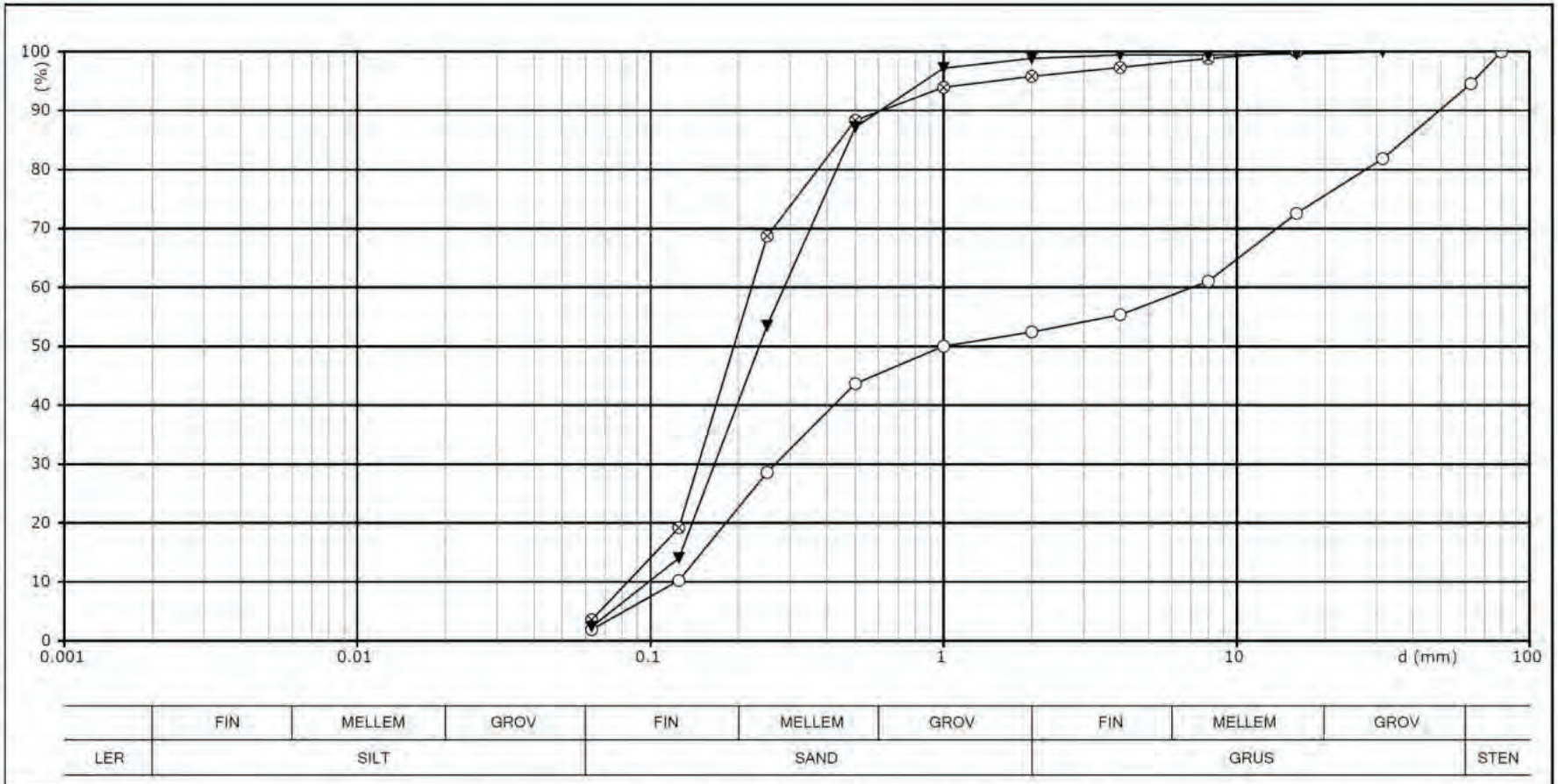

	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	
LER	SILT			SAND			GRUS			STEN

Boring/Prøve nr.:	B7 / 18P	B7 / 21P	B7 / 9P	/	/
Kurve	○	⊗	▼		
Geologi	SAND	SAND	SAND		
Dybde [m]	17,00 - 20,00	20,00 - 28,00	8,20 - 16,80		
Middelkornstørrelse, d_{50}[mm]	0.999	0.192	0.235		
Uensformighedstal, d_{60}[mm] / d_{10}[mm]	7.05 / 0.122 = 57.787	0.221 / 0.0835= 2.647	0.286 / 0.0985= 2.904	/ =	/ =
Plasticitetsindex, W_L- W_P= I_P[%]	- =	- =	- =	- =	- =
Aktivitet, I_P[%] / Ler [%] = I_A	/ =	/ =	/ =	/ =	/ =
$CaCO_3$[%]					
Kornrumvægt d_S					
Note	Prøve nr. 18P: Forsøget opfylder ikke standard m.h.t. prøvemængde				

GeoGIS2005 2.4.7 - geosqlDB_geogis2010 - GSDDKGEO - 31-08-2023 10:55:03

Bilag 2:
B8

GEO

Geo Copenhagen + 45 4588 4444
Geo Aarhus + 45 8627 3111

Kornkurve

Forsøg : FBD Dato : 2023-08-28
Kontrol : MFO Dato : 2023-08-30
Godkendt : VIJ Dato : 2023-08-30

Projekt : 207517 Helsingør Ørsholtvej 35,

Bilag nr. : 01 S. 1 / 1

	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	
LER	SILT			SAND			GRUS			STEN

Boring/Prøve nr. :	B8	/	/	/	/
Kurve	O				
Geologi	SAND				
Dybde [m]	9,00 - 12,00				
Middelkornstørrelse, d_{50}[mm]	0,178				
Uensformighedstal, d_{60}[mm] / d_{10}[mm]	0,203 / 0,0764= 2,657	/ =	/ =	/ =	/ =
Plasticitetsindex, W_L- W_P= I_P[%]	- =	- =	- =	- =	- =
Aktivitet, I_P[%] / Ler [%] = I_A	/ =	/ =	/ =	/ =	/ =
$CaCO_3$[%]					
Kornrumvægt d_S					
Note					

Bilag 2:
P6

GEO

Geo Copenhagen + 45 4588 4444
Geo Aarhus + 45 8627 3111

Forsøg : FBD Dato : 2023-08-28
Kontrol : MFO Dato : 2023-08-30
Godkendt : VIJ Dato : 2023-08-30

Projekt : 207517 Helsingør Ørsholtvej 35,

Bilag nr. : 01 S. 1 / 1

Kornkurve

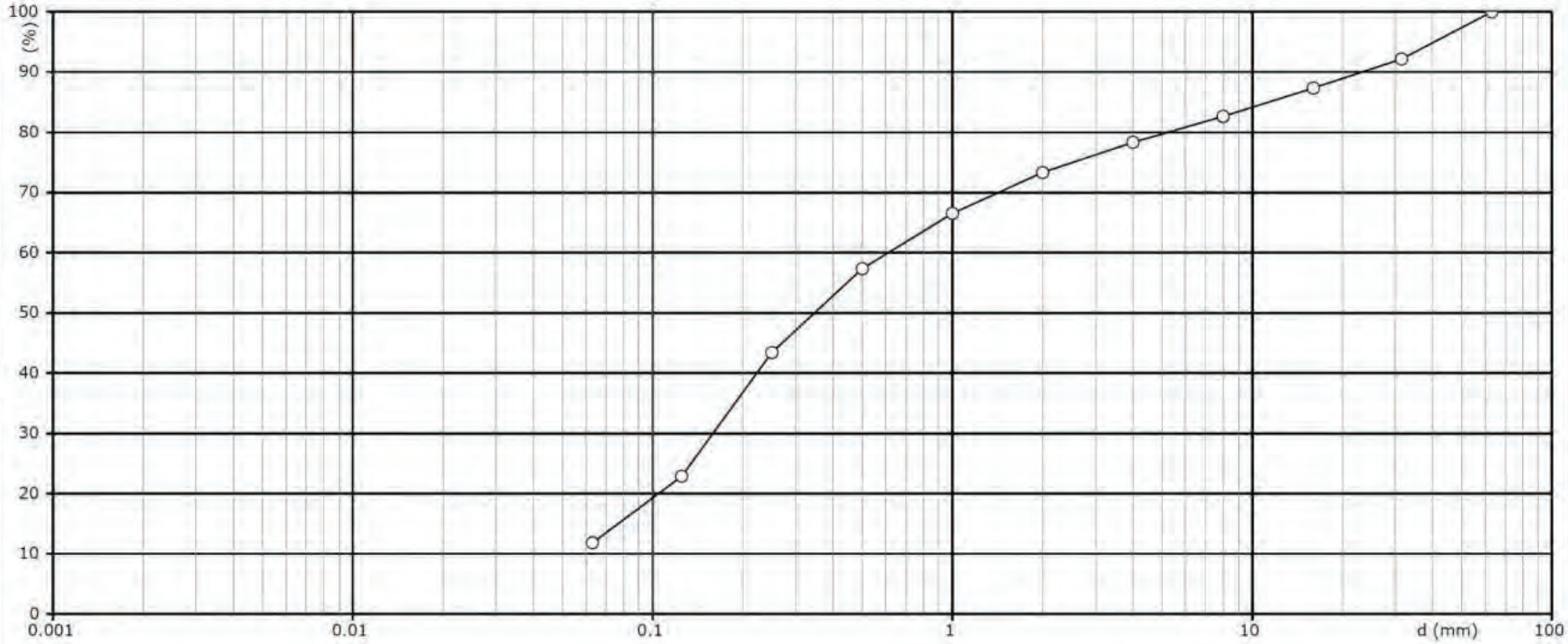

	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	
LER	SILT			SAND			GRUS			STEN

Boring/Prøve nr. :	P6	/	/	/	/
Kurve	○				
Geologi	SAND				
Dybde [m]	1,00 - 2,00				
Middelkornstørrelse, d_{50}[mm]	0,611				
Uensformighedstal, d_{60}[mm] / d_{10}[mm]	0,611 / =	/ =	/ =	/ =	/ =
Plasticitetsindex, $W_L - W_P = I_P$[%]	- =	- =	- =	- =	- =
Aktivitet, I_P[%] / Ler [%] = I_A	/ =	/ =	/ =	/ =	/ =
$CaCO_3$[%]					
Kornrumvægt d_S					
Note	Prøven indeholder 11.84% silt og ler - efter aftale med projektleder er der ikke udført hydrometer analyse				

Bilag 2:
P7

GEO

Geo Copenhagen + 45 4588 4444
Geo Aarhus + 45 8627 3111

Forsøg : FBD Dato : 2023-08-28
Kontrol : DTT Dato : 2023-08-30
Godkendt : VIJ Dato : 2023-08-30

Projekt : 207517 Helsingør Ørsholtvej 35,

Bilag nr. : 01 S. 1 / 1

Kornkurve

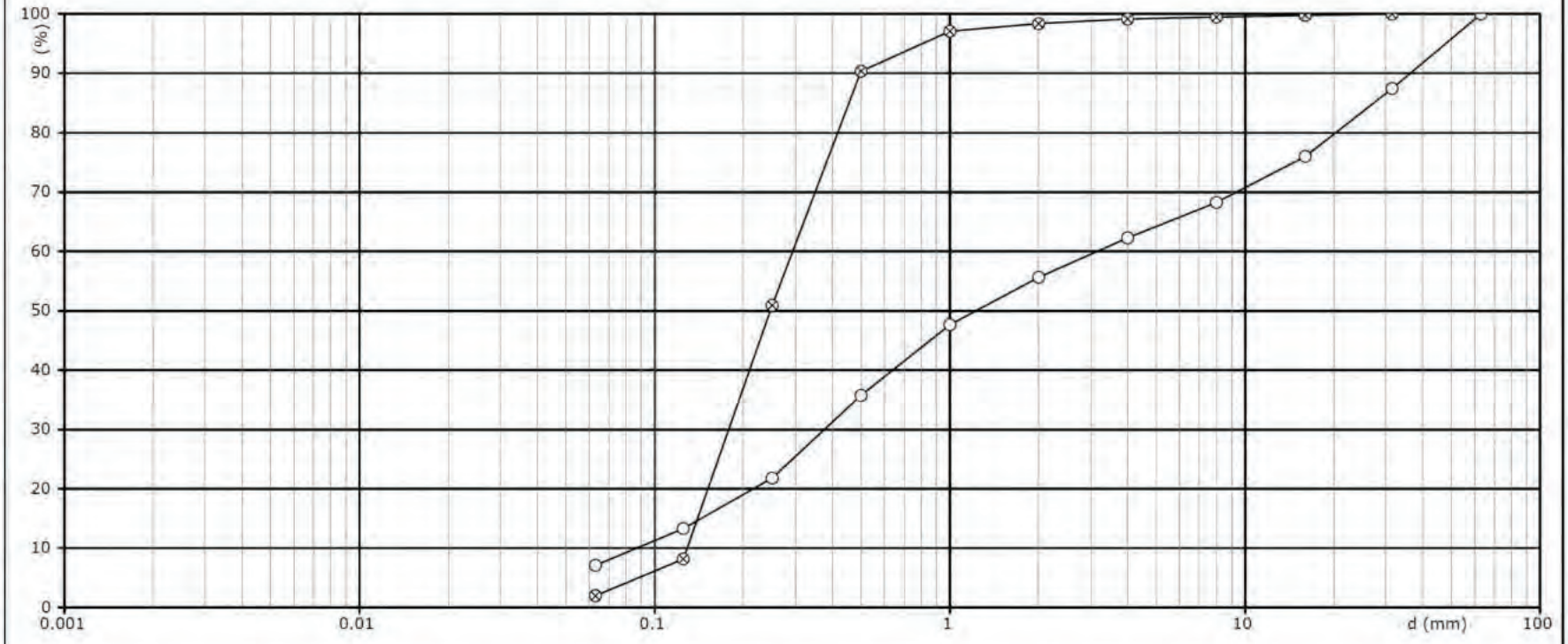

	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	
LER	SILT			SAND			GRUS			STEN

Boring/Prøve nr. :	P7	P7 / 8	/	/	/
Kurve	○	⊗			
Geologi	SAND	SAND			
Dybde [m]	2,00	7,00			
Middelkornstørrelse, d_{50}[mm]	1.23	0.246			
Uensformighedstal, d_{60}[mm] / d_{10}[mm]	3.15 / 0.0866= 36.374	0.293 / 0.129 = 2.271	/ =	/ =	/ =
Plasticitetsindex, W_L- W_P= I_P[%]	- =	- =	- =	- =	- =
Aktivitet, I_P[%] / Ler [%] = I_A	/ =	/ =	/ =	/ =	/ =
$CaCO_3$[%]					
Kornrumvægt d_S					
Note					

Bilag 2:
P10

Geo

Geo Copenhagen + 45 4588 4444
Geo Aarhus + 45 8627 3111

Forsøg : FBD Dato : 2023-08-28
Kontrol : DTT Dato : 2023-08-30
Godkendt : VIJ Dato : 2023-08-30

Projekt : 207517 Helsingør Ørsholtvej 35,

Bilag nr. : 01 S. 1 / 1

Kornkurve

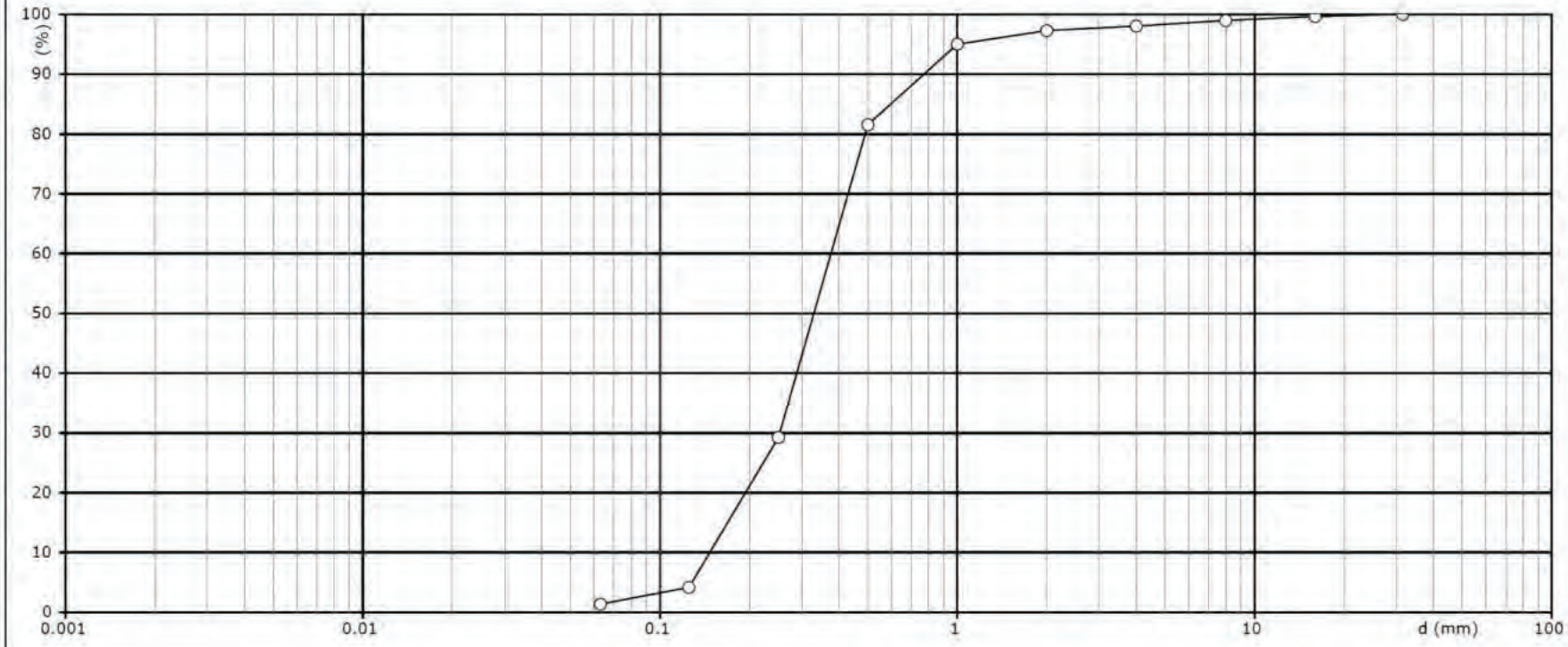

	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	
LER	SILT			SAND			GRUS			STEN

Boring/Prøve nr.:	P10	/	/	/	/
Kurve	O				
Geologi	SAND				
Dybde [m]	8,00				
Middelkornstørrelse, d_{50}[mm]	0,329				
Uensformighedstal, d_{60}[mm] / d_{10}[mm]	0,376 / 0,147 = 2,558	/ =	/ =	/ =	/ =
Plasticitetsindex, $W_L - W_P = I_P$[%]	- =	- =	- =	- =	- =
Aktivitet, I_P[%] / Ler [%] = I_A	/ =	/ =	/ =	/ =	/ =
$CaCO_3$[%]					
Kornrumvægt d_S					
Note					

GeoGIS2005 2.4.7 - geosql08_geogis2010 - GEODANGEO - 30-08-2023 12:25:08

Bilag 2:
P11

Geo

Geo Copenhagen + 45 4588 4444
Geo Aarhus + 45 8627 3111

Forsøg : FBD Dato : 2023-08-28
Kontrol : MFO Dato : 2023-08-30
Godkendt : VIJ Dato : 2023-08-30

Projekt : 207517 Helsingør Ørsholtvej 35,

Bilag nr. : 01 S. 1 / 1

Kornkurve

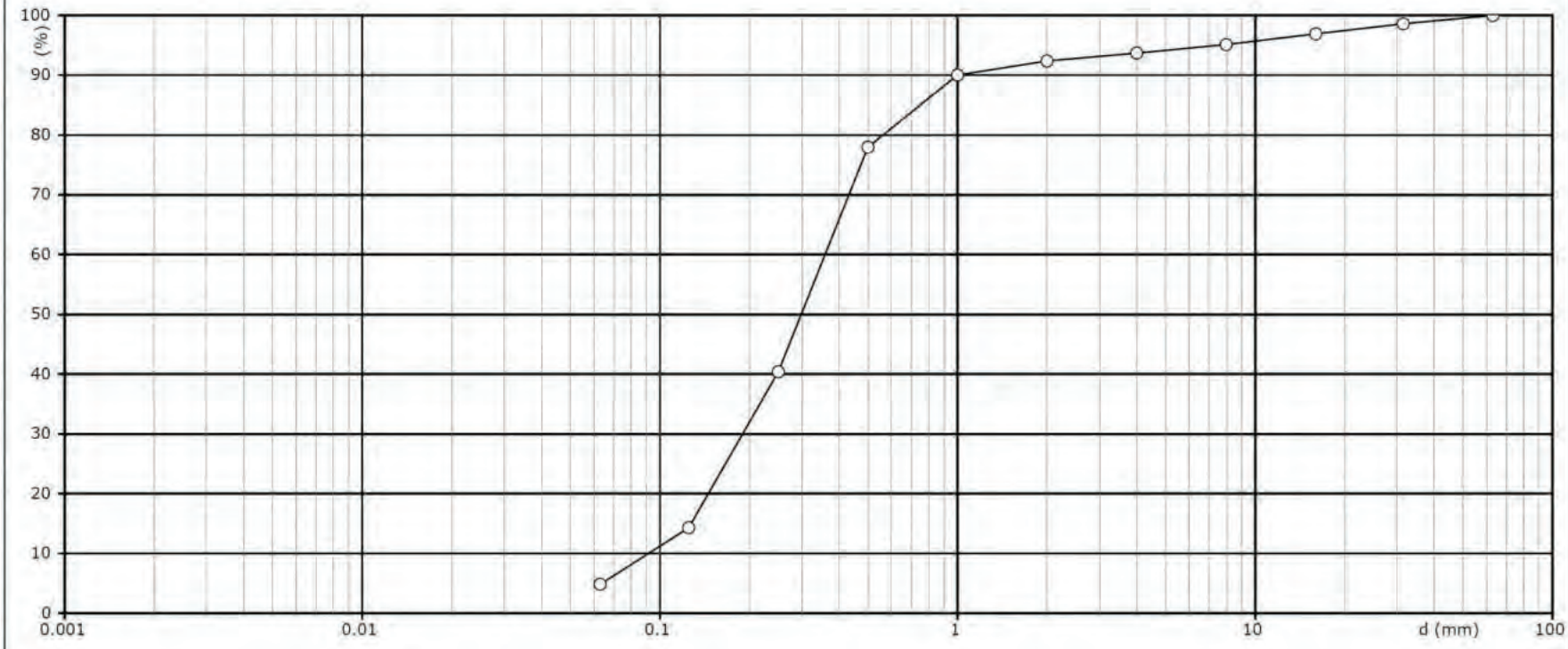

	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	
LER	SILT			SAND			GRUS			STEN

Boring/Prøve nr. :	P11	/	/	/	/
Kurve	O				
Geologi	SAND				
Dybde [m]	3,50				
Middelkornstørrelse, d_{50}[mm]	0,298				
Uensformighedstal, d_{60}[mm] / d_{10}[mm]	0,359 / 0,0914 = 3,928	/ =	/ =	/ =	/ =
Plasticitetsindex, $W_L - W_P = I_P$[%]	- =	- =	- =	- =	- =
Aktivitet, I_P[%] / Ler [%] = I_A	/ =	/ =	/ =	/ =	/ =
$CaCO_3$[%]					
Kornrumvægt d_S					
Note					

Bilag 2:
P12

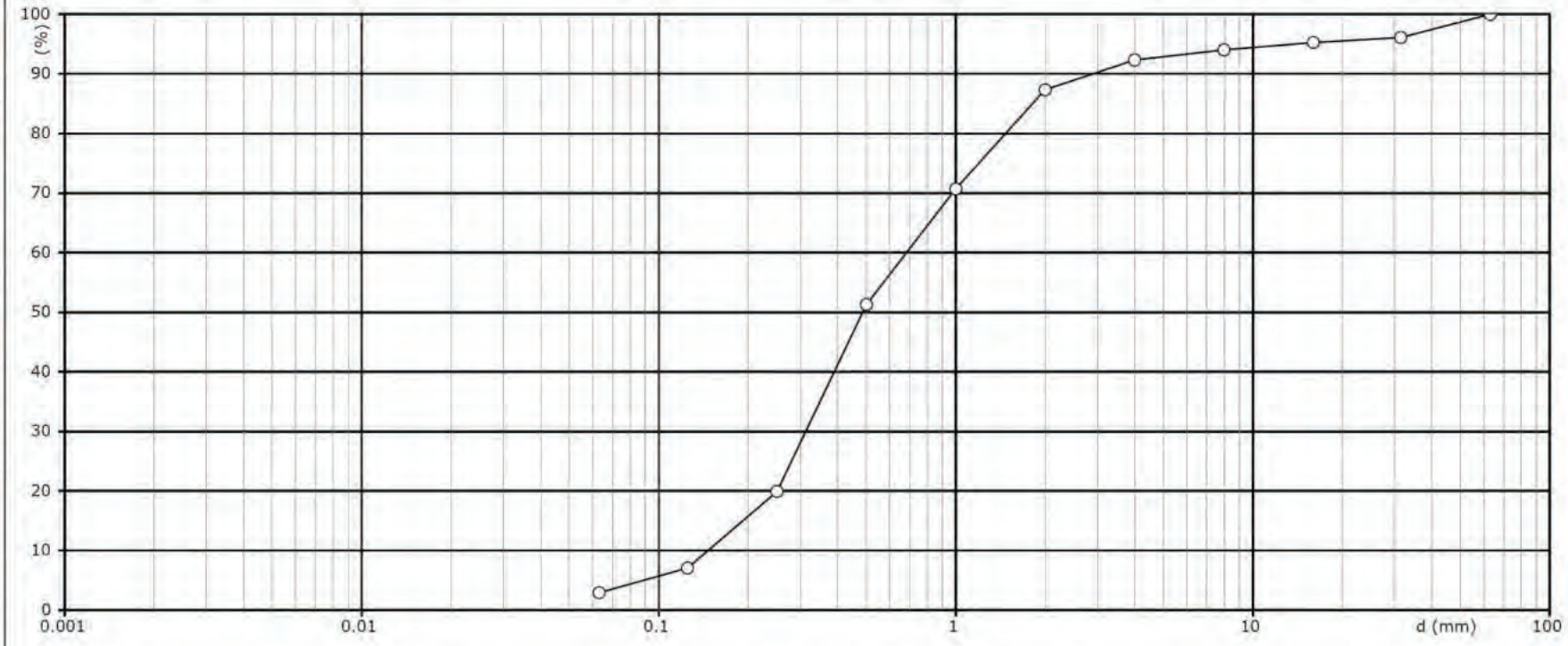

	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	
LER	SILT			SAND			GRUS			STEN

Boring/Prøve nr. :	P12	/	/	/	/
Kurve	O				
Geologi	SAND				
Dybde [m]	1,00 - 2,00				
Middelkornstørrelse, d_{50}[mm]	0,486				
Uensformighedstal, d_{60}[mm] / d_{10}[mm]	0,682 / 0,146 = 4,671	/ =	/ =	/ =	/ =
Plasticitetsindex, $W_L - W_P = I_P$[%]	- =	- =	- =	- =	- =
Aktivitet, I_P[%] / Ler [%] = I_A	/ =	/ =	/ =	/ =	/ =
$CaCO_3$[%]					
Kornrumvægt d_S					
Note					

Kornkurve

Geo Copenhagen + 45 4588 4444
Geo Aarhus + 45 8627 3111

Forsøg : FBD Dato : 2023-08-28
Kontrol : DTT Dato : 2023-08-30
Godkendt : VIJ Dato : 2023-08-30

Projekt : 207517 Helsingør Ørsholtvej 35,

Bilag nr. : 01 S. 1 / 1

Bilag 2:
P14

GEO

Geo Copenhagen + 45 4588 4444
Geo Aarhus + 45 8627 3111

Forsøg : FBD Dato : 2023-08-28 Projekt : 207517 Helsingør Ørsholtvej 35,
Kontrol : DTT Dato : 2023-08-30
Godkendt : VIJ Dato : 2023-08-30

Kornkurve

Bilag nr. : 01 S. 1 / 1

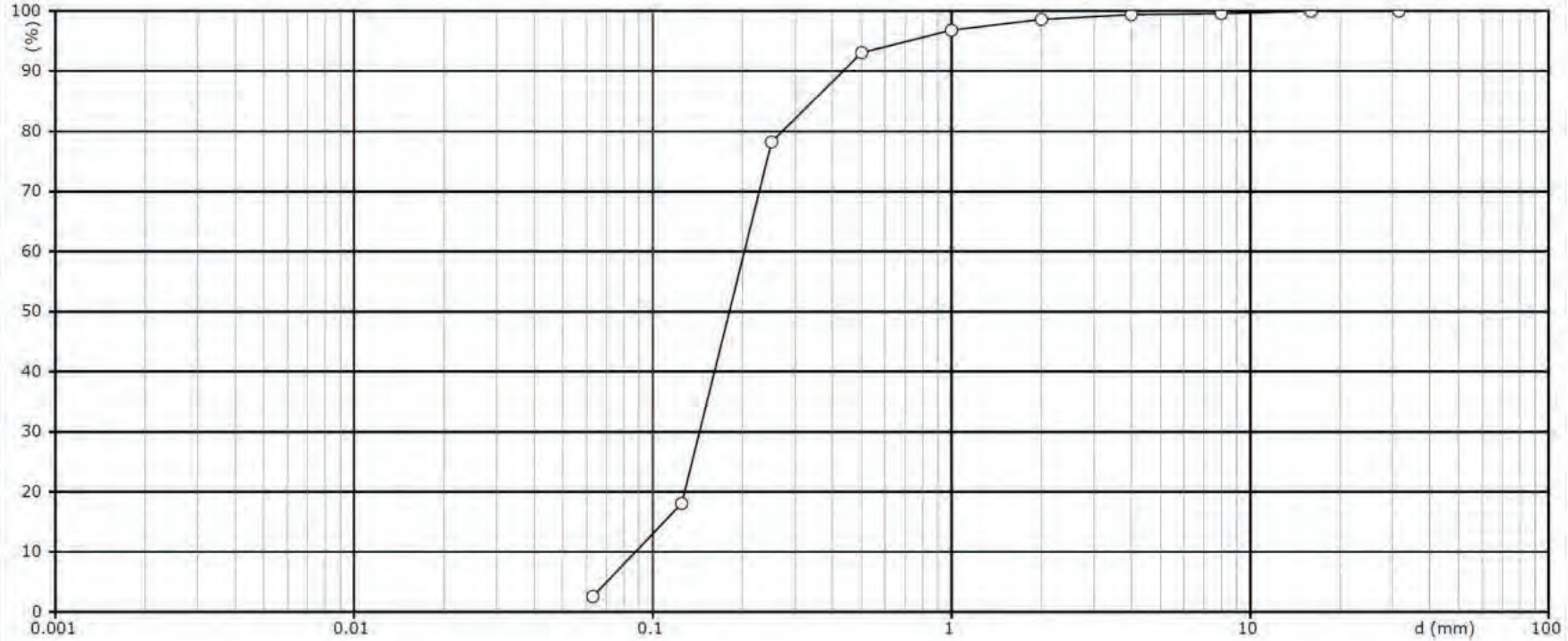

	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	FIN	MELLEM	GROV	
LER	SILT			SAND			GRUS			STEN

Boring/Prøve nr. :	P14	/	/	/	/
Kurve	O				
Geologi	SAND				
Dybde [m]	3,50				
Middelkornstørrelse, d_{50}[mm]	0,181				
Uensformighedstal, d_{60}[mm] / d_{10}[mm]	0,203 / 0,0874= 2,323	/ =	/ =	/ =	/ =
Plasticitetsindex, W_L- W_P= I_P[%]	- =	- =	- =	- =	- =
Aktivitet, I_P[%] / Ler [%] = I_A	/ =	/ =	/ =	/ =	/ =
$CaCO_3$[%]					
Kornrumvægt d_S					
Note					

BILAG 5

DLA PIPER

Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning

Plan- og Landdistriktsstyrelsen, juli 2023

Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Indhold

Indledning **4**
Læsevejledning 5
Forholdet til tilsynet med lokalplanlægningen 6
Statslige myndigheder 7
Overblik over nationale interesser 8

1 Vækst og erhvervsudvikling **9**
1.1 Produktions-, transport- og logistikvirksomheder 11
1.2 Risikovirksomheder 12
1.3 Jordbrug og store husdyrbrug 13
1.4 Detailhandel 14

2 Natur og miljø **15**
2.1 Naturbeskyttelse og -genopretning 17
2.2 Lavbundsarealer 19
2.3 Grundvand 20
2.4 Oversvømmelse og erosion 21
2.5 Skovrejsning 22

3 Kulturarv og landskab **23**
3.1 Landskab og geologi 25
3.2 Kystnærhedszonen 26
3.3 Kulturarv 28
3.4 Kirkerne og kirkernes omgivelser 30

4 Hensyn til nationale og regionale anlæg 31
4.1 Flyvepladser og indflyvningszoner 33
4.2 Vej- og broanlæg 34
4.3 Jernbaneanlæg 35
4.4 Kommunikationssystemer 36
4.5 Energiforsyning 37
4.6 Forsvaret, Hjemmeværnet og Beredskabsstyrelsen 39

5 Regler og beslutninger efter planlovens § 3 41
5.1 Fingerplanen 42
5.2 Landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet 45

Bilag 1 – Procedure for det nationale tilsyn 46

Bilag 2 – Definitionsliste 49

Indledning

Det statslige tilsyn med kommuneplanlægningen har ophæng i planlovens § 29, stk. 1, hvoraf det fremgår, at:

Minister for landdistrikter[1] *skal fremsætte indsigelse over for et forslag til kommuneplan og ændringer til en kommuneplan, der ikke er i overensstemmelse med nationale interesser vedrørende vækst og erhvervsudvikling, natur- og miljøbeskyttelse, klimabeskyttelse, kulturarvs- og landskabsbevarelse, hensyn til nationale og regionale anlæg eller regler og beslutninger efter § 3. Pligten gælder dog ikke, hvis forholdet er af underordnet betydning*.

Det betyder, at ministeren skal fremsætte indsigelse mod kommuneplanlægningen, hvis planforslaget ikke er i overensstemmelse med de nationale interesser vedrørende de fem nationale interesseområder:

- Vækst og erhvervsudvikling
- Natur- og miljøbeskyttelse
- Klimabeskyttelse
- Kulturarvs- og landskabsbevarelse
- Hensyn til nationale og regionale anlæg

Indsigelsesbeføjelsen gælder også regler og beslutninger efter § 3, dvs. landsplanmæssige interesser i form af eksempelvis landsplandirektiver mv. Pligten til at fremsætte indsigelse gælder dog ikke, hvis forholdet er af underordnet betydning. Det statslige tilsyn er således ikke et generelt tilsyn med kommunernes planlægning og overholdelse af planlovens bestemmelser.

En indsigelse efter planlovens § 29 medfører, at kommunalbestyrelsen ikke kan vedtage planforslaget endeligt, før der er opnået enighed med de statslige myndigheder om de nødvendige ændringer, jf. planlovens § 28, stk. 1, og indsigelsen er skriftligt frafaldet.

Tilsynet foregår konkret i forbindelse med den offentlige høring af et planforslag efter planlovens § 24. Proceduren for det statslige tilsyn med de nationale hensyn i kommuneplanlægningen er skitseret i bilag 1.

---

1 Erhvervsministerens opgaver vedrørende planloven er ved kongelig resolution af 21. januar 2021 overført til Indenrigs- og Boligministeriet. Fagområderne vedrørende plan- og landdistriktsudvikling er ved kongelig resolution af 15. december 2022 ressortoverført til Kirkeministeriet, herunder Plan- og Landdistriktsstyrelsen.

Kommunerne kan forud for udarbejdelse eller offentlig høring af et planforslag henvende sig til de statslige myndigheder for vejledning om fortolkning af regler mv. Derved kan evt. konflikter med de nationale interesser, afklares tidligt i processen.

Det statslige tilsyn blev fokuseret i forbindelse med moderniseringen af planloven i 2017. Dette skete på baggrund af den politiske aftale "Danmark i bedre balance – Bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet", indgået mellem regeringen (VK), Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti i juni 2016. Statens adgang til at komme med indsigelser blev fokuseret, således at staten alene skal komme med indsigelser mod den lokale planlægning, hvis planlægningen er i strid med nationale interesser. I 2023 er klimabeskyttelse tilføjet som en national interesse, som skal varetages i medfør af planloven. Kommunernes planlægning skal tage hensyn til udbygning med vindmøller og som noget nyt solcelleanlæg, da anlæggene er nødvendige for den landsdækkende energiforsyning og for den grønne omstilling. Endvidere har ministeren for landdistrikter med ændring af planloven i 2023 fået kompetence til at afveje den nationale interesse i at bevare et herregårds- eller godslandskab af en særlig kvalitet over for den nationale interesse i opstilling af vindmøller og solcelleanlæg.

De nationale interesser er konkretiseret i nærværende "Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning" (Oversigten), som minister for landdistrikter skal offentliggøre hvert fjerde år, jf. planlovens § 2 a. Oversigten er ikke udtømmende, da der løbende kan indgås politiske aftaler, vedtages lovgivning mv., der uddyber de nationale interesser, som de statslige myndigheder har pligt til at føre tilsyn med, jf. planlovens § 29, stk. 1.

Læsevejledning

I nærværende oversigt er formatet ændret i forhold til tidligere udgaver. Formålet med ændringen er at tydeliggøre de nationale interesser og dermed skabe et bedre grundlag for det statslige tilsyn med kommunernes planlægning.

Inden for de overordnede nationale interesser defineret i planlovens § 29, stk. 1, er de nationale hensyn inddelt i temaer, som hver indeholder en beskrivelse af følgende:

1. **Sektormyndighed:** Den statslige myndighed, der varetager den nationale interesse, og som kommunerne kan kontakte for tidlig dialog.
2. **Regelgrundlag:** Hjemmelsgrundlag for den nationale interesse og tilsynet.
3. **National interesse:** Den nationale interesse, som tilsynet skal sikre.
4. **Tilsyn:** Hvad der konkret føres tilsyn med i kommunernes planlægning.
5. **Data, kort og vejledning:** Hvor kan kommunerne finde yderligere data, vejledning mv. om den nationale interesse.

Som **bilag 1 og 2** findes en overordnet beskrivelse af proceduren for tilsynet samt en definitionsliste med uddybning af faglige termer (markeret med * i teksten).

Forholdet til tilsynet med lokalplanlægningen

Oversigten vedrører alene de nationale interesser i relation til den overordnede kommuneplanlægning, jf. planlovens § 29, stk. 1. Ved lokalplanforslag kan den pågældende sektorminister samt stiftsøvrigheden fremsætte indsigelse, hvis lokalplanforslaget ikke er i overensstemmelse med de nationale interesser eller de særlige hensyn, som hhv. ministeren eller stiftsøvrigheden varetager, jf. planlovens § 29, stk. 3. Som udgangspunkt er det den pågældende minister, der fremsætter indsigelse.

Herudover har minister for landdistrikter en pligt til at fremsætte indsigelse, hvis et lokalplanforslag i kystnærhedszonen uden for udviklingsområderne strider imod de nationale interesser for kystnærhedszonen, medmindre forholdet er af underordnet betydning, jf. planlovens § 29, stk. 2.

Statslige myndigheder

Følgende statslige myndigheder fører tilsyn med, at forslag til kommuneplaner, kommuneplantillæg og lokalplaner er i overensstemmelse med de natio - nale interesser:

MINISTERIER	ANSVARLIG MYNDIGHED
Forsvarsministeriet	Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse
Kirkeministeriet	Kirkeministeriet og Stiftsøvrigheden
	Plan- og Landdistriktsstyrelsen
Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet	Energistyrelsen
	Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur
Kulturministeriet	Slots- og Kulturstyrelsen
Miljøministeriet	Miljøstyrelsen
	Kystdirektoratet
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	Landbrugsstyrelsen
Transportministeriet	Banedanmark
	Trafikstyrelsen
	Vejdirektoratet

Overblik over nationale interesser

De nationale interesser, som er nærmere defineret i denne oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægningen, fremgår nedenfor.

NATIONALE INTERESSEOMRÅDER	TEMAER	ANSVARLIG MYNDIGHED
Vækst og erhvervsudvikling	Produktionsvirksomheder	Plan- og Landdistriktsstyrelsen
	Risikovirksomheder	Plan- og Landdistriktsstyrelsen
	Jordbrug og store husdyrbrug	Landbrugsstyrelsen
	Detailhandel	Plan- og Landdistriktsstyrelsen
Natur og miljø	Naturbeskyttelse og -genopretning	Miljøstyrelsen og Plan- og Landdistriktsstyrelsen
	Lavbundsarealer	Miljøstyrelsen
	Grundvand	Miljøstyrelsen
	Oversvømmelse og erosion	Plan- og Landdistriktsstyrelsen og Kystdirektoratet
	Skovrejsning	Miljøstyrelsen og Vejdirektoratet
Kulturarv og landskab	Landskab og geologi	Miljøstyrelsen
	Kystnærhedszonen	Plan- og Landdistriktsstyrelsen
	Kulturarv	Slots- og Kulturstyrelsen
	Kirkerne og kirkernes omgivelser	Kirkeministeriet og Stiftsøvrigheden
Hensyn til nationale og regionale anlæg	Flyveplandser og indflyvningszoner	Trafikstyrelsen
	Vej- og broanlæg	Transportministeriet og Vejdirektoratet
	Jernbaneanlæg	Banedanmark
	Kommunikationssystemer	Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur
	Energiforsyning	Energistyrelsen (Energinet og Evida)
	Biogasanlæg	Energistyrelsen
	Forsvaret, Hjemmeværnet og Beredskabsstyrelsen	Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse
Regler og beslutninger efter planlovens §3	Fingerplanen	Plan- og Landdistriktsstyrelsen
	Landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet	Plan- og Landdistriktsstyrelsen

1 Vækst og erhvervsudvikling

Det er et overordnet nationalt hensyn at fremme vækst og erhvervsudvikling i hele Danmark, såvel på landet som i byerne. Den nationale interesse i at fastholde produktions- og landbrugserhverv og sikre investeringer i Danmark fordrer, at produktionserhvervenes vækstbetingelser, herunder sikring af mulighederne for fortsat drift af allerede etablerede produktionsanlæg, indarbejdes i den kommunale planlægning.

Hensigten er at sikre, at der i den kommunale planlægning fokuseres på vilkårene for produktionserhverv, udnyttelse og beskyttelse af landets ressourcer og de primære erhvervs vilkår. Det er en national interesse, at den kommunale planlægning ikke har væsentlig negativ betydning for beskæftigelse og den økonomiske udvikling i landet som helhed eller for et område af landet. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis udviklingsmulighederne for eksisterende produktionserhverv begrænses, eller når jordbrugsproduktion, f.eks. staldanlæg, begrænses ved udlæg af bolig- eller erhvervsarealer inden for de eksisterende afstandsgrænser.

En stillingtagen til beskyttelse af nationale interesser i erhvervshavne afventer færdiggørelsen af den kortlægning af de danske erhvervshavne, deres roller og betydning for forskellige sektorer, som pt. er under udarbejdelse i Trafikstyrelsen (det såkaldte "havneatlas").

Produktionsvirksomheder

Planlovens bestemmelser skal sikre, at der ikke planlægges for miljøfølsom anvendelse i områder, som er belastet af forurening, der overstiger Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier samtidigt med, at der i videst muligt omfang tages hensyn til produktionsvirksomhedernes driftsbetingelser. Planlægningen skal sikre, at Miljøstyrelsens grænseværdier for støj, lugt, støv og anden luftforurening kan overholdes for anvendelsen i den højde og den placering på de arealer, der planlægges for. Den nationale interesse betyder, at planlægningen for miljøfølsom anvendelse, fx nye boliger, ikke må føre til skærpede miljøkrav eller øgede miljøomkostninger for produktionsvirksomheder-, transport- og logistikvirksomheder af national interesse.

Risikovirksomheder

Risikoen for større uheld skal inddrages i planlægningen forud for fastlæggelse af bestemmelser for arealanvendelsen i en kommuneplan, som omfatter arealer, der ligger nærmere end 500 meter eller inden for en større passende sikkerhedsafstand fra en risikovirksomhed. Det er en national interesse, at der fortsat er arealer til virksomheder med særlige beliggenhedskrav, herunder risikovirksomheder, og at afstandskrav m.v. i forhold til risikovirksomheder og andre byfunktioner fastsættes for at varetage, at samfunds- og sikkerhedshensyn respekteres i planlægningen.

Jordbrug og store husdyrbrug

Med kommuneplanen gennemføres en sammenfattende planlægning for en bæredygtig udvikling og den fremtidige anvendelse af det åbne lands areal- og naturressourcer herunder bl.a., at der er klare grænser mellem byer og det åbne land, og at større husdyrbrug placeres, så der tages hensyn til naboer og natur- og landskabsværdier, og at landbrug fortsat giver mulighed for arbejdspladser og bosætning mv. i landdistrikter. Det er en national interesse, at der er tilstrækkelige arealer til at sikre grundlag

for en betydelig fødevareproduktion og at eksisterende husdyrbrug, der drives som produktionslandbrug, sikres vækst- og udviklingsmuligheder. Det er derfor en national interesse, at der i kommuneplanen er sikret værdifulde landbrugsområder samt sikret arealer, der er særligt egnede til lokalisering af driftsbygninger og driftsanlæg til store husdyrbrug.

Detailhandel

Planlovens regler for planlægning for detailhandel har til hensigt at fremme et varieret butiksudbud samt sikre, at arealer til butiksformål udlægges, hvor der er god tilgængelighed for alle trafikanter. Det er en national interesse at sikre, at beslutninger om planlægning for aflastningsområder træffes på et oplyst grundlag. Planforslag for udlæg af aflastningsområder skal derfor som led af den offentlige høring indeholde en fyldestgørende redegørelse for konsekvenserne af planlægningen.

1.1 Produktions-, transport- og logistikvirksomheder

Sektormyndighed: Plan- og Landdistriktsstyrelsen under Kirkeministeriet.
Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 7, 8 og 25, 26, og § 15 a og § 15 b.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At sikre drifts- og udviklingsmuligheder for produktionsvirksomheder af national interesse, herunder transport- og logistikvirksomheder*. • At produktionsvirksomheder af national interesse ikke vil kunne blive stillet over for skærpede miljøkrav som følge af realisering af ny planlægning.	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 1.1.1 Kommunen må ikke planlægge for miljøfølsom anvendelse* i områderne omkring produktions-, transport- og logistikvirksomheder af national interesse, hvis planlægningen kan medføre en skærpelse af virksomhedernes miljøvilkår. Tilsynet tager udgangspunkt i en opmærksomhedszone* på op til 1500 m. Kommunen skal derfor ved planforslag inden for opmærksomhedszonen kunne redegøre for, at virksomhedens miljøvilkår ikke skærpes som følge af planlægningen, herunder enten: • at arealet ikke er belastet af støj, lugt, støv eller anden luftforurening over Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier fra de pågældende produktionsvirksomheder af national interesse eller • at der fastsættes bestemmelser om bebyggelsens højde og placering eller afværgeforanstaltninger, der sikrer, at Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier overholdes. 1.1.2 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer for sikring af, at arealer belastet af støj, lugt, støv eller anden luftforurening ikke udlægges til miljøfølsom anvendelse, medmindre den fremtidige anvendelse kan sikres mod gener. 1.1.3 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer og udpegninger på kort af erhvervsområder forbeholdt produktions-, transport- og logistikvirksomheder, medmindre kommuneplanen indeholder en fyldestgørende redegørelse for, hvorfor udpegningerne ikke er relevante for kommunen. 1.1.4 Kommuneplaner med udpegninger af erhvervsområder forbeholdt produktions-, transport- og logistikvirksomheder skal indeholde udpegninger af konsekvensområder* omkring erhvervsområderne, medmindre kommuneplanen indeholder en fyldestgørende redegørelse for, hvorfor udpegningerne ikke er relevante for kommunen.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Produktionsvirksomheder af national interesse og opmærksomhedszone omkring disse. På www.planinfo.dk findes: • Vejledning om produktionsvirksomheder i kommune- og lokalplanlægning. På www.mst.dk findes: • Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier vedr. støj, lugt, støj og anden luftforurening.

1.2 Risikovirksomheder

Sektormyndighed: Plan- og Landdistriktsstyrelsen under Kirkeministeriet.
Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 6, og bekendtgørelse 371/2016 om planlægning omkring risikovirksomheder §§ 2-4.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At forebygge at større uheld* på risikovirksomheder vil kunne være til fare for mennesker og miljø i områderne omkring risikovirksomhederne. • At risikoforholdene omkring risikovirksomheder indgår eksplicit i den kommunale planlægning.	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 1.2.1 Hvis kommuner planlægger for anvendelse af arealer, der ligger nærmere end 500 m eller en større passende sikkerhedsafstand* fra en risikovirksomhed*, skal kommunerne redegøre fyldestgørende for følgende: • At alle relevante risikomyndigheder er hørt forud for den offentlige høring. • At alle høringssvar er inddraget i planlægningen. • At risikomyndighedernes høringssvar ikke taler imod planlægningen. 1.2.2 Det skal sikres, at der fortsat er arealer til virksomheder med særlige beliggenhedskrav, herunder til risikovirksomheder, udlagt efter planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 6, og afstandskrav m.v. i forhold til andre byfunktioner fastsat for at varetage samfunds- og sikkerhedshensyn skal respekteres i planlægningen.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Risikovirksomheder[2]. På www.dma.mst.dk findes yderligere information om risikovirksomheder.: På www.risikohåndbogen.mst.dk findes: • Vejledning om planlægning relateret til risikovirksomheder. • Bekendtgørelse nr. 371 af 21/04/2016 om planlægning omkring risikovirksomheder

2 Kort og data er vejledende og baseres på indberetning fra Digital MiljøAdministration.

1.3 Jordbrug og store husdyrbrug

Sektormyndighed: Landbrugsstyrelsen under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.
Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 10 og 11.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At sikre tilstrækkelige arealer til landbruget, med henblik på at sikre grundlaget for en effektiv og lønsom fødevareproduktion. • At sikre vækst- og udviklingsmuligheder for eksisterende husdyrbrug, der drives som produktionslandbrug.	Landbrugsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 1.3.1 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort, der sikrer arealer, der er særligt egnede til lokalisering af driftsbygninger og driftsanlæg til store husdyrbrug*. 1.3.2 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort, der sikrer særlig værdifulde landbrugsområder*, således at de jordbrugsmæssige interesser kan varetages.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Særlig værdifuld landbrugsområder og store husdyrbrug På www.planinfo.dk findes: • Vejledningen 'Sammenhængende Landbrugsplanlægning' (2012), der beskriver store husdyrbrug og værdifulde landbrugsområder. På www.retsinformation.dk findes: • Cirkulære om varetagelse af de jordbrugsmæssige interesser under kommune- og lokalplanlægning (CIR nr. 9174 af 19/04/2010) På www.jordbrugsanalyser.dk findes: • Data til grund for udpegning af arealer til lokalisering af driftsbygninger og driftsanlæg til store husdyrbrug samt værdifulde landbrugsområder.

1.4 Detailhandel

Sektormyndighed: Plan- og Landdistriktsstyrelsen under Kirkeministeriet.
Regelgrundlag: Planlovens § 5 n, stk. 1, og § 11 e, stk. 5.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At sikre, at beslutninger om planlægning for aflastningsområder* træffes på et oplyst grundlag (fyldestgørende redegørelse), og at offentligheden, herunder også nabokommuner, i høringsfasen gøres bekendt med konsekvenserne af planlægningen og har mulighed for at deltage i debatten om planlægningen[3].	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 1.4.1 Planforslag for udlæg eller udvidelse af aflastningsområder skal indeholde en fyldestgørende redegørelse for følgende • Det kundegrundlag, som etableringen af nye butikker baseres på, • det opland, som aflastningsområdet henvender sig til, • samt en vurdering af: 1. Hvordan det planlagte aflastningsområde kan styrke konkurrencen med et større vare - udvalg og lavere priser til fordel for forbrugerne. 2. Hvordan det planlagte aflastningsområde kan påvirke butiksforsyningen i bymidten i de mindre oplandsbyer og i landdistrikterne. 3. Hvordan det planlagte aflastningsområde, bl.a. set i forhold til kommunens størrelse, forventes at påvirke byens samlede oplandseffekt i forhold til nabokommuner.	På www.planinfo.dk findes: • Vejledning om detailhandelsplanlægning (2017)

3 For de nationale interesser vedr. planlægning af detailhandel i hovedstadsområdet se afsnit '5.2 Landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet'.

2 Natur og miljø

Natur og miljø er en national interesse. Det er et overordnet nationalt hensyn, at naturområder og levesteder for dyr og planter opretholdes og genoprettes, og at forurening af miljøet forebygges og hindres samtidig med at andre samfundsmæssige behov tilgodeses.

Den nationale interesse fokuserer på indsatsen for at bevare eksisterende naturområder som levesteder for naturligt hjemmehørende arter af planter og dyr samt at sikre større sammenhængende naturområder, der understøtter en positiv udvikling i biodiversiteten. Kommuneplanlægningen er et væsentligt redskab til at sikre, at den samfundsmæssige udvikling kan ske på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskets livsvilkår og under hensyntagen til naturområder, miljøet og dyre- og plantelivet samt til udviklingsscenarier for klimaændringer, herunder oversvømmelses- og/eller erosionsrisici.

Den nationale interesse for natur og miljø fokuserer ligeledes på de beskyttelseshensyn, der skal sikres på tværs af kommunegrænser og har betydning for en hensigtsmæssig udnyttelse af landets ressourcer på lang sigt.

Naturbeskyttelse og -genopretning

Det er en national interesse, at arealanvendelsen afvejer hensynet til natur og miljø, herunder menneskers levevilkår og bevarelsen af dyre- og plantelivet, og at Danmark varetager sine internationale forpligtelser vedrørende bevarelse af naturen med dens bestande af vilde dyr og planter og deres levesteder.

Grønt Danmarkskort, der samler naturtemaer i ét sammenhængende naturnetværk, skal sikre en forstærket indsats for større og sammenhængende naturområder, og det skal tjene som et strategisk planlægnings- og prioriteringsværktøj for kommuner, stat, foreninger og fonde som grundlag for prioritering af kommende naturindsatser. Det er en forudsætning for velfungerende naturplanlægning, at der sikres et godt samspil med de øvrige arealinteresser i det åbne land. Der lægges således vægt på, at kommunernes udpegninger ikke påfører lodsejere begrænsninger ift. udnyttelse af landbrugsejendomme, fx til udvidelse af husdyrbrug eller ny bebyggelse.

Lavbundsarealer

Det er en national interesse, at lavbundsarealer, der kan genoprettes til vådområder, og som vil kunne udvikle sig til værdifulde natur- eller vådområder, sikres bedst muligt. Vådområdeprojekter er et væsentligt middel til at nedbringe næringsstofindholdet i vandmiljøet.

Grundvand

Beskyttelse af grundvand mod forurening er en national interesse. Kommuneplanlægningen skal medvirke til at sikre, at drikkevandsforsyningen er baseret på rent grundvand. Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), indvindingsoplande til almene vandforsyninger udenfor OSD og boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) udgør kernen i den overordnede grundvandsbeskyttelse og betragtes som områder, hvis beskyttelse kommunerne skal varetage i deres fysiske planlægning.

Oversvømmelse og erosion

Det er en national interesse, at alle kommuner udpeger områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion, og at kommuneplanen indeholder retningslinjer for etablering af afværgeforanstaltninger til sikring mod oversvømmelse eller erosion, hvis der planlægges for byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse mv. i de udpegede områder. Kommunerne kan alternativt vælge at friholde udsatte områder for sårbar arealanvendelse. I forhold til denne nationale interesse er der gennem forskellige statslige styrelser stillet data og platforme til rådighed, som kan understøtte kommunerne i udarbejdelsen af kort for forskellige oversvømmelses- og erosionskilder, herunder Kystplanlægger.dk og KAMP.

Det er en national interesse, at kommune- og lokalplaner hænger sammen med risikostyringsplanerne i medfør af oversvømmelsesloven. Risikostyringsplanerne er udarbejdet med henblik på at nedbringe de potentielle negative følger af oversvømmelser for menneskers sundhed, miljø, kulturarv og økonomiske aktiviteter og/eller nedbringelse af sandsynligheden for oversvømmelse.

Skovrejsning

Det er en national interesse, at kommuneplanerne understøtter skovlovens formål om at forøge skovarealet og målet i Danmarks Nationale Skovprogram fra 2018 om, at skovlandskaber skal dække 20-25 procent af Danmarks areal inden udgangen af det 21. århundrede. Skovene dækker i dag ml. 14-15 procent af landets areal. Mere skovareal i Danmark underbygges af regeringsgrundlaget fra december 2022, hvoraf det fremgår, at det er ambitionen at fremlægge en skovplan med et mål om etablering af 250.000 hektar ny skov i Danmark. Etablering af ny skov bidrager væsentlig til at nå klimaneutralitet og på sigt nettonegative emissioner.

Udpegning af skovrejsningsområder er retningsgivende for, hvor det ud fra en samfundsmæssig helhedsbetragtning er mest hensigtsmæssigt at placere nye skove. I områder med naturværdier, landskabsværdier, geologiske værdier, kulturhistoriske værdier samt i råstofgraveområder og i arealkorridorer til fremtidige og eksisterende infrastrukturanlæg, kan disse interesser være uforenelige med skovrejsning. Sådanne områder skal friholdes for skovrejsning og skal derfor udpeges til områder, hvor skovrejsning er uønsket.

2.1 Naturbeskyttelse og -genopretning

Sektormyndighed: Miljøstyrelsen under Miljøministeriet og Plan- og Landdistriktsstyrelsen under Kirkeministeriet.

Regelgrundlag: Planlovens § 11, stk. 4, nr. 4, § 11 a, stk. 1, nr. 14, stk. 2-4., § 11 e, stk. 1, nr. 3 og planhabitatbekendtgørelsen*, bekendtgørelse nr. 1383 af 26. november 2016.

DEN NATIONALE INTERESSE

Det er en national interesse:

- At den kommunale arealanvendelse er i balance med hensyn til natur og miljø, herunder menneskers levevilkår og bevarelsen af dyre- og plantelivet.
- At sikre natur- eller miljøhensyn, der følger af EU-lovgivning, andre internationale forpligtelser eller af national lovgivning, f.eks. forpligtelser vedrørende bevarelsen af naturen med dens bestande af vilde dyr og planter og deres levesteder.
- At varetage beskyttelseshensyn, der skal sikres på tværs af kommunegrænser, eller som har betydning for en hensigtsmæssig udnyttelse af landets ressourcer på lang sigt.

TILSYN

Miljøstyrelsen fører tilsyn med følgende:

2.1.1 Kommuneplaner skal indeholde kort over udpegninger til Grønt Danmarkskort*. Grønt Danmarkskort skal indeholde udpegninger af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser*, økologiske forbindelser*, potentielle naturområder* og potentielle økologiske forbindelser*.

2.1.2 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer for varetagelse af naturbeskyttelsesinteresser, herunder retningslinjer for:

- Hvordan kommunalbestyrelsen prioriterer naturindsatsen inden for Grønt Danmarkskort.
- Hvordan kommunen overordnet vil vægte hensynet til områder inden for Grønt Danmarkskort ift. andre samfundsmæssige interesser.
- Hvordan Grønt Danmarkskort sikres mod indgreb i form af bebyggelse, veje og anlæg, der kan forringe naturindhold, levesteder og spredningsveje for vilde planter og dyr.
- At planlægningen sker i overensstemmelse med Natura 2000-planer, Natura 2000-skovplaner og handleplaner for kommunens realisering af disse planer.

2.1.3 Kommuneplaner skal indeholde redegørelser for:

- Hvordan de digitale naturkort* er anvendt ved udpegning af Grønt Danmarkskort.
- Hvilke typer områder, der er udpeget til Grønt Danmarkskort under anvendelse af de tre følgende kriterier i prioriteret rækkefølge: 1. 'Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser' uden for Natura 2000-områderne, 2. 'Potentielle naturområder', 3. Naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning og -forebyggelse, et bedre vandmiljø eller rekreation.

DATA, KORT OG VEJLEDNING

På kort.plandata.dk findes kort over:

- Grønt Danmarkskort (naturområder og potentielle naturområder samt økologiske og potentielle økologiske forbindelser)
- Natura 2000-områder og ramsarområder i Danmark: Habitat- og fuglebeskyttelsesområder og ramsarområder

På www.mst.dk findes:

- Vejledning mv. fra 2017 om Grønt Danmarkskort og naturbeskyttelsesinteresser.
- Natura 2000-planer, Natura 2000-handleplaner og basisanalyser
- MiljøGIS-data om Natura 2000 på webkort

(fortsat)

	• En arealmæssig opgørelse over naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelser, potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser i kommuneplanen samt i den sidste kommuneplan. • En overordnet forklaring på årsagerne til arealudviklingen i Grønt Danmarkskort i kommune - planen sammenlignet med den sidste kommuneplan. • I hvilket omfang naturprojekter* inden for Grønt Danmarkskort er realiseret over den sidste planperiode. 2.1.4 I kommuneplanlægningen skal kommuner redegøre for, at der ved en gennemførelse af planen ikke vil kunne ske en påvirkning af internationale naturbeskyttelsesområder samt internationalt beskyttede arter*, med mindre kommunen konkret kan argumentere for i planen, at der ikke er behov for denne vurdering (f.eks. pga. at der ikke foretages ændringer og/eller tilføjelser i planrammerne og tidligere vurderinger af disse).	På www.biodiversitetskort.dk findes: • De Digitale Naturkort, herunder Biodiversitetskortet, der skal understøtte arbejdet med udpegning af Grønt Danmarkskort. På www.arter.dk findes: • Registreringer af bilag IV-arter På www.retsinformation.dk findes: • Habitatvejledningen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter
	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 2.1.5 Planhabitatbekendtgørelsen indeholder forbud mod planlægning* for udlæg af nye arealer til byzone og sommerhusområder og for nye eller væsentlige udvidelser af større trafikanlæg, tekniske anlæg, deponeringsanlæg og lignende i Natura 2000-områder*.	

2.2 Lavbundsarealer

Sektormyndighed: Miljøstyrelsen under Miljøministeriet.
Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 13 og politisk aftale af 4. oktober 2021 om grøn omstilling af dansk landbrug.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At næringsstofindholdet i landets vandmiljøer nedbringes, herunder at der opnås god økologisk tilstand eller godt økologisk potentiale i målsatte vandområder, jf. vandrammedirektivet.	Miljøstyrelsen fører tilsyn med følgende: 2.2.1 Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort over lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder*. 2.2.2 Retningslinjerne skal udformes, så lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder, som udgangspunkt friholdes for planlægning, der ikke er forenelig med en eventuel genopretning af vådområderne. 2.2.3 Retningslinjerne skal udformes, så de som udgangspunkt sikrer, at det samlede udpegede lavbundsareal, der kan genoprettes som vådområder, fastholdes eller forøges. Retningslinjerne skal i den sammenhæng sikre, at der udpeges nye erstatningsarealer, såfremt de udpegede lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder, reduceres.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder På www.mst.dk findes: • EU's vandrammedirektiv • Tilskud til kvælstof- og fosforvådområder

2.3 Grundvand

Sektormyndighed: Miljøstyrelsen under Miljøministeriet.

Regelgrundlag: Bekendtgørelse nr. 1697 af 21. december 2016 om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1 og stk. 2.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At sikre rent og rigeligt drikkevand. • At den danske drikkevandsforsyning i dag og fremover er baseret på rent grundvand, der som udgangspunkt alene kræver en simpel vandbehandling. • At forebygge faren for forurening af grundvandet i boringsnære beskyttelsesområder til almene vandforsyninger, områder med særlige drikkevandsinteresser og i indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse områder.	Miljøstyrelsen fører tilsyn med følgende: 2.3.1 Kommuner skal friholde områder med særlige drikkevandsinteresser* og indvindingsoplande til almene vandforsyninger* uden for disse for virksomheder eller anlæg, der kan medføre en væsentlig fare for forurening af grundvandet. 2.3.2 Kommuner skal friholde boringsnære beskyttelsesområder* til almene vandforsyninger for arealanvendelse, der kan medføre øget fare for forurening af grundvandet. 2.3.3 Hvis kommuner fraviger forbuddene under pkt. 2.3.1. og 2.3.2, skal grundvandsredegørelsen indeholde en redegørelse for: • At der er en særlig planmæssig begrundelse for placeringen. • At placering uden for området er undersøgt og ikke fundet muligt. • At faren for forurening af grundvandet kan forebygges, herunder hvilke afværgetiltag dette vil kræve.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) • Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) • Indvindingsoplande uden for OSD På www.mst.dk findes: • Vejledning nr. 9320 af 31. marts 2017 om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse, hvor kommuner kan læse nærmere om kravene til en grundvandsredegørelse. • Bekendtgørelse nr. 1697 af 21. december 2016 om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse

2.4 Oversvømmelse og erosion

Sektormyndighed: Plan- og Landdistriktsstyrelsen under Kirkeministeriet og Kystdirektoratet under Miljøministeriet.
Regelgrundlag: Planloven, § 11 a, stk. 1, nr. 18 og 19, og § 11 e, stk. 1, nr. 9.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At nedbringe risiko* i forbindelse med oversvømmelser fra regn, grundvand, vandløb, søer, havet, fjorde og andre dele af søterritoriet for hvert vanddistrikt. • At nedbringe risiko i forbindelse med erosion fra havet, fjorde og andre dele af søterritoriet for hvert vanddistrikt.	Kystdirektoratet fører tilsyn med følgende: 2.4.1 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort over områder, der kan blive udsat for oversvømmelse og/eller erosion* fra havet og vandløb under marin påvirkning. 2.4.2 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer for etablering af afværgeforanstaltninger til sikring mod oversvømmelse og/eller erosion*, når der planlægges for byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse mv. i områder, hvor der er fare for oversvømmelse og/eller erosion*. 2.4.3 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer, der enten friholder arealer inden for risikoområder, udpeget i medfør af oversvømmelsesloven (lbk. nr. 1085 af 22. september 2017 og bek. nr. 894 af 21. juni 2016), for ny bebyggelse, eller sikrer etablering af afværgeforanstaltninger. 2.4.4 Kommuneplaner skal indeholde en redegørelse for, at planlægningen er i overensstemmelse med den kommunale risikostyringsplan. Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 2.4.5 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort over områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion fra regn, grundvand og vandløb. 2.4.6 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer for etablering af afværgeforanstaltninger til sikring mod oversvømmelse og/eller erosion, når der planlægges for byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse mv. i områder, hvor der er fare for oversvømmelse og/eller erosion.	På www.planinfo.dk findes: • Vejledning i planlægning for forebyggelse af oversvømmelse og erosion (2022) På www.kystplanlægger.dk findes kort over: • Erosions- og oversvømmelsesfare for tre tidsperioder ved forskellige hændelser. Kystplanlægger benytter klimascenariet RCP8.5. På kamp.miljoeportal.dk findes: • Bl.a. screening af oversvømmelser ved kraftig og længerevarende nedbør, vandløb, højtstående grundvand og hav. • Lovbekendtgørelse nr. 1085 af 22. september 2017 om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer • Bekendtgørelse nr. 894 af 21. juni 2016 om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet

2.5 Skovrejsning

Sektormyndighed: Miljøstyrelsen under Miljøministeriet og Vejdirektoratet under Transportministeriet..
Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 12, skovlovens § 1 og vejlovens §§ 1, 18 og 40-41.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At der er udpeget tilstrækkelige arealer til skovrejsning til at sikre fremdrift mod målet om at forøge landets skovarealer, som fastlagt i skovloven og i Danmarks Nationale Skovprogram. • At skovtilplantning ikke medfører merudgifter for staten ifbm. vejanlæg, og at arealer udlagt til eksisterende og mulige fremtidige statslige vejanlæg ikke tilplantes med skov.	Miljøstyrelsen fører tilsyn med følgende: 2.5.1 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort for beliggenheden af områder, hvor skovrejsning er ønsket. • At det samlede areal til skovrejsningsområder som udgangspunkt fastholdes eller forøges. • At såfremt områder hvor skovrejsning er ønsket reduceres, skal nye områder hvor skovrejsning er ønsket udpeges. 2.5.2 At udpegninger til områder, hvor skovrejsning er ønsket ikke må være i konflikt med de nationale landskabs-, natur-, kultur- og miljøinteresser.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Skovrejsningsområder (ønsket og uønsket) På www.mst.dk findes: • Danmarks nationale Skovprogram.
	Vejdirektoratet fører tilsyn med følgende: 2.5.3 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort, der sikrer, at arealer udlagt til eksisterende og mulige fremtidige statslige vejanlæg ikke tilplantes med skov og udpeges til områder, hvor skovtilplantning er uønsket.	

3 Kulturarv og landskab

Det er en national interesse at sikre hensynet til landskab, geologi og kulturarv af national og international betydning, herunder kystlandskaber. Landskab, geologi og kulturarv vidner om den kulturhistoriske udvikling og tilpasningen til naturgrundlaget. De udgør en værdi og er samtidig grundlæggende samfundsmæssige forudsætninger for livskvalitet og identitet – også for kommende generationer.

Bevaringsværdige og større sammenhængende landskaber

Landskabers karakter er det særlige udtryk, som bliver skabt i samspillet mellem naturgrundlaget, arealanvendelsen og de rumlige visuelle forhold. Det er landskabets karakter, der får området til at skille sig ud. De landskabelige værdier knytter sig til de mest karakteristiske og oplevelsesrige landskaber af høj kvalitet. F.eks. kyster, ådale, skove, bakker og slettelandskaber. Det er en national interesse, at kommunernes planlægning af det åbne land er med til at sikre de landskabelige udpegninger, så de fortsat udgør en væsentlig samfundsmæssig værdi.

Det er en national interesse at bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber udpeges i kommuneplanen, og at de sikres og bevares. De skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og tekniske anlæg. Dette dels af hensyn til de landskabelige kvaliteter og oplevelser, så f.eks. ådale og herregårdslandskaber ikke udviskes og forsvinder for bestandigt, dels for at give mulighed for at opleve de relativt få steder i Danmark, som ikke er påvirket af by eller tekniske anlæg.

For at fremme vedvarende energi i Danmark er det gjort muligt at opstille vindmøller og solceller i herregårds- og godslandskaber, medmindre disse er af en særlig kvalitet. Det er vigtigt at fastholde beskyttelsen af disse landskaber både før og efter, at energianlæg er udtjent. Udformning, størrelse og placering af energianlæggene har en afgørende betydning for, hvor meget de påvirker landskabet.

Det er vigtigt, at der i benyttelsen af det åbne land generelt er fokus på, hvordan nye elementer udformes og placeres, så de kan bidrage til den landskabelige oplevelse, herunder at forbedre landskabet.

Det er en national interesse, at kommunerne – i overensstemmelse med Den Europæiske Landskabskonvention – i deres planlægning og forvaltning afspejler, at landskabsoplevelsen udgør en vigtig del af livskvaliteten for mennesker overalt, både i byer og på landet.

Nationale geologiske interesseområder og geologiske kystlandskaber

Det er en national interesse, at de nationale geologiske interesseområder og geologiske kystlandskaber udpeges i kommuneplanen, og at de beskyttes mod tiltag, som kan ændre eller udviske de geologiske spor. Hensigten er at bevare de spor af geologiske processer, der rækker flere millioner af år tilbage. Det kan eksempelvis ske ved at beskytte overgange mellem forskellige geologiske landskabsformer, så deres indbyrdes sammenhæng kan ses, eller det kan være ved at beskytte smeltevandsaflejringer, så de ikke graves væk.

Kystnærhedszonen
Det er en national interesse, at de åbne danske kyster bevares. I kystnærhedszonen skal offentlighedens adgang til kysten sikres og udbygges.

Det er en national interesse, at landets kystområder søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængig af kystnærhed. Udlæg af ny byzone og etablering af anlæg i landzone inden for kystnærhedszonen kræver derfor en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse. Den særlige begrundelse skal godtgøre behovet for kystnær beliggenhed, herunder i fornødent omfang belyse mulighederne for placering uden for kystnærhedszonen.

Ferie- og fritidsanlæg skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og kun i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser. Der kan alene udlægges nye sommerhusområder ved landsplandirektiv, ligesom eksisterende sommerhusområder skal fastholdes til ferieformål.

Kulturhistoriske bevaringsværdier og værdifulde kulturmiljøer*, herunder steder på UNESCOs verdensarvsliste eller den danske tentativliste*
Det er en national interesse, at de kulturhistoriske og bygningsmæssige bevaringsværdier med deres særlige karakter og betydning opretholdes. Det er således vigtigt at sikre de kulturhistoriske bevaringsværdier, der afspejler forskellige dele af den samfundsmæssige udvikling som f.eks. bolig-, arbejds- og produktionsvilkår.

Steder, som UNESCO har optaget på verdensarvslisten, samt de steder, som Danmark har optaget på tentativlisten for fremtidige nomineringer til verdensarvslisten, er en national interesse, der skal sikres gennem bl.a. udlæg af bufferzoner i kommuneplanen, så udpegningsgrundlaget ikke krænkes eller forringes.

Det er en national interesse, at kommunerne skaber et overblik over bevaringsværdier fra oldtiden til i dag og udvælger de væsentlige værdier, som skal sikres gennem udpegning i kommuneplanlægningen enten som kulturmiljøer eller som bevaringsværdige bygninger. Dette arbejde skal ske i samarbejde med de kulturhistoriske museer.

Kirkerne og kirkernes omgivelser
Det er en national interesse, at kirker er markante kulturhistoriske kendingsmærker i landskabet, og at kommunerne sikrer indsynet til og udsynet fra kirker. Den kommunale planlægning skal bidrage til, at beskyttelsesområder omkring kirker er med til at sikre, at kirkerne bevares som tydelige kendingsmærker ligesom kommunal planlægning skal tage hensyn til kirkerne som del af den danske kulturarv.

3.1 Landskab og geologi

Sektormyndighed: Miljøstyrelsen under Miljøministeriet.
Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 16 og 17.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber udpeges, sikres og bevares. • At landskabet, og særligt bevaringsværdige landskaber, som udgangspunkt friholdes for byggeri og tekniske anlæg af hensyn til den landskabelige oplevelse. • At de udpegede landskabers karakteristiske landskabstræk og landskabsoplevelser fastholdes og styrkes, herunder de natur- og kulturgeografiske samt visuelle værdier. • At sikre de geologiske formationer og særlige geologiske værdier i de nationale geologiske interesseområder og de nationale kystlandskaber.	Miljøstyrelsen fører tilsyn med følgende: 3.1.1 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort over de bevaringsværdige landskaber* og større sammenhængende landskaber*, og gerne med udgangspunkt i landskabskaraktermetoden*. 3.1.2 Retningslinjerne skal udformes, så de som udgangspunkt friholder bevaringsværdige landskaber for ny bebyggelse og anlæg, idet disse vil forringe de mest karakteristiske og oplevelsesrige landskaber. 3.1.3 Retningslinjerne skal udformes, så de som udgangspunkt friholder større sammenhængende landskaber for større bebyggelse og anlæg. Større bebyggelse og anlæg vil forringe de landskabelige sammenhænge og karaktergivende elementer og strukturer eller have konsekvens for det karakteristiske og oplevelsesrige i de tilhørende bevaringsværdige landskaber. 3.1.4 Retningslinjerne skal udformes, så de som udgangspunkt sikrer og gerne forbedrer kvaliteten af de bevaringsværdige og større sammenhængende landskaber. Miljøministeriet vil ved planlægning for vindmøller og solceller i herregårds- og godslandskaber* i bevaringsværdige og større sammenhængende landskaber vurdere, om der er tale om et landskab af en "særlig kvalitet" eller om der af andre grunde vurderes at være tale om et værdifuldt landskab af national interesse. 3.1.5 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende kort over nationale geologiske interesseområder* og nationale kystlandskaber*. 3.1.6 Retningslinjerne skal udformes, så de som udgangspunkt friholder værdifulde geologiske områder for ny bebyggelse, gravning, anlæg eller beplantning, der vil sløre områdernes indbyrdes overgange og sammenhænge og/eller sløre værdifulde profiler, herunder kystprofiler.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber • Nationale geologiske interesseområder og nationale kystlandskaber På www.mst.dk findes: • Vejledning om landskabet i kommuneplanlægningen, Miljøministeriet (2007). • Landskabskonventionen (2000).

3.2 Kystnærhedszonen

Sektormyndighed: Plan- og Landdistriktsstyrelsen under Kirkeministeriet.

Regelgrundlag: Planlovens § 5 a, stk. 1 og § 5 b, stk. 1-2 og stk. 5 samt § 16, stk. 4, landsplandirektiver for udviklingsområder i kystnærhedszonen og landsplandirektiver for udlæg og omplacering af sommerhusområder i kystnærhedszonen.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At de åbne kyster bevares, og at landets kystområder søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængig af kystnærhed. • At offentlighedens adgang til kysten sikres og udbygges.	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 3.2.1 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer for arealanvendelsen i kystnærhedszonen* i overensstemmelse med bestemmelserne i planlovens § 5 a, stk. 1 og § 5 b. 3.2.2 I kystnærhedszonen må kommuner kun inddrage nye arealer i byzone og planlægge for anlæg i landzonen, hvis kommunerne kan redegøre for, at der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse, der: • Godtgør behovet for placering i kystnærhedszonen, og i nødvendigt omfang beskriver fravalgte, undersøgte alternative placeringer uden for kystnærhedszonen, og • Godtgør, at placeringen kan indpasses i forhold til natur- og eksisterende landskabsinteresse, herunder at arealudlægget er placeret længst muligt væk fra kysten og fortrinsvist bagved og i direkte tilknytning til eksisterende bebyggelse. Kravet om en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for at inddrage nye arealer i byzone og planlægge for anlæg i landzone, gælder ikke for planlægning i udviklingsområder*, der er trådt i kraft. 3.2.3 Bortset fra trafikhavne og andre overordnede infrastrukturanlæg kan der kun i ganske særlige tilfælde planlægges for bebyggelse og anlæg på land, som forudsætter inddragelse af arealer på søterritoriet eller særlig kystbeskyttelse. 3.2.4 Hvis der udlægges arealer inden for et udviklingsområde, skal betingelserne i landsplandirektivet herfor være opfyldt. Såfremt betingelserne ikke er opfyldt, gælder reglerne under 3.2.2. 3.2.5 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer, hvoraf det fremgår, at arealer beliggende i Grønt Danmarkskort ikke kan indgå i kommunens udviklingsområder i kystnærhedszonen. 3.2.6 Hvis der udlægges nye sommerhusområder i kystnærhedszonen, skal arealet, der planlægges for, være udlagt til sommerhusområde i et landsplandirektiv.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Kystnærhedszonen • Udlagte sommerhusområder ved landsplandirektiver siden 2005 • Udviklingsområder i kystnærhedszonen fra 2019 og fremefter

(fortsat)

	3.2.7	Sommerhusområder i kystnærhedszonen skal fastholdes til ferieformål, medmindre områderne kan tilbageføres til landzone i henhold til landsplandirektiver for udlæg og omplacering af som - merhusområder i kystnærhedszonen.
	3.2.8	Hvis kommuner planlægger for udlæg til ferie- og fritidsanlæg* i kystnærhedszonen, skal der være en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse, og disse skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og kun i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser.

3.3 Kulturarv

Sektormyndighed: Slots- og Kulturstyrelsen under Kulturministeriet.

Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 15, og § 11 f, stk. 4, nr. 2, museumslovens kapitel 8 og 8 a, naturbeskyttelseslovens § 18, bygningsfredningslovens kapitel 5 og UNESCOs Verdensarvskonvention af 1972.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At de kulturhistoriske, arkitektoniske og miljømæssige bevaringsværdier opretholdes og at deres særlige karakter og betydning sikres gennem planlægning. • At sikre de steder i Danmark som UNESCO har optaget på listen over verdens kultur- og naturarv, og de steder, som er optaget på den danske tentativliste, så optagelsesgrundlaget ikke forringes. • At kommuner i samarbejde med kulturhistoriske museer skaber et overblik over bevaringsværdier fra oldtiden til i dag og udvælger de væsentligste værdier, der skal sikres i den kommunale planlægning.	Slots- og Kulturstyrelsen fører tilsyn med følgende: 3.3.1 Kommuner skal ved planlægning for bebyggelse og anlæg i sammenhæng med kulturarv af national og international betydning, værdifulde kulturmiljøer* og kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder fredede* og bevaringsværdige bygninger*, beskyttede fortidsminder*, kulturarvsarealer* og sten- og jord-diger, sikre den bymæssige eller landskabelige helhed. Kulturarv af international betydning 3.3.2 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort, der sikrer steder på UNESCOs verdensarvsliste og på tentativlisten samt bufferzoner* omkring disse. 3.3.3 Kommuner må som udgangspunkt ikke planlægge for ændret arealanvendelse i områder optaget på UNESCOs verdensarvsliste eller på tentativlisten herfor, medmindre der er tale om opførelse af besøgscentre eller lignende, som styrker formidlingen af verdensarven.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Kulturhistoriske bevaringsværdier og værdifulde kulturmiljøer • Fortidsminder og arkæologiske kulturarvsarealer • Fredede bygninger • Bevaringsværdige bygninger og bygninger med høj bevaringsværdi • Beskyttede sten- og jorddiger På www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder findes: • Kort over alle registrerede fortidsminder. På www.kulturarv.dk/fbb findes: • Kort over alle fredede bygninger.

(fortsat)

• At sikre, at de udpegede nationale industriminder, nationale koldkrigsminder, særligt velbevarede industrihavne* og udvalgte anlæg fra Anden Verdenskrig ikke forringes.	Kulturarv af national betydning: 3.3.4 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer og udpegninger på kort, der sikrer nationale industriminder, nationale koldkrigsminder, særligt velbevarede industrihavne og udvalgte anlæg fra Anden Verdenskrig. 3.3.5 Kommuner må kun planlægge for ændret arealanvendelse omkring udpegede nationale industriminder, nationale koldkrigsminder, særligt velbevarede industrihavne og udvalgte anlæg fra Anden Verdenskrig, hvis kommunerne sikrer, at bevaringsværdierne ikke forringes. 3.3.6 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort, der sikrer de kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder bygninger og kulturmiljøer såvel i byerne som i det åbne land.	På www.planinfo.dk findes: • Vejledningen Lokalplanlægning for bevaringsværdige miljøer i byer og på landet. På www.slks.dk findes: • Vejledning i udpegning af bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer. • En oversigt over statslige udpegninger af nationale industriminder, nationale koldkrigsminder og udvalgte anlæg fra Anden Verdenskrig. • På whc.unesco.org findes: • Retningslinjer for afgrænsning af UNESCOs verdensarvssteder og bufferzonerne omkring disse.

3.4 Kirkerne og kirkernes omgivelser

Sektormyndighed: Kirkeministeriet og stiftsøvrigheden.
Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 15 og naturbeskyttelseslovens § 19.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At den kommunale planlægning tager hensyn til kirkerne som del af den danske kulturarv, da kirkerne er markante kulturhistoriske kendingsmærker i landskabet. • At den kommunale planlægning sikrer ind- og udsyn fra kirkerne.	Kirkeministeriet og stiftsøvrigheden fører tilsyn med følgende: 3.4.1 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort over kirke - beskyttelsesområder omkring kirkerne, der skal sikre hensynet til kirkerne og det kirkeomgiven - de kulturmiljø og landskab*. 3.4.2 Hvis kommuner planlægger for ændret arealanvendelse, f.eks. til vindmøller og byudvikling, skal kommunerne tage hensyn til ind- og udsyn* fra kirkerne. 3.4.3 Kommuner skal i særlig grad varetage hensynet til kirkeomgivelserne inden for kirkebyggelin - jen*, andre udpegede kirkeomgivelser* og hensynet til Provst Exner fredninger*.	På www.kirkeplan.dk findes: • Kort over kirkerne, kirkebyggelinjen og fjernbeskyttelsesområder omkring kirkerne samt links til Provst Exner-fredninger.

4 Hensyn til nationale og regionale anlæg

Hensyn til anlæg af regional eller national betydning er en national interesse. Ved anlæg af national og regional betydning forstås anlæg, der er nødvendige for at varetage landsdækkende eller tværkommunale funktioner eller væsentlige nationale interesser. Den nationale interesse består f.eks. i at fastholde og sikre udnyttelsen af regionale eller nationale infrastrukturanlæg som f.eks. lufthavne, statsveje, jernbaner, energiforsyning og kommunikationssystemer.

Flyvepladser og indflyvningszoner

Det er en national interesse, at der tages hensyn til landets flyvepladser og andre luftfartsanlæg, der er nødvendige for at varetage landsdækkende og tværkommunale funktioner.

Der må ikke etableres byggeri, anlæg, skovrejsning eller andet, der hindrer hensigtsmæssig brug af flyvepladser eller som vil kunne bringe lufttrafikkens sikkerhed i fare. Vindmøller, master og andre "luftfartshindringer" med en totalhøjde på 100 m eller mere, som ønskes opført uden for indflyvningsplanerne til flyvepladser, skal anmeldes til Trafikstyrelsen. Flyvesikkerheden kan ligeledes trues af fugle, og der skal derfor udvises særlig opmærksomhed, når der planlægges nye anlæg, der kan tiltrække fugle. Det kan f.eks. være grusgrave, spildevandsanlæg, fødevare- eller fiskerivirksomheder, eller udpegning af lavbundsarealer til genopretning til vådområder, idet vådområder typisk tiltrækker større mængder fugle.

Vej- og jernbaneanlæg

Det er en national interesse, at der sker en koordinering mellem den kommunale og den statslige transportplanlægning, og at kommuneplanlægningen udarbejdes under hensyn til den overordnede infrastruktur for veje og jernbaner.

Det er vigtigt, at kommuneplanlægningen sikrer overensstemmelse mellem byudviklingen og offentlige investeringer i infrastruktur og transport.

Det er en national interesse, at kommunerne ikke planlægger for støjfølsom arealanvendelse omkring statsveje, jernbaneanlæg og tilhørende arbejdsarealer, medmindre de vejledende grænseværdier for støj kan overholdes.

Transporttunge virksomheder er afhængige af lokaliseringsmuligheder i erhvervsområder med god tilgængelighed til motorveje. Ved kommunal planlægning af erhvervsområder langs motorveje skal det sikres, at disse prioriteres til transporttunge virksomheder som transport- og logistikvirksomheder.

Kommunikationssystemer

Det er en national interesse, at Danmark har en veludbygget digital infrastruktur, da disse er nødvendige for at varetage landsdækkende kommunikationsbehov i hele Danmark. Det er en national interesse, at kommunerne arbejder for god internet- og mobildækning, og at kommuneplanlægningen er med til at sikre den forsyningssikkerhed og forsyningspligt på visse tjenester, som lovgivningen foreskriver.

Energiforsyning
Det er en national interesse, at infrastruktur til energiforsyningen opretholdes og udbygges.

Energisystemet er under transformation mod en større andel af Danmarks energi fra vedvarende energi. Det er en national interesse, at der sikres arealer til udbygning af vedvarende energianlæg. Arealreservationerne til de største vedvarende energianlæg, herunder vindmøller og solceller, er afgørende for at sikre tilstrækkelig kapacitet og andel af vedvarende energi i Danmarks energisystem.

Det er endvidere en national interesse, at hensynet til gas- og eltransmissionsanlæg og eksisterende arealreservationer hertil sikres, og at der kan ske den nødvendige udbygning af infrastrukturen til transmission af energi af hensyn til nyttiggørelse af vedvarende energi, som skal tilkobles transmissionssystemerne direkte eller indirekte. Ift. gas omfatter den nationale interesse både arealer til gastransmission og til gasdistributionsanlæg.

Forsvarets-, Hjemmeværnets- og Beredskabsstyrelsens anlæg
Det er en national interesse, at Danmark opretholder et forsvar, et beredskab og et hjemmeværn, og at deres operations-, trænings- og uddannelsesaktiviteter og -muligheder fastholdes og sikres.

Kommunerne skal derfor tage hensyn til Forsvarsministeriets interesser i den kommunale planlægning og administration efter planloven, herunder landzoneadministrationen.

Forsvarsministeriet har flere anlæg, hvor der er behov for at kunne gennemføre støjende aktiviteter. Kommuners planlægning for støjfølsom arealanvendelse i nærheden af disse anlæg skal ske på en måde, så konflikter forebygges. Samtidig skal Forsvarsministeriets nuværende og fremtidige aktiviteter kunne opretholdes og udvikles i takt med de samfundsmæssige interesser.

Det er en national interesse, at planlægning for særligt værdifulde jordbrugsområder, genopretning af naturområder og Grønt Danmarkskort og lign. sker på en måde, der er foreneligt med Forsvarsministeriets operations-, trænings- og uddannelsesaktiviteter.

Ovenstående er særligt relevant i forhold til kommuneplanlægning i nærheden af Forsvarsministeriets øvelsespladser, skyde- og øvelsesterræner, skydebaner, radarstationer og master, flyvestationer, flådestationer, kaserner, depoter, tankanlæg og ledningsanlæg samt sikkerheds- og beskyttelseszoner relateret til disse.

Biogasanlæg
Det er en national interesse, at der fastholdes og sikres tilstrækkelige arealreservationer til nationale eller regionale tekniske anlæg. Det er en national interesse, at der i kommuneplanlægningen udpeges arealer til fælles biogasanlæg, og at der i planlægning for arealerne tages hensyn til bl.a. naboer, grundvand, natur- og landskabsinteresser. Fælles biogasanlæg skal som udgangspunkt placeres i erhvervsområder til klasse 7-industrivirksomheder, med mindre særlige forhold taler imod f.eks. infrastruktur og gyllegrundlag.

4.1 Flyvepladser og indflyvningszoner

Sektormyndighed: Trafikstyrelsen under Transportministeriet[4].

Regelgrundlag: Luftfartslovens §§ 64, 65, 67 a, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1139 af 4. juli 2018 og Kommissionens forordning (EU) nr. 139/2014 af 12. februar 2014.

DEN NATIONALE INTERESSE

Det er en national interesse:

- At den kommunale planlægning tager hensyn til landets flyve-pladser*, lufthavne og andre lufthavnsanlæg, da disse er nødvendige for at varetage lands-dækkende og tværkommunale funktioner.
- At der i nærheden af flyvepladser, lufthavne og andre luftanlæg ikke etableres byggeri, anlæg eller lignende (hindringer*), der kan hindre hensigtsmæssigt brug af flyvepladser, eller som vil kunne bringe lufttrafikkens sikkerhed i fare. F.eks. ved etablering af vind-møller, master, større solcellean-læg og andre høje anlæg.

TILSYN

Trafikstyrelsen fører tilsyn med følgende:

4.1.1 Kommuner må ikke planlægge i konflikt med højdebegrænsninger på servitutbelagte områder, ind¬flyvningsplanen* til offentligt godkendte flyveplad¬ser*, eller andre luftfartsanlæg og mili-tære flyvestatio¬ner med civil beflyvning.

4.1.2 Hvis kommunerne planlægger for bebyggelse og anlæg med en højde på op til 25 meter over terræn eller mere inden for indflyvningsplanerne eller
med en højde på 100 meter eller mere uden for indflyvningsplanerne, skal kommunen redegøre for følgende:

- At projektet er forelagt Trafikstyrelsen forud for den offentlige høring.
- At Trafikstyrelsens svar er inddraget i planlægningen.
- At planlægningen er i overensstemmelse med Trafikstyrelsens svar.

4.1.3 Kommuner må kun planlægge for bebyggelse og anlæg, der kan tiltrække fugle, hvis kommu-nerne redegør for, at der ikke vil være forøget risiko for sammenstød mellem fugle og fly, som følge heraf, gældende for lufthavne certificeret i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1139 af 4. juli 2018 og Kommissionens forordning (EU) nr. 139/2014 af 12. februar 2014.

DATA, KORT OG VEJLEDNING

På kort.plandata.dk findes:

- Indflyvningsplaner
- Fuglekollision
- Luftfartsanlæg og respektaf-stande

4 For planlægning i nærheden af militære flyvestationer, se afsnit 4.6 Forsvaret, Hjemmeværnet og Beredskabsstyrelsen.

4.2 Vej- og broanlæg

Sektormyndighed: Transportministeriet og Vejdirektoratet under Transportministeriet.
Regelgrundlag: Planlovens §11 a, stk. 1, nr. 4, 7 og 12, § 11 b, stk. 15, og vejlovens §§ 1, 18, 20, 40 og 41 m.fl.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At kommunernes by- og vejplanlægning sker i samspil med det overordnede vejnet således, at der sikres en sammenhængende transportstruktur i landet, hvilket er afgørende for, at personer og gods kan bevæge sig rundt i Danmark. • At byudvikling tager hensyn til offentlige investeringer i transportinfrastruktur og ikke medfører væsentlige merudgifter for staten. • At erhvervsarealer langs motorveje forbeholdes transporttunge virksomheder, såsom transport- og logistikvirksomheder, da disse er afhængige af lokaliseringsmuligheder med god tilgængelighed til motorveje.	Transportministeriet og Vejdirektoratet fører tilsyn med følgende: 4.2.1 Der skal redegøres for sammenhængen mellem de eksisterende og fremtidige statslige vej- og broanlæg og det fremtidige lokale vejnet. Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort for beliggenheden af eksisterende og mulige fremtidige trafikanlæg i henhold til arealreservationer efter planlovens § 3, vejloven og konkrete projekterings- og anlægslove[5]. 4.2.2 Kommuners planlægning af byudviklingsområder skal være i overensstemmelse med kommunale vejplaner for det fremtidige lokale vejnet. I forbindelse med planlægningen skal der redegøres for de mulige vejnetmæssige og trafikale konsekvenser på kommuneveje og statsveje. 4.2.3 Kommuner skal ved udlæg af erhvervsarealer langs motorveje og ved disses tilslutningsanlæg forbeholde arealerne til transport-, logistik- og andre transporttunge virksomheder. Hvis kommuner planlægger for andre virksomhedstyper på motorvejsnære erhvervsarealer, skal der redegøres for, at der i fremtiden ikke findes behov for at planlægge for transporttunge virksomheder med behov for motorvejsnær lokalisering. I den forbindelse skal kommuner opgøre og vise eksisterende og uudnyttede arealudlæg til transporttunge erhverv samt godtgøre, at kommunale vejplaner understøtter effektiv transportafvikling. 4.2.4 Ved kommuners udlæg af arealer til støjfølsom anvendelse nær statslige vej- og broanlæg, skal disses støjkonsekvenszone fremskrives til planlægningstidspunktet. Der skal i planlægningen fastsættes rammebestemmelser om etablering af støjafskærmning, der sandsynliggør, at grænseværdier for støjfølsom arealanvendelse kan overholdes mht. støj fra nuværende og fremtidige statslige vej- og broanlæg[6].	På kort.plandata.dk findes: Data og kort over visse statsvejsforhold samt vejinteressezoner for visse planer for statsveje: • Vejadgang • Adgangsbegrænsning • Vejbyggelinjer • Vejprojekter - vejinteressezoner På www.vejdirektoratet.dk findes: • Vejledning i lov om offentlige veje

5 Vej- og broanlæg ejet af Sund og Bælt Holding A/S' eller selskabets datterselskaber samt statslige anlægsprojekter under Sund og Bælt Holding A/S anses i denne sammenhæng som statslige vej- og broanlæg.

6 Vej- og broanlæg ejet af Sund og Bælt Holding A/S' eller selskabets datterselskaber samt statslige anlægsprojekter under Sund og Bælt Holding A/S anses i denne sammenhæng som statslige vej- og broanlæg.

4.3 Jernbaneanlæg

Sektormyndighed: Banedanmark under Transportministeriet.
Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 7 og nr. 8, og § 15 a § 15 b.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At kommunerne i deres planlægning tager hensyn til de nationale jernbanetrafikanlæg og tilknyttede arbejdsarealer, da disse er nødvendige for at sikre og fastholde det landsdækkende jernbanenet. • At kommunerne sikrer, at planlægningen ikke medfører væsentlige merudgifter for staten, f.eks. ved at placere miljøfølsom anvendelse i nærheden af Banedanmarks arbejdsarealer* ved jernbanen, og dermed forhindrer en aktuel aktivitet på arealerne i at fortsætte.	Banedanmark fører tilsyn med følgende: 4.3.1 Hvis kommuner planlægger for ny eller intensiveret miljøfølsom arealanvendelse i en opmærksomhedszone* på 500 meter omkring Banedanmarks anlæg og arbejdsarealer, skal kommuner redegøre for, at planlægningen ikke vil medføre skærpede miljøkrav for Banedanmark.	På kort.plandata.dk findes: • Banedanmarks anlæg- og arbejdsarealer samt opmærksomhedszoner omkring disse

4.4 Kommunikationssystemer

Sektormyndighed: Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Regelgrundlag: Lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (§ 1, § 60 a), lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål og udnyttelse af infrastruktur til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde m.v. (§ 1) og lov om graveadgang, etablering og udnyttelse af infrastruktur til telekommunikationsformål samt udnyttelse af infrastruktur på tværs af forsyningssektorer m.v. (§ 2, § 9 f-h).

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At den kommunale planlægning understøtter mobil- og bredbåndsdækning, herunder bredbåndsinfrastruktur* såsom mobilmaster, mobilantenner og bredbåndskabler, da disse er nødvendige for at varetage landsdækkende kommunikationsbehov.	Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur fører tilsyn med følgende: 4.4.1 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer eller redegørelse, der understøtter udbygningen af mobilmaster, mobilantenner og bredbåndsinfrastruktur til mobil- og bredbåndsnettet.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Fastsatte dækningskrav i frekvensauktionerne fra 2019 og 2021 På tjekditnet.dk findes: • En oversigt over bredbånds- og mobildækningen lokalt. På mastedatabasen.dk findes: • En oversigt over eksisterende og planlagte antennepositioner. • Værktøjskasse til udrulning af digital infrastruktur

4.5 Energiforsyning

Sektormyndighed: Energistyrelsen under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 5 og 6, lov om elforsyning, lov om gasforsyning, lov om Energinet samt forordning om retningslinjer for den transeuropæiske energiinfrastruktur og elsikkerhedsloven.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse: • At kommunernes planlægning tager hensyn til eksisterende og fremtidige gas- og eltransmissionsanlæg, herunder ilandføring og nettilslutning af VE produktion mv. • At gas- og eltransmissionsanlæg udvikles som et effektivt og sammenhængende infrastruktursystem, så forsyningssikkerheden opretholdes, og der sikres arealer hertil. • At kommunernes planlægning tager hensyn til gasdistributionssystemer.	Energistyrelsen[7] fører tilsyn med følgende: 4.5.1 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende kort over udpegning af områder over beliggenheden af eksisterende og mulige fremtidige tekniske anlæg og arealreservationer til el- og gastransmission herunder efter planlovens § 3. Dette omfatter fx ilandføringsanlæg og nettilslutning af VE produktion (f.eks. havvindmølleparker) og nettilslutning af elektrolyseanlæg (PtX) til eltransmissionsnettet. 4.5.2 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer, der sikrer hensynet til gas- og eltransmissionsanlæg* og de eksisterende arealreservationer til elforsyningen. 4.5.3 Kommuner må kun udlægge arealer til bebyggelse og anlæg i eksisterende arealreservationer til elforsyningen, såfremt der er redegjort for, at arealudlægget ikke vil have konsekvenser for elforsyningen. Kommuner skal undgå udlæg af bebyggelse og anlæg inden for 200 meters radius af gastransmissionsrørledninger, på begge sider af ledningerne, så et acceptabelt risikoniveau ikke overskrides, jf. cirkulære 183/1984. 4.5.4 Hvis kommuner planlægger for vindmøller i en afstand af 1,5 x vindmøllens højde til gas- og eltransmissionsanlæg, skal kommunerne redegøre for, at vindmøllerne ikke vil udgøre en fremtidig risiko for gas- og eltransmissionsanlæg og dertilhørende forsyningssikkerhed. 4.5.5 at kommuneplanlægning ikke kommer i konflikt med gasdistributionssystemet*.	På kort.plandata.dk findes: • Kort over arealreservationer til el- og gastransmissionsnettet samt opmærksomhedszone i tilknytning hertil. På geodata-info.dk findes: • kort over gastransmissionsnettet. Data til at opbygge GIS-systemer kan findes her. På geodata-info.dk findes: • Kort over eltransmissionsnettet. Data til at opbygge GIS-systemer kan findes her.

7 Spørgsmål vedr. punkt 4.5.1 – 4.54 kan rettes til Energinet og spørgsmål vedr. punkt 4.5.5 kan rettes til Evida.

Det er en national interesse: • At kommunernes planlægning tager hensyn til vindmøller og solcelleanlæg, da anlæggene er nødvendige for den landsdækkende energiforsyning og for den grønne omstilling.	4.5.6 At kommuneplaner indeholder retningslinjer for placering af vindmøller og solcelleanlæg. 4.5.7 At kommunerne ved udpegning af arealer til vindmøller forholder sig til tidssvarende vindmøller. 4.5.8 At der redegøres for interesseafvejningen, hvis tidligere arealudpegninger til vedvarende energianlæg bortfalder eller ændres med henblik på anden anvendelse.	På www.kapacitetskort.dk findes: • Energinet og Green Power Denmarks kapacitetskort for elnettet, der er et dialogværktøj, der understøtter optimal placering af nye VE-anlæg. På kort.plandata.dk findes relevante informationer om eksisterende vindmøller og solcelleanlæg, herunder foreslåede og vedtagne lokalplaner samt information om fredninger mv.
• At der gennem den kommunale planlægning udpeges arealer til etablering af biogasanlæg, og at biogasanlæg placeres således, at transport til og fra anlæggene minimeres.	4.5.9 Kommuneplaner skal indeholde retningslinjer med tilhørende udpegninger på kort, der sikrer arealreservationer til biogasanlæg.	På www.ens.dk/ansvarsomraader/bioenergi/produktion-af-biogas findes: • Links til kort over biogasproducenter i Danmark.

4.6 Forsvaret, Hjemmeværnet og Beredskabsstyrelsen

Sektormyndighed: Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse under Forsvarsministeriet.

Regelgrundlag: Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 4-7, nr. 10, nr. 13-14, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1139 af 4. juli 2018 og Kommissionens forordning (EU) nr. 139/2014 af 12. februar 2014.

DEN NATIONALE INTERESSE

Det er en national interesse:

- At Danmark opretholder et forsvar, et beredskab og et hjemmeværn.
- At den kommunale planlægning fastholder og sikrer Forsvarets, Hjemmeværnets og Beredskabsstyrelsens, operations-, trænings- og uddannelsesaktiviteter samt uddannelsesmuligheder, f.eks. ved planlægning i nærheden af skyde- og øvelsesterræner, radarstationer og radio-/telemaster, flyvestationer, flådestationer, operationsområder, kaserner, depoter og tankanlæg.

TILSYN

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse fører tilsyn med følgende:

4.6.1 Kommuner må ikke planlægge for ny eller intensiveret støjfølsom arealanvendelse inden for støjkonsekvensområderne omkring Forsvarsministeriets skydebaner, øvelsespladser og skyde- og øvelsesterræner eller inden for støjkonsekvensområderne omkring militære flyvestationer, flyvepladser og helikopterlandingspladser.

4.6.2 Kommuner må ikke planlægge for anlæg og ændret anvendelse, der kan tiltrække fugle, herunder f.eks. udpegning af lavbundsarealer, der skal kunne genoprettes til vådområder, i en afstand af 13 km fra militære flyvestationer og Flyverkommandoens skyde- og øvelsesområder.

4.6.3 Kommuner må ikke planlægge for bebyggelse og anlæg, der er i konflikt med højdebegrænsninger på servitutbelagte områder eller de generelle højdebegrænsninger, der fremgår af indflyvningsplanerne omkring de militære flyvepladser. Specifikt for militære flyvestationer gælder desuden en generel højdebegrænsning på 152 m (500 fod) over havets overflade inden for et område på 26 km x 37 km (14 sømil x 20 sømil) omkring landingsbanerne. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse kan efter en konkret vurdering meddele skærpede restriktioner inden for ovennævnte område.

4.6.4 Kommuner må ikke planlægge for vindmøller, bygninger eller andre høje anlæg nærmere end 5 km fra Forsvarsministeriets øvelsespladser, skyde- og øvelsesterræner, hvis planlægningen er uforenelig med Forsvarsministeriets operations-, trænings- og uddannelsesaktiviteter.

4.6.5 Kommuner må ikke planlægge for vindmøller, bygninger eller andre anlæg, der er i konflikt med Forsvarsministeriets radarovervågning samt radio- og telekommunikation.

DATA, KORT OG VEJLEDNING

På kort.plandata.dk findes:

Kort og data over støjkonsekvensområderne omkring Forsvarets, Hjemmeværnets og Beredskabsstyrelsens øvelsespladser og skyde – og øvelsesterræner samt de militære flyvestationer, (4.6.1):

- Støjzoner omkring militære flyvestationer
- Støjzoner omkring øvelsespladser og skyde- og øvelsesterræner

På www.tinglysning.dk findes:

- Forsvarsministeriets ledningsanlæg og sirenepositioner, (4.6.9 og 4.6.12).

På ejendomsstyrelsen.dk findes:

Information vedrørende kommunalplanlægning

- Yderligere information om planlægning af vindmøller, høje bygninger og anlæg ift. Forsvarsministeriets anlæg mv.

(fortsat)

4.6.6 Kommuner må ikke planlægge for transformeranlæg og lignende, hvis dette er uforeneligt med Forsvarsministeriets radio- og telekommunikation.

4.6.7 Kommuner må ikke planlægge for indskrænkning eller udvidelse af havneanlæg, der er i konflikt med Forsvarsministeriets Flådestationers, Hjemmeværnskommandoens og SAR beredskabets drifts- og operationsmuligheder.

4.6.8 Hvis kommuner planlægger i nærheden af militære depoter, skal kommunerne respektere militære sikkerhedszoner i forhold til almindelig beboelse, stærkt trafikerede veje m.m. og en sikkerhedszone for følsom anvendelse for skoler, sygehuse, plejehjem o. lign.

4.6.9 Kommunerne skal i planlægningen respektere militære sikkerhedszoner og øvrige afstandskrav ved Forsvarsministeriets tankområder, og det dertil hørende tinglyste ledningsanlæg.

4.6.10 Der kan forekomme andre sikkerhedszoner omkring Forsvarsministeriets anlæg, som kommunerne kan blive bedt om at tage hensyn til i planlægningen.

4.6.11 Kommuner må ikke planlægge for nye veje og stier på Forsvarsministeriets arealer, hvis planlægningen er uforenelig med Forsvarsministeriets operations-, trænings- og uddannelsesaktiviteter.

4.6.12 Kommuner må ikke planlægge i konflikt med Forsvarsministeriets sirenepositioner i det landsdækkende sirenevarslingssystem.

4.6.13 Kommuner må ikke planlægge for nye anlæg eller aktiviteter på Forsvarsministeriets arealer, hvis planlægningen er uforenelig med Forsvarsministeriets operations-, trænings- og uddannelsesaktiviteter.

4.6.14 Inden for Forsvarsministeriets arealer må kommunerne ikke:

- udpege arealer til særlig værdifulde landbrugsområder,
- udpege arealer til genopretning af vådområder eller udpege umiddelbart tilgrænsende arealer til genopretning af vådområder, hvis dette er uforeneligt med Forsvarsministeriets operations-, trænings- og uddannelsesaktiviteter.

4.6.15 Inden for Forsvarsministeriets arealer kan kommunerne kun udpege arealer til Grønt Danmarkskort eller fastsætte retningslinjer herfor, såfremt dette er foreneligt med Forsvarsministeriets operations-, trænings- og uddannelsesaktiviteter. Ovenstående gælder ikke for områder omfattet af national og international naturbeskyttelseslovgivning.

5 Regler og beslutninger efter planlovens § 3

Det er en national interesse, at regler og beslutninger efter planlovens § 3 efterleves i den kommunale planlægning, jf. planlovens § 29, stk. 1. Planlovens § 3 vedrører regler, som minister for landdistrikter kan udstede for at varetage landsplanmæssige interesser. Regler efter planlovens § 3 udstedes ofte ved en bekendtgørelse og omtales som et landsplandirektiv.

Et landsplandirektiv kan have detaljerede regler for anvendelsen af ét konkret område, eller det kan være af mere overordnet karakter. Det kan fx fastsætte regler for indholdet af planlægningen for et større sammenhængende område som fx hele hovedstadsområdet. Landsplandirektivet for hovedstadsområdet – Fingerplanen[8] – er uddybet i afsnit 5.1 og landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet[9] er uddybet i afsnit 5.2 for at tydeliggøre det statslige tilsyn med hovedstadskommunernes planlægning. Tilsvarende fremgår tilsynet med landsplandirektiver for udviklingsområder i kystnærhedszonen og landsplandirektiver for udlæg og omplacering af sommerhusområder i kystnærhedszonen i afsnit 3.2. Selvom tilsynet med udvalgte temaer er fremhævet i denne Oversigt, så er alle landsplandirektiver udstedt efter § 3 i planloven i sin helhed omfattet af statens tilsynsforpligtigelser.

8 Bekendtgørelse om hovedstadsområdets planlægning (Fingerplan 2019 – landsplandirektiv for hovedstadsområdets planlægning) https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/312 samt med senere ændringer https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/1087

9 Bekendtgørelse om landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet (https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/1488)

5.1 Fingerplanen

Sektormyndighed: Plan- og Landdistriktsstyrelsen under Kirkeministeriet og Energistyrelsen under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet[10].
Regelgrundlag: Fingerplan 2019 (Bekendtgørelse nr. 312 af 28/03/2019 om hovedstadsområdets planlægning).

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
BYVÆKST		
Det er en national interesse: • At der i hovedstadsområdet sikres en regional balance i byudvikling. • At den kommunale planlægning i Hovedstadsområdet er i overensstemmelse med de overordnede hensyn i Fingerplanen, dvs. fastholdelse af fingerbystrukturen.	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 5.1.1 Hovedstadskommuners arealudlæg til byvækst må ikke overstige kommunernes behov inden for den 12-årige planperiode. 5.1.2 Kommuneplaner skal indeholde rækkefølgebestemmelser*, der viser, at der ikke sker en forskydning af byvæksten fra byfingeren til det øvrige hovedstadsområde. 5.1.3 I det ydre storbyområde skal nye arealudlæg til byvækst i landområdet ske i tilknytning til eksisterende bymæssig bebyggelse i byzonen. 5.1.4 Nye arealudlæg i det øvrige hovedstadsområde, skal være af lokal karakter* og ske i tilknytning til kommunecentre eller som afrunding af andre bysamfund. I landzonelandsbyer kan der i overensstemmelse med planloven kun opføres enkelte bebyggelser inden for landsbyens afgrænsning, fx i form af huludfyldning mellem eksisterende bygninger.	På kort.plandata.dk findes: • Fingerplanens områdetyper - det indre og det ydre storbyområde
STATIONSNÆRHEDSPRINCIPPET		
Det er en national interesse: • At hovedstadskommuner følger stationsnærhedsprincippet og placerer arbejdsplads- og besøgsintensive funktioner stationsnært, så brugen af den kollektive transport fremmes, og biltrafikkens negative konsekvenser i form af trængsel og luftforurening mindskes.	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 5.1.5 Inden for det indre og ydre storbyområde skal byfunktioner, som på grund af arealudnyttelse, arbejdspladstæthed, størrelse eller besøgsmønstre, der har en intensiv karakter, placeres inden for stationsnære områder og fortrinsvis inden for de stationsnære kerneområder samt inden for de særlige lokaliseringsområder, som fremgår af § 13 i Fingerplan 2019. 5.1.6 Hvis kommunerne planlægger for byfunktioner af intensiv karakter uden for det stationsnære kerneområde, skal kommunen redegøre for, hvordan der vil blive arbejdet med supplerende virkemidler* med henblik på at sikre trafikale effekter svarende til det stationsnære kerneområde. 5.1.7 Kommunerne kan dog uden videre planlægge for større kontorbyggeri over 1.500 etagemeter i det stationsnære område, hvis én af forholdene beskrevet i § 6, stk. 5 og § 11, stk. 5 i Fingerplan 2019 er gældende. 5.1.8 Kommunernes afgrænsning af de stationsnære områder og de stationsnære kerneområder skal følge fingerplanens § 6, stk. 2, for det indre storbyområde og §11, stk. 2, for det ydre storbyområde.	På kort.plandata.dk findes: • Stationer med stationsnære byggemuligheder samt de særlige lokaliseringsområder

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING

DE GRØNNE KILER OG KYSTKILERNE

Det er en national interesse:

- At de sammenhængende grønne kiler med ydre grønne kiler, indre grønne kiler og kystkiler i hovedstadsområdet opretholdes for at sikre nærhed og let tilgængelighed til grønne områder med adgang for alle.
- At de grønne kiler forbeholdes almen, ikke bymæssig friluftsanvendelse med mulighed for jordbrugsmæssig anvendelse.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende:

5.1.9 Hovedstadsområdets grønne kiler skal fastholdes og forbeholdes anvendelse til alment tilgængeligt friluftsliv af ikke-bymæssig karakter.

5.1.10 Arealerne i de grønne kiler må ikke overføres til byzone.

5.1.11 Hvor der er overlap mellem grønne kiler og overordnede arealreservationer til transportkorridorer, må arealanvendelse og anlæg til friluftsformål, herunder støjfølsom anvendelse, ikke hindre udnyttelsen af de overordnede reservationer.

På kort.plandata.dk findes kort over:

- Fingerplanens afgrænsninger af de grønne kiler

På www.retsinformation.dk findes:

- Bekendtgørelse nr. 1087 af 25/06/2022 om ændring af bekendtgørelse om hovedstadsområdets planlægning
- Vejledning nr. 9790 af 27/06/2022 om afgrænsning af nye grønne kiler og om nye muligheder for bygninger til almene rekreative formål

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING

VIRKSOMHEDER MED SÆRLIGE BELIGGENHEDSKRAV (VSB)

Det er en national interesse:

- At de områder, der i fingerplanen er udlagt til virksomheder med særlige beliggenhedskrav (VSB) og transport- og logistikvirksomheder eller en blanding af disse to, forbeholdes denne anvendelse, og at den kommunale planlægning bidrager til at sikre de eksisterende virksomheders udviklingsmuligheder inden for disse områder

Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende:

5.1.12 Hovedstadskommuner må ikke planlægge for nye virksomheder i lavere miljøklasser end 6 i områder udlagt til VSB.

5.1.13 Hovedstadskommuner må ikke planlægge for nye virksomheder i lavere miljøklasser end 5 og/eller anden anvendelse end det tiltænkte i områder udlagt til transport- og logistikvirksomheder. Tilsvarende er gældende for de områder, der er udlagt både til VSB og til transport- og logistikvirksomheder.

5.1.14 Hovedstadskommunerne må ikke udlægge arealer til miljøfølsom anvendelse i nærheden af områder udlagt til VSB og transport- og logistikvirksomheder, såfremt det påvirker udnyttelsen af områderne til disse formål.

På kort.plandata.dk findes kort over:

- Arealer forbeholdt VSB og transport- og logistikvirksomheder

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
TRANSPORTKORRIDORER		
Det er en national interesse: • At transportkorridorerne fastholdes til strækningsanlæg til brug for hovedstadens trafikbetjening og energiforsyning samt tekniske anlæg, der har en direkte tilknytning til disse infrastrukturanlæg.	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 5.1.15 Hovedstadskommunerne skal friholde transportkorridorenes landzonearealer for udlæg til permanent bebyggelse* og anlæg, der ikke tjener transportkorridorformål*, bortset fra bebyggelse og anlæg, som er nødvendig for driften af landbrugsejendomme. 5.1.16 Hovedstadskommunerne skal friholde transportkorridorenes byzonearealer for ny intensiveret arealanvendelse eller bebyggelse og anlæg i strid med konkrete infrastrukturformål.	På kort.plandata.dk findes kort over: • Transportkorridorer På retsinformation findes: • Vejledning nr. 50 af 24/06/2011 om administration af transportkorridorerne i hovedstadsområdet

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
ROSKILDE LUFTHAVN OG KASTRUP LUFTHAVN		
Det er en national interesse: • At de langsigtede udviklingsmuligheder for Københavns Lufthavn, Kastrup, og Københavns Lufthavn, Roskilde, fastholdes.	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende: 5.1.17 Hovedstadskommunernes planlægning skal respektere støjzonerne ved Københavns Lufthavne i Kastrup og i Roskilde. 5.1.18 Hovedstadskommunernes planlægning skal overholde bestemmelserne for planlægning inden for henholdsvis støjkonsekvensområdet/støjrestriktionsområdet omkring lufthavnene i Roskilde og i Kastrup.	På kort.plandata.dk findes: • Støjrestriktions- og støjkonsekvensområderne omkring Københavns Lufthavn og Roskilde Lufthavn. Se også kortbilag T.1 og kortbilag U i Fingerplanen.

5.2 Landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet

Sektormyndighed: Plan- og Landdistriktsstyrelsen under Kirkeministeriet.
Regelgrundlag: Fingerplanen og landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet, bekendtgørelse nr. 1488 af 11/12/2018.

DEN NATIONALE INTERESSE	TILSYN	DATA, KORT OG VEJLEDNING
Det er en national interesse:	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fører tilsyn med følgende:	På kort.plandata.dk findes:
• At der i Hovedstadsområdet sikres en regional balance i detailhandelsudviklingen, herunder en stærk sammenhæng mellem detailhandelsudviklingen, byudviklingen og eksisterende trafiksystemer og infrastruktur.	5.2.1 Hovedstadskommunerne skal planlægge i overensstemmelse med landsplandirektivet for detailhandel i hovedstadsområdet.	• Udpegede aflastningsområder i landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet På retsinformation findes: • Bekendtgørelse nr. 1488 af 11/12/2018 om landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet

Bilag 1 – Procedure for det nationale tilsyn

De statslige myndigheder fører tilsyn med forslag til kommuneplaner, forslag til kommuneplantillæg og forslag til lokalplaner, der er sendt i offentlig høring via Plandata.dk. Oversigten vedrører de nationale interesser i relation til den overordnede kommuneplanlægning, jf. planlovens § 29, stk. 1. Ved lokalplanforslag kan den pågældende sektorminister samt stiftsøvrigheden fremsætte indsigelse, hvis lokalplanforslaget ikke er i overensstemmelse med de nationale interesser eller de særlige hensyn, som hhv. ministeren eller stiftsøvrigheden varetager, jf. planlovens § 29, stk. 3.

I forbindelse med den offentlige høring af planforslag vurderer de relevante, statslige myndigheder om planlægningen er i overensstemmelse med de nationale interesser, herunder om planforslaget indeholder tilstrækkelige oplysninger til at foretage denne vurdering. Hvis dette ikke er tilfældet vil de statslige myndigheder inden for høringsperioden som oftest gå i dialog med kommunen med henblik på, at planlægningen bringes i overensstemmelse med de nationale interesser. Hvis dette ikke er muligt, skal ministeren for landdistrikter fremsætte indsigelse mod forslag til kommuneplan og ændringer til en kommuneplan, medmindre forholdet er af underordnet betydning, jf. planlovens § 29, stk. 1.

Proceduren for det statslige tilsyn med de nationale hensyn for henholdsvis kommuneplaner og kommuneplantillæg er skitseret nedenfor.

PROCEDURE FOR KOMMUNEPLANER

Høringsperiodens start	Forslag til kommuneplan offentliggøres i Plandata.dk	
	Plan- og Landdistriktsstyrelsen koordinerer bemærkninger fra sektormyndigheder i et samlet notat, som fremsendes til kommunen.	
5. uge af høringsperioden	Der afholdes møde mellem kommunen, Plan- og Landdistriktsstyrelsen og relevante sektormyndigheder.	
	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fremsender et opdateret notat med referat og evt. aftalte ændringer til kommunen.	
Sidste uge af høringsperioden	Notatet fremsendes i endelig form inden høringsperiodens udløb.	
	Ved aftalte ændringer af planforslaget	**Ved indsigelse**
	Der er i dialogen mellem kommune og sektormyndighed opnået enighed om ændringer af planforslaget, således at planforslaget kan bringes i overensstemmelse med de nationale interesser. Plan- og Landdistriktsstyrelsen fremsender et høringssvar inkl. notater med aftalte ændringer.	Er der ikke opnået enighed på et eller flere punkter, fremsender Plan- og Landdistriktsstyrelsen en indsigelse inkl. notater med referat. Planforslaget kan ikke vedtages endeligt, før der er opnået enighed med de statslige myndigheder om nødvendige ændringer, jf. planlovens § 28, stk. 1. Ved en indsigelse, kan der samtidig være indgået aftale om ændringer af planforslaget i relation til andre nationale interesser, det vil fremgå af et aftalenotat.
Efter høringsperiodens udløb	Kommunen indarbejder de aftalte ændringer.	Dialogen mellem kommune og relevante sektormyndigheder fortsætter med henblik på at afsøge løsninger, som kan bringe planforslaget i overensstemmelse med de nationale interesser.
	Det er op til kommunen at vurdere, om ændringerne medfører krav om fornyet høring, jf. planlovens § 27, stk. 2.	Hvis der opnås enighed om ændringer, fremsender Plan- og Landdistriktsstyrelsen et brev med frafald af indsigelse.

PROCEDURE FOR KOMMUNEPLANTILLÆG

Høringsperiodens start	Forslag til kommuneplantillæg offentliggøres i Plandata.dk Ved uoverensstemmelse mellem planforslaget og nationale interesser, går den pågældende sektormyndighed i dialog med kommunen. Sektormyndigheden orienterer Plan- og Landdistriktsstyrelsen. Hvis der ikke kan opnås enighed inden for høringsperioden, anmoder sektor - myndigheden Plan- og Landdistriktsstyrelsen om at fremsætte indsigelse mod planforslaget.	
Sidste uge af høringsperioden		
	Ved aftalte ændringer af planforslaget	**Ved indsigelse**
	Plan- og Landdistriktsstyrelsen fremsender et høringssvar med de aftalte ændringer.	Er der ikke opnået enighed på et eller flere punkter, fremsender Plan- og Landdistriktsstyrelsen en indsigelse. Planforslaget kan ikke vedtages endeligt, før der er opnået enighed med de statslige myndigheder om nødvendige ændringer, jf. planlovens § 28, stk. 1. Ved en indsigelse, kan der samtidig være indgået aftale om ændringer af planforslaget i relation til andre nationale interesser.

Bilag 2 – Definitionsliste

Dette kapitel indeholder en liste over definitioner på faglige termer inden for kapitlerne i oversigten. De faglige termer er listet i alfabetisk rækkefølge inden for det enkelte afsnit.

Definitioner vedrørende kapitel 1 om vækst og erhvervsudvikling

PRODUKTIONSVIRKSOMHEDER	
Konsekvensområder omkring erhvervsområder forbeholdt produktionsvirksomheder, transport- og logistikvirksomheder	Ifølge planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 26, skal kommuneplanen indeholde retningslinjer for beliggenheden af konsekvensområder omkring erhvervsområder forbeholdt produktionsvirksomheder, transport- og logistikvirksomheder. Konsekvensområdet kan fastsættes som en fast grænse på f.eks. 500 m eller efter en konkret vurdering af, hvilken forureningsbelastning de pågældende virksomheder har og virksomheders udviklingsbehov.
Miljøfølsom arealanvendelse	Ved miljøfølsom anvendelse menes her, (by)funktioner som er følsomme over for forurening/gener i form af støj, lugt, støv og anden forurening. Miljøfølsom anvendelse kan f.eks. være boliger, institutioner, kontorer, rekreative formål.
Opmærksomhedszone omkring produktionsvirksomheder af national interesse	I relation til produktions-, transport- og logistikvirksomheder af national interesse skal opmærksomhedszonen forstås som den zone omkring virksomheden, som planmyndighederne skal være særligt opmærksomme på virksomhedernes eventuelle eksterne miljøpåvirkning, såsom støj, lugt, støv eller anden luftforurening. Plan- og Landdistriktsstyrelsen benytter denne opmærksomhedszone ved tilsyn med den kommunale planlægning i områderne omkring produktionsvirksomheder af national interesse. Der anvendes som udgangspunkt ved virksomheder uden skorsten en opmærksomhedszone på 500 meter, og ved virksomheder med skorsten anvendes som udgangspunkt en opmærksomhedszone på 1500 meter.

Produktions-, transport- og logistikvirksomheder af national interesse

Produktionsvirksomheder er i planlovens § 11 a, stk. 12, defineret som:

"Ved produktionsvirksomheder forstås virksomheder omfattet af bekendtgørelse nr. 1458 af 12. december 2017 om godkendelse af listevirksomhed, bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg, som har hjemmel i lov om miljøbeskyttelse, bekendtgørelse om virksomheder, der forarbejder emner af jern, stål eller andre metaller, som har hjemmel i lov om miljøbeskyttelse, eller virksomheder anført på bilag 1 til bekendtgørelse om brugerbetaling for godkendelse m.v. og tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., som har hjemmel i lov om miljøbeskyttelse og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. Husdyrbrug er ikke omfattet af begrebet produktionsvirksomheder."

En produktionsvirksomhed anses for at være af national interesse, når der enten er væsentlige investeringer knyttet til virksomhedens beliggenhed, og den bidrager væsentligt til at skabe vækst, udvikling og arbejdspladser, eller til infrastrukturer eller forsyningskæder. Den nationale interesse indbefatter også transport- og logistikvirksomheder. Plan- og Landdistriktsstyrelsen foretager altid en konkret vurdering af, hvornår en produktionsvirksomhed eller transport- og logistikvirksomhed er af national interesse, dog tages der udgangspunkt i en liste på baggrund af en kvantitativ filtrering af data fra DMA og CVR. Listen over produktionsvirksomheder, transport- og logistikvirksomheder af national interesse ændrer sig over tid, da virksomheder vækster, lukker, flytter, omlægger, fusionerer eller investerer.

RISIKOVIRKSOMHEDER

Risikomyndigheder

Ved risikomyndighederne forstås følgende myndigheder, jf. risikobekendtgørelsens § 4, nr. 19 (bek. nr. 372 af 25/04/2016 om kontrol med risiko for større uheld med farlige stoffer):

a) Kommunalbestyrelsen, når den er godkendelses- og tilsynsmyndighed i sager efter miljøbeskyttelsesloven (miljømyndighed), godkendelses- og tilsynsmyndighed i sager efter beredskabsloven og tilladelses- og tilsynsmyndighed i sager efter lov om fyrværkeri og andre pyrotekniske artikler.

b) Miljøstyrelsen, når den er godkendelses- og tilsynsmyndighed i sager efter miljøbeskyttelsesloven (miljømyndighed).

c) Arbejdstilsynet som den myndighed, der fører kontrol med arbejdsmiljøet efter lov om arbejdsmiljø, og herunder, når tilsynet er afgørelses- og tilsynsmyndighed efter bekendtgørelse om kontrol med arbejdsmiljøet ved risiko for større uheld med farlige stoffer.

d) Politiet, når politiet er tilladelses- og tilsynsmyndighed i sager efter lov om våben og eksplosivstoffer.

e) Justitsministeriet, når justitsministeren er tilladelsesmyndighed i sager efter lov om våben og eksplosivstoffer.

f) Beredskabsstyrelsen i godkendelsessager efter beredskabsloven, hvor den fastsætter vilkår, jf.§ 6, stk. 2 og 3, og når styrelsen er tilsynsmyndighed i sager efter lov om våben og eksplosivstoffer.

g) Sikkerhedsstyrelsen, når den er tilladelses- og tilsynsmyndighed i sager efter lov om fyrværkeri og andre pyrotekniske artikler.

Risikovirksomheder	Ved risikovirksomheder forstås virksomheder, hvor farlige stoffer, der er listet på risikobekendtgørelsens bilag 1, er til stede i et eller flere anlæg, herunder de fælles eller tilknyttede infrastruktur- og serviceanlæg eller aktiviteter, jf. risikobekendtgørelsen, bek. nr. 372 af 25/04/2016 om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer. Risikovirksomheder opdeles i kolonne 2-virksomheder og kolonne 3-virksomheder afhængigt af mængden af virksomhedens oplag af farlige stoffer. Kolonne 3-virksomheder har større øvre tærskel for oplagets størrelse end kolonne 2-virksomheder. Betegnelserne kolonne 2 og kolonne 3 refererer til kolonner i risikobekendtgørelsens bilag 1, der angiver størrelser på oplag af farlige stoffer, jf. risikobekendtgørelsens § 4, nr. 1-3.
Sikkerhedsafstand	Ved sikkerhedsafstand forstås den afstand inden for hvilken, der er begrænsninger for menneskers tilstedeværelse.
Sikkerhedsafstand til risikovirksomheder	For at forebygge større uheld skal der ved planlægning omkring risikovirksomheder iagttages en sikkerhedsafstand: Inden for en afstand af 500 m eller en større passende sikkerhedsafstand fra en risikovirksomhed skal planmyndigheden således inddrage risikoen for større uheld i planlægningen, jf. bek. nr. 371 af 21/04/2016 om planlægning omkring risikovirksomheder.
Større uheld	Større uheld er i risikobekendtgørelsen, bek. nr. 372 af 25/04/2016, defineret som en hændelse, f.eks. udslip, brand eller eksplosion af større omfang, som skyldes ukontrollerede hændelsesforløb under driften af en risikovirksomhed, og som straks eller senere medfører alvorlig fare for menneskers sundhed eller miljøet i eller uden for virksomheden, og hvori et eller flere farlige stoffer indgår.
JORDBRUG OG STORE HUSDYRBRUG	
Store husdyrbrug	Ved store husdyrbrug forstås husdyrbrug, der er miljøgodkendt efter husdyrbrugslovens §§ 12 eller 16 a eller efter miljøbeskyttelseslovens § 33. Et stort husdyrbrug er et brug på 500 dyreenheder og derover. Med revisionen af planloven i 2017 blev der åbnet op for muligheden for at etablere større og potentielt industrilignende husdyrproduktioner for at støtte udviklingen mod større husdyrbrug og øget behov for sikkerhed for fremtidige udvidelser samt øgede påvirkninger af omgivelserne. Udpegningen i kommuneplanerne af positivområder til store husdyrbrug skal være med til at imødekomme denne udvikling.
Særlig værdifulde landbrugsområder	Ved særlig værdifulde landbrugsområder forstås områder, der ud fra bonitetsbetragtninger har høj dyrkningsværdi og derfor er særlige gode for landbrugsbedrifter, men det kan også f.eks. være områder med stor husdyrtæthed, mange investeringstunge ejendomme, biogasanlæg, mange ejendomme med økologisk eller anden specialiseret produktion og områder med mange gartnerier samt områder med gode vilkår for kunstvanding. Udpegning af særligt værdifulde landbrugsområder er således ikke nødvendigvis tæt koblet med jordens dyrkningskvalitet. Adgang til f.eks. vand og veje samt allerede foretagne investeringer er også vigtige parametre for placeringen.
DETAILHANDEL	
Aflastningsområder	Ved aflastningsområder forstås områder, der giver plads til butikker, der ikke uden videre kan placeres i bymidten – eksempelvis store udvalgsvarebutikker. Aflastningsområder efter planloven § 5 n, stk. 1, nr. 1, kan ikke udlægges til én enkelt dagligvarebutik eller udelukkende dagligvarebutikker. Forståelsen af aflastningsområder fremgår af Vejledning om detailhandelsplanlægning.

Definitioner vedrørende kapitel 2 om natur og miljø

NATURBESKYTTELSE OG -GENOPRETNING	
Digitale Naturkort	Digitale Naturkort er et planlægningsredskab, som er udviklet for Miljøstyrelsen, Miljøministeriet, så kommunerne har det bedste grundlag at arbejde ud fra, når de i kommuneplanerne skal udpege naturområder til Det Grønne Danmarkskort.
Grønt Danmarkskort	Grønt Danmarkskort skal sikre en forstærket indsats for større og mere sammenhængende naturområder og skal tjene som et strategisk planlægnings- og prioriteringsværktøj til brug i prioritering af kommende naturindsatser. Kortet har ophæng i planloven og har til formål at samle kommunernes naturtemaer i ét sammenhængende naturnetværk. Netværket omfatter fire udpegningstyper: Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, Økologiske forbindelser, Potentielle naturområder og Potentielle økologiske forbindelser. Udpegningerne kan indeholde naturområder, der samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning, rekreative områder mm.
Internationalt beskyttede arter	De arter, der er beskyttet gennem EU's naturdirektiver (Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet).
Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser	Denne udpegningstype omfatter alle eksisterende Natura 2000-områder på land samt andre områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser.
Naturprojekter	Projekter, der genopretter eller forbedrer levesteder for vilde dyr og planter.
Planlægningsforbuddet i planhabitatbekendtgørelsen	Planlægningsforbuddet fremgår af planhabitatbekendtgørelsens § 2, stk. 2 (bek. nr. 1383 af 26/11/2016). Planlægningsforbuddet omfatter forbud mod, at der i Natura 2000-områder planlægges for en række forhold, som er oplistet i planhabitatbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1-3. Planlægningsforbuddet omfatter planlægning for: • udlæg af nye arealer til byzone eller sommerhusområde, • nye større vejanlæg eller sideanlæg, og • nye eller væsentlige udvidelser af andre trafikanlæg, tekniske anlæg og lign. Planhabitatbekendtgørelsens § 2, stk. 3 og 4, indeholder undtagelser fra planlægningsforbuddet. Ministeren for landdistrikter har mulighed for i særlige tilfælde at tillade fravigelse af planlægningsforbuddet, jf. planhabitatbekendtgørelsens § 2, stk. 5.

Potentielle naturområder	Denne udpegningstype omfatter områder, der sammenbinder naturområder funktionelt og derfor medfører gavnlig virkning på levedygtighe - den af de naturlige bestande af levende organismer. Der kan både være tale om områder, der ikke er lineære, såvel som områder, der udgør ledelinjer eller korridorer.
Potentielle økologiske forbindelser	Denne udpegningstype omfatter områder, der kan retableres som natur og dermed har potentiale til at udvikle sig til økologiske forbindelser eller kan udvide eller skabe sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder.
Økologiske forbindelser	Denne udpegningstype omfatter områder, hvor det er muligt at genskabe værdifulde levesteder for vilde planter og dyr eller områder, som kan retableres som natur for at udvide eller skabe sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder.
LAVBUNDSAREALER	
Lavbundsarealer, der kan genop - rettes som vådområder	Lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder, er udpeget af kommunen. Disse lavbundsarealer vil kunne genoprettes ved genskabel - se af det naturlige vandstandsniveau, hvor der vil blive fjernet kvælstof ved denitrifikation (nitratfjernelse).
GRUNDVAND	
Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)	Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) udpeges af staten. Områderne har til formål at fastlægge en administrativ ramme for den mål - rettede grundvandsbeskyttelse rettet mod de almene vandforsyningsboringers nærområde. Inden for BNBO kan risikoen for forurening af miljøfremmede stoffer i drikkevandet være øget, som følge af begrænset transporttid af en eventuel forurening til boringen, højere koncen - trationer grundet manglende opblanding og under særlige geologiske og/eller hydrologiske forhold øget grundvandsdannelse, som følge af afsænkning af grundvandets trykniveau. BNBO afgrænses på jordoverfladen, hvorunder vandet, der strømmer til boringen, har en transporttid på ét år. BNBO kan således forstås som et étårs indvindingsopland.
Indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD (IOL)	Indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD (IOL) udpeges af staten. Områder, hvorunder grundvandet strømmer til en given almen vandforsyningsboring. Indvindingsoplandene afgrænses på baggrund af beregninger fra grundvandsmodeller og anses som en visning af naturfaglige resultater. Indvindingsoplandet afgrænses ved 200 års transporttid for vandpartiklerne om at nå boringen. Dertil tillægges en bufferzone på 300 meter omring alle almene vandforsyningsboringer.
Områder med særlige drikke - vandsinteresser (OSD)	Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) udpeges af staten. Områderne er udpeget med et ønske om at reservere en grundvands - ressource af god kvalitet og i tilstrækkelig mængde til at sikre den fremtidige drikkevandsforsyning.
OVERSVØMMELSE OG EROSION	
Afværgeforanstaltninger for oversvømmelse og erosion	Afværgeforanstaltninger kan f.eks. være kystbeskyttelse, håndtering af havvand, nedbør og vandløb eller særlige krav til bebyggelsens place - ring, udformning, sokkelkote, m.v.
Erosion	Erosion på en kyststrækning kan forenklet beskrives ved, at sedimenttransporten fører mere sand/sediment væk fra kysten, end den tilfører. Der kan også forekomme erosion ved åer og søer.

Fare for oversvømmelse og erosion	Fare forstås her som den statistiske sandsynlighed for, at der kommer en stormflod af en bestemt styrke, f.eks. en 100-års stormflod samt omfanget af oversvømmelsen og erosionen, som denne stormflod medfører. Fare vises på farekort. Farekort viser omfang og størrelse af oversvømmelse eller kysterosion for enten en historisk eller statistisk hændelse, f.eks. udbredelse af oversvømmelsen og vandets dybde under stormfloden Bodil eller tilbagerykning af kysten ved en 100-års stormflod på strækningen nordøst for Hundested. Farekortene viser med blå farve, hvilke områder der bliver oversvømmet ved forskellige, modellerede stormflodsscenarier. De giver også en indikation af, hvor højt vandet kommer til at stå. Farekort med brun farve viser, hvilke områder, der erodere ved forskellige modellerede stormflodsscenarier. Staten stiller farekort til rådighed, og data bliver tilgængelig på kystplanlægger.dk.
Risiko	Risiko forstås her som kombinationen af to faktorer, som er fare og sårbarhed for erosion og/eller oversvømmelse. Risiko = fare x sårbarhed. Ved denne definition forstås sårbarhed som håndgribelige og uhåndgribelige værdier, der kan gå tabt eller tage skade ved oversvømmelse eller erosion.

Definitioner vedrørende kapitel 3 kulturarv og landskab

LANDSKAB OG GEOLOGI	
Bevaringsværdige landskaber	Bevaringsværdige landskaber udpeges af kommunen. Det er karakteristiske og oplevelsesrige landskaber af høj kvalitet, som ønskes beskyttet og evt. forbedret. Bevaringsværdige landskaber repræsenterer et værdifuldt samspil mellem natur- og kulturgrundlag og en visuel landskabsoplevelse. De knytter sig til landskaber, som typisk omfatter åse, dale, bakker, skove, sø- og kystområder og er generelt friholdt for andet bebyggelse end den, der er nødvendig for driften af landbrug, skovbrug og fiskeri.
Herregårds- eller godslandskab	Herregårds- og godslandskaber er generelt kendetegnet af store, åbne dyrkningsflader med meget begrænset bebyggelse, omkransende skovområder, diger, indslag af enkeltstående træer, mindre træbevoksninger og naturarealer samt alléer. De natur- og landskabsmæssige bevaringsværdier indgår i et samspil med de kulturhistoriske værdier omkring selve hovedbygningen, parkanlæg, avlsbygninger mv. Vurderingen af, om et herregårds- eller godslandskab er af "en særlig kvalitet", beror på en konkret og samlet vurdering af de faktiske forhold, sjældenhed, kvalitetskriterier, visuelle oplevelser og bevaringstilstand i det pågældende landskab, herunder sammenhængen mellem naturgrundlaget, kulturgrundlaget og de visuelle kvaliteter.
Landskabskaraktermetoden	Landskabskaraktermetoden afdækker landskabernes karakteristika og særlige oplevelsesmuligheder, tillige med deres tilstand og sårbarhed over for ændringer. Dette anvendes til at sikre de landskabelige bevaringsværdier, herunder større sammenhængende områder på tværs af kommunegrænser. Landskabskaraktermetoden består af fire faser: kortlægning, vurdering, strategi og implementering. Metoden anbefales som baggrunden for både kommuneplanlægningen og den efterfølgende forvaltning af de landskabelige interesser. Hvis kommunen har udarbejdet en landskabsanalyse efter landskabskaraktermetoden, skal områder med vurderingen "beskyt" som udgangspunkt udpeges som bevaringsværdige landskaber. De beskyttede landskaber omfatter: 1) Alle kommunens særligt karakteristiske områder. 2) Alle områder med særlige visuelle oplevelsesmuligheder og 3) Alle kystforlande.

Nationale geologiske interesseområder	Nationale geologiske interesseområder er udpeget af staten. De geologiske lokaliteter rummer særlige karakteristiske geologiske formationer, der illustrerer landets geologiske udvikling og processer, og har fundamental betydning for forståelsen af Danmarks geologiske udvikling. De ca. 200 områder har ikke alene værdi for forskning og undervisning, men også for turismen. Udpegningen skal sikre, at de nationale geologiske værdier indgår med stor vægt i planlægningen af det åbne land.
Nationale kystlandskaber	Nationale kystlandskaber er udpeget af staten. De geologiske, geomorfologiske og kystdynamiske interesseområder består af 99 nøgleområder for iagttagelse af processer, former og aflejringer i kystzonen, som har betydning for forståelsen af kystzonens opbygning og tilblivelse. Lokaliteterne belyser det samlede danske kystlandskab og alle de forskelligartede processer, der har medvirket ved kystlandskabets udvikling. Foruden den nationale interesse vil mange af lokaliteterne have international interesse.
Større, sammenhængende landskaber	De større sammenhængende landskaber er oplevelsesrige landskabsstrøg, hvor det er muligt, at opleve de relativt få steder i Danmark, som ikke er domineret af by eller større tekniske anlæg. Større, sammenhængende landskaber kan skabe sammenhæng mellem de bevaringsværdige landskaber på steder, hvor det giver god mulighed for udsigts- og landskabsoplevelser. I de udpegede områder vil f.eks. byudvikling, kraftvarmeværker og andet større byggeri, vindmøller, antenner, master, skorstene, højspændingsanlæg og biogasanlæg typisk stride mod kvaliteterne.

KYSTNÆRHEDSZONEN, TURISME, FRILUFTSLIV OG FERIE- OG FRITIDSANLÆG

Ferie- og fritidsanlæg	Ferie- og fritidsanlæg omfatter feriehoteller, feriecentre, campingpladser, herunder pladser med stationært opstillede vogne og autocamperpladser, vandrehjem, lystbådehavne, og større aktivitetsanlæg såsom golfbaner, sommerlande o. lign., jf. lovbemærkninger til planlovens § 5 b, og vejledning om planlægning i kystområderne. Ifølge bemærkningerne skal placering af sådanne nye anlæg eller større udvidelser af eksisterende anlæg eller ændret anvendelse af anlæg ske ud fra strategiske overvejelser baseret på reelle behov og realistiske forventninger om udviklingen i den regionale og lokale turisme. Anlæggene skal placeres, så de indgår i samspil med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser, så de nye (ændrede) anlæg øger områdets attraktionsværdi og bidrager til forbedring af den lokale service og de lokale beskæftigelsesmuligheder. Nyanlæg må ikke placeres som enkeltanlæg, der opsplitter ubebyggede kyststrækninger.
Kystnærhedszonen	Kystnærhedszonen er fastlagt i planloven og dækker som udgangspunkt kyststrækningen fra strandkanten og ca. 3 km ind i landet, dog med lokale variationer. Kystnærhedszonen omfatter landzone og sommerhusområder i kystområderne, jf. planlovens § 5 a, stk. 3, og kystnærhedszonen fremgår af kortbilaget til loven.
Udviklingsområder	Udviklingsområder er i planlovens § 5 b, stk. 2, defineret som "områder i kystnærhedszonen, uden særlige landskabs- natur- eller miljøinteresser". Det er ministeren for landdistrikter, der efter ansøgning fra kommunalbestyrelser kan udpege udviklingsområder i kystnærhedszonen, hvis udviklingsområderne ikke omfatter arealer med særlige natur-, miljø- og landskabsinteresser, jf. planlovens § 5 b, stk. 2. Udviklingsområderne vil blive fastlagt gennem et landsplandirektiv. Betingelserne for udviklingsområder fremgår af bekendtgørelser om udviklingsområder i kystnærhedszonen. Betingelserne omfatter blandt andet, at udviklingsområderne ikke kan omfatte arealer til Grønt Danmarkskort.

KULTURARV

Bevaringsværdige bygninger	En bygning er bevaringsværdig, når den er optaget som bevaringsværdig i en kommuneplan eller omfattet af et forbud mod nedrivning i en lokalplan eller byplanvedtægt, jf. § 17 i bygningsfredningsloven, og § 15, stk. 2, nr. 14, i planloven.
Bufferzone for UNESCOs verdensarvssteder	Ved bufferzone forstås et nærmere defineret areal omkring et sted, der er optaget på UNESCOs verdensarvsliste. Bufferzonen tilføjer et ekstra lag af beskyttelse omkring verdensarvsstedet. Der skal redegøres for bufferzonen i forbindelse med ansøgning om optagelse på Verdensarvsliste, jf. bekendtgørelse af konvention af 16. november 1972 om beskyttelse af verdens kultur- og naturarv, §§ 99-107.
Fortidsminder	Ved fortidsminder forstås følgende, såfremt de er synlige i terrænet, jf. museumslovens § 29 e, bilag 1, kapitel 1: Høje, røser, stengrave, dysser, jættestuer, skibssætninger, ubebyggede voldsteder og værfter, forsvarsanlæg, ødekirkegårde, ruiner, runesten, bautasten, sten med helleristninger, kort, milepæle, vildtbanesten og lignende. Ved fortidsminder forstås følgende, såfremt ejeren har modtaget meddelelse om deres tilstedeværelse, jf. museumslovens § 29 e, bilag 1, kapitel 2: mølleanlæg, dæmninger, bro- og vejanlæg, stenvolde, stenrækker, bebyggede voldsteder og værfter, helligkilder, kanaler, anlæg ved eller i søer, åer og moser, bopladser, fortidsminder omfattet af kapitel 1, som ikke er synlige i terrænet, sten og træer, hvortil der er knyttet folketro, historisk overlevering eller kulturhistorisk tradition, krigergrave, mindesmærker, sten- og jorddiger, agerspor, fangstgruber, sten og grenkast.
Fredede bygninger	Kulturministeren kan frede bygninger af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi, jf. § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. For fredede bygninger gælder det bl.a., at alle bygningsarbejder, der går ud over almindelig vedligeholdelse, kræver tilladelse fra kulturministeren, jf. § 10 i bygningsfredningsloven. Det er Slots- og Kulturstyrelsen, som på vegne af kulturministeren administrerer bygningsfredningsloven.
Kulturarvsareal	Et kulturarvsareal er et kulturhistorisk interesseområde med skjulte fortidsminder. Kulturarvsarealer er ikke fredede.
Kulturhistoriske bevaringsværdier	Kulturhistoriske bevaringsværdier omfatter i princippet alle menneskeskabte strukturer og anlæg af en vis alder, der tillægges historisk, arkitektonisk eller miljømæssig værdi. I kommuneplanlægningen kan begrebet anvendes som en kategori, der kan rumme alle elementer og sammenhænge, der ikke falder ind under definitionen på "kulturmiljø".
Kulturmiljø	Ved et kulturmiljø forstås her et geografisk afgrænset område, som ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. Kulturmiljøer kortlægges af kommunerne og fremgår af kommuneplanerne.
Særligt velbevarede industrihavne	Slots- og Kulturstyrelsen har kortlagt syv havne, der rummer vidnesbyrd af national betydning om industrisamfundets historie: Københavns Havn – Frihavnen, Aarhus Havn, Esbjerg Havn, Odense Havn, Svendborg Havn, Næstved Havn og Faxe Havn, jf. publikationen "Industrisamfundets havne 1840-1970. Bygninger, miljøer og bevaringsværdier på danske havne", 2008.

KIRKERNE OG KIRKERNES OMGIVELSER

Ind- og udsynet fra kirker	Ind- og udsynet fra kirker betegnes ofte også som kirkernes fjernzone eller fjernomgivelser og omfatter primært det åbne landskab omkring kirkerne, der sikrer, at kirkerne kan ses på lang afstand og optræder som markante kendingsmærker i landskabet. Men der kan også forekom - me ind- og udsyn fra bebyggede strukturer (f.eks. byer) eller bebyggelser. I disse områder vil det primært være større anlæg, der kan være i konflikt med ind- og udsynet til kirker. Det gælder f.eks. vindmøller, master, store erhvervsbygninger eller råstofgrave. Kirkernes fjernzoner er ofte udpeget i kommuneplanerne på baggrund af udpegning i de tidligere regionplaner.
Kirkebyggelinjen	Kirkebyggelinjen fremgår ved Naturbeskyttelseslovens § 19. Ved kirkebyggelinjen forstås en byggelinje, der er knyttet til alle kirker, der ikke er fuldstændigt omringet af by eller bebyggelse. Byggelinjen skal sikre, at der ikke opføres bebyggelse på over 8,5 m, som virker skæmmende på kirken. Kirkebyggelinjen er 300 meter målt fra kirkebyg - ningen.
Provst Exner-fredninger	Ved Provst Exner-fredninger forstås her fredninger, der beskytter de nære omgivelser omkring kirkerne.
Udpegede kirkeomgivelser	Udpegede kirkeomgivelser fremgår af deklarationer, aftalekirker, regionplaner og/eller kommuneplaner. De udpegede kirkeområder omhand - ler: nærzone omkring kirken, kirkens nære omgivelser, kulturmiljø omkring kirken, kirkebeskyttelsesområde, kirkebeskyttelseszone, m.fl. Hensig - ten med udpegningen er at bevare det kirkeomgivende kulturmiljø eller landskabsrum, der bidrager til at sikre kirkens placering eller synlighed i byen eller landskabet, og kirkens sammenhæng til byens øvrige bygninger og anlæg.

Definitioner vedrørende kapitel 4 hensynet til nationale og regionale anlæg

FLYVEPLADSER OG INDFLYVNINGSZONER	
Flyveplads (Aerodrome)	Et bestemt område på land eller vand (omfattende bygninger, installationer og udstyr) beregnet til anvendelse helt eller delvis ved landing, start og manøvrering af luftfartøjer.
Hindring (Obstacle)	Enhver fast, midlertidig eller permanent, eller flytbar genstand eller dele heraf, der befinder sig på et område, som er beregnet til luftfartøjers manøvrering på jorden eller gennemskærer en nærmere angivet flade, hvis formål er at beskytte luftfartøjer under flyvning.
Indflyvningsplaner (Hindrings-begrænsende flader (Obstacle limitation surfaces)	Flere flader etableret omkring en flyveplads med det formål at skabe hindringsfrihed for luftfartøjers manøvrering i forbindelse med start og landing.
Offentligt godkendte flyvepladser	En flyveplads, der er godkendt med nærmere fastsatte vilkår af Trafikstyrelsen, hvis benyttelse til flyvning står åben for offentligheden.
JERNBANEANLÆG	
Banedanmark's anlæg	Banedanmarks anlæg omfatter mødesteder, lager og omlæssepladser og opmærksomhedszonen omkring disse. Anlæggende er nødvendige for at kunne drive og vedligeholde jernbanen.
Opmærksomhedszonen omkring jernbaneanlæg	Opmærksomhedszonen omkring jernbaneanlæg er en zone på 500 meter omkring Banedanmark´s anlæg. Opmærksomhedszonen markerer, at planmyndighederne skal være opmærksomme på at inddrage hensynet til Jernbaneanlæg. Denne opmærksomhedszone tager udgangs - punkt i Miljøstyrelsens "Håndbog om Miljø og Planlægning – boliger og erhverv i byerne" (2008), og den vejledende afstand for miljøklasse 7 virksomheder. Inden for opmærksomhedszonen foretager Banedanmark altid en konkret vurdering af, hvilken afstand mellem miljøfølsom anvendelse og Banedanmarks anlæg, der er nødvendig for at sikre anlæggenes drift og udviklingsmuligheder.
KOMMUNIKATIONSSYSTEMER	
Bredbåndsinfrastruktur	VVed bredbåndsinfrastruktur forstås her et element i et radiofrekvens- eller kabelbaseret elektronisk kommunikationsnet, herunder eksempelvis mobilmaster, antennesystemer, tomrør, telekabler m.v.
ENERGIFORSYNING	
El- og gastransmissionsnet	Eltransmissionsnettet i Danmark består af et vekselstrømsnet på 132 kV-, 150 kV-, 220 kV- og 400 kV-niveau, en jævnstrømforbindelse mellem Fyn og Sjælland og vekselstrøms- og jævnstrømsforbindelser til naboområderne. Tilsvarende er gastransmissionsnettet det overordnede net for gas i Danmark.

Definitioner vedrørende kapitel 5 om regler og beslutninger efter planloven § 3

FINGERPLANEN	
Lokal karakter	Af fingerplanens § 22, stk. 3 defineres byudvikling af lokal karakter som *"udvikling med erhverv og byfunktioner, som betjener et opland, der omfatter kommunen og nabokommuner, men ikke et regionalt opland svarende til større dele af hovedstadsområdet. Tilsvarende skal boligud - bygning begrundes i lokale behov"*. Af fingerplanens § 6 fremgår det, at erhvervsbyggeri er af lokalkarakter, hvis det er mindre end 1500 etagemeter
Permanent bebyggelse	Af fingerplanens § 24 fremgår det, at den kommunale planlægning skal sikre "At transportkorridorernes landzonearealer friholdes for yderligere permanent bebyggelse og anlæg, bortset fra bebyggelse og anlæg, som er nødvendig for driften af landbrugsejendomme". Af vejledning nr. 50 af 24. juni 2011 om administration af transportkorridorerne i hovedstadsområdet fremgår det, at midlertidige bygninger og anlæg undtagel - sesvis tillades i transportkorridoren i landzone, hvis der i landzonetilladelsen indføjes et fjernelsesvilkår, der tinglyses på ejendommen. Ved afgørelsen af om nybyggeri, anlæg eller ændret arealanvendelse har midlertidig karakter, kan der blandt andet lægges vægt på følgende forhold: • At anvendelsen/bebyggelsen kun skal eksistere i en nærmere bestemt tidsbegrænset periode, der er fastsat som et vilkår i landzonetilladel - sen, • At bebyggelsen/anlægget er en let, og mindre omkostningsfuld konstruktion, der relativt nemt kan fjernes, • At der er tale om en anvendelse, hvor et areal holdes fri for faste anlæg såsom et grønt område, en boldbane eller boldfælleder, et golfba - neanlæg uden bygninger eller et beplantningsbælte.
Rækkefølgebestemmelser	I henhold til vejledningen til fingerplanens § 3, nr. 4, skal rækkefølgebestemmelserne "Bidrage til at sikre, at byudvikling og byomdannelse koordineres med hovedstadsområdets overordnede infrastruktur med særlig hensyntagen til den kollektive trafikbetjening. Ved fastlæggelse af rækkefølgen skal udbygning af de stationsnære arealer og omdannelse af byområder, som er velintegrerede i byen, fremmes. Rækkefølgebe - stemmelser skal endvidere bidrage til at sikre et rigeligt og varieret udbud af planlagte byggemuligheder, som dog ikke væsentligt overstiger det forventede behov for nybyggeri i hovedstadsområdet. Endelig skal rækkefølgebestemmelser bidrage til at sikre en balanceret udvikling mellem forskellige egne af hovedstadsområdet i planperioden, herunder at der ikke sker en forholdsmæssig forskydning af bolig- og er - hvervstilvæksten fra det indre og ydre storbyområde til det øvrige hovedstadsområde."
Supplerende virkemidler	Supplerede virkemidler kan være et begrænset udbud af parkeringspladser suppleret med forskellige former for mobility management, som f.eks. direkte tilbringerservice til og fra stationen, firmacykelordninger til og fra stationen mv.
Transportkorridorformål	Transportkorridorformål er infrastrukturanlæg i form af strækningsanlæg til brug for hovedstadens trafikbetjening og energiforsyning samt tekniske anlæg i tilknytning til disse infrastrukturanlæg. Ved strækningsanlæg forstås anlæg, som har rør- eller ledningsføringer primært belig - gende inden for transportkorridorerne.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V
T: 33 30 70 10
M: plst@plst.dk
W: plst.dk

BILAG 6

Landskabelige bevaringsværdier

Helsingør Kommune har en mangfoldighed af smukke og varierede landskaber: Fra de store søer Esrum og Gurre, gennem små og store skove, over det åbne lands dyrkningsflader, via grønne kiler ud til kysterne ved Kattegat og Øresund.

Landskabernes karakteristiske træk og værdifulde sammenhænge skal bevares.

De tydelige grænser mellem det åbne land, landsbyerne og byområderne skal fastholdes.

Særligt sårbare landskabstyper skal bevares.

Landskabet skal til stadighed byde på gode levesteder for dyr og planter.

Se også kulturarv og kulturmiljøer i kommuneplanen.

Retningslinjer for Bevaringsværdige landskaber

De bevaringsværdige landskaber fremgår af kortet.

- Tilstanden eller arealanvendelsen af sammenhængende helheder eller enkeltelementer i de udpegede landskabsområder må ikke ændres, hvis det forringer landskabets værdi eller muligheden for at styrke eller genoprette dets værdi.
- Forbedringer af områdernes bevaringsværdier eller ændringer i medfør af allerede gældende bestemmelser i en fredningskendelse eller lokalplan kan dog ske
- Tilstanden og arealanvendelsen må kun ændres, såfremt det kan begrundes ud fra væsentlige samfundsmæssige hensyn, og hvis det kan ske uden at landskabsværdierne forringes.
- Der må som hovedregel ikke planlægges eller gennemføres byggeri og anlæg i landskabsområderne ud over det, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for driften af landbrug, skovbrug og fiskeri.
- Der må ikke inddrages arealer til byudvikling, råstofindvinding og placering af ren jord i landskabsområderne, medmindre det sker på baggrund af forudgående afvejning og planlægning. Nødvendige driftsbygninger og -anlæg skal placeres og udformes således at de underordner sig og passes ind i landskabet.
- Der kan gives tilladelse til indvinding af råstoffer i bevaringsværdige landskabsområder, der samtidigt er udlagt som graveområder til råstofindvinding på særlige vilkår, som sikrer, at der tages afgørende hensyn til konkrete bevaringsværdier i området, i forbindelse med såvel råstof-indvindingen som den efterfølgende landskabsretablering.
- Der skal generelt tilstræbes størst mulig adgang til og mulighed for oplevelse og forståelse af bevaringsværdierne i landskabsområderne. Det skal være muligt at etablere stier, formidlingsskilte, shelters eller bålpladser, under forudsætning af at disse indpasses i landskabet.
- Behandling af landzonesager samt anden planlægning for landområdet skal bl.a. foregå på baggrund af en landskabsanalyse.

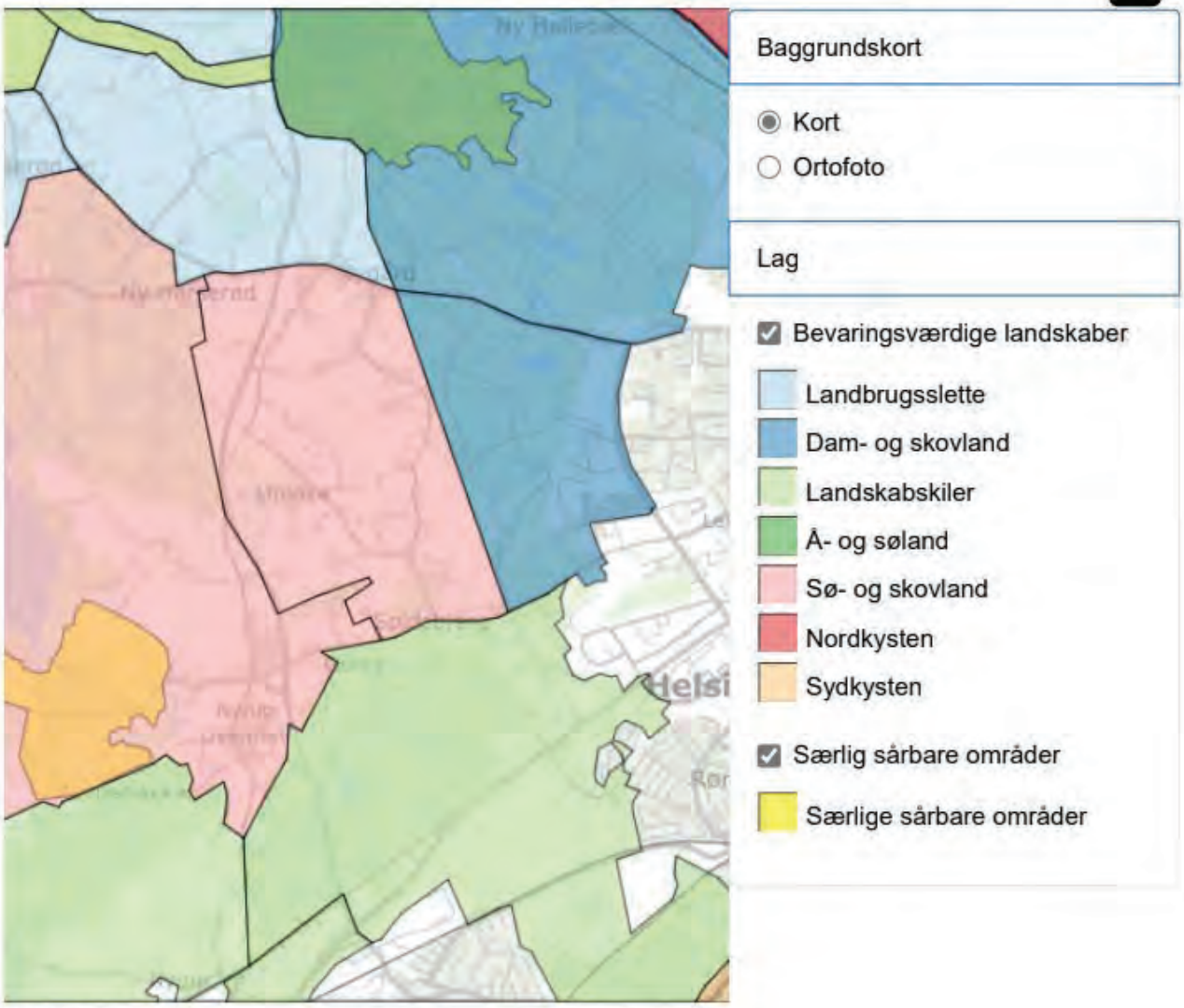

Vis stort kort

Redegørelse

Helsingør Kommune er kendetegnet ved mange varierede, oplevelsesrige, men også sårbare landskaber. Der er generelt et stort pres på landskabet i kommunen. For at styrke planlægningen af beskyttelsen af de bevaringsværdige landskaber, blev der i 2012 udarbejdet en landskabsanalyse.

Siden 2013 har behovet for nye byudviklingsområder i Helsingør været stigende. Trods karakterisering som bevaringsværdige landskaber er enkelte, men robuste områder i bykanterne(der eventuelt allerede indeholder væsentlig bebyggelse) planlagt til byudvikling.

Byudviklingen er i hvert tilfælde sket ved specifik vurdering af landskabsværdierne på de pågældende steder. Retningslinjekortet for de bevaringsværdige landskaber opdateres således løbende i forbindelse med lokalplanlægningen. Kortet viser det reelle omfang af kommunens bevaringsværdige landskaber. Tilsvarende opdateres zonekortet løbende, så lokalplanlagte arealer til enhver tid fremgår her.

Områder langs byzonen udtages først af de bevaringsværdige landskaber, når der er lokalplanlagt for området. En lokalplan kan dog indeholde bestemmelser, der sikrer områdets landskabelige karakter, terræn mv.

Landskabsanalysen

Landskabsanalysen er udarbejdet på basis af landskabskaraktermetoden.
I landskabsanalysen er kommunens landzonearealer inddelt i fem hovedområder suppleret med tre kystområder, der hver især har forskellige karakteristika og grader af sårbarhed.

Inddelingen hviler på en sammenstilling af geologiske, morfologiske, jordbundsmæssige, biologiske og kulturhistoriske oplysninger. Men også i høj grad på de rumlige og visuelle forhold – det vil sige, hvordan landskabet opleves på stedet.

I hvert område er der underinddelinger, der primært er baseret på den rumlige og visuelle oplevelse af landskabet og delelementer, der opleves som væsentlige og markante.
Beskrivelserne er ikke udtømmende, men skal opfattes som et skelet, som kan suppleres med elementer eller punkter fra landskabsområderne.

Vurderingen

Vurderingen af landskabernes karakter ud fra kvalitetsparametrene styrke, tilstand og sårbarhed, er en vigtig del af analysen.

Vurderingen er imidlertid også vanskelig, da landskabet - trods opdelingen - varierer inden for de enkelte områder. Det område, der i den ene ende er åbent og sårbart på grund af stor oversigtlighed, kan i den anden ende være mere robust og mindre sårbart på grund af beplantningslommer og levende hegn, som skjuler f.eks. større byggeri.
De generelle vurderinger er derfor foretaget med bevidstheden om at landskabet varierer inden for områderne.

Landskabskarakterens styrke, tilstand og sårbarhed er vurderet på tretrinsskalaer. Det vil sige at styrken kan være karaktersvag, karakteristisk eller særligt karakteristisk. Tilstanden kan være dårlig, middel eller god og sårbarheden er betegnet som høj, middel eller lav.

Det er formålet med de overordnede vurderinger at give enhver et hurtigt overblik over kommunens landskaber og deres kvaliteter. Generelt findes den største andel af sårbare og uforstyrrede landskabstyper i kommunens nordlige og vestlige dele, hvor byvæksten er begrænset.

Landskabsanalysen er udgangspunktet for landzoneadministration, lokalplanlægning og vurdering af andre projekter og planer i det åbne land. Projekter og planer vurderes herudover altid med hensyn til de specifikke og nuancerede landskabsforhold som er på stedet.

Landskabsanalysen skal ses i sammenhæng med landskabsfredninger, beskyttede kulturmiljøer og andre beskyttelsesinteresser, herunder beskyttelseszonerne i naturbeskyttelsesloven samt områder til større fritidstiltag.

En række områder i det åbne land er fredede. Der er udarbejdet selvstændige retningslinjer i form af fredningskendelser for den enkelte fredning. Fredningsnævnet er myndighed for fredningerne.

Landskabsanalyse Helsingør Kommune 2012

Forhold til anden planlægning

Fingerplan 2019

En del af det åbne land i kommunen er omfattet af bestemmelserne for Fingerplan 2019s udpegning af grønne kiler. Kommuneplanens udpegning af bevaringsværdige landskaber omfatter med mindre undtagelser også de arealer, der er udpeget som grønne kiler i Fingerplanen.
Et bevaringsværdigt landskab syd for Hornbækvej bidrager til kystkilen mellem Espergærde og Humlebæk.
Arealet mellem Espergærde og Snekkersten er både udpeget som kystkile og bevaringsværdigt landskab.

Nabokommunerne

Landskaberne hænger sammen på tværs af kommunegrænserne, og det skal tilstræbes, at der er enighed mellem kommunerne om at bevare landskabsværdierne på tværs af grænserne.
De landskabsinteresser, der skal varetages sammen med Fredensborg Kommune, er for en del sikret af fredning eller fredskov. Det drejer sig om kystkilen mellem Espergærde og Humlebæk, Danstrup Hegn og landskabet ved Esrum Sø. Fredensborg Kommune forventer at udarbejde en landskabsstrategi, som vil blive afstemt med nabokommunerne.
Kommunegrænsen til Gribskov Kommune er præget af større sammenhængende naturområder og dyrkningsflader med overvejende åbent land. Landskabsområdet er udpeget som bevaringsværdigt på begge sider af kommunegrænsen.

BILAG 8

DLA PIPER

Landskabsanalyse

Helsingør Kommune

Indhold

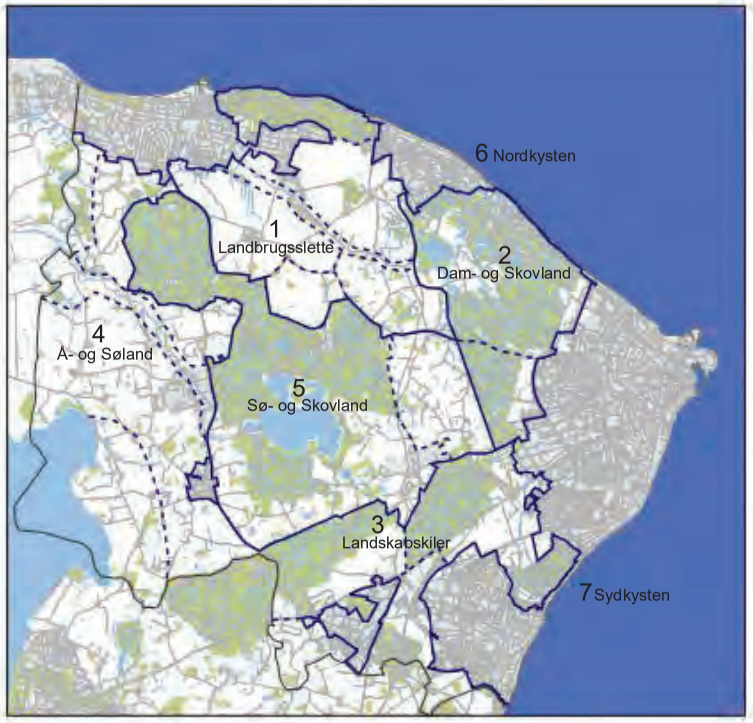

Kortet viser de 7 landskabskarakterområder.

Landskabsanalysen er udarbejdet i 2012 af
Center for Kultur, Plan og Erhverv og Center for Teknik og Miljø.

Kontaktperson i Center for Kultur, Plan og Erhverv:
Laura Albeck Ibsen **lai11@helsingor.dk**

Kontaktperson i Center for Teknik og Miljø:
Hanne Wagnkilde **hwa02@helsingor.dk**

Fotos og layout: Laura Albeck Ibsen

Indledning 1

Metode 2

Vurderinger 3

Område 1 - Landbrugsslette 4

Område 2 - Dam- og Skovland 10

Område 3 - Landskabskiler 15

Område 4 - Å- og Søland 19

Område 5 - Sø- og Skovland 24

Område 6 Nordkysten og 7 Sydkysten 29

Kilder 36

Indledning

Helsingør Kommune er kendetegnet ved mange varierede, oplevelsesrige men også sårbare landskaber ”i baglandet til hovedstaden”. Med kommunen som samlet planmyndighed for både det åbne land og by- og sommerhuszonen er der behov for nuanceret og overbliksskabende formidling af kvaliteter i landskabsområderne. – Et ”katalog” over kvaliteter i det åbne land. Et overblik for såvel borgere som politikere og medarbejdere, der fx ved landzoneadministrationen skal forholde sig overordnet til omgivelserne.

Vi har derfor som noget nyt vist kommunens landskabsområder og beskrevet deres karakteristika og kvaliteter. Her er tale om en opdeling og gennemgang ifølge ”landskabskaraktermetoden”(se afsnit om metode). Den hviler på en sammenstilling af geologiske, morfologiske, jordbundsmæssige, biologiske og kulturhistoriske oplysninger. Men også i høj grad på det rummelige og visuelle – det vil sige, hvordan landskabet opleves derude.
Beskrivelserne gør imidlertid ikke krav på at være udtømmende, men er et skelet som til enhver tid kan suppleres med elementer, oplevelsesrige strøg eller punkter.

Landskabsanalysen (beskrivelsen her) er tænkt som et værktøj i det daglige plan- og myndighedsarbejde, men også som et grundlag for borgere og politikere, som herved får et fælles udgangspunkt for diskussionen om det åbne land og landskabsværdierne. Analysen er sammenstillet, så enhver hurtigt kan danne sig overblik over landskaberne, men også med mulighed fort at ”dykke ned” i det enkelte område.

Hvordan er landskaberne og naturen beskyttet?
Da kommunen byder på mange varierede landskaber og værdifulde naturområder, er en ganske stor del af kommunens samlede areal også beskyttet. Andelen af beskyttet areal er blandt landets højeste.

Her er tale om generel beskyttelse ifølge naturbeskyttelsesloven i form af:
- Beskyttelseszoner - især langs strande og skove
- Særlige arealer med sparsomme og sårbare naturtyper
- Fredninger – en ekstra beskyttelse af hele landskaber mod kompensation

Beskyttelsen består i forbud mod blandt andet byggeri.

Kommunens landskaber (det åbne land) er herudover sikret ved udpegninger i Kommuneplanen som:
- Karakteristiske og værdifulde landskaber (beskrevet i analysen her)
- Kulturmiljøer
- Geologiske formationer
- Områder med naturindhold / biologiske værdier

I sådanne områder må man kun bygge stort eller ændre anvendelsen, hvis det er forsvarligt i forhold til landskabs- og naturværdierne. – Eller hvis det er nødvendigt for landbrugsdrift. Det er planlovens landzoneregler vi bruger her.

I det daglige afvejer vi brugen af arealer med påvirkningerne af landskabet. Hertil kommer vi med anbefalinger - ud fra landskabernes og naturens generelle tilstand. Så vi tilsammen opnår bedre landskaber og mere natur ved f.eks:
- Rydning, så vi mindsker tilgroning af det åbne land, hvor det er til skade for udsigter
- Pleje eller græsning, så sjældne plantearter får grobund

Det vil sige vi appellerer til lodsejere, for gennem dialog at skabe bedre landskaber med et rigt naturindhold.

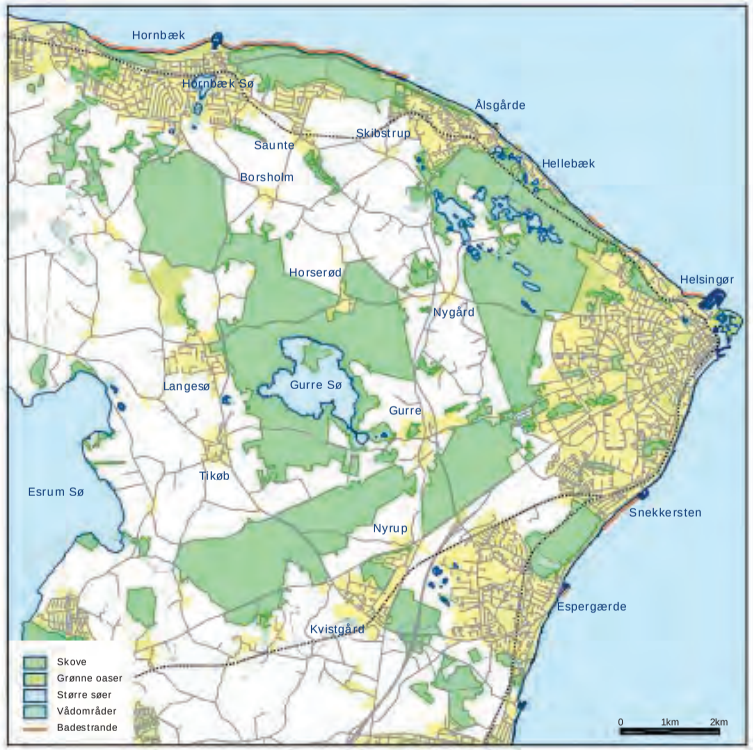

Metode

Hvad er Landskabskaraktermetoden?
Landskabskaraktermetoden er en organiseret måde at beskrive landskabet uden for byerne på. Metoden giver overblik og viser, hvilke områder vi skal passe særligt på, og hvilke landskabstræk vi kan bygge videre på.

Karakteristiske områder
Metoden bruges når landskabet skal inddeles. Inden for hvert område udpeges de mest karakteristiske og oplevelsesrige steder - samt de områder, hvor der er behov for forbedringer. Områderne kaldes landskabskarakterområder.

Landskabskarakteren er det særlige udtryk, som er skabt i samspillet mellem naturgrundlaget, arealanvendelsen og de rumlige og visuelle forhold. Det er landskabskarakteren, der får området til at skille sig ud – det vil sige giver det karaktér.

Formålet
Formålet med landskabskaraktermetoden er at vise, hvilke landskaber i det åbne land vi især skal passe på. Resultaterne skal således indgå i behandling af sager om det åbne land - f.eks. byudvikling, landzonetilladelser og forvaltningsplaner.

Metode - Inddeling af områder
I landskabsanalysen er kommunens landzonearealer inddelt i fem hovedområder, suppleret med to kystområder. Hver især har de forskellige karakteristika og grader af sårbarhed. Hvert område er opdelt efter, hvordan landskabet opleves. Det vil sige hvordan den rumlige og visuelle oplevelse er i kraft af landskabets væsentlige, specielle og markante træk lige her.
Statsskovene er vigtige træk inden for de forskellige områder. De er dog ikke detaljeret beskrevet, da de indgår i Naturstyrelsens informationsmateriale.

Metode – afgrænsning af områder
Vejnettet i den tætbefolkede del af Nordsjælland med Helsingør by helt "ude på hjørnet" og store by- og sommerhusområder langs kysten er omfangsrigt. Det inddeler kommunens 122 km^2 store landskab på kryds og tværs, og det er især fra vejene landskabet opleves.
Veje er anlagt, hvor fremkommeligheden til enhver tid har været størst og afstanden kortest. Vejene afgrænser derfor, hvad enten de er middelalderlige vejforløb eller moderne landeveje, hyppigt de forskellige landskaber.

Afgrænsningen af landskabskarakterområderne er foretaget som:
- Udvælgelse af markante landskabsrum, der åbner sig mellem skove
- Vurdering af hvilke større veje, der visuelt præger landskabet og hvor landskabsformerne herudover kan siges at være markante skel.
- Morfologiske (formerne) og bevoksningsmæssige træk som fladernes ensartethed. - Med skelen til ejerlavsafgræsningerne, som i reglen følger naturlige landskabstræk.

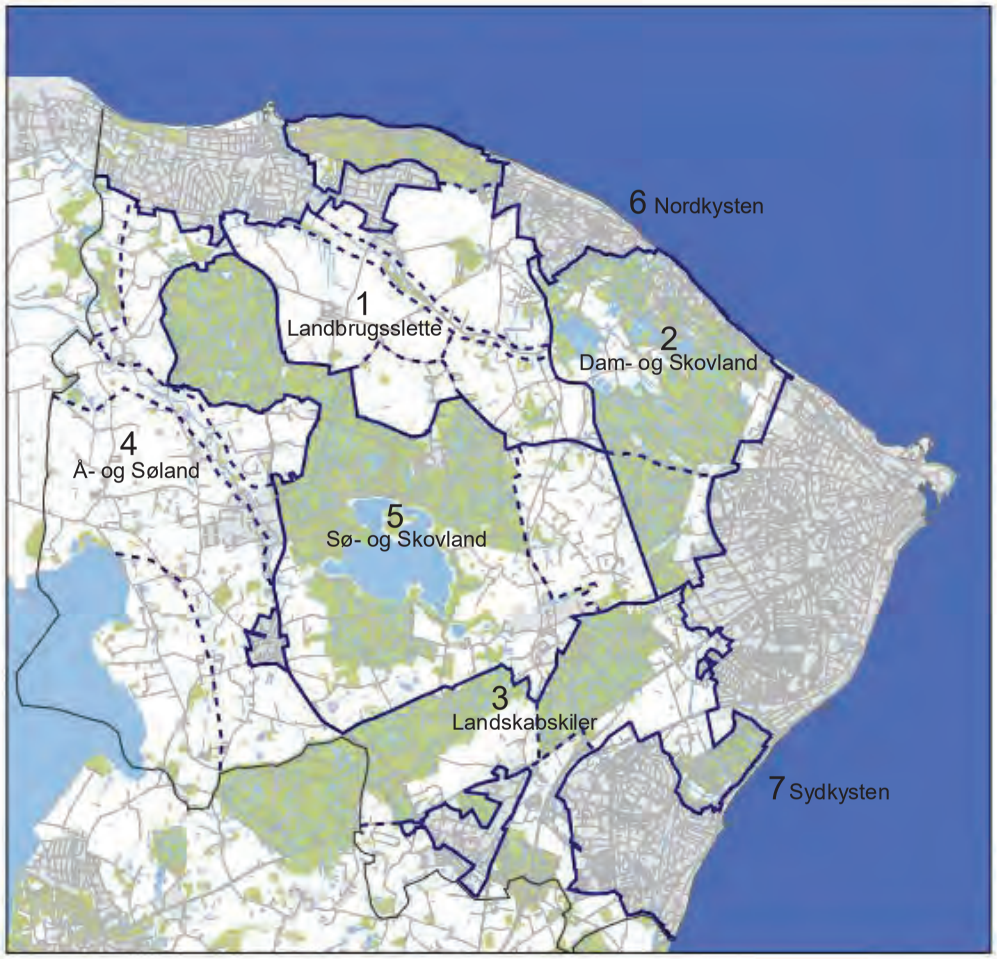

Kortet viser de 7 landskabskarakterområder.

Vurderinger

De enkelte landskabskarakterområders "styrke, tilstand og sårbarhed" udgør, sammen med de særlige visuelle muligheder for at opleve landskabet netop her, landskabskvaliteten:

Landskabets styrke er:
Hvor tydeligt fremstår de karaktergivende landskabstræk?

Landskabets tilstand er:
Hvor intakt og uforstyrret er landskabet?

Landskabets sårbarhed er:
Hvor påvirkeligt er landskabet over for ændringer?

Landskabskarakterens styrke, tilstand og sårbarhed er vurderet på tretrinsskalaer:

Det vil sige, at styrken kan være:
- Særligt karakteristisk
- Karakteristisk
- Karaktersvagt

Tilstanden kan være:
- God
- Middel
- Dårlig

Sårbarheden er betegnet som:
- Høj
- Middel
- Lav.

Vurderingen er en vigtig del af analysen, men den er imidlertid også vanskelig, da landskabet - trods opdelingen - varierer indenfor de enkelte områder. - Det område, der i den ene ende er åbent og sårbart, fordi det byder på udsigter, kan i den anden ende være mere robust og mindre sårbart. Beplantningslommer og levende hegn kan f.eks. skjule større byggeri i et ellers åbent landskab. Vurderingerne er derfor generelle, men foretaget med bevidstheden om at landskabet varierer indenfor områderne.

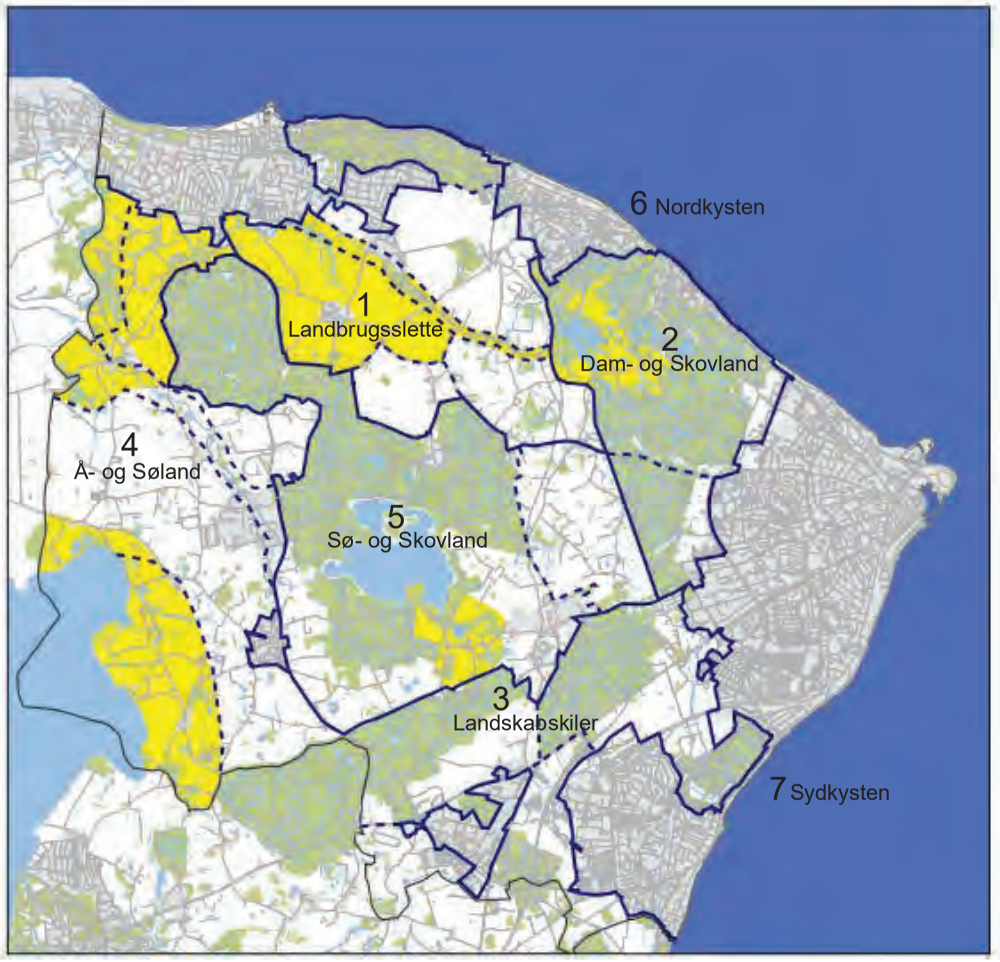

Kortet viser de områder i Helsingør Kommune der er særligt sårbare.

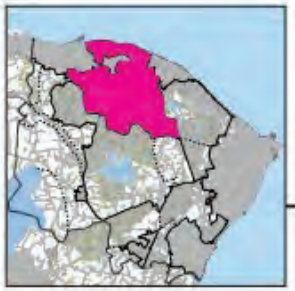

Område 1
Landbrugsslette

Borsholm- Saunte- Skibsstrup- Holmene- Horserød

Område 1 udgør kommunens største sammenhængende landbrugsområde med åbne landbrugsarealer på ca 15 km^2.

Områdets afgrænsning

Mod nord:
Byfronterne fra Hornbæk til Ålsgårde - med Hornbæk Plantage imellem - danner en højtliggende afgrænsning præget af bevoksning.
Mod øst:
Skindersøvej, danner med sin moderne retlinethed grænsen mellem landbrugslandet i vest og damlandet, med de mange langstrakte søer og damme i øst - syd for Hellebæk. Holmene med mange småsøer og spredte skovbevoksninger knytter sig også til damlandet.
Mod syd:
Esrumvej danner med sit markante, autentiske vejforløb mellem Helsingør og Esrum grænsen mellem Nygård overdrev og langs Holmene. Skovkanten fra Risby Vang til Indelukket danner herudover grænsen mod syd.
Mod Vest:
Hornbækvej, der er en landevej, anlagt i nyere tid løber langs kanten af Klosterris Hegn men afgrænser også åbne dyrkningsflader.

Områdets inddeling

Område 1 omfatter 5 delområder:
1A Borsholm - Saunte - Skibstrup landbrugsland
1B Horneby Ås / Holmenevej
1C Holmene overdrevslandskab
1D Horserød skovrydningslandsby
1E Hornbæk Plantage

Områdets sammenhæng til andre områder

Område 1 grænser mod øst op til område 2, og mod syd til område 5.

Landskabsfredninger og beskyttelser

Dele af område 1B, Horneby Ås er fredet.

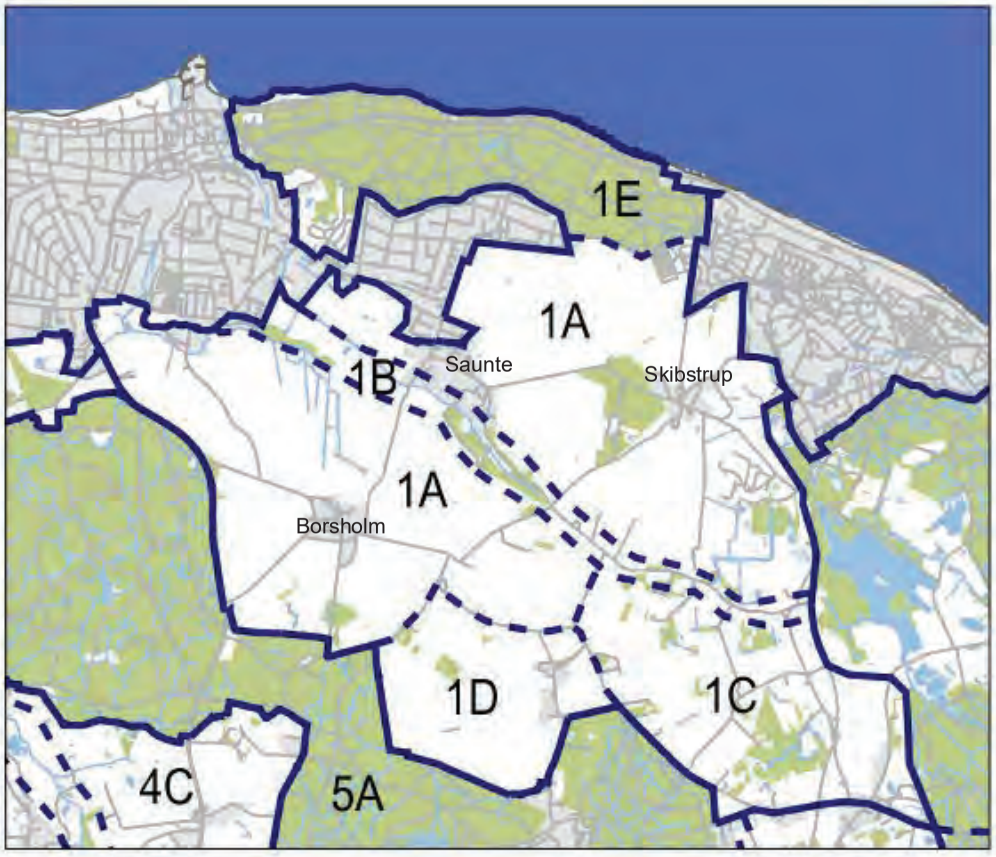

Nøglekarakteristika

Der er stor variation i de forskellige delområder, men særligt karakteristisk er område 1A hvis store flade, med jævnt terræn med veje, diger og levende hegn langs udskiftningstidens marker, har høj formidlingsværdi. Her kan man opleve lange kig over den åbne dyrkningsflade, der står i kontrast til det øvrige landskab der er mere sammensat med flere levende hegn. Horneby Ås og Holmenevej løber som en smal "rygrad" gennem området.

Område 1
Landbrugsslette

Borsholm- Saunte- Skibsstrup- Holmene- Horserød

Naturgeografisk beskrivelse

Område 1 er et moræneslettelandskab, med en central ås, tunneldalsystem og kystklint med marint forland dækket af flyvesand. Syd østligst er Holmene et åbent overdrevslandskab med mindre skovbevoksninger.
Jordtypen er moræneler omkring Skibstrup, Borsholm og Stenstrup, mens resten og især kystbræmmen er præget af sand og grus. Derfor er disse landsbyer de første der blev grundlagt i området, på grund af at jorden havde den bedste dyrkningsværdi.
Terrænet falder jævnt fra kysten og ind i landet, mens kystskrænten er brat mod Kattegat ved plantagen.
Området er primært drænet landbrugsland med mindre åer og søer.

Generalkvartermesterstabskort fra 1820erne

Den skovklædte Horneby Ås set fra Havrevangsvej

Den store landbrugsslette med Hornbæk Plantage i baggrunden set fra Svinggårdsvej

Område 1
Landbrugsslette

Borsholm- Saunte- Skibsstrup- Holmene- Horserød

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

1A Borsholm - Saunte - Skibstrup landbrugsland

Landskabet her er store, jævne og homogene dyrkningsflader med bebyggelse i form af de sluttede og stjerneudskiftede landsbyer Borsholm, Saunte og Skibstrup. I disse landsbyer er der bevaret en klar grænse mellem by og landskab. Landsbyerne suppeleres af fritliggende gårde især langs Holmenevej. Borsholm er med hensyn til bebyggelses- og markstrukturen den bedst bevarede stjerneudskiftede landsby i kommunen. Den udmærker sig ved at være uden nævneværdige nyere udstykninger og bebyggelser. Levende hegn eller spredte træer på række markerer sammen med jorddiger udskiftningstidens markafgrænsninger, som i lighed med vejnettet stråler ud fra landsbyerne. Vejforløbene gennem landsbyerne er oprindelige og går formentlig tilbage til middelalderen.
Borsholm blev i middelalderen oprettet som grangie – det vil sige avlsgård til cisternienserklostret i Esrum. Fra ca. 1500 blev landsbyen drevet ved fæstebønder.

Landsbyerne er især repræsentanter for udskiftningstiden (1780ernes jordreformer), men med gårde samlede som i middelalderen (fra 1200). Enkelte gravhøje ligger på fladen, og vidner om, at her har været bosættelser siden bondestenalderen og bronzealderen (4000 fvt).
Højspændingsledningerne der løber igennem området fra sydøst til nordvest er markante. De vil dog blive gravet ned inden for de næste 3 år, og efterlader et mere uberørt landskab. Hornbækbanens tracé ligger også højt i landskabet. Fra toget får man et godt overblik over landbrugsfladen som banen skærer. Til trods for de tekniske anlæg her, giver landskabet indtryk af at være uforstyrret, og støjniveauet er afdæmpet. De lange kig over dyrkningsfladernes åbne vidder er karakteristisk for oplevelsen af landskabet.

I forhold til Helsingør Kommunes øvrige landskaber er her en stor, åben flade, der opleves som enkel. – Et landskab med store træk og derfor "roligt". Mod nord rejser terrænet sig ved Hornbæk plantage, og store dele af byfronten er skjult af skovbevoksning.

Landbrugssletten med Borsholm landsby. Bemærk at gårdene ligger samlet som i middelalderen. Hertil de lagkageformede markstykker, hvor vejene i dag ligger. De blev fastlagt ved 1780ernes jordreformer – udskiftningen.
Høje Målebordsblade fra 1890erne.

.

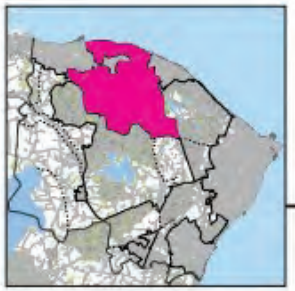

Område 1
Landbrugsslette

Borsholm- Saunte- Skibsstrup- Holmene- Horserød

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

1B Horneby Ås / Holmenevej

Hornbæk Ås er en geologisk formation, der er mest fremtrædende lige uden for bygrænsen til Hornbæk (Harboesvej). Træer skjuler imidlertid formationen noget, således at den ikke umiddelbart opfattes som et markant geologisk spor.
Åsen løber som en svag højning – en istidsformation – langs især Vesterbækken og gennem hele landbrugslandet mellem Hornbæk og Holmene. Holmenevej – indlandsvejen fra Hornbæk mod Nygård og Helsingør - løber på denne højning. Vejen blev formentlig anlagt i udstykningstiden, hvor en række gårde flyttede herud. Der er fra vejen med de spredte, men regelmæssigt placerede smågårde vid udsigt over markerne mod syd til skovbrynene til Indelukket, Horserød Hegn og Risby Vang. Når man færdes på Holmenevej opleves vekselvirkningen mellem åbent og lukket landskab markant. Visse steder gror skoven tæt omkring vejen og giver en tunnelagtig fornemmelse.

Holmenevej med "tunnelagtig" skov

1C Holmene overdrevslandskab

Hjørnet vest for Skindersøvej og syd for Holmenevej er en del af Skibstrups Overdrev. Stednavnet Holmene angiver, at her er tale om et vådt landskabsstrøg – tørre holme i våde enge. Landskabet har her mange småsøer og engområder og er opdelt i små markstykker. Ofte står de oprindelige husmandsbygninger tilbage. Ejendomsstrukturen med de mange små parceller går tilbage til udstykningstiden, hvor gårde også blev flyttet ud langs Holmenevej. Her kunne man, da ejendommene blev oprettet i slutningen af 1700-tallet, ernære sig ved en blanding af dyrkning, dyrehold, skovarbejde og håndværk. I dag er mange af ejendommene med hobbyhestehold.

Holmene har endvidere småbeplantninger og levende hegn – især med de karakteristiske hegnstræer tjørn, mirabel og hyld. Kombinationen af de små markstykker, kratbevoksningerne og hegnene definerer landskabskarakteren her som "mosaik".
Højspændingsledningerne dominerer, og de mange småveje i området giver sammen med plantninger og hegn omkring foldene oplevelsen af et meget sammensat landskab, med en del visuel uro. På grund af Skindersøvejs nærhed er der en del trafikstøj.

1D Horserød skovrydningslandsby

Hjørnet mellem Indelukket, Borsholmvej og Risby Vang er dyrkningsfladen til Horserød, der tolket ud fra stednavneendelsen –rød formentlig er en rydningsby grundlagt i middelalderen. Ved skovbrynet til Indelukket ligger husmandsstederne i "Lammehaven". Gårde og husmandssteder er kraftigt tilbyggede. Men landsbyen har sin oprindelige struktur langs den autentiske nord-sydgående vej, med de 5 oprindelige gårde. Landsbyen er således uden væsentlige, nyere udstykninger og bebyggelser.
Visuelt er fladen præget af mellemstore marker kantet af skov. Dyrkningen følger de oprindelige markskel, men kun enkelte marker har dige og traditionel hegnsbeplantning.

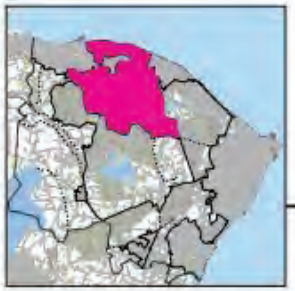

Område 1
Landbrugsslette

Borsholm- Saunte- Skibsstrup- Holmene- Horserød

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

1E Hornbæk Plantage

Plantageområdet er geologisk set en Litorina kystskrænt (stenalderkystskrænt) på landsiden af Strandvejen, med et marint forland med flyvesand, især på havsiden af Strandvejen.

Mange gravhøje fra både bondestenalderen og bronzealderen er bevaret i den højtliggende del af plantagen. Gravhøjene er i modsætning til på dyrkningsfladen bevaret her, fordi plantagedriften med langsomt voksende træer har beskyttet højene mod bortpløjning. Denne højtliggende del af plantagen ses inde fra landet (Rosendalsvej) som et fint skovbryn med høje løvtræer (eg).
Før tilplantningen blev der i dette område bygget risgærder, for at hindre sand i et lægge sig på de dyrkede marker på plateauet bagved kystskrænten.

Nord for Strandvejen – på havsiden– udgør lavereliggende flyvesandsformationer, bevokset med fyrretræer plantagen. Det var græsning og dyrkning i de kystnære områder, der satte skub i sandflugt, og som i 1793 førte til at de første fyrretræer blev plantet som værn mod flyvesandet. – I lighed med andre steder ved Nordsjællands kyster.
Fra Strandvejen opleves det fine samspil mellem stranden, kystskrænten og plantagen, i den rummelige kontrast mellem det tætte skovrum og kikkene ud mod den åbne havflade.

Hornbæk Plantage på Generalkvartermesterstabskort fra 1820erne, nederst på Høje Målebordsblade fra 1890erne. De røde markeringer er fortidsminder.

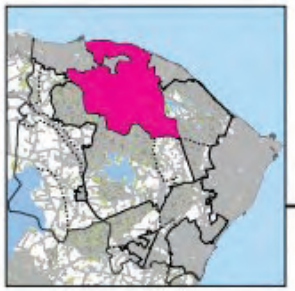

Område 1
Landbrugsslette

Borsholm- Saunte- Skibsstrup- Holmene- Horserød

Vurdering

Landskabskarakterens styrke: Særligt karakteristisk

Her er tale om et landskab med stor autenticitet og med spor efter menneskers færden helt fra bondestenalderen (4000 fvt) over landsbyer fra middelalderen (ca. 1200 fvt) og frem til udskiftningstidens karakteristiske marksystemer (1780ernes jordreformer).
Højene fra sten- og bronzealder ses i plantagerne og enkelte, men pløjningstruede ligger også i åben mark.

Landskabskarakterens tilstand: God

Områdets tilstand er særdeles god på grund af den ringe grad af udstykning omkring især Borsholm, Saunte og Horserød. Her er tale om et område med mulighed for at formidle landskabets tilblivelse og bosættelseshistorie. De store åbne dyrkningsflader fremhæver den store, homogene landskabsflade.

Landskabskarakterens sårbarhed: Høj

Fladerne ved Borsholm, Saunte, Skibstrup og Horserød er sårbare overfor ethvert tiltag, der bryder med den oprindelige ejendomsstruktur – de jævne stjerneudskiftede flader og gårdsklyngerne centralt i landsbyerne. Især fladerne omkring Borsholm har stor formidlingsværdi. Tilplantning og fritliggende bebyggelse kan ødelægge de lange kig ud over de åbne vidder og den relative uforstyrrethed, der er karakteristisk for området. For at bevare oplevelsen af landskabets store dyrkningsflader, bør der ikke dyrkes flerårige afgrøder der hæmmer udsynet (eks. juletræer og høje energiafgrøder).

De store landbrugsflader set mod syd fra Borsholmvej (omr. 1A)

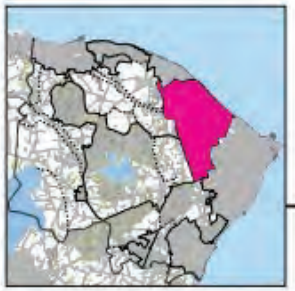

Område 2
Dam- og Skovland

Teglstrup Hegn - Hellebæk - Julebæk - Vestkilen

Område 2 udgør et 15 km^2 stort og kraftigt varieret skov- og søparti i kommunens nordøstlige del på grænsen til Helsingør By.

Områdets afgrænsning

Mod nord:
Byfronten syd for Ålsgårde og den ubebyggede kyststrækning ved Julebæk Strand udgør områdets nordlige afgrænsning.
Mod øst:
Her fra afgrænses området af byfronten til Helsingør helt ned til Gurrevej i syd.
Mod syd:
Gurrevejen udgør grænsen syd for Teglstrup Hegn.
Mod vest:
Skovbrynet langs Teglstrup Hegn og nordligst Skindersøvej, som løber langs landbrugslandet ved Skibstrup og Holmene.

Områdets inddeling

2A Teglstrup Hegn – Hellebæk - Julebæk
2B Teglstrup Hegn - Vestkilen

Områdets sammenhæng til andre områder

Området grænser mod vest op til område 1 og område 5. Mod nordøst mødes område 6 Nordkysten.

Landskabsfredninger og beskyttelser

Hele den nordvestlige del af område 2A er fredet, samt Vestkilen mellem skovbrynet til Teglstrup Hegn og byfronten. Størstedelen af området er Natura 2000 område.

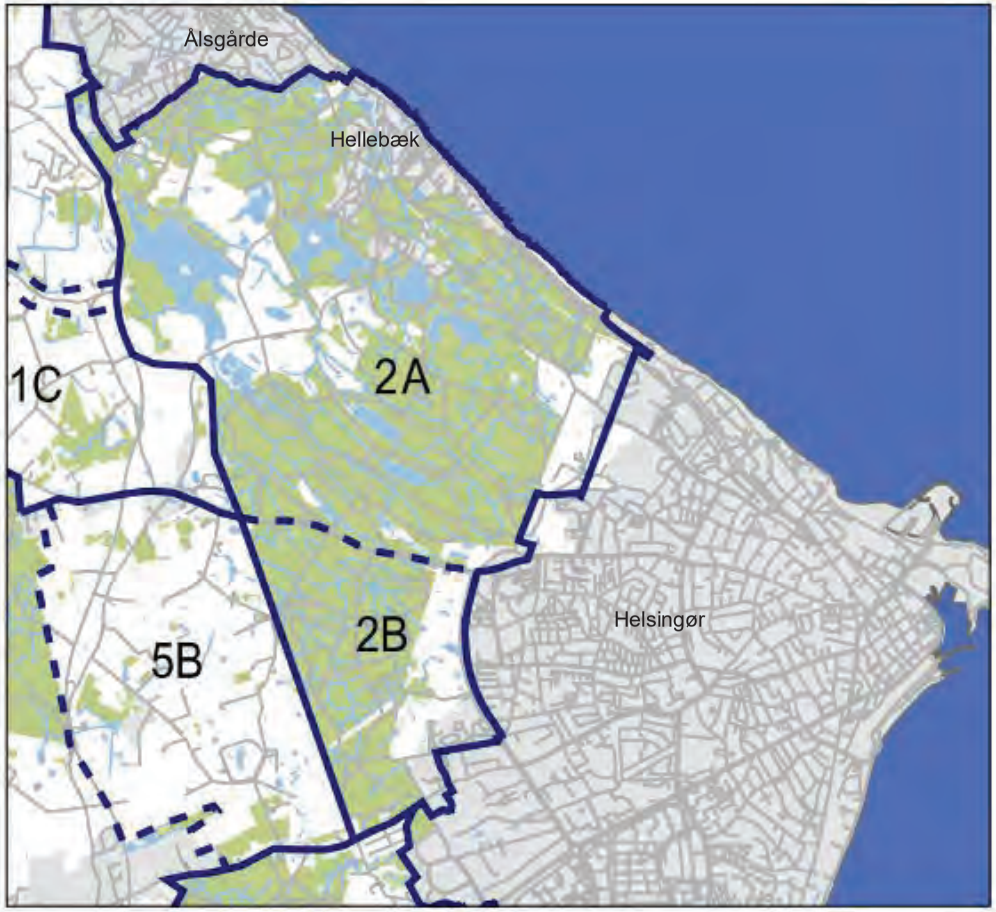

Nøglekarakteristika

Istidslandskab med langstrakte sø- eller mosefyldte lavninger i lysåben skov, med større græsningsarealer, samt golfbane. Den særegne terrænform der er som et vaskebræt, og den varierede skov er karakteristisk for området. De fligede skovbryn og græsningsskoven ved Kohaven giver sammen med fortællingen om vandkraft i kulturmiljøet omkring Hellebæk mulighed for at opleve et fint samspil mellem natur og kultur. Mod syd er området mere robust med brugsskov og bynære rekreative arealer.

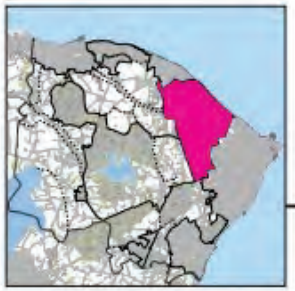

Område 2
Dam- og Skovland

Teglstrup Hegn - Hellebæk - Julebæk - Vestkilen

Naturgeografisk beskrivelse

Karakterområdet er et varieret og bakket morænelandskab med skovbevoksning, græsningsoverdrev og bebyggelse langs kysten. Terrænet kan med sine mange og øst-vest gående, lange søer og bakkedrag bedst beskrives som "et vaskebræt".

Lavningerne er dannet ved Øresundsgletscherens fremstød for ca. 12.000 år siden. Strandvejen løber på den hævede havbund umiddelbart nedenfor stenalderhavets hævede klinter. Istidsaflejringerne er grusede, sandede og lerholdige jorde. Jordtypen afspejler sig i - og har været afgørende for - hvilke træarter, der dyrkes. Mod syd er der især nåletræer og mod nord løvtræer. Omkring de mange søer/damme er der partier med birke- og ellebevoksning, som var den oprindelige bevoksning her – det vil sige før den egentlige skovdrift.

Sø- og vådområder i Teglstrup Hegns nordlige del

Hellebæk med de lange søer – dammene. Kortet er fra 1996 (4-cmkort)

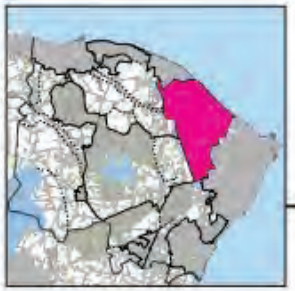

Område 2
Dam- og Skovland

Teglstrup Hegn - Hellebæk - Julebæk - Vestkilen

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

2A Teglstrup Hegn nord og Hammermølle skov

Kulturhistorisk set er området et enestående og værdifuldt kulturmiljø fra slutningen af 1500tallet og i 1600tallet med Christian den 4s kanonstøberi og den senere geværfabrik Hammermøllen fra 1700-tallet, samt Klædefabrikken fra 1874. Sporene efter reguleringen af landskabet, for at udnytte vandkraften, ses mange steder i skoven her omkring. Mange af sporene er ydmyge – hulveje, mølledæmninger, broer mv. i skoven i dag. Men man skal forestille sig en gennemgribende regulering af de lange og talrige søer - med opstemninger, gravede kanaler og stigbord.

De regulerede damme er med deres stejle sider og kantede former – især Kobberdammen – de tydeligste spor. Dammene har fungeret som reservoirer, som skulle sikre konstant vandtilførsel, så der kunne støbes i selv tørre sommerperioder.

Det var netop på grund af den lettilgængelige vandkraft, at Hellebæk By voksede frem her. Foruden selve Hammermøllen, er her også andre historiske bygninger fra geværfabrikkens tid og den senere klædefabriks tid. De ligger langs Bøssemagergade i dag.

Store arealer omkring Hellebæk er fredede for at bevare området som en spændende natur- og kulturhistorisk, grøn og oplevelsesrig kile.

Syd for Hellebæk er skoven ryddet til fordel for græsning, og man kan opleve et varieret skovlandskab med vandhuller og enge. Varierede skove med mange vandhuller, græsningsarealer og dynamiske skovbryn var fremherskende før Skovforordningen af 1805. Forordningen var en statslig beslutning, der på grund af stigende mangel på tømmer gjorde at skove blev hegnede og dyrket mere intensivt.
I nyere tid har området der kaldes Kohaven været militært øvelsesareal.

Landskabet og istidsformationerne med de langstrakte søer og bakker er sammen med de menneskeskabte reguleringer og det omkringliggende kulturmiljø, der går tilbage til 1500-tallet, meget formidlingsegnet.

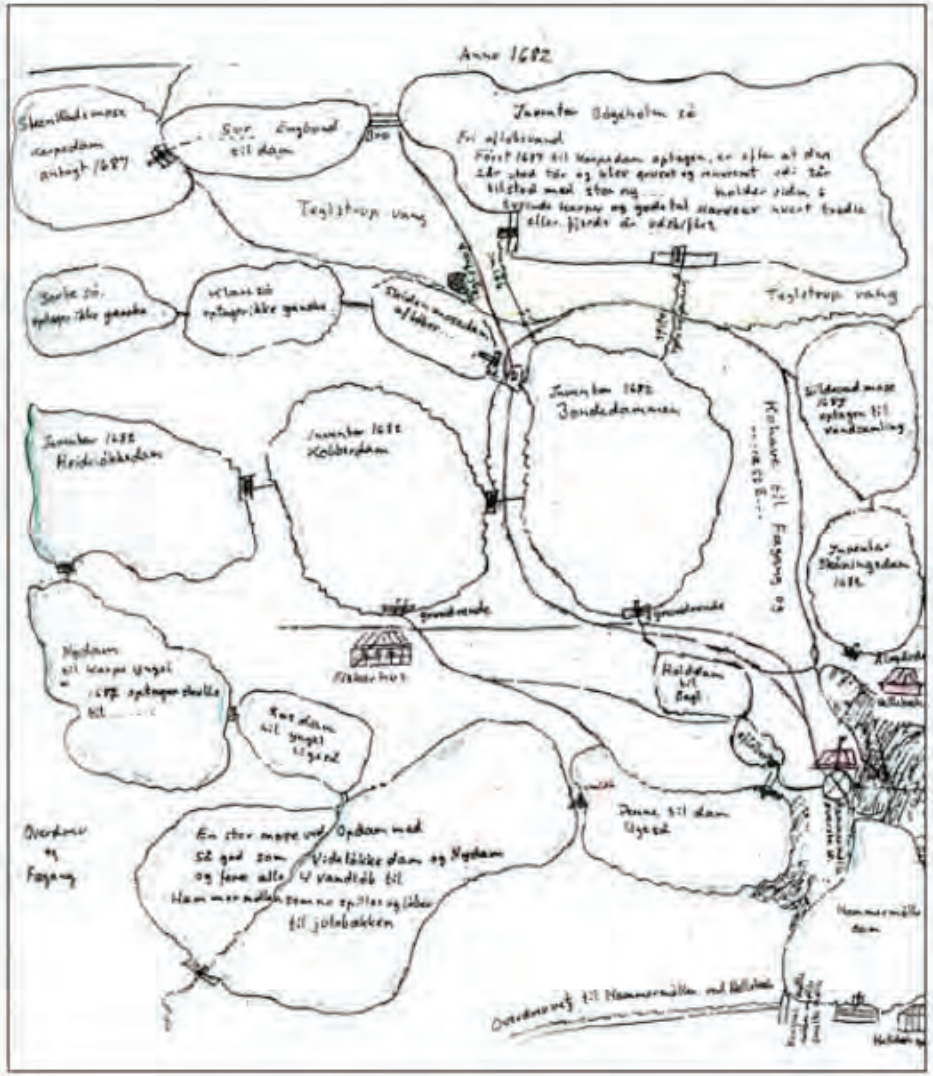

Historisk kort over dammene i Hellebæk. Illustration fra Lone Hvass og Torben Bill-Jessen 2011: Christian 4. Som kanonstøber.

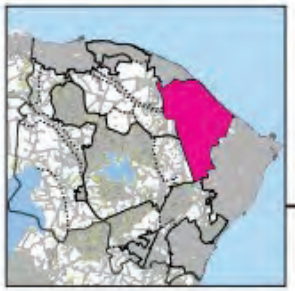

Område 2
Dam- og Skovland

Teglstrup Hegn - Hellebæk - Julebæk - Vestkilen

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

Teglstrup Hegn og Hammermølle skov og Hellebæk Kohave er et af de mest oplevelsesrige landskaber i Helsingør Kommune. Beplantningen der veksler mellem nål og løv, kombineret med de parallelle lange lavninger og søer og de mange lysninger gør den rumlige oplevelse meget varieret.
Når man færdes i området opleves vekselvirkningen mellem mørk skov og lys skov markant, særligt i den nordlige del af området Hellebæk Kohave. Her skaber det fligede skovbryn overgang mellem skoven og det let kuperede overdrevslandskab, Hellebæk Kohave. Denne del af området er meget stille og kan betragtes som et uforstyrret landskab.
Områdets mange småsøer og mosehuller bidrager til den store rumlige variation, mens de største søer bl.a. Bondedammen og Bøgeholm Sø danner rolige flader omkranset af skov og græsningsflader.

Mod nordøst møder bøgeskoven Øresund og Strandvejen, der løber nedenfor kystklinten. Mødet mellem den høje skov og havets flade giver en meget stærk rumlig oplevelse der er typisk for denne del af kysten. Fra Julebæk Strand oplever man Øresund vide sig ud mod nord, samtidig med at man skimter Kronborg mod syd og Sveriges kysten i horisonten. Strandvejen afkaster trafikstøj, men kommer man ind i skoven er området uforstyrret og med kun lidt støj.

2B Teglstrup Hegn syd og Vestkilen

I den sydlige del af Teglstrup Hegn er skoven mere præget af, at det er en driftsskov med større ensartede felter af beplantning. Det vestlige skovbryn er langt og lige, og mod øst danner det en skarp overgang mod golfbanen nord for Helsingør, og det bynære overdrevslandskab Vestkilen. I Vestkilen ligger en bræmme med husmandssteder langs skovbrynet. Husmandsstederne ligger på rad og række med det velbevarede skovdige på den ene side og ringvejen Klostermosevej, der nogenlunde følger det oprindelige vejforløb, på den anden. Skovhusmændende har her kunnet ernære sig ved blandet erhverv – dyrkning, lidt dyrehold, bødkeri, skovarbejde mv. Bræmmen er en fin repræsentant for udskiftningstidens skovhusmænd på Helsingør Købstads Overdrev, der således blev "befolket" efter 1780ernes jordreformer.

Sø- og vådområder i Teglstrup Hegns nordlige del

Julebæk Strand hvor bøgeskoven møder Øresund

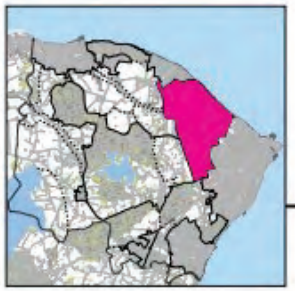

Område 2
Dam- og Skovland

Teglstrup Hegn - Hellebæk - Julebæk - Vestkilen

Vurdering

Landskabskarakterens styrke: Særligt karakteristisk
Landskabet her er et forholdsvis uforstyrret, skov-landskab med tydelige istidsdannelser, og derfor af stor landskabelig værdi. Hertil kommer de meget tydelige og velbevarede kulturhistoriske spor efter dels tidlig industri og udnyttet vandkraft, dels udstykninger af husmandssteder.

Landskabskarakterens tilstand: God
Landskabet er forholdsvis uforstyrret og derfor med stor autenticitet. På grund af sin uforstyrrethed kan både landskabets dannelse, og menneskers udnyttelse af landskabet til vandkraft, iagttages og formidles her.

Landskabskarakterens sårbarhed: Høj
Områderne er især sårbare over for tiltag som forstyrrer indtrykket af de geologiske dannelser, græsningsskoven og de fligede skovbryn samt småbrugene langs den indgærdede skov. Især den nordlige del (2A) har stor formidlingsværdi mht. geologiske dannelser og den store udnyttelse af vandkraft.

Overdrevslandskab ved Hellebæk Kohave, mod nord skimtes Bøgeholm Sø.

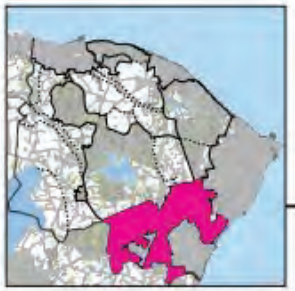

Område 3
Landskabskiler

Krogenberg hegn - Nyrup Hegn – Egebæksvang – Kelleris Hegn

Område 3 der udgør kommunens sydøstlige del på ca. 15 km^2, er det karakterområde, der er mest påvirket af bebyggelse og infrastruktur. Samtidig findes her dog store landskabelige værdier og unikke muligheder for bynær rekreation i grønne kiler.

Områdets afgrænsning
Område 3 har Kongevejen som "rygrad", og de åbne markflader kantes af skovbryn og byfronter.
Mod nord:
De nordlige skovbryn til Nyrup Hegn og Krogenberg Hegn.
Mod øst:
Helsingør bys sydlige byfront og skovbrynet til Egebæksvang. Ved Egebæksvang kirke er der et hul i Strandvejsbebyggelsen, hvor man møder Øresundskysten. Grænsen fortsætter hele vejen rundt om Espergærde.
Mod syd:
Områdets grænse følger kommunegrænsen mod Fredensborg kommune, syd om Kvistgård.
Mod vest:
Kommunegrænsen op igennem Danstrup Hegn.

Områdets inddeling
Område 3 omfatter 3 delområder:
3A Nyrup Hegn, Rørtangkilen med Flynderupgård og Egebæksvang.
3B Syd for Kongevejen, Reerstrup, Kelleris Hegn og Rolighedsmoserne.
3C Nord for Kongevejen, Krogenberg Hegn og Nyrup med Claythorpe og Fairyhill.

Områdets sammenhæng til andre områder
Område 3 grænser mod syd op til Fredensborg Kommune. Kommunegrænsen, der er ejerlavs og sognegrænse følger ikke et tydeligt landskabstræk (å, hegn eller bakkedrag), og landskabet er tilnærmelsesvis ens på begge sider af kommunegrænsen. Mod nord ligger område 5 med sølandet og den udbyggede og vidtspredte landsby Gurre. I det norøstlige hjørne danner Gurrevej grænsen til område 2 med Teglstrup Hegn, og mod øst ligger Sydkysten, område 7.

Landskabsfredninger og beskyttelser
Store dele af område 3A er fredet.

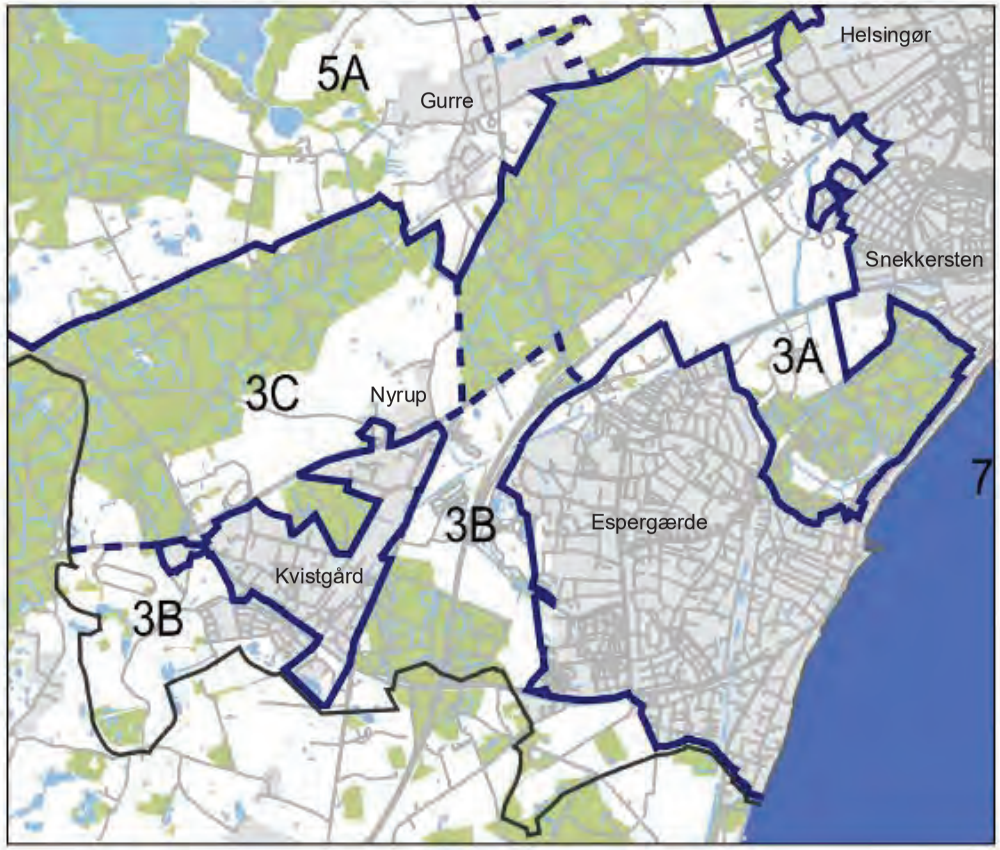

Nøglekarakteristika
Område 3 er et meget sammensat landskab der gennemskæres af en række større veje: Kongevejen/ Helsingørsvej, Helsingørmotorvejen, Agnetevej samt Kystbanens og Lokalbanens traceer. Lommerne af åbent land med delvis bevaret bebyggelsesmønster mellem skovbryn og byfronter har høj rekreativ værdi, og de lange kig udover de åbne dyrkningsflader spiller en vigtig rolle i oplevelsen af landskabet.

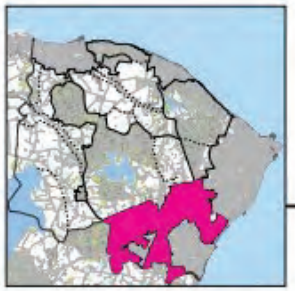

Område 3
Landskabskiler

Krogenberg hegn - Nyrup Hegn – Egebæksvang – Kelleris Hegn

Naturgeografisk beskrivelse

Karakterområdet består af kystnær moræneslette mod øst afløst af bakket morænelandskab i områdets nordvestlige del. Ved Egebæksvang udgør en litorinaflade en tunge ind i landet. Den er en slette - en tidligere havarm – med indløb fra Øresund under isafsmeltningen efter sidste istid. Herfra stiger terrænet jævnt mod nord, vest og syd (litorinaskrænterne). Terrænet er mindst kuperet i området ved Krogenberg Hegn der står i forbindelse med den store moræneslette omkring Gurre sø. Området har en del mindre søer og fire større åer, Egebækken, Søbækken, Munkesøløbet og Lokkerens Bæk, der løber i Øresund. Det åbne land er primært drænet landbrugsland.

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

3A Nyrup Hegn, Rørtangkilen med Flynderupgård og Egebæksvang

Område 3A rummer stor landskabelig variation. Fra Kirkestranden på Sydkysten (område 7) opleves Egebæksvang Kirke og kirkegården med fredede Ege. Bagved vidder "Stormadens" flade engareal sig ud omkranset af skov, og herfra stiger terrænet jævnt opad fra 4 til 44 meter over havets overflade. Egebæksvang møder byområderne Espergærde og Skotterup. På landsiden af Strandvejen - i skoven bag bebyggelsen - løber den oprindelige strandvej (Søvej). Den løb formentlig her, fordi her var tørt på alle tider af året. Mod vest gennemskæres skoven af Kystbanens trace, og møder herefter de store og åbne dyrkningsflader ved Flynderupgård. Forud for den nuværende lystgård, som blev ombygget og befolket af byboere i begyndelsen af 1800tallet, synes et par gårde at have ligget her på hver sin side af Egebækken. Her kan være tale om "oprindelige" gårde her på dyrkningsfladen til Mørdrup – i modsætning til de systematiske gårdsudflytningerne efter 1780ernes jordreformer i område 3C ved Nyrup. I dag er Flynderupgård et yndet udflugtsmål på grund af sit levende musem – Frilandskulturcenteret.

De store dyrkningsflader i Rørtangkilen, ca. en kilometer ovenfor kysten er bølgede og med levende hegn. Agnetevej, Lokalbanens trace og Kongevejen skærer gennem kilen, der dog alligevel opleves som en landskabelig helhed. Fra Præstebjerg 44 m.o.h. kan man i klart vejr se Øresundsbroen. Længst mod nordvest ligger Nyrup Hegn, der for størstedelen består af nåleskov med partier af løvskov og moser.

"Stormaden" ved Egebæksvang udsigt mod vest

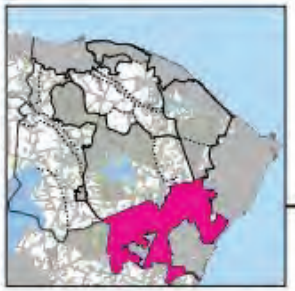

Område 3
Landskabskiler

Krogenberg hegn - Nyrup Hegn – Egebæksvang – Kelleris Hegn

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

3B Syd for Kongevejen, Reerstrup, Kelleris Hegn og Rolighedsmoserne
Område 3B er kraftigt påvirket af infrastruktur, særligt den østlige del med motorvejen. Dog findes der områder med fine landskaber og natur - eksempelvis Rolighedsmoserne ved Espergærdes vestlige byfront, der rummer et rigt fugleliv. Det bakkede terræn gør at oplevelsen af landskabet varierer meget, og visse steder kan man kun høre svag trafikstøj. Eksempelvis området ved Rolighedsmoserne der ligger lavt i terrænet i forhold til motorvejen; Her opleves støjen ikke nær så kraftig som i Kelleris Hegn.

3C Nord for Kongevejen, Krogenberg Hegn og Nyrup med Claythorpe og Fairyhill
Område 3C er et jævnt bakket landskab, præget af udskiftningstidens gårdsflytninger (1780ernes jordreformer) og 1900tallets tørlægning af Nyrup Sø,- den sø, der formentlig var anledning til at Nyrup i middelalderen netop blev anlagt her. Kvistgård (Kviestensgård) og Sindshvile syd for Kongevejen er eksempler på store gårde, der blev flyttet ud fra Nyrup landsby samtidig med at landsbyen Munkegårde blev nedlagt. På de magre og sønære jorder nord for Nyrup og mellem skovene blev derimod lagt husmandssteder. De ydmyge husmandssteder blev i 1800tallet ombygget til fine landsteder Claythorpe og Fairyhill. Husmandsstederne ligger i dag ud til den tørlagte, jævne søflade. Nyrupgård, der er en af de gårde, der ikke blev flyttet ud fra Nyrup, er i dag ombygget til en erhvervsvirksomhed som ligger ud til sydenden af søfladen.

Trods nærheden til veje, banen og industriområderne syd for Nyrup byder kilen på velbevarede og intakte bebyggelsesmønstre og strøg. Fra Kongevejen opleves indfarten til Helsingør som et grønt, skovrigt og afvekslende bånd med spredte, oprindelige bebyggelser. De to kongeveje – fra henholdsvis Fredensborg og Hørsholm mod Kronborg – løber i dag sammen øst for Nyrup. Oprindeligt mødtes de i landsbyens vejkryds. Fredensborgvejen blev i 1933 ført syd om Nyrup. Flytningen har bidraget til at landsbyen i dag har sit oprindelige landsbypræg.

Generalkvartermesterstabskort fra 1820erne. I dag bortdrænede søer er markerede, lige som kongevejenes forløb. Bemærk Quistgård, der er udflyttet fra Nyrup.

Samme område med moderne byområder, veje og jernbaner, 4 cm kort fra 1996.

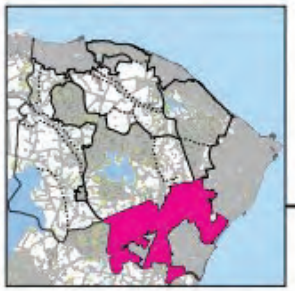

Område 3
Landskabskiler

Krogenberg hegn - Nyrup Hegn – Egebæksvang – Kelleris Hegn

Vurdering

Landskabskarakterens styrke: Middel
Visse delområder er karakteristiske: Rørtangkilen (3A), Rolighedsmoserne, og i fremtiden område 3C med den tørlagte Nyrup Sø, når højspændingsledningerne bliver gravet ned.

Landskabskarakterens tilstand: middel
Trods de mange veje og byområder er bebyggelsesmønstret med landsbyer, udflyttede husmandssteder og enkeltgårde hist og her intakt. Arkitekturen er her i oplandet til Helsingør – og baglandet til Hovedstaden, præget af at bybefolkningen siden 1800tallet har flyttet herud hvorved gårde er blevet til lystgårde.

Landskabskarakterens sårbarhed: Middel.
Landskabet kan ikke betegnes som uforstyrret på grund af den store påvirkning af infrastruktur og bebyggelse, men de lange kig udover de åbne dyrkningsflader er sårbare overfor og tilplantning. Den klare grænse mellem by og land bør bevares.
Landskabet spiller her en vigtig rolle som den grønne port til Helsingør.

Udsigt fra Præstebjerg mod sydøst (havet anes i horisonten)

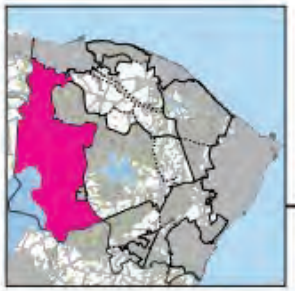

Område 4
Å- og Søland

Pandehave Ådal - Gurre Å - Langesø - Tikøb - Esrum Sø

Område 4 udgør ca. 20 km^2 landbrugsland med skov- og sønære bakkedrag mellem Pandehave Å, Klosterris hegn og Esrum Sø.

Områdets afgrænsning

Mod Nord:
Byfronten (sommerhuse) mellem Villingebæk og Hornbæk.
Mod Øst:
Løber grænsen langs Klosterris Hegn og Risbyvang. Hornbækvej udgør grænsen fra Langesø og sydover til kommunegrænsen.
Mod Syd:
Afgrænses området af Danstrup Hegn og Kobækken og langs Danstrup Hegn hvoraf størstedelen ligger i Fredensborg Kommune.
Mod Vest:
Her er området afgrænset ved dels Esrum Sø (kommunegrænsen er ude i søen) og nord for søen i kommunegrænsen mellem Helsingør- og Gribskov Kommune. Kommunegrænsen er samtidig ejerlavsskellet mellem Plejelt og Esrumklosters jorder, og er således betinget af historiske jordbesiddelser og ikke markante landskabsformer. Nordligere er området afgrænset ved Kjeldsø Å vest om Kjeldsø og følger Pandehave Ådal med nord.

Områdets inddeling

4A Pandehave Ådal
4B Gurre Å fra Langesø til Kjelds Sø.
4C Landsbyerne Havreholm og Bistrup i skovkanten
4D Bakkelandsbyerne ovenfor Esrum Sø
4E "søskålen" – nordøstlige hjørne af Esrum Sø

Området sammenhæng med andre områder

Området grænser mod vest direkte op til Gribskov Kommune, der har karakteriseret naboområderne som deltalandskab mellem Kjeldsø Å og Esrum Å- og Kanal.
Mod øst danner Klosterris og Horserød Hegn sammen med Hornbækvej grænsen til område 5. Sydligst afgrænses området af kommunegrænsen til Fredensborg Kommune. Ingen af kommunegrænserne kan aflæses i landskabet.

Landskabsfredninger og beskyttelser

Området rummer flere fredninger: Pandehave Å dal, Rusland, Esrum sø fredningen og fredningen ved Danstruplund. Esrum Sø og Pandehave Ådal er Natura 2000 områder.

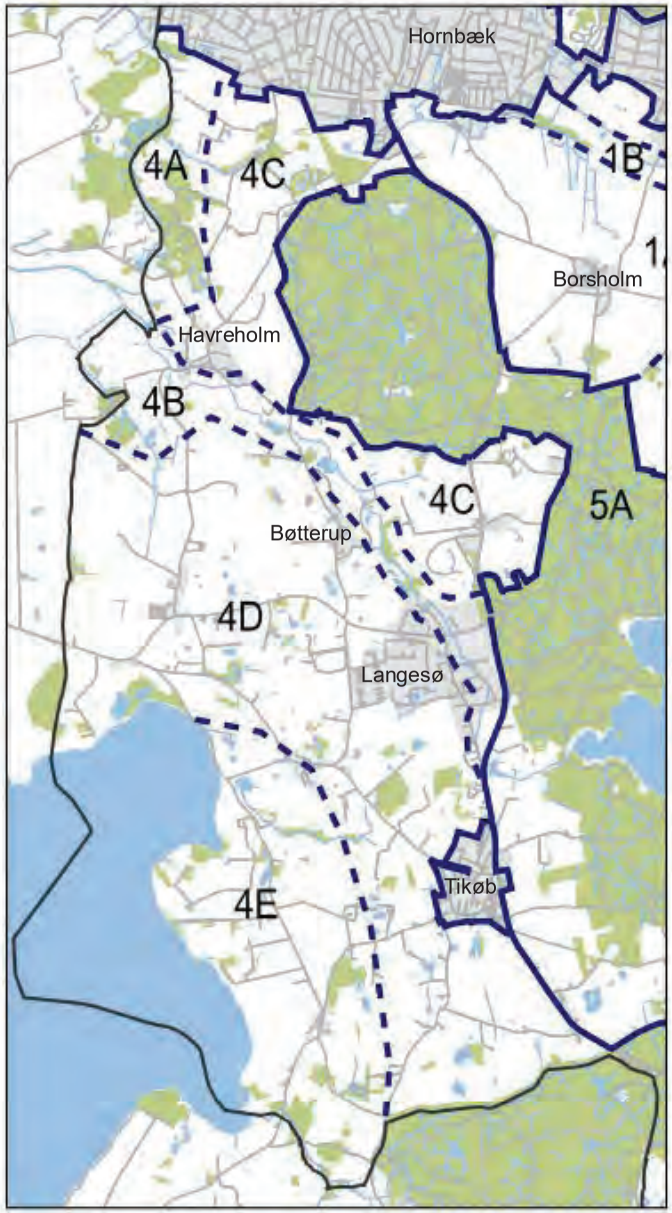

Nøglekarakteristika

Uforstyrret bakkelandskab, på israndslinjen ved Plejelt og Havreholm med krappe og urolige bakker. Det lidt "urolige" terræn er kendetegnende, og giver en sammensat og varieret oplevelse af landskabet. Landskabet opleves de fleste steder som mellemskala, særligt ved bebyggelse og landsbyer, her er småskove og ejendomme afgrænset af uregelmæssige hegn. Landskabets mellemskala understreges ved mødet med Esrum søs store rolige flade.

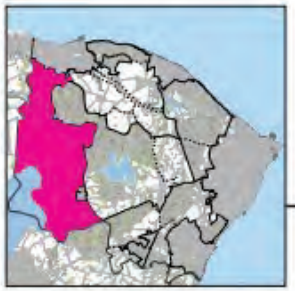

Område 4
Å- og Søland

Pandehave Ådal - Gurre Å - Langesø - Tikøb - Esrum Sø

Naturgeografisk beskrivelse

Området er et morænelandskab med Pandehave Ådal i nordvest. De stejle skrænter er kysten langs en havarm, som gik ind fra Kattegat i stenalderen. - Vandstanden var dengang højere end nu på grund af isafsmeltningen mod nord. En lang grusformation strækker sig fra ådalen i nord og ned langs Esrum Sø. Gruset blev under istiden formet til mange og jævne bakker. Bakkerne er størst i områdets sydøstlige del – langs med og øst for Esrum Sø. Nord for søen er mange vandhuller og søer. Esrum Søs store bassin (Danmarks vandrigeste sø) er formentlig dannet ved at en løsreven del af iskappen smeltede her. Bassinet er med stejle sider og flad bund – som et stort badekar. Området består i dag primært af drænet landbrugsjord.

Ræveskiftet ved Pandehave Ådal

Høje Målebordsblade fra 1890erne.Blå streg: Stenalderkysten ca. 6000 fvt. Pandehave og Esrum Ådale Å, der afvander Esrum Sø var ved udløbet i Kattegat dengang fjorde. De gamle kystskrænter er i dag tydelige i landskabet (Litorinaskrænter)

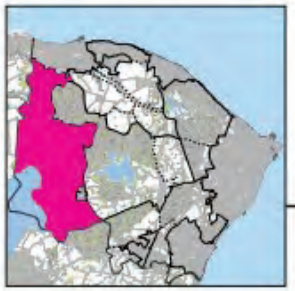

Område 4
Å- og Søland

Pandehave Ådal - Gurre Å - Langesø - Tikøb - Esrum Sø

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

4A Pandehave Å dal og Ræveskiftet.

Pandehave Ådal er mod nord op til 500 meter bred. Her er tale om kystskrænterne langs en fjordarm fra stenalderen. Kun den østlige kant af dalen ligger i Helsingør Kommune. Dalbunden og de geologiske formationer, som is og smeltevandsfloder har formet er især markante ved Ræveskiftet der er et stort sammenhængende naturområde. Ådalen er her kantet af skovbevoksning og har store vådbundsarealer, der sammen med krat udgør en varieret landskab – en mosaik.

Der er ikke udsigt over ådalen fra de offentlige veje. Det bedste indtryk af dalen og kystskrænterne er fra de private ejendomme på Horneby Fælled (Saronvej) samt fra Øgårdsvej - mellem det åbne land og Villingebæks sommerhuse.

4B Gurre Å fra Langesø til Kjelds Sø

Gurre Å er en skovklædt, smal og ikke særlig markant bræmme i landskabet.
Vest for åen og Horserød Hegn ligger Langesø Mose m.fl., der afvander til Gurre Å. Langesø danner i dag rammen om et sommerhusområde.

Syd for Havreholm ligger en dam, og åen har siden 1500tallet været opstemmet her for at drive en vandmølle. Fra midten af 1800 tallet var her papirmølle. Havreholm Slot, der i dag er kursuscenter, blev opført som bolig for fabriksejeren. Der er i dag ikke noget tilbage af papirmøllen, som brændte. Herefter blev der indrettet en mindre trævareindustri som også brændte. Vandmøllen knytter sig til Havreholm Landsby (område 4c) på et gruset bakkedrag øst for åen.

Mod nord – umiddelbart øst for den velbevarede landsby – er en del af Havreholms højtliggende og grusede dyrkningsflade gravet bort siden 1950erne. Der var blandt andet behov for grus til de mange sommerhusbyggerier, veje og andre byggerier langs kysten. I dag er der to søer her.

Vest for Havreholm og åløbet ligger den bortdrænede Kjelds Sø som en stor moseflade. Åerne her er kraftigt regulerede, og Kjeldse Å forbinder i dag Gurre Å med Esrum Kanal i vest, ligesom Gurre Å står i forbindelse med Pandehave Å.

4C Landsbyerne Havreholm og Bistrup i skovkanten

Nord for Gurre Å, hvor åen bugter sig omkring et højdedrag (israndslinie), ligger den velbevarede landsby Havreholm. Den har før reguleringen af åen været helt omgivet af engområder. Havreholm blev, ligesom Borsholm, grundlagt som grangie i tidlig middelader. Det vil sige avlsgård til Esrum Kloster – formentlig fordi Gurre Åen betød rigelige vandmængder til driften af en vandmølle (se område 4b). Flere gårde kom til i 1400tallet og andelsmejeri kom til i slutningen af 1800tallet.

Bistrup er en "forstyrret" landsby i en "skovlomme" langs landevejen (Hornbækvej). Dyrkningsfladen til landsbyen er heller ikke her intakt, men med en større råstofgrav mod sydvest.
Lange og velbyggede diger ses især omkring Klosterris Hegn. Fra den nordlige ende af Havreholmvej opleves konturerne af Pandehave Ådal (omr. 4a) med bevoksning. Landskabet åbner sig her med flotte, lange og bølgede stræk og vidde udsigter mod vest. Landskabet er uspoleret i dette område, og der er kun lidt støj.

De åbne landbrugsflader ved Havreholmvej med Pandehave Ådal og Gribskov Kommune mod vest

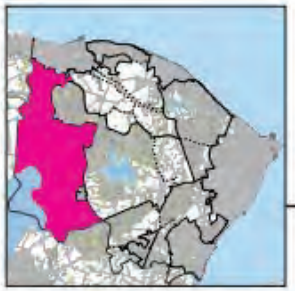

Område 4
Å- og Søland

Pandehave Ådal - Gurre Å - Langesø - Tikøb - Esrum Sø

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

4D Bakkelandsbyerne ovenfor Esrum Sø

Landsbyerne ligger her på små bakkede flader mellem skove og små bevoksninger. Bakkerne består af grusede sedimenter og smeltevandssand. Landsbyerne er, hvad struktur angår, velbevarede og uden væsentlige nye udstykninger. De omgivende marker har skel som da deres tilliggender blev fastlagt ved 1780ernes jordreformer.

Plejelt og Bøtterup er vejrækkelandsbyer, hvor gårdene stadig ligger med regelmæssig afstand og marker imellem – de er uden "huludfyldninger". De er åbne og grønne. Jorderne til en af Plejelts gårde – sydøstligst – er råstofgrav, ligesom det er tilfældet ved Havreholm og Bistrup (område 4c). Bøtterups dyrkningsflade mod øst er i dag Hornbæk Golfbane, som er græsklædt og med trægrupper – herunder en del nåletræer.

Jonstrup, Harreshøj og Ll. Esbønderup er små landsbyer med 3-4 gårde. Også her ligger gårdene ud til vejene og med marker imellem. Landsbyernes størrelser er formentlig betinget af det kuperede landskab. I dag er mange af ejendommen drevet som fritidslandbrug med hobbyhestehold.

Tikøb, der er sognets hovedby med kirke, ligger forholdsvis lavt i terrænet mellem Esrum- og Gurre Sø. Her løber vejene mellem Esrum med klostret, og Gurre med kongeborgen og Kronborg i Helsingør sammen. Vejene har deres middelalderlige vejføring. Tikøb er formentlig – tolket ud fra stednavnet ("den til Tyr viede skov") – en landsby, der går tilbage til forhistorisk tid, nævnt i 1170 som med stavemåden "Tiwithcop".

4E Skålen og bakkerne ovenfor Esrum Sø

Området er bebyggelsesmæssigt som 4d – med ganske små landsbyer og spredte smågårde i bakkerne. Landsbyerne her er Jonstrup og den nedlagte Såne, der i dag ses som et vejkryds og en enkelt gård. Søudsigten fra Harreshøjvej, der i den nordlige ende ligger højt i landskabet, er et af de "store stræk" der er karakteristisk for område 4. Her fra det nordøstlige hjørne af Esrum Sø, giver landskabet indtryk af at være "en tragt" mod søen.

Kortene viser området omkring Havreholm før og nu. Øverst kort fra slutningen af 1800tallet (Høje Målebordblade).
Nederst moderne kort (4 cm kort fra 1996).

På det gamle kort ses Landsbyen Havreholm omgivet af grøfter – den bortdrænede Keldsø. Havreholm blev i middelalderen anlagt på et næs, hvor Gurre Å slog en bugt. Næsset er en del af et gruset, langstrakt bakkedrag – en israndslinje (rød streg). På dette højdedrag, ses spor efter spredt grusgravning (de "gule" huller).
Syd for Havreholm ses at Gurre Å er stemmet op, og der er dam til en savmølle – her var tidligere papirfabrik og oprindeligt en vandmølle.

På det moderne kort er Kjedsøs mange små grøfter blevet til få og større afvandingskanaler. Grustagningen har siden 1950erne været intensiv vest for landsbyen her. Kortet viser de i dag vandfyldte grusgrave. Savmølle og dam er i dag kursusejendommen Havreholm Slot. Her er endvidere fritidslandskab i form af golfbane i grusgravsomgivelserne.

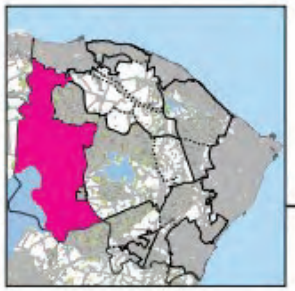

Område 4
Å- og Søland

Pandehave Ådal - Gurre Å - Langesø - Tikøb - Esrum Sø

Vurdering

Landskabskarakterens styrke: Særligt karakteristisk
Landskabet er med høj autenticitet, og de spredte og små landsbyer – uden nye udstyknin-ger, er karakteristiske.

Landskabskarakterens tilstand: God
Generelt er tilstanden god trods flere råstofgrave på israndslinien. Dog findes en del levende hegn, som skæmmer landskabet og udsigten over Esrum Sø.

Landskabskarakterens sårbarhed: Høj
Landskabet her er især sårbart overfor tiltag, der dækker de fligede skovbryn, og bryder med det oprindelige bebyggelsesmønster – de små sluttede landsbyer, hvor gårdene ligger med markstykker imellem.
I områdets nordlige del, ved Pandehave Å og Ræveskiftet, er sårbarheden generelt høj på grund af uforstyrrede geologiske formationer. Oplevelsen af det uforstyrrede landskab mod vest ind i Gribskov Kommune er særdeles sårbar overfor forstyrrende elementer som f.eks. vindmøller.
Ligeledes er arealerne, der skråner ned mod Esrum Sø sårbare overfor ethvert tiltag, der påvirker udsigten over søen, især fra Harreshøjvej og Esrum Søvej.

Udsigt fra Esrum Søvej over Esrum Sø

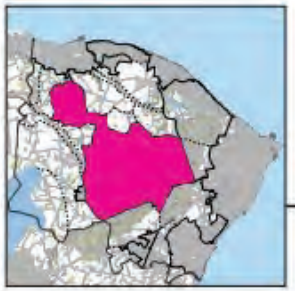

Område 5

Sø - og Skovland

Gurre - Nygård - Øerne

Området er kommunens centrale sø- og skovlandskab på ca. 25 km2. Sø og skov udgør 15 km2. - Gurre Sø ligger lige i midten, omkranset af skove med fligede skovbryn mod syd og skove med retlinede skovbryn mod nord.

Områdets afgrænsning

Mod nord:
Her danner markante og lige skovbryn med velbyggede diger til Klosterris Hegn, Risbyvang og Indelukket områdegrænsen. Esrumvej mellem Horserød Hegn og Teglstrup Hegn danner grænsen i det åbne land.
Mod øst:
Det lige skovbryn til Teglstrup Hegn danner grænsen.
Mod syd:
Grænsen løber her langs de lige skovbryn til Danstrup Hegn, Krogenberg Hegn og syd om det udbyggede Gurre og langs Nyrup Hegn.
Mod vest: Grænsen følger Hornbækvej og skovbrynet til Risbyvang.

Områdets inddeling

5A Gurre sø, Horserød Hegn, Gurre Vang og landbrugsland mellem fligede skovbryn
5B Landbrugsland mellem Teglstrup Hegn og Horserød Hegn/Skindersøvej

Områdets sammenhæng til andre områder

Området grænser op til område 1 mod nord. Skovene i område 5 har, før skovforordningen i 1805, været vange til landsbyerne. Skovene betød træ til landsbyerne og dyr kunne græsse her. I middelalderen hørte arealerne under Esrum Kloster.
Mod øst grænser området op til område 2, hvor Teglstrup Hegns skovbryn er snorlige over en strækning på ca. 2, 5 kilometer.
Mod syd ligger område 3 med Danstrup – Krogenberg- og Nyrup Hegn, og mod vest ligger område 4 med landsbyer i skovlommer og mellem morænebakker ovenfor Esrum Sø.

Landskabsfredninger og beskyttelser

Fredning omkring Gurre Å (5A), samt en række mindre fredninger omkring Gurre Kirke og Gurre Slotsruin. Gurre Sø og skovområdet omkring søen er Natura 2000 område.

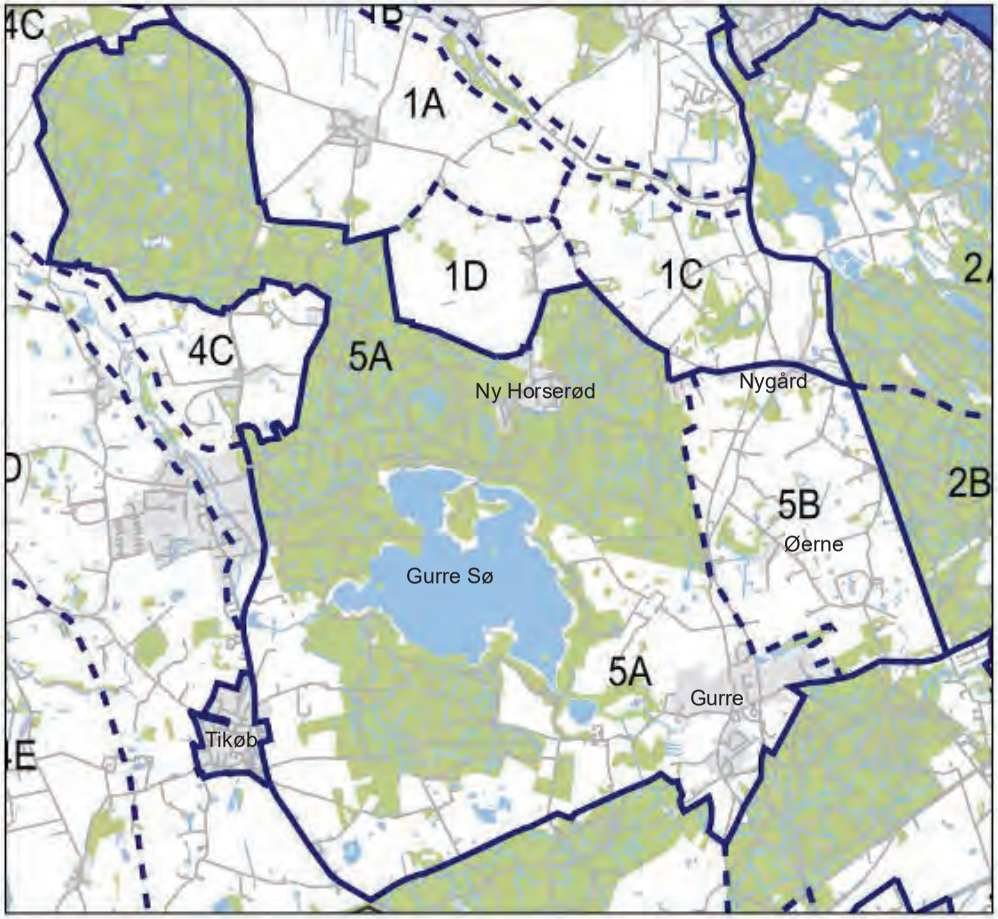

Nøglekarakteristika

Et stort sammenhængende skovareal med søen i midten. Det relativt flade terræn "Gurre-sletten" der er opbygget som en skydeskive.
Gurrevej er et varieret rumligt forløb mellem den lukkede skov og mindre overdrev og grønninger. Den østlige del er småbakket landbrugsland med slyngede landevejsforløb.

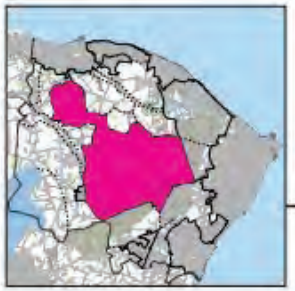

Område 5

Sø - og Skovland

Gurre - Nygård - Øerne

Naturgeografisk beskrivelse

Sø og skovområdet er en forholdsvis jævn slette – som område 1 mod nord. Til forskel fra den lerholdige landbrugsslette er jordbunden i skovområdet her grus, kun dækket af et tyndt lag muld. – Jordbunden er formentlig årsag til, at de centrale områder her ikke er dyrkede. Gurre Sø udgør en 2 km^2 stort bassin midt på sletten, og herfra stiger terrænet jævnt så det er opbygget næsten som en skydeskive. Sletten har såvel i skovene som ude i det ekstensivt dyrkede landbrugsland mange moser, vandhuller og bække. Søen afvandes mod vest gennem Gurre Å til deltalandskabet mellem Kjeldsø og Esrum Å.

Kortene viser Gurre Sø og landsby – før og nu (Høje Målebordsblad fra slutningen af 1800tallet og moderne kort fra 1996)
Søen og de nærmeste omgivelser er i dag uforstyrrede – omend dræning har indskrænket moseområderne. Gurre betyder "sump". Gurre landsby og vejnettet mod øst er som det fremgår af kortene kraftigt udbygget.

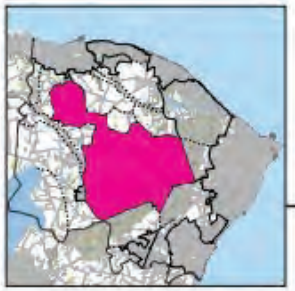

Område 5
Sø - og Skovland

Gurre - Nygård - Øerne

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

5A Gurre sø, Horserød Hegn og Gurre Vang

Skoven på sletten er betinget af jordbunden. Skovene hørte i middelalderen (1400-1500tal-let) under Esrum Kloster, som i nedlagde en del landsbyer. Hertil kan her være tale om, at udlægning af jagtområder omkring Valdemar Atterdags vandborg Gurre Slot fra 1300 tallet har været med til at bevare skoven. Gurre er oldnordisk Gorugh, som betyder sump/dynd. Før skovforordningen i 1805 var skovene vange til landsbyerne mod nord og vest (område 1 og 4). De betød træ til landsbyerne og dyr kunne græsse her.
Tæt ved Gurre slotsruin ved Slotssøen ligger Gurrehus. Gurrehus var oprindeligt en ladegård fra 1500tallet – til slottet. Det blev opkøbt og udbygget af en engelsk handelsmand omkring 1800 og siden ombygget til lystejendom af bl.a. driftige handelsfolk. - Først i renæssance stil og siden i baroklignende stil, som det fremstår i dag.

Især mod syd har skovene fligede skovbryn med sparsom bebyggelse imellem. Landbruget har været ekstensivt, og i dag er her tale om små hobbylandbrug. I kanten af området er bymæssige bebyggelser, og en del tekniske anlæg – højspændingsledninger.

Området er et sjældent, uforstyrret og formidlingsegnet "historisk" landskab. Her er spor efter klosterbesiddelser, kongemagt, bønders vange, husmænds ekstensive jordbrug og statens fangelejr i en afsides og tyndt befolket egn.

Skovlandskabet med åbninger mellem fligede skovbryn bevirker, at landskabet opleves som sammensat. – Snævre skovveje åbner sig hist og her til flade mosedrag og træomkransede småbebyggelser.
Landskabet er på grund af skovens store flader (bryn) roligt, men lukket. Området er – når der ses bort fra vejene, der skærer igennem skovene – fri for støj, og giver indtryk af at være langt væk.

De store skovområder i område 5 opleves som "lukkede" og rolige

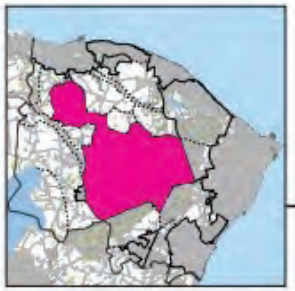

Område 5
Sø - og Skovland

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

5B Landbrugsland mellem Teglstrup Hegn og Horserød Hegn/Skindersøvej

Området "mellem skovene" er en let bølget flade med mange typiske husmandsteder – Øerne - der blev anlagt her ved udskiftningen i begyndelsen af 1800tallet. Stednavnet antyder - ligesom stednavnet Holmene - længere mod nord (område 1), at her var tale om husmandssteder på højninger (på øer), som var omgivet af grøfter og vandhuller. Syd for Karlsgårdsvej er der et større sammenhængende mosedrag. Husmandsparcellerne er især ved enklaverne langs Karslgårdsvej, Nybovej og Ømosevej udstykket, således at nyere byggeri ligger side om side med mere eller mindre udbyggede stråtænkte længer. Rødegårdsvejs fine slyngede landevejsforløb understreger oplevelsen af det bakkede terræn, og skovbrynet til Teglstrup Hegn opleves her som en kant langs de åbne marker. Landskabet er mellem til småskala, og i den østlige del længst væk fra Skindersøvej er området fri for støj.
Selvom området i fysisk afstand ligger tæt på Helsingør, opleves det som roligt fordi skoven afgrænser det. Den nordlige og vestlige del af området er dog relativt påvirket af Skindersøvej der er meget trafikeret.

Landbrugslandet ved Rødegårdsvej med skovbrynet til Teglstrup Hegn i baggrunden

Matrikelkort fra slutningen af 1800-tallet med området omkring Øerne

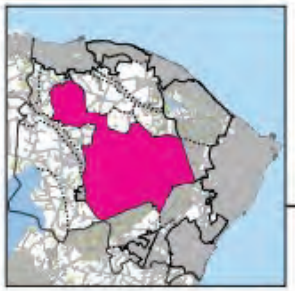

Område 5
Sø - og Skovland

Gurre - Nygård - Øerne

Vurdering

Landskabskarakterens styrke: Særligt karakteristisk
Sø- og skovlandet er – når der ses bort fra de gennemkrydsene veje – et uforstyrret og autentisk landskab med stor styrke.

Landskabskarakterens tilstand: God
Tilstanden er særdeles god og byder på mange oplevelsesmuligheder med hensyn til kulturhistoriske spor og sammenhænge, men også med hensyn til at opleve dyreliv – fugle mv.

Landskabskarakterens sårbarhed: Middel
Sårbarheden knytter sig især til tiltag, der skæmmer skovbryn og vekselvirkningen mellem åbent og lukket land. Omvendt er det komplekse og "lukkede" landskab ikke så følsomt overfor mindre tiltag.
Særligt sårbart og værdifuldt er området omkring Valdemar Atterdags ruin med den fritliggende vandborg. Området er nationalt kulturarvsområde.

Gurre Sø set fra Gurre Vang

Område 6 og 7
Nordkysten og Sydkysten

Fra Hornbæk i Nord til Espergærde i syd

Kysten i Helsingør Kommune er ialt 25 km. Kysten er kommunens afgrænsning mod øst og nord. Store dele af kysten - ca. 17 km - er bebygget og i byzone. Kun på Nordkysten er der længere strækninger, som ikke er bebyggede. De ubebyggede strøg er ved Julebæk, og ud for Hornbæk Plantage, som tilsammen strækker sig over 5 km.
Mens de øvrige karakterområder er beskrevet inde fra landet – blandt andet fra hovedfærdselsårerne – er kysterne her beskrevet fra søsiden. Farvandene omkring Helsingør er og har altid været befærdede – og byens beliggenhed på Sjællands nordøstlige "øre" er betinget af netop tilgængeligheden - hvor hav og sund mødes. – En beliggenhed som også har krævet digert forsvar - Kronborg.

Fra hav og sund opleves kysten som ganske varieret, men med de skovklædte kystskrænter som et gennemgående element, der tegner kystens profil. Fra landsiden opleves kysten primært fra Strandvejen der løber nedenfor kystskrænterne. Her veksler lukkede skov- og byområder med åbne strande, hvor blikket kan vide sig ud over havets store flade. På dele af kysten - primært på Nordkysten - er det muligt at vandre langs vandet, mens det på Sydkysten ikke altid er muligt - på grund af blandt andet badebroer.

Områdets inddeling
Kysten er inddelt i område 6 (Nordkysten) og område 7 (Sydkysten). Helsingør by ligger midt herimellem med Kronborg på pynten. Her mødes Kattegatkysten, der er åben, og Øresund, med Sverige blot 4 kilometer borte, og danner Øresundstragten.

Områdets sammenhæng til andre områder
Område 1E Hornbæk Plantage og område 2A med Teglstrup Hegn ligger med kontakt til Nordkysten. Mens område 3A ligger adskilt fra kysten ved en smal bræmme bebygelse.

Landskabsfredninger og beskyttelser
Langs Strandvejen eksisterer en række gamle udsigtsfredninger; De blev etableret på grund af kraftigt og tiltagende byggeri på søsiden af vejen i begyndelsen af 1900 tallet. Det var netop byggeri langs Øresundskysten, som gav anledning til Naturfredningsloven i 1917 med stramme bestemmelser, som sikrer adgangen og udsigten fra vejene til vandet. Foruden udsigtsfredningerne ligger Hellebækfredningen - der omfatter store dele af Teglstrup Hegn og de regulerede damme, der har indgået i udnyttelsen af vandkraften – også helt ud til vandet. Farvandet omkring Hornbæk Havn er Natura 2000 område.

Nøglekarakteristika
Skovklædt kystskrænt med bebyggede områder. Strandvejen der løber på det lave forland.

Espergærde Havn og Egebæksvang Kirke med Sydkysten set mod nord

Område 6 og 7
Nordkysten og Sydkysten

Fra Hornbæk i Nord til Espergærde i syd

Naturgeografisk beskrivelse

Nordkysten (Område 6) og Sydkysten (Område 7) ser forskellige ud, da de er "produkter" af vidt forskellige geologiske processer.

6 Nordkysten

Nordkysten er i modsætning til Sydkysten en udligningskyst. En kyst ud til åbent hav, med bredere og lavvandede strande som følge af sandaflejringer langs kysten – vekslende under forskellige vind og strømforhold. Størst er aflejringerne vest for Helsingør og ud for Hornbæk.

Kysten her var oprindeligt med vandreklitter. Intensivering af landbruget i slutningen af 1800 tallet betød øget græsning og pløjning, men også fældning af buske af træer på de sandede jorder omkring især Hornbæk. Vinden fik herved friere spil, og resultatet blev øget sandfygning. For at stoppe den tiltagende klitdannelse længere og længere inde på landbrugsjorderne, blev Hornbæk Plantage med fyrretræer anlagt, og klitlandskabet blev "frosset fast". I dag er kysten dynamisk, der er små klitter ved Helsingør Nordstrand og lidt større klitter på forstranden omkring Hornbæk. Plantagens ujævne "skovbund" vidner om at der er klitter "nedenunder". – Ved Hornbæk Sø vidner en rigtig indlandsklit om, hvor langt inde i landet sandflugten hærgede.

Landhævningen har – sammen med de vekslende havaflejringer – bidraget til den brede forstrand. Selve kystskrænten, fra da vandstanden i jægerstenalderen (for 6.000 – 8.000 år siden) var på sit højeste, ses bl.a. ovenfor strandende ved Ålsgårde.

Nordkysten udgør således et grønt bælte med en bred forstrand, kantet af stenalderhavets høje, men tilbagetrukne retlinede kystskrænt.

7 Sydkysten / Øresundskysten

Øresundskysten er en passiv kyst - en stor elv løb her og gnavede i landet. I slutningen af istiden for ca. 12.000 år siden bragte den smeltevand med sig fra nord, ned igennem Østersøen og ud igennem strædet, der i dag er Øresund og videre ud i Kattegat.

Kysten fremtræder dog ikke så stejl som elven efterlod den. I takt med isens afsmeltning i nord forekom først store oversvømmelser, men samtidig fandt også landhævning sted. Herved kom der smalle forstrande, og lavvandede vige og bugter groede til. De fremstår i dag som flade mose- og græsarealer – på hævet havbund. Stormaden i den sydlige ende af Egebæksvang er eksempel på sådan en stenalderbugt, der nu på grund af landhævningen ligger 5 meter over havets overflade. Vandstanden var på sit højeste for 6-8.000 år siden (Litorinahavet) – i jægerstenalderen.

Kysten fremtræder derfor her i dag med en trappeformet kystskrænt med smal forstrand. Den brydes hist og her af bredere strandarealer, hvor der før landhævningen var vige og bugter. De lidt bredere strandarealer - med skrænten og skoven bagved - har igennem tiderne været oplagte bopladser for fiskere, og det er da også her vi den dag i dag har de historiske fiskerlejer.

Bøgetræsskoven – Egebæksvang – på kystskrænten mellem Espergærde og Snekkersten danner over en strækning på 1,5 km "bagtæppet" til kystbebyggelsen Skotterup. Beplantningsmæssigt er kystskrænten herudover med store, enkeltstående træer eller trægrupper – flest mod syd nær kommunegrænsen.

Den "vilde" kyststrækning ved Hornbæk Plantage

Område 6 og 7
Nordkysten og Sydkysten

Fra Hornbæk i Nord til Espergærde i syd

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

6 Nordkysten - Hornbæk – Ellekilde – Boderne - Ålsgårde – Hellebæk/Julebæk-Højstrup – Marienlyst - Helsingør

Kysten mellem Villingebæk ud for Pandehave Ådal i Gribskov Kommune og Hornbæk Havn har et forholdsvis bredt forland med sandstrand og klitter. Hornbæk Havns gamle bydel er et yndet ferie- og udflugtsmål, og indbyggertallet vokser, når "landliggerne" befolker området i sommerhalvåret. Et markant element, udover selve havneanlægget, er Fysiurgisk Hospital der med sin hvide 3 etagers bygning står i dominerende kontrast til de lave fiskerhuse.Hospitalet giver god landkending fra søsiden.
På østsiden af havnen fortsætter sandstranden og møder Hornbæk Plantage, der foruden at dække forlandet strækker sig op over den bratte kystskrænt. Strandvejen løber her lidt inde i landet, så kysten virker upåvirket og "vild".

Ved Ellekilde, Boderne og Ålsgårde er kysten bebygget. Bebyggelserne er vokset frem, hvor der siden 1600 tallet har været fiskerboder – og før endnu formentlig sæsonbetinget fiskeri. Bebyggelserne og husene på forstranden bærer stadig præg af, at her var tale om små parceller og oprindeligt ydmyge bygninger.

Den bøgeklædte kystskrænt er - trods bebyggelsen - et smukt landskabselement, da bebyggelsen oftest ikke er på selve skrænten, men er holdt nedenfor og helt ovenfor. Hist og her er skoven "tyndet ud", så store enkeltstående træer er tilbage. Der er her en lang strækning med ensartet, fælles kystsikring af kampesten. Kystsikringen er et markant, menneskeskabt element i kystlandskabet. Den giver er et mere harmonisk og sammenhængende indtryk, end den individuelle og forskelligartede kystsikring, som ses tættere på Helsingør og er reglen på Sydkysten.

Ved Hellebæk og Julebæk strand (område 2A) vokser bøgeskoven helt ud til Strandvejen, og Hellebæks klæde- og tæppefabrik vidner om århundreders udnyttelse af vandkraften i Hellebækken og baglandet. Den åbne sandstrand her "udgør en pause" mellem deciderede byområder.

Kystskrænten ved Ålsgårde med bebyggelse på forlandet foran skrænten og helt oppe på toppen

Område 6 og 7
Nordkysten og Sydkysten

Fra Hornbæk i Nord til Espergærde i syd

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse, fortsat

6 Nordkysten - Hornbæk – Ellekilde – Boderne - Ålsgårde – Hellebæk/Julebæk-Højstrup – Marienlyst - Helsingør

Fra Hellebæk og sydøstover opleves Kronborgs fantastiske beliggenhed på pynten ved indsejlingen til Øresund. - Et unikt møde mellem natur og kultur.

Ved Sommariva og "feriebyen" er den skovklædte kystskrænt også tydelig, og sandstranden fortsætter helt til Helsingør, hvor den mellem Marienlyst og Nordhavnen (Grønnehave Strand) er kantet af småklitter. Kystskrænten ligger her langt inde i landet. På forlandet er kulturhistoriske perler som Lappen og Marienlyst Slot – og Helsingørs gamle bykerne. Længst mod sydøst ligger Nordhavnen - et stort, moderne lysthavneanlæg med mere end 1000 bådpladser.

Syd og vest for Kronborg ligger Kulturhavnen - det fligede, udbyggede havneanlæg med værftet, tørdokker og trekantede raveliner - inden de to færgelejer med deres stadige trafik over Øresund. Bagved igen knejser stationen foran et kæmpe baneterræn på opfyldt areal. Herfra er hyppig "landtrafik" til Hovedstaden, langs Nordkysten og ind i landet til Fredensborg og Hillerød.

Kronborgpynten og Helsingørs profil set fra nordøst

Område 6 og 7
Nordkysten og Sydkysten

Fra Hornbæk i Nord til Espergærde i syd

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse

7 Sydkysten Helsingør – Snekkersten – Skotterup - Espergærde

Syd for færgelejerne dominerer de store opmarcharealer, der møder havet med en brat kant og stensætning. Arealet her er tydeligvis menneskeskabt og – ligesom baneterrænnet – på opfyld. Den oprindelige kystlinje løb langs Strandgade godt 200 meter inde i landet

Fra Trykkerdammen løber Strandvejen nedenfor kystskrænten ganske tæt på strandkanten. Kysten mellem Helsingør og Snekkersten er kraftigt bebygget. Mange steder er hele skrænten dækket af huse – stedvist i 3 niveauer. Hertil er arealerne på vandsiden af Strandvejen med små både- og lysthuse samt badebroer. Både- og lysthusene opleves, da de har samme karakter og volumen, som et sammenhængende, bebygget strøg.
Kystsikringen er forskellig fra ejendom til ejendom - og (i det hele taget opleves) kysten opleves her som meget "fragmenteret".

Snekkersten er med sit fiskerleje og oprindelige fiskerhuse et bevaringsværdigt kulturmiljø. Derfor er der udarbejdet en bevarende lokalplan for området. Snekkersten er en værdig repræsentant for Øresundsfiskerlejerne, som opstod, hvor strandene langs Sundet var bredest. Fiskerlejerne voksede formentlig frem (stednavnene er kendt siden 1600 tallet) på i forvejen benyttede sæsonfiskepladser. På de brede strande byggede man boder, bødede garn og bådene blev med minimalt besvær trukket op på sandstrandene.
Den høje bevaringsværdi består i, at både fiskerhusene, de tilkomne havne og ikke mindst stejlepladserne stadig kan opleves i sammenhæng. – om end havnene har vokset sig større.

– På stejlepadserne kunne fiskerne tørre og reparere garn, de kunne rense og forarbejde fisk, mens skarv og måger ventede på deres bid på en af de i tusindvis nedrammede pæle. Stejlepladserne er således i dag historiebærende, græsklædte og overordentlig værdifulde friluftsområder ved de bynære strande. Miljøer, der bæres af lokale, men som samtidig er attraktive for besøgende. De er bevaret - takket være Strandfredningen tilbage i 1917.
Skotterup, Espergærde og Tibberup er ligesom Snekkersten oprindelige fiskerlejer, med tilsvarende kvaliteter.

Den kraftigt bebyggede kystskrænt ved Snekkersten

Bådehuse og badebroer langs Strandvejen på Sydkysten

Område 6 og 7
Nordkysten og Sydkysten

Fra Hornbæk i Nord til Espergærde i syd

Kulturgeografisk og rumlig / visuel beskrivelse, fortsat

7 Sydkysten Helsingør – Snekkersten – Skotterup - Espergærde

Fiskerlejerne blev med tiden udbygget og groede sammen. Først kom "landliggerhusene", siden også badehoteller og pensionater. Sommerboligerne blev med tiden erstattet af palæer og ombygget til villaer af driftige forretningsfolk. Pragtvillaerne langs Strandvejen byder derfor på rig variation i kraft af deres forskelligartethed og blandede arkitektur.

Mellem Snekkersten og Skotterup er der "en kort pause" i bebyggelsen, hvor stejlepladsens græsarealer møder Egebæksvang (område 3A). Kystskrænten er ikke lige så stejl og tydelig her som ved Snekkersten. Højden aftager mod syd, og skrænten er først igen for alvor synlig syd for Espergærde.

Mellem Skotterup og Espergærde ligger bebyggelsen på den smalle strimmel foran Egebæksvang. Fra Sundet opleves skoven som et "bagtæppe", der gør at bebyggelsen på forstranden ikke virker dominerende. Derimod opleves bebyggelsen syd for havnen lige så dominerende som i Snekkersten.
Nord og syd for Espergærdes gamle fiskerleje er der offentlige strande, den sydlige er en bred sandstrand, som især lokale benytter, og havnen summer ligesom Snekkersten Havn af liv i sommerhalvåret.

Sydover ved Tibberup skimtes den gamle Tibberup Mølle bag palæejendomme med parklignende haver, lysthuse og badebroer. Lige nord for kommunegrænsen mod Fredensborg ligger Jarlens grund, et grønt offentligt strøg med bådebro og plads til mindre joller.

Egebæksvang mellem Espergærde og Snekkersten ligger som et "bagtæppe" bag bebyggelsen

Vurdering

Landskabets styrke: karakteristisk

Særligt de ubebyggede og relativt uforstyrrede dele af kysten, der ligger i landzone, har stor værdi.
Kystskrænten store terrænspring gør, at man i byzonen ikke bør bygge i højden. Højt byggeri vil dominere, hvor det i dag er trætoppene – og ikke bebyggelsen - der tegner kystens profil.

Landskabets tilstand: Middel

Tilstanden varierer meget. Bevaringstilstanden er generelt høj på mange af Nordkystens strøg med sparsomt bebyggede eller ubebyggede områder. Hertil er den ganske høj på strækningerne, hvor man har bygget med respekt for landskabselementerne. Den store variation og områdernes overordentlig forskelligartede karakter betyder, at tilstanden er sat til middel.

Landskabets sårbarhed: Høj

Kysten og "kystprofilen" er yderst sårbar overfor ethvert tiltag, der fratager kysten sine oprindelige strukturer og bryder med princippet om at følge terrænnets naturlige kurver. Navnlig byggeri, der konkurrerer med træer eller trægrupper, eller andre grønne strukturer kan skæmme kysten. Kystlandskabet kan derimod styrkes - og naturlige landskabstræk understøttes - ved at bibeholde og vedligeholde enkeltstående træer (genplante) og skovbryn. Ligesom terrænregulering kun bør foretages i respekt for skrænтformerne og de geologiske spor efter deres tilblivelse.

Kirkestranden ved Espergærde (Sydkysten)

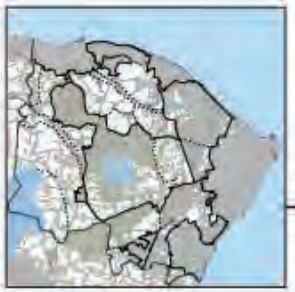

Kilder - baggrundsmateriale

Landskabs- og kulturmiljøbeskrivelser for Frederiksborg Amt.
Frederiksborg Amts/HURs baggrundsmateriale ”BeskytGIS”. HUR 2006.

Landskabsbeskrivelse, Teknisk Forvaltning, Frederiksborg Amt, Hillerød 1992.

Det Kulturhistoriske Centralregister. Fund og Fortidsminder www.dkconline.dk

Nationalparkprojekt. Kongernes Nordsjælland. Landskabsanalyse.
Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen, Tine Falkentorp, Vibeke Nellemann, Ole Hjorth Caspersen
Frederiksborg Amt – Skov & Landskab – Roskilde Universitetscenter . Skov & Naturstyrelsen 2005.

Øvrige rapporter om Nationalparkprojekt Kongernes Nordsjællens

Vandretursfoldere. Naturstyrelsen, Vandringer i Statsskovene – hvad er titlen. Link…

Danmarks Stednavne bind 2 (Frederiksborg Amts Stednavne), Stednavneudvalget, København 1929.

Jørgensen, Bent (1980): “Dansk Stednavneleksikon - Øerne øst for Storebælt”, Gyldendal, København.

Milthers, Vilhelm: Nordøstsjællands Geologi, Danmarks Geologiske Undersøgelse, København 1935.

Rørdam, Kristian (1893). “De geologiske Forhold i det nordostlige Sjælland - Beskrivelse til Kort-bladene »Helsingør« og »Hillerød«”, Danmarks geologiske Undersøgelse, Kjøbenhavn.

Trap, J.P. Kongeriget Danmark bind 2, 4. udgave, G.E.C. Gads Forlag, København 1920.
Trap, J.P. Danmark bind 3:1 (Frederiksborg Amt), 5. udgave, G.E.C. Gads Forlag, København 1953.

Helsingør Leksikon

Metode

Landskabskarakterrapporterne fra Naturstyrelsen
Hjælpen er nær, hjælpehæfte om Landskabskaraktermetoden udarbejdet af Vejen og Esbjerg Kommuner.

Kort
Terrænkortet. Top10DK-Højder (1:15.000-1:40.000), Kort & Matrikelstyrelsen 2000.

De topografiske kort. DTK/1cm (1:100.000), DTK/2cm (1:50.000) og DTK/Kort25 (1:25.000), Kort & Matrikelstyrelsen 2001.

Videnskabernes Selskabs Kort, kortblad 14, tegnet af Caspar Wessel 1768, digitaliseret til GIS-brug af Peder Dam 2003.

Høje Målebordsblade; 1890erne.

Generalkvartermesterstabskort; 1820erne.

Lave målebordsblade. 1930erne til 1950erne.

Det geomorfologiske kort. Landskabselementer (1:100.000), Danmarks Jordbrugsforskning 1996.

Jordartskortet. Danmarks geologiske jordartskort 1:25.000, GEUS 2003.

Jordtypekortet. Den landsomfattende jordklassificering (1:50.000), Danmarks Jordbrugsforskning 1996.

Per Smeds kort

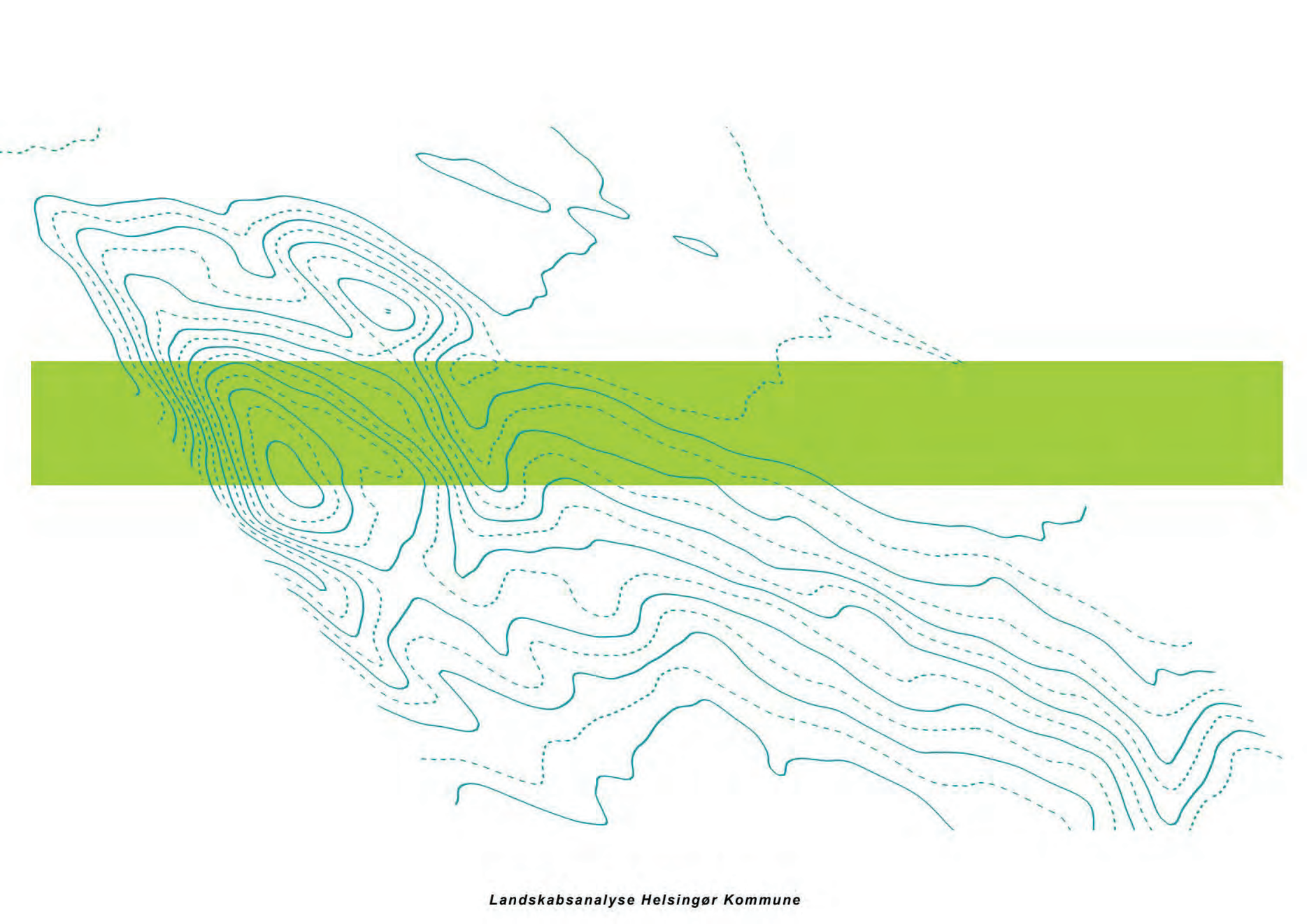

Landskabsanalyse Helsingør Kommune

Kulturarv og kulturmiljøer

Verdenskulturarven Kronborg på ”Øret af Sjælland” udgør sammen med Helsingørs gamle bykerne attraktioner, som Helsingør er særligt kendt for. Herudover er Helsingør Kommune rig på steder, der med deres historie, landskab eller rekreative udfoldelsesmuligheder kan spille en aktiv rolle i kommunens satsning på oplevelser og turisme.

Autenticiteten i de velbevarede bymiljøer er en af Helsingør Kommunes store styrker. Turister besøger Helsingør for at opleve de smukke byer med de mange bevaringsværdige bygninger og for at lære den historie at kende, der knytter sig til dem.

Den stærke identitet, der ligger i kulturarven, er især et aktiv for turismeerhvervet og for tiltrækningen af nye borgere til kommunen.

Mål

De kulturhistoriske spor, værdifulde bygninger og kulturmiljøer i byerne og på landet skal bevares.

Kulturmiljøers og kulturhistoriske bevaringsværdiers kvaliteter og egenart skal styrkes, så de opleves som attraktive for turister og tilflyttere,

- Kulturmiljøer og kulturhistoriske bevaringsværdier skal formidles, og det skal sikres, at de er tilgængelige for besøgende og helsingoranere.

Se også de landskabelige bevaringsværdier i kommuneplanen.

Retningslinjer for kulturmiljøer og enkeltelementer i byområderne

- Kulturmiljøer og enkeltelementer i byområderne fremgår af retningslinjekortet.
- Kulturhistoriske sammenhænge og enkeltelementer skal i videst muligt omfang bevares. Planlægningen skal medvirke til at understøtte og fremhæve kulturarven.
- Byggeri og anlæg i nær tilknytning til kulturhistoriske sammenhænge og enkeltelementer skal udformes, så det ikke forringer oplevelsen af de kulturhistoriske værdier som helhed.
- Der skal generelt tilstræbes adgang til og mulighed for oplevelse og forståelse af kulturværdierne i byområdet. Den almene adgang skal sikres, hvor det er muligt og relevant.

Retningslinjer for kulturmiljøer i landområdet

- Kulturmiljøer i landområdet fremgår af retningslinjekortet.
- Inden for de udpegede kulturmiljøer må der som hovedregel kun opføres bygninger og nye anlæg, der er erhvervsmæssigt nødvendige for driften af landbrug, skovbrug og fiskeri.
- Byggeri og nye anlæg herudover må kun opføres, hvis det ikke forringer, men derimod spiller sammen med de karakteristiske kulturhistoriske træk. De kulturhistoriske træk kan være bevaringsværdig bebyggelse, bebyggelsesmønster, byggetradition, ejendomsstruktur og egnstypisk beplantning.
- Kulturmiljøers tilstand må kun ændres, såfremt det kan begrundes ud fra væsentlige samfundsmæssige hensyn, og såfremt det kan dokumenteres, at værdi, betydning eller funktion af værdifulde sammenhængende helheder eller enkelte elementer ikke forringes.
- I kulturmiljøer skal bygninger og anlæg placeres og udformes med hensyntagen til bevaring og beskyttelse samt mulighed for forbedring af landskabs-, natur- og kulturværdierne.
- Der skal generelt tilstræbes størst mulig adgang til og mulighed for oplevelse og forståelse af kulturmiljøerne.

Retningslinjer for kirkeomgivelser

- Kirkeomgivelser fremgår af retningslinjekortet.
- Inden for de konkret afgrænsede kirkeomgivelser gælder, at byggeri, anlæg og skovplantning kun må gennemføres, hvis det ikke forringer oplevelsen af samspillet mellem kirke og landskab eller landsbymiljø.

Retningslinjer for særlige landsbyer

- Særlige landsbyer fremgår af retningslinjekortet.
- I de udpegede særlige landsbyer skal de karakteristiske, oprindelige træk og navnlig de oprindelige vejforløb og egnstypisk beplantning tilstræbes bevaret.
- Eventuelt nybyggeri, anlæg mv. skal ske på baggrund af en lokalplan. Lokalplanlægningen skal have til formål at bevare landsbyen og tage hensyn til kulturhistoriske, landskabelige og andre naturmæssige træk samt til sammenhængen med kulturhistoriske træk i den omgivende dyrkningsflade.

Retningslinjer for bevaringsværdige bygninger

- De bevaringsværdige bygninger fremgår af retningslinjekortet**.**
- Bygninger med en samlet bevaringsværdi fra 1 til og med 4 i kommunernes bevaringsregistreringen (SAVE) er bevaringsværdige. Bygninger med en værdi på 5 og beliggende i en af de udpegede kulturmiljøer er også bevaringsværdige.
- Bevaringsværdige bygninger må hverken ændres udvendigt eller nedrives uden byrådets godkendelse. Evt. ansøgninger om nedrivning skal behandles efter reglerne i bygningsfredningsloven.
- Ved en ansøgning om udvendige bygningsændringer lægges der vægt på om bevaringsværdierne fastholdes. Ændringer må ikke forringe bevaringsværdierne, eller forringe muligheden for at styrke eller genoprette deres værdi. Ændringer må ikke virke skæmmende eller sløre oplevelsen af bevaringsværdierne fra offentlig vej eller fra offentligt tilgængelige steder.
- Bevaringsværdige bygninger beliggende i kulturmiljøer i byzone, skal beskyttes mod utilpassede ombygninger og forringelser af friarealerne.

- Indsigtslinjer og bufferzoner fremgår af retningslinjekortet.
- Bufferzone 1: Tilgængelighed, indsigt og udkig i forhold til Kronborg må ikke forringes. I kystlandskabet omkring Kronborg må der ikke opføres byggeri, som kan hindre indsigt til Kronborg.
- Bufferzone 2: Der må kun ske byomdannelse og bygningsændringer, såfremt omfang af højder og volumen i nybebyggelsen ikke afviger fra det eksisterende byggeri i området.
- Bufferzone 3: Byområdets fremtidige udvikling skal sikre, at der etableres indsigtslinjer fra området til Kronborg.
- Bufferzone 4: Der må ikke opføres byggeri, som forringer indsigten til Kronborg fra bufferzone 1, 2 eller 3. Ny bebyggelse må ikke overskride højden af eksisterende bebyggelse i området.
- Bufferzone 5: Indenfor de udpegede indsigtskiler må der ikke gives tilladelse til byggeri, anlæg m.m., der afviger væsentligt i højde og volumen fra eksisterende bebyggelse i kilerne, medmindre det på baggrund af visualiseringer og en konkret planmæssig vurdering kan godtgøres, at indsigten til Kronborg og dets omgivelser fra Kongens Have og kystskrænten ved Feriebyen bevares.

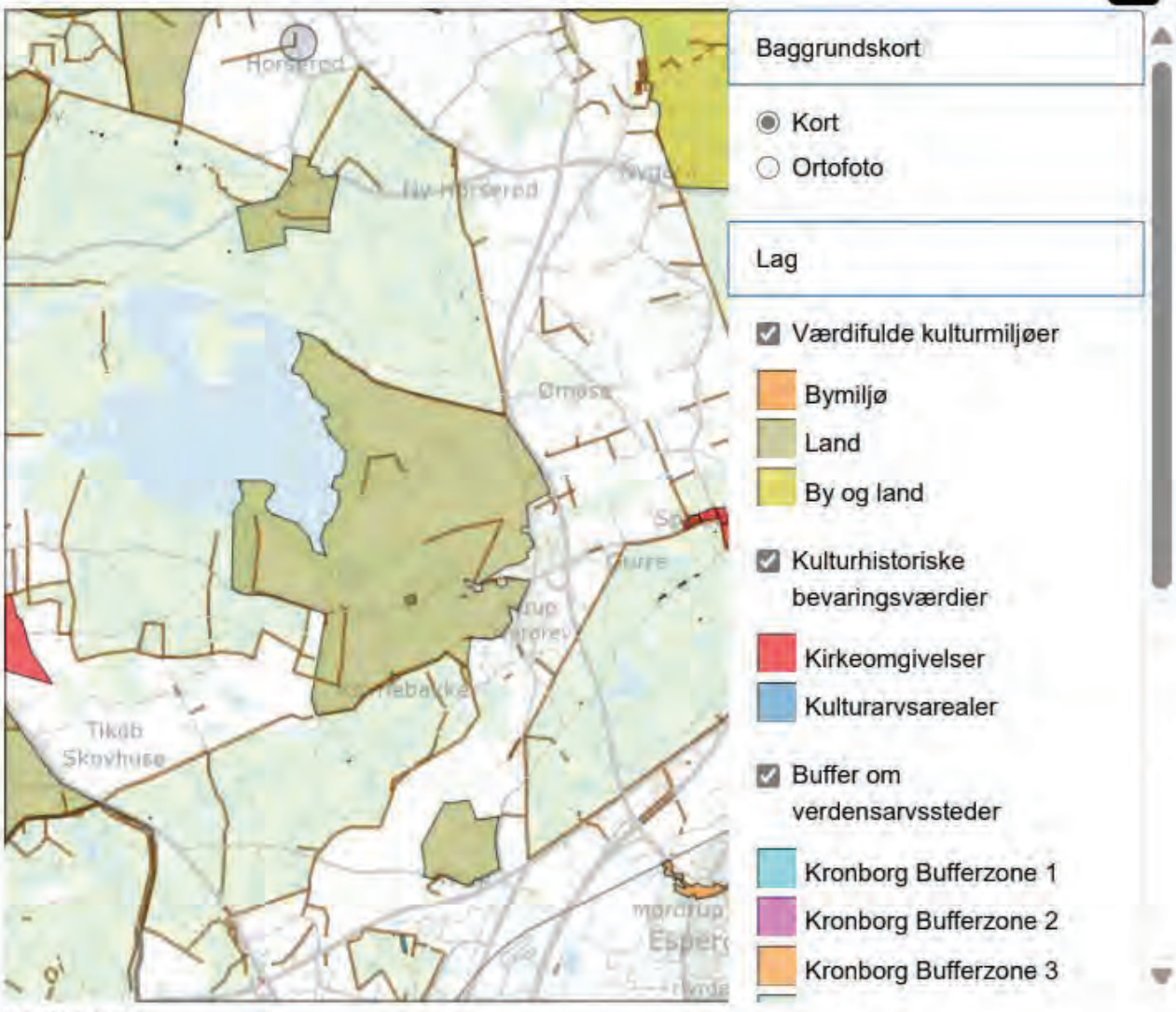

Vis stort kort

Kulturmiljøer

Følgende kulturmiljøer er udpeget i Helsingør Kommune. Hvert kulturmiljø er i kommuneplanens bybeskrivelser beskrevet ganske kort med hensyn til deres bærende oplevelsesværdi, sammenhænge, historie og sårbarhed.

Områder med kulturhistoriske interesser fra oldtiden er generelt sårbare over for indgreb i form af dræning og dybdepløjning, da det ødelægger evt. fund i jorden. Her er der størst sandsynlighed for at støde på fund fra kommunens tidligste beboere.

Derimod er kulturmiljøerne fra middelalderen og frem (siden ca. 1200 e.v.t.) sårbare over for navnlig større byggeri og anlæg, skovrejsning, terrænregulering, fjernelse af karakteristisk beplantning, levende hegn samt ændring af bygningsanlægs placering og udseende.

1. Bopladser og gravhøje fra oldtid til middelalder (7.000 f.v.t. – 1.200 e.v.t.)
   - Hornbæk Plantage
   - Horneby Fælled
2. Landsbyer, husmænd og sandflugt
   - Borsholm
   - Saunte
   - Skibstrup
   - Havreholm
   - Plejelt
   - Bøtterup
   - Harreshøj
   - Jonstrup
   - Lille Esbønderup - Danstruplund
   - Gurre
   - Nyrup
   - Bistrup
   - Horserød og Lejren
   - Mørdrup Landsby
   - Tibberup – Gl. Strandvej
3. Slotte, købstad og handel siden middelalderen
   - Kronborg Slot og fæstningsværker
   - Gurre Slot
   - Marienlyst Slot og slotshave
   - Helsingør Bykerne, herunder
   - Sct. Olai Kirke og domkirkepladsen
   - Karmeliterkloster og Sct. Marie Kirke
   - Svingelport
   - Lappen
   - Lappestensbatteriet
   - Kirkegården i Helsingør
   - Marienlyst Allé
4. Håndværk og industri i middelalder og nyere tid
   - Hellebæk: Dammene, Hammermøllen, Klædefabrikken og Bøssemagergade
   - Kulturhavn Kronborg: det tidligere værftsareal
5. Fiskerlejer, landliggere og sommerhuse i nyere tid
   - Hornbæk By, Hornbæk Havn og Hornbæk Fiskerleje
   - Snekkersten Fiskerleje
   - Sommerhuse ved Kystvej i Hornbæk
   - Sommerhuse ved Gyvelvej og Bentsensvej i Hornbæk

- Ålsgårde Fiskerleje
- Flynderupgård

6. Bygninger og bebyggelser fra starten af 1900-tallet
   - Egebæksvang Kirke og Egebæksvang Strandeng
   - Det gamle Espergærde
   - Boliger ved Gurrevej, Rosenkildevej og Hamlets Vænge
   - Nationernes Allé
7. Bebyggelser opført efter 1950
   - Romerhusene
   - LO-Skolen og Højstrup
   - Espergærdecentret og kirken
   - Sjølundsparken

1. Bopladser og gravhøje fra oldtid til middelalder (7.000 f.v.t. – 1.200 e.v.t.)

Kulturmiljøer fra oldtiden er udpeget for at formidle starten på og udviklingen mod bebyggelsesmønstret med landsbyer, som er så karakteristisk for landområdet den dag i dag.

I Helsingør Kommune er de ældste spor efter mennesker flintpile, fundet på små fangstpladser ved sumpe i Teglstrup Hegn og Øerne. Pilene er fra jægerstenalderen ca. 7.000 år f.v.t. (maglemosetiden), hvor Sjælland stadig var landfast med Sverige og England.
Senere ca. 5.000 f.v.t. boede fiskere og sæljagere i bugterne langs Øresund, som var dannet da isen i nord smeltede og en flod løb ud her fra Østersøen. Andre fund fra Ertebølletiden viser, at jægerne boede syd for Hornbæk, hvor en fjordarm gik ind fra Kattegat. Her ligger Hornbæk Sø i dag. Bugterne ved Højstrup, ud for Marielyst og den tidligere fjordarm ved kirkebugten ud for Egebæksvang var også hjemsted for fiskere og sælfangere.
Mens sporene fra jægerne er sparsomme, er der i kommunens skove mange synlige gravhøje fra bondestenalderen og bronzealderen (4.000 – 500 f.v.t.). Højene er bevarede her, fordi den omkringliggende skov har skånet dem fra at blive pløjet i stykker i nyere tid. Registreringer af overpløjede høje og historiske kort vidner om, at der har været endnu flere høje, hvor der i dag er marker.
Højene er tegn på, at der her i det nordøstlige Sjælland har været ganske mange bosættelser i bondestenalderen og bronzealderen (4.000 – 5.000 f.v.t.). Hornbæk Plantage er med sine mange karakteristiske, kystnære og spektakulære bronzealderhøje udpeget som kulturmiljø fra oldtiden. Højene, som har været overordentligt arbejdskrævende at bygge, har foruden at være landkending, når man sejlede forbi, skullet signalere bronzealderhøvdingenes høje status og formåen.

Spor fra de senere oldtidsperioder, jernalder og vikingetid (500 f.v.t. – 1.000 e.v.t.), er der derimod ikke så mange af. Skønt bopladser - eller landsbyer - også må have været her i disse perioder.
De har formentlig ligget på de bakkedrag, hvor landsbyerne ligger i dag. Fra andre steder i landet ved vi, at der før landsbyerne blev stedfaste i tidlig middelalder (1.000 – 1.200 f.v.t.) har været vandrebosættelser. Det vil sige, at man med generationers mellemrum flyttede gårde og landsbyer rundt, så man kunne dyrke de fremkomne, velgødede arealer.

Horneby Fælled har med sin placering på trekanten mellem Pandehave Å og Kattegatkysten topografisk set været et oplagt sted at bo i oldtiden. Indtil bronzealderen (ca. 1800 f.v.t.) var Pandehave Ådalen en fjord, som skar sig dybt ind i landet her. Omend der kun er få synlige høje, er markfladen udpeget som kulturmiljø for oldtiden.
Det er nærliggende at tro, at der netop her i oplandet til vore dages Horneby ved ådal og kyst har været bosættelser siden bondestenalderen i oplandet til vore dages Horneby, som i dag ligger i kanten af byzonen.

Stednavnet Horneby vidner om, at der ihvertfald har været landsby her siden vikingetiden (ca. 800 e.v.t), Idet stedforskere mener, at betegnelsen “by” I landsbyers navne opstod i netop denne periode.

2. Landsbyer, husmænd og sandflugt

Landsbyerne i baglandet forsynede købstaden Helsingør med landbrugsprodukter. De er en omfattende og vigtig del af kommunens kulturarv.
Bag skovene ligger fortsat mange velbevarede landsbyer, som blev stedfaste her på veldrænede og let dyrkbare bakkedrag engang i middelalderen (fra 1100-tallet og frem). Før middelalderen var her formentlig "vandrebosættelser", hvor man flyttede sin gård med generationers mellemrum, så man kunne dyrke videre på de gødningsrige arealer.

Landsbyerne fremstår generelt med velrenoverede gårde og bygninger.
Borsholm, hoveddelen af Saunte, Skibstrup, Jonstrup, Havreholm, Plejelt og Bøtterup er kulturmiljøer, hvor både selve landsbybebyggelserne med husmandssteder i periferien og 1800-tallets marksystemer kan opleves i sammenhæng. Her er mange bevare-de diger, markskel og oprindelige vejføringer og sparsom ny bebyggelse.
Marksystemerne blev fastlagt ved 1780'ernes jordreformer – udskiftningen – hvor jorderne blev nøje fordelt, reguleret og samlet omkring gårdene. Før jordreformerne havde hver gård haft mange små og vidtspredte jordstykker – en dyrkningsform, som går tilbage til middelalderen.
På Horneby Ås øst for Saunte fik mange husmænd jord ved udstykningen i 1780'erne. De mange smågårde og husmandssteder er markante i landskabet i dag. Levende hegn viser, at her var tale om små marker på de fugtige jorder. På overdrevsarealerne i Hol-mene og Øerne, længere mod øst hvor jorden er om end endnu fugtigere, blev der ligeledes fordelt jord til husmænd ved udskiftningen.
Et par steder i skovene findes fægyder, ligeledes fra udskiftningstiden (slutningen af 1700-tallet). Det er spor efter kvægbrug. Kvæget blev her ad digekantede veje drevet udenom landsbyernes dyrkede marker og til gode græsningsarealer på enge mellem landsbyerne.
En fægyde ligger mellem Danstrup og Krogenberg Hegn ved kommunegrænsen til Fredensborg. Kvæget blev her drevet fra den senere nedlagte Reerstrup Landsby til Kathøj. En anden løber gennem Klosterris Hegn mellem Bøtterup og Risby Vang, der var engområdet til den nedlagte landsby Risby nord for Bistrup.
Hornbæk plantage nord for Saunte er tilplantet som værn mod sandflugt i slutningen af 1700-tallet. Før tilplantningen har en markant, menneskeskabt barriere af "højsand", som ses den dag i dag, skullet sikre de gode marker omkring Saunte og Stenstrup mod flyvesandet fra vest og dermed mod ødelæggelse. Landsbyen Stenstrup er i dag helt indlejret i bymæssig bebyggelse.
Højsandet – en 7-10 meter høj, langstrakt klit syd for Plantagen - er fremkommet ved, at bønder satte risgærder som værn mod flyvesandet. Når et gærde så var dækket af sand, blev et nyt sat lige oven på, og klitten voksede sig højere og højere.
Landsbyerne Harreshøj, Skibstrup, Horserød, Nyrup og Gurre er også sluttede lands-byer i det åbne land. Sammenhænge til marksystemerne er ikke så illustrative og kun selve bebyggelserne er kulturmiljøer.
To engelskinspirerede sommervillaer, Fairyhill og Claythorpe, der ligger i tilknytning til Nyrup Landsby fortæller historien om, hvorledes lystejendomme i 1820'erne erstatte-de oprindelige husmandssteder ud til Nyrup Sø, som også er et kulturspor, idet den drænedes og forsvandt som søflade i midten af 1800-tallet.
Mens de nævnte landsbyer alle har samlet bebyggelse er Lille Esbønderup og Rørtang eksempler på landsbyer, hvor kun enkelte af gårdene ved 1780'ernes jordreformer blev liggende som i middelalderen. De øvrige gårde blev flyttet ud på de hidtidige mar-ker og fik jord der. De blev "blokudskiftede". Danstruplund – eller Landlyst som den hed - flyttede ud fra Lille Esbønderup, og Kjeldsbjerggård flyttede ud fra Rørtang og er i dag nabo til Snekkerstens byområde. Begge fik store arealer ved jordfordelingen, og landskabet omkring dem har derfor karakter som ved større godser. Blandt andet er der ved Danstruplund rester af vejtræer – en allé.
Landsbyerne Tikøb, Tibberup og Mørdrup er indlejret i bymæssig bebyggelse. Tikøb Kirke kan imidlertid opleves langvejs fra i det åbne land, da den ligger meget højt og i kanten af landsbyen.

3. Slotte, Købstad og handel

Helsingør By med Kronborg er, med hensyn til byplan og bygningsarv, et "kulturhistorisk hotspot" fra middelalder og renæssance til før reformationen i 1536. Et kraftcenter med slotte, klostre, en planlagt bystruktur og administrative bygninger på havnefronten, hvor Skibsklarerergården endnu i dag vidner om Sundtolden, der blev indført af Erik af Pommern i 1429. Her blev varer fortoldet, fordelt, deklareret, afregnet, handlet, byttet og lagde grunden til egnens rigdom.
Før det nuværende Kronborg blev Helsingør forsvaret fra sin forgængerborg – den mindre middelalderborg (ca. 1200 f.v.t.), som hed "Krogen". Forgængeren til Krogen var formentlig voldstedet Flynderborg, der ligger på et højdedrag syd for middelalder-byen. Udover selve højdedraget er dog næsten intet tilbage af stormandssædet Flyn-derborg fra tidlig middelalder (ca. 1000 f.v.t.).
Takket være tidlig fredningsindsats fremstår ikke blot Kronborg, men også selve by-kernen som et autentisk, charmerende kulturmiljø med retlinet gadenet og mange velbevarede, hele købmandsgårde.

Byen opstod og voksede netop her, fordi det smalle sund mellem Helsingør og Hel-singborg lå midt i det daværende Danmark ved porten til Østersøen. Det var let at an-lægge havn her og opkræve skat fra de mange skibe, der passerede hvor Øresund var smallest. Her var gunstigt fiskeri og et bagland, som kunne producere alle de varer, som skulle konsumeres og videresælges i den driftige købstad.
I oplandet er Gurre Slot et helstøbt kulturmiljø, der med sin ruin omgivet af vand var et yndet motiv i romantikken (1800-tallet). Middelalderborgen fra 1200-tallet med lade-gård, kapel og oprindelig vejføring mellem Helsingør og Tikøb knytter sig ligesom Kron-borg til middelalderens omrejsende konger.
Marienlyst Slot er også kongelig arkitektur, hvor lystslot og haveanlæg blev grundlagt af Frederik 2. i 1500-tallet, men senere ombygget.
Kongernes og landets historie i Nordsjælland både før og efter reformationen fortælles således i rigt mål gennem slottene Kronborg, Gurre og Marielyst, men også gennem det yngre fæstningsværk Lappestensbatteriet, der blev opført til Englandskrigene i begyndelsen af 1800-tallet.

4. Industri i middelalder og nyere tid

I oplandet til Helsingør i Hellebæk lå landets allertidligste industri. Her er et vægtigt kulturmiljø omkring Hammermøllen, Bøssemagergade og klædefabrikken, som ligger hvor vandkraft siden 1600-tallet var grundlaget for kongeligt kanonstøberi under Chri-stian IV og senere geværfabrik. Terrænet omkring Hellebæk er kraftigt reguleret så vandet kunne føres frem til fabrikkerne. De ydmyge spor i form af terrænmodellerin-ger og opstemninger i landskabet siden 1600-tallet er et ikke kortlagt, men værdifuldt kulturmiljø.
Helsingør Skibsværft, bryggeriet Wibroe og gummistøvlefabrikken Tretorn har senere og indtil for nyligt været Helsingørs vigtigste industrier og arbejdspladser. I dag lever kun værftets bygninger videre, nu som kulturinstitution og del af kulturmiljøet ”Kultur-havnen”, som spiller sammen med Kronborgfæstningen.

5. Fiskerlejer, landliggere og sommerhuse i nyere tid

Ligesom Helsingør formentlig voksede frem på grund af fiskeri, har bosætningen ved kysten uden for Helsingør også været i fiskerlejer. Nærheden til sejlruter, havne og fiskeri har været altafgørende for egnens udvikling.
Fiskerlejerne langs Sydkysten er i dag udbygget til bysamfund ved Espergærde, Skotte-rup og Snekkersten. Her er lystbådehavne nedenfor ”landliggeres” villaer, der ligger side om side med ombyggede fiskerhuse. Fiskerhusene har ofte små ”fiskerhaver” ud til stejlepladser – åbne arealer, hvor garn har kunnet repareres (bødes) og tørres. Or-det ”stejle” er i familie med ”stele” og er altså pladser kendetegnet ved netop de pæ-le, som garnene hængtes på.
Espergærde fiskerleje fik i 1896 sin egen kirke, da der var langt til Helsingørs og Tikøbs kirker og fiskersamfundet ikke havde noget kapel.
Hornbæk og Ålsgårde på nordkysten var oprindeligt fiskerlejer. Strandturisme blev fra 1900-tallet almindelig i takt med, at mange efter 1900 fik ret til fridage og egentlig ferie i 1934. Det medførte behov for hoteller og pensionater, og der opstod et gedigent by-samfund i Hornbæk.
Fiskerlejet i Ålsgårde er i dag forsvundet, hvad angår bebyggelse. Den lille, højtliggen-de kirke fra 1920 er opført på en tidligere stejleplads mod, at fiskerne fik ny stejleplads lidt længere mod nord.
Udskibningsstedet med Langebro - Langes Bro - nord for Hellebæk Kirke var etableret til teglværket i 1896, og på stranden her var også stejlepladser.
I Hornbæk Plantage nedenfor kystskrænten lå før sandflugten og tilplantningen i 1800-tallet endnu et fiskerleje: Rævelejet. Det tilsandende og udgravede fiskerleje vidner om fiskeriets betydning på egnen, og om at her i tidlig middelalder (ca. 1.000 f.v.t.) kan have været flere små fiskerlejer på kysten.
Gode indtjeningsmuligheder gav driftige fabriksejere fra blandt andet Helsingør mulig-hed for at opføre først sommervillaer og siden større villaer langs strandvejene. Her var udsigt over det farvand, som siden middelalderen havde været grundlaget for kon-gers og handelsmænds virke i Helsingør.
Øget velstand og ønsket om det gode liv betød i 1950’erne, at byboer fik bil og bygge-de sommerhuse ved vandet. Sommerhusene har med tiden fået karakter af parcelhu-se, men flere af sommerhusene ved Gyvelvej og Bentsensvej i Hornbæk er små kul-turmiljøer, hvor de oprindelige bygninger træder frem. Omend også her er der blevet bygget til med tiden.

6. Bygninger og bebyggelser fra starten af 1900-tallet

Fra midten af 1800-tallet bredte byen sig markant ud og inddrog en del af de omkring-liggende landområder. På de nye byarealer opførtes boligbyggeri i stort omfang til ar-bejderne i Helsingørs virksomheder, herunder værft og bryggeri. I begyndelsen af 1900-tallet opførtes flere samlede boligbebyggelser i Helsingør efter tidens idealer om lys og luft og friarealer til arbejderne og deres familier.
Kystbanen stod færdig i 1864 og betød nye muligheder for både erhvervsliv og rekrea-tion.
Tidens inspirerede arkitektur slog også igennem i de velhavendes boliger. På Nationer-nes Allé opførtes villaer som ferieboliger, og også i Espergærde ud mod vandet blev opført store sommervillaer - begge steder er sommerboligerne med tiden blevet hel-årsboliger. Sommerboligerne og det miljø, de indgår i sammen med kyst og havn er udpegede kulturmiljøer.

7. Bebyggelser opført efter 1950

Helsingør Kommune rummer flere markante og præmierede byggerier opført i nordisk funktionalistisk tradition og byggestil. Med enkle arkitektoniske greb er bebyggelserne indpasset i de landskabelige og bymæssige sammenhænge. I bebyggelserne Romer-husene der blev tegnet af arkitekt Jørn Utzon, og Sjølundsparken der blev tegnet af arkitekter Bente Lange og Boye Lundgaard indgår de individuelle boliger af høj bomæs-sig kvalitet i en tydelig sammenhæng. På LO-Skolen, nuværende Konventum, danner Karen og Ebbe Clemmensens arkitektur varierede rum både indenfor og ude.
Bebyggelserne er kendetegnet ved et enkelt formsprog, indre rumlige- og materiale-mæssige kvaliteter, samt et uadskilleligt samspil mellem bebyggelsen og dennes omgi-velser. Alle bebyggelserne er tæt koblet til den landskabelige sammenhæng de indgår i og har i sig selv store kvaliteter i det afdæmpede udtryk og den høje materialekvalitet.

BILAG 11

Gurre Vest

Vurdering af landskab og kulturhistoriske interesser

Region Hovedstaden

Dato: 31. oktober 2024

Indhold

1. Landskab og kulturarv 3

2. Metode 4

3. Miljøstatus 5

3.1 Landskab 5

3.1.1 Udpegede interesser 5

3.1.2 Eksisterende forhold 6

3.1.3 Værdi og sårbarhed 8

3.2 Kulturarv 9

3.2.1 Udpegede interesser 9

3.2.2 Eksisterende forhold 9

3.2.3 Værdi og sårbarhed 10

4. Miljøvurdering 11

4.1 Påvirkning i driftsfasen 11

4.1.1 Landskabets visuelle forhold 11

4.1.2 Landskabets kulturhistoriske fortælling 12

4.2 Påvirkning efter endt indvinding 12

4.2.1 Landskabets visuelle forhold & kulturhistoriske fortælling 12

4.2.1.1 Gurre Vest 12

5. Afværgeforanstaltninger 13

5.1 Anbefalinger til afværgeforanstaltninger i driftsfasen 13

5.1.1 Gurre Vest 13

5.2 Anbefalinger til afværgeforanstaltninger efter endt indvinding 13

5.2.1 Gurre Vest 13

1. Landskab og kulturarv

Det mulige nye grave- eller interesseområde (herfra omtalt som "Gurre Vest" eller *det vurderede område*) ligger ved Gurre By i den centrale del af Helsingør Kommune, umiddelbart sydøst for Gurre Sø imellem Nyrup Hegn, Krogenberg Hegn, Horserød Hegn, Gurre Vang og Gurre Overdrev. Gurre Vests areal udgør 56,9 ha.

Det vurderede område ligger inden for et udpeget bevaringsværdigt landskab og et område udpeget til værdifuldt kulturmiljø, samt et kulturarvsareal. Den sydvestlige del af det vurderede område ligger endvidere inden for et område udpeget til større, sammenhængende landskab.

I det følgende er vurderet, hvordan råstofindvinding i det vurderede området vil påvirke de interesser, der ligger til grund for udpegningerne i såvel indvindingsfase samt efter endt indvinding, samt anbefalinger til, hvordan påvirkningerne om muligt kan afværges.

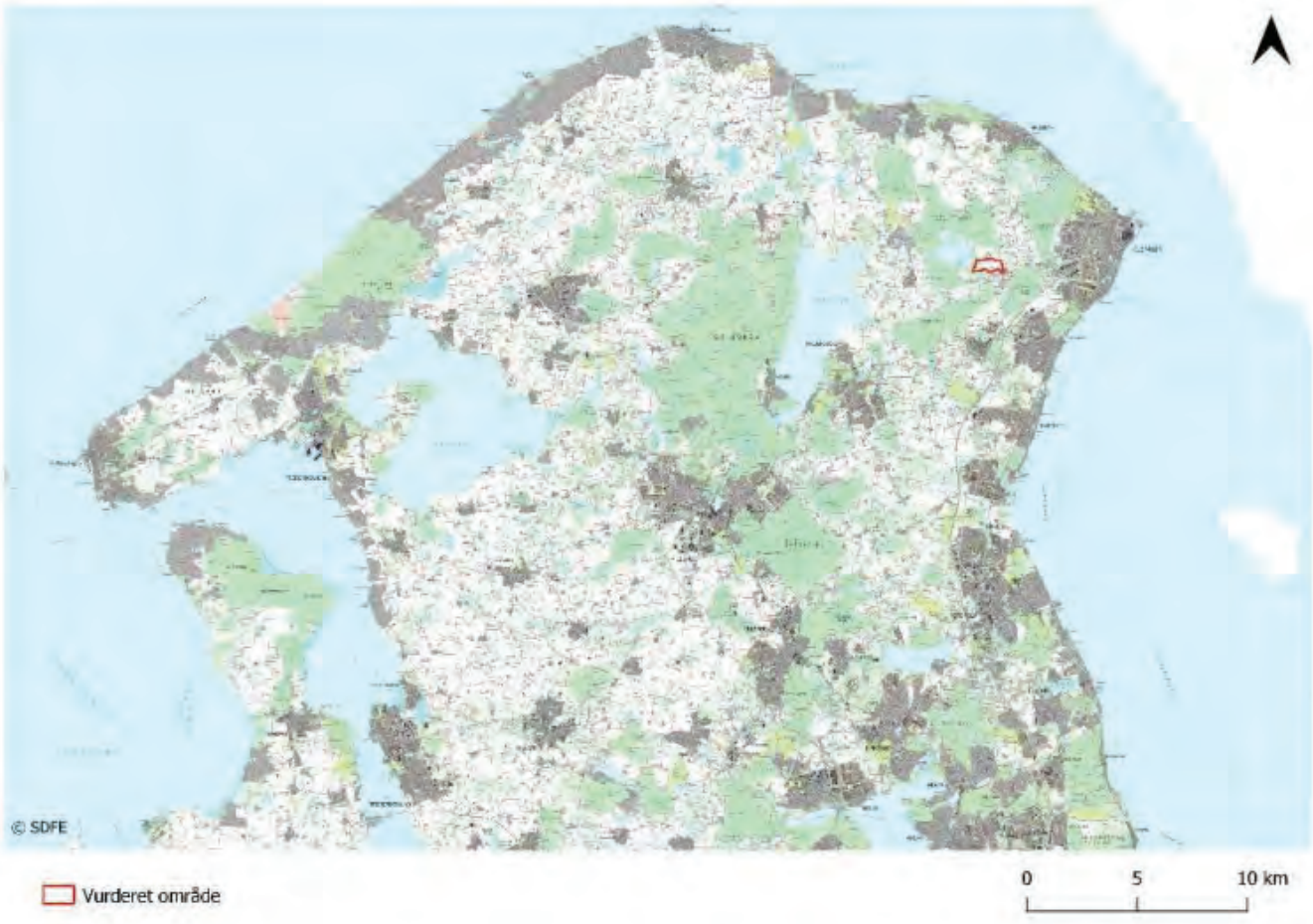

Figur 1.1: Oversigtskort over placeringen af det vurderede område.

2. Metode

Vurderingen tager afsæt i en grundlæggende forståelse af landskabet, der bygger på landskabskaraktermetodens principper (Miljøministeriet, 2007) og dermed forholder sig til såvel det geologiske udgangspunkt, de kulturbetingede strukturer samt de rumlige og visuelle forhold, som samspillet mellem geologiske og kulturbetingede strukturer skaber i landskabet. Formålet er, at vurderingerne forholder sig til den landskabelige kontekst, som området indgår i og kan påvirke, herunder landskabets strukturer samt geologiske og kulturhistoriske fortællinger.

Referencescenariet for vurderingerne er eksisterende forhold, der er beskrevet som miljøstatus. Miljøstatus er beskrevet med afsæt i en overordnet analyse af landskabet samt gældende udpegninger af landskab og kulturmiljø i Kommuneplan 2019 for Helsingør Kommune (Helsingør Kommune, 2019). Datagrundlaget til analyserne er GIS-baserede data fra bl.a. dataforsyningen.dk, plandata.dk mv. samt øvrig tilgængelig viden vedr. landskab og kulturmiljø i Helsingør Kommune, bl.a. denstoredanske.lex.dk mv. Derudover er der gennemført besigtigelse af det landskab, som det foreslåede område er en del af. Det besigtigede område har en udbredelse, der er relevant for at vurdere den visuelle påvirkning af omgivelserne samt vurdere påvirkningen af den landskabelige kontekst.

Der er anvendt nedenstående metodik i vurderingerne for at sikre, at vurdering af påvirkningerne er baseret på ensartede termer og for at øge gennemsigtigheden af de udførte miljøvurderinger:

Ingen / ubetydelig påvirkning: Påvirkninger som er lokalt afgrænsede, ukomplicerede, kortvarige eller uden langtidseffekt og helt uden irreversible effekter. Eller der forekommer ingen påvirkning i forhold til referencescenariet. Afværgeforanstaltninger er ikke nødvendige.

Mindre påvirkning: Påvirkninger, som kan have et vist omfang eller kompleksitet, en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, og som har en vis sandsynlighed for at indtræde, men med stor sandsynlighed ikke medfører irreversible skader. Afværgeforanstaltninger er ikke nødvendige.

Moderat påvirkning: Påvirkninger, som enten har et relativt stort omfang eller langvarig karakter, sker med tilbagevendende hyppighed eller er relativt sandsynlige og måske kan give visse irreversible, men helt lokale skader. Afværgeforanstaltninger kan overvejes.

Omfattende / væsentlig påvirkning: Påvirkninger som har stort omfang og/eller langvarig karakter, er hyppigt forekommende eller sandsynlige, og der vil være mulighed for irreversible skader i betydeligt omfang. Planen må tilpasses eller afværgeforanstaltninger skal gennemføres.

Påvirkningen er dermed en samlet vurdering, der tager afsæt i de eksisterende forhold og udpegningsgrundlaget, samt forholder sig til de ændringer, en udnyttelse af det vurderede område medfører. Referencescenariet i vurderingerne er eksisterende forhold, som de er på tidspunktet for vurderingens udarbejdelse.

3. Miljøstatus

Det vurderede område ligger inden for områder med udpegede landskabs- og kulturmiljøinteresser, som beskrevet i det følgende.

3.1 Landskab

3.1.1 Udpegede interesser

Det vurderede område ligger i et landskab, der i Helsingør kommuneplan 2019 for Helsingør Kommune er udpeget som bevaringsværdigt landskab og delvist som større, sammenhængende landskab (Helsingør Kommune, 2019).

Det fremgår af figuren, at det tilgrænsende landskab også er udpeget som bevaringsværdigt landskab som en del af et større sø- og skovlandskab. Endvidere fremgår det af figuren, at landskabet omkring Gurrevej vest for det vurderede område er udpeget som større, sammenhængende landskab, se Figur 3.1.

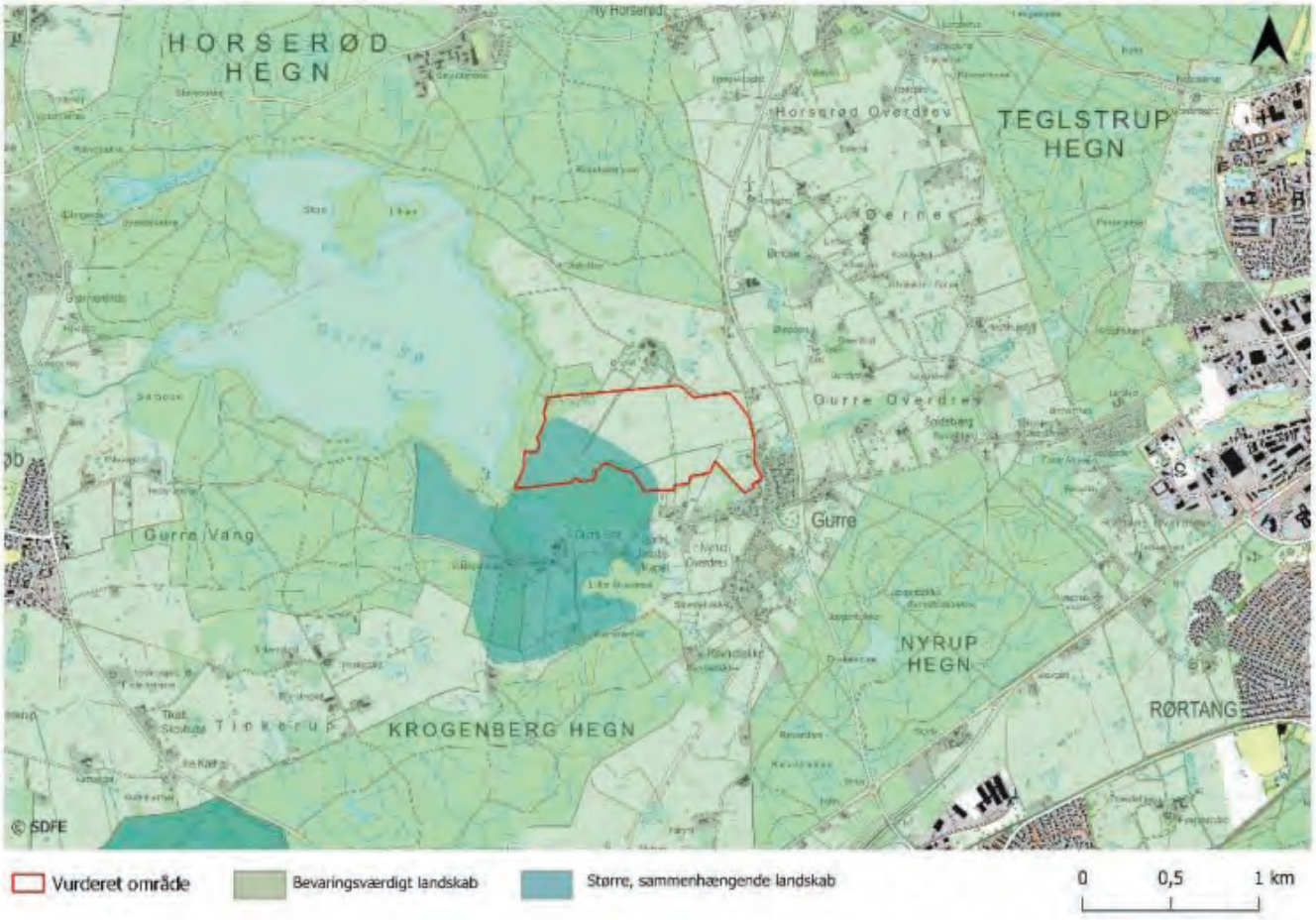

Figur 3.1: Kortet viser de landskaber i og omkring det vurderede område, der er udpeget som bevaringsværdigt landskab og større, sammenhængende landskaber, samt kulturarvsareal. *(Plan- og Landdistriktsstyrelsen, 2024)*.

3.1.2 Eksisterende forhold

Det vurderede område ligger i den sydlige del af et større sø- og skovlandskab og lokalt i *Ørsholt hovedgårds-landskab*.

Geologisk set er det karakteristisk for landskabet omkring det vurderede område, at terrænet under sidste istid blev modelleret af gletsjernes fremstød og bevægelse. Gletsjeren smeltede og fritlagde et bundmoræneland-skab mellem randmorænen øst for det vurderede område og det omkringliggende dødislandskab.

Det vurderede område er beliggende ovenpå en bundmoræneflade, som er kendetegnet ved et overvejende fladt til jævnt terræn. Lokalt ved og umiddelbart syd for det vurderede område hæver terrænet sig en smule og falder svagt mod vest til Gurre Sø og mod området ved Gurre Slot, som har præg af lavbundskarakter. I land-skabet omkring det vurderede område ligger flere moser, enge og småsøer, se Figur 3.2.

Det vurderede område ligger i den sydlige del af bundmorænefladen omgivet af dødislandskab og en randmo-ræne mod øst.

Figur 3.2: Kort med angivelse af landskabets terræn i og omkring det vurderede område (NIRAS Map, 2024).

Lokalt omkring det vurderede område har landskabets kulturbetingede strukturer afsæt i hovedgårdslandskabet til Ørsholt, der er en gammel hovedgård, som har været kendt siden 1600-tallet. Hovedbygningen, der står i dag, er fra 1890. Landskabskarakterens oprindelse som hovedgårdslandskab kommer primært til udtryk i det helt lokale miljø omkring hovedgården samt i den etablerede allé langs med Ørsholtvej ind mod Ørsholt Gods og den mellem skala, der kendetegner markerne omkring hovedgården. Det vurderede område omfatter én af disse marker.

Den mellem skala i hovedgårdsstrukturerne giver landskabet en enkel og overvejende lukket karakter uden udsigter på tværs af landskabet. Den omgivende bevoksning skaber en overordnet indramning, der begrænser de visuelle relationer ud over hovedgårdslandskabet. Lokalt omkring det vurderede område er landskabet indrammet af bevoksning ved Gurre Sø mod vest, Horserød Hegn nord for Ørsholt Gods, beplantede diger og skovområde mod syd, samt den bevoksning, der står langs Ørsholtvej mod øst.

Syd for det vurderede område er landskabet præget af bymæssig kontekst i form af Gurre By og beplantning, hvilket giver en let sammensat og overvejende lukket karakter uden særlige udsigter på tværs af landskabet. Her er skalaen lille.

Ved det vurderede område er landskabet orienteret mod Ørsholt Gods og den øvrige del af hovedgårdslandskabet mod nord, samt mod vest udover dele af Horserød Hegn, særligt den sydlige del ved Gurre Sø. Syd for det vurderede område er landskabet orienteret ind ad, dog delvist mod vest udover beplantningen ved Lille Gurresø med det lavere beliggende terræn.

Figur 3.3 viser fotos fra hovedgårdslandskabet lokalt omkring Gurre Vest. De illustrerer, at området er rumligt og visuelt afgrænset fra landskabet i alle retninger, dog med stedvis udsigt mod nordvest og vest.

Figur 3.3: Fotos fra hovedgårdslandskabet lokalt omkring Gurre Vest (Fotos: NIRAS A/S).

Syd for det vurderede område er landskabet afgrænset af Krogenberg Hegn og Nyrup Hegn. Mod vest og nord afgrænses de vurderede områder af Gurre Vang og Horserød Hegn. Det vurderede område ligger som et fliget skovbryn i det sø- og skovprægede bundmorænelandskab.

Den forholdsvis jævne slette, som er præget af skove, vandhuller, moser og bække bevirker sammen med de fligede skovbryn, at landskabet opleves sammensat, uforstyrret og lukket. Øst for det vurderede områder ligger Gurre Overdrev og Horserød Overdrev. Dette sø- og mosepræget landskab fremstår med bevoksning i form af krat og mindre skovområder, der giver landskabet en lukket karakter, der begrænser udsigter på langs og på tværs. Landskabet har ingen rummelig eller visuel relation til det vurderede område.

3.1.3 Værdi og sårbarhed

De udpegede landskabsværdier, som det vurderede område ligger inden for, knytter sig til karakteren af det lukkede landskab, der lokalt er præget af hovedgårdsmiljøet som en del af landskabsfortællingen om det tidligere liv i Gurre. Dermed er landskabsværdierne i høj grad knyttet til de værdier og sårbarheder, der også ligger til grund for det udpegede kulturmiljø, men de knytter sig også til oplevelsen af landskabets uforstyrrede og lukkede kvaliteter, der er sårbare over for tiltag, som skæmmer skovbrynene, samt bryder og forringer oplevelsen af hovedgårdslandskabets struktur og lukkede karakter.

Vurderingen af påvirkningen af landskabsinteressen vil med den begrundelse i høj grad knytte sig til den rumlige påvirkning af landskabet. Sårbarheden over for denne påvirkning vurderes størst fra det lokale landskab nord for det vurderede område, hvor der er direkte indkig til området. Fra det øvrige landskab vurderes sårbarheden lav på grund af den begrænsede, visuelle relation.

3.2 Kulturarv

3.2.1 Udpegede interesser

Det vurderede område ligger i et landskab, der i Kommuneplan 2019 for Helsingør Kommune er udpeget som et område med kulturhistorisk bevaringsværdi (Helsingør Kommune, 2019), samt et område udpeget som kulturarvsareal, se Figur 3.4.

Figur 3.4: Kortet viser de landskaber i og omkring det vurderede område, der er udpeget som værdifuldt kulturmiljø, kulturarvsareal og kulturhistorisk bevaringsværdi (Plan- og Landdistriktsstyrelsen, 2024).

3.2.2 Eksisterende forhold

Udpegningen som værdifuldt kulturmiljø knytter sig til hovedgårdlandskabet i relation til Ørsholt og kulturmiljøet ved Gurrevej med Gurre Slotsruin, Gurrehus Slot og Sankt Jacobs Kapel. I umiddelbar nærhed mod vest og syd for det vurderede område er der registreret flere fredede og ikke fredede fortidsminder, samt et kulturarvsareal. Der er registreret beskyttelseslinjer for fredede fortidsminder inden for den vestlige afgrænsning af det vurderede område, samt et kulturarvsareal i en del af den sydlige afgrænsning af det vurderede område, se Figur 3.5.

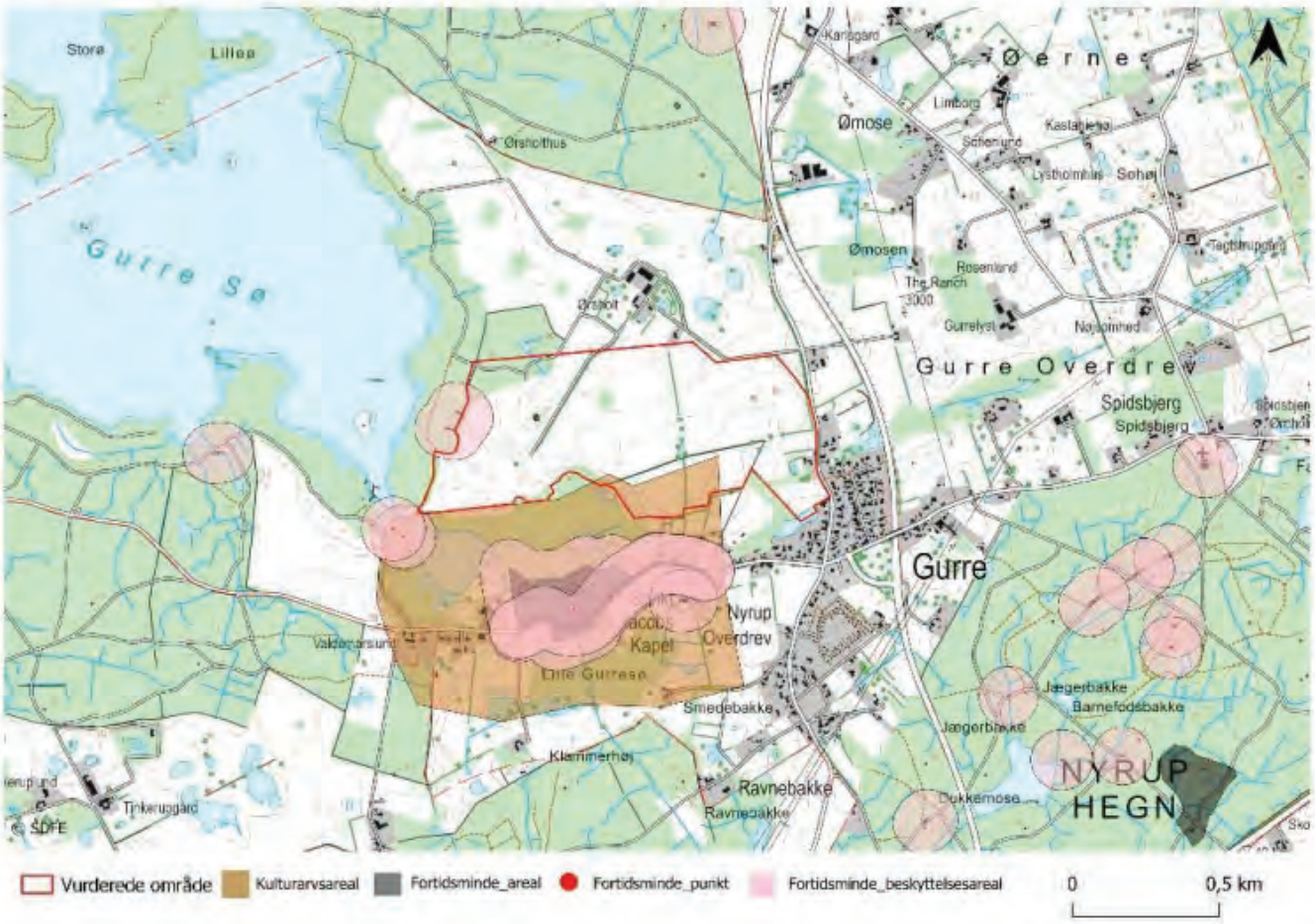

Figur 3.5: Kortet viser de landskaber i og omkring det vurderede område, der er udpeget med kultuarvsareal og fortidsaral med tilhørende beskyttelsesareal. (Plan- og Landdistriktsstyrelsen, 2024).

3.2.3 Værdi og sårbarhed

De strukturer, der kendetegner hovedgårdslandskabet, er særligt udtalt i landskabet omkring Ørsholt, hvor landskabet er præget af selve hovedgården, de store marker, alléen langs med Ørsholtvej, samt de fligede skovbryn, der ligger omkring de store markflader tæt på hovedgården.

I denne del af hovedgårdslandskabet vurderes de kulturhistoriske bevaringsværdier særligt karakteristiske, og strukturerne, der tegner den kulturhistoriske fortælling, vurderes i høj grad sårbare over for fysiske ændringer eller visuelle påvirkninger, der begrænser eller forstyrrer oplevelsen af den kulturhistoriske fortælling. Det vurderede område ligger inden for udpegningen. Gurre Vest vurderes at være særligt sårbar, da denne markflade indgår som en del af kernen i Ørsholt hovedgårdslandskabs struktur.

Vurderingen af påvirkningen af kulturarv, herunder de kulturhistoriske bevaringsværdier vil med den begrundelse i høj grad knytte sig til påvirkningen af de fysiske strukturer, der indgår i den kulturhistoriske fortælling.

4. Miljøvurdering

4.1 Påvirkning i driftsfasen

I driftsfasen vil der være en visuel påvirkning af omgivelserne, der kommer fra den øgede transport til og fra området, maskiner til indvinding samt den modellering af terrænet og midlertidige oplag, der vil være i området. Endvidere vil der være en påvirkning af omgivelserne fra støjvolden. Volden, der har til formål at afskærme det omkringliggende miljø fra støj, vil isoleret set afskærme dele af indvindingen visuelt fra omgivelserne, men samtidig have en påvirkning på de landskabelige og kulturhistoriske forhold i sig selv. Efterhånden som indvindingen skrider frem, vil dele af indvindingsaktiviteten være skjult i "hullet", men indvindingen vil fortsat medføre aktiviteter synlige fra omgivelserne.

Figur 4.1: Eksempel på aktivt indvindsområde ved Kyndby. Foto: NIRAS A/S.

4.1.1 Landskabets visuelle forhold

Med afsæt i landskabets rumlige og visuelle karakter, vurderes den karaktermæssige og visuelle påvirkning af landskabet at blive størst lokalt ved Ørsholt nord for Gurre Vest. Herfra er der direkte indkig til området og synligheden vurderes meget stor. Den visuelle påvirkning af landskabets udtryk vurderes her at få et meget stort omfang. Der er også en vis synlighed fra øst ved det nordøstlige hjørne af Gurre Vest, hvor alléen og indkørslen til Ørsholt forløber. Der vil tilsvarende være en stor synlighed fra enkelte øvrige dele af Ørsholtvej, fx ved byskiltet til Gurre. Herfra er der direkte indkig til det vurderede område, og synligheden vurderes meget stor.

Foruden førnævnte vurderes synligheden generelt at være helt eller næsten helt begrænset af bevoksning fra det øvrige, omgivende landskab.

Den visuelle påvirkning vurderes at være væsentlig i det lokale landskab mod nord, da den visuelle påvirkning her vil have et stort omfang og sker i et landskab med høj landskabsværdi. Fra øst ved starten af alléen og indkørslen til Ørsholt vurderes den visuelle påvirkning at være moderat, da den visuelle påvirkning vil have et mellem omfang. Ved byskiltet til Gurre langs Ørsholtvej i det sydøstlige hjørne af Gurre Vest vurderes den visuelle påvirkning ligeledes at være moderat, da den visuelle påvirkning også her vil have et mellem omfang.

Fra større afstande vil påvirkningen være mindre til ubetydelig, da landskabets terræn og bevoksning vil medvirke til at mindske synligheden og dermed påvirkningen.

Der vurderes ikke at være relevante afværgeforanstaltninger, som kan afværge en væsentlig påvirkning af landskabets visuelle forhold.

4.1.2 Landskabets kulturhistoriske fortælling

Indvinding af råstof i det vurderede område vurderes ikke at kunne realiseres uden at fjerne nogle af de strukturer, der er væsentlige for den kulturhistoriske fortælling i form af hovedgårdslandskabet, herunder særligt én af de store markflader tæt på hovedgården, der er en central del af hovedgårdsfortællingen. De beskyttede sten- og jorddiger vil som udgangspunkt forblive uberørte, men de opleves i sammenhæng med de omkringliggende markflader, der indgår i hovedgårdslandskabet. Indvindingen vil dog ikke omfatte alléen, bebyggelse ved Ørsholt og skovbryn, der ligger omkring de store markflader tæt på hovedgården. I driftsfasen vil oplevelsen og formidlingen af hovedgårdsfortællingen svækkes. Samtidig vil indvindingen medføre en negativ visuel påvirkning af omgivelserne og dermed oplevelsen af hovedgårdslandskabet.

Påvirkningen af den kulturhistoriske fortælling i relation til hovedgården Ørsholt vurderes med den begrundelse at være væsentlig, da påvirkningen sker i et område med høj bevaringsværdi og sårbarhed.

Der vurderes ikke at være relevante afværgeforanstaltninger, som kan afværge en væsentlig påvirkning af den kulturhistoriske fortælling.

4.2 Påvirkning efter endt indvinding

Nærværende afsnit behandler påvirkningen af landskabs- og kulturmiljøinteresserne efter endt indvinding. Det vurderes at påvirkningen efter endt indvinding vil være væsentlig ved Gurre Vest.

Påvirkningen af landskabs- og kulturmiljøinteresser efter endt indvinding vil endvidere afhænge af efterbehandlingen af det vurderede område, herunder hensynet til indpasning i de karaktergivende strukturer og fortællinger.

4.2.1 Landskabets visuelle forhold & kulturhistoriske fortælling

4.2.1.1 Gurre Vest

Da råstofindvinding i det vurderede område fjerner én af de store marker, der indgår i den mest karakteristiske del af hovedgårdslandskabet, vil påvirkningen af landskabets visuelle forhold og kulturhistoriske fortælling være væsentlig.

Der vurderes som udgangspunkt ikke at være relevante afværgeforanstaltninger, som kan afværge en væsentlig påvirkning af landskabets visuelle forhold og kulturhistoriske fortælling.

Såfremt det er muligt at reetablere terrænet, således det 1:1 efterligner eksisterende forhold og opretholder en enkel og overvejende lukket karakter uden udsigter på tværs af landskabet, vil påvirkningen være moderat. Dette vurderes dog vanskeligt og ikke realistisk.

5. Afværgeforanstaltninger

Nærværende kapitel vedrører de anbefalede afværgeforanstaltninger i henholdsvis driftsfasen og efter endt indvinding.

5.1 Anbefalinger til afværgeforanstaltninger i driftsfasen

5.1.1 Gurre Vest

Det vurderes i driftsfasen ikke muligt at etablere afværgeforanstaltninger, der afværger en væsentlig påvirkning af landskabs- og kulturmiljøinteresserne.

Det lokale museum bør underrettes rettidigt inden eventuel igangsættelse af råstofindvinding, så de kan vurdere, om området kræver undersøgelse for mulige skjulte fortidslevn.

5.2 Anbefalinger til afværgeforanstaltninger efter endt indvinding

5.2.1 Gurre Vest

Det vurderes efter endt indvinding ikke muligt at etablere afværgeforanstaltninger, der afværger en væsentlig påvirkning af landskabs- og kulturmiljøinteresserne.

Det nuværende Ørsholt hed oprindelig Ratteru

- og det nuværende Ørsholt er egentlig seks forskellige gårde – slået sammen til én.

Af Kjeld Damgaard

For at forstå det nuværende Ørsholts historie og udstrækning er det nødvendigt at inddrage en lang række nu nedlagte ejendomme. Men lad os starte med at se på det sted, hvor det nuværende Ørsholt ligger.

Ratterup (matr. nr. 2, Ørsholt)

Den ældst kendte bebyggelse på stedet kaldtes Ratterup – et navn, der ikke med sikkerhed kan forklares, men som måske betyder "Ratte's bebyggelse" – idet dog bemærkes, at mandsnavnet Ratte eller Ratti ikke kendes fra andre kilder.

Ratterup optræder første gang i de såkaldte lensregnskaber fra 1582-83 og i øvrigt igen i en jordebog fra 1588-89. Hverken Ratterup eller Ørsholt optræder i Esrum Klosters fortegnelser, så hvis ejendommene har eksisteret på den tid, har de ikke hørt under klosteret, men tilhørt kronen. Under alle omstændigheder sælger kronen (staten) Ratterup den 5. november 1672 til amtsforvalter og kgl. fiskemester Hans Rostgaard.

Denne handel omfatter imidlertid mere end Ratterup. Det skyldes det forhold, at ridefoged på Kronborg Len, Hans Rostgaard (1625-84) under svenskekrigene 1658-60 tillagde sig så store fortjenester, at han af kongen blev lovet en belønning. Denne belønning blev Krogerup Gods, der foruden selve gården Krogerup dels bestod af fiskerlandsbyerne Humlebæk og Espergærde samt af landsbyerne Tibberup og Mørdrup. Men derudover af en hel del strøgods, bl.a. en ejendom i Snekkersten "Fiskerboden", nogle huse i Gurre, øerne Anholt, Nekselø og Sejerø samt af gårdene Ørsholt og Ratterup. Ratterup var herefter underlagt Krogerup Gods som arvefæste helt frem til 1795.

Gamle Ørsholt (matr. nr. 1, Ørsholt)

Man vil bemærke, at der altså dengang både var en gård ved navn Ratterup og en anden gård ved navn Ørsholt. Sidstnævnte lå længere mod nordvest – ganske tæt ved skovløberstedet "Ørsholthus". Denne ejendoms alder kendes heller ikke – i historiske dokumenter optræder navnet første gang i Danske Kancelliregistranter den 19. aug. 1550, og derefter med jævne mellemrum i både 1500- og 1600-tallet. Navnets betydning er usikkert. Måske er der tale om et personnavn Øthær i forleddet, måske er "ørs" et ældre dansk ord for en stridshingst. Efterleddet "-holt" betyder en skov.

For at undgå forvekslinger kalder vi herefter denne ejendom for "Gamle Ørsholt". Også denne gård bliver som allerede nævnt overladt til Hans Rostgaard den 5. november 1672. Også denne ejendom forbliver i Rostgaard-familiens eje i flere generationer og går først ud af Krogerups eje i 1795.

Matriklen 1681

Men tilbage til året 1681, hvor der findes en fortegnelse over alle jorder i det daværende Kronborg Amt. I denne fortegnelse opgives det, at begge gårde ejes af Hans Rostgaard, men at bonden på Ratterup er Peder Jørgensen og på Gamle Ørsholt Jens Nielsen. Vi kender ikke andet til disse fæstebønder end navnene, men matriklen (som egentlig er en beskrivelse af jordene) fortæller ganske deltaljeret hvor gårdenes vange lå og hvorledes de blev drevet. Det gælder således for begge ejendommes vedkommende, at de lå tæt på Kongens Overdrev, som bønderne altså kunne udnytte til deres kvæg. Herfor måtte de naturligvis betale en afgift, hvorimod de tilsyneladende kunne tage alt det underskov til brænde og til at lave gærder af, som de havde brug for. På trods af nærheden til Gurre Sø, er der i 1681 ingen fiskeri fra de to ejendomme. Jordene beskrives som dels muldede dels sandede. Begge gårde havde kun en vang hver – i modsætning til de fleste landsbyer, der havde trevangsskift.

En enkelt interessant oplysning fremgår også af beskrivelsen fra 1681, nemlig at der på Ratterups grund findes et "Holtzhuus" (=træhus), hvortil hører en kålhave. Det oplyses at der bor Lars Persen, som må give 3 sletdaler i leje.

Det første navneskift

Som nævnt overtog Hans Rostgaard ejendommene i 1672, og efter hans død i 1684 arvede sønnen, Frederik Rostgaard Krogerup med det underliggende gods. I starten af 1700-tallet overdrog Rostgaard ejendommen til sin svigersøn, Frederik von der Maase (før adlingen hed han Frederik Masius). Han var gift med Conradine Sophie Rostgaard, og omkring 1720 blev Ratterup omdøbt efter hende til Sophienlyst.

I 1774 arvede Frederik von der Maase søn (af 2. ægteskab), Frederik Anton Adam von der Maase Krogerup m.v.

Men i samme periode nævnes netop Gamle Ørsholt som en smuk lystgård med have – indrettet af den daværende svenske konsul og postmester i Helsingør, Samuel Gottlieb Krüger, men sandsynligvis var gården netop genopført efter en brand i 1769. Krüger nævnes ganske vist som ejer, men har sandsynligvis været fæster. Det samme gælder hans efterfølger i embedet, Peter Rahling.

I 1794/95 sælges Sophienlyst og Gamle Ørsholt så endeligt fra Krogerup og Rostgaard-slægten. I nogle årtier har de to gårde herefter forskellige ejere, hvorfor vi atter må se på ejendommene hver for sig.

Sophienlyst og Louisenlyst

I første omgang blev gårdens bygninger i 1794 købt af Carl Christian Lemback, hvorimod jorden stadig tilhørte Krogerup. I 1796 købtes bygningerne i første omgang af den helsingoranske købmand Joachim Christian Høst, der kort efter dog også overtog selve jorden fra Krogerup.

Da Joachim Høst døde i 1821 overtog Peter Jørgen Petersen ejendommen, der nu kaldtes Louisenlyst – muligvis efter Joachim Høsts hustru. Men allerede året før var der opnået tilladelse til at lægge en række gårde i samdrift. Det gælder de gårde fra Gurre landsby, som allerede da var opkøbt, nemlig Louisenroe, Kildegaard og Lyngegaard.

Gårdene fra Gurre

Den første af Gurre-gårdene, der blev opkøbt af Joachim Høst var Louisenroe (matr. nr. 2, Gurre). Gården der lå den nuværende adresse Gurrevej 390 og har ved en række matrikelændringer i 1915 fået matrikelbetegnelsen 4 d, Gurre.

Samtidig opkøbtes Lyngegaard, som også indtil da havde tilhørt kronen. Den lå på nuværende adresse Gurrevej 396 og har fortsat matr. nr. 6 a, Gurre.

Matr. nr. 5, Gurre, Kildegaard, var den tredje gård, der opkøbtes af major Høst – det skete i 1811. Gården lå oprindelig i selve Gurre By (syd for landsbygaden), men flyttede ud af landsbyen i slutningen af 1700-tallet til en placering ca. midtvejs mellem Gurre By og Louisenlyst. Fra 1818 ændredes navnet til "Stokholm". Ejendommen blev ant. nedrevet før 1857 – på nær en enkelt bygning, der stod frem til ca. 1915.

Disse gårde havde som nævnet alle ligget i Gurre landsby, men i forbindelse med udskiftningen i slutningen af 1700-tallet, blev det besluttet at nogle af Gurres seks gårde skulle flyttes ud af landsbyen. Det gjaldt således Kildegaard samt Stokkegaard – sidstnævnte blev senere også en del af Ørsholt.

Gamle Ørsholt

Den gamle Ørsholtgaard blev også frasolgt Krogerup. Det skete i 1795 og den nye ejer hed Isac Glöerfeldt, der var svensk generalkonsul i Helsingør. Det var oberst von der Maase enke, Sophia Henriette von Moltke, der solgte ejendommen, men på specielle vilkår. Glöerfeldt og efterfølgende ejere skal nemlig betale en årlig afgift til Krogerup på 27 rigsdaler. Imidlertid havde Glöerfeldt haft ejendommen igennem en længere årrække som fæster. I den periode havde han opført "anseelige og bekostelige bygninger" samt forbedret jordene uden at Krogerup Gods havde ydet hjælp til det. Derfor fik Glöerfeldt et nedslag i den årlige afgift på 8½ rigsdaler så længe han var ejer. Senere ejere må dog betale den fulde afgift.

I 1805 solgte Isac Glöerfeldt Gamle Ørsholt til en mand ved navn von Hemmert, men hans tid på gården bliver ganske kort idet hans dødsbo allerede i 1808 sælger til købmand og major Michael Liebmann. Han døde i

1819 og gården overgik derpå til oberstløjtnant Hansen, som dog atter tilbagesælger gården til Michael Liebmanns enke, Birgitte Augustine Liebmann f. Sponneck.

Fra hendes ejerperiode er der en beskrivelse fra ca. 1830, hvori gården beskrives som et sted, der "afgive Bopæl for en Familie af Stand". Gården beskrives således: "Et teglhængt Stuehus og 3 Udhuse, alle af Muur og Bindingsværk". Gårdens tilliggende var da 40 tdr.ld. ager, 12 tdr.ld. skov, og 8 tdr.ld. mose. Der dyrkedes dengang rug, byg, havre og kartofler. Besætningen bestod af 4 heste, 8 køer, 12 får og 6 svin.

I 1839 overtog datteren Mathilde Jensen f. Liebmann Gamle Ørsholt og hun blev den sidste særskilte ejer af gården. I 1843 solgte hun nemlig til kammerraad, cand.jur. Jørgen Rasmussen, der allerede da ejede Louisenlyst.

Urtekræmmer Østergaards ejerperiode

Som tidligere beskrevet, blev Louisenlyst overtaget af Peter Jørgen Petersen i 1821. Han beholdt gården frem til 1829, da urtekræmmer Hans Nicolai Østergaard købte ejendommen. Året efter blev gården beskrevet således: "Gaarden bestaae af et Stuehuus, som afgiver en bequem Bopæl for en Familie udenfor Bondestanden, samt 3 Udhuse, alle af Muur og Bindingsværk. Ved Gaarden er en smuk Have." Til gården hørte da 78 tdr.ld. ager, 30 tdr.ld. eng, 56 tdr.ld. mose og overdrev samt 6 tdr. ld. skov. På jordene dyrkedes rug, byg, havre, hø, kartofler, ærter og vikker (= en bælgplante, der anvendtes til foder). Besætningen bestod af 7 heste, 24 køer, 8 får og 8 svin. Til gården hørte da 3 huse med jord.

Hans Nikolaj Østergaards søn, Ludvig Østergaard har nedskrevet sine erindringer om sin barndom på Louisenlyst. Han blev født i 1826 – kort før faderen, der var urtekræmmer i Borgergade i København – købte Louisenlyst. Ludvig Østergaard skrev bl.a.:

Gaardens Bygninger bestod af 4 Længer. Stuehuset havde Hovedindgang saavel fra Gaarden som fra den forbi Gaarden løbende Vej, der førte fra Gurre til Horserød, havde Kvist til begge Sider, hvor hele Befolkningen havde sine Soveværelser om Sommeren, medens min Forældre havde Soveværelse i Stueetagen om Vinteren. ... Foruden de 4 Længer, Gaarden bestod af, laa ved dens vestre Side en vældig Kartoffelkælder, hvis Tag naaede til Jorden.

Skoven var fri Ejendom, idet hver enkelt Træ var købt paa Auktion paa Roden af Louisenlysts tidligere Ejer Peder Pedersen, der med sin Hustru levede paa en lille Gaard, han selv havde bygget paa 40 Tdr. Land, han selv havde forbeholdt sig ved Salget til min Fader. Denne lille Gaard kaldte han Pedersborg, den var bygget paa holstensk. ...

Min Fader havde 36 Køer og 8 Heste, hvoraf en hed Frants, en Trine, en Lotte og en Spids. Der avledes aarlig en overordentlig stor Mængde Kartofler, ja, saa mange, at Smeden fra Horserød med Kone og en voksen Datter fortjente hen ved 100 Tønder, han maa altsaa have optaget hen ved 900 Tdr. Kartofler. ... I Høsten maatte jeg sidde paa Ryggen af Hesten, der var forspændt en Træ-Stubrive med flade, brede Tænder, medens Fader rev Stubben. Samme Forretning betroedes mig, naar Fader hyppede Kartofler. Til andre Tider kantede vi Tørv eller Tørv i Skruer. Dette Arbejde syntes jeg var ganske morsomt...

Indkørslen til Gaarden skete gennem en Lindeallé vel ikke mere end ¼ Fjerdingvej. Disse Træer var en stor Pryd paa Vor Gaard. De var vel 100 Aar gamle. Ved hver Ende af Stuehuset stod et prægtigt Bøgetræ med en 12 Alen høj blank Stamme, vel mere end 3 Alen i Diameter. Disse var ogsaa en stor Sjældenhed, de pyntede svært paa Omgivelserne. Ude paa Marken for Enden af Lystskoven stod en lille Samling af Bøgetræer, der var plantede i en Rundkreds – de kaldtes "Herrens Lysthus"....

Levemaaden paa Louisenlyst var meget god; hver anden aften fik vi Vandgrød og Mælk, og hver anden Aften fik vi kogte Kartofler og Meldyppe. Om Søndagen fik vi Kaffe, Bassekonen kom hver Søndag Formiddag og fik rigelig Afsætning, idet vi Børn altid sørgede for at have lidt Skillinger at købe Hvedebrød for. ...

Køerne fodredes med Kartofler, der blev kogt i et Sukkerfad, der blev stillet over den indmurede Kedel, der stod lige ved Borgerstuedøren, saa fra dette Sukkerfad forsynede Folkene sig hver Aften med kogte Kartofler til deres Aftensmad. ...

Vor nabo mod nordvest var Enkefru Liebmann, der havde to Døtre og en Søn, der var Kaptajn i Søetaten. Hvor var det dog elskelige Mennesker. I over fire Aar læste jeg hver Dag Fransk hos Enkefru Liebmanns Datter, Enkefru Jensen, der ogsaa boede paa Ørsholt.

En af folkestyrets pionerer

Østergaard solgte i 1836 gården til Jørgen Rasmussen, og da han i 1843 også overtog Gamle Ørsholt, blev det begyndelsen på en ny æra. Jørgen Rasmussen fik nemlig i 1852 kgl. bevilling til at sammenlægge Louisenlyst (der jo allerede var sammenlagt af 4 gårde i 1820) med Gamle Ørsholt.

Jørgen Rasmussen var med fra start, da folkestyret i Danmark var i sin vorden. Da således Tikøb Sogneforstanderskab (forløberen for sognerådet) skulle vælges i forbindelse med etableringen af den nye Tikøb Kommune den 1. januar 1842, sad Jørgen Rasmussen med ved bordet. Det gjorde han i tre år, men blev senere valgt igen og blev endda formand for sogneforstanderskabet i årene 1851 og 1853. Men ikke nok med det, så var han også medlem af det første folkevalgte amtsråd i Frederiksborg Amt. Han var således medlem her fra 1842-48 og igen i perioden 1862-68. Og da det første folketing skulle vælges i 1849, blev han sandelig også medlem her. I tre perioder sad han i folketinget: 1849-52, 1855-59 og 1863-64. Jørgen Rasmussen blev dog ikke medlem af Landstinget, men fik dog alligevel en tilknytning, da han i perioden 1857-58 var en af Landstingets sekretærer.

Jørgen Rasmussen solgte i 1854 hele herligheden til svigersønnen, konsul Geert Geelmuyden, der var gift med Marie Rasmussen. To år senere købte Rasmussen Flynderupgaard og drev den i en årrække. Geelmuyden havde kun Louisenlyst i to år, hvorefter forpagter Svend Mads Trolle købte gården. Hans enke sad i uskiftet bo 1865-73, hvorefter ejendommene overgik til P.E. Steenholdt i et års tid. I 1874 købtes ejendommen af Harald H. Quistgaard. Der var ham, der den 17. december 1875 fik Indenrigsministeriets tilladelse til at alle fem ejendomme under ét kunne kaldes Ørsholt.

Christian Hansen om Gamle Ørsholt

Den lokale historiefortæller Christian Hansen, skrev i 1916 om "Øernes Holt", at *"mellem Gurresøens nordlige Bred eller mellem denne og Horserød hegn ligger en større Sten- og Jorddynge, hvori der findes Kældre. Dette er Ruiner af det egentlige Ørsholt, der blev revet ned i midten af 1800-tallet.*

Christian Hansen var meget interesseret i Gurre-egnens historie og brugte hele sit liv på at indsamle historier fra området – ofte gennem samtaler med gamle folk på stedet. Desværre er Christian Hansens beretninger sammensat af både overleveringer, sagn og sande beretninger. Dertil kommer, at Christian Hansen aldrig har oplyst om sine kilder – og da han ind imellem refererer til detaljerede begivenheder, der skal have fundet sted for 300-800 år siden, så må det understreges, at Christian Hansens beretninger kan være ganske underholdende, men næppe står fuldstændig til troende. Da imidlertid Christian Hansens kilder ofte er gamle familieberetninger, så kan der være en kerne eller en flig af sandhed i historierne.

Ovenstående citat er uden tvivl korrekt, da Christian Hansen selv har været på egnen i den pågældende periode. Derimod kan man udtrykke tvivl om en anden af hans historier – hvori han beretter om et mejeri på dette sted i middelalderen.

Samme Christian Hansen har også berettet om huset, der endnu ligger tæt på Gurresøens bred, og som måske er den sidste rest af det oprindelige Ørsholt. Huset er igennem mange år blevet kaldt "Fiskerhuset", men Christian Hansen kalder det "Vadskerhuset" – idet han beretter at søen oprindelig gik helt op til huset, som benyttedes som vaskehus. Han påstår, at denne funktion gik helt tilbage til Gurre Slots tid, da vandet her var renere end ved Slottet. Hvor gammelt dette hus egentlig er vides dog ikke, men det ses ikke på de ældre kort, hvilket dog ikke er et fuldstændigt bevis for, at der ikke har ligget et hus her igennem lang tid.

Én ejendom

Efter at de fem gårde fra 1875 under ét kaldtes Ørsholt, så var ejerne i det følgende årti:
1878-1880: Hans Wilhelm Liebst
1880-1885: Jacob Vilhelm Saxtorph
1885-1886: Johannes Hjeronimus

Johannes Hjeronimus gik imidlertid konkurs og måtte hurtigt overlade gården til Ferdinand Tutein (1861-1931), der var nevø af ejeren af Gurrehus, Frederik Tutein. Begge hørte til familien bag det velhavende københavnske handelsfirma Tutein, men det var kun Frederik Tutein, der havde fået en kapital med sig ved salget. Ferdinand på Ørsholt var - efter sigende – i en ung alder mere eller mindre blevet tvunget til at købe Ørsholt af farbroderen. Og forholdet kan nok have været lidt specielt, da netop Frederik på Gurrehus havde ry

for at være noget af en stivstikker og meget svær at omgås. Ferdinand Tutein lod omkring 1890 opføre den nuværende hovedbygning.

Ferdinand Tutein var gift med Magdalene Dorthea Schøller (1864-1906) og var vel egentlig udset til at arve den gamle onkel. I mange år forpagtede Ferdinand Tutein da også jorderne fra Gurrehus og drev disse – men som sagt ikke uden den iltre onkels indblanding. Imidlertid kom Ferdinand aldrig til at arve onklen – måske på grund af en helt speciel begivenhed. Bent Waagepetersen har således erindret følgende:

Sammen kunne Gurrehus og Ørsholt have udgjort en smuk enklave på næsten 700 tdr.ld., men da Ferdinand Tutein giftede sig anden gang med en kone, han uden blusel havde købt af en gartner i Helsingør, blev den gamle på Gurrehus gal i hovedet. Ikke så meget, sagde man, fordi nevøen havde "købt" den smukke fru D., men den gamle mente, Ferdinand havde givet for meget for hende!

Samtidig med at Frederik solgte Gurrehus i 1911, afhændede også Ferdinand Ørsholt med de daværende i alt 345 tdr.ld. Ny ejer blev Charles Christensen, som dog døde allerede året efter. Hans enke Valborg f. Nielsen opkøbte i 1915 den sjette og sidste gård, der kom under Ørsholt. Det var Petersborg (oprindelig Stokkegaard), der indtil da havde hørt til Gurrehus. Selve Petersborg-gårdens bygninger var måske allerede da nedrevet – i alle fald optræder de ikke på et kort fra 1915. Hermed kom Ørsholts samlede tilliggende op på ca. 400 tdr. ld.

I 1916 solgte Valborg Christensen Ørsholt til Hans Nielsen, der igen i 1918 solgte til Jørgen Christian Stannow. Stannow solgte i 1922 en stor del af jordene fra – ca. 72 ha (ca 140 tdr.ld.) som overtoges af "Udstykningsforeningen for Sjællands og Fyns Stift". Disse arealer, der lå på Gurre Overdrev, blev udstykket til i alt 15 husmandsbrug.

Stannow solgte Ørsholt i 1924 til Holger Ohrt. Denne solgte igen ejendommen i 1926 til Erik Black, som allerede samme år solgte til proprietær H.L.H. Jørgensen. På den tid havde gården en kvægbesætning på 60 malkekøer, 2 tyre samt 25 stk. ungkvæg. Det var proprietær Jørgensen, der i 1934 solgte til "Det Blaa Kors – Kristelig Afholdsforening for Danmark".

Blaa Kors

Foreningen indrettede ejendommen til behandlingshjem for alkoholikere og drev de 260 tdr.ld., der var gårdens areal, ved en forpagter. Behandlingshjemmet var oprindeligt underlagt indenrigsministeriet, men kom senere under Frederiksborg amts Sygehusvæsen. Der blev allerede i 1935 opført en såkaldt patientfløj i tilknytning til de eksisterende bygninger. Senere om- og tilbygninger betød, at der fra starten af 1980'erne var plads til 34 patienter ad gangen.

Patienterne blev placeret i grupper med otte i hver gruppe. Disse havde en socialpædagog som leder, en leder der fulgte gruppen under hele indlæggelsesforløbet. Hver dag fulgtes et nøje fastlagt program, med emner, der tilsigtede at give patienten "større indsigt i sine psykologiske og adfærdsmæssige mønstre samt at opbygge selvtillid og ansvarlighed", som det hed i behandlingshjemmets egen beskrivelse. Der var til hjemmet tilknyttet tre speciallæger i psykiatri, en almindelig læge samt en laborant. Desuden et antal socialpædagoger og plejere. Alt sammen ledet af en forstander – de første mange år af Kristen Schultz, senere i en længere årrække af N.P. Møller.

Når patienterne – typisk efter 10 uger – havde gennemført behandlingen, blev de sendt hjem, men med stadig forbindelse til Blaa Kors. Der blev således via egen læge, hjemmesygeplejerske eller andre etableret en kontakt, der skulle sikre at patienten ikke fik tilbagefald efter udskrivelsen.

I 1997 fik Flemming Schiødt-Eriksen så ejerskabet af Ørsholt. Han lod desværre den gamle lade fra 1760'erne nedrive – og opførte i stedet de nuværende store bygninger.

I juni 2006 fik Peter og Linda Beier skøde på Ørsholt.

Dette kort er tegnet i 1850'erne og viser området, som det da så ud. Med rødt er indtegnet hvor de oprindelige gårde lå, og hvad de hed. Desuden er et par huset navngivet.

ØRSHOLTGAARDS ÆLDRE HISTORIE

Historien om "Gammel" Ørsholt, om Ratterup og alle de andre navne gården har haft – og historien om alle de andre nu nedlagte gårde…

Af Kjeld Damgaard

For at forstå det nuværende Ørsholts historie og udstrækning er det nødvendigt at inddrage en lang række nu nedlagte ejendomme. Men lad os starte med at se på det sted, hvor det nuværende Ørsholt ligger.

Hans Rostgaard (1625-84) fik det lille gods Krogerup som tak for sin indsats under svenskekrigene – og sammen med Krogerup hørte bl.a. også gårdene Gl. Ørsholt og Ratterup..

Ratterup (matr. nr. 2, Ørsholt)
Den ældst kendte bebyggelse på stedet kaldtes Ratterup – et navn, der ikke med sikkerhed kan forklares, men som måske betyder "Ratte's bebyggelse" – idet dog bemærkes, at mandsnavnet Ratte eller Ratti ikke kendes fra andre kilder.

Ratterup optræder første gang i de såkaldte lensregnskaber fra 1582-83 og i øvrigt igen i en jordebog fra 1588-89. Hverken Ratterup eller Ørsholt optræder i Esrum Klosters fortegnelser, så hvis ejendommene har eksisteret på den tid, har de ikke hørt under klosteret, men tilhørt kronen. Under alle omstændigheder overdrager kronen (staten) Ratterup den 5. november 1672 til amtsforvalter og kgl. fiskemester Hans Rostgaard.

Denne handel omfatter imidlertid mere end Ratterup. Det skyldes det forhold, at ridefoged på Kronborg Len, Hans Rostgaard (1625-84) under svenskekrigene 1658-60 tillagde sig så store fortjenester, at han af kongen blev lovet en belønning. Denne belønning blev Krogerup Gods, der foruden selve gården Krogerup dels bestod af fiskerlandsbyerne Humlebæk og Espergærde samt af landsbyerne Tibberup og Mørdrup. Men derudover af en hel del strøgods, bl.a. en ejendom i Snekkersten "Fiskerboden", nogle huse i Gurre, øerne Anholt, Nekselø og Sejerø samt af gårdene Ørsholt og Ratterup. Ratterup var herefter underlagt Krogerup Gods som arvefæste helt frem til 1795.

Gamle Ørsholt (matr. nr. 1, Ørsholt)
Man vil bemærke, at der altså dengang både var en gård ved navn Ratterup og en anden gård ved navn Ørsholt. Sidstnævnte lå længere mod nordvest – ganske tæt ved skovløberstedet "Ørsholthus". Denne ejendoms alder kendes heller ikke – i historiske dokumenter optræder navnet første gang i Danske Kancelliregistranter den 19. aug. 1550, og derefter med jævne mellemrum i både 1500- og 1600-tallet. Navnets betydning er usikkert. Måske er der tale om et personnavn Øthær i forleddet, måske er "ørs" et ældre dansk ord for en stridshingst. Efterleddet "-holt" betyder en skov.

For at undgå forvekslinger kalder vi herefter denne ejendom for "Gamle

Ørsholt". Også denne gård bliver som allerede nævnt overladt til Hans Rostgaard den 5. november 1672. Også denne ejendom forbliver i Rostgaard-familiens eje i flere generationer og går først ud af Krogerups eje i 1795.

På dette matrikelkort over Ørsholts jorder fra 1810, ses tydeligt de to ejendomme, der dengang udgjorde hele matrikellavet. Øverst til venstre ses den oprindelige Ørsholtgaard (i artiklen kaldet Gl. Ørsholt) og midt på kortet den daværende gård med navnet Sophienlyst – d.v.s. den nuværende Ørsholtgaard. Bemærk i øvrigt at den gamle forbindelsesvej mellem Gurre og Horserød gik ad den nuværende allé til gården, tæt forbi denne og videre op til Horserød Hegn, hvor vejen fortsatte ad den endnu eksisterende skovvej med navnet Ørsholtvej.

Matriklen 1681

Men tilbage til året 1681, hvor der findes en fortegnelse over alle jorder i det daværende Kronborg Amt. I denne fortegnelse opgives det, at begge gårde ejes af Hans Rostgaard, men at bonden på Ratterup er Peder Jørgensen og på Gamle Ørsholt Jens Nielsen. Vi kender ikke andet til disse fæstebønder end navnene, men matriklen (som egentlig er en beskrivelse af jordene) fortæller ganske deltaljeret hvor gårdenes vange lå og hvorledes de blev drevet. Det gælder således for begge ejendommes vedkommende, at de lå tæt på Kongens Overdrev, som bønderne altså kunne udnytte til deres kvæg. Herfor måtte de naturligvis betale en afgift, hvorimod de tilsyneladende kunne tage alt det underskov til brænde og til at lave gærder af, som de havde brug for. På trods af nærheden til Gurre Sø, er der i 1681 ingen fiskeri fra de to ejendomme. Jordene beskrives som dels muldede dels sandede. Begge gårde havde kun en vang hver – i modsætning til de fleste landsbyer, der havde trevangsskift.

En enkelt interessant oplysning fremgår også af beskrivelsen fra 1681, nemlig at der på Ratterups grund findes et "Holtzhuus" (= egentlig et holdehus, d.v.s. et hus der holdes/ejes af en

anden), hvortil hører en kålhave. Det oplyses, at der bor Lars Persen, som må give 3 sletdaler i leje.

Det første navneskift

Som nævnt overtog Hans Rostgaard ejendommene i 1672, og efter hans død i 1684 arvede sønnen, Frederik Rostgaard Krogerup med det underliggende gods. I starten af 1700-tallet overdrog Rostgaard ejendommen til sin svigersøn, Frederik von der Maase (før adlingen hed han Frederik Masius). Han var gift med Conradine Sophie Rostgaard, og omkring 1720 blev Ratterup omdøbt efter hende til Sophienlyst.

I 1774 arvede Frederik von der Maases søn (af 2. ægteskab), Frederik Anton Adam von der Maase Krogerup m.v.

Men i samme periode nævnes netop Gamle Ørsholt som en smuk lystgård med have – indrettet af den daværende svenske konsul og postmester i Helsingør, Samuel Gottlieb Krüger, men sandsynligvis var gården netop genopført efter en brand i 1769. Krüger nævnes ganske vist som ejer, men har sandsynligvis været fæster. Det samme gælder hans efterfølger i embedet, Peter Rahling.

I 1794/95 sælges Sophienlyst og Gamle Ørsholt så endeligt fra Krogerup og Rostgaard-slægten. I nogle årtier har de to gårde herefter forskellige ejere, hvorfor vi atter må se på ejendommene hver for sig.

Sophienlyst og Louisenlyst
I første omgang blev gårdens bygninger i 1794 købt af Carl Christian Lemback, hvorimod jorden stadig tilhørte Krogerup. I 1796 købtes bygningerne i første omgang af den helsingoranske købmand Joachim Christian Høst, der kort efter dog også overtog selve jorden fra Krogerup.

Da Joachim Høst døde i 1821 overtog Peter Jørgen Petersen ejendommen, der nu kaldtes Louisenlyst – muligvis efter Joachim Høsts hustru. Men allerede året før var der opnået tilladelse til at

lægge en række gårde i samdrift. Det gælder de gårde fra Gurre landsby, som allerede da var opkøbt, nemlig Louisenroe, Kildegaard og Lyngegaard.

Kortet viser hvorledes gårdenes placering var i 1857. Den store ejendom med navnet Louiselyst er det nuværende Ørsholt. Med grå skrift er indføjet navne på gårde og huse, der optræder i artiklen.

Gårdene fra Gurre
Den første af Gurre-gårdene, der blev opkøbt af Joachim Høst var Louisenroe (matr. nr. 2, Gurre). Gården der lå den nuværende adresse Gurrevej 390 og har ved en række matrikelændringer i 1915 fået

Ørsholts hovedbygning som den så ud omkring 1905 – set fra syd.

matrikelbetegnelsen 4 d, Gurre.

Samtidig opkøbtes Lyngegaard, som også indtil da havde tilhørt kronen. Den lå på nuværende adresse Gurrevej 396 og ejendommen har fortsat matr. nr. 6 a, Gurre.

Matr. nr. 5, Gurre, Kildegaard, var den tredje gård, der opkøbtes af major Høst – det skete i 1811. Gården lå oprindelig i selve Gurre By (syd for landsbygaden), men flyttede ud af landsbyen i slutningen af 1700-tallet til en placering ca. midtvejs mellem Gurre By og Louisenlyst. Fra 1818 ændredes navnet til "Stokholm". Ejendommen blev ant. nedrevet før 1857 – på nær en enkelt bygning, der stod frem til ca. 1915.

Dette hus ligger så afsides, at det ikke har nogen adresse. Det er heller ikke medtaget i Kommuneatlasset, der registrerer bevaringsværdige huse – og måske er det en alvorlig fejl. Godt nok er det endnu ikke lykkedes at finde husets nøjagtige historie, men der kan godt have ligget bebyggelse ved Gurresøens bred langt tilbage i tiden, således som Christian Hansen skriver. Også selvom det ikke umiddelbart fremgår af de ældste kort over området. Også husets navn har givet anledning til forvirring. Huset er i folkemunde blevet kaldt "Fiskerhuset", Christian Hansen kalder det for "Vadskerhuset", enkelte kilder kalder det for "Ørsholthus" – men endnu i 1990'ernestod der "Gurrebo" på facaden. Billedet er fra 1999 – før den seneste restaurering.

Disse gårde havde som nævnet alle ligget i Gurre landsby, men i forbindelse med udskiftningen i slutningen af 1700-tallet, blev det besluttet at nogle af Gurres seks gårde skulle flyttes ud af landsbyen. Det gjaldt således Kildegaard samt Stokkegaard – sidstnævnte blev senere også en del af Ørsholt.

Gamle Ørsholt

Den gamle Ørsholtgaard blev også frasolgt Krogerup. Det skete i 1795 og den nye ejer hed Isac Glöerfeldt, der var svensk generalkonsul i Helsingør. Det var oberst von der Maases enke, Sophia Henriette von Moltke, der solgte ejendommen, men på specielle vilkår. Glöerfeldt og efterfølgende ejere skal nemlig betale en årlig afgift til Krogerup på 27 rigsdaler. Imidlertid havde Glöerfeldt haft ejendommen igennem en længere årrække som fæster. I den periode havde han opført "anseelige og bekostelige bygninger" samt forbedret jordene uden at Krogerup Gods havde ydet hjælp til det. Derfor fik Glöerfeldt et nedslag i den årlige afgift på 8½ rigsdaler så længe han var ejer. Senere ejere må dog betale den fulde afgift.

I 1805 solgte Isac Glöerfeldt Gamle Ørsholt til en mand ved navn von Hemmert, men hans tid på gården bliver ganske kort idet hans dødsbo allerede i 1808 sælger til købmand og major Michael Liebmann. Han døde i 1819 og gården overgik derpå til oberstløjtnant Hansen, som dog atter tilbagesælger gården til Michael Liebmanns enke, Birgitte Augustine Liebmann f. Sponneck.

Fra hendes ejerperiode er der en beskrivelse fra ca. 1830, hvori gården beskrives som et sted, der "afgive Bopæl for en Familie af Stand". Gården beskrives således: "Et teglhængt Stuehus og 3 Udhuse, alle af Muur og Bindingsværk". Gårdens tilliggende var da 40 tdr.ld. ager, 12 tdr.ld. skov, og 8 tdr.ld. mose. Der dyrkedes dengang rug, byg, havre og kartofler. Besætningen bestod af 4 heste, 8 køer, 12 får og 6 svin.

I 1839 overtog datteren Mathilde Jensen f. Liebmann Gamle Ørsholt og hun blev den sidste særskilte ejer af gården. I 1843 solgte hun nemlig til kammerraad, cand.jur. Jørgen Rasmussen, der allerede da ejede

Urtekræmmer Østergaards ejerperiode

Som tidligere beskrevet, blev Louisenlyst overtaget af Peter Jørgen Petersen i 1821. Han beholdt gården frem til 1829, da urtekræmmer Hans Nicolai Østergaard købte ejendommen. Året efter blev gården beskrevet således: ”Gaarden bestaae af et Stuehuus, som afgiver en bequem Bopæl for en Familie udenfor Bondestanden, samt 3 Udhuse, alle af Muur og Bindingsværk. Ved Gaarden er en smuk Have.” Til gården hørte da 78 tdr.ld. ager, 30 tdr.ld. eng, 56 tdr.ld. mose og overdrev samt 6 tdr. ld. skov. På jordene dyrkedes rug, byg, havre, hø, kartofler, ærter og vikker (= en bælgplante, der anvendtes til foder). Besætningen bestod af 7 heste, 24 køer, 8 får og 8 svin. Til gården hørte da 3 huse med jord.

Ferdinand Tutein (1861-1931) blev ejer af Ørsholt allerede som 25-årig – stærkt tilskyndet af onklen, Frederik Tutein på Gurrehus.

Ferdinand Tuteins første hustru, den smukke Magdalene Dorthea Schøller (1864-1906).

Hans Nikolaj Østergaards søn, Ludvig Østergaard har nedskrevet sine erindringer om sin barndom på Louisenlyst. Han blev født i 1826 – kort før faderen, der var urtekræmmer i Borgergade i København – købte Louisenlyst. Ludvig Østergaard skrev bl.a.:

Gaardens Bygninger bestod af 4 Længer. Stuehuset havde Hovedindgang saavel fra Gaarden som fra den forbi Gaarden løbende Vej, der førte fra Gurre til Horserød, havde Kvist til begge Sider, hvor hele Befolkningen havde sine Soveværelser om Sommeren, medens mit Forældre havde Soveværelse i Stueetagen om Vinteren. ... Foruden de 4 Længer, Gaarden bestod af, laa ved dens vestre Side en vældig Kartoffelkælder, hvis Tag naaede til Jorden.

Skoven var fri Ejendom, idet hver enkelt Træ var købt paa Auktion paa Roden af Louisenlysts tidligere Ejer Peder Pedersen, der med sin Hustru levede paa en lille Gaard, han selv havde bygget paa 40 Tdr. Land, han selv havde forbeholdt sig ved Salget til min Fader. Denne lille Gaard kaldte han Pedersborg, den var bygget paa holstensk. ...

Min Fader havde 36 Køer og 8 Heste, hvoraf en hed Frants, en Trine, en Lotte og en Spids. Der avledes aarlig en overordentlig stor Mængde Kartofler, ja, saa mange, at Smeden fra Horserød med Kone og en voksen Datter fortjente hen ved 100 Tønder, han maa altsaa have optaget hen ved 900 Tdr. Kartofler. ... I Høsten maatte jeg sidde paa Ryggen af Hesten, der var forspændt en Træ-Stubrive med flade, brede Tænder, medens Fader rev Stubben. Samme Forretning betroedes mig, naar Fader hyppede Kartofler. Til andre Tider kantede vi Tørv eller Tørv i Skruer. Dette Arbejde syntes jeg var ganske morsomt...

Indkørslen til Gaarden skete gennem en Lindeallé vel ikke mere end ¼ Fjerdingvej. Disse Træer var en stor Pryd paa Vor Gaard. De var vel 100 Aar gamle. Ved hver Ende af Stuehuset stod et prægtigt Bøgetræ med en 12 Alen høj blank Stamme, vel mere end 3 Alen i Diameter. Disse var ogsaa en stor Sjældenhed, de pyntede svært paa Omgivelserne. Ude paa Marken for Enden af Lystskoven stod en lille Samling af Bøgetræer, der var plantede i en Rundkreds – de kaldtes ”Herrens Lysthus”....

Levemaaden paa Louisenlyst var meget god; hver anden aften fik vi Vandgrød og Mælk, og hver anden Aften fik vi kogte Kartofler og Meldyppe. Om Søndagen fik vi Kaffe, Bassekonen kom hver Søndag Formiddag og fik rigelig Afsætning, idet vi Børn altid sørgede for at have lidt Skillinger at købe Hvedebrød for. ...

Køerne fodredes med Kartofler, der blev kogt i et Sukkerfad, der blev stillet over den indmurede Kedel, der stod lige ved Borgerstuedøren, saa fra dette Sukkerfad forsynede Folkene sig hver Aften med kogte Kartofler til deres Aftensmad. ...
Vor nabo mod nordvest var Enkefru Liebmann, der havde to Døtre og en Søn, der var Kaptajn i Søetaten. Hvor var det dog elskelige Mennesker. I over fire Aar læste jeg hver Dag Fransk hos Enkefru Liebmanns Datter, Enkefru Jensen, der ogsaa boede paa Ørsholt.

En af folkestyrets pionerer

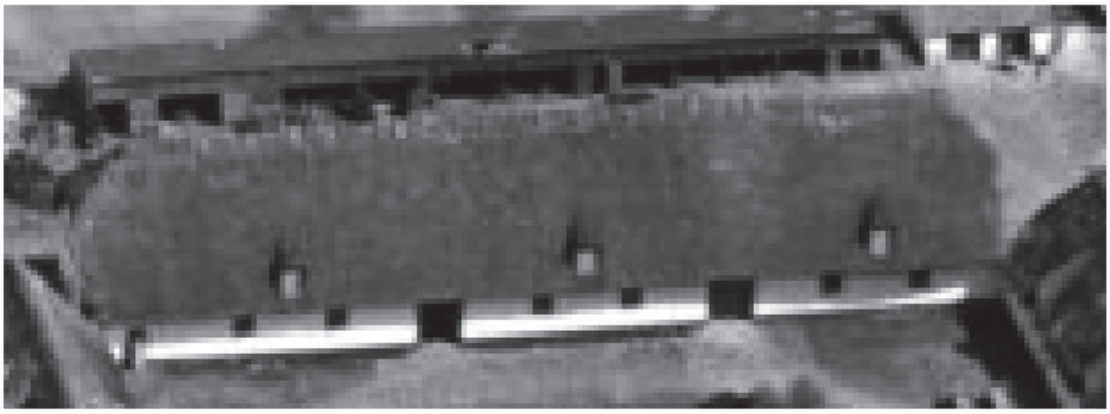

Den store gamle lade stammede fra 1700-tallet, men efter en brandskade i 1998 blev hele laden revet ned – og af en ny større lade opført.

Østergaard solgte i 1836 gården til Jørgen Rasmussen, og da han i 1843 også overtog Gamle Ørsholt, blev det begyndelsen på en ny æra. Jørgen Rasmussen fik nemlig i 1852 kgl. bevilling til at sammenlægge Louisenlyst (der jo allerede var sammenlagt af 4 gårde i 1820) med Gamle Ørsholt.

Jørgen Rasmussen var med fra start, da folkestyret i Danmark var i sin vorden og var medlem af stænderforsamlingen – den allerførste spæde begyndelse på demokratiet i Danmark. Da Tikøb Sogneforstanderskab (forløberen for sognerådet) skulle vælges i forbindelse med etableringen af den nye Tikøb Kommune den 1. januar 1842, sad Jørgen Rasmussen også med ved bordet. Det gjorde han i tre år, men blev senere valgt igen og blev endda formand for sogneforstanderskabet i årene 1851 og 1853. Men ikke nok med det, så var han også medlem af det første folkevalgte amtsråd i Frederiksborg Amt. Han var således medlem her fra 1842-48 og igen i perioden 1862-68. Og da det første folketing skulle vælges i 1849, blev han sandelig også medlem her. I tre perioder sad han i folketinget: 1849-52, 1855-59 og 1863-64. Jørgen Rasmussen blev dog ikke medlem af Landstinget, men fik dog alligevel en tilknytning, da han i perioden 1857-58 var en af Landstingets sekretærer.

Jørgen Rasmussen solgte i 1854 hele herligheden til konsul Geert Geelmuyden, hvis nevø – der også hed Geert Geelmuyden – var gift med Rasmussens datter Marie. To år senere købte Rasmussen Flynderupgaard og drev den i en årrække. Geelmuyden havde kun Louisenlyst i to år, hvorefter forpagter Svend Mads Trolle købte gården. Hans enke sad i uskiftet bo 1865-73, hvorefter ejendommene overgik til P.E. Steenholdt i et års tid.

Familien Quistgaard

I 1874 købtes ejendommen af Harald H. Quistgaard. Der var ham, der den 17. december 1875 fik Indenrigsministeriets tilladelse til at alle fem ejendomme under ét kunne kaldes Ørsholt.

Medens Harald Quistgaard boede på Ørsholt fik han en søn, Johan Rehling Quistgaard, der efter faderens ønske skulle være landmand ligesom ham selv. Sønnen fik da også en landbrugsuddannelse i Lyngby, men så snart han havde mulighed for det slog han sig på malerkunsten, som havde været hans store interesse. Allerede to år efter drog han til USA, hvor hans portrætkunst blev højt værdsat. Nogle år senere var han atter tilbage i Danmark i en periode. I den periode fødtes en datter, som fik navnet Berthe. Hun blev senere kendt som skuespillerinde under navnet Berthe Quistgaard.

Christian Hansen om Gamle Ørsholt

Den lokale historiefortæller Christian Hansen, skrev i 1916 om ”Øernes Holt”, at ”mellem Gurresøens

nordlige Bred eller mellem denne og Horserød hegn ligger en større Sten- og Jorddynge, hvori der findes Kældre. Dette er Ruiner af det egentlige Ørsholt, der blev revet ned i midten af 1800-tallet.

Christian Hansen var meget interesseret i Gurre-egnens historie og brugte hele sit liv på at indsamle historier fra området – ofte gennem samtaler med gamle folk på stedet. Desværre er Christian Hansens beretninger sammensat af både overleveringer, sagn og sande beretninger. Dertil kommer, at Christian Hansen aldrig har oplyst om sine kilder – og da han ind imellem refererer til detaljerede begivenheder, der skal have fundet sted for 300-800 år siden, så må det understreges, at Christian Hansens beretninger kan være ganske underholdende, men næppe står fuldstændig til troende. Da imidlertid Christian Hansens kilder ofte er gamle familieberetninger, så kan der være en kerne eller en flig af sandhed i historierne.

Ovenstående citat er uden tvivl korrekt, da Christian Hansen selv har været på egnen i den pågældende periode. Derimod kan man udtrykke tvivl om en anden af hans historier – hvori han beretter om et mejeri på dette sted i middelalderen.

Samme Christian Hansen har også berettet om huset, der endnu ligger tæt på Gurresøens bred, og som måske er den sidste rest af det oprindelige Ørsholt. Huset er igennem mange år blevet kaldt "Fiskerhuset", men Christian Hansen kalder det "Vadskerhuset" – idet han beretter at søen oprindelig gik helt op til huset, som benyttedes som vaskehus. Han påstår, at denne funktion gik helt tilbage til Gurre Slots tid, da vandet her var rene

re end ved Slottet. Hvor gammelt dette hus egentlig er vides dog ikke, men det ses ikke på de ældre kort, hvilket dog ikke er et fuldstændigt bevis for, at der ikke har ligget et hus her igennem lang tid.

Luftfoto af Ørsholt fra 1938, få år efter at "Det Blaa Kors" havde overtaget gården og bl.a. bygget en ny fløj i haven. Bemærk alléen, som ifølge Ludvig Østergaards erindringer allerede var gammel i 1830'erne – og bemærk også, at vejen endnu i 1930'erne fortsætter ligeud forbi sydsiden af stuehuset og videre ud mod det for længst nedrevne Gl. Ørsholt.

Brillanthuset og dets beboere

Samme Christian Hansen har også nedskrevet en historie om beboerne i "Brillanthuset", som lå ved den sydøstre hjørne af Horserød Hegn – se den særskilte artikel om beboerne i Brillanthuset.

Én ejendom

Efter at de fem gårde fra 1875 under ét kaldtes Ørsholt, så var ejerne i det følgende årti:
1878-1880: Hans Wilhelm Liebst
1880-1885: Jacob Vilhelm Saxtorph
1885-1886: Johannes Hjeronimus

Johannes Hjeronimus gik imidlertid konkurs og måtte hurtigt overlade gården til Ferdinand Tutein (1861-1931), der var nevø af ejeren af Gurrehus, Frederik Tutein. Begge hørte til familien bag det velhavende københavnske handelsfirma Tutein, men det var kun Frederik Tutein, der havde fået en kapital med sig ved salget. Ferdinand på Ørsholt var – efter sigende – i en ung alder mere eller mindre blevet tvunget til at købe Ørsholt af farbroderen. Og forholdet kan nok have været lidt specielt, da netop Frederik på Gurrehus havde ry for at være noget af en stivstikker og meget svær at omgås. Ferdinand Tutein lod omkring 1890 opføre den nuværende hovedbygning.

Ferdinand Tutein var gift med Magdalene Dorthea Schøller (1864-1906) og var vel egentlig udset til at arve den gamle onkel. I mange år forpagtede Ferdinand Tutein da også jorderne fra Gurrehus og drev disse – men som sagt ikke uden den iltre onkels indblanding. Imidlertid kom Ferdinand aldrig til at arve onklen – måske på grund af en helt speciel begivenhed. Bent Waagepetersen har således erindret følgende:

Sammen kunne Gurrehus og Ørsholt have udgjort en smuk enklave på næsten 700 tdr. ld., men da Ferdinand Tutein giftede sig anden gang med en kone, han uden blusel havde købt af en gartner i Helsingør, blev den gamle på Gurrehus gal i hovedet. Ikke så meget, sagde man, fordi nevøen havde ”købt” den smukke fru D., men den gamle mente, Ferdinand havde givet for meget for hende!

Samtidig med at Frederik solgte Gurrehus i 1911,

Foto fra Ørsholt fra 1998, medens gårdens oprindelige lade endnu delvist stod. Her ses muren gennembrudt, således at man kan se at laden delvist bestod af lerstampede vægge.
(Foto: Lone Hvass)

Et af de karakteristiske gamle vinduer i den gamle ladebygning.
(Foto: Lone Hvass, 1998)

afhændede også Ferdinand Ørsholt med de daværende i alt 345 tdr.ld. Ny ejer blev Charles Christensen, som dog døde allerede året efter. Hans enke Valborg f. Nielsen opkøbte i 1915 den sjette og sidste gård, der kom under Ørsholt. Det var Petersborg (oprindelig Stokkegaard), der indtil da havde hørt til Gurrehus. Selve Petersborg-gårdens bygninger var måske allerede da nedrevet – i alle fald optræder de ikke på et kort fra 1915. Hermed kom Ørsholts samlede tilliggende op på ca. 400 tdr. ld.

I 1916 solgte Valborg Christensen Ørsholt til Hans Nielsen, der igen i 1918 solgte til Jørgen Christian Stannow. Stannow solgte i 1922 en stor del af jordene fra – ca. 72 ha (ca 140 tdr.ld.) som overtoges af "Udstykningsforeningen for Sjællands og Fyns Stift". Disse arealer, der lå på Gurre Overdrev, blev udstykket til i alt 15 husmandsbrug.

Stannow solgte Ørsholt i 1924 til Holger Ohrt. Denne solgte igen ejendommen i 1926 til Erik Black, som allerede samme år solgte til proprietær H.L.H. Jørgensen. På den tid havde gården en kvægbesætning på 60 malkekøer, 2 tyre samt 25 stk. ungkvæg. Det var proprietær Jørgensen, der i 1934 solgte til "Det Blaa Kors – Kristelig Afholdsforening for Danmark".

Blaa Kors
Foreningen indrettede ejendommen til behandlingshjem for alkoholikere og drev de 260 tdr. ld., der var gårdens areal, ved en forpagter. Behandlingshjemmet var oprindeligt underlagt indenrigsministeriet, men kom senere under Frederiksborg amts Sygehusvæsen. Der blev allerede i 1935 opført en såkaldt patientfløj i tilknytning til de eksisterende bygninger. Senere om- og tilbygninger betød, at der fra starten af 1980'erne var plads til 34 patienter ad gangen.

Patienterne blev placeret i grupper med otte i hver gruppe. Disse havde en socialpædagog som leder, en leder der fulgte gruppen under hele indlæggelsesforløbet. Hver dag fulgtes et nøje fastlagt program, med emner, der tilsigtede at give patienten "større indsigt i sine psykologiske og adfærdsmæssige mønstre samt at opbygge selvtillid og ansvarlighed", som det hed i behandlingshjemmets egen beskrivelse. Der var til hjemmet tilknyttet tre speciallæger i psykiatri, en almindelig læge samt en laborant. Desuden et antal socialpædagoger og plejere. Alt sammen ledet af en forstander – de første mange år af Kristen Schultz, senere i en længere årrække af N. P. Møller.

Når patienterne – typisk efter 10 uger – havde gennemført behandlingen, blev de sendt hjem, men med stadig forbindelse til Blaa Kors. Der blev således via egen læge, hjemmesygeplejerske eller andre etableret en kontakt, der skulle sikre at patienten ikke fik tilbagefald efter udskrivelsen.

I 1997 fik Flemming Schiødt-Eriksen så ejerskabet af Ørsholt. Han lod desværre den gamle lade fra 1760'erne nedrive – og opførte i stedet de nuværende store bygninger.

I juni 2006 fik chokoladefabrikant Peter og Linda Beyer skøde på Ørsholt, m.h.p. at indrette en del af ejendommen til chokoladefabrikation.

Fæstere og ejere af gårdene*:*

"Gammel" Ørsholt, matr. nr. 1, Ørsholt
1672-1684 Hans Rostgaard
1684- Frederik Rostgaard
-1774 Frederik von der Maase
1774-1795 Frederik Anton Adam von der Maase
1795-1805 Isac Glörfeldt
1805-1808 von Hemmert
1808-1822 Michael Liebmann
1822-1824 Hansen
1824-1839 Birgitte Augustine Liebmann f. Sponneck (enke e. M. Liebmann)
1839-1845 Mathilde Jensen f.Liebmann (datter)
1845- Jørgen Rasmussen

Ratterup/Sophienlyst/Louisenlyst/"Ny" Ørsholt, matr. nr. 2, Ørsholt
1672-1684 Hans Rostgaard
-1794 Frørup
1794-1796 Carl Christian Lemback
1796-1796 Joachim Christian Høst

1796-1821	Peter Jørgen Petersen
1821-1829	Hans Nicolai Østergaard
1829-1839	Jørgen Rasmussen
1839-1854	Sophie Geert Geelmayden
1854-1856	Svend Mads Trolle og hans enke Elisa Andrea Trolle, f. Møller
1856-1873	P. E. Steenholdt
1873-1878	Harald Hermann Quistgaard
1878-1880	Hans Wilhelm Liebst
1880-1885	Jacob Vilhelm Saxtorph
1885-1886	Johannes Hjeronimus
1886-1911	Ferdinand Tutein
1911-1912	Charles Christensen
1912-1916	Valborg Christensen (enke)
1916-1918	Hans Nielsen
1918-1924	Jørgen Christian Stannow
1924-1926	Holger Ohrt
1926-1926	Erik Black
1926-1934	H. L. H. Jørgensen
1934-1997	“Det Blaa Kors”, Kristelig Afholdsforening for Danmark
1997-2006	Flemming Schjødt-Eriksen
2006-	*Linda og Peter Beier*

Rev. 04.04.2021

ØRSHOLTGAARD I BLAA KORS' TID

Af Kjeld Damgaard
(på grundlag af materiale leveret af nu afdøde Esther Schultz, Humlebæk).

Ørsholt set fra luften omkring 1948. Der er nu kommet fast tag på udlængerne, haven er kommet i ordet og på gartneri-arealerne er der fuld avl.

Blaa Kors
Foreningen Blaa Kors blev grundlagt i Schweiz i 1877 og kom til Danmark i 1895, hvor den første lokalafdeling blev stiftet. Fra Blå Kors' start var afholdenhed midlet, næst efter Guds ord, til at hjælpe og redde mennesker, der var kommet i nød på grund af alkohol. Foreningen blev ganske udbredt i starten af 1900-tallet, hvor den især knyttedes til Indre Missions arbejde. I 1933 var der således oprettet 487 lokalafdelinger over hele Danmark – med i alt 19.000 medlemmer.

Dengang var den væsentligste del af behandlingen af alkoholikere, at disse skulle sendes langt væk fra fristelserne og sættes til hårdt arbejde. Behandlingsstedet mindede derfor lidt om et fængsel. Det skulle helst være så langt ude på landet som muligt, således at patienterne ikke kunne slippe så let væk. Siden er behandlingsformerne ændret radikalt.

Blå Kors Danmark er fortsat en diakonal – det vil sige en kirkelig social organisation, som dels har til formål at hjælpe mennesker, der er i nød på grund af alkohol, dels at forebygge misbrug af alkohol og andre rusmidler og dels at arbejde for en alkoholfri / misbrugsfri livsstil.

Ørsholt i 1934
Efter at proprietær H. Jørgensen havde købt Ørsholt i 1926 var det tilsyneladende gået ned ad bakke. De svære år for landbruget i særdeleshed i starten af 1930'erne havde slidt hårdt på gården, og da Jørgensen i 1934 måtte sælge gården, skete det med betydeligt tab.

Gården var nedslidt, besætningen ringe og markerne dårligt passede. Men den nye ejer så lidt anderledes på sagen. Denne var nemlig ikke kun interesseret i landbruget, men også i at finde et afsides beliggende sted med store bygninger og muligheder for nyindretninger.

Det var Blaa Kors' forretningsudvalg, der den 12. oktober 1934 samledes på hovedkontoret i København, som besluttede at overtage ejendommen. Forretningsudvalget bestod af præsterne M. N. Randkær, M. Th. Nielsen, A. Krogsøe og Carl Christensen samt rejsesekretær fru Degenhardt. Købesummen var

175.000 kr. Man regnede med at istandsættelsen ville udgøre 45.000 kr – et beløb, der dog ikke kom til at slå til.

Det tidligere forstanderpar Christian Jørgensen og hustru Ellen er her fotograferet i i november 1964. Christian Jørgensen var i øvrigt medlem af Tikøb Sogneråd i perioden 1946-50.

Til forstander udpegedes tidligere forvalter på Snedinge, Christian Jørgensen. Han da 46 år og fuldt uddannet landmand med en fortid som forvalter på flere store gårde. Da han tilmed var stærkt forankret i Indre Mission, fandt man, at han var den rette mand til den stilling.

Forholdene omkring 1934

Forstanderparret kunne allerede den 14. december 1934 modtage de første patienter. Ingrid Dysted, datter af Ørsholts første forstander, erindrer:

Det var en meget forfalden gård, vi kom til. I hovedbygningen var loftet fyldt af baljer, spande, krukker og andet til at samle regnvand fra det utætte tag. Så det var nok det første, der blev ordnet. Og så begyndte de første patienter at komme, det kneb snart med plads, så derfor blev patientbygningen ret hurtigt bygget.

Efter at Ørsholt havde været i drift i godt et år, pyntede patienterne uopfordret op til julefesten for alle beboere og personale. Det var – som man ser på billedet – spisesalen, der blev brugt til julefesten i 1935.

Ko-, hestestald og lade var stråtækte – d.v.s. kun der hvor der var strå! Heldigvis havde vi en dygtig forkarl – Richardt Hansen – som kunne udbedre de værste huller. Vi høstede selv rør på Gurresø, det var vores langs de ca 50 tdr. ld. skov, som lå langs søen. I 1938 begyndte vi at få pandeplader på de tre bygninger. Det nedrevne tag blev kørt ned i grusgraven, som lå ca. 100 m sydøst for havens sydøstre hjørne. Det gav nogle herlige Sankt Hans bål. Bål blev der også på

markerne, hvor kvikgræs og senegræs blev harvet op og samlet med hesterive og brændt af. De 200 tdr. ld. marker var fulde af sten. De blev samlet op og kørt hjem, hvor de blev slået til skærver.

Der var mange dyr, da vi kom – også rotter i rigt mål. I hestestalden var hestene så sølle, at flere af dem ikke altid kunne rejse sig selv op. De blev afsat på nær fire, som blev fodret op og blev arbejdsduelige. De hed Henrik, Musse, Lars og Krølle – de to sidste blev solgt til en bonde senere. Henrik og Musse havde vi nu nogle år. Henrik var gammel militærhest og blev 33 år. Nye heste blev købt hos hestehandler Pedersen i Birkerød. Køerne lærte jeg aldrig at kende – de faldt alle for en tuberkulinprøve på én nær. Hun var trepattet og blev flyttet over i hestestalden. Alle andre kreaturer blev slagtet og stalden gjort grundigt ren og kalket. Far tog til Fyn og købte ny besætning – rød dansk malkerace.

Svinestalden var sølle. Den lå østen for hestestalden. En dag da vi sad og spiste, hørte vi noget rumstere ude i gangen. Det var ornen, som var brudt ud af stalden. Om man allerede da var begyndt at bygge den nye svinestald vest for kostalden, husker jeg ikke. Jeg var, som den ældste, kun 6 år, da vi kom til Ørsholt. Der var høns i lange baner. De var dels i hønsehuset, som lå syd for drivhusene, dels i et gammelt hønsehus, som lå syd for dammen i haven. Det sidste blev fjernet. Dammen fik en fin stenkant, sat af en af patienterne, der hed Villadsen.

Ny patientbygning

Den nye patientbygning, der omtales ovenfor, blev der allerede taget initiativ til i starten af 1935. Godt nok var der store bygninger på Ørsholt, men der var ikke plads til at rumme de cirka 40 patienter, som man ønskede at få plads til. Blaa Kors' tidligere forretningsfører, der hed Helligsøe, var oprindelig arkitekt. Han fik nu til opgave at tegne og lade opføre den nye patientfløj, der opførtes i det nordøstlige hjørne af haven. Bygningen indrettedes i stueetagen og på 1. sal med en gang i midten og med ti værelser til hver side. Hermed fik man plads til de ca. 40 patienter, som institutionen skulle rumme. I bygningens kælderetage indrettedes vaske- og fyrrum, badeværelser, værksteder, materialerum m.v. Desuden indrettedes en 2-værelses lejlighed til forvalteren. Til forskel fra de eksisterende bygninger indrettedes denne på moderne vis med centralvarme, lys og vand i bygningen.

Blandt de ting patienterne skulle passe i de første mange år, var gårdens besætning af høns. Her er det den mangeårige beboer på Ørsholt, Johan, der fodrer hønsene i 1950'erne.

"Gammel Ørsholt" og "Gurrebo"

Ingrid Dysted fortsætter:

Vejen gennem alléen og gårdens have var – om ikke før – så i alt fald i Blå Kors' tid lukket for offentlig trafik. Den fortsatte jo stadig til Horserød Hegn, men kun som markvej. Hvor den gik ind i skoven, boede skovløber Larsen, men lidt inden man nåede skoven, lå på venstre side af vejen resterne af to huse – muligvis rester af det oprindelige Ørsholt. Begge huse blev fjernet, stenene renset og brugt til at bygge smedjen, som blev bygget østen for vognporten. Marken bag de to huse og ud til, hvor vor skov gik sammen med Horserød Hegn, kaldte vi altid "Ørsholtkrogen", og der var også fragmenter af bebyggelse derude.

"Gurrebo" fungerede i min barndom som sommerhus for pastor Iver Chr. Poulsen fra Eliaskirken i København. Han var med i Blaa Kors bestyrelse. Hans kone, Thyra, og børnene Henning, Gunnar og Gudrun kom vi børn tit ned til – især for at bade i søen ud for "Pastor Poulsens hus", som vi kaldte huset dengang. De havde få meter fra huset en brønd, hvorfra de hentede vandet med en lang vippe. Foran huset – til nord – stod et meget stort moreltræ, som bar et væld af lækre kirsebær hvert år.

Flere forbedringer

På Ørsholts gårdplads fik vi selv gravet en god brønd, som afløser for den gamle, der var i hestestaldsbygningen. Et gammelt brændehus vest for ladegavlen blev indrettet til kalve og småkvier. De store kvier var i kostalden med de 50-60 malkekøer samt de 2 tyre. De første år var det håndmalkning – siden fik vi malkemaskine "Manus". Og i tilknytning til stalden byggedes et kølerum ude i gården. I det var der køleribber, så mælken blev siet, kølet og sat i et koldtvandsbassin. Et godt fremskridt i forhold til blot at hælde mælken gennem en si, sat direkte på jungen. Mælken blev afhentet hver morgen og kørt til mejeriet "Enigheden" i København og siden solgt som børnemælk. Mælken blev fragtet i 50 liters junger med blå hals.

Som omtalt andetsteds, var der rester af det oprindelige Ørsholt helt ind i 1900-tallet. Ingrid Dysted har i sine erindringer fortalt, at de sidste rester først blev fjernet i 1935 – og at murstenene blev genanvendt til en ny smedje på Ørsholt. På billedet ses murerne i færd med at opføre den nye smedje – og til højre i billedet ses de rensede mursten fra "Gammel Ørsholt".

Far sørgede altid for, at der var frit udsyn fra den dejlige terrasse på stuehusets sydside. Ligesom der var flot udsigt gennem den store have ud over marken til de fire store bøgetræer på højdedraget. Sydøst derfor havde vi mosen, hvor der var tørvegravning i flere år.

I mange år stod der "Gurrebo" på gavlen af dette hus ved Gurresøens bred. Det blev i Blå Kors' tid anvendt som sommerhus for bestyrelsens medlemmer samt for ansatte ved Blå Kors. Af nogle blev det også kaldt "Musebo", hvilket vidner om husets forholdsvis beskedne vedligeholdelsesstandard. Foto fra omkring 1950.

Hvor alléen starter ved gården lå på højre side et lille hus. Det husede først patienter – siden forvalterfamilienSchultz og senere fodermester- og gartnerfamilien. Syd der for lå de to drivhuse. I det ene var der en blå vindrue i den ene side og en gul vindrue i den anden side. Det andet drivhus havde en tilbygning med blandt andet et fyr, så det kunne varmes op. Drivhusene var næsten uden glas, da vi kom.

Videre op gennem alléen, så langt lindetræerne stod, var der frugtplantage – i alt ca. 4 tdr. ld. Det var mest med forskellige æbler, men der var også blommer og et enkelt pæretræ. Skellet til markerne var beplantet med et nøddehegn. Fra lindetræer gik alléen så over til at være med ahorntræer. Drejede man fra alléen til venstre, kom man til det sted hvor "Brillanthuset" lå. Men lidt før det lå der på højre side af vejen et dobbelthus kaldet "Snedkerhuset". Her boede mod syd de unge Jørgensens og mod nord de gamle Jørgensens. Dette hus hørte dengang også til Ørsholt.

Dagligt liv på Ørsholt
Hvordan formede livet sig for en patient, da det hele var kommet ind i en mere normal gænge? Patienterne skulle normalt blive på

Personalet på Ørsholt bestod også af nogle køkkenpiger. Her er de søgt ud i det gode vejr med zinkbaljen og sandsynligvis nogle grøntsager, der skulle ordnes. Til venstre ses Else Andersen, der senere blev gift med forvalter Kristen Schultz.

afvænningshjemmet mellem 1 og 1½ år. I enkelte tilfælde kunne man dispensere, det skete f.eks. af og til for tjenestemænd, der ikke kunne få orlov fra deres arbejde i så lang tid.

Man lagde især vægt på, at alkoholikerne kom væk fra deres gamle miljø, og at man helt og aldeles afskar dem fra adgangen til spiritus. Man mente også, at der var en del, der trængte til at få nerverne i ro. Man gav derfor patienterne hårdt fysisk arbejde – for derved at tvinge tankerne væk fra uligevægten. Den megen friske luft gav desuden en sund og naturlig nattesøvn.

Patienterne blev derfor især sat til at passe landbruget. Selv ikke-landmænd gik ofte højt op i arbejdet, og lærte bl.a. at køre med heste. Det daglige liv formede sig derfor på den måde, at de fleste patienter stod op kl. 6.30. Nogle stod dog op allerede kl. 3.30 for at hjælpe med morgenmalkningen. Kl. 7.15 spiste patienterne så morgenmad, forstanderen holdt en kort andagt – og så begyndte arbejdet for alle. Nogle havde efter tur fast bestilling ved at de hjælper til i køkkenet, skræller kartofler, holder opholdsstuerne i orden, gør rent på gange og toiletter, passer høns, henter brændsel, fyrer i centralovnen o.s.v. Mellem kl 12 og 14 var der middags- og kaffepause, hvorefter arbejdsdagen blev genoptaget indtil kl. 17.30. Efter aftensmaden var der forskellig underholdning, nogle spillede bob eller billard, nogle læste, hørte radio eller passiarede. Andre hyggede sig på værelset eller skrev brev til familie eller bekendte.

Jørgensen og Co.
Forstander Christian Jørgensens datter, Ingrid Dysted erindrer videre:
Uden god hjælp, var alt dette jo aldrig gået. Da far blev ansat, spurgte han hvor han så fandt "Ørsholt". Han fik følgende svar: Når De kommer derhen, Jørgensen, så er det der, hvor den tidligere ejer hedder Jørgensen, forvalteren hedder Jørgensen og de to husmænd hedder Jørgensen. Ja, forvalter Ejnar Jørgensen var en dygtig og tro medhjælp, som vi vist havde i 3 år. Vi havde fast 3 karle, 1 fodermester, 1 møller og en foderelev. Efter nogen tid fik vi også en diakon til hjælp på kontoret. I starten var der tillige en kokkepige og en stuepige. De var døtre af postbud Leth fra Gurre. Siden kom også en køkkenpige. Men det var svært at få piger. Mange turde ikke være sådan et sted! Men vi havde jo patienterne, der havde været alt muligt før. I 1936, da mor fik vor lillesøster, var vi uden kokkepige, så en af patienterne var så kok en tid. Der var alle mulige håndværkere: Tømrere, snedkere, malere, murere, saddelmagere o.s.v. Og der var rig mulighed for, at de kunne holde fagligheden ved lige. Mange var stolte over de resultater, de frembragte. Vi havde seks spand heste, så der var også patienter til de tre spand. Nogle patienter var ufaglærte og måske også knapt så arbejdsivrige, men der var altid et job til dem også – i stald, mark, hus eller have. Haven var i en sørgelig forfatning. Der fik vi hjælp af en gartner, vistnok fra

Græsted (og Blå Kors-medlem), til anlæggelsen. Han gjorde et godt arbejde, så det blev en dejlig have, bl.a. blev de gamle træer bevarede. Siden passede vi selv haven og var tit heldige at have en gartner blandt patienterne.

Der var meget at tage vare på. F.eks. måtte mor sy alle gardiner selv. Der var vaskerum i

"Snedkerhuset", hvor hhv. Unge Jørgensen og Gamle Jørgensen boede i forstander Jørgensens tid på Ørsholt. Huset ligger der såmænd endnu – nu med adressen Ørsholtvej nr. 62. (Foto 2004)

hestestaldsbygningen – her hjalp "gamle fru Jørgensen" fra Snedkerhuset de første år. Senere fik vi en stor gammel vaskemaskine samt en centrifuge, som var boltet fast i gulvet. Det lettede. En stor gammel håndtrukken rulle blev trukket af en patient og mor rullede lagner, håndklæder o.s.v. på rullerne eller stokkene, som de kaldtes. Det var et slidsomt liv for alle, men hvor blev der pænt alle steder.

Den oprindeligt offentlige vej fra Ørsholt og ud imod "Gammel Ørsholt" og videre ind i Horserød Hegn ses her i 1950'erne, da den endnu fungerede som markvej. Bygningen lige til venstre for vejen, er den nye svinestald, bygget i 1935.

Landbrugsdriften

På markerne dyrkedes byg, rug og havre samt kålroer og sukkerroer. Lige vest for køkkenhaven havde vi i mange år lucerne. "Ørsholtkrogen" lå altid med græs, her gik kvierne om sommeren, sommetider med en ungtyr. De drak vand i søen. Kalvene havde to små folde nord for alléen, op til hvor lindetræerne sluttede.

Dér var lange trætrug til mælk. Nogle få år havde vi hør og græsfrø. Og så var der kartofler; nu brugte vi mange selv, og svinene fik også kartofler, som blev kogt i en stor vippegryde. Om vi solgte flere kartofler end vi selv brugte, ved jeg ikke – men det var mange. Sorterne var King Edward og Bintje – og de var gode.

Efter ca. 3 år rejste forvalter Jørgensen, hvad vist gjorde alle kede af det. I stedet for ham kom Kristen Schultz som forvalter. Også han var en dygtig og loyal medhjælp for mine forældre. Alt gik jo nu i en god fast gænge. Det var vist i hans tid, at vi en kort overgang var oppe på 49 patienter. Det var rigeligt, men der var alligevel arbejde at gøre. Om vinteren arbejde i skoven og på søen, hvor vi høstede rør, så snart isen kunne bære. Kommunen havde krav om, at vi holdt vejen fra Gurre Korsvej til Nygaard Skole fri for sne. Dertil brugtes en stor sneplov til 3 heste og nogle mænd med skovle.

Dengang var patienterne hos os i 1½ år for det meste, dog enkelte kortere eller længere tid. En gang om ugen kom doktor Kielberg fra Tikøb og tilså dem, der havde sygdom eller skavanker. Ja, det var dengang at det var et hjem , hvor vi alle boede.

Bygningen her husede først patienter, fra 1943 den første gifte forvalter, senere boede her fodermester- og gartnerfamilien.

Nyt forstanderpar

1. november 1949 afløstes Christian Jørgensen af den hidtidige forvalter, Kristen Schultz. Han havde siden 1938 været forvalter på Ørsholt, dog afbrudt af en kortvarig periode under besættelsen, hvor han havde en gård i Sønderjylland. Kristen Schultz var da blevet gift med Else Andersen, og efter kun 2½ år vendte parret tilbage til Ørsholt.

Kristen Schultz havde egentlig ikke nogen uddannelse, men hans mange år inden for Blå Kors havde overbevist ledelsen om, at man her havde den rette mand. Og de skulle ikke blive skuffede. Kristen Schultz blev en kyndig leder af både Ørsholt og senere også af Blå Kors' plejehjem i Hobro. Kristen Schultz blev ligesom sin forgænger Chr. Jørgensen medlem af Tikøb Sogneråd – og da han flyttede fra kommunen i 1964, gik der ikke lang tid før han blev medlem af Hobro Byråd, og blev borgmester i perioden 1970-86.

De behandlingsmetoder man anvendte, da Ørsholt var "drankerhjem", og de behandlingsmetoder, der blev anvendt senere, var naturligvis ikke de samme. Man lagde fra ledelsens side meget vægt på, at det var et "hjem" – d.v.s. at der ikke var låste døre, at patienterne måtte gøre, hvad de ville, i deres fritid, dog ikke drikke spiritus af nogen art.

I 1959 fortalte forstander Kristen Schultz om arbejdet på Ørsholt:

Her er ingen arbejdstvang for patienterne, og vi er ikke arbejdsmæssigt afhængige af dem. Men beskæftigelse ses som en meget vigtig del af kuren. Der er da også adskillige muligheder i det daglige. Ved landbruget, gartneriet og i haven. Dertil kommer, at der altid er nok af reparations- og vedligeholdelsesarbejder for de håndværksinteresserede. Alligevel er et af vore store ønsker en beskæftigelsesbygning med hobbyrum og værksteder, idet det må være et mål for beskæftigelsen her, at

det er noget, der kan komme til gode for patienterne bagefter.

Gartner Anton Jepsen
I 1952 kom gartner Anton Jepsen til Ørsholt. Hans opgave var at lede gartneriet – d.v.s. drivhus, park og frugthave – og her lede patienterne i det praktiske arbejde, og sammen med det øvrige personale selvfølgelig bistå forstanderen i hjemmets ledelse.

Forstander Kristen Schultz (1912-1988) ses her med hustruen Else f. Andersen (1915-1998). Desuden ses børnene bagerst f.v.: Esther (f. 1942), Kåre (f. 1948), Helle (f. 1945) og forrest: Dorthe (f. 1955).

Anton Jepsen har i sine erindringer bl.a. skrevet:

Hjemmet havde 30-40 patienter fra alle samfundslag og erhvervsgrene, mange med god uddannelse – men alle med alkohol som handicap. Hjemmets formål og opgave var jo på bedste måde at være en støtte og hjælp for disse mennesker til at blive frigjort fra de stærke drikke.

Jeg havde i den daglige omgang et godt og fortroligt tillidsforhold til patienterne. Og der blev ført mange interessante samtaler med disse, der jo havde oplevet meget forskelligt og vidste besked med mange ting, ligesom der blev drøftet mangehånde samfundsproblemer og menneskelige problemer. Disse samtaler kunne også føre ind på rent personlige forhold og kristeligt livssyn.

I det hele taget betød det kristelige livssyn meget for mange af de ansatte – og også for en del af de indlagte patienter. Man lagde fra ledelsens side ikke skjul på, at disse to ting meget gerne måtte hænge sammen – at det kunne være en hjælp med en kristen livsførelse, hvis man skulle holde sin sti ren – også efter kuropholdet på Ørsholt.

Anton Jepsen var ansat som gartner på Ørsholt fra 1952 til 1961.

Anton Jepsen havde også sit kors at bære. Hustruen var psykisk syg og kunne af og til ikke kende sine egne børn. Datteren, Gitte Egedal, erindrer:

Mændene på Ørsholt snakkede ofte med os børn. Nogle spurgte også til min mor og sagde, at de så meget op til min far. Han var et vidnesbyrd for dem på den måde, han levede sammen med sin syge kone. En mand sagde f.eks. "Så skulle jeg ikke være faldet til druk".

En patients beretning
Den 51-årige frisør Erik Madsen havde i oktober 1959 været

patient og assistent på Ørsholt i en periode. Han fortalte i den anledning:

I november 1957 fik jeg besked om at jeg kunne komme her til Ørsholt. Mit spiritusproblem havde taget overhånd i årenes løb, og efter et forlist ægteskab havde ensomheden overvældet mig, hvad det hele ikke blev bedre af. Nu til januar har jeg så været her i to år – og det har hjulpet mig, hvad hospitalerne ikke kunne. Dér havde jeg været mange gange, og da jeg blev udskrevet sidst for at tage hertil, havde jeg nærmest det indtryk, at de betragtede mig som: "han er håbløs!"

Erik Madsen blev efter sin behandling midlertidig ansat som assistent på behandlingshjemmet, fordi han levende interesserede sig for det aktive forsorgsarbejde og fordi han havde forudsætninger for at forstå patienterne. Erik Madsen fortalte videre:
Jeg tror for så vidt, at man er alkoholiker hele sit liv, og man helbredes ikke ved blot at undlade at røre spiritus. Jo længere man bliver her desto større er ens chancer dog for helbredelse. Havde jeg blot for 6-7 år siden kendt til Blå Kors' arbejde, havde jeg også beholdt min kone og mit hjem.

En af Ørsholts patienter, Heitmann, er her på køkkentjeneste først i 1950'erne.

Kristen Schultz rejser fra Ørsholt
Efter næsten 25 år på Ørsholt flyttede Else og Kristen Schultz i 1964 til Hobro for at blive forstanderpar på Blå Kors plejehjem dér. Nyt forstanderpar blev Anni og Niels Peter Møller. N.P. Møller havde tidligere (fra 1947) været assistent på Ørsholt og var derfor ganske godt kendt med forholdene dér. Møller havde desuden en håndværksmæssig og en diakonuddannelse.

Omtrent samtidig blev Ørsholt administrativt overført til at høre under hospitalsvæsenet. Det betød bl.a. at der var langt mere lægehjælp end tidligere til patienterne. I en årrække havde man dog allerede haft en psykiater tilknyttet samt en almindelig medicinsk læge.

På dette tidspunkt var landbrugsarbejdet også gledet ud af behandlingen. Ørsholts store tilliggender var i stedet blevet bortforpagtet, og patienterne i stedet beskæftiget i de værksteder, som i de foregående 10 år var blevet opbygget. Værkstedsarbejdet bestod da i hovedsagen af emballagearbejde. Det var de store kædeforretninger, der aftog værkstedets pap- og plasticemballager.

Friere forhold
Patienternes forhold var også gradvist blevet friere. Allerede efter en måneds behandling, ofte med antabus, kunne patienterne nu tage hjem på weekend-ophold eller tage på indkøbstur til Helsingør.

Efter opholdet på Ørsholt kunne patienterne overføres til et pensionat i Taastrup, hvor der var bedre mulighed for at kombinere et arbejde med den fortsatte behandling. Mange af patienterne havde ikke noget hjem og kun begrænset samkvem med familie, så der var stort behov for en sådan overgangsordning, så patienterne ikke igen "faldt i vandet".

Senere – i 1974 – indførtes nyere behandlingsformer, der indebar at opholdet blev endnu kortere. Det betød, at den ofte lange ventetid, der var på at komme i behandling, blev skåret kraftigt ned. Samtidig ændredes også alderssammensætningen. Nu kom stadig yngre mennesker i behandling, hvilket N.P. Møller anså for et gode:

– Det betyder, at vi får patienterne på et tidligere stadium end før, og vi har derfor langt bedre muligheder for at helbrede dem for alkoholisme.

Patienterne
Oprindelig kom patienterne på Ørsholt fra alle dele af landet. Men efterhånden blev

Ørsholts hovedbygning set fra gårdspladsen, 1962.

behandlingshjemmet mere og mere lokalt. Det skete i takt med, at der kom flere hjem rundt om i Danmark og i takt med, at det var Frederiksborg Amt, der drev hjemmet økonomisk. Det indebar, at omtrent halvdelen af patienterne kom fra amtet. Adskillige var endda helt lokale folk fra Helsingør Kommune. Resten af patienterne kom fra andre amter, der så betalte for opholdet.

I slutningen af 1970'erne kom også de første kvindelige patienter til Ørsholt – indtil da havde der kun været indlagt mænd. Daværende køkkenleder, Nina Nielsen, erindrer:

Ved jubilæet i 1984 blev det daværende og tidligere forstanderpar foreviget foran Ørsholts hovedbygning. F.v. ses Niels Peter Møller, Anni Møller, enken efter Chr. Jørgensen, fru Ellen Jørgensen, Else Schultz og Kristen Schultz.

– Da den første kvindelige patient skulle komme, havde de mandlige patienter shinet sig gevaldigt op og taget søndagstøjet på. Men de faldt snart tilbage i deres gamle, mindre gentleman-agtige gænge, da de så en 60-årig tandløs kvinde komme marcherende ned ad alléen.

I 1983 indførtes atter et nyt behandlingssystem. Patienterne blev nu inddelt i grupper på otte med hver sin socialpædagog som leder. Teorien var, at alle patienterne skulle involveres i det der foregik under det 10 uger lange ophold. Før kunne enkelte patienter "gemme" sig, men nu følte de en større ansvarlighed over for gruppen. På den måde fik patienterne også et socialt netværk – netop noget mange manglede i

det daglige. To gange om ugen var der gruppesamtaler, hvor patienterne skulle fortælle hinanden om de grunde, de havde haft til at komme ud i alkoholmisbrug.

Udover samtalerne arbejdede grupperne sammen om køkkenarbejde og rengøring, fik undervisning i ergoterapi, ernæringslære og madlavning. Desuden kunne patienterne samle halvfabrikata til en virksomhed. Som noget nyt indførtes også mulighed for fysisk træning i et motionsrum. Virkningen af omlægningen viste sig snart – der kom færre genindlæggelser.

Ny tider og nye behandlinger

Niels Peter Møller stoppede sit virke i 1988 – og afløstes af den 31-årige Jørgen Juul. Han var uddannet socialpædagog og diakon og havde været på ambulatoriet i Taastrup i elleve år. Hans far, Jens Juul, havde desuden været forvalter på Ørsholt.

Nye tiltag blev nu afprøvet, bl.a. 14 dages kurser for folk med en spriritus-dom. Dømte spritbilister fik muligheden for at afsone deres straf med en behandling i stedet for hæfte. Det viste sig at være en rigtig god ordning, som mange tog imod.

Patientfløjen blev opført i 1935 og havde plads til 35-40 patienter.

De almindelige patienter, der blev indlagt, fik nu kun ca. 1 måneds ophold. Og ofte blev patienterne kun indlagt ambulant – de kom tidligere i behandling og havde derfor endnu deres netværk i behold. De havde endnu familie, hjem og job, og derfor var et ambulant tilbud det rigtige for dem.

Også et tilbud om, at hele familien kunne komme i behandling, viste sig at være en god mulighed for at undgå familieadskillelse. I praksis betød det, at både patientens ægtefælle og børn kunne få ophold på Ørsholt. Til børnene indrettedes tilmed en børneinstitution.

Hverdagen for patienterne var nu således, at dagen startede kl. 8 med morgenmad efterfulgt af en andagt. Derefter var der møde mellem personale og patienter afsluttende med fælles afsyngning af en af Højskolesangbogens sange. Herefter skred beboerne til de forskellige huslige pligter, og kl. 12 serveredes en to retters varm frokost, hvorefter patienterne gik i terapi. Hver mandag var der foredrag, og aftnerne blev fordrevet med bordtennis, fjernsyn, læsning eller forskellige spil.

Slutfasen

Da Jørgen Juul opsagde sin stilling for at søge nye udfordringer i 1995 ansattes i stedet Per Louis Aarestrup, som ny forstander. Han skulle blive den sidste forstander på Ørsholt. Blå Kors havde i starten af 1990'erne ofret et større millionbeløb på renovering af de mange bygninger på Ørsholt. Imidlertid viste det sig, at hvis stedet skulle leve op til de fornyede krav, der var for institutioner af denne art, skulle der igen ofres et større millionbeløb.

Da Blå Kors finansierede driften af bygningerne primært ved indsamlede midler, mente ledelsen ikke længere, at der var grundlag for at bruge så mange penge på bygninger. Man mente, at man i stedet kunne bruge pengene bedre i mere egnede bygninger.

Patienter samlet i opholdsstuen, kaldet "Den Blaa Stue" p.g.a. møblernes farve.

Ørsholt blev derfor sat til salg, men de 36 medarbejdere på Ørsholt blev ikke sagt op. De fik alle tilbud om at fortsætte arbejdet, blot nu på andre og nye institutioner indenfor Blå Kors virkeområde. Også de indlagte patienter ville fortsætte deres behandlingsforløb, men som følge af Blå Kors' beslutning blev kontrakten med Frederiksborg Amt opsagt. Indtil da havde Ørsholt været amtets eneste tilbud inden for dette område, men nu benyttede amtet lejligheden til at tilbyde flere behandlingsformer, men herunder også Blå Kors' nye behandlingstilbud.

Blå Kors havde nemlig i stedet for Ørsholt lejet et tidligere pensionat på Stokholmsvej 2C i Espergærde. Her indrettedes et "Midlertidigt socialpædagogisk botilbud". Målgruppen er personer med et længerevarende alkoholmisbrug.

De øvrige patienter overførtes til et behandlingshjem i et tildigere hotel i Bjæverskov på Midtsjælland.

Gården Ørsholt blev solgt for 16 mio. kr. til Flemming Schiødt-Eriksen, og med udgangen af juli 1997 flyttede Blå Kors sine ejendele ud af de gamle bygninger – efter 63 års virke på stedet.

Et glimt fra værkstedet på Ørsholt i 1984.

Jørgen Juul, forstander på Ørsholt fra 1988 til 1995.
(Foto: Jørgen J.K.Hansen)

Tre af de medarbejdere, der var ansat på Ørsholt, da behandlingshjemmet lukkede i 1997. Fra venstre ses socialrådgiver Erik Krogh, køkkenleder Nina Nielsen og souschef Carsten Dalsgaard.
(Foto: Lars Johannessen)

Rev. 04.04.2021

L!NDSKOV

BILAG 16

DLA PIPER

Til

Region Hovedstadens høringsportal

31 juli 2025

Vedr.: Indsigelse mod udpegning af interesseområde for grusgravning Amagerhuse.

Baggrund:

Som turistvirksomhed sælger man oplevelser. Campingpladser sælger naturoplevelser. Rosenholm Camping er beliggende mindre end 500 meter fra det udpegede område og fra det meste af campingpladsen er der fri udsigt over Rorupmosen, til hele den vestlige del af det udpegede område.

Den vestlige del af området er således en væsentlig del af den naturoplevelse Rosenholm Camping kan tilbyde turisterne.

Rosenholm Camping har ca. 30.000 overnatninger om året.

Indsigelse:

- Udlægning af området til råstofudvinding vil påvirke handelsværdien af min virksomhed i negativ retning.
- Råstofudvinding i det skitserede område vil påvirke min virksomhed i negativ retning– indtjeningsmæssigt ved drift.
- En evt. udpegning af området vil medføre en værdiforringelse af handelsværdien af min virksomhed, derfor vil der blive søgt om erstatning.
- Ved evt. drift vil der blive søgt om erstatning for driftsmæssige tab.

Med venlig hilsen

Steen Christensen

Rosenholm Camping
v/Steen Christensen
Torpmaglevejen 58, 3390 Hundested
Tlf +45-47923049
Bank reg. 3572 konto: 3573203992 DDB
Mobilpay 13126
SE-nr 12 96 15 88
E mail: sc@rosenholm-camping.com
http://www.rosenholm-camping.dk

Gribskov Spildevand A/S

Kære Region HovedstadenGribskov Spildevand A/S har i forslag til graveområde til sand, sten og grus, Ammendrup udvidelse, forslag 20 på matr. 1cr, Højbjerg By, Helsinge en tinglyst spildevandsledning.Vi anmoder om, at denne respekteres og andre spildevandsledninger indenfor graveområderne respekteres ift. deres tinglysning.Har I spørgsmål til dette, er I velkommen til, at kontakte mig.Med venlig hilsenEmilie S. NielsenProjektlederGribskov Spildevand A/S

Lise Mortensen på vegne af Grundejerforeningen Grønnæsse Bakker

Vi vil gerne takke for muligheden for at afgive svar på denne høring. Vi er med stor bekymring blevet bekendt med, at der er udpeget to områder i Halsnæs til mulige udgravningsområder efter råstoffer i den nye råstofplan. Det ene er ved Evetofte-Torup og det andet ved Amager Huse. Vi vil på det kraftigste opfordre til, at disse udgravningsområder ikke etableres. Halsnæs kommunes væsentligste kvaliteter er den uspolerede og bevaringsværdige natur, der både tiltrækker turister samt købere til helårs- og sommerhuse. Ødelægges naturen, ødelægges livskvalitet og herlighedsværdi for kommunens indbyggere og det vil gøre kommunen, herunder især halvøen Halsnæs, væsentlig mindre attraktiv for turister hvilket igen vil betyde en væsentlig nedgang i turistindtægter for kommunens handlende. For det andet er Halsnæs meget smal, og der er ved de to udpegede områder kun ca. 4 kilometer fra Kattegat til Roskilde fjord. En etablering af udgravningsområder vil skære Halsnæs midt over, og reducere områdets og kommunens sammenhæng. For det tredje vil trafikken fra udgravningsområder ved Amager Huse give væsentlige støj – og støvgener for grundejere i hele området. Både de små landsbyer og sommerhusområderne i det åbne landskab vil blive kraftigt påvirket, og det vil gå ud over både beboernes trivsel og sundhed. Derudover vil etableringen af udgravningsområder skabe store trafikale problemer for det allerede hårdt belastede vejnet i Halsnæs. Sammenfattende må vi på det kraftigste opfordre til, at der findes en placering for udgravningsområderne, der ikke griber ind i veletablerede beskyttelsesværdige områder. Med venlig hilsen Grundejerforeningen Grønnæsse Bakker

Jomaskinservice
Indsigelse råstofplanJomaskinservice

Protestgruppen "Nej til flere grusgrave i Hornsherred og i kommunen"
Der henvises også til breve og materiale fra fremtræde tidligere på sommeren.

Steen Christensen
Planen forringer områdets værdi mht. til turisme.

Region Hovedstaden